



1) Tie on selostettu molempiin suuntiin. Lehden kumpikin puoli sisältää siis selostuksen samasta tienosasta, joka kuvataan lehden eri sivuilla eri suuntiin kuljettaessa.

2) Lehden alkukappaleessa annetaan lyhyesti tiedot tien laadusta, ympäröivästä luonnosta ja asutuksesta.

3) Lehden vasemmassa reunassa olevat luvut osoittavat juoksu-kilometrejä selostettavan tienosan lähtökohdasta lukien sen päätekohtaan saakka. Lehden oikeassa reunassa olevat luvut taas osoittavat kahden tien osalle sattuvan, selostuksessa mainitun huomattavan paikkakunnan välimatkaa.

4) Tekstissä olevat luvut (esim. 0,7 tai 6,1) osoittavat juoksu-kilometrejä edellämainitusta huomattavasta paikkakunnasta lukien. Vinoviivojen väliin merkityt luvut (esim. /0,7/ tai /6,1/) taas osoittavat matkaa selostettavalta tieltä mainittuun paikkaan.

5) Lyhennykset „oik.” ja „vas.” tarkoittavat tien oikeaa tai vasempaa puolta kulkusuuntaan katsoen. Päätiestä haarautuvat sivutiet on merkitty sulkuihin. Ilmansuuntia tarkoittavissa merkinnöissä on käytetty virallisia lyhennyksiä: IE=itä-etelä, LP=länsi-pohjoinen jne.

6) Lehdissä mainitut erikoisen huomattavat nähtävyydet on merkitty erilaisilla kirjasimilla:

- a) RAASEPORIN LINNA.
- b) Orimattilan kirkko.
- c) Mäntsälän kartano.

Julkaisija on tietoinen siitä, että näihin opaslehtiin on jäänyt virheitä ja puutteellisuuksia. Toivottavaa olisi, että lehtien käyttäjät ilmoittaisivat havaitsemistaan virheistä Suomen Matkailijayhdistykselle, jotta ne voitaisiin korjata lehtien myöhemmissä painoksissa. Tämän lehtiön lopussa on valmis lomake virheiden ja puutteellisuuksien ilmoittamista varten.

SUOMEN MATKAILIJAYHDISTYS.



1) Tässä on esitetty yleisempiä sääntöjä. Kaikki kunnat
päättävät näiden sääntöjen mukaisesti toimintansa, josta kunnasta
kukaan ei saa ottaa mitään kantoa.

2) Kaikki kunnat ovat velvolliset noudattamaan tässä
säädetyt määräykset kunnassa ja sen alueilla.

3) Kaikki kunnat ovat velvolliset noudattamaan tässä
säädetyt määräykset kunnassa ja sen alueilla. Kaikki kunnat
ovat velvolliset noudattamaan tässä säädetyt määräykset
kunnassa ja sen alueilla. Kaikki kunnat ovat velvolliset
noudattamaan tässä säädetyt määräykset kunnassa ja sen
alueilla.

4) Tässä on esitetty yleisempiä sääntöjä. Kaikki kunnat
päättävät näiden sääntöjen mukaisesti toimintansa, josta
kukaan ei saa ottaa mitään kantoa.

5) Kaikki kunnat ovat velvolliset noudattamaan tässä
säädetyt määräykset kunnassa ja sen alueilla. Kaikki kunnat
ovat velvolliset noudattamaan tässä säädetyt määräykset
kunnassa ja sen alueilla. Kaikki kunnat ovat velvolliset
noudattamaan tässä säädetyt määräykset kunnassa ja sen
alueilla.

6) Tässä on esitetty yleisempiä sääntöjä. Kaikki kunnat
päättävät näiden sääntöjen mukaisesti toimintansa, josta
kukaan ei saa ottaa mitään kantoa.

- a) RAASEPORIN LINNA.
- b) Oulussa.
- c) Mäntsälän kirkko.

Tässä on esitetty yleisempiä sääntöjä. Kaikki kunnat
päättävät näiden sääntöjen mukaisesti toimintansa, josta
kukaan ei saa ottaa mitään kantoa.

Helsinki—Tuusula, 28,0 km.

Helsingistä pohjoiseen johtava pääliikenneväylä, päällystettyä viertotietä ja uusittua leveää valtatieä. Esikaupunkeja, vanhoja reheviä viljelmiä, vaihtelevaa metsämaastoa.

- 0 HELSINKI, rautatieasema. Ajetaan I suuntaan 0
Kaisaniemenkatua, Siltasaarenkatua ja Hämeentietä,
0,2 jolta käännetään vas. Mäkelänkadulle. 4,7 oik. kau-
pungin lastenkoti. 5,2 oik. Kumpulan suuri puutarha-
siirtola, vas. Käpylän ravirata palloilukenttineen.
Edelleen 5,9
- 5,9 Käpylän kaupunginosa. Jatketaan suoraan.
(Kaupunginosa kaunis pääkatu kääntyy oik.). 0,9
silta pohjoiseen menevän pääradan yli. 3,1 Pakin-
kylän esikaupunki. 6,5 silta Vantaan joen yli. Ennen
siltaa Tuomarinkylän kartanon (omistaa Helsingin
kaupunki) laajoja viljelyksiä. Edelleen 7,2
- 13,1 Siltamäen tienhaara. Jatketaan viertotietä.
(Oik. yhtyy tiehen Malmilta /3,3/ tuleva vanha valta-
tie). Oik. Keravan joki. (0,8 vas. tie Hankkijan
omistamaan Tammiston kartanoon, joka on huomatta-
va viljelyskasvien jalostuslaitos). Oik. metsikön kes-
kellä Helsingin pit. kirkko. Peltola 1,4
- 14,5 Helsingin pitäjän kk. Viertotie jatkuu suo-
raan. (Oik. tie kirkon kautta Tikkurilan as:lle ja
kylään /4,3/, vas. Elannon omistaman Backaksen
tilan /1,5/ kautta Vantaan tienhaaraan Nurmijärven
tielle /7,5/).
(Kirkko keskiaikainen, rakennettu harmaasta
kivistä luultavasti 1494. Sisustus tulipalon jäl-
keen uusittu 1893. Alttaritaulu tuntemattoman
taiteilijan kopio Leonardo da Vincin taulusta
»Pyhä Ehtoollinen«).
(2,7 vas. tie Seutulan kylään /9,5/). 3,8 Helsingin
pitäjän hautausmaa. 5,0 viertotie päättyy. 6,8
Ruotsinkylään kuuluva taloryhmä. Kaunista mänty-
metsää 8,5
- 23,0 Ruotsinkylän tienristeys. (Oik. tie Korson
as:lle ja tiheästi asuttuun kylään /4,0/, vas. Ruot-
sinkylään /2,0/). Metsämaaston ja kylän halki. —
4,9 oik. talojen takana entinen venäläinen sotilas-
kirkko —, edelleen 5,0
- 28,0 Tuusula, Hyrylän tienhaara. Oik. tie Järvenpään
/10,4/ kautta Mäntsälän kirkolle /37,6/ vas. Hyvin-
källe /34,5/. Tienhaarassa St- ja Sh-huolto.



Tuusula—Helsinki, 28,0 km.

Pohjoisesta Helsinkiin johtava pääliikenneväylä, uusittua leveää valtatietä ja päällystettyä viertotietä. Vaihtelevaa metsämaastoa, vanhoja reheviä viljelmiä, esikaupunkeja.

- 0 Tuusula, Hyrylän tienhaara. Ajetaan E suuntaan. Vas. talojen takana entinen venäläinen sotilaskirkko. Kylän ja metsämaaston halki 5,0
- 5,0 Ruotsinkylän tienristeykseen. Jatetaan suoraan. (Oik. tie Ruotsinkylään /2,0/ ja vas. Korson as:lle ja tiheästi asuttuun kylään /4,0/). 1,7 Ruotsinkylään kuuluva taloryhmä. 3,5 päällystetty tie alkaa. 4,7 oik. Helsingin pitäjän hautausmaa. (7,8 oik. tie Seutulän kylään /9,5/). Edelleen metsän ja peltojen halki 8,5
- 13,5 Helsingin pitäjän k. k. (Vas tie kirkon kautta Tikkurilan kylään ja as:lle /4,3/, oik. Elannon omistaman Backaksen tilan /1,5/ kautta Vantaan tienhaaraan Nurmijärven tielle /7,5/).
(Kirkko keskiaikainen, rakennettu harmaasta kivistä luultavasti 1494. Sisustus tulipalon jälkeen uusittu 1893. Altaritaulu tuntemattoman taiteilijan kopio Leonardo da Vincin taulusta »Pyhä Ehtoollinen«).
(0,6 oik. tie Hankkijan omistamaan Tammiston kartanoon, joka on huomattava viljelyskasvien jalostuslaitos). 1,4
- 14,9 Siltamäen tienhaara. Viertotie jatkuu suoraan. (Vas. vanha valtatie Malmin as:n /3,3/ kautta vanhalle Porvoon tielle /4,7/). Vas. Keravan joki. 0,7 silta Vantaan joen yli. Tuomarinkylän kartanon (omistaa Helsingin kaupunki) laajoja viljelyksiä. 3,7 Pakinkylän esikaupunki. 6,3 Käpylän silta pohjoiseen menevän pääradan yli. Käännyttään oik. (Vas. suora tie Vanhaankaupunkiin). Edelleen 7,2
- 22,1 Käpylän kaupunginosa. (Sen kaunis pääkatu vas.) Jatketaan suoraan Mäkelänkatua. 0,7 vas. Kumpulän suuri puutarhasiirtola, oik. Käpylän ravi-rata palloilukenttineen. 1,2 vas. kaupungin lastenkoti. Edelleen katuja pitkin 5,9
- 28,0 HELSINKIIN, rautatieasemalle. (Katso paikallislehteä.) Kaupunkiin tullaan Mäkelänkatua, Hämeentietä, Siltasaarenkatua ja Kaisaniemenkatua. (Suomen Matkailijayhdistyksen toimisto Aleksanterinkatu 7 a.)



Tuusula—Mäntsälä, 37,6 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa valtatieta, huvila-asutusta, kauniita kangasmaita ja hyvinhoidettuja viljelmiä. Vaurasta ja tiheää asutusta.

- 0 Tuusula, Hyrylän tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. Entisiä kasarmeja, peltoja ja taloryhmiä. (2,0 vas. tie Tuusulan kirkon /0,6/ kautta Hyvinkään tielle /1,8/).
(Tuusulan kirkko on rakennettu puusta 1732. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkossa on useita aateliskilpiä ja sitä ympäröivällä hautausmaalla kirjailija Aleksis Kiven hauta muistokivineen.)
- 2,2 vas. Gustavelundin matkailuhotelli, taustalla 8 km pitkä Tuusulan järvi. Edelleen taloryhmän halki .. 2,8
- 2,8 Tuusulan kunnantalolle. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Keravan kauppalaan /3,8/). 0,5 vas. uimaranta, 0,8 oik. runoilija J. H. Erkon entinen koti, vas. kirjailija Aleksis Kiven viimeinen asunto. 1,3 oik. Syväranta, Lotta Svärd-yhdistyksen koulutalo. 2,1 vas. Tuusulan Päilystökoulu, Suojeluskuntajärjestön koulutuskeskus. 3,2 Tuomaalan kylä. 4,1 oik. pellon takana Tuusulan Kansanopisto. 5,8 vas. valtion Kotitalousopettajaopisto, ent. Juhani Ahon asunto, oik. Maatalousnormaalikoulu. (7,2 vas. sivutie järven ympäri Hyrylään /11,5/.) 7,6
- 10,4 Järven pää, oik. asema. 0,3 rautatien alikäytävä, jyrkkä käänös vas., oik. useita tehtaita. (3,5 oik. tie Myllylän kylään /4,0/). 4,6 vas. Nummenkylän leirialue (Helsingin sk.-piiri). 7,5 oik. kahvila. (Vas. tie Jokelan as:lle /9,8/). Edelleen uuden sillan yli 8,0
- 18,4 Kellokoskelle. Vas. 1795 perust. rautatehdas Keravan joen rannalla. 0,2 vas. Piirimielisairaala. Metsätaipaleen halki 5,5
- 23,9 Ohkolam kylään, jonka työväentalolla (oik. peltojen keskellä pienellä mäntyjä kasvavalla mäellä) 1932 sattunut välikohtaus, »Mäntsälän kapina», herätti suurta huomiota koko maassa. 6,5 Hirvihaaran kylä. 9,4 vas. St-as. (13,6 vas. tie Oitin as:lle /27,7/). Suoraan 13,7
- 37,6 Mäntsälän kk. Oik. tie Hinthaaran as:lle /34,5/ ja Porvooseen /35,6/, vas. Orimattilan /39,4/ kautta Lahteen sekä Järvelän as. /35,0/. Tienhaarassa Sh-as.



Mäntsälä—Tuusula, 37,6 km.

Hyvää, mutta mutkittlevaa valtatieta, kauniita kangasmaita, hyvinhoidettuja viljelmiä ja huvila-asutusta. Vaurasta ja tiheää asutusta.

- 0 M ä n t s ä l ä. Ajetaan E suuntaan. (0,1 oik. tie Oitin as:lle /27,7/). 4,3 oik. St-as. Hirvihaaran kylä, sitten metsätaival, mutkaista tietä. Edelleen. 13,7
- 13,7 O h k o l a n kylään, jonka työväentalolla (vas. peltojen keskellä pienellä mäntyjä kasvavalla mäellä) 1932 sattunut välikohtaus, »Mäntsälän kapina», herätti suurta huomiota koko maassa. 5,3 oik. Piirimielisairaala ja 5,5
- 19,2 K e l l o k o s k i. Oik. 1795 perust. rautatehdas Keravan joen rannalla. Jatketaan uuden sillan yli. 0,5 vas. kahvila, (oik. tie Jokelan as:lle /9,8/). 3,4 oik. Nummenkylän leirialue (Helsingin sk-piiri). (4,5 vas. tie Myllylän kylään /4,0/). 7,6 vas. useita tehtaita. 7,7 jyrkkä käännös oik., rautatien alikäytävä. Vas. kaartaen edelleen. 8,0
- 27,2 J ä r v e n p ä ä h ä n, vas. asema. Tiheä taloryhmä. (0,4 oik. sivutie Tuusulan järven ympäri Hyrylään /11,5/). 0,6 oik. 8 km pitkä Tuusulan järvi. 1,8 vas. Maatalousnormaalikoulu, oik. Kotitalousopettajaopisto, entinen Juhani Ahon asunto. 3,5 vas. pellon takana Tuusulan Kansanopisto. 4,4 Tuomaalan kylä, 5,5 oik. Tuusulan Päälystökoulu, Suojeluskuntajärjestön koulutuskeskus. 6,3 vas. Syväranta, Lotta Svärd-yhdistyksen koulutalo. 6,8 oik. kirjailija Aleksis Kiven viimeinen asunto, vas. runoilija J. H. Erkon entinen koti. 7,1 oik. uimaranta. 7,6
- 34,8 T u u s u l a n k u n n a n t a l o. Jatketaan oik. (Vas. tie Keravan kauppalaan /3,8/). 0,6 oik. Gustavelundin matkailuhotelli. (0,8 oik. tie Tuusulan kirkon /0,6/ kautta Hyvinkään tielle /1,8/). (Tuusulan kirkko on rakennettu puusta 1732. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkossa on useita aattekilpiä ja sitä ympäröivällä hautausmaalla kirjailija Aleksis Kiven hauta muistokivineen.) 2,8
- 37,6 Peltola ja taloryhmiä. 2,5 entisiä kasarmeja, sitten 2,8
- 37,6 T u u s u l a, Hyrylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Helsinkiin /28,0/, oik. tie Hyvinkään kauppalaan /34,5/. Tienhaarassa St- ja Sh-huolto.



Tuusula—Mäntsälä, 37,6 km.

Hyvää, mutta mutkittlevaa valtatieta, huvila-asutusta, kauniita kangasmaita ja hyvinhoidettuja viljelmiä. Vaurasta ja tiheää asutusta.

- 0 Tuusula, Hyrylän tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. Entisiä kasarmeja, pelloja ja taloryhmiä. (2,0 vas. tie Tuusulan kirkon /0,6/ kautta Hyvinkään tielle /1,8/).
(Tuusulan kirkko on rakennettu puusta 1732. Altaritaulu »Kristus ristillä» on tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkossa on useita aateliskilpiä ja sitä ympäröivällä hautausmaalla kirjailija Aleksis Kiven hauta muistokivineen.)
- 2,2 vas. Gustavelundin matkailuhotelli, taustalla 8 km pitkä Tuusulan järvi. Edelleen taloryhmän halki .. 2,8
- 2,8 Tuusulan kunnantalolle. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Keravan kauppalaan /3,8/). 0,5 vas. uimaranta, 0,8 oik. runoilija J. H. Erkon entinen koti, vas. kirjailija Aleksis Kiven viimeinen asunto. 1,3 oik. Syväranta, Lotta Svärd-yhdistyksen koulutalo. 2,1 vas. Tuusulan Päällystökoulu, Suojeluskuntajärjestön koulutuskeskus. 3,2 Tuomaalan kylä. 4,1 oik. pellon takana Tuusulan Kansanopisto. 5,8 vas. valtion Kotitalousopettajaopisto, ent. Juhani Ahon asunto, oik. Maatalousnormaalikoulu. (7,2 vas. sivutie järven ympäri Hyrylään /11,5/.) 7,6
- 10,4 Järvenpää, oik. asema. 0,3 rautatien alikäytävä, jyrkkä käänös vas., oik. useita tehtaita. (3,5 oik. tie Myllylän kylään /4,0/). 4,6 vas. Nummenkylän leirialue (Helsingin sk.-piiri). 7,5 oik. kahvila. (Vas. tie Jokelan as:lle /9,8/). Edelleen uuden sillan yli 8,0
- 18,4 Kellokoskelle. Vas. 1795 perust. rautatehdas Keravan joen rannalla. 0,2 vas. Piirimielisairaala. Metsätaipaleen halki 5,5
- 23,9 Ohkolam kylään, jonka työväentalolla (oik. peltujen keskellä pienellä mäntyjä kasvavalla mäellä) 1932 sattunut välikohtaus, »Mäntsälän kapina», herätti suurta huomiota koko maassa. 6,5 Hirvihaaran kylä. 9,4 vas. St-as. (13,6 vas. tie Oitin as:lle /27,7/). Suoraan 13,7
- 37,6 Mäntsälän k.k. Oik. tie Hinthaaan as:lle /34,5/ ja Porvooseen /35,6/, vas. Orimattilan /39,4/ kautta Lahteen sekä Järvelän as. /35,0/. Tienhaarassa Sh-as.



Mäntsälä—Tuusula, 37,2 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa maantietä, huvila-asutusta, kauniita kangasmaita ja hyvinhoidettuja viljelmiä. Vaurasta ja tiheää asutusta.

- 0 Mäntsälän kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. (0,1 oik. tie Oitin as.ille /27,7/). 0,1 vas. St-, oik. Sh-as. 0,2 vas. St-as. 5,0 Hirvihaaranjoen silta, oik. entinen tulitikkutehdas. 5,3 Hirvihaaran kylä, oik. St-as. 6,2 vas. Sh-as. 13,5
- 13,5 Ohkolan kylä. 4,5 Tuusulan pitäjänraja. 4,9 oik. ruokala. 5,2 oik. piirimielisairaala, vas. St-as... 5,4
- 18,9 Kellokoski. Oik. 1795 perustettu rauta- ja hienotaetehdas. 0,2 Keravanjoen silta. 0,5 vas. kahvila. (Oik. tie Jokelan as.ille /9,8/). 3,1 oik. Nummenkylän leirialue (Helsingin sk.-piiri). (4,5 vas. tie Myllylän kylään /4,0/). 7,2 vas. useita tehtaita. 7,6 vas. St-as. 7,7 jyrkkä käänös oik., rautatien alikäytävä. 8,0
- 26,9 Järvenpää, vas. asema. Oik. 2 ruokalaa, vas. St-, oik. Sh-as. (0,4 oik. sivutie Tuusulan järven ympäri Hyrylään /11,5/). 0,6 oik. Tuusulanjärvi. 1,5 vas. Maatalousnormaalikoulu, oik. Kotitalousopettaja-opisto, entinen *Juhani Ahon* asunto. 2,4 oik. Luther-opisto. 3,5 vas. pellon takana Tuusulan Kansanopisto. 5,4 oik. *Tuusulan Päälystökoulu*, Suojeluskuntajärjestön koulutuskeskus. 6,1 vas. Syväranta, Lotta (Svärdyhdistyksen koulutalo ja lepokoti. 6,5 oik. kirjailija *Aleksis Kiven* viimeinen asunto, vas. runoilija *J. H. Erkon* entinen koti. 7,0 oik. Krapin uimaranta. 7,5
- 34,4 Tuusulan kunnantalo. Jatketaan oik. (Vas. tie *Keravan* kauppalaan /3,8/). 0,6 oik. Gustavelundin matkailuhotelli. (0,8 oik. tie Tuusulan kirkon /0,6/ kautta Hyvinkään tielle /1,8/).
(*Tuusulan kirkko* on rakennettu puusta 1732. Altaritaulu »Kristus ristillä» on tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkossa on useita aateliskilpiä ja sitä ympäröivällä hautausmaalla kirjailija *Aleksis Kiven* hauta muistokivineen.)
- 2,5 entisiä kasarmeja tien molemmin puolin. 2,8
- 37,2 Tuusula, Hyrylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Helsinkiin /28,0/, oik. tie Hyvinkään /34,5/ kautta Hämeenlinnaan. Tienhaarassa St- ja Sh-as.



Tuusula—Mäntsälä, 37,2 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa maantietä, huvila-asutusta, kauniita kangasmaita ja hyvinhoidettuja viljelmiä. Vaurasta ja tiheää asutusta.

- 0 Tuusula, Hyrylän tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. Entisiä kasarmeja, peltoja ja taloryhmiä. (2,0 vas. tie Tuusulan kirkon /0,6/ kautta Hyvinkään tielle /1,8/).

(Tuusulan kirkko on rakennettu puusta 1732. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkossa on useita aatelistilpiä ja sitä ympäröivällä hautausmaalla kirjailija Aleksis Kiven hauta muistokivineen.)

- 2,2 vas. Gustavelundin matkailuhotelli, taustalla Tuusulanjärvi. 2,8

- 2,8 Tuusulan kunnantalo. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Keravan kauppalaan /3,8/). 0,5 vas. Krapin uimaranta. 1,0 oik. runoilija J. H. Erkon entinen koti, vas. kirjailija Aleksis Kiven viimeinen asunto. 1,3 oik. Syväranta, Lotta Svärd-yhdistyksen koulutalo ja lepokoti. 2,1 vas. Tuusulan Päälystökoulu, Suojeluskuntajärjestön koulutuskeskus. 4,1 oik. pellon takana Tuusulan Kansanopisto. 5,1 vas. Lutheropisto. 5,8 vas. valtion Kotitalousopettajaopisto, ent. Juhani Ahon asunto, oik. Maatalousnormaalikoulu. (7,1 vas. sivutie järven ympäri Hyrylään /11,5/). ... 7,5

- 10,3 Järvenpää, oik. asema. Vas. 2 ruokalaa, oik. St-, vas. Sh-as. 0,3 rautatien alikäytävä, jyrkkä käänös vas., useita tehtaita. 0,4 oik. St-as. (3,4 oik. tie Myllylän kylään /4,0/). 4,8 vas. Nummenkylän leirialue (Helsingin sk.-piiri). 7,5 oik. kahvila. (Vas. tie Jokelan as:lle /9,8/). 7,8 Keravanjoen silta. 8,0

- 18,3 Kellokoski. Vas. 1795 perustettu rauta- ja hienotaetehdas. 0,2 vas. piirimielisairaala, oik. St-as. 0,4 vas. ruokala. 0,9 Mäntsälän pitäjänraja. 5,4

- 23,7 Ohkolan kylä. St- ja Sh-as. 7,3 Hirvihaaran kylä, oik. Sh-as. 8,2 vas. St-as. 8,5 Hirvihaaranjoen silta, vas. entinen tulitikkutehdas. 13,3 oik. St-, vas. Sh-as. 13,4 oik. St-as. (Vas. tie Oitin as:lle /27,7/). 13,5

- 37,2 Mäntsälän kirkonkylä. Oik. tie Monnikylän /21,9/ kautta Porvooseen sekä Hinthaaran as:lle /34,5/, vas. tie Mallusjoen /26,8/ kautta Lahteen. — Tienhaarassa Sh-as. ja 2 kahvilaa.



Mäntsälä—Mallusjoki, 27,1 km.

Hyvää, mutta mutkaista valtatieä, kauniita viljelysmaisia, jotka vaihtelevat metsätaipaleiden kanssa. Asutus vaurasta, pellot hyvin hoidettu.

0 Mäntsälä.

(Mäntsälän kirkko — rakennettu tiilistä 1866, alttaritaulun »Jeesuksen syntymä» maalannut B. Reinhold 1872 — jää Porvooseen menevän tien varteen. Kirkon pohjoispuolella historiallinen Mäntsälän kartano, perustettu 1632, kuulunut m.m. Möllersvärd ja von Rancken suvulle, nykyinen omistaja agronomi Herlevi. Kartanossa on vieraillut Aleksanteri I Suomessa käydessään.)

Ajetaan P suuntaan. Tie mutkittellee pellon reunamia, seuraa Mäntsälänjoen vartta. 8,3 vas. Sh-as. 8,7 Kauklammin kylä, 9,3

9,3 Kauklammin tienhaara. Jatketaan oik:lle.

(Vas. tie Järvelän as:n /24,8/ kautta Kärkölän kirkolle /30,4/). 0,1 Mäntsälänjoen silta. Kaunista lehtokujaa ja metsää. 3,0 oik. soistuva Haukijärvi. 4,5 Hautjärven kylä. (5,4 oik. tie Pukkilan kirkolle /10,0/). 5,7 oik. Sh-as. (6,3 vas. tie Hautjärven kartanoon, ruots. Siversberg; 1700 luvulta, nykyinen omistaja Oy. Stockmann). 12,8 edessä kaunisrantainen Mallusjärvi, (vas. tie Sammaliston ja Karkkulan kylien kautta järven ympäri /9,0/). 14,8 Mallusjoen kylä. 15,3 vas. Sh-as, 15,5 oik. kahvila. Peltojen halki edelleen 17,8

27,1 Mallusjoen tienhaaraan. Oik. tie Pukkilan /10,5/ ja Askolan /25,0/ kautta Porvooseen, vas. Ori-mattilan /12,3/ kautta Lahteen.



Mallusjoki—Mäntsälä, 27,1 km.

Hyvää, mutta mutkaista valtatieä, kauniita viljelysmaisia, jotka vaihtelevat metsätaipaleiden kanssa. Asutus vaurasta, pellot hyvinhoidettuja.

- 0 Mallusjoen tienhaara. Ajetaan L suuntaan. Mallusjoen kylä jatkuu. 2,3 vas. kahvila, 2,5 oik. Sh-as. Oik. kaunisrantainen Mallusjärvi. 5,0 tie nousee jyrkästi vas. kaartuen mäelle, (oik. tie Sammaliston ja Karkkulan kylien kautta järven ympäri /9,0/). (11,5 oik. tie Hautjärven kartanoon, ruots. Siversberg; 1700 luvulta, nykyinen omistaja Oy. Stockmann). 12,1 vas. Sh-as. 12,4 Hautjärven kylä, vas. tie Pukilan kirkolle /10,0/). 14,8 vas. soistuva Haukijärvi. 17,4 kaunis lehtokuja. 17,7 Mäntsälänjoen silta ja . . . 17,8
- 17,8 Kauklammin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Järvelän as:n /24,8/ kautta Kärkölen kirkolle /30,4/). Kauklammin kylää. 1,0 Sh-as. Tie seuraa Mäntsälänjoen vartta mutkitellen pellon reunamia. 9,3
- 27,1 Mäntsälän kirkonkylä. Oik. tie Tuusulan /37,6/ kautta Helsinkiin sekä Oitin as:lle /27,7/, vas. tie Hinthaaran as:lle /34,5/ sekä Porvooseen /35,6/. (Mäntsälän kirkko — rakennettu tiilistä 1866, alttaritaulun »Jeesuksen syntymä» maalannut B. Reinhold 1872 — Porvooseen menevän tien varrella. Kirkon pohjoispuolella historiallinen Mäntsälän kartano, perustettu 1632, kuulunut m.m. Möllersvärd ja von Rancken suvulle, nykyinen omistaja agronomi Herlevi. Kartanossa on vierailut Aleksanteri I Suomessa käydessään.) 17,8



Mäntsälä—Mallusjoki, 26,8 km.

Hyvää, mutta mutkaista maantietä, kauniita viljelysmaisia, jotka vaihtelevat metsätaipaleiden kanssa. Asutus vaurasta, pellot hyvin hoidettuja.

0 Mäntsälän kirkonkylä.

(Mäntsälän kirkko — rakennettu tiilistä 1866, alttaritaulun »Jeesuksen syntymä» maalannut B. Reinhold 1872 — jää Porvooseen menevän tien varteen. Kirkon pohjoispuolella historiallinen Mäntsälän kartano, perustettu 1632, kuulunut m.m. Möllersvärd ja von Rancken suvulle, nykyinen omistaja agronomi Herlevi. Kartanossa on vierailut Aleksanteri I (Suomessa käydessään.)

Ajetaan P suuntaan. Tie mutkittellee pellon reunamia, seuraa Mäntsälänjokea. 8,3 vas. Sh-as. 8,7 Kauklammin kylä, vas. St-as. 9,2

9,2 Kauklammin tienhaara. Jatketaan oikealle. (Vas. tie Järvelän as:n /24,8/ kautta Kärkölän kirkolle /30,4/). 0,1 Mäntsälänjoen silta. Kaunista lehtokujaa ja metsää. 3,0 oik. soistuva Haukijärvi. (5,4 oik. tie Pukkilan kirkolle /10,0/). 5,6 oik. Sh-as. (6,1 vas. tie Hautjärven kartanoon, ruots. Siversberg; 1700-luvulta, nykyinen omistaja Oy. Stockmann). 8,9 Orimattilan pitäjänraja. 12,8 edessä kaunisrantainen Mallusjärvi, (vas. tie Sammaliston ja Karkkulan kylien kautta järven ympäri /9,0/). 15,2 Mallusjoen kylä, vas. Sh-as. 15,3 oik. kahvila. 17,6

26,8 Mallusjoen tienhaara. Oik. tie Monninkylän /31,2/ kautta Porvooseen, vas. tie Orimattilan /12,2/ kautta Lahteen.



Mallusjoki—Mäntsälä, 26,8 km.

Hyvää, mutta mutkaista maantietä, kauniita viljelysmaisemia, jotka vaihtelevat metsätaipaleiden kanssa. Asutus vaurasta, pellot hyvin hoidettuja.

- 0 Mallusjoen tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 2,3 vas. kahvila. 2,4 oik. Sh-as. 3,4 oik. kaunisrantainen Mallusjärvi. 4,9 tie kaartaa jyrkästi vas. (Oik. tie Sammaliston ja Karkkulan kylien kautta järven ympäri /9,0/). 8,7 Mäntsälän pitäjänraja. (11,5 oik. tie Hautjärven kartanoon, ruots. Siversberg; 1700-luvulta, nykyinen omistaja Oy. Stockmann). 12,0 vas. Sh-as. (12,2 vas. tie Pukkilan kirkolle /10,0/). 14,4 vas. soistuva Haukijärvi. 16,9 kaunis lehtokuja. 17,4 Mäntsälänjoen silta. 17,6
- 17,6 Kauklammin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Järvelän as:n /24,8/ kautta Kärkölän kirkolle /30,4/). Kauklammin kylää. 0,5 oik. St-as. 1,0 Oik. Sh-as. Tie seuraa Mäntsälänjokea mutkitellen peltojen reunamia. 9,2
- 26,8 Mäntsälän kirkonkylä. Oik. tie Tuusulan /37,2/ kautta Helsinkiin sekä Oitin as:lle /27,7/, vas. tie Monninkylän /21,9/ kautta Porvooseen sekä Hinthaaran as:lle /34,5/.

(Mäntsälän kirkko — rakennettu tiilistä 1866, alttaritaulun »Jeesuksen syntymä» maalannut B. Reinhold 1872 — jää Porvooseen menevän tien varteen. Kirkon pohjoispuolella historiallinen Mäntsälän kartano, perustettu 1632, kuulunut m.m. Möllersvärd ja von Rancken suvulle, nykyinen omistaja agronomi Herlevi. Kartanossa on vierailut Aleksanteri I Suomessa käydessään.)



Mallusjoki—Orimattila, 12,3 km.

Hyvää, vaikka osittain mutkaista valtatieta, kauniita metsä- ja viljelysmaisia. Asutus vauraanpuoleista, pellot hyvin hoidettuja.

- 0 Mallusjoen tienhaara. Ajetaan P suuntaan. Mallusjoen kylää edelleen. 1,7 Mallusjoen silta, vas. Mallusjärven lahti, oik. Hakkoisten mylly ja Terriniemen kasvihuoneet. (2,3 vas. tie Karkkulan ja Sammaliston kylien kautta järven ympäri /9,0/ ja oik. tie Pakaan kylään Orimattilan Myrskylän tielle /6,0/. — Karkkulan tien varressa /1,4/ Terriniemen vanha kartano, perust. Kristiina kuningattaren aikana, kuulunut alkuaan von Essen suvulle, nykyinen omistaja Suomi-yhtiö). Tien oik. puolella upeita viljelysmaisia. 7,6 Imatran Voima Oy:n pääjohdot kulkevat yli tien. 8,8 vas. Sommarnäsin kartano, omist. J. Askolinin perilliset. 9,3 oik. Porvoon joen syvä ja kaunis uoma, jonka reunaa edelleen 9,5
- 9,5 Tönnön tienhaaraan. Käännyttään oik. Porvoonjoen romanttisen Tönnönkosken yli; koskessa mylly- ja sahalaitos. (Vas. tie Herralan as:lle /20,3/). Pitkä nousu ja metsätaival, minkä jälkeen 2,7
- 12,2 Haralan tienhaara. Käännyttään vas:lle. (Oik. tie Myrskylän /19,1/ kautta Porvooseen). Tienhaarassa oik. kautta maan tunnettu Orimattilan Villatehdas (perust. 1882). Leveää tietä edelleen ohi kahvilan (oik.) ja Sh- sekä St-as. (vas.) 0,1
- 12,3 Orimattilan tienhaaraan. Suoraan jatkuu tie Lahteen /24,6/, oik. tie Orimattilan as:n /1,2/ kautta Artjärven kirkolle /30,0/.



Orimattila—Mallusjoki, 12,3 km.

Hyvää, vaikka osittain mutkaista valtatieta, kauniita metsä- ja viljelysmaisemia. Asutus vauraanpuoleista, pellot hyvin hoidettuja.

- 0 Orimattila. Ajetaan IE suuntaan. Oik. St- ja Sh-as, vas. kahvila. 0,1
- 0,1 Haralan tienhaara. Käännyttään oik. (Vas. tie Myrskylän /19,1/ kautta Porvooseen). Metsätaival, minkä jälkeen laaja näköala Porvoonjoen viljeltyyn laaksoon. Laaksossa 2,7 Porvoonjoen silta romanttisen Tönnönkosken yli ja sillan takana 2,7
- 2,8 Tönnön tienhaara. Käännyttään vas. (Oik. tie Herralan as:lle /20,3/). 0,2 vas. joen syvä ja kaunis uoma. 0,7 oik. *Sommarnäsin kartano*, omist. J. Askolinin perilliset. 1,9 Imatran Voima Oy:n pääjohdot kulkevat yli tien. 5,0 tien vas. puolella upeita viljelysmaisemia. (7,2 oik. tie Karkkulan ja Sammaliston kylien kautta Mallusjärven ympäri /9,0/, vas. tie Pakaan kylään Orimattilan Myrskylän maantielle /6,0/. — Karkkulan tien varressa, 1,4 tienharasta *Terriniemen vanha kartano*, perustettu Kristiina kuningattaren aikana, kuulunut alkuaan von Essen suvulle, nykyinen omistaja Suomi-yhtiö). 7,8 vas. Terriniemen kasvihuoneet ja Hakkoisten mylly, oik. Mallusjärven lahti, kuljetaan yli Mallusjoen sillan ja edelleen Mallusjoen kylän halki 9,5
- 12,3 Mallusjoen tienhaaraan. Oik. tie Mäntsälän /27,1/ kautta Helsinkiin, suoraan Pukkilan /10,5/ ja Askolan /25,0/ kautta Porvooseen.



Mallusjoki—Orimattila, 12,2 km.

Hyvää, vaikka osittain mutkaista maantietä, kauniita metsä- ja viljelysmaisemia. Asutus vauraanpuoleista, pellot hyvin hoidettuja.

- 0 Mallusjoen tienhaara. Ajetaan P suuntaan. Mallusjoen kylää edelleen. 1,7 Mallusjoen silta, vas. niemen kasvihuoneet. (2,1 vas. tie Karkkulan ja Mallusjärven lahti, oik. Hakkoisten mylly ja Terri-Sammaliston kylien kautta järven ympäri /9,0/. Tien varressa /1,4/ *Terriniemen vanha kartano*, perust. Kristiina kuningattaren aikana, kuulunut alkuaan von Essen suvulle, nykyinen omistaja *Suomi-yhtiö*). Tien oik. puolella upeita viljelysmaisemia. 7,6 Imatran Voima Oy:n pääjohdot kulkevat yli tien. 8,7 vas. *Sommarnäsin kartano*, omist. J. Askolinin perilliset. 9,2 oik. Porvoonjoen syvä ja kaunis uoma. 9,4
- 9,4 Tönnön tienhaara. Käännyttään oik. Porvoonjoen Tönnönkosken yli; koskessa mylly- ja sahalaitos. (Vas. tie Herralan as:lle /20,3/). 2,7
- 12,1 Haaralan tienhaara. Käännyttään vas:lle. (Oik. tie Myrskylän /19,1/ kautta Porvooseen). Tienhaarassa oik. kautta maan tunnettu Orimattilan Villatehdas (perust. 1882). Oik. kahvila, 0,1
- 12,2 Orimattilan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Lahteen /24,3/, oik. tie Orimattilan as:n /1,2/ kautta Artjärven kirkolle /30,0/. — Tienhaarassa Sh-huolto ja St-as.



Orimattila—Mallusjoki, 12,2 km.

Hyvää, vaikka osittain mutkaista maantietä, kauniita metsä- ja viljelysmaisia. Asutus vauraanpuoleista, pellot hyvin hoidettuja.

- 0 Orimattilan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. Vas. kahvila. 0,1
- 0,1 Haaralan tienhaara. Käännyttään oik. (Vas. tie Myrskylän /19,1/ kautta Porvooseen). Vas. kautta maan tunnettu Orimattilan villatehdas. Metsätaival, minkä jälkeen laaja näköala Porvoonjoen viljeltyyn laaksoon. 2,7 Porvoonjoen silta Tönnönkosken yli. ... 2,7
- 2,8 Tönnön tienhaara. Käännyttään vas. (Oik. tie Herralan as:lle /20,3/). 0,2 vas. joen syvä ja kaunis uoma. 0,7 oik. *Sommarnäsin kartano*, omist. J. Askolinin perilliset. 1,9 Imatran Voima Oy:n pääjohdot kulkevat tien yli. 5,0 tien vas. puolella upeita viljelysmaisia. (7,3 oik. tie Karkkulan ja Sammaliston kylien kautta Mallusjärven ympäri /9,0/. Tien varressa /1,7/ *Terriniemen vanha kartano*, perustettu Kristiina kuningattaren aikana, kuulunut alkuaan von Essen suvulle, nykyinen omistaja *Suomi-yhtiö*). 7,6 vas. Terriniemen kasvihuoneet ja Hakkoisten mylly, oik. Mallusjärven lahti, kuljetaan yli Mallusjoen sil- lan ja edelleen Mallusjoen kylän halki. 9,4
- 12,2 Mallusjoen tienhaara. Oik. tie Mäntsälän /26,8/ kautta Helsinkiin, suoraan jatkuu tie Monnin- kylän /31,2/ kautta Porvooseen.



Orimattila—Lahti, 24,9 km.

Hyvää, paikoin mutkaista vanhaa valtatieä, hyvinhoidettuja viljelyksiä ja metsiä. Kylät verrattain suuria, tiheästi asuttuja, talot vauraita.

- 0 Orimattila. Ajetaan LP suuntaan Patajoen sil-
lan yli. 0,2 oik. matkustajakoti. 0,3 oik. Sh-as., vas.
kahvila. 0,7 oik. Orimattilan kirkko, vas. uusi hau-
tausmaa.
(Orimattilan kirkko on rak. harmaasta kivistä
1866, perusteellisesti korjattu 1932. Alttaritaulun
»Vapahtaja ottaa vastaan työtätekeviä ja raskau-
tettuja» maalannut E. J. Lövgren 1874.)
Edelleen 0,9
- 9,9 Viljamaan tienhaaraan. Jatketaan vas.
(Oik. tie Viljamaan pys:n /1,2/ kautta Villähteen
as:lle /18,0/). Tienhaarassa vas. seurakuntakoti.
0,5 oik. Ns:n talo. Viljelyksiä ja metsätaipaleita,
kunnes tullaan 5,3
- 6,2 Virenojan kylään. (Oik. tie Virenojan pys:lle
/1,0/). Kauniita viljelyksiä ja komeita taloja. 4,8
Pennalan kylä. (5,3 oik. tie Pennalan pys:lle /1,4/).
11,6 Renkomäen kylä. 12,0 oik. Lahti radiomastoi-
neen näkyy Salpausselän rinteellä. Edelleen 12,4
- 18,6 Renkomäen tienhaaraan. Käännyttään jyr-
kästi oik. (Suoraan menee tie Okeroisten as:lle
/4,8/). 2,2 oik. Imatran Voima Oy:n Lahden muunto-
asema. 3,5 Asemantaustan kaupunginosa alkaa. 5,2
rautatien alikäytävä, asema jää vas. ja 6,3
- 24,9 LAHTI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä).
Kaupunkiin tullaan vinosti yli Rautatientorin Rauta-
tiekadulle, jolta käännyttään vas. Aleksanterinkadulle.



Lahti—Orimattila, 24,9 km.

Hyvää, paikoin mutkaista vanhaa valtatieta, hyvinhoidettuja viljelyksiä ja metsiä. Kylät verrattain suuria, tiheästi asuttuja, talot vauraita.

- 0 LAHTI, Kauppatori. Ajetaan I suuntaan Aleksanterinkatua, käännetään oik. Rautatienkadulle sekä siltä vinosti Rautatientorin yli. 1,1 rautatien alikäytävä. Asemantaustan kaupunginosa alkaa. 4,1 vas. Imatran Voima Oy:n Lahden muuntoasema. Edelleen viljelyksien halki Renkomäen kylään, missä 6,3
- 6,3 Renkomäen tienhaara. Käännyttään jyrkästi vas. (Oik. tie Okeroisten as:lle /4,8/). 0,4 vas. hyvänäköala Lahden kaupunkiin. (7,1 vas. tie Pennalan pys:lle /1,4/). 7,6 Pennalan kylää. Kauniita viljelyksiä ja komeita taloja. Edelleen 12,4
- 18,7 Virenojan kylään. (Vas. tie Virenojan pys:lle /1,0/). Viljelyksiä ja metsätaipaleita. 4,8 vas. Orimattilan Ns:n talo ja 5,3
- 24,0 Viljamaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Viljamaan pys:n /1,2/ kautta Villähteen as:lle /18,0/). Tienhaarassa oik. seurakuntakoti. 0,2 vas. Orimattilan kirkko, oik. uusi hautausmaa. (Orimattilan kirkko on rak. harmaasta kivistä 1866, perusteellisesti korjattu 1932. Alttaritaulun »Vapahtaja ottaa vastaan työtätekeviä ja raskautettuja» maalannut E. J. Lövgren 1874.) 0,6 oik. kahvila, vas. Sh-as., 0,7 vas. matkustajakoti. Edelleen Patajoen sillan yli 0,9
- 24,9 Orimattilan tienhaaraan. Suoraan jatkuu tie Mallusjoen /12,3/ kautta Mäntsälään ja Porvooseen sekä Myrskylän /19,2/ kautta Porvooseen, vas. tie Orimattilan as:n /1,2/ kautta Artjärven kirkolle /30,0/.



Orimattila—Lahti, 24,3 km.

Hyvää, paikoin mutkaista vanhaa maantietä, hyvinhoidettuja viljelyksiä ja metsiä. Kylät verraten suuria, tiheästi asuttuja, talot vauraita.

- 0 Orimattilan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan Patajoen sillan yli. 0,1 oik. runoilija H. J. Erkon muistopatsas. 0,2 oik. matkustajakoti. 0,3 oik. Sh-as., vas. kahvila. 0,7 oik. Orimattilan kirkko, vas. uusi hautausmaa.
- (Orimattilan kirkko on rakennettu harmaasta kivistä 1866, perusteellisesti korjattu 1932. Altartaulun »Vapahtaja ottaa vastaan työtätekeviä ja raskautettuja» maalannut E. J. Lövgren 1874.)
- Kirkon jälkeen 0,9
- 0,9 Viljamaan tienhaara. Jatketään vas. (Oik. tie Viljamaan pys:n /1,2/ kautta Villähteen as:lle /18,0/). Tienhaarassa vas. seurakuntakoti, oik. vapaussodassa kaatuneiden kaunis ja erikoinen muistomerkki. 0,5 oik. Ns:n talo. Viljelyksiä ja metsätaipaleita. 5,2
- 6,1 Virenojan kylä. (Oik. tie Virenojan pys:lle /1,0/). Vas. Sh-as. Kauniita viljelyksiä ja komeita taloja. 5,3 Pennalan kylä, (oik. tie Pennalan pys:lle /1,4/). 12,0 oik. Lahti radiomastoiheen näkyy Salpausselän rinteellä. 12,3
- 18,4 Renkomäen tienhaara. Käännyttään jyrkästi oik. (Suoraan menee tie Okeristen as:lle /4,8/). 1,2 Hämeen lääninraja, Hollolan pitäjä alkaa. 2,2 oik. Imätran Voima Oy:n Lahden muuntoasema. 3,5 Asemantaustan kaupunginosa alkaa. 5,2 rautatién alikäytävä, asema jää vas. 5,9
- 24,3 LAHTI, Aleksanterinkatu. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Rautatien ohi Vesijärvenkatua.



Lahti—Orimattila, 24,3 km.

Hyvää, paikoin mutkaista vanhaa maantietä, hyvinhoidettuja viljelyksiä ja metsiä. Kylät verraten suuria, tiheästi asuttuja, talot vauraita.

- 0 LAHTI, Aleksanterinkatu. Ajetaan E suuntaan Vesijärvenkatua Rautatientorin ohi. 0,7 rautatien alikäytävä. Asemantaustan kaupunginosa alkaa. 3,7 vas. Imatran Voima Oy:n Lahden muuntoasema. 4,7 Uudenmaan lääninraja. Orimattilan pitäjän alkaa. 5,9
- 5,9 Renkomäen tienhaara. Käännyttään jyrkästi vas. (Oik. tie Okeroisten as:lle /4,8/). 0,4 vas. hyvä näköala Lahden kaupunkiin. (7,0 vas. tie Pennalan pys:lle /1,4/). 7,6 Pennalan kylään. Kauniita viljelyksiä ja komeita taloja. 12,3
- 18,2 Virenojan kylä. (Vas. tie Virenojan pys:lle /1,0/). Oik. Sh-as. Viljelyksiä ja metsätaipaleita. 4,7 vas. Orimattilan Ns:n talo. 5,2
- 23,4 Viljamaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Viljamaan pys:n /1,2/ kautta Villähteen as:lle /18,0/). Tienhaarassa oik. seurakuntakoti, vas. vapaussodassa kaatuneiden kaunis ja erikoinen muistomerkki. 0,2 vas. *Orimattilan kirkko*, oik. uusi hautausmaa.
- (*Orimattilan kirkko* on rakennettu harmaasta kivistä 1866, perusteellisesti korjattu 1932. Alttaritaulun »Vapahtaja ottaa vastaan työtätekeviä ja raskautettuja» maalannut E. J. Lövgren 1874.)
- 0,6 oik. kahvila, vas. Sh-as. 0,7 vas. matkustajakoti. 0,8 vas. runoilija H. J. Erkon muistopatsas. Edelleen Patajoen sillan yli. 0,9
- 24,3 Orimattilan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Mallusjoen /12,2/ kautta Helsinkiin ja Porvooseen sekä Myrskylän /19,2/ kautta Porvooseen, vas. tie Orimattilan as:n /1,2/ kautta Artjärven kirkolle /30,0/. — Tienhaarassa St-as. ja Sh-huolto.



Lahti—Vierumäki, 27,4 km.

Hyvää, mutta mutkittlevaa ja paikoin kapeaa vanhaa valtatietä. Vaihtelevaa, Suuren ja Pienen Salpausselän välistä kumpu- ja harjumaastoa, kauniita havumetsiä ja koivikoita. Asutus ryhmittynyt muutamiin kyliin.

- 0 LAHTI, Kauppatori. Ajetaan I-suuntaan Aleksanterinkatua ja sen jatketta Kauppakatua, kunnes tullaan 1,7
- 1,7 Möysän tienhaaraan. Jatketaan vas. (Oikea tie Villähteen as:n /9,1/ kautta Kouvolaan). 0,3 oik. Möysäjärvi, jonka rannalla uimalaitos riekkarantoi-
neen. 3,4 oik. radan takana Kymijärvi, jonka vedet laskevat Kymijokeen lähellä Mankalan koskia. 5,9 vas. Ahtialan maamieskoulu. (6,2 oik. tie Ahtialan asille /1,0/). 6,6 vas. Alasen järvi. Edelleen pelto-
jen halki 7,3
- 9,0 Ahtialan kylään. Käännyttään jyrkästi oik. 0,1 oik. Sh-as. 4,0 Seestaan kartanon komeita metsiä. 6,3 vas. Seestaan kartano Kivijärven rannalla.
(Seestaan kartano kuului 1700-luvun lopulla histo-
riasta tunnetulle valtiomiehelle Yrjö Maunu Sprengtportenille, mutta joutui vielä samalla vuosisadalla Ehrnrooth suvulle- jonka hallussa se on vieläkin. Puinen päärakennus yli 100 v. vanha.)
Pellon halki edelleen 6,8
- 15,8 Seestaan pys:n tienhaaraan. Jatketaan oik. rautatien yli. (Vas. tie pys:lle /0,3/). Tie tekee useita pahoja mutkia. (2,3 vas. tie Pyhäntaan kylään /3,0/). 3,2 vas. Mäkelän as. 4,7 rautatien ylikäytävä.
8,0 Härkälän kylä, jossa 9,8
- 25,6 Härkälän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Urajärven /8,0/ kautta Vääksyyn /23,5/.
Urajärvellä Muinaismuistoyhdistyksen hoidossa oleva historiallinen Urajärven kartano museoineen. Kartano on ollut v. Heideman suvun hallussa vv. 1672—1918.) Pienen Salpausselän tasainen kangas alkaa. (1,2 oik. tie Vierumäen as:lle /0,5/). Edelleen met-
sän halki 1,8
- 27,4 Vierumäen tienhaaraan. Oik. tie Suomen Urheiluopistoon (arkkitehti Bryggmanin piirtämät rakennukset, valmistuneet 1936, ja erikoislaatuinen maasto opiston ympärillä katsomisen arvoisia) /5,4/ ja Uusikylän as:lle /27,4/, suoraan jatkuu tie Heino-
laan /13,0/.



Vierumäki—Lahti, 27,4 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa ja paikoin kapeaa vanhaa valtatietä, vaihtelevaa, Pienen ja Suuren Salpausselän välistä kumpu- ja harjumaastoa, kauniita havumetsiä ja koivikoita. Asutus ryhmittynyt muutamiin kyliin.

- 0 Vierumäen tienhaara. Ajetaan LE-suuntaan. (0,6 vas. tie Vierumäen as:lle /0,5/). Pienen Salpausselän tasaista kangasta. 1,8
- 1,8 Härkälän tienhaara, Härkälän kylässä. Jatketaan vas. (Oik. tie Urajärven /8,0/ kautta Vääkseen /23,5/. Urajärvellä Muinaismuistoyhdistyksen hoidossa oleva historiallinen *Urajärven kartano* museoineen. Kartano on ollut v. Heideman suvun hallussa vv. 1672—1918.) Härkälän kylän mäkisiä peltoja. Tiellä Seestaan saakka pahoja mäkisiä ja mutkia. 5,1 rautatien ylikäytävä. 6,6 oik. Mäkelän as. (7,5 oik. tie Pyhantaan kylään /3,0/). 9,8 rautatien ylikäytävä ja sen takana 9,8
- 11,6 Seestaan pys:n tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie pys:lle /0,3/). Pellon halki, sitten 0,6 oik. Seestaan kartano ja sen takana Kivijärvi. (Seestaan kartano kuului 1700-luvun lopulla historiasta tunnetulle valtiomiehelle Yrjö Maunu Sprengtportenille, mutta joutui vielä samalla vuosisadalla Ehrnrooth suvulle, jonka hallussa se on vieläkin. Puinen päärakennus yli 100 v. vanha.) Seestaan kartanon komeita metsiä. 6,7 vas. Sh-as ja 6,8
- 18,4 Ahtialan kylä. Käännyttään jyrkästi vas. 0,6 oik. Alasen järvi. (1,1 vas. tie Ahtialan as:lle /1,0/). 1,4 oik. Ahtialan maamieskoulu. 3,5 vas. radan takana Kymijärvi, jonka vedet laskevat Kymijokeen lähellä Mankalan koskia. 6,9 Möysän esikaupunki, vas. Möysäjärvi, jonka rannalla uimalaitos hiekkarantoineen. Edelleen 7,3
- 25,7 Möysän tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Villähteen as:n /9,1/ kautta Kouvolaan). 1,7
- 27,4 LAHTI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan pitkin Kauppakatua ja Aleksanterinkatua.



Lahti—Vierumäki, 26,7 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa ja paikoin kapeaa maantietä. Vaihtelevaa, Suuren ja Pienen Salpausselän välistä kumpu- ja harjumaastoa, kauniita havumetsiä ja koivikoita. Asutus ryhmittynyt muutamiin kyliin.

- 0 LAHTI, Vesijärvenkatu. Ajetaan I suuntaan Aleksanterinkatua ja Kauppakatua. 1,3
- 1,7 Möysän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Uudenkylän kautta Kouvolaan). 0,4 oik. Möysäjärvi, jonka rannalla uimalaitos hiekkarantoiheen. 3,4 oik. radan takana Kymijärvi, jonka vedet laskevat Kymijokeen lähellä Mankalan koskia. 5,8 vas. Ahtialan maamieskoulu. (6,1 oik. tie Ahtialan as:lle /1,0/ ja Villähteen as:lle /8,0/). 6,6 vas. Alasjärvi. 7,2
- 8,5 Ahtialan kylä. Käännyttään jyrkästi oik. 4,0 Seestaan kartanon komeita metsiä. 6,3 vas. Seestaan kartano Kivijärven rannalla.
(Seestaan kartano kuului 1700-luvun lopulla historiasta tunnetulle valtiomiehelle Yrjö Maunu Sprengtportenille, mutta joutui vielä samalla vuosisadalla Ehrnrooth suvulle, jonka hallussa se on vieläkin. Puinen päärakennus yli 100 v. vanha.)
Jatketaan halki kartanon viljelysten. 6,7
- 15,2 Seestaan pys:n tienhaara. Jatketaan oik. rautatien yli. (Vas. tie pys:lle /0,3/). Tie tekee useita pahoja mutkia. (2,3 vas. tie Pyhäntaan kylään /3,0/). 3,2 vas. Mäkelän as. 4,7 rautatien ylikäytävä. 6,7 Mikkelin lääninraja, Heinolan pitäjä alkaa. 8,0 Härkälän kylä. 9,7
- 24,9 Härkälän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Urajärven /8,0/ kautta Vääksyyn /23,5/. Urajärvellä Muinaismuistoyhdistyksen hoidossa oleva historiallinen *Urajärven kartano* museoiheen. Kartano on ollut v. Heideman suvun hallussa vv. 1672—1918). Pienen Salpausselän tasainen kangas alkaa. (1,2 oik. tie Vierumäen as:lle /0,5/). 1,8
- 26,7 Vierumäen tienhaara. Oik. tie Suomen Urheiluopistoon (katso Heinolan paikallislehteä) /5,4/ ja Uusikylän as:lle /27,4/, suoraan jatkuu tie Heinolan /13,0/ kautta Mikkeliin ja Jyväskylään.



Vierumäki—Lahti, 26,7 km.

Hyvää, mutta mutkittlevaa ja paikoin kapeaa maantietä. Vaihtelevaa, Pienen ja Suuren Salpausselän välistä kumpu- ja harjumaastoa, kauniita havumetsiä ja koivikoita. Asutus ryhmittynyt muutamiin kyliin.

- 0 Vierumäen tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. (0,6 vas. tie Vierumäen as:lle /0,5/). Pienen Salpausselän tasaista kangasta. 1,8
- 1,8 Härkälän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Urajärven /8,0/ kautta Vääkseen /23,5/. Urajärvellä Muinaismuistoyhdistyksen hoidossa oleva historiallinen *Urajärven kartano* museoineen. Kartano on ollut v. Heideman suvun hallussa vv. 1672—1918.) Härkälän kylän mäkisiä pelloja. Tiellä Seestaan saakka pahoja mäkiä ja mutkia. 3,0 Hämeen lääninraja, Nastolan pitäjä alkaa. 5,1 rautatien ylikäytävä. 6,6 oik. Mäkelän as. (7,4 oik. tie Pyhäntaan kylään /3,0/). 9,7 rautatien ylikäytävä. 9,7
- 11,5 Seestaan pys:n tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie pys:lle /0,3/). 0,6 oik. Seestaan kartano ja sen takana Kivijärvi.
(Seestaan kartano kuului 1700-luvun lopulla historiasta tunnetulle valtiomiehelle Yrjö Maunu Sprengtportenille, mutta joutui vielä samalla vuosisadalla Ehrnrooth suvulle, jonka hallussa se on vieläkin. Puinen päärakennus yli 100 v. vanha.) Seestaan kartanon komeita metsiä. 6,7
- 18,2 Ahtialan kylä. Käännyttään jyrkästi vas. 0,4 oik. Alasjärvi. (1,1 vas. tie Ahtialan as:lle /1,0/ ja Villähteen as:lle /8,0/). 1,4 oik. Ahtialan maa-
mieskoulu. 3,7 vas. radan takana Kymijärvi, jonka vedet laskevat Kymijokeen lähellä Mankalan koskia. 6,8 Möysän esikaupunki, vas. Möysäjärvi, jonka rannalla uimalaitos hiekkarantoinen. 7,2
- 25,4 Möysän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Uudenkylän /20,1/ kautta Kouvolaan). 1,3
- 26,7 LAHTI, Vesijärvenkatu. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Kauppatua ja Aleksanterinkatua.



Vierumäki—Heinola—Lusi, 25,5 km.

Hyvää, mutta mutkittlevaa ja mäkiä vanhaa maantietä, vaihtelevia maisemia järvineen ja harjanteineen. Vaurasta viljelystä, talot hyvinhoidettuja.

- 0 Vierumäen tienhaara. Ajetaan P suuntaan. Peltoja ja metsätaipaleita. 4,0 korkea Eväsmäki, jolta Heinolan savut näkyvät. Edelleen aukeiden peltojen poikki. 6,0 vas. Ruotsalaiseen kuuluva Nyyinäisten lahti. (7,3 oik. tie Jyrängön as:lle /0,2/). ... 7,8

7,8 Nyyinäisten kartano (vas.).

(Kartanon alueisiin kuuluu maata yli 5,000 ha. Se on ollut Ramsay suvun sukukartanona 1712—1904. Omistajista tunnetuin Suomen itsenäisyyden harrastaja majuri Krister Wilhelm Ramsay. Nykyinen omist. Kymi-yhtiö. Päärakennus on vanhaa herraskartanotyyliä sekä ulkoa että sisältä, ja sitä näytetään yleisölle auliisti.)

4,0 edessä Heinolan kylpyläkaupunki Jyrängön virran rannalla. Kuljetaan Suomen kalleimman ja komeimman rautatiesillan alitse, sitten Siltakatua ja Kaupparajua, 6,2

- 13,1 HEINOLA. (Katso paikallislehteä.) Jatketaan kauppatorilta Savontietä. 4,4 oik. korkea mäki, jolta hyvä näköala. 5,0 Heinolan kirkonkylä. 5,6 oik. St-as., vas. Ruotsalaisen vesiä. 5,7 oik. Pikoinlampi ja Kotajärvi, kaunis järvimaisema. Edelleen hiekkaharjua 6,2

- 19,3 Heinolan pitäjän kirkko (oik.). (Oik. sivutie Imjärven kylään /12,0/).

(Kirkko rak. puusta 1755, korjattu 1902. Alttaritaulun »Jeesus ristiään kantaen» maalannut tuntematon taiteilija, lahjoitettu kirkolle 1860. Kirkon sakaristossa säilytetään Paason ja Tuusniemen majurin Gustav Allongrenin vaakunaa.)

(0,3 vas. sivutie Marjoniemen kylään /12,0/ ja Onalin salmelle /15,0/). 0,5 vas. pieni Valkjärvi ja sen jälkeen useita pieniä järviä. 2,7 vas. harjun juurella Samjärvet. 4,5 vas. matalarantainen Vihuenjärvi. 6,0 vas. Sh-as., 6,1 oik. majatalo ja 6,2

- 25,5 Lusin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Pertunmaan /38,2/ kautta Mikkeliin, vas. tie Sysmään /41,2/ sekä Hartolan /37,7/ kautta Jyväskylään.



Lusi—Heinola—Vierumäki, 25,5 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa ja mäkistä vanhaa maantietä, vaihtelevia maisemia järvineen ja harjanteineen. Vaurasta viljelystä, talot hyvinhoidettuja.

- 0 Lusin tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 vas. majatalo, 0,2 oik. Sh-as. 1,3 oik. matalarantainen Vihuenjärvi. 3,5 oik. harjun juurella Samjärvet ja niiden jälkeen useita pieniä järviä. (5,9 oik. sivutie Marjoniemen kylään /12,0/ ja Onalin salmelle /15,0/). Sitten 6,2
- 6,2 Heinolan pitäjän kirkko (vas.).
(Kirkko rak. puusta 1755, korjattu 1902. Alttaritaulun »Jeesus ristiään kantaen» maalannut tuntematon taiteilija, lahjoitettu kirkolle 1860. Kirkon sakaristossa säilytetään Paason ja Tuusniemen majurin Gustav Allongrenin vaakunaa.)
(Vas. sivutie Imjärven kylään /12,0/). 0,5 vas. Pikoinlampi ja Kotajärvi, kaunis järvimaisema, oik. Ruotsalaisen vesiä. 0,6 vas. St-as. 1,8 vas. korkea mäki, jolta hyvä näköala. 5,2 kaupunkiasutus alkaa. Ajetaan Savontietä 6,2
- 12,4 HEINOLAN kylpyläkaupunki. (Katso paikallislehteä.) Jatketaan Kauppatorilta Kauppakatua ja Silta-katua. 0,8 Jyrängön virta, kuljetaan Suomen kallemman ja komeimman rautatiesillan alitse. Sillan jälkeen käännytään oik. (Vas. tie Jyrängön kylään). Metsää ja peltoja 5,3
- 17,7 Nyynäsin kartano (oik.).
(Kartanon alueisiin kuuluu maata yli 5,000 ha. Se on ollut Ramsay suvun sukukartanona 1712—1904. Omistajista tunnetuin Suomen itsenäisyyden harrastaja majuri Krister Wilhelm Ramsay. Nykyinen omist. Kymi-yhtiö. Päärakennus on vanhaa herraskartanotyylillä sekä ulkoa että sisältä, ja sitä näytetään yleisölle auliisti.)
Kartanon takana Ruotsalaisen Nyynäisten lahti. (0,5 vas. tie Jyrängön as:lle /0,2/). 3,7 korkea Eväsmäki, jolta taaksepäin hyvä näköala. Edelleen metsätaipaleiden ja peltojen halki 7,8
- 25,5 Vierumäen tienhaaraan. Oik. tie Lahteen /27,4/, vas. tie Suomen Urheiluopistoon (arkkitehti Bryggmanin piirtämät rakennukset, valmistuneet 1936, ja erikoislaatuinen maasto opiston ympärillä katsomisen arvoisia) /5,4/ ja Uusikylän as:lle /27,4/.



Vierumäki—Heinola—Lusi, 25,4 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa ja mäkestä vanhaa maantietä, vaihtelevia maisemia järvineen ja harjanteineen. Vaurasta viljelystä, talot hyvinhoidettuja.

0 Vierumäen tienhaara. Ajetaan P suuntaan. Peltoja ja metsätaipaleita. 4,0 korkea Eväsmäki, jolta Heinolan savut näkyvät. Edelleen aukeiden peltojen poikki. 6,0 vas. Ruotsalaiseen kuuluva Nyynäisten lahti. (7,3 oik. tie Jyrängön as:lle /0,2/). 7,8

7,8 Nyynäisten kartano (vas.).
(Kartanon alueisiin kuuluu maata yli 5,000 ha. Se on ollut Ramsay suvun sukukartanona 1712—1904. Omistajista tunnetuin Suomen itsenäisyyden harrastaja majuri Krister Wilhelm Ramsay. Nykyinen omist. Kymi-yhtiö. Päärakennus on vanhaa herraskartanotyyliä sekä ulkoa että sisältä, ja sitä näytetään yleisölle auliisti.)

4,0 edessä Heinolan kylpyläkaupunki Jyrängön virran rannalla. 4,2 vas. Sh-as. ja autokorjaamo. 4,4 kuljetaan Suomen kalleimman ja komeimman rautatiesillan alitse, sitten Siltakatua ja Kauppatua. 5,2

13,0 HEINOLA. (Katso paikallislehteä.) Jatketaan Kaupporilta Savontietä. 4,4 oik. korkea mäki, jolta hyvä näköala. 5,0 Heinolan kirkonkylä. 5,6 oik. St-as., vas. Ruotsalaisen vesiä. 5,7 oik. Pikoinlampi ja Kotajärvi, kaunis järvimaisema. 6,2

19,2 Heinolan pitäjän kirkko (oik.). Vas. kahvila. (Oik. sivutie Imjärven kylään /12,0/).

(Kirkko rak. puusta 1755, korjattu 1902. Alttaritaulun »Jeesus ristiään kantaen» maalannut tuntematon taiteilija, lahjoitettu kirkolle 1860. Kirkon sakaristossa säilytetään Paason ja Tuusniemen majurin Gustav Allongrenin vaakunaa.)

(0,3 vas. sivutie Marjoniemen kylään /12,0/ ja Onalin salmelle /15,0/). 0,5 vas. pieni Valkjärvi ja sen jälkeen useita pieniä järviä. 2,7 vas. harjun juurella Samjärvet. 4,5 vas. matalarantainen Vihuenjärvi. 6,0 oik. Sh-as. 6,1 oik. majatalo. 6,2

25,4 Lusin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Pertunmaan /37,8/ kautta Mikkeliin, vas. tie Sysmään /41,2/ sekä Hartolan /37,7/ kautta Jyväskylään.



Lusi—Heinola—Vierumäki, 25,4 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa ja mäkistä vanhaa maantietä, vaihtelevia maisemia järvineen ja harjanteineen. Vaurasta viljelystä, talot hyvinhoidettuja.

- 0 Lusin tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 0,2 vas. majatalo. 0,3 vas. Sh-as. 1,0 oik. matalarantainen Vihuenjärvi. 3,5 oik. harjun juurella Samjärvet ja niiden jälkeen useita pieniä järviä. (5,9 oik. sivutie Marjonien kylään /12,0/ ja Onalin salmelle /15,0/). 6,2

6,2 Heinolan pitäjän kirkko (vas.).

(Kirkko rak. puusta 1755, korjattu 1902. Altartaulun »Jeesus ristiään kantaen» maalannut tuntematon taiteilija, lahjoitettu kirkolle 1860. Kirkon sakaristossa säilytetään Paason ja Tuusniemen majurin Gustav Allongrenin vaakunaa.)

Oik. kahvila. (Vas. sivutie Imjärven kylään /12,0/). 0,5 vas. Pikoinlampi ja Kotajärvi, kaunis järvimaisema, oik. Ruotsalaisen vesiä. 0,6 vas. St-as. 1,8 vas. korkea mäki, jolta hyvä näköala. 5,2 kaupunkiasutus alkaa. Ajetaan Savontietä. 6,2

- 12,4 HEINOLA. (Katso paikallislehteä.) Jatketaan Kaupatorilta Kauppatua ja Kaivokatua. 0,6 Jyrängön virta, kuljetaan Suomen kalleimman ja komeimman rautatiesillan alitse. Sillan jälkeen käännytään oik. (Vas. tie Jyrängön kylään). 1,0 oik. Sh-as. ja auto- korjaamo. Metsää ja peltoja. 5,2

17,6 Nynäisten kartano (oik.).

(Kartanon alueisiin kuuluu maata yli 5,000 ha. Se on ollut Ramsay suvun sukukartanona 1712—1904. Omistajista tunnetuin Suomen itsenäisyyden har- rastaja majuri Krister Wilhelm Ramsay. Nykyi- nen omist. Kymi-yhtiö. Päärakennus on vanhaa herraskartanotyyliä sekä ulkoa että sisältä, ja sitä näytetään yleisölle auliisti.)

Kartanon takana Ruotsalaisen Nynäisten lahti. (0,5 vas. tie Jyrängön as:lle /0,2/). 3,7 korkea Eväsmäki, jolta taaksepäin hyvä näköala. 7,8

- 25,4 Vierumäen tienhaara. Oik. tie Lahteen /27,4/, vas. tie Suomen Urheiluopistoon (katso Heinolan pai- kallislehteä) /5,4/ ja Uusikylän as:lle /27,4/.



Lusi—Pertunmaa, 38,2 km.

Mutkittelevaa vanhaa valtatieta, vaihtelevaa lehtimetsäistä maastoa; tien molemmin puolin siintäviä järvenselkiä taustanaan kauniita, osaksi jylhiäkin mäkimaisemia. Viljelykset vaatimatomia, asutus harvanlaista.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Lusin tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. Yksitoikkoisia maisemia, männikkömaita, | 6,9 |
| 6,9 | Koskenmyllyn tienhaara. Ajetaan oik. (Vas. tie Vehkalahden tienhaaraan Pertunmaan Hartolan tielle /22,9/). 0,2 vas. Ylä-Pajujärvi. Tie muuttuu mutkaisemmaksi ja mäkisemmäksi. 1,7 oik. Alaräävelin järvi, jonka rantaa tie seuraa. Kauniita järvimaisemia, karua maastoa, kivisiä pelloja. | 6,1 |
| 13,0 | Paaso. Vas. St-as. Vas. Mäellä Paason kartano (1500-luvulta, kuulunut von Birkholtz, Allongren, von Essen ja Schildt suvulle; nyk. omistaja tuomari A. Wuorinen). Oik. Kuorekoski, jossa mylly, meijeri ja sähkölaitos. (Oik. sivutie Pastjärven kylään /3,0/). 0,7 oik. Keskinen Rääveli jylhänkauniine rantoineen. 4,8 vas. pitkä ja kapea Koskionjärvi. 9,4 vas. Palojärvi, miellyttävää matkailutietä. 11,0 oik. majatalo, 11,3 vas. Sh-as., 11,6 vas. St-as. 12,8 oik. laaja näköala metsäisten mäkien ja harjanteiden yli. Edelleen | 13,4 |
| 26,4 | Kuortin tienhaaraan. Ajetaan vas. (Oik. tie Mäntyharjun kirkolle /26,4/). 0,8 vas. tien vieressä harvinaisen suuri vierinkivi. Kaunista koivuja mäntymetsää. 3,9 vas. Virmajärvi. Suorempaa tietä. 8,0 oik. pieni Käärmelampi. 8,4 kaunis näköala Pienvedelle, | 8,7 |
| 35,1 | Pienveden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Hartolan kirkolle /32,0/). 0,8 vas. Pertunmaan kirkko (rak. puusta 1893 alkuaan Hartolan seurakuntaan, lahjoitettu ja siirretty P:lle 1928). 1,0 oik. kahvila, 1,1 vas. saha, 1,4 vas. hautausmaa. Edelleen hiekkaharjua pitkin | 3,1 |
| 38,2 | Pertunmaan tienhaaraan. Suoraan jatkuu tie Otavan as:n /45,4/ kautta Mikkeliin, vas. tie Joutsan kirkolle /33,8/. Tienhaarassa Sh-as. | |



Pertunmaa—Lusi, 38,2 km.

Mutkittelevaa vanhaa valtatieta, vaihtelevaa lehtimetsäistä maastoa; tien molemmin puolin siintäviä järvenselkiä taustanaan kauniita, osaksi jylhiäkin mäkimaisemia. Viljelykset vaatimatomia, asutus harvanlaista.

- 0 Pertunmaan tienhaara. Ajetaan L suuntaan pitkin hiekkaharjua. 1,7 oik. hautausmaa, 2,0 oik. saha, 2,1 vas. kahvila ja 2,3 oik. Pertunmaan kirkko (rak. puusta 1893 alkuaan Hartolan seurakuntaan, lahjoitettu ja siirretty P:lle 1928). 2,9 oik. Pienvesi ja 3,1
- 3,1 Pienveden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Hartolan kirkolle /32,0/). 0,7 vas. pieni Käärmelampi. 4,8 oik. Virtajärvi. Tie muuttuu mutkaisemmaksi. Kaunista koivu- ja mäntymetsää. 7,9 oik. tien vieressä harvinaisen suuri vierinkivi. ... 8,7
- 11,8 Kuortin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Mäntyharjun kirkolle /26,4/). 0,6 vas. laaja näköala metsäisten mäkien ja harjanteiden yli. 1,8 oik. St-as., 2,1 oik. Sh-as. ja 2,4 vas. majatalo. Hauskaa matkailutietä. 3,9 oik. Palojärvi. 8,9 oik. pitkä ja kapea Koskionjärvi. 12,5 vas. Keskinen Rääveli jylhänkauniine rantoineen, 13,4
- 25,2 Paaso. Oik. mäellä Paason kartano (1500-luvulta, kuulunut von Birkholtz, Allongren, von Essen ja Schildt suvulle; nyk. omistaja tuomari A. Wuorinen). Vas. Kuorekoski, jossa mylly, meijeri ja sähkölaitos (sivutie Pastjärven kylään /3,0/). Oik. St-as. 0,3 vas. Ala-Rääveli, jonka rantaa tie kulkee. Kivisiä peltoja, kauniita järvimaisemia. 5,9 oik. Ylä-Paju-järvi, 6,1
- 31,3 Koskenmyllyn tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vehkalahden tienhaaraan Pertunmaan Hartolan tielle /22,9/). Tie muuttuu suoremaksi. Yksitoikkoisempaa maastoa, männikkömaita. 6,9
- 38,2 Lusin tienhaara. Oik. tie Sysmään /41,2/ sekä Hartolan /37,7/ kautta Jyväskylään, vas. tie Heinolan /12,4/ kautta Lahteen. (Tienhaaran seuduilla käytiin 1918 ankaria taisteluja. Katso Heinolan paikallislehteä.)



Lusi—Pertunmaa, 37,8 km.

Mutkittelevaa vanhaa maantietä, vaihtelevaa lehtimetsäistä maastoa; tien molemmiin puolin siintäviä järvenselkiä taustanaan kauniita, osaksi jyliäkin mäkimaisemia. Viljelykset vaatimattomia, asutus harvanlaista.

- 0 Lusin tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. Yksitoikkoisia maisemia, männikkömaita. 6,8
- 6,8 Koskenmyllyn tienhaara. Ajetaan oik. (Vas. tie Vehkalahden tienhaaraan Pertunmaan Hartolan tielle /22,9/). 0,2 vas. Ylä-Pajujärvi. Tie muuttuu mutkaisemmaksi ja mäkisemmäksi. 1,7 oik. Alaräävelin järvi, jonka rantaa tie seuraa. Kauniita järvimaisemia, karua maastoa, kivisiä peltoja. 6,0
- 12,8 Paaso. Vas. St-as. Vas. mäellä Paason kartano (1500-luvulta, kuulunut von Birckholtz, Allongren, von Essen ja Schildt suvulle; nyk. omistaja tuomari A. Wuorinen). Oik. Kuorekoski, jossa mylly, meijeri ja sähkölaitos. (Oik. sivutie Pastjärven kylään /3,0/). 0,7 oik. Keskinen Rääveli jylhänkauniine rantoineen. 4,8 vas. pitkä ja kapea Koskionjärvi. 9,4 vas. Palojärvi. 11,3 vas. Sh-as. 11,6 vas. St-as. 12,8 oik. laaja näköala metsäisten mäkien ja harjanteiden yli. 13,3
- 26,1 Kuortin tienhaara. Ajetaan vas. (Oik. tie Mäntyharjun kirkolle /26,4/). Kaunista koivu- ja mäntymetsää. 3,9 vas. Virmajärvi. Suorempaa tietä. 8,0 oik. pieni Käärmelampi. 8,4 näköala Pienvedelle. 8,6
- 34,7 Pienveden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Hartolan kirkolle /32,0/). 0,8 vas. Pertunmaan kirkko (rak. puusta 1893 alkuaan Hartolan seurakuntaan, lahjoitettu ja siirretty P:lle 1928). 1,0 oik. kahvila. 1,1 oik. saha. 1,4 vas. hautausmaa. 1,6 oik. kahvila. 3,1
- 37,8 Pertunmaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Otavan as:n /45,0/ kautta Mikkeliin, vas. tie Joutsan kirkolle /33,8/. Tienhaarassa Sh-as.



Pertunmaa—Lusi, 37,8 km.

Mutkittelevaa vanhaa maantietä, vaihtelevaa lehtimetsäistä maastoa; tien molemmin puolin siintäviä järvenselkiä taustanaan kauniita, osaksi jylhiäkin mäkimaisemia. Viljelykset vaatimatomia, asutus harvanlaista.

- 0 Pertunmaan tienhaara. Ajetaan L suuntaan pitkin hiekkaharjua. 1,5 vas. kahvila. 1,7 oik. hautausmaa. 1,9 oik. Pienvesi. 2,0 vas. saha. 2,1 vas. kahvila. 2,3 oik. *Pertunmaan kirkko* (rak. puusta 1893 alkuaan Hartolan seurakuntaan, lahjoitettu ja siirretty P:lle 1928). 3,1
- 3,1 Pienveden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Hartolan kirkolle /32,0/). 0,4 vas. pieni Käärmelampi. 4,7 oik. Virmajärvi. Tie muuttuu mutkaiseksi. Kaunista koivu- ja mäntymetsää. 8,6
- 11,7 Kuortin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Mäntyharjun kirkolle /26,4/). 0,6 vas. laaja näköala metsäisten mäkien ja harjanteiden yli. 1,8 oik. St-as. 2,1 oik. Sh-as. 3,8 oik. Palojärvi. 7,8 oik. pitkä ja kapea Koskionjärvi. 11,3 vas. Keskinen Rääveli jylhänkauniine rantoineen. 13,3
- 25,0 Paaso. Oik. mäellä Paason kartano (1500-luvulta, kuulunut von Birkholtz, Allongren, von Essen ja Schildt suvulle; nyk. omistaja tuomari A. Wuorinen). Vas. Kuorekoski, jossa mylly, meijeri ja sähkölaitos (sivutie Pastjärven kylään /3,0/). Oik. St-as. 0,3 vas. Ala-Rääveli, jonka rantaa tie kulkee. Kivisiä peltoja, kauniita järvimaisemia. 5,7 oik. Ylä-Pajujärvi. 6,0
- 31,0 Koskenmyllyn tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vehkalahden tienhaaraan Pertunmaan Hartolan tielle /22,9/). Tie muuttuu suoremmaksi. Yksitoikkoisempaa maastoa, männikkömaita. 6,8
- 37,8 Lusin tienhaara. Oik. tie Sysmään /41,2/ sekä Hartolan /37,7/ kautta Jyväskylään, vas. tie Heinolan /12,4/ kautta Lahteen. (Tienhaaran seuduilla käytiin 1918 ankaria taisteluja. Kats. Heinolan paikallislehteä.)



Pertunmaa—Otava, 45,4 km.

Kapeaa ja mutkaista vanhaa maantietä, kauniita vaara- ja järvimaisemia, pieniä taloja vaatimattomine viljelyksineen.

- 0 Pertunmaan tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,2 oik. Peruvesi. 0,6 oik. St-as., 1,3 vas. majatalo, kaunis koivukujanne. 3,0 oik. Lihavajärvi. Suoraa tietä. 6,2 vas. Palolampi, oik. tyypillisiä vaaramaisemia. 7,4 vas. Hartosenlampi. 12,2 tien molemmiin puolin jyrkää kiviäitaa. 12,9 oik. laaja Lahnavesi (hyviä uimarantoja). 13,2 Tuusniemen kanava (rak. 1835), joka yhdistää Tuusjärven Lahnaveteen. 13,6 oik. St-as., 13,8 oik. Sh-as., 14,6
- 14,6 Toivolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Mäntyharjun kirkolle /20,4/). 0,2 oik. majatalo, vas. komeita vaaramaisemia. Edelleen .. 3,2
- 17,8 Mikkosen tienhaaraan. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Hirvensalmen kirkolle /16,2/). 2,0 oik. Tervajärvi. Mutkaista ja mäkistä tietä. Mäkien päältä komeita näköaloja yli metsämaisemien. 5,3
- 23,1 Tiilikalan tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. sivutie Mynttilän pys:lle /11,0/). 2,5 oik. Lahdenlampi. Yksitoikkoisempaa sekametsää. (4,5 oik. kylätie Monikkalaan /12,0/). 6,2 Kaihlosenjoen silta, oik. Kaihlosenjärvi, vas. korkeahko putous mylly- ja sahalaitoksineen. (8,0 vas. sivutie Röykäsveden itärantaa Mikkelin Hirvensalmen tielle /12,0/). (11,6 oik. sivutie Lelkolan pys:lle /6,0/). Sitten 12,7
- 35,8 Hietanen, Soikkalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ristiinan kirkolle /18,0/). 0,1 vas. Sh-as., 0,2 oik. Hietasen asema, vas Sh-as. 0,4 rautatien tasoylikäytävä. 0,9 oik. Hietasenjärvi. Vaatimattomia mäkilviljelyksiä. 8,0 Puttolan kylä (oik. sivutie Koivakkalan kylään Hietasen Ristiinan tielle /12,0/). 9,2 vas. Otavan asema. 9,3 rautatien tasoylikäytävä ja 9,6
- 45,4 Otava, Liukkolan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Mikkeliin /13,6/, vas. tie Hirvensalmen /21,17/ kautta Jyväskylään. Tienhaarassa Sh-as.



Otava—Pertunmaa, 45,4 km.

Kapeaa ja mutkaista vanhaa maantietä, kauniita vaara- ja järvimaisemia, pieniä taloja vaatimattomine viljelyksineen.

- 0 Otava, Liukkolan tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,3 rautatien tasoylikäytävä, 0,4 oik. Otavan asema. 1,6 Puttolan kylä (vas. sivutie Koi-vakkalan kylään Hietasen Ristiinan tielle /12,0/). Vaatimattomia mäkilviljelyksiä. 8,5 vas. Hietasenjärvi. 9,2 rautatien tasoylikäytävä, 9,4 vas. Hietasen asema, oik. Sh-as. 9,5 oik. Sh-as. ja 9,6
- 9,6 Hietanen, Soikkalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ristiinan kirkolle /18,0/). (1,1 vas. sivutie Lelkolan pys:lle /6,0/). (4,7 oik. sivutie Rökäsveden itärantaa Mikkelin Hirvensalmen tielle /12,0/). 6,5 Kaihlosenjoen silta, vas. Kaihlosenjärvi, oik. korkeahko putous mylly- ja sahalaitoksineen. (8,2 vas. kylätie Monikkalaan /12,0/). Yksitoikkoisempaa sekametsää. 10,2 vas. Lahdenlampi, 12,7
- 22,3 Tiilikkanen tienhaara. Jatketaan päätieta. (Vas. sivutie Mynttilän pys:lle /11,0/). Mutkaista ja mäkistä tietä. Mäkien päältä komeita näköaloja yli metsämaisemien. 3,3 vas. Tervajärvi ja 5,3
- 27,6 Mikkosen tienhaara. Jatketaan päätieta. (Oik. tie Hirvensalmen kirkolle /16,2/). 3,0 vas. majatalo, oik. komeita vaaramaisemia. Sitten 3,2
- 30,8 Toivolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Mäntyharjun kirkolle /20,4/). 0,8 vas. Sh-as., 1,0 vas. St-as. 1,4 Tuusniemen kanava (rak. 1835), joka yhdistää Tuusjärven (oik.) Lahnaveteen (vas.). Laajan Lahnaveden rannalla hyviä uimapaikkoja. 2,4 tien molemmin puolin jyrkää kivaitaa. 7,2 oik. Hartosenlampi, oik. tyypillisiä vaaramaisemia. 8,4 oik. Palolampi. 11,6 vas. Lihavajärvi. 13,3 oik. majatalo, 14,0 vas. St-as. 14,3 vas. Peruvesi ja 14,6
- 45,4 Pertunmaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Lusin /38,2/ kautta Heinolaan ja Lahteen, oik. tie Joutsan kirkolle /33,8/. Tienhaarassa Sh-as.



Pertunmaa—Otava, 45,0 km.

Kapeaa ja mutkaista vanhaa maantietä, kauniita vaara- ja järvimaisemia, pieniä taloja vaatimattomine viljelyksineen.

- 0 Pertunmaan tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,2 oik. Peruvesi. 0,6 oik. St-as. 1,3 oik. majatalo, kaunis koivukujanne. 3,0 oik. Lihavajärvi. Suoraa tietä. 6,2 vas. Palolampi. 7,4 vas. Hartosenlampi. 12,2 tien molemmin puolin jyrkää kiviaitaa. 12,9 oik. laaja Lahnavesi (hyviä uimarantoja). 13,2 Tuusniemen kanava (rak. 1835), joka yhdistää Tuusjärven Lahnaveteen. 13,6 vas. St-as. 13,8 oik. Sh-as. 14,3
- 14,3 Toivolan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Mäntyharjun kirkolle /20,4/). 0,2 vas. komeita vaaramaisemia. 3,4
- 17,7 Mikkosen tienhaara. Jatketaan päätieta. (Vas. tie Hirvensalmen kirkolle /16,2/). 2,0 oik. Tervajärvi. Mutkaista ja mäkistä tietä. Mäkien päältä komeita näköaloja yli metsämaisemien. 5,1 Hirvensalmen pitäjänraja. 5,2
- 22,9 Tiilikkalan kylä. Jatketaan päätieta. (Oik. sivutie Mynttilän pys:lle /11,0/). 2,5 oik. Lahdenlampi. Yksitoikkoisempaa sekametsää. 6,2 Kaihlosenjoen silta, oik. Kaihlosenjärvi, vas. korkeahko putous mylly- ja sahalaitoksineen. (8,0 vas. sivutie Röykäsveden itärantaa Mikkelin Hirvensalmen tielle /12,0/). (11,6 oik. sivutie Lelkolan pys:lle /6,0/). 12,5 Mikkelin pitäjänraja. 12,6
- 35,5 Hietanen, Soikkalan tienhaara. Jatketan suoraan. (Oik. tie Ristiinan kirkolle /18,0/). 0,1 vas. Sh-as. ja kyytipysäkki. 0,2 oik. Hietasen asema, vas. Sh-as. 0,4 rautatien tasoristeys. 0,9 oik. Hietasenjärvi. Vaatimattomia mäkilviljelyksiä. 8,0 Puttolan kylä (oik. sivutie Koivakkalan kylään Hietasen Ristiinan tielle /12,0/). 9,2 vas. Otavan asema. 9,3 rautatien tasoristeys. 9,7
- 45,0 Otava, Liukkolan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Mikkeliin /13,6/, vas. tie Hirvensalmen /21,7/ kautta Jyväskylään. Tienhaarassa Sh-as.



Otava—Pertunmaa, 45,0 km.

Kapeaa ja mutkaista vanhää maantietä, kauniita vaara- ja järvimaisemia, pieniä taloja vaatimattomine viljelyksineen.

- 0 Otava, Liukkolan tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,3 rautatien tasoristeys. 0,4 oik. Otavan asema. 1,6 Puttolan kylä (vas. sivutie Koivakkalan kylään Hietasen Ristiinan tielle /12,0/). Vaatimattomia mäkilviljelyksiä. 8,0 vas. Hietasenjärvi. 9,1 rautatien tasoristeys. 9,3 vas. Hietasen asema, oik. Sh-as. 9,4 oik. Sh-as. ja kyytiasema. 9,5
- 9,5 Hietanen, Soikkalan tienhaara. Jatetaan suoraan. (Vas. tie Ristiinan kirkolle /18,0/). 0,2 Hirvensalmen pitäjänraja. (2,1 vas. sivutie Lelkolan pys:lle /6,0/). (4,6 oik. sivutie Röykäsveden itärantaa Mikkelin Hirvensalmen tielle /12,0/). 6,4 Kaihlosenjoen silta, vas. Kaihlosenjärvi, oik. korkeahko putous mylly- ja sahalaitoksineen. Yksitoikkoi-sempää sekametsää. 10,0 vas. Lahdenlampi. 12,6
- 22,1 Tiilikkalan kylä. Jatketaan päätietä. (Vas. sivutie Mynttilän pys:lle /11,0/). 0,1 Mäntyharjun pitäjänraja. Mutkaista ja mäkistä tietä. Mäkien päältä komeita näköaloja yli metsämaisemien. 3,2 vas. Tervajärvi. 4,9 oik. näkyy Tuusjärvi. 5,2
- 27,3 Mikkosen tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Hirvensalmen kirkolle /16,2/). 3,0 oik. komea näköala Lahnavedelle. 3,4
- 30,7 Toivolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Mäntyharjun kirkolle /20,4/). 0,3 vas. Lahnavesi. 0,8 vas. Sh-as. 1,0 oik. St-as. 1,4 Tuusniemen kanava (rak. 1835), joka yhdistää Tuusjärven (oik.) Lahnaveteen (vas.). Laajan Lahnaveden rannalla hyviä uimapaikkoja. 2,4 tien molemmin puolin jyrkää kivi-aitaa. 6,7 oik. Hartosenlampi. 11,4 vas. Lihavajärvi. 13,1 oik. majatalo. 13,7 vas. St-as. 14,3
- 45,0 Pertunmaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Lusin /37,8/ kautta Heinolaan ja Lahteen, oik. tie Joutsan kirkolle /33,8/. Tienhaarassa Sh-as.



Otava—Mikkeli, 13,7 km.

Mutkaista, vanhaa valtatieta, kauniita kylä- ja järvimaisemia, vauraanpuoleisia taloja ja viljelyksiä.

- 0 Otava, Liukkolan tienhaara. Ajetaan P-suuntaan. 0,1 vas. Otavan kansanopisto kauniine puistoinen, taaempaa rukoushuone. 0,2 oik. St-as. 0,4 rautatien tasoylikäytävä (satamaan ja sahalle menevän radan yli). Vas. Pääskynselän Liukkolan lahti korkeine vastarantoinen. (0,1 vas. tie Otavan koulu-tilalle /0,7/ sekä satamaan ja sahalle).
- (Otavan koulutila — nykyisin yli 2000 ha — oli alkuaan valtion omistama majurin virkatalo. Tilalla on toiminut maanviljelyskoulu v:sta 1859. Nykyisin on tilalla myöskin karjanhoito- sekä puutarhakoulu. — Otavan satamasta kulkevat laivat Puulavedelle.)
- 2,5 Tokeron seisake, rautatien tasoylikäytävä. 3,0 oik. kauneudestaan tunnettu Oulujärvi. 3,6 vas. Vuolinkojärvi. Mutkaista tietä, vaihtelevaa maastoa. 5,0 oik. Naarankijärvi. 8,6 oik. Rantakylän suuri kartano (ent. valtion koulutila, suuret hedelmä- ja kasvitarhaviljelykset, mm. 600 omenapuuta ja suuri taimisto). Peltojen halki edelleen 9,4
- 9,4 Rantakylään. (Oik. tie Sokkalan kartanoon /1,5/. Kartano 1700-luvulta, kuulunut useille suvulle, mm. Allan Schaumanille, Eugen Schaumanin isälle. Komea päärakennus yli 100 v. vanha. — 2 km kartanosta n.s. Kommelin luola). (0,1 vas. kylätie Vuolington pys:lle /2,0/ ja Vanhamäen kylään /27,0/). (1,1 oik. tie Etelä-Savon kasvinviljelyskoeasemalle). 1,4
- Karikon seisake, rautatien tasoylikäytävä. (1,5 vas. uusi tie Vuolington pys:lle /3,0/). 2,3 vas. Laihalampi. (3,2 oik. tie sotaväen kasarmeille ja kilpa-ajoradalle). 3,3
- 12,7 Mikkelin pitäjän kirkko. (Katso Mikkelin paikallislehteä). Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kangasniemen kirkolle /63,1/). 0,2 hautausmaat tien molemmin puolin. Sitten 1,0
- 13,7 MIKKELI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Otavan- ja Raatihuoneenkätua.



Mikkeli—Otava, 13,7 km.

Mutkaista, vanhaa valtatieä, kauniita kylä- ja järvimaisemia, vauraanpuoleisia taloja ja viljelyksiä.

- 0 MIKKELI, Kauppatori. Ajetaan L suuntaan Raati-
huoneenkatua ja Otavan katua. 0,8 hautausmaat tien
molemmin puolin. Sitten 1,0
- 1,0 Mikkelin pitäjän kirkko. (Katso Mikkelin
paikallislehteä). Jatketaan vas. (Oik. tie Kangasnie-
men kirkolle /63,1/). (0,1 vas. tie sotaväen kasarmeille
ja kilpa-ajoradalle). 1,0 oik. Laihalampi. (1,8 oik. uusi
tie Vuolingon pysille /3,0/). 1,9 Karikon seisake, rau-
tatien tasoylikäytävä. (2,2 vas. tie Etelä-Savon kas-
vinviljelyskoeasemalle). (3,2 oik. kylätie Vuolingon
pysille /2,0/ ja Vanhamäen kylään /27,0/). Sitten 3,3
- 4,3 Rantakylä. (Vas. tie *Sokkalan kartanoon* /1,5/.
Kartano 1700-luvulta, kuulunut useille suvulle, mm.
Allan Schaumanille, Eugen Schaumanin isälle. Komea
päärakennus yli 100 v. vanha. — 2 km kartanosta n.s.
Kommelin luola). 0,8 vas. Rantakylän suuri kartano
(ent. valtion koulutila, suuret hedelmä- ja kasvitarha-
viljelykset, mm. 600 omenapuuta ja suuri taimisto).
4,4 vas. Naarankijärvi. Mutkaista tietä, vaihtelevaa
maastoa. 5,8 oik. Vuolinkojärvi. 6,4 vas. kauneudes-
taan tunnettu Oulajärvi. 6,9 Tokeron seisake, rauta-
tien tasoylikäytävä. (8,4 oik. tie Otavan koulutilalle
/0,7/ sekä satamaan ja sahalle.
(*Otavan koulutila* — nykyisin yli 2000 ha — oli al-
kuaan valtion omistama majurin virkatalo. Tilalla
on toiminut maanviljelyskoulu v:sta 1859. Nykyi-
sin on tilalla myöskin karjanhoito- sekä puutarha-
koulu. — Otavan satamasta kulkevat laivat Puula-
vedelle.
- 8,8 oik. Pääskynselän Liukkolan lahti korkeine vasta-
rantoineen. 9,0 rautatien tasoylikäytävä (satamaan ja
sahalle menevän radan yli). 9,2 vas. St-as. 9,3 oik. Ota-
van kansanopisto kauniine puistoineen, taaempänä ru-
koushuone. Sitten 9,4
- 13,7 Otava, Liukkolan tienhaara. Oik. tie Hir-
vensalmen /21,7/ kautta Jyväskylään, vas. Pertun-
maan /45,4/ kautta Heinolaan ja Lahteen. Tienhaa-
rassa Sh-as.



Mikkeli—Juva, 49,6 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa maantietä, vaihtelevaa maastoa, järviä ja korpimaita. Asutus harvanlaista, mutta useat taloista varsin vauraita.

- 0 MIKKELI, Kauppatori. Ajetaan P suuntaan Porras-
salmenkatua. 0,9 vas. vanha kivisakasti (katso pai-
kallislehteä). Jatketaan oik. Tenholankatua. 1,4 rau-
tatien ali- ja tasoylikäytävä. Ajetaan halki Hauskan
esikaupungin. 2,1
- 2,1 Savonlahden tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Virtasalmen /67,3/ kautta Pieksämäelle).
2,5 Rahulan kylä. 3,1 oik. Visulahden hovi, taustalla
Saimaan lahti. (4,3 oik. tie Sairilan kartanoon /1,2/).
Sairilan entinen kuninkaankartano, per. 1556, on
kuulunut m.m. Spoof, Jägerskjöld ja Mallen su-
vuille, nykyinen omistaja maanvilj. L. Hartonen.
Kartanon maalla on korkea Sairilan Linnavuori,
jolla on muinaislinnan jäännöksiä. Kartanon lä-
hellä on ollut Mikkelin pitäjän ensimmäinen
kirkko).
4,8 vas. Säkälampi, 5,4 vas. Tertinhovi ja 5,6
- 7,7 Visulahden tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Anttolan kirkolle /23,5/). 0,1 vas. Korpi-
järvi. (4,0 oik. sivutie Anttolan kirkolle /21,0/). 4,7
vas. Kaihilaisenjärvi. 6,5 oik. Toplasjärvi. 12,9 oik.
Särkimän kaunis järvi. 13,8 vas. suuren Saarijärven
lahti. 15,5 oik. Loukionlampi myllyineen. (16,3 oik.
tie Kuosmalan kylään /7,0/). 20,1
- 27,8 Remojärven tienhaara. Jatketaan päätie-
tä. (Vas. tie Remojärven kylään /4,0/). 3,1 oik.
Rautjärven Kilpolanlahti, kaunis järvenselkä. (7,2 oik.
tie Auvilankylään /7,0/). 10,1 vas. Huhtilampi, 13,0
oik. Lanijärvi ja 14,9
- 42,7 Hatsolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik.
tie Ollikkalan kylän /6,5/ kautta Enoveden rannalle
/12,0/). 0,4 oik. Murtosen järvi. 1,3 oik. St-as. Sitten 4,9
- 47,6 Vehmaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas.
tie Virtasalmen kirkolle /34,3/. Tieltä /5,0/ eroaa vas.
sivutie Sääks- ja Hirvijärvien välisille erämaaharjuil-
le, Juvan Punkaharjulle /12,0/). Edelleen 2,0
- 49,6 Juvan tienhaaraan. Suoraan jatkuu tie Ju-
van kirkon /1,9/ kautta Savonlinnaan, vas. tie Var-
kauteen /64,9/.



Juva—Mikkeli, 49,6 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa maantietä, vaihtelevaa maastoa, järviä ja korpimaita. Asutus harvanlaista, mutta useat taloista varsin vauraita.

- 0 Juvan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan suoraan tietä 2,0
- 2,0 Vehmaan tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Virtasalmen kirkolle /34,3/. Tieltä /5,0/ eroaa vas. sivutie Säaks- ja Hirvijärvien välisille erämaaharjuille, Juvan Punkaharjulle /12,0/). 3,6 vas. St-as. 4,5 vas. Murtosen järvi ja 4,9
- 6,9 Hatsolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Olikkalan kylän /6,5/ kautta Enoveden rannalle /12,0/). 1,7 vas. Lanijärvi, 4,9 oik. Huhtilampi. (7,7 vas. tie Auvilan kylään /7,0/). 11,0 vas. Rautjärven Kilpolanlahti, kaunis järvenselkä. 14,9
- 21,8 Remojärven tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Remojärven kylään /4,0/). (3,8 vas. tie Kuosmalan kylään /7,0/). 4,6 vas. Loukionlampi myllyineen. 6,3 oik. suren Saarijärven lahti. 7,2 vas. Särkimän kaunis järvi. 13,6 vas. Toplasjärvi. 15,4 oik. Kaihilaisen järvi. (16,1 vas. sivutie Ruokolan kylän /12,00/ kautta Anttolan kirkolle /21,0/). 20,0 oik. Korpijärvi ja 20,1
- 41,9 Visulahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Anttolan kirkolle /23,5/). 0,2 oik. Tertinhovi. 0,8 oik. Säkälampi. (1,3 vas. tie Sairilan kartanoon /1,2/).
- Sairilan entinen kuninkaankartano, per. 1556, on kuulunut m.m. Spoof, Jägerskjöld ja Mallen suvulle, nykyinen omistaja maanvilj. L. Hartonen. Kartanon maalla on korkea Sairilan Linnavuori, jolla on muinaislinnan jäännöksiä. Kartanon lähellä on ollut Mikkelin pitäjän ensimmäinen kirkko).
- 2,5 vas. Visulahden hovi, taustalla Saimaan lahti. 3,0 Rahulan kylä ja 5,6
- 47,5 Savonlahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Virtasalmen /67,3/ kautta Pieksämäelle). Ajetaan halki Hauskan esikaupungin. 0,7 rautatien tasoyli- ja alikäytävä, sitten 2,1
- 49,6 MIKKELI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan pitkin Tenholankatua ja Porrassalmenkatua.



Mikkeli—Juva, 48,7 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa maantietä, vaihtelevaa maastoa, järviä ja korpimaita. Asutus harvanlaista, mutta useat taloista varsin vauraita.

- 0 MIKKELI, Kauppatori. Ajetaan P suuntaan Porrassalmenkatua. 0,9 vas. vanha kivisakasti (katso paikallislehteä). Jatketaan oik. Tenholankatua. 1,4 rautatien alikäytävä ja tasoristeys. Ajetaan halki Hauskan esikaupungin. 2,1
- 2,1 Savonlahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Virtasalmen /67,3/ kautta Pieksämäelle). 3,1 oik. Visulahden hovi, taustalla Saimaan lahti. (4,3 oik. tie Sairilan kartanoon /1,2/, katso Mikkelin paikallislehteä). 4,8 vas. Säkälampi. 5,3 vas. Tertin-hovi. 5,7
- 7,6 Visulahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Anttolan kirkolle /23,5/). 0,1 vas. Korpi-järvi. 3,8 vas. Kaihilaisenjärvi. (4,7 oik. sivutie Anttolan kirkolle /21,0/). 6,5 oik. Toplasenjärvi. 12,6 oik. Särkimän kaunis järvi. 13,5 vas. suuren Saarijärven lahti. 15,2 oik. Loukionlampi myllyineen. (16,1 oik. tie Kuosmalan kylään /7,0/). 19,7
- 27,3 Remojärven kylä. (Vas. tie kylän taloihin /4,0/). 3,2 Luijunjoen silta, oik. Rautjärven Kilpo-lanlahti, kaunis järvenselkä. (7,2 oik. tie Auvilan-kylään /7,0/). 10,1 vas. Huhtilampi. 13,0 oik. Lani-järvi. 14,6
- 41,9 Hatsolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ollikkalan kylän /6,5/ kautta Enoveden rannalle /12,0/). 0,4 oik. Murtosenjärvi. 1,3 oik. St-as. (2,2 vas. tie Nääringin kylään.) 4,9
- 46,8 Vehmaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Virtasalmen kirkolle /34,3/. Tieltä /5,0/ eroaa vas. sivutie Sääks- ja Hirvijärvien välisille erä-maaharjuille, Juvan Punkaharjulle /12,0/). 1,9
- 48,7 Juvan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Juvan kirkon /1,9/ ohi Hiismäen /31,9/ kautta Savonlin-naan, vas. tie Varkauteen /64,6/.



Juva—Mikkeli, 48,7 km.

Hyvää, mutta mutkittelevaa maantietä, vaihtelevaa maastoa, järviä ja korpimaita. Asutus harvanlaista, mutta useat taloista varsin vauraita.

- 0 Juvan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan suoraa tietä. 1,9
- 1,9 Vehmaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Virtasalmen kirkolle /34,3/. Tieltä /5,0/ eroaa vas. sivutie Sääks- ja Hirvijärvien välisille erämaaharjuille, Juvan Punkaharjulle /12,0/). (2,7 oik. tie Nääringin kylään). 3,6 vas. St-as. ja Murtosenjärvi. 4,9
- 6,8 Hatsolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ollikkalan kylä /6,5/ kautta Enoveden rannalle /12,0/). 1,0 vas. Lanijärvi. 4,0 oik. Huhtilampi. 10,1 vas. Rautjärven Kilpolanlahti, kaunis järvenselkä. 11,5 Luijunjoen silta. 14,6
- 21,4 Remojärven kylä. (Oik. tie kylän taloihin /4,0/). (3,7 vas. tie Kuosmalan kylään /7,0/). 4,5 vas. Loukionlampi myllyineen. 6,2 oik. suuren Saarijärven lahti. 7,2 vas. Särkimän kaunis järvi. 13,6 vas. Toplasenjärvi. 16,0 oik. Kaihilaisenjärvi. (15,1 vas. sivutie Ruokolan kylän /12,0/ kautta Anttolan kirkolle /21,0/). 19,6 oik. Korpijärvi. 19,7
- 41,1 Visulahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Anttolan kirkolle /23,5/). 0,2 oik. Tertinhovi. 0,4 oik. Säkälampi. (1,3 vas. tie Sairilan kartanoon /1,2/, katso Mikkelin paikallislehteä). 2,5 vas. Visulahden hovi, taustalla Saimaan lahti. 3,2 Mikkelin kaupunginraja. 5,5
- 46,6 Savonlahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Virtasalmen /67,3/ kautta Pieksämäelle). Ajetaan halki Hauskan esikaupungin. 0,7 rautatien taseisteyks ja alikäytävä. 2,1
- 48,7 MIKKELI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan pitkin Tenholankatua ja Porrassalmenkatua.



Juva—Varkaus, 64,9 km.

Hyvää, mutta paikotellen mutkittelevaa ja mäkistä maantietä. Vaihtelevia ja kauniita maisemia. Talot vauraita, viljeltykset hyvinhoidettuja.

- 0 Juvan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 0,4 vas. komea näköala yli metsäisten vaarojen. 6,2 vas. Sarkasenlampi. 10,2 oik. Matkuslampi. 16,0 vas. Haapaselkä. 18,3
- 18,3 Kaijonkylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Sydänmaan kylään). 2,0 useita järviä peräkkäin. (3,7 vas. tie Härkälänmäkeen). Harvaanasuttuja seutuja. 7,4
- 25,7 Lahnalahden tienhaara. Jatketaan suoraan. Vas. tie Virtasalmen kirkolle /17,6/. 0,7 oik. hautausmaa. (5,1 oik. tie Sydänmaan kylään). 8,6
- 34,3 Joroisniemen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Rantasalmen kirkolle /30,2/). 3,6 oik. Joroistenjoki. 4,1 vas. matkustajakoti. 4,2 silta Muurinkosken yli, oik. Koskenhovin historiallinen kartano, kuulunut Affleck, Weber ja Nykopp suvuille. Kartanon vieressä Suomen sodan aikuisia vallituksia. (4,5 vas. tie Joroisten asemalle /1,0/). 4,5 rautatien tasoylikäytävä. 5,5 Sh- ja St-asemat. (Vas. tie Joroisten asemalle /1,2/) ja 5,7
- 40,0 Joroisten kirkko. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Pieksämäen asemalle /40,7/). (Joroisten kirkko rak. puusta 1792. Alttaritaulun »Jeesus Getsemanessa» maalannut Pekka Halonen. Kirkkotarhassa Suomen sodan sankarin kapt. Karl Vilhelm Malmin — k. 1826 — hauta.) Oik. Joroisten selkä. 0,2 vas. majatalo. 1,5 vas. hautausmaa. (4,2 oik. tie Furugårdin kartanoon, 1600-luvulta, päärakennus rak. 1780-luvulla, kuulunut m.m. Grotenfelt ja von Collan suvuille). (8,2 oik. tie Tahkorannan kylään). 10,7 oik. siintää Äimisveden selkä. 14,5 vas. Palviaisenlampi. 17,1 Kuvansinjoen silta. Mikkelin ja Kuopion lääninraja. Varkauden kauppalaan alue alkaa. 18,1 rautatien tasoylikäytävä. 18,8 oik. kaunis näköala Siitin- selälle. 20,5 ja 22,2 rautatien tasoylikäytävät 22,6
- 62,6 Joutenlahden tienhaara. Käännyttään jyrkästi oik. (Vas. tie Jäppilän kirkon /25,2/ kautta Pieksämän kauppalaan /42,9/). Kauppalaan halki. 1,9 käännyttään vas:lle sillalle, jonka toisessa päässä rautatien tasoylikäytävä. 2,3
- 64,9 VARKAUDEN kauppala. (Katso paikallislehteä).



Varkaus—Juva, 64,9 km.

Hyvää, mutta paikatellen mutkittelevaa ja mäkistä maantä. Vaihtelevia ja kauniita maisemia. Talot vauraita, viljeltykset hyvinhoidettuja.

- 0 Varkauden kauppala. Ajetaan Ahlströmin tietä L suuntaan. 0,4 rautatien tasoylikäytävä ja silta, käännetään oik. 2,3
- 2,3 Joutenlahden tienhaara. Käännetään jyrkästi vas. (Oik. tie Jäppillän kirkon /25,2/ kautta Pieksämän kauppalaan). 0,4 ja 2,1 rautat. tasoylikäytävät. 3,8 vas. kaunis näköala Siitinselälle. 4,5 rautatien tasoylikäytävä. 5,5 Kuvansinjoen silta, Mikkelin ja Kuopion lääninraja. 8,1 Polviaisenlampi. 11,9 vas. siintää Äimisvedenselkä. (14,4 vas. tie Tahkorannan kylään). (18,4 vas. tie Furugårdin kartanoon, 1600-luvulta, päärakennus rak. 1780-luvulla, kuulunut m.m. Grotenfelt ja von Collan suvulle). 21,1 oik. hautausmaa. 22,0 vas. Joroistenselkä. 22,4 oik. majatalo. 22,6
- 24,9 Joroisten kirkko. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Pieksämän as:lle /40,7/). Joroisten kirkko rak. puusta 1792. Alttaritaulun »Jeesus Getsemanessa» maalannut Pekka Halonen. Kirkkotarhassa Suomen sodan sankarin kapt. Karl Vilhelm Malmin — k. v. 1826 — hauta.) 0,2 Sh- ja St-as:t, oik. tie Joroisten as:lle /1,2/). 1,2 rautatien tasoylikäytävä, (oik. tie Joroisten as:lle /1,0/). 1,5 vas. Koskenhovin historiallinen kartano, kuulunut Affleckt, Weber ja Nykopp suvulle. Kartanon vieressä Suomen sodan aikuisia vallituksia. Silta Muurinkosken yli. 1,6 oik. matkustajakoti. 2,1 vas. Joroistenjoki 5,7
- 30,6 Joroisniemen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Rantasalmen kirkolle /30,2/). (3,5 vas. tie Sydänmaan kylään). 7,9 vas. hautausmaa. ... 8,6
- 39,2 Lahnalahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Virtasalmen kirkolle /17,6/). (3,7 oik. tie Härkälänmäkeen). 5,4 useita järviä peräkkäin. 7,4
- 46,6 Kaijonkylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Sydänmaan kylään). 2,3 oik. Haapaselkä. 8,2 vas. Matkuslampi. 12,1 oik. Sarkasenlampi. 17,9 oik. komea näköala yli metsäisten vaarojen. 18,3
- 64,9 Juvan tienhaara. Oik. tie Mikkeliin /49,6/, vas. tie Juvan kirkon /1,9/ kautta Savonlinnaan.



Juva—Varkaus, 64,6 km.

Hyvää, mutta paikotellen mutkittelevaa ja mäkistä maantietä. Vaihtelevia ja kauniita maisemia. Talot vauraita, viljelykset hyvinhoidettuja.

- 0 Juvan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 0,4 vas. komea näköala yli metsäisten vaarojen. 6,2 vas. Sarkasenlampi. 10,0 oik. Matkuslampi. 15,8 vas. Haapaselkä. 18,0
- 18,0 Keijonkylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Sydänmaan kylään). 2,0 useita järviä peräkkäin. (3,7 vas. tie Härkälänmäelle). Harvaanasuttuja seutuja. 7,4
- 25,4 Lahnalahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Virtasalmen kirkolle /17,6/). 0,7 oik. hautausmaa. (5,1 oik. tie Sydänmaan kylään). 8,6
- 34,0 Joroisniemen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Rantasalmen kirkolle /30,2/). 3,6 oik. Joroistenjoki. 4,2 silta Muurinkosken yli. 4,4 oik. *Koskenhovin historiallinen kartano*, kuulunut Affleckt, Weber ja Nykopp suvuille. Kartanon vieressä Suomen sodan aikuisia vallituksia. (4,5 vas. tie Joroisten asemalle /1,0/). 4,5 rautatien tasoristeys. 5,5 Sh- ja St-as:t, vas. ravintola. (Vas. tie Joroisten asemalle /1,2/). 5,7
- 39,7 Joroisten kirkko. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Pieksämäen asemalle /40,7/). (*Joroisten kirkko* rak. puusta 1792. Alttaritaulun »Jeesus Getsemanessa» maalannut Pekka Halonen. Kirkkotarhassa Suomen sodan sankarin kapt. Karl Vilhelm Malmin — k. 1826 — hauta.) Oik. Joroisten selkä. 0,2 vas. majatalo. 1,5 vas. hautausmaa. (4,2 oik. tie Furgårdin kartanoon, 1600-luvulta, päärakennus rak. 1780-luvulla, kuulunut m.m. Grotenfelt ja von Collan suvuille). (8,2 oik. tie Tahkorannan kylään). 10,7 oik. siintää Äimisveden selkä. 14,5 vas. Palviaisenlampi. 17,1 Kuvansinjoen silta. Kuopion lääninraja. Varkauden kauppalaan alue alkaa. 18,1 rautatien tasoristeys. 18,8 oik. kaunis näköala Siitinselälle. 20,2 ja 22,0 rautatien tasoristeys. 22,2
- 61,9 Joutenlahden tienhaara. Käännyttään jyrkästi oik. (Vas. tie Jäppilän kirkon /25,2/ kautta Pieksämän kauppalaan /42,9/). 2,0 Pirttivirran silta. 2,7
- 64,6 VARKAUDEN kauppa. (Katso paikallislehteä).



Varkaus—Juva- 64,6 km.

Hyvää, mutta paikatellen mutkittelevaa ja mäkiä maantietä. Vaihtelevia ja kauniita maisemia. Talot vauraita, viljelykset hyvinhoidettuja.

- 0 VARKAUDEN kauppala. Ajetaan Ahlströmin katua L suuntaan. 0,4 rautatien tasoristeys ja Pirtti-
virran silta. 2,7
- 2,7 Joutenlahden tienhaara. Käännyttään jyr-
kästi vas. (Oik. tie Jäppilän kirkon /25,2/ kautta
Pieksämän kauppalaan). 0,3 ja 2,0 rautat. tasoris-
teykset. 3,8 vas. kaunis näköala Siitinselälle. 4,3
rautatien tasoristeys. 5,3 Kuvansinjoen silta, Mikke-
lin lääninraja. 7,7 oik. Polviaisenlampi. (14,1 vas.
tie Tahkorannan kylään). (18,0 vas. tie Furugårdin
kartanoon, 1600-luvulta, päärakennus rak. 1780-luvul-
la, kuulunut m.m. Grotenfelt ja von Collan suvulle).
20,6 oik. hautausmaa. 21,7 vas. Joroistenselkä. 22,0
oik. majatalo. 22,2
- 24,9 Joroisten kirkko. Jatketaan suoraan. (Oik.
tie Pieksämän as:lle /40,7/). (Joroisten kirkko rak.
puusta 1792. Alttaritaulun »Jeesus Getsemanessa»
maalannut Pekka Halonen. Kirkkotarhassa Suomen
sodan sankarin kapt. Karl Vilhelm Malmin — k. 1826
— hauta.) 0,2 Sh- ja St-as:t, oik. ravintola. (Oik.
tie Joroisten as:lle /1,2/). 1,1 rautatien tasoristeys,
(oik. tie Joroisten as:lle /1,0/). 1,2 vas. *Koskenhovin
historiallinen kartano*, kuulunut Affleckt, Weber ja
Nykopp suvulle. Kartanon vieressä Suomen sodan
aikuisia vallituksia. 1,4 silta Joroistenjoen Muurin-
kosken yli. 5,7
- 30,6 Joroisniemen tienhaara. Jatketaan suo-
raan. (Vas. tie Rantasalmen kirkolle /30,2/). (3,5
vas. tie Sydänmaan kylään). 7,9 vas. hautausmaa... 8,6
- 39,2 Lahnalahden tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Virtasalmen kirkolle /17,6/). (3,7 oik. tie
Härkälänmäelle). 4,8 useita järviä peräkkäin. 7,4
- 46,6 Kaijonkylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Sydän-
maan kylään). 2,0 oik. Haapaselkä. 5,9 Juvan pitä-
jänraja. 7,9 vas. Matkuslampi. 11,5 oik. Sarkasen-
lampi. 18,3
- 64,6 Juvan tienhaara. Oik. tie Mikkeliin /48,7/,
vas. tie Juvan kirkon /1,9/ ohi Hiismäen /31,9/ kautta
Savonlinnaan.



Varkaus—Kotalahti, 35,9 km.

Hyvää, mutta verraten mutkaista ja mäkiä maantietä. Luonteenomaisia Suur-Savon maisemia, mäkiä, harjanteita, viljelyksiä mäenrinteillä, järvimaisemia. Vaurasta vanhaa viljelysseutua.

- 0 VARKAUDEN kauppa. Ajetaan I suuntaan Ahlströminkatua. Vas. Huruslahti, oik. Siitinselkä. 0,2 Ämmäkosken silta, sitten rautatien tasoylikäytäviä. Käännyttään vas. Savontielle. 3,6
- 3,6 Luttilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kopolanvirralle /7,0/). Kauppalan omakotialueita. 3,1 oik. Unnukanlahti. 5,9 Timolan kylä. 13,2 oik. Unnukan vesiä. 13,5
- 17,1 Osmajärven kylä. Vas. postitoimisto. 3,4 vas. Vehkalampi. Tyypillistä savolaista mäkiasutusta. 5,0 Nikkilänmäen kylä. Oik. Leppävirran kirkko näkyy. Komeita, viehättäviä näköaloja. 6,6 suuremoinen näköala Leppävirran kirkonkylään Unnukan Kalmanlahden takana ylenevässä mäkimaa-astossa, taustassa metsäisiä vuoriharjanteita. Oik. lahden rannalla näkyy *Karlvikin* l. Ryönänrannan vanhan perintötilan pääarakennus. (Kartano 1600-luvulta, kuulunut m.m. Hartman, Lagus, Tigerstedt ja Kulvik suvulle, nyk. omistaja Paul Wahl. Pääarakennus vanhaa herraskartanotyyliä; salin seinässä kanuunan kuulien reikiä Suomen sodan ajoilta). Kalmanlahden rannalla aivan tien ohessa muistomerkki v. 1808 sodan ajoilta kirjoituksineen: »Tässä Savon prikaati taisteli urheasti Suomenmaan puolesta 11/3 1808». (Kalmanlahden taistelu). 7,5
- 24,6 Leppävirran kirkonkylä. (Oik. tie Leppävirran kirkolle /0,8/ ja suurella Soisalon saarella oleviin kyliin. Tien varrella /0,4/ oik. Vokkolan vanha perintötila, kuulunut Enwald suvulle; 2-kerroksisen päärakennuksen ikkunat ja ovet koristeineen siirretty entisestä Haapaniemen kadettikoulusta).
- Leppävirran kirkko* rak. C. L. Engelin piirustusten mukaan 1846 harmaasta kivistä. Alttaritaulu jälj. Hosfmannin maal. »Kristus Getsemanessa».
- (0,5 vas. tie Sorsakosken hienotaetehtaille /8,0/). 3,5 vas. Särkijärvi, jonka rantaa tie kulkee. 11,3
- 35,9 Kotalahden kylä, Palokankaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Vehmasmäen /24,8/ kautta Kuopioon, vas. tie Suonenjoelle /31,5/.



Kotalahti—Varkaus, 35,9 km.

Hyvää, mutta verraten mutkaista ja mäkiä maantietä. Luonteenomaisia Suur-Savon maisemia, mäkiä, harjanteita, viljelyksiä mäenrinteillä, järvimaisemia. Vaurasta vanhaa viljelysseutua.

- 0 Kotalahden kylä, Palokankaan tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 2,8 oik.. Särkijärvi, jonka rantaa tie kulkee viitisen kilometriä. (10,8 oik. tie Sorsakosken hienotaetehtaille /8,0/). 11,3
- 11,3 Leppävirran kirkon kylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Leppävirran kirkolle /0,8/ ja suurella Soisalon saarella oleviin kyliin. Tien varrella /0,4/ oik. Vokkolan vanha perintötila, kuulunut Enwald suvulle, 2-kerroksisen päärakennuksen ikkunat ja ovet koristeineen siirretty entisestä Haapaniemen kadettikoulusta).
Leppävirran kirkko rak. C. L. Engelin piirustusten mukaan 1846 harmaasta kivistä. Alttaritaulu jälj. Hofmannin maal. »Kristus Getsemanessa».
- 0,2 vas. Kalmanlahden rannalla aivan tien ohessa muistomerkki v. 1808 sodan ajoilta kirjoituksineen: »Tässä Savon prikaati taisteli urheasti Suomenmaan puolesta 11/3 1808» (Kalmanlahden taistelu). 0,9 vas. lahden takana näkyy *Karlvikin* l. Ryönänrannan vanhan perintötilan päärakennus. (Kartano 1600-luvulta, kuulunut m.m. Hartman, Lagus, Tigerstedt ja Kulvik suvulle, nyk. omistaja Paul Wahl. Päärakennus vanhaa herraskartanotyyliä; salin seinässä kanuunan kuulien reikiä Kalmanlahden taistelun muistoina). Suuremmoinen näkääla Leppävirran kirkonkylään. 2,5 Nikkilänmeän kylä. 4,1 oik. Vehkalampi. Tyypillistä savolaista mäkiäsutusta. 7,5
- 18,8 Osmajärven kylä. Oik. postitoimisto. 0,3 vas. Unnukan vesiä. Vaihtelevia mäkimaisemia vehmaine laaksonotkoineen. 7,6 Timolan kylä. 10,4 vas. Unnukan lahtia. 13,4 Varkauden kauppalan omakotialueita. 13,5
- 32,3 Luttilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kopolanvirralle /7,0/). 1,9 kauppala-asutus alkaa. 3,3 rautatien ylikäytäviä, joiden jälkeen Ämmäkosken silta. Vas. Siitinselkä, oik. Huruslahti. 3,6
- 35,9 VARKAUDEN kauppala. (Kts. paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Savontietä ja Ahlströminkatua.



Kotalahti—Vehmasmäki, 24,8 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä. Osittain viehättäviä maisemia, suuria järvenselkiä. Asutus harvanlaista.

- 0 Kotalahden kylä, Palokankaan tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 3,7 Koirusjärven (vas.) vedet virtaavat Oravikosken kautta Koirusveteen, jonka kaunis selkä siintää pitkän aikaa oikealla. 5,5 Koirusvesi ulottuu maantielle saakka, näköalapaikka. 9,2 oik. pitkä rivi kauniita haapoja reunustaa tietä. 10,7 oik. Kuivastenlahti, jonka erottaa pitkä Kuivastenniemi Koirusvedestä. 12,2
- 12,2 Paukarlahden kylä. Oik. St-as. Oik. suuren Sotkanselän vedet siintävät. 8,2 Humaljoen silta. 9,7 Koivujoen silta. 11,8 Vehmasten kylä ja 12,6
- 24,8 Vehmasmäentienhaara. Suoraan jatkuu tie Pitkälahden /14,6/ kautta Kuopioon /24,8/, vas. tie Suonenjoen kirkolle /31,5/.



Vehmasmäki—Kotalahti, 24,8 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä. Osittain viehättäviä maisemia, suuria järvenselkiä. Asutus harvanlaista.

- 0 Vehmasmäen tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,8 Vehmasmäen kylä. 2,9 Koivujoen silta. 4,4 Humaljoen silta. 12,6
- 12,6 Paukarlahden kylä. Vas. St-as. Vas. suuren Sotkanselän vedet siintävät. 0,5 pitkä rivi kauriita haapoja reunustaa tietä. 1,5 vas. Kuivastensaari, jonka erottaa pitkä Kuivastenniemi Koirusvedestä. 6,7 Koirusvesi ulottuu maantielle saakka, näköalapaikka. 8,5 Koirusjärven (oik.) vedet virtaavat Oravikosken kautta Koirusveteen. 12,2
- 24,8 Kotalahden kylä, Palokankaan tienhaara. Suoraan tie jatkuu Leppävirran /11,3/ kautta Varkauteen /35,9/, oik. tie Kukkolan kylän /17,4/ kautta Suonenjoelle /32,3/.



Kotalahti—Vehmasmäki, 24,4 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä, jota parhailaan uusitaan. Osittain viehättäviä maisemia, suuria järven-
selkiä. Asutus harvanlaista.

- 0 Kotalahden kylä, Palokankaan tienhaara. Aje-
taan P suuntaan. 3,7 Oravikosken silta. Kosken
kautta Koirusjärven veden virtaavat Koirusveteen.
5,5 Koirusvesi ulottuu maantielle saakka, näköalapaik-
ka. 6,2 oik. Haasialahti. 9,2 oik. pitkä rivi kauniita
haapoja reunustaa tietä. 10,7 oik. Kuivastenlahti,
jonka erottaa pitkä Kuivastenniemi Koirusvedestä. ... 12,0
- 12,0 Paukarlahden kylä. Oik. St-as. Oik. suuren
Sotkanselän vedet siintävät. 8,1 Humalajoen silta,
Kuopion pitäjänraja. 9,7 Koivujoen silta. 11,8
Vehmasten kylä. 12,4
- 24,4 Vehmasmäen tienhaara. Suoraan jatkuu tie
Pitkälahden /14,5/ kautta Kuopioon, vas. tie Lempyyn
/16,6/ kautta Suonenjoelle.



Vehmasmäki—Kotalahti, 24,4 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä, jota parhailaan uusitaan. Osittain viehättäviä maisemia, suuria järvenselkiä. Asutus harvanlaista.

- 0 Vehmasmäen tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,8 Vehmasmäen kylä, vas. näkyy Sotkanselkä. 2,9 Koivujoen silta. 4,3 Humalajoen silta, Leppävirran pitäjänraja. 12,4
- 12,4 Paukarlahden kylä. Vas. St-as. 0,5 pitkä rivi kauniita haapoja reunustaa tietä. 1,5 vas. Kuivastenlahti, jonka erottaa pitkä Kuivastenniemi Koirusvedestä. 5,8 vas. Haasialahti. 6,5 Koirusvesi ulottuu maantielle saakka, näköalapaikka. 8,4 Oravikosken silta. Kosken kautta Koirusjärven vedet virtaavat Koirusveteen. 12,0
- 24,4 Kotalahden kylä, Palokankaan tienhaara. Suoraan tie jatkuu Varkauteen /35,6/, oik. tie Lempyyn /17,4/ kautta Suonenjoelle.



Vehmasmäki—Pitkälähti, 14,6 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä, komeita vaara- ja järvimaisemia. Asutus verrattain tiheää, viljelykset hyvänpuoleisia.

- 0 Vehmasmäen tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 1,5 oik. mahtava näköala yli metsien ja vaarojen, taaempaa siintää Sotkanselkä ja kaukana idässä Kallavesi. Vas. Vehmasmäki, kork. 193 m. (2,7 oik. tie Sotkaniemen kylään /8,0/). 4,1
- 4,1 Pellosmäen kylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kurkimäen asemalle /2,8/ ja Karttulan kirkolle /25,0/). 0,1 vas. Kurkimäen vaara, kork. 158 m. (Oik. tie Ritisenlahden kylään /5,0/). 6,9
- 11,0 Hiltulanlahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Puutossalmen kylään /12,0/). Oik. korkea Vanumäki, jolta näkyy Kuopion kaupunki. 0,3 oik. Kallaveden lahti, vas. pitkä ja kapea Matkusjärvi. 0,6 oik. Koivumäen hovi (kuulunut Salenius, Ranin ja Biese suvulle). 1,1 oik. Pohjois-Savon kansanopisto. 2,5 oik. Kallavettä. 3,6
- 14,6 Pitkälähten tienhaara. Oik. sahalaitos. Suoraan tie jatkuu Kuopioon /10,2/, vas. tie Haminanlahteen /4,8/ ja Karttulan kirkolle /37,3/.



Pitkälähti—Vehmasmäki, 14,6 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkiä maantietä, komeita vaara- ja järvimaisemia. Asutus verrattain tiheää, viljelykset hyvänpuoleisia.

- 0 Pitkälähden tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 1,1 vas. Kallavettä. 2,5 vas. Pohjois-Savon kansanopisto. 3,0 vas. Koivumäen hovi (kuulunut Salenius, Ranin ja Biese suvulle). 3,3 vas. Kallaveden lahti, oik. pitkä ja kapea Matkusjärvi. 3,6
- 3,6 Hiltulanlahden tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Puutossalmen kylään /12,0/). Vas. korkea Vanumäki, jolta näkyy Kuopion kaupunki. 6,8 oik. Kurkimäen vaara, kork. 158 m. (Vas. tie Ritisenlahden kylään /5,0/). 6,9
- 10,5 Pellosmäen kylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kurkimäen asemalle /2,8/ ja Karttulan kirkolle /25,0/). (1,4 vas. tie Sotkaniemen kylään /8,0/). 2,6 vas. mahtava näköala yli metsien ja vaarojen, taaempana siintää Sotkanselkä ja kaukana idässä Kallavesi. Oik. Vehmasmäki, kork. 193 m. 4,1
- 14,6 Vehmasmäen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kotalahden /24,8/ kautta Varkauteen, oik. tie Suonenjoen kirkolle /31,5/.



Pitkälähti—Kuopio, 10,2 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä, Savon luonnonihania seutuja korkeine vaaroinen ja siintävine järven-
selkineen. Vaurasta asutusta, hyvinhoidettuja viljelmiä.

- 0 Pitkälähden tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,1 vas. Pitkälähden rautatieasema. 2,1 oik. Kallaveden Rauhalahdi. 5,7 oik. Saastamoisen Faneri Oy:n faneritehdas (perust. 1923, vuosituotanto 8,000 m³). 7,7 rautatien tasoylikäytävä. Puijo näkyy etuv. 8,0 vas. Kallaveden Savilahti, taustalla Harjulan kartano.
- Harjulan kartano*, nyk. Kuopion kaupungin kunnalliskoti, on perintötila 1700-luvulta, kuulunut alkuaan Tawast suvulle sekä seuraavan vuosisadan alusta Lode suvulle. Runebergin ylistämä Suomen sodan sankari »Ukko Lode» eli loppuikänsä kartanossa ja kuolikin siellä 1816. V:sta 1866 on kartano kuulunut Kuopion kaupungille.
- 8,2 vas. Imatran Voima Oy:n Kuopion muuntoasema, ja 8,7
- 8,7 Rättimäen tienhaara. Jatketaan suoraan rautatien alikäytävän kautta. (Vas. tie Niuvanniemeen /2,3/). Sitten 1,5
- 10,2 KUOPIO, Kauppatori. (Katso paikallislehteä.) Kaupunkiin tullaan Niiralan- ja Tulliportinkatua.



Kuopio—Pitkälähti, 10,2 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä, Savon luonnonihanimpia seutuja korkeine vaaroineen ja siintävine järven-
selkineen. Vaurasta asutusta, hyvinhoidettuja viljelmää.

- 0 KUOPIO, Kauppatori. Ajetaan L suuntaan Tullipor-
tin- ja Niiralankatua. Rautatien alikäytävän jälkeen 1,5
- 1,5 Rättimäentienhaara. Ajetaan vas. (Oik. tie
Niuvanniemeen /2,3/). Edessä Kallaveden Savilahti,
jonka rannalla (oik.) Harjulan kartano.
Harjulan kartano, nyk. Kuopion kaupungin kun-
nalliskoti, on perintötila 1700-luvulta, kuulunut al-
kuaan Tawast suvulle sekä seuraavan vuosisadan
alusta Lode suvulle. Runebergin ylistämä Suomen
sodan sankari »Ukko Lode» eli loppuikänsä karta-
nossa ja kuolikin siellä 1816. V:sta 1866 on kar-
tano kuulunut Kuopion kaupungille.
0,5 oik. Imatran Voima Oy:n Kuopion muuntoasema.
1,0 rautatien tasoylikäytävä. 3,0 vas. Saastamoisen
Faneri Oy:n faneritehdas (perust. 1923, vuosituo-
tanto 8.000 m³). 6,6 vas. Kallaveden Rauhalähti. 8,6
oik. Pitkälähdän rautatieasema. 8,7
- 10,2 Pitkälähdän tienhaara. Suoraan jatkuu tie
Vehmasmäen /14,6/ kautta Varkauteen, oik. tie Hami-
nanlahteen /4,8/ ja Karttulan kirkolle /37,3/. Vas.
sahalaitos.



Kuopio—Toivala, 13,2 km.

Uusittua valtatieä, komeita vaaroja, suuria järvenselkiä. Tie kulkee yli Kallaveden komeiden siltojen. Huvila-asutusta.

- 0 KUOPIO, Kauppatori. Ajetaan P suuntaan Puijonkatua. 0,4 rautatien alikäytävä. (0,8 vas. tie Puijon näkötornille ja majalle /2,1/, katso paikallislehteä). Tie kulkee Puijon sivua. 4,4 vas. Valkeisen järvi ja sen takana Puijon rinteet. 4,6
- 4,6 Valkeisen pysäkki (oik.). Jatketaan suoraan. 1,1 Kallaveden kuulut sillat. Suuremmoinen näköala kummallekin puolelle saarekkaille selille. 4,0 Sorsasalonsaari huvila-asutuksineen. 5,1 Kallaveden viimeinen silta. 5,6 vas. muistomerkki harmaasta graniitista »Vuoden 1808 Toivalan sankarien muistolle». Rautatien ylikäytävä. 7,4 Toivalan kylä alkaa ja 8,6
- 13,2 Toivalan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Riistaveden /19,5/ kautta Joensuuun, vas. tie Siilinjärven /11,2/ kautta Iisalmelle.



Toivala—Kuopio, 13,2 km.

Uusittua valtatieä, komeita vaaroja, suuria järvenselkiä. Tie kulkee yli Kallaveden komeiden siltojen. Huvila-asutusta.

- 0 Toivalan Tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 3,0 rautatien ylikäytävä, oik. muistomerkki harmaasta graniitista »Vuoden 1808 Toivalan sankarien muistolle». 3,5 ensimmäinen Kallaveden silloista. Sorsasalon saari huvila-asutuksineen. 7,5 Kallaveden siltoja. Suurenmoinen näköala kummallekin puolelle saarekaille selille. 8,6
- 8,6 Valkeisen pysäkki (vas.). Jatketaan suoraan. Oik. Valkeisen järvi ja sen takana Puijon rinteet. Tie kulkee Puijon sivua. (3,8 oik. tie Puijon näkö-tornille ja majalle /2,1/, katso Kuopion paikallisleh-teä). 4,2 rautatien alikäytävä. 4,6
- 13,2 KUOPIO, Kauppatori. (Kts. paikallislehteä). Kau-punkiin tullaan Puijonkatua.



Toivala—Siilinjärvi, 11,2 km.

Verraten suoraa, mutta pinnaltaan kuoppaista maantietä. Tien varrella viehättäviä viljelysmaisemia, järvenselkiä. Asutus vauraanpuoleista.

- 0 Toivalan tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 1,0 vas. Sh-as. 1,2 vas. Toivalan asema. Rautatien tasoylikäytävä. 1,3 oik. Suuren Jäläjärven selkä. (Vas. sivutie Kehvon kylään.) 4,2 oik. kaunis näköala yli Jäläjärven. 6,2 oik. Siilinjärven eteläpää. Edessä mäellä näkyvät Siilinjärven kirkontorni ja Tarinaharjun parantolan rakennukset. Kuljetaan halki kauniiden viljelysmaisemien. 7,0
- 7,0 Kasurilan kylä, jonka mukaan Siilinjärven pitäjää alkuaan nimitettiin. 3,0 oik. Seurojentalo ja urheilukenttä. 3,2 vas. hautausmaa. (3,5 vas. tie Tarinaharjun keuhkotautiparantolaan, rak. 1913, omist. Pohjois-Savon keuhkotaudin vastustamisyhdistys.) 4,2
- 11,2 Siilinjärven kirkko. (Rak. tiilistä ja rautabetonista v. 1923 arkkitehti P. Väänäsen piirustusten mukaan. Kaunis uudenaikainen kirkkorakennus.) Oik. tie Nilsin kirkon /34,7/ kautta Nurmekseen, vas. tie Lapinlahden /36,8/ kautta Iisalmeen sekä Maaningan kirkolle /21,3/.



Siilinjärvi—Toivala, 11,2 km.

Verraten suoraa, mutta pinnaltaan kuoppaista maantietä. Tien varrella viehättäviä viljelysmaisemia, järvenselkiä. Asutus vauraanpuoleista.

- 0 Siilinjärven kirkko. Ajetaan E suuntaan. (0,7 oik. tie Tarinaharjun keuhkotautiparantolaan, rak. 1913, omist. Pohjois-Savon keuhkotaudin vastustamisyhdistys.) 1,0 oik. hautausmaa. 1,2 vas. Seurojentalo ja urheilukenttä. 4,2
- 4,2 Kasurilan kylä, jonka mukaan Siilinjärven pitäjää alkuaan nimitettiin. Kuljetaan halki kauniiden viljelysmaisemien. 0,8 vas. Siilinjärven eteläpää. 2,8 vas. kaunis näköala yli Jäläjärven. 5,7 vas. Suuren Jäläjärven selkä. (Oik. sivutie Kehvon kylään). 5,8 rautatien tasoylikäytävä, oik. Toivalan asema. 6,0 oik. Sh-as. 7,0
- 11,2 Toivalantienhaara. Oik. jatkuu tie Kuopioon /13,2/, vas. tie Riistaveden /19,5/ kautta Joensuuhun.



Siilinjärvi—Lapinlahti, 36,7 km.

Suoraa ja hyvää, mutta paikoin kapeaa maantietä, useita rautatien tasoristeyskys. Komeita kangasmaita, pitkiä harjuja suurine metsineen ja kauniine näköaloineen. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Siilinjärven kirkko. Ajetaan L suuntaan. 0,4 Haarahongan tienhaara. Käännyttään oik. (Suoraan jatkuu tie Maaningan kirkolle /20,9/). 1,4 vas. Kevätönjärvi. 2,6 rautatien tasoristeys. 4,0 oik. Sulkavanjärven lahti. 4,8
- 4,8 Pyykankaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kolmisopen /12,0/ kautta Nilsin kirkolle /38,0/). 0,5 Pöljänjoen silta. Tie kulkee pitkin sora-harjuja ja kauniita kangasmaita. 1,4 vas. kaunis näköala Pöljänjärvelle. 2,6 rautatien tasoristeys. 3,0 oik. Pöljän pysäkki. 3,6 rautatien tasoristeys. Tie kulkee halki komean metsän valtion mailla. 7,0 vas. Mikkajärvi. 11,7
- 16,5 Alapitkän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Alapitkän as:lle /0,4/ ja Maaningan kirkolle /19,0/). 0,9 oik. Alapitkän kylän laajoja viljelmiä ja Alapitkajärvi. 2,0 Tuliniemenjoen silta. 2,2 rautatien tasoristeys. 3,6
- 20,1 Vilholan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Varpaisjärven kirkolle /32,3/). 1,6 rautatien tasoristeys. 3,6 vas. Pajujärven pys. 3,8 rautatien tasoristeys. 4,0 oik. Jaakonjärvi ja sen takana Pajujärvi. 4,8 rautatien tasoristeys. Pitkä suora tie mäntyjä kasvavalla kankaalla. 6,1 vas. kaunis, jyrkkärantainen metsälampi. 7,3 rautatien tasoristeys. 9,7 vas. Onkiveden lahti. 10,1
- 30,2 Mäntylahden kylä. Vas. St-as. (Vas. Mäntylahden pys. /0,3/). Rautatien tasoristeys. 3,3 vas. viehättävä näköala yli viljelmien ja Onkiveden lahdelman. 5,3 oik. näköala yli Lapinlahden kirkonkylän ja Savonjärven selän, kauniita viljelysmaita. 6,5
- 36,7 Lapinlahden kirkonkylä, Savonjärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Iisalmelle /29,1/, oik. tie Varpaisjärven kirkolle /19,9/ ja Nilsin /45,6/.

Paavo Ruotsalaisen johtama herännäisyysliike sai alkunsa tästä kylästä Asikkalan ja Heikkilän taloista 1796. Hän syntyi Tölväniemen talossa 1777.



Lapinlahti—Siilinjärvi, 36,7 km.

Suoraa ja hyvää, mutta paikoin kapeaa maantietä, useita rautatien tasoristeysksiä. Komeita kangasmaita, pitkiä harjuja suurine metsineen ja kauniine näköaloineen. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Lapinlahden kirkonkylä, Savonjärven tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 1,2 vas. näköala yli Lapinlahden kirkonkylän ja Savonjärven selän, kauniita viljelysmaita. 3,2 oik. viehättävä näköala yli viljelmien ja Onkiveden lahdelman. 6,5
- 6,5 Mäntylahden kylä. Rautatien tasoristeys. Oik. St-as. (Oik. Mäntylahden pys. /0,3/). 0,4 oik. Onkiveden lahti. 2,8 rautatien tasoristeys. 4,0 oik. kaunis, jyrkkärantainen metsälampi. 5,0 vas. Jaakonjärvi. 5,3 rautatien tasoristeys. 6,3 rautatien tasoristeys. 6,5 oik. Pajujärven pys. 8,5 rautatien tasoristeys. 10,1
- 16,6 Vilholan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Varpaisjärven kirkolle /32,3/). 1,4 rautatien tasoristeys. 1,5 Tuliniemenjoen silta. 2,7 vas. Alapitkän kylän laajoja viljelmiä ja Alapitkäjärvi. 3,6
- 20,2 Alapitkän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Alapitkän as:lle /0,4/ ja Maaningan kirkolle /19,0/). 2,7 Siilinjärven pitäjänraja. 4,8 oik. Mikka-järvi. Tie kulkee halki komean metsän valtion mailla. 8,2 rautatien tasoristeys. 8,7 Pöljän pys. 9,0 oik. kaunis näköala Pöljänjärvelle. 9,1 rautatien tasoristeys. Tie kulkee pitkin soraharjuja ja kauniita kangasmaita. 11,2 Pöljänjoen silta. 11,7
- 31,9 Pyykankaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kolmisopen /12,0/ kautta Nilsin kirkolle /38,0/). 0,8 vas. Sulkavajärven lahti. 2,2 rautatien tasoristeys. 3,1 oik. Kevätönjärvi. 4,4 Haarahongan tienhaara. Ajetaan vas. (oik. tie Maaningan kirkolle /20,9/). 4,8
- 36,7 Siilinjärven kirkko. Oik. tie Toivalan /11,2/ kautta Kuopioon, vas. tie Nilsin kirkon /34,7/ kautta Nurmekseen.

(Siilinjärven kirkko on rak. tiilistä ja rautabetonista v. 1923 arkkitehti P. Väänäsen piirustusten mukaan. Kaunis uudenaikainen kirkkorakennus.)



Lapinlahti—Iisalmi, 29,1 km.

Uusittua suoraa maantietä, somerikkoharjuja ja kaunista metsää vaihdellen vehmaiden järvimaisemien kanssa. Savon vanhinta ja vaurainta viljelysseutua.

- 0 Lapinlahti, Savonjärven tienhaara. Ajetaan P suuntaan. Vas. Haminämäki, pitäjän korkeimpia paikkoja. 1,4
- 1,4 Lapinlahden kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Lapinlahden kirkolle /0,6/ ja asille /1,4/).
Kirkko hiekkakunnaalla Lapinlahden rannalla on rak. arkkitehti F. Sjöströmin piirustusten mukaan v. 1881. Rakennustyyliltään erikoislaatuinen, huomiota herättävä näyte uudemmasta puuarkkitehtuurista runsaasti profiloituine pintoineen.
 Vas. Sh- ja St-as. sekä autokorjaamo. Tienhaarassa vas. hautausmaa. 0,3 vas. Lapinlahden selkä. Tie kiertää järveä, kauniita viljelysmaisemia. (2,3 oik. sivutie Ollikkalan kylään /12,0/). 3,7 vas. taaksepäin kaunis näköala yli Lapinlahden vesien Lapinlahden kirkolle. 5,2 Ollikkalan joen silta. 6,5 oik. Lautalampi. Kaunista suoraa harjutietä. (9,5 vas. tie Nerkoon (latojan huom.: ryssäl. »Herkoo») pysäkillä /0,6/). 10,3 vas. Nerkoonjärven eteläpää, kaunis näköala yli järven. 13,6 laaja näköala yli Nerkoonjärven, suuria viljelyksiä. 14,5 oik. Kirmajärvi. 14,6
- 16,0 Taipaleen kylä. (Vas. Taipaleen pys. /0,1/). Tie seuraa Kirmajärven rantaa pitkän matkaa. Viehättäviä viljelysmaisemia pienine järvenranta-asutuksineen. 4,9 rautatien tasoylikäytävä. Ulmalan kylä. 7,9
- 23,9 Peltosalmen pysäkki (oik.). Jatketaan suoraan. (Vas. tie Peltoniemen tienhaaran /3,5/ kautta Pielavedelle /50,0/ ja Runnille /33,0/). 1,0 rautatien tasoylikäytävä. 1,3 vas. Poroveden suuri selkä. 1,5 rautatien tasoylikäytävä. Tie jatkuu aivan suorana. Komeata hongikkoa. 3,8 edessä Iisalmen kaupunki. 4,3 rautatien tasoylikäytävä. 4,9 Paloisvirran silta. Rautatien tasoylikäytävä. Vas. St-huolto. 5,0 Sh-huolto 5,2
- 29,1 IISALMI. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin saavutaan Pohjolankatua.



Iisalmi—Lapinlahti, 29,1 km.

Uusittua suoraa maantietä, somerikkoharjuja ja kaunista metsää vaihdellen vehmaiden järvimaisemien kanssa. Savon van-
hinta ja vaurainta viljelysseutua.

- 0 IISALMI. Ajetaan IE suuntaan Pohjolankatua. 0,2 oik. Sh-huolto. 0,3 oik. St-huolto. Rautatien tasoylikäytävä. Paloisvirran silta. 0,9 rautatien tasoylikäytävä. Tie jatkuu aivan suorana. Komeata hongikkoa. 3,7 rautatien tasoylikäytävä. 3,0 oik. Poroveden suuri selkä. 4,2 rautatien tasoylikäytävä. ... 5,2
- 5,2 Peltosalmen pysäkki (vas.). Jatketaan suoraan. (Oik. tie Peltoniemen tienhaaran /3,5/ kautta Pielavedelle /50,0/ ja Runnille /33,0/). 3,0 rautatien tasoylikäytävä. Ulmalan kylä. 6,7 vas. Kirmajärvi. viehättäviä viljelysmaisemia pienine järvenranta-asutuksineen. 7,9
- 13,1 Taipaleen kylä. (Oik. Taipaleen pys. /0,1/). 1,0 laaja näköala yli Nerכוןjärven. 4,3 oik. kaunis näköala yli Nerכוןjärven. (5,1 oik. tie Nerכון pysäkkille /0,6/). Kaunista, suoraa harjutietä. 8,1 vas. Lautalampi. 9,4 Ollikkalan joen silta. 10,9 oik. kaunis näköala yli Lapinlahden vesien Lapinlahden kirkolle. (12,3 vas. sivutie Ollikkalan kylään /12,0/). 14,6
- 27,7 Lapinlahden kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Lapinlahden kirkolle /0,6/ ja asemalle /1,4/).
- Kirkko* hiekkakunnaalla Lapinlahden rannalla on rak. arkkitehti F. Sjöströmin piirustusten mukaan v. 1881. Rakennustyylistään erikoislautuinen, huomiota herättävä näyte uudemmasta puuarkkitehtuurista runsaasti profiloituine pintoineen.
- Oik. Sh- ja St-ast sekä autokorjaamo. Tienhaarassa oik. hautausmaa. 1,4
- 29,1 Lapinlahti, Savonjärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Siilinjärven /36,8/ kautta Kuoppioon, vas. tie Varpaisjärven kirkolle /19,9/ ja Nilsiiän /45,6/.
- PaaVo Ruotsalaisen johtama herännäisyysliike sai alkunsa tästä kylästä Asikkalan ja Heikkilän taloista 1796. Hän syntyi Tölväniemen talossa 1777.



Iisalmi—Vänninmäki, 19,8 km.

Mäkiästä ja kapeahkoa, mutta suoraa maantietä. Kauniita näköaloja varsinkin alkutaipaleella. Tien varrella useita historiallisia muistoja. Asutus harvaa keskittyen pääasiassa kyläkuntiin.

- 0 IISALMI. Ajetaan LP suuntaan pitkin Pohjolankatua. 0,6 vas. Iisalmen osuusmeijeri, joka on Savon suurimpia. 1,1 vas. Iijärven lahti. (1,9 oik. tie Hernejärven kylän kautta Sonkajärven kirkolle /32,4/). 2,0 oik. valtion metsänhoitolautakunnan suuri kuusitaimisto. 2,4
- 2,4 Iisalmen maalaiskunnan kirkko (vas.). (Kaunis ristikirkko puusta, rak. 1779, perinpohjin korjattu arkkit. Frans Sjöströmin piirustusten muk. 1879. Alttaritaulu »Kristuksen kirkastus», maal. A. Sältin. Sakaristossa pitäjän kirkkoherrain muotokuvia alkaen v:lta 1756).
- 0,7 vas. Iisalmen pappila, tunnettu kulttuurimuistostaan. Siellä ovat vierailleet m.m. Kustaa IV Aadolf 1802 ja Aleksanteri I 1819. Arwidsson, Lönnrot ja Snellman ovat siellä asuneet lyhyehkön ajan, suomalaisuusmies Fabian Collan ja säveltäjä Karl Collan ovat siellä viettäneet lapsuutensa ja se on myös Juhani Ahon lapsuuskoti. 0,8 rautatien ylikäytävä, vas. komea rautatiesilta. (Iisalmen—Ylivieskan rata). 1,7
- 4,1 Koljonvirran tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Vieremän kirkolle /22,5/ ja Runnille /25,2/. Tämä tie vie /0,5/ yli Koljonvirran, jonka luona suoritettiin tärkeitä tapahtumia Suomen sodassa v. 1808. Siellä Sandelsin joukot lokakuun 27 p:nä löivät kenraali Dolgorukoffin johtamat venäläisjoukot. Taistelun muistomerkit ovat tien varrella: Dolgorukoffin /0,4/, Sandelsin muistomerkki /2,8/). 0,3 vas. kaunis näköala Iijärvelle, jonka takana Kunnalliskoti. 4,9 rautatien tasoylikäytävä. 4,9
- 9,0 Soinlahden kylä. (Vas. tie Soinlahden pysäkille /0,4/). 5,9 Ryhälänmäen kylä. (Vas. tie Vieremän kirkolle /19,2/). 10,8
- 19,8 Vänninmäen tienhaara. Oik. vie tie Sonkajärven kirkon /15,9/ kautta Rautavaaran kirkolle /61,2/, vas. tie Mainuan /52,9/ kautta Kajaaniin.



Vänninmäki—Iisalmi, 19,8 km.

Mäkistä ja kapeahkoa, mutta suoraa maantietä. Kauniita näköaloja loppupuoella. Tien varrella useita historiallisia muistoja. Asutus harvaa keskittyen pääasiassa kyläkuntiin.

- 0 Vänninmäen tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 4,9 Ryhälän kylä. (Oik. tie Vieremän kirkolle /19,2/). 10,8
- 10,8 Soinlahden kylä. (Oik. tie Soinlahden pysäkil-
le /0,4/). Rautatien tasoylikäytävä. 4,6 oik. kaunis
näköala Iijärvelle, jonka takana Kunnalliskoti. 4,9
- 15,7 Koljonvirran tienhaara. Jatketaan suo-
raan. (Oik. tie Vieremän kirkolle /22,5/ ja Runnille
/25,2/. Tämä tie vie /0,5/ yli Koljonvirran, jonka luo-
na suoritettiin tärkeitä tapahtumia Suomen sodassa v.
1808. Siellä Sandelsin joukot lokakuun 27 p:nä löi-
vät kenraali Dolgorukoffin johtamat venäläisjoukot.
Taistelun muistomerkit ovat tien varrella: Dolgoru-
koffin /0,4/, Sandelsin muistomerkki /2,8/. 0,8 rau-
tatien ylikäytävä, oik. komea rautatiesilta (Iisal-
men—Ylivieskan rata). 1,0 oik. Iisalmen pappila, tun-
nettu kulttuurimuistoistaan. Siellä ovat vierailleet
m.m. Kustaa IV Adolf 1802 ja Aleksanteri I 1819. Ar-
widsson, Lönnrot ja Snellman ovat siellä asuneet ly-
hyehkön ajan, suomalaisuusmies Fabian Collan ja sä-
veltäjä Karl Collan ovat siellä viettäneet lapsuutensa
ja se on Juhani Ahon lapsuuskoti. 1,7
- 17,4 Iisalmen maalaiskunnan kirkko.
(Kaunis ristikirkko puusta, rak. 1779, perinpohjin
korjattu arkkite. Frans Sjöströmin piirustusten
muk. 1879. Alttaritaulu »Kristuksen kirkastus»,
maal. A. Sältin. Sakaristossa pitäjän kirkko-
herrain muotokuvia alkaen v:lta 1756).
- 0,4 vas. valtion metsänhoitolautakunnan suuri kuusitaimis-
to. (0,5 vas. tie Hernejärven kylän kautta Sonkajär-
ven kirkolle /32,4/). 1,3 oik. Iijärven lahti. 1,8 oik.
Iisalmen osuusmeijeri, joka on Savon suurimpia. 2,4
- 19,9 IISALMI, minne saavutaan Pohjolankatua. (Katso
paikallislehteä.)



Vänninmäki—Mainua, 52,9 km.

Suoraa, mutta kapeaa maantietä, laajoja korpimaita, enimmäkseen yksitoikkoisia maisemia. Vaarojen lailta näköaloja yli rannattomien metsien. Asutus harvaa ja köyhää.

- 0 Vänninmäen tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 3,2 oik. viehättäviä näköaloja, vaaramaisemia kaukana edessä. 4,2
- 4,2 Poromäen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Jyrkän /25,0/ kautta Sotkamon kirkolle /100,0/). 2,4
- 6,6 Kainunmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kainunmäen pysäkille /4,7/ ja Kainunmäen kylään). 4,7 oik. Hirvijärvi. 5,7 Matkusjoki laskee Hirvijärveen. 8,2 oik. Ylä-Venäjänjärvi. 12,8 kaunis näköala Matkusjoelle. 13,7 rautatien tasoylikäytävä. 14,3 Matkusjoen silta, oik. rautatiesilta. 14,6 oik. St-as. 14,8
- 21,4 Sukevan kylä. (Oik. Sukevan as. /0,3/). 0,3 oik. Sh-as. Vas. Sukevanjärven laaja selkä. Kahvila. 0,5 vas. tärpättitehdas. 0,6 rautatien tasoylikäytävä. (0,8 oik. tie Haapajärven sydänmaalle /20,0/). 1,2 vas. kahvila. 1,4 oik. Sukevan rukoushuone. 1,8 Rautajoen silta. (Oik. tie Sukevan varavankilaan). 2,3 rautatien tasoylikäytävä. 13,2 Kuopion ja Oulun lääninraja, Kajaanin pitäjä alkaa. Tie nousee vähitellen Suomenselän vedenjakajalle. 16,5 Murtomäen vaara Suomenselällä (225 m.). 19,8
- 41,2 Murtomäen kylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Murtomäen as:lle /10,0/). 8,5 oik. korkea Hirvimäki. Mainuajärvi. 11,4 Mainuajoen silta. 11,7
- 52,9 Mainuan kylä. Oik. tie Kajaaniin /20,8/, vas. tie Vuolijoen kirkolle /24,0/.



Mainua—Vänninmäki, 52,9 km.

Suoraa, mutta kapeaa maantietä, laajoja korpimaita, enim-
mäkseen yksitoikkoisia maisemia. Vaarojen lailta näköaloja yli
rannattomien metsien. Asutus harvaa ja köyhää.

- 0 Mainua kylä. Ajetaan E suuntaan. 0,3 Mainua-
joen silta. 1,5 vas. Mainuajärvi. (2,8 vas. tie Murto-
mäen as:lle /7,0/). 3,2 vas. korkea Hirvimäki 11,7
- 11,7 Murtomäen kylä. Jatketaan suoraan. (Vas.
tie Murtomäen as:lle /10,0/). 3,3 Murtomäen vaa-
ra Suomenselällä (225 m.). 6,6 Kuopion ja Oulun lään-
ninraja, Soukajärven pitäjä alkaa. 17,5 rautatien ta-
soylikäytävä. (18,0 vas. tie Sukevan varavankilaan).
18,0 Rautajoen silta. 18,4 vas. Sukevan rukoushuone.
18,6 oik. kahvila. (19,0 vas. tie Haapajärven sydän-
maalle /20,0/). 19,2 rautatien tasoylikäytävä. 19,3
oik. tärpättitehdas. 19,5 vas. Sh-as. Oik. Sukevan-
järven laaja selkä. 19,8
- 31,5 Sukevan kylä. 0,2 vas. St-as. 0,5 Matkusjoen
silta, vas. rautatiesilta. 1,1 rautatien tasoylikäytävä.
2,0 vas. kaunis näköala Matkusjoelle. 6,6 vas. Ylä-
Venäjänjärvi. 9,2 vas. Hirvijärvi. 14,8
- 46,3 Kainunmäen tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Kainunmäen pys:lle /4,7/ ja Kainunmäen
kylään). 2,4
- 48,7 Poromäen tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Jyrkän /25,0/ kautta Sotkamon kirkolle
/100,0/). 4,2
- 52,9 Vänninmäen tienhaara. Oik. tie Iisalmelle
/19,8/, vas. tie Sonkajärven kirkon /15,9/ kautta Rau-
tavaaran kirkolle /61,2/.



Mainua—Kajaani, 20,8 km.

Suoraa, mutta kapeaa maantietä, korpimaisemia. Asutus harvaa.

- 0 Mainuan kylä. Ajetaan IP suuntaan. (1,5 oik. tie Mainujärven taloihin). Tie kulkee lohdukkien räme- ja suomaisemien halki seuraten Leväjoen (oik.) vartta. 7,5 oik. Iso-Nuottijärvi. 12,6 oik. Pieni-Nuottijärvi. Tästä alkavat Kajaanin kaupungin laajat maa-alueet, laajemmat kuin millään muulla Suomen kaupungilla. Kauniita harjumaaisemia. 18,9 vas. tie Vuoreslahteen. 19,2 vas. ja edessä näkyy Kajaanin kaupunki. Vas. korkea mäki, Pöllyvaara, missä näkötorni vaaranäköaloineen. 19,4 Purolan esikaupunki. 20,0 rautatien tasoylikäytävä. 20,8
- 20,8 KAJAANI. Raatihuoneen tori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Purolantietä ja Linnan-
katua.



Kajaani—Mainua, 20,8 km.

Suoraa, mutta kapeaa maantietä, korpimaisemia. Asutus harvaa.

- 0 KAJAANI, Raatihuoneen tori. Ajetaan LE suuntaan Linnankatua ja Purolan tietä. 0,8 rautatien tasoylikäyt. 1,4 Purolan esikaupunki. (1,9 oik. tie Vuoreslahteen). Kauniita harjumaisemia. 8,2 vas. Pieni-Nuottijärvi. Kajaanin kaupungin laajat maa-alueet loppuvat. 13,3 vas. Iso-Nuottijärvi. Tie kulkee lohduttomien räme- ja suomaisemien halki seuraten Leveänjoen (vas.) vartta. 19,0 vas. Mainuajärvi. (19,3 vas. tie Mainuajärven taloihin). 20,8
- 20,8 Mainuan kylä. Suoraan jatkuu tie Vuolijoen kirkolle /24,0/, vas. tie Vänninmäen /52,9/ kautta Iisalmelle.



Kajaani—Kontiomäki, 24,9 km.

Hyvää, mutta kapeahkoa maantietä. Ajetaan halki laajojen korpimaiden. Asutus alkutaipaleella vaurasta, myöhemmin harvaa ja köyhempää.

- 0 KAJAANI. Ajetaan IP suuntaan Linnankatua yli Ämmänsillan. Oik. Kajaanin joki, vas. Ämmäkoski. Sillan vieressä oikealla Kajaanin linnan rauniot. (Katso paikallislehteä.) Sillalta lähdettäessä ajetaan Teppanan esikaupungin halki. 1,1 vas. Pöllyvaaran (201 m) näkötorni suurenmoisine näköaloineen yli Kajaanin kaupungin ympäristöineen. 3,1 oik. Seppälän maamieskoulu 4,7
- 4,7 Paltamon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Paltamon kirkolle /6,4/).
Paltamon kirkko, rak. 1726, tunnettu Mikael Toppe-
 liuksen seinämaalauksista, jotka esittävät Van-
 han- ja Uudentestamentin huomattavia tapauksia.
Paltaniemi Paltamon kirkonkylässä on matkailun
 kanalta erittäin suositeltava. Niemeltä tarjoutu-
 vat valtavat näköalat yli Oulunjärven Paltaselän.
 Paltaniemen korkeat rannat taivuttavat jyrkästi jär-
 veen ja vesi syövyttää vuosien mittaan rannan
 äyrästä hiekkaa, joka alati valuu järveen rannan
 väistyessä yhä kauemmaksi. Ilmiö on meillä outo
 nähtävyys. Rannalla on mainioita uinti- ja leiriy-
 tymispaikkoja.
- Ajetaan uusittua, hyvää, leveätä ja suoraa tietä;
 vaihtelevaa maastoa. 7,2 vas. Kuluntalahden pysäkki.
 7,7 oik. Nuasjärven Kuluntalahti. 8,3
- 13,0 Kuluntalahden tienhaara. Jatketaan vas.
 (Oik. tie Sotkamon kirkolle /34,0/ ja Vuokatille). 1,2
 oik. kaukana Rupukkavaara (276 m) ja Pohjavaara
 (278 m). (5,6 oik. tie Pohjavaaralle.) 5,7
- 18,7 Jormuan pysäkki (vas.). 0,4 Jormuanlahden
 rautatien alikäytävä ja maantiesilta. 6,2
- 24,9 Kontiomäki, Losotörmän tienhaara. Oik. tie
 Kontiomäen asemalle /3,3/, Sotkamon kirkolle /35,0/
 ja Ristijärven kirkolle /20,7/, vas. tie Oulunjärven
 pohjoispuolitse Ouluun.



Kontiomäki—Kajaani, 24,9 km.

Hyvää, mutta kapeahkoa maantietä. Ajetaan halki laajojen korpimaiden. Asutus alkutaipaleella harvaa ja köyhää, myöhemmin vauraampaa.

- 0 Kontiomäki, Losotörmän tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 5,8 Jormuanlahden rautatien alikäytävä ja maantiesilta. 6,2
- 6,2 Jormuan pysäkki (oik.). (0,1 vas. tie Pohjavaaralle). 4,5 vas. kaukana Pohjavaara (278 m) ja Rupukkavaara (276 m). 5,7
- 11,9 Kuluntalahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Sotkamon kirkolle /34,0/ ja Vuokatille). 0,6 vas. Nuasjärven Kuluntalahti. 0,9 oik. Kuluntalahden pysäkki. Ajetaan uusittua, hyvää, leveää ja suoraa tietä; vaihtelevaa maastoa. 8,3
- 20,2 Paltamon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Paltamon kirkolle /6,4/).
- Paltamon kirkko*, rak. 1726, tunnettu Mikael Topeliuksen seinämaalauksista, jotka esittävät Vanhan- ja Uudentestamentin huomattavia tapauksia. *Paltaniemi* Paltamon kirkonkylässä on matkailun kanalta erittäin suositeltava. Niemeltä tarjoutuvat valtavat näköalat yli Oulunjärven Paltaselän. Paltaniemen korkeat rannat taittavat jyrkästi järveen ja vesi syövyttää vuosien mittaan rannan äyrästä hiekkaa, joka alati valuu järveen rannan väistyessä yhä kauemmaksi. Ilmiö on meillä outo nähtävyys. Rannalla on mainioita uinti- ja leiriytymispaikkoja.
- 1,6 vas. Seppälän maamieskoulu. 3,6 oik. Pöllyvaaran (201 m) näkötorni suurenmoisine näköaloineen yli Kajaanin kaupungin ympäristöineen. Ajetaan Teppanan esikaupungin halki ja Kajaanin joen sillan yli; oik. Ämmäkoski. Sillan vieressä vas. Kajaanin linnan rauniot. 4,7
- 24,9 KAJAANI. (Katso paikallislehteä.) Kaupunkiin ajetaan Linnankatua.



Kajaani—Kontiomäki, 24,5 km.

Hyvää, mutta kapeahkoa maantietä. Ajetaan halki laajojen korpimaiden. Asutus alkutaipaleella vaurasta, lopputaipaleella harvaa ja köyhää.

- 0 KAJAANI. Ajetaan IP suuntaan Linnankatua yli Kajaaninjoen Linnansilta, vas. Ämmäkoski. Silta kulkee yli KAJAANIN LINNAN raunioiden (katso paikallislehteä). 1,1 vas. Pöllyvaaran (201 m) näkötorni suurenmoisine näköaloineen yli Kajaanin kaupungin ympäristöineen. 3,1 oik. Seppälän maamieskoulu. 4,5
- 4,5 Paltamon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Paltamon kirkolle /6,4/. Kirkko ja Paltaniemi huomionarvoisia nähtävyyksiä. Katso Kajaanin paikallislehteä.) Ajetaan uusittua, hyvää, leveää ja suoraa tietä; vaihtelevaa maastoa. 6,0 Kajaanin pitäjänraja. 6,8 rautatien ylikäytävä. 7,2 vas. Kuluntalahden pys. 7,7 oik. Nuasjärven Kuluntalahti. 8,3
- 12,8 Kuluntalahden tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Sotkamon kirkolle /34,0/ ja Vuokatille). 1,2 oik. kaukana Rupukkavaara (276 m) ja Pohjavaara (278 m). (5,6 oik. tie Pohjavaaralle.) 5,6
- 18,4 Jormuan pysäkki (vas.). 0,4 Jormuanlahden rautatien alikäytävä ja maantiesilta. 6,1
- 24,5 Kontiomäki, Losotörmän tienhaara. Oik. tie Kontiomäen asemalle /3,3/, Sotkamon kirkolle /35,0/ ja Ristijärven /20,7/ kautta Kuusamoon, vas. tie Kiehimän /14,9/ kautta Ouluun ja Puolangan kirkolle.



Kontiomäki—Kajaani, 24,5 km.

Hyvää, mutta kapeahkoa maantietä. Ajetaan halki laajojen korpimaiden. Asutus alkutaipaleella harvaa ja köyhää, lopputaipaleella vauraampaa.

- 0 Kontiomäki, Losotörmän tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 2,6 Kajaanin pitäjänraja. 5,8 Jormuanlahden maantiesilta ja rautatien alikäytävä. 6,1
- 6,1 Jormuan pysäkki (oik.). (0,1 vas. tie Pohjavaaralle). 4,5 vas. kaukana Pohjavaara (278 m) ja Rupukkavaara (276 m). 5,5 edessä Nuasjärven Kuluntalahti. 5,6
- 11,7 Kuluntalahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Sotkamon kirkolle /34,0/ ja Vuokatille). 1,1 oik. Kuluntalahden pys. 1,5 rautatien ylikäytävä. 2,3 Paltamon pitäjänraja. Ajetaan uusitua, hyvää, leveää ja suoraa tietä; vaihtelevaa maastoa. 8,3
- 20,0 Paltamon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Paltamon kirkolle /6,4/. Kirkko ja Paltaniemi huomionarvoisia nähtävyyksiä. Katso Kajaanin paikallislehteä.) 1,6 vas. Seppälän maamieskoulu. 3,6 oik. Pöllyvaaran (201 m) näkötorni suurenmoisine näköaloineen yli Kajaanin kaupungin ympäristöineen. 4,2 Kajaaninjoen Linnansilta; oik. Ämmäkoski. Silta kulkee KAJAANIN LINNAN raunioiden yli (katso Kajaanin paikallislehteä). 4,5
- 24,5 KAJAANI. (Katso paikallislehteä.) Kaupunkiin ajetaan Linnankatua.



Kontiomäki—Ristijärvi, 22,1 km.

Suoraa, mutta kapeaa maantietä, joka kulkee halki Korpi-Kainuun laajojen korpimaiden enimmäkseen yksitoikkoisessa maastossa. Asutus harvaa, viljelyksiä ainoastaan siellä täällä.

- 0 Kontiomäki, Losotörmän tienhaara. Ajetaan I suuntaan. (1,9 oik. tie Paakinmäelle). 2,2 mahtava näköala yli suurten korpimaiden, pohjoisesta, edestäpäin näkyy Saukkovaaran komea selkä (324 m) ja idässä Halmemäki. 2,4
- 2,4 Kontiomäen as:n tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kontiomäen as:lle /1,0/). 1,0 rautatien alikäytävä. Ajetaan aluksi Taivalkosken uuden rautatien (oik.) viertä. 2,2 Miesjoen silta. 3,0 Laaja-joen silta. (Joet kalaisia). (4,6 oik. tie Härmänmäelle /7,0/). (7,3 oik. tie Härmänmäen pys:lle). Ajetaan suoraa tietä halki laajojen rämemaiden ja korpien. (10,1 oik. tie Saukkovaaralle /5,0/). Ristijärven pitäjän raja. 15,8
- 18,2 Heikkisenjoen tienhaara. Ajetaan päätietä. (Vas. tie Mieslahden pys:lle /12,5/). 0,1 Heikkisenjoen silta, vas. Iijärven selkä. (1,1 oik. tie Kivikylään). 2,4 oik. Ristijärven pys. 3,9
- 22,1 Ristijärven kirkonkylä. Oik. tie Sotkamon kirkolle /52,0/, vas. tie Hyrynsalmen /28,0/ kautta Suomussalmelle



Ristijärvi—Kontiomäki, 22,1 km.

Suoraa, mutta kapeaa maantietä, joka kulkee halki Korpi-Kainuun laajojen korpimaiden enimmäkseen yksitoikkoisessa maastossa. Asutus harvaa, viljelyksiä ainoastaan siellä täällä.

- 0 Ristijärven kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. 1,5 vas. Ristijärven pys. (2,8 vas. tie Kivikylään). 3,8 Heikkisenjoen silta, oik. Iijärven selkä. 3,9
- 3,9 Heikkisenjoen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Mieslahden pys:lle /12,5/). 3,7 Paltamon pitäjän raja. (5,7 vas. tie Saukkovaaralle /5,0/). Ajetaan suoraa tietä halki laajojen rämemaiden ja korpien. (8,5 vas. tie Härmänmäen pys:lle). (11,2 vas. tie Härmänmäelle /7,0/). 12,8 Laajajoen silta. 13,6 Miesjoen silta. (Joet kalaisia). Ajetaan Taivalkosken uuden rautatien (vas.) viertä. 14,8 rautatien alikäytävä. 15,8
- 19,7 Kontiomäen as:n tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kontiomäen as:lle /1,0/). 0,2 taakse päin mahtava näköala yli suurten korpimaisemien, takana Saukkovaaran komea selkä (324 m) ja idässä Halmemäki. (0,5 vas. tie Paakinmäelle). 2,4
- 22,1 Kontiomäki, Losotörmän tienhaara. Oik. tie Oulunjärven pohjoispuolitse Ouluun, vas. tie Kajaaniin /24,9/.



Ristijärvi—Hyrynsalmi, 28,0 km.

Pitkin taipalein suoraa, mutta kapeahkoa maantietä, jylhiä Korpi-Kainuun maisemia, paikoin kangasmaita. Tie seuraa Hyrynsalmen reittiä. Asutus erittäin harvaa, viljelykset pieniä.

- 0 Ristijärven kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan. 0,3 oik. *Ristijärven kirkko* Sotkamon tien varressa (rak. puusta 1807. Kellotapuli rak. Jaakko Kuorikosken johdolla n. 1840). 0,7 vas. Sh-as., lääkevarasto, kahvila. Edessä Ristijärven selkä. 0,9 Koirasalmen lossi yli Ristijärven (300 m). Kirkonkylän seutu erittäin kaunista. (1,9 vas. tie Uvankylän /10,0/ kautta Kiehimän Puolangan maantielle /35,0/). 2,4 oik. uusi hautausmaa. Suoraa tietä halki kangasmaiden, viehättäviä vaaramaisemia. 9,8 oik. siintää puitten lomitse leveä Emäjoki. 12,3 vas. Karpinvaara. 14,4 Hyrynsalmen pitäjän raja. (14,9 vas. tie Karpinvaaralle /2,5/). Pitkälti suoraa tietä. 19,2
- 19,2 Orivivaaran kylä. 2,9 Oravinjoen silta. Ajetaan kaunista jäkäläkangasta. (5,1 vas. tie Lietekylään /11,0/). 5,9 Lietejoen silta. 6,0 kuljetaan yli Taivalkosken rakenteilla olevan rautatien. 7,5
- 26,7 Kivistön tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Puolangan kirkolle /52,0/). 0,7 oik. St-as. 0,8 vas. St-as. 1,0 Emäjoen uusi, komea maantiesilta. Vas. Hyrynjärvi, oik. Emäjoki. Hyrynsalmen kirkko näkyy vas. Hyrynjärven rannalla, sen pohjoispuolella Konivaara (227 m). 1,2 oik. kahvila. 1,3 vas. Sh-as. 1,3
- 28,0 Hyrynsalmen kirkonkylä. Oik. tie Moisiovaaraan /36,0/, vas. Suomussalmelle /42,0/.



Hyrynsalmi—Ristijärvi, 28,0 km.

Pitkin taipalein suoraa, mutta kapeahkoa maantietä, jylhiä Korpi-Kainuun maisemia, paikoin kangasmaita. Tie seuraa Hyrynsalmen reittiä. Asutus erittäin harvaa, viljelykset pieniä.

- 0 Hyrynsalmen kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. Oik. Sh-as. 0,1 vas. kahvila. 0,3 Emäjoen uusi, komea maantiesilta. Oik. Hyrynjärvi, vas. Emäjoki. Kirkko näkyy oik., sen pohjoispuolella Konivaara (227 m). 0,5 vas. St-as. 0,6 vas St-as. 1,3
- 1,3 Kivistön tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Puolangan kirkolle /52,0/). 1,5 kuljetaan yli Taivalkosken rakenteilla olevan rautatien. 1,6 Lietejoen silta. (2,4 oik. tie Lietekylään /11,0/). Ajetaan kaunista jäkäläkangasta. 4,6 Oravinjoen silta. 7,5
- 8,8 Oravivaaran kylä. Ajetaan pitkälti suoraa tietä. (4,3 oik. tie Karpinvaaralle /2,5/). 4,8 Ristijärven pitäjän raja. 6,9 oik. Karpinvaara. 9,4 vas. siintää puitten lomitse leveä Emäjoki. Suoraa tietä halki kangasmaiden, viehättäviä vaaramaisemia. 16,8 vas. uusi hautausmaa. (17,3 oik. tie Uvankylän /10,0/ kautta Kiehimän—Puolangan maantielle /35,0/). 18,0 Koirasalmen lossi yli Ristijärven (300 m). Seutu erittäin kaunista. 18,5 oik. Sh-as., lääkevarasto, kahvila. 19,9 vas. *Ristijärven kirkko* Sotkamon tien varressa (rak. puusta 1807. Kellotapuli rakennettu Jaakko Kuorikosken johdolla n. 1840). 19,2
- 28,0 Ristijärven kirkonkylä. Oik. tie Kontiomäen /22,1/ kautta Kajaaniin, vas. tie Sotkamon kirkolle /52,0/.



Hyrynsalmi—Suomussalmi, 40,1 km.

Verraten hyvää, mutta paikatellen mutkittelevaa ja kapeaa maantietä, penikulmamäärin korpimetsiä, räme- ja suomaita. Siellä täällä kauniita järvi- ja vaaramaisemia. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Hyrynsalmen kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan. 0,1 silta salmen yli, oik. Salmenjärvi, vas. Hyrynjärvi. 0,6 vas. *Hyrynsalmen kirkko*.
 Kirkko rak. puusta 1786. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä», J. Hedmanin maalaama. Kellotapuli on tunnetun kirkonrakentajasukuun kuuluvan Jaakko Kuorikosken johdolla rakennettu 1840. Kirkkotarhassa vapaussodassa kaatuneitten muistomerkki. — Kirkosta pohjoiseen — Hyrynjärven L puolta — tie jääkäriiliikkeen historiasta tunnetun »Hallan-Ukon», mv. J. A. Heikkisen taloon /12,0/.)
 10,2 oik. Hoikanjärvi. 10,3 vas. majatalo. 17,0 Hoikanjoen silta. 14,8 Suomussalmen pitäjän raja. 17,0 Sakarajoen silta, oik. Sakarajärvi. 20,2
- 20,2 Kerälänkylä. 1,9 oik. Sakaran majatalo. 6,3 vas. Suovaara. Tien varrella merkkejä pitäjässä vieläkin harjoitetusta tervanpoltosta. 8,6 Kangasjoen silta. 11,6 vas. Hietajärvi. 13,9 vas. Laajalahti. 14,8 Haaponivan silta. 15,4 Mustakankaan mäki. 15,7 vas. Mustalampi, oik. Alanteenjärven Pitkäperän lahti. 17,9
- 38,1 Haukipерän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Puolangan kirkolle /73,0/. Tien varrella /4,1/ Syväyksen silta Jalokoskessa sekä /5,8/ Ämmäkosken silta »Ruukinjoessa», joiden koskien kautta Kiannan suuret vedet murtautuvat Niskanselästä Emäjokeen. Kosket katsomisen arvoisia). 0,2 oik. Orpokoti Betania. 0,3 Haukipерän lossi (450 m), oik. Haukipерä, vas. Niskanselkä. 2,0
- 40,1 Suomussalmi, Karhulan tienhaara. Oik. tie Lentiiran kautta Kuhmon kirkolle /125,0/, vas. Suomussalmen kirkolle /3,0/ ja Näljängän /48,2/ kautta Taivalkoskelle.



Suomussalmi—Hyrynsalmi, 40,1 km.

Verraten hyvää, mutta paikotellen mutkittelevaa ja kapeaa maantietä, penikulmamäärin korpimetsiä, räme- ja suomaita. Siellä täällä kauniita järvi- ja vaaramaisemia. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Suomussalmi, Karhulan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 1,2 Haukiperän lossi (450 m), vas. Haukiperä, oik. Niskanselkä. 1,8 vas. orpokoti Betania. 2,0
- 2,0 Haukiperän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Puolangan kirkolle /73,0/. Tien varrella /4,1/ Syväyksen silta Jalokoskessa sekä /5,8/ Ämmäkosken silta »Ruukinjoessa», joiden koskien kautta Kiannan suuret vedet murtautuvat Niskanselästä Emäjokeen. Kosket katsomisen arvoisia). 2,2 oik. Mustalampi, vas. Alanteenjärven Pitkäperän lahti. 2,5 Mustakankaan mäki. 3,1 Haaponivan silta. 4,0 oik. Laajalahti. 6,3 oik. Hietajärvi. 9,3 Kangasjoen silta. Tien varrella merkkejä pitäjässä vieläkin harjoitetusta tervanpoltosta. 11,6 oik. Suovaara. 16,0 vas. Sakaran majatalo. 17,9
- 19,9 Kerälänkylä. 3,2 Sakarajoen silta, vas. Sakarajärvi. 5,4 Hyrynsalmen pitäjän raja. 8,4 Hoikanjoen silta. 9,9 oik. majatalo. 10,0 vas. Hoikanjärvi. 19,6 oik. *Hyrynsalmen kirkko.*
(Kirkko rak. puusta 1786. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä», J. Hedmanin maalaama. Kellotapuli on tunnetun kirkonrakentajasukuun kuuluvan Jaakko Kuorikosken johdolla rakennettu 1840. Kirkkotarhassa vapaussodassa kaatuneitten muistomerkki. — Kirkosta pohjoiseen — Hyrynjärven L puolta — tie jääkäri liikkeen historiasta tunnetun »Hallan-Ukon», mv. J. A. Heikkisen taloon /12,0/.)
- 20,1 maantiesilta. Vas. Salmenjärvi, oik. Hyrynjärvi. 20,2
- 40,1 Hyrynsalmen kirkonkylä. Oik. tie Risti-
järven /28,0/ kautta Kajaaniin, vas. tie Moisionvaaraan /36,0/.



Suomussalmi—Näljänkä, 48,2 km.

Suoraa, mutta mäkiä ja kapeaa maantietä, laajoja korpi-
metsiä, räme- ja suomaita, jylhiä vaaramaisemia, järvenselkiä.
Asutus perin harvaa.

- 0 Suomussalmi, Karhulan tienhaara. Aje-
taan LP suuntaan. 2,0 vas. Sh-as. 2,2 vas. St-as.,
matkustajakoteja ja kahvila. 2,3 oik. Sh- ja St-as. 2,4
- 2,4 Suomussalmen kirkonkylä. Jatketaan vas.
(Oik. tie Suomussalmen kirkolle /1,6/). Vas. St-as.
(Suomussalmen kirkko Kiantajärven rannalla, rak.
puusta 1787 kuningas Kustaa III:n omakätisesti
vahvistamien piirustusten mukaan, korjattu ja laa-
jennettu arkkit. Lüchowin piirustusten mukaan
1884. Alttaritaulu »Kristuksen ylösnousemus»
Wallinin maalaama. Kirkossa on Venäjältä aika-
naan sotasaaliina tuotu Kristusta ristillä esittävä
kaunis gobeliini. Kirkon vierellä on kaatuneiden
vapausoturien hautamerkki. Kirkkoniemeltä on
kaunis näköala yli laajan Kiantajärven vesien sekä
kirkonkylän taloihin lahden toisella rannalla.)
0,8 Sh-as. 1,5 Suomussalmen lossi (525 m), oik.
Kiantajärvi, vas. Niskanselkä. 6,5 kaunis tienpenger-
rys notkon yli. 9,3 Riihivaara, vas. siintävät Ala-
järven vedet, komeita vaaramaisemia vasemmalla ja
edessä. 10,0
- 12,4 Alajärven kylä. Jatketaan vas. (Oik. tie
Perangan järvelle /52,6/ ja Pistojärvelle /58,4/).
3,8 Kovajärven (oik.) ja Alajärven (vas.) välinen
kannas. 11,3 vas. Löytösen järvi. Tie kulkee halki
jylhän saloseudun. 13,6 Käärmevaara. Suot kiipeävät
vaaroille. 20,6 Junnajoen silta, tie nousee Hattuvaa-
ralle. 27,9 Kylmäjoen silta. 33,3 vaaramaisemia
edessä. 35,8
- 48,2 Ylinäljänkä. Oik. tie Taivalkosken kirkolle
/59,1/, vas. tie Puolangan kirkolle /53,9/.



Näljänkä—Suomussalmi, 48,2 km.

Suoraa, mutta mäkestä ja kapeaa maantietä, laajoja korpi-metsiä, räme- ja suomaita, jylhiä vaaramaisemia, järvenselkiä. Asutus perin harvaa.

- 0 Ylinäljänkä. Ajetaan IE suuntaan. 7,8 Kylmäjoen silta. 15,2 Junnanjoen silta. 22,2 Käärmevaara. Tie kulkee halki saloseudun. 24,5 oik. Löytösen järvi. 32,0 Kovajärven (vas.) ja Alajärven (oik.) välinen kannas. 35,8
- 35,8 Alajärven kylä. Jatketaan oik. (Vas. tie Perangan järvelle /52,6/ ja Pistojärvelle /58,4/). 0,7 Riihivaara, oik. siintävät Alajärven vedet, komeita vaaramaisemia. 3,5 kaunis tienpengerrys notkon yli. 8,0 Suomussalmen lossi (525 m), vas. Kiantajärvi, oik. Niskanselkä. 9,2 Sh-as. 10,0
- 45,8 Suomussalmen kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Suomussalmen kirkolle /1,6/). Oik. St-as.
(Suomussalmen kirkko Kiantajärven rannalla, rak. puusta 1787 kuningas Kustaa III:n omakätisesti vahvistamien piirustusten mukaan, korjattu ja laajennettu arkkit. Lüchowin piirustusten mukaan 1884. Altaritaulu »Kristuksen ylösnousemus» Wallinin maalaama. Kirkossa on Venäjältä aikanaan sotasaaliina tuotu Kristusta ristillä esittävä kaunis gobeliini. Kirkon vierellä on kaatuneiden vapaussoturien hautamerkki. Kirkkoniemeltä on kaunis näköala yli laajan Kiantajärven vesien sekä kirkonkylän taloihin lahden toisella rannalla.)
- 0,1 vas. Sh- ja St-asemat. 0,2 oik. St-as., matkustajakoteja ja kahvila. 0,4 oik. Sh-as. 2,4
- 48,2 Suomussalmi, Karhulan tienhaara. Oik. tie Hyrynsalmen /40,1/ kautta Kajaaniin, vas. tie Lentiiran kautta Kuhmon kirkolle /125,0/.



Näljänkä—Taivalkoski, 59,9 km.

Mutkaista ja mäkiä, vaikeasti ajettavaa maantietä, korpi-
metsiä, rämeitä ja jänkiä; vaihteluna puroja, jokia, järvenselkiä
ja vaaroja. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Ylinäljänkä. Ajetaan P suuntaan. 0,1 Hukka-
joen silta 4,4
- 4,4 Näljängän tienhaara. Käännyttään vas.
(Oik. tie Perankajärvelle /38,0/). 0,3 Leinosenvaaran
laki. Vas. majatalo. Vaaranäköaloja joka suunnalle.
1,1 vas. St-as. 1,9 kaunis vaarakylä oik. vaaran laella.
5,0 Karjavaara. 5,8 Taivalkosken pitäjän raja. 6,9
oik. Saarijärvi, tie seuraa järven kaunista rantaa.
12,2 Metsäkylän taloja. 14,5 Korvuanjoen (Iin sivu-
joki) silta. Vas. sahalaitos. 16,1
- 20,5 Vanhasen tienhaara. Jatketaan vas. (oik.
sivutie Metsäkylän taloihin). 3,7 vas. Anttilanjärvi.
10,3 vas. kaunis Kuusijärven selkä. 15,9 oik. Kurtin-
järvi, tie seuraa aivan järvenrantaa. Hiekkarantoja.
Leiriytymispaikka. 17,0
- 37,5 Kurtinkylä. Kangasmaita. 12,1 oik. Iijoki, laa-
jan vesistön suuri kokoomajoki. Tie seuraa joenran-
taa. 14,7 korkean Taivalvaaran laelta kaunis näköala
yli Taivalkosken kirkonkylän. 15,1 Iijoen silta yli
mahtavan Taivalkosken (putous 6,6 m). 15,6 oik.
Taivalkosken kirkko. 15,7
- 53,2 Taivalkosken kirkonkylä. Jatketaan vas.
(Oik. tie kirkolle.)
Kirkko rak. 1932 1925 palaneen kirkon tilalle.
Puukirkko päätytorneineen. Kaunis kirkkoraken-
nus on arkkite. Kauno S. Kallion käsialaa, alttari-
taulu tait. Väinö Tigerin maalaama. — Kirkon-
kylässä majatalo, St- ja Sh-asemat. Matkailun
kannalta huomattavia nähtävyyksiä ovat Somer-
selkosen tienoot Irninjärven takana, autolla kir-
kosta itään 56 km. ja siitä veneellä yli järven.
- 2,3 suuren Kostonjoen, Iijoen sivujoen maantiesilta. 6,7
- 59,9 Taivalkoski, Isosuon tienhaara. Oik. tie
Kuusamoon /68,7/ vas. tie Pudasjärven /70,3/ kautta
Ouluun.



Taivalkoski—Näljängä, 59,9 km.

Mutkaista ja mäkiä, vaikeasti ajettavaa maantietä, korpi-metsiä, rämeitä ja jänkiä; vaihteluna puroja, jokia, järvenselkiä ja vaaroja. Asutus hyvin harvaa.

0 Taivalkoski, Isosuon tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 4,4 suuren Kostonjoen, Iijoen sivujoen maantiesilta. 6,7

6,7 Taivalkosken kirkonkylä. Käännyttään oik. (Suoraan jatkuu tie kirkolle).

Kirkko rak. 1932 1925 palaneen kirkon tilalle. Puukirkko päätytorneineen. Kaunis kirkkoraken-nus on arkkite. Kauno S. Kallion käsialaa, alttaritaulu tait. Väinö Tigerin maalaama. — Kirkonkylässä majatalo, St- ja Sh-asetat. Matkailun kannalta huomattavia nähtävyyksiä ovat Somerselkosen tienot Irninjärven takana, autolla kirkolta itään 56 km. ja siitä veneellä yli järven.

0,6 Iijoen silta yli mahtavan Taivalkosken (putous 6,6 m). 1,0 kaunis näköala korkean Taivalvaaran laelta yli Taivalkosken kirkonkylän. 3,6 vas. Iijoki, laajan vesistön suuri kokoomajoki. Kangasmaita. .. 15,7

22,4 Kurtinkylä. Vas. Kurtijärvi, jonka rantaa tie seuraa. Hiekkarantoja. Leiriytymispaikka. 7,3 oik. kaunis Kuusijärven selkä. 13,3 oik. Anttilanjärvi. 17,0

39,4 Vanhasen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. sivutie Metsäkylän taloihin). 1,6 Korvuanjoen (Iin sivujoki) silta, oik. sahalaitos. 3,9 Metsäkylän taloja. 9,2 Saarijärvi, tie seuraa järven kaunista rantaa. 10,3 Suomussalmen pitäjänraja. 11,1 Karjavaara. 14,2 kaunis vaarakylä vas. vaaran laella. 15,0 oik. St-as. 15,8 Leinosenvaaran laki. Oik. majatalo. 16,1

55,5 Näljängän tienhaara. Ajetaan oik. (Vas. tie Perankajärvelle /38,0/). 4,3 Hukkajoen silta. .. 4,4

59,9 Ylinäljängä. Oik. jatkuu tie Puolangan kirkolle /53,9/, vas. tie Suomussalmelle /48,2/.



Näljänkä—Taivalkoski, 59,2 km.

Mutkaista ja mäkiä, vaikeasti ajettavaa maantietä, korpi-metsiä, rämeitä ja jänkiä; vaihteluna puroja, jokia, järvenselkiä ja vaaroja. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Näljänkä, Leväkosken tienhaara. Aje-
taan P suuntaan. 0,1 Hukkajoen silta. 4,4
- 4,4 Näljängän tienhaara. Käännyttään vas. (Oik.
tie Perankajärvelle /38,0/). 0,3 Leinosenvaaran laki.
Vas. majatalo, oik. kulotähystystorni. Vaaranäköaloja
joka suunnalle. 1,1 vas. St-as. 1,9 kaunis vaarakylä
oik. vaaran laella. 5,0 Karjavaara. 5,8 Taivalkosken
pitäjän raja. 6,9 oik. Saarijärvi, tie seuraa järven
kaunista rantaa. 12,2 Metsäkylän taloja. 14,5 Kor-
vuanjoen (Iin sivujoki) silta. Vas. sahalaitos. 15,9
- 20,3 Vanhasen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik.
sivutie Metsäkylän taloihin). 3,7 vas. Anttilanjärvi.
10,3 vas. kaunis Kuusijärven selkä. 15,9 oik. Kurtin-
järvi, tie seuraa aivan järvenrantaa. Hiekkarantoja.
15,5 oik. leiriytymispaikka. 16,7
- 37,0 Kurtinkylä. Kangasmaita. 12,1 oik. Iijoki, laa-
jan vesistön suuri kokoomajoki. Tie seuraa joenran-
taa. (13,8 vas. tie Taivalvaaralle). 14,9 Iijoen silta
yli mahtavan Taivalkosken (putous 6,6 m). 15,2 vas.
matkustajakoti, oik. Taivalkosken kirkko. 15,5
- 52,5 Taivalkosken kirkonkylä. Jatketaan vas.
(Oik. tie kirkolle ja Kovion tienhaaraan /35,8/ Suo-
mussalmen Kuusamon tielle.)
(Kirkko rak. 1932 1925 palaneen kirkon tilalle.
Puukirkko päätytorneineen. Kaunis kirkkoraken-
nus on arkkit. Kauno S. Kallion käsialaa, alttari-
taulu tait. Väinö Tigerin maalaama. — Kirkon-
kylässä majatalo, St- ja Sh-asetat. Matkailun
kannalta huomattavia nähtävyyksiä ovat Somer-
selkosen tienoot Irnijärven takana, autolla kirkol-
ta itään 56 km ja siitä veneellä yli järven.)
2,3 suuren Kostonjoen, Iijoen sivujoen silta. 6,7
- 59,2 Taivalkoski, Isosuon tienhaara. Oik. tie
Kuusamoon /67,7/ vas. tie Pudasjärven /73,1/ kautta
Ouluun.



Taivalkoski—Näljänkä, 59,2 km.

Mutkaista ja mäkiä, vaikeasti ajettavaa maantietä, korpi-metsiä, rämeitä ja järviä; vaihteluna puroja, jokia, järvenselkiä ja vaaroja. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Taivalkoski, Isosuon tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 4,4 suuren Kostonjoen, Iijoen sivujoen silta. 6,7
- 6,7 Taivalkosken kirkonkylä. Käännyttään oik. (Suoraan jatkuu tie kirkolle ja Kovion tienhaaraan /35,8/ Kuusamon Suomussalmen tielle.)
- (Kirkko rak. 1932 1925 palaneen kirkon tilalle. Puukirkko päätytorneineen. Kaunis kirkkoraken-nus on arkkit. Kauno S. Kallion käsialaa, alttari-tila tait. Väinö Tigerin maalaama. — Kirkon-kylässä majatalo, St- ja Sh-asemat. Matkailun kannalta huomattavia nähtävyyksiä ovat Somer-selkosen tienoot Irnijärven takana, autolla kirkol-ta itään 56 km ja siitä veneellä yli järven.)
- 0,3 oik. matkustajakoti. 0,6 Iijoen silta yli mahtavan Taivalkosken (putous 6,6 m). (1,7 oik. tie Taival-vaaralle). 2,5 vas. Iijoki, laajan vesistön suuri ko-oomajoki. Kangasmaita. 15,5
- 22,2 Kurtinkylä. Vas. Kurttijärvi, jonka rantaa tie seuraa. Hiekkarantoja. 1,2 vas. leiriytymispaikka. 6,6 oik. kaunis Kuusijärven selkä. 13,2 oik. Anttilan-järvi. 16,7
- 38,2 Vanhasen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. sivutie Metsäkylän taloihin). 1,6 Korvuanjoen (Iin sivujoen) silta, oik. sahalaitos. 3,0 Metsäkylän taloja. 7,4 Saarijärvi, tie seuraa järven kaunista rantaa. 10,1 Suomussalmen pitäjänraja. 14,5 oik. St-as. 15,6 Leinosenvaaran laki, vas. kulotähystystorni, oik. majo-talo. 15,2
- 54,8 Näljängän tienhaara. Ajetaan oik. (Vas. tie Perankajärvelle /38,0/). 4,3 Hukkajoen silta. .. 4,4
- 59,2 Näljänkä, Leväkosken tienhaara. Oik. jatkuu tie Puolangan kirkolle /53,9/, vas. tie Suomus-salmen /48,2/ kautta Kajaaniin.



Taivalkoski—Kuusamo, 71,7 km.

Kapeahkoa, mutkittelevaa ja mäkistä maantietä, yksitoikkaisia korpimaisemia, rämeitä ja laajoja soita. Muutamia vaaroja, puroja, jokia ja järvenselkiä. Asutus harvaa, viljelykset pieniä.

- 0 Taivalkoski, Isosuon tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 5,3 Kuttujoen silta. 9,2 Jokikylä, oik. Koitijärvi. Ajetaan halki kauniiden kangasmaiden harjun selkää, sitten pitkin Koitijärven rantaa. 12,9 Kostonjoen silta. Ajetaan yli suurten suomaiden ja rämeiden. Myöhemmin tie kulkee kappaleen matkaa Kostonjoen rantaa. 20,6 oik. Suuvaara. 21,3 Korpuanjoen silta, vas. Kattilavaara. 23,8 oik. Inkeenjärvi. 25,3
- 25,3 Inkeen majatalo. 3,8 Kuusamon pitäjän raja. 7,9 oik. Liikasenvaara. 8,5 oik. Liikasenjärvi. 15,2 oik. Vääräjärv, sen takana Varisvaara. 17,3 vas. Kovajärvi, oik. Yli-Kuoliojärvi. 17,9 vas. Sh-as., oik. majatalo. 28,1
- 53,4 Riihivaara. 4,2 kuljetaan yli Maanselän vedenjakajaselänteeseen, joka erottaa toisistaan Iijoen ja itään laskevat Kuusamon vesistöt. (8,0 vas. tie Kurkijärven taloihin). Kasvillisuus käy köyhemmäksi, ajetaan halki suurien rämeiden ja soiden, ainoastaan vaarojen rinteillä rehevämpää metsää. 9,4 Vääräjoen silta. 11,9 oik. muhkea näköala metsäisiin vaaramaisemiin ja Kuusamon reitin vesille. 13,3
- 66,7 Toranginahon tienhaara. Ajetaan päätieta. (Oik. tie Lämsänjärvelle /42,0/). Edessä kaunis näköala Kuusamon kirkonkylän viljelysaukealle. 0,7 oik. Kuusamojärven lahdelta Torankijärvi. 1,8 vas. majatalo. 1,9 oik. St-as. 2,0
- 68,7 Kuusamon kirkonkylä. Vas. tie Posion /61,0/ kautta Rovaniemelle, oik. tie Kuusamon kirkolle, /0,3/.

(Kuusamon kirkko Kuusamojärven ja Torankijärven välisellä kannaksella on ristikirkko, jota katsoo suuri kupoli. Se on rakennettu puusta 1800. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä» on J. Hedmanin maalaama. Kellotapuli rak. 1759. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden kuusamolaisien muistomerkki.)



Kuusamo—Taivalkoski, 71,7 km.

Kapeahkoa, mutkittlevaa ja mäkiä maantietä, yksitoikkoi-
sia korpimaisemia, rämeitä ja laajoja soita. Muutamia vaaroja,
puroja, jokia ja järvenselkiä. Asutus harvaa, viljelykset pieniä.

- 0 Kuusamon kirkonkylä. Ajetaan LE suun-
taan. 0,1 vas. St-as. 0,2 oik. majatalo. 0,3 vas.
Kuusamojärven lahdelta Torankijärvi. 2,0
- 2,0 Toranginahon tienhaara. Ajetaan pää-
tietä. (Vas. tie Lämsänjärvelle /42,0/). 2,5 vas.
muhkea näköala metsäisiin vaaramaisemiin ja Kuusa-
mon reitin vesille. 3,9 Vääräjoen silta. Ajetaan halki
suurien rämeiden ja soiden, ainoastaan vaarojen rin-
teillä rehevämpää metsää. (5,3 oik. tie Kurkijärven
taloihin). 9,1 kuljetaan yli Maanselän vedenjakaja-
selänteeseen, joka erottaa toisistaan Iijoen ja itään las-
kevat Kuusamon vesistöt. 13,3
- 15,3 Riihivaara. 10,2 oik. Sh-as., vas. majatalo.
10,8 oik. Kovajärvi, vas. Yli-Kuoliojärvi. 12,9 vas.
Vääräjärvi, sen takana Varisvaara. 19,6 vas. Liika-
senjärvi. 20,2 vas. Liikasenvaara. 24,3 Taivalkosken
pitäjänraja. 28,1
- 43,4 Inkeon majatalo. 1,5 vas. Inkeonjärvi. 4,0
Korpuanjoen silta, oik. Kattilavaara. 4,7 vas. Suu-
vaara. Tie kulkee kappaleen matkaa Kostonjoen ran-
taa. Ajetaan yli suurien soiden ja rämeiden. 12,4
Kostonjoen silta. Ajetaan pitkin Koitijärven rantaa,
sitten halki kauniiden kangasmaiden harjun selkää.
16,1 Jokikylä. 20,0 Kuttujoen silta. 25,3
- 68,7 Taivalkoski, Isososuon tienhaara. Suoraan
jatkuu tie Pudasjärven /70,3/ kautta Ouluun, vas. tie
Näljängän /59,9/ kautta Suomussalmelle.



Taivalkoski—Kuusamo, 67,7 km.

Kapeahkoa, mutkittlevaa ja mäkiä maantietä, yksitoikkaisia korpimaisemia, rämeitä ja laajoja soita. Muutamia vaaroja, puroja, jokia ja järvenselkiä. Asutus harvaa, viljelykset pieniä.

- 0 Taivalkoski, Isosuon tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 5,3 Kuttujoen silta. 9,1 Jokikylä, oik. Koitijärvi. Ajetaan halki kauniiden kangasmaiden harjun selkää, sitten pitkin Koitijärven rantaa. 12,7 Kostonjoen silta. Ajetaan yli suurten suomaiden ja rämeiden. Myöhemmin tie kulkee kappaleen matkaa Kostonjoen rantaa. 20,3 oik. Suuvaara. 21,0 Korpunanjoen silta, vas. Kattilavaara. 23,4 oik. Inkeenjärvi. 24,9
- 24,9 Inkeen majatalo. 3,8 Kuusamon pitäjänraja. 7,9 oik. Liikasenvaara. 8,5 oik. Liikasenjärvi. 15,0 oik. Vääräjärv, sen takana Varisvaara. 17,0 vas. Kovajärvi, oik. Yli-Kuoliojärvi. 17,6 vas. Sh-as., oik. majatalo. 27,7
- 52,6 Riihivaara. 4,2 kuljetaan yli Maanselän vedenjakajaselänteeseen, joka eroittaa toisistaan Iijoen ja itään laskevat Kuusamon vesistöt. (7,9 vas. tie Kurkijärven taloihin). Kasvillisuus käy köyhemmäksi, ajetaan halki suurien rämeiden ja soiden, ainoastaan vaarojen rinteillä rehevämpää metsää. 9,2 Vääräjoen silta. 11,7 oik. muhkea näköala metsäisiin vaaramaisemiin ja Kuusamon reitin vesille. 13,1
- 65,7 Toranginahon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Lämsänkylään /48,3/ ja Perangan /94,8/ kautta Suomussalmelle). Edessä kaunis näköala Kuusamon kirkonkylän viljelysaukealle. 0,7 oik. Torankijärvi. 1,8 vas. majatalo. 1,9 oik. Sh-huolto- ja St-as. 2,0
- 67,7 Kuusamon kirkonkylä. Vas. tie Posion /61,0/ kautta Rovaniemelle, oik. tie Kuusamon kirkolle /0,3/.

(Kuusamon kirkko Kuusamojärven ja Torankijärven välisellä kannaksella on ristikirkko, jota katta suuri kupoli. Se on rakennettu puusta 1800. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä» on J. Hedmanin maalaama. Kellotapuli rak. 1759. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden kuusamolaisien muistomerkki.)



Kuusamo—Taivalkoski, 67,7 km.

Kapeahkoa, mutkittelevaa ja mäkistä maantietä, yksitoikkaisia korpimaisemia, rämeitä ja laajoja soita. Muutamia vaaroja, puroja, jokia ja järvenselkiä. Asutus harvaa, viljelykset pieniä.

- 0 Kuusamon kirkonkylä. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 vas. Sh-huolto- ja St-as. 0,2 oik. majatalo. 0,3 vas. Torankijärvi. 2,0
- 2,0 Toranginahon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Lämsänkylään /48,2/ ja Perangan /98,8/ kautta Suomussalmelle). 2,5 vas. mukkea näköala metsäisiin vaaramaisemiin ja Kuusamon reitin vesille. 3,9 Vääräjoen silta. Ajetaan halki suurien rämeiden ja soiden, ainoastaan vaarojen rinteillä rehevämpää metsää. (5,3 oik. tie Kurkijärven taloihin). 9,1 kuljetaan yli Maanselän vedenjakajaselänteen, joka eroittaa toisistaan Iijoen ja itään laskevat Kuusamon vesistöt. 13,1
- 15,1 Riihivaara. 10,1 oik. Sh-as., vas. majatalo. 10,6 oik. Kovajärvi, vas. Yli-Kuoliojärvi. 12,7 vas. Vääräjärvi, sen takana Varisvaara. 19,3 vas. Liikasenjärvi. 19,9 vas. Liikasenvaara. 23,9 Taivalkosken pitäjänraja. 27,7
- 42,8 Inkeen majatalo. 1,5 vas. Inkeenjärvi. 4,0 Korpuanjoen silta, oik. Kattilavaara. 4,7 vas. Suuvaara. Tie kulkee kappaleen matkaa Kostonjoen rantaa. Ajetaan yli suurien soiden ja rämeiden. 12,2 Kostonjoen silta. Ajetaan pitkin Koitijärven rantaa, sitten halki kauniiden kangasmaiden harjun selkää. 15,9 Jokikylä. 19,7 Kuttujoen silta. 24,9
- 67,7 Taivalkoski, Isosuon tienhaara. Suoraan jatkuu tie Pudasjärven /73,1/ kautta Ouluun, vas. tie Näljängän /59,9/ kautta Suomussalmelle.



Kuusamo—Posio, 61,0 km.

Hyvää, hiukan mutkittlevaa ja mäkiä maantietä. Kitkajärvi ja muut vesistöt tarjoavat vaihtelevia maisemakuvia. Asutus hyvin harvaa, viljelykset vähäisiä.

- 0 Kuusamon kirkonkylä. Ajetaan LP suuntaan. 0,2 vas. Sh-as. 0,6 vas. kansanopisto (kesäisin majala), St-as. 1,1 Meskusjoen silta, oik. suojeluskuntatalo. Ajetaan kaunista petäjikkökangasta. 2,3
- 2,3 Nilonkankaan tienhaara. Ajetaan suoraan. (Oik. tie Paanajärven /58,0/ kautta Tuutijärvelle /94,0/).
- Tie Paanajärvelle, lossilla yli Oulankajoen ja edelleen Sovajärven kautta Kiutakönkääle ja Käylän koskelle sekä edelleen Rukatunturin ohi Rantalahden tienhaaraan on matkailun kannalta suositeltava. Tämä »karhunkierros» /160,0/ antaa hyvin valaisevan kuvan jylhänkauniista Kuusamosta). (0,4 vas. tie Meskusjärvelle /12,0/). Tien molemmin puolin pieniä lampia. 4,4 oik. Talankijärvi, vas. Saunalampi. 5,6 oik. Rääpyslampi. 7,1 vas. Oivanginjärven Rantalampi, oik. Rääpysjärvi. 7,4
- 9,7 Rantalahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kitkajoen Käylän kautta Märkäjärvelle Kemijärven—Sallan maantielle /110,8/). 0,9 oik. Nälkämönlampi. 5,0 vas. Singerjärvi, 7,0 vas. hyviä leiriytymispaikkoja petäjikkökankaalla järven rannoilla. 9,5 vas. Suolampi. 13,1 vas. Varavaara. 14,4 oik. Mäntyvaara. 16,7 oik. suuren suon takana Naatikkavaara (429 m). (18,5 vas. tie Haatajan-niemeen /2,3/). 19,6 Naatikkajoen silta. 20,8 vas. Ison Kitkaselän Vasaralahti, viehättäviä näköaloja järvelle. 22,3 oik. Sh-as. 23,8 Määttälänvaaran taloryhmä. Tie kulkee Yli-Kitkaan pistäytyvää Hyvännientä, vas. siintää Ylikitkan selkä. 27,1 Posion pitäjän raja. 33,4 oik. Isonahon kangas, 38,0
- 47,7 Mourusalmen lossi (470 m). Kauniita järvi-maisemia molemmin puolin yli mahtavan Kitkaselän. Salmen yli näkyy Kirintövaara. 8,3 vas. niityllä pieni puro, jossa on purolohia, 13,3
- 61,0 Posio, Aholan tienhaara. Suoraan vie tie Pekkalan /72,0/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Posion kirkon /2,9/ kautta Taivalkosken kirkolle /86,6/.



Posio—Kuusamo, 61,0 km.

Hyvää, hiukan mutkittelevaa ja mäkistä maantietä. Kitkajärvi ja muut vesistöt tarjoavat vaihtelevia maisemakuvia. Asutus hyvin harvaa, viljelykset vähäisiä.

- 0 Posio, Aholan tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 5,0 oik. niityllä pieni puro, jossa on purolohia. 12,8 Mourusalmen lossi (470 m). Kauniita järvi-maisemia molemmin puolin yli mahtavan Kitkaselän. Tie jatkuu Ylikitkaan pistäytyvää Hyvänientä. 5,1 vas. Isonahon kangas. 11,4 Kuusamon pitäjän raja. 14,7 Määttälänvaaran taloryhmä. 16,2 vas. Sh-as. 17,7 oik. Ison Kitkaselän Vasaralahti, viehättäviä näköaloja järvelle. 18,9 Naatikkajoen silta. (20,0 oik. tie Haatajanniemeen /2,3/). 21,8 vas. suuren suon takana Naatikkavaara (429 m). 24,1 vas. Mäntyvaara. 25,4 oik. Varavaara. 29,0 oik. Suolampi. 31,5 oik. hyviä leiriytymispaikkoja petäjäkkökankaalla Singerjärven rannoilla. 37,6 vas. Nälkämönlampi. ... 38,5
- 51,3 Rantalahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kitkajoen Käylän kautta Märkäjärvelle Kemijärven—Sallan maantielle /110,8/). Oik. Oivanginjärven Rantalahti. 0,3 vas. Rääpysjärvi. 1,8 vas. Rääpyslampi. 3,0 vas. Talankijärvi, oik. Saunalampi. Tien molemmin puolin pieniä lampia. (7,0 oik. tie Meskusjärvelle /12,0/). ... 7,4
- 58,7 Nilonkankaan tienhaara. Ajetaan suoraan. (Vas. tie Paanajärven /58,0/ kautta Tuutijärvelle /94,0/).
- Tie Paanajärvelle, lossilla yli Oulankajoen ja edelleen Sovajärven kautta Kiutakönnäälle ja Käylän koskelle sekä edelleen Rukatunturin ohi Rantalahden tienhaaraan on matkailun kannalta suositeltava. Tämä »karhunkierros» /160,0/ antaa hyvin valaisevan kuvan jylhäkauniista Kuusamosta).
- 1,2 vas. suojeluskuntatalo, Meskusjoen maantiesilta. 1,7 oik. kansanopisto (kesällä majala), St-as. 2,1 oik. Sh-as. ... 2,3
- 61,0 Kuusamon kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Kuusamon kirkolle /0,3/, oik. tie Taivalkosken /68,7/ kautta Ouluun sekä Suomussalmelle.

Kuusamon kirkko Kuusamojärven ja Torankijärven välisellä kannaksella on ristikirkko, jota katta-
taa suuri kupoli. Se on rakennettu puusta 1800. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä» on J. Hedmanin
maalama. Kellotapuli rak. 1759. Kirkon vieressä
on vapaussodassa kaatuneiden kuusamolai-
sten muistomerkki.)



Posio—Pekkala, 72,0 km.

Hyvää, enimmäkseen suoraa maantietä. Aluksi yksitoikkoi-
sempia salomaisemia, sitten Auttijoelta alkaen suurenmoisia
luonnonnähtävyyksiä. Asutus aluksi harvaa, sitten tiheämpää
lisääntyvine viljelyksineen.

- 0 Posio, Aholan tienhaara. Ajetaan L suun-
taan. 0,5 oik. Sh-as., vas. Posiojärven Karhuselkä.
1,4 oik. Posiojärven Aholanlahti. 2,6 vas. Posiojärven
suuri selkä lukuisine saarineen, tie seuraa järvenran-
taa. 8,5 Posionkylän taloja. 16,0 oik. Posionperän
järvi. 17,0 silta salmen yli. 17,4
- 17,4 Peräposion kylä. Vas. Sh-as. (Oik. tie Lehti-
niemeen /10,0/ ja Yli-Suolijärven taloihin). 8,6 ja
10,2 oik. Posiolammet. 11,2 vas. Hoikkajärvi. 13,8
oik. Pohjoislampi. 14,4 vas. Aartojärvi. (Järven ta-
kana näkyvästä Koppelonjärven talosta lähtee polku
Koronjoen jylhälle kanjonille /4,5/). 24,0 oik. Palo-
tunturi (391 m), pitkän Ailangonselän korkein kohta.
Ajetaan kaunista petäjänummea. 30,9 Autinkylän ta-
loja, Palojoen silta. (31,9 oik. tie Suorsanjärvelle
/6,0/). 32,1 Rovaniemen pitäjänraja. 35,0 vas. Autti-
järvi ja Auttijoki. Viehättävä näköala alas joenlaak-
soon ja metsäisille vastarinteille. 35,5
- 52,9 Auttijoien silta. 0,6 oik. Auttijoien luonnonpuis-
to vehmaine kasvillisuuksineen. (Oik. polku Autti-
könkäälle /1,5/, putouskorkeus 16 m. Koski ja sen
alle muodostunut kanjonirotko ovat Suomen huomattavimpia
nähtävyyksiä). (Vas. tie Autin asutus-
alueelle). 5,3 oik. Auttijoki laskee Kemijokeen. 7,2
oik. kaunis näköala Kemijoen laaksoon ja Auttiniemel-
le. 7,9 oik. Pirttikoski Kemijoessa. 8,1 vas. St-as. 8,6
oik. Pietarinsuvanto Kemijoessa, vas. Pietarinvaara.
13,3 tie kulkee aivan Kemijoen rantaa, oik. Säpsän-
koski. 14,5 oik. Juotosköngäs Kemijoessa. 15,0 Juo-
tosjoen silta. 17,7
- 70,6 Simojärven tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Simojärvelle /13,2/). 0,7 mahtava näköala
Kemijoen laaksoon. 1,1 Pekkalan lossi Kemijoessa
(200 m). 1,4
- 72,0 Pekkalan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Ro-
vaniemelle /63,2/, oik. tie Juujärven kylään /20,0/ ja
Luusuaan /35,0/.



Pekkala—Posio, 72,0 km.

Hyvää, enimmäkseen suoraa maantietä. Aluksi suurenmoisia luonnonnähtävyyksiä, loppumatkalla yksitoikkoisempia salomaisemia. Asutus aluksi tiheää, sitten varsin harvaa.

- 0 Pekkalan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan.
0,1 Pekkalan lossi Kemijoessa (200 m.). 1,4
- 1,4 Simojärven tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Simojärvelle /13,2/). 2,7 Juotosjoen silta.
3,2 vas. Juotosköngäs Kemijoessa. 4,4 tie kulkee ai-
van Kemijoen rantaa, vas. Säpsänkoski. 9,1 vas. Pie-
tarin suvanto Kemijoessa, oik. Pietarinvaara. 9,6 oik.
St-as. 9,8 vas. Pirttikoski Kemijoessa. 10,5 vas. kau-
nis näköala Kemijoen laaksoon ja Auttiniemelle. 12,4
vas. Auttijoki laskee Kemijokeen. 17,1 vas. Autti-
joen luonnonpuisto vehmaine kasvillisuuksineen. (Vas.
polku Auttikönkäälle /1,5/, putouskorkeus 16 m. Kos-
ki ja sen alle muodostunut kanjonirotko ovat Suomen
huomattavimpia nähtävyyksiä). (Oik. tie Autin asu-
tusalueelle) 17,7
- 19,1 Auttijoien silta. 0,5 oik. Auttijärvi ja Autti-
joki. Viehättävä näköala alas joenlaaksoon ja metsäi-
sille vastarinteille. 3,4 Posion pitäjänraja. (3,6 vas.
tie Suorsanjärvelle /6,0/). 4,6 Autinkylän taloja, Pa-
lojoen silta. 5,7 ajetaan kaunista petäjänummea. 11,5
vas. Palotunturi (391 m), pitkän Ailangonselän kor-
kein kohta. 21,1 oik. Aartojärvi. (Järven takana nä-
kyvästä Koppelonjärven talosta lähtee polku Koron-
joen jylhälle kanjonille /4,5/). 21,7 vas. Pohjoislam-
pi. 24,3 oik. Hoikkajärvi. 25,3 ja 26,9 vas. Posiolam-
met. 35,5
- 54,6 Peräposion kylä. Oik. Sh-as. (Vas. tie Lehti-
niemeen /10,0/ ja Yli-Suolijärven taloihin). 0,4 silta
salmen yli. 1,4 vas. Posionperän järvi, oik. Posiojärvi
lukuisine saarineen, tie seuraa järvenrantaa. 8,9 Po-
sionkylän taloja. 16,0 vas. Posiojärven Aholahdi. 16,9
vas. Sh-as., oik. Posiojärven Karhuselkä. 17,4
- 72,0 Posio, Aholan tienhaara. Suoraan jatkuu
tie Kuusamoon /61,0/, oik. tie Posion kirkon /2,9/
kautta Taivalkosken kirkolle /86,6/.



Pekkala—Rovaniemi, 63,4 km.

Suoraa, hyvää valtatieä Kemijoen laaksossa, joka tarjoaa ainutlaatuisia näköaloja korkeine töyräineen, suurine, hyvin viljeltyine kylvineen ja suurine saloineen kylvien välillä.

- 0 Pekkalan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 0,2 oik. St-as., 0,3 vas. Pekkalan majatalo. Tie seuraa Kemijoen vartta. Mahtavia näköaloja syvään virranuomaan ja molemmin puolin yleneville metsäisille vaaroille. 4,3 oik. Kaihuan kalanviljelyslaitos, Kaihuanjoen silta. 9,2 Vanttausjoen silta. Vas. jylhiä vaaramaisemia. 10,5 Vanttauskoski Kemijoessa, syntynyt luonnonmullistuksessa 1807, jolloin virta muutti uomaansa, mahtavia rantaäyriä. 12,0 Suurenmoisen mahtava näköala alas Kemijoelle, Puuronenkorvan koski. 12,5
- 12,5 Kemihaaran kylä. Pitkin jokivartta tien molemmin puolin tiheä asutus ja kauniita viljelysmaita. Kylän jälkeen hiekkakangasta. 22,8 vas. hautausmaa. 31,0
- 43,5 Sierilän lossi (300 m). Näköala yli leveän virran. Tie seuraa virran rantaa, 12,4 oik. virran toisella rannalla Syväsenvaara (187 m). 13,7 vas. Ounasvaara (204 m). (Juhannuksena kesäyön aurinko). 16,6 oik. Kemijoen rautatiesilta, 16,8 rautatien alikäytävä. 16,8
- 60,3 Suutarinkorvan tienhaara. Ajetaan vas. (Oik. tie Vikajärven /27,3/ kautta Petsamoon ja Sallaan). 0,3 Rovaniemen kauppalaan raja, vas. Ounasvaaran vanha hyppyrimäki. (0,7 vas. polku Ounasvaaralle). 1,3 oik. kauppalaan sähkölaitos. 1,5 oik. hyvä näköala Kemijokeen laskevan Ounasjoen laaksoon. 1,9
- 62,2 Ounasvaaran tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ounasvaaralle /2,0/ ja Ranualle /83,5/). 0,2 oik. joen takana Suomen Matkailijayhdistyksen suurhotelli Pohjanhovi. 0,9 Kemijoen yhdistetty maantie- ja rautatiesilta. Komea näköala joelle sillan molemmin puolin. 1,2
- 63,4 ROVANIEMEN kauppalan. (Katso paikallislehteä).



Rovaniemi—Pekkala, 63,4 km.

Suoraa, hyvää valtatieta Kemijoen laaksossa, joka tarjoaa ainutlaatuisia näköaloja korkeine töyräineen, suurine, hyvin viljeltyine kylineen ja suurine saloineen kylien välillä.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | ROVANIEMEN kauppala. Ajetaan I suuntaan. 0,2 oik. Rovaniemen kirkko. (Katso paikallislehteä). 0,3 Kemijoen yhdistetty maantie- ja rautatiesilta. Komea näköala joelle sillan molemmin puolin. 1,0 v. joen takana Suomen Matkailijayhdistyksen suurhotelli Pohjanhovi. | 1,2 |
| 1,2 | Ounasvaaran tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ounasvaaralle /2,0/ ja Ranualla /83,5/). 0,3 vas. hyvä näköala Kemijokeen laskevan Ounasjoen laaksoon. 0,5 vas. kauppalan sähkölaitos. (1,1 oik. polku Ounasvaaralle. Juhannuksena kesäyön aurinko). 1,6 Rovaniemen pitäjän raja, oik. Ounasvaaran vanha hyppyrimäki. | 1,9 |
| 3,1 | Suutarinkorvan tienhaara. Ajetaan oik. (Vas. tie Vikajärven /27,3/ kautta Petsamoon ja Sallaan). Rautatien alikäytävä, vas. Kemijoen rautatiesilta, taustalla Syväsenvaara. | 16,8 |
| 19,9 | Sierilän lossi (300 m). Näköaloja yli leveän virran. Lossin jälkeen metsäisiä hiekkakankaita. 8,2 oik. hautausmaa. | 31,0 |
| 50,9 | Kemihäärän kylä. Pitkin jokivartta tien molemmin puolin tiheä asutus ja kauniita viljelysmaita. 0,5 suurenmoisen mahtava näköala alas Kemijoelle, Puurosenkorvan koski. 2,0 Vanttauskoski Kemijoessa, syntynyt luonnonmullistuksessa 1807, jolloin virta muutti uomaansa, mahtavia rantaäyräitä. 3,3 Vanttausjoen silta. Oik. jylhiä vaaramaisemia. 8,2 vas. Kaihuan kalanviljelyslaitos, Kaihuanjoen silta. Mahtavia näköaloja syvään virranuomaan ja molemmin puolin yleneville metsäisille vaaroille. 12,2 oik. Pekkan majatalo. 12,3 vas. St-as. | 12,5 |
| 63,4 | Pekkalän tienhaara. Oik. tie Posion /72,0/ kautta Kuusamoon, vas. tie Juujärven kylään /20,0/ ja Luusuaan /35,0/. | |



Rovaniemi—Vikajärvi, 27,2 km.

Suoraa, leveää, helposti ajettavaa valtatieta, kauniita salomaisemia, mahtavia vaaroja. Asutus harvaa.

- 0 ROVANIEMI. Ajetaan I suuntaan. 0,2 oik. Rovaniemen kirkko ja sairaala. 0,3 Kemijoen yhdistetty maantie- ja rautatiesilta. Komea näköala sillan molemmin puolin yli Kemijoen vesien. 1,0 vastarannalla Suomen Matkailijayhdistyksen suurhotelli Pohjanhovi. 1,2
- 1,2 Hervan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ounasvaaralle /2,0/ ja Ranuan kirkolle /83,5/). 0,3 vas. näköala Ounasjokilaaksoon, vaaramaisemia. 0,5 vas. kauppalan sähkölaitos. (1,1 oik. polkutie Ounasvaaralle). 1,5 oik. Ounasvaaran hyppymäki. 1,6 Rovaniemen pitäjänraja. 1,9
- 3,1 Suutarinkorvan tienhaara. Ajetaan päätietä. (Oik. tie Pekkalan /59,8/ kautta Kuusamoon). 0,3 Kemijoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta, viehättäviä näköaloja sillan molemmin puolin. 0,9 Saarenkylän taloja. 1,5 Kemijoen haara. 2,5 vas. Syväsenvaara. 5,0
- 8,1 Pohjoinen napapiiri. (0,3 vas. tie Poikajärvelle /12,0/). 2,9 oik. Olkkavaara (232 m). 7,0 näköala Olkkajärvelle edessä. 9,4 Toramojoen silta, vas. Apukkajärvi, oik. Olkkajärvi. (11,1 vas. tie Perunkajärven kylään /19,9/). 13,9 oik. Könkäänvaara. 16,6 Vaarainojan silta. 17,4 oik. Vaattunkivaara. 19,1
- 27,2 Vikajärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Sodankylän /102,8/ kautta Petsamoon, oik. tie Kemijärven /58,7/ kautta Sallaan.



Vikajärvi—Rovaniemi, 27,2 km.

Suoraa, leveää, helposti ajettavaa valtatiötä, kauniita salomaisemia, mahtavia vaaroja. Asutus harvaa.

- 0 Vikajärven tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 1,6 vas. Vaattunkivaara. 2,6 Vaarainojan silta. 5,2 vas. Könkäänvaara. (7,9 oik. tie Perunkajärven kylään /19,0/). 9,7 Toramojoen silta, oik. Apukajärvi, vas. Olkkajärvi. 16,1 vas. Olkkavaara (232 m). (18,8 oik. tie Poikajärvelle /12,0/). 19,1
- 19,1 Pohjoinen napapiiri. 1,6 oik. Syväsenvaara. 3,5 Kemijoen haaran silta. 4,1 Saarenkylän taloja. 4,4 Kemijoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta, viehättäviä näköaloja sillan molemmin puolin. 5,0
- 24,1 Suutarinkorvan tienhaara. Ajetaan päätietä. (Vas. tie Pekkalan /59,8/ kautta Kuusamoon). 0,3 Rovaniemen kauppalan raja, vas. Ounasvaaran hyppyrimäki. (0,8 vas. polkutie Ounasvaaralle). 1,4 oik. kauppalan sähkölaitos. 1,6 oik. näköala Ounasjokilaaksoon, vaaramaisemia. 1,9
- 26,0 Hervan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ounasvaaralle /2,0/ ja Ranuan kirkolle /83,5/). 0,2 vastarannalla Suomen Matkailijayhdistyksen suurihotelli Pohjanhovi. 0,6 Kemijoen yhdistetty maantie- ja rautatiesilta. Komea näköala sillan molemmin puolin yli Kemijoen vesien. (Vas. Rovaniemen kirkko ja sairaala). 1,2
- 27,2 ROVANIEMEN kauppa. (Katso paikallislehtiä.)



Sodankylä—Vikajärvi, 102,8 km.

Suoraa ja leveää, helposti ajettavaa valtatieta, kauniita salomaisemia, suuria soita ja jänkiä, mahtavia vaaroja. Asutus olosuhteisiin katsoen yllättävän vaurasta ja tiheää.

- 0 Sodankylän tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 2,5 Alakyläjoen silta. Metsää kasvavia kangasmaita. Tie seuraa Kitisen rantaa. (11,7 vas. tie Orajärven kylään /8,0/). 15,0
- 15,0 Askankylä. Vas. taustalla Oratunturi. 1,0 Käyräsjoen silta. (Joki kalainen, rannalla leiripaikoiksi sopivia kuivia hiekkakankaita.) (1,1 vas. tie Kaunisvaaran taloon /9,5/ Kitisen varteen. Talosta kesällä polku Luostolle). 6,1 oik. Käyräsvaara. 9,0 oik. suon takana Juppuravaara (350 m), vas. Luostotunturin komea selänne (510 m). 10,0 Vaiskojoen silta. 11,1
- 26,1 Torvisen kylä. 10,5 Vuojoen silta. 12,6
- 38,7 Vuojärven kylä. Vas. Vuojärvi, taustalla Luosto- ja Pyhätunturit. Kylän jälkeen ajetaan halki lakeiden suomaiden. 12,5 Raudanjoen silta. (12,8 oik. tie Seipäjärvelle /20,0/). 13,8 Seipäjoen silta. 18,4 Rovaniemen pitäjänraja. 20,0 oik. kaunis näköala Käyrämöjärvelle ja Käyrästunturille (347 m). 22,0 Käyrämöjoen silta. 30,5 oik. Korvalampi. 32,0 Säynäjoen silta. 34,6 vas. Sialmovaara. 36,9 Haukiojan silta, takana Haukivaara. 39,6 oik. Juottiselkä. 42,3 vas. Yli-Nampajärvi, taustalla vaaroja. 50,9
- 89,6 Nampakylä. Vas. Ala-Nampajärvi, taustalla Nampavaara. 2,0 Rättijoen silta. 2,9 tie kulkee yli suuren Rättiaapan. 3,4 tie nousee Rättiselälle, mahtavia vaaranäköaloja. 7,6 Rättiojan silta. 9,4 vas. Vikajärvi. 13,3 vas. Raudanjoki. 13,2
- 102,8 Vikajärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Rovaniemelle /27,3/, vas. tie Kemijärven /58,7/ kautta Sallaan.



Vikajärvi—Sodankylä, 102,8 km.

Suoraa ja leveää, helposti ajettavaa valtatietä, kauniita salomaisemia, suuria soita ja jänkiä, mahtavia vaaroja. Asutus olosuhteisiin katsoen yllättävän vaurasta ja tiheää.

- 0 Vikajärven tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. Oik. Raudanjoki. 0,6 oik. Vikajärvi. 3,6 oik. Vikajärvi. 4,8 Perunkajoen silta. 9,2 tie nousee Rättiselälle, mahtavia vaaranäköaloja. 10,0 tie kulkee yli suuren Rättiaapaa. 11,2 Rättijoen silta. 13,2
- 13,2 N a m p a k y l ä. Oik. Ala-Nampajärvi, taustalla Nampavaara. 2,7 oik. Raudanjoki, 6,5 oik. Yli-Nampajärvi, taustalla vaaroja. 11,2 vas. Juottiselkä. 14,0 Haukijoen silta, edessä Haukivaara. 16,3 oik. Sialmo-vaara. 18,9 Säynäsjoen silta. 20,4 vas. Korvalampi. 23,3 etuvas. Käyrästunturi (347 m). 28,9 Käyrämö-joen silta. 31,0 vas. kaunis näköala Käyrämöjärvelle ja Käyrästunturille. 32,5 Sodankylän pitäjänraja. 37,1 Seipäjoen silta. (38,1 vas. tie Seipäjärvelle /20,0/). 38,3 Raudanjoen silta. Ajetaan halki lakeiden suomaiden. 49,9 edessä Luoston laki. 50,9
- 64,1 V u o j ä r v e n k y l ä. Etuoik. Luostotunturin komea selänne (510 m), takaoik. mahtavan Pyhätunturin kolmiosainen laki (540 m). Oik. Vuojärvi. 2,1 Vuojoen silta. 12,6
- 76,7 T o r v i s e n k y l ä. 1,1 Vaiskojoen silta. 1,6 vas. suon takana Juppuravaara (350 m), oik. Luosto- ja Pyhätunturit. 4,5 vas. Käyräs-vaara. 10,1 Käyräsjoen silta. (Joki kalainen, rannalla leiripaikoiksi sopivaa hiekkakangasta). (Ennen siltaa oik. tie Kaunisvaaran taloon /9,5/ Kittisen varteen. Talosta kesällä polku Luostolle). 11,1
- 87,8 A s k a n k y l ä. (3,4 oik. tie Orajärven kylään /8,0/). 5,6 oik. Kitinen, jonka rantaa tie seuraa. Metsää kasvavia kangasmaita. 12,3 Alakyläjoen silta. 15,0
- 102,8 S o d a n k y l ä n t i e n h a a r a. Suoraan jatkuu tie Vuotson /91,1/ kautta Petsamoon, vas. tie Meltauksen tienhaaraan /102,5/ Rovaniemen Kittilän maantielle.



Sodankylä—Vuotso, 91,3 km.

Suoraa, hyvää valtatieä, vaihtelevia näköaloja: suuria saloja, aavoja järkiä, mahtavia vesijaksoja. Asutus keskittynyt muutamaan kylään.

- 0 Sodankylän tienhaara. Ajetaan P suuntaan.
 0,1 Jessiöjoen komea silta. 0,7 oik. Sodankylän kirkko.
 (Kirkko rak. kivistä 1859. Alttaritaulu »Jeesus kutsuu työtä tekeviä ja raskautettuja» Arthur Heickellin maalaama 1912. Hautausmaalla kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki kirjoituksineen: »Kiven kallihiin kaatuneilleen, Suomi vapaa tään sankareilleen muistomerkiksi nosti. Jälkipolville aikain takaa kerro kuolosta, patsas vakaa, jolla maansa he osti».)
 Edelleen kirkonkylän halki 1,0
 1,0 Kelujärven tienhaaraan. Jatketaan suoraan.
 (Oik. tie Kelujärvelle /22,8/). Vas. St-as., oik. Sh-as. ja matkustajakoti. 4,7 oik. Kelukoski Kitisessä. 10,4
 11,4 Sattasen kylä Kitisen rannalla. 1,4 Sattasjoen komea silta. 2,8 Myllyjoen silta. Tie kulkee halki tasaisen, kauniin kangasmaan. 10,9 Kersilön kylä.
 (Oik. tie Moskuvaaran kylään /10,0/). Karumpia salomaita, sitten 20,5 Alapostojoen silta ja 23,2
 34,6 Petkulan kylä, oik. majatalo. Matka jatkuu Kitisen vartta halki saloseutujen. 7,9 Ylipostojoen silta, oik. Kuppikoski. Edelleen 19,9
 54,5 Peurasuvannon majatalo, (vas.). 0,1 lossi yli Kitisen (170 m). Luonteenomainen Peräpohjolan virranuoma mataline rantametsineen. Kangasmaita. 9,0 vas. Hangaskoski Kitisessä. 18,8 oik. Lohijoen majatalo. 20,1 Lohijoen maantiesilta. Ajetaan halki suurten suomaiden ja salojen. 28,8 juhlallinen näköala tunturimaisemille: oik. Riskaskamaan laki, siitä vas. Pahtavaara, edessä kaukana Nattastunturit ja etuvas. Tankavaara. Edelleen halki erämaan 36,8
 91,3 Vuotson tienhaaraan. Suoraan jatkuu tie Ivalon /73,9/ kautta Petsamoon, oik. tie Sompiojärvelle /20,0/.



Vuotso—Sodankylä, 91,3 km.

Suoraa hyvää valtatieä, vaihtelevia näköaloja: suuria saloja, aavoja jänkiä, mahtavia vesijaksoja. Asutus keskittynyt muutamahan kylään.

- 0 Vuotson tienhaara. Ajetaan E suuntaan. Tie kulkee halki erämaan. 8,0 juhllainen näköala tunturimaisemille: vas. Riskasmaan laki, takana kaukana Nattastunturit. Ajetaan halki suurten suomaiden ja salojen. 16,7 Lohijoen silta. 18,0 vas. Lohijoen majatalo. 27,8 oik. Hangaskoski Kitisessä. 36,5 Peurasuvannon lossi yli Kitisen (170 m.) Luonteenomainen Peräpohjolan virranuoma mataline rantametsineen. 36,8
- 36,8 Peurasuvannon majatalo, (oik.). 12,0 Ylipostojoen silta, vas. Kuppinkoski. Ajetaan Kitisen vartta halki saloseutujen. 19,9
- 56,7 Petkulan kylä, vas. majatalo. 2,7 Alapostojoen silta. Karuja salomaita. 12,3 Kersilön kylä. (Vas. tie Moskuvaaran kylään /10,0/). Tie kulke halki tasaisen, kauniin kangasmaan. 20,4 Myllyjoen silta. 21,8 Sattasjoen komea silta. 23,2
- 79,9 Sattasen kylä Kitisen rannalla. 5,7 vas. Kelukoski Kitisessä. 10,4
- 90,3 Sodankylä, Kelujärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kelujärvelle /22,8/). Oik. St-as., vas. Sh-as. ja matkustajakoti. 0,3 vas. Sodankylän kirkko.
- (Kirkko rak. kivistä 1859. Alttaritaulu »Jeesus kutsuu työtä tekeviä ja raskautettuja» Arthur Heickellin maalaama 1912. Hautausmaalla kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki kirjoituksineen: »Kiven kalliin kaatuneilleen, Suomi vapaa tään sankareilleen muistomerkiksi nosti. Jälkipolville aikain takaa kerro kuolosta, patsas vakaa, joila maansa he osti.»).
- 1,0
- 91,3 Sodankylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Vikajärven /102,8/ kautta Rovaniemelle, oik. tie Meltauksen tienhaaraan /102,5/ Rovaniemen Kittilän tielle.



Sodankylä—Vuotso, 91,1 km.

Suoraa hyvää valtatieä, vaihtelevia näköaloja: suuria saloja, aavoja järviä, mahtavia vesijaksoja. Asutus keskittynyt muutamahan kylään.

- 0 Sodankylän tienhaara. Ajetaan P suuntaan.
0,2 Jesiöjoen komea silta. 0,7 oik. Sodankylän kirkko.
(Kirkko rak. kivistä 1859. Alttaritaulu »Jeesus kutsuu työtä tekeviä ja raskautettuja» Arthur Heickellin maalaama 1912. Hautausmaalla kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki ja vanha, Lapin ensimmäinen luterilainen kirkko, rak. 1689.)
- Edelleen kirkonkylän halki 1,0
- 1,0 Kelujärven tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Kelujärvelle /22,8/). Vas. St-as., oik. Sh-as. ja matkustajakoti. 4,7 oik. Kelukoski Kitisessä. 10,4
- 11,4 Sattasen kylä Kitisen rannalla. 1,4 Sattasjoen komea silta. 2,7 Myllyjoen silta. Tie kulkee halki tasaisen, kauniin kangasmaan. 10,9 Kersilön kylä.
(Oik. tie Moskuvaaran kylään /10,0/). Karumpia salomaita, sitten 20,3 Alapostojoen silta ja 23,0
- 34,4 Petkulän kylä, oik. majatalo. Matka jatkuu Kitisen vartta halki saloseutujen. 7,7 Ylipostojen silta, oik. Kuppinkoski. 19,9
- 54,3 Peurasuvannon majatalo, (vas.). 0,6 Kitisen komea silta. Kangasmaita. 9,0 vas. Hangaskoski Kitisessä. 18,7 oik. Lohijoen majatalo. 19,8 Lohijoen silta. Ajetaan halki suurten suomaiden ja salojen. 29,5 juhlallinen näköala tunturimaisemille: oik. Riskaskamaan laki, siitä vas. Pahtavaara, edessä kaukana Nattastunturit ja etuvas. Tankavaara. 36,8
- 91,1 Vuotson tienhaara. Suoraan jatkuu tie Ivalon /73,9/ kautta Petsamoon, oik. tie Mutenian kylän /18,5/ kautta Korvasen ja Lokan kyliin.



Vuotso—Sodankylä, 91,1 km.

Suoraa hyvää valtatieä, vaihtelevia näköaloja: suuria saloja, aavoja jänkiä, mahtavia vesijaksoja. Asutus keskittynyt muutamahan kylään.

- 0 Vuotson tienhaara. Ajetaan E suuntaan. Tie kulkee halki erämaan. 8,0 takana juhlallinen näköala tunturimaisemille: vas. Riskaskamaan laki, takana kaukana Nattastunturit. Ajetaan halki suurten suomaiden ja salojen. 17,5 Lohijoen silta. 18,6 vas. Lohijoen majatalo. 27,8 oik. Hangaskoski Kittisessä. 36,0 Kittisen komea silta. 36,8
- 36,8 Peurasuvannon majatalo, (oik.). 12,0 Ylipostojen silta, vas. Kuppikoski. Ajetaan Kitisen vartta halki salosentujen. 19,9
- 56,7 Petkulan kylä, vas. majatalo. 2,7 Alapostojen silta. Karuja salomaita. 12,2 Kersilön kylä. (Vas. tie Moskuvaaran kylään /10,0/). Tie kulkee halki tasaisen, kauniin kangasmaan. 20,3 Myllyjoen silta. 21,5 Sattasjoen komea silta. 23,0
- 79,7 Sattasen kylä Kitisen rannalla. 5,7 vas. Kelukoski Kitisessä. 10,4
- 90,1 Sodankylä, Kelujärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kelujärvelle /22,8/). Oik. St-as., vas. Sh-as. ja matkustajakoti. 0,3 vas. Sodankylän kirkko.
(Kirkko rak. kivistä 1859. Alttaritaulu »Jeesus kutsuu työtä tekeviä ja raskautettuja» Arthur Heickellin maalaama 1912. Hautausmaalla kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki ja vanha, Lapin ensimmäinen luterilainen kirkko, rak. 1689.)
- 0,8 Jesiöjoen komea silta. 1,0
- 91,1 Sodankylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Vikajärven /102,8/ kautta Rovaniemelle, oik. tie Meltauksen tienhaaraan /102,5/ Rovaniemen Kittilän tielle.



Vuotso—Ivalo, 73,9 km.

Suoraa hyvää valtatieä, jylhiä tuntureita, kauniita kankaita; asutus harvaa, viljelykset vähäisiä.

- 0 Vuotson tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,3 oik. majatalo ja Sh-as. Jatketaan halki suurten metsien. 13,1 Iso-ojan silta. 14,1 oik. mahtavat Nattastunturit (547 m.). 20,2 Tankajoen silta. 20,9
- 20,9 Tankapirtin majatalo. Jatketaan suomaiden halki. Kuusimetsät loppuvat. 9,5 Kaksilauttasen joen silta. 10,3 Inarin pitäjänraja. 10,5 tulliasema, henkilötodistusten tarkastus. (11,3 vas. tie kultahuhtomoihin). Tie kulkee Rautatunturin kangasrinteitä. (14,7 vas. tie Laanilan vanhalle kultahuhtomolle). 18,0
- 38,9 Laanilan majatalo. Nousu Kaunispään tunturille alkaa. 3,5 puuraja sivuutetaan. 4,3 korkein kohta tiellä. (Oik. tie kulovartijan majalle Kaunispään laelle (540 m.) \times 1,1/. Majan luota kirkkaalla säällä suurenmoinen näköala ympäröivään tunturimaastoon). Jatketaan Kaunispään paljasta lakea. Oik. Palopään, vas. Harripään tunturi. 6,5 alkaa yli 4 km. pitkä alamäki. 6,9 saavutaan jälleen metsään. 10,7
- 49,6 Paljakaisen majatalo. Jatketaan kauniitten jäkäläkankaitten halki. 6,5 oik. Alajoki, jonka rantaa tie kulkee. 11,5 oik. Alalompolon järvi. 12,9 Alajoen silta. 15,0 vas. Alajärven selkä vilkkuu puitten loमितse. 16,8
- 66,4 Törmäsen majatalo. Tie kulkee kylän halki. 0,3 vas. Ivalonjoki, taustalla kauniita vaaramaisemia. 3,7 vas. viehättävä näköala joelle ja sen äyräille. Kuusi ilmestyy taas muun metsän joukkoon. 6,4 vas. Suomen Matkailijayhdistyksen matkailumaja, Sh-as. 7,2 vas. suojeluskunnan talo. 7,5
- 73,9 Ivalon tienhaara. Suoraan jatkuu tie Inarin kirkolle /40,3/, oik. tie Nautsin /83,3/ kautta Petsamoon. Tienhaarassa Suomen Matkailijayhdistyksen Ivalon vanha maja, posti, lennätin, valtionpuhelin, St- ja Sh-as.



Ivalo—Vuotso, 73,9 km.

Suoraa hyvää valtatieä, jylhiä tuntureita, kauniita kankaita; asutus harvaa, viljelykset vähäisiä.

- 0 Ivalon tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,3 oik. suojeluskunnantalo. 1,1 oik. Suomen Matkailijayhdistyksen Ivalon uusi maja. Sh-as. 3,7 viehättäviä näköaloja Ivalojoen laaksoon ja rantaäyräille. 6,4 Törmäsenkylän taloja. Komeita vaaramaisemia oik. 7,5
- 7,5 Törmäsen majatalo. 2,0 oik. Alajärven selkä vilkkuu puitten lomitse. 4,1 Alajoen silta. 5,5 vas. Alalompolon järvi. 9,2 tyypillistä jäkäläpeitteistä maastoa vaaranrinteellä, vas. pieni lampi. 10,5 tie seuraa Alajoen rantaa. 16,8
- 24,3 Paljakaisen majatalo. Edessä Palopää. Nousu tunturille alkaa. 3,8 puuraja sivuutetaan. 4,3 edessä Kaunispää, jolle tie nousee, oik. Harripää, vas. Pallopää. Tie kulkee Kaunispään paljasta lakea. 6,4 korkein kohta tiellä. (Vas. tie kulovartijan majalle Kaunispään laelle (540 m.) /1,1/. Majan luota kirkkaalla säällä suurenmoinen näköala ympäröivään tunturimaastoon). 7,2 saavutaan jälleen metsään. 10,7
- 35,0 Laanilan majatalo. Jatketaan jäkäläpeitteistä tunturin rinnettä. (3,5 oik. tie Laanilan vanhalle kullanhuuhtomolle). (6,7 oik. tie kulta-alueelle). 7,7 tulliasema, henkilötodistusten tarkastus. 7,8 Sodankylän pitäjänraja. 8,5 Kaksilauttaseen joen silta. 13,0 tasaista jäkäläkangasta, sitten aavoja jänkämaita. Kuusia näkyy jälleen tienvieressä. 18,0
- 53,0 Tankapirtin majatalo. 0,3 Tankajoen silta. 6,4 vas. mahtavat Nattastunturit (547 m.). 7,4 Iso-ojan silta. 20,6 Vuotson majatalo. Sh-as. 20,9
- 73,9 Vuotson tienhaara. Suoraan jatkuu tie Sodankylän /91,1/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Mutenian kylän /18,5/ kautta Korvasen ja Lokan kyliin.



Vuotso—Ivalo, 73,9 km.

Suoraa hyvää valtatieä, jylhiä tuntureita, kauniita kankaita; asutus harvaa, viljelykset vähäisiä.

- 0 Vuotson tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,3 oik. majatalo ja Sh-as. Jatketaan halki suurten metsien. 13,1 Iso-ojan silta. 14,1 oik. mahtavat Nattastunturit (547 m.). 20,2 Tankajoen silta. 20,9
- 20,9 Tankapirtin majatalo. Jatketaan suomaiden halki. Kuusimetsät loppuvat. 9,5 Kaksilauttaseen joen silta. 10,3 Inarin pitäjänraja. 10,5 tulliasema, henkilötodistusten tarkastus. (11,3 vas. tie kultahuhtomoihin). Tie kulkee Rautatunturin kangasrinteitä. (14,7 vas. tie Laanilan vanhalle kultahuhtomolle). 18,0
- 38,9 Laanilan majatalo. Nousu Kaunispään tunturille alkaa. 3,5 puuraja sivuutetaan. 4,3 korkein kohta tiellä. (Oik. tie kulovartijan majalle Kaunispään laelle (540 m.) / 1,1/. Majan luota kirkkaalla säällä suurenmoinen näköala ympäröivään tunturimaastoon). Jatketaan Kaunispään paljasta lakea. Oik. Palopään, vas. Harripään tunturi. 6,5 alkaa yli 4 km. pitkä alamäki. 6,9 saavutaan jälleen metsään. 10,7
- 49,6 Paljakaisen majatalo. Jatketaan kauniitten jäkäläkankaitten halki. 6,5 oik. Alajoki, jonka rantaa tie kulkee. 11,5 oik. Alalompolon järvi. 12,9 Alajoen silta. 15,0 vas. Alajärven selkä vilkkuu puitten loimitse. 16,8
- 66,4 Törmäsen majatalo. Tie kulkee kylän halki. 0,3 vas. Ivalonjoki, taustalla kauniita vaaramaisemia. 3,7 vas. viehättävä näköala joelle ja sen äyräille. Kuusi ilmestyy taas muun metsän joukkoon. 6,4 vas. Suomen Matkailijayhdistyksen matkailumaja, Sh-as. 7,2 vas. suojeluskunnan talo. 7,5
- 73,9 Ivalon tienhaara. Suoraan jatkuu tie Inarin kirkolle /40,3/, oik. tie Nautsin /83,3/ kautta Petsamoon. Tienhaarassa Suomen Matkailijayhdistyksen Ivalon vanha maja, posti, lennätin, valtionpuhelin, St- ja Sh-as.



Ivalo—Vuotso, 73,9 km.

Suoraa hyvää valtatietä, jylhiä tuntureita, kauniita kankaita; asutus harvaa, viljelykset vähäisiä.

- 0 Ivalon tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,3 oik. suojeluskunnantalo. 1,1 oik. Suomen Matkailijayhdistyksen Ivalon uusi maja. Sh-as. 3,7 viehättäviä näköaloja Ivalojoen laaksoon ja rantaäyräille. 6,4 Törmäsenkylän taloja. Komeita vaaramaisemia oik. 7,5
- 7,5 Törmäsen majatalo. 2,0 oik. Alajärven selkä vilkkuu puitten lomitse. 4,1 Alajoen silta. 5,5 vas. Alalompolon järvi. 9,2 tyypillistä jäkäläpeitteistä maastoa vaaranrinteellä, vas. pieni lampi. 10,5 tie seuraa Alajoen ranta. 16,8
- 24,3 Paljakaisen majatalo. Edessä Palopää. Nousu tunturille alkaa. 3,8 puuraja sivuutetaan. 4,3 edessä Kaunispää, jolle tie nousee, oik. Harripää, vas. Pallopää. Tie kulkee Kaunispään paljasta lakea. 6,4 korkein kohta tiellä. (Vas. tie kulovartijan majalle Kaunispään laelle (540 m.) /1,1/. Majan luota kirkaalla säällä suurenmoinen näköala ympäröivään tunturimaastoon). 7,2 saavutaan jälleen metsään. 10,7
- 35,0 Laanilan majatalo. Jatketaan jäkäläpeitteistä tunturin rinnettä. (3,5 oik. tie Laanilan vanhalla kullanhuuhtomolle). (6,7 oik. tie kulta-alueelle). 7,7 tulliasema, henkilötodistusten tarkastus. 7,8 Sodankylän pitäjänraja. 8,5 Kaksilauttaseen joen silta. 13,0 tasaista jäkäläkangasta, sitten aavoja jänkämaita. Kuusia näkyy jälleen tienvieressä. 18,0
- 53,0 Tankapirtin majatalo. 0,3 Tankajoen silta. 6,4 vas. mahtavat Nattastunturit (547 m.). 7,4 Iso-ojan silta. 20,6 Vuotson majatalo. Sh-as. 20,9
- 73,9 Vuotson tienhaara. Suoraan jatkuu tie Sodankylän /91,1/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Mutenian kylän /18,5/ kautta Korvasen ja Lokan kyliin.



Ivalo—Nautsi, 83,5 km.

Hyvää, vaikka mäkistä ja mutkaista maantietä. Vaihtelevia Lapin erämaamaisemia. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Ivalo. Ajetaan I suuntaan Ivalojoen rantaa. 6,0
 Akujoen silta, 6,3 oik. Akujärvi. (7,7 oik. sivutie Lut-
 tojoelle). 13,3 vas. Kotovaara, Siskeljärven — Inarin
 lahden — selkä siintää kauempana. 14,8 vas. Kön-
 käänjärvi. 15,0
- 15,0 Känkäänjärven majatalo. 0,1 Känkään-
 joen silta. Tie kiemurtelee pitkän matkaa hyvin mä-
 kistä maastoa nousten 2,5 Vollivaaralle. 6,5 vas.
 Jollutshjärvi. Mänty- ja tunturikoivumetsiä. 13,5
 ajetaan Paloselän rinteitä. 18,4
- 33,4 Mustolan majatalo. 0,1 silta Pitkä-Lompolon
 yli. 3,0 oik. Tsharmijärven vedet välkkyvät puitten
 lomitse. 4,4 tie kulkee Skäydevaaran rinnettä, oik.
 Jaamisjärvi. 6,0 oik. Syhävaara. 10,9 vas. Inarin
 Satapetäjäselkä. 11,6 Nellimjoen silta, koski, vas.
 saha. 12,6 oik. Nellimjärvi. 14,6 vas. Inarinjärven
 Paksuvuono. 19,5 vas. Paatsjoki ja 20,2
- 53,6 Virtaniemi. Suomen Matkailijayhdistyksen mat-
 kailumaja, St- ja Sh-as., posti ja valtion puhelin.
 Jatketaan leveän Paatsjoen rantaa. 10,4 oik. Mashi-
 järvi. 19,8
- 73,4 Petsamon kihlakunnan raja. Ajetaan
 kaunista mäntykangasta, väliin aavoja Lapin jänkiä.
 9,0 oik. laajan Tumppavaaran selkää. 10,1
- 83,5 Nautsin majatalo. Tie jatkuu Kuotsjärven
 /81,1/ kautta Petsamoon. Vas. Paatsjoki, jonka ta-
 kana Norjan aluetta.



Nautsi—Ivalo, 83,5 km.

Hyvää, vaikka mäkiä ja mutkaista maantietä. Vaihtelevia Lapin erämaamaisemia. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Nautsin majatalo. Ajetaan L suuntaan. 1,1 vas. laajan Tumppavaaran selkää. Ajetaan kaunista mäntykangasta, väliin aavoja Lapin jänkiä. 10,1
- 10,1 Petsamon kihlakunnan raja. 9,4 vas. Mashijärvi. Ajetaan leveän Paatsjoen rantaa. 19,8
- 29,9 Virtaniemi. Suomen Matkailijayhdistyksen matkailumaja, St- ja Sh-asetat, posti ja valtion puhelin. 5,6 oik. Inarinjärven Paksuvuono. 7,6 vas. Nellimjärvi. 8,6 Nellimjoen silta, koski, oik. saha. 10,3 oik. Inarin Satapetäjäselkä. 14,2 vas. Syhävaara. 15,8 tie kulkee Skäydevaaran rinnettä, vas. Jaamisjärvi. 17,2 vas. Tsharmijärven vedet välkkyvät puitten loimitse. 20,1 silta Pitkä-Lompolon yli. 20,2
- 50,1 Mustolan majatalo. 4,9 ajetaan Paloselän rinteitä. Mänty- ja tunturikoivumetsiä. 11,9 oik. Jol-lutshjärvi. 15,9 Vollivaara, tie kiemurtelee alas vaaralta. 18,3 Könkäänjoen silta. 18,4
- 68,5 Könkäänjärven majatalo. 0,2 oik. Könkäänjärvi. 1,7 oik. Kotovaara, Siskeljärven — Inarin lahden — selkä siintää kauempana. (7,3 vas. sivutie Luttojoelle). 8,7 vas. Akujärvi. 9,0 Akujoen silta. 15,0
- 83,5 Ivalo. Vas. tie Vuotson /73,2/ kautta Rovaniemelle, oik. tie Inariin /41,0/. Tienhaarassa Suomen Matkailijayhdistyksen vanha maja, posti, lennätin, valtionpuhelin, St- ja Sh-as.



Nautsi—Kuotsjärvi, 80,8 km.

Hyvää suoraa maantietä, jylhiä tunturi- ja erämaamaisemia. Asutus keskittynyt Salmijärven rantamille.

- 0 Nautsin majatalo. Ajetaan I suuntaan. 0,1 Nautsijoen silta. Ajetaan yli aavan jängän. 0,9 oik. jängän keskellä Suomen pohjoisin kuusikko. 5,6 vas. Paatsjoki, jonka rantaa tie kulkee. 9,3 kaunista kangasta. 13,9 Kornettijoen silta. 14,4 Seigijoen silta. 17,3 vas. Paatsjoen Hevoskoski /0,7/. 20,1
- 20,1 Höyhenjärven majatalo, vas. /0,4/. 4,3 vas. puitten lomitse siintää ison Höyhenjärven selkä, jonka keskeltä Suomen ja Norjan raja kulkee. 7,3 juhlallisia vaara- ja tunturimaisemia: oik. Korooaivi, etuoik. Kaskamatunturi. 9,0 takavas. näkyy Höyhenjärven selkä. 14,8 oik. Aittajärvi. 16,6 Kaskamatunturin jylhä laki (348 m) kohoaa edessä. Vas. Kalakupään tunturi (356 m). 18,5 vas. Kaskamajärvi. (19,0 oik. tie Kaarablekkin palotähystysasemalle /4,6/). 19,4 ajetaan kauniin Kaskamajärven rantaa ja sitten Kaskamatunturin rinteitä. 22,4 vas. näkyvät Pitkäjärven kauniit laajat vedet. 25,9 Laukkujoen silta. 27,0
- 47,1 Pitkäjärven majatalo. 9,0 oik. Porojärven iso selkä, sen takana Taljatunturin ryhmä, vas. pieniä järviä ja lampia. Tie kulkee pitkin Porojärven kaunista rantaa. 15,2 vas. saha ja tiilitehdas. Suurenmoinen näköala yli laajan jängän. 19,0 vas. pitkä Salmijärvi. Salmijärven kylän taloja, kaukana edessä Petsamon tuntureita. (22,8 oik. tie nikkelikaivoksille). 24,9 vas. kansakoulu. Tällä paikalla tapahtui 1920 tunnettu Salmijärven taistelu venäläisten ja suomalaisten välillä. 25,7 vas. St-as. Edessä ja oik. muhkeita näköaloja Petsamon tuntureille. Vas. Paatsjoen niemellä Harjuvaara. 25,8 oik. St-as. 27,0 oik. Sh-as. 27,2
- 74,3 Salmijärven majatalo. Vas. laituri, josta lauttayhteys Svanvikiin Norjan puolelle. 0,1 komea silta Salmijärven ja Kuotsjärven (oik.) yhdistävän salmen yli. 0,4 vas. kahvila. (Vas. tie Harjuniemen taloihin). 0,9 oik. lennätin ja valtionpuhelin. 6,0 oik. Kuotsjärvi, takana Petsamon tunturimaisemia. 6,5
- 80,8 Kuotsjärven tienhaara. Oik. tie Yläluostarin /43,6/ kautta Petsamoon, vas. tie Kolttakönkälle /23,8/.



Kuotsjärvi—Nautsi, 80,8 km.

Hyvää suoraa maantietä, jylhiä tunturi- ja erämaamaisemia. Asutus keskittynyt Salmijärven rantamille.

- 0 Kuotsjärven tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 0,5 vas. Kuotsjärvi, takana Petsamon tuntureita. 5,6 vas. lennätin ja valtionpuhelin. 6,1 oik. kahvila. (Oik. tie Harjuniemen taloihin). 6,4 komea silta Salmijärven ja Kuotsjärven yhdistävän salmen yli. 6,5
- 6,5 Salmijärven majatalo. Oik. laiturin, josta lauttayhteys Svanvikiin Norjan puolelle. 0,2 vas. Shas. 1,4 vas. St-as. 1,5 oik. St-as. 2,3 oik. kansakoulu Salmijärven rannalla. Tällä paikalla tapahtui 1920 tunnettu Salmijärven taistelu venäläisten ja suomalaisten välillä. (4,4 vas. tie nikkeli-kaivoksille). Ajetaan halki laajan jängän. 12,0 oik. saha ja tiilitehdas. 18,2 vas. Porojärven iso selkä, sen takana Talja-tunturin ryhmä, oik. pieniä järviä ja lampia. 27,2
- 33,7 Pitkäjärven majatalo, taustalla Pitkäjärvi, edessä komea tunturimaisema: vas. lukien Kaarablekk, Kaskama ja Kalkupää. 1,1 Laukkujoen silta. 5,7 ajetaan Kaskamatunturin rinteitä. 6,2 ajetaan kauniin Kaskamajärven rantaa. 7,0 oik. järven takana Kalkupää-tunturi. (8,1 vas. tie Kaarablekkin palotähtystusasemalle /4,6/). 10,5 takana kohoaa Kaskamatunturin jylhä laki (348 m). 12,0 vas. Aittajärvi. 18,1 etuoik. näkyy ison Höyhenjärven selkä, jonka keskeltä Suomen ja Norjan raja kulkee. 27,0
- 60,7 Höyhenjärven majatalo, oik. /0,4/. 2,8 oik. Paatsjoen Hevoskoski. 5,7 Seigijoen silta. 6,2 Kornettijoen silta. Kaunista kangasta. 18,2 ajetaan yli aavan jängän. 18,5 vas. suon keskellä Suomen pohjoisin kuusikko. 20,0 Nautsijoen silta. 20,1
- 80,8 Nautsin majatalo. Tie jatkuu Ivalon /83,3/ kautta Rovaniemelle.



Kuotsjärvi—Yläluostari, 44,1 km.

Suoraa, hyvää maantietä, vaihtelevia näköaloja tunturimaisemille ja tunturikoivua kasvaville ylätasangoille. Asutusta vain nimeksi.

- 0 Kuotsjärven tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 5,6 oik. Orshoaivin tunturiryhmä, jylhiä näköaloja paljaslakisille tuntureille. 11,6
- 11,6 Kuvernöörinkosken majatalo. Oik. Orshoaivin tuntureita. Luonto tällä tienoolla on erittäin rehevää, poiketen Petsamon muutoin jylhästä ja karusta maisemakuvasta: koivu kasvaa pituutta, tuomiakin rehevöi jokilaaksossa. 1,5 Kuvernöörinkosken silta (joessa purolohia). 5,0 tie nousee harvaa lapinmet-sää kasvavalle tunturiylängölle. 7,0 vas. Maajaurin selkä, tie kulkee järven rantaa korkealla vaaran laella. Järven jälkeen edelleen ylätasankoa. 17,3
- 28,9 Haukilammen majatalo. Oik. Haukilampi, sen takana kohoavat Petsamon tunturien paljaat laet mahtavasti korkeuteen. (3,6 oik. tie Petsamon Nikkeli Oy:n työmaalle). 5,6 Naamjokk, silta yli joen. 11,2 mahtavat tunturit piirittävät taivaanrantaa, suoraan edessä Spastelpautash (Pelastusvuori). 15,2
- 44,1 Yläluostarin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Petsamon kirkon /11,1/ kautta Liinahamariin, oik. tie Yläluostarin /1,2/ kautta Suomen Matkailijayhdistyksen kalastusmajaan Lohilinnaan /4,2/ sekä Moskovan Kolttakylään /7,0/.



Yläluostari—Kuotsjärvi, 44,1 km.

Suoraa, hyvää maantietä, vaihtelevia näköaloja tunturimaisemille ja tunturikoivua kasvaville ylätasangoille. Asutusta vain nimeksi.

- 0 Yläluostarin tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 4,0 takana mahtavat tunturit piirittävät taivaanrantaa. 9,2 Naamjokk, silta yli joen. (11,2 vas. tie Petsamon Nikkeli Oy:n työmaalle). 14,8 vas. Haukilampi, sen takana kohoavat Petsamon tunturien paljaat laet mahtavasti korkeuteen. 15,2
- 15,2 Haukilammen majatalo. 7,3 oik. Maajaurin selkä, tie kulkee järven rantaa korkealla vaaran laella. 12,3 tie alkaa laskeutua alemmaksi. 15,8 Kuvernöörinkosken silta (joessa purolohia). 17,3
- 32,5 Kuvernöörinkosken majatalo. Vas. Orshoavin tuntureita. Luonto tällä tienoolla on erittäin rehevää, poiketen Petsamon muutoin jylhästä ja karusta maisemakuvasta: koivu kasvaa pituutta, tuomikin rehevöi jokilaaksossa. 6,0 vas. jylhiä näköaloja Orshoavin paljaslakisille tuntureille. 16,6
- 44,1 Kuotsjärven tienhaara. Vas. jatkuu tie Nautsin /81,1/ kautta Ivaloon, oik. tie Kolttaköngäälle (rakenteilla, ajokunnossa lähelle köngästä).



Yläluostari—Liinahamari, 29,0 km.

Suoraa, hyvää maantietä, valtavia näköaloja Petsamonjoen laaksoon, Petsamon vuonolle ja joka puolella kohoaville jylhille tuntureille. Tien varressa historiallisia nähtävyyksiä ja varsin tiheä ja vaurastuva asutus.

- 0 Yläluostarin tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. Suoraa tietä. 0,5
- 0,5 Suomen Matkailijayhdistyksen Yläluostarin matkailumaja. Oik. Petsamonjoen laakso, taustalla tuntureita. Suoraa tietä edelleen uudisasumusten ohi. 9,7 oik. Petsamon kunnallis- ja lastenkoti. 13,7 vas. Petsamon kruunuvoudin ja kirkkoherran virkatalo. 14,0
- 14,5 Petsamon kirkko (Alaluostari), Petsamojoen rannalla, taustalla Kaakkuritunturi. (Katso paikallislehteä). Kirkon luona oik. posti, lennätin ja valtionpuhelin, vas. Petsamon rajavartioston kasarmit. 0,7 Näsykkäjoen silta. Joen rannoilla Näsykän kylä. 2,0 oik. kreikk.-kat. seurakunnan Apostoli Andreaksen kirkko, rak. luostarin lahjavaroilla 1912. 2,2
- 16,7 Parkkinan kylä. Vas. St.-as. (Oik. sivutie Petsamon vuonon rannalla olevalle niemelle /1,0/. Tien varrella myymälöitä, pankki, matkailijakoti, apteekki, Seuratalo, urheilukenttä y.m.). Jatketaan kylän halki. 0,4 vas. pieni kreikk.-kat. merimieskirkko. Tie seuraa vuonon rantaa, vas. Trifonatunturit. 4,6 Trifonajoen silta (joen törmässä esihistoriallisia raakunkuorikerrostumia) ja 4,6
- 21,3 Petsamon tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Petsamon (Trifonan) kylään. Kylässä posti, puhelin, tulli, Norjan konsulaatti, myymälöitä y.m.). 1,6 vas. tunturien ympäröimä kaunis Trifonajärvi. 3,0 vas. järven takana Selkätunturi. (4,3 vas. sivutie Patatunturille /4,0/ ja Peuravuonolle /9,0/). 5,3 hyvä näköala eteen ja taaksepäin. 6,0 oik. Purolampi. 7,3
- 28,6 Suomen Matkailijayhdistyksen Liinahamarin hotelli. Vas. St.-as. Komea näköala Petsamon vuonolle. 0,1 oik. tulli. 0,4
- 29,0 Liinahamarin satama. Jäämerentie päättyy. Edessä Petsamon Kalastus Oy:n tehdasrakennukset.



Liinahamari—Yläluostari, 29,0 km.

Suoraa, hyvää maantietä, valtavia näköaloja Petsamon vuonolle, Petsamonjoen laaksoon ja joka puolella kohoaville jylhille tuntureille. Tien varressa historiallisia nähtävyyksiä ja varsin tiheä ja vaurastuva asutus.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Liinahamarin satama. 0,3 vas. tulli. | 0,4 |
| 0,4 | Suomen Matkailijayhdistyksen Liinahamarin hotelli. Oik. St-as. 0,1 vas. Purolampi. 2,0 hyvä näköala eteen- ja taaksepäin. (3,0 oik. sivutie Patatunturille /4,0/ ja Peuravuonolle /9,0/). 3,7 oik. tunturien ympäröimä kaunis Trifonanjärvi. 4,3 oik. järven takana Selkätunturi. | 7,3 |
| 7,7 | Petsamon tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Petsamon (Trifonan) kylään. Kylässä posti, puhelin, tulli, Norjan konsulaatti, myymälöitä ym.). Trifonajoen silta (joen törmässä esihistoriallisia raakunkuorikerrostumia). Tie seuraa Petsamon vuonon rantaa, oik. Trifonatunturit, 4,2 oik. pieni kreikkal.-kat. merimieskirkko. | 4,6 |
| 12,3 | Parkkinan kylä. Oik. St-as. Ajetaan kylän halki. (Vas. sivutie Petsamon vuonon rannalla olevalle niemelle /1,0/. Tien varrella myymälöitä, pankki, matkailijakoti, apteekki, Seuratalo, urheilukenttä ym.). 0,2 vas. kreikk.-kat. seurakunnan apostoli Andreaksen kirkko, rak. luostarin lahjavaroilla 1912. 1,5 Näsykkäjoen silta. Joen rantamilla Näsykän kylä. | 2,2 |
| 14,5 | Petsamon kirkko (Alaluostari), Petsamojoen rannalla, taustalla Kaakkuritunturi. (Katso paikallislehteä). Kirkon luona vas. posti, lennätin ja valtionpuhelin, oik. Petsamon rajavartioston kasarmit. 0,3 oik. Petsamon kruununvoudin ja kirkkoherran virkatalo. 4,3 vas. Petsamon kunnallis- ja lastenkoti. Suoraa tietä edelleen uudisasumusten ohi. Vas. Petsamonjoen laakso, taustalla tuntureita. | 14,0 |
| 28,5 | Suomen Matkailijayhdistyksen Yläluostarin matkailumaja. Suoraa tietä. | 0,5 |
| 29,0 | Yläluostarin tienhaara. Oik. jatkuu tie Kuotsjärven /44,1/ kautta Ivaloon, vas. sivutie Yläluostarin /1,2/ kautta Suomen Matkailijayhdistyksen kalastusmajaan Lohilinnaan /4,2/ sekä Moskovon koltakylään /7,0/. | |



Ivalo—Inari, 40,3 km.

Hyvää, mutta kapeaa, mutkittelevaa ja mäkistä maantietä. erittäin kauniita järvi- ja vaaramaisemia, Lapin erämaaluontoa. Tien varrella ainoastaan muutamia taloja.

- 0 Ivalo. Ajetaan P suuntaan. 0,1 Ivalon lossi (140 m). (0,3 oik. tie Ivalon Kyrön kylään /3,0/). 0,4 vas. rukoushuone. 1,1 oik. Ivalon nuorison kisakenttä. 1,4 vas. hyppymäki. Oik. vaaranäköaloja. 3,5 oik. Jäkäläjärvi. 5,2 oik. Vjejärvi. 7,6 oik. kaunis Sovintovaara. Ajetaan kuivaa petäjäkangasta, vaaramaisemia oik. ja vas. 10,8 oik. Ukonjärven kaunis selkä. Ajetaan järvenrantaa, kauniita näköaloja erämaajärvelle. Oik. järven rannalla Sovintovaara. Todellista erämaatunnelmaa. 13,0 oik. järven takana Paljankkavaara. 14,0 oik. paljaslakinen Akku (327 m). 17,2 Kirakkajoen Kirakkakosken silta. 20,1
- 20,1 Ukonjärven majatalo. Juhlallisia salomaisemia. 2,5 vas. Myösäjärven selkä jylhäkauniine rantoineen. 3,5 vas. järven takana Aiviaispään tunturi. 3,6 oik. Karhunpesäkivi (200 m. tiestä, kumolla oleva, sisältä rapautunut vierinkivi, jonka sisälle mahtuu useita henkilöitä. »Pesässä» olevaan vieraskirjaan voivat matkailijat kirjoittaa nimensä). 6,3 oik. Talvitupajärvi. 13,3 oik. Inarinjärven selkä siintää puitten lomitse. 17,2 Nukkumajoen silta. 18,1 oik. Inarinjärven Ukonsestä. 19,7 oik. Inarin kirkko, rak. 1888. 19,9 vas. Sh-as. 20,0 vas. sairaala. 20,2
- 40,3 Inarin kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Kaamaseen, vas. tie Suomen Matkailijayhdistyksen matkailumajalle.



Inari—Ivalo, 40,3 km.

Hyvää, mutta kapeaa, mutkittelevaa ja mäkiä maantietä. erittäin kauniita järvi- ja vaaramaisemia, Lapin erämaaluontoa. Tien varrella ainoastaan muutamia taloja.

- 0 Inarin kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. 0,2 oik. sairaala. 0,3 oik. Sh-as. 0,5 vas. Inarin kirkko, rak. 1888. 2,4 vas. Inarinjärven Ukonselkä. 3,3 Nukkumajoen silta. 13,8 vas. Talvitupajärvi. 16,2 oik. Myösäjärven selkä jylhänkauniine rantoineen. 16,7 vas. Karhunpesäkivi (200 m. tiestä, kumollaan oleva, sisältä rapautunut vierinkivi, jonka sisälle mahtuu useita henkilöitä. »Pesässä». olevaan vieraskirjaan voivat matkailijat kirjoittaa nimensä). 17,0 oik. järven takana Aiviaispuun tunturi. Juhlallisia salomaita. 20,2
- 20,2 Ukonjärven majatalo. Edessä Ukonjärven kaunis selkä. Ajetaan järvenrantaa, kauniita näköaloja erämaajärville. Todellista erämaatunnelmaa. 2,9 Kirakkajoen Kirakkakosken silta, vas. paljaslakinen Akku (327 m). 7,5 vas. järven takana Paljakka-vaara. 12,9 vas. kaunis Sovintovaara. 18,6 oik. hyppyrimäki. 18,9 vas. Ivalon nuorison kisakenttä. 19,7 oik. rukoushuone. (19,8 vas. tie Ivalon Kyrön kylään /3,0/). 19,9 Ivalon lossi (140 m). 20,1
- 40,3 Ivalo. Suoraan jatkuu tie Vuotson /73,9/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Nautsin /83,5/ kautta Petsamoon. — Tienhaarassa St-huolto ja Sh-as.



Sodankylä—Meltaus, 103,6 km.

Tie alkutaipaleella korjauksen alaisena, Riipin kylästä lähtien uutta ja hyvää. Laajoja näköaloja yli erämaiden ja suurten järvien. Uutisasutusta ja suurehkoja kyliä.

- 0 Sodankylän tienhaara. Ajetaan L suuntaan. Kaunista saloseutua. 9,3 vas. Ahvenvaara. 11,3 oik. Katajajärvi. 13,8 edessä siintää Vaalajärven kaunis selkä. 16,0
- 16,0 Vaalajärven kylä. (Oik. tie Vaalajärven taloihin). 2,4 oik. viehättävä näköala Vaalajärvelle. 7,3 kauniita vaaramaisemia edessä. 12,1 suuri lakeus leviää tien molemmin puolin. 12,8
- 28,8 Riipin kylä. Vas. ja edessä iso Riipijärvi mataline rantoineen. Tie jatkuu yli suuripiirteisen suojärämemaan. 5,3 ajetaan Riipinjoen rantaniittyjen poikki. 12,0
- 40,8 Syväjärven kylä. Vas. Syväjärven kaunis selkä. Tie jatkuu jälleen yli suuren suomaan. 5,8
- 46,6 Sassalin kylä. Vas. Sassalinjärvi. 3,4 vas. Unarijärven vedet siintävät. 4,3 oik. poroaitaus, jossa porojen erottaminen ja merkitseminen suoritetaan. Ajetaan halki suurten korpimetsien. (8,4 vas. tie Uimaniemen kylään /3,3/). 9,6 vas. suuren Unarijärven lahdelma. 10,7
- 57,3 Unarin kylä. (Oik. tie Kieringin kylään /8,7/). Komeita salometsiä. 9,9 vas. Unarijärven selkä. Jylhää erämaaluontoa. 13,6
- 70,9 Luusuan lossi, vas. Unarijärvi. Moulasjoki yhdistää Mitkasjärven (oik.) Unarijärveen. 0,6 Luusuan kylä, vas. näköala kauniille Unarinselälle. 1,3 oik. St-as. 3,2 vas. Takavaara, sen vieressä vähän korkeampi Mitkasvaara. Suoraa tietä yli vaarojen. 13,6
- 84,5 Osmankylä. Oik. Osmajärvi. Tie jatkuu halki metsien ja yli suomaiden. 5,7 Liivajoen silta. 9,0 vas. Särkijärvi. 18,3 Ounasjoki, Meltauksen lossi (165 m). 19,1
- 103,6 Meltauksen tienhaara. Vas. tie Rovaniemelle /59,6/, oik. tie Kittilään /99,3/.



Meltaus—Sodankylä, 103,6 km.

Tie alkutaipaleella uutta ja hyvää, Riipin kylästä lähtien korjauksen alaisena. Laajoja näköaloja yli erämaiden ja suurten järvien. Uutisasutusta ja suurehkoja kyliä.

- 0 Meltauksen tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,6 Ounasjoki, Meltauksen lossi (165 m). 10,1 oik. Särkijärvi. 13,4 Liivajoen silta. Tie jatkuu halki metsien ja yli suomaiden. 19,1
- 19,1 Osmankylä. Vas. Osmajärvi. Suoraa tietä yli vaarojen. 10,4 oik. Takavaara, sen vieressä vähän korkeampi Mitkasvaara. 12,3 vas. St-as. 13,0 Luusuan kylä, oik. näköala kauniille Unarinselälle. 13,6
- 32,7 Luusuan lossi. Oik. Unarijärvi. Moulasjoki yhdistää Mitkasjärven (vas.) Unarijärveen. 3,7 oik. Unarijärven selkä. Jylhää erämaaluontoa. Komeita metsiä. 13,6
- 46,3 Unarin kylä. (Vas. tie Kieringin kylään /8,7/). 1,1 oik. suuren Unarijärven lahdelma. (2,3 oik. tie Uimaniemen kylään /3,3/). Ajetaan halki suurten korpimetsien. 6,4 vas. poroaitaus, jossa porojen erotaminen ja merkitseminen suoritetaan. 7,3 oik. Unarijärven vesiä. 10,7
- 57,0 Sassalin kylä. Oik. Sassalinjärvi. Tie jatkuu yli suuren suomaan. 5,8
- 62,8 Syväjärven kylä. Oik. Syväjärven kaunis selkä. 6,7 ajetaan Riipinjoen rantaniittyjen poikki. Tie jatkuu yli suuripiirteisen suo- ja rämemaan. 12,0
- 74,8 Riipin kylä. Oik. ja takana iso Riipijärvi mataline rantoineen. 5,5 kauniita vaaramaisemia. 10,4 vas. viehättävä näköala Vaalajärvelle. 12,8
- 87,6 Vaalajärven kylä. (Vas. tie Vaalajärven taloihin). 2,2 vas. siintää Vaalajärven kaunis selkä. 4,7 vas. Katajajärvi. 6,7 oik. Ahvenvaara. Kaunistasaloseutua. 16,0
- 103,6 Sodankylän tienhaara. Oik. tie Vikajärven /102,8/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Vuotson /91,3/ kautta Petsamoon.



Meltaus—Rovaniemi, 59,6 km.

Hyvää, enimmäkseen suoraa valtatieta, viehättäviä näköaloja Ounasjoelle ja vaaramaisemille. Asutus tiheää, talot verrattain vauraita.

- 0 Meltauksen tienhaara. Ajetaan IE suuntaan Meltauksen kylän halki. (3,3 oik. tie Marrasjärven kylään /11,0/). 3,3 vas. Meltausjoki laskee Ounasjokeen, etuvas. Petäjäiskosken alkupää. 5,5 vas. kauniita vaaramaisemia, hyvä näköala Ounasjoen viljeltyyn laaksoon. 8,6 vas. Patakoski Ounasjoessa. 8,8 vas. St-as. 8,9
- 8,9 Patokosken majatalo. Patokosken kylä. 0,2 oik. Sh-as. 8,1 oik. Iisinkivaara. 10,3 vas. Ounasjoen Marraskoski. 11,1 Marrasjoen silta. 17,5
- 26,4 Tapionkylä. 3,6 oik. St-as. Vaurasta kyläasutusta. Edessä Luonuavaara, vas. Lautavaara. (4,6 oik. tie Tuhnajajärvelle /7,0/). 6,6 Luonuanjoen silta. 7,7 vas. kaunis Lautavaara. 11,6
- 38,0 Sinetän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Raanujärven /35,2/ kautta Aavasaksalle /99,4/ — juhannusyön aurinko — ja Pelloon). Sinetän kylä. 0,4 Sinettäjoen silta. 0,5 oik. St-as. 5,4 oik. Kaurovaara, jonka rinnettä tie kulkee. 7,4 viehättävä näköala Ounasjoelle, edessä Luusuvaara. Pitkä taival aivan suoraa tietä. 17,0 vas. kaunis näköala Ounasjoen laaksoon, taustalla Ounasvaara. 18,2 Rovaniemen kauppalan raja. 20,5 oik. Lapin rajavartioston kasarnit. 20,8 rautatien ylikäytävä. 21,0 oik. rautatieasema, vas. St-as. 21,6
- 59,6 ROVANIEMEN kauppa. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Kittilän tietä.



Rovaniemi—Meltaus, 59,6 km.

Hyvää, enimmäkseen suoraa valtatieta, viehättäviä näköaloja Ounasjoelle ja vaaramaisemille. Asutus tiheää, talot verrattain vauraita.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | ROVANIEMEN kauppal. Ajetaan LP suuntaan. 0,6 vas. rautatieasema, oik. St-as. 0,8 rautatien ylikäytävä. 1,1 vas. Lapin rajavartioston kasarmit. 3,4 Rovaniemen pitäjänraja. 4,6 oik. kaunis näköala Ounasjoen laaksoon. Pitkä taival aivan suoraa tietä. 14,2 viehättävä näköala Ounasjoelle, takana Luusuvaara. 16,2 vas. Kaurovaara, jonka rinnettä tie kulkee. 21,1 vas. St-as. 21,2 Sinettäjoen silta. Sinetän kylää. | 21,6 |
| 21,6 | Sinetän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Raanujärven /35,2/ kautta Aavasaksalle /99,4/ — juhannusyön aurinko — ja Pelloon). 3,9 oik. kaunis Lautavaara. 5,0 Luonuanjoen silta. (7,0 vas. tie Tuhnajärvelle /7,0/). 8,0 vas. St-as. Vaurasta kyläasutusta. | 11,6 |
| 33,2 | Tapiokylä. 6,4 Marrasjoen silta. 7,2 oik. Ounasjoen Marraskoski. 9,4 vas. Iisinkivaara. 17,3 vas. Sh-as. | 17,5 |
| 50,7 | Patokosken majatalo. Patokosken kylä. 0,1 oik. St-as. 0,3 oik. Patokoski Ounasjoessa. 3,4 oik. kauniita vaaramaisemia, hyvä näköala Ounasjoen viljeltyyn laaksoon. 5,6 oik. Meltausjoki laskee Ounasjokeen, Petäjäiskosken alkupää. (5,6 vas. tie Marrasjärven kylään /11,0/). | 8,9 |
| 59,6 | Meltauksen tienhaara. Oik. tie Sodankylään /103,6/, vas. tie Kittilään /99,3/. | |



Rovaniemi—Koivu, 51,8 km.

Melko suoraa, tyydyttävää maantietä, joka seuraa mahtavan Kemijoen uomaa. Kauniita joki- ja kyläkuvia. Asutus joen rannalla verrattain tiheätä, maat hyvin viljeltyjä, talot vauraita.

- 0 ROVANIEMEN kauppal. Ajetaan E suuntaan. Rautatien alikäytävä. (0,1 oik. tie rautatieasemalle). 0,1 oik. hautausmaa. 0,2 vas. Rovaniemen kirkko (katso paikallislehteä). Tie seuraa Kemijoen rantaa. 0,9 vas. Ounasvaara. 1,5 vas. Pöyliövaara ja sen rin- teellä Rovaniemen suuri hyppyrämäki. 4,0 Kemijoen hyvin viljeltyjä rantoja, taustalla vaaramaisemia. 7,9 Kuolajoen silta. 13,0
- 13,0 Hirvaan kylä. Edessä Kemijoki. (5,8 oik. tie Hirvaan pys:lle /0,3/). 6,4 vas. Hirvaan metsäkoulu. Tie seuraa rautatietä. 9,6 Ternujoen silta. Muurolan kylän taloja. 10,3 oik. Muurolan tuberkuloosiparan- tola, vas. joen takana Hanhivaara. 12,2
- 25,2 Muurolan pysäkki (oik.). Oik. Sh-as. (0,3 oik. tie parantolaan). 8,3 vas. joen takana Petäjä- vaara. 8,5 vas. joessa Petäjäkoski. Ajetaan ohi ko- meiden talojen ja halki hyvien viljelmien. 14,9
- 40,1 Jaatilan pysäkki (oik.). Oik. Sh-as. Jatke- taan Jaatilan kylän halki. 2,4 Leivejoen silta. 3,9 Tervolan pitäjänraja, vas. joen takana Vammavaara (224 m). 8,3 vas. joessa Narkauskoski (korkeus 5,8 m; katsomisen arvoinen). 10,2 Koivukylän taloja. .. 11,6
- 51,7 Koivun asema (oik.) Sh-as. Asemalla tarjoillaan matkailijoille kahvia ja Pohjanmaan makeata juustoa. 0,1
- 51,8 Koivun tienhaara. Oik. tie Kemijoen länsiran- taa Lautiosaaren tienhaaraan (rakenteilla), vas. tie Tervolan kirkon kautta Kemiin /65,0/.



Koivu—Rovaniemi, 51,8 km.

Melko suoraa, tyydyttävää maantietä, joka seuraa mahtavan Kemijoen uomaa. Kauniita joki- ja kyläkuvia. Asutus joen rannalla verrattain tiheätä, maat hyvin viljeltyjä, talot vauraita.

- 0 Koivun tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,1
- 0,1 Koivun asema (vas.). Sh-as. Asemalla tarjotaan matkailijoille kahvia ja Pohjanmaan makeata juustoa. 3,3 oik. joessa Narkauskoski (korkeus 5,8 m., katsomisen arvoinen). 7,7 Rovaniemen pitäjänraja, oik. joen takana Vammavaara (224 m). 9,2 Leivejoen silta. Ajetaan Jaatilan kylän halki. 11,6
- 11,7 Jaatilan pysäkki (vas.). Vas. Sh-as. Ajetaan ohi komeiden talojen ja halki hyvien viljelmien. 6,4 oik. joessa Petäjäkoski. 6,6 oik. joen takana Petäjävaara. (14,6 vas. tie Muurolan tuberkuloosiparantolaan). 14,9
- 26,6 Muurolan pysäkki (vas.). Vas. Sh-as. 1,9 vas. parantola, oik. joen takana Hanhivaara. Muurolan kylän taloja. 2,6 Ternujoen silta. Tie seuraa rautatietä. 5,8 oik. Hirvaan metsäkoulu. (6,4 vas. tie Hirvaan pys:lle /0,3/). 12,2
- 38,8 Hirvaan kylä. 5,1 Kuolajoen silta. 9,0 Kemijoen hyvin viljeltyjä rantoja, taustalla vaaramaisemia. 11,5 oik. Pöyliövaara ja sen rinteellä Rovaniemen suuri hyppyrämäki. 12,1 oik. Ounasvaara. 12,8 oik. Rovaniemen kirkko (katso paikallislehteä). 12,9 vas. hautausmaa. (12,9 vas. tie rautatieasemalle). Rautatien alikäytävä. 13,0
- 51,8 ROVANIEMEN kauppa. (Katso paikallislehteä).



Koivu—Kemi, 65,0 km.

Osittain suoraa ja hyvää, osittain mutkaista ja huonompaa maantietä. Valtavia virta- ja virranrantamaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Koivun tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,8 Kähkösen lossi yli Kemijoen (310 m.). Muhkeita näköaloja yli virran. Jatketaan edelleen jyrkän törmän jälkeen kaunista petäjäkangasta. 4,5 oik. joessa Os-sauskoski. 6,9 oik. muhkea näköala yli leveän virran-uoman. 9,6
- 9,6 Runkaus kylä. Runkausjoen silta. 5,7 tiheää asutusta viljellyillä rantalakeuksilla. 13,1 oik. virran takana Törmävaara. 14,2 oik. Sh-as. 14,4 oik. St-as. 15,3 oik. hautausmaa. 15,4
- 25,0 Tervolan kirkko.
(Kirkko on rak. 1864—65 lääninarkkitehti L. Lundqvistin piirustusten mukaan. 2-osainen alttaritaulu: »Jeesus Getsemanessa» ja »Jeesus ristillä» J. G. Hedman'in maalaama. Kirkon vieressä vanha kirkko, rak. 1689, kaunis pieni puukirkko. Hautausmaalla vapaussodassa kaatuneiden tervolaisten muistomerkki kirjoituksineen: »Maa vapaa Herraa palvo, oi, ja sankareitas kunnioi, jatk' eestäs kaatui kerran.»)
(0,1 oik. Tervolan lossi yli Kemijoen). 2,1 Lehmijoen silta. 4,9 mahtava näköala Kemijoelle, vaurasta joenvarsiasutusta. 12,4 Ylipaakkolan kylä. 15,6 Kemin pitäjänraja. 18,2
- 43,2 Alapaakkolan kylä. Oik. Taivalkoski Kemijoessa, korkeus 7,1 m. 0,5 oik. hyvä näköala mahtavalle koskelle. Tie seuraa jatkuvasti jokivartta, vauraita talonpoikaistaloja. 11,5
- 54,7 Ilmolan kylä. Oik. Kauppilan karjanhoitokoulu. 5,1 oik. joen takana Kemin maalaiskunnan kirkko. 8,0 Akkunusjoen silta. (8,4 vas. tie Akkunusjoen asutusalueelle.) 9,3 Hirmulan kylän taloja. 9,6 oik. muhkea näköala Kemijoen yhdistetylle rautatie- ja maantiesillalle. 9,8 Kemin kaupunginraja. 10,3
- 65,0 Kemi, Lautiosaaren tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kemin kaupunkiin /6,0/ ja Ouluun, oik. tie Tornioon /26,6/.



Kemi—Koivu, 65,0 km.

Osittain suoraa ja hyvää, osittain mutkaista ja huonompaa maantietä. Valtavia virta- ja virranrantamaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Kemi, Lautiosaaren tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,5 Kemin pitäjänraja. 0,7 vas. muhkea näköala Kemijoen yhdistetylle rautatie- ja maantiesillalle. 1,0 Hirmulan kylän taloja. (1,9 oik. tie Akkunusjoen asutusalueelle). 2,3 Akkunusjoen silta. 5,2 vas. joen takana Kemin maalaiskunnan kirkko. 10,3 10,3 Ilmolan kylä. Vas. Kauppilan karjanhoitokoulu. Tie seuraa jatkuvasti jokivartta, vauraita talonpoikaistaloja. 11,0 vas. hyvä näköala mahtavalle Taivalkoskelle Kemijoessa, korkeus 7,1 m. 11,5 21,8 21,8 Alapaakkolan kylä. 2,6 Tervolan pitäjänraja. 5,8 Ylipaakkolan kylä. 13,3 mahtava näköala Kemijoelle, vaurasta joenvarsiasutusta. 16,1 Lehmiöiden silta. (18,1 vas. Tervolan lossi yli Kemijoen). 18,2 40,0 40,0 Tervolan kirkko. (Kirkko on rak. 1864—65 lääninarkkitehti L. Lundqvistin piirustusten mukaan. 2-osainen alttaritaulu: »Jeesus Getsemanessa» ja »Jeesus ristillä» J. G. Hedman'in maalaama. Kirkon vieressä vanha kirkko, rak. 1689, kaunis pieni puukirkko. Hautausmaalla vapaussodassa kaatuneiden tervolaisten muistomerkki kirjoituksineen: »Maa vapaa Herraa palvo, oi, ja sankareitas kunnioi, jotk' eestäs kaatui kerran.») 0,1 vas. hautausmaa. 1,0 vas. St-as. 1,2 vas. Sh-as. 2,3 vas. virran takana Törmävaara. 9,7 tiheää asutusta viljellyillä rantalakeuksilla. 15,4 55,4 55,4 Runkauskylä. Runkausjoen silta. 2,7 vas. muhkea näköala yli leveään virranuoman. 5,1 vas. joessa Ossauskoski. Jatketaan edelleen kaunista petäjäkangasta, muhkeita näköaloja yli virran. 8,8 Kähkösen lossi yli Kemijoen (310 m.). 9,6 65,0 65,0 Koivun tienhaara. Suoraan jatkuu tie Rovaniemelle /51,8/, vas. tie joen L-rantaa Lautiosaaren tienhaaraan (rakenteilla).



Simo—Kemi, 39,2 km.

Vanhaa, hyvin mutkikasta maantietä. Maisemat kaupungin seuduilla vaihtelevia, muuten yksitoikkoisia. Tiheään asuttuja kyliä, mutta talot ja viljelykset yleensä vaatimattomia.

- 0 Simon asema. Ajetaan E suuntaan. 0,1 oik. majatalo ja Sh-as. 3,1 Simonkylä (vas. tie kylän taloihin). (7,1 vas. tie Simon kirkolle /3,5/).
- (Meren rannalla Simonniemen kylässä sijaitseva kirkko on rak. arkk. E. Lohrman'in piirustusten mukaan puusta 1846. Alttaritaulun »Kristus ristillä» on maalannut Esaias Svanberg. Kellotapuli on rak. 1778. Hautausmaalla vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki kirjoituksin: »Eestä isänmaan ja vapauden»).
- (10,0 vas. tie Simon kirkolle /2,3/). 10,4
- 10,4 Viantien pysäkki (oik.). (0,2 oik. tie Viantien taloihin). 0,3 Viantiejoen silta. Ajetaan hyvin mutkaista tietä. 8,1 Maksniemen kylä, oik. pysäkki. 11,3 Kemin pitäjänraja. 14,2
- 24,6 Veitsiluodon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas tie Veitsiluodon tehtaille /4,0/). 1,3, 2,4 ja 6,3 rautatien tasoylikäytävät. 6,4 vas. hautausmaa. 6,6 rautatien tasoylikäytävä. Vas. Laitakarin saha. 6,9 vas. Kemin satama. 7,5
- 32,1 KEMI. (Kts. paikallisleht.) Oik. rautatieasema. Jatketaan edelleen Maantiekatua. 0,4 vas. St- ja oik. Sh-huolto. 0,8 rautatien tasoylikäytävä. 2,4 rautatien tasoylikäytävä, oik. Sh-as. 2,9 oik. Kemi-yhtiön työläisasuntoja, vas. urheilukenttä. 3,8 vas. Kemi Osakeyhtiön suuret teollisuuslaitokset (saha, sulfaatti- ja sulfiittiselluloosatehtaat, sähkölaitos). 4,6 Karihaaran kaupunginosa, tiheätä esikaupunkimaista asutusta. 6,8 vas. Perämeren selkä ja Kemijoen suuret sillat. Rautatien tasoylikäytävä. 7,1
- 39,2 Kemi, Lautiosaaren tienhaara. Suoraan jatkuu tie Koivun /65,0/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Tornioon /26,6/.



Kemi—Simo, 39,2 km.

Vanhaa, hyvin mutkikasta maantietä. Maisemat kaupungin seuduilla vaihtelevia, muuten yksitoikkoisia. Tiheään asuttuja kyliä, mutta talot ja viljelykset yleensä vaatimattomia.

- 0 Kemi, Lautiosaaren tienhaara. Ajetaan E suuntaan. Rautatien tasoylikäytävä. Oik. Kemi-joen suuret sillat, etuoik. Perämeren selkä. 2,5 Karihaaran kaupunginosa, tiheätä esikaupunkimaista asutusta. 3,3 oik. Kemi Osakeyhtiön suuret teollisuuslaitokset (saha, sulfaatti- ja sulfaattisellulosatehtaat, sähkölaitos). 4,2 vas. Kemi-yhtiön työläisasuntoja, oik. urheilukenttä. 4,7 rautatien tasoylikäytävä, vas. Sh-as. 6,3 rautatien tasoylikäytävä. 6,7 oik. St- ja vas. Sh-huolto. Ajetaan Maantiekatua. 7,1
- 7,1 KEMI. (Kts. paikallislehteä.) Vas. rautatieasema. 0,6 oik. Kemin satama. 0,9 rautatien tasoylikäytävä. Oik. Laitakarin saha. 1,1 oik. hautausmaa. Käännyttään vas. 1,2, 5,1 ja 6,2 rautatien tasoylikäytävät. 7,5
- 14,6 Veitsiludon tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Veitsiluodon tehtaille ja esikaupunkiin /4,0/). 2,9 Simon pitäjänraja. 6,1 Maksniemen kylä, vas. pysäkki. Ajetaan hyvin mutkaista tietä. 13,9 Viantiejoen silta. (14,0 vas. tie Viantien taloihin). 14,2
- 28,8 Viantien pysäkki, (vas.). (0,4 oik. tie Simon kirkolle /2,3/).
(Meren rannalla Simonniemen kylässä sijaitseva kirkko on rak. arkk. E. Lohrman'in piirustusten mukaan puusta 1846. Alttaritaulun »Kristus ristillä» on maalannut Esaias Svanberg. Kellotapuli on rak. 1773. Hautausmaalla vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki kirjoituksin: »Eestä isänmaan ja vapauden»).
- (3,3 oik. tie Simon kirkolle /3,5/). 7,3 Simonkylä (oik. tie kylän taloihin.) 10,3 vas. majatalo ja Sh-as. 10,4
- 39,2 Simon asema. Oik. tie Iin /59,0/ kautta Ouluun, suoraan tie Ranualle /107,8/.



Simo—II, 59,0 km.

Vanhaa, hyvin mutkittelevaa maantietä, yksitoikkoista luontoa, jolle Pohjanlahden ulappa tarjoaa vaihtelua. Asutus keskittynyt muutamiin suuriin kyläkuntiin, muutoin harvaa, viljelkset vähäisiä.

- 0 Simon asema. Ajetaan I suuntaan. 0,4 Simonjoen komea yhdistetty maantie- ja rautatiesilta. 5,4 oik. Pohjanlahden selkä siintää. 10,2 Kuivaniemen pitäjänraja. Komeaa petäjäikkömetsää. (12,7 oik. tie Kuivaniemen Pohjoisrantaan). 13,1 rautatien tasoylikäytävä. 13,8 Kuivajoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta. 14,1
- 14,1 Kuivaniemen kylä. Käännyttään oik. Vas. majatalo, rautatieasema. Oik. St-as. (Vas. tie Tannilan kylään Siuruanjoen varrella /59,0/). 1,3 oik. Kuivajoki. 3,1
- 17,2 Kuivaniemen kirkko. (Oik. tie kirkolle /0,6/).
(Kirkko rak. E. Lohrman'in piirustusten mukaan puusta 1874. Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneen jääkäriluutn. Ellilän hauta).
Yksitoikkoisia metsämaisemia. 5,9
- 23,1 Myllykankaan tienhaara. Jatketaan päätieta. (Vas. tie pysäkillä /1,4/). 0,8 oik. Pohjanlahden aavaa ulappaa. 1,7 oik. mahtavia näköaloja Pohjanlahdelle, tilaisuus uintiin. 5,4 Iin pitäjänraja. (12,1 vas. tie Olhavanjoen taloihin). 12,3 Olhavanjoen silta. 12,6
- 35,7 Olhavan kylä. (Vas. Olhavan asema /0,3/). 0,1 oik. Sh-as. 0,2 vas. St-as. Tie seuraa Olhavanjokea. 1,9 Vuornosjoen silta. 10,3 Muhojoen silta. 17,3 Pohjois-Iin taloja. 19,1 oik. Iijoen laajaa suistoa. 21,3 oik. leveä Iijoen suupuoli. 23,3
- 59,0 Iin rautasilta. Sillan yli jatkuu tie Haukiputaan /24,8/ kautta Ouluun, vas. tie Yli-Iin kirkon /22,0/ kautta Pudasjärvelle ja Ranuälle.



Ii—Simo, 59,0 km.

Vanhaa, hyvin mutkittelevaa maantietä, yksitoikkoista luontoa, jolle Pohjanlahden ulappa tarjoaa vaihtelua. Asutus keskittynyt muutamiiin suuriin kyläkuntiin, muutoin harvaa, viljeltykset vähäisiä.

- 0 Iin rautasilta. Ajetaan L suuntaan. 2,0
vas. leveä Iijoen suupuoli. 4,2 vas. Iijoen laajaa suis-
toa. 6,0 Pohjois-Iin taloja. 13,0 Muhojoen silta.
21,4 Vuornosjoen silta. 23,1 oik. St-as. 23,2 vas.
Sh-as. 23,3
- 23,3 Olhavan kylä. (Oik. Olhavan asema /0,3/).
0,3 Olhavanjoen silta. (0,5 oik. tie Olhavanjoen taloi-
hin). 7,2 Kuivaniemen pitäjänraja. 10,9 vas. mah-
tavia näköaloja Pohjanlahdelle, tilaisuus uintiin. 11,8
vas. Pohjanlahden aavaa ulappaa. 12,6
- 35,9 Myllykankaan tienhaara. Jatketaan pää-
tietä. (Oik. tie pysäkillä /1,4/). Yksitoikkoisia
metsämaisemia. 5,9
- 41,8 Kuivaniemen kirkko. (Vas. tie kirkolle
/0,6/).
(Kirkko rak. E. Lohrman'in piirustusten mukaan
puusta 1874. Kirkon vieressä vapaussodassa kaa-
tuneen jääkäriluutn. Ellilän hauta).
1,8 vas. Kuivajoki. 3,1
- 44,9 Kuivaniemen kylä. Käännyttään vas. Oik.
majatalo, rautatieasema, vas. St-as. (Oik. tie Tan-
nilan kylään Siuruanjoen varrella /59,0/). 0,3 Kuiva-
joen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta. 1,0 rauta-
tien tasoylikäytävä. (1,4 vas. tie Kuivaniemen Poh-
joisrantaan). 3,9 Simon pitäjänraja. Komeaa petä-
jikkömetsää. 8,7 vas. Pohjanlahden selkä siintää.
13,7 Simonjoen komea yhdistetty maantie- ja rauta-
tiesilta. 14,1
- 59,0 Simon asema. Oik. tie Ranualle /107,7/, vas. tie
Kemiin /32,1/.



Ii—Haukipudas, 24,8 km.

Mäkiästä ja mutkaista vanhaa maantietä, metsämaita ja viljelyksiä. Teollisuuslaitoksia, suuria kyliä, vauraanpuoleista asutusta.

- 0 Iin rautasilta. Ajetaan E suuntaan. Yhdistetyltä rautatie- ja maantiesillalta mukkea näköala Iijoelle. (0,1 vas. tie Pirttitörmän kylään). (0,2 vas. tie Iin rautatieasemalle /0,3/). Oik. kahvila. 1,9 vas. Iin suojeluskuntatalo. 2,9
- 2,9 Iin kirkonkylä. Käännyttään vas. (Oik. tie Iin kirkolle ja »Haminaan», /5,0/).
(*Iin kirkonkylä* on keskiaikaisen kaupungin tyyliin tiheästi rakennettu, joten se on kapeine kujineen meillä ainutlaatuinen nähtävyys. — *Kirkko* Iijoen etelärannalla on rak.-mestari J. Annalan johdolla puusta rak. 1694, korj. 1807 ja myöhemmin useaan otteeseen. Tapuli rak. 1754. Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden illäisten kaunis muistomerkki.)
- 2,6 Lienesojan silta. 4,8 Etelä-Iin kylän taloja. 8,0 oik. Pohjanlahden ulappaa. 9,1 Haukiputaan pitäjänraja. (10,5 oik. tie Halosenniemen sahalle). 12,6 Vareputaanajan silta. (Oja lienee Kiiminkijoen vanha suuhaara). (15,3 oik. tie Raahe Oy:n omistamille Martinniemen suurelle sahalle ja Laitakarin saarella olevalle puumassatehtaalle /2,0/; laajat puutavaran varastoimisalueet, samoin tehtaiden työläisasunnot ansaitsevat huomiota). (18,9 oik. tie Haukiputaan kirkolle, vain jalkamiehille pääsy veneellä yli joen). 21,2 oik. majatalo. 21,4 oik. Kiiminkijoki. 21,5 vas. St-as. 21,6 oik. Sh-as. 21,7
- 24,6 Haukiputaan rautatieasema. (Vas.) Jatketaan oik. Kiiminkijoen yhdistetyn rautatie- ja maantiesillan yli. (Suoraan tie Onkamon kylään /15,0/). 0,2
- 24,8 Haukiputaan tienhaara. Oik. tie Ouluun /25,7/, vas. tie Kiimingin kirkolle /21,0/.



Haukipudas—Ii, 24,8 km.

Mäkistä ja mutkaista vanhaa maantietä, metsämaita ja viljelyksiä. Teollisuuslaitoksia, suuria kyliä, vauraanpuoleista asutusta.

- 0 Haukiputaan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan Kiiminkijoen yhdistetyn rautatie- ja maantiesil-
lan yli. 0,2
- 0,2 Haukiputaan rautatieasema. Jatketaan
vas. (Oik. tie Onkamon kylään /15,0/). 0,1 vas.
Sh-as. 0,2 oik. St-as. 0,5 vas. majatalo. (2,8 vas.
tie Haukiputaan kirkolle, vain jalkamiehille pääsy
veneellä yli joen). (6,4 vas. tie Raahe Oy:n omista-
mille Martinniemen suurelle sahalle ja Laitakarin
saarella olevalle puumassatehtaalle /2,0/; laajat puu-
tavaran varastoimisalueet, samoin tehtaiden työläis-
asunnot ansaitsevat huomiota). 9,1 Vareputaanonjan
silta. (Oja lienee Kiiminkijoen vanha suuhaara).
(11,2 vas. tie Halosenniemen sahalle). 12,6 Iin pitäjän-
raja. 13,7 vas. Pohjanlahden ulappaa. 16,9 Etelä-
Iin kylän taloja. 19,1 Liedesojan silta. 21,7
- 21,9 Iin kirkonkylä. Käännyttään oik. (Vas tie Iin
kirkolle ja »Haminaan», /5,0/).
(*Iin kirkonkylä* on keskiaikaisen kaupungin tyyliin
tiheästi rakennettu, joten se on kapeine kujineen
meillä ainutlaatuinen nähtävyys. — *Kirkko* Iijoen
etelärannalla on rak.-mestari J. Annalan johdolla
puusta rak. 1694, korj. 1807 ja myöhemmin useaan
otteeseen. Tapuli rak. 1754. Kirkon vieressä
vapaussodassa kaatuneiden iilläisten kaunis muisto-
merkki.)
- 1,0 oik. Iin suojeluskuntatalo. (2,7 oik. tie Iin rauta-
tieasemalle /0,3/). Vas. kahvila. 2,8 vas. Iijoki.
(Oik. tie Pirttitörmän kylään). Ajetaan joen yli ko-
meaa kaksikerroksista siltaa pitkin. 2,9
- 24,8 Iin rautasilta. Oik. tie Yli-Iin kirkolle
/38,6/, vas. tie Simon /59,0/ kautta Kemiin.



Haukipudas—Oulu, 25,7 km.

Tasaista, hyvää vanhaa maantietä, Pohjanlahden rantamaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

0 Haukiputaan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan Kiiminkijoen rantaa. 0,9 oik. Haukiputaan suojeluskuntatalo ja urheilukenttä. 3,6

3,6 Haukiputaan kirkko. (Oik. /0,5/).

(Kaunis ristikirkko joen rannalla on rak. puusta 1762, korj. arkkit. W. Sucksdorffin johdolla 1908. Kirkon tekevät värikkääksi kirkkomaalari Mikael Toppeliuksen maalaukset, 30 kuvaryhmää ja muutamia yksityisiä maalauksia, jotka esittävät Vanhan ja Uuden Testamentin tapahtumia. Saarnatuolin ulkoseinissä on neljän evankelistan kuvat. Maalaukset on uusittu 1908. Kellotapuli on rak. 1751. Kirkon avaimia säilytetään viereisessä talossa kirkon itäpuolella. — Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden kahdeksan haukiputalaisen muistomerkki).

(0,2 oik. tie kirkolle). 4,2 mäkimaasto loppuu, tullaan Pohjanmaan lakeuksille. 6,5 oik. Sh-as. 6,7 Kalimenjoen silta. (Joki lienee Kiiminkijoen entisiä suuhaaroja). 7,6

11,2 Kellon kylä. (Vas. tie Kellon as:lle /2,0/). 1,1 oik. Pohjanlahden ulappaa, etuoik. näkyvät Ouluyhtiön suuret Pateniemen tehtaat. Ajetaan halki melko tiheään kyläasutuksen. 4,3 rautatien tasoilykäytävä. 4,7

15,9 Pateniemi. (Oik. tie Pateniemen tehtaille). 1,9 Kuvasojan silta. 3,1 Oulujoen pitäjänraja. 4,2 oik. Pohjanlahden ulappaa. 5,1 oik. Toppilan puumassatehdas. 5,7 Oulun kaupunginraja. 7,0 rautatien tasoilykäytävä. Oik. Oulujoki. 9,8

25,7 OULU, Seurahuone. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Oulun siltojen yli ja sitten Oikokatua ja Kirkkokatua.



Oulu—Haukipudas, 25,7 km.

Tasaista, hyvää vanhaa maantietä, Pohjanlahden rantamaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 OULU, Seurahuone. Ajetaan P suuntaan Kirkkokatua ja Oikokatua sekä yli Oulun siltojen, sitten vas. pitkin joen rantaa. 2,8 rautatien tasoylikäytävä. 4,1 Oulujoen pitäjänraja. 4,7 vas. Toppilan puumassatehdas. 5,6 vas. Pohjanlahden ulappaa. 6,7 Haukiputaan pitäjänraja. 7,9 Kuvasojan silta. 9,8
- 9,8 Pateniemi. (Vas. tie Pateniemen tehtaille). 0,4 rautatien tasoylikäytävä. 3,6 vas. Pohjanlahden ulappaa. 4,7
- 14,5 Kellon kylä. (Oik. tie Kellon as:lle /2,0/). 0,9 Kalimenjoen silta. (Joki lienee Kiiminkijoen entisiä suuhaaroja). 1,1 vas. Sh-as. 3,4 mäkimaasto alkaa, Pohjanmaan lakeudet loppuvat. (7,4 vas. tie Haukiputaan kirkolle). 7,6
- 22,1 Haukiputaan kirkko. (Vas. /0,5/).
(Kaunis ristikirkko joen rannalla on rak. puusta 1762, korj. arkkite. W. Sucksdorffin johdolla 1908. Kirkon tekevät värikkääksi kirkkomaalari Mikael Toppeliuksen maalaukset, 30 kuvaryhmää ja muutamia yksityisiä maalauksia, jotka esittävät Vanhan ja Uuden Testamentin tapahtumia. Saarnatuolin ulkoseinissä on neljän evankelistan kuvat. Maalaukset on uusittu 1908. Kellotapuli on rak. 1751. Kirkon avaimia säilytetään viereisessä talossa kirkon itäpuolella. — Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden kahdeksan haukiputalaisen muistomerkki).
2,7 vas. Haukiputaan suojeluskuntatalo ja urheilukenttä. 3,6
- 25,7 Haukiputaan tienhaara. Oik. tie Kiimingin kirkolle /21,0/, vas. tie Iin /24,8/ kautta Kemiin.



Oulu—Liminka, 25,8 km.

Tasaista, suoraa, hyvää valtamaantietä, joka kulkee halki kuulujen Limingan niittyjen ja lakeuksien. Kylät suuria, talot vauraita.

- 0 OULLUN kaupunki. Seurahuone. Ajetaan E suuntaan Kirkkokatua, Pakkahuoneenkatua, Isoakatua, Peltokatua ja Raahen valtatieä. 3,1 rautatien tasoylikäytävä. 4,0 oik. ravirata ja sen takana Pohjanlahden Oulunselkä. 4,5 vanha kaupunginportti. 6,7
- 6,7 Vesalan pysäkki (vas. /0,1/). Tie kulkee tasaista lakeusmaastoa. 2,8 Kempeleen pitäjänraja. 6,1
- 12,8 Kempeleen kirkko. Jatketaan vas. (Oik. tie Oulunsalon kirkolle /5,8/, jonka tornista mainio näköala Limingan niitylle, ja Varjakan sahalle /14,9/).
(Kempeleen kirkko on rak. 1686, korj. 1785 ja 1875. Kirkon seiniä koristavat lukuisat, hyvin säilyneet vesivärimaalaukset, jonkun tuntemattoman taiteilijan tai mahd. Mikael Toppeliuksen tekemät, valmistuneet Kustaa III:n aikana. Maalaukset esittävät Vanhan ja Uuden Testamentin tapauksia. Kellotapuli on vuodelta 1733. Kirkon edustalla vaivaisukko.)
- 1,1 oik. St-as. 1,2
- 14,0 Kempeleen asema (vas. /0,2/). 0,1 rautatien tasoylikäytävä. (0,7 vas. tie Ketolanperän kylään). 3,7 kuulut Limingan niityt alkavat. (6,0 vas. uusi tie Tyrnävän kirkolle ja oik. Tupoksen pysäkille /0,2/). 6,8 Limingan pitäjänraja. Tasaista, suoraa tietä. 10,7 Ängeslevänjoen silta. 11,4 Tyrnävänjoen silta. 11,8
- 25,8 Liminka, Haaransillan tienhaara. Oik. tie Limingan kirkon /4,3/ kautta Raaheen, vas. tie Tyrnävän kirkolle /12,6/ ja Rantsilan /38,9/ kautta Jyväskylään.

(Limingan kirkko on puinen ristikirkko, rak. 1826 A. F. Granstedtin piirustusten mukaan, korj. 1901 ja 1906. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» on maalannut tait. Oskar Nylander. Kellotapuli on rak. 1733. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden liminkalaisten muistomerkki. Kirkolle menevän tien varressa Vanhan vihan taisteluiden uljas muistomerkki).



Liminka—Oulu, 25,8 km.

Tasaista, suoraa, hyvää valtamaantietä, joka kulkee halki kuulujen Limingan niittyjen ja lakeuksien. Kylät suuria, talot vauraita.

- 0 Liminka, Haaransillan tienhaara. Ajetaan P suuntaan, halki kuulujen Limingan niittyjen. 0,4 Tyrnävänjoen silta. 1,1 Ängeslevänjoen silta. Tasaista, suoraa tietä. 5,0 Kempeleen pitäjänraja. (5,8 oik. uusi tie Tyrnävän kirkolle ja vas. Tupoksen pysäkille /0,2/). 8,1 Limingan niityt loppuvat, (11,1 oik. tie Ketolanperän kylään). 11,7 rautatien tasoylikäytävä. 11,8
- 11,8 Kempeleen asema (oik. /0,2/). 0,1 vas. St-as. 1,2
- 13,0 Kempeleen kirkko. Jatketaan oik. (Vas. tie Oulunsalon kirkolle /5,8/, jonka tornista mainio näköala Limingan niitylle, ja Varjakan sahalle /14,9/). (*Kempeleen kirkko* on rak. 1686, korj. 1785 ja 1875. Kirkon seiniä koristavat lukuisat, hyvin säilyneet vesivärimaalaukset, jonkun tuntemattoman taiteilijan tai mahd. Mikael Toppeliuksen tekemät, valmistuneet Kustaa III:n aikana. Maalaukset esittävät Vanhan ja Uuden Testamentin tapauksia. Kellotapuli on vuodelta 1733. Kirkon edustalla vaivaisukko.)
- 3,3 Oulujoen pitäjänraja. Tie kulkee tasaista lakeusmaastoa. 6,1
- 19,1 Vesalan pysäkki. (oik. /0,2/). 2,2 Oulun vanha kaupunginportti, vas. Pohjanlahden Oulunselkä, 2,7 vas. ravirata. 3,6 rautatien tasoylikäytävä. 6,7
- 25,8 OULUN kaupunki. Seurahuone. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Raahen valtatieä, Peltokatua, Isoakatua, Pakkahuoneenkatua ja Kirkkokatua.



Liminka—Rantsila, 39,2 km.

Hyvää, suoraa maantietä, aluksi puuttomia lakeuksia, myöhemmin metsä- ja suomaita. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Liminka, Haaransillan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. Oik. Temmesjoki, jonka vartta seurataan. Lakeus alkaa väistyä edettäessä rannikolta, pieniä metsikköjä näkyy siellä täällä. 7,1 oik. Sh-as. 7,2
- 7,2 Punttalan tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Tyrnävän kirkon /5,4/ kautta Muhokselle /22,6/). 3,9 Temmeksen pitäjänraja. Tie seuraa edelleen Temmesjoen vartta. Vähitellen maasto käy kumpuilevaksi ja samalla metsäisemmäksi. 11,7
- 18,9 Temmeksen kirkko. (Kirkko rak. puusta 1767. Kaksiosainen alttari-taulu »Jeesus ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen» tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkon edustalla maantien varressa »vaivaisukko». Kirkko-maalla vapaussodassa kaatuneiden temmekseläisten muistomerkki).
- (2,4 oik. sivutie Paavolan kirkolle). 4,3 oik. majatalo. (4,9 vas. tie Koskelankylään). 5,1 Temmesjoen silta. 6,6 Limingan pitäjän takamaa-alueen raja. Talotonta erämaataivalta, jossa huonokasvuiset metsät ja laajat suomaat vaihtelevat. 13,1 Kärsämänjoen silta. 13,1
- 32,0 Kärsämän kylä. 0,3 Rantsilan pitäjänraja. Edelleen talotonta metsätaivalta, kaukaa häämöittää Rantsilan kirkko. 7,0 vas. majatalo. 7,2 oik. St-as. 7,2
- 39,2 Rantsilan kirkonkylä. Oik. tie Paavolan kirkolle /26,8/ sekä Haapavedelle /58,1/, suoraan jatkuu tie Vornan /24,6/ kautta Kestilään ja Pulkkilaan. Tienhaarassa Sh-as. ja kahvila.



Rantsila—Liminka, 39,2 km.

Hyvää, suoraa maantietä, aluksi puuttomia lakeuksia, myöhemmin metsä- ja suomaita. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Rantsilan kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan. Vas. St-as. 0,2 oik. majatalo. Talotonta metsätaivalta. 6,9 Limingan pitäjänraja. 7,2
- 7,2 Kärsmän kylä. Kärsmänjoen silta. Jatketaan edelleen talotonta erämaataivalta, jossa huonokasvuiset metsät ja laajat suomaat vaihtelevat. 6,5 Temmeksen pitäjänraja. 8,0 Temmesjoen silta. (8,2 oik. tie Koskelankylään). 8,8 vas. majatalo. (10,7 vas. sivutie Paavolan kirkolle). 13,1
- 20,3 Temmeksen kirkko.
(Kirkko rak. puusta 1767. Kaksiosainen alttaritaulu »Jeesus ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen» tuntemattoman taitelijan maalaama. Kirkon edustalla maantien varressa »vaivaisukko». Kirkko- maalla vapaussodassa kaatuneiden temmekseläisten muistomerkki).
Tie seuraa Temmesjoen vartta. 7,8 Limingan pitäjänraja. 11,7
- 32,0 Punttalan tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Tyrnävän kirkon /5,4/ kautta Muhokselle /22,6/). 0,1 vas. Sh-as. Lakeus alkaa, ainoastaan pieniä metsikköjä näkyy vielä siellä täällä. 7,2
- 39,2 Liminka, Haaransillan tienhaara.
Oik. tie Ouluun /25,8/, vas. tie Limingan kirkon /4,3/ kautta Raaheen.
(Limingan kirkko on puinen ristikirkko, rak. 1826 A. F. Granstedtin piirustusten mukaan, korj. 1901 ja 1906. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» on maalannut tait. Oskar Nylander. Kellotapuli on rak. 1733. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden liminkalaisten muistomerkki. Kirkolle menevän tien varressa Vanhan vihan taisteluiden uljas muistomerkki.)



Rantsila—Vorna, 24,6 km.

Hyvää, suoraa maantietä, jolla on maamme pisin yhtäjaksoinen suora taival. Kuljetaan Siikajoen vartta kauniiden viljelysmaaisemien ja jokivarsiasutusten halki. Tilat pienehköjä, mutta vauraita.

- 0 Rantsilan kirkonkylä. Ajetaan IE suuntaan. 0,3 oik. kahvila, vas. *Rantsilan kirkko*.

(Kirkko Toppilankankaalla, rak. puusta Simo Matinp. Jylkän eli Silvenin johdolla 1785. Kuoriseinää koristavat kirkkomaalari Mikael Toppeliuksen maalaukset v:lta 1788. Myös saarnatuoli on koristettu Mikael Toppeliuksen maalauksin. Kirkossa säilytetään Juho Hedmanin maalaamaa kaksiosaista alttaritaulua »Vapahtaja ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen». Saarnatuolin yläpuolella on sanakirjantekijän, Rantsilan tunnettu kappalaisen Chr. Gananderin muotokuva, luultavasti Toppeliuksen käsialaa. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden rantsilalaisten muistomerkki).

Tie kulkee Siikajoen vartta. Näillä tienoin piti Cronstedtin johtama Suomen sotajoukko Suomen sodan aikana 1808—09 leiriä Siikajoen kuuluisan voiton jälkeen. (0,4 vas. tie Kärsämän kylään). 0,6 oik. tie joen vartta Kerälän kylään). Ajetaan uutta suoraa tietä, Siikajoki jää oik. 4,1 alkaa pitkä yhtäjaksoinen suora taival, jota mainitaan Suomen pisimmäksi. 11,4 oik. Kerälän tie yhtyy päätiehen. 13,8 yhtäjaksoinen suora päättyy, sen pituus on 9,7 km. josta 5,8 laajaa niittylakeutta. 14,8

- 14,8 Sipolan kylä. (Vas. tie Kurranjärven kylään /9,0/). 0,1 Kurranojan silta. Tie kulkee jälleen Siikajoen rantaa kauniitten peltomaisemien halki. 9,8

- 24,6 Vornan tienhaara. Oik. tie Pulkkilan /9,4/ kautta Piippolaan ja Haapavedelle, vas. tie Kestilän kirkolle /18,8/.



Vorna—Rantsila, 24,6 km.

Hyvää, suoraa maantietä, jolla on maamme pisin yhtäjaksoinen suora taival. Kuljetaan Siikajoen varrella kauniiden viljelysmaaisemien ja jokivarsiasutusten halki. Tilat pienehköjä, mutta vauraita.

- 0 Vornan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. Tie kulkee Siikajoen rantaa kauniitten peltomaisemien halki. 9,7 Kurranojan silta. 9,8

- 9,8 Sipolan kylä. (Oik. tie Kurranjärven kylään /9,0/). 1,0 alkaa pitkä yhtäjaksoinen suora taival, jota mainitaan Suomen pisimmäksi. (3,4 vas. tie Kerälän kylään). 10,7 yhtäjaksoinen suora päättyy, sen pituus on 9,7 km., josta 5,8 laajaa niittylakeutta. (14,2 vas. tie Kerälän kylään). (14,4 oik. tie Kärämän kylään). 14,5 vas. kahvila, oik. *Rantsilan kirkko*.

(Kirkko Toppilankankaalla, rak. puusta Simo Matinp. Jylkän eli Silvenin johdolla 1785. Kuoriseinää koristavat kirkkomaalari Mikael Toppeliuksen maalaukset v:ltä 1788. Myös saarnatuoli on koristettu Mikael Toppeliuksen maalauksin. Kirkossa säilytetään Juho Hedmanin maalaamaa kaksiosaista alttaritaulua »Vapahtaja ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen». Saarnatuolin yläpuolella on sanakirjantekijän, Rantsilan tunnettu kappalaisen Chr. Gananderin muotokuva, luultavasti Toppeliuksen käsialaa. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden rantsilalaisten muistomerkki).

Näillä tienoin piti Cronstedtin johtama Suomen sotajoukko Suomen sodan aikana 1808—09 leiriä Siikajoen kuuluisan voiton jälkeen. 14,8

- 24,6 Rantsilan kirkonkylä. Vas. tie Paavolan kirkolle /26,8/ sekä Haapavedelle /58,1/, suoraan jatkuu tie Limingan /39,2/ kautta Ouluun.



Vorna—Pulkkila, 9,4 km.

Suoraa, hyvää maantietä, metsämaita ja tasankoa. Historiallista maaperää. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Vornan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan.
0,1 Siikajoen silta. 3,4 Uljuanojan silta. Ajetaan
pitkää suoraa, kirkko näkyy kaukana. 8,4 Viitaojan
silta. 8,9

8,9 Pulkkilan kirkko.

(Kirkko rak. 1909 arkkitehti J. Stenbäckin piirustusten mukaan puusta. Alttaritaulun »Kristus ristillä» on maalannut Mikael Toppelius. Kello-
tapuli G. L. Engelin piirustusten mukaan rak.
1843. Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden
pulkkilalaisten veljeshauta).

- 0,2 vas. Sh-as. (Oik. tie Viitastenkylään). 0,3 kaksi
kahvilaa. 0,4 vas. majatalo. 0,5

9,4 Pulkkilan kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Piippolan /12,2/ kautta Jyväskylään, oik. tie Haapa- veden kirkolle /32,1/.

(Tienhaarassa yksinkertainen, pyöreistä kivistä
rakennettu muistomerkki sen voiton kunniaksi,
jonka Sandels vuoden 1808 sodassa sai venäläisistä
ja jonka seurauksena, vaikka taistelu oli itse
asiassa melko vaatimaton, Pohjanmaan ja Savon
raivas tarttui innostuneena aseisiin venäläisiä vas-
taan. Muistomerkissä ovat kirjoitukset: »Pulkki-
lan taistelu 2. V. 1808» ja »Tässä Sandels suoma-
laisineen löi ryssät»).

Vas. matkustajakoti, kahvila sekä ravintola.



Pulkkila—Vorna, 9,4 km.

Suoraa, hyvää maantietä, metsämaita ja tasankoa. Historiallista maaperää. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Pulkkilan kirkonkylä. Jatketaan IP suuntaan. 0,1 oik. majatalo. 0,2 kaksi kahvilaa. 0,3 oik. Sh-as. (Vas. tie Viitastenkylään). 0,5

- 0,5 Pulkkilan kirkko.

(Kirkko rak. 1909 arkkitehti J. Stenbäckin piirustusten mukaan puusta. Alttaritaulun »Kristus ristillä» on maalannut Mikael Toppelius. Kello-tapuli G. L. Engelin piirustusten mukaan rak. 1843. Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden pulkkilalaisten veljeshauta).

- 0,5 Viitaojan silta. Ajetaan pitkää suoraa. 5,5 Uljuanojan silta. 8,8 Siikajoen silta. 8,9

- 9,4 Vornan tienhaara. Oik. tie Kestilän kirkolle /18,8/, vas. tie Rantsilan /24,6/ kautta Ouluun.



Pulkkila—Piippola, 12,2 km.

Mutkittelevaa, hyvää maantietä, loivasti kumpuilevia kangasmaita ja harjanteita. Asutus keskittynyt kirkonkylään.

0 Pulkkilan kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. Oik. Pulkkilan seurojentalo. 1,8 oik. uusi hautausmaa. 5,8 Piippolan pitäjänraja. 7,5 kuljetaan petäjikköä kasvavalla matalalla Piippolan harjulla, joka on osa siitä harjanteesta, mikä Joensuun seuduilta ulottuu Pohjanmaalle, Raahen tienoille. 12,2

12,2 Piippolan kirkko. Oik. tie Kärsämäen /40,1/ kautta Jyväskylään, vas. tie Pyhännän kirkolle /22,9/.

(Piippolan kirkko rak. kalajokelaisen rakennusmestarin Simo Jylkän eli Silvenin johdolla puusta 1770. Alttaritaulun »Jeesus kolkuttaa ovelle» maalannut Kaarlo Metsävainio. Kirkon vieressä on muistomerkki isänmaan ja vapauden puolesta 1918 kaatuneille).



Piippola—Pulkkila, 12,2 km.

Mutkittelevaa, hyvää maantietä, loivasti kumpuilevia kangasmaita ja harjanteita. Asutus keskittynyt kirkonkylään.

- 0 Piippolan kirkko. Ajetaan LP suuntaan. 4,7 kuljetaan petäjikköä kasvavalla matalalla Piippolan harjulla, joka on osa siitä harjanteesta, mikä Joensuuun seuduilta ulottuu Pohjanmaalle, Raahen tienoille. 6,4 Pulkkilan pitäjänraja. 10,4 vas. uusi hautausmaa. 12,2 vas. Pulkkilan seurojentalo. 12,2

- 12,2 Pulkkilan kirkonkylä. Oik. tie Vornan /9,4/ kautta Ouluun, vas. tie Haapaveden kirkolle /32,1/.

(Tienhaarassa yksinkertainen, pyöreistä kivistä rakennettu muistomerkki sen voiton kunniaksi, jonka Sandels vuoden 1808 sodassa sai venäläisistä ja jonka seurauksena, vaikka taistelu itse asiassa oli melko vaatimaton, Pohjanmaan ja Savon rahvas tarttui innostuneena aseihin venäläisiä vastaan. Muistomerkissä ovat kirjoitukset: »Pulkkilan taistelu 2. V. 1808» ja »Tässä Sandels suomalaisineen löi ryssät»).

Oik. matkustajakoti, kahvila sekä ravintola.



Piippola—Kärsämäki, 40,1 km.

Vanhaa savolaisten »suolatietä» Ouluun, kapeaa ja mutkittelevaa. Ajetaan halki sydänmaiden ja yksitoikkoisten maisemien. Asutus harvaa; uutisviljelyksiä.

- 0 Piippolan kirkko. Ajetaan E suuntaan. 0,1 oik. St-as. Lemujoen silta. 0,2 vas. Sh-as. ja kahvila. (0,4 oik. kylätie Leskelän kylän kautta Pulkkilan—Haapaveden tielle). Kylästä lähdettyä alkaa pitkä metsätaival, ajetaan kiertelevää tietä huonokasvuisten, osaksi soistuneiden metsien halki. 14,8
- 14,8 Lamun kylä. (Vas. sivutie Pyhännän kirkolle /14,0/). 4,2 Kärsämäen pitäjänraja. 7,2 vas. majatalo. 7,9
- 22,7 Saviselän kylä. (Vas. tie Saviselän sydänmaalle). Jälleen autiota sydänmaata. 3,6 Vuohto-ojan silta. Asutusta alkaa näkyä tien varsilla. (10,0 vas. tie Kaketinperälle). 16,8 oik. hautausmaa. 17,0 vas. Kärsämäen kirkko.
(Kärsämäen kirkko Jäniskankaalla on G. L. Engelin piirustusten mukaan ja kirkonrakentaja Jaakko Kuorikosken johdolla puusta rakennettu 1842, ristikirkkomallia).
- 40,1 Kärsämäen kirkonkylä. Oik. tie Haapavedelle /31,6/, vas. tie Pyhäsalmen /42,3/ kautta Jyväskylään. Tienhaarassa matkustajakoti.



Kärsämäki—Piippola, 40,1 km.

Vanhaa savolaisten »suolatietä» Ouluun, kapeaa ja mutkittelevaa. Ajetaan halki sydänmaiden ja yksitoikkoisten maisemien. Asutus harvaa; uutisviljelyksiä.

- 0 Kärsämäen kirkonkylä. Ajetaan IP suuntaan. 0,1 oik. St-as., majatalo. 0,4 oik. Kärsämäen kirkko.
(Kärsämäen kirkko Jäniskankaalla on G. L. Engelin piirustusten mukaan ja kirkonrakentaja Jaakko Kuorikosken johdolla puusta rakennettu 1842, ristikirkkomallia).
- 0,6 vas. hautausmaa. (7,4 oik. tie Kaketinperälle). Asutus alkaa loppua tien varsilta. 13,8 Vuotto-ojan silta. Autiota sydänmaata. 17,4
- 17,4 Saviselän kylä. (Oik. tie Saviselän sydänmaalle). 0,7 oik. majatalo. 3,7 Piippolan pitäjänraja. ... 7,9
- 25,3 Lamun kylä. (Oik. sivutie Pyhännän kirkolle /14,0/). Kylästä lähdetyä alkaa pitkä metsätaival, ajetaan kiertelevää tietä huonokasvuisten, osaksi soistuneiden metsien halki. (14,4 vas. kylätie Leskelän kylän kautta Pulkkilan—Haapaveden tielle). 14,6 oik. Sh-as. ja kahvila. 14,7 St-as., Lamujoen silta. ... 14,8
- 40,1 Piippolan kirkko. Oik. tie Pyhännän kirkolle /22,9/, vas. tie Pulkkilan /12,2/ kautta Ouluun. *(Piippolan kirkko rak. kalajokelaisen rakennusmestarin Simo Jylkän eli Silvenin johdolla puusta 1770. Alttaritaulun »Jeesus kolkuttaa ovelle» maalannut Kaarlo Metsävainio. Kirkon vieressä on muistomerkki isänmaan ja vapauden puolesta 1918 kaatuneille).*



Kärsämäki—Pyhäsalmi, 42,3 km.

Vanhaa, kapeaa ja mutkittlevaa maantietä, Pyhäjoen vaihtelevia rantamaisemia ja yksitoikkaisia metsämaita. Muutamia laajoja viljelysaukeita, joitakin suuria taloja, muutoin keskinkertaista asutusta.

- 0 Kärsämäen kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. 1,7
- 1,7 Kolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Haapajärvelle /34,2/). 0,3 oik. Pyhäjoki, jonka vartta tie seuraa. Joessa Kattilakoski. 2,7 Kärsämäjoen silta. (5,6 vas. tie Koposenperälle). (6,9 vas. tie Haudanjoen taloihin). 7,6 Haudanjoen silta. 9,3 maasto käymäkisemmäksi ja vaihtelevammaksi. 10,5
- 12,2 Venetpalon kylä. Mäeltä laaja näköala kylän viljelysmaisemiin. Alhaalla laaksossa Pyhäjoki koskineen. Tie seuraa jatkuvasti Pyhäjoen vartta. (3,6 oik. tie Nurmesjärvelle). 7,5 Pyhäjärven pitäjänraja. 10,5
- 22,7 Ruhkaperän kylä. Vas. majatalo. Vaihtelevia kylämaisemia, joiden halki Pyhäjoki kiertele muodostaen pieniä koskia. 6,3 Jokikylän taloja, oik. Pyhäjoen Vesikoski. 7,3
- 30,0 Vesikosken tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Pyhäjärven itäpuolitse Kiuruveden tielle /13,5/). 0,1 Pyhäjoen silta. Maisema käy yksitoikkoisemmaksi, suoniittyjä ja metsätaipaleita. 5,7
- 35,7 Parkkiman tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Haapajärven kirkolle /31,7/). 3,6 vas. Pyhäjärven pohjoiseen pistävä lahti. 3,9 Parkkimajoen silta. 4,3 vas. kaunis näköala Pyhäjärvelle. 5,8 vas. Vesämäki. 6,2 rautatien ylikäytävä. 6,3 vas. kahvila. 6,5 vas. St-as. 6,6
- 42,3 Pyhäsalmi. Suoraan jatkuu tie Pihtiputaan /51,0/ kautta Jyväskylään, vas. tie Pyhäsalmen aseman /0,3/ kautta Kiuruvedelle /38,8/.



Pyhäsalmi—Kärsämäki, 42,3 km.

Vanhaa, kapeaa ja mutkittelevaa maantietä, yksitoikkoisia metsämaita ja Pyhäjoen vaihtelevia rantamaisemia. Muutamia laajoja viljelysaukeita, joitakin suuria taloja, muutoin keskin-kertaista asutusta.

- 0 Pyhäsalmi. Ajetaan P suuntaan. 0,1 oik. St-as.
0,3 oik. kahvila. 0,4 rautatien ylikäytävä. 0,8 oik.
Vesämäki. 2,3 oik. kaunis näköala Pyhäjärvelle. 2,7
Parkkimajoen silta. 6,6
- 6,6 Parkkiman tienhaara. Jatketaan päätietä.
(Vas. tie Haapajärven kirkolle /31,7/). Maisema yksi-
toikkoista, suoniittyjä ja metsätaipaleita. 5,6 Pyhä-
joen silta. 5,7
- 12,3 Vesikosken tienhaara. Jatketaan päätietä.
(Oik. tie Pyhäjärven itäpuolitse Kiuruveden tielle
/13,5/). 1,0 Jokikylän taloja, vas. Pyhäjoen Vesi-
koski. Vaihtelevia kylämaisemia. Tie seuraa Pyhä-
joen vartta. 7,3
- 19,6 Ruhkaperän kylä. Oik. majatalo. 3,0 Kärsä-
mäen pitäjänraja. (6,9 vas. tie Nurmesjärvelle). .. 10,5
- 30,1 Venetpalon kylä. Mäeltä laaja näköala kylän
viljelysmaisemiin. Alhaalla laaksossa Pyhäjoki koski-
neen. 2,9 Haudanjoen silta. (3,6 oik. tie Haudanjoen
taloihin). (4,9 oik. tie Koposenperälle). 7,8 Kärsämä-
joen silta. 10,2 vas. joessa Kattilakoski. 10,5
- 40,6 Kolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas.
tie Haapajärvelle /34,2/). 1,7
- 42,3 Kärsämäen kirkonkylä. Oik. tie Piippolan
/40,1/ kautta Ouluun, vas. tie Haapaveden kirkolle
/31,6/. Tienhaarassa matkustajakoti.



Pyhäsalmi—Pihtipudas, 51,0 km.

Vanhaa, kapeaa, mutkaista ja mäkiä maantietä. Vaihtelevia näköaloja harju- ja järvimaisemineen. Asutus kyläpaikkoja lukuunottamatta hyvin harvaa, viljelykset vähäisiä.

- 0 Pyhäsalmen tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,1 vas. St-as., oik. Sh-as. 1,1 vas. Pyhäjärven kaunis selkä, jonka rantaa tie seurailee. 3,7
- 3,7 Pyhäjärven kirkonkylä. Käännyttään oik. (Vas. tie Pyhäjärven kirkolle /1,0/).
(*Kirkko* arkkitehti Seb. Gripenbergin piirustusten mukaan ja Juho Karjalahden johdolla rakennettu puusta ristikirkoksi 1897. Alttaritaulun paikalla maalattu risti. Kirkkomaalla on vapaussodassa kaatuneiden pyhäjärveläisten muistomerkki).
(0,6 vas. tie Emoniemelle, josta näköaloja Pyhäjärvelle). 4,3 vas. juhlallinen näköala yli Pyhäjärven kauniin selän, hiekkarantoja. (7,8 vas. tie Tuornimeen). 11,0 vas. Pyhäjärven lahti. 19,6
- 23,3 Hiisniemen kylä. (Oik. tie Pitkäkankaan harjulle, jota pitkin ikivanha polku kulkee Haapajärvelle. Harjulta mahtavia näköaloja yli sydänmaiden). 0,2 oik. majatalo. Kuljetaan hyvin mäkisessä harjumaastossa. 6,2 Oulun ja Vaasan läänien raja. Pihtiputaan pitäjä alkaa. Ajetaan pitkää suoraa taivalta halki salometsien. 10,5 vas. Elämäjärvi. 11,5
- 34,8 Elämäjärven kylä. Vas. kaunis näköala järvelle, jonka rantaa tie seuraa. 1,9 Saanijoen silta. Edelleen kauniita metsäseutuja. 4,0 vas. majatalo. 8,7 oik. Saanijärvi, viehättäviä rantamaisemia, sitten komeita metsämaita. 12,3 oik. Saanijärvi siintää puitten lomitse. 14,3 oik. Saanijärven selkää. 15,2
- 50,0 Putikon tienhaara. Käännyttään oik. (Vas. tie Lötkänmäen /34,4/ kautta Keiteleen kirkolle sekä Pielaveden kirkolle). 1,0
- 51,0 Pihtipudas, Ruukin tienhaara. Oik. tie Reisjärven kirkolle /48,0/ ja Haapajärvelle /64,1/, vas. tie Pihtiputaan kirkolle /1,8/ sekä Taimoniemen /34,0/ kautta Jyväskylään.



Pihtipudas—Pyhäsalmi, 51,0 km.

Vanhaa, kapeaa, mutkaista ja mäkiä maantietä. Vaihtelevia näköaloja ja harju- ja järvimaisemia. Asutus kyläpaikkoja lukuunottamatta harvaa, viljelykset vähäisiä.

- 0 Pihtipudas, Ruukin tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 1,0
- 1,0 Putikon tienhaara. Käännyttään vas. (Oik. tie Lötkänmäen /34,4/ kautta Keiteleen kirkolle sekä Pielaveden kirkolle). 0,9 vas. Saanijärven selkää. 2,9 vas. Saanijärvi siintää puitten lomitse. Kauniita metsäseutuja. 13,3 Saanijoen silta. 15,2
- 16,2 Elämäjärven kylä. Oik. kaunis näköala Elämäjärvelle, jonka rantaa tie seuraa. 1,0 ajetaan pitkää suoraa taivalta halki salometsien. 5,3 Vaasan ja Oulun läänien raja. Pyhäsalmen pitäjä alkaa. Kuljetaan hyvin mäkisessä harjumaastossa. 11,3 vas. majatalo. 11,5
- 27,7 Hiisniemen kylä. (Vas. tie Pitkäkankaan harjulle, jota pitkin ikivanha polku kulkee Haapajärvelle. Harjulta mahtavia näköaloja yli sydänmaiden). 8,6 oik. Pyhäjärven lahti. (11,8 oik. tie Tuorniemeen). 15,3 oik. juhlallinen näköala yli Pyhäjärven kauniin selän, hiekkarantoja. (19,0 oik. tie Emoniemielle, josta näköaloja Pyhäjärvelle). 19,6
- 47,3 Pyhäjärven kirkonkylä. Käännyttään vas. (Oik. tie Pyhäjärven kirkolle /1,0/).
(Kirkko arkkitehti Seb. Gripenbergin piirustusten mukaan ja Juho Karjalahden johdolla rakennettu puusta ristikirkoksi 1897. Alttaritaulun paikalla maalattu risti. Kirkkomaalla on vapaussodassa kaatuneiden pyhäjärveläisten muistomerkki).
Oik. Pyhäjärven kaunis selkä, jonka rantaa tie seurailee. 3,6 oik. St-as., vas. Sh-as. 3,7
- 51,0 Pyhäsalmen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kärsämäen /42,3/ kautta Ouluun, oik. tie Pyhäsalmen aseman /0,3/ kautta Kiuruvedelle /38,8/.



Pihtipudas—Taimoniemi, 34,0 km.

Vanhaa, kapeaa ja mäkistä, mutta hyvää maantietä, Keski-Suomen luonnonihania seutuja, Viitasaaren reitin vesiä, vaihtelevaa maastoa. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Pihtipudas, Ruukin tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. Oik. Saanijoki. 1,0 oik. kaunis näköala Pihtiputaan kirkolle. 1,5 Putaanjoen komea kivilta. Kahvila sillankorvassa. 1,6 vas. St-as. 1,7
- 1,7 Pihtiputaan kirkko. Käännyttään vas. (Oik. tie kirkolle /0,2/).
- (Kirkko on puusta rak. 1783. Alttaritaulun »Vapahtaja vastaanottamassa työtätekeviä ja raskautettuja» on maalannut Martta Helminen. Kirkon vieressä on yhdentoista vapaussodassa kuolleen pihtiputaalaisen hautamerkki kirjoituksineen: »Uhrasivat henkensä Suomen vapaustaistelussa v. 1918. Kunnia Jumalalle, voiton antajalle»).
- Oik. Sh-as. ja matkustajakoti sekä kahviloita. 0,1 vas. majatalo. 0,8 vas. Kolimajärven pohjoiseen työntyvä lahdella. 1,3 oik. Ns.-talo, vas. kaunista Kolimajärveä. 2,0 kauneudestaan kuulu Pihtiputaan Niemenharju, oik. siintää puitten lomitse viljelysmaiseimia, vas. Kolimajärven saaririkasta selkää. 3,5 oik. Lyllylampi, maantie tuskin mahtuu harjukannakselle. 5,7
- 7,4 Pasalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Saarenkylään Kivijärven Kinnulan tielle /29,4/). 4,6 Ilosjoen silta, oik. Ilosjärvi, vas. Koliman kaunista selkää. Ajetaan keskisuomalaista mäkimaastoa halki viljelysmaisemien ja metsäseutujen. 10,5
- 17,9 Löytänän tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Löytänäjärvelle ja Keitelepuhjan kylään /8,6/). Viitasaaren pitäjänraja. 0,4 oik. viehättävä näköala Löytänäjärvelle, jonka rantaa tie sitten seuraa. 5,0 ajetaan halki juhlaisten metsäseutujen. (10,2 oik. kylätie Keitelepuhjaan). 16,1
- 34,0 Taimoniemen tienhaara. Oik. tie Viitasaaren /14,5/ kautta Jyväskylään, vas. tie Keiteleen kirkolle /31,8/.



Taimoniemi—Pihtipudas, 34,0 km.

Vanhaa, kapeaa ja mäkistä, mutta hyvää maantietä, Keski-Suomen luonnonihania seutuja, Viitasaaren reitin vesiä, vaihtelevaa maastoa. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Taimoniemen tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. (5,9 vas. kylätie Keitelelohjaan). 11,1 ajetaan halki juhlallisten metsäseutujen. 15,7 vas. viehättävä näköala Löytänäjärvelle, jonka rantaa tie sitten seura. 16,1
- 16,1 Löytänä tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Löytänäjärvelle ja Keitelelohjan kylään /8,6/). Pihtiputaan pitäjänraja. Ajetaan keskisuomalaista mäkimaastoa halki viljelysmaaisemien ja metsäseutujen. 5,9 Ilosjoen silta, vas. Ilosjärvi, oik. Koliman kaunista selkää. 10,5
- 26,6 Pasalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Saarenkylään Kivijärven Kinnulan tielle /29,4/). 1,5 kauneudestaan kuulu Pihtiputaan niemenharju, vas. siintää puitten lomitse viljelysmaaisemia, oik. Kolimajärven saaririkasta selkää. 2,2 vas. Lylylampi, maantie tuskin mahtuu harjukannakselle. 4,4 vas. Ns-talo, oik. kaunista Kolimajärveä. 4,9 oik. Kolimajärven pohjoiseen työntävä lahdella. 5,6 oik. majatalo. 5,7
- 32,3 Pihtiputaan kirkko. Käännyttään oik. (Vas. tie kirkolle /0,2/). Vas. Sh-as. ja matkustajakoti sekä kahviloita.
(Kirkko on puusta rak. 1783. Alttaritaulun »Vapahtaja vastaanottamassa työtätekeviä ja raskautettuja» on maalannut Martta Helminen. Kirkon vieressä on yhdentoista vapaussodassa kuolleen pihtiputaalaisen hautamerkki kirjoituksineen: »Uhrasivat henkensä Suomen vapaustaistelussa v. 1918. Kunnia Jumalalle, voiton antajalle»).
- 0,1 oik. Stas. 0,2 Putaanjoen komea kivisilta. Kahvila sillankorvassa. 0,7 vas. kaunis näköala Pihtiputaan kirkolle. 1,6 vas. Saanijoki. 1,7
- 34,0 Pihtipudas, Ruukintienhaara. Vas. tie Reisjärven kirkolle /48,0/ ja Haapajärvelle /64,1/, oik. tie Pyhäsalmen /51,0/ kautta Kärsämäelle.



Taimoniemi—Viitasaari, 14,5 km.

Hyvää, mutta mäkestä vanhaa maantietä, Keski-Suomen luonnonihania seutuja järvimaisemineen. Ajetaan halki Viitasaaren vauraan kirkonkylän.

- 0 Taimoniemen tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 3,7 vas. Keiteleen Muikunlahti. 4,1 oik. Keiteleen vesiä. 5,0 tie nousee Taimonmäelle (138 m). 6,3 oik. Savivuori, jonka näkötorista on suurenmoinen näköala yli metsien, Keiteleen vesien ja kirkonkylän. (7,3 oik. tie Savivuoren näkötorille). 8,0 oik. viehättävä näköala yli Keiteleen vesien ja vastarannalla olevalle kirkolle. 8,7 vas. St-as. ja matkailijakoti. 9,0 oik. kahvila. 9,1 oik. lottien kahvila. 9,8 Keiteleen Kirkkosalmen silta. Saavutaan Viitasaaren Kirkkosaareen. 9,9
- 9,9 Viitasaaren kirkko. (Oik. korkealla mäellä).
(*Kirkko* on rak. puusta 1878 lääninarkkitehti Th. Granstedtin piirustusten mukaan ja rakennusmestari Mikko Karjalahden johdolla. Alttaritaulun »Kristus ristillä» on maalannut hovimaalari R. W. Ekman. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden kahdenkymmenen viitasaarelaisen kaunis muistomerkki kirjoituksineen: »Uskollisina isäntään laeille henkenne annoitte. Rakkaan synnyinmaanne vapauden alttarille kalleimmat uhrinne kannoitte» sekä »Puolusta totuutta kuolemaan asti. Jumala, Sinun hallussasi on sekä elämä että kuolema»).
- 0,1 vas. St-as., Sh-as. ja kahviloita. 0,2 vas. matkailijakoti. 0,5 Keiteleen Miekkasalmen silta. 0,6 Sh-as. Ajetaan yli Jurvansalon saaren. 4,2 Keiteleen Hännilänsalmen lossi, nopea ja hyvä lossi, salmen leveys 170 m. Molemmiin puolin juhlallisia näköaloja isolle Keiteleelle. 4,6
- 14,5 Viitasaari, Hännilänsalmen tienhaara. Oik. tie Saarijärvelle /58,4/, vas. tie Konginkankaan /31,8/ kautta Jyväskylään.



Viitasaari—Taimoniemi, 14,5 km.

Hyvää, mutta mäkistä vanhaa maantietä, Keski-Suomen luonnonihania seutuja järvimaisemineen. Ajetaan halki Viitasaaren vauraan kirkonkylän.

- 0 Viitasaari. Hännilänsalmen tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,2 Keiteleeseen Hännilänsalmen lossi, nopea ja hyvä lossi, salmen leveys 170 m. Molemmiin puolin juhlallisia näköaloja isolle Keiteleelle. Ajetaan yli Jurvansalon saaren. 4,0 Sh-as. 4,1 Keiteleeseen Miekkasalmen silta. 4,4 oik. matkailijakoti. 4,5 oik. St-as., Sh-as. ja kahviloita. 4,6
- 4,6 Viitasaaren kirkko. (Vas. korkealla mäellä). (Kirkko on rak. puusta 1878 lääninarkkitehti Th. Granstedtin piirustusten mukaan ja rakennusmestari Mikko Karjalahden johdolla. Alttaritaulun »Kristus ristillä» on maalannut hovimaalari R. W. Ekman. Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden kahdenkymmenen viitasaarelaisen kaunis muistomerkki kirjoituksineen: »Uskollisina isänmaan laeille henkenne annoitte. Rakkaan synnyinmaanne vapauden alttarille kalleimmat uhrinne kannoite» sekä »Puolusta totuutta kuolemaan asti. Jumala, Sinun hallussasi on sekä elämä että kuolema»).
- 0,1 Keiteleeseen Kirkkosalmen silta. 0,8 vas. lottien kahvila. 0,9 vas. kahvila. 1,2 oik. St-as. ja matkailijakoti. 1,9 vas. viehättävä näköala yli Keiteleeseen vesien ja vastarannalla olevalle kirkolle. (2,6 vas. tie Savivuoren näkötornille, josta on suurenmoinen näköala yli metsien, Keiteleeseen vasien ja kirkonkylän). 4,9 Taimonmäki (138 m). 5,8 vas. Keiteleeseen vesiä. 6,2 oik. Keiteleeseen Muikunlahti. 9,9
- 14,5 Taimoniemen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Pihtiputaan /34,0/ kautta Pyhäsalmeen, oik. tie Keiteleeseen kirkolle /31,8/.



Viitasaari—Konginkangas, 31,9 km.

Hyvää, mutta kapeaa ja mäkistä vanhaa maantietä, kaunista metsäseutua ja ihania näköaloja Keiteleen vesille. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Viitasaari, Hännilänsalmen tienhaara. Ajetaan E suuntaan, aluksi halki suurten metsämaiden. 7,0 Ilmolahden kylän taloja. 7,4 vas. Sh-as. (12,8 vas. tie Niinilahden kylän taloihin). 13,6 vas. Keitelettä. 13,9 vas. kahvila. 14,1
- 14,1 Niinilahden kylä. Niinilahden silta, vas. Keiteleen vesiä. 3,2 Konginkankaan pitäjänraja. Ajetaan metsäisiä seutuja, missä siellä täällä on asuttuja keskuksia. 12,7 suuri harjuleikkaus. 12,8 vas. Keiteleen lahden pohja — viereisellä niemellä mainioita leiripaikkoja, muhkeita näköaloja järvenselälle. Tie seuraa aivan Keiteleen rantaa. 17,8
- 31,9 Konginkankaan kirkko. Oik. tie Laukaan /46,8/ kautta Jyväskylään, vas. tie Sumiaisten kirkon /19,0/ kautta Kärkkäälän tienhaaraan /31,7/ Laukaan Konneveden tielle. Tienhaarassa vas. St- ja Sh-as.



Konginkangas—Viitasaari, 31,9 km.

Hyvää, mutta kapeaa ja mäkistä vanhaa maantietä, kaunista metsäseutua ja ihania näköaloja Keiteleen vesille. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Konginkankaan kirkko. Ajetaan P suuntaan. Tie seuraa Keiteleen rantaa. 5,0 oik. Keiteleen lahden pohja — viereisellä niemellä mainioita leiripaikkoja, muhkeita näköaloja järvenselälle. 5,1 suuri harjuleikkaus. Ajetaan metsäisiä seutuja, missä siellä täällä on asuttuja keskuksia. 14,6 Viitasaaren pitäjänraja. 17,8
- 17,8 Niinilahden kylä. Niinilahden silta, oik. Keiteleen vesiä. 0,2 oik. kahvila. 0,5 oik. Keitelettä. (1,3 oik. tie Niinilahden kylän taloihin). 6,7 oik. Sh-as. 7,1 Ilmolahden kylän taloja. Kylän jälkeen ajetaan halki suurten metsämaiden. 14,1
- 31,9 Viitasaari, Hännilänsalmen tienhaara. Oik. tie Taimoniemen /14,5/ kautta Pihtiputaalle, vas. tie Saarijärvelle /58,4/.



Konginkangas—Laukaa, 46,8 km.

Hyvää, mutta mäkistä maantietä, luonnonkauniita järvi- ja metsämaisemia. Vauraita, hyvinhoidettuja kyliä, kaksi kauppaa ja useita tehtaita.

- 0 Konginkankaan kirkko. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 vas. Konginkankaan kirkko.
(Kirkko on puusta rak. 1866. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on Alexandra Ståltinin maalaama).
- 1,1 vas. Keiteleen Pyyrinlahti. 3,4 Liimattalanjoen silta. Mäkimaisemia ja viehättäviä näköaloja tieltä sen seuratessa Pyyrinlahden rantaa. 6,6 vas. St-as. 7,1 oik. Kotimäki (213 m), näköalapaikka. 8,0 oik. Telttimäen näkötorni. 15,2 Äänekosken pitäjänraja. Ajetaan mäkistä tietä petäjikkömetsien halki. 18,4 vas. Keiteleen vesiä. 20,7
- 20,7 Mämmensalmen lossi. Oik. Kevätlahti, vas. Keitelettä, juhlallisia näköaloja Keiteleen metsäisille rannoille. Salmen leveys 325 m. 3,4 vas. Äänekosken kirkko (katso paikallislehteä). 4,4
- 25,1 ÄÄNEKOSKEN kauppa. (Katso paikallislehteä). Jatketaan vas. päätietä. (Oik. tie Saarijärven kirkolle /34,1/). 0,3 oik. Äänekosken tehtaot, rautatien tasoylikäytävä. 0,4 silta yli Äänekosken, jonka kautta Keiteleen vedet valuvat Kuhnamojärveen. 0,5 rautatien tasoylikäytävä. 5,0 tie seuraa Äänekosken kapearaiteista rautatietä (oik.), vas. Ala-Keiteleen eteläisin pohjukka. 7,9 vas. Oy. Riihivuoren Sahat. 8,5 vas. Oy. Suolahden Tehtaot. 8,6 rautatien tasoylikäytävä. 8,8 rautatien tasoylikäytävä. 9,0
- 34,1 SUOLAHDEN kauppa. (Katso paikallislehteä). Jatketaan suoraan. (Vas tie Suolahden as:lle /0,2/). 0,9 oik. St-as. 1,8 oik. Suojärvi ja sen etelärannalla Sirkkavuori, jolla näkötorni. 7,1 Laukaan pitäjänraja. Pitkä taival halki metsämaiden 12,7
- 46,8 Laukaa, Nurmijärven tienhaara. Oik. tie Laukaan kirkon /14,0/ kautta Jyväskylään, vas. tie Konneveden kirkolle /26,0/.



Laukaa—Konginkangas, 46,8 km.

Hyvää, mutta mäkestä maantietä, luonnonkauniita järvi- ja metsämaisemia. Vauraita, hyvinhoidettuja kyliä, kaksi kauppaa ja useita tehtaita.

- 0 Laukaa, Nurmijärven tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. Pitkä taival halki metsämaiden. 5,6 Äänekosken pitäjänraja. 10,9 vas. Suojärvi ja sen etelärannalla Sirkkavuori, jolla näkötorni. 11,8 vas. St-as. 12,7
- 12,7 SUOLAHDEN kauppa. (Katso paikallislehteä). Jatketaan suoraan. (Oik. tie Suolahden as:lle /0,2/). 0,2 rautatien tasoylikäytävä. 0,5 oik. Oy. Suolahden Tehtaat. 1,1 oik. Oy. Riihivuoren Sahat. 4,0 tie seuraa Äänekosken kapearaiteista rautatietä (vas.), oik. Ala-Keiteleen eteläisin pohjukka. 8,5 rautatien tasoylikäytävä. 8,6 silta yli Äänekosken, jonka kautta Keiteleen vedet valuvat Kuhnamojärveen. 8,7 vas. Äänekosken tehtaat, rautatien tasoylikäytävä. 9,0
- 21,7 ÄÄNEKOSKEN kauppa. (Katso paikallislehteä). Jatketaan oik. päätieta. (Vas. tie Saarijärven kirkolle /34,1/). 1,0 oik. Äänekosken kirkko (katso paikallislehteä). 4,1
- 25,8 Mämmensalmen lossi. Vas. Kevätlahti, oik. Keitelettä, juhlallisia näköaloja yli Keiteleen metsäisille rannoille. Salmen leveys 325 m. 2,6 vas. Keiteleen vesiä. Ajetaan mäkestä tietä petäjikkömetsien halki. 5,8 Konginkankaan pitäjänraja. 13,0 vas. Telttimäen näkötorni. 13,9 vas. Kotimäki (213 m), näköalapaikka. 14,4 oik. St-as. Mäkimaaisemia ja viehättäviä näköaloja tieltä sen seuratessa Keiteleen Pyyrinlahden rantaa. 20,9 oik. Konginkankaan kirkko (puusta rak. 1866. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on Alexandra Sältinin maalaama). 21,0
- 46,8 Konginkankaan kirkko. Oik. tie Sumiaisten kirkon /19,0/ kautta Kärkkäälän tienhaaraan /31,7/ Laukaan Konneveden tielle, vas. tie Viitasaaren /31,9/ kautta Pihtiputaalle.



Konginkangas—Laukaa, 46,8 km.

Hyvää, mutta mäkiä maantietä, luonnonkauniita järvi- ja metsämaisemia. Vauraita, hyvinhoidettuja kyliä, kaksi kauppala ja useita tehtaita.

- 0 Konginkankaan kirkko. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 vas. Konginkankaan kirkko.
- (Kirkko on puusta rak. 1866. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on Alexandra Ståltinin maalaama).
- 1,1 vas. Keiteleen Pyyrinlahti. 3,4 Liimattalanjoen silta. Mäkimaisemia ja viehättäviä näköaloja tieltä sen seurattessa Pyyrinlahden rantaa. 6,6 vas. St-as. 7,1 oik. Kotimäki (213 m.), näköalapaikka. 8,0 oik. Teltinmäen näkötorni. 15,2 Äänekosken pitäjänraja. Ajetaan mäkiä tietä petäjikkömetsien halki. 18,4 vas. Keiteleen vesiä. 20,5
- 20,5 M ä m m e n s a l m e n l o s s i (325 m.). Oik. Kevätlahti, vas. Keitelettä, juhlallisia näköaloja Keiteleen metsäisille rannoille. 3,4 vas. Äänekosken kirkko (katso paikallislehteä). 4,1 vas. tori ja hotelli. 4,2 oik. matkustajakoti ja Sh-as., vas. St-as. 4,4
- 24,9 ÄÄNEKOSKEN kauppa la. (Katso paikallislehteä). Jatketaan vas. päätieta. (Oik. tie Saarijärven kirkolle /34,1/). 0,3 oik. Äänekosken tehtaot, rautatien tasoristeys. 0,4 silta yli Äänekosken, jonka kautta Keiteleen vedet valuvat Kuhnarnojärveen. 0,5 rautatien tasoristeys. 5,0 tie seuraa Äänekosken kapearaitaista rautatieta (oik.), vas. Ala-Keiteleen lahti. 7,8 vas. Oy. Riihivuoren Sahat. 8,5 vas. Oy. Suolahden Tehtaot. 8,6 ja 8,8 rautatien tasoristeykset. 9,2
- 34,1 SUOLAHDEN kauppa la. (Katso paikallislehteä). Jatketaan suoraan. (Vas. tie Suolahden as:lle /0,2/). 0,9 oik. St-as. 1,8 oik. Suojärvi ja sen etelärannalla Sirkkavuori, jolla näkötorni. 7,1 Laukaan pitäjänraja. Pitkä taival halki metsämaiden. 12,7
- 46,8 L a u k a a, Nurmijärven tienhaara. Oik. tie Laukaan kirkon ohi Vihtalahden /22,9/ kautta Jyväskylään, vas. tie Konneveden /10,2/ kautta Suonenjoelle.



Laukaa—Konginkangas, 46,8 km.

Hyvää, mutta mäkiä maantietä, luonnonkauniita järvi- ja metsämaisemia. Vauraita, hyvinhoidettuja kyliä, kaksi kauppalaa ja useita tehtaita.

- 0 Laukaa, Nurmijärven tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. Pitkä taival halki metsämaiden. 5,6 Suolahden kauppalaan raja. 10,9 vas. Suojärvi ja sen etelärannalla Sirkkavuori, jolla näkötorni. 11,5 oik. Keitele. 11,8 vas. St-as. 12,7
- 12,7 SUOLAHDEN kauppalaa. (Katso paikallislehteä). Jatketaan suoraan. (Oik. tie Suolahden as.ille /0,2/). 0,4 ja 0,7 rautatien tasoristeykset. 0,7 oik. Oy. Suolahden Tehtaat. 1,4 oik. Oy. Riihivuoren Sahat. 4,0 tie seuraa Äänekosken kapearaiteista rautatietä (vas.), oik. Ala-Keiteleen lahti. 8,7 rautatien tasoristeys. 8,8 silta yli Äänekosken, jonka kautta Keiteleen vedet valuvat Kuhnamojärveen. 8,9 vas. Äänekosken tehtaat, rautatien tasoristeys. 9,2
- 21,9 ÄÄNEKOSKEN kauppalaa. (Katso paikallislehteä). Jatketaan oik. päätieltä. (Vas. tie Saarijärven kirkolle /34,1/). 0,1 vas. ja 0,2 oik. St-as., vas. matkustajakoti ja Sh-as. 0,3 oik. tori ja hotelli. 0,6 oik. Keitele. 0,9 oik. Äänekosken kirkko (katso paikallislehteä). 4,1
- 26,0 Mämmensalmen lossi (325 m). Vas Kevätlahti, oik. Keitelettä, juhlallisia näköaloja yli Keiteleen metsäisille rannoille. 2,6 vas. Keiteleen vesiä. Ajetaan mäkiä tietä petäjikkömetsien halki. 5,8 Konginkankaan pitäjänraja, oik. hyvä näköala Keiteleelle. 13,0 vas. Telttimäen näkötorni. 13,9 vas. Kotimäki (213 m.), näköalapaikka. 14,4 oik. St-as. Mäkimaisemia ja viehättäviä näköaloja tieltä sen seurattessa Keiteleen Pyyrinlahden rantaa. 17,3 Liimattalanjoen silta. 20,7 oik. Konginkankaan kirkko (puusta rak. 1866. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on Alexandra Sältinin maalaama). 20,8
- 46,8 Konginkankaan kirkko. Oik. tie Sumiaisten kirkon /19,0/ kautta Kärkkäälän tienhaaraan /31,7/ Laukaan Konneveden tielle, vas. tie Viitasaaren /31,9/ kautta Pihtiputaalle.



Laukaa—Vihtalahti, 22,9 km.

Mäkistä, mutta leveää ja hyvää valtatieä, vaihtelevia mäki- ja järvimaisemia, kauniita metsäseutuja, viljelysmaita, vaurasta ja melkoisen tiheää asutusta.

- 0 Laukaa. Nurmijärven tienhaara. Ajetaan LE suuntaan halki komeiden metsien. Vaihtelevia mäkimaaisemia. 6,8 oik. Sh-as. 6,9 rautatien tasoylikäytävä, vas. Saravesi, Viitasaaren, Saarijärven ja Rautalammin reittien kokoomajärvi. 7,2 oik. Sh-as. 7,3
- 7,3 Kuusan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kuusan asille /0,7/). 0,1 Kuusankosken sillat, vas. voimalaitos, oik. Vatiajärvi, johon Kuhnajärven vedet laskevat Kapeekosken kautta. Kosken rantamat ovat luonnonihanuudesta tunnetut. (4,5 oik. sivutie Paatelan kylään /23,0/ Äänekosken Saarijärven tielle sekä Tikkakoskelle /17,0/). 5,5 vas. St-as. 5,6 rautatien tasoylikäytävä (oik. tie Laukaan asille /0,2/). 6,6 oik. Vuojärvi. 7,3
- 14,6 Laukaan kirkonkylä. Jatketaan oik. (Vas. tie Laukaan kirkolle /0,6/).
- (Laukaan kirkko korkealla mäellä Saraveden rannalla on C. L. Engelin piirustusten mukaan puusta rak. 1834. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastaminen» on maalannut R. W. Ekman. Kellotapuli rak. 1823, luultavasti Charles Bassin piirustusten mukaan. Hautausmaalla on vapaussodassa kaatuneiden laukaalaisten veljeshauta).
- Tienhaarassa St-as. ja matkailijakoti. (0,7 vas. tie Laukaan kirkolle). Oik. sairaala. 1,4 vas. Saravesi, jonka rantaa tie kulkee. 4,8 vas. Laukkavirran Kuhakoski. 6,7 kuljetaan Laukkavirran ja Kuhajärven välisen kannaksen yli. (7,2 oik. tie Vihtavuoren tehtaille /2,6/). 8,3
- 22,9 Vihtalahden tienhaara. Suoraan jatkuu tie Jyväskylään /17,7/, vas. tie Toivakalle /37,9/ ja Kangasniemelle /66,9/.



Vihtalahti—Laukaa, 22,9 km.

Mäkiä, mutta leveää ja hyvää valtatieä, vaihtelevia mäki- ja järvimaisemia, kauniita metsäseutuja, viljelysmaita, vaurasta ja melkoisen tiheää asutusta.

0 Vihtalahden tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. (1,1 vas. tie Vihtavuoren tehtaille /2,6/). 1,6 kuljetaan Laukkavirran ja Kuhajärven välisen kanaksen yli. 3,5 oik. Laukkavirran Kuhakoski. 5,5 oik. Saravesi, jonka rantaa tie kulkee. (7,6 oik. tie Laukaan kirkolle). Vas. sairaala. 8,3

8,3 Laukaan kirkonkylä. Jatketaan vas. (Oik. tie Laukaan kirkolle /0,6/). Tienhaarassa St-as. ja matkailijakoti.

(Laukaan kirkko korkealla mäellä Saraveden rannalla on C. L. Engelin piirustusten mukaan puusta rak. 1834. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastaminen» on maalannut R. W. Ekman. Kellotapuli rak. 1823, luultavasti Charles Bassin piirustusten mukaan. Hautausmaalla on vapaussodassa kaatuneiden laukaalaisten veljeshauta).

0,7 vas. Vuojärvi. 1,7 rautatien tasoylikäytävä (vas. tie Laukaan as:lle /0,2/). 1,8 oik. St-as. (2,8 vas. sivutie Paatelan kylään /23,0/ Äänekosken Saarijärven tielle sekä Tikkakoskelle /17,0/). 7,2 Kuusankosken sillat, oik. voimalaitos, vas. Vatiajärvi, johon Kuhnajärven vedet laskevat Kapeekosken kautta. Kosken rantamat ovat luonnonihanuudestaan tunnetut. 7,3

15,6 Kuusan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kuusan as:lle /0,7/). 0,1 vas. Sh-as. 0,4 rautatien tasoylikäytävä, oik. Saravesi, Viitasaaren, Saarijärven ja Rautalammin reittien kokoomajärvi. 0,5 vas. Sh-as. Ajetaan halki komeiden metsien. Vaihtelevia mäkimaisemia. 7,3

22,9 Laukaa, Nurmijärven tienhaara. Oik. tie Konneveden kirkolle /26,0/, vas. tie Konginkankaan /46,8/ kautta Viitasaarelle.



Vihtalahti—Jyväskylä, 17,7 km.

Mäkistä, mutta leveää ja hyvää valtatietä, vaihtelevia mäki- ja järvimaisemia, viljelysmaita, vaurasta, melkoisen tiheää asutusta.

- 0 Vihtalahden tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 1,6 vas. Leppävesi. (4,6 oik. tie Leppäveden as:lle /0,7/). Vas. St-as. 7,3 Jyväskylän—Suolahden rautatien tasoylikäytävä. 9,5 Jyväskylän pitäjänraja. 14,2 ja 14,4 rautatien tasoylikäytävät. 16,2
- 16,2 Lohikosken tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vaajakoskelle /7,5/ ja Leivonmäelle /55,6/). 0,1 Tourujoen silta. 0,4 vas. *Jyväskylän maalaisk. kirkko.*
(*Kirkko rak. tiilestä Elsi Borgin piirustusten mukaan 1929. Alttaritaulu »Vapahtaja nostaa veteen vajoavaa Pietaria» E. Järnefeltin maalaama.*)
Kirkon vieressä 0,5
- 16,7 Taulumäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Uuraisten /34,2/ kautta Kokkolaan). 0,1 Jyväskylän kaupungin raja. 1,0
- 17,7 JYVÄSKYLÄ. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Puistokatua ja Kauppakatua.



Jyväskylä—Vihtalahti, 17,7 km.

Mäkistä, mutta leveää ja hyvää valtatieä, vaihtelevia mäki- ja järvimaisemia, viljelysmaita, vaurasta, melkoisen tiheää asutusta.

- 0 JYVÄSKYLÄ. Ajetaan IP suuntaan Kauppakatua ja Puistokatua. 0,9 Jyväskylän pitäjän raja. 1,0
- 1,0 Taulumäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Uuraisten /34,2/ kautta Kokkolaan). 0,1 oik. *Jyväskylän maalaisk. kirkko.*
(*Kirkko rak. tiilestä Elsi Borgin piirustusten mukaan 1929. Alttaritaulu »Vapahtaja nostaa veteen vajoavaa Pietaria» E. Järnefeltin maalaama.*)
0,4 Tourujoen silta. 0,5
- 1,5 Lohikosken tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Vaaajakoskelle /7,5/ ja Leivonmäelle /55,6/). 1,8 ja 2,0 Jyväskylän—Suolahden rautatien tasoylikäytävät. (11,6 vas. tie Leppäveden as:lle /0,7/). Oik. St-as. 14,6 oik. Leppävesi. 16,2
- 17,7 Vihtalahden tienhaara. Oik. tie Toivakalle /37,9/ ja Kangasniemelle /66,9/, vas. tie Laukaan /22,9/ kautta Konginkankaalle.



Jyväskylä—Korpilahti, 27,8 km.

Hyvää ja leveää, osin mäkistä ja mutkaista maantietä, vaihtelevia, kauniita metsä- ja järvimaisemia. Kylät vauraita, viljelykset oivallisia.

- 0 JYVÄSKYLÄ. Ajetaan LE suuntaan Kauppakatua ja Seminaarinkatua. 1,0 Jyväskylän pitäjänraja. Seuraan Haapamäelle menevää rautatietä. 1,3 rautatien alikäytävä. 1,4 vas. Jyväsjärven lahti. 2,5 vas. Päijänteen pohjoinen lahdenpohja. (3,9 oik. tie Keljon valimolle). 4,3 oik. rotkomainen, syvä joenuoma, Joppakannoro. 6,4
- 6,4 Säynätsalon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Keski-Suomen parantolaan /4,5/ ja Säynätsalon saareen /5,6/). 1,8 Vaasan ja Hämeen läänien raja, Muuramen pitäjä alkaa. 6,5 hyvä näköala Muuramen kirkonkylän kauniille maisemille, vas. Päijänteen Haapalahti. 7,3 oik. St-as. 7,4 vas. kahvila. 7,7 vas. Muuramen huonekalutehdas. 7,9 Muuratjoen silta, oik. Muuratjärvi. 8,0
- 14,4 Muuramen kirkko. (Oik. tie kirkolle /0,4/). Oik. St- ja Sh-as.
- (Muuramen kirkko korkealla metsäisellä harjulla, rak. 1929 tiilestä arkkitehti Alvar Aallon piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Pietari ja Johannes parantavat ramman» maalannut V. Lönnberg).
- (0,6 oik. tie Muuramen kirkolle). Ajetaan halki juhlallisten metsämaiden. 8,1 Korpilahden pitäjänraja. 11,5 vas. Päijänteen Korpilahti. 13,4
- 27,8 Korpilahti, Markkulan tienhaara. Oik. tie Jämsän /30,4/ kautta Tampereelle, vas. tie Kärkisten salmen yli Luhangan kirkolle /35,7/ ja Joutsan kirkolle /50,9/.



Korpilahti—Jyväskylä, 27,8 km.

Hyvää ja leveää, osin mäkestä ja mutkaista maantietä, vaihtelevia, kauniita metsä- ja järvimaisemia. Kylät vauraita, viljelykset oivallisia.

- 0 Korpilahti, Markkulan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 1,9 oik. Päijänteen Korpilahti. 5,3 Muuramen pitäjänraja. Ajetaan halki juhlaisten metsämaiden. (12,8 vas. tie Muuramen kirkolle). 13,4
- 13,4 Muuramen kirkko. (Vas. tie kirkolle /0,4/). Vas. St- ja Sh-as.
- (Muuramen kirkko korkealla metsäisellä harjulla, rak. 1929 tiilestä arkkitehti Alvar Aallon piirustusten mukaan. Altaritaulun »Pietari ja Johannes parantavat ramman» maalannut V. Lönnberg).
- 0,1 Muuratjoen silta, vas. Muuratjärvi. 0,3 oik. Muuramen huonekalutehdas. 0,6 oik. kahvila. 0,7 vas. St-as. 1,5 taakse hyvä näköala Muuramen kirkonkylän kauniille maisemille, oik. Päijänteen Haapalahti. 6,2 Hämeen ja Vaasan läänien raja, Jyväskylän pitäjää alkaa. 8,0
- 21,4 Säynätsalon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Keski-Suomen parantolaan /4,5/ ja Säynätsalon saareen /5,6/). 2,1 vas. rotkomainen, syvä joenuoma, Joppakannoro. (2,5 vas. tie Keljon valimolle). 3,9 oik. Päijänteen pohjoinen lahdenpohja. 5,0 oik. Jyväsjärven lahti. 5,1 rautatien alikäytävä. 5,4 Jyväskylän kaupungin raja. 6,4
- 27,8 JYVÄSKYLÄ. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Seminaarinkatua ja Kauppakatua.



Korpilahti—Jämsä, 30,4 km.

Uusittua ja hyvää, vaikka mäkistä maantietä, kauniita metsä- ja viljelysmaisia. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Korpilahti, Markkulan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 1,2
- 1,2 Pohjolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Petäjäveden kirkolle /43,8/). Hyvin viljelty notkelma. 1,0 oik. kahvila. 1,1 oik. St- ja vas. Sh-as. 1,2
- 2,4 Korpilahden kirkko.
(*Kirkko* on rakennusmestari Herman Nybergin johdolla puusta rakennettu 1826. Alttaritaulun »Tulkaa minun tyköni» on maalannut Vilho Sjöström).
- Vas. kahvila. 0,1 oik. majatalo, vas. Nurmisen saha Päijänteen rannalla. 0,8 takavas. suurenmoisen juh- lallisia näköaloja Päijänteen Kärkistensalmelle. 5,8 komeita mäkimaaisia metsäisine mäenrinteineen, viljeltyine notkelmineen. (6,1 oik. sivutie Koskenpään kirkolle /22,0/). 6,6 vas. Painajanjärvi. 13,3 Jämsän pitäjänraja. 15,6
- 18,0 Juokslahden kylä. Vas. Päijänteen Juokslahti. Matkustajakoti ja kahvila. 0,1 oik. Juoksjärvi. 0,4 vas. Sh-as. (0,8 vas. tie Patajoensuuhun). 11,2 oik. Jämsän kirkko. 12,1 Jämsän tori. (Oik. tie Jämsänkosken /7,5/ kautta Koskenpäähän /26,1/ ja Petäjävedelle /44,5/). 12,2 Jämsänjoen silta 12,4
- 30,4 Jämsä, Seppolan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Länkipohjan /36,8/ kautta Tampereelle, oik. tie Vilppulaan /45,8/ ja vas. tie Kuhmoisten /41,0/ kautta Lahteen.
(*Jämsän jokivarso* muodostaa taajaväkisen yhdyskunnan, jossa on n. 1000 asukasta. — *Jämsän kirkko* on rak. 1929 K. S. Kallion piirustusten mukaan tiilestä. Vanhan puukirkon palosta pelastunut kaksiosainen alttaritaulu »Kristuksen kirkastaminen» ja »Pyhä ehtoollinen» A. B. Godenhjelmmin maalaama).



Jämsä—Korpilahti, 30,4 km.

Uusittua ja hyvää, vaikka mäkistä maantietä, kauniita metsä- ja viljelysmaisia. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Jämsä, Seppolan tienristeys. Ajetaan IP suuntaan. 0,2 Jämsänjoen silta. 0,3 Jämsän tori. (Vas. tie Jämsänkosken /7,5/ kautta Koskenpäähän /26,1/ ja Petäjävedelle /44,5/).

(Jämsän jokivarsi muodostaa taajaväkisen yhdyskunnan, jossa on n. 1000 asukasta. — Jämsän kirkko on rak. 1929 K. S. Kallion piirustusten mukaan tiilestä. Vanhan puukirkon palosta pelastunut kaksiosainen alttaritaulu »Kristuksen kirkastaminen» ja »Pyhä ehtoollinen» A. B. Godenhjelmän maalaama).

1,2 vas. Jämsän kirkko. (11,6 oik. tie Patajoensuuhun). 12,0 oik. Sh-as. 12,3 vas. Juoksjärvi. 12,4

- 12,4 Juokslahden kylä. Oik. Päijänteen Juokslahti. Matkustajakoti ja kahvila. 2,3 Korpilahden pitäjänraja. 9,0 oik. Painajanjärvi. (9,5 vas. sivutie Koskenpään kirkolle /22,0/). 9,8 komeita mäkimäisiä metsäisine mäenrinteineen, viljeltyine notkelmiineen. 14,8 etuoik. suurenmoisen juhlallisia näköaloja Päijänteen Kärkistensalmelle. 15,5 vas. majatalo, oik. Nurmisen saha Päijänteen rannalla. 15,6

- 28,0 Korpilahden kirkko.

(Kirkko on rakennusmestari Herman Nybergin johdolla puusta rakennettu 1826. Alttaritaulun »Tulkaa minun tyköni» on maalannut Vilho Sjöström).

Oik. kahvila. 0,1 vas. St- ja oik. Sh-as. 0,2 vas. kahvila. 1,2

- 29,2 Pohjolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Petäjäveden kirkolle /43,8/). 1,2

- 30,4 Korpilahti, Markkulan tienhaara. Oik. tie Kärkisten salmen yli Luhangan kirkolle /35,7/ ja Joutsan kirkolle /50,9/, vas. tie Jyväskylään /27,8/.



Jämsä—Länkipohja, 36,8 km.

Hyvää, leveätä, mutta paikatellen mäkistä ja mutkaista maantietä, suuria metsiä, muutama Längelmäveden reitin järvimaisema. Asutus harvaa.

- 0 Jämsä, Seppolan tienhaara. Ajetaan L suuntaan. Heti lähdettäessä aukenevat eteen Jämsän kirkonkylän laajat viljelykset. (4,2 vas. tekeillä oleva oikotie Valkeajärven tienhaaraan). 5,1 ajetaan halki komean metsän. 14,9 Kuoreveden pitäjänraja. 19,2 oik. Sh-as. Muhkea näköala eteenpäin kaukauna siintäville metsäisille mäille. 20,5
- 20,5 Hallinpenkin tienhaara, Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kuoreveden kirkolle /12,9/ ja Runttimäelle Jämsän—Vilppulan maantielle /19,9/). 1,5 oik. Kolhinselkä, tie seuraa läheltä järveä. Kauniita näköaloja järvelle. 4,5 Längelmäen pitäjänraja. Tie kulkee jatkuvasti suurten salometsien halki. 9,0
- 29,5 Valkeajärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. yhtyy Jämsästä tuleva uusi tie päätiehen). Tie seuraa Valkeajärven rantaa, viehättäviä näköaloja järvelle. 7,3
- 36,8 Länkipohjan tienhaara. Oik. tie Oriveden /30,2/ kautta Tampereelle, vas. tie Längelmäen kirkolle /10,7/ sekä edelleen Längelmäveden itäpuolelle. (Tienhaarassa kaunis kivipatsas vapaussodan taistelujen muistoksi kirjoituksineen: »Lapuan lumi-aura, isä ja poika Matti ja Ilmari Laurila kaatui- vat voittajina Länkipohjan taistelussa 16/3 1918»).



Länkipohja—Jämsä, 36,8 km.

Hyvää, leveätä, mutta paikatellen mäkistä ja mutkaista maantietä, suuria metsiä, muutama Längelmäveden reitin järvimaisema. Asutus harvaa.

- 0 Länkipohjan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 4,8 tie seuraa Valkeajärven rantaa, viehättäviä näköaloja järvelle. 7,3
- 7,3 Valkeajärven tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. rakenteilla oleva oikotie Jämsään). Tie kulkee suurten salometsien halki. 4,5 Kuoreveden pitäjänraja. 7,0 vas. Kolhinselkä, tie seuraa läheltä järveä. Kauniita näköaloja järvelle. 9,0
- 16,3 Hallinpenkin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kuoreveden kirkolle /12,9/ ja Runttimäelle Jämsän—Vilppulan maantielle /19,9/). 1,3 vas. Shas. 5,6 Jämsän pitäjänraja. (16,3 oik. oikotie Valkeajärven tienhaaraan). 20,5
- 36,8 Jämsä, Seppolan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Korpilahden /30,4/ kautta Jyväskylään, vas. tie Vilppulaan /45,8/ ja oik. tie Kuhmoisten /41,0/ kautta Lahteen.



Länkipohja—Orivesi, 30,2 km.

Vanhaa ja hyvää, mutta mäkistä ja mutkaista maantietä, Keski-Suomen mäkimaastoa, kauniita viljelyksiä ja järvimaisemia. Asutus harvahkoa, mutta talot vauraita ja hyvin hoidettuja.

- 0 Länkipohjan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 0,2 vas. Sh-as. 0,3 oik. Sh-as. 0,7 vas. kaunis Säkkiänselkä, jonka rantaa tie kiertää. 7,1 vas. Lopenselän lahdelta Harolahti. 8,1 Talviaistenjoki. 8,4
- 8,4 Talviaisten kylä. Oik. St-as. 1,4 vas. viehättäviä näköaloja Lopenselälle kauniine rantoineen. 3,3 vas. Eräslahti. 5,1 kauniita viljelysmaisemia tien molemmin puolin. 7,2 oik. Eräsjärvi. 8,9 Oriveden pitäjänraja. 11,9 laajoja kauniita viljelysmaita mäkien rinteillä. 13,7 Leppähampaanjoen silta, ajetaan joen rantaa. 14,7
- 23,1 Kokkolantienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Juupajoen kirkolle /10,6/). 3,0 vas. Sänkijärvi. Ajetaan edelleen halki kauniiden viljeltyjen rinteiden. 4,6 Nihuanjoen silta, oik. Nihujärvi, vas. Saunalampi ja sen takana Laavusjärvi. 5,6 vas. Oriveden selkää. 5,8 rautatien tasoylikäytävä. (Oik. tie Oripohjan as:lle /0,2/). 6,6 vas. Oriveden kansanopisto. 7,1
- 30,2 Orivesi. Suoraan jatkuu tie Kangasalan /34,9/ kautta Tampereelle, oik. tie Ruoveden /48,5/ kautta Vaasaan. Tienhaarassa St-as. ja ruokala.



Orivesi—Länkipohja, 30,2 km.

Vanhaa ja hyvää, mutta mäkiä ja mutkaista maantietä, Keski-Suomen mäkimaa-astoa, kauniita viljelyksiä ja järvimaisemia. Asutus harvahkoa, mutta talot vauraita ja hyvin hoidettuja.

- 0 Orivesi. Ajetaan I suuntaan. 0,5 oik. Oriveden kansanopisto. (1,3 vas. tie Oripohjan as:lle /0,2/). Rautatien tasoylikäytävä. 2,5 Nihuanjoen silta, vas. Nihujärvi, oik. Saunalampi ja sen takana Laavusjärvi. Ajetaan halki kauniiden viljeltyjen rinnemaiden. 4,1 oik. Sänkijärvi. 7,1
- 7,1 Kokkolan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Juupajoen kirkolle /10,6/). 1,0 Leppähampaanjoen silta. 2,8 laajoja kauniita viljelysmaita mäkien rinteillä. 5,8 Längelmäen pitäjänraja. 7,5 vas. Eräsjärvi. 9,6 kauniita viljelysmaisemia tien molemmin puolin. 11,4 oik. Eräslahti. 13,3 oik. viehättäviä näköaloja Lopenselälle kauniine rantoineen. 14,7
- 21,8 Talviaisten kylä. Vas. St-as. 0,3 Talviaistenjoki. 1,3 oik. Lopenselän lahdella Harolahti. 7,7 oik. kaunis Säkkiänselkä. 8,1 vas. Sh-as. 8,2 oik. Sh-as. 8,4
- 30,2 Länkipohjan tienhaara. Oik. tie Längelmäen kirkolle /10,7/ sekä edelleen Längelmäveden itäpuolelle, vas. tie Jämsän /36,8/ kautta Jyväskylään.

(Tienhaarassa kaunis kivipatsas vapaussodan taistelujen muistoksi kirjoituksineen: »Lapuan lumi-aura, isä ja poika Matti ja Ilmari Laurila kaatui-
vat voittajina Länkipohjan taistelussa 16/3 1918»).



Orivesi—Kangasala, 35,0 km.

Hyvää ja leveää, mutta paikotellen mäkistä ja mutkittelevaa maantietä, luonnonihania näköaloja Längelmävedelle ja Vesijärvelle. Asutus verrattain tiheää, viljelykset hyvinhoidettuja.

0 Orivesi. Ajetaan E suuntaan. 0,1 oik. Sh- ja St-as.

0,5 oik. Sh-as. 0,7 vas. *Oriveden kirkko*.

(Kirkko, neljäs järjestyksessä, rak. puusta 1781, alttaritaulu »Kristus ilmestyy Maria Magdalenalle» Alexandra Sältinin maalaama. — Oriveden seu-
duilla käytiin 1918 ankaria taisteluja).

1,0 vas. Oriveden Kirkkolahti. Kauniita viljelysmai-
semia. 1,8

1,8 Kiikanmäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas.
tie Länkipohjaan /42,7/ ja Kuhmoisiin /53,2/). 0,4
oik. Suomen ainoa leprasairaala. 1,4 edessä juhlalli-
nen näköala Längelmäveden Pappilanselälle. (2,0 vas.
tie Oriveden as:lle /0,7/). 3,7 rautatien tasoylikäy-
tävä. 4,0 vas. Säynäjoen kartano (1700-luvulta).
(4,3 oik. sivutie Viitapohjan seisakkeen /0,2/ kautta
Näsijärven Paarlahdelle /17,0/). 8,4

10,2 Naappilan kylä. (Oik. tie Siitaman pys:lle
/6,5/ ja vas. Suomaseman kylään /8,0/). Vas. Sh-as.
1,9 oik. vilahtaa kaukaa näkyviin Vesijärvi. 3,2 Kan-
gasalan pitäjänraja. 4,6 oik. Vesijärven selkää. 6,4
viljelysmaisemia edessä, vas. Längelmävesi, oik. Vesi-
järvi. 7,7 Ponsan kylän taloja, vas. Ponsanselkä. 8,5
Neulaniemen kylän taloja. 9,8 oik. St-as., Tohkalan
kylän taloja. 15,8 oik. kaunis viljelysmaisema, vas.
Längelmäveden vesiä. 19,5 oik. kaukana näkyy Keski-
Hämeen keuhkotautiparantola Nikonlinna. 20,6 oik.
Kangasalan kirkko Vesijärven takana. 22,3 suuren-
moinen näköala Vesijärven selälle. 23,0 oik. tien si-
vussa omituinen, tasapäiseksi kasvanut kuusi. 23,5
vas. *Vääksyn kartano* (1500-luvulta, kuulunut m.m.
Kustaa Vaasalle ja Juhana Herttualle). 24,2 Sarsa-
joen silta. 24,8

35,0 Kangasala, Huutijärven tienhaara. Oik. tie Tam-
pereelle /21,2/, vas. tie Pälkäneen /26,7/ kautta Hä-
meenlinnaan. Tienhaarassa Sh-as.



Kangasala—Orivesi, 35,0 km.

Hyvää ja leveää, mutta paikatellen mäkistä ja mutkittelevaa maantietä, luonnonihania näköaloja Vesijärvelle ja Längelmävedelle. Asutus verrattain tiheää, viljelykset hyvinhoidettuja.

- 0 Kangasala, Huutijärven tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,6 Sarsajoen silta. 1,3 oik. *Vääksyn kartano* (1500-luvulta, kuulunut m.m. Kustaa Vaasalle ja Juhana Herttualle). 1,8 vas. tien sivussa omituinen tasapäiseksi kasvanut kuusi. 2,5 vas. suurenmoinen näköala Vesijärven selälle. 4,2 vas. Kangasalan kirkko Vesijärven takana. 5,3 vas. kaukana näkyy Keski-Hämeen keuhkotautiparantola Nikonlinna. 9,0 vas. kaunis viljelysmaisema, oik. Längelmäveden vesiä. 15,0 vas. St-as., Tohkalan kylän taloja. 16,3 Neulaniemen kylän taloja. 17,1 Ponsan kylän taloja, oik. Ponsanselkä. 18,4 oik. Längelmävesi, vas. Vesijärvi. 20,2 vas. Vesijärven selkää. 21,6 Oriveden pitäjänraja. 22,9 vas. vilahtaa kaukaa Vesijärvi. 24,8
- 24,8 Naappilan kylä. (Vas. tie Siitaman pysille /6,5/ ja oik. Suomaseman kylään /8,0/). Oik. Sh-as. (4,1 vas. sivutie Viitapohjan seisakkeen /0,2/ kautta Näsijärven Paarlahdelle /17,0/). 4,4 oik. Säynäjoen kartano (1700-luvulta). 4,7 rautatien tasoylikäytävä. (6,4 oik. tie Oriveden asille /0,7/). 7,0 taakse juhlaallinen näköala Längelmäveden Pappilanselälle. 8,0 vas. Suomen ainoa leprasairaala. 8,4
- 33,2 Kiikanmäen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Länkipohjaan /42,7/ ja Kuhmoisiin /53,2/). 0,8 oik. Oriveden Kirkkolahti. Kauniita viljelysmaisemia. 1,1 oik. Oriveden kirkko.
- (Oriveden kirkko on rak. puusta 1781. Alttaritaulun »Kristus ilmestyy Maria Magdalenalle» on maalannut Alexandra Sältin. — Oriveden seuduilla käytiin 1918 ankaria taisteluja).
- 1,3 vas. Sh-as. 1,7 vas. Sh- ja St-as. 1,8
- 35,0 Orivesi. Oik. tie Länkipohjan /30,2/ kautta Jyväskylään, vas. tie Ruoveden /48,5/ kautta Vaasaan.



Kangasala—Pälkäne, 26,7 km.

Hyvää valtatieä, joka kulkee Suomen kauneimpia harjuja pitkin ja Mallasveden, Roineen ja Längelmäveden rantamia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Kangasala, Huutijärven tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 1,9 oik. Sääkkölän järvi. (Oik. sivutie Liuksialaan /5,0/). 3,8 vas. *Keisariharju*. (Saanut nimensä Aleksanteri I:n käynnistä siellä 1819). 4,2 Kaivannon kanava, oik. Roine.

(Vielä v. 1600 laski Längelmävesi Roineeseen Huutijärven kohdalla Sarsanjokea, mutta raivasi 1604 itselleen uuden väylän Iharin kautta. 1830 ryhdyttiin Längelmävetä laskemaan Kaivannon kautta, mutta ennen kanavan valmistumista vesi mursi itselleen nykyisen uomansa).

- (4,6 oik. tie *Vehnoniemen harjulle* /1,3/, matkailumaja, näkötorni ja Sh-as. — Kerrotaan, että Z. Topelius olisi juuri Vehoniemen näköaloista saanut aiheen lauluun »Mä oksalla ylimmällä»). 5,2 vas. Längelmävesi. 5,7 oik. portaat Vehoniemen harjulle. ... 5,9
- 5,9 Tylkän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Iharin /5,6/ kautta Kuhmalahteen /32,4/). (0,6 oik. tie Vehoniemen harjulle /0,8/). 2,6 oik. Roineen vesiä. 4,5 Pälkäneen pitäjänraja. (8,5 vas. tie Syrjäharjun näkötornille). 10,2 oik. kaunis näköala Mallasvedelle. (Vas. tie näkötornilta yhtyy päätiehen). Lottien kahvila. 10,4
- 16,3 Pälkäneen kirkko. Jatketaan oik. (Vas. tie Iharin /9,0/ kautta Kuhmalahden kirkolle /35,8/. Tien varressa /1,1/ *Pälkäneen vanhan kirkon* komeat rauniot. Kirkko rak. P. Mikaelin muistoksi harmaasta kivistä ennen v:tta 1450). Vas. kahvila.
- Pälkäneen kirkko* on Engelin piirustusten mukaan rak. tiilistä 1839. Alttaritaulu »Jeesus Getsemanessa» prof. Limmellin maalaama).
- 0,3 oik. Sh-as. 0,4 oik. St-as., vas. matkailijakoti. 0,6 oik. Sh-as. 0,7 Kostian virran silta. 0,8
- 17,1 Kostian tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Luopioisten kirkolle /25,8/). 1,0 oik. Pälkäneen hautausmaa ja sankaripatsas. 4,4 oik. Mallasvesi. 6,8 oik. Ruokolan kartano (1600-luvulta). 8,8 oik. Pinteleen järvi. 9,6
- 26,7 Pälkäne, Kyllön tienhaara. Oik. tie Hatulan /26,4/ kautta Hämeenlinnaan, vas. tie Hauhon kirkon /17,0/ kautta Lahteen.



Pälkäne—Kangasala, 26,7 km.

Hyvää valtatieä, joka kulkee Suomen kauneimpia harjuja pitkin ja Mallasveden, Roineen ja Längelmäveden rantamia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Pälkäne, Kyllön tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,8 vas. Pinteleen järvi. 2,8 vas. Ruokolan kartano (1600-luvulta). 5,2 vas. Mallasvesi. 8,6 vas. Pälkäneen hautausmaa ja sankaripatsas. 9,6
- 9,6 Kostian tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Luopioisten kirkolle /25,8/). 0,1 Kostian virran silta. 0,2 vas. Sh-as. 0,4 vas. St-as., oik. matkailijakoti. 0,5 vas. Sh-as. 0,8
- 10,4 Pälkäneen kirkko. Jatketaan vas. (Oik. tie Iharin /9,0/ kautta Kuhmalahden kirkolle /35,8/. Tien varressa /1,1/ Pälkäneen vanhan kirkon komeat rauniot. Kirkko rak. P. Mikaelin muistoksi harmaasta kivistä ennen vuotta 1450). Oik. kahvila.
- Pälkäneen kirkko* on Engelin piirustusten mukaan rak. tilistä 1839. Alttaritaulu »Jeesus Getsemanessa» prof. Linnellin maalaama).
- 0,2 vas. kaunis näköala Mallasvedelle. (Oik. tie Syrjäharjun näkötornille). Lottien kahvila. (1,9 oik. tie näkötornilta yhtyy päätiehen). 5,9 Kangasalan pitäjänraja. 7,8 vas. Roineen vesiä. (9,8 vas. tie Vehoniemen harjulle /0,8/, missä matkailumaja, näkötorni ja Sh-as. — Kerrotaan, että Z. Topelius olisi juuri Vehoniemen näköaloista saanut aiheen lauluun »Mä oksalla ylimmällä...»). 10,4
- 20,8 Tylkän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Iharin /5,6/ kautta Kuhmalahteen /32,4/). 0,2 vas. portaat Vehoniemen harjulle. 0,7 oik. Längelmävesi. (1,3 vas. tie Vehoniemen harjulle /1,3/). 1,7 Kaivannon kanava, vas. Roine.
- (Vielä v. 1600 laski Längelmävesi Roineeseen Huutijärven kohdalla Sarsanjokea, mutta raivasi 1604 itselleen uuden väylän Iharin kautta. 1830 ryhdyttiin Längelmävetä laskemaan Kaivannon kautta, mutta ennen kanavan valmistumista vesi mursi itselleen nykyisen uomansa).
- 2,1 oik. Keisariharju. (Saanut nimensä Aleksanteri I:n käynnistä siellä 1819). 4,0 vas. Sääkkölän järvi. Vas. sivutie Liuksialaan /5,0/). 5,9
- 26,7 Kangasala, Huutijärven tienhaara. Oik. tie Oriveden /35,0/ kautta Jyväskylään ja Vaasaan, vas. tie Kangasalan kirkon /2,7/ kautta Tampereelle. Tienhaarassa Sh-as.



Pälkäne—Hattula, 26,4 km.

Hyvää valtatieä, kauniita viljelys- ja järvimaisemia. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Pälkäne, Kyllön tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 0,3 Kyllönjoen silta. 0,7 vas. St-as. ja kahvila | 0,8 |
| 0,8 | Laitikkalan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Sääksmäen /23,5/ kautta Valkeakoskelle /32,4/). 2,7 Hauhon pitäjänraja. Vas. Ilmoilan selkä. 7,5 oik. Jokijärvi. (7,8 vas. kylätie Alvettulaan). (10,2 vas. tie Alvettulan kylään Pälkäneen—Hauhon tielle /6,4/). | 11,8 |
| 12,6 | Moinittulan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Sääksmäen kirkolle /25,8/ ja Valkeakoskelle /34,7/). (3,0 oik. sivutie Lusin kylään). 9,1 Jokivarren kylä. | 13,8 |
| 26,4 | Hattula, Rahkoilan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Hämeenlinnaan /10,5/, vas. tie Aulangon kautta Hämeenlinnaan /12,2/, oik. tie Tyrvännön kirkolle /12,2/. | |



Hattula—Pälkäne, 26,4 km.

Hyvää valtatieä, kauniita viljelys- ja järvimaisemia. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Hattula, Rahkoilan tienristeys. Ajetaan P suuntaan. 4,7 Jokivarren kylä. (10,8 vas. sivutie Lusin kylään). 13,8
- 13,8 Monittulan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Sääksmäen kirkolle /25,8/ ja Valkeakoskelle /34,7/). (1,6 oik. tie Alvettulan kylään Pälkäneen—Hauhon tielle /6,4/). (4,0 oik. kylätie Alvettulaan). 4,3 vas. Jokijärvi. 4,6 oik. Ilmoilan selkä. 9,1 Pälkäneen pitäjänraja. 11,8
- 25,6 Laitikkalan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Sääksmäen /23,5/ kautta Valkeakoskelle /32,4/). Vas. Pinteleen järvi. 0,1 oik. St-as. ja kahvila. 0,5 Kyllön joen silta. 0,8
- 26,4 Pälkäne, Kyllön tienhaara. Oik. tie Hauhon kirkon /17,0/ kautta Lahteen, vas. tie Pälkäneen kirkon /10,4/ kautta Tampereelle ja Jyväskylään.



Hattula—Hämeenlinna, 10,5 km.

Hyvää valtatietä, joka kulkee vanhan kulttuuriseudun halki, ohi useiden historiallisten nähtävyyksien. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Hattula, Rahkoilan tienristeys. Ajetaan E suuntaan. 0,7 oik. *Hattulan uusi kirkko* (rak. E. Lohrmanin piirustusten mukaan 1857. Kirkossa on kolme alttaritaulua, »Kristus Getsemanessa», »Kristus ristillä» ja »Ylösnouseminen kuolleista», jotka R. V. Ekman on maalannut). 1,2 Mierolan virran silta. 1,3
- 1,3 Mierolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Parolan as:n /2,2/ kautta Nihattulan tienhaaraan /5,7/ Hämeenlinnan Toijalan tielle). Tienhaarassa oik. Sh-as. ja kahvila. 0,1 vas. Alhaisten kartano (omist. kauppaneuvos Skogster). (1,2 oik. sivutie Parolan as:lle). 1,3
- 2,6 Hattulan vanha kirkko.
(Kirkko on maamme huomattavimpia keskiaikaisia muistomerkkejä. Se on tiilestä rak. todennäköisesti jo 1200-luvulla, mainitaan ensi kerran 1324. Aikoinaan kuuluisa pyhiinvaelluspaikka, jonne ulkomaalaisetkin sovinnonetsijät suuntasivat matkansa. Kirkossa runsaasti katto- ja seinämaalauksia 1510-luvulta. Kirkon avainta säilytetään lähinnä ennen kirkkoa olevassa talossa vas.).
0,1 oik. kunnan jyvämakasiini. 0,4 vas. Herniäisten kartano (hyvät viljelykset, suuri omenapuutarha). 1,2 edessä vas. näkyy Aulangon näkötorni. (1,5 oik. sivutie Niemenkylään). 1,9 vas. kaunis näköala Hattulan järvelle. 3,2 vas. Kirstulan kartano (omistaa Hämeenlinnan kaupunki). 3,5 vas. järven vastarannalla Aulangon uimalaitos. 4,2 rautatien tasoylikäytävä (varovaisuus paikallaan). 5,3 vas. Vanajaveden takana Aulangon matkailuhotelli ja puisto. 5,5 vas. Vanajaveden rautatiesilta. 6,3 vas. Hämeenlinnan kaunis kaupunginpuisto. 6,5 oik. valtion omistama Ojoisten kartano. 6,9 vas. KTR 1:n kasarmit. 7,2 vas. Hämeenlinna. 7,9
- 10,5 HÄMEENLINNA, kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Tampereentietä ja Raatihuoneenkatua.



Hämeenlinna—Hattula, 10,5 km.

Hyvää valtatieä, joka kulkee vanhan kulttuuriseudun halki, ohi useiden historiallisten nähtävyyksien. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 HÄMEENLINNA, kauppatori. Ajetaan Raatihuoneenkatua L suuntaan, käännetään oik. Tampereentielle. 0,7 oik. Hämeenlinna. 1,0 oik. KTR 1:n kasarmit. 1,4 vas. valtion omistama Ojoisten kartano. 1,6 oik. kaunis kaupunginpuisto. 2,4 oik. Vanajaveden rautatie-silta. 2,6 oik. Vanajaveden takana Aulangon matkai-luhotelli ja puisto. 3,7 rautatien tasoylikäytävä (ve-rovaisuus paikallaan). 4,4 oik. järven vastarannalla Aulangon uimalaitos. 4,7 oik. Kirstulan kartano (omis-taa Hämeenlinnan kaupunki). 6,0 oik. kaunis näköala Hattulan järvelle. (6,4 vas. sivutie Niemenkylään). 6,7 takana oik. Aulangon näkötorni. 7,5 oik. Her-niäisten kartano (hyvät viljelykset, suuri omenapuu-tarha). 7,8 vas. kunnan jyvämakasiini. 7,9
- 7,9 Hattulan vanha kirkko.
(Kirkko on maamme huomattavimpia keskiaikaisia muistomerkkejä. Se on tiilestä rak. todennäköisesti jo 1200-luvulla, mainitaan ensi kerran 1324. Aikoi-naan kuuluisa pyhiinvaelluspaikka, jonne ulkomaalaisetkin sovinnonetsijät suuntasivat matkansa. Kirkossa runsaasti katto- ja seinämaalauksia 1510-luvulta. Kirkon avainta säilytetään kirkon jälkeen ensimmäisessä talossa oik.).
(0,1 vas. sivutie Parolan as:lle). 1,2 oik. Alhaisten kartano (omist. kauppaneuvos Skogster). 1,3
- 9,2 Mierolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Parolan as:n /2,2/ kautta Nihattulan tienhaaraan /5,7/ Hämeenlinnan Toijalan tielle). Tienhaarassa vas. Sh-as. ja kahvila. 0,1 Mierolan virran silta. 0,6 vas. *Hattulan uusi kirkko* (rak. E. Lohrmanin piirustusten mukaan 1857. Kirkossa on kolme alttaritaulua, »Kristus Getsemanessa», »Kristus ristillä» ja »Ylös-nouseminen kuolleista», jotka R. V. Ekman on maa-lannut). 1,3
- 10,5 Hattula, Rahkoilan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Pälkäneen /26,4/ kautta Tampereelle, oik. tie Aulangon kautta Hämeenlinnaan /12,2/, vas. tie Tyrvännön kirkolle /12,2/.



Hämeenlinna—Turenki, 15,0 km.

Osittain uusittua, vanhaa hyvää valtatietä, joka kulkee kuu-
lun Hattelmalan harjun yli, vauraiden viljelmien ja metsämaas-
ton halki.

- 0 HÄMEENLINNA, kauppatori. Ajetaan L suuntaan
Raatihuoneenkatua ja Turuntietä. 1,5
- 1,5 Punaportin tienhaara. Käännyttään vas.
(Suoraan jatkuu tie Ahveniston harjuille /1,0/ ja pa-
rantolaan sekä oik. Parolankankaan /5,8/ kautta Toi-
jalaan ja Tampereelle). 0,1 oik. sotilaskasarmeja.
0,5 vas. Aartelan suuret kasvihuoneet. 0,8 vas. auto-
korjaamo. 0,9
- 2,4 Luolajan tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Rengon kirkon /13,4/ kautta Forssaan, Tur-
kuun ja Helsinkiin). (0,8 oik. tie Hattelmalan ky-
lään /1,0/). 1,1 Hattelmalan harjun korkein kohta.
(Vas. parveke, jolta erinomainen näköala Hämeenlin-
nan kaupunkiin ympäristöineen (katso paikallisleh-
teä). Oik. Hattelmalan järvi. (2,1 vas. tie Kankaan-
taan esikaupungin kautta Hämeenlinnaan). (2,6 vas.
tie Perttulan tylsämielisten lasten kasvatuslaitokseen
/0,5/. — Joutui valtiolle 1909, tilaa 100 oppilaalle).
Edelleen 7,9
- 10,3 Rastilan tienhaaraan. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Janakkalan kirkolle /5,7/).
(*Janakkalan kirkko* on rakennettu harmaasta ki-
vestä 1500-luvun alkupuolella. Alttaritaulu »Kris-
tuksen ristiinnaulitseminen» on Berndt Godenhjel-
min maalaama. Kirkon länsipuolella Kustaa III:n
aikana rakennettu kellotapuli, jossa säilytetään
kirkosta poistettuja puuveistoksia ja muita mui-
naismuistoja. Saarnatuoli on tehty 1668, koris-
tettu useilla puuveistoksilla. Kirkon itäpäädyssä
kolme Tott-suvun vaakunaa. — Käynti kirkolla ja
paluu Nuolialan tienhaaraan päätielle lisää matkaa
4,4 km.)
- Päätiellä 4,7
- 15,0 Turenki, Nuolialan tienhaara. Oik. tie Janakkalan
kirkon /3,4/ kautta Rengon kirkolle /25,5/ ja Lopen
kirkolle /32,2/, vas. tie Hausjärven kirkon /27,5/
kautta Helsinkiin.



Turenki—Hämeenlinna, 15,0 km.

Osittain uusittua, vanhaa hyvää valtatieä, joka kulkee metsämaaston ja vauraiden viljelmien halki sekä kuulun Hattelmalan harjun yli.

- 0 Turenki, Nuolialan tienhaara. Ajetaan L suuntaan. (Vas. tie Janakkalan kirkolle /3,4/).

(Janakkalan kirkko on rakennettu harmaasta kivistä 1500-luvun alkupuolella. Alttaritaulu »Kristuksen ristiinnaulitseminen» on Berndt Godenhjelmän maalaama. Kirkon länsipuolella Kustaa III:n aikana rakennettu kellotapuli, jossa säilytetään kirkosta poistettuja puuveistoksia ja muita muinaismuistoja. Saarnatuoli on tehty 1668, koristettu useilla puuveistoksilla. Kirkon itäpäädyssä kolme Tott-suvun vaakunaa. — Käynti kirkolla ja paluu Rastilan tienhaaraan päätielle lisää matkaa 4,4 km.)

Päätiellä 4,7

- 4,7 Rastilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Janakkalan kirkolle /5,7/). (4,2 oik. tie Perttulan tylsämielisten lasten kasvatuslaitokseen /0,5/. — Joutui valtiolle 1909, tilaa 100 oppilaalle). 5,8 oik. tie Kankaantaan esikaupungin kautta Hämeenlinnaan). 6,8 Hattelmalan harjun korkein kohta. (Oik. parveke, jolta erinomainen näköala Hämeenlinnan kaupunkiin ympäristöineen (katso paikallislehteä). Vas. Hattelmalan järvi. (7,1 vas. tie Hattelmalan kylään /1,0/). Edelleen 7,9

- 12,6 Luolajan tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Rengon kirkon /13,4/ kautta Forssaan, Turkuun ja Helsinkiin). 0,1 oik. autokorjaamo. 0,4 oik. Aartelan suuret kasvihuoneet. 0,7 vas. sotilaskasarmeja. 0,9

- 13,5 Punaportin tienhaara. Käännyttään oik. (Suoraan jatkuu tie Parolan kankaan /5,8/ kautta Toijalaan ja Tampereelle sekä vas. tie Ahveniston harjuille /1,0/ ja Parantolaan /1,5/). 1,5

- 15,0 HÄMEENLINNA, kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Turuntietä ja Raatihuoneenkatua.



Turenki—Hausjärvi, 27,6 km.

Osittain uusittua, hyvää ja leveää valtatieta, etupäässä kangasmaita, muutama tiheästi asuttu kylä.

- 0 Turenki, Nuolialan tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,4 silta leveän, kaunisrantaisen Hiidenjoen yli, Turenkin kylä alkaa. 0,8 vas. pieni sievä lampi. 1,1 oik. autokorjaamo ja 1,3
- 1,3 Turenkin as. (oik.), aseman tasoylikäytävä, vas. Sh-as. (Oik. tie Vanaantaan kartanon /7,0/ kautta — kartano todennäköisesti keskiajalta, sen läheisyydessä polttohautalöytöjä pakanuuden ajalta — Leppäkosken as:lle /10,0/). 0,1 oik. St-as. (0,7 vas. tie Harvialan as:lle /6,5/). 0,8
- 2,1 Turenkin tienhaara. Käännyttään oik. (Vas. tie Lammin kirkolle /30,6/ ja Lahteen). (3,4 vas. kylätie Mallinkaisten kylään /11,5/, missä se yhtyy sekä Turkhaudan tienhaaraan että Hausjärven kirkolle meneviin kyläteihin. (5,9 oik. sivutie Leppäkosken as:lle /4,0/ ja radan vartta Turenkin as:lle /6,5/). Kangasmaata edelleen 11,1
- 13,2 Leppäkosken tienhaaraan. Ajetaan suoraan. (Oik. tie Leppäkosken as:lle /4,8/). 3,4 silta Puuljoen yli. 5,0 oik. Turkhautajärvi ja 5,4
- 18,6 Turkhaudan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ryttylän as:n /3,0/ kautta Tervakosken tehtaille /11,5/ ja Janakkalan kirkolle /24,0/ ja vas. tie Mallinkaisten kylään /9,0/). Vas. Sh-as., oik. St-as. Sitten 3,4
- 22,0 Karan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Riihimäen kauppalaan /9,4/). (0,7 oik. sivutie Karhin kylän /3,4/ kautta Hikiän as:lle /6,5/). (1,7 vas. tie Puujaan kylään /6,5/). 5,6
- 27,6 Hausjärven kirkko. Oik. tie Hyvinkään /19,8/ kautta Helsinkiin, vas. tie Oitin as:n /6,6/ kautta Mäntsälän kirkolle /34,2/ ja Kärkölän kirkolle /27,9/ sekä Lammin kirkolle /42,9/.

(Kirkko rakennettu puusta 1789. Alttaritaulu »Jeesuksen ylösnouseminen» hovimaalari R. V. Ekmanin maalaama, lahjoitettu kirkolle 1865. Kirkossa on sitäpaitsi kaksi vanhaa taulua, tuntemattoman taiteilijan maalaama »Vapahtaja ristillä» ja H. R. Grönlundin maalaama »Kristuksen taivaaseen astuminen»).



Hausjärvi—Turenki, 27,6 km.

Osittain uusittua, hyvää ja leveää valtatietä, etupäässä kangasmaita, muutama tiheästi asuttu kylä.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Hausjärven kirkko. Ajetaan LP suuntaan. (3,9 oik. tie Puujaan kylään /6,5/). (4,9 vas. tie Karhin kylän /3,4/ kautta Hikiän as:lle /6,5/). | 5,6 |
| 5,6 | Karan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Riihimäen kauppalaan /9,4/). | 3,4 |
| 9,0 | Turkhaudan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Mallinkaisten kylään /9,0/, missä se yhtyy lähellä Turenkia päätielle tulevaan kylätiehen, vas. tie Ryttylän as:n /3,0/ kautta Tervakosken tehtaille /11,5/ ja Janakkalan kirkolle /24,0/). Tienhaarassa oik. Sh-as. ja vas. St-as. 0,4 vas. Turkhauta-järvi. 2,0 silta Puuljoen yli. Edelleen | 5,4 |
| 14,4 | Leppäkosken tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Leppäkosken as:n /4,8/ ja Vanaantaan kartanon /7,0/ kautta — kartano todennäköisesti keskiajalta, sen läheisyydessä polttohaukalöytöjä pakanuuden ajalta — Turenkin as:lle /14,8/). (5,2 vas. tie Leppäkosken as:lle /4,0/ ja radan vartta Turenkin as:lle /6,5/). (7,7 oik. Mallinkaisten kylätie yhtyy päätiehen). | 11,1 |
| 25,5 | Turenkin tienhaara. Käännyttään vas. (Oik. tie Lammin kirkolle /30,6/ ja Lahteen). (0,1 oik. tie Harvialan as:lle /6,5/). 0,7 vas. St-as. ja | 0,8 |
| 26,3 | Turenkin as. (vas.) Oik. Sh-as. (Vas. tie Leppäkosken as:lle /10,0/). Aseman tasoylikäytävä. (Vas. tie asemalle /0,2/). 0,2 vas. autokorjaamo. 0,5 oik. pieni sievä lampi. 0,9 silta leveän, kaunisrantaisten Hiidenojan yli ja | 1,3 |
| 27,6 | Turenki, Nuolialan tienhaara. Oik. tie Hämeenlinnaan /15,0/, vas. tie Janakkalan kirkon /3,4/ (katso lehteä 73) kautta Rengon kirkolle /25,5/ ja Lopen kirkolle /32,2/. | |



Hausjärvi—Hyvinkää, 19,9 km.

Melkein kauttaaltaan uusittua, leveää ja hyvää valtatieta, etupäässä kangasmaita, muutamia kyliä.

- 0 Hausjärven kk. Ajetaan LE suuntaan kirkon ohi. 0,5 vas. pitäjän uusi hautausmaa. (2,2 oik. tie Karhin kylän /2,0/ kautta Riihimäen kauppalaan /10,5/). 3,1 vas. Sh-as., oik. kahvila ja 3,2
- 3,2 Hikiän as. (oik.), aseman tasoylikäytävä. 0,1 vas. kahvila. Edelleen kauniin koivukujan läpi 1,3
- 4,5 Hikiän tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Riihimäen kauppalaan /12,1/). Kaunista kangasta edelleen 1,9
- 6,4 Seppälän tienhaaraan. Ajetaan oik. (Vas. tie Jokelan aseman /24,5/ kautta Nukarin tienhaaraan /28,9/). (3,9 oik. tie Erkylän kartanoon ja kylään /2,0/). (6,9 oik. tie Monnin pysäkillä /3,2/). (10,9 vas. tie Ridasjärven kylään /5,5/). 13,5
- 19,9 HYVINKÄÄN kauppa, aseman tienhaara. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Hämeenkatua.



Hyvinkää—Hausjärvi, 19,9 km.

Melkein kauttaaltaan uusittua, leveää ja hyvää valtatieta, etupäässä kangasmaita, muutamia kyliä.

- 0 HYVINKÄÄN kauppala, aseman tienhaara. Ajetaan IP suuntaan Hämeenkatua. (2,6 oik. tie Ridajärven kylään /5,5/). (6,6 vas. tie Monnin pysäkillä /3,2/). (9,6 vas. tie Erkylän kartanoon ja kylään /2,0/). Hyvää kangastietä edelleen 13,5
- 13,5 Seppälän tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Jokelan aseman /24,5/ kautta Nukarin tienhaaraan /28,9/). Edelleen kaunista kangasta 1,9
- 15,4 Hikiän tienhaaraan. Ajetaan suoraan. (Vas. tie Riihimäen kauppalaan /12,1/). Kauniin koivuku-
kujan läpi edelleen. 1,2 oik. kahvila ja 1,3
- 16,7 Hikiän as. (vas.), aseman tasoylikäytävä. 0,1 oik. Sh-as., vas. kahvila. (1,0 vas. tie Karhin kylän /2,0/ kautta Riihimäen kauppalaan /10,5/). 2,7 oik. Hausjärven uusi hautausmaa. 3,2
- 19,9 Hausjärven kirkko. Oik. tie Oitin as:n /6,6/ kautta Mäntsälän kirkolle /34,2/ ja Kärkölän kirkolle /27,9/ sekä Lammin kirkolle /42,9/, vas. tie Turengin /27,6/ kautta Hämeenlinnaan.

(Kirkko rakennettu puusta 1789. Alttaritaulu »Jeesuksen ylösnouseminen» hovimaalari R. V. Ekmanin maalaama, lahjoitettu kirkolle 1865. Kirkossa on sitäpaitsi kaksi vanhaa taulua, tuntemattoman taiteilijan maalaama »Vapahtaja ristillä» ja H. R. Grönlundin maalaama »Kristuksen taivaaseen astuminen»).



Hausjärvi—Hyvinkää, 19,7 km.

Melkein kauttaaltaan uusittua, leveää ja hyvää valtatieta, etupäässä kangasmaita, muutamia kyliä.

- 0 Hausjärven kirkko. Ajetaan LE suuntaan kirkon ohi. 0,5 vas. pitäjän uusi hautausmaa. (2,2 oik. tie Karhin kylän /2,0/ kautta Riihimäen kauppalaan /10,5/). 3,1 vas. Sh-as., oik. kahvila. 3,2
- 3,2 Hikiän as. (oik.), aseman tasoristeys. 0,1 vas. matkustajakoti ja kahvila. Kaunista koivukujaa. 1,2
- 4,4 Hikiän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Riihimäen kauppalaan /12,1/). Kaunista kangasta. 1,9
- 6,3 Seppälän tienhaara. Ajetaan oik. (Vas. tie Jokelan aseman /24,5/ kautta Nukarin tienhaaraan /28,9/). 3,2 Imatran Voima Oy:n suur-jännitelinja. (3,9 oik. tie Erkkylän kartanoon ja kylään /2,0/). (6,9 oik. tie Monnin pysäkillä /3,2/). 8,8 Uudenmaan lääninraja. Hyvinkään kauppalaan alue alkaa. (10,9 vas. tie Ridasjärven kylään /5,5/). 12,2 oik. auto-korjaamo. 13,4
- 19,7 **HYVINKÄÄN kauppala.** (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Hämeenkatua.



Hyvinkää—Hausjärvi, 19,7 km.

Melkein kauttaaltaan uusittua, leveää ja hyvää valtatietä, etupäässä kangasmaita, muutamia kyliä.

- 0 HYVINKÄÄN kauppa. Ajetaan IP suuntaan Hämeenkatua. 1,2 vas. autokorjaamo. (2,6 oik. tie Ridasjärven kylään /5,5/). 4,6 Hämeen lääninraja, Hausjärven pitäjä alkaa. (6,6 vas. tie Monnin pysäkillä /3,2/). (9,6 vas. tie Erkkylän kartanoon ja kylään /2,0/). 10,2 Imatran Voima Oy:n suurjännitelinja. Hyvää kangastietä. 13,4
- 13,4 Seppäläntienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Jokelan aseman /24,5/ kautta Nukarin tienhaaraan /28,9/). Edelleen kaunista kangasta. 1,9
- 15,3 Hikiän tienhaara. Ajetaan suoraan. (Vas. tie Riihimäen kauppalaan /12,1/). Kauniin koivukujan läpi edelleen. 1,1 oik. matkustajakoti ja kahvila. 1,2
- 16,5 Hikiän as. (vas.), aseman tasoristeys. 0,1 oik. Sh-as., vas. kahvila. (1,0 vas. tie Karhin kylän /2,0/ kautta Riihimäen kauppalaan /10,5/). 2,7 oik. Hausjärven uusi hautausmaa. 3,2
- 19,7 Hausjärven kirkko. Oik. tie Oitin as:n /6,6/ kautta Mäntsälän kirkolle /34,2/ ja Kärkölän kirkolle /27,9/ sekä Lammin kirkolle /43,7/, vas. tie Turengin /27,6/ kautta Hämeenlinnaan.

(Kirkko rakennettu puusta 1789. Alttaritaulu »Jeesuksen ylösnouseminen» hovimaalari R. V. Ekmanin maalaama, lahjoitettu kirkolle 1865. Kirkossa on sitäpaitsi kaksi vanhaa taulua, tuntemattoman taiteilijan maalaama »Vapahtaja ristillä» ja H. R. Grönlundin maalaama »Kristuksen taivaaseen astuminen».)



Hyvinkää—Tuusula, 34,5 km.

Osittain uusittua, osittain hyvin mutkaista valtatieä, joka kulkee vauraiden viljelmien ja hoidettujen metsien halki.

- 0 HYVINKÄÄN kauppa, aseman tienhaara. Ajetaan LE suuntaan Hyvinkääntietä. (1,2 oik. tie Kyttäjän kylään /10,0/). 1,5 oik. Hyvinkään hautausmaa. 3,8 Hyvinkään kylä, oik. Vattuoren lepokoti. 4,8 rautatien tasoylikäytävä. 4,9 oik. Pienviljelijä-neuvojaopisto. Edelleen 7,2
- 7,2 Hyvinkään tienhaaraan. Jatketaan vas. (Oik. tie Rajamäen as:n /7,2/ kautta Nurmijärven kirkolle /17,3/). (0,5 oik. tie Nopon pys:lle). 1,3 rautatien tasoylikäytävä. 9,2 tien vieressä suuria siirtokiviloikareita. 9,7 silta Vantaan joen Nukarin kosken yli (oik. mylly ja saha). 10,2 vas. Sh-as. ja 10,3
- 17,5 Nukarin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Jokelan as:n /4,4/ kautta Hikiälle Seppälän tienhaaraan /28,9/). 1,5
- 19,0 Raalan tienhaara. Ajetaan vas. (Oik. tie Nurmijärven kirkolle /9,4/). Metsää. (12,8 oik. tie Rusutjärven kylään /2,0/). 13,8 vas. Tuusulan uusi hautausmaa. (14,2 vas. tie Tuusulan järven länsipuolitse Järvenpään as:lle /10,0/). Kylän halki 14,3
- 33,3 Koskenmäen tienhaaraan. Jatketaan suoran. (Oik. tie Nurmijärven kirkolle /16,6/). 0,3 vas. Tuusulan järvi. (0,5 vas. tie Tuusulan kirkolle /1,2/ ja matkailuhotelli Gustavelundin ohi Mäntsälän tielle /1,8/).
- (Tuusulan kirkko on rakennettu puusta 1732. Altaritaulu »Kristus ristillä» tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkossa on useita aateliskilpiä ja sitä ympäröivällä hautausmaalla kirjailija Aleksis Kiven hautausmuistokivineen.)
- 1,0 vas. Sh-as. ja 1,2
- 34,5 Tuusula, Hyrylän tienhaara, suoraan jatkuu tie Helsinkiin /28,0/, vas. tie Järvenpää as:n /10,4/ kautta Mäntsälän kirkolle /37,2/. — Tienhaarassa St- ja Sh-as.



Tuusula—Hyvinkää, 34,5 km.

Osittain uusittua, osittain hyvin mutkaista valtatieta, joka kulkee vauraiden viljelmien ja hoidettujen metsien halki.

- 0 Tuusula, Hyrylän tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,2 oik. Sh-as. (0,7 oik. tie Tuusulan kirkolle /1,2/ ja matkailuhotelli Gustavelundin ohi Mäntsälän tielle /1,8/).
- (*Tuusulan kirkko* on rakennettu puusta 1732. Altaritaulu »Kristus ristillä» tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkossa on useita aateliskilpiä ja sitä ympäröivällä hautausmaalla kirjailija *Aleksis Kiven* hauta muistokivineen.)
- 0,9 oik. Tuusulan järvi, sitten 1,2
- 1,2 Koskenmäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Nurmijärven kirkolle /16,6/). (0,1 oik. tie Tuusulan järven länsipuolitse Järvenpään as:lle /10,0/). 0,5 oik. Tuusulan uusi hautausmaa. (1,5 vas. tie Rusutjärven kylään /2,0/). Edelleen metsäkan- kaan halki 14,3
- 15,5 Raalan tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Nurmijärven kirkolle /9,4/). 1,5
- 17,0 Nukarin tienhaara. Ajetaan vas. (Oik. tie Jokelan as:n /4,4/ kautta Ikiälle Seppälän tienhaaraan /28,9/). 0,1 oik. Sh-as. 0,6 silta Vantaan joen Nukarin kosken yli (vas. mylly ja saha). 1,1 tien vieressä suuria siirtokivilohkareita. (8,6 vas. tie Nopon pys:lle). 9,0 rautatien tasoylikäytävä. Edelleen 10,3
- 27,3 Hyvinkään tienhaaraan. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Rajamäen as:n /7,2/ kautta Nurmijärven kirkolle /17,3/). 2,3 vas. Pienviljelijäneuvojaopisto. 2,4 rautatien tasoylikäytävä. 3,4 Hyvinkään kylä, vas. Vatvuoren lepokoti. 5,7 vas. Hyvinkään hautausmaa. (6,0 vas. tie Kytäjän kylään /10,0/). .. 7,2
- 34,5 HYVINKÄJN kauppala, aseman tienhaara. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Hyvinkäänkatua pitkin.



Hyvinkää—Tuusula, 35,0 km.

Osittain uusittua, osittain hyvin mutkaista valtatieä, joka kulkee vauraiden viljelmien ja hoidettujen metsien halki.

- 0 HYVINKÄÄN kauppa-alue. Ajetaan LE suuntaan Hyvinkääntietä. (1,2 oik. tie Kytäjän kylään /10,0/). 1,5 oik. Hyvinkään hautausmaa. 3,3 Hyvinkään pitäjänraja. 3,8 Hyvinkään kylä. 4,8 rautatien tasoristeys. Vantaanjoen silta. 4,9 oik. Pienviljelijä-neuvojaopisto. 7,2
- 7,2 Hyvinkään tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Rajamäen as:n /7,2/ kautta Nurmijärven kirkolle /17,3/). (0,5 oik. tie Nopon pysille). 1,3 rautatien tasoristeys. 3,9 Nurmijärven pitäjänraja. 9,7 silta Vantaanjoen Nukarin kosken yli (oik. mylly ja saha). 10,2 vas. Sh-as. 10,3
- 17,5 Nukarin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Jokelan as:n /4,4/ kautta Hikiälle Seppälän tienhaaraan /28,9/). 1,5
- 19,0 Raalan tienhaara. Ajetaan vas. (Oik. tie Nurmijärven kirkolle /9,4/). Metsää. 3,5 Tuusulan pitäjänraja. (13,4 oik. tie Rusutjärven kylään /2,0/). 14,4 vas. Tuusulan uusi hautausmaa. (14,7 vas. tie Tuusulan järven länsipuolitse Järvenpään asille /10,0/). 14,8
- 33,3 Koskenmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Nurmijärven kirkolle /16,6/). Oik. Sh-as. 0,3 vas. Tuusulanjärvi. 0,5 Tuusulanjoen silta. (Vas. tie Tuusulan kirkolle /1,2/ ja matkailuhotelli Gustavelundin ohi Mäntsälän tielle /1,8/).
- (Tuusulan kirkko on rakennettu puusta 1732. Altaritaulu »Kristus ristillä» tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkossa on useita aateliskilpiä ja sitä ympäröivällä hautausmaalla kirjailija Aleksis Kiven hauta muistokivineen.)
- 1,0 vas. Sh-as., oik. kahvila. 1,2
- 34,5 Tuusula, Hyrylän tienhaara, suoraan jatkuu tie Helsinkiin /28,0/, vas. tie Mäntsälän /37,2/ kautta Lahteen. — Tienhaarassa Esso- ja Sh-as.



Tuusula—Hyvinkää, 35,0 km.

Osittain uusittua, osittain hyvin mutkaista valtatietä, joka kulkee vauraiden viljelmien ja hoidettujen metsien halki.

- 0 Tuusula, Hyrylän tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,2 oik. Sh-as., vas. kahvila. (0,7 oik. tie Tuusulan kirkolle /1,2/ ja matkailuhotelli Gustavelundin ohi Mäntsälän tielle /1,8/).
- (Tuusulan kirkko on rakennettu puusta 1732. Altaritaulu »Kristus ristillä» tuntemattoman taiteilijan maalaama. Kirkossa on useita aateliskilpiä ja sitä ympäröivällä hautausmaalla kirjailija Aleksis Kiven hauta muistokivineen.)
- 0,7 Tuusulanjoen silta. 0,9 oik. Tuusulanjärvi. 1,2
- 1,2 Koskenmäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Nurmijärven kirkolle /16,6/). (0,1 Oik. tie Tuusulan järven länsipuolitse Järvenpään as:lle /10,0/). 0,3 oik. Tuusulan uusi hautausmaa. (1,4 vas. tie Rusutjärven kylään /2,0/). 11,3 Nurmijärven pitäjänraja. 14,8
- 16,0 Raalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Nurmijärven kirkolle /9,4/). 1,5
- 17,5 Nukarin tienhaara. Ajetaan vas. (Oik. tie Jokelan as:n /4,4/ kautta Hikiälle Seppälän tienhaaraan /28,9/). 0,1 oik. Sh-as. 0,6 silta Vantaanjoen Nukarin kosken yli (vas. mylly ja saha). 6,4 Hyvinkään pitäjänraja. 9,0 rautatien tasoristeys. 10,3
- 27,8 Hyvinkään tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Rajamäen as:n /7,2/ kautta Nurmijärven kirkolle /17,3/). 2,3 Pienviljelijäneuvojaopisto. 2,4 Vantaanjoen silta, rautatien tasoristeys. 3,4 Hyvinkään kylä. 3,9 Hyvinkään kauppalanraja. 5,7 vas. Hyvinkään hautausmaa. (6,0 vas. tie Kytäjän kylään /10,0/). 7,2
- 35,0 HYVINKÄÄN kauppalaa. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Hyvinkääntatua pitkin.



Helsinki—Herttuaniemi, 12,0 km.

Helsingistä I suuntaan johtava pääliikenneväylä, viertotietä ja uutta suoraa valtamaantietä. Esikaupunkiasutusta, vaihtelevia merenranta- ja viljelysmaisia.

- 0 HELSINKI, Rautatieasema. Ajetaan I suuntaan Kaisaniemenkatua, Unioninkatua, 0,9 yli Pitkän sillan, 1,3 ohi Hakaniementorin ja edelleen Hämeentietä. 2,0 ohi Elannon- ja 2,3 OTK:n hallintorakennusten. 2,8 satamaradan ylikäytävä, (oik. tie Kulosaareen, vas. uusi tie Tuusulaan). 3,4 vas. raitiotiehallit, 3,6 vas. Paavalin kirkko (rak. 1930 arkkitehti Liljeqvistin piirustusten mukaan). 3,9
- 3,9 Viidenpennintulli. Tulliportin kiviset pylvää molemmin puolin tietä. 0,1 vas. Toukolan siirtolapuu- tarha. Jatketaan läpi Toukolan kaupunginosan, 0,7 oik. St-huolto, taustalla Vanhankaupungin lahti. 1,3 oik. Arabian porsliinitehdas, alallaan Pohjoismaiden suurin. (2,0 vas. vanha tie Käpylään ja Oulunkylään). 2,1 vas. mäellä Kustaa II:n Adolfin muistomerkki. 2,3
- 6,2 Vanhakaupunki. Jatketaan oik. Vantaan siltojen yli. Vas. uusi puistokatu Käpylään ja Oulunkylään. Oik. Helsingin kaupungin vedenpuhdistuslaitoksia. Helsingin pitäjänraja. 0,2 oik. Imatran Voima Oy:n Helsingin muuntoasema. 0,6 oik. linturikas Vanhankaupungin lahti ja taustalla Herttuaniemi hiihtomäkineen. 1,9 Herttuaniemen satamaradan alikäytävä. 2,2
- 8,4 Viikin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Malmille, Helsingin lentokentälle ja vanha tie Porvooseen). Oik. Viikin entinen latokartano, nykyisin varavankila. (0,4 oik. sivutie Herttuaniemeen). Tie seuraa Herttuaniemen satamarataa. 1,1 oik. Helsingin kirkkojen tornit näkyvät. 2,0 rautatien tasoylikäytävä. (3,4 oik. tie Herttuaniemeen). 3,6
- 12,0 Herttuaniemen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Porvooseen /41,8/, oik. tie Kulosaaren kautta Helsinkiin /11,4/.



Herttuanieniemi—Helsinki, 12,0 km.

I suunnasta Helsinkiin johtava pääliikenneväylä, uutta suoraa valtatieä ja viertotietä. Metsä- ja viljelysmaisia, esikaupunkiasutusta.

- 0 Herttuanienien tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 1,5 rautatien tasoylikäytävä. Ajetaan radan vartta. 2,3 vas. näkyvät Vanhankaupunginlahti ja Helsingin kirkontornit. (3,2 vas. sivutie Herttuanieniemeen). 3,6
- 3,6 Viikin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Malmille, Helsingin lentokentälle ja vanha tie Porvoo- seen). Vas. Viikin entinen latokartano, nykyisin varavankila. 0,4 rautatien alikäytävä. 1,0 hyvä näköala kaupunkiin. 1,3 vas. linturikas Vanhankaupunginlahti, taustalla Herttuanieniemi hyppymäkeen. 2,0 vas. Imatran Voima Oy:n Helsingin muuntoasema. 2,1 Vantaan kosket ja sillat, Helsingin kaupunginraja. Vas. kaupungin vedenpuhdistuslaitoksia. 2,2
- 5,8 Vanhakaupunki. Jatketaan vas. (Suoraan jatkuu komea puistokatu Käpylään ja Oulunkylään). 0,1 oik. mäellä Kustaa II:n Adolfin muistomerkki. (0,3 oik. vanha tie Oulunkylään). 1,0 vas. Arabian porsliinitehdas, joka on alallaan Pohjoismaiden suurin. Ajetaan halki Toukolan kaupunginosan. 1,6 vas. St-huolto. 2,1 oik. Toukolan puutarhasiirtola. 2,3
- 8,1 Viidenpennin tulli. Tulliportin kiviset pylväävät tien molemmin puolin. Jatketaan Hämeentietä. 0,3 oik. Paavalin kirkko. 0,5 oik. raitiotiehallit. 1,1 satamaradan ylikäytävä. (Ennen ylikäytävää oik. tie Tuusulaan, vas. tie Kulosaareen ja Herttuanieniemeen). 1,6 vas. OTK:n ja 1,9 vas. Elannon komea hallintorakennus. 2,5 käännytään vas. Siltasaarenkadulle, vas. Hakaniementori. 3,0 Pitkäsilta. Jatketaan Unioninkatua ja Kaisaniemenkatua. 3,9
- 12,0 HELSINKI, Rautatieasema. (Katso paikallis- lehteä).



Herttuaniemi—Porvoo, 41,8 km.

Uutta, suoraa valtatieä, merenranta- ja viljelysmaisia. Asutus verrattain tieheää ja vaurasta.

- 0 Herttuaniemen tienhaara. Ajetaan I suuntaan yli Herttuaniemen satamaradan. (1,1 oik. tie Marjaniemen huvila-alueelle). 2,7 päällystetty tie loppuu. (Oik. tie Puodinkylän kartanoon, 1600-luvulta; kuulunut useille suvuille, nyk. omist. kauppias Lerche). 3,1 oik. St-as. (4,0 oik. tie Borgin tilalle, jonka maalla muinaislinnan rauniot). 5,2 Mellunkylä. Oik. tie Kallvikiin, vas. tie vanhalle Porvoon tielle). (6,6 vas. tie Vesterkullan kartanoon). 8,7
- 8,7 Östersudomin tienhaara. Jatketaan päätieta. (Vas. tie vanhalle Porvoon tielle /7,4/). (0,2 oik. tie Östersudomin rukoushuoneelle /0,6/). Oik. Sh-as. (1,2 vas. tie Östersudomin kartanoon, nyk. omist. Borgström suku, sen maalla on Z. Topeliuksen vanhuudenkoti Björkudden). 2,9 oik. kaunis näköala. 4,0 maantie sivuaa merenrantaa. (6,6 oik. tie Gumbostrandiin /1,5/). 10,3 Sipoonjoen silta. 10,5 Kallbäckin kylä, (oik. tie Hangelin kylään /3,0/, vas. Sipoon kirkolle /12,0/). Oik. Sh- ja vas. St-as. 14,7
- 23,4 Boxin tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Spjutsundiin /9,7/ ja vas. Sipoon kirkolle /11,3/). (6,1 oik. tie Svartbäckin kartanoon). 7,3 oik. tie Kulloon kartanoon — rakennuksiensa puolesta Porvoon pitäjän komeimpia kartanoita, vas. tie Andersbölen kylään /6,5/). 9,5 Kaarlenkylä. 10,4 Äminnenkylä, (vas. tie vanhalle Porvoon tielle /2,5/). 11,5 Mäntsälänjoen silta. Vas. Dregsbyn kartano (yhdistetty useammasta tilasta, suuruudeltaan yli 6 mantt., kuulunut m.m. Stålarin, Erenstolpe ja Standerskjöld suvuille. Päärakennus yli 100 v. vanha). (11,6 oik. tie Tolkisten kylään /6,0/). 12,6 ajetaan yli suuren turvesuon. 15,9 Porvoon kaupungin raja. 16,5
- 39,9 Tattarimalmin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. vanha tie Helsinkiin). (0,3 oik. tie Tolkisten kylään). Oik. Porvoon uusi hautausmaa. 0,9 vas. Porvoon asema. (Vas. tie Mäntsälän kirkolle /35,6/). Vas. Sh-as. 1,1 rautatien tasoylikäytävä, 1,2 Porvoonjoen silta. 1,9
- 41,8 PORVOO, Rihkamatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Jokikatua ja Nikolainkatua.



Porvoo—Herttuaniemi, 41,6 km.

Uutta, suoraa valtatiötä, merenranta- ja viljelysmaisia. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 PORVOO, Rihkamatori. Ajetaan LP suuntaan Välikatua ja Jokikatua. 0,5 Porvoonjoen silta, 0,6 rautatien tasoylikäytävä, 0,8 oik. Porvoon asema (oik. tie Mäntsälän kirkolle /35,6/). Oik. Sh-as. 1,4 vas. Porvoon uusi hautausmaa. (Vas. tie Tolkisten kylään). 1,7
- 1,7 Tattarimalmin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. vanha tie Helsinkiin). 0,6 Porvoon pitäjän raja. 3,7 ajetaan yli suuren turvesuon. (3,8 vas. tie Tolkisten kylään). 3,9 Mäntsälänjoen silta, oik. Dregssbyn kartano (yhdistetty useammasta tilasta, suuruudeltaan yli 6 mantt., kuulunut m.m. Stålarms, Erenstolpe ja Standerskjöld suvulle. Päärakennus yli 100 v. vanha). 6,1 Äminnenkylä (oik. sivutie vanhalle Porvoon tielle /2,5/). 6,8 Kaarlenkylä. (9,1 oik. tie Andersbölen kylään /6,5/, vas. tie Kulloon kartanoon — rakennuksiensa puolesta Porvoon pitäjän koimeimpia kartanoita). 16,5
- 18,2 Boxin tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Sipoon kirkolle /11,3/, vas. tie Spjutsudiin /9,7/). 4,2 Kallbäckin kylä. Oik. St. ja vas. Sh-as. (Oik. tie Sipoon kirkolle /12,0/, vas. tie Hangelin kylään /3,0/). 4,4 Sipoonjoen silta. (8,1 vas. tie Gumbostrandiin /1,5/). 10,4 vas. meren lahti. 13,0 oik. Östersundomin kartano (omist. Borgström suku, sen maalla on Z. Topeliuksen vanhuudenkoti Björkudden). (14,5 vas. tie Östersundomin rukoushuoneelle /0,6/). 14,7
- 32,9 Östersundomin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie vanhalle Porvoon tielle /7,0/). (2,0 oik. tie Vesterkullan kartanoon). 3,5 Mellunkylä. (Oik. tie vanhalle tielle, vas. tie Kallvikiin). (4,6 vas. tie Borgin tilalle, jonka maalla muinaislinnan rauniot). 5,5 vas. St-as. (6,0 vas. tie Puodinkylän kartanoon, 1600-luvulta, kuulunut useille suvulle, nyk. omist. kauppias Lerche). Jatketaan päällystettyä tietä. (7,6 vas. tie Marjaniemen huvila-alueelle). 8,6 Herttuaniemen satamaradan tasoylikäytävä. 8,7
- 41,6 Herttuaniemen tienhaara. Oik. tie Viikin tienhaaran kautta Helsinkiin /12,0/, vas. tie Kulosaaren kautta Helsinkiin.



Porvoo—Forsby, 24,0 km.

Verrattain hyvää, mutta hyvin mutkaista ja mäkistä valtatietä, kauniita metsä- ja viljelysmaisemia; asutus alkutaipaleella harvahkoa, lopputaipaleella tiheää ja vaurasta.

- 0 PORVOO, Rihkamatori. Ajetaan IP suuntaan Nikolainkatua 0,3 ohi WSOY:n kirjapainon ja edelleen Loviisantietä. 1,5 kaunista mäntymetsää. 2,5
- 2,5 Skarpensin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Myrskylään /34,6/). 1,0 Porvoon pitäjänraja. (1,9 oik. tie Tuomarilan kartanoon, 1600-luvulta). Tie mutkittlee ohi viljelyksien ja läpi kasvuvoimaiten metsien. 4,5 oik. komeita kallioita. 8,2 Ilolanjoen silta. (Ennen siltaa oik. tie Sannäsin kylään /5,0/). 8,3
- 10,8 Klemetin kylä. Käännyttään jyrkästi oik. Vas. Sh-as. (Vas. sivutie Porvoon Myrskylän tielle /10,0/). 0,3 oik. padottu koski ja saha. (0,7 oik. tie Molnbyn kartanoon). Komea viljelysmaisema. 2,8 oik. Molnbyjärven lahti. 4,4 Pernajan pitäjänraja. 9,6
- 20,4 Erlandsbölen kylä. Hyvinhoidettuja taloja ja kauniita viljelyksiä. Oik. Sh-as. (Oik. tie Kabbölen kylään /25,0/). 0,9 oik. Pernajan lahti. 3,2 Koskenkylänjoen silta, oik. saha. 3,6
- 24,0 Forsbyn tienhaara. Suoraan jatkuu tie Loviisaan /21,7/, vas. tie Lapinjärven /24,4/ kautta Kouvolaan. Oik. tie Forsbyn kartanoon.

Forsbyn kartano on 8,5 manttin suuruinen allodisäteri 1500-luvulta. Tilalla on aikaisemmin ollut suuri rautatehdas ja hopeakaivoskin. Kartano on kuulunut mm. Creutz, Falck, Stichaeus ja Levin suvuille, nyk. omistajat J. Askolinin perilliset.



Forsby—Porvoo, 24,0 km.

Verrattain hyvää, mutta hyvin mutkaista ja mäkiä valta-
maantietä, kauniita viljelys- ja metsämaisemia. Asutus alku-
taipaleella tiheää ja vaurasta, lopputaipaleella harvahkoa.

- | | | |
|------|---|-----|
| 0 | Forsbyn tienhaara. Ajetaan LP suuntaan.
0,4 Koskenkylänjoen silta, vas. saha. 2,7 vas. näkö-
ala Pernajan lahdelle. | 3,6 |
| 3,6 | Erlandsbölen kylä. Hyvinhoidettuja taloja
ja kauniita viljelyksiä. Vas. Sh-as. (Vas. tie Kabbö-
len kylään /25,0/). 5,2 Porvoon pitäjän raja. 6,7
vas. Molnbyjärven lahti. (8,8 vas. tie Molnbyn kar-
tanoon). Komea viljelysaukea. 9,3 vas. Ilolanjoki,
padottu koski ja saha. | 9,6 |
| 13,2 | Klemetinkylä. (Oik. sivutie Porvoon Myrsky-
län tielle /10,0/). Käännyttään jyrkästi vas. Oik. Sh-
as. 0,1 Ilolanjoen silta. (Vas. tie Sannäsin kylään
/5,0/). Tie mutkittelee edelleen halki kasvuvoimaisten
metsien. 3,8 vas. komeita kallioita. (6,3 vas. tie Tuo-
marilan kartanoon, 1600-luvulta). 7,3 Porvoon
kaupunginraja. | 8,3 |
| 21,5 | Skarpensin tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Myrskylään /34,6/). Komeaa mäntymetsää.
2,2 oik. WSOY:n kirjapaino. | 2,5 |
| 24,0 | PORVOO, Rihkamatori. (Katso paikallislehteä).
Kaupunkiin tullaan Loviisantietä ja Nikolainkatua. | |



Forsby—Loviisa, 21,7 km.

Hyvää, mutta mäistä ja osin mutkaista valtamaantietä, kauniita metsä-, viljelys- ja merenrantamaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

0 Forsbyn tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 0,4 oik. Forsbyn kartanon suuri navetta. 1,2 Koskenkylän tiheä taloryhmä. 2,0 ajetaan halki komean metsän. 3,5 nouseaan Pernajan harjulle, jota pitkin tie kulkee. 9,2 oik. St-, vas. Sh-as. Oik. Pernajanlahti, ympärillä Pernajan vaurasta kirkonkylää. 9,6

9,6 Pernajan kirkko.

(Kirkko keskiaikainen, rak. harmaasta kivistä Pyhän Mikaelin nimikoksi luultavasti 1400-luvun lopulla. Kirkossa on seinämaalauksia, puuleikkauksilla koristettu kaappi, joka todennäköisesti 30-vuotisen sodan aikana tuotiin sotasaaliina maahan, sekä Arvid Wildemanin ja hänen puolisonsa hautakivi. — Kellotapuli rak. tiilestä.)

0,4 oik. uusi hautausmaa kappeleineen. 1,4 oik. näköala Pernajan lahdelle. (2,7 oik. tie Pitkäpään kylään /2,5/). 4,1 oik. kaunis näköala Sarvilahden järvele, (4,8 vas. tie Pohjois-Sarvilahden kartanoon, omist. vapaaherra Carl von Born). 7,2

16,8 Sarvilahti. (Oik. tie Sarvilahden kartanoon, joka näkyy kauniin koivukujan päässä).

(Sarvilahden kartano, aikaisemmin 17 mantt:n suuruinen, lienee 1300-luvulla kuulunut Anders Munckille, myöhemmin se on kuulunut Creutz ja von Morjan suvulle, nykyisin von Born suvun hallussa. 3-kerroksinen päärakennus rak. 1683, uusittu. Runsaat taulukokoelma.)

2,2 Loviisan kaupungin raja. 3,1 Loviisan kaupunki näkyy edessä. 4,3 rautatien tasoylikäytävä. 4,5

21,3 Loviisan asema (oik.). (Oik. St-, vas. Sh-as.) (Vas. tie Lappajärvelle /20,9/). 0,4

21,7 LOVIISA, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Längistä Tullikatua ja Mannerheiminkatua.



Loviisa—Forsby, 21,7 km.

Hyvää, mutta mäkiä ja osin mutkaista valtamaantietä, kauniita metsä-, viljelys- ja merenrantamaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 LOVIISA, Kauppatori, Ajetaan L suuntaan Mannerheiminkatua ja Läntistä tullikatua. 0,4
- 0,4 Loviisan asema (vas.). (Vas. St-, oik. Sh-as.) Tienhaarassa ajetaan vas. (Oik. tie Lappajärvelle /20,9/). 0,1 rautatien tasoylikäytävä. 2,2 Pernajan pitäjänraja. 4,5
- 4,9 Sarvilahti. (Vas. tie Sarvilahden kartanoon, joka näkyy kauniin koivukujan päässä).
(Sarvilahden kartano, aikaisemmin 17 mantt:n suuruinen, lienee 1300-luvulla kuulunut Anders Munckille, myöhemmin se on kuulunut Creutz ja von Morian suvulle, nykyisin von Born suvun hallussa. 3-kerroksinen päärakennus rak. 1683, uusittu. Runsas taulukokoelma.)
(1,2 oik. tie Pohjois-Savilahden kartanoon, omist. vapaaherra Carl von Born). 1,5 vas. niittyjä, taustalla Sarvilahdenjärvi. 3,1 vas. näköala Sarvilahdenjärvelle. (4,2 vas. tie Pitkäpään kylään /2,5/). 5,7 vas. näköala Pernajanlahdelle. 6,8 vas. Pernajan uusi hautausmaa kappeleineen. 7,2
- 12,1 Pernajan kirkko.
(Kirkko keskiaikainen, rak. harmaasta kivistä Pyhän Mikaelin nimikoksi luultavasti 1400-luvun lopulla. Kirkossa on seinämaalauksia, puuleikkauksilla koristettu kaappi, joka todennäköisesti 30-vuotisen sodan aikana tuotiin sotasaaliina maahan, sekä Arvid Wildemanin ja hänen puolisonsa hautakivi. — Kellotapuli rak. tiilestä.)
0,3 oik. Sh-, vas. St-as. Vas. Pernajan lahti, ympärillä vaurasta kirkonkylää. Ajetaan edelleen Pernajan harjua pitkin. Komeita metsiä. 8,4 Koskenkylän tiheä taloryhmä. 9,2 vas. Forsbyn kartanon suuri navetta. 9,6
- 21,7 Forsbyn tienhaara. Suoraan jatkuu tie Porvooseen /24,0/, oik. tie Lappajärven /24,4/ kautta Kouvolaan. Vas. tie Forsbyn kartanoon.
Forsbyn kartano on 8,5 mantt:n suuruinen allodisäteri 1500-luvulta. Tilalla on aikaisemmin ollut suuri rautatehdas ja hopeakaivoskin. Kartano on kuulunut mm. Creutz, Falck, Stichaeus ja Levin suvulle, nyk. omistajat J. Askolinin perilliset.



Loviisa—Ahvenkoski, 14,5 km.

Aluksi mutkaista, sittemmin suoraa, leveää ja hyvää valtatietä, yksitoikkaisia ja karunpuoleisia metsämaita. Asutus harvaa.

- 0 LOVIISA, Kauppatori. Ajetaan P suuntaan Kuningattarenkatua ja It. Tullikatua. 0,4 ja 0,6 Lappajärvenjoen sillat. 0,9 vas. Sh-as. 1,0 molemmin puolin tietä vanhoja vallituksia. (3,8 tie Lappomin kylään /9,0/). 3,9 Ruosinpyhtään pitäjänraja. (4,5 vas. tie Skogbyn kylään). Tie muuttuu suuremmaksi. (5,6 oik. tie Kullan kartanoon, 1500-luvulta.) 5,7 oik. Holmankartano (kuninkaankartano 1300-luvulta, nykyisin kruununvirkatalo). 6,4
- 6,4 Taasian kylä, Taasianjoen silta. (7,2 oik. tie Marbyn kylään /8,0/). Oik. matkustajakoti, 7,5 oik. Kymin läntisin suuhaara, jonka rantaa tie seuraa. .. 8,1
- 14,5 Ahvenkosken tienhaara. Oik. tie Kyminlinnan /25,7/ kautta Kotkaan ja Haminaan, vas. tie Ruosinpyhtään kirkon /3,0/ kautta Elimäelle. Tienhaarassa oik. Ahvenkosken voimalaitos. — Ahvenkosken seuduilla käytiin 1918 ankaria taisteluja.



Ahvenkoski—Loviisa, 14,5 km.

Aluksi hyvää, leveää ja suoraa, loppuosaltaan mutkaista valtatietä, yksitoikkaisia ja karunpuoleisia metsämaita. Asutus harvaa.

- 0 Ahvenkosken tienhaara. Ajetaan L suuntaan Kymin rantaa pitkin. 0,9 vas. tie Marbyn kylään /8,0/. Vas. Matkustajakoti. 8,1
- 8,1 Taasian kylä, Taasianjoen silta. 0,6 vas. Holmankartano (kuninkaankartano 1300-luvulta, nykyisin kruununvirkatalo). (0,8 vas. tie Kullan kartanoon, 1500-luvulta). (1,9 oik. tie Skogbyn kylään). 2,5 Loviisan kaupunginraja. Tie muuttuu mutkaiseksi. (2,6 vas. tie Lappomin kylään /9,0/). 5,4 tien molemmin puolin vanhoja vallituksia. 5,5 oik. Sh-as. 5,8 ja 6,0 Lappajärvenjoen sillat. 6,4
- 14, LOVIISA, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan It. Tullikatua ja Kuningattarencatua.



Ahvenkoski—Kotka, 25,7 km.

Hyvää, suoraa ja leveää valtatie, yksitoikkoisia metsäma-
semia, jokunen kaunis viljelysmaisema ja vesistö. Asutus har-
vahkoa.

- 0 Ahvenkosken tienhaara. Ajetaan IE suun-
taan. 0,1 vas. Kymin haara. 0,4 Kymin silta. Vii-
purinlänin raja, Pyhtään pitäjän alkaa. (0,6 oik. tie
voimalaitokselle). (2,8 vas. tie Ahvenkosken karta-
noon).
- Kartano 1500-luvulta, kuulunut Hästesko, Tott, Du-
wall, Creutz ja Clayhills suvulle. Nykyisin Ind-
renius suvun hallussa. Tilaan kuuluvat kosket oli-
vat jo 1300-luvulla tunnettuja lohenkalastuspaik-
koja. V. 1802 Ruotsin kuningatar Fredrika ja Ve-
näjän keisarinna Elisabet kohtasivat kartanossa
toisensa.
- (5,4 oik. tie Pörtnuoraan /5,0/). 5,5 oik. St-as. 5,6
Kymin Pyhtään haaran silta. 5,7
- 5,7 Pyhtään kirkko. (Vas. tie jokivartta ylöspäin).
Kirkko keskiaikaiseen tyyliin 1320 rak. harmaasta
kivestä. Altaritaulu »Jeesus ja opetuslapset
Emauksessa» Porvoon lukion opettajan Desar-
naud'n maalaama 1840-luvulla. Kirkon vieressä
erillinen kellotapuli ja kirkkotarhassa vapaussod-
assa kaatuneiden muistopatsas).
- 0,1 oik. Sh-as. (2,7 oik. sivutie Purolaan /5,0/). 6,8
- 12,5 Siltakylän tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Purolaan /3,1/). 1,7 vas. saha. 2,0 vas. ko-
mea viljelyslakeus. (2,9 oik. tie Kiviniemen kylään
/4,0/). 3,0
- 15,5 Siltakylä. (Vas. tie Teutkosken tienhaaraan Ah-
venkosken Elimäen tielle /27,0/). Kupistenpuron sil-
ta, vas. komea osuusmeijeri. 0,4 oik. rukoushuone. 0,5
vas. Sh-as. 3,5 oik. meren Heinälahti. 3,7 oik. Sh-as.
6,1 Kymin pitäjänraja. (9,1 oik. tie Lankilankylään
/3,0/). (9,2 vas. tie Jäppilän kylään /5,0/). 9,6 oik.
Sh-as. 9,7 Kymijoen Langinkosken haaran silta. 9,8
Kyminlinnan urheilukenttä. 10,2
- 25,7 KOTKA, Kyminlinnan tienhaara. Oik. tie
Kyminlinnan vanhojen vallien ohi Kotkaan /7,3/,
vas. tie Haminaan /22,0/.



Kotka—Ahvenkoski, 25,7 km.

Hyvää, suoraa ja leveää valtatieä, yksitoikkoisia metsämaise-
semia, jokunen kaunis viljelysmaisema ja vesistö. Asutus har-
vahkoa.

- 0 KOTKA, Kymminlinnan tienhaara. Ajetaan
L suuntaan. 0,5 vas. Kymminlinnan urheilukenttä.
0,6 Kymijoen Langinkosken haaran silta. 0,7 vas. Sh-
as. (1,0 oik. tie Jäppilän kylään /5,0/). (1,1 vas.
tie Lankilan kylään /3,0/). 4,1 Pyhtään pitäjänraja.
6,5 vas. Sh-as. 6,7 vas. meren Heinälahti. 9,7 oik.
Sh-as. 9,8 vas. rukoushuone. 10,2
- 10,2 Siltakylä, Kupistenpuron silta. Oik. komea Osuus-
meijeri. (Oik. tie Teutkosken tienhaaraan Ahven-
kosken Elimäen tielle /27,0/). (0,1 vas. tie Kivini-
men kylään /4,0/). 0,4 oik. komea viljelyslakeus. 1,2
oik. saha. 3,0
- 13,2 Siltalankylän tienhaara. Jatketaan suo-
raan. (Vas. tie Purolaan /3,1/). (4,1 vas. sivutie
Purolaan /5,0/). 6,7 vas. Sh-as. 6,8
- 20,0 Pyhtään kirkko. (Oik. tie jokivartta ylöspäin).
Kirkko keskiaikaiseen tyyliin 1320 rak. harmaasta
kivistä. Altaritaulu »Jeesus ja opetuslapset
Emauksessa» Porvoon lukion opettajan Desar-
naud'n maalaama 1840-luvulla. Kirkon vieressä
erillinen kellotapuli ja kirkkotarhassa vapausso-
dassa kaatuneiden muistopatsas).
- 0,1 Kymmin Pyhtään haaran silta. 0,2 vas. St-as. (0,3
vas. tie Pörtnuoraan /5,0/). (2,9 oik. tie Ahvenkos-
ken kartanoon).
- Kartano 1500-luvulta, kuulunut Hästesko, Tott, Du-
wall, Creutz ja Clayhills suvulle. Nykyisin Ind-
renius suvun hallussa. Tilaan kuuluvat kosket oli-
vat jo 1300-luvulla tunnettuja lohenkalastuspaik-
koja. V. 1802 Ruotsin kuningatar Fredrika ja Ve-
näjänsä keisarinna Elisabet kohtasivat kartanossa
toisensa.
- (5,0 vas. tie Ahvenkosken voimalaitokselle). 5,3 Ky-
min silta. Uudenmaanlänän raja. Ruotsinpyhtään
pitäjä alkaa. 5,6 oik. Kymmin haara. 5,7
- 25,7 Ahvenkosken tienhaara. Oik. tie Ruotsin-
pyhtään kirkon /3,0/ kautta Elimäelle, vas. tie Lovii-
san /14,5/ kautta Helsinkiin. Vas. Ahvenkosken voi-
malaitos. — Ahvenkosken seuduilla käytiin 1918 an-
karia taisteluita.



Ahvenkoski—Kotka, 25,8 km.

Hyvää, suoraa ja leveää valtatieä, yksitoikkoisia metsämaisia, jokunen kaunis viljelysmaisema ja vesistö. Asutus harvaha.

- 0 Ahvenkosken tienhaara. Ajetaan IE suuntaan 0,1 vas. Kymin haara. 0,4 Kymin silta. Viipurinlänin raja, Pyhtään pitäjää alkaa. (0,6 oik. tie voimalaitokselle). (2,8 vas. tie Ahvenkosken kartanoon).

Kartano 1500-luvulta, kuulunut Hästesko, Tott, Duwall, Creutz ja Clayhills suvulle. Nykyisin Indrenius suvun hallussa. Tilaan kuuluvat kosket olivat jo 1300-luvulla tunnettuja lohenkalastuspaikkoja. V. 1802 Ruotsin kuningatar Fredrika ja Venäjän keisarinna Elisabet kohtasivat kartanossa toisensa.

- (5,4 oik. tie Pörtnuoraan /5,0/). 5,5 oik. St-as. 5,6 Kymin Pyhtään haaran silta. 5,7

- 5,7 Pyhtään kirkko. (Vas. tie jokivartta ylöspäin).

(Kirkko keskiaikaiseen tyyliin 1320 rak. harmaasta kivistä. Alttaritaulu »Jeesus ja opetuslapset Emauksessa» Porvoon lukion opettajan Desarnaud'n maalaama 1840-luvulla. Kirkon vieressä erillinen kellotapuli ja kirkkotarhassa vapaussodassa kaatuneiden muistopatsas.)

- 0,1 oik. Sh-as. (2,7 oik. sivutie Purolaan /5,0/). 6,8

- 12,5 Siltakylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Purolaan /3,1/). 1,7 vas. saha. 2,0 vas. komea viljelyslakeus. (2,9 oik. tie Kiviniemen kylään /4,0/). 3,0

- 15,5 Siltakylä. (Vas. tie Teutkosken tienhaaraan Ahvenkosken Elimäen tielle /27,0/). Kupistenpuron silta, vas. komea osuusmeijeri. 0,4 oik. rukoushuone. 0,5 vas. Sh-as. 3,5 oik. meren Heinälahti. 3,7 oik. Sh-as. 6,1 Kymin pitäjänraja. (8,8 vas. tie Jäppilän kylään). 9,1 oik. Sh-as. 9,3 Kymijoen Langinkosken haaran silta. 10,3

- 25,8 KOTKA, Kyminlinnan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Haminaan /19,7/, oik. tie Kotkaan /6,4/.



Kotka—Ahvenkoski, 25,8 km.

Hyvää, suoraa ja leveää valtatieä, yksitoikkoisia metsäma-
isemia, jokunen kaunis viljelysmaisema ja vesistö. Asutus har-
vaha.

- 0 KOTKA, Kymminlinnan tienhaara. Ajetaan
L suuntaan. 1,0 Kymijoen Langinkosken haaran silta.
1,3 vas. Sh-as. (1,7 oik. tie Jäppilän kylään). 4,2
Pyhtään pitäjänraja. 6,6 vas. Sh-as. 6,8 vas. meren
Heinälahti. 9,8 oik. Sh-as. 9,9 vas. rukoushuone. ... 10,3
- 10,3 Siltakylä, Kupistenpuron silta. Oik. komea Osuus-
meijeri. (Oik. tie Teutkosken tienhaaraan Ahven-
kosken Elimäen tielle /27,0/). (0,1 vas. tie Kivini-
men kylään /4,0/). 0,4 oik. komea viljelyslakeus. 1,2
oik. saha. 3,0
- 13,3 Siltakylän tienhaara. Jatketaan suo-
raan. (Vas. tie Purolaan /3,1/). (4,1 vas. sivutie
Purolaan /5,0/). 6,7 vas. Sh-as. 6,8
- 20,1 Pyhtään kirkko. (Oik. tie jokivartta ylöspäin).
(Kirkko keskiaikaiseen tyyliin 1320 rak. harmaasta
kivestä. Alttaritaulu »Jeesus ja opetuslapset
Emauksessa» Porvoon lukion opettajan Desar-
naud'n maalaama 1840-luvulla. Kirkon vieressä
erillinen kellotapuli ja kirkkotarhassa vapausso-
dassa kaatuneiden muistopatsas.)
- 0,1 Kymin Pyhtään haaran silta. 0,2 vas. St-as. (0,3
vas. tie Pörtnuoraan /5,0/). (2,9 oik. tie Ahvenkos-
ken kartanoon).
- Kartano 1500-luvulta, kuulunut Hästesko, Tott, Du-
wall, Creutz ja Clayhills suvulle. Nykyisin Ind-
renius suvun hallussa. Tilaan kuuluvat kosket oli-
vat jo 1300-luvulla tunnettuja lohenkalastuspaik-
koja. V. 1802 Ruotsin kuningatar Fredrika ja
Venäjän keisarinna Elisabet kohtasivat kartanossa
toisensa.
- (5,0 vas. tie Ahvenkosken voimalaitokselle). 5,3 Ky-
min silta. Uudenmaanlänin raja. Ruotsinpyhtään
pitäjä alkaa. 5,6 oik. Kymin haara. 5,7
- 25,8 Ahvenkosken tienhaara. Oik. tie Ruotsin-
pyhtään kirkon /3,0/ kautta Elimäelle, vas. tie Lovii-
san /14,5/ kautta Helsinkiin. Vas. Ahvenkosken voi-
malaitos. — Ahvenkosken seuduilla käytiin 1918
ankaria taisteluita.



Ahvenkoski—Kotka, 25,8 km.

Hyvää, suoraa ja leveää valtatietä, yksitoikkoisia metsäma-
sema, jokunen kaunis viljelysmaisema ja vesistö. Asutus har-
vahkoa.

- 0 Ahvenkosken tienhaara. Ajetaan IE suun-
taan 0,1 vas. Kymin haara. 0,4 Kymin silta. Vii-
purinläänin raja, Pyhtään pitäjä alkaa. (0,6 oik. tie
voimalaitokselle). (2,8 vas. tie Ahvenkosken karta-
noon).
- Kartano 1500-luvulta, kuulunut Hästesko, Tott, Du-
wall, Creutz ja Clayhills suvulle. Nykyisin Ind-
renius suvun hallussa. Tilaan kuuluvat kosket oli-
vat jo 1300-luvulla tunnettuja lohienkalastuspaik-
koja. V. 1802 Ruotsin kuningatar Fredrika ja
Venäjän keisarinna Elisabet kohtasivat kartanossa
toisensa.
- (5,4 oik. tie Pörtnuoraan /5,0/). 5,5 oik. St-as. 5,6
Kymin Pyhtään haaran silta. 5,7
- 5,7 Pyhtään kirkko. (Vas. tie jokivartta ylöspäin).
(Kirkko keskiaikaiseen tyyliin 1320 rak. harmaasta
kivistä. Alttaritaulu »Jeesus ja opetuslapset
Emauksessa» Porvoon lukion opettajan Desar-
naud'n maalaama 1840-luvulla. Kirkon vieressä
erillinen kellotapuli ja kirkkotarhassa vapauss-
dassa kaatuneiden muistopatsas.)
- 0,1 oik. Sh-as. (2,7 oik. sivutie Purolaan /5,0/). 6,8
- 12,5 Siltakylän tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Purolaan /3,1/). 1,7 vas. saha. 2,0 vas. ko-
mea viljelyslakeus. (2,9 oik. tie Kiviniemen kylään
/4,0/). 3,0
- 15,5 Siltakylä. (Vas. tie Teutkosken tienhaaraan Ah-
venkosken Elimäen tielle /27,0/). Kupistenpuron sil-
ta, vas. komea osuusmeijeri. 0,4 oik. rukoushuone. 0,5
vas. Sh-as. 3,5 oik. meren Heinälahti. 3,7 oik. Sh-as.
6,1 Kymin pitäjänraja. (8,8 vas. tie Jäppilän kylään).
9,1 oik. Sh-as. 9,3 Kymijoen Langinkosken haaran
silta. 10,3
- 25,8 KOTKA, Kyminlinnan tienhaara. Suoraan
jatkuu tie Haminaan /19,7/, oik. tie Kotkaan /6,4/.



Kotka—Ahvenkoski, 25,8 km.

Hyvää, suoraa ja leveää valtatie, yksitoikkoisia metsämaise-
semia, jokunen kaunis viljelysmaisema ja vesistö. Asutus har-
vahkoa.

- 0 KOTKA, Kymminlinnan tienhaara. Ajetaan
L suuntaan. 1,0 Kymijoen Langinkosken haaran silta.
1,3 vas. Sh-as. (1,7 oik. tie Jäppilän kylään). 4,2
Pyhtään pitäjänraja. 6,6 vas. Sh-as. 6,8 vas. meren
Heinälahti. 9,8 oik. Sh-as. 9,9 vas. rukoushuone. ... 10,3
- 10,3 Siltakylä, Kupistenpuron silta. Oik. komea Osuus-
meijeri. (Oik. tie Teutkosken tienhaaraan Ahven-
kosken Elimäen tielle /27,0/). (0,1 vas. tie Kivini-
men kylään /4,0/). 0,4 oik. komea viljelyslakeus. 1,2
oik. saha. 3,0
- 13,3 Siltakylän tienhaara. Jatketaan suo-
raan. (Vas. tie Purolaan /3,1/). (4,1 vas. sivutie
Purolaan /5,0/). 6,7 vas. Sh-as. 6,8
- 20,1 Pyhtään kirkko. (Oik. tie jokivartta ylöspäin).
(Kirkko keskiaikaiseen tyyliin 1320 rak. harmaasta
kivistä. Alttaritaulu »Jeesus ja opetuslapset
Emauksessa» Porvoon lukion opettajan Desar-
naud'n maalaama 1840-luvulla. Kirkon vieressä
erillinen kellotapuli ja kirkkotarhassa vapaussod-
assa kaatuneiden muistopatsas.)
- 0,1 Kymin Pyhtään haaran silta. 0,2 vas. St-as. (0,3
vas. tie Pörtnuoraan /5,0/). (2,9 oik. tie Ahvenkos-
ken kartanoon).
- Kartano 1500-luvulta, kuulunut Hästesko, Tott, Du-
wall, Creutz ja Clayhills suvulle. Nykyisin Ind-
renius suvun hallussa. Tilaan kuuluvat kosket oli-
vat jo 1300-luvulla tunnettuja lohenkalastuspaik-
koja. V. 1802 Ruotsin kuningatar Fredrika ja
Venäjän keisarinna Elisabet kohtasivat kartanossa
toisensa.
- (5,0 vas. tie Ahvenkosken voimalaitokselle). 5,3 Ky-
min silta. Uudenmaanlänän raja. Ruotsinpyhtään
pitäjä alkaa. 5,6 oik. Kymin haara. 5,7
- 25,8 Ahvenkosken tienhaara. Oik. tie Ruotsin-
pyhtään kirkon /3,0/ kautta Elimäelle, vas. tie Lovii-
san /14,5/ kautta Helsinkiin. Vas. Ahvenkosken voi-
malaitos. — Ahvenkosken seuduilla käytiin 1918
ankaria taisteluja.



Kotka—Hamina, 22,0 km.

Kohtalaista, mutta hyvin mutkaista ja mäkistä maantietä (uudistuksen alaisena), vaihtelevia maisemia, asutus keskittynyt kyliin.

- 0 KOTKA, Kymminlinnan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. (0,1 oik. tie Kymminlinnan pysille /0,7/). Kymin Hovijoen haaran silta. 0,2 rautatien tasoylikäytävä. (1,0 vas. tie Parikan kylään /2,0/). 2,3 vas. St-as. 2,5 oik. Sh-as. (Oik. tie Jumalniemeen). 2,6 Kymin Korkeakosken haaran silta. (Oik. pato ja tehtaas). (2,7 vas. tie Laajakoskelle /3,5/). 2,9
- 2,9 Korkeakosken tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kymin asille /0,9/ ja Anjalan kirkolle /20,6/). Ajetaan tehdasalueen läpi. 0,3 Jalon tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kymin kirkon /1,3/ kautta Karhulaan /3,4/). 0,3 oik. kauniita työväen asuntoja. 0,8 rautatien tasoylikäytävä. (3,7 oik. tie Kaarniemen kylään /2,0/). 5,7 vas. Saksalan kylän komeita viljelyksiä. (Oik. uusi tie yhtyy tiehen). 6,8 Tavastilanjoen silta. 7,2
- 10,1 Tavastilan Tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Tavastilan asille /2,5/). 2,0 Vehkalahden pitäjänraja. 3,1 Neuvottoman kylä, (vas. tie Salmen kylään /2,5/). (3,9 vas. sivutie Reitkallin kylään /6,0/). 6,7 oik. St-as. 6,8
- 16,9 Summan kylä. 0,1 Summanjoen uusi rautasilta. 0,3 vas. Summan kartano (1500-luvulta, kuulunut aikaisemmin useammille suvulle, 1790 alkaen Bruun suvulle). (0,4 vas. kaunis tammikujanne kartanoon). (2,3 vas. tie Reitkallin asille /6,5/). 4,3 Haminan syväsataman rautatien tasoylikäytävä. 4,7 oik. Haminan lahti. 5,1
- 22,0 HAMINA, Salmenkylän tienhaara. Oik. tie kaupungin /2,2/ kautta Virojoelle /40,6/ ja Viipuriin, vas. tie Sippolan /21,9/ kautta Kouvolaan.



Hamina—Kotka, 22,0 km.

Kohtalaista, mutta hyvin mutkaista ja mäkiä maantietä (uudistuksen alaisena), vaihtelevia maisemia, asutus keskittynyt kyliin.

- 0 HAMINA, Salmenkylän tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,8 Haminan syväsataman rautatien tasoylikäytävä. (2,8 oik. tie Reitkallin as:lle /6,5/). (4,7 oik. kaunis tammikuja Summan kartanoon; 1500-luvulta, kuulunut aikaisemmin useammille suvulle, 1790 alkaen Bruun suvulle). 4,8 oik. kartano. 5,0 Summanjoen uusi rautasilta. 5,1
- 5,1 Summan kylä. 0,1 vas. St-as. 2,9 Neuvottoman kylä. (Oik. tie Reitkallin kylään /6,0/). (3,7 vas. tie Salmen kylään). 4,8 Kymin pitäjänraja. 6,8
- 11,9 Tavastilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tavastilan as:lle /2,5/). 0,4 Tavastilanjoen silta, oik. komeita viljelyksiä. (1,5 vas. rakenteilla oleva uusi tie Kotkaan). (3,5 vas. tie Kaarniemeen). 6,4 rautatien tasoylikäytävä. 6,7 vas. kauniita työväen asuntoja. 6,9 Jalon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kymin kirkon /1,3/ kautta Karhulaan /3,4/). Ajetaan tehdasalueen läpi. 7,2
- 19,1 Korkeakosken tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kymin as:lle /0,9/ ja Anjalan kirkolle /20,6/). (0,2 oik. tie Laajakoskelle /3,5/). 0,3 Kymin Korkeakosken haaran silta. Vas. pato ja tehtaas. 0,4 vas. Sh-as. (Vas. tie Jumalniemeen). 0,6 oik. St-as. (1,9 oik. tie Parikan kylään /2,0/). 2,7 rautatien tasoylikäytävä. 2,8 Kymin Hovinjoen haaran silta. (Vas. tie Kyminlinnan pys:lle /0,7/). 2,9
- 22,0 KOTKA, Kyminlinnan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Ahvenkosken /25,7/ kautta Helsinkiin, vas. tie Kyminlinnan vanhojen vallien ohi Kotkaan /7,3/.



Kotka—Hamina, 19,7 km.

Hyvää uutta valtatieä, vaihtelevia maisemia, asutus keskittynyt kyliin.

- 0 KOTKA, Kymminlinnan tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,1 rautatien alikäytävä. 0,3 Kymin Hovijoen haaran silta. 1,8 Kymin Korkeakosken haaran silta. 2,2
- 2,2 Karhulan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kymin kirkon /1,1/ ohi Korkeakosken tehtaille /3,0/, oik. tie Karhulan tehtaille /0,9/). Oik. Sh-huolto. 0,6 rautatien ylikäytävä. 2,0 oik. omakotialue. 5,7
- 7,9 Tavastilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Tavastilan as:lle /4,2/). 0,5 Saksalanjoen silta, oik. meren lahti. 1,4 Vehkalahden pitäjänraja. 3,4 Neuvottoman kylä. (Vas. sivutie Reitkallin kylään /6,0/). 6,0
- 13,9 Summan kylä. Oik. St-as. 0,1 Summanjoen uusi rautasilta. 0,2 vas. Summan kartano (1500-luvulta, kuulunut aikaisemmin useammille suvulle, 1790 alkaen Bruun suvulle). 3,2 edessä Haminanlahti, taustalla kaupunki. 3,4 käännytään vas. (Oik. tie Haminan syväsatamaan /3,4/). (4,5 vas. vanha tie yhtyy päätiehen). 5,0 Haminan syväsataman rautatien tasoylikäytävä. 5,4 oik. Haminan lahti. 5,8
- 19,7 HAMINA, Salmenkylän tienhaara. Oik. tie kaupungin /2,2/ kautta Virojoelle /40,6/ ja Viipuriin, vas. tie Sippolan /21,9/ kautta Kouvolaan.



Hamina—Kotka, 19,7 km.

Hyvää uutta valtatietä, vaihtelevia maisemia, asutus keskitynyt kyliin.

- 0 HAMINA, Salmenkylän tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,8 Haminan syväsataman rautatien tasoylikäytävä. (1,3 oik. vanha tie Summan kylään /3,8/). 2,0 vas. Haminanlahti, taustalla kaupunki. 2,4 käännytään oik. (Suoraan jatkuu tie Haminan syväsatamaan /3,4/). 5,6 oik. Summan kartano (1500-luvulta, kuulunut aikaisemmin useammille suvulle, 1790 alkaen Bruun suvulle). 5,7 Summanjoen uusi rautasilta. 5,8
- 5,8 Summan kylä. Vas. St-as. 2,6 Neuvottoman kylä. (Oik. tie Reitkallin kylään /6,0/). 4,4 Kymin pitäjänraja. 5,4 Saksalanjoen silta, vas. meren lahti. 6,0
- 11,8 Tavastilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tavastilan as:lle /4,2/). 3,6 vas. omakoti-alue. 5,1 rautatien ylikäytävä. 5,7
- 17,5 Karhulan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kymin kirkon /1,1/ ohi Korkeakosken tehtaille /3,0/, vas. tie Karhulan tehtaille /0,9/). Vas. Sh-huolto. 0,4 Kymin Korkeakosken haaran silta. 1,9 Kymin Hovinjoen haaran silta. 2,1 rautatien alikäytävä. 2,2
- 19,7 KOTKA, Kyminlinnan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Ahvenkosken /25,8/ kautta Helsinkiin, vas. tie Kotkaan /6,4/.



Hamina—Virojoki, 40,4 km.

Hyvää, mutta hyvin mutkaista ja mäkiä maantietä, vaihtelevia, osin erittäin kauniita maisemia. Ajetaan läpi Haminan kaupungin. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Hamina, Salmenkylän tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,1 silta salmen yli. 1,0 tullaan Haminan esikaupunkiin, vas. hyppyrimäki. 1,4 oik. Haminan lahti. 1,6 rautatien tasoylikäytävä. 1,9 vanhoja vallejia tien molemmiin puolin. Ajetaan Aleksanterinkatua. 2,2
- 2,2 HAMINA, Raatihuoneentori. (Katso paikallislehteä). Jatketaan Kadettikoulunkatua. 0,2 vas. R U K. 0,4 käännytään vas. Viipurinkadulle ja jatketaan Alakaupungin läpi. (1,0 vas. tie Kolsilan kylään /6,0/). 2,3 vas. St-as. 4,6 oik. Lupinlahti, jonka rantaa tie seuraa. (7,1 oik. tie Vilniemeen /4,0/). 7,9 oik. Rakinvuori näkötorneineen. 12,0
- 14,2 Mäntlahden kylä. (Oik. näkyy Mäntlahti). 1,0 vas. St-as. 0,6 oik. kaunis näköala Mäntlahdelle. 2,6 Virolahden pitäjänraja. 3,8 vas. tyypillisiä rapakivikallioita. 5,1 oik. eloisa Sydänkylä viljelmiseen. (6,3 vas. tie Kattilaisen kylään /5,0/). 6,5 oik. St-as. 6,6 oik. Sh-as. 6,8
- 21,0 Klamilan kylä. Oik. St-as. (5,1 vas. tie Harjun maanviljelyskoululle ja Ravijärvelle /6,0/). 5,7 vas. Sh-as. 5,8 Ravijoen silta. (6,1 vas. peltojen takana maanviljelyskoulun rakennukset). 6,7 jyrkkä käänne oik. (Vas. tie Ravijärvelle /7,0/). 9,8 oik. näköala Porolahdelle. 9,9 Pihlajan kylä, Pihlajanojan silta. (10,1 oik. tie Virolahden kirkolle). Pitkä metsätaival. 14,3
- 35,3 Härmän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Virolahden kirkolle /5,0/). 1,4 vaihtelevia viljelysmaisemia, 2,2 oik. näkyy Virolahti. (4,7 vas. tie Säkäjärven kylään /7,0/). 4,9 oik. St-as. 5,1 Virojoen silta, vas. matkailijakoti. 5,1
- 40,4 Virojoen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Säkäjärven /29,9/ kautta Viipuriin. Vas. tie Miehikkälän kirkolle /43,4/. Tienhaarassa Sh-as.



Virojoki—Hamina, 40,4 km.

Hyvää, mutta hyvin mutkaista ja mäkiä maantietä, vaihtelevia, osin erittäin kauniita maisemia. Ajetaan läpi Haminan kaupungin. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Virojoen tienhaara. Ajetaan LE suuntaan.
0,1 Virojoen silta. 0,3 vas. St-as. (0,4 oik. tie Säkäjärven kylään /7,0/). 2,4 vas. näkyy Virolahti. 3,5 vaihtelevia viljelysmaisemia. 5,1
- 5,1 Härmän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Virolahden kirkolle /5,0/). Pitkä metsätaival. (4,4 vas. tie Virolahden kirkolle /6,0/). 4,5 Pihlajan kylä, Pihlajanojan silta. 4,8 vas. näköala Porolahdelle. 7,7 jyrkkä käänne vas. (Oik. tie Ravijärvelle /7,0/). 8,4 oik. peltojen takana Harjun maanviljelyskoulun rakennukset. 8,7 Ravijoen silta. 8,8 oik. Sh-as. (9,3 oik. tie maanviljelyskoululle ja Ravijärvelle /6,0/). ... 14,3
- 19,4 Klamilan kylä. Vas. St-as. 0,2 vas. Sh-as. 0,3 vas. St-as. (0,5 oik. tie Kattilaisen kylään /5,0/). 1,7 vas. eloisa Sydänkylä viljelmineen. 3,0 kuljetaan viimeisten tyypillisten rapakivikallioiden yli. 4,2 Vehkalahden pitäjänraja. 6,2 vas. kaunis näköala Mäntlahdelle. 6,7 oik. St-as. 6,8
- 26,2 Mäntlahden kylä. Vas. Mäntlahti. 3,8 vas. Rakinvuori näkötorneineen. (4,8 vas. tie Vilniemeen /4,0/). 5,0 vas. Lupinlahti, jonka kaunista rantaa tie kulkee. 9,5 oik. St-as. (10,8 oik. tie Kolsilan kylään /6,9/). Ajetaan Viipurinkatua halki Haminan Alakaupungin. 11,5 jatketaan Kadettikoulunkatua. 11,7 oik. R U K. 12,0
- 38,2 HAMINA, Raatihuoneentori. (Katso paikallislehteä). Jatketaan Aleksanterinkatua. 0,3 vanhoja valleja kadun molemmin puolin. 0,5 rautatien tasoylikäytävä, 0,8 oik. hyppymäki, vas. Haminan lahti. 2,1 silta Salmen yli. 2,2
- 40,4 Hamina, Salmenkylän tienhaara. Oik. tie Sippolan /21,9/ kautta Kouvolaan, vas. tie Kymminlinnan /22,0/ kautta Kotkaan ja Helsinkiin.



Virojoki—Säkkijärvi, 29,9 km.

Hyvää ja leveää, vaikka paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, vaihtelevia metsä- ja kylämaisemia, asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Virojoen tienhaara. Ajetaan I suuntaan. (0,4 oik. tie Ukkosaareen). (2,6 vas. tie Kotolan kylään /3,5/). Oik. näköala Virolahdelle. (3,5 oik. tie Hämeenkylään /3,5/). 5,8 Vaalimaanjoen silta. 6,2
- 6,2 Vaalimaan kylä. (Oik. tie Orslahden kylään /10,0/, vas. tie Kotolan kylään /4,0/). Yksitoikkoisempia metsä- ja suomaisemia. 6,0 Urpalan kylän kaunis viljelyslakeus. 8,1 Urpalanjoen silta. 9,8 Säkkijärven pitäjänraja. 13,0
- 19,2 Laihajärven kylä. Vas. kaunis näköala kylän viljelyksille, Laihalammille ja taustalla näkyvälle Laihajärvelle. (Oik. tie Jokikylään /9,0/). (1,1 vas. tie Laisniemen kylään /5,0/). 1,4 oik. Sh-as. Pitkä metsätaival. 10,1 vas. hyvä näköala Säkkijärven kirkonkylään. 10,4 Santajoen silta, oik. umpeenkasvava Säkkijärvi. 10,7
- 29,9 Säkkijärven k k. Suoraan jatkuu tie Viipuriin /39,5/, vas. tie kirkolle /1,6/ ja Tapavainolan tienhaaraan lähelle Lappeenrantaa /57,9/.

Säkkijärven kirkko on rak. harmaasta kivistä C. L. Engelin piirustusten mukaan 1833; basilikatyylä. Alttaritauluja kaksi, »Kristuksen kirkastus» ja »Ehtoollisen asettaminen», molemmat tuntemattoman taiteilijan käsialaa.



Säkkijärvi—Virojoki, 29,9 km.

Hyvää ja leveää, vaikka paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, vaihtelevia metsä- ja kylämaisemia, asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Säkkijärven kk. Ajetaan L suuntaan suoraa tietä. 0,3 Santajoen silta, vas. umpeenkasvava Säkkijärvi. Viljelmien jälkeen pitkä metsätaival. 9,3 vas. Sh-as. (9,6 oik. tie Laisniemen kylään /5,0/). 10,7
- 10,7 Laihajärven kylä. Oik. kaunis näköala kylän viljelyksille, Laihalammille ja taustalla näkyvälle Laihajärvelle. (Vas. tie Jokikylään /9,0/). 3,2 Virolahden pitäjänraja. 4,9 Urpalan kylä, Urpalanjoen silta. Ajetaan komean viljelyslakeuden halki. Kylän jälkeen yksitoikkoisempi metsätaival. 13,0
- 23,7 Vaalimaan kylä. (Oik. tie Kotolan kylään /4,0/, vas. tie Orslahden kylään /10,0/). 0,3 Vaalimaanjoen silta. (2,7 vas. tie Hämeenkylään /3,5/). 3,6 vas. näköala Virolahdelle. (Oik. tie Kotolan kylään /3,5/). (5,8 vas. tie Ukkosaareen). 6,2
- 29,9 Virojoen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Haminaan /40,4/, oik. tie Miehikkälän kirkolle /43,4/. Tienhaarassa oik. matkailijakoti, vas. Sh-as.



Säkkijärvi—Viipuri, 39,5 km.

Hyvää, suoraa ja leveää valtamaantietä, vaihtelevia merenranta-, kylä- ja metsämaisemia. Kookkaita kyliä ja esikaupunkiasutusta.

- 0 Säkkijärven kk. Ajetaan I suuntaan. 0,8 vas. näköala kirkolle. (1,5 vas. vanha tie kirkolle). Metsätaival. 6,0 Vilajoen kylä, silta Vilajoen yli. 6,1 vas. Sh-as. Jälleen metsätaival. (10,7 oik. tie Heinlahdelle /2,0/). 13,2
- 13,2 Nisalahden kylä, Nisajoen silta. 0,3 oik. näköala Nisalahdelle, taustalla Teikarsaari. Metsätaival. 7,1 Tervajoen silta. (7,4 oik. tie Karppilan kylään /2,0/ ja vas. Tervajoen kartanoon, säteritila 1600-luvulta). (7,5 vas. tie Vahvialan Vanhaan kylään /6,0/). 12,4 oik. näkyvät Viipurin tornit. (Oik. tie Turkinsaareen /6,0/). 17,2 vas. tie Viipurin lentokentälle. 17,5 Viipurin kaupungin raja. 17,7 Merijoen silta. 18,4
- 31,6 Tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Vahvialan kirkolle /14,4/). 0,3 oik. Tienhaarän mylly. 1,6 oik. Viipurin lahti. 2,0 rautatien ylikäytävä. 2,0
- 33,6 Hietalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Lappeenrantaan /49,5/). 1,2 Kivisillansalmen silta, vas. Suomenvedenpohja, oik. Viipurinlahti. 1,7 rautatien tasoylikäytävä. 1,9 vas. Sorvalin hautausmaa. Ajetaan läpi Sorvalin kaupunginosan Maantiekatua. 3,1 Sorvalinsalmen silta. 4,0 vanhoja valleja tien molemmin puolin. 4,7 Linnansilta, vas. linna. 5,9
- 39,5 VIIPURI, keskus. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Linnankatua ja Karjalankatua.



Viipuri—Säkkijärvi, 39,5 km.

Hyvää, suoraa ja leveää valtamaantietä, vaihtelevia merenranta-, kylä- ja metsämaisemia. Esikaupunkiasutusta ja kookkaita kyliä.

- 0 VIIPURI; keskus. Ajetaan LE suuntaan Karjalankatua sekä edelleen Linnankatua. 1,2 Linnansilta, oik. Viipurin linna. 1,9 vanhoja vallejia tien molemmin puolin. 2,8 Sorvalinsalmen silta. Maantiekatua Sorvalin kaupunginosan halki. 3,6 oik. Sorvalin hautausmaa. 4,2 rautatien tasoylikäytävä. 4,7 Kivisillansalmen silta, oik. Suomenveden pohja, vas. Viipurin lahti. 5,9
- 5,9 Hietalan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Lappeenrantaan /49,5/). Rautatien ylikäytävä. 1,7 vas. Tienhaaran mylly. 2,0
- 7,9 Tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Vahvialan kirkolle /14,4/). 0,7 Merijoen silta. 0,9 Viipurin pitäjänraja. 1,2 oik. Viipurin lentokenttä (tie kentälle). 6,0 vas. näkyvät Viipurin tornit. (Vas. tie Turkin- saareen /6,0/). (10,9 oik. tie Vahvialan Vanhakylään /6,0/). (11,0 oik. tie Tervajoen kartanoon, säteritila 1600-luvulta. Vas. tie Karppilan kylään /2,0/). 11,3 Tervajoen silta. Metsätaival. 18,0 vas. näköala Nisalahdelle, taustalla Teikarsaari. 18,4
- 26,3 Nisalahden kylä, Nisajoen silta. (2,5 vas. tie Heinlahdelle /2,0/). Metsätaival. 7,1 Vilajoen kylä, oik. Sh-as. 7,2 Vilajoen silta. Metsätaival jälleen. (11,7 oik. vanha tie Säkkijärven kirkolle). 12,8 oik. näköala kirkolle. 13,2
- 39,5 Säkkijärven kk. Suoraan jatkuu tie Virojoen /29,9/ kautta Haminaan, oik. tie kirkolle /1,6/ ja Tapavainolan tienhaaraan lähelle Lappeenrantaa /57,9/.
Säkkijärven kirkko on rak. harmaasta kivistä C. L. Engelin piirustusten mukaan 1833; basilikatyylä. Alttaritauluja kaksi, »Kristuksen kirkastus» ja »Ehtoollisen asettaminen», molemmat tuntemattoman taiteilijan käsialaa.



Porvoo—Monninkylä, 14,4 km.

Hyvää, mutta osin kapeaa ja mutkaista maantietä, kauniita viljelysmaiseja. Asutus vaurasta ja tiheää.

0 PORVOO, Rihkamatori. Ajetaan LP suuntaan Välikatua ja Jokikatua. 0,5 Porvoonjoen silta, 0,6 rautatien tasoylikäytävä. 0,8

0,8 Porvoon as:n tienhaara. Ajetaan oik. (Vas. tie Helsinkiin). 0,1 oik. Porvoon asema, 0,2 aseman tasoylikäytävä. 0,3 oik. Porvoonjoki. 0,6 oik. Porvoon pitäjänraja. (Vas. kaunis tie *Kiialan kartanoon.*)

(Kiiala on yli 3 mantt:n suuruinen allodisäteri ja maamme vanhimpia kartanoita. Se mainitaan jo 1200-luvulla. Se on Stålbarm suvun kantatila, joutui 1700-luvulla Adlercreutz, myöhemmin Linderth ja Brand suvulle. Nykyisin Oy:n hallussa. Kartanossa syntyi kuuluisin taidemaalariimme Albert Edelfelt 1854.)

Ajetaan vauraan viljelysseudun läpi. 4,6 Saksin kylä, käännytään oik. Tie seuraa edelleen Porvoonjokea. 6,5 vas. Strömsbergin kartano (oli 1700-luvulla kuninkaankartano, kuului myöhemmin Berndes ja Posse suvulle; ollut 1723 alkaen Porvoon piispain virkatalona. Päärakennus 1700-luvulta). 6,7 Vahijoen silta. 6,8

7,6 Strömsbergin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kerkkoon kylään /6,8/). 2,3 Vanhamoision kylä. 4,1 Kaarlenkylä. Oik. St-as. (Vas tie Piimäjärvelle /3,0/). 5,0 edessä kaunis laaksomaisema, 6,1 Askolan pitäjänraja. 6,8

14,4 Monninkylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Mäntsälän kirkolle /21,9/, oik. tie Mallusjoen /31,2/ kautta Lahteen.



Monninkylä—Porvoo, 14,6 km.

Hyvää, mutta osin kapeaa ja mutkaista maantietä, kauniita viljelysmaisia. Asutus vaurasta ja tiheää.

- 0 Monninkylän tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 0,7 Porvoon pitäjänraja. 2,7 Kaarlenkylä, vas. St-as. (Oik. sivutie Piimäjärvelle /3,0/). 4,5 Vanhamoisien kylä. 6,8
- 6,8 Strömsbergin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kerkkoon kylään /6,8/). 0,1 Vahijoen silta. 0,3 oik. Strömsbergin kartano (oli 1700-luvulla kuninkaankartano, kuului myöhemmin Bernedes ja Posse suvulle; ollut 1723 alkaen Porvoon piispain virkatalona. Päärakennus 1700-luvulta). Tie seuraa Porvoon jokea. 2,2 Saksin kylä, käännytään vas. (5,5 oik. kaunis tie *Kiialan kartanoon*).
(Kiiala on yli 3 mantt:n suuruinen allodisäteri ja maamme vanhimpia kartanoita. Se mainitaan jo 1200-luvulla. Se on Stålarin suvun kantatila, joutui 1700-luvulla Adlercreutz, myöhemmin Linderth ja Brand suvulle. Nykyisin Oy:n hallussa. Kartanossa syntyi kuuluisin taidemaalariimme Albert Edelfelt 1854.)
- 5,6 Porvoon kaupunginraja. 6,2 vas. Porvoon saha. 6,6 aseman tasoylikäytävä. 6,7 vas. Porvoon asema. 6,8
- 13,6 Porvoon as:n tienhaara. Ajetaan vas. (Oik. tie Helsinkiin), 0,2 rautatien tasoylikäytävä, 0,3 Porvoonjoen silta. 1,0
- 14,6 PORVOO, Rihkamatori. (Katso paikallislehteä.)
Kaupunkiin tullaan Jokikatua ja Nikolainkatua.



Monninkylä—Mallusjoki, 31,2 km.

Hyvää, mutta kapeaa, mutkaista ja mäkistä maantietä, vaihtelevia viljelys- ja metsämaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Monninkylän tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,7 oik. Askolan Osuusmeijeri. 3,5 oik. Porvoonjoki, jonka rantaa tie seuraa. 3,8 oik. Vakkolan koski. 4,2
- 4,2 Vakkolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Askolan kirkon /2,2/ kautta Juornaan kylään /13,1/ Porvoon—Myrskylän tielle). 0,2 vas. Sh-as. (0,3 vas. tie Vahijärvelle /14,0/). 0,8 oik. joen takana Askolan kirkko (rak. puusta 1799, alttaritaulu prof. A. von Beckin maalaama, saatu lahjaksi 1899). 3,9 Vähäojan silta. 4,0 Onkimaan kylä. 9,5 Sääksjärvenjoen silta. 12,1 Pukkilan pitäjän raja. 12,5 oik. kolmea viljelysmaisema. 13,5 Syvänojan kylä ja koski. 15,3 oik. Naarkoski, saha ja Sh-as., (oik. tie Kanteleen ja Kankkilan kyliin.) 16,0 oik. Pukkilan Osuusmeijeri. 16,1 oik. Sh-as. (Vas. tie Torpin kylän kautta Monninkylän—Mäntsälän tielle /12,0/.) 16,2
- 20,4 Pukkilan kirkko. (Kirkko rak. puusta 1814, alttaritaulu »Jeesus saarnaa veneessä» prof. Vilho Sjöströmin maalaama). 0,4 vas. matkustajakoti. 0,9 oik. Pukkilan vanha kalmisto muistokivineen. (1,9 vas. tie Hautjärven kylään Mäntsälän—Mallusjoen tielle /18,0/). 4,3 Orimattilan pitäjänraja. Tie jatkuu suorimpana ja tasaisempana. (8,8 oik. tie Ruhan ja Kanteleen kyliin). 10,8
- 31,2 Mallusjoen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Orimattilan /12,2/ kautta Lahteen, vas. tie Mäntsälän /27,0/ kautta Helsinkiin.



Mallusjoki—Monninkylä, 31,2 km.

Hyvää, mutta kapeaa, mutkaitsa ja mäkistä maantietä, vaihtelevia viljelys- ja metsämaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Mallusjoen tienhaara. Ajetaan E suuntaan. (2,0 vas. tie Ruhan ja Kanteleen kyliin). 6,5 Pukkilan pitäjänraja. Tie muuttuu mäkiseksi ja mutkaiseksi. (8,9 oik. tie Hautjärven kylään Mäntsälän—Mallusjoen tielle /18,0/). 9,9 vas. Pukkilan vanha kalmisto muistokivineen. 10,4 oik. matkustajakoti. .. 10,8
- 10,8 Pukkilan kirkko. (Kirkko rak. puusta 1814, alttaritaulu »Jeesus saarnaa venheessä» prof. Vilho Sjöströmin maalaama). 0,1 vas. Sh-as. (Oik. tie Torpin kylän kautta Monninkylän—Mäntsälän tielle /12,0/). 0,2 vas. Pukkilan Osuusmeijeri. 0,9 vas. Porvoonjoen Naarkoski, saha ja Sh-as. (Vas. tie Kanteleen ja Kankkilan kyliin). 2,7 Syväojan kylä ja koski. 4,1 Askolan pitäjän raja. 6,7 Sääksjärvenjoen silta. 12,0 Onkimaan kylä. 12,3 Vähäjoen silta, vas. Porvoonjoki. 15,4 vas. joen takana Askolan kirkko (rak. puusta 1799, alttaritaulu prof. A. von Beckerin maalaama, saatu lahjaksi 1899). 16,0 oik. Sh-as. 16,2
- 27,0 Vakkolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Askolan kirkon /2,2/ kautta Juornaan kylään /13,1/ Porvoon—Myrskylän tielle). 0,4 vas. Vakkolan koski. Tie seuraa Porvoonjokea. 3,5 vas. Askolan Osuusmeijeri. 4,2
- 31,2 Monninkylän tienhaara. Oik. tie Mäntsälän kirkolle /21,9/, vas. tie Porvooseen /14,4/.



Lusi—Hartola, 37,7 km.

Tie aluksi kapeaa, hyvin mutkaista ja mäkistä, Kalhon tienhaarasta lähtien suoraa ja leveää. Vaihtelevia, vehmaita metsämaisemia, kivikkoisia viljelyksiä. Asutus verrattain harvaa.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Lusin tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 0,3 Vihuenojan silta. Tie mutkittellee viljelyksien ja kalioisten laidunmaiden halki. 4,5 Sysmän pitäjänraja. 5,0 vas. Vihtajärvi. 5,8 kaunista koivumetsää, oik. Kortelampi. 10,0 vas. Janattijärvi. 12,8 Tokeenjoen silta. | 15,2 |
| 15,2 | Onkiniemen kylä. Oik. Sh-as. Vauraita taloja. 2,0 Ilonojan silta, oik. Sääksjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 3,5 vas. majatalo. 3,8 vas. Uurajärvi, jonka rantaa tie seuraa. 4,2 Hartolan pitäjänraja. 6,8 vas. Ahvenlampi. | 7,1 |
| 22,3 | Kalhon tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Nuoramoisten /5,8/ kautta Sysmän kirkolle ja Kalkiseen). Tie muuttuu leveämmäksi ja suoremaksi. Ajetaan Hartolan harjun kaunista männikköselännettä. 6,5 Kilpijoen silta. Jatketaan edelleen Hartolan harjua pitkin. 7,0 vas. Ahvenlampi. 7,7 oik. St-as. (Vas. sivutie Hartolan—Sysmän tielle /5,0/). 8,2 vas. Valaisjärvi. (9,9 vas. sivutie Kirveskosken kautta Hartolan—Sysmän tielle /5,0/). 11,5 kaunista, hyvinhoidettua metsää. | 13,2 |
| 35,8 | Metsäkosken tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vehkalahden kylän /13,1/ kautta Pertunmaan kirkolle). 2,1 Tainiovirran silta. | 2,2 |
| 37,7 | Hartolan kirkonkylä. Oik. tie Joutsan /23,5/ kautta Jyväskylään, vas. tie Sysmään /22,6/. | |



Hartola—Lusi, 37,7 km.

Tie aluksi hyvää, leveää, suoraa ja tasaista, Kalhon tienhaarasta lähtien kapeaa, hyvin mutkaista ja mäkiä. Vaihtelevia vehmaita metsämaita, kivikkoisia viljelyksiä. Asutus verrattain harvaa.

- 0 Hartolan kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan yli Tainiovirran sillan sekä Hartolan harjun rinteitä ja selännettä, kaunista mäntymetsää. 2,2
- 2,2 Metsäkosken tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vehkalahden kylän kautta Pertunmaan kirkolle /27,8/). (3,3 oik. sivutie Kirveskosken kautta Hartolan—Sysmän tielle /5,0/). 5,0 oik. Valaisjärvi. 5,5 vas. St-as. 6,2 oik. Ahvenlampi. 6,7 Kilpijoen silta. Jatketaan edelleen Hartolan harjun selännettä. 13,2
- 15,4 Kalhon tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Nuoramoisten /5,8/ kautta Sysmän kirkolle ja Kalkkiseen). Tie muuttuu kapeaksi, mutkaiseksi ja mäki-seksi. 0,3 oik. Ahvenlampi. 1,6 oik. Urajärvi, jonka rantaa tie myöhemmin seuraa. 2,9 Sysmän pitäjänraja. 3,6 oik. majatalo. 4,7 vas. Sääksjärvi, jonka rantaa tie kulkee. 5,1 Ilonojan silta. 7,1
- 22,5 Onkiniemen kylä. Vas. Sh-as. Vauraita taloja. 2,4 Tokeenjoen silta. 5,2 oik. Janattijärvi. 9,6 kaunista koivumetsää, vas. Kortelampi. 10,2 oik. Vih-tajärvi. 10,7 Heinolan pitäjänraja. Tie mutkittelee kallioisten laidunmaiden ja viljelyksien halki. 14,9 Vihuenojan silta. 15,2
- 37,7 Lusin tienhaara. Oik. tie Heinolaan /12,4/, vas. tie Pertunmaan /38,2/ kautta Mikkeliin.



Hartola—Joutsa, 23,7 km.

Verrattain hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä, vaihtelevia kylä-, metsä- ja järvimaisemia. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Hartolan kirkonkylä. Ajetaan IP suuntaan. 0,4 oik. Itä-Hämeen museo, entinen Koskipään säteri-rustholli 1600-luvulta. Museon vanhaa paikallista kulttuuria kuvastaviin kokoelmiin kannattaa tutustua (avoinna klo 13—17). 0,9 oik. Hartolan vanhan, 1693 valmistuneen ja 1928 Pertunmaalle siirretyn kirkon kirkkotarha muistokivineen. (Oik. tie Itä-Hämeen kansanopistolle, joka sijaitsee Ehon entisellä säteritilalla). 1,1 vas. kahvila, 1,3 vas. Sh-as. ja majatalo, oik. kahvila. 1,5 vas. hautausmaa sankarihautoineen. 1,7
- 1,7 Hartolan kirkko. (Rak. harmaasta kivistä arkkitehti J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1913. Alttaritaulun paikalla lasimaalaus). Oik. kaksi St-as. 0,4 oik. ravintola. 3,3
- 5,0 Ruskealan kylä. (Vas. sivutie Putkijärven kylän kautta Joutsan—Luhankan tielle /30,0/). Vas. kansakoulu ja komea kunnalliskoti. (0,8 vas. kaunis koivukuja Kirkkolan kartanoon, entinen ratsutila, päärakennus yli 100 vuotta vanha). 1,0 oik. Tollinmäen kartano, omist. Hartolan kunta. 1,1 vas. tie Hartolan pappilaan. 4,8 vas. Rautavesi, oik. Hartolanharjun korkeimmat kohdat. 9,5 ajetaan komean valtion metsän halki. 12,2 vas. Mattilanjärvi. 13,9
- 18,9 Oravakiven lossi. (200 m). Salmen kautta purkautuvat Säynätveteen (vas.) kokoontuneet vedet Jääsjärveen (oik.). (3,4 oik. tie Vähäjoutsan kylään). 3,6 oik. matkailijakoti. 3,7 Joutsan salmi. Salmen kautta purkautuvat Suonteen ja Viherin vedet Angesselkään (vas.). 4,1 vas. kahvila, oik. St-as. sekä ruokala ja kahvila. 4,2 vas. Sh-as. 4,3
- 23,2 Joutsan kirkko (rak. puusta 1813, alttaritaulu »Kristus ristillä», tekijä tuntematon). Vas. ruokala ja kahvila. 0,3 oik. hautausmaa. 0,5
- 23,7 Joutsan kirkonkylä. Oik. tie Pertunmaan kirkolle /33,8/, vas. tie Leivonmäen /18,0/ kautta Jyväskylä.



Joutsa—Hartola, 23,7 km.

Verrattain hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä, vaihtelevia kylä-, metsä- ja järvimaisemia. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Joutsan kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan.
0,2 vas. hautausmaa. 0,5
- 0,5 Joutsan kirkko (vas.). (Rak. puusta 1813, alttaritaulu »Kristus ristillä», tekijä tuntematon). Oik. ruokala ja kahviloita. 0,1 oik. Sh-as. 0,2 vas. St-as. ja ruokala, oik. kahvila. 0,6 Joutsan salmen silta. Salmen kautta purkautuvat Suonteen ja Viherin vedet Angesselkään (oik.). 0,7 vas. matkailijakoti. (0,9 vas. tie Vähäjoutsan kylään). 4,1
- 4,6 Oravakiven lossi (200 m). Salmen kautta laskevat Säynätveeten (oik.) kokoontuneet vedet Jääsjärveen (vas.). 1,9 oik. Mattilanjärvi. 4,6 ajetaan haki komean valtion metsän. 9,3 oik. Rautavesi, vas. Hartolan harjun korkeimmat kohdat. Tie kulkee harjun viertä ja rinteitä. (13,0 oik. tie Hartolan pappilaan). 13,1 vas. Tollinmäen kartano, omist. Hartolan kunta. (13,3 oik. kaunis koivukujanne Kirkkolan kartanoon, entinen ratsutila, päärakennus yli 100 vuotta vanha). 14,1
- 18,7 Ruskealan kylä. Käännyttään vas. (Oik. sivutie Putkijärven kylän kautta Joutsan—Luhangan tielle /30,0/). 2,9 vas. ravintola. 3,2 vas. kaksi St-as. 3,3
- 22,0 Hartolan kirkko (oik.). (Rak. harmaasta kivistä arkkitehti J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1913. Alttaritaulun paikalla lasimaalaus). 0,2 oik. hautausmaa sankarihautoineen. 0,4 vas. kahvila ja oik. majatalo ja Sh-as. 0,6 oik. kahvila. 0,8 vas. Hartolan vanhan, 1693 valmistuneen ja 1928 Pertunmaalle siirretyn kirkon kirkkotarha muistokivineen. (Vas. tie Itä-Hämeen kansanopistolle, joka sijaitsee Ekon entisellä perintösäteritilalla). 1,3 vas. Itä-Hämeen museo, entinen Koskipään säterirustholli 1600-luvulta. Museon vanhaa paikallista kulttuuria kuvastaviin kokoelmiin kannattaa tutustua (avoinna klo 13—17). 1,7
- 23,7 Hartolan tienhaara. Oik. tie Sysmään /22,6/, vas. tie Lusin /37,7/ kautta Heinolaan.



Joutsa—Leivonmäki, 18,0 km.

Kohtalaista, suurimmalta osaltaan uusittua maantietä, yksitoikkaisia metsämaisemia, asutus Leivonmäen kylässä tiheää, muuten harvaa.

- 0 Joutsan kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan.
0,9 vas. näköala kirkonkylään. Ajetaan yksitoikkoista
tietä metsämaiden halki. 5,3
- 5,3 Tammilahden tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Tammijärven /19,5/ kautta Luhan-
gan kirkolle ja Korpilahdelle). 6,0 Leivonmäen pitä-
jänraja. 10,2 Leivonmäki, valtava näköala yli metsä-
ja mäkimaaisemien. Tien molemmin puolin kirkon-
kylän viljelyksiä. 1,5 hyvä näköala kirkonkylään. ... 12,7
- 18,0 Leivonmäen tienhaara. Suoraan jatkuu tie
Toivakan /4,9/ kautta Jyväskylään, oik. tie Hirven-
salmen /47,7/ kautta Mikkeliin.



Leivonmäki—Joutsa, 18,0 km.

Kohtalaista, suurimmalta osaltaan uusittua maantietä, yksitoikkaisia metsämaisemia, Leivonmäeltä valtava näköala. Asutus aluksi tiheää, muuten harvaa.

- 0 Leivonmäen tienhaara. Ajetaan E suuntaan. Noustaan korkealle Leivonmäelle. 0,2 taaksepäin hyvä näköala Leivonmäen kirkonkylään ja Kuhasenmäelle. 2,5 Leivonmäen korkein kohta, mistä valtava näköala yli metsä- ja mäkimaisemien. Tien molemmin puolin kylän viljelyksiä. 6,7 Joutsan pitäjänraja. ... 12,7
- 12,7 Tammilahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tammijärven /19,5/ kautta Luhanگان kirkolle ja Korpilahdelle Päijänteen länsipuolelle). Edelleen yksitoikkoisempia metsämaita. 4,4 oik. hyvä näköala Joutsan kirkonkylään. 5,3
- 18,3 Joutsan kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Hartolan /23,7/ kautta Heinolaan, vas. tie Pertunmaan kirkolle /33,8/.



Leivonmäki—Toivakka, 24,9 km.

Kohtalaista ja suoraa, mutta kapeaa ja mäkistä maantietä, komeita mäkiä, vaihtelevia maisemia. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Leivonmäen tienhaara. Ajetaan P suuntaan. Suoraa uusittua tietä. 2,0 vas. Leivonmäen kirkko. (Rak. puusta arkkitehti Th. Deckerin piirustusten mukaan 1873. Alttaritaulun »Vapahtaja ristillä» maalannut saksalainen taiteilija B. Blockhorst 1873 Berlinissä). 2,2
- 2,2 Leivonmäen kirkonkylä. Vas. St-as., oik. kahvila. (Oik. tie Paappalan /21,0/ kautta Kangasniemen—Vihtalahden tielle). 0,1 vas. majatalo. (0,3 vas. sivutie Vartiamäen kautta Joutsan—Luhangan tielle /14,0/). Nousta Kuhasen mäelle, jolta laaja näköala yli ympäröivien metsä- ja mäkimaiden. 1,1 edessä laaja metsämaisema ja saarekas Rutajärvi. Ajetaan halki komeiden kasvuvoimaisten metsien. (4,8 oik. sivutie Palosenjärven kautta Toivakan kirkolle /16,0/). 5,6 vas. Rutajärven lahti. 8,1 vas. Rutajärvi. 13,1
- 15,3 Rutalahden kylä. Käännyttään jyrkästi oik., vas. St-as. ja kahvila. (Vas. tie Hiekkolan kylään). 0,2 vas. tie Rutalahden laivalaiturille). 0,4 vas. Päijänteen Rutalahti jylhänkauniine rantoineen. 3,4 tien vieressä pieni lampi, tie kulkee kalliorotkon pohjaa. 5,0 Vaasan lääninraja, Toivakan pitäjä alkaa. 5,7 vas. Vihijärvi, jonka rantaa tie kulkee. 7,0 komea viljelyslaakso. 9,4 etuvas. Leppävesi. 9,6
- 24,9 Toivakka, Vihijärven tienhaara. Oik. tie Toivakan kirkon /3,9/ kautta Kangasniemen kirkolle ja Vihtalahden tienhaaraan Jyväskylän—Laukaan tielle. Vas. tie Jyväskylään /32,5/.



Toivakka—Leivonmäki, 24,9 km.

Kohtalaista ja suoraa, mutta kapeaa ja mäkiä maantietä, komeita mäkiä ja vaihtelevia, paikoin jylhiä maisemia. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Toivakka, Vihijärven tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 2,6 ajetaan komean viljelyslaakson laitaa. 3,6 oik. Vihijärvi, jonka rantaa tie kulkee. 4,6 Mikkelin lääninraja, Leivonmäen pitäjän alkaa. 5,9 tie kulkee komean kalliorotkon pohjaa. 9,2 oik. Päijänteen Rutalahti jylhänkauniine rantoineen. (9,4 oik. tie Rutalahden laivalaiturille). 9,6
- 9,6 Rutalahden kylä. Käännyttään jyrkästi vas. Oik. kahvila ja St-as. (Oik. tie Hiekkolan kylään). 5,0 oik. Rutajärvi. 7,5 oik. Rutajärven lahti. (8,3 vas. sivutie Palosenjärven kautta Toivakan kirkolle /16,0/). Komeita, kasvuvoimaisia metsiä. 11,7 nouseaan Kuhasenmäelle. 12,0 taaksepäin komea näköala yli laajan metsämaiseman ja sen keskelle jäävän saarekkaan Rutajärven. Mäeltä laaja näköala vas. (12,8 oik. sivutie Vartiamäen kautta Joutsan—Luhangan tielle /14,0/). 13,1
- 22,7 Leivonmäen kirkonkylä. Jatketaan oik. (Vas. tie Paappalan /21,0/ kautta Kangasniemen—Vihtalahden tielle). Oik. St-as., vas. kahvila. 0,2 oik. Leivonmäen kirkko. (Rak. puusta arkkitehti Th. Deckerin piirustusten mukaan 1873. Alttaritaulun »Vapahtaja ristillä» maalannut saksalainen taiteilija B. Blockhorst 1873 Berlinissä). 2,2
- 24,9 Leivonmäen tienhaara. Oik. tie Joutsan /18,0/ kautta Heinolaan, vas. tie Hirvensalmen /47,7/ kautta Mikkeliin.



Toivakka—Jyväskylä, 32,5 km.

Kohtalaista, mutta alkutaipaleella hyvin mutkaista ja mäkistä maantietä, kauniita, vaihtelevia mäki- ja järvimaisemia. Vauraita kyliä, teollisuuslaitoksia, esikaupunkiasutusta.

- 0 Toivakka, Vihijärven tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,4 Vihiojan silta. 1,0 oik. Leppäveden eteläisin lahti, jonka rantaa tie seuraa. 4,9 ja 8,6 oik. hyvä näköala Leppävedelle. 9,0 Jyväskylän pitäjänraja. 10,3 oik. hyvä näköala Leppävedelle. 12,2 oik. St-as. 12,9
- 12,9 Oravasaaren kylä. (Vas. tie Uuteenkartanon). Oik. komea näköala Leppävedelle. 4,5 tie kulkee Leppäveden rantaa. 10,4 oik. korkea kalliainen Kanavuori, jolla näkötorni. 11,0 Naiskosken uusi komea silta. Sillalta kaunis näköala oik. ja vas. Oik. Vaajakosken konepaja, vas. tyylikäs paloasema. 11,2 Vaajakosken silta. Ajetaan uutta, leveää tietä, jota lehmukset reunustavat. 11,7 rautatien tasoylikäytävä. Oik. SOK:n Vaajakosken tehdas. 11,8
- 24,7 Vaajakoski. Oik. St-as. (Oik. tie Vaajakosken as:lle /0,5/). 1,7 vas. Päijänteen lahti. 2,3 tie seuraa Pieksämäen Jyväskylän rataa. 3,7 vas. hyvä näköala Jyväsjärvelle ja sen takana näkyvään kaupunkiin. Ajetaan Tourulan esikaupungin halki. 6,3 rautatien ylikäytävä. 6,4
- 31,1 Kiväärитеhtaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Lohikosken tienhaaraan Jyväskylän Vihtalahden tielle /1,1/). Vas. Valtion kiväärитеhdas. 0,5 vas. kaunis näköala Jyväsjärvelle. 0,7 Tourujoen silta. 1,4
- 32,5 JYVÄSKYLÄ. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Vapaudenkatua ja Asemakatua.



Jyväskylä—Toivakka, 32,5 km.

Aluksi suoraa ja hyvää, lopputaipaleella hyvin mutkaista ja mäkistä maantietä, kauniita, vaihtelevia mäki- ja järvimaisemia. Esikaupunkiasutusta, teollisuuslaitoksia, vauraita kyliä.

- 0 JYVÄSKYLÄ. Ajetaan LP suuntaan Asemakatua ja Vapaudenkatua. 0,6 käännös oik. ja sen jälkeen vas. 0,7 Tourujoen silta. 0,9 oik. kaunis näköala Jyväsjärvelle. Oik. Valtion kivääritehdas. 1,4
- 1,4 Kivääritehtaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Lohikosken tienhaaraan Jyväskylän Vihtalahden tielle /1,1/). Rautatien ylikäytävä. Ajetaan Tourulan esikaupungin halki. 2,7 oik. takana hyvä näköala Jyväsjärvelle ja kaupunkiin. Tie seuraa Jyväskylän Pieksämäen rataa. 4,7 oik. Päijänteen lahti. 6,4
- 7,8 Vaajakoski. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vaajakosken as:lle /0,5/). Vas. SOK:n Vaajakosken tehdas ja St-as. Rautatien tasoylikäytävä. Ajetaan kaunista lehmuskujaa. 0,6 Vaajakosken silta. 0,7 vas. Konepaja, oik. uusi paloasema. 0,8 Naiskosken uusi, komea silta, etuvas. korkea kallioinen Kanavuori näkötorneineen. 7,3 tie kulkee Leppäveden rantaa. ... 11,8
- 19,6 Oravasaaren kylä. (Oik. tie Uuteenkartanoon). Vas. kaunis näköala Leppävedelle. 0,7 vas. St-as. 2,6 vas. näköala Leppävedelle. 3,9 Toivakan pitäjänraja. 4,3 ja 8,6 vas. hyvä näköala Leppävedelle. 11,9 vas. Leppäveden eteläisin lahti. 12,5 Vihiojan silta. 12,9
- 32,5 Toivakka, Vihijärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Leivonmäen /24,9/ kautta Heinolaan ja Mikkeliin, vas. tie Toivakan kirkon /3,9/ kautta Kangasniemen kirkolle ja Vihtalahden tienhaaraan Jyväskylän Laukaan tielle.



Laukaa—Konnevesi, 10,2 km.

Kohtalaista, mutta kapeaa ja hyvin mutkaista sekä mäkistä maantietä, yleensä metsämaita, jokunen järvi- ja viljelysmaisema. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Laukaa, Nurmijärven tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 1,1 kaunis viljelysaukeama. 1,3 oik. viehättävä järvimaisema, taustalla Nurmijärvi. Tien vieressä pieniä lampia. 3,8 vas. St-as. 5,9 Kuotemajoen silta. 7,7 Kuopion lääninraja, Konneveden pitäjä alkaa. 10,2
- 10,2 Konnevesi, Kärkkäälän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Rautalammin /49,5/ kautta Kuopioon, vas. tie Sumiaisten kirkon /10,0/ kautta Konginkankaan kirkolle /31,7/.



Konnevesi—Laukaa, 10,2 km.

Kohtalaista, mutta kapeaa ja hyvin mutkaista sekä mäkistä maantietä, yleensä metsämaita, jokunen järvi- ja viljelysmaisema. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Konnevesi, Kärkkään tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 2,5 Vaasan lääninraja, Laukaan pitäjää alkaa. 4,3 Kutemajoen silta. 6,4 oik. St-as. 8,5 tien vieressä pieniä lampia, kaunis viljelysaukea. 8,8 vas. viehättävä järvimaisema, taustalla Nurmijärvi. 10,2
- 10,2 Laukaa, Nurmijärven tienhaara. Oik. tie Konginkankaan /46,8/ kautta Viitasaarelle, vas. tie Vihtalahden /22,9/ kautta Jyväskylään.



Konnevesi—Rautalampi, 49,3 km.

Kohtalaista ja verrattain suoraa, mutta kapeaa ja mäkistä maantietä, yleensä metsämaita, mutta paikoin laajoja näköaloja ja ihania järvimaisemia. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Konnevesi, Kärkkäälän tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,6 oik. pitkä ja kapea Jouhtinen. 2,2 tien molemmin puolin pienet lammet. 4,9 edessä laaja metsämaisema. (5,1 oik. tie Hännisen kylään). 6,0 oik. Vanginvesi. 7,2 oik. St-as. 8,8
- 8,8 Pukaranmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Hankasalmen kirkolle /29,1/). 0,9 ja 1,3 oik. Liesvesi. 5,1 oik. kahvila. (Vas. tie Särkisaloon). 6,1 oik. lottien kahvila ja matkailijakoti, vas. Sh- ja St-as. 6,4
- 15,2 Konneveden kirkonkylä. Käännyttään vas. (Oik. tie Konneveden kirkolle /0,5/ ja Sirkkamäen kylään). (Kirkko rak. arkkitehti Ilmari Launiksen piirustusten mukaan harmaasta dioritiitista 1922, alttari- taulua ei ole. Kaunis kirkkorakennus). 1,1 oik. hau- tausmaa. 12,8 oik. St-as. 12,9
- 28,1 Istunmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ahvenisen tienhaaraan Vesannon Viitasaa- ren tielle /28,0/). 6,6 Kivisalmen moottorilossi (250 m, lossi nopea ja hyvä). Rautalammin pitäjänraja. Jatketaan Timosensaaren poikki. 7,5 Timosensalmen kivisilta, vas. Konneveden saarekas selkä. Ajetaan suuren Salonsaaren poikki. 8,9 Säkinsalmen silta. Vas. Lyhinselkä, oik. Eteläselkä. 12,5 oik. kaunis näkö- ala Konnevedelle. 15,2 vas. Syväjärvi. 17,0 oik. Konne- veden lahti. 19,9 vas. Juhannusmäki, jolla kolmiomit- taustorni. Edessä laaja näköala. 21,2
- 49,3 Rautalammin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Suonenjoen /21,4/ kautta Kuopioon, vas. tie Vesan- non kirkolle /44,3/.



Rautalampi—Konnevesi, 49,3 km.

Kohtalaista ja verrattain suoraa, mutta kapeaa ja mäkistä maantietä, yleensä metsämaita, mutta paikoin laajoja näköaloja ja ihania järvimaisemia. Asutus keskittynyt kyliin.

- 0 Rautalammin tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 1,2 Juhannusmäki, jolla oik. kolmiomittaustorni. 4,2 vas. Konneveden lahti. 6,0 oik. Syväjärvi. 8,7 vas. kaunis näköala Konnevedelle. 12,3 Säkinsalmen silta. Oik. Konneveden Lyhinselkä, vas. Eteläselkä. Ajetaan suuren Salonsaaren poikki. 13,7 Timosensalmen kivisilta, oik. saarekas selkä. Ajetaan Timosensaaren poikki. 14,3 Kivisalmen moottorilossi (250 m, lossi nopea ja hyvä). Konneveden pitäjänraja. 21,2
- 21,2 Istunmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ahvenisen tienhaaraan Vesannon Viitasaaren tielle /28,0/). 0,1 vas. St-as. 11,8 vas. Konneveden hautausmaa. 12,9
- 34,1 Konneveden kirkonkylä. Käännyttään oik. (Vas. tie kirkolle /0,5/ ja Sirkkamäen kylään). (Kirkko rak. arkkitehti Ilmari Launiksen piirustusten mukaan harmaasta dioritista 1922, alttaritaulua ei ole. Kaunis kirkkorakennus). 0,3 vas. lottien kahvila ja matkailijakoti, oik. St- ja Sh-as. 1,3 vas. kahvila. (Oik. tie Särkisaloon). 5,1 ja 5,5 vas. Liesvesi. 6,4
- 40,5 Pukaranmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Hankasalmen kirkolle /29,1/). 1,6 vas. St-as. 2,8 vas. Vanginvesi. (3,7 vas. tie Hännisen kylään). 6,5 tien molemmin puolin pienet lammet. 8,2 vas. pitkä ja kapea Jouhtinen. 8,8
- 49,3 Konnevesi, Kärkkäälän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Laukaan /10,2/ kautta Jyväskylään, oik. tie Sumiaisten kirkon /10,0/ kautta Konginkankaan kirkolle /31,7/.



Rautalampi—Suonenjoki, 21,4 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä, kauniita metsä- ja järvimaisemia. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 Rautalammin tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 1,4 oik. St-as. 1,5 2 kahvilaa. 1,7 vas. hautausmaa, oik. kaksi kahvilaa ja St-as. 1,9
- 1,9 Rautalammin kirkko. (Rak. rakennusmestari M. Tolpon johdolla puusta 1844, alttaritaulua ei ole. Kirkko on järjestyksessä seurakunnan neljäs). Oik. Sh-as., taustalla Hankaveden lahti. Vas. kirkon takana Äijävesi. 0,1 oik. kahvila. 0,7
- 2,6 Lastinmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Hankasalmen kirkolle /49,7/). 0,6 Äijäveden Toholahden silta. Sillalta kaunis näköala molemmille puolille. Jatketaan Äijäveden rantaa. 3,3 oik. tie terveyslähteelle. 4,1 Suonenjoen pitäjänraja. 6,3 Tyyrinmäki, joka on Suonenjoen parhaita näköalapaikkoja, vas. laaja näköala yli metsien. 12,5 Sikosalmen silta. 13,2
- 15,8 Sikosalmen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Surnunmäen kautta Pieksämäelle). 1,7 oik. Jauhjärvi, taustalla kunnalliskoti. Useita pieniä lampia tien molemmin puolin. 4,8 Suonenjoen harju, hyvä näköala Suonenjoen kauppalaan. 5,5 rautatien tasoylikäytävä. 5,6
- 21,4 SUONENJOEN kauppala. (Katso paikallislehteä). Suoraan jatkuu tie Kuopioon. Vas. tie Iisveden /6,3/ kautta Tervon kirkolle. — Tienhaarassa Sh-as.



Suonenjoki—Rautalampi, 21,4 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä, kauniita metsä- ja järvimaisemia. Asutus keskittynyt vauraisiin kyliin.

- 0 SUONENJOEN kauppala. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 rautatien tasoylikäytävä. 0,8 nouseaan Suonenjoen harjulle, jolta hyvä näköala kauppalaan. 3,0 tien varressa pieniä lampia. 3,9 vas. Jauhojärvi, taustalla Suonenjoen kunnalliskoti. 5,6
- 5,6 Sikosalmen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Surnunmäen /17,2/ kautta Pieksämäelle). 0,7 Sikosalmen silta. 6,9 Tyyrinmäki, joka on Suonenjoen parhaita näköalapaikkoja. 9,1 Rautalammin pitäjänraja. 9,9 vas. tie terveyslähteelle. Jatketaan Äijäveden rantaa. 12,6 Äijäveden Toholahden silta. Silalta kaunis näköala molemmille sivuille. 13,2
- 13,2 Lastinmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Hankasalmen kirkolle /49,7/). 0,6 vas. kahvila. 0,7
- 19,5 Rautalammin kirkko. (Rak. rakennusmestari M. Tolpon johdolla puusta 1844, alttaritaulua ei ole. Kirkko on järjestyksessä seurakunnan neljäs). Vas. Sh-as., taustalla Hankaveden lahti. Oik. kirkon takana Äijävesi. 0,2 oik. hautausmaa, vas. kaksi kahvilaa ja St-as. 0,4 kaksi kahvilaa. 0,5 vas. St-as. 1,9
- 21,4 Rautalammin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Konneveden /49,3/ kautta Jyväskylään, oik. tie Vesannon kirkolle /44,3/.



Suonenjoki—Lempyy, 14,9 km.

Hyvää, verrattain suoraa maantietä, metsämaita, muutama järvi- ja kylämaisema. Asutus harvahkoa.

- 0 SUONENJOEN kauppa. Ajetaan IP suuntaan. Rautatien tasoylikäytävä. Vas. hotelli. (0,1 oik. tie as:lle /0,4/). 0,2 Suonenjoen silta. 0,5
- 0,5 Kopolan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Etelälahden tienhaaraan Karttulan Tervon tielle /31,7/, oik. tie Jalkalan kylään). 1,6 oik. Lylyjärvi. 3,0 tie kulkee Pirttiselkää, jolta 5,1 hyvä näköala eteenpäin. 8,1 oik. Viitasenjärvi. 9,7 Lyytilänmäki. 13,9 vas. Saitajärvi. 14,4
- 14,9 Lempyyn tienhaara. Oik. tie Palokankaan tienhaaraan Vehmasmäen Varkauden tielle /17,4/, vas. tie Vehmasmäen /16,6/ kautta Kuopioon.



Lempyy—Suonenjoki, 14,9 km.

Hyvää, verrattain suoraa maantietä, metsämaita, muutama järvi- ja kylämaisema. Asutus harvahkoa.

- 0 Lempyyn tienhaara. Ajetaan LE suuntaan.
0,5 oik. Saitajärvi. 4,7 Lyytilänmäki. 6,3 vas. Viit-
tasenjärvi. 9,3 tie nousee Pirttiselälle, taakse laaja
näköala metsämaisemille. 12,8 vas. Lylyjärvi. 14,4
- 14,4 Kopolan tienristeys. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Etelälahden tienhaaraan Karttulan Tervon
tielle /31,7/, vas. tie Jalkalan kylään). 0,3 Suonen-
joen silta. (0,4 vas. tie Suonenjoen as:lle /0,4/).
0,4 oik. hotelli. Rautatien tasoylikäytävä. 0,5
- 14,9 SUONENJOEN kauppala. (Katso paikallisleh-
teä). Suoraan jatkuu tie Rautalammin /21,4/ kautta
Jyväskylään, oik. tie Iisveden /6,3/ kautta Tervon
kirkolle. — Tienhaarassa Sh-as.



Lempyy—Vehmasmäki, 16,6 km.

Kohtalaista, mutta mäkestä ja suurelta osaltaan hyvin mutkaista maantietä, mäki- ja järvimaisemia. Asutus harvahkoa.

- 0 Lempyyn tienhaara. Ajetaan P suuntaan kylän halki. 1,0
- 1,0 Lautalan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Salmisen as:lle /5,6/). 1,0 Kutunjoen silta. 3,5 vas. hyvässä kunnossa oleva tuulimylly. 4,4 kaunis järvien välinen peltokangas, vas. saarekas Kutunjärvi ja oik. Tuikkanen. 7,5 lammet tien molemmin puolin. 10,7 vas. pieni järvi. 10,9 Kuopion pitäjänraja. 15,6
- 16,6 Vehmasmäen tienhaara. Oik. tie Kotalahden /24,8/ kautta Varkauteen, vas. tie Pitkälähden /14,6/ kautta Kuopioon.



Vehmasmäki—Lempyy, 16,6 km.

Kohtalaista, mutta mäkestä ja suurelta osaltaan hyvin mutkaista maantietä, mäki- ja järvimaisemia. Asutus harvahkoa.

- 0 Vehmasmäen tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 4,7 Suonenjoen pitäjänraja. 4,9 oik. pieni järvi. 8,1 lammet tien molemmin puolin. 11,2 kaunis järvien välinen peltokangas, oik. saarekas Kutujärvi, vas. Tuikkanen. 12,0 oik. hyvässä kunnossa oleva tuulimylly. 14,6 Kutunjoen silta. 15,6
- 15,6 Lautalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Salmisen as:lle /5,6/). Ajetaan kylän halki. 1,0
- 16,6 Lempyyn tienhaara. Oik. tie Suonenjoen /14,9/ kautta Jyväskylään, vas. tie Palokankaan tienhaaraan Vehmasmäen—Varkauden tielle /17,4/.



Iisalmi—Valkeiskylä, 15,7 km.

Hyvää, verrattain suoraa vanhaa maantietä, historiallisia muistomerkkejä, Iijärven kauniita rantamaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 IISALMI. Ajetaan LP suuntaan Pohjolankatua. 0,6 vas. Iisalmen osuusmeijeri, joka on Savon suurimpia. 1,0 vas. Kirkkosalmi. (1,9 oik. tie Hernejärven kylän kautta Sonkajärven kirkolle /32,4/). 2,0 oik. valtion metsänhoitolautakunnan suuri kuusitaimisto. 2,4
- 2,4 Iisalmen maalaiskunnan kirkko (vas.). (Kirkko kaunis ristikirkko puusta, rak. 1779, alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut Aleksandra Sältin. Kirkon vieressä Savon kuuluisten sanantaitajien, Juhani Ahon ja Kauppi-Heikin hautapatsaat.) 0,7 vas. Iisalmen pappila, tunnettu kulttuurimuistoitetaan (katso paikallislehteä). 0,8 rautatien ylikäytävä, vas. komea rautatiesilta (Iisalmen—Ylivieskan rata). 1,7
- 4,1 Koljonvirran tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Vänninmäen /15,7/ kautta Kajaaniin). 0,4 oik. ruhtinas Dolgorukin muistopatsas. 0,7 Koljonvirran silta, jonka luona suoritettiin tärkeä taistelu Suomen sodassa 1808. Siellä Sandelsin joukot lokakuun 27 p:nä löivät kenraali Tutskowin johtamat venäläisjoukot. Sillalta viehättävä näköala oik. Iijärvelle. 2,3 oik. Iisalmen maalaiskunnan kunnalliskoti. 2,5 oik. tie Sandelsin muistopatsaalle /0,2/. Jatketaan Iijärven rantaa pitkin. Aito pohjois-savolaisia järvenranta-tiljelyksiä. 7,0 harvempaan asuttu taival alkaa. 11,5 Vieremän pitäjänraja. 11,6
- 15,7 Valkeiskylän tienhaara. Suoraan jatkaa tie Nissilän tienhaaran /38,3/ kautta Ouluun, vas. tie Kiuruveden kirkolle /37,5/ ja Runnille /16,0/.



Valkeiskylä—Iisalmi, 15,7 km.

Hyvää, verrattain suoraa vanhaa maantietä, Iijärven kauniita rantamaisemia, historiallisia muistomerkkejä. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Valkeiskylän tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 0,1 Iisalmen pitäjänraja. Alkaa harvempaan asuttu taival. 4,6 saavutaan Iijärven aito pohjoissavolaisille rantaviljelyksille. Tie seuraa järven ranta. 9,1 vas. tie Sandelsin muistopatsaalle /0,2/. 9,3 vas. Iisalmen maalaiskunnan kunnalliskoti. 10,9 Koljonvirran silta, jonka luona suoritettiin tärkeä taistelu Suomen sodassa 1808. Siellä Sandelsin joukot lokakuun 27 p:nä löivät kenraali Tutskowin johtamat venäläisjoukot. — Sillalta viehättävä näköala Iijärvälle. Oik. Iisalmen—Ylivieskan radan komea silta. 11,2 vas. ruhtinas Dolgorukin muistopatsas. 11,6
- 11,6 Koljonvirran tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Vänninmäen /15,7/ kautta Kajaaniin). 0,9 rautatien ylikäytävä. 1,0 oik. Iisalmen pappila, tunnettu kulttuurimuistoistaan (kts. paikallislehteä). .. 1,7
- 13,3 Iisalmen maalaiskunnan kirkko (oik.).
(Kirkko kaunis ristikirkko puusta, rak. 1779, alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut Aleksandra Sältin. Kirkon vieressä Savon kuuluisten sanantaitajien, Juhani Ahon ja Kauppis-Heikin hautapatsaat.)
- 0,1 vas. valtion metsänhoitolautakunnan suuri kuusitaimisto. (0,5 vas. tie Hernejärven kylän kautta Sonkajärven kirkolle /32,4/). 1,3 oik. Kirkkosalmi. 1,8 oik. Iisalmen Osuusmeijeri, joka on Savon suurimpia. 2,4
- 15,7 IISALMI. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Pohjolankatua.



Valkeiskylä—Nissilä, 38,3 km.

Hyvää, verrattain suoraa ja tasaista vanhaa maantietä, pitkiä metsätaipaleita, mutta välillä kauniita järvimaisemia asu-
tuksineen.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Valkeiskylän tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 0,5 oik. Valkeisenjärvi viljeltyine rantoineen. 1,3 pitempi metsätaival alkaa. 6,9 Vieremänjoen silta. | 8,2 |
| 8,2 | Vieremän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kauppilanmäen kautta Ryhälänmäkeen Iisalmen—Vänninmäen tielle /19,2/). 0,3 edessä näkyy Vieremän kirkko. 1,5 vas. Vieremäjärvi kauniine rantoineen. | 1,8 |
| 10,0 | Vieremän kirkonkylä. (Oik. tie kirkolle /0,3/. Kirkko rak. arkkitehti Ilmari Launiksen piirustusten mukaan puusta 1919). 0,3 oik. majatalo. 0,7 vas. Murennusjoki laskee Vieremäjärveen. (Oik. tie kirkolle). 1,3 vas. Sh- ja St-as. (1,4 oik. sivutie Karankamäelle /18,0/ Kainunmäen—Marttisenjärven tielle). 2,0 vas. Murennusjoki. 3,2 alkaa taloton metsätaival. 8,4 Kotvakonjoen silta. | 9,5 |
| 19,5 | Salahmin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Luupaveden kylän /24,6/ kautta Kiuruveden kirkolle). Vas. Ahlström Oy:n maanviljelystilan ko-
meat rakennukset, joiden vieressä olevan kosken rannalla toimi viime vuosisadalla rautasulattamo. 3,5 edessä Salahmijärvi, jonka rantaa tie seuraa. (9,4 oik. sivutie Marttisenjärven ja Kaarakkalan kautta Kainunmäkeen /35,0/). 9,5 Marttisenjoen silta. Seuraava pitkä metsätaival. 17,4 Rotimojoen silta. | 17,5 |
| 37,0 | Rotimojoen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Koskenjoen tienhaaraan Kiuruveden—Pyhännän tielle /37,1/). 1,1 edessä Hällänen. 1,2 oik. majatalo. | 1,3 |
| 38,3 | Nissilän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Pyhännän /34,3/ kautta Ouluun, oik. tie Vuolijoen kirkolle /29,5/. | |



Nissilä—Valkeiskylä, 38,3 km.

Hyvää, verrattain suoraa ja tasaista vanhaa maantietä, pitkiä metsätaipaleita, mutta välillä kauniita järvimaisemia asutuksineen.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Nissilän tienhaara. Ajetaan IE suuntaan korkean harjun sivua. 0,1 vas. majatalo. | 1,3 |
| 1,3 | Rotimojoen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Koskenjoen tienhaaraan Kiuruveden—Pyhännän tielle /37,1/). 0,1 Rotimojoen silta. Alkaa pitkä metsätaival. 8,0 Marttisenjoen silta. (8,1 vas. sivutie Marttisenjärven ja Kaarakkalan kautta Kainunmäkeen /35,0/). 9,2 oik. Salahmijärvi, jonka rantaan tie seuraa. Kylän jälkeen lyhyt kangastaival. .. | 17,5 |
| 18,8 | Salahmin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Luupaveden kylän /24,6/ kautta Kiuruveden kirkolle). Oik. Ahlström Oy:n maanviljelystilan komeat rakennukset, joiden vieressä olevan kosken rannalla toimi viime vuosisadalla rautasulattamo. 1,1 Kotva-
konjoen silta, minkä jälkeen taloton metsätaival. 7,5 oik. Murennusjoki. (8,1 vas. sivutie Karankamäelle /18,0/ Kainunmäen—Marttisenjärven tielle). 8,2 oik. St- ja Sh-as. | 8,8 |
| 27,6 | Vieremän kirkonkylä. (Vas. tie kirkolle, joka näkyy koivukujan päässä. Kirkko rak. arkkitehti Ilmari Launiksen piirustusten mukaan puusta 1919). Oik. Murennusjoki laskee Vieremäjärveen. 0,4 vas. majatalo. (0,7 vas. tie kirkolle). 1,0 oik. hyvä näköala Vieremäjärvelle | 2,5 |
| 30,1 | Vieremän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kauppilanmäen kautta Ryhälänmäkeen Iisalmen—Vänninmäen tielle /19,2/). 1,3 Vieremänjoen silta. Talojen jälkeen metsätaival. 7,7 vas. Valkeisenjärvi viljeltyine rantoineen. | 8,2 |
| 38,3 | Valkeiskylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Iisalmelle /15,7/, oik. tie Kiuruveden kirkolle /37,5/ ja Runnille /16,0/. | |



Nissilä—Pyhäntä, 34,3 km.

Hyvää, suoraa ja tasaista maantietä, etupäässä yksitoikkoisia metsä- ja suomaisemia, välillä vain pari mäbiasutusta.

- 0 Nissilän tienhaara. Ajetaan L suuntaan kuivaa hiekkakangasta. 4,6 Luvejoen silta. Vehmaita rantaniittyjä. Tie jatkuu korpimaan halki. 10,6 Pirttimäen taloryhmä. 13,1 Oulun lääninraja, Pyhännän pitäjä alkaa. 16,7
- 16,7 Ahon kylä. (Oik. tie Juutistenperälle /10,0/). Kylän korkeimmat kohdat kohoavat yli 200 m. yläpuolelle merenpinnan. Kylän jälkeen ajetaan suurien suomaiden halki. 17,4 oik. Pyhännän kirkko. 17,6
- 34,8 Pyhännän kirkonkylä. Oik. tie Kestilän kirkolle /33,0/, vas. tie Piippolan /23,6/ kautta Ouluun. — Tienhaarassa St-as.

(Pyhännän kirkko, Kestilän tien varressa, on rak. arkkitehti V. A. Tötterströmin piirustusten mukaan puusta 1908. Alttaritaulun »Hyvä paimen» maalannut maist. K. Metsävainio.)



Pyhäntä—Nissilä, 34,3 km.

Hyvää, suoraa ja tasaista maantietä, etupäässä yksitoikkoisia metsä- ja suomalaisemia, välillä vain pari mäkiasutusta.

- 0 Pyhännän kirkonkylä. Ajetaan IP suuntaan. 0,2 vas. Pyhännän kirkko. Kylän jälkeen ajetaan kankaiden ja laajan suomaan halki. 17,6
- 17,6 Ahon kylä. (Vas. tie Juutistenperälle /10,0/). Kylän korkeimmat kohdat kohoavat yli 200 m. yläpuolelle merenpinnan. 3,6 Kuopion lääninraja, Vierevän pitäjä alkaa. 6,1 Pirttimäen taloryhmä, minkä jälkeen korpimaita. 12,1 Luvejoen silta. Vehmaita rantaniittyjä. Joen jälkeen kuivaa hiekkakangasta. 16,7
- 34,3 Nissilän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Valkeiskylän /38,3/ kautta Iisalmelle, vas. tie Vuolijoen kirkolle /29,5/.



Pyhäntä—Piippola, 23,6 km.

Hyvää, suoraa ja tasaista, mutta kapeahkoa vanhaa maantietä, metsäisiä kankaita, jokunen kylämaisema. Asutus kirkonkylissä tiheää, muuten harvahkoa.

- 0 Pyhännän kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan.
0,1 oik. Pyhännänjärvi. 0,7
- 0,7 Kamulan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kiuruveden kirkolle /56,6/). Tie kiertää Pyhännänjärveä. Kirkonkylän jälkeen pitempi metsätaival. 8,0 Piippolan pitäjänraja. 9,0 kaunista mäntymetsää. 14,2 kaukana edessä näkyvät Piippolan kirkon tornit. 15,0 Oulaisenjoen silta. 16,8 oik. pieni Viitalampi, Piippolan kirkonkylä alkaa. 18,8 oik. hautausmaa. 22,4 oik. majatalo. 22,8 vas. Lamujoki. 22,9
- 23,6 Piippolan kirkko. Oik. tie Pulkkilan /12,2/ kautta Ouluun, vas. tie Kärsämäen /40,1/ kautta Jyväskylään.

(Piippolan kirkko rak. kalajokelaisen rakennusmestarin Simo Jylkkän eli Silvénin johdolla puusta 1770. Altaritaulun »Jeesus kolkuttaa ovelle» maalannut Kaarlo Metsävainio. Kirkon vieressä on muistomerkki isänmaan ja vapauden puolesta 1918 kaatuneille).



Piippola—Pyhäntä, 23,6 km.

Hyvää, suoraa ja tasaista, mutta kapeahkoa vanhaa maantietä, metsäisiä kankaita, jokunen kylämaisema. Asutus kirkonkylissä tiheää, muuten harvahkoa.

- 0 Piippolan kirkko. Ajetaan I suuntaan. 0,1 oik. Lamujoki. 0,5 vas. majatalo. 4,1 vas. hautausmaa. 6,1 vas. pieni Viitalampi. 7,9 Oulaisenjoen silta. 13,7 kaunista mäntymetsää. 14,9 Pyhännän pitäjänraja. 20,4 vas. Pyhännänjärvi, jonka takana näkyy kirkonkylä. Tie kiertää järveä. 22,9
- 22,9 Kamulan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kiuruveden kirkolle /56,6/). Tie kiertää edelleen järveä. 0,7
- 23,6 Pyhännän kirkonkylä. Oik. tie Nissilän /34,3/ kautta Iisalmelle, vas. tie Kestilän kirkolle /33,0/.

(Pyhännän kirkko, Kestilän tien varressa, on rak. arkkitehti V. A. Tötterströmin piirustusten mukaan puusta 1908. Altaritaulun »Hyvä paimen» maalannut maist. K. Metsävainio.)



Oulu—Kiiminki, 21,7 km.

Hyvää ja suoraa, uusittua maantietä, esikaupunkiasutusta, metsämaita, jokunen kylä- ja järvimaisema. Asutus verrattain tiheää.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | OULU, Seurahuone. Ajetaan Kirkkokatua IP suuntaan. Jatketaan Asemakatua ja Oikokatua. 0,4 Merikosken silta. 0,5 Linnansaari, vas. Lottien kahvila. 0,6 toinen silta, saavutaan Raatinsaareen, jossa vas. Sk-talo. 0,9 kolmas silta, jolta paras näköala oik. Merikoskelle. | 1,2 |
| 1,2 | Tuiran tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Haukiputaan /23,8/ kautta Kemiin). Ajetaan Koskitietä, Ouluntietä ja Valtatietä. 1,3 rautatien tasoylikäytävä. 1,4 Oulujoen pitäjänraja. 2,0 oik. Oulujoki | 2,8 |
| 4,0 | Hintan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Oulujoen kirkolle /3,1/). Kylän jälkeen pitkä suora taival. | 5,1 |
| 9,1 | Korven tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Lamukankaan /13,7/ kautta Ylikiimingin kirkolle). 0,3 Kalimenjoen silta. 1,8 Kiimingin pitäjänraja. 6,7 ja 7,1 oik. Jäälinjärvi. 7,6 oik. hyvä uimaranta. 8,0 vas. Kiimingin hautausmaa. Ajetaan yksitoikkoisen metsätaipaleen halki. | 12,6 |
| 21,7 | Kiimingin kirkonkylä. Oik. tie Pudasjärven /77,0/ kautta Kuusamoon, vas. tie kirkon /0,4/ kautta Haukiputaalle /21,0/. | |

(*Kiimingin kirkko* on rak. puusta 1760. Alttariseinää peittävät Mikael Toppeliuksen tekemät vesivärimaalaukset. Kirkon vieressä oleva kellotapuli on rak. 1777.)



Kiiminki—Oulu, 21,7 km.

Hyvää ja suoraa, uusittua maantietä, metsämaita, jokunen kylä- ja järvimaisema, esikaupunkiasutusta. Asutus verrattain tiheää.

- 0 Kiimingin kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. Yksitoikkoisempi metsätaival. 4,6 oik. hautausmaa. 5,0 vas. Jäälinjärvi, hyvä uimaranta. 5,9 vas. Jäälinjärveä. 10,8 Oulujoen pitäjänraja. 12,3 Kalimenjoen silta. 12,6
- 12,6 Korven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Lamukankaan /13,7/ kautta Ylikiimingin kirkolle). Suoraa tietä. 5,1
- 17,7 Hintan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Oulujoen kirkolle /3,1/. 0,8 vas. Oulujoki. 1,4 Oulun kaupunginraja. 1,5 rautatien tasoylikäytävä. Ajetaan Tuiran kaupunginosan halki Valtatietä, Oulun tietä ja Koskitietä. 2,8
- 20,5 Tuiran tienhaara. Käännyttään vas. (Suoraan jatkuu tie Haukiputaan /23,8/ kautta Kemiin). 0,2 Oulun korkein silta, jolta vas. hyvä näköala Merikoskelle. Saavutaan Raatinsaareen, jossa oik. Sk-talo. 0,5 toinen silta, oik. veden takana Oulu Oy:n uudet komeat tehtaot. Saavutaan Linnansaareen, jossa 0,7 oik. Lottien kahvila. 0,8 kolmas silta. 1,2
- 21,7 OULU, Seurahuone. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Oikokatua, Asemakatua ja Kirkkokatua.



Kiiminki—Pudasjärvi, 77,0 km.

Hyvää ja suoraa, uusittua maantietä, etupäässä metsäisiä kankaita ja soita, joita on aloitettu viljellä. Asutus harvanpuoleista, mutta muutamat taloista varsin vauraita.

- 0 Kiimingin kirkonkylä. Ajetaan I suuntaan.
0,9 oik. Sh-as. 1,0 Kiiminkijoen sivu-uoman silta.
1,1 vas. majatalo. 1,2
- 1,2 Ukkolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Lamukankaan /11,5/ kautta Ylikiimingin kirkolle).
0,1 Kiiminkijoen komea rautatiesilta. 4,6 Jolosjoen silta. 6,0 tie molemmin puolin Vähälammmt (10,6 vas. tie Loukkojärvelle). 11,8 Ylikiimingin pitäjän raja.
13,8 oik. Mannisen järvi, jota tie kiertää. 16,0
- 17,2 Kaarelan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Ylikiimingin kirkolle /24,0/). 3,1 oik. Lapinlampi.
13,8 Pudasjärven pitäjän raja. Vas. laaja Hirvisuo, oik. Liejulampi. 16,3 vas. Ritolanlampi. 20,3 Juurikkaon silta. (23,9 vas. tie Panuman kylään /3,0/.
25,2 vas. Materilampi. 28,1
- 45,3 Väkkyrän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Yli-Iin kirkolle /37,9/). 0,7 vas. St-as., taustalla Iijoki. 0,9 oik. majatalo. (4,6 vas. tie Kollajan kylään /7,0/). (5,9 oik. tie Hetekylään /18,0/. 15,9
- 61,2 Sankalan majatalo (ottaa vieläkin vieraita vastaan). Vas. Taipale. 2,4 Korvenojan silta. Ajetaan rämeiden halki. (10,9 oik. tie Ruottistenharmun kylään /14,0/). 14,6
- 7,8 Kurenaluksen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Jongunjärvelle /12,0/). Oik. Sh- ja St-as. 0,7 Iijoen komea rautatiesilta, juhlallinen näköala Pohjolan virralle. 1,2
- 77,0 Pudasjärvi, Kellokankaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Taivalkosken /73,1/ kautta Kuusamoon, vas. tie Siuruan /29,5/ kautta Iihin ja Rovaniemelle.



Pudasjärvi—Kiiminki, 77,0 km.

Hyvää ja suoraa, uusittua maantietä, etupäässä metsäisiä kankaita ja soita, joita on aloitettu viljellä. Asutus harvanpuoleista, mutta muutamat taloista varsin vauraita.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Pudasjärvi, Kellokankaan tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 0,5 Iijoen komea rautasilta, juh-
lallinen näköala Pohjolan virrälle. | 1,2 |
| 1,2 | Kurenaluksen tienhaara. Jatketaan pää-
tietä. (Vas. tie Jongunjärvelle /12,0/). Vas. St- ja
Sh-as. (3,7 vas. tie Ruottistenharjun kylään /14,0/).
Ajetaan rämemaisten halki. 12,2 Korvenojan silta. .. | 14,6 |
| 15,8 | Sankalan majatalo (ottaa vieläkin vieraita
vastaan). Oik. Taipale. 5,0 laaja suo. (10,0 vas. tie
Hetekylään /18,0/). (11,3 oik. tie Kollajan kylään
/7,0/). 15,0 vas. majatalo. 15,1 oik. St-as., taustalla
Iijoki. | 15,9 |
| 31,7 | Väkkyrän tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Yli-Iin kirkolle /37,9/). 2,9 oik. Materilampi.
4,2 oik. tie Panuman kylään /3,0/). 7,9 Juurikka-
ojan silta. 11,8 oik. Ritolanlampi. 14,0 oik. laaja Hir-
visuo, vas. Liejulampi. 14,3 Ylikiimingin pitäjänraja.
25,0 vas. Lapinlampi. | 28,1 |
| 59,8 | Kaarelan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie
Ylikiimingin kirkolle /24,0/). 1,0 vas. Mannisenjärvi,
jota tie kiertää. 4,3 Kiimingin pitäjänraja. (5,4 oik.
tie Loukkojärvelle). 10,0 tien molemmin puolin Vähä-
lammet. 11,4 Jolosjoen silta. 15,9 Kiiminkijoen komea
rautatiesilta. | 16,0 |
| 75,8 | Ukkolan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie
Lamukankaan /11,5/ kautta Ylikiimingin kirkolle).
0,1 oik. majatalo. 0,2 joen sivu-uoman silta. 0,3 vas.
Sh-as. | 1,2 |
| 77,0 | Kiimingin kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie
kirkon /0,4/ kautta Haukiputaalle /21,0/, vas. tie Ouluun
/21,7/. | |

(Kiimingin kirkko on rak. puusta 1760. Alttarik-
seinää peittävät Mikael Toppeliuksen tekemät vesi-
värimaalaukset. Kirkon vieressä oleva kellotapuli
on rak. 1777.)



Pudasjärvi—Siurua, 29,5 km.

Kohtalaista, osin uusittua, paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, kauniita kangasmaita ja soita, joilla vähäisiä viljelmiä. Asutus harvanpuoleista.

- 0 Pudasjärvi, Kellokankaan tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,4 oik. Pudasjärven Sk:n komea talo. 1,9 Kivarinjoen silta. 5,4 vas. Pudasjärvi. 5,7 vas. järven rannalla erinomainen hietikko ja leiriymispaikka. 6,8 vas. St-as. 7,2 oik. hautausmaa oma-laatusine aitoineen. 7,4
- 7,4 Pudasjärven kirkko.
(Kirkko on rak. puusta 1781, alttaritaulun »Kristus ristillä» maal. J. G. Hedman 1825. Kirkossa säilytetään kahta vanhaa alttaritaulua ja muutamia muita muistoesineitä. Kirkon edustalla Vaupussodassa kaatuneiden sankarihauta.)
Kirkon luota hyvä näköala erämaatuntuiselle Pudasjärvelle 0,2
- 7,6 Pudasjärven tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Livojoen vartta Sarakylään /67,3/). Tie seuraa edelleen Pudasjärven rantaa. 2,0 ajetaan kaunistamännikkökangasta. 5,0 Livojoen lossi (100 m, silta rakenteilla). 13,5 vas. pieni lampi. 19,7 vas. suolampi. Ajetaan soiden välistä sorakannasta. 21,9
- 29,5 Siurua, Ritvan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Ranuan /74,7/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Iihin /70,1/.



Siurua—Pudasjärvi, 29,5 km.

Kohtalaista, osin uusittua, paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, kauniita kangasmaita ja soita, joilla vähäisiä viljelmiä. Asutus harvanpuoleista.

- 0 Siurua, Ritvan tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 2,0 Ajetaan soiden välistä sorakannasta. 8,4 oik. pieni lampi. 16,9 Livojoen lossi (100 m, silta rakenteilla). 19,8 ajetaan kaunista männikkökangasta. 21,9
- 21,9 Pudasjärven tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Livojoen vartta Sarakylään /67,3/). 0,1 oik. hyvä näköala erämaatumaiselle Pudasjärvelle. 0,2
- 22,1 Pudasjärven kirkko.
(Kirkko on rak. puusta 1781, alttaritaulun »Kristus ristillä» maal. J. G. Hedman 1825. Kirkossa säilytetään kahta vanhaa alttaritaulua ja muutamia muita muistoesineitä. Kirkon edustalla Vapaussodassa kaatuneiden sankarihauta.)
0,2 vas. hautausmaa omalaatuisine aitoineen. 0,6 oik. St-as. 1,7 oik. järven rannalla erinomainen hietikko ja leiriytymispaikka. 5,5 Kivarinjoen silta. 7,0 vas. Pudasjärven sk:n komea talo. 7,4
- 29,5 Pudasjärvi, Kellokankaan tienhaara. Oik. tie Kiimingin /77,0/ kautta Ouluun, vas. tie Taivalkosken /73,1/ kautta Kuusamoon.



Siurua—Ranua, 74,7 km.

Kohtalaista, mutta paikoin hyvin mutkaista ja kapeaa maantietä, jota parhaillaan korjataan. Etupäässä kangas- ja suomaita, jokunen kaunis järvi- ja jokimaisema. Asutus harvaa, kyliin keskittynyttä.

- 0 Siurua, Ritvan tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,1 Ritvajoen silta. 2,8 Siuruankylä, vas. Siuruanjoki, jonka asuttuja rantoja tie seuraa. 3,3 vas. Sh-as. 18,0 kuljetaan joen rantaa läpi Siuruan kylän taloryhmän. 22,8 komeaa mäntymetsää. 24,1 Hankilammenojan silta. 27,0 Ranuan pitäjänraja. 27,6
- 27,6 Haara-Hiltusen majatalo. 4,3 Siuruanjoen silta. 13,0 ajetaan karua Pohjolan kangasta. (15,0 oik. tie Kelan kylään /15,0/). 15,6 oik. Petäjäjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 17,6 Petäjäsalmen lossi (30 m). 22,0
- 49,6 Kujan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Simojärvelle /32,2/). 8,4 oik. Ranuanjärvi. 8,9 kirkon tornit näkyvät, vas. Ranuanjärvi 9,8
- 59,4 Ranuan kirkko. (Kirkko rak. puusta 1914 Harald Andersenin arkkitehtitoimiston laatimien piirustusten mukaan. Alttaritaulun paikalla on K. K. Martikaisen valmistama risti. — Kirkon vieressä Tampereella 1918 kaatuneen Kalle A. Ojalan hautapatsas kirjoituksin: »Sydämettä Jumalatta se on, jok' ei hartahasti innostuisi puoltamahan tätä maata, kuoloon asti«). 0,1 vas. St-as. ja kahvila. 0,4 oik. majatalo ja St-as. 0,7 Ranuanjärven Kirkkosalmen silta. (3,8 oik. tie Toljamojärvelle /10,0/). 4,2 oik. tien vieressä aitaus, jossa porojen merkitseminen ja erottaminen suoritetaan. 7,1 vas. Kivijärvi. 10,4 oik. laaja aukea suo. 15,0 oik. Nuupaanjärvi. 15,1 oik. majatalo. 15,3
- 74,7 Ranua, Nuupaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Simon as:lle /92,5/, oik. tie Rovaniemelle /69,5/.



Ranua—Siurua, 74,7 km.

Kohtalaista, mutta paikoin hyvin mutkaista ja kapeaa maantietä, jota parhaillaan korjataan. Etupäässä kangas- ja suomaita, jokunen kaunis järvi- ja jokimaisema. Asutus harvaa, kyliin keskittynyttä.

- 0 Ranua, Nuupaan tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,2 vas. majatalo. 0,3 vas. Nuupaanjärvi. 4,9 vas. suuri aukea suo. 8,2 oik. Kivijärvi. 11,1 vas. tien vieressä aitaus, jossa porojen erottaminen ja merkitseminen suoritetaan. (11,5 vas. tie Toljamojärvelle /10,0/). 14,6 Ranuanjärven Kirkkosalmen silta. 14,9 vas. majatalo ja St-as. 15,2 oik. St-as. ja kahvila. 15,5
- 15,3 Ranuan kirkko. (Kirkko rak. puusta 1914 Harald Andersenin arkkitehtitoimiston laatimien piirustusten mukaan. Alttaritaulun paikalla on K. K. Martikaisen valmistama risti. — Kirkon vieressä Tampereella 1918 kaatuneen Kalle A. Ojalan hautapatsas kirjoituksin: »Sydämettä Jumalatta se on, jok' ei hartahasti innostuisi puoltamahan tätä maata, kuoloon asti»).
- 0,5 oik. Ranuanjärvi ja 1,4 vas. Ranuanjärvi 9,8
- 25,1 Kuhan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Simojärvelle /32,2/). 4,4 Petäjäsalmen lossi (30 m). Tie kulkee Petäjäjärven rantaa. (7,0 vas. tie Kelan kylään /15,0/). 9,0 ajetaan karua Pohjolan kangasta. 17,7 Siuruanjoen silta, tie seuraa joen asutuja rantoja. 22,0
- 47,1 Haara-Hiltusen majatalo. 0,6 Pudasjärven pitäjänraja. 3,5 Hankilammenojan silta. 4,8 komeaa mäntymetsää. 9,4 kuljetaan joen rantaa läpi Siuruan kylän taloryhmän. 24,3 Siuruankylä, oik. Sh-as. 27,5 Ritvaon silta. 27,6
- 74,7 Siurua, Ritvan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Pudasjärven /29,5/ kautta Ouluun, oik. tie Iihin /70,1/.



Ranua—Rovaniemi, 69,5 km.

Hyvänpuoleista ja suoraa, mutta paikoin kapeahkoa uusittua maantietä, vaihtelevia metsä- ja järvimaisemia. Asutus kaup-
palan lähellä tiheää, muuten harvahkoa.

- 0 Ranua, Nuupaan tienhaara. Ajetaan P
suuntaan. 0,2 oik. majatalo, taustalla Nuupaanjärvi.
(6,2 oik. tie Saukkojärvelle /5,0/). 10,0 vas. majatalo,
taustalla Portimojärvi. 10,7
- 10,7 Portimosalmen lossi. (50 m). Salmen kautta
virtaavat Simojoen vedet. (8,6 vas. tie Palovaaralle
/7,0/). 9,7 oik. Saukkojärvi, jonka rantaa tie kulkee.
11,4 Rovaniemen pitäjänraja. (12,5 oik. tie Särkikä-
mänjärvelle /9,0/). 12,7
- 23,4 Saarijärven majatalo. Vas. Saarijärvi, oik.
Särkijärvi. Vas. Sh-as. ja hyppyrämäki, jonka lavalta
näkyv L suunnasta Kivalon selänne. 4,9 oik. Pieni-
Peräjärvi. 9,7 ajetaan Jokilamminkivalon rinnettä.
10,5 Narkausjoen silta, oik. Narkausjärvi. 13,8 oik.
Rakkamaan lampi. 18,9 oik. Lintulampi. 20,8 Väli-
joen silta, oik. Jokilampi. 22,0 oik. laaja luonnonniitty. 22,3
- 45,7 Taipaleen majatalo. 2,2 Konttijoan silta. 3,4
vas. tien vieressä Konttijoki. 17,0 oik. Pöyliöjärvi.
19,1 vas. Pöyliövaaran suuri hyppyrämäki. (Vas. tie
Paavalniemen kylään /5,0/, joka on Suomen vanhim-
pia asuinpaikkoja). 19,8 saavutaan Kemijoen rantaan.
20,1 vas. joen takana Rovaniemen kauppala, suoraan
edessä Ounasvaara, jonka laella Juhannuskallion lip-
putanko. 20,5 Rovaniemen kauppalanraja, ajetaan
Kemijoen vanhojen uomien välistä kannasta. 20,8 Sal-
menojan silta. 22,1 ajetaan Ounasvaaran rinnettä,
(oik. tie Ounasvaaralle). 22,5 rautatien alikäytävä
(Kemijärven rata). 22,6
- 68,3 Hervan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie
Suutarinkorvan /1,9/ kautta Kuusamoon, Sallaan ja
Petsamoon). Suoraan edessä SMy:n suurhotelli Poh-
janhovi. 0,7 Kemijoen komea yhdistetty maantie- ja
rautatiesilta. 1,0 vas. Rovaniemen kirkko ja uusi
sairaala. 1,2
- 69,7 ROVANIEMI. (Katso paikallislehteä).



Rovaniemi—Ranua, 69,5 km.

Hyvänpuoleista ja suoraa, mutta paikoin kapeahkoa uusittua maantietä, vaihtelevia metsä- ja järvimaisemia. Asutus kaup-
palan lähellä tiheää, muuten harvahkoa.

- 0 ROVANIEMI. Ajetaan I suuntaan. 0,2 oik. uusi sairaala ja kirkko. 0,3 Kemijoen komea yhdistetty maantie- ja rautatiesilta. 1,2
- 1,2 Hervan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Suutarinkorvan /1,9/ kautta Kuusamoon, Sallaan ja Petsamoon). 0,1 rautatien alikäytävä. Ajetaan Ounasvaaran rinnettä. (0,5 vas. tie Ounasvaaralle). 1,8 Salmenojan silta. Ajetaan Kemijoen vanhojen uomien välistä kannasta. 2,1 Rovaniemen pitäjänraja. 2,5 oik. hyvä näköala kauppalaan, suoraan takana Ounasvaara. 3,5 oik. Pöyliövaaran suuri hyppyrämäki. (Oik. tie Paavalniemen kylään /5,0/, joka on Suomen vanhimpia asuinpaikkoja). 5,3 vas. Pöyliöjärvi. 19,2 oik. tien vieressä Konttijoki. 20,4 Konttijoen silta. 22,6
- 23,8 Taipaleen majatalo. 0,3 vas. laaja luonnonniitty. 1,5 Välijoen silta, vas. Jokilampi. 3,4 vas. Lintulampi. 8,5 vas. Rakkamaanlampi. 11,8 Narkausjoen silta, vas. Narkausjärvi, edessä Jokilamminkivalo, jonka rinnettä tie kulkee. 17,4 vas. Pieni-Peräjärvi. 22,3
- 46,1 Saarijärven majatalo. Oik. Saarijärvi, vas. Särkijärvi. Oik. Sh-as. ja hyppyrämäki, jonka lavalle näkyy L suunnasta Kivalon selänne. (0,2 vas. tie Särkimänselälle /9,0/). 1,3 Ranuan pitäjänraja. 3,0 vas. Saukkojärvi, jonka rantaa tie kulkee. (4,1 oik. tie Palovaaralle /7,0/). 12,7
- 58,8 Portimosalmen lossi (50 m). Salmen kautta virtaavat Simojen vedet. 0,7 oik. majatalo, taustalla Ala-Portimojärvi. (4,5 vas. tie Saukkojärvelle /5,0/). 10,5 vas. majatalo, taustalla Nuupaanjärvi. 10,7
- 69,5 Ranua, Nuupaan tienhaara. Oik. tie Simon asille /92,5/, vas. tie Siuruan /74,7/ kautta Ouluun.



Kuotsjärvi—Kolttaköngäs, 19,6 km.

Uutta ja suoraa, hyvin rakennettua maantietä, kauniita näköaloja Valasjärvelle ja Paatsjoelle jylhine, tunturien reunustamine rantoineen. Maisemiensa puolesta Suomen komeimpia teitä. Asutusta vain nimeksi.

- 0 Kuotsjärven tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,6 vas. Markkinajärvi. 2,6 vas. Kuivalahden auto- ja konekorjaamo, St-as. 4,1 tien vieressä komeita haapoja, vas. Töllevi eli Valasjärven Kuivalahti. 4,6 vas. kaunis näköala Töllevijärvelle. 6,4
- 6,4 Töllevin kylä, Töllevijoen silta. 0,6 vas. Valasjärvi, jonka rantaa tie seuraa aina Jänisköngäälle saakka. 2,0 erikoisen kaunis maisema, suoraan edessä Norjan tuntureita. 3,3 edessä kalliainen Toropinpahta. 5,5 vas. kaunis hiekkaranta, jonka »hiekk» on esihistoriallista raakunkuorta. Oik. »hiekkahaudan» reunoissa samaa ainetta. 7,2 tie kulkee aivan järven rantaa, edessä lahden takana Jänistunturi. 9,0 kapea tienosa alkaa. 10,4 Paatsjoki alkaa, joen takana Norjan tuntureita. 11,0
- 17,4 Jänisköngäs (vas.). Vas. SMY:n kalastustupa, tuvan edessä veneiden vetorata. Jatketaan Paatsjoen komeaa laaksoa. 0,3 edessä suurenmoinen näköala joelle, jota mahtavat pahdat reunustavat. 2,2
- 19,6 Väliniva. Valmiina oleva tie päättyy. Nivan kohdalla Norjan puolella Korppikallio. Nivan kohdalla mäellä Savolaisen talo, josta saa moottoriveneen kuljettamaan joen yli Kolttaköngäälle.



Kolttaköngäs—Kuotsjärvi, 19,6 km.

Uutta ja suoraa, hyvin rakennettua maantietä, kauniita näköaloja Paatsjoelle ja Valasjärvelle jylhine, tunturien reunustamine rantoineen. Maisemiensa puolesta Suomen komeimpia teitä. Asutusta vain nimeksi.

- 0 Väliniva. Nivan kohdalla Norjan puolella Korpikallio. Kolttaköngäältä tie rakenteilla. Ajetaan E suuntaan pitkin Paatsjoen rantaa, jota tie kulkee osaksi kallioon louhittuna. 2,2
- 2,2 Jänisköngäs (oik.). Oik. SMY:n kalastustupa, tuvan edessä veneiden vetorata. 0,6 oik. Valas- eli Töllevijärvi, jonka rantaa tie seuraa. 2,0 tie levenee. 3,7 tien vieressä jyrkkä kallioseinä. 5,5 oik. kaunis hiekkaranta, jonka »hiekkahaudan» reunoissa samaa ainetta. 8,8 erikoisen kaunis maisema, kaukana edessä Petsamon tuntureita. 10,5 ajetaan Töllevin kylän halki. 11,5
- 13,7 Töllevijoen silta. 1,8 oik. kaunis näköala Valasjärvelle. 2,3 tien vieressä komeita haapoja. 3,8 oik. Kuivalahden auto- ja konekorjaamo, St-as. 5,8 oik. Markkinajärvi. 6,4
- 19,6 Kuotsjärven tienhaara. Oik. tie Nautsin /81,0/ kautta Ivaloon, vas. tie Yläluostarin /44,1/ kautta Petsamoon.



Kaamanen—Inari, 27,4 km.

Kohtalaista, mutta kapeaa ja mäkistä maantietä, kauniita näköaloja erämaajärville, vaaroille ja laajoille metsämaille. Asutusta vain nimeksi.

- 0 Thulen majatalo. Ajetaan LE suuntaan. 2,3 oik. suon yli kaunis näköala Vastusjärvelle ja tunturi- maisemille. 7,4 oik. hyvä näköala järvelle. 11,1 oik. Muddusjärven Pitkävuono, takana Tuorbumoaivi (440 m). 15,1 vas. jylhänkaunis näköala Vuontisjärvelle. 16,4 vas. Vuontisjärvi. 18,3 vas. Luosmatunturi, oik. kaunis näköala Muddusjärven Leutolahdelle. 19,5 oik. Leutolahti, takana Lehtivaara ja Kaunisvaara. 21,1 oik. kauniita suolampia, joiden takana Otsamotunturi. 22,9 vas. kaunis erämaajärvi. 25,1 vas. Luosman paljas laki. 27,1 Juutuanjoen Inarin lossi (70 m.). Oik. Alakoski ja sen rannalla SMY:n Inarin matkailumaja 27,4
- 27,4 Inarin tienhaara. Oik. tie SMY:n matkailumajalle ja Jäniskoskelle, vas. tie Ivaloon /40,6/.



Inari—Kaamanen, 27,4 km.

Kohtalaista, mutta kapeaa ja mäkistä maantietä, kauniita näköaloja erämaajärville, vaaroille ja laajoille metsämaille. Asutusta vain nimeksi.

- 0 Inarin tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,2 Juutuanjoen Inarin lossi (70 m.). Vas. Alakoski ja sen rannalla SMY:n Inarin matkailumaja. 2,3 oik. Luosman paljas laki. 6,3 vas. kauniita suolampia, joiden takana Otsamotunturi. 7,9 vas. Muddusjärven Leutolahti, takana Lehtivaara ja Kaunisvaara. 9,1 oik. Luosmatunturi, vas. kaunis näköala Leutolahdelle. 11,0 oik. Vuontisjärvi. 12,3 oik. jylhän kaunis näköala Vuontisjärvelle. 16,3 vas. Muddusjärven Pitkävuono, takana Tuorbunmoaivitunturi (440 m.). 20,0 vas. hyvä näköala Vastusjärvelle. 25,1 vas. suon yli kaunis näköala järvelle ja tunturimaisemille. 27,4
- 27,4 Thulen majatalo. Tie edelleen Syysjärvelle rakenteilla. Pyörällä ajettava postipolku jatkuu Utsjoelle.



Ranua—Simo, 92,5 km.

Hyvää, mutta kapeaa ja pikkukumpuista maantietä, joka seuraa Simojokea. Vehmaita lehtomaita ja kauniita jokimaisemia viljelyksineen. Asutus joen rannalla verrattain tiheää. — Pyöräilijöille suositeltava tie.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Ranua, Nuupaan tienhaara. Ajetaan L suuntaan. Lehtoja ja suomaita. 5,2 oik. Simojoki, jonka rantaa tie seuraa. | 14,0 |
| 14,0 | Rovastinahon majatalo. Hyvä näköala joen asutuille rannoille. 0,2 vas. yllättävän komea kansakoulu. 14,0 oik. Könkään koski, tie kulkee aivan kosken rantaa. | 14,9 |
| 28,9 | Hosion majatalo. 2,2 ajetaan halki komean metsän. 5,2 oik. Saunanäverryksen koski. 8,1 Simon pitäjänraja. | 15,5 |
| 44,4 | Kärpän majatalo. 3,6 oik. Saarikosken saha ja mylly. 8,0 oik. Viherin koski. (8,6 oik. tie Tainionjoelle /13,0/). 17,0 oik. Kalmakoski. | 23,0 |
| 67,5 | Alakärpän majatalo. 0,1 Alakärpän lossi (170 m.). 1,0 vas. Harrikoski. 15,1 Martimo-ojan silta. 20,0 ajetaan kuivaa hiekkakangasta. 24,9 oik. Sh-as. 25,0 rautatien tasoylikäytävä. | 25,0 |
| 92,5 | Simon asema. Suoraan jatkuu tie Kemiin /32,1/, vas. tie Iin /59,0/ kautta Ouluun. Oik. tie Simon asemalle. | |



Simo—Ranua, 92,5 km.

Hyvää, mutta kapeaa ja pikkukumpuista maantietä, joka seuraa Simojokea. Vehmaita lehtomaita ja kauniita jokimaisemia viljelyksineen. Asutus joen rannalla verrattain tiheää. — Pyöräilijöille suositeltava tie.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Simon asema. Ajetaan P suuntaan yli rautatien tasoylikäytävän. 0,1 vas. Sh-as. 5,1 ajetaan kuivaa hiekkakangasta. 10,0 Martimo-ojan silta. 24,0 oik. Harrikoski. 24,7 Alakärpän lossi (170 m.). | 25,0 |
| 25,0 | Alakärpän majatalo. 6,2 vas. Kalmakoski. (14,6 vas. tie Tainijoelle /13,0/). 15,2 vas. Viherinkoski. 19,5 vas. Saarikosken saha ja mylly. | 23,1 |
| 48,1 | Kärpän majatalo. 7,5 Simon pitäjänraja. 10,4 vas. Saunanäverryksen koski. 13,4 ajetaan halki ko-
mean metsän. | 15,5 |
| 63,6 | Hosion majatalo. 1,0 vas. Könkään koski, tie kulkee aivan kosken rantaa. 13,7 oik. yllättävän ko-
mea kansakoulu | 14,9 |
| 78,5 | Rovastinahan majatalo. Hyvä näköala joen asutuille rannoille. 8,8 Simojoki jää vas. Seuraa leh-
toja ja suomaita. | 14,0 |
| 92,5 | Ranua, Nuupaan tienhaara. Suoraan jat-
kuu tie Ranuan kirkon /15,3/ kautta Pudasjärvelle ja
Ouluun, vas. tie Rovaniemelle /69,5/. | |



Kemi—Tornio, 21,1 km.

Uutta suoraa ja leveää valtamaantietä, metsä- ja kylämaisia. Asutus alkutaipaleella harvempaa, lopputaipaleella tiheää ja vaurasta.

- 0 KEMI, Lautiosaaren tienhaara. 0,2 Kemi-joen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta. Valtava näköala oik. Pohjolan komeimmalle virrälle ja vas. Perämeren selälle, missä Kemijokea pitkin uitettu puutavara lajitellaan. 0,4 ajetaan Lautiosaaren poikki. 0,6 Kemijoen toinen silta. Jatketaan vas. uutta suoraa tietä. (Oik. tie Laurilan as:lle /0,8/, Kemin maalaiskunnan kirkolle ja Kemijoen länsipuolta Koi-vuun — rakenteilla). 4,2 Alatornion pitäjän raja. 5,8 oik. Kaakamon pysäkki. 6,0
- 6,0 Kaakamon kylä. (Oik. tie Kemin maalaiskun-nan kirkon /6,5/ kautta Laurilan as:lle). 0,2 Kaaka-mojoen silta. (Vas. kylätie meren rannalle). 4,0 aje-taan pitkää suoraa. (5,6 vas. sivutie Laivaniemeen). 6,9 ajetaan Tornionjoen itäisimmän suuhaaran yli. 8,3 rautatien tasoylikäytävä, vas. Kyläjoen pys. 10,0 oik. laaja niittylakeus. 10,8 Tornionjoen suuhaaran yhdis-tetty rautatie- ja maantiesilta. 12,1 rautatien tasoyli-käytävä. 12,3 Tornionjoen suuhaaran silta. 12,9 Tor-nion kaupunginraja. (14,6 vas. tie Alatornion kirkolle ja Pirkkiön kylään meren rannalle).
(Alatornion kirkko Pirkkiön saaren pohjoispäässä on rak. kivistä 1400-luvulla, laajennettu ristikir-koksi 1797. Sitä pidetään Peräpohjolan maaseura-kuntien kauneimpana kirkkona. Alttaritaulun »Va-pahtaja ristillä» maalannut ruotsalainen tait. Carl Strömbäck.)
- 14,7 rautatien alikäytävät (Röytän ja Haaparannan rata). 15,0 vas. Sh-as. 15,1
- 21,1 TORNIO, asema. Suoraan jatkuu tie Alavojak-kalan /8,6/ kautta Kemijoen laaksoon ja Enontekiölle, vas. tie Tornionjoen sillan yli kaupunkiin (katso paikallislehteä) ja Ruotsin puolelle Haaparantaan. — Tienhaarassa St-huolto ja Sh-as.



Tornio—Kemi, 21,1 km.

Uutta suoraa ja leveää valtamaantietä, kylä- ja metsämaise-
mia. Asutus alkutaipaleella tiheää ja vaurasta, lopputaipaleella
harvempaa.

0 **TORNIO, asema.** Ajetaan E suuntaan Tornionjoen
rantaa. 0,1 oik. Sh-as. 0,4 rautatien alikäytävät
(Röytän ja Haaparannan rata). (0,5 oik. tie Alator-
nion kirkolle ja Pirkkiön kylään meren rannalle).

(*Alatornion kirkko* Pirkkiön saaren pohjoispäässä
on rak. kivistä 1400-luvulla, laajennettu ristikir-
koksi 1797. Sitä pidetään Peräpohjolan maaseura-
kuntien kauneimpana kirkkona. Alttaritaulun »Va-
pahtaja ristillä» maalannut ruotsalainen tait. Carl
Strömbäck.)

2,2 Alatornion pitäjänraja. 2,8 Tornionjoen suuhaaran
silta. 3,0 rautatien tasoylikäytävä. 4,3 Torniojoen
suuhaaran yhdistetty rautatie- ja maantiesilta. 5,1
vas. laaja niittylakeus. 6,8 rautatien tasoylikäytävä,
oik. Kyläjoen pys. 8,2 ajetaan Tornionjoen itäisimmän
suuhaaran yli. (9,1 oik. sivutie Laivaniemeen). 11,0
ajetaan pitkää suoraa. (14,9 oik. kylätie meren ran-
taan). 14,9 Kaakamojoen silta. 15,1

15,1 **Kaakamon kylä.** (Vas. tie Kemin maalaiskun-
nan kirkon /6,5/ kautta Laurilan asemalle). 0,2 vas.
Kaakamon pys. 1,8 Kemin pitäjänraja. (5,3 vas. tie
Laurilan as:n /0,8/ kautta Kemin maalaiskunnan kir-
kolle ja Kemijoen länsipuolta Koivuun — rakenteilla).
5,4 Kemijoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta. Val-
tava näköala vas. Pohjolan kokeimmalle virralle ja
oik. Perämeren selälle, missä Kemijokea pitkin uitettu
puutavara lajitellaan. 5,5 ajetaan Lautiosaaren poikki.
5,8 Komijoen toinen silta. 6,0

21,1 **KEMI, Lautiosaaren tienhaara.** Oik. tie
Kemiin /7,1/, vas. tie Koivun /65,0/ kautta Rovanie-
melle.



Tornio—Alavojakkala, 8,6 km.

Hyvää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, joka seuraa Tornionjokea, kauniita näköaloja joelle ja hyvinhoidetuille joenrantaviljelmille. Asutus hyvin tiheää ja vaurasta, talot komeita.

0 TORNIO, asema. Ajetaan P suuntaan Tornionjoen rantaa. Joen takana Tornion kaupunki. 0,7 Alatornion pitäjänraja. 1,6 vas. uittopuiden lajittelupaikka, oik. Alatornion Kansanopiston komea päärakennus. 2,2 vas. lohipatoja. 2,8 Tornionjoen haaran silta. 6,2 hyvä näköala Tornionjoelle, taustalla Ruotsin taloja, 7,4 oik. St-as. 7,6

7,6 Alavojakkalan kylä. (Oik. tie Alavojakkalan pys:lle). 0,1 vas. sahalaitos. 0,7 hyvä näköala joelle. 1,0

8,6 Alavojakkalan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Aavasaksan /63,0/ kautta Enontekiölle, oik. tie Paakkolan kylään Kemijoen varteen /33,0/.



Alavojakkala—Tornio, 8,6 km.

Hyvää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, joka seuraa Tornionjokea, kauniita näköaloja joelle ja hyvinhoidetuille joenrantaviljelmille. Asutus hyvin tiheää ja vaurasta, talot komeita.

- 0 Alavojakkalan tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,3 oik. hyvä näköala joelle. 0,9 oik. sahalaiteos. 1,0
- 1,0 Alavojakkalan kylä. (Vas. tie Alavojakkalan pysille). 0,2 vas. St-as. 1,4 hyvä näköala Tornionjoelle, taustalla Ruotsin taloja. 4,8 Tornionjoen haaran silta. 5,4 oik. lohipatoja. 6,0 oik. uittopuiden lajittelupaikka, vas. Alatornion Kansanopiston komea päärakennus. 6,9 Tornion kaupunginraja, joen takana Tornion kaupunki. 7,6
- 8,6 TORNIO, asema. Suoraan jatkuu tie Kemiin /21,1/, oik. tie Tornionjoen sillan yli kaupunkiin (katso paikallislehteä) ja Ruotsin puolelle Haaparantaan. — Tienhaarassa St-huolto ja Sh-as.



Alavojakkala—Aavasaksa, 63,0 km.

Hyvää, vaikka kapeaa ja paikoin mutkaista maantietä, joka seuraa Tornionjokea ja Kaulirannan rataa, kauniita näköaloja joelle, vaaroille ja hyvinhoidetuille joenrantaviljelmille. Asutus hyvin tiheää ja vaurasta, talot komeita.

- 0 Alavojakkalan tienhaara. Ajetaan P suuntaan Tornionjoen rantaan. (1,7 oik. sivutie Haapa-joelle). 3,8 upea näköala joelle. 5,0 Kukkolankosken alapää. 5,6 Karungin pitäjänraja. 7,2 vas. Kukkolankoski, jossa siikaa pyydetään lipomalla. 9,6
- 9,6 Kukkolan asema (oik.). 2,5 ensimmäinen metsätaival. 3,5 Tornionjoen itäisen suuhaaran yhdistetty rautatie- ja maantiesilta. (4,5 oik. Haapajoen sivutie yhtyy päätiehen). 7,5
- 17,1 Karungin kirkonkylä. (Vas. tie kirkolle /0,2/. Kirkko joen rannalla Ulkuniemellä, rak. puusta 1817, alttaritaulun »Jeesus ristillä» maalannut J. G. Hedman 1829). 0,1 oik. Sh-as. 0,9 vas. joen takana Ruotsin Karungin kirkko. (1,4 oik. sivutie Aapajärvelle /9,0/). (2,3 oik. sivutie Martimon /27,0/ kautta Ylitornion Rovaniemen tielle). 2,4 vas. St-as. 9,7 oik. kalliainen Nivavaara, jolta laaja näköala jokilaaksoon. 11,6 oik. Korpikylän pys. (13,1 vas. polku Matkakoskelle). 16,6 Martimojoen silta. 16,7 Ylitornion pitäjänraja. 16,8
- 33,9 Martimon kylä. (Oik. tie Martimon pys:lle /0,3/). 4,9 etuvas. komea vaarojen reunustama niittylakeus. (5,3 oik. tie Pekanpään pys:lle /0,4/). 7,7 edessä komea metsämaisema. 10,6 oik. Kainuunkylän pys. 14,9 oik. Armassaaren pys. 18,5 vas. ruokala ja kahvila, oik. Nuotiorannan pys. 19,8 vas. St-as. 20,4 oik. Ylitornion kristillinen kansanopisto. 21,3
- 55,2 Ylitornion kirkko. (Kirkko rak. puusta 1819, maan suurimpia puukirkkoja. Alttaritaulun »Kristus nousee haudasta» maalannut J. G. Hedman). 0,1 oik. Sh-as. 1,3 oik. Ylitornion as. 2,4 oik. St-as. (2,7 oik. vanha tie Aavasaksan Rovaniemen tielle). 3,5 etuoik. Aavasaksa. 6,8 vas. saha. 7,1 rautatien tasoylikäytävä. 7,8
- 63,0 Aavasaksan tienhaara. Oik. tie Aavasaksalle /3,4/ ja Sinetän /99,4/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Pellon /53,1/ kautta Enontekiölle.



Aavasaksa—Alavojakkala, 63,0 km.

Hyvää, vaikka kapeaa ja paikoin mutkaista maantietä, joka seuraa Tornionjokea ja Kaulirannan rataa, kauniita näköaloja joelle, vaaroille ja hyvinhoidetuille joenrantaviljelmille. Asutus hyvin tiheää ja vaurasta, talot komeita.

- 0 Aavasaksan tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,7 rautatien tasoylikäytävä, oik. saha. (5,1 vas. tie Aavasaksan Rovaniemen tielle). 5,4 vas. St-as. 6,5 Ylitornion as. 7,7 vas. Sh-as. 7,8
- 7,8 Ylitornion kirkko. (Kirkko rak. puusta 1819, maan suurimpia puukirkkoja. Alttaritaulun »Kristus nousee haudasta» maal. J. G. Hedman 1827). 0,9 vas. Ylitornion kristillinen kansanopisto. 1,5 oik. St-as. 2,8 oik. ruokala ja kahvila. 10,0 ajetaan laajan niittylakeuden reunaa. 21,3
- 29,1 Martimon kylä. (Vas. tie Martimon pysille /0,3/). 0,1 Karungin pitäjänraja. 0,2 Martimojoen silta. 3,7 oik. polku Matkakoskelle. 7,1 vas. kallioinen Nivavaara, jolta laaja näköala jokilaaksoon. 14,4 oik. St-as. (14,5 vas. sivutie Martimon /27,0/ kautta Aavasaksan Rovaniemen tielle). (15,4 vas. sivutie Aapajärvelle /9,0/). 15,9 oik. joen takana Ruotsin Karungin kirkko. 16,7 vas. Sh-as. 16,8
- 45,9 Karungin kirkonkylä. (Oik. tie kirkolle /0,2/. Kirkko joen rannalla Ulkuniemellä, rak. puusta 1817, alttaritaulun »Jeesus ristillä» maal. J. G. Hedman 1829). (3,0 vas. sivutie Haapajoelle). 4,0 Tornionjoen itäisen suuhaaran yhdistetty rautatie- ja maantiesilta. 5,0 viimeinen metsätaival. 7,5
- 53,4 Kukkolan asema. 2,4 oik. Kukkolankoski, jossa siikaa pyydetään lipomalla. 4,0 Alatornion pitäjänraja. 4,6 Kukkolankosken alapää. 5,8 upea näköala joelle. (7,9 vas. Haapajoen sivutie yhtyy päätiehen). 9,5 tie kulkee aivan joen rantaa. 9,6
- 63,0 Alavojakkalan tienhaara. Oik. tie Tornioon /8,6/, vas. tie Paakkolan kylään Kemijoen varteen /33,0/.



Aavasaksa—Pello, 53,1 km.

Verrattain hyvää, mutta paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, kauniita näköaloja Tornionjoelle viljeltyine rantoineen sekä vaaramaisemille. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Aavasaksan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,1 oik. St-as. 0,6 oik. Aavasaksan asema. Tie seuraa Kaulirannan rataa. 2,8 Portimojoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta, jolta komea näköala Aavasaksalle. (3,8 vas. tie Kuivakankaan kylään). 8,0
- 8,0 Kaulirannan asema. Vas. St- ja Sh-as. Oik. Himovaara. Asemalla Matkaravinto Oy:n ravintola. 0,9 oik. Sh-as. (Vas. tie Kaulirannan kylään). 1,4 oik. St-as. 1,7 oik. Sh-as. 2,9 upea näköala Tornionjoelle. 8,3 tie kulkee aivan joen rantaa. 10,0 vas. kaunis näköala jokilaaksoon. 10,5 Turtolan pitäjänraja. 13,7 Ratasioen silta. 15,1
- 23,1 Napapiiri. (0,2 oik. tie Ratasjärvelle). 8,1 tie kulkee aivan joen rantaa, Ruotsin puolella joen takana komeita vaaroja. 10,7 Turtolan kirkonkylä alkaa. .. 12,2
- 35,3 Turtolan kirkko. Oik. hautausmaa. (Kirkko rak. puusta 1818. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maal. venäl. tait. Nikolai Grigorjeff 1831). 0,6 vas. uusi hautausmaa. 1,6 kaunis näköala joelle. 15,2 vas. St-as. (15,3 vas. tie Nivanpään taloihin). 15,5 Pellonsalmen silta. Jatketaan taajaan asutun kylän halki. 17,7 vas. St-as. 17,8
- 53,1 Pellon kylä. Suoraan jatkuu tie Kolarin /69,0/ kautta Enontekiölle, oik. tie Konttajärvelle /22,0/.



Pello—Aavasaksa, 53,1 km.

Verrattain hyvää, mutta paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, kauniita näköaloja Tornionjoelle viljeltyine rantoineen sekä vaaramaisemille. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Pellon kylä. Ajetaan E suuntaan. 0,1 oik. St-as. Ajetaan taajaan asutun kylän halki. 2,3 Pellonsalmen silta. (2,5 oik. tie Nivanpään taloihin). 2,6 oik. St-as. 3,2 vas. näköala Pellonjärvelle. 16,2 kaunis näköala joelle. 17,2 oik. Turtolan uusi hautausmaa. 17,8
- 17,8 Turtolan kirkko. Vas. vanha hautausmaa. (Kirkko rak. puusta 1818. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maal. venäl. tait. Nikolai Grigorjeff 1831). Ajetaan halki Turtolan kirkonkylän. 4,1 tie kulkee aivan joen rantaa, Ruotsin puolella joen takana komeita vaaroja. (12,0 vas. tie Ratasjärvelle). 12,2
- 30,0 Napapiiri. 1,4 Ratasjoen silta. 4,6 Ylitornion pitäjänraja. 5,1 oik. kaunis näköala jokilaaksoon. 6,8 tie kulkee aivan joen rantaa. 12,2 upea näköala Tornionjoelle. 11,0 vas. Sh-as. 10,7 vas. St-as. 14,2 vas. Sh-as. (Oik. tie Kaulirannan kylään). 15,1
- 45,1 Kaulirannan asema. Oik. St- ja Sh-as., vas. Himovaara. Asemalla Matkaravinto Oy:n ravintola. (4,2 oik. tie Kuivakankaan kylään). 5,2 Portimojoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta, jolta komea näköala Aavasaksalle. Tie kulkee radan vartta. 7,4 vas. Aavasaksan asema. 7,9 vas. St-as. 8,0
- 53,1 Aavasaksan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Alavojakkalan /63,0/ kautta Tornioon, vas. tie Aavasaksalle /3,4/ ja Sinetän tienhaaran /99,4/ kautta Rovaniemelle.



Pello—Kolari, 69,0 km.

Kohtalaista, verrattain suoraa maantietä, etupäässä metsäisiä kankaita ja suomaita, jokunen vaara- ja järvimaisema. Asutus harvanpuoleista, kyliin keskittynyttä.

- 0 Pellon kylä. Ajetaan P suuntaan Tornionjoen rantaa kylän halki. (3,2 vas. tie joen vartta Jarhoiseen /19,0/ ja Kolarin kirkolle). 12,4 Orajärven taloryhmä, edessä kaunis näköala Orajärvelle. 15,2
- 15,2 Orajärven kylä, Orajoen silta. Ajetaan kangasmaita. 2,2 Lakkijoen silta. 10,3 Olosjoen silta. 10,8 Kolarin pitäjänraja. (16,3 vas. tie Väylänpäähän). 20,3 Naalastenjoen silta. (25,5 oik. tie Pasmajärven kylään /20,0/). 25,6 Naamijoen silta. 27,7 oik. St-as., taustalla Alinen Sieppijärvi. 27,8
- 43,0 Sieppijärven kylä. Oik. St-as. 0,4 vas. hautausmaa. 3,3 oik. Ylinen Sieppijärvi. (7,3 oik. tie Venejärvelle /18,0/). 15,8 Pohjoisenvaara, suoraan edessä näkyvät Yllästunturit. 22,8
- 65,8 Kolarin kirkonkylä. Käännyttään oik. (Suoraan jatkuu tie Kolarin kirkolle ja Kolarinsaareen, vas. tie Muonion- ja Tornionjoen vartta etelään). (0,3 vas. joen takana Kolarin vaatimaton kirkko, rak. puusta 1819, vanhaa pohjoisruotsalaista rukouskapelityyliä. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maal. J. G. Hedman). Etuvas. häämöittää Yllästunturin komea laki. Tie seuraa Muoniojoen itäistä haaraa. 3,2
- 69,0 Kolari, Ylläsjoen tienhaara. Oik. tie Kurtakon /20,0/ kautta Ylläsjärvelle, vas. tie Muonion /80,3/ kautta Enontekiölle.



Kolari—Pello, 69,0 km.

Kohtalaista, verrattain suoraa maantietä, etupäässä metsäisiä kankaita ja suomaita, jokunen vaara- ja järvimaisema. Asutus harvanpuoleista, kyliin keskittynyttä.

- 0 Kolari, Ylläsjoen tienhaara. Ajetaan E suuntaan. Tie seuraa Muonionjoen itäistä haaraa. (2,9 oik. joen takana Kolarin vaatimaton kirkko, rak. puusta 1819, vanhaa pohjoisruotsalaista rukouskapelityyliä. Alttaritaulun »Kristus ristillä», maal. J. G. Hedman). 3,2
- 3,2 Kolarin kirkonkylä. Käännyttään vas. (Suoraan jatkuu tie Muonion- ja Tornionjoen vartta etelään, oik. tie Kolarin kirkolle ja Kolarinsaareen). 7,0 Pohjoisenvaara, takana Yllästunturit. (15,5 vas. tie Venejärvelle /18,0/). 19,5 vas. Ylinen Sieppijärvi. 22,4 oik. hautausmaa. 22,8
- 26,0 Sieppijärven kylä. Vas. St-as. 0,1 vas. St-as. taustalla Alinen Sieppijärvi. 2,2 Naamijoen silta. (2,3 vas. tie Pasmajärven kylään /20,0/). 7,5 Naalas-tenjoen silta. (11,5 oik. tie Väylänpäähän). 17,0 Turtolan pitäjänraja. 17,5 Olosjoen silta. 25,6 Lak- kijoen silta. Ajetaan kangasmaita. 27,8
- 53,8 Orajärven kylä, Orajoen silta. 2,8 Orajärven taloryhmä, vas. näköala Orajärvelle. (12,0 oik. tie Jarhoiseen /19,0/ ja Kolarin kirkolle). Ajetaan Tor- nionjoen vartta. 15,2
- 69,0 Pellon kylä. Suoraan jatkuu tie Aavasaksan /53,1/ kautta Tornioon, vas. tie Konttajärvelle /22,0/.



Kolari—Muonio, 80,3 km.

Kohtalaista ja suoraa, vaikka paikoin kapeaa ja mäkiä maantietä, kangas- ja metsämaita, kauniita vaara- ja tunturi- maisemia. Asutus verrattain harvaa, useita uutistaloja.

- 0 Kolari, Ylläsjoen tienhaara. Ajetaan LP suuntaan Ylläsjoen sillan yli. 1,0 tie seuraa Muonionjokea. (7,5 vas. tie Kolarinsaareen). 8,0 vas. Muonionjoki. 8,8 Niesajoen silta. 14,6 Äkäsjoen silta. 14,7
- 14,7 Äkäsjoen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Äkäslompolaan /30,0/). 3,0 oik. Mannajärvi. 6,0 Muonion pitäjänraja. 7,6 vas. Valkiajärvi. 8,8 oik. suon takana Kiuaskero (449 m). 10,6 Tapojärven taloryhmä, oik. Tapojärvi. (16,5 vas. tie Kihlängin taloihin /5,0/). 18,0 vas. Muonionjoki, jonka rantaa tie jälleen seuraa. 22,4 Pakajoen silta. 30,3 puro, jossa erikoisen kirkasta ja raikasta vettä. 32,8
- 47,5 Eskelinen (kahvitupa). Oik. metsien takana ko- hoaa mahtava Yllästunturi. 1,5 edessä kaukana Pal- lastunturi. 9,5 edessä Nivunkitunturi. 12,7 edessä kaunis näköala Kangasjärvelle, taustalla Olostunturi, siitä oik. Pallastunturin komeat kerot. 14,1 tie kulkee järven rantaa. 17,5 oik. Kangasjärven lahti. 19,2 vas. Rahusenlampi. 23,0 Kangasjoen silta. 24,1 vas. Muonionjoki. 26,1 vas. Saarikoski. 27,1 etuvas. nä- kyy Muonion kirkko. 29,9 edessä Muonion kirkonkylä. 30,5 vas. Muonion koski. 31,8 oik. majatalo. 32,1 oik. St-as. 32,3 oik. tie kirkolle. (Kirkko rak. puusta 1817 arkkrit. C. Bassi'n piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Vapahtaja ristillä» maal. Knobbloek). 32,8
- 80,3 Muonio, kirkonkylä. Oik. tie Sirkan tienhaa- ran /62,3/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Palojoen- suun /50,5/ kautta Enontekiölle.



Muonio—Kolari, 80,3 km.

Kohtalaista ja suoraa, vaikka paikoin kapeaa ja mäkiä maantietä, kangas- ja metsämaita, kauniita vaara- ja tunturi- maisemia. Asutus verrattain harvaa, useita uutistaloja.

- 0 Muonio, kirkonkylä. Ajetaan LE suuntaan Jerisjoen rantaa. 0,5 vas. tie kirkolle. (Kirkko rak. puusta 1817 arkk. C. Bassi'n piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Vapahtaja ristillä» maal. Knobbloek). 0,7 vas. St-as. 1,0 vas. majatalo. 2,3 oik. Muonionkoski Muonionjoessa. 2,9 Muonion kirkonkylä jää taakse. 6,7 oik. Saarikoski. 8,7 oik. Muonionjoki. 9,8 Kangasjoen silta. 13,6 oik. Rahusenlampi. 15,3 vas. Kangasjärven lahti. 18,7 tie kulkee järven rantaan. 20,1 takana kaunis näköala Kangasjärvelle, taustalla Olostunturi, siitä oik. Pallastunturin komeat ketot. Ajetaan salomaan halki, Lapin mäntymetsää. . . 32,8
- 32,8 Eskelinen (kahvitupa). Vas. metsien takana kohoaa mahtava Yllästunturi. 2,5 puro, jossa erikoisen kirkasta ja raikasta vettä. 10,4 Pakajoen silta. 14,8 Muonionjoki jää oik. (16,3 oik. tie Kihlangin taloihin /5,0/). 22,2 Tapojärven taloryhmä, vas. Tapojärvi. 24,0 vas. suon takana Kiuaskero (449 m). 25,2 oik. Valkiajärvi. 26,8 Kolarin pitäjänraja. 29,8 vas. Mannajärvi. 32,8
- 65,6 Äkäsjoen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Äkäsloppoon /30,0/). 0,1 Äkäsjoen silta. 5,9 Niesajoen silta. 6,7 oik. Muonionjoki, jota tie jälleen seuraa. (7,2 oik. tie Kolarinsaareen). 14,7 Ylläsjoen silta. 14,7
- 80,3 Ylläsjoen tienhaara. Oik. tie Pellon /69,0/ kautta Tornioon, vas. tie Kurtakon /20,0/ kautta Ylläsjärvelle.



Muonio—Palojoensuu, 50,5 km.

Kohtalaista, vaikka kapeaa ja paikoin mutkaista maantietä, kauniita näköaloja siintäville tuntureille, vaarojen ympäröimille järville ja Muonionjoelle; kauniita kangasmaita. Asutus harvaa, kyliin keskittynyttä.

- 0 Muonio, Kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan yli Jerisjoen sillan. 0,2 oik. Sh-as. 0,5 vas. hyvä näköala kirkonkylään, joen takana Ruotsin puolella Muoniovaara. Oik. näkyvät Pallastunturin kerot. 2,0 vas. Sh-as. 7,4 vas. Nulusjärvi. 10,3
- 10,3 Utkujärven lossi. (350 m). Järvelle näkyy oik. Ounastunturi. Edessä Utkuvaara. (0,7 oik. tie Kajangin taloihin /12,0/). Ajetaan Utkujärven rantaa. 0,9 takavas. Pallastunturit. 2,0 ajetaan Ylä-Muonion kylän halki. 2,6 vas. St-as. 6,2 oik. Mielmukkavaara. Tie kulkee aivan Muonionjoen rantaa. 12,3 ajetaan yli suuren suon. 16,5 vas. kansakoulu. 16,7
- 27,0 Kätkäsuvannon kylä. Vas. majatalo. Jatketaan kauniin jäkäläkankaan halki. 4,4 kuusen kasvualue päättyy. 5,6 Enontekiön pitäjänraja, oik. Sonkavaara. 6,2 vas. kaunis näköala Muonionjoelle. 6,8 oik. Sonkajärvi, taustalla Sonkavaara. Seuraa pitempi taloton taival. 23,5
- 50,5 Palojoensuu. Oik. tie Enontekiölle /30,2/, vas. tie Karesuuntoon (rakenteilla).



Palojensuu—Muonio, 50,5 km.

Kohtalaista, vaikka kapeaa ja paikoin mutkaista maantietä, kauniita näköaloja siintäville tuntureille, vaarojen ympäröimille järville ja Muonionjoelle; kauniita kangasmaita. Asutus harvaa, kyliin keskittynyttä.

- 0 Palojoensuu. Ajetaan LE suuntaan Palojoen rantaa. Kylän jälkeen taloton taival. 16,9 vas. Sonkajärvi, taustalla Sonkavaara. 17,5 oik. kaunis näköala Muonionjoelle. 18,1 Muonion pitäjänraja, vas. Sonkavaara. Ajetaan kauniin jäkäläkankaan poikki. 19,1 kuusen kasvualue alkaa. 23,5
- 23,5 Kätkäsuvannon kylä. Oik. majatalo. 0,2 oik. kansakoulu. 4,2 ajetaan yli suuren suon, edessä Mielmukkavaara. 9,7 tie kulkee aivan Muonionjoen rantaa. 14,1 oik. St-as. Ajetaan Ylä-Muonion kylän halki, edessä Olostunturi. 15,5 ajetaan Utkujärven rantaa. 15,8 etuoik. näkyy Pallastunturi. (16,0 vas. tie Kajangin taloihin /12,0/). 16,4
- 39,9 Utkujärven lossi (350 m). Järvelle näkyvät vas. Ounastunturin Outakka sekä Könkäsen- ja Ruototunturit. Takana Utkuvaara. 3,3 oik. Nulusjärvi. 7,1 edessä Muonion kirkonkylä. 8,6 oik. Sh-as. 10,1 oik. hyvä näköala Muonion kirkonkylään, joen takana Ruotsin puolella Muoniovaara, vas. näkyvät Pallastunturin kerot. 10,5 vas. Sh-as. 10,6 Jerisjoen silta. 10,6
- 50,5 Muonio, kirkonkylä. Oik. tie Kolarin /80,3/ kautta Tornioon, vas. tie Sirkan tienhaaran /62,3/ kautta Rovaniemelle.



Palojoensuu—Enontekiö, 30,2 km.

Kohtalaista, osaksi mäkistä ja mutkaista maantietä, suurenmoisia näköaloja tuntureille ja kauniille järvimaisemille, suomaita ja jäkäläkankaita. Asutusta vain kylissä.

- 0 Palojoensuun tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,2 vas. majatalo. Tie seuraa Palojokea. 6,3 suoraan edessä suurenmoinen näköala Ounastuntureille. Ajetaan matalaa mänty- ja koivumetsää kasvavien kankaiden ja soiden yli. 9,0 vas. Sotkajärvi, jonka rantamilla laajoja luonnonniittyjä. 12,3 saavutaan Ounasjoen vesialueelle. 12,4
- 12,4 Muotkajärvi. Oik. puhelinasema. 0,3 vas. Metsäjärvi. 1,1 tie kulkee Muotkajarven rantaa, taustalla Ounastunturi; kaunis Lapin maisema. 11,0 Suontajoen silta. 13,4 suoraan edessä Enontekiön kirkko, oik. Ounasjärvi, taustalla Ounastunturi. 13,8 Närpistöjen silta. 14,9
- 27,3 Enontekiön kirkko. Oik. majatalo. (Kirkko sijaitsee Kirkkotieva-nimisellä kummulla, rak. puusta 1864, kolmas järjestyksessä. Alttaritaulu »Ehtoollisen asettaminen», ollut jo vanhassa kirkossa, on tuntemattoman tait. käsialaa). 0,1 oik. pappila. 0,4 vas. Sh-as. 0,7 oik. hyvä näköala Ounasjärvelle, 1,7 suoraan edessä Jyppyrävaara, oik. sairaala. (1,9 vas. polku Jyppyrälle, jolta hyvä näköala ympäristöön). Ajetaan Ounasjärven rantaa, taustalla Ounastunturin Pyhäkero. 2,9
- 30,2 Enontekiö, SMy:n maja. Suoraan jatkuu tie Peltovuomaan /26,6/. Järven takaa viitoitettu polku Ounastunturin yli Pallastunturille.



Enontekiö—Palojoensuu, 30,2 km.

Kohtalaista, osaksi mäkiä ja mutkaista maantietä, suurenmoisia näköaloja tuntureille ja kauniille järvimaisemille, suomaita ja jäkäläkankaita. Asutusta vain kylissä.

- 0 Enontekiö, S My:n Hetan maja. Ajetaan L suuntaan Ounasjärven rantaa, taustalla Ounastunturin Pyhäkero. (1,0 oik. polku Jyppyrävaaralle, jolta hyvä näköala ympäristöön). 1,2 vas. sairaala. 2,2 vas. hyvä näköala Ounasjärvelle. 2,5 oik. Sh-as. 2,8 vas. pappila. 2,9
- 2,9 Enontekiön kirkko. Vas. majatalo. (Kirkko sijaitsee Kirkkotieva nimisellä kummulla, rak. puusta 1864, kolmas järjestyksessä. Alttaritaulu »Ehtoollisen asettaminen», ollut jo vanhassa kirkossa, on tuntemattoman tait. käsialaa). 1,1 Närpistöjoen silta. 3,9 Suontajoen silta. 9,7 vas. Muotkajärvi, jonka rantaa tie kulkee, taustalla Ounastunturi, kaunis Lapin maisema. 14,6 oik. Metsäjärvi. 14,9
- 17,8 Muotkajärvi. Vas. puhelinasema. 1,6 saavutaan Muonionjoen vesialueelle, oik. Sotkajärvi, jonka rannalla laajoja luonnonniittyjä. Ajetaan matalaa mänty- ja koivumetsää kasvavien kankaiden ja soiden yli. 6,1 takana suurenmoinen näköala Ounastunturille. 11,4 oik. Palojoki, jonka rantaa tie seuraa. 12,2 oik. majatalo. 12,4
- 30,2 Palojoensuu. Oik. tie Karesuuntoon (rakenteilla), vas. tie Muonioon /50,5/.



Enontekiö—Peltovuoma, 26,6 km.

Kohtalaista, osin mutkaista ja mäkistä kyläntietä, jota parhaillaan uusitaan, kauniita näköaloja Ounastunturille, järvimaisemille ja joille koskineen, suuria soita ja jäkäläkankaita. Asutusta vain kylissä.

- 0 Enontekiö, S My:n Hetan maja. Ajetaan
I suuntaan Ounasjärven rantaa. 0,4 oik. Tervaniemi,
jonka kainalossa hyvä hiekkaranta. 3,0 vas. Sammal-
vaara. 4,9 Näkkälänjoen silta. 11,9 Vuontisjoen sil-
ta, vas. harvinaisen korkea hiekkatörmä. 13,3 vas.
Vuontisjärvi. 13,7 oik. laaja suo. 15,2
- 15,2 Vuontisjärven kylä. Kylästä komea näköala
Ounastunturille, vas. lentohiekkatörmä. 2,8 oik. suon
takana Ounastunturi. 7,2 Käkkälänjoen silta. 11,0
Lainijoen silta. 11,4
- 26,6 Peltovuoman kylä. Maantie päättyy. Etuoik.
näkyä Pallastunturi. Kylästä polku Nunnaseen ja
Ounasjoen varteen.



Peltovuoma—Enontekiö, 26,6 km.

Kohtalaista, osin mutkaista ja mäkistä kyläntietä, jota parhailleen uusitaan, kauniita näköaloja Ounastunturille, järvimaisemille ja joille koskineen, suuria soita ja jäkäläkankaita. Asutusta vain kylissä.

- 0 Peltovuoman kylä. Ajetaan LP suuntaan halki kylän niittyjen. 0,4 Lainijoen silta. Ajetaan jäkäläkangasta. 4,2 Käkälänjoen silta. 8,6 vas. suon takana Ounastunturi. 11,4
- 11,4 Vuontisjärven kylä. Kylästä komea näköala Ounastunturille. Oik. Vuontisjärvi ja sen I päässä lentohiekkatörmä. 1,5 vas. laaja suo. 3,3 Vuontisjoen silta, oik. harvinaisen korkea hiekkatörmä. 10,3 Näkkälänjoen silta. 12,2 oik. Sammalvaara. 12,8 vas. Ounasjärvi. 14,8 vas. Tervaniemi, jonka kainalossa hyvä hiekkaranta. 15,2
- 26,6 Enontekiö, SMy:n Hetan maja. Suoraan jatkuu tie Palojoensuun /30,2/ kautta Muonioon. Järven takaa lähtee viitoitettu polku Ounastunturin yli Pallastunturille.



Muonio—Sirkka, 62,7 km.

Kohtalaista, verrattain suoraa, alkutaipaleella kapeahkoa maantietä, mahtavia tunturi- ja kauniita järvimaisemia. Asutus harvaa.

- 0 Muonio, Kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. Vas. Jerisjoki. 0,4 suoraan edessä Olostunturi. 1,6 vas. Pallastunturit, ajetaan suuren suon yli. 4,0 tie nousee Olostunturille. 7,0 oik. polku Olostunturille. 7,5 näköala salomaisemille, tie laskee Olostunturilta. 8,3 vas. Junkijärvi, taustalla Keimiötunturi. 11,2 edessä Särkijärvi, oik. Särkilompolo, etuoik. Nivunkitunturi. 11,8
- 11,8 Särkijärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Pallastunturille /22,2/ ja Pallasjärvelle /18,6/, katso lehteä 121). 0,1 Särkijoen silta, vas. Särkijärvi, jonka rantaa tie seuraa. Järven takana Keimiötunturi. 1,9 vas. vaarojen takana Pallastunturi. 7,0 vas. Jerisjärven saarekas selkä. 9,3 Äkäsojan silta. 10,6 ajetaan Muotkavaaran lakea, oik. Äkäsjärvi. 11,3 tie kulkee aivan Äkäsjärven rantaa, etuoik. Mustakero, järven takana Äkäskero. Vas. Muotkavaaran talo. 13,8 Kittilän pitäjänraja. 15,7 vas. komea tunturimaisema, taustalla Pallastunturin kerot. 17,8 vas. hyvä näköala Jerisjärvelle ja sen ympärillä kohoaville tuntureille. 18,0
- 29,8 Rauhala kylä. Vas. majatalo. 5,1 oik. Kulkujärvi. 5,5 oik. lahden takana Kulkukero. Ajetaan metsäisten kangasmaiden halki. 12,3 Kulkujoen silta. 14,9 vas. Kulkulommol, suoraan edessä Levi- ja Kätäkätunturit. 15,5 Kulkujoen silta, takavas. Pallastunturi. 26,6 edessä Levitunturi, jonka juurella Sirkkan kylä. (31,1 vas. tie majataloon /0,7/). 31,3 Kulkujoen silta. 32,2 Levijoen silta. 32,9
- 62,7 Sirkkan tienhaara. Oik. tie Kaukosen /39,1/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Könkään kylään /10,0/.



Sirkka—Muonio, 62,7 km.

Kohtalaista, verrattain suoraa, lopputaipaleella kapeahkoa maantietä, mahtavia tunturi- ja kauniita järvimaisemia. Asutus harvaa.

- 0 Sirkkan tienhaara. Ajetaan L suuntaan kylän halki. 0,7 Levijoen silta. 1,6 Kulkujoen silta. (1,8 oik. tie majataloon /0,7/). 17,4 Kulkujoen silta, etu-oik. Pallastunturi. 17,9 oik. Kulkulommel. 20,6 Kulkujoen silta. Jatketaan yli metsäisten kangasmaiden. 27,4 vas. Kulkujärven lahti, lahden takana Kulkukero. 32,9
- 32,9 Rauhalan kylä. Oik. majatalo. 0,2 oik. hyvä näköala Jerisjärvelle ja sen ympärillä kohoaville tuntureille, tautalla Pallastunturin kerot. 2,3 oik. komea tunturimaisema. 4,2 Muonion pitäjänraja. 6,7 vas. Äkäsjärvi, jonka rantaa tie hetken seuraa. Järven takana Äkäskero, oik. Muotkavaaran talo. 7,4 tie kulkee Muotkavaaran lakea. 8,7 Äkäsjoen silta. 11,0 oik. Jerisjärven saarekas selkä. 13,8 oik. Särkijärvi, jonka rantaa tie seuraa. 16,1 oik. vaarojen takana Pallastunturi. 17,9 Särkijoen silta, oik. järven takana Keimiötunturi. 18,0
- 50,9 Särkijärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Pallastunturille /22,2/ ja Pallasjärvelle /18,6/, katso lehteä 121). 0,6 vas. Särkilompolo. 3,5 oik. Junkijärvi. 4,3 tie nousee Olostunturille. 4,8 vas. polku Olostunturille. 7,8 tie laskee tunturilta. 10,2 ajetaan yli suuren suon, oik. Pallastunturi. 11,7 oik. Jerisjoki. 11,8
- 62,7 Muonio, Kirkonkylä. Oik. tie Palojoensuun /50,5/ kautta Enontekiölle, vas. tie Kolarin /80,3/ kautta Tornioon.



Särkijärvi—Pallastunturi, 22,2 km.

Alkutaipaleella hyvää, Kutunivan jälkeen heikompaa, kapeaa ja hyvin mäkistä maantietä, kangas- ja tunturimaastoa, viehättäviä ja valtavia erämaa-, järvi- ja tunturimaisemia. Suositeltava matkailutie.

- 0 Särkijärven tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 2,2 komeaa erämaata, suoraan edessä Pallastunturin pääkerot. 2,7 vas. Torasjärven lahti. 5,0 edessä komea tunturimaisema, vas. Pallastunturi, suoraan edessä Sammaltunturi ja oik. Keimiötunturi. .. 6,3
- 6,3 Katuniva, Jerisjoen silta. Oik. Jerisjärvi, vas. Törmäsenlompolo. 1,1 oik. tie Keimiöniemen taloihin. 3,8 nousu Sammaltunturille alkaa. 5,3 oik. viitoitettu polku Sammaltunturin laelle. 5,5 tie kulkee puurajan yläpuolella, vas. komea näköala Pallastunturille. 7,5 Mustavaaran laki, suoraan edessä Pallasjärvi, oik. Lommoltunturi. 8,8
- 15,1 Pallasjärven tienhaara. Käännyttään vas. (Oik. tie Pallasjärvelle /3,5/). 0,9 Pyhäjoen silta. 2,7 edessä Pallastunturin kerot, oik. lukien Pallaskero, sen takana Palkaskero, Pyhäkero, Taivaskero ja Laukukero. 3,2 nousu tunturille alkaa. 6,1 puuraja si-
vuutetaan. 7,1
- 22,2 Pallastunturi, SM:n Pallastunturin hotelli. Hotellista viitoitettu polku Pallas- ja Ounastunturien yli Enontekiölle.



Pallastunturi—Särkijärvi, 22,2 km.

Alkutaipaleella heikompa, Kutunivan jälkeen hyvää, mutta kapeaa ja hyvin mäkiä maantietä, kangas- ja tunturimaastoa, viehättäviä ja valtavia erämaa-, järvi- ja tunturimaisemia. Suositeltava matkailutie.

- 0 Pallastunturi, SMy:n Pallastunturin hotelli. Ajetaan IE suuntaan tunturin puutonta rinnettä. 1,0 puuraja sivuutetaan. 5,5 edessä Lommoltunturi. 6,2 Pyhäjoen silta. 7,1
- 7,1 Pallasjärven tienhaara. Käännyttään oik. (Vas. tie Pallasjärvelle /3,5/). 1,3 Mustavaara, edessä Sammaltunturi ja Keimiötunturi, vas. Lommoltunturi sekä Pallasjärvi. 3,3 tie kulkee Sammaltunturilla puurajan yläpuolella, oik. mahtava näköala yli vaarojen. 3,5 vas. viitoitettu polku tunturin laelle. 5,0 tie laskee alas Sammaltunturilta. 7,7 vas. tie Keimiöniemen taloihin. 8,8
- 15,9 Kutuniva, Jerisjoen silta. Vas. Jerisjärvi, järven takana Keimiötunturi, oik. Törmäsenlompola. 3,6 oik. Torasjärven lahti. Tie kulkee halki komean erämaan. 4,1 takana Pallastunturin pääkerot. 6,3
- 22,2 Särkijärven tienhaara. Oik. tie Muonioon /11,8/, vas. tie Sirkan /50,9/ kautta Rovaniemelle.



Sirkka—Kaukonen, 39,1 km.

Kohtalaista, suurelta osaltaan uusittua maantietä, metsä- ja suomaita, muutama kylämaisema. Kaukana siintävät mahtavat tunturit. Kylät vauraita, muuten asutus harvaa.

- 0 Sirkkan tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 1,1 oik. kauneudestaan kuulu Immeljärvi, sen takana Kätkänturi, vas. Levitunturin jyrkkä rinne. Tie kulkee aivan järven rantaa. 2,9 vas. Levitunturin korkein kohta. 8,3 ajetaan kauniin koivikon halki. 10,7 oik. soiden takana Aakennustunturi. 15,3
- 15,3 Aakennusjoen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kuivasalmen ja Kiistalan kyliin sekä Jesiöjärvelle /28,0/ Kumputunturin lähelle). 0,1 Aakennusjoen silta, oik. Aakennustunturi. 0,8 Kittilän kirkonkylä alkaa. 2,3
- 17,6 Kittilän Kirkko. (Kirkko rak. puusta 1831, laajenn. 1887, kellotapuli vuodelta 1896. Alttaritaulun »Vapahtaja ristillä» maal. J. G. Hedman, lahja vuodelta 1831). 0,6 vas. Ounasjoki. 0,9 oik. majatalo. 1,2 oik. St-as. 1,3 oik. Sh-as. 1,4 oik. matkustajakoti ja kahvila. 1,7 vas. Sh-as. ja ruokala. 3,1 vas. Ounasjoki. 3,8 vas. metsän takana näkyy Kumputunturin laki. 6,0 vas. laaja suo. 8,0 ajetaan Marjavaaran yli, alkaa pitkä suora. 13,6 Tiukuvaara, oik. metsien takana Yllästunturi. 16,1 Venejoen silta. 21,5
- 39,1 Kaukosen kylä. Suoraan jatkuu tie Meltauksen /78,1/ kautta Rovaniemelle, oik. tie Kallon kylään /23,0/.



Kaukonen—Sirkka, 39,1 km.

Kohtalaista, suurelta osaltaan uusittua maantietä, metsä- ja suomaita, muutama kylämaisema. Kaukana siintävät mahtavat tunturit. Kylät vauraita, muuten asutus harvaa.

- 0 Kaukosen kylä. Ajetaan P suuntaan kylän halki. 5,4 Venejoen silta. 7,9 Tiukuvaara, vas. metsien takana Yllästunturi. Jatketaan edelleen pitkää suuraa. 13,5 ajetaan Marjavaaran yli. 15,5 oik. laaja suo. 17,2 Kittilän kirkonkylä alkaa. 17,7 oik. metsän takana Kumputunturin laki. 18,4 oik. Ounasjoki. 19,8 oik. Sh-as. ja ruokala. 20,1 vas. matkustajakoti ja kahvila. 20,2 oik. Sh-as. 20,3 vas. St-as. 20,6 vas. majatalo. 20,9 oik. Ounasjoki. 21,5
- 21,5 Kittilän kirkko. (Kirkko rak. puusta 1831, laajen. 1887, kellotapuli vuodelta 1896. Alttaritaulun »Vapahtaja ristillä» maal. J. G. Hedman — lahja v:ltä 1831). 2,2 Aakennusjoen silta, vas. Aakennustunturi. 2,3
- 23,8 Aakennusjoen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kuivasalmen ja Kiistalan kyliin sekä Jesiöjärvelle /28,0/ Kumputunturin lähelle). 2,7 edessä Levi- ja Kätkätunturit. 4,0 vas. soiden takana Aakennustunturi. 7,0 ajetaan kauniin koivikon halki. 9,3 edessä Levitunturin korkein kohta. 13,4 vas. kau-neudesta kuulu Immeljärvi, sen takana Kätkätunturin, oik. Levitunturin jyrkkä rinne. Tie kulkee aivan järven rantaa. 15,3
- 39,1 Sirkan tienhaara. Vas. tie Muonion /62,7/ kautta Enontekiölle ja Tornioon, oik. tie Könkään kylään /10,0/.



Kaukonen—Meltaus, 78,1 km.

Hyvää, suurelta osaltaan suoraa maantietä, joka seuraa Ounasjokea. Kauniita kankaita, viehättäviä joenranta- ja viljelysmaisia. Asutus tiheää ja verrattain vaurasta.

- 0 Kaukosen kylä. Ajetaan E suuntaan vauraan kylän halki. 0,9 vas. majatalo. 1,0 Kaukosen lossi (40 m) Ounasjoen yli. 1,1 oik. kahvila. 3,2 Kummun taloryhmä. 6,9 Maunujoen silta. Jatketaan kangas- ja suomaiden halki. 18,0
- 18,0 Alakylä. Oik. majatalo. 0,2 oik. St-as. ja kahvitupa. 0,4 oik. ruokala ja kahvila ja Sh-as. 6,0 oik. Ounasjoki, jossa Neitikoski. 9,5 Pahtajoen silta, oik. Ounasjoki, jonka rantaa tie seuraa. 10,2 oik. Patakari. 13,6 ajetaan suoraa tietä yli kauniin kankaan. 16,0
- 34,0 Helpin majatalo. 0,8 oik. hyvä näköala Ounasjoelle, jota tie edelleen seuraa. 7,4 Rovaniemen pitäjänraja. 9,8 oik. Meltiskoski. 10,4
- 44,4 Lohinivan kylä. (Oik. tie Taapajärvelle /18,0/, vas. tie Kinisjärvelle /14,0/). Tienhaarassa kahvitupa. Jatketaan Ounasjoen rantaa. Kauniita näköaloja joelle viljeltyine rantoineen. 10,3 Molkojoen silta. 12,3 oik. Sh-as. ja kahvila. 13,6 oik. Ounasjoen komea Könkääkoski. 16,7 oik. Jalkakoski. 17,0 oik. hyvä näköala joelle. 17,8
- 62,2 Jääskön majatalo. 4,2 oik. joen takana Äijänvaara. 8,5 Korintteen lossi (120 m) Ounasjoen yli. 8,7 oik. St-as. (kahvia). 9,1 oik. hyppyrämäki. 15,9
- 78,1 Meltauksen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Rovaniemelle /59,6/, vas. tie Sodankylään /103,6/.



Meltaus—Kaukonen, 78,1 km.

Hyvää, suurelta osaltaan suoraa maantietä, joka seuraa Ounasjokea. Kauniita kankaita, viehättäviä joenranta- ja viljelysmaisemia. Asutus tiheää ja verrattain vaurasta.

- 0 Meltauksen tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 6,8 vas. hyppyrimäki. 7,2 vas. St-as. (kahvia). 7,3 Korintteen lossi (120 m) Ounasjoen yli. 11,7 vas. joen takana Äijänvaara. 15,9
- 15,9 Jääskön majatalo. 0,8 vas. hyvä näköala joelle. 1,1 vas. Jalkakoski. 4,2 vas. komea Könkäänkoski. 5,5 vas. Sh-as. ja kahvila. 7,5 Molkojoen silta. Jatketaan Ounasjoen vartta. Kauniita näköaloja joelle viljeltyine rantoineen. 17,8
- 33,7 Lohinivan kylä. (Oik. tie Kinisjärvelle /14,0/, vas. tie Taapajärvelle /18,0/). Tienhaarassa kahvitupa. 0,6 vas. Meltiskoski. 3,0 Kittilän pitäjänraja. 7,1 vas. Ounasjoki, jota tie edelleen seuraa. 9,6 vas. hyvä näköala joelle. 10,4
- 44,1 Helpin majatalo. 2,4 ajetaan suoraa tietä yli kauniin kankaan. 5,8 vas. Patokari, tie seuraa Ounasjokea, 6,5 Pahtajoen silta. 10,0 vas. Ounasjoki, jossa Neitikoski. 15,6 vas. ruokala ja kahvila ja Sh-as. 15,8 vas. St-as. ja kahvitupa. 16,0
- 60,1 Alakylä. Vas. majatalo. Kylän jälkeen jatketaan kangas- ja suomaiden halki. 11,1 Maunujoen silta. 14,8 Kummun taloryhmä. 16,9 vas. kahvila. 17,0 Kaukosen lossi (40 m) Ounasjoen yli. 17,1 oik. majatalo. 18,0
- 78,1 Kaukosen kylä. Suoraan jatkuu tie Sirkan /39,1/ kautta Muonioon, vas. tie Kallon kylään /23,0/.



Vikajärvi—Kemijärvi, 58,7 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä, kangas- ja suomalaisia, joille järvet ja pienet lammet sekä laajat näköalat antavat eloa. Asutus harvanpuoleista.

- 0 Vikajärven tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 0,2 Raudanjoen silta, Vikaköngäs. 2,2 vas. Vikajärvi. 4,6 Vikajoen silta. 5,0
- 5,0 Unholantienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Vian as:lle /7,6/). Tie nousee Lautavaaralle (220 m). 2,1 oik. laaja metsämaisema. 6,0 ajetaan kauniin kaan poikki. 8,7 oik. kaunisrantainen Jokilampi. 12,1
- 17,1 Hietalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Misin as:lle /8,2/). 2,8 Inkijoen silta. 7,7 Kemijärven pitäjänraja. 8,4 Kalliosalmen silta. 8,8 oik. Kalliojärven lahti. 13,0 vas. Rovajärvi. (15,0 vas. tie Enijärvelle /13,8/). 16,0 ajetaan laajan suomaan yli. 20,6
- 37,7 Hyypiönjärvi. Tie kulkee kahden salmen yli, kaunis erämaaisema. Oik. Hyypiövaara (340 m). 3,3
- 41,0 Laukkasen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kuusivaaran pys:lle /7,3/). 7,5 etuoik. kaunis vaaramaisema. 8,6 Hopsanojan silta. 9,2
- 50,2 Ketolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Hanhikosken pys:lle /1,7/). 4,2 ajetaan kumpuilevaa kaunista mäntykangasta. 8,5
- 58,7 Kemijärven kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Joutsijärven /28,7/ kautta Sallaan, vas. tie Pelkosenniemielle /54,4/. Oik. näkyy Pöyliöjärvi.



Kemijärvi—Vikajärvi, 58,7 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä, kangas- ja suomalaisia, joille järvet ja pienet lammet sekä laajat näköalat antavat eloa. Asutus harvanpuoleista.

0	Kemijärven kirkonkylä. Ajetaan LE suuntaan kaunista kumpuilevaa mäntykangasta.	8,5
8,5	Ketolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Hanhikosken pys:lle /1,7/). 0,6 Hopsanojan silta.	9,2
17,7	Laukkasen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kuusivaaran pys:lle /7,3/). 2,3 vas. Hyypiönjärvi, jonka rantaa tie kulkee.	3,3
21,0	Hyypiönjärvi. Tie kulkee kahden salmen yli, kaunis erämaamaisema. Vas. järven takana Hyypiövaara (340 m). 4,8 ajetaan laajan suomaan yli. (5,7 oik. tie Enijärvelle /13,8/). 7,7 oik. Rovajärvi. 12,0 vas. Kalliojärven lahti. 12,3 Kalliosalmen silta. 13,0 Rovaniemen pitäjänraja. 17,9 Inkijoen silta.	20,6
41,6	Hietalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Misin as:lle /8,2/). 3,5 vas. kaunisrantainen Jokilampi. 6,2 ajetaan kauniin kankaan poikki. 10,0 tie kulkee Lautavaaran (220 m) yli.	12,1
53,7	Unholan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Vian as:lle /7,6/). 0,4 Vikajoen silta. 2,2 oik. Vikajärvi. 4,8 Raudanjoen silta, Vikaköngäs.	5,0
58,7	Vikajärven tienhaara. Oik. tie Sodankylän /102,8/ kautta Petsamoon, vas. tie Rovaniemelle /27,3/.	



Kemijärvi—Pelkosenniemi, 54,4 km.

Hyvää, suoraa maantietä, joka seuraa Kemijokea, kauniita kylä- ja jokimaisemia, näköaloja vaaroille ja tuntureille. Asutus verrattain tiheää, vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Kemijärven kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan. 0,6 oik. Kemijoki. 3,6 Peltojoen silta. 5,4 Tohmon kylä. (Oik. tie Kemijoen rantaan, vas. tie kylän taloihin). 5,6 vas. Peltojärvi. 9,3
- 9,3 Tohmolan tienhaara. (Vas. tie Javarruksen kylään /21,0/). 1,4 Outijoen silta. 8,2 ajetaan yli suuren suon, oik. Varriovaara, vas. Outitunturi ja kauempaa Pyhätunturi. 15,7 Ylikylä, oik. Kemijoki, suurenmoinen kylämaisema, etuvas. Pyhätunturi. 17,3
- 26,6 Javarrusjoen silta. Etuvas. suurenmoinen näköala Pyhätunturille. 4,3 oik. Kemijoki. 5,7 komea näköala jokilaaksoon. (Vas. porrastettu polku Vuostimojärven /8,0/ kautta Pyhätunturille /16,0/). 6,1 Pyhäjoen silta. Ajetaan Vuostimon kylän halki. 9,4 tie seuraa Kemijokea. 12,0 Pelkosenniemen pitäjänraja. Komea näköala joelle. 17,9 Saunavaaran kylä, komea näköala jokilaaksoon, kauempana kirkonkylä. 20,8
- 47,4 Mairijoen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Pyhäjärven kylään /13,0/, mistä saatavana venekyyti Pyhätunturin juurelle; majoittumismahdollisuudet). 0,1 Mairijoen silta. 1,8 hyvä näköala kirkonkylään. 3,7
- 51,1 Pelkosenniemen kirkko. (Kirkko rak. puusta 1929 arkkit. Y. Sadeniemen piirustusten mukaan). 0,1 oik. St-as. 0,2 oik. majatalo sekä St- ja Sh-as. Jatketaan kylän halki Kemijoen rantaan. 3,3
- 54,4 Pelkosenniemi, Kitisen tienhaara. Oik. tie Savukoskelle /38,7/, vas. tie Kairalan kylään /10,0/.



Pelkosenniemi—Kemijärvi, 54,4 km.

Hyvää, suoraa maantietä, joka seuraa Kemijokea, kauniita kylä- ja jokimaisemia, näköaloja vaaroille ja tuntureille. Asutus verrattain tiheää, vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Pelkosenniemi, Kitisen tienhaara. Ajetaan E suuntaan Kemijoen rantaan. 2,0 hyvä näköala kirkonkylään. 3,1 vas. majatalo sekä St- ja Sh-as. 3,3
- 3,3 Pelkosenniemen kirkko. (Kirkko rak. puusta 1929 arkkit. Y. Sadeniemen piirustusten mukaan). 3,6 Mairijoen silta. 3,7
- 7,0 Mairijoen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Pyhäjärven kylään /13,0/, mistä saatavana venekyyti Pyhätunturin juurelle; majoittumismahdollisuudet). 2,9 Saunavaaran kylä, hyvä näköala jokilaaksoon. 8,8 Kemijärven pitäjänraja. Komea näköala joelle. 11,4 tie seuraa Kemijokea. Ajetaan Vuostimon kylän halki. 14,7 Pyhäjoen silta. 15,1 komea näköala jokilaaksoon. (Oik. porrastettu polku Vuostimojärven /8,0/ kautta Pyhätunturille /16,0/). 16,5 vas. Kemijoki. 20,8
- 27,8 Javarrusjoen silta. Takaoik. suurenmoinen näköala Pyhätunturille. 1,6 Ylikylä, vas. Kemijoki, suurenmoinen kylämaisema. 9,1 ajetaan yli suuren suon, vas. Varriovaara, oik. Outitunturi ja kauempana Pyhätunturi. 15,9 Outijoen silta. 17,3
- 45,1 Tohmolan tienhaara. (Oik. tie Javarruksen kylään /21,0/). 3,7 oik. Peltöjärvi. 3,9 Tohmon kylä. (Vas. tie Kemijoen rantaan, oik. tie kylän taloihin). 5,7 Peltöjoen silta. 8,7 edessä Kemijärven kirkonkylän taloja, vas. Kemijoki. 9,3
- 54,4 Kemijärven kirkonkylä. Oik. tie Vikajärven /58,7/ kautta Rovaniemelle, vas. tie Joutsijärven /28,7/ kautta Sallaan. — Edessä näkyy Pöyliöjärvi.



Kemijärvi—Joutsijärvi, 28,7 km.

Hyvää, alkutaipaleella uusittua, leveää maantietä, komeita kylä- ja vaaramaisemia. Asutus alkutaipaleella tiheää, lopputaipaleella harvaa.

- 0 Kemijärven kirkonkylä. Ajetaan I suuntaan. 0,1 oik. Sh-as. (0,2 vas. tie Kemijärven as:lle /0,2/). 0,3 rautatien ylikäytävä. (0,4 vas. tie Rantaniemen taloihin). 0,5 oik. Pöyliöjärvi. 1,0 Pöyliösalmen silta. 1,4 oik. lentohalli, jonka luona hyvä hiekkaranta. 1,5 vas. autokorjaamo. 1,6 vas. Sh- ja oik. St-as. (Oik. tie kylän taloihin. Tien varressa kaksi matkustajakotia. Kirkonkylä on v:sta 1912 ollut taajaväkinen yhdyskunta). 1,7 vas. hauausmaa. 1,9
- 1,9 Kemijärven kirkko. (Oik. tie kylän taloihin). (Kirkko rak. puusta 1832, korjattu viimeiksi 1929 arkk. A. Aallon piirustusten mukaan. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä», tekijä tuntematon. — Kirkon vieressä Vapaussodassa kaatuneiden kaunis muistomerkki).
- 0,3 Kemijärven lautta. (1500 m, lautta lähtee täysin tunnein klo 7—24). 2,5 oik. hyvä näköala joen viljellyille rantamille, taustalla vaaramaisemia. (4,1 vas. tie Kostamuksen kylään /9,0/). 5,6 vas. Kotavaara. 6,6 Kotasalmen silta, vas. Kotajärvi. 6,8
- 8,7 Isokylä. (Oik. tie kylän taloihin). (1,4 vas. tie Puikkolan kylään /5,0/). 1,6 oik. Karsimusjärvi. 2,4 tie kulkee Tasasenvaaran yli. 2,8 vas. Tasasensjärvi. 8,6 Lautavaaranojan silta. 14,0 ajetaan Mäntyvaaran rinnettä, oik. komea Untamovaara. Ajetaan valtion asutusalueen halki. 19,6 edessä Joutsijärven kylä, takana Joutsijärvi. 20,0
- 28,7 Joutsijärven tienhaara. Oik. tie Niskalan /26,9/ kautta Kuusamoon, vas. tie Märkäjärven /41,3/ kautta Sallaan.



Joutsijärvi—Kemijärvi, 28,7 km.

Hyvää, lopputaipaleella uusittua leveää maantietä, komeita kylä- ja vaaramaisemia. Asutus alkutaipaleella harvaa, lopputaipaleella tiheää.

- 0 Joutsijärven tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 6,0 ajetaan Mäntyvaaran rinnettä, vas. komea Untamovaara. Ajetaan valtion asutusalueen halki. 11,4 Lautavaaranojan silta. 17,2 oik. Tasasenjärvi. 17,6 tie kulkee Tasasenvaaran yli. 18,4 vas. Karsimusjärvi. (17,8 oik. tie Puikkolan kylään /5,0/). .. 20,0
- 20,0 Isokylä. (Vas. tie kylän taloihin). 0,2 Kotasalmen silta, oik. Kotajärvi, taustalla Kotavaara. (2,7 oik. tie Kostamuksen kylään /9,0/). 4,3 vas. hyvä näköala Kemijoen viljellyille rantamille, taustalla vaaramaisemia. 5,0 Kemijärven lautta. (1500 m., lautta lähtee puolin tunnein klo 7,30—0,30). 6,8
- 26,8 Kemijärven kirkko. (Vas. tie kylän taloihin). — Kirkonkylä on v:sta 1912 ollut taajaväkinen yhdyskunta.
(Kirkko rak. puusta 1832, korjattu viimeiksi 1929 arkkrit. A. Aallon piirustusten mukaan. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä», tekijä tuntematon. — Kirkon vieressä Vapaussodassa kaatuneiden kaunis muistomerkki).
- 0,2 oik. hautausmaa. 0,3 oik. Sh- ja vas. St-as. (Vas. tie kylän taloihin. Tien varressa kaksi matkustajakotia). 0,4 oik. autokorjaamo. 0,5 vas. lento-halli, jonka luona hyvä hiekkaranta. 0,9 Pöyliönsalmen silta. 1,4 vas. Pöyliöjärvi. (1,5 oik. tie Rantanien taloihin). 1,6 rautatien ylikäytävä. (1,7 oik. tie Kemijärven as:lle /0,2/). 1,8 vas. Sh-as. 1,9
- 28,7 Kemijärven kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Vikajärven /58,7/ kautta Rovaniemelle, oik. tie Pelkosenniemielle /54,4/.



Joutsijärvi—Märkäjärvi, 41,3 km.

Hyvää, mutta kapeaa ja suurelta osaltaan mutkaista ja mäkistä maatietä, etupäässä metsäkankaita ja soita, jokunen kaunis kylä- ja järvimaisema sekä laaja näköala. Asutus kyliin keskittynyttä, muuten harvaa uutisasutusta.

- 0 Joutsijärven tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 1,2 Käsmäjoen silta. 5,3 Sallan pitäjänraja. 9,6 Varpuojan silta. 12,2 Kursunjoen silta. 12,5 vas. Pääjärvi, kaunis kylämaisema. 13,9
- 13,9 Kursun kylä. (Vas. tie kylän taloihin). 0,3 vas. Kursunjärvi. 7,0 ajetaan Kuusivaaran rinnettä. 12,4 edessä Toinenjärvi, takana Salmijärven kylä. 12,9 tie kulkee aivan järven rantaa. 14,2
- 28,1 Salmijärven kylä. (Vas. tie kylän taloihin). Oik. Ukerovaara. 1,7 vas. Ruohoaava. 3,0 Salmijoen silta. 3,7 vas. Aapolampi. 4,8 vas. aavan takana Salmivaara. 7,5 tie kulkee Paikanselkää. 8,5 vas. laaja suo- ja vaaramaisema. 12,5 Märkäjärven kylä, vas. Märkäjärvi. 12,8 oik. Sh-as. 13,0 oik. St-as. 13,2
- 41,3 Märkäjärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Sallaan /31,3/, oik. tie Hautajärven /45,6/ kautta Kuusamoon.



Märkäjärvi—Joutsijärvi, 41,3 km.

Hyvää, mutta kapeaa ja suurelta osaltaan mutkaista ja mäkistä maantietä, etupäässä metsäkankaita ja soita, jokunen kaunis kylä- ja järvimaisema sekä laaja näköala. Asutus kyliin keskittynyttä, muuten harvaa uutisasutusta.

- 0 Märkäjärven tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 0,3 vas. St- ja 0,5 vas. Sh-as. 0,8 oik. Märkäjärvi. 4,7 oik. laaja suo- ja vaaramaisema. 5,7 tie kulkee Paikanselkää. 8,4 oik. Ruohoaavan takana Salmivaara. 9,5 oik. Aapolampi. 10,2 Salmiojan silta. 13,2
- 13,2 Salmijärven kylä. (Oik. tie kylän taloihin). Vas. Ukerovaara. 0,5 oik. Toinenjärvi, jonka rantaa tie kulkee. 1,8 taakse hyvä näköala järvelle ja kylän viljelmille. 7,2 ajetaan Kuusivaaran rinnettä. 13,9 oik. Kursunjärvi. 14,2
- 27,4 Kursun kylä. (Oik. tie kylän taloihin). 1,4 oik. Pääjärvi, taustalla kaunis kylämaisema. 1,7 Kursunjoen silta. 4,4 Varpuojan silta. 8,6 Kemijärven pitäjänraja. 12,7 Käsmänjoen silta. Ajetaan Joutsijärven kylän halki. 13,9
- 41,3 Joutsijärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kemijärvelle /28,7/, vas. tie Niskalan /26,9/ kautta Kuusamoon.



Märkäjärvi—Salla, 31,3 km.

Hyvää, paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, etupäässä metsäkankaita ja soita, muutama viljelys- ja järvimaisema sekä laaja näköala. Asutus harvaa, kyliin keskittynyttä.

- 0 Märkäjärven tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,5 Ruuhijoen silta. 1,6 vas. Ruuhijärvi. 2,5 Porttoaapa, oik. Porttolampi. 6,4 Pato-ojan silta. 15,8 Kellošelän kylä, laaja näköala yli vaaramaisemien. 16,2 edessä Sallatunturi. 18,5 Aatsinkijoen silta. 20,3
- 20,3 Hanhikankaan tienhaara. (Oik. tie Aatsingin kylään /7,2/). 1,3 Pekelojan silta. 4,5 oik. näkyy Rohmoivan laki. 8,1 kirkonkylä näkyy edessä. 8,9 oik. suurenmoinen näköala Sallatunturille, laet vas. lukien Salla, Välitunturi ja Rohmoiva. 9,0 Särki-ojan silta. 11,0
- 31,3 Sallan kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Alakurtille /59,4/, vas. tie Savukosken kautta Pelkoseniemelle (rakenteilla). Oik. tie kirkonkylän taloihin ja polku Sallatunturille. Kylätien varressa matkustajakoti ja Sh- ja St-as.

(Sallan kirkko — Alakurtille menevän tien varressa — rak. puusta 1838 arkk. C. L. Engelin piirustusten mukaan. Kirkon vieressä Vapausodas-
sa kaatuneiden muistopatsas).



Salla—Märkäjärvi, 31,3 km.

Kohtalaista, paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, etupäässä metsäkankaita ja soita, muutama viljelys- ja järvimaisema sekä laaja näköala. Asutus harvaa, kyliin keskittynyttä.

- 0 Sallan kirkonkylä. Ajetaan LE suuntaan. 1,6 vas. hyvä näköala Sallatunturille, laet vas. lukien Salla, Välitunturi ja Rohmoiva. Edessä Pieni Särkivaara. 2,0 Särkiojan silta. 3,0 vas. Keskimäinen Särkivaara. 6,5 vas. näkyy Rohmoivan laki. 9,7 Pekelojan silta. 11,0
- 11,0 Hanhikankaan tienhaara. (Vas. tie Aatsingin kylään /7,2/). 1,8 Aatsinkijoen silta. 4,5 Kellovälän kylä. Oik. ja taakse laaja näköala yli vaaraimaisemien. 13,9 Pato-ojan silta. 17,9 Porttoaapa, vas. Porttolampi. 18,7 oik. Ruuhijärvi. 19,8 Ruuhijoen silta. 20,3
- 31,3 Märkäjärven kylä, Märkäjärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Joutsijärven /41,3/ kautta Kemi-järvelle, vas. tie Hautajärven /45,6/ kautta Kuusamoon.



Märkäjärvi—Hautajärvi, 45,6 km.

Hyvää, mutta paikoin mäkistä ja mutkaista maantietä, etupäässä kangas- ja suomaita, välillä kauniita tunturi- ja järvi- maisemia. Asutusta vain kylissä.

- 0 Märkäjärven tienhaara. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,7 edessä Pyhätunturit. 2,6 Ruuhijoen silta. 5,7 vas. Pyhäjärvi sekä Iso- ja Pieni Pyhätunturi. 9,6 vas. Pienen Pyhätunturin jyrkkä rinne. 12,5 oik. näkyy Ruuhitunturi. 14,2 Kolmiloukkosenvaaran jylhä maasto alkaa. 16,1 ajetaan korkean soraharjun kapeaa selkää. 19,6
- 19,6 Hanhivaaran tienhaara. (Vas. tie Onkamon kylään /10,0/). 2,3 oik. Ipojärvi. 5,2 Hevosojan silta, vas. Kallunkijärven laaja selkä. 7,4
- 27,0 Kallunkijärven kylä. (Vas. tie Selkälän kylään /12,3/). Vas. metsän takana näkyvät Kieskis- ja Ahventunturit. 4,5 Jystämöojan silta. 5,7 vas. Näsmäjärven lahti. 6,1 vas. Näsmäjärvi, takana Niemelän kylä. 7,3
- 34,3 Niemelän kylä. (Vas. tie kylän taloihin). 1,8 Palo-ojan silta. 6,8 oik. laaja Vantturimpi. 9,1 edessä hyvä näköala Hautajärven kylään. 9,3 Koutajoen silta. Ajetaan kylän halki. 10,7 vas. Halijärvi. 11,3
- 45,6 Hausjärven tienhaara. Oik. tie Niskalan /38,5/ kautta Kemijärvelle, vas. tie Käylän /27,1/ kautta Kuusamoon. — Tienhaarassa Sh-as.



Hautajärvi—Märkäjärvi, 45,6 km.

Hyvää, mutta paikoin mäkiä ja mutkaista maantietä, etupäässä kangas- ja suomaita, välillä kauniita tunturi- ja järvi- maisemia. Asutusta vain kylissä.

- 0 Hautajärven tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. Oik. Halijärvi, jonka rantaa tie hetken seuraa. 2,0 Koutajoen silta. 4,5 vas. laaja Vantturimpi. 9,5 Palo-ojan silta. 11,3
- 11,3 Niemelän kylä. (Oik. tie kylän taloihin). 1,2 oik. Näsmäjärvi, takana Niemelän kylä. 1,6 oik. järven lahti. 2,8 Jystämöojan silta. 6,3 oik. Kallunkijärven Iivanalahti. 7,3
- 18,6 Kallunkijärven kylä. (Oik. tie Selkälän kylään /12,3/). Oik. metsän takana näkyvät Kieski- ja Ahventunturit. 2,2 Hevosojan silta, oik. Kallunkijärven laaja selkä. 5,1 vas. Ipojärvi. 7,4
- 26,0 Hanhivaaran tienhaara. (Oik. tie Onkamon kylään /10,0/). Kolmiloukkosenvaaran jylhä maasto alkaa. 3,3 ajetaan korkean soraharjun ka- peaa selkää. 7,1 vas. näkyy Ruuhitunturin paljas laki. 7,4 oik. Pieni Pyhätunturi, jota tie kiertää. 13,9 oik. Pyhäjärvi sekä Pieni ja Iso Pyhätunturi. 17,0 Ruuhiojan silta. Jatketaan Märkäjärven kylän halki. 19,6
- 45,6 Märkäjärven tienhaara. Oik. tie Sallaan /31,3/, vas. tie Joutsijärven /41,3/ kautta Kemijär- velle.



Hautajärvi—Käylä, 27,1 km.

Hyvää, mutta osin mutkaista ja mäkistä maantietä, metsäisiä kankaita ja suomaita, karua erämaaluontoa, jokunen kaunis järvi- ja kylämaisema. Asutus harvaa.

- 0 Hautajärven tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 6,6 Oulankajoen silta, sillankorvassa tukki-kämpä ja hyviä leiriytymispaikkoja. 8,9 Kuusamon pitäjänraja. 14,9 Maaninkajoen silta. 17,2 oik. Kutku-lampi. 18,2 vas. Suorajärvi, jonka rantaa tie seuraa. 18,9 Suorajärvi, Sukerijoen silta. Jatketaan talojen ohi. 2,7 Inginjoen silta. (5,6 vas. tie Kal-lunkijärvelle). 8,2
- 27,1 Käylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kanto-joen /12,8/ kautta Kuusamoon, vas. tie Sovajärven /36,0/ kautta Paanajärvelle.



Käylä—Hautajärvi, 27,1 km.

Hyvää, mutta osin mutkaista ja mäkistä maantietä, metsäisiä kankaita ja suomaita, karua erämaaluontoa, jokunen kaunis järvi- ja kylämaisema. Asutus harvaa.

- 0 Käylän tienhaara. Ajetaan P suuntaan. (2,6 oik. tie Kallunkijärvelle). 5,5 Inginjoen silta. 7,5 oik. hyvä näköala Suorajärvelle. 8,2
- 8,2 Suorajärvi, Sukerijoen silta. 1,7 vas. Kutkulampi. 4,0 Maaninkajoen silta. 10,0 Sallan pitäjänraja. 12,3 Oulankajoen silta, sillankorvassa tukkikämpä ja hyviä leiriytymispaikkoja. 18,3 edessä hyvä näköala Hautajärven kylään. 18,9
- 27,1 Hautajärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Märkäjärven /45,6/ kautta Sallaan, vas. tie Joutsijärven /65,4/ kautta Kemijärvelle. — Tienhaarassa Sh-as.



Käylä—Kantojoki, 12,8 km.

Hyvää, vaikka kapeaa ja osin mutkaista maantietä, kangasmaita, jokunen kaunis järvi- ja vaaramaisema. Asutus harvaa.

- 0 Käylän tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,3
Kitkajoen Käylänkosken ensimmäinen silta. 0,5 kosken
toinen silta, vas. Valtion Kalanviljelyslaitos sekä saha
ja mylly. Vas. tie Käylän majalaan. 0,8 vas. tie
majalaan. 1,6 oik. Hietalampi. 4,4 oik. pieni lampi,
kauempana Kurtinjärvi. 7,8 vas. Taivallampi. 8,8
- 8,8 Taivallammen tienhaara. (Vas. tie Juuma-
järvelle /13,0/). Vas. Kumpuvaara. 0,8 oik. poro-
aitaus, jossa porojen erotus ja merkitseminen suori-
taan, vas. Kantojärvi. 4,0
- 12,8 Kantojoen tienhaara. Oik. tie Niskalan
/54,4/ kautta Kemijärvelle, vas. tie Kuusamoon /35,1/.



Kantojoki—Käylä, 12,8 km.

Hyvää, vaikka kapeaa ja osin mutkaista maantietä, kangasmaita, jokunen kaunis järvi- ja vaaramaisema. Asutus harvaa.

- 0 Kantojoen tienhaara. Ajetaan P suuntaan metsäistä kangasta. 3,2 oik. Kantojärvi, vas. poroaitaus, jossa porojen erotus ja merkitseminen suoritetaan. 4,0
- 4,0 Taivallammen tienhaara. (Oik. tie Juumajärvelle /13,0/). Oik. Kumpuvaara. 1,0 oik. Taivallampi. 4,4 vas. pieni lampi, kauempana Kurtinjärvi. 7,2 vas. Hietalampi. 8,0 oik. tie Käylän majalaan. 8,3 oik. tie majalaan, Kitkajoen Käylänkosken ensimmäinen silta, oik. Valtion Kalanviljelyslaitos sekä saha ja mylly. 8,5 kosken toinen silta. 8,8
- 12,8 Käylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Hautajärven /27,1/ kautta Sallaan ja Kemijärvelle, oik. tie Sovajärven /36,0/ kautta Paanajärvelle ja Tuutijärvelle.



Kantojoki—Kuusamo, 35,1 km.

Hyvää, mutta paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, joka kulkee ohi Rukatunturin. Komeita tunturi- ja vaaramaisemia, joita järvet ja lammet elävöittävät. Asutus harvaa.

- 0 Kantojoen tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 0,3 Kantojoen silta. 2,8 vas. Viipusjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 7,0 jylhä erämaaisema, vas. Talvijärvi, takana Rukatunturi. 7,5 nousu Rukatunturille alkaa. 8,5 oik. laaja metsämaisema, etuoik. Pyhätunturin paljas laki, vas. Rukatunturin jyrkkä kallioseinä. 9,7
- 9,7 Rukatunturi. (Vas. polku tunturille /1,0/). Oik. kahvitupa, edessä Rukajärvi. 1,8 tie kulkee Rukajärven rantaa. 3,1 vas. Rukajärven Autiolahti. 4,2 edessä Pyhäjärvi, jonka rantaa tie myöhemmin seuraa. 5,0 Rukajoen silta. (7,3 oik. tie Kuonttivaaran taloihin). 9,9 tie kulkee Ronninvaaran yli. 11,8 vas. Nissinjärvi. 12,0 Nissinojan silta. 12,7 vas. hyvä näköala järvelle. 14,0
- 23,7 Nissinjärven kylä. Käännyttään jyrkästi oik. 1,4 vas. Rääpyslampi. 1,8
- 25,5 Rantalahden tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Posion /49,9/ kautta Rovaniemelle). Edessä Oivanginjärven Rantalähti. Ajetaan kuivaa harjuista mäntykangasta. 2,8 oik. Syvälampi. 3,6 oik. Saunalampi. 4,6 kaunis lampien välinen kannas, oik. Sauna- ja vas. Petäjälampi. (6,9 oik. tie Meskusvaaran taloihin /10,0/). 7,3
- 32,8 Nilonkankaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Paanajärven /58,0/ kautta Tuutijärvelle). Ajetaan yli tasaisen kankaan, edessä kirkonkylän taloja. 1,0 oik. Uusi hautausmaa. 1,2 vas. urheilukenttä ja Sk.-talo. 1,3 Nilojoen silta. 1,4 vas. Kuusamojärvi. 1,6 oik. Kansanopiston majala, St-as. 2,0 oik. Sh-as. 2,3
- 35,1 Kuusamo, Kirkonkylä. Oik. tie Taivalkosken /67,7/ kautta Ouluun, suoraan jatkuu tie kirkolle /0,4/. — Tienhaarassa Sh-huolto.



Kuusamo—Kantojoki, 35,1 km.

Hyvää, mutta paikoin mutkaista ja mäkiä maantietä, joka kulkee ohi Rukatunturin. Komeita tunturi- ja vaaramaisemia, joita järvet ja lammet elävöittävät. Asutus harvaa.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Kuusamo, Kirkonkylä. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. 0,3 vas. Sh-as. 0,5 oik. Kuusamojärvi. 0,7 vas. Kansanopiston majala, St-as. 1,0 Nilojoen silta. 1,1 oik. urheilukenttä ja Sk.-talo. 1,3 vas. uusi hautausmaa. Jatketaan yli tasaisen kankaan. . . | 2,3 |
| 2,3 | Nilokankaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Paanajärven /58,0/ kautta Tuutijärvelle). (0,4 vas. tie Meskusvaaran taloihin /10,0/). 2,7 kaunis lampien välinen kannas, vas. Sauna- ja oik. Petäjälampi. 3,7 vas. Saunalampi. 4,5 vas. Syvälampi. 7,1 vas. Oivanginjärven Rantalampi. | 7,3 |
| 9,6 | Rantalahden tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Posion /49,9/ kautta Rovaniemelle). 0,4 oik. Rääpyslampi. | 1,8 |
| 11,4 | Nissinjärven kylä. Käännyttään jyrkästi vas. 1,3 oik. hyvä näköala Nissinjärvelle. 2,0 Nissinojan silta. 4,1 ajetaan Ronninvaaran yli, edessä näköala Pyhätunturille ja Valtavaaralle. (6,7 vas. tie Kuonttivaaran taloihin). 8,8 vas. hyvä näköala Pyhäjärvelle, taustalla Pyhätunturi. 9,0 Rukajoen silta, vas. Pyhäjärvi. 10,9 oik. Rukajärven Autiolahti. 11,8 oik. Rukajärvi, jonka rantaa tie seuraa, edessä Rukatunturi. 12,6 nousu Rukatunturille alkaa. | 14,0 |
| 25,4 | Rukatunturi. (Oik. polku tunturille /1,0/). Vas. kahvitupa. 1,2 vas. laaja metsämaisema, oik. Rukatunturin jylhä seinämä. 2,7 oik. Talvijärvi, takana Rukatunturi. 6,6 oik. Viipusjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 9,4 Kantojoen silta. | 9,7 |
| 35,1 | Kantojoen tienhaara. Oik. tie Käylän /12,8/ kautta Sallaan, vas. tie Niskalan /54,4/ kautta Kemi-järvelle. | |



Taivalkoski—Pudasjärvi, 73,1 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä, joka alkutaipaleella seuraa Iijokea. Kauniita vaihtelevia kangasmaita, viehättäviä joki- ja järvimaisemia. Asutus tiheänpuoleista, kylät verrattain vauraita.

- 0 Taivalkoski, Isonsuontienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 5,7 Ohtaojan silta. 6,9 oik. majatalo. 7,4 oik. Kostonlampi. 8,1
- 8,1 Kariniemen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Posion kirkolle /72,4/). Ajetaan metsäisiä kankaita. 4,4 Loukusanjoen silta. 5,0 vas. Iijoki, Pirinkoski, komea näköala joelle. 7,4 Pirinojan silta. 7,8 tie kulkee korkean soraharjun yli, vas. Iijoki, Jurmunkosken niska. 9,3 vas. Jurmunkoski jyrkkine rantatörmineen. 11,2 vas. jyrkkätörmäinen Jurmunkoski Iijoessa. 12,3
- 20,4 Jurmunkylä. Vas. St-as. 0,7 vas. Sh-as. Iijoki jää vas. 6,0 kaunis lampien välinen kannas, oik. Tutulampi. 7,8 Pudasjärven pitäjänraja. 10,6 vas. Kusipuronlammet. 14,2 vas. Pintamojärvi. 15,7
- 36,1 Pintamojärvi, Pintamojoen silta. Vas. hyvä näköala järvelle. Tie seuraa edelleen järven rantaan. 1,4 oik. St-as. ja kahvitupa. (1,7 vas. tie Kurenkylään /15,0/). Ajetaan Pitkälammintahon kaunista kangasmaastoa. (9,4 oik. tie Iinattijärvelle ja Naamangan kylään /30,0/, mistä polku Isosyötteen palotornille). 17,6 vas. Korentojärvi, oik. St-as. 17,9 Naamanganjoen silta. 20,0
- 56,1 Sotkajärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Puolangan kirkolle /71,0/). Ajetaan suoraa tietä yli tasaisen kankaan. 12,7 oik. Kivarijärvi. 14,1 vas. laaja suo. 16,1 oik. Lottien kiosk. 16,8 vas. Iijoki. 17,0
- 73,1 Pudasjärvi, Kellokankaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kiimingin /77,0/ kautta Ouluun, oik. tie Siuruan /29,5/ kautta Iihin ja Rovaniemelle.



Pudasjärvi—Taivalkoski, 73,1 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä, joka lopputaipaleella seuraa Iijokea. Kauniita vaihtelevia kangasmaita, viettäviä joki- ja järvimaisemia. Asutus tiheänpuoleista, kylät verrattain vauraita.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Pudasjärvi, Kellokankaan tienhaara. Ajetaan I suuntaan Iijoen rantaa. 0,2 joki jää oik. 0,9 vas. Lottien kioski. 2,9 oik. laaja suo. 3,3 vas. Kivarijärvi. 14,5 ajetaan suoraa tietä yli tasaisen kankaan. | 17,0 |
| 17,0 | Sotkajärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Puolangan kirkolle /71,0/). 1,7 oik. Korentojärvi, jonka rantaa tie seuraa. 2,1 Naamanganjoen silta. 2,4 vas. St-as. (10,6 vas. tie Iinattijärvelle ja Naamangan kylään /30,0/, mistä polku Isosyötteen palotornille). Pitkälammintahon kaunis kangasmaasto alkaa. 18,3 oik. Pintamojärvi, jonka rantaa tie seuraa. Oik. tie Kurenkylään /15,0/). 18,6 vas. St-as. ja kahvitupa. | 20,0 |
| 37,0 | Pintamojärvi, Pintamojoen silta. Oik. hyvä näköala järvelle. 5,1 oik. Kusipuronlammet. 7,9 Taivalkosken pitäjänraja. 9,7 kaunis lampien välinen kannas, vas. Tutulampi. 15,0 oik. Sh-as., takana Iijoki. | 15,7 |
| 52,2 | Jurmun kylä. Oik. St-as. 1,1 oik. jyrkkätörmäinen Jurmunlampi Iijoessa. 1,9 oik. Jurmunkoski jyrkkine rantatörmineen. 4,5 tie kulkee korkean soraharjun yli. 4,9 Pirinojan silta. 7,1 oik. Iijoki, Pirinkoski, komea näköala joelle. 7,9 Loukusarjoen silta. Jatketaan metsäisiä kankaita. | 12,3 |
| 64,5 | Kariniemen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Posion kirkolle /72,4/). 0,7 vas. Kostonlampi. 1,2 vas. majatalo. 2,4 Ohtaojan silta. | 8,1 |
| 73,1 | Taivalkoski, Isonsuon tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kuusamoon /68,4/, oik. tie Näljängän /54,7/ kautta Kajaaniin. | |



Oulu—Muhos, 35,0 km.

Hyvää, joskin lopputaipaleella mutkaista ja kapeahkoa maantietä, kauniita joki- ja viljelysmaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 OULU, Seurahuone. Ajetaan IP suuntaan Kirkkokatua, Kajaaninkatua ja Rautatienkatua. 0,7 rautatien alikäytävä. 0,9 vas. hautausmaa. 1,3 vas. kaupungin vesitorni. 2,9 Oulujoen pitäjänraja. 3,0 vas. kahvila. 3,6 vas. *Oulujoen kirkko*. (4,3 vas. tie Oulujoen kirkolle. Kirkko rak. puusta arkkit. J. Suckdorffin piirustusten muk. 1908. Alttaritaulu »Jeesus erämaassa rukoilemassa», on tuntem. tait. maalaama). (4,5 oik. tie Oulun hiihtomajalle). 8,0 vas. Oulujoki, jonka rantaa tie seuraa. 8,3 oik. Maikkulan vanhat reservikasarmit. 9,1 Oulujoen suuhaaran silta. 11,0 vas. Madekoski. 13,4
- 13,4 Madekosken tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Madekosken pys:lle /0,3/). 1,5 ajetaan Määtän talon komean metsän halki. 4,3 hyvä näköala joelle ja sen viljellyille rannoille. (7,3 vas. tie joen pohjoispuolella kulkevalle tielle). 7,4
- 20,8 Pikkaralan tienhaara. (Oik. tie Pikkaralan pys:lle /0,7/) Ajetaan kaunista mäntykangasta. 1,4 rautatien ylikäytävä. 2,3 vas. komea viljelysmaisema. 2,5 Muhoksen pitäjänraja. 4,7 edessä laaja viljelysaukeama, taustalla Päivärinteen keuhkotautiparantola. (6,8 vas. tie parantolaan). 7,2 tie kulkee aivan joen rantaa. 7,5
- 28,3 Rovän tienhaara. (Oik. tie Rovän pys:lle /1,5/). Jatketaan joen rantaa kylän halki. (3,0 vas. tie Ylikiimingin kirkolle /24,8/). 6,4 upea näköala Muhoksen kirkonkylään ympäristöineen. 6,7
- 35,0 Muhos, Korpivaaran tienhaara. Suoraan jatkuu tie Utajärven /27,0/ kautta Kajaaniin, oik. tie Tyrnävän /17,2/ kautta Liminkaan.



Muhos—Oulu, 35,0 km.

Hyvää, joskin alkutaipaleella mutkaista ja kapeahkoa maantietä, kauniita joki- ja viljelysmaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Muhos, Korpivaaran tienhaara. Ajetaan L suuntaan. (3,7 oik. tie Ylikiimingin kirkolle /24,8/). Ajetaan Oulujoen rantaa halki Rovän kylän. 6,7
- 6,7 Rovän tienhaara. (Vas. tie Rovän pys:lle /1,5/). 0,3 tie kulkee aivan joen äyrästä. (0,7 oik. tie Päivärinteen keuhkotautiparantolaan). 2,3 laaja viljelysaukeama, oik. joen takana parantola. 5,0 Oulujoen pitäjänraja. 5,2 oik. komea viljelysmaisema. 6,1 rautatien ylikäytävä. Jatketaan kaunistä mäntykangasta. 7,5
- 14,2 Pikkaralan tienhaara. (Vas. tie Pikkaralan pys:lle /0,7/). (0,1 oik. tie joen pohjoispuolella kulkevalle tielle). 3,1 hyvä näköala joelle ja sen viljellyille rannoille. 5,4 ajetaan Määtän talon komean metsän halki. 7,4
- 21,6 Madekosken tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Madekosken pys:lle /0,3/). 2,0 oik. Madekoski. 4,3 Oulujoen suuhaaran silta. 5,1 vas. Maikkulan vanhat reservikasarmit. 5,4 oik. Oulujoki, jonka rantaa tie seuraa. 6,2 oik. joen takana kummalla *Oulujoen kirkko*. (8,9 vas. tie Oulun hiihtomajalle). (9,1 oik. tie kirkolle. Kirkko rak. puusta arkkite. J. Suckdorffin piirustusten mukaan 1908. Alttaritaulu »Jeesus erämaassa rukoilemassa», on tuntem. tait. maalaama). 10,4 oik. kahvila. 10,5 Oulun kaupunginraja. 12,1 oik. kaupungin vesitorni. 12,5 oik. hautausmaa. 12,8 rautatien alikäytävä. 13,4
- 35,0 OULU, Seurahuone. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Rautatienkatua, Kajaaninkatua ja Kirkkokatua.



Muhos—Utajärvi, 27,0 km.

Kohtalaista, tasaista ja verrattain suoraa maantietä, kauniita kylä- ja viljelysmaisemia, kangasmaita. Asutus jokilaaksoissa tiheää ja vaurasta, muuten harvanpuoleista.

- 0 Muhos, Korpivaaran tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 2,1 vas. Koivikon karjanhoitokoulu. 2,3 vas. *Muhoksen kirkko*.
(Kirkko rak. puusta 1634. Sakaristossa on vielä näkyvissä kirkkomaal. Emanuel Granbergin 1773 tekemiä maalauksia, jotka kirkossa on peitetty laudoituksella. Isonvihan aikana venäläiset ryöstivät kirkosta kellot ja muun irtaimen sekä pitivät kirkkoa hevostallina. Kellotapuli rak. 1762).
- Jatketaan vanhaa joen törmää. 2,9
- 2,9 Apteekin tienhaara. (Vas. tie Muhoksen laivarantaan /0,7/). Tienhaarassa Sh-as. 0,5 vas. St-as. (Oik. tie as:lle /0,3/). (0,8 vas. polku SMY:n koskivienelaiturille). 0,9 vas. Sh-as. (Vas. tie Leppiniemeen /6,4/ ja Pyhäkosken rantaan Pyhänsivun seis:lle). 1,1 rautatien tasoylikäytävä. 1,3
- 4,2 Muhoksen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Veneheiton tienhaaraan Kestilän Säräisniemen tielle /50,5/). Ajetaan komeiden viljelyksien halki. (4,0 oik. tie Suokylään /5,0/). 5,6 Muhosjoen silta. 7,7
- 11,9 Hyrkäksen tienhaara. (Vas. tie Hyrkäksen pys:lle /0,6/). 0,9 tie kulkee Oulun—Vaaan radan viertä. 5,0 Utajärven pitäjänraja. (5,1 vas. tie SMY:n koskivienoiden lähtöpaikalle ja kosken rantaa Muhokselle). 7,3
- 19,2 Sotkan tienhaara. (Vas. tie Sotkan pys:lle /1,2/). 0,2 oik. laaja suolakeus. 2,0 rautatien tasoylikäytävä (Ronilan seisake). (3,7 vas. tie Merilään, missä koskivienoitä vuokrattavana). (6,3 oik. tie Muronkylään /6,0/). 6,5 vas. *Utajärven kirkko*.
(Kirkko rak. puusta 1672, korj. lääninarkkit. Julius Basilierin piir. mukaan 1893. Kellotapuli v:lta 1764.)
- 6,8 vas. Oulujoki, jota tie seuraa. 7,8
- 27,0 Utajärven kirkonkylä. Oik. tie Vaaan /35,7/ kautta Kajaaniin, vas. tie Puolangan kirkolle /72,7/. — Tienhaarassa Sh-as. ja kahvila.



Utajärvi—Muhos, 27,0 km.

Kohtalaista, tasaista ja verrattain suoraa maantietä, kauniita kylä- ja viljelysmaisia, kangasmaita. Asutus jokilaaksoissa tiheää ja vaurasta, muuten harvanpuoleista.

- 0 Utajärven kirkonkylä. Ajetaan L suuntaan Oulujoen vartta. 1,3 oik. *Utajärven kirkko*.
(Kirkko rak. puusta 1672, korj. lääninarkkit. Julius Basillierin piir. mukaan 1893. Kellotapuli v:lta 1764.)
(1,5 vas. tie Murronkylään /6,0/). (4,1 oik. tie Merilään, missä koskiveneitä vuokrattavana). 5,8 rautatien tasoylikäytävä (Ronilan seisake). 7,6 vas. laaja suo- lakeus. 7,8
- 7,8 Sotkan tienhaara. (Oik. tie Sotkan pys:lle /1,2/). (2,2 oik. tie SMY:n koskiveneiden lähtöpai- kalle ja kosken rantaa Muhokselle). 2,3 Muhoksen pitäjänraja. 6,4 tie seuraa Vaalan—Oulun rataa. ... 7,3
- 15,1 Hyrkäksen tienhaara. (Oik. tie Hyrkäksen pys:lle /0,6/). Edessä komea näköala Muhoksen vilja- valle lakeudelle. 2,1 Muhosjoen silta. (3,7 vas. tie Suokylään /5,0/). Ajetaan komeiden viljelyksien halki. 7,7
- 22,8 Muhoksen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Veneheiton tienhaaraan /50,5/ Kestilän Sä- räisniemen tielle). 0,2 rautatien tasoylikäytävä. 0,4 oik. Sh-as. (Oik. tie Leppiniemeen /6,4/ ja Pyhäkos- ken rantaa Pyhänsivun seis:lle). (0,5 oik. polku SMY:n koskivenelaiturille). 0,8 oik. St-as. (vas. tie as:lle /0,3/). 1,3
- 24,1 Apteekin tienhaara. (Oik. tie Muhoksen lai- varantaan /0,7/). 0,6 oik. *Muhoksen kirkko*.
(Kirkko rak. puusta 1634. Sakaristossa on vielä näkyvissä kirkkomaal. Emanuel Granbergin 1773 tekemiä maalauksia, jotka kirkossa on peitetty lau- doituksella. Isonvihan aikana venäläiset ryöstivät kirkosta kellot ja muun irtaimen sekä pitivät kirk- koa hevostallina. Kellotapuli rak. 1762).
0,8 oik. Koivikon karjanhoitokoulu. 2,9
- 27,0 Muhos, Korpivaaran tienhaara. Oik. tie Ouluun /35,0/, vas. tie Tyrnävän /17,2/ kautta Limin- kaan.



Utajärvi—Vaala, 35,7 km.

Hyvää, mutta kapeahkoa maantietä, tasaisia metsäisiä kankaita ja suomaita, muutama kaunis joki- ja viljelysmaisema. Asutus harvanpuoleista, kyliin keskittynyttä.

- 0 Utajärven kirkonkylä. Ajetaan IE suuntaan. 0,2 oik. St-as. (Oik. tie Utajärven as:lle /0,2/). (1,1 oik. tie Kormun kylään). 1,7 oik. uusi hautausmaa. 1,9 vas. vanha hautausmaa. 2,4 vas. Utajärvi. 4,4 vas. Utakosken niska. (6,4 vas. tie Naaman-kylään). 9,7 vas. Oulujoki. 12,5
- 12,5 Ahmaskylä. (Oik. tie Ahmaksen pys:lle /3,3/ ja Kylmälän kylään /20,0/ Muhoksen Veneheiton tielle). 0,5 oik. hautausmaa. Ajetaan tasaisen kankaan halki. (3,9 oik. tie Ahmaksen pys:lle). 7,9
- 20,4 Niskan kylä. (Oik. tie Niskan pys:lle /0,1/). 2,2 tie kulkee tasaista kangasta. 4,7 vas. hyvä näköala Oulujoele. 6,6
- 27,0 Nuojuan pys. (oik. /0,1/). (Oik. tie Pohjan tienhaaraan /18,1/ Säräisniemen Kestilän tielle). Jatetaan metsää kasvavan rämemaan halki. (7,1 vas. tie Uutelan Matkustajakotiin /1,6/). 8,2 vas. Oulujoki. 8,6 vas. tie SMY:n Vaalan hotelliin. 8,7
- 35,7 Vaalan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kiehimän /58,4/ kautta Kajaaniin, oik. tie Säräisniemen kirkolle /13,4/. — Vas. SMY:n Vaalan hotelli.



Vaala—Utajärvi, 35,7 km.

Hyvää, mutta kapeahkoa maantietä, tasaisia metsäisiä kankaita ja suomaita, muutama kaunis joki- ja viljelysmaisema. Asutus harvanpuoleista, kyliin keskittynyttä.

- 0 Vaalan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 0,1 oik. tie hotelliin. 0,5 Oulujoki jää oik. (1,6 oik. tie Uutelan matkustajakotiin /1,6/). Jatketaan metsää kasvavan rämemaan halki. 8,7
- 8,7 Nuojuan pys. (vas. /0,1/). (Vas. tie Pohjan tienhaaraan /18,1/ Säräisniemen Kestilän tielle). 1,9 oik. Oulujoki, hyvä näköala joelle. 4,4 tie kulkee tasaista kangasta. 6,6
- 15,3 Niskan kylä. (Vas. tie Niskan pys:lle /0,1/). (4,0 vas. tie Ahmaksen pys:lle). Jatketaan tasaista kangasta. 7,4 vas. hautausmaa. 7,9
- 23,2 Ahmaskylä. (Vas. tie Ahmaksen pys:lle /3,3/ ja Kylmälän kylään /20,0/ Muhoksen Veneheiton tielle). 2,8 oik. Oulujoki. (6,1 oik. tie Naamankylään). 8,1 oik. Utakosken niska. 9,5 oik. Utajärvi. 10,6 oik. vanha hautausmaa. 10,8 vas. uusi hautausmaa. (11,4 vas. tie Kormun kylään). 12,3 vas. St-as. (Vas. tie Utajärven as:lle /0,2/). 12,5
- 35,7 Utajärven kirkonkylä. Vas. tie Muhoksen /27,0/ kautta Ouluun, oik. tie Puolangan kirkolle /72,7/. — Tienhaarassa Sh-as. ja kahvila.



Vaala—Kiehimä, 58,4 km.

Kapeaa, alkutaipaleella huononpuoleista, lopputaipaleella vähän parempaa, mutta mäkisempää maantietä, metsäisiä kangas- ja suomaita, jokunen kaunis järvi- ja kylämaisema. Asutus harvanpuoleista, kyliin keskittynyttä.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Vaalan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 0,2 Oulujoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta. 0,5 vas. Sh- ja St-as. 1,2 oik. matkustajakoti. | 1,3 |
| 1,3 | Vaalan asema (oik.). Jatketaan suon ja kauniin männikkökankaan yli. | 4,1 |
| 5,4 | Oterman tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Puolangan kirkolle /60,8/). 0,1 rautatien tasoylikäytävä (Laajalammen seis.). 0,2 Säräisniemen pitäjänraja. Jatketaan edelleen kauniin mäntymetsän halki. 4,1 oik. Oulujärven Kankarilahti, jonka rantaa tie seuraa. | 5,7 |
| 11,1 | Kankarin tienhaara. (Vas. tie Kankarin pys:lle /0,2/). Kylän jälkeen kaunista kangasta edelleen. (4,1 oik. tie Lassilanniemeen /5,0/). Lehto- ja suomaita. 6,5 oik. kaunis näköala Jaalangan lahdelle. | 6,6 |
| 17,7 | Jaalangan tienhaara. (Vas. tie Jaalangan pys:lle /0,7/). Jatketaan kylän halki. 0,8 Aittojoen silta. (0,9 vas. tie Kaihlasten kylään /7,0/). (6,7 vas. tie Liminpuron pys:lle /0,6/ ja Kongasjärvelle /15,0/). 6,7 Liminpuron silta. 10,4 Paltamon pitäjänraja. 15,1 oik. Kivesjärvi. Ajetaan Kivesjärven kylän halki. 19,2 Kongasjoen silta. Ajetaan radan viertä. 20,1 rautatien tasoylikäytävä. Oik. Kivesjärven laaja selkä. | 20,2 |
| 37,9 | Kivesjärven pysäkki. 0,2 oik. laivalaituri. 1,2 rautatien tasoylikäytävä. 2,6 ajetaan Kivesvaaran pään yli. (9,0 vas. tie Raappananmäelle /10,0/). .. | 10,9 |
| 48,8 | Melalahden tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Melalahden pys:lle /1,5/ ja laivalaiturille /3,0/). 1,1 oik. kaunis maisema. (1,3 vas. tie Vaarankylään /4,0/, oik. tie Melalahden kylän taloihin). 4,0 ja 6,1 rautatien tasoylikäytävät. 6,2 oik. Oulujärven Kokonlahti. (9,3 vas. tie Vaarankylään). 9,4 vas. majatalo ja kahvila. (Vas. tie Puolangan tielle). | 9,6 |
| 58,4 | Kiehimäen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kontiomäen /14,9/ kautta Kajaaniin, vas. tie Puolangan kirkolle /64,3/. — Tienhaarassa St- ja Sh-as. | |



Kiehimä—Vaala, 58,4 km.

Kapeaa, alkutaipaleella kohtalaista, mutta mäkestä, lopputaipaleella huononpuoleista maantietä, metsäisiä kangas- ja suomaita, jokunen kaunis järvi- ja kylämaisema. Asutus harvanpuoleista, kyliin keskittynyttä.

- 0 Kiehimän tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. 0,2 oik. majatalo ja kahvila. (Oik. tie Puolangan tielle). (0,3 oik. tie Vaarankylään). 3,5 rautatien tasoylikäytävä, vas. Oulujärven Kokonlahti. 5,6 rautatien tasoylikäytävä. (8,3 oik. tie Vaarankylään 1/4,0/, vas. tie Melalahden kylän taloihin). 9,6
- 9,6 Melalahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Melalahden pysille /1,5/ ja laivalaiturille /3,0/). (1,9 oik. tie Raappanmäelle /10,0/). 4,6 oik. Kivesvaara. 8,3 ajetaan Kivesvaaran pään yli. 9,7 rautatien tasoylikäytävä, vas. Kivesjärvi. 10,7 vas. laivalaituri. 10,9
- 20,5 Kivesjärven pys. 0,1 rautatien tasoylikäytävä. 1,0 Kongasjoen silta. Ajetaan Kivesjärven kylän halki. 5,1 vas. Kivesjärvi. 9,8 Säräisniemen pitäjänraja. 13,5 Liminpuron silta. (Oik. tie Liminpuron pysille /0,6/ ja Kongasjärvelle /15,0/). (19,3 oik. tie Kaihlasten kylään /7,0/). 19,4 Aittojoen silta. Ajetaan Jaalangan kylän halki. 19,8 vas. Jaalangan lahti. .. 20,2
- 40,7 Jaalangan tienhaara. (Oik. tie Jaalangan pysille /0,7/). 0,1 vas. kaunis näköala Jaalangan lahdelta. Lehto- ja suomaita. (2,5 vas. tie Lassilanniemelle /5,0/). Ajetaan kaunista kangasta. 6,6
- 47,3 Kankarin tienhaara. (Oik. tie Kankarin pysille /0,2/). 0,3 vas. Oulujärven Kankarinlahti, jonka rantaa tie seuraa. Kylän jälkeen ajetaan kauniin mäntymetsän halki. 5,5 Utajärven pitäjänraja. 5,6 rautatien tasoylikäytävä (Laajalammen seis.). .. 5,7
- 53,0 Oterman tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Puolangan kirkolle /60,8/). Jatketaan kauniin männikkökankaan ja suon yli. 4,1
- 57,1 Vaalan asema (vas.). 0,1 vas. matkustajakoti, ruokala ja kahvila. 0,8 oik. St- ja Sh-as. 1,0 Oulujoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta, hyvä näköala Oulujärvelle ja joen niskaan. Oik. sillan vieressä koskiveneiden lähtöpaikka. 1,3
- 58,4 Vaalan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Utajärven /35,7/ kautta Ouluun, vas. tie Säräisniemen kirkolle /13,4/. — Oik. SMY:n Vaalan hotelli.



Kiehimä—Kontiomäki, 14,9 km.

Kohtalaista, verrattain suoraa maantietä, metsämaita, joku-
nen järvinäköala ja kylämaisema. Asutus vauraisiin kyliin
keskittynyttä.

- 0 Kiehimän tienhaara. Ajetaan E suuntaan.
(0,3 oik. tie Kiehimän as:lle /1,0/). 0,3 Suoraan edes-
sä Oulujärven Mieslahden selkä. 0,6 Kiehimänjoen
yhdistetty rautatie- ja maantiesilta. Sillalta komea
näköala ympäristöön. 1,2
- 1,2 Metelin tienhaara. (Oik. tie Metelin pys:lle
/0,5/, vas. tie Uuran kylään /10,0/). 2,0 alkaa pitkä
suora. 6,3 oik. komea näköala Mieslahdelle. Ajetaan
kylän halki. 6,7
- 7,9 Mieslahden tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Ristijärvelle /16,3/, oik. tie Mieslahden laiva-
laiturille /1,0/ ja Mieslahden pys:lle /1,5/). 2,4
rautatien tasoylikäytävä. 2,6 Miesjoen silta. 7,0
- 14,9 Kontiomäki, Losotörmän tienhaara.
Suoraan jatkuu tie Kajaaniin /24,9/, vas. tie Risti-
järven /22,1/ kautta Suomussalmelle.



Kontiomäki—Kiehimä, 14,9 km.

Kohtalaista, verrattain suoraa maantietä, metsämaita, joku-
nen järvinäköala ja kylämaisema. Asutus vauraisiin kyliin
keskittynyttä.

- | | | |
|------|---|-----|
| 0 | Kontiomäki, Losotörmän tienhaara.
Ajetaan P suuntaan. 4,4 Miesjoen silta. 4,6 rautatien
tasoylikäytävä. | 7,0 |
| 7,0 | Mieslahden tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Ristijärvelle /16,3/, vas. tie Mieslahden laiva-
laiturille /1,0/ ja Mieslahden pys:lle /1,5/). Ajetaan
kylän halki. 0,7 vas. komea näköala Oulujärven Mies-
lahdelle. Tiellä pitempi suora taival. | 6,7 |
| 13,7 | Metelin tienhaara. (Vas. tie Metelin pys:lle
/0,5/, oik tie Uuran kylään /10,0/). 0,1 vas. Mies-
lahden selkä. 0,6 Kiehimänjoen yhdistetty rautatie-
ja maantiesilta. Sillalta komea näköala ympäristöön.
(0,9 vas. tie Kiehimän as:lle /1,0/). | 1,2 |
| 14,9 | Kiehimän tienhaara. Vas. tie Vaalan /58,4/
kautta Ouluun, oik. tie Puolangan kirkolle /64,3/. —
Tienhaarassa St- ja Sh-as. | |



Kajaani—Sotkamo, 44,4 km.

Hyvää, vaikka loppuosaltaan kumpuista ja mäkestä maantietä, etupäässä metsämaita, lopputaipaleella komeita järvi- ja vaaraisemia, joiden vaikutusta korostaa Vuokatin kyhmyinen selänne. Asutus harvahkoa, etupäässä uutisasutusta.

- 0 KAJAANI, Raatihuone. Ajetaan IE suuntaan Kauppakatua, Lönnrotinkatua, Väinämöisenkatua ja Kivimäentietä. 1,0 rautatien tasoylikäytävä, vas. Kajaanin asema. 2,4 käännytään vas. (Suoraan kylätie Lahnasjärvelle /30,0/). 5,7 vas. Nuasjärven Karankalahti. 6,0 Karankaojan silta. 6,3 Paltamon pitäjänraja. (8,1 vas. tie Märköniemeen). 11,1 Sotkamon pitäjänraja. 12,0 Konttijoan silta. 12,0
- 12,0 Korholanmäen kylä. (Vas. tie kylän taloihin). Jatketaan Korholanmäen rinnettä. 6,2 oik. suon takana Losovaara. 8,1 etuvas. Vuokatin mahtava selänne. 14,7
- 26,7 Jormaskylän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Poromäen tienhaaraan Kajaanin—Iisalmen tielle /77,9/). 4,6 Jormasjoen silta, oik. Jormasjärvi, taustalla Vuokatin selänne. 6,0 oik. komea näköala Jormasjärvelle ja Vuokatille. (6,1 vas. tie Jormasjokisuuhun). (7,8 oik. tie Vaarankylään). 10,6 vas. Nuasjärven selkä, taustalla Naapurinvaara viljelyksineen. 11,7
- 38,4 Vuokatti. (Oik. polku Vuokatin näkötorille /2,0/, vas. polku Nuasjärven hiekkarannalle /0,5/). Ajetaan uutta komeaa tietä. 0,9 oik. jyrkkärantainen Kuikkalampi. 1,1
- 39,5 Vuokatin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kuluntalahden tienhaaraan Kontiomäen Kajaanin tielle /27,2/). 0,1 vas. Vuokatin asema. 0,3 rautatien ylikäytävä, oik. Kuikkalampi, taustalla Vuokatin korkein laki. 2,2
- 41,7 Mustolan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Valtimon /62,7/ kautta Nurmekseen). 0,9 vas. Pirttijärvi, taustalla kirkonkylä. 1,9 oik. Sapsjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 2,7
- 44,4 Sotkamon asema. Suoraan jatkuu tie Sotkamon kirkon kautta Kuhmoon /66,9/ ja Ristijärvelle /55,2/.



Sotkamo—Kajaani, 44,4 km.

Hyvää, vaikka alkuosaltaan kumpuista ja mäkiä maantietä, etupäässä metsämaita, alkutaipaleella komeita järvi- ja vaaraisemia, joiden vaikutusta korostaa Vuokatin kyhmyinen se-
länne. Asutus harvahkoa, etupäässä uutisasutusta.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Sotkamon asema. Ajetaan LP suuntaan Saps-
järven rantaa. 0,3 oik. Pirttijärvi. | 2,7 |
| 2,7 | Mustolan tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Valtimon /62,7/ kautta Nurmekseen). 1,9
rautatien ylikäytävä, vas. jyrkkärantainen Kuikka-
lampi, taustalla Vuokatin korkein laki. 2,1 oik. Vuo-
katin asema. | 2,2 |
| 4,9 | Vuokatin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik.
tie Kuluntalahden tienhaaraan Kontiomäen Kajaanin
tielle /27,2/). 0,2 vas. Kuikkalampi. Ajetaan uutta
komeaa tietä. | 1,1 |
| 6,0 | Vuokatti. (Vas. polku Vuokatin näkötorille
/2,0/, oik. polku Nuasjärven hiekkarannalle /0,5/).
Tie muuttuu kumpuiseksi. 1,1 oik. Nuasjärven selkä,
taustalla Napurinvaara viljelyksineen. (3,9 vas. tie
Vaarankylään). (5,6 oik. tie Jormasjokisuuhun). 5,7
vas. komea näköala Jormasjärvelle ja Vuokatile. 7,1
Jormasjoen silta. | 11,7 |
| 17,7 | Jormaskylän tienhaara. Jatketaan oik.
(Vas. tie Poromäen tienhaaraan Kajaanin Iisalmen
tielle /77,9/) 8,5 vas. suon takana Losovaara. 13,0
tie kierteleä Korholanmäen rinteitä. | 14,7 |
| 32,4 | Korholanmäen kylä. (Oik. tie kylän taloi-
hin). Ajetaan yli Konttijoen sillan. 0,9 Paltamon
pitäjänraja. (3,9 oik. tie Märköniemeen). 5,7 Kaja-
nin kaupunginraja. 6,0 Karankaojan silta, oik. Nuas-
järven Karankalahti. 9,6 käännetään oik. (Vas. ky-
lätie Lahnasjärvelle /30,0/). 11,0 rautatien tasoyli-
käytävä, oik. Kajaanin asema. | 12,0 |
| 44,4 | KAJAANI, Raati huone. (Katso paikallislehteä).
Kaupunkiin tullaan Kivimeäntietä, Väinämöisenkatua,
ja Kauppakatua. | |



Sotkamo—Kuhmo, 66,9 km.

Kohtalaista, paikoin kumpuista ja mutkaista maantietä, kangas- ja metsämaita, muutama kaunis järvi- ja kylämaisema. Asutus kirkonkylissä tiheää, muuten harvanpuoleista.

- 0 Sotkamon asema. Ajetaan IE suuntaan Sapsojärven rantaa. 0,6 Hirvensalmen betonisilta, komea näköala vas. Pirttijärvelle ja oik. Sapsojärvelle. (1,3 vas. tie kirkonkylän taloihin). 1,7 vas. majatalo. (Oik. tie Hiukan hiekkarannalle /0,5/). 1,8 vas. St-as. 1,9 oik. matkailijahotelli, vas. St-as. ja matkailijakoti. 2,0 oik. Sh-as. (Vas. tie kylän taloihin). 2,2 Syväsalmen silta, hyvä näköala vas. Pirttijärvelle. 2,4 vas. pappila. 2,5
- 2,5 Sotkamon kirkko. Jatketaan oik. (Vas. tie Ristijärven /52,7/ kautta Suomussalmelle).
(Kirkko rak. puusta 1807, alttaritaulun »Vapahataja ristillä» maal. tuntematon tait. Kellotapuli rak. 1840 Jaakko Kuorikosken johdolla.)
- 0,1 Kirkonsalmen silta. 0,4 vas. Sotkamojärvi. (1,3 oik. tie Suonenvaaralle /20,0/). (2,5 vas. tie Juholan kylään). 6,5 vas. Kiimasjärven selkä, jonka viljeltyä rantaa tie seuraa. Jatketaan kangasmaata. 14,3
- 16,8 Tipasjoen silta. (1,2 oik. tie Herttuajärvelle /10,0/). 5,1 vas. kaunis näköala Kiimasjärvelle. 9,8 vas. Sh-as. ja Kiimasjärven lahti. 12,0 Ontojoen kylä. 15,6 Kuhmon pitäjänraja. 20,0 vas. Säynäjälampi. Ajetaan kuivaa kangasmaata. 25,1
- 41,9 Tervasalmen silta. 0,6 oik. Nurmesjärvi. 1,3 vas. Ontojärven lahdelma. Tie mutkittelee yksitoikkoisten metsä- ja suomaiden halki. (11,5 oik. tie Karvosenvaaralle /6,0/). 15,0 vas. Ontojärven Jämäslahti. 16,2 Jämäsjoen silta. 17,3 vas. Jämäslahti, jonka rantaa tie seuraa. 19,3 vas. Rajavartioston kasarmialue. Jatketaan kuivaa mäntykangasta. 21,8
- 63,7 Mäntymäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Nurmekseen /79,5/). 0,1 vas. Pääjärvi. Ajetaan alavaa metsämaata. 2,7 edessä Kuhmon kirkko. 3,1 oik. majatalo. 3,2
- 66,9 Kuhmon kirkko. Suoraan jatkuu tie Suomussalmelle /125,0/, vas. tie Hyrynsalmelle /88,0/.

(Kuhmon kirkko — Suomussalmen tien varressa — on iso ristikirkko, rak. puusta 1816. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut J. Hedman 1831. — Kellotapuli rak. 1862 C. L. Engelin piirustusten mukaan Mikko Karjalahden johdolla.)



Kuhmo—Sotkamo, 66,9 km.

Kohtalaista, paikoin kumpuista ja mutkaista maantietä, kangas- ja metsämaita, muutama kaunis järvi- ja kylämaisema. Asutus kirkonkylissä tiheää, muuten harvanpuoleista.

- 0 Kuhmon kirkko. Ajetaan E suuntaan. 0,1 vas. majatalo. Kylän jälkeen ajetaan alavien metsämaiden halki. 3,1 oik. Pääjärvi. 3,2
- 3,2 Mäntymäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Nurmekseen /79,5/). 1,8 ajetaan kuivaa mäntykangasta, vas. Kangasjärvi, jonka rannalla Rajavartioston kasarmeja. 2,5 oik. Rajavartioston kasarmi-alue. 2,9 oik. Ontojärven Jämäslahti, jonka rantaa tie seuraa 5,6 Jämäsjoen silta. 6,7 oik. Jämäslahti. (10,3 vas. tie Karvosenvaaralle /6,0/). Tie mutkittelee yksitoikkoisten metsä- ja suomaiden halki. 20,5 oik. Ontojärven lahdelma. 21,2 vas. Nurmesjärvi. .. 21,8
- 25,0 Tervasalmen silta. Jatketaan edelleen kangasmaata. 4,8 oik. Säynäjälampi. 9,5 Sotkamon pitäjänraja. 13,1 Ontojoen kylä. 15,3 oik. Sh-as. ja Kiimasjärven lahti. 19,5 oik. kaunis näköala Kiimasjärvelle. (23,9 vas. tie Herttuajärvelle /10,0/). 25,1
- 50,1 Tipasjoen silta. Kylän jälkeen ajetaan kumpuilevaa kangasmaata. 5,1 oik. Kiimasjärven selkä, jonka viljeltyä rantaa tie seuraa. (11,8 oik. tie Juholankylään). 12,0 edessä Sotkamon kirkontorni. 12,3 oik. Sotkamojärvi. (13,0 vas. tie Suonenvaaralle /20,0/). 14,2 Kirkonsalmen silta. 14,3
- 64,4 Sotkamon kirkko. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ristijärven /52,7/ kautta Suomussalmelle).
(Kirkko rak. puusta 1807, alttaritaulun »Vapah-taja ristillä» maal. tuntematon tait. Kellotapuli rak. 1840 Jaakko Kuorikosken johdolla.)
0,1 oik. pappila. 0,3 Syväsalmen silta, hyvä näköala oik. Pirttijärvelle. (0,5 oik. tie kirkonkylän taloihin). Vas. Sh-as. 0,6 vas. matkailijahotelli, oik. St-as. ja matkailijakoti. 0,7 oik. St-as. 0,8 oik. majatalo. (Vas. tie Hiukan hiekkarannalle /0,5/). (1,2 oik. tie kylän taloihin). 1,5 komea näköala oik. Pirttijärvelle ja vas. Sapsojärvelle. Edessä Vuokatin selänne. 1,9 Hirven-salmen betonisilta. 2,5
- 66,9 Sotkamon asema. Suoraan jatkuu tie Kajaa-niin /44,4/ ja Valtimon /65,4/ kautta Nurmekseen, oik. tie as:lle /0,2/.



Sotkamo—Valtimo, 65,4 km.

Kohtalaista, mutta mäkistä ja paikoin kapeaa sekä mutkaista maantietä, vaihtelevia metsä-, järvi- ja viljelysmaisemia, kauniita näköaloja vaaroille. Asutus kohtalaisen tiheää.

- 0 Sotkamon asema. Ajetaan LP suuntaan Sapsojärven rantaa. 0,3 oik. Pirttijärvi. 2,7
- 2,7 Mustolan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kajaaniin /41,7/). 1,0 ajetaan komeaa harjumaastoa. 1,3 oik. Särkisenlampi, taustalla Vuokatti. 1,9 vas. Sapsojärven lahti. 2,3 rautatien tasoylikäytävä. (2,4 oik. polku Vuokattille /2,0/). (3,3 vas. tie Kuolanniemelle /4,0/). Tie seuraa Vuokatin vaarajonoa kulkien osaksi sen rinteitä. 6,0 vas. laaja metsämaisema, jonka keskellä Kiantojärven selkä. 7,1 vas. kaunis näköala Kiantojärvelle. (8,3 oik. tie Kivirantaan). 11,0 vas. Kiantojärven Juurikkalahti. 11,6
- 14,3 Juurikkalahden pys. 0,6 oik. Vuokatin komea vaaraselänne. (1,1 vas. tie Kiantoperälle). Kylän jälkeen pitempi metsätaival. 14,6 vas. Lappajärvi. 15,2 vas. Terväjärvi. (20,7 oik. tie Pirttimäelle Jormaskylän Poromäen tielle /18,0/). 20,7 oik. Mäenpäänlampi. 25,2
- 39,5 Maanselän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Maanselän asille /3,0/, oik. sivutie Ruma-vaaralle /12,0/). Kuopion lääninraja, Valtimon pitäjä alkaa. Ajetaan Maanselän vaaraviljelmien halki. 8,4 rautatien tasoylikäytävä. 9,0 oik. Rumon pys. Jatketaan edelleen kaunista kangasta. 12,1 Kokkopuronjoen silta. 12,3 rautatien tasoylikäytävä. 16,4 Verkkonjoen silta, oik. Kokkopuronjoki, jota tie seuraa. 17,4 rautatien tasoylikäytävä. 18,5
- 58,0 Puukarin pys. Tie seuraa rataa. Oik. Puukarinjärvi. 2,6 edessä kaunis näköala Nuolijärvelle viljeltyine rantoineen. (4,5 oik. tie Nuolijärven pys:lle /0,3/). 7,4
- 65,4 Valtimo, Koskelan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Nurmekseen /30,8/, oik. tie Rautavaaran kirkolle /35,0/.



Valtimo—Sotkamo, 65,4 km.

Kohtalaista, mutta mäkestä ja paikoin kapeaa sekä mutkaista maantietä, vaihtelevia metsä-, järvi- ja viljelysmaisia, kauniita näköaloja vaaroille. Asutus kohtalaisen tiheää.

- 0 Valtimo, Koskelan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 1,2 edessä kaunis näköala Nuolijärvelle viljeltyine rantoineen. (2,9 vas. tie Nuolijärven pys:lle /0,3/). 7,0 vas. Puukarinjärvi, tie seuraa rataa 7,4
- 7,4 Puukarin pys. 1,1 rautatien tasoylikäytävä. 1,2 vas. Kokkopuronjoki syvässä uomassaan. 2,1 Verkkojoen silta. 6,2 rautatien tasoylikäytävä. 6,4 Kokkopurojoen silta. Ajetaan kaunista kangasta. 9,5 vas. Rumon pys. 10,1 rautatien tasoylikäytävä. 16,5 ajetaan vaaraviljelmien halki ylös Maanselän rinnettä. 18,5
- 25,9 Maanselän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Maanselän as:lle /3,0/, vas. sivutie Ruma-vaaralle /12,0/). Oulun lääninraja, Sotkamon pitäjä alkaa. 3,5 vas. Mäenpäänlampi. (4,5 vas. tie Pirttimäelle Jormaskylän Poromäen tielle /18,0/). 10,0 oik. Tervajärvi. 10,6 oik. Lappajärvi. Seuraa pitempi metsätaival. 24,1 edessä Vuokatti. (Oik. tie Kianto-perälle). 24,6 vas. Vuokatin komea vaaraselänne. ... 25,2
- 51,1 Juurikkalahden pys. Oik. Kiantojärven Juurikkalahti. (3,3 vas. tie Kivirantaan). 4,5 oik. kaunis näköala Kiantojärvelle. 5,6 oik. laaja metsämaisema, jonka keskellä Kiantojärven selkä. Tie seuraa Vuokatin vaarajonoa, kulkien osaksi sen rinteitä. (8,3 oik. tie Kuolanniemelle /4,0/). 9,2 oik. Sapsojärven lahti. (Vas. polku Vuokatille /2,0/). 9,3 rautatien tasoylikäytävä. 9,9 vas. Särkisenlampi, taustalla Vuokatin korkein laki näkötorneineen. 10,6 ajetaan komeaa harjumaastoa. 11,6
- 62,7 Mustolan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kajaaniin /41,7/). 0,9 vas. Pirttijärvi, taustalla kirkonkylä. 1,9 oik. Sapsojärvi, jonka rantaa tie seuraa. 2,7
- 65,4 Sotkamon asema. Suoraan jatkuu tie Sotkamon kirkon kautta Kuhmoon /66,9/ ja Ristijärvelle /55,2/, vas. tie as:lle /0,2/.



Valtimo—Nurmes, 30,8 km.

Kohtalaista maantietä, joka kulkee soraharjanteita pitkin, erittäin kauniita järvi- ja viljelysmaisemia, laajoja näköaloja metsäisille vaaroille. Asutus verrattain tiheää.

- 0 Valtimo, Koskelan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 0,2 edessä Polvijärvi. 1,1 rautatien tasoylikäytävä. (2,5 vas. tie Sivakkavaaralle /20,0/, oik. tie Pajukoskelle /10,0/). 3,3 edessä Valtimon kirkko. 3,9 vas. hautausmaa. 4,2 kaksi kahvilaa. 4,3 oik. Sh-as., vas. kahvila. 4,4 oik. kahvila ja majatalo. ... 4,5
- 4,5 Valtimon kirkko. Oik. Sh-as. ja kahvila.
(Kirkko rak. puusta 1901, korj. perinpohjin 1931 Kauno S. Kallion piirustusten mukaan. Altartaulun »Vapahtaja ristillä» maal. tait. Eino Härkönen 1931, kirkkoa koristavat tait. Lehtisen maalaukset ja Rajalan korkokuvaveistokset. Kirkon tornista laaja ja erittäin kaunis näköala kirkonkylän ympäristöön. — Avaimet majatalossa.)
- 0,1 oik. Haapajärven lahti. 0,5 vas. Valtimojärvi. (0,9 vas. tie Valtimon as:lle /0,4/). 5,0 ajetaan Haapajärven (oik.) ja Alavaltimojärven (vas.) välistä kannasta. 6,0 Valtimosalmen silta. 10,2
- 14,7 Karhunpään kylä. Oik. Karhunpäänjärvi, kaunis kylämaisema. (Vas. tie Karhunpään pys:lle /1,5/). 1,8 tien molemmin puolin Karhunpäänjärven lahdelmat. 2,8 Nurmeksen pitäjänraja, oik. Valtimonjoki. 5,6 oik. laaja viljelty laakso, jonka halki Valtimonjoki kiemurtelee. 10,3
- 25,0 Vanhankylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kuokastensalmen /6,4/ kautta Joensuuhun ja Rautavaaran kirkolle). 2,0 etuvas. komea maisema, vas. Lautiaisjärvi, edessä Nurmeksen kauppala Pieli-sen rannalla, taustalla vaaroja. 2,8 rautatien ylikäytävä. 3,1 oik. Porokylän pys. (3,3 oik. tie Kynsiniemelle /13,0/). 3,5 vas. Sh-as. ja kahvila. 3,7 oik. kahvila. 4,3 vas. hautausmaa, missä sankaripatsas. 4,9 Nurmeksen kauppalanraja. 5,8
- 30,8 NURMES, Kauppatori. (Katso paikallislehteä).



Nurmes—Valtimo, 30,8 km.

Kohtalaista maantietä, joka kulkee soraharjanteita pitkin, erittäin kauniita järvi- ja viljelysmaisemia, laajoja näköaloja metsäisille vaaroille. Asutus verrattain tiheää.

- 0 NURMES, Kauppatori. Ajetaan LP suuntaan Kirkkokatua. 0,9 Nurmeksen pitäjänraja, oik. kaunis näköala Lautiaisjärvelle ja vas. Pieliselle. 1,6 oik. hautausmaa, missä sankaripatsas. Ajetaan Porokylän talojen ohi. 2,2 vas. kahvila. 2,3 kahviloita. 2,4 oik. Sh-as. (2,5 vas. tie Kynsiniemelle /12,0/). 2,7 vas. Porokylän pys. 3,0 rautatien tasoylikäytävä. 3,8 oik. hyvä näköala Lautiaisjärvelle. 5,8
- 5,8 Vanhankylän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kuokkastensalmen /6,3/ kautta Kuopioon ja Joensuuhun). 3,8 vas. laaja viljelty laakso, jonka halki Valtimonjoki kiemurtelee. 7,5 Valtimon pitäjänraja, vas. Valtimonjoki. 8,5 tien molemmin puolin Karhunpäänjärven lahdelmat. 10,3
- 16,1 Karhunpään kylä. (Oik. tie Karhunpään pys:lle /1,5/). Vas. Karhunpäänjärvi, kaunis kylämaisema. 3,5 ajetaan Alavaltimojärven (oik.) ja Pienen Haapajärven (vas.) välistä kannasta. 4,2 Valtimosalmen silta. 6,6 vas. hyvä näköala Valtimon kirkonkylään). (9,3 oik. tie Valtimon as:lle /0,4/). 9,7 oik. Valtimojärvi. 10,1 vas. Haapajärven lahti. 10,2
- 26,3 Valtimon kirkko. Vas. Sh-as. ja kahvila.
(Kirkko rak. puusta 1901, korj. perinpohjin 1931 Kauno S. Kallion piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Vapahtaja ristillä» maal. tait. Eino Härkönen 1931, kirkkoa koristavat tait. Lehtisen maalaukset ja Rajalan korkokuvaveistokset. Kirkon tornista laaja ja erittäin kaunis näköala kirkonkylän ympäristöön. — Avaimet majatalossa.)
0,1 vas. kahvila ja majatalo. 0,2 vas. Sh-as., oik. kahvila. 0,3 kaksi kahvilaa. 0,6 oik. hautausmaa. (2,0 vas. tie Pajukoskelle /10,0/, oik. tie Sivakkavaaralle /20,0/). 3,3 vas. Polvijärvi. 3,4 rautatien tasoylikäytävä. 4,5
- 30,8 Valtimo, Koskelan tienhaara. Oik. tie Sotkamoon /65,4/, vas. tie Rautavaaran kirkolle /35,0/.



Nurmes—Kuokkastensalmi, 12,1 km.

Hyvää, uusittua maantietä, soraharjuja ja kankaita, kauniita näköaloja järville ja viljelmille. Asutus alkutaipaleella tiheää, lopputaipaleella harvempaa.

- 0 Nurmes kauppatori. Ajetaan LP suuntaan Kirkkokatua. 0,9 Nurmeksen pitäjänraja, oik. kaunis näköala Lautiaisjärvelle ja vas. Pieliselle. 1,6 oik. hautausmaa, missä sankaripatsas. Ajetaan Porokylän talojen ohi. 2,2 vas. kahvila. 2,3 kahviloita. 2,4 oik. Sh-as. (2,5 vas. tie Kynsiniemelle /12,0/). 2,7
- 2,7 Porokylän pys. 0,3 rautatien ylikäytävä. 1,2 oik. hyvä näköala Lautiaisjärvelle. 3,1
- 5,8 Vanhankylän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Valtimon /25,0/ kautta Sotkamoon). 1,8 kaunis maisema, edessä Pörtsylampi. 4,9 Valtimonjoen silta, vas. Kuokkastenkoski. 5,3 vas. Kuokkastenjärvi. 6,3
- 12,1 Kuokkastensalmen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Rautavaaran /35,5/ kautta Kuopioon ja Iisalmelle, vas. tie Juuan /38,1/ kautta Joensuuhun.



Kuokkastensalmi—Nurmes, 12,1 km.

Hyvää, uusittua maantietä, soraharjuja ja kankaita, kauniita näköaloja järville ja viljelmille. Asutus alkutaipaleella harvakoaa, lopputaipaleella tiheää.

- | | | |
|------|--|-----|
| 0 | Kuokkastensalmen tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 1,0 oik. Kuokkastenjärvi. 1,4 Valtimonjoen silta, oik. Kuokkastenkoski. 3,9 vas. Pörtsynlampi. | 6,3 |
| 6,3 | Vanhankylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Valtimon /25,0/ kautta Sotkamoon). 2,0 komea maisema, vas. Lautiaisjärvi, edessä Nurmeksen kauppa Pielisen rannalla. 2,8 rautatien ylikäytävä. | 3,1 |
| 9,4 | Porokylän pys. Ajetaan Porokylän halki. (0,2 oik. tie Kynsiniemelle /12,0/). 0,3 vas. Sh-as. 0,4 kahviloita. 1,1 vas. hautausmaa, missä sankaripatsas. 1,8 Nurmeksen kauppalanraja. | 2,7 |
| 12,1 | Nurmes, kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Kirkkokatua. | |



Kuokkastensalmi—Rautavaara, 38,9 km.

Kohtalaista, mutta hyvin mäkestä ja paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä, jota parhaillaan uusitaan. Ollut aikaisemmin Suomen mäkisimpiä teitä. Etupäässä metsämaita, jokunen järvi- ja vaaramaisema. Asutus hyvin harvaa.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Kuokkastensalmen tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 1,7 vas. kaunis viljelysmaisema. 2,4 oik. majatalo. | 3,3 |
| 3,3 | Savikylän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Säyneisen kirkolle /59,7/). 6,5 ajetaan komean metsän halki. 11,0 Rautavaaran pitäjänraja. Jatketaan jylhää mäkimaaastoa. | 15,4 |
| 18,7 | Tiilikan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Korpimäelle Rautavaaran Säyneisen tielle /19,0/). 3,6 Keyritynjoen silta, vas. Jokijärvi. 5,9 oik. Tiilikan majatalo. 11,8 suuri aukea suo. 12,5 Nokkamäki, edessä Rautavaara, kaunis vaaramaisema. | 15,1 |
| 33,8 | Lapinjärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Valtimon /35,0/ kautta Sotkamoon). 3,5 edessä Rautavaaran kirkko. 4,8 vas. majatalo. .. | 4,9 |
| 38,7 | Rautavaaran kirkko. Jatketaan oik. (Vas. tie Säyneisen kirkolle /47,4/).
Kirkko rak. puusta 1827. Alttaritaulu »Jeesus-lapsi äitinsä sylissä» jäljennös Murillon taulusta. Kellotapuli rak. 1884 rakennusmest. H. E. Lohmanin piirustusten mukaan. | |
| 0,1 | oik. St-as. | 0,2 |
| 38,9 | Rautavaaran tienhaara. Suoraan jatkuu tie Vänninmäen /61,0/ kautta Iisalmelle, vas. tie Nilsin kautta Kuopioon. | |



Rautavaara—Kuokkastensalmi, 38,9 km.

Kohtalaista, mutta hyvin mäkistä ja paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä, jota parhaillaan uusitaan. Ollut aikaisemmin Suomen mäkisimpiä teitä. Etupäässä metsämaita, jokunen järvi- ja vaaramaisema. Asutus hyvin harvaa.

- 0 Rautavaaran tienhaara. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,1 vas. St-as. 0,2
- 0,2 Rautavaaran kirkko. Käännyttään vas. (Suoraan jatkuu tie Säyneisen kirkolle /47,4/).
Kirkko rak. puusta 1827. Alttaritaulu »Jeesuslapsi äitinsä sylissä» jäljennös Murillon taulusta. Kellotapuli rak. 1884 rakennusmest. H. E. Lohmanin piirustusten mukaan.
0,1 oik. majatalo. 4,9
- 5,1 Lapinjärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Valtimon /35,0/ kautta Sotkamoon). 2,6 Nokkamäki, jolta laaja näköala. 3,1 vas. suuri aukea suo. 9,2 vas. Tiilikan majatalo. 11,5 Keritynjoen silta, oik. Jokijärvi. 15,1
- 20,2 Tiilikan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Korpimäelle Rautavaaran Säyneisen tielle /19,0/). Seuraa jylhää mäkimaastoa. 4,4 Nurmeksen pitäjänraja. 8,6 ajetaan komean metsän halki. 14,7 edessä kaunis viljelysmaisema. 15,4
- 35,6 Savikylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Säyneisen kirkolle /59,7/). 0,9 vas. majatalo. 3,3
- 38,9 Kuokkastensalmen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Nurmekseen /12,1/, oik. tie Juuan /38,1/ kautta Joensuuhun.



Rautavaara—Vänninmäki, 61,0 km.

Kohtalaista, mutta hyvin mäkiästä ja paikoin kapeaa maantietä, alkutaipaleella yksitoikkoisempaa saloseutua, lopputaipaaleella vaihtelevia järvi- ja viljelysmaisemia. Asutus aluksi hyvin harvaa, Petäjäjärven jälkeen verrattain tiheää.

- 0 Rautavaaran tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 0,9 vas. Alakeyritynjärvi. Kylän jälkeen ajetaan korpi- ja suomaiden halki. 16,0 Tiilikanjoen silta, Sonkajärven pitäjänraja. Edelleen korpimaita. 21,1 Saarimäki, kaunis, vanha asuinpaikka, vas. laaja metsämaisema. Ajetaan kaunista lehtokujaa. Kylän jälkeen komeaa metsää. 25,2 Härkäjoen silta, oik. Härkäjärvet. 29,7 Luomajoen silta. 33,2
- 33,2 Nurmijoen silta. Vas. Koirakoski. 2,3 oik. Oinasjärvi. 3,2 vas. Talaslampi. 8,5 oik. Petäjäjärvi, kaunis kylämaisema. 11,9 oik. Harvajärvi. 12,0
- 45,2 Rutakon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Hernejärven kautta Iisalmelle /32,4/). Ajetaan Rutakonkylän halki. (3,2 oik. kylätie Oinasjärven kautta Poromäen Sotkamon tielle /18,0/). 3,7 oik. Sh-as., edessä hyvä näköala Sonkajärven kirkonkylään. 4,1 oik. majatalo. (4,4 vas. sivutie Matalalahden /12,0/ kautta Iisalmelle). 4,6 vas. St-as. 4,9 oik. tyylikäs Sk-talo. 5,6 oik. kahvila. 5,9 vas. hautausmaa. 6,0
- 51,2 Sonkajärven kirkko. (Oik. tie kylän taloihin).
Kirkko rak. mustasta ja harmaasta kivistä 1910 arkkitt. J. Stenbäckin piirustusten mukaan. — Kirkko on seurakunnan toinen, entinen sijaitsi lähellä nykyistä kirkkoa, purettiin 1922.
4,0 ajetaan harjua pitkin, oik. näkyy Sonkajärvi. 4,5 vas. Sopenlampi. 6,3 Matkusjoen silta, vas. Aittokoski. 9,8
- 61,0 Vänninmäen tienhaara. Oik. tie Mainuan /52,9/ kautta Kajaaniin, vas. tie Iisalmelle /19,8/.



Vänninmäki—Rautavaara, 61,0 km.

Kohtalaista, mutta hyvin mäkestä ja paikoin kapeaa maantietä, alkutaipaleella vaihtelevia järvi- ja viljelysmaisemia, lopputaipaleella yksitoikkoisempaa saloseutua. Asutus aluksi verrattain tiheää, Petäjäjärven jälkeen hyvin harvaa.

- 0 Vänninmäen tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 3,5 Matkusjoen silta, oik. Aittokoski. 5,3 oik. Sopenjärvi. 5,8 vas. näkyy Sonkajärvi. 9,7 oik. hautausmaa. 9,8
- 9,8 Sonkajärven kirkko. (Vas. tie kylän taloihin).
Kirkko rak. mustasta ja harmaasta kivistä 1910 arkkite. J. Stenbäckin piirustusten mukaan. — Kirkko on seurakunnan toinen, entinen sijaitsi lähellä nykyistä kirkkoa, purettiin 1922.
0,4 vas. kahvila. 1,1 vas. tyylikäs Sk-talo. 1,4 oik. St-as. (1,6 oik. sivutie Matalalahden /12,0/ kautta Iisalmelle). 1,9 vas. majatalo. 2,3 vas. Sh-as. (2,8 vas. kylätie Oinasjärven kautta Poromäen Sotkamon tielle /18,0/). 3,4 vas. Harvajärvi. Ajetaan Rutakon kylän halki. 5,7 vas. Harvajärvi. 6,0
- 15,8 Rutakon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Hernejärven kautta Iisalmelle /32,4/). 2,4 vas. Petäjäjärvi, kaunis kylämaisema. 8,7 oik. Talaslampi. 9,7 vas. Oinasjärvi. 12,0
- 27,8 Nurmijoien silta. Oik. Koirakoski. 3,5 Luomajoien silta. 8,0 Härkäjoen silta, vas. Härkäjärvet. Ajetaan komean metsän halki. 11,6 nouseaan Saarimäelle kaunista lehtokujaa pitkin. 12,0 Saarimäki, vanha asuntopaikka, oik. laaja metsämaisema. 17,2 Tiilikantojen silta, Rautavaaran pitäjänraja. Jatketaan halki saloseutujen. 27,7 oik. kaunis näköala Alakeyritynjärvelle. 31,4 tie nousee Rautavaaralle. 33,2
- 61,2 Rautavaaran tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kuokkastensalmen /38,9/ kautta Nurmekseen, oik. tie Nilsin /54,5/ kautta Kuopioon.



Juuka—Kuokkastensalmi, 38,1 km.

Hyvää, leveää ja suoraa maantietä, vaihtelevaa pohjoiskarjalaisista vaaramaastoa, valtavia ja kauniita näköaloja viljaviin laaksoihin, vaaroille ja järville. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Juuka, Tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kirkonkylän halki. 0,7 vas. hyvä näköala kirkonkylään. (2,5 oik. sivutie Kannaksenkylään /5,0/). 8,8
- 8,8 Vuokon tienhaara. (Vas. kylätie Vuokkojärven länsipuolta takaisin päätielle). 2,8 etuvas. upea viljelty laakso. 7,2 oik. kaunis näköala Pieliselle. 8,6 vas. komea näköala Vuokkojärvelle. 10,0 vas. Vuokkojärvi, taustalla kallioinen Ruottilansaari. 12,6 oik. Pielisen Suortolahti, kaunis järvimaisema. 16,1
- 24,9 Kuokkavaara. (Vas. Vuokkojärven länsipuolen kylätie yhtyy päätiehen). 0,3 vas. komea näköala Pahakalanlammelle ja taustalla kohoavalle vaaralle. 0,6 Nurmeksen pitäjänraja. 3,3 vas. kaunis Viemenenjärvi, jonka vehmasta rantaa tie kulkee. 9,1 oik. komea näköala Kuokkastenjärven viljellyille rantamille. 12,1 Savikylänjoen silta. 13,2
- 38,1 Kuokkastensalmen tienhaara. Oik. tie Nurmekseen /12,1/, vas. tie Rautavaaran /38,9/ kautta Kuopioon ja Iisalmelle.



Kuokkastensalmi—Juuka, 38,1 km.

Hyvää, leveää ja suoraa maantietä, vaihtelevaa pohjoiskarjalaista vaaramaastoa, valtavia ja kauniita näköaloja viljaviin laaksoihin, vaaroille ja järville. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Kuokkastensalmen tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 1,1 Savikylänjoen silta. 4,1 vas. komea näköala Kuokkastenjärven viljellyille rantamille. 5,8 oik. kaunis Viemenenjärvi, jonka vehmasta rantaa tie kulkee. 12,6 Juuan pitäjänraja. 12,9 oik. komea näköala Pahakalanlammelle ja taustalla kohoavalle vaaralle. 13,2
- 13,2 Kuokkavaara. (Oik. kylätie Vuokkojärven länsipuolta takaisin päätielle /18,0/). 2,9 vas. Pielisen Suortolahti, kaunis järvimaisema. 6,1 oik. Vuokkojärvi, taustalla kallioinen Ruottilansaari. 7,5 oik. komea näköala Vuokkojärvelle. 8,9 vas. kaunis näköala Pieliselle. 13,3 takaoik. upea viljelty laakso. 16,1
- 29,3 Vuokon tienhaara. (Oik. Vuokkojärven länsipuolen kylätie yhtyy päätiehen). (6,3 vas. sivutie Kannaksen kylään /5,0/). 8,1 oik. hyvä näköala kirkonkylään, etualalla kirkko. 8,8
- 38,1 Juuka, Tienhaara. Suoraan jatkuu tie Ahmo-vaaran /25,6/ kautta Joensuuhun, oik. tie Tuusniemen kirkolle /71,7/.

Juuan kirkon on kauppaneuvos A. J. Mustonen rakennuttanut puusta 1851. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on Kaarlo Kiljanderin tekemä jäljennös A. von Beckerin taulusta.



Juuka—Ahmovaara, 25,8 km.

Hyvää, leveää ja melko suoraa maantietä, kangas- ja kallioisia vaaramaita sekä viljeltyjä laaksoja, näköaloja vaaroille ja lahdelmille. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Juuka, Tienhaara. Ajetaan IE suuntaan kaunista lehtokujaa. 0,5 vas. Pielisen Retulahti. 3,3 vas. Pirttilahti. 3,5 edessä Suolavaara. 3,6 Juuanjoen silta. 5,1 ajetaan Suolavaaran rinnettä. 7,6 vas. kaunis näköala, taustalla Pielinen. Tie nousee Polttaisen vaaralle. 11,1 vas. hyvä näköala Nunnanlahdelle. 11,9 radan tasoylikäytävä, vas. Nunnanlahden vuolukivitehdas, oik. tehtaan kivilouhimo. — Tehdas alallaan maamme suurin. 12,0
- 12,0 Nunnanlahden kylä. (Oik. kylätie Kuhnustan kylään /12,0/). Jatketaan kylän halki. (2,5 vas. tie Larinsaareen). 4,5 tie nousee Riihivaaralle. 5,5 oik. laaja näköala vaaroille. 13,3 ajetaan Ahmovaaran selkää, vas. Kolin kukkulainen vaarajono. .. 13,8
- 25,8 Ahmovaaran tienhaara. Suoraan jatkuu tie Joensuuhun /64,2/, vas. tie Kolille /12,3/, oik. tie Kuhnustan kylään /13,0/. — Tienhaarassa St-as.



AhmoVaara—Juuka, 25,8 km.

Hyvää, leveää ja melko suoraa maantietä, kangas- ja kallioisia vaaramaita sekä viljeltyjä laaksoja, näköaloja vaaroille ja lahdelmille. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 AhmoVaaran tienhaara. Ajetaan P suuntaan kylän halki pitkin AhmoVaaran selkää. 0,5 oik. Kolin kukkulainen vaarajono. 8,3 tie nousee Riihivaaralle, vas. laaja näköala vaaroille. (11,3 oik. tie Larinsaa-reen). Ajetaan Nunnanlahden kylän halki. 13,8
- 13,8 Nunnanlahden kylä. (Vas. tie Kuhnustan kylään /12,0/). 0,1 radan tasoylikäytävä, oik. Nunnanlahden vuolukivitehdas, vas. tehdas kivilouhimo. — Tehdas alallaan maamme suurin. 0,9 oik. hyvä näköala Nunnanlahdelle. 2,0 tie nousee Polttaisen vaaralle. 4,4 oik. hyvä näköala, taustalla Pielinen. 6,9 ajetaan Suolavaaran rinnettä. 8,4 Juuanjoen silta, oik. Pielisen Pirttilahti. 11,5 ajetaan kaunista lehtokujaa, vas. hyvä näköala kirkonkylään, etualalla kirkko, oik. Pielisen Retulahti. 12,0
- 25,8 Juuka, Tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kuokkastensalmen /38,1/ kautta Nurmekseen ja Rautavaaralle, vas. tie Tuusniemen kirkolle /71,7/.

Juuan kirkon on kauppaneuvos A. J. Mustonen rakennuttanut puusta 1851. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on Kaarlo Kiljanderin tekemä jäljennös A. von Beckerin taulusta.



Ahmoavaara—Koli, 12,3 km.

Hyvää, leveää ja suoraa maantietä, lehtoja ja kallioisia vaaramaita, valtavia ja kauniita näköaloja vaaroille ja viehättäville järville. Asutus alkutaipaleella harvanpuoleista, lopputaipaleella kyläasutusta.

- 0 Ahmoavaaran tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,7 vas. kaunis Tynilampi. 3,1 Savijärven silta, viehättävä järvimaisema. 3,8 vas. Savijärven Ukonlahti. 5,1 Pielisjärven pitäjänraja. 6,4 vas. kaunis Pähmäkänlampi. 6,8 edessä hyvä näköala jylhälle kalliiselle Ukko-Kolille. 8,4 oik. kaunis näköala Kolille. 9,2
- 9,2 Kolin kylä. Käännyttään oik. (Suoraan jatkuu tie SMY:n Kolin alamajalle ja leirialueelle /2,2/). Tienhaarassa Sh-as. 0,4 etuvas. vaaran rinteet. (1,8 oik. kylätie Harivaaraan Ahmoavaaran Joensuun tielle /20,0/. — Pyöräilijöille suositeltava tie). Nousu Kolille alkaa. 3,1
- 12,3 Koli, SMY:n ylämaja. Pysäköimispaikka. St-as.



Koli—Ahmovaara, 12,3 km.

Hyvää, leveää ja suoraa maantietä, lehtoja ja kallioisia vaaramaita, valtavia ja kauniita näköaloja vaaroille ja viehättäville järville. Asutus alkutaipaleella tiheää, lopputaipaleella harvempaa.

- 0 Koli, SMy:n ylämaja. Pysäköimispaikka. Ajetaan kaareilevaa tietä alas vaaralta. (1,3 vas. kylätie Harivaaraan Ahmovaaran Joensuun tielle /20,0/. — Pyöräilijöille suositeltava tie). 2,7 takaoik. Kolin rinteet. 3,1
- 3,1 Kolin kylä. Käännyttään vas. (Oik. tie SMy:n Kolin alamajalle ja leirialueelle /2,2/). Tienhaarassa Sh-as. 0,8 vas. kaunis näköala Kolille. 2,8 oik. kaunis Pähmäkänlampi. 4,1 Juuan pitäjänraja. 5,4 oik. Savijärven Ukonlahti. 6,1 Savijärven silta, viehättävä järvimaisema. 8,5 oik. kaunis Tynilampi. 9,2
- 12,3 Ahmovaaran tienhaara. Oik. tie Juuan /25,8/ kautta Nurmekseen, vas. tie Joensuuhun /64,2/. Suoraan jatkuu tie Kuhnustan kylään /13,0/. — Tienhaarassa St-as.



Ahmoavaara—Joensuu, 64,2 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, lehto- ja kangasmaita, kauniita näköaloja vaaroille, järville ja viljelmille. Asutus verrattain tiheää ja monet taloista vauraita.

- 0 Ahmoavaaran tienhaara. Ajetaan E suuntaan kylän halki. 3,6 oik. suuri suo. 5,0 Tuopanjoen silta. (8,0 oik. Kuhnustasta tuleva sivutie yhtyy päätiehen). 12,4 Kontiolahden pitäjänraja, vas. laaja turvesuo. Ajetaan vaara- ja lehtomaiden halki. 18,6
- 18,6 Harivaaran kylä. (Vas. kylätie Heraniemen kautta Kolille /20,0/). 0,4 vas. Sh-as. (3,8 oik. tie Romppaalan kylään). Lehto- ja hakamaita edelleen. 6,9 Venejoen silta. 7,3 Kalliojoen silta. 16,5 oik. näkyy Höytiäisen selkää. 20,0 oik. kaunis näköala Höytiäisen laajalle selälle. (21,0 vas. sivutie Heinävaaralle). (22,6 vas. sivutie Romoon). 24,1
- 42,7 Kontiolahden kirkko. (Kirkko rak. puusta 1881 arkk. H. Dahlströmin piirustusten mukaan). Oik. St-, vas. Sh-as. 0,7 oik. kaunis näköala Höytiäiselle. 1,1 oik. hautausmaa. (2,9 vas. tie Pyytiväärälle). 3,4 rautatien tasoylikäytävä (sivuraide). 3,9
- 46,6 Kontiolahden asema (vas). (0,2 oik. tie Kontioniemelle /2,6/). 0,6 rautatien tasoylikäytävä. Ajetaan kaunist kangasta. 2,8
- 49,4 Uuron tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Enon /21,6/ kautta Lieksaan). Kaunist kangasta edelleen. 2,9 vas. Pielisjoki, jonka rantaa tie seuraa. (3,7 vas. tie Ristisaareen). 4,1 rautatien tasoylikäytävä. 8,0 Lehmon kylä, (vas. tie Lehmon pys:lle /0,2/). 8,8 rautatien tasoylikäytävä. 9,1 edessä Joensuun kaupunki. 10,6 Pielisensuun pitäjänraja. 12,6 Mutalankylän tiheä taloryhmä. (Vas. tie Utran sahalle /5,0/). 13,1 vas. hyvä näköala Pielisjoelle. 13,3 Joensuun kaupunginraja. 13,5 rautatien tasoylikäytävä. 13,8 oik. hautausmaa. 14,8
- 64,2 JOENSUU, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Torikatua.



Joensuu—Ahmovaara, 64,2 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, lehto- ja kangasmaita, kauniita näköaloja vaaroille, järville ja viljelmille. Asutus verrattain tiheää ja monet taloista vauraita.

- 0 JOENSUU, Kauppatori. Ajetaan P suuntaan Torikatua. 1,0 vas. hautausmaa. 1,3 rautatien tasoylikäytävä. 1,5 Pielisensuun pitäjänraja. 2,2 Mutalankylän tiheä taloryhmä. (Oik. tie Utran sahalle /5,0/). 6,0 rautatien tasoylikäytävä. 6,8 Lehmon kylä. (Oik. tie Lehmon pys:lle /0,2/). 10,7 rautatien tasoylikäytävä. (11,1 oik. tie Ristisaareen). 11,9 oik. Pielisjoki. Ajetaan kaunista kangasta. 14,8
- 14,8 Uuron tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Enon /21,6/ kautta Lieksaan). Kaunista kangasta edelleen. 2,2 rautatien tasoylikäytävä. (2,6 vas. tie Kontioniemelle /2,6/). 2,8
- 17,6 Kontiolahden asema (oik.). 0,5 rautatien tasoylikäytävä (sivuraide). (1,0 oik. tie Pyytivaaralle). 2,6 vas. kaunis näköala Höytiäiselle. 2,8 vas. hautausmaa. 3,9
- 21,5 Kontiolahden kirkko. (Kirkko rak. puusta 1881 arkkit. H. Dahlströmin piirustusten mukaan). Oik. Sh-, vas. St-as. (1,5 oik. sivutie Romoon). (3,1 oik. sivutie Heinävaaralle). 4,1 vas. kaunis näköala Höytiäisen laajalle selälle. 16,8 Kalliojoen silta. 17,2 Venejoen silta. Jatketaan lehto- ja hakamaiden halki. (20,3 vas. tie Romppaalan kylään). 23,7 oik. Sh-as. 24,1
- 45,6 Harivaaran kylä. (Oik. kylätie Heraniemen kautta Kolille /20,0/. — Pyöräilijöille suositeltava tie). Edelleen lehto- ja hakamaita. 6,2 Juuan pitäjänraja, oik. laaja turvesuo. (10,6 vas. sivutie Kuhnustan kylään). 13,6 Tuopanjoen silta. 15,0 vas. laaja suo. Ajetaan Ahmovaaran kylän halki. 18,6
- 64,2 Ahmovaaran tienhaara. Suoraan jatkuu tie Juuan /25,8/ kautta Nurmekseen, oik. tie Kolille /12,3/, vas. tie Kuhnustan kylään /13,0/. — Tienhaarassa St-as.



Joensuu—Taipale, 31,9 km.

Hyvää, suoraa ja leveää maantietä, tasaisia, kauniita kangasmaita, jokunen järvimaisema. Asutus harvanpuoleista, mutta vaurasta.

- 0 JOENSUU, Kauppatori. Ajetaan P suuntaan Torikatua ja Niskakatua. (2,3 vas. tie keskusampumaradalle). 3, Pielisensuun pitäjänraja. (6,2 oik. tie Onttolan pysille /0,5/). 6,3 rautatien tasoylikäytävä, Kontiolahden pitäjänraja. (6,6 oik. tie Puntarikoskelle /6,0/). 6,8 Höytiäisen kanavan silta. 7,3 oik. Joensuun rajavartioston kasarmit. 7,4 vas. kahvila. 9,0
- 9,0 Lehmonahon tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Polvijärvelle /30,7/). 1,1 Liperin pitäjänraja, jatketaan tasaista kangasta. 5,7 rautatien tasoylikäytävä. 5,9 vas. Pyhäselän laaja ulappa. 7,0 oik. Ylämyllyn pys. (7,5 oik. sivutie Pärnävaaralle). (8,0 vas. tie Mattisenlahdelle /4,0/). 8,1
- 17,1 Mattisenlahden tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Liperin kirkolle /15,4/). 3,3 vas. Honkalampi, ajetaan Pienen Salpausselän harjumaastoa. 4,2 rautatien tasoylikäytävä. 6,6 vas. Kuorinkajärvi, jonka rantaa tie seuraa. (8,7 oik. tie Härkivaaralle). 10,7
- 27,8 Käsämän tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Polvijärvelle — rakenteilla, vas. tie Liperin kirkolle /14,1/). (0,4 vas. tie Liperin tielle). 4,1
- 31,9 Taipaleen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Tuusniemen /49,9/ kautta Kuopioon, vas. tie Karvion /42,9/ kautta Varkauteen.



Taipale—Joensuu, 31,9 km.

Hyvää, suoraa ja leveää maantietä, tasaisia, kauniita kangasmaita, jokunen järvimaisema. Asutus harvanpuoleista, mutta vaurasta.

- 0 Taipaleen tienhaara. Ajetaan I suuntaan kylän halki. (3,7 oik. tie Liperin tielle). 4,1
- 4,1 Käsämän tienristeys. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Polvijärvelle — rakenteilla, oik. tie Liperin kirkolle /14,1/). (2,0 vas. tie Härkivaaralle). 2,7 oik. Kuorinkajärvi, jonka rantaa tie seuraa. 6,5 rautatien tasoylikäytävä. Ajetaan Pienen Salpausselän harjumaastoa. 7,4 oik. Honkalampi. 10,7
- 14,8 Mattisenlahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Liperin kirkolle /15,4/). (0,1 oik. tie Mattisenlahdelle /4,0/). (0,6 vas. sivutie Pärnävaaralle). 1,1 vas. Ylämyllyn pys. 1,3 oik. Pyhäselän laaja ulappa. 2,4 rautatien tasoylikäytävä. 7,0 Kontiolahden pitäjänraja, jatketaan tasaista kangasta. .. 8,1
- 22,9 Lehmonhon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Polvijärvelle /30,7/). 1,6 oik. kahvila. 1,7 vas. Joensuun rajavartioston kasarnit. 2,2 Höytiäisen kanavan silta. (2,4 vas. tie Puntarikoskelle /6,0/). 2,7 Pielisensuun pitäjänraja, rautatien tasoylikäytävä. (2,8 vas. tie Onttolan pys:lle /0,5/). 5,5 Joensuun kaupunginraja. (6,7 oik. tie keskusampumaradalle). 9,0
- 31,9 JOENSUU, Kauppatori. (Katso paikallislehteä).
Kaupunkiin tullaan Niskakatua ja Torikatua.



Taipale—Karvio, 42,9 km.

Kohtalaista, kapeahkoa ja mäkistä maantietä, vehmaita viljelys- ja metsämaisia, kauniita näköaloja laajoille viljelyksille ja suurille järville. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Taipaleen tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,1 rautatien tasoylikäytävä. 1,1 ajetaan Taipaleen kylän viljelyksien halki. 2,5 oik. peltojen takana näkyy Taipaleen kreikk.-kat. kirkon torni. 3,3 Viinijoen vanha kivisilta. 3,4 Viinijoen toinen silta. Ajetaan edelleen viljelysten halki. (8,9 vas. tie Ristinkylään). 9,0 vas. St-as. (9,3 oik. kylätie Sulkamajärvelle /3,0/). (11,9 vas. kylätie Kaatamon kylään /5,0/). 13,8 vas. Korpijärvi, jonka rantaa tie seuraa. 18,7 oik. suuren Juojärven Pöytälahti. 19,4
- 19,4 Pöytälahden tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Savonrannan kirkolle /49,2/). 0,2 Mikkelin lääninraja, Heinäveden pitäjä alkaa. Ajetaan komean sekametsän halki. 1,5 Sormerojoen vanha kivisilta. (6,2 oik. kylätie Papinniemielle). 6,4 oik. Loukonjärvi. 8,1 komea vaaramaisema. 15,5 ajetaan komean metsän halki. (16,0 oik. Papinniemen tie yhtyy päätiehen). 17,3 oik. Humalajärvi. (19,4 vas. sivutie Petruman kylään /10,0/). 21,2 oik. hyvä näköala Humalajärvelle. 22,2 Humalajoen silta. 23,3 oik. Sh-as., vas. majatalo. 23,5
- 42,9 Karvion tienhaara. Suoraan jatkuu tie Var-
kauteen /59,9/, oik. tie Tuusniemielle /46,1/. — Vas.
Kermajärvi ja Karvion kanava.



Karvio—Taipale, 42,9 km.

Kohtalaista, kapeahkoa ja mäkiä maantietä, vehmaita viljelys- ja metsämaisemia, kauniita näköaloja laajoille viljelyksille ja suurille järville. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Karvion tienhaara. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,2 vas. Sh-as., oik. majatalo. 1,3 Humalajärven silta. 2,3 vas. hyvä näköala Humalajärvelle. (4,1 oik. tie Petruman kylään /10,0/). 6,2 vas. Humalajärvi. (7,5 vas. kylätie Papinniemen). 8,0 ajetaan komean metsän halki. 17,0 vas. Loukonjärvi. (17,3 vas. Papinniemen tie yhtyy päätiehen). 22,0 Somerojan vanha kivisilta. Ajetaan komean sekametsän halki. 23,3 Kuopion lääninraja, Liperin pitäjää alkaa. 23,5
- 23,5 Pöytälahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Savonrannan kirkolle /49,2/). 0,7 vas. suuren Juojärven Pöytälahti. 4,0 oik. Korpijärvi, jonka rantaa tie seuraa. (7,5 oik. tie Kaatamon kylään /5,0/). (10,1 vas. tie Sulkamajärvelle /3,0/). 10,4 oik. St-as. (10,5 oik. tie Ristinkylään). Ajetaan Taipaleen kylän viljelyksien halki. 16,0 Viinijoen silta. 16,1 Viinijoen vanha kivisilta. 16,9 vas. peltojen takana näkyy Taipaleen kreikk.-kat. kirkon torni. 18,3 ajetaan edelleen kylän viljelyksien halki. 19,3 rautatien tasoyli-ikäytävä. 19,4
- 42,9 Taipaleen tienhaara. Oik. tie Joensuuun /31,9/, vas. tie Tuusniemen /49,9/ kautta Kuopioon.



Karvio—Varkaus, 60,5 km.

Kohtalaista, mutta mäkestä ja alkutaipaleella kapeahkoa maantietä, vehmaita metsä- ja viljelysmaita, kauniita näköaloja järville ja mäkimaisemille. Asutus harvahkoa, mutta vauraanpuoleista.

- 0 Karvion tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 0,1 Karvion kanavan kääntösilta ja kosken komea rautasilta. Kosken kautta valuvat Heinäveden reitin vedet Varisjärvestä Kermajärveen, sillalta kaunis näköala kummallekin järvelle. 1,8 vas. Kermajärven lahti. 8,3 vas. hyvä näköala Kermajärvelle. 14,8 Kypäräjärven kylä, vas. Kypäräjärvi. 16,5 Kuopion lääninraja, Leppävirran pitäjä alkaa. Ajetaan kauniita lehtomaita. 20,2 käydään vielä Heinäveden pitäjässä. 21,3
- 21,3 Rummukkalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Heinäveden kirkolle /14,9/). Tienhaarassa St-as. 0,1 Rummukkajoen silta. Tie muuttuu leveämmäksi. 2,0 vas. Ison Rummukkajärven lahti. 4,7
- 26,0 Hoikanmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Leppävirran kirkolle /36,4/). 5,0 vas. Polvijärvi, jonka rantaa tie seuraa. 7,7 siirrytään Leppävirran pitäjään, oik. Juonionlampi. (Vas. tie Kuituan pysille). 24,2 oik. hyvä näköala Unnukkajärvelle. 26,4 Murilahden silta, Varkauden kauppalanraja. (26,9 oik. tie Kopolan virralle /2,0/). 28,6 rautatien alikäytävä. 31,4
- 57,4 Könönpellon tienhaara. Jatketaan oik. rautatien yli. (Vas. tie Kangaslammen kirkolle /22,3/). 1,5 Taipaleen kanavan kääntösilta. (1,7 vas. tie Kämärinsaaren hiekkakylpylään). Ajetaan Kämärinsaaren poikki. 2,3 edessä Varkauden tehtaat ja niiden suuret puuvarastot. 2,6 Ämmäkosken patosilta. Tullaan Päiviön eli Varkaudensaareen. 2,8 rautatien tasoylikäytävä. 3,1
- 60,5 VARKAUDEN kauppa. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Joensuuntietä.



Varkaus—Karvio, 60,5 km.

Kohtalaista, mutta mäistä ja lopputaipaleella kapeahkoa maantietä, vehmaita metsä- ja viljelysmaita, kauniita näköaloja järville ja mäkimaisemille. Asutus harvahkoa, mutta vauraanpuoleista.

- 0 VARKAUDEN kauppa. Ajetaan IE suuntaan Joensuuntietä. 0,3 rautatien tasoylikäytävä. 0,5 Ämmäkosken patosilta, vas. Varkauden tehtaat ja suuret puuvarastot. Ajetaan Kämärinsaaren poikki. (1,4 oik. tie Kämärinsaaren hiekkakylpylään). 1,6 Taipaleen kanavan kääntösilta. 3,0 rautatien ylikäytävä. 3,1
- 3,1 Könönpellon tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kangaslammen kirkolle /22,3/). 1,9 rautatien alikäytävä. (4,5 vas. tie Kopolanvirralle /2,0/). 5,0 Murilahden silta, Leppävirran pitäjänraja. 6,2 vas. hyvä näköala Unnukkajärvelle. 23,7 Mikkelin lääninraja, Heinäveden pitäjä alkaa, vas. Juonionlampi. (Oik. tie Kuituan pysille). 25,4 oik. Polvijärvi, jonka rantaa tie seuraa. 31,4
- 34,5 Hoikanmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Leppäveden kirkolle /36,4/). 2,6 oik. Ison Rummukkajärven lahti. 4,6 Rummukkajoen silta. ... 4,7
- 39,2 Rummukkalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Heinäveden kirkolle /14,9/). Tienhaarassa St-as. Tie muuttuu kapeammaksi. 1,1 käydään vielä Leppävirran pitäjässä. Ajetaan kauniita lehtomaita. 4,8 siirrytään Heinäveden pitäjään. 6,5 Kypäräjärven kylä, oik. Kypäräjärvi. 11,6 oik. hyvä näköala Kermajärvelle. 19,5 oik. Kermajärven lahti. 21,1 Karvion kosken komea rautasilta ja kanavan kääntösilta. Kosken kautta valuvat Heinäveden reitin vedet Varisjärvestä Kermajärveen, sillalta kaunis näköala kummallekin järvelle. 21,3
- 60,5 Karvion tienhaara. Oik. tie Taipaleen /42,9/ kautta Joensuuhun, vas. tie Tuusniemelle /46,1/.



Helsinki—Pitäjänmäki, 8,6 km.

Helsingistä LP suuntaan johtava pääliikenneväylä, päällystettyä viertotietä, esikaupunkiasutusta.

- 0 HELSINKI, rautatieasema. Ajetaan Kaivokatua L suuntaan, käännetään oik. Heikinkadulle (vas. Lasipalatsi, 0,3 oik. Postitalo), joka jatkuu Turuntienä. 0,6 vas. Eduskuntatalo, 0,8 oik. Kaupungin museo, 0,9 vas. Kansallismuseo, 1,0 oik. Hesperian puisto pesäpallokenttineen. 1,2 vas. St-huolto. 1,6 oik. Töölön sokeritehdas, 1,7
- 1,7 H O K:n kulma. Jatketaan Turuntietä. (Oik. tie Lahteen, Hämeenlinnaan ja Porvooseen). Vas. HOK:n komea liiketalo. 0,1 oik. Messuhalli ja sen takana Stadionin esipihat. (0,2 vas. tie Seurasaareen /3,2/). 0,3 vas. raitiotietallit. 0,9 oik. takana Pallokenttä ja sen takana Stadion. 1,1
- 2,8 Töölön tulli. Jatketaan edelleen Turuntietä. Vanhan tullin kiviset portinpylväät vas. Sh-huoltoas:n vieressä. Oik. mäellä suuri tuberkuloosisairaala. (0,2 vas. tie Munkkiniemeen /2,3/). 1,5 vas. tyylikäs Tilkan sotilassairaala. 1,9 oik. Ruskeasuon taloryhmä ja puutarhasiirtola. 2,4 jyrkkä käännös vas. (2,5 oik. tie Huopalahden as:lle /1,2/ ja ampumaradoille /3,3/). 2,7 vas. Reijolan lastenkoti. 3,0
- 5,8 HAAGAN kauppa. (Vas. vanha tie, jonka varrella Sh- ja St-as. Tieltä sivutie Munkkiniemeen /2,0/). 0,1 vas. ravintola Marienhof. (0,9 vas. vanha tie yhtyy päätiehen). (1,5 vas. tie Talin kartanoon — 1600-luvulta — ja ratsastusradalle). 1,8 oik. Strömbergin sähkötehdas. 1,9 Mätäojan silta, 2,1 oik. väri- ja vas. uunitehdas. 2,2 rautatien alikäytävä. 2,5 vas. Pitäjänmäen as. ja 2,8
- 8,6 Pitäjänmäen tienhaara. Oik. tie Nurmijärven /38,5/ kautta Hämeenlinnaan, vas. Espoon /11,0/ kautta Hankoon ja Turkuun. — Tienhaarassa St-as.



Pitäjänmäki—Helsinki, 8,6 km.

LP suunnasta Helsinkiin johtava pääliikenneväylä, päällystettyä viertotietä, esikaupunkiasutusta.

- 0 Pitäjänmäen tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,3 oik. Pitäjänmäen as. 0,5 jyrkkä käänнос oik., rautatien alikäytävä. 0,7 oik. uuni- ja vas. väritehdas. 0,9 Mätäojan silta, vas. Strömbergin sähkökonetehdas. 1,3 oik. tie Talin kartanoon (1600-luvulta) ja ratsastusradalle. (1,9 oik. vanha tie, jonka varrella St- ja Sh-as. Tieltä eroaa sivutie Munkkiniemeen /2,2/). 2,7 oik. ravintola Marienhof, ja 2,8
- 2,8 HAAGAN kauppa. Jatketaan suoraan. (Oik. vanha tie yhtyy päätiehen). (Vas. tie Huopalahden as:lle /1,2/ ja ampumaradoille /3,3/). 0,3 oik. Reijolan lastenkoti. 0,5 tie ylittää vanhan tien. 0,6 jyrkkä käänнос oik. 1,1 vas. Ruskeasuon taloryhmä ja puutarhasiirtola. 1,5 oik. tyylikäs Tilkan sotilassairaala. 1,8 oik. Pikku-Huopalahti ja sen takana Munkkiniemi. Edelleen kaduksi muuttuvaa Turuntietä. (2,8 oik. tie Munkkiniemeen /2,3/ ja Seurasaareen /2,4/). 3,0
- 5,8 Töölön tulli. Jatketaan edelleen Turuntietä. Vanhan tullin kiviset portinpylväät oik. Sh-huoltoas:n vieressä. Vas. metsän keskellä suuri tuberkuloosisairaala. 0,1 vas. Pallokenttä ja sen takana Stadion. 0,9 vas. Messuhalli ja sen takana Stadionin esipihat. 1,1
- 6,9 HOK:n kulma. Jatketaan edelleen suoraan. (Vas. tie Lahteen, Hämeenlinnaan ja Porvooseen). Oik. HOK:n komea liiketalo. 0,1 vas. Töölön sokeritehdas. 0,5 oik. St-huolto. 0,7 vas. Hesperianpuisto pesäpallokenttineen. 0,8 oik. Kansallismuseo, 0,9 vas. Kaupungin museo. 1,1 oik. Eduskuntatalo. Jatketaan Heikinkatua (vas. Postitalo, oik. Lasipalatsi), jolta kääntyyään vas. Kaivokadulle. 1,7
- 8,6 HELSINKI, Rautatieasema. (Katso paikallislehteä).



Pitäjänmäki—Espoo, 11,0 km.

Viertotietä ja valtamaantietä huvila-asutuksen ja viljelmien halki.

- 0 Pitäjänmäki. Ajetaan L suuntaan. (0,9 vas. sivutie radan eteläpuolelta Pitäjänmäen as:lle). 1,3 vas. kahvila. 1,7 vas. hyvä näköala Huopalahden matalille rantamille. Keskellä peltoa Leppävaaran lyhyt-aalto-radioasema. 2,3
- 2,3 Leppävaara. Oik. St-huolto, vas. kahvila. (Vas. tie Leppävaaran as:lle ja Westendiin uudelle Jorvaksen tielle /6,0/). 0,1 vas. Leppävaaran as. (0,3 oik. tie Leppävaaran huvilayhdyskuntaan. (1,2 vas. tie Kilon kartanoon /0,3/ ja Kilon asemalle /0,6/). (1,6 vas. tie Kilon as. kautta Mankansin kylään /3,3/). 4,1 viertotie päättyy, (vas. sivutie Kauniaisten as:lle /2,5/). 4,5
- 6,8 Riaksen tienhaara. Jatketaan päätietä. (Oik. tie Dalsvikin kylän /2,0/ kautta Vantaan tienhaaraan Nurmijärven tielle /12,5/). Oik. Sh-as. 0,1 oik. auto-korjaamo. 1,5 oik. Siesta kahvila, vas. Työväen akatemia. (1,7 vas. tie Kauniaisten kauppalaan). (2,1 oik. tie Lahnuksen kylään ja muihin Bodomjärven koillispuolella oleviin kyliin). 2,5 vas. metsän sisällä Kauniaisten kylpylä (valkea talo korkealla mäellä), urheilukeskus ja parantola. 3,1
- 9,9 Karvaspakan tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Kauniaisten kauppalaan ja as:lle /2,3/ sekä Martinkylään /10,5/). 0,4 vas. pellon takana Kasabergin korkea kallio (64,2 m). Kauniita peltomaisemia. 1,0 Espoonjoen silta. 1,1
- 11,0 Espoon tienristeys. Suoraan jatkuu uusi Turuntie Palojärven /20,5/ kautta Turkuun, oik. ensimmäinen tie Vantaan tienhaaraan Nurmijärven tielle /14,4/ ja toinen tie Bodomjärven länsipuolitse Otalammin as:lle /27,0/, vas. tie Espoon kirkolle /2,0/, Espoon as:lle /3,0/ ja Jorvaksen /16,0/ kautta Karjaalle. — Oik. Sh-as.



Espoo—Pitäjänmäki, 11,0 km.

Valtamaantietä ja viertotietä viljelmien ja huvila-asutuksen halki.

- 0 Espoon tienristeys. Ajetaan I suuntaan. 0,1 Espoonjoen silta. 0,6 oik. pellon takana Kasabergin korkea kallio (64,2 m). 1,1
- 1,1 Karvaspakan tienhaara. Käännyttään vas. (Oik. tie Kauniaisten kauppalaan ja as:lle /2,3/ sekä Martinkylään /10,5/). 0,6 oik. metsän sisällä Kauniaisten kylpylä (valkea talo korkealla mäellä), urheilukeskus ja parantola. (1,0 vas. tie Lahnuksen kylään ja muihin Bodomjärven koillispuolella oleviin kyliin). (1,4 oik. tie Kauniaisten kauppalaan). 1,5 oik. Työväen akatemia. 1,6 vas. Siesta kahvila. 3,0 vas. autokorjaamo. 3,1
- 4,2 Riaksen tienhaara. Jatketaan päätieta. (Vas. tie Dalsvikin kylän /2,0/ kautta Vantaan tienhaaraan Nurmijärven tielle /12,/. Vas. Sh-as. 0,3 päällystetty viertotie alkaa, (oik. sivutie Kauniaisten as:lle /2,5/). (2,6 oik. tie Kilon as:n /1,0/ kautta Mankansin kylään /3,3/). (3,1 oik. tie Kilon kartanoon /0,3/ ja as:lle /0,6/). (4,2 vas. tie Leppävaaran huvilayhdyskuntaan). 4,4 oik. Leppävaaran as. 4,5
- 8,7 Leppävaara. Vas. St-huolto, oik. kahvila. (Oik. tie as:lle ja Westendiin Jorvaksen uudelle tielle /6,0/). 0,5 oik. hyvä näköala Huopalahden matalille rannalle. Keskellä peltoa Leppävaaran lyhytaalto-radioasema. 0,9 oik. kahvila. (1,8 oik. sivutie radan eteläpuolta Pitäjänmäen as:lle). 2,3
- 11,0 Pitäjänmäen tienhaara. Suoraan jatkuu viertotie Helsinkiin /8,8/, vas. tie Vantaan /9,3/ kautta Nurmijärvelle /38,5/. — Tienhaarassa St-as.



Salo—Paimio, 29,7 km.

Hyvää, mutta paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, etupäässä laajoja, hyvinhoidettuja peltoja ja kallioisia kukkuloita. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 SALON kauppa, Uskelanjoen silta. Ajetaan LP suuntaan Läntistä-Siltakatua. (0,4 oik. tie Perttelin /10,3/ kautta Somerolle). (0,5 vas. tie Joensuun kartanoon, katso Salon paikallislehteä). 1,0 vas. laaja viljelysmaisema, taustalla Salon raakasokeritehdas. 2,2 vas. Joensuun kartanon viljelyksiä, taustalla kartanon rakennukset. 2,5 Halikon pitäjänraja. 2,6 edessä hyvä näköala Halikon kirkonkylään. 3,6
- 3,6 Halikon kirkko. (Kirkko rak. harmaasta kivistä 1440. Alttaritaulu »Kristus ristillä» tuntemattoman tait. maalaama, saatu kirkkoon 1799). (Oik. tie Marttilan kirkolle /30,0/). 0,1 Halikonjoen silta. 1,6 rautatien tasoylikäytävä. 1,9 oik. Halikon asema. 2,1 oik. Sh-as. 2,1
- 5,7 Tunilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Angeliemen kirkolle /12,7/). 0,1 oik. laaja, komea viljelyslakeus. (1,0 vas. tie Ikelän kylään). (3,8 oik. tie Ammakon kylään). 5,2 rautatien tasoylikäytävä (Talolan seisake). Ajetaan laajan viljelyslaakson poikki. 7,7 oik. Sh-as. 8,6 vas. Hajalan asema. 8,7 oik. St-as. 9,0
- 14,7 Hajalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Sauvon kirkolle /18,1/). 2,8 Paimion pitäjänraja, jatketaan edelleen komeiden viljelysten halki. 7,5 rautatien taoylikäytävä. (7,6 vas. tie Kevolan py:lle /0,4/). (8,4 vas. tie Kurjenkylään). 8,6 oik. laakson perällä Varsinais-Suomen parantola. 9,4 oik. kunnossa oleva tuulimylly. 13,4 vas. autokorjaamo. 13,6
- 28,3 Vistan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Sauvon kirkolle /14,6/). 0,1 oik. St-as. (0,2 oik. tie Varsinais-Suomen parantolaan /2,6/ ja Vaskion kirkolle /40,0/). 0,3 oik. Paimion kirkko (rak. kivistä 1689, alttaritaulun »Kristuksen ylösnousemus» maalannut R. V. Ekman 1865). 0,4 vas. Paimion yhteiskoulu. Ajetaan halki vauraan kirkonkylän. 1,0 oik. Sh-as. (Oik. tie Paimion as:lle /0,1/). 1,1 aseman tasoylikäytävä, vas. kahvila ja Sh-as. 1,4
- 29,7 Paimio, Spurilan tienhaara. Oik. tie Tarvasjoen kirkolle /17,5/, vas. tie Turkuun /26,8/. — Tienhaarassa St-as. ja kahvila.



Paimio—Salo, 29,7 km.

Hyvää, mutta paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, etupäässä laajoja, hyvinhoidettuja peltöjä ja kallioisia kukkuloita. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Paimio, Spurilan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan vauraan kirkonkylän halki. 0,2 vas. kahvila. 0,3 oik. Sh-as. ja kahvila. Aseman tasoylikäytävä. 0,4 vas. Sh-as. (Vas. tie Paimion as:lle /0,1/). 1,0 oik. Paimion yhteiskoulu. 1,1 vas. *Paimion kirkko* (rak. kivistä 1689, alttaritaulun »Kristuksen ylösnouseminen» maalannut R. V. Ekman 1865). (1,2 vas. tie Varsinais-Suomen parantolaan /2,6/ ja Vaskion kirkolle /40,0/). 1,3 vas. St-as. 1,4
- 1,4 Vistan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Sauvon kirkolle /14,6/). 0,2 oik. autokorjaamo. (1,5 oik. tie Husonkylään). 4,2 vas. käyttökunnossa oleva tuulimylly. (5,2 oik. tie Kurjenkylään). (6,0 oik. tie Kevolan pys:lle /0,4/). 6,1 rautatien tasoylikäytävä. Ajetaan komeiden viljelysten halki. 10,8 Halikon pitäjänraja. 13,6
- 15,0 Hajalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Sauvon kirkolle /18,1/). 0,3 vas. St-as. 0,4 oik. Hajalan asema. 1,3 vas. Sh-as. 2,8 edessä laaja viljelty laakso, 3,8 rautatien tasoylikäytävä (Talolan seisake). (5,2 vas. tie Ammakon kylään). 7,6 vas. laaja, komea viljelyslakeus. (8,0 oik. tie Ikelänkylään). 9,0
- 24,0 Tunilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Angelniemen kirkolle /12,7/). Vas. Sh-as. 0,2 vas. Halikon asema. 0,5 rautatien tasoylikäytävä, 2,0 Halikonjoen silta. 2,1
- 26,1 Halikon kirkko. (Kirkko rak. harmaasta kivistä 1440. Alttaritaulu »Kristus ristillä» tuntemattoman tait. maalaama, saatu kirkkoon 1799). (Vas. tie Marttilan kirkolle /30,0/). (0,2 oik. tie Joensuun kartanoon, katso Salon paikallislehteä). 1,1 Salon kauppalanraja. 1,4 oik. Joensuun kartanon viljelyksiä, taustalla kartanon rakennukset. 2,6 oik. laaja viljelysmaisema, taustalla Salon raakasokeritehdas. (3,2 vas. tie Perttelin /10,3/ kautta Somerolle). 3,6
- 29,7 SALON kauppala, Uskelanjoen silta. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Läntistä-Siltakatua.



Espoo—Jorvas, 16,0 km.

Vanhaa valtatieta, vaihtelevia viljelysmaisia, vanhaa ja vaurasta asutusta, hyvinhoidettuja viljelmia.

- 0 Espoon tienristeys. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 oik. St-as. Taloja ja viljelmia. 0,8 Bodomjoen silta. 1,4
- 1,4 Lövkullan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Espoon kirkolle /0,6/ ja as:lle /1,6/). 0,3 vas. pellon takana *Espoon kirkko*, (rak. harmaasta kivistä ennen 1400, alttaritaulun »Pyhä yö» (jäljennös) maalannut Ida Silfverberg 1867). 0,9 oik. St-as. (Oik. sivutie Gumbölen kartanoon ja Nuuksion kylään). (1,1 vas. tie Sökön kylään /8,5/). 1,5 vas. hyvä näköala Espoon as:n ympäristöön. 2,5 vas. edessä Espoon joen komea viljelty laakso. 4,5
- 5,9 Kauklahti. (Vas. tie as:lle). Vas. St- ja Sh-as. Aseman takana kaapeli-, lasi- ja tiilitehtaat. 1,2 oik. *Espoon kartano*.
(Kartano on kuulunut m.m. Horn, Wrede, Sparre, Ramsay, Myhrberg, Donner ja v. Wahlberg suvulle, nykyisin Ramsay-suvun hallussa. Päärakennus 1700-luvulta, uusittu. — Saha ja mylly, vanha puisto kartanon ympärillä). 1,5
- 7,4 Espoon kartanon tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Haapajärven kirkolle /12,0/ ja Veikkolan kylään, missä se yhtyy uuteen Turuntiehen /14,0/). 2,0 vas. Espoon lahti. (3,0 vas. tie Luoman pys:lle). 5,5 vas. Sh-as. (Vas. tie Masalan as:lle). 5,6 vas. St-as. (Vas. tie Finbyn kylään). (5,7 oik. tie Smedsbyn kylään). 7,8 vas. Sh-as. 7,9 vas. Laborin kemiallinen tehdas. 8,6
- 16,0 Jorvaksen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Sunnanvikin /17,9/ kautta Karjaalle, vas. uusi tie Helsinkiin /25,8/.



Jorvas—Espoo, 16,0 km.

Vanhaa valtatieä, vaihtelevia viljelysmaisia, vanhaa ja vaurasta asutusta, hyvinhoidettuja viljelmiä.

- 0 Jorvaksen tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,4 oik. Sh-as. 0,6 oik. Laborin kemiallinen tehdas. (2,9 vas. tie Smedsbyn kylään). 3,0 oik. St-as. (Oik. tie Finbyn kylään). 3,1 oik. Sh-as. (Oik. tie Masalan as:lle). (5,6 oik. tie Luoman pys:lle). 5,9 oik. Espoon lahti. 8,6
- 8,6 Espoon kartanon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Haapajärven kirkolle /12,0/ ja Veikkolan kylään /14,0/, missä se yhtyy uuteen Turuntiehen). 0,1 vas. *Espoon kartano*.
(Kartano on kuulunut m.m. Horn, Wrede, Sparre, Ramsay, Myhrberg, Donner ja v. Wahlberg suvulle, nykyisin Ramsay-suvun hallussa. Päärakennus 1700-luvulta, uusittu. — Saha ja mylly, vanha puisto kartanon ympärillä). 1,5
- 10,1 Kauklahti. (Oik. tie as:lle; as:n takana kaapeli-, lasi- ja tiilitehtaat). 2,5 oik. hyvä näköala Espoon aseman ympäristöön. (3,0 oik. tie Espoon as:lle /1,2/ ja Sökön kylään /8,5/). 3,4 vas. St-as. (Vas. tie Gumbölen kartanoon ja Nuuksion kylään). Oik. pelon takana *Espoon kirkko* (rakennettu harmaasta kivistä ennen 1400, alttaritaulun »Pyhä yö» (jäljennös) maalannut Ida Silberberg 1867). 4,5
- 14,6 Lövkullan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Espoon kirkolle /0,6/ ja as:lle /1,6/). 0,6 Bodomjoen silta. 1,3 vas. St-as. 1,4
- 16,0 Espoon tienristeys. Oik. päätie Pitäjänmäen /11,0/ kautta Helsinkiin, vas. uusi Turuntie Palojärven /20,5/ kautta Turkuun. Vas. sivutie Bodomjärven länsipuolitse Otalammin as:lle /27,0/ ja toinen tie Vantaan tienhaaraan Nurmijärven tielle /14,8/. — Vas. Sh-as.



Jorvas—Sunnanvik, 17,9 km.

Vanhaa valtatieä, vaihtelevia viljelysmaisia, vanhaa ja vaurasta asutusta, hyvin hoidettuja viljelmia.

- 0 Jorvaksen tienhaara. Ajetaan LE suuntaan.
0,3 vas. St-as. 1,3 vas. Sh-as. (2,3 vas. tie Tolsan
pys:lle /1,0/ ja Porkkalaan /19,0/). 4,3
- 4,3 Kirkkonummen kirkko.
(Kirkko rak. harmaasta kivistä ennen 1330. Tulipalon jälkeen perinpohjin korjattu 1573. Altaritaulun »Kristuksen kirkastus» on maalannut hovi-maalari R. V. Ekman. Kirkossa on koristeltu ehtoolliskalkki ja pateeni, jotka arvattavasti on tuotu sotasaaliina 30-vuotisesta sodasta. Kello-tapuli rakennettu 1834. — Kirkon edessä vapaus-sodassa kaatuneiden muistomerkki).
(Oik. tie Smedsbyn /4,5/ ja toinen tie Lappbölen ky-lään /12,0/, vas. tie Kirkkonummen as:lle /1,0/ ja Obbnäsiin /13,0/). Oik. Sh- ja St-as. 2,0 Humalojan silta. (Vas. tie Vuohimäen pys:lle). 7,3 rautatien tasoylikäytävä, vas. Kelan asema. 7,4 oik. Sh-as. 9,0 oik. kaunis näköala Vikträskjärvelle. 9,9 Siuntion-joen silta. 12,0 tie kulkee Vikträskjärven rantaan. 13,6
- 17,9 Sunnanvikin tienhaara. Oik. tie Kyrk-stadin /18,9/ kautta Lohjan ja Karjaan kauppalaan, vas. tie Inkoon /18,8/ kautta Raaseporin tienhaaraan Hangon tielle.



Sunnanvik—Jorvas, 17,9 km.

Vanhaa valtatietä, vaihtelevia viljelysmaisemia, vanhaa ja vaurasta asutusta, hyvin hoidettuja viljelmiä.

- 0 Sunnanvikin tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 1,4 vas. Vikträskjärvi, jonka rantaa tie kulkee. 3,6 Siuntionjoen silta. 6,3 rautatien tasoylikäytävä, oik. Kelan asema. (11,6 oik. tie Vuohimäen pys:lle). Humalojan silta. 13,6
- 13,6 Kirkkonummen kirkko.
(Kirkko rak. harmaasta kivistä ennen 1330. Tulipalon jälkeen perinpohjin korjattu 1573. Altaritaulun »Kristuksen kirkastus» on maalannut hovi-maalari R. V. Ekman. Kirkossa on koristeltu ehtoolliskalkki ja pateeni, jotka arvattavasti on tuotu sotasaaliina 30-vuotisesta sodasta. Kello-tapuli rakennettu 1834. — Kirkon edessä vapaus-sodassa kaatuneiden muistomerkki).
(Oik. tie Kirkkonummen as:lle /1,0/ ja Obbnäsiin /13,0/, vas. tie Lappbölen kylään /12,0/ ja toinen tie Smedsbyn kylään /4,5/). (2,0 oik. tie Tolsan pys:lle /1,0/ ja Porkkalaan /19,0/). 3,0 oik. Sh-as. 4,0 oik. St-as. 4,3
- 17,9 Jorvaksen tienhaara. Oik. uusi tie Helsin-kiin /25,8/, vas. tie Espoon /16,0/ kautta Helsinkiin.



Sunnanvik—Kyrkstad, 18,9 km.

Hyvää, verrattain suoraa maantietä, vaihtelevaa mäkimaastoja, kauniita laaksomaisemia ja hyvinhoidettuja viljelmiä. Asutus vanhaa, tiheää ja vaurasta.

- 0 Sunnanvikin tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 1,5 vas. laaja, kaunis viljelyslakeus. 2,3 vas. *Fanjunkars Museum*, talossa, jossa kirjailija Aleksis Kivi on asunut vv. 1864—71. (Museota hoitaa maanvilj. Öhman — asuu aseman puolella museota lähinnä olevassa talossa). (Oik. tie Sjundbyn kartanoon /2,5/, jonka päärakennusta — lienee v:ltä 1725, kellarit ja alaosa luultavasti keskiajalta — pidetään Uudenmaan komeimpana herraskartanona). Vas. Sh-as. (Vas. tie Billskogin kylään). 2,9 oik. kahvila. 3,0
- 3,0 Siuntion asema (vas.). Tasoylikäytävä. Oik. St-as. 0,2 oik. Sh-as. 1,9 vas. kaunis viljelysvainio. 2,1 oik. Tjusträskjärvi. 3,2
- 6,2 Siuntion kirkkotienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie kirkolle /1,5/).
(*Siuntion P. Pietarin kirkko* on rak. harmaasta kivistä 1460. Kirkon holveissa on jätteitä keskiaikaisista seinämaalauksista.)
(1,1 oik. tie kirkolle /1,8/). (1,2 vas. tie Siggansin kylään). (3,5 vas. tie Flytin kylään). 3,7 oik. St-as. (3,9 oik. tie Lempansin kylään). 5,6 Veijansin kylä. 12,5 oik. Imatran Voima Oy:n Lohjan muuntoasema. 12,7
- 18,9 Kyrkstadin tienristeys. Suoraan jatkuu tie Karjaan kauppalaan /20,9/, oik. tie Lohjan kauppalaan /9,3/, vas. tie Inkoon kirkolle /18,9/.



Kyrkstad—Sunnanvik, 18,9 km.

Hyvää, verrattain suoraa maantietä, vaihtelevaa mäkimaasto, kauniita laaksomaisemia ja hyvinhoidettuja viljelmiä. Asutus vanhaa, tiheää ja vaurasta.

- 0 Kyrkstadin tienristeys. Ajetaan I suuntaan. 0,1 vas. Imatran Voima Oy:n Lohjan muuntoasema. 6,0 Veijansin kylä. (7,7 vas. tie Lempansin kylään). 7,9 vas. St-as. (8,1 oik. tie Flytin kylään). (11,5 oik. tie Siggansin kylään). 11,6
- 11,6 Siuntion kirkkotienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Siuntion kirkolle /1,8/).
(*Siuntion P. Pietarin kirkko* on rak. harmaasta kivistä 1460. Kirkon holveissa on jätteitä keskiaikaisista seinämaalauksista.)
(1,1 vas. tie kirkolle /1,5/). 1,5 vas. Tjusträskjärvi.
4,2 vas. Sh-as. 4,3 vas. St-as. 4,3
- 15,9 Siuntion asema (oik.). Tasoylikäytävä. 0,1 vas. kahvila. 0,7 oik. *Fanjunkars Museum*, talossa, jossa kirjailija Aleksis Kivi on asunut vv. 1864—71. (Museota hoitaa maanvilj. Öhman — asuu aseman puolella museota lähinnä olevassa talossa). Oik. Sh-as. (Vas. tie Sjundbyn kartanoon /2,5/, jonka päärakennusta — lieenee v:ltä 1725, kellarit ja alaosa luultavasti keskiajalta — pidetään Uudenmaan komeimpana herraskartanona). (Oik. tie Billskogin kylään).
1,5 oik. laaja, kaunis viljelyslakeus. 3,0
- 18,9 Sunnanvikin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Jorvaksen /17,9/ kautta Helsinkiin, oik. tie Inkoon kirkon /18,7/ kautta Raaseporin tienhaaraan Karjaan Hangon tielle.



Espoo—Palojärvi, 20,5 km.

Uutta hyvää valtamaantietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, kauniita viljelysmaisemia ja kallioisia metsämaita. Tihenevää huvila-asutusta.

- | | | |
|------|---|-----|
| 0 | Erpoon tienristeys. Ajetaan L suuntaan peltojen halki. (3,2 vas. sivutie Gumbölen kautta Espoon as:lle /3,5/). | 5,0 |
| 5,0 | Nuuksion tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Nuuksion kylään ja Siikajärvelle /7,0/). 0,1 vas. Nupurbölenjärvi. (1,0 vas. sivutie Espoon kartanon tienhaaraan /9,0/). (2,3 oik. tie Histan kartanoon /0,8/). 4,2 vas. Kolmperslampi, jonka rannalla huviloita. (4,6 oik. sivutie Siikajärvelle /5,0/). 5,1 Kirkkonummen pitäjänraja. (5,6 oik. tie Kolmirannalle). 5,8 vas. Vähälampi. | 9,6 |
| 14,6 | Veikkolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Espoon kartanon tienhaaraan /12,5/). 0,4 oik. Lamminjärvi. 1,2 Kalljärven kylä, vas. Kalljärvi. (Oik. tie Lamminjärven rantataloihin). 1,9 vas. St-as. 2,5 Vihdin pitäjänraja. 3,7 vas. Palojärvi. (3,9 oik. tie Tervalammin /3,5/ kautta Ojakkalan as:lle /10,0/). (4,1 vas. tie Palojärven kartanoon). 4,5 ajetaan Palojärven kartanon peltojen halki. 4,0 oik. Huhmarjärvi. 5,6 Huhmarjoen silta. | 5,9 |
| 20,5 | Palojärven tienhaara. Suoraan jatkuu uusi tie Lohjan kauppalaan /19,8/ ja Nummen kautta Turkuun (rakenteilla), oik. tie Vihdin /19,1/ kautta Forssaan. | |



Palojärvi—Espoo, 20,5 km.

Uutta hyvää valtamaantietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, kauniita viljelysmaisemia ja kallioisia metsämaita. Tihenevää huvila-asutusta.

- 0 Palojärven tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,3 Huhmarjoen silta. 1,0 vas. Huhmarjärvi. Ajetaan Palojärven kartanon viljelyksien halki. (1,8 oik. tie Palojärven kartanoon). (2,0 vas. tie Tervalammin /3,5/ kautta Ojakkalan as:lle /10,0/). 2,0 oik. Palojärvi. 3,4 Kirkkonummen pitäjänraja. 4,0 Kalljärven kylä, oik. St-as. 4,2 oik. Kalljärvi. (4,7 vas. tie Lamminjärven rantataloihin). 5,4 vas. Lamminjärvi. 5,9
- 5,9 Veikkolan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Espoon kartanon tienhaaraan /112,5/). Seuraa metsätaival. 3,7 oik. Vähälampi. (3,9 vas. tie Kolmirannalle). 4,5 Espoon pitäjänraja. 4,6 oik. Kolmperlampi, jonka rannalla huviloita. (5,0 vas. sivutie Siikajärvelle /5,0/). (7,3 vas. tie Histan kartanoon /0,8/). (8,5 oik. sivutie Espoon kartanon tienhaaraan /9,0/). 9,0 Nuuksionjoen silta, oik. Nupurbölenjärvi. 9,4 oik. Nupurbölen kartano. 9,6
- 15, Nuuksion tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Nuuksion kylään ja Siikajärvelle /7,0/). Ajetaan edelleen kallioisen metsämaaston ja viljelyksien halki. (1,8 oik. sivutie Gumbölen kautta Espoon as:lle /3,5/). 5,0
- 20,5 Espoon tienristeys. Suoraan jatkuu uusi valtatie Pitäjänmäen /11,0/ kautta Helsinkiin, oik. tie Jorvaksen /16,0/ kautta Karjaalle, vas. ensimmäinen tie Bodomjärven länsipuolitse Otalammin as:lle /27,0/ ja toinen tie Vantaan tienhaaraan /14,4/ Pitäjänmäen—Nurmijärven tielle. — Tienristeyksessä Sh-as.



Palojärvi—Lohja, 19,8 km.

Hyvää uutta valtamaantietä, vaihtelevaa mäki- ja harju-
maastoa, kauniita viljelysmaisemia, jokunen järvinäköala. Asu-
tus alkutaipaleella harvahkoa, lopputaipaleella tiheää.

- | | | |
|------|--|-----|
| 0 | Palojärven tienhaara. Ajetaan L suuntaan. (0,3 oik. tie Vihdin tielle). 4,3 Siuntion pitäjänraja. Ajetaan vaihtelevan metsä- ja viljelysmaaston halki. 6,4 laaja viljelysaukeama. | 7,2 |
| 7,2 | Nummenkylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Nummelan as:lle /5,1/). 0,1 Vihdin pitäjänraja, rautatien alikäytävä. | 0,2 |
| 7,4 | Lohjanharjun tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. rakenteilla oleva uusi tie Nummen kautta Turkuun). 0,3 oik. Näлкälampi. Jatketaan Lohjanharjua pitkin, kaunista kangasmaata. 2,4 Lohjan pitäjänraja. (7,3 oik. vanha tie harjun selkää pitkin Nummen tielle). (8,2 vas. tie Immulan kylään /3,0/). 8,6 vas. St-as. | 8,8 |
| 16,2 | Lohjan asema. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Nummen kirkolle /22,8/). Oik. 2 Sh-as. 0,1 oik. matkustajakoti. 0,4 oik. autokorjaamo. 1,0 rautatien ta-soylikäytävä. 1,2 Lohjan kauppalanraja. 2,3 oik. hyvä näköala Lohjan kauppalaan ja Lohjanjärvelle. .. | 3,6 |
| 19,8 | LOHJAN kauppa la. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Suurlohjankatua. | |



Lohja—Palojärvi, 19,8 km.

Hyvää uutta valtamaantietä, vaihtelevaa mäki- ja harju-
maastoa, kauniita viljelysmaisemia, jokunen järvinäköala. Asu-
tus alkutaipaleella tiheää, lopputaipaleella harvahkoa.

- 0 LOHJAN kauppa. Ajetaan IP suuntaan Suur-
lohjankatua. 1,2 vas. hyvä näköala kauppaan ja
Lohjanjärvelle. 2,4 Lohjan pitäjänraja. 2,6 rauta-
tien tasoylikäytävä. 3,2 vas. autokorjaamo. 3,5 vas.
matkustajakoti. 3,6
- 3,6 Lohjan asema. Jatketaan oik. (Vas. tie Num-
men kirkolle /22,8/). Vas. 2 Sh-as. 0,2 oik. St-as.
(0,6 oik. tie Immulan kylään /3,0/). (1,5 vas. vanha
tie harjun selkää Nummen tielle). Jatketaan Loh-
janharjun selkää. 6,4 Vihdin pitäjänraja. 8,5 vas.
Nälkälampi. 8,8
- 12,4 Lohjanharjun tienhaara. Jatketaan suo-
raan. (Vas. uusi tie Nummen kautta Turkuun). 0,1
rautatien alikäytävä, Siuntion pitäjänraja. Edessä
laaja viljelysaukeama. 0,2
- 12,6 Nummenkylän tienhaara. Jatketaan suo-
raan. (Vas. tie Nummelaan as:lle /5,1/). 2,9 Vih-
din pitäjänraja. (6,9 vas. tie Vihdin tielle). 7,2
- 19,8 Palojärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie
Espoon /20,5/ kautta Helsinkiin, vas. tie Vihdin /19,1/
kautta Forssaan.



Lohja—Kyrkstad, 9,3 km.

Hyvää uutta maantietä, joka kulkee Lohjanharjua ja sen rinteitä, kauniita kylä- ja viljelysmaisia. Asutus tiheää ja hyvinvoipaa.

- 0 LOHJAN kauppala. Ajetaan LE suuntaan Laurinkatua. 0,5 oik. Lohjanjärvi. 1,1 tie nousee Lohjanharjulle. 3,1 oik. hyvä näköala Lohjanjärven mäkisille rantamille, tie seuraa Lohjan kalkkitehtaan kapearaiteista rataa. (3,2 oik. tie Vappulan kylään /3,5/). 3,6 Lohjan pitäjänraja. 5,6 vas. kaunis viljelysmaisia. Ajetaan hyvinhoidettujen peltojen halki. 7,4 rautatien tasoylikäytävä. 7,6 vas. Sh-as. 7,9
- 7,9 Virkkalan kylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie kylän keskustaan ja Virkkalan asille /0,4/). (0,4 oik. tie Lohjan kalkkitehtaalle. Tehdas per. 1879, sementtitehdas 1917 ja 4-raaminen saha 1919; yhtiö harjoittaa myös maanviljelystä. Osakepääoma 50 milj. mk.). (0,9 oik. asemalta tuleva oikotie yhtyy päätiehen). 1,1 oik. kaunis näköala Lohjanjärvelle. 1,4
- 9,3 Kyrkstadin tienristeys. Oik. tie Karjaan /20,9/ kautta Hankoon ja Turkuun, vas. tie Inkoon kirkolle /18,9/ ja Sunnavikin /18,9/ kautta Helsinkiin.



Kyrkstad—Lohja, 9,3 km.

Hyvää uutta maantietä, joka kulkee Lohjanharjua ja sen rinteitä, kauniita kylä- ja viljelysmaisia. Asutus tiheää ja hyvinvoipaa.

- 0 Kyrkstadin tienristeys. Ajetaan P suuntaan kylän läpi. 0,2 vas. kaunis näköala Lohjanjärvelle. (0,5 vas. tie Virkkalan as:lle /0,8/). (1,0 vas. tie Lohjan kalkki- ja sementtitehtaalle, jonka piiput näkyvät tielle. Tehdas per. 1897, sementtitehdas 1917 ja 4-raaminen saha 1919; yhtiö harjoittaa myös maanviljelystä. Osakepääoma 50 milj. mk.). 1,4
- 1,4 Virkkalan kylä. (Vas. tie kylän keskustaan ja as:lle). 0,3 oik. Sh-as. 0,5 rautatien tasoylikäytävä. 0,8 oik. kaunis viljelysaukea. Ajetaan hyvinhoidettujen peltojen halki. 4,3 Lohjan kauppalanraja. (4,7 vas. tie Vappulan kylään /3,5/). 4,8 vas. hyvä näköala Lohjanjärven mäkisille rantamille, etuvas. Lohjan Kalkkitehtaan louhoksia. Tie seuraa tehtaan kapearaiteista rataa. 6,7 tie laskee alas harjulta. 8,4 vas. Lohjanjärvi. 7,9
- 9,3 LOHJAN kauppa. (Katso paikallislehteä).
Kauppalaan tullaan Laurinkatua.



Kyrkstad—Karjaa, 20,9 km.

Hyvää ja leveää valtamaantietä, joka kulkee pitkin Lohjanselkää, etupäässä metsämaita, jokunen hyvinhoidettu viljelys- ja kaunis järvimaisema. Asutus kohtalaisen tiheää ja vaurasta.

0 Kyrkstadin tienristeys. Ajetaan L suuntaan pellon reunaa. (1,4 oik. sivutie Jalassaareen). 1,5 oik. Sh-as. 1,9 edessä korkea, kallioinen kukkula, jolla kolmiomittaustorni (hyvä näköalapaikka). 2,1 rautatien tasoylikäytävä, oik. Pikkujärvi. 4,0 rautatien tasoylikäytävä. 5,5 Karjaan pitäjänraja. 8,3 oik. Mustion asema ja majatalo sekä Sh-as. 8,7

8,7 Mustion tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Mustion tehtaille /2,7/ sekä Karjalohjan Särkijärvelle /16,6/, vas. tie Inkoon as:n /10,8/ kautta Inkoon kirkolle /15,5/).

(Mustion tehtaat, jotka aikaisemmin käsittivät rautatehtaan, masuunin ja vasarapajan, per. 1616. Nykyisin paikalla on massatehdas sekä kolme sähkövoima-asemaa. Tehtaille johtaa Mustion as:lta kapearaiteinen sähköraitiotie. — Tehdasseurakunnan kirkko rak. 1757).

(Mustion kartanosta — kuulunut 1500-luvulla Kustaa Vaasalle ja myöhemmin lähes 200 vuotta Linder suvulle — on nykyisin enää jäljellä komea, 1783 rak. päärakennus, joka on huomattava historiallisten muistojensa takia. Sen yläkerrassa on n.s. keisarinkamari, jossa Aleksanteri I ja Aleksanteri II ovat yöpyneet. Kartanossa oli aikaisemmin arvokas irtaimisto ja taulukokoelma, mutta ne on 1918 omistajan vaihtuessa siirretty muualle. Jäljellä on vain osa seinämaalauksia. Kartanon omistaa nykyään kauppaneuvos Karl Fazer).

Ajetaan kaunist kangasmaata mäntymetsän halki. (4,7 vas. tie Meltolan parantolaan). (6,3 oik. tie Meltolan as:lle). (7,2 vas. tie Kaunislahden as:n /3,8/ kautta Fagervikin kirkolle /12,0/). 8,0 rautatien tasoylikäytävä. 8,3 vas. Sh-as. Jatketaan metsän halki. 11,9 Karjaan kauppalanraja. 12,2

20,9 Karjaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Karjaan kauppalaan /2,6/ ja Raaseporin /10,8/ kautta Hankoon, oik. tie Pohjan /11,5/ kautta Turkuun.



Karjaa—Kyrkstad, 20,9 km.

Hyvää ja leveää valtamaantietä, joka kulkee pitkin Lohjan-
selkää, etupäässä metsämaita, jokunen hyvinhoidettu viljelys- ja
kaunis järvimaisema. Asutus kohtalaisen tiheää ja vaurasta.

- 0 Karjaan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan
metsän halki. 0,3 Karjaan pitäjänraja. 3,9 oik.
Sh-as. 4,2 rautatien tasoylikäytävä. (5,0 oik. tie
Kaunislahden as:n /3,8/ kautta Fagervikin kirkolle
/12,0/). (5,9 vas. tie Meltolan pys:lle). (6,1 oik.
tie Meltolan parantolaan). Kaunista kangasmaata. 12,2
12,2 Mustion tienristeys. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Inkoon as:n /10,8/ kautta Inkoon kirkolle
/15,5/, vas. tie Mustion tehtaille /2,7/ sekä Karja-
lohjan Särkijärvelle /16,6/).

(Mustion tehtaot, jotka aikaisemmin käsittivät
rautatehtaan, masuunin ja vasarapajan, per. 1616.
Nykyisin paikalla on massatehdas sekä kolme säh-
kövoima-asemaa. Tehtaille johtaa Mustion as:lta
kapearaiteinen sähköraiteitie. — Tehdasseurakun-
nan kirkko rak. 1757).

(Mustion kartanosta — kuulunut 1500-luvulla
Kustaa Vaasalle ja myöhemmin lähes 200 vuotta
Linder suvulle — on nykyisin enää jällellä komea,
1783 rak. päärakennus, joka on huomattava histo-
riallisten muistojensa takia. Sen yläkerrassa on
n.s. keisarin kamari, jossa Aleksanteri I ja Alek-
santeri II ovat yöpyneet. Kartanossa oli aikaisem-
min arvokas irtaimisto ja taulukokoelma, mutta
ne on 1918 omistajan vaihtuessa siirretty muualle.
Jällellä on vain osa seinämaalauksia. Kartanon
omistaa nykyään kauppaneuvos Karl Fazer).

- 0,4 vas. Mustion asema ja majatalo, Sh-as. 3,2 Loh-
jan pitäjänraja. 4,7 rautatien tasoylikäytävä. 6,4
vas. Pikkujärvi. 6,6 rautatien tasoylikäytävä, oik.
korkea kalliainen kukkula, jolla kolmiomittaustorni.
7,2 vas. Sh-as. (Vas. sivutie Jalassaareen). 8,7
20,9 Kyrkstadin tienristeys. Suoraan jatkuu tie
Sunnanvikin /18,9/ kautta Helsinkiin, oik. tie Inkoon
kirkolle /18,9/, vas. tie Lohjan kauppalaan /9,3/.



Karjaa—Raasepori, 10,8 km.

Hyvää uutta valtamaantietä, joka kulkee Lohjanharjua ja sen rinteitä, vaihtelevia maisemia, näköaloja järville ja hyvinhoidetuille viljelmille. Asutus aluksi tiheää ja vaurasta, lopputaipaleella harvaa.

- 0 Karjaan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. (0,3 oik. tie Karjaan kirkolle). 0,5 rautatien tasoyli-
käytävä. (Vas. tie Finnbyn kautta Törvessillan tien-
haaraan Raaseporin Inkoon tielle /8,2/). (0,8 vas. tie
Törvessiltaan). (0,9 oik. tie Karjaan hautausmaalle).
1,0 oik. autokorjaamo. Tie kulkee Karjaan kauppalan
hyvinhoidetun metsän halki. (1,5 oik. tie Karjaan
as:lle ja kauppalaan). 1,8 vas. kaunis peltoaukeama
ja Karjaan hyppyrämäki. 2,4 vas. Lapträskjärvi. .. 2,6
- 2,6 KARJAAN kauppa. (Katso paikallislehteä).
Jatketaan suoraan. (Oik. tie as:lle). (1,3 oik. sivu-
tie Pinjaisiin /3,2/). 2,4 vas. kaunis viljelyslakeus.
(Vas. tie Huskvarnin tienhaaraan Raaseporin Inkoon
tielle /6,1/). (4,1 oik. tie Kaskimaan kylään). 4,6
Snappertunan pitäjänraja. 8,2
- 10,8 Raaseporin tienhaara. Suoraan jatkuu tie
Tammisaaren /8,7/ kautta Hankoon, oik. tie Ekerön
kylän /2,0/ kautta Baggbyn kylään /5,0/, vas. tie
Snappertunan /6,0/ ja Inkoon /31,0/ kautta Helsin-
kiin. — RAASEPORIN LINNANRAUNIOT lähellä
Snappertunan kirkkoa. (Katso Tammisaaren paik-
lislehteä).



Raasepori—Karjaa, 10,8 km.

Hyvää uutta valtamaantietä, joka kulkee Lohjanharjua ja sen rinteitä, vaihtelevia maisemia, näköaloja järville ja hyvinhoidetuille viljelmille. Asutus lopputaipaleella tiheää ja vaurasta.

- 0 Raaseporin tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. Metsätaival. 3,6 Karjaan kauppalanraja, oik. kaunis viljelysmaisema. (4,0 vas. tie Kaskimaan kylään). (5,8 oik. tie Huskvarnin tienhaaraan Raaseporin Inkoon tielle /6,1/). (6,9 vas. sivutie Pinjaisiin /3,2/). 7,0 oik. kaunis näköala Lapträskjärvelle ja sen viljellyille rannoille. 8,2
- 8,2 KARJAAN kauppa. (Katso paikallislehteä). Jatketaan suoraan. (Vas. tie kauppalaan ja asemalle). 0,2 oik. kaunis viljelysmaisema, hyppyrimäki. (1,1 vas. kauppalaasta tuleva tie yhtyy päätiehen). 1,5 vas. autokorjaamo. Ajetaan Karjaan kauppalan hyvinhoidetun metsän halki. (1,6 vas. tie Karjaan hautausmaalle). (1,8 oik. tie Finnbyn kautta Törvessillan tienhaaraan /8,2/ Raaseporin Inkoon tielle). 2,1 rautatien tasoylikäytävä. (2,2 vas. oikotie Karjaan kirkolle). 2,6
- 10,8 Karjaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kyrkstadin /20,9/ kautta Lohjalle ja Helsinkiin, vas. tie Pohjan /11,5/ kautta Turkuun.



Raasepori—Tammisaari, 8,7 km.

Hyvää uutta valtamaantietä, joka kulkee Lohjanharjua ja sen rinteitä, komeita metsiä, jokunen viljelysmaisema ja järvinäköala. Asutus alkutaipaleella harvahkoa, lopputaipaleella tiheää.

- 0 Raaseporin tienhaara. Ajetaan LE suuntaan komean metsän halki. (1,3 oik. sivutie Raaseporin aseman /1,1/ kautta Ekerön kylään /2,5/, vas. kylätie Gropbyn kylään). (4,2 vas. sivutie Langansbölen /1,2/ kautta Gropbyhyn /2,5/). 4,3 vas. kaunis näköala Dragavikinselälle. 5,3 Tammisaaren kaupunginraja, vas. Tammisaaren keskusvankila. Vankilassa säilytetään n.s. poliittisia vankeja. Oik. kaunista mäntymetsää. 7,2 vas. Tammisaaren kaupungin uusi hautausmaa. 8,0 oik. vanha hautausmaa. 8,1
- 8,1 Tammisaaren tienhaara. Jatketaan suoraan. Oik. suora tie Turkuun. 0,1 oik. vesitorni. ... 0,6
- 8,7 TAMMISAARI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Raaseporintietä ja Kustaa-Vaasankatua.



Tammisaari—Raasepori, 8,7 km.

Hyvää uutta valtamaantietä, joka kulkee Lohjanharjua ja sen rinteitä, komeita metsiä, jokunen viljelysmaisema ja järvinäköala. Asutus kaupungin jälkeen harvahkoa.

- 0 Tammisaari, Kauppatori. Ajetaan IE suuntaan Kustaa-Vaasankatua ja Raaseporintietä. 0,5 vas. vesitorni. 0,6
- 0,6 Tammisaaren tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie aseman kautta Hangon tielle). 0,1 vas. vanha hautausmaa. 0,9 oik. uusi hautausmaa. 2,0 oik. Tammisaaren keskusvankilan suuri rakennusryhmä. Vankilassa säilytetään n.s. poliittisia vankeja. 2,8 Snappertunan pitäjänraja. 2,8 oik. kaunis näköala Dragavikinselälle. (3,9 oik. sivutie Gropbyn kylään /2,5/). (6,7 oik. tie Gropbyn kylään, vas. tie Raaseporin aseman /1,1/ kautta Ekerön kylään /2,5/). 8,1
- 8,7 Raaseporin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Karjaan /10,8/ kautta Helsinkiin, oik. tie Snappertunan /6,0/ ja Inkoon /31,0/ kautta Helsinkiin, vas. tie Ekerön kylän /2,0/ kautta Baggbyn kylään /5,0/). — RAASEPORIN LINNANRAUNIOT lähellä Snappertunan kirkkoa. (Katso Tammisaaren paikallislehteä).



Tammisaari—Hanko, 37,8 km.

Hyvää, suoraa ja leveää, vain paikoin mutkaista maantietä, joka kulkee Hangonharjun kangasmaista selkää, etupäässä metsämaita, näköaloja merelle ja vehmaalle laaksoviljelyksille. Asutus kaupunkien lähellä tiheää, muuten harvaa.

- 0 TAMMISAARI, Kauppatori. Ajetaan LP suuntaan Kustaa-Vaasankatua, Pohjoista-Rantakatua ja Tehdaskatua. 0,8 rautatien ylikäytävä, käännetään vas. 1,0 Pohjanlahden kääntösilta, oik. Pohjanlahti, vas. Tammisaarenrelmä. Ajetaan Varissaaren poikki. 1,4 Pohjanlahden toinen silta. 1,7
- 1,7 Österbyn tienhaara. Ajetaan suoraan. (Oik. tie Tenholan /11,8/ kautta Turkuun). 1,9 Trollbölenspuron silta, vas. mylly ja saha. 2,2 vas. hyvä näköala Tammisaarenselälle ja kaupunkiin. 4,7
- 6,4 Kisan kylä, rautatien tasoylikäytävä. Vas. kaunis näköala Tammisaarenselälle. 3,3 vas. laaja näköala merelle, jonka rantaa tie seuraa. 3,6 vas. Källvikin hyvä uimaranta kirkasvetisine lähteineen, rantatörmällä kaunis leiripaikka. 4,3 Tenholan pitäjänraja. 4,8 rautatien tasoylikäytävä. (5,9 vas. tie Skogbyn sahalle, oik. sivutie Tenholan kirkolle /20,0/). (6,8 oik. tie Skogbyn kylään /3,0/). 11,2 vas. Lappohjan as. 11,4
- 17,8 Lappohjan kylä. (Vas. tie Lappohjan satamaan /2,0/). 0,3 vas. hautausmaa. 4,8 Hangon pitäjänraja. 5,7 oik. hyvä näköala Bengtsorinselälle. 8,8 Santalan kylän taloryhmä. 11,4 rautatien tasoylikäytävä. (11,9 oik. tie dynamiittitehtaalle — maan ainoa tehdas alallaan). 13,6 Hangon kaupunginraja. (14,1 oik. tie Hiidenvuorelle — Trollbergille —, jolta kaunis näköala merelle, Pro Hanko yhdistyksen kahvila, hyvä uimaranta). (15,1 oik. tie Hopeahietikon — Silversandin — uimarannalle). 17,5 kaupunkiasutus alkaa. 18,3 rautatien tasoylikäytävä. 18,5
- 36,3 Pohjois-Hanko. Käännetään oik. Oik. asema. Ajetaan radan vartta halki kaupungin. 1,5
- 37,8 HANKO, asema. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Rautatiekatua.



Hanko—Tammisaari, 37,8 km.

Hyvää, suoraa ja leveää, vain paikoin mutkaista maantietä, joka kulkee Hangonharjun kangasmaista selkää, etupäässä metsämaita, näköaloja merelle ja vehmaille laaksoviljelyksille. Asutus kaupunkien lähellä tiheää, muuten harvaa.

- 0 HANKO, asema. Ajetaan P suuntaan Rautatiekatua halki kaupungin. 1,5
- 1,5 Pohjois-Hanko. Vas. asema. Jatketaan vas. yli rautatien tasoylikäytävän. (3,4 vas. tie Hopeahietikon — Silversandin — uimarannalle). (4,4 vas. tie Hiidenvuorelle — Trollbergille—, jolta kaunis näköala merelle, Pro Hanko yhdistyksen kahvila, hyvä uimaranta). 4,9 Hangon pitäjänraja. (6,6 vas. tie Dynamiittitehtaalle — alallaan maan ainoa tehdas). 7,1 rautatien tasoylikäytävä. 9,7 Santalan kylän taloryhmä. 12,3 vas. hyvä näköala Bengtsorinselälle. 13,7 Tenholan pitäjänraja. 18,2 oik. hautausmaa. ... 18,5
- 20,0 Lappohjan kylä. (Oik. tie Lappohjan satamaan /2,0/). 0,2 oik. Lappohjan asema. Pitkä metsätaival. (4,6 vas. tie Skogbyn kylään /3,0/). (5,5 oik. tie Skogbyn sahalle, vas. sivutie Tenholan kirkolle /20,0/). 6,6 rautatien tasoylikäytävä. 7,1 Tammisaaren pitäjänraja. 7,8 oik. Källvikin hyvä uimaranta kirkasvetisine lähteineen; rantatörmällä kaunis leiripaikka. 8,0 oik. välkkyä meri. 11,3 oik. hyvä näköala Tammisaarenselälle ja kaupunkiin. 11,4
- 31,4 Kisan kylä, rautatien tasoylikäytävä. 2,5 oik. kaunis näköala Tammisaareen. 2,8 Trollbölenpuron silta, oik. mylly ja saha. 4,7
- 36,1 Österbyn tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Tenholan /11,8/ kautta Turkuun). 0,1 Pohjanlahden silta. Komea näköala oik. Tammisaarenselälle, vas. Pohjanlahdelle. Sillan jälkeen ajetaan Varissaaren poikki. 0,6 Pohjanlahden kääntösilta. 0,8 käännytään oik., rautatien ylikäytävä. 1,7
- 37,8 TAMMISAARI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Tehtaankatua, Pohjoista-Rantakatua ja Kustaa-Vaasankatua.



Karjaa—Pohja, 11,5 km.

Hyvää, joskin paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä, vaihtelevaa mäkimästä, kauniita näköaloja Karjaanjoen vehmaaseen laaksoon. Suuria tehtaita, asutus tiheää.

- 0 Karjaan tienhaara. Ajetaan L suuntaan metsän halki. (0,1 oik. tie Karjaan kirkolle /1,0/, katso Karjaan paikallislehteä). 0,6 oik. kaunis näköala Karjaan kirkolle ja Kirkkojärvelle. 1,0
- 1,0 Karjaan sillan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Karjaan kauppalaan /1,6/). Tienhaarassa *Karjaan taistelun muistomerkki* ruotsinkielisin kirjoituksin: »Tällä sillalla urheat miehet taistelivat kotiseudun ja isänmaan puolesta elokuun 22 p:nä 1713». Suomalaisia johti taistelussa eversti Stjernschantz. — Vas. Landbron täysihoitola. 0,1 Karjaan- eli Muistinjoen vanha kivilta. 0,4 vas. näköala kauppalaan. Tie seuraa Karjaanjokea. 1,3 Pohjan pitäjänraja. 1,6 komea näköala jokilaaksoon, edessä Pinjaisten tehtaata. 2,3
- 3,3 Pinjaisten tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Lönnhammarin tienhaaraan /14,6/ Pohjan Karjalohjan tielle). Vas. Pinjaisten tae- ja huonekalutehtaata (katso Karjaan paikallislehteä). 0,3
- 3,6 Pinjaisten tehdas. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Karjaan kauppalaan /3,6/). Ajetaan kaunista lehtokujaa. 0,7 vas. parooni von Hisingerin tyylikäs huvila, Villa Billnäs. 1,2 vas. hyvä näköala tehtaan viljelmille. 2,2 rautatien tasoylikäytävä. 3,1
- 6,7 Joensuun tehtaata. (Vas. tie tehdasalueelle). 0,4 vas. joen takana tehtaan rautavalimo ja valssilaitos. 1,3 rautatien tasoylikäytävä. 1,9 ajetaan korkean mäen yli, edessä komea viljelysmäisema. 2,6 Fiskarsin kapearaiteisen radan tasoylikäytävä, oik. *Pohjankurun jousitehdas*. Fiskarsinjoen silta. (3,1 vas. tie Pohjankurun as:lle /0,2/). 3,1 rautatien ylikäytävä. 3,2 oik. St-as. (3,4 oik. sivutie Borgbyn kylään). 4,7 vas. hyvä näköala Pohjanlahdelle, vas. kahvila. 4,8
- 11,5 Pohjan kirkko. Suoraan jatkuu tie Tenholan /15,6/ kautta Turkuun, oik. tie Karjalohjalle /23,0/. — Tienhaarassa Sh-as.

(*Pohjan kirkko* rak. harmaasta kivistä todennäköisesti 1200-luvulla, alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut hovimaalari R. V. Ekman).



Pohja—Karjaa, 11,5 km.

Hyvää, joskin paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä, vaihtelevaa mäkimäistöä, kauniita näköaloja Karjaanjoen vehmaaseen laaksoon. Suuria tehtaita, asutus tiheää.

- 0 Pohjan kirkko. Ajetaan IP suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 oik. hyvä näköala Pohjanlahdelle, oik. kahvila. (1,4 vas. sivutie Borgbyn kylään). 1,6 vas. St-as. 1,7 rautatien ylikäytävä. (Oik. tie Pohjankurun as:lle /0,2/). 2,2 Fiskarsinjoen silta, vas. *Pohjankurun jousitehdas*. Fiskarsin tehtaassa kapearaiteisen radan tasoylikäytävä. 3,0 tie nousee korkealle mäelle. 3,5 rautatien tasoylikäytävä. 4,4 oik. Karjaanjoen takana Joensuun tehtaiden rautavalimo ja valssilaitos. 4,8
- 4,8 Joensuun tehtaas. (Oik. tie tehdasalueelle). 0,9 rautatien tasoylikäytävä, oik. Pinjaisten tehtaitten komeita viljelyksiä. 2,4 oik. paroni von Hisingerin tyylikäs huvila, Villa Billnäs. Ajetaan kaunistalehtokujaa. 3,1
- 7,9 Pinjaisten tehtaas. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Karjaan kauppalaan /3,6/). 0,2 oik. Pinjaisten ta- ja huonekalutehtaas (katso Karjaan paikallislehteä). 0,3
- 8,2 Pinjaisten tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Lönnhammarin tienhaaraan /14,6/ Pohjan Karjalohjan tielle). 1,0 Karjaan kauppalanraja. 1,9 oik. näköala kauppalaan. 2,2 Karjaanjoen silta. 2,3
- 10,5 Karjaan sillan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Karjaan kauppalaan /1,6/). Tienhaarassa *Karjaan taistelun muistomerkki* ruotsinkielisin kirjoituksin: »Tällä sillalla urheat miehet taistelivat kotiseudun ja isänmaan puolesta elokuun 22 p:nä 1713». Suomalaisia johti taistelussa eversti Stjernschantz. — Oik. Landbron täysihoitola. 0,2 vas. kaunis näköala Karjaan kirkolle ja Kirkkojärvelle. (0,9 vas. tie kirkolle /1,0/, katso Karjaan paikallislehteä).
- 11,5 Karjaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kyrkstadin tienristeyksen /20,9/ kautta Lohjan kauppalaan ja Helsinkiin, oik. tie Raaseporin /10,8/ kautta Hankoon.



Pohja—Tenhola, 15,6 km.

Hyvää, mutta hyvin mutkaista ja osin mäkistä maantietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, kauniita näköaloja järville ja erittäin hyvinhoidetuille viljelyksille. Asutus tiheää, talot vauraita ja komeita.

- 0 Pohjan kirkko. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 ja 0,2 vas. St-as. 0,3 oik. kahvila. 0,6 vas. hyvä näköala Pohjanlahdelle. 1,1 ajetaan laajan viljelysaukeaman halki. (2,0 vas. tie Dalkarbyn kartanoon — 1400-luvulta, alkuaan Boije suvun kantatila, nykyisin af Enehjelm suvun hallussa). 2,6
- 2,6 Björnsbyn tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Tammisaareen /17,1/). 4,1 oik. Myllyjärvi. 4,3 vas. kaunis maisema, taustalla Pitkäjärvi. (5,0 vas. tie Skarpkullan kylään /3,5/). 5,5 Tenholan pitäjänraja. 5,9 vas. harvinaisen korkea ja kaunis kataja. 8,3 vas. kaunis näköala Bonäsinjärvelle asuttuine rantoineen. (9,0 vas. kylätie Siggbyn kylään /2,0/). 9,5 ajetaan erittäin komean peltoaukean poikki. 10,8 vas. Sh-as. 13,0
- 15,6 Tenhola, Lillvikin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Perniön /20,0/ kautta Turkuun, vas. tie Tenholan kirkon /1,5/ kautta Tammisaareen /15,0/.



Tenhola—Pohja, 15,6 km.

Hyvää, mutta hyvin mutkaista ja osin mäkistä maantietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, kauniita näköaloja järville ja erittäin hyvinhoidetuille viljelyksille. Asutus tiheää, talot vauraita ja komeita.

- 0 Tenhola, Lillvikin tienhaara. Ajetaan IP suuntaan kauniin mäntytaimiston halki. 2,2 oik. Sh-as. 3,0 ajetaan erittäin komean peltoaukean poikki. (4,0 oik. kylätie Siggbyn kylään /2,0/). 4,2 oik. kaunis näköala Bonäsinjärvelle asuttuine rantoineen. 7,1 oik. harvinaisen korkea ja kaunis kataja. 7,5 Pohjan pitäjänraja. (8,0 oik. tie Skarpkullan kylään /3,5/). 8,7 oik. kaunis maisema, taustalla Pitkälampi. 8,9 vas. Myllyjärvi. 13,0
- 13,0 Björsbyn tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tammisaareen /17,1/). (0,6 oik. tie Dal Karlbyn kartanoon — 1400-luvulta, alkuaan Boije suvun kantatila, nykyisin af Enehjelm suvun hallussa). Ajetaan laajan viljelysaukean poikki. 2,0 oik. hyvä näköala Pohjanlahdelle. 2,3 vas. kahvila. 2,4 ja 2,5 oik. St-as. 2,6
- 15,6 Pohjan kirkko. Suoraan jatkuu tie Karjaan /11,5/ kautta Tammisaareen ja Helsinkiin, vas. tie Karjalohjalle /23,0/. Tienhaarassa Sh-as.
(Pohjan kirkko rak. harmaasta kivistä todennäköisesti 1200-luvulla, alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut hovimaalari R. V. Ekman).



Tenhola—Perniö, 20,0 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä, vehmaita, hyvinviljeltyjä laaksoja, kallioisia, komeaa metsää kasvavia mäkiä. Vanhaa vaurasta viljelysseutua, talot komeita.

- 0 Tenhola, Lillvikin tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 0,3 vas. viehättävä viljelysmaisema. 1,0 vas. kaunis näköala Tenholanlahdelle. 3,1 oik. Olsbölen kartano, vas. kartanon laajat viljelykset. (Kartano 1500-luvulta, kuulunut useammalle suvulle, nykyisin Bruncrona suvun hallussa). 4,4 jälleen laaja viljelty laakso. (5,0 vas. sivutie Trollshovdaan meren rannalle /20,0/). 5,9
- 5,9 Svenskbyn kylä. (Oik. tie Kosken as:lle /22,0/). 3,7 Turun ja Porin lääninraja, Perniön pitäjää alkaa. 4,9 Koskenjoen silta. (5,2 vas. tie *Latokartanoon*, alkuaan kuninkaan kartano, nykyinen omistaja C. G. Björkenheim. Päärakennus osittain 1700-luvulta). 6,0 vas. hyvä näköala Latokartanon laajoille viljelyksille. 12,4 Asteljoen silta. 12,8 edessä hyvä näköala Perniön kirkonkylään. 13,3 vas. Keski-Perniön komea osuusmeijeri. 14,1
- 20,0 Perniön kirkko. Suoraan jatkuu tie Salon /22,8/ kautta Turkuun, oik. tie Kosken /10,2/ kautta Suomusjärvelle /40,6/.

(*Perniön kirkko*, P. Laurille omistettu, on rak. harmaasta kivistä 1300-luvulla, alttaritaulun »Kristus ristillä» maal. Aleksandra Sältin. Kirkon katossa on useita Raamatun henkilöitä esittäviä maalauksia 1470-luvulta. Kirkossa säilytetään vanhaa tunte mattoman tait. tekemää alttaritaulua, useita aate lisvaakunoita ja useita muita historiallisia muisto esineitä.)



Perniö—Tenhola, 20,0 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja mäkiä maantietä, vehmaita, hyvinviljeltyjä laaksoja, kallioisia, komeaa metsää kasvavia mäkiä. Vanhaa vaurasta viljelysseutua, talot komeita.

- 0 Perniön kirkko. Ajetaan IE suuntaan kirkonkylän halki. 0,8 oik. Keski-Perniön komea osuusmeijeri. 1,7 Asteljoen silta. (4,4 oik. tie *Latokartanoon*, alkuaan kuninkaan kartano, nykyinen omistaja C. G. Björkenheim. Päärakennus osittain 1700-luvulta). 6,0 oik. hyvä näköala Latokartanon laajoille viljelyksille. 9,2 Koskenjoen silta. 10,4 Uudenmaan lääninraja, Tenholan pitäjä alkaa. 14,1
- 14,1 *Svenskbyn* kylä. (Vas. tie Kosken as:lle /22,0/). (0,9 oik. sivutie *Trollshovdaan* meren rannalle /20,0/). 1,5 laaja viljelty laakso. 2,8 vas. Olsbölen kartano, oik. kartanon laajat viljelykset. (Kartano 1500-luvulta, kuuluneet useammalle suvulle, nykyisin Bruncrona suvun hallussa). 4,5 oik. kaunis näköala Tenholanlahdelle. 5,6 oik. viehättävä viljelysmaisema. 5,9
- 20,0 Tenhola, Lillvikin tienhaara. Oik. tie Tenholan kirkon /1,5/ kautta Tammisaareen /15,0/, vas. tie Pohjan /15,6/ kautta Karjaalle.



Perniö—Salo, 22,8 km.

Hyvää, mutta mäkiä ja mutkaista maantietä, etupäässä viljelysmaita, kauniita näköaloja laajoille, hyvinhoidetuille pelloille, joita metsäiset kukkulat reunustavat. Vanhaa viljelys-seutua, asutus tiheää, talot vauraita ja komeita.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Perniön kirkko. Ajetaan LP suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 oik. pellon takana yhteiskoulu. 0,3 Perniönjoen silta. | 0,4 |
| 0,4 | Perniön tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kemiön kirkolle /26,7/). 0,1 oik. kahvila ja ravintola. 0,3 vas. <i>Perniön museo</i> . 0,5 oik. St-as. Ajetaan Perniönjoen viljavaa laaksoa. | 4,1 |
| 4,5 | Saurun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Teijoon /10,8/). (0,9 oik. tie <i>Paarskylän</i> kartanoon — allodisäteri, kuulunut aikanaan useille huomattaville suvulle, nykyinen omistaja maanvilj. K. F. Kaarlonen). (1,1 oik. tie <i>Paarskylän</i> as:lle /0,6/). Aseman ympärillä vauras kyläasutus. | 2,1 |
| 6,6 | Paarskylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Muurlan kirkolle /16,6/). (1,8 oik. tie Ylikylän saarnahuonekunnan kirkolle /0,3/. Kirkko rak. puusta 1752, kolmiosainen alttaritaulu Joonas Bergmanin maalaama, saatu kirkkoon 1753). Jatketaan edelleen rannikkoradan vartta. 4,0 oik. jätteitä kuivatusta Pohjanjärvestä. 5,8 oik. Kotaladon pys. 6,6 Uskelan pitäjänraja. 6,8 rautatien tasoylikäytävä. Pitempi metsätaival. (9,9 oik. tie Villilän kylään /3,0/). 11,5 rautatien tasoylikäytävä. 12,2 Salon kauppalanraja. Edessä komea viljelty laakso. 13,1 oik. saha ja tiilitehdas. 13,2 rautatien tasoylikäytävä, vas. Salon raakasokeritehdas. | 14,7 |
| 21,3 | Uskelan kirkko. (Katso Salon paikallislehteä). Oik. komea viljelysmaisema, peltojen takana Salon upea kunnalliskoti. (0,2 oik. tie kunnalliskotiin). 0,7 oik. urheilukenttä. | 1,5 |
| 22,8 | SALON kauppala, Uskelanjoen silta. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Sairas-huoneenkatua ja Itäistä Siltakatua. | |



Salo—Perniö, 22,8 km.

Hyvää, mutta mäkistä ja mutkaista maantietä, etupäässä viljelysmaita, kauniita näköaloja laajoille, hyvinhoidetuille pelloille, joita metsäiset kukkulat reunustavat. Vanhaa viljelys-seutua, asutus tiheää, talot vauraita ja komeita.

- 0 SALON kauppala, Uskelanjoen silta. Ajetaan I suuntaan Itäistä-Siltakatua ja Sairashuoneenkataa. 0,8 vas. urheilukenttä. (1,3 vas. tie Salon upeaan kunnalliskotiin, joka näkyy peltöjen takana). 1,5
- 1,5 Uskelan kirkko. (Katso Salon paikallislehteä). Vas. komea viljelysmaisema. 0,2 oik. Salon raakasokeritehdas. Ajetaan komean viljelyslaakson poikki. 1,5 rautatien tasoylikäytävä. 1,6 vas. tiilitehdas ja saha. 2,5 Uskelan pitäjänraja. 3,2 rautatien tasoylikäytävä. (4,8 vas. tie Villilän kylään /3,0/). Pitempi metsätaival. 7,9 rautatien tasoylikäytävä. 8,1 Perniön pitäjänraja. Jatketaan rannikkoradan vartta. 8,9 vas. Kotaladon pys. 10,7 vas. jätteitä kuivatusta Pohjanjärvestä. (12,9 vas. tie Ylikylän saarnahuonekunnan kirkolle /0,3/. Kirkko rak. puusta 1752, komiosainen alttaritaulu Jonas Bergmanin maalaama 1753). 14,7
- 16,2 Paarskylän tienhaara. Ajetaan Perniönjoen viljavaa laaksoa. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Muurlan kirkolle /16,6/). (1,0 vas. tie Paarskylän asille /0,6/). Aseman ympärillä vauras kyläasutus. (1,2 vas. tie *Paarskylän kartanoon* — allodisäteri, kuulunut aikanaan useille huomattaville suvulle, nykyinen omistaja maanvilj. K. F. Kaarlone). 2,1
- 18,3 Saurun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tiejoon /10,8/). 3,6 vas. St-as. 3,8 oik. *Perniön museo*. 4,0 vas. kahvila ja ravintola. 4,1
- 22,4 Perniön tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kemiön kirkolle /26,7/). 0,1 Perniönjoen silta. 0,3 vas. pellon takana yhteiskoulu. 0,4
- 22,8 Perniön kirkko. Suoraan jatkuu tie Tenholan /20,0/ kautta Karjaalle ja Tammisaareen, vas. tie Kosken /10,2/ kautta Suomensjärvelle /40,6/.

(*Perniön kirkko*, P. Laurille omistettu, on rak. harmaasta kivistä 1300-luvulla, alttaritaulun »Kristus ristillä» maal. Aleksandra Sältin. Kirkon katossa on useita Raamatun henkilöitä esittäviä maalauksia 1470-luvulta. Kirkossa säilytetään vanhaa tunte mattoman tait. tekemää alttaritaulua, useita aate-lisvaakunoita ja useita muita historiallisia muisto-esineitä.)



Salo—Paimio, 29,7 km.

Hyvää, mutta paikoin mutkaista ja mäkiä maantietä, etupäässä laajoja, hyvinhoidettuja peltoja ja kallioisia kukkuloita. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 SALON kauppala, Uskelanjoen silta. Ajetaan LP suuntaan Läntistä-Siltakatua. (0,4 oik. tie Perttelin /10,3/ kautta Somerolle). (0,5 vas. tie Joensuun kartanoon, katso Salon paikallislehteä). 1,0 vas. laaja viljelysmaisema, taustalla Salon raakasokeritehdas. 2,2 vas. Joensuun kartanon viljelyksiä, taustalla kartanon rakennukset. 2,5 Halikon pitäjänraja. 2,6 edessä hyvä näköala Halikon kirkonkylään. 3,6
- 3,6 Halikon kirkko. (Kirkko rak. harmaasta kivistä 1440. Alttaritaulu »Kristus ristillä» tuntemattoman tait. maalaama, saatu kirkkoon 1799). (Oik. tie Marttilan kirkolle /30,0/). 0,1 Halikonjoen silta. 1,6 rautatien tasoylikäytävä. 1,9 oik. Halikon asema. 2,1 oik. Sh-as. 2,1
- 5,7 Tunilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Angelniemen kirkolle /12,7/). 0,1 oik. laaja, komea viljelyslakeus. (1,0 vas. tie Ikelän kylään). (3,8 oik. tie Ammakon kylään). 5,2 rautatien tasoylikäytävä (Talolan seisake). Ajetaan laajan viljelyslaakson poikki. 7,7 oik. Sh-as. 8,6 vas. Hajalan asema. 8,7 oik. St-as. 9,0
- 14,7 Hajalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Sauvon kirkolle /18,1/). 2,8 Paimion pitäjänraja, jatketaan edelleen komeiden viljelysten halki. 7,5 rautatien tasoylikäytävä. ((7,6 vas. tie Kevolan pys:lle /0,4/). (8,4 vas. tie Kurjenkylään). 8,6 oik. laakson perällä Varsinais-Suomen parantola. 9,4 oik. kunnossa oleva tuulimylly. 13,4 vas. autokorjaamo. .. 13,6
- 28,3 Vistan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Sauvon kirkolle /14,6/). 0,1 oik. St-as. (0,2 oik. tie Varsinais-Suomen parantolaan /2,6/ ja Vaskion kirkolle /40,0/). 0,3 oik. Paimion kirkko (rak. kivistä 1689, alttaritaulun »Kristuksen ylösnousemus» maalannut R. V. Ekman 1865). 0,4 vas. Paimion yhteiskoulu. Ajetaan halki vauraan kirkonkylän. 1,0 oik. Sh-as. (Oik. tie Paimion as:lle /0,1/). 1,1 aseman tasoylikäytävä, vas. kahvila ja Sh-as. 1,4
- 29,7 Paimio, Spurilan tienhaara. Oik. tie Tarvasjoen kirkolle /17,5/, vas. tie Turkuun /26,8/. — Tienhaarassa St-as. ja kahvila.



Paimio—Salo, 29,7 km.

Hyvää, mutta paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, etupäässä laajoja, hyvinhoidettuja pelloja ja kallioisia kukkuloita. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Paimio, Spurilan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan vauraan kirkonkylän halki. 0,2 vas. kahvila. 0,3 oik. Sh-as. ja kahvila. Aseman tasoylikäytävä. 0,4 vas. Sh-as. (Vas. tie Paimion as:lle /0,1/). 1,0 oik. Paimion yhteiskoulu. 1,1 vas. *Paimion kirkko* (rak. kivistä 1689, alttaritaulun »Kristuksen ylösnouseminen» maalannut R. V. Ekman 1865). (1,2 vas. tie Varsinais-Suomen parantolaan /2,6/ ja Vaskion kirkolle /40,0/). 1,3 vas. St-as. 1,4
- 1,4 Vistan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Sauvon kirkolle /14,6/). 0,2 oik. autokorjaamo. (1,5 oik. tie Husonkylään). 4,2 vas. käyttökunnossa oleva tuulimylly. (5,2 oik. tie Kurjenkylään). (6,0 oik. tie Kevolan pys:lle /0,4/). 6,1 rautatien tasoylikäytävä. Ajetaan komeiden viljelysten halki. 10,8 Halikon pitäjänraja. 13,6
- 15,0 Hajalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Sauvon kirkolle /18,1/). 0,3 vas. St-as. 0,4 oik. Hajalan asema. 1,3 vas. Sh-as. 2,8 edessä laaja viljelty laakso, 3,8 rautatien tasoylikäytävä (Talolan seisake). (5,2 vas. tie Ammakon kylään). 7,6 vas. laaja, komea viljelyslakeus. (8,0 oik. tie Ikelänkylään). 9,0
- 24,0 Tunilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Angelniemen kirkolle /12,7/). Vas. Sh-as. 0,2 vas. Halikon asema. 0,5 rautatien tasoylikäytävä, 2,0 Halikonjoen silta. 2,1
- 26,1 Halikon kirkko. (Kirkko rak. harmaasta kivistä 1440. Alttaritaulu »Kristus ristillä» tuntemattoman tait. maalaama, saatu kirkkoon 1799). (Vas. tie Marttilan kirkolle /30,0/). (0,2 oik. tie Joensuun kartanoon, katso Salon paikallislehteä). 1,1 Salon kauppalanraja. 1,4 oik. Joensuun kartanon viljelyksiä, taustalla kartanon rakennukset. 2,6 oik. laaja viljelysmaisema, taustalla Salon raakasokeritehdas. (3,2 vas. tie Perttelin /10,3/ kautta Somerolle). 3,6
- 29,7 SALON kauppa. Uskelanjoen silta. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Läntistä-Siltakatua.



Paimio—Turku, 26,8 km.

Hyvää, alkutaipaleella osaksi mutkaista ja mäkistä, Tammissillasta lähtien uutta, suoraa ja leveää valtamaantietä ja viertotietä, laajoja hyvinhoidettuja peltoja ja pieniä kallioisia metsäsaarekkeitä. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Paimio, Spurilan tienhaara. Ajetaan L suuntaan kylän halki. 0,2 Paimionjoen silta. (0,3 oik. tie Sukselankylään, vas. tie Tanistenkylään). (1,6 oik. tie Karppistenkylään). 2,1 rautatien tasoyli-
käytävä. 6,1 Piikkiön pitäjänraja. 6,8
- 6,8 Tammissillan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Sauvon kirkolle /15,9/). (1,0 oik. vanha tie Piikkiön kirkolle). Ajetaan uutta suoraa tietä. 3,0 oik. hyvä näköala Piikkiön kirkonkylään. 3,7 oik. Sh-as. (Vas. tie Yltöiseen meren rannalle /6,0/, tien varressa valtion kasvinviljelyskoeasema, toinen tie Harvaluodolle /10,0/). Piikkiönjoen silta. 3,8
- 10,6 Piikkiön kirkonkylä. Vas. St-as. ja kahvila. (Oik. tie Piikkiön as:lle /0,2/ ja kirkolle /0,2/).
(*Piikkiön kirkko* rak. 1755 suurimmaksi osaksi Kuusiston linnan raunioista tuoduista kivistä. Alt-
taritaulun »Kristuksen ristiinnaulitseminen» maa-
lannut G. A. Lucander. Taulun alla on karitsaa
esittävä kullattu veistos sekä pieni taulu »P. Eh-
toollinen». — Kellotapuli vuodelta 1810.)
- 0,9 vas. Piikkiönlahti. 1,8 vas. salmen takana KUU-
SISTONLINNAN RAUNIOIT. (3,1 oik. vanha tie
yhtyy päätiehen). (4,2 vas. tie *Raadelmaan kartanoon*,
aikaisemmin ratsutila, nykyinen omistaja tehtailija
von Rettig. Komea päärakennus rak. 1872, sisustus
vanhaa ja arvokasta). 4,6 vas. *Tuorlan kartanon* ko-
meat rakennukset, (kuulunut useille huomattaville su-
vuille, nykyinen omistaja agronomi Wirzenius). 4,9
Kaarinan pitäjänraja. (7,1 vas. tie Rauhalinnan kar-
tanoon, omistaja kreivi Eric Armfelt, päärakennus
lähes 100 vuotta vanha). 8,3
- 18,9 Ylikylän tienhaara. Jatketaan päällystettyä
viertotietä. (Vas. tie Kuusiston kirkolle, linnanrau-
nioille — katso Turun paikallislehteä — ja Paraisiin
/15,8/). 2,6 oik. saha. 4,2 Turun kaupunginraja.
5,0 oik. hautausmaa. 7,9
- 26,8 TURKU, Aurajoen silta. (Katso paikallis-
lehteä). Kaupunkiin tullaan Uudenmaankatua.



Turku—Paimio, 26,8 km.

Hyvää, alkutaipaleella viertotietä ja uutta, suoraa ja leveää valtamaantietä, Tammisillasta lähtien osaksi mutkaista ja mälikistä, laajoja hyvinhoidettuja peltoja ja pieniä kallioisia metsäsaarekkeitä. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 TURKU, Aurajoen silta. Ajetaan IE suuntaan Uudenmaankatua. 1,9 vas. hautausmaa. 2,7 Kaarinan pitäjänraja. 5,3 vas. saha. 7,9
- 7,9 Ylikylän tienhaara. Jatketaan valtatieä. (Oik. tie Kuusiston kirkolle, linnanraunioille — katso Turun paikallislehteä — ja Paraisiin /15,8/). Päälystetty tie loppuu. (1,2 oik. tie Rauhalinnan kartanoon, omistaja kreivi Eric Armfelt, pääarakennus lähes 100 v:ttä vanha). 3,4 Piikkiön pitäjänraja. 3,7 oik. *Tuorlan kartanon* komeat rakennukset, (kuulunut useille huomattaville suvulle, nykyinen omistaja agronomi Wirzenius). (4,1 oik. tie *Raadelmaan kartanoon*, aikaisemmin ratsutila, nykyinen omistaja tehtailija von Rettig. Komea pääarakennus rak. 1872, sisustus vanhaa ja arvokasta). (5,2 vas. vanha tie Piikkiön kirkolle). 6,5 oik. salmen takana KUUSISTONLINNAN RAUNIOIT. 7,4 oik. Piikkiönlahti. ... 8,3
- 16,2 Piikkiön kirkonkylä. (Vas. tie Piikkiön as.ille /0,2/ ja kirkolle /0,2/). Oik. St-as. ja kahvila. (*Piikkiön kirkko* rak. 1755 suurimmaksi osaksi Kuusiston linnan raunioista tuoduista kivistä. Altaritaulun »Kristuksen ristiinnaulitseminen» maalannut G. A. Lucander. Taulun alla on karitsaa esittävä kullattu veistos sekä pieni taulu »P. Ehtoollinen». — Kellotapuli vuodelta 1810.) Ajetaan yli Piikkiönjoen. 0,1 vas. Sh-as. (Oik. tie Harvaluodolle /10,0/, toinen tie Yltöisiin meren rannalle /6,0/, tien varressa valtion kasvinviljelyskoe-asema). (2,8 vas. vanha tie yhtyy päätiehen). 3,8
- 20,0 Tammisillan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Sauvon kirkolle /15,9/). 0,7 Paimion pitäjänraja. 4,7 rautatien tasoylikäytävä. (5,2 vas. tie Karppistenkylään). (6,5 oik. tie Tanistenkylään, vas. tie Sukselankylään). 6,5 Paimionjoen silta. 6,8
- 26,8 Paimio, Spurilan tienhaara. Oik. tie Salon kauppalaan /29,7/, vas. tie Tarvasjoen kirkolle /17,5/. — Tienhaarassa St-as. ja kahvila.



Turku—Tarvasjoki, 32,8 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja paikoin mäkistä maantietä, joka alkutaipaleella seuraa Aurajokea, laajoja viljeltyjä laaksoja, kallioisia metsäsarekkeitä. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 TURKU, Aurajoen silta. Ajetaan IE suuntaan Uudenmaankatua, Isoa Hämeenkatua ja Hämeentietä. 3,5 edessä Aurajoen komea viljelty laakso, jota pitkin tie kulkee. 4,2 vas. Aurajoki, jota tie seuraa. (5,6 oik. tie Littoisten as:lle /4,0/). 6,3 Liedon pitäjänraja. 7,5 vas. Vanhalinnan talon komeat rakennukset, taustalla mäki, jolla näkötorni. (9,1 oik. tie Suopohjan kylään). 9,9 Kaurinkoskenjoen silta. (10,0 oik. tie Ketolan kylään). 11,0 edessä hyvä näköala Liedon kirkonkylään. 12,3
- 12,3 Lieto, Hyvättylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie kirkon ohi Hakulan tienhaaraan /4,0/ Turun Tampereen tielle).
(*Liedon kirkko*, P. Pietarille omistettu, on rak. 1336 harmaasta kivistä, uudestaan sisustettu 1902. Alttaritaulun »Fariseukset tuovat syntisen vaimon Jeesuksen eteen» maalannut Eero Järnefelt 1908.) 0,1 vas. Sh-as. (0,2 oik. tie Kärpijoen kylään). (1,1 oik. tie Saukonojan kylään). (6,5 vas. tie Kilpijoen kylään). 7,0 vas. komea viljelyslakeus. 8,5 oik. Kaurinkoskenjoen laakso, kaunis viljelysmaisema. (8,9 vas. tie Liedonperän kylään /8,0/. 9,3 oik. Sh-as., vas. Liedon komea osuusmeijeri. 9,4 Kaurinkoskenjoen silta. 10,0 oik. sivutie Sukselan kylän kautta Paimioon /13,0/). 14,9 Tarvasjoen pitäjänraja. Ajetaan Paimionjoen viljeltyä laaksoa. 16,0 tie seuraa jokea. 18,4 oik. hyvä näköala Tarvasjoen kirkonkylään. 20,5 vas. St-as. 20,5
- 32,8 Tarvasjoen kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Kosken /28,0/ kautta Hämeenlinnaan, vas. tie Kyrön as:n /15,4/ kautta Pöytyän kirkolle ja Auran kirkolle /12,6/.

Tarvasjoen kirkko, rak. puusta 1779.



Tarvasjoki—Turku, 32,8 km.

Hyvää, mutt amutkaista ja paikoin mäkistä maantietä, joka lopputaipaleella seuraa Aurajokea, laajoja viljeltyjä laaksoja ja kallioisia metsäsaarekkeitä. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Tarvasjoen kirkon kylä. Ajetaan L suuntaan kylän halki pitkin Paimionjoen viljeltyä laaksoa. 0,01 oik. St-as. 4,5 vas. Paimionjoki, jonka rantaa tie seuraa. 5,6 Liedon pitäjänraja. (10,5 vas. sivutie Sukselan kylän kautta Paimioon /13,0/). 11,1 Kaurinkoskenjoen silta. 11,2 vas. Sh-as., oik. Liedon komea osuusmeijeri. (11,6 oik. tie Liedonperän kylään /8,0/). 13,5 oik. komea viljelyslakeus. (14,5 oik. tie Kilpijoen kylään). 16,1 edessä kaunis viljelysmaisema. 18,7 edessä hyvä näköala Liedon kirkonkylään. (19,4 vas. tie Saukonojan kylään). (20,3 vas. tie Kärpijoen kylään). 20,4 oik. Sh-as. 20,5
- 20,5 Lieto,, Hyvättylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie kirkon ohi Hakulan tienhaaraan /4,0/ Tampereen Turun tielle).
- (Liedon kirkko, P. Pietarille omistettu, on rak. 1336 harmaasta kivistä, uudestaan sisustettu 1902. Alttaritaulun »Fariseukset tuovat syntisen vaimon Jeesuksen eteen» maalannut Eero Järnefelt 1908.) (2,3 vas. tie Ketolan kylään). 2,4 Kaurinkoskenjoen silta. (2,5 vas. tie Suopohjan kylään). 4,8 oik. Vanhalinnan talon komeat rakennukset, taustalla mäki, jolla näkötorni. 6,0 Kaarinan pitäjänraja. 6,3 edessä Aurajoen komea viljelty laakso, oik. joki, jota tie seuraa. (6,7 vas. tie Littoisten as:lle /4,0/). 12,3
- 32,8 TURKU, Aurajoen silta. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Hämeentietä, Isoa Hämeenkatua ja Uudenmaankatua.



Tarvasjoki—Koski, 28,0 km.

Hyvää, mutta mutkaista maantietä, joka seuraa Paimionjokea, komeita, laajoja viljelyslakeuksia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Tarvasjoen kirkonkylä. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,1 Tarvasjoen silta. 1,3 oik. Paimionjoki, jota tie seuraa, etuoi. Juvan voimalaitos. | 1,8 |
| 1,8 | Juvan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Paimion kirkolle /15,7/). Tienhaarassa St-as. 0,1 oik. Tarvasjoen komea meijeri. Tie seuraa edelleen Paimionjokea. 2,3 Marttilan pitäjänraja. | 6,2 |
| 8,0 | Vättilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Halikon kirkolle /25,6/). 1,2 edessä hyvä näköala Marttilan kirkonkylään. (2,1 oik. tie Heikolan taloihin /3,0/). | 2,5 |
| 10,5 | Tiipilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Tilkaisten tienhaaraan Tarvasjoen Kyrön tielle /8,4/). 0,2 vas. Sh-as. (0,6 oik. tie Marttilan kirkolle /0,2/). | |
| | (Marttilan kirkko rak. puusta 1765, korjattu 1893. Altaritaulun »Kristuksen ylösnouseminen» maalannut hovimaalari R. W. Ekman 1857.) | |
| | 1,4 vas. majatalo. 2,3 oik. komea <i>Marttilan taistelun muistomerkki</i> . (Marttilan taistelu, Kaarle herttuan ja Sigismundin puolta pitävien välillä, oli elokuun 29 p:nä 1599 ja päättyi se edellisten voittoon). Oik. Paimionjoki, jota tie edelleen seuraa. (5,7 ajetaan upean viljelyslakeuden halki. 6,9 oik. ja vas. Sh-as. Oik. Marttilan komea osuusmeijeri. | 7,2 |
| 17,7 | Huovariston tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Karinaisten kirkolle /14,0/). 3,3 Kosken pitäjänraja. (3,8 oik. tie Myllykylän kautta Kuusjoen kirkolle /18,0/). Oik. St-as. 8,9 edessä Kosken kirkonkylä. | 10,3 |
| 28,0 | Koski, Talolan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Someron /24,3/ kautta Hämeenlinnaan, vas. tie Mellilän kirkolle /17,9/, oik. tie Kuusjoen /21,9/ kautta Saloon. | |



Koski—Tarvasjoki, 28,0 km.

Hyvää, mutta mutkaista maantietä, joka seuraa Paimionjokea, komeita, laajoja viljelyslakeuksia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Koski, Talolan tienristeys. Ajetaan LE suuntaan kylän halki. (6,5 vas. tie Myllykylän kautta Kuusjoen kirkolle /18,0/). Vas. St-as. 7,0 Marttilan pitäjänraja. 10,3
- 10,3 Huovariston tienhaara. Jatketaan suoraan. Oik. tie Karinaisten kirkolle /14,0/). 0,3 vas. Marttilan komea osuusmeijeri, oik. ja vas. Sh-as. 1,5 ajetaan komean viljelyslakeuden halki. Vas. Paimionjoki, jota tie seuraa. 4,9 vas. *Marttilan taistelun muistomerkki*. (Marttilan taistelu, Kaarle herttuan ja Sigismundin puolta pitävien välillä, oli elokuun 29 p:nä 1599 ja päättyi se edellisten voittoon). 5,8 oik. majatalo. (6,6 vas. tie Marttilan kirkolle /0,2/).
(*Marttilan kirkko* rak. puusta 1765, korjattu 1893. Alttaritaulun »Kristuksen ylösnouseminen» maalannut hovimaalari R. W. Ekman 1857.)
- 7,0 oik. Sh-as. 7,2
- 17,5 Tiipilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tilkaisen tienhaaraan Kyrön—Tarvasjoen tielle /8,4/). (0,4 vas. tie Heikolan taloihin /3,0/). 2,5
- 20,0 Vättilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Halikon kirkolle /25,6/). 3,9 Tarvasjoen pitäjänraja. Tie seuraa Paimionjokea. 6,1 vas. Tarvasjoen komea meijeri. 6,2
- 26,2 Juvan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Paimion kirkolle /15,7/). 0,5 vas. Paimionjoki, jota tie seuraa, takavas. Juvan voimalaitos. 1,1 edessä hyvä näköala Tarvasjoen kirkonkylään. 1,7 Tarvasjoen silta. 1,8
- 28,0 Tarvasjoen kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Turkuun /32,8/, oik. tie Kyrön as:n /15,4/ kautta Pöytyän kirkolle ja Auran kirkolle /12,6/.
- Tarvasjoen kirkko* rak. puusta 1779.



Koski—Somero, 24,3 km.

Hyvää, joskin lopputaipaleella kapeahkoa ja paikoin mutkaista maantietä, etupäässä peltomaita, kauniita viljelys- ja järvimaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Koski, Talolan tienristeys. Ajetaan IP suuntaan kirkonkylän halki. 0,2 vas. matkustajakoti. 0,4 vas. Kosken kirkko ja Sh-as.

(Kosken kirkko rak. tiilestä arkkit. T. Paatelan piirustusten mukaan 1935. Tuntemattoman tait. tekemä kaksiosainen alttaritaulu »Lunastuspäätös» ja »P. Ehtoollinen» siirretty vanhasta kirkosta.)

1,0 oik. vanha kirkkotarha hautausmaineen, vas. osuusmeijeri. 1,1 Paimionjoen silta, oik. Tuimalankoski myllylaitteineen. (1,3 oik. tie Patakoskelle /1,5/). 1,7 vas. Kosken kartano, kuulunut aikaisemmin de Pont suvulle, nykyinen omistaja maanvilj. J. Nyberg. Ajetaan kartanon peltöjen halki. .. 3,0

- 3,0 Sorvaston tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Jyvämäen tienhaaraan /16,0/ Forssan—Loimaan tielle). Ensimmäinen pitempi metsätaival. 4,0 vas. laaja viljelyslakeus. 4,9 Hämeen lääninraja, Someron pitäjä alkaa. (7,7 oik. kaunis lehtokuja Pitkäljärven kartanoon, ratsuvelvollinen säteri 1500-luvulta, kuulunut aikaisemmin m.m. de Pont, Bremer ja Blåfielt suvulle, 1811 lähtien Sagulin suvulle). 8,6 Pitkäljärven salmen kivilta, oik. hyvä näköala järvelle. 11,3

- 14,3 Ävikin kartano. (Oik. sivutie Kerkolan kylän kautta Kuusjoen kirkolle /20,0/). 0,1 oik. kartano (1700-luvulta, kuulunut de Pont ja Gadolin suvulle, nykyinen omistaja A. Haggren. Tilalla laajat viljelykset). 0,5 oik. saha. 0,7 oik. Someron komea, kivistä rak. osuusmeijeri, oik. Someronjoki. 2,5 oik. St-as. (Oik. tie Häntälän kylään /8,0/). 3,3 oik. Pusulanjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 5,2 oik. kaunis mäki- ja järvimaisema. (7,2 oik. tie Rautelankoskelle, jonka rannat luonnonihanat). 8,4 oik. Rautelanjärvi. 8,8 oik. Saarentajärvi ja takana Kirkkojärvi, taustalla kirkko. 10,0 Jaatilanjoen silta. 10,0

- 24,3 Somero, Ruunalan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Talosen tienhaaran /27,8/ kautta Hämeenlinnaan, oik. tie Someron kirkon /1,7/ kautta Somerniemen kirkolle /15,7/ ja Kuusjoen kirkolle /24,4/, vas. tie Haapaniemen tienhaaraan /19,4/ Forssan—Loimaan tielle.



Somero—Koski, 24,3 km.

Hyvää, joskin alkutaipaleella kapeahkoa ja paikoin mutkaista maantietä, etupäässä peltomaita, kauniita viljelys- ja järvimaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Somero, Ruunalan tienristeys. Ajetaan L suuntaan yli Jaatilanjoen sillan. 1,0 vas. Saarentaanjärvi. 1,5 vas. Rautelanjärvi. (2,8 vas. tie Rautelankoskelle, jonka rannat luonnonihanat). 4,8 vas. Pusulanjärvi, jonka rantaa tie seuraa, takavas. kaunis mäki- ja järvimaisema. (7,5 vas. tie Hängtälän kylään /8,0/). Vas. St-as. Vas. Someronjoki, jota tie seuraa. 9,3 vas. saha. 9,9 vas. *Ävikin kartano* (1700-luvulta, kuulunut de Pont ja Gadolin suvuille, nykyinen omistaja A. Haggren. Tilalla laajat viljelykset). 10,0
- 10,0 *Ävikin kartano*. (Vas. sivutie Kerkolan kylän kautta Kuusjoen kirkolle /20,0/). 1,5 vas. kaunis näköala Pitkäljärvelle taustalla Pitkäljärven kartano. 3,0 Pitkäljärven salmen kivilta. (3,7 vas. kaunis lehtokuja *Pitkäljärven kartanoon*, ratsuvelvollinen säteri 1500-luvulta, kuulunut aikaisemmin m.m. de Pont, Bremer ja Blåfielt suvuille, 1811 lähtien Sagulin suvulle). 6,5 Turun- ja Porin lääninraja, Kosken pitäjä alkaa. 7,4 oik. laaja viljelyslakeus. Viimeinen pitempi metsätaival. Ä... 11,3
- 21,3 Sorvaston tienhaara. Jatketaan suoraan. ((Oik. tie Jyvämaen tienhaaraan /16,0/ Forssan—Loimaan tielle). Ajetaan Kosken kartanon laajojen viljelysten halki. 1,3 oik. *Kosken kartano*, kuulunut aikaisemmin de Pont suvulle, nykyinen omistaja maanvilj. J. Nyberg. (1,7 vas. tie Patakoskelle /1,5/). 1,0 Paimionjoen silta, vas. Tuimalankoski myllylaitteineen. 2,0 vas. vanha kirkkotarha hautausmaineen, oik. osuusmeijeri. 2,6 oik. Kosken kirkko ja Sh-as. (Kosken kirkko rak. tiilestä arkkit. T. Paatelan piirustusten mukaan 1935. Tunte mattoman tait. tekemä kaksiosainen alttaritaulu »Lunastuspäätös» ja »P. Ehtoollinen» siirretty vanhasta kirkosta.)
- 2,8 oik. matkustajakoti. 3,0
- 24,3 Koski, Talolan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Tarvasjoen /28,0/ kautta Turkuun, oik. tie Mellilän kirkolle /17,9/, vas. tie Kuusjoen /21,9/ kautta Saloon.



Somero—Porras, 28,7 km.

Kohtalaista, kapeahkoa ja mutkaista maantietä, alkutaipaleella laajoja, hyvinhoidettuja peltoja, lopputaipaleella vaihtelevia metsämaita. Asutus aluksi tiheää ja vaurasta, loppumatkalla harvahkoa.

- 0 Somero, Ruunalan tienristeys. Ajetaan IP suuntaan kylän halki. 2,4 oik. komea viljelysmaise-
 15,4 15,4 Letkunkylä. Vas. Sh-as. Kylän jälkeen vaihtelevaa metsämaata. (3,4 vas. sivutie Kydön kautta Forssaan /16,0/). 3,6 vas. Ruostejärvi. 5,0 vas. vilkkuu Ruostejärven vettä. Edelleen metsämaita. ... 12,4
 27,8 Talosen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Pusulan /33,2/ kautta Helsinkiin). 0,2 oik. laaja viljelysaukea. 0,3 ajetaan Imatran Voima Oy:n korkeajännitelinjan alitse. 0,9
 28,7 Portaan tienhaar a. Suoraan jatkuu tie Tervalammen /10,3/ kautta Hämeenlinnaan ja Helsinkiin, vas. tie Forssaan /20,9/.



Porras—Somero, 28,7 km.

Kohtalaista, kapeahkoa ja mutkaista maantietä, alkutaipaleella vaihtelevia metsämaita, lopputaipaleella laajoja, hyvin hoidettuja peltoja. Asutus aluksia harvahkoa, loppumatkalla tiheää ja vaurasta.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Portaan tienhaara. Ajetaan L suuntaan kylän halki, vas. laaja viljelysaukea. 0,6 ajetaan Imatran Voima Oy:n korkeajännitelinjan alitse. | 0,9 |
| 0,9 | Talosen tienhaara. Jatketaan suoraan metsämaiden halki. (Vas. tie Pusulan /33,2/ kautta Helsinkiin). 7,4 oik. välkkyä Ruostejärven vettä. 8,8 oik. Ruostejärven lahdelma. (9,0 oik. sivutie Kydön kautta Forssaan /16,0/). Edelleen vaihtelevaa metsämaata. | 12,4 |
| 13,3 | Letkun kylä. Oik. Sh-as. (2,0 oik. tie Patamonkylään /5,0/). 4,7 vas. upea viljelyslaakso, jonka reunaa tie kiertele. 5,7 Someron pitäjänraja. (12,2 oik. sivutie Torronkylään /8,0/, vas. sivutie Hirsjärven kylään /6,0/). 13,0 vas. komea villjelysmaisema. Oik. St-as. 14,6 edessä hyvä näköala Someron kirkonkylään, vas. taustalla kirkko. | 15,4 |
| 28,7 | Somero, Ruunalan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Kosken /24,3/ kautta Turkuun, oik. tie Haapaniemen tienhaaraan /19,4/ Forssan—Loimaan tielle, vas. tie Someron kirkon /1,7/ kautta Somerniemen kirkolle /15,7/ ja Kuusjoen kirkolle /24,4/. | |



Porras—Pusula, 34,1 km.

Kohtalaista, hyvin mutkaista ja paikoin hyvin mäkiä maantietä, etupäässä metsämaita, jokunen viljelys- ja kaunis järvi- maisema. Asutus harvahkoa, mutta useimmat taloista vauraita.

- 0 Portaan tienhaara. Ajetaan L suuntaan kylän halki, vas. laaja viljelysaukea. 0,6 ajetaan Imatran Voima Oy:n korkeaajännitelinjan alitse. 0,9
- 0,9 Talosen tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan jatkuu tie Someron /27,8/ kautta Turkuun). 0,4 vas. komea viljelyslaakso, taustalla Salpausselän harjanteita. 0,6 vas. autokorjaamo. 3,0 vas. mylly ja sahalaitos. 5,8 Turpoonjoen silta. 7,7 oik. Liesjärvi. 10,7 vas. St-as. 10,9 vas. Herttuanjärvi. 12,5 ajetaan hyvinhoidetun metsän halki. 13,6 oik. hyvä näköala Liesjärvelle. 14,2 Mustajoen silta, Uudenmaan lääninraja, Pusulan pitäjä alkaa. (16,7 vas. tie Karkkilan kauppalaan /20,0/). 17,3 oik. St-as. 19,0
- 19,9 Kärkölän kirkko. (Kirkko rak. puusta 1842). 6,6 vas. kaunis Vahermanjärvi, jonka rantaa tie kulkee. 10,1 oik. kaunis Löytyjärvi. 14,0 vas. komea viljelyslaakso. 14,2
- 34,1 Pusula, Marttilan tienristeys. Oik. tie Somerniemen /18,5/ kautta Someron kirkolle, vas. tie Vihdin /26,6/ kautta Helsinkiin, toinen tie Pusulan kirkon /4,6/ kautta Nummen kirkolle /18,9/. — Tienhaarassa Sh-as.



Pusula—Porras, 34,1 km.

Kohtalaista, hyvin mutkaista ja paikoin hyvin mäkistä maantietä, etupäässä metsämaita, jokunen viljelys- ja kaunis järvi- maisema. Asutus harvahkoa, mutta useimmat taloista vauraita.

- 0 Pusula, Marttilan tienristes. Ajetaan IP suuntaan komean viljelyslaakson reunaa. 3,4 vas. kaunis Löytyjärvi. 6,7 oik. kaunis Vahermanjärvi, jonka rantaa tie kulkee. 14,2
- 14,2 Kärkölän kirkko. (Kirkko rak. puusta 1842). 1,7 vas. St-as. (2,3 oik. tie Kärkkilän kauppalaan /20,0/). 14,2 Mustajoen silta, Uudenmaan lääninraja, Tammelan pitäjä alkaa. 5,4 vas. hyvä näköala Liesjärvelle. 6,5 ajetaan hyvinhoidetun metsän halki. 7,7 oik. Herttuanjärvi. 8,3 oik. St-as. 9,0 vas. Liesjärvi. 13,2 Turpoonjoen silta. 16,0 oik. mylly ja sahalaitos. 18,4 oik. autokorjaamo. 18,6 oik. komea viljelyslaakso, taustalla Salpausselän harjanteita. .. 19,0
- 33,2 Talosen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Someron /27,8/ kautta Turkuun). 0,2 oik. laaja viljelysaukea. 0,3 ajetaan Imatran Voima Oy:n korkeajännitelinjan alitse. 0,9
- 34,1 Portaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Tervalammen /10,3/ kautta Helsinkiin ja Hämeenlinnaan, vas. tie Forssaan /20,9/. ..



Pusula—Vihti, 26,6 km.

Hyvää, mutta alkutaipaleella mutkaista ja verrattain mäkistä maantietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, kauniita näköaloja laajoille viljelyslakeuksille ja järville. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Pusula, Marttilan tienristeys. Ajetaan I suuntaan. 0,3 oik. Pusulan meijeri. Ajetaan Pusulanjoen viljellyn laakson reunamaa. 3,0 Pusulanjoen silta. (3,4 vas. tie Ahonpään taloihin). 3,7 oik. Karisjärvi vehmaine rantoineen. 9,0 edessä upea viljelysmaisema. 10,5
- 10,5 Ikkalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Karkkilan kauppalaan /9,7/). (0,5 oik. tie Pusulan kirkolle /10,2/). Vas. St-as. 1,1 oik. komea viljelysmaisema. (3,1 oik. tie Hirvijoentaustan taloihin). 3,8 Vihdin pitäjänraja. 8,0 edessä komea viljelty laakso, vas. Vanjärvi. 8,3
- 18,8 Jokikunnan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Nummen kirkolle /20,4/). 0,5 vas. St-as. 0,6 Vanjoen silta. (0,9 oik. tie Härtsilän kylään). 2,0 vas. Vanjärvi viljeltyine rantoineen. (5,7 oik. tie Vihdin hautausmaalle). 5,9 edessä kaunis maisema, taustalla Vihdin Kirkkojärvi. (6,7 oik. tie Irjalan ja Koikkalan kartanoihin). 7,3 oik. komea näköala kirkonkylään. 7,8
- 26,6 Vihdin kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Palojärven /15,9/ kautta Helsinkiin, vas. tie Karkkilan kauppalaan /21,6/).



Vihti—Pusula, 26,6 km.

Hyvää, mutta lopputaipaleella mutkaista ja verrattain mäkistä maantietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, kauniita näköaloja laajoille viljelyslakeuksille ja järville. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Vihdin kirkonkylä. Ajetaan L suuntaan kirkonkylän halki. 0,5 vas. komea näköala kirkonkylään. 1,0 vas. kaunis maisema, keskellä Vihdin Kirkkojärvi. (1,1 vas. tie Irjalan ja Koikkalan kartanoihin). (2,1 vas. tie Vihdin hautausmaalle). 3,0 edessä upea näköala Vanjärvelle viljeltyine rantoineen. (6,9 vas. tie Härtsilän kylään). 7,2 Vanjoen silta. 7,3 oik. St-as. 7,8
- 7,8 Jokikunnan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Nummen kirkolle /20,4/). 0,3 oik. viljelyksien takana Vanjärvi. 4,5 Pusulan pitäjänraja. (5,2 vas. tie Hirvijoentaustan taloihin). 6,0 vas. komea viljelysmaisema. (7,8 vas. tie Pusulan kirkolle /10,2/). Oik. St-as. 8,3
- 16,1 Ikkalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Karkkilan kauppalaan /9,7/). Vas. upea viljelysmaisema. (7,1 oik. tie Ahonpään taloihin). 7,5 Pusulanjoen silta. Jatketaan joen viljellyn laakson reunaan. 10,2 vas. Pusulan meijeri. 10,5
- 26,6 Pusula, Marttilan tienristeys. Oik. tie Portaan /34,1/ kautta Hämeenlinnaan ja Forssaan, vas. tie Pusulan kirkon /4,6/ kautta Nummen kirkolle /18,9/, suoraan jatkuu tie Somerniemen /18,5/ kautta Someron kirkolle.



Vihti—Palojärvi, 15,9 km.

Hyvää ja leveää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, kauniita näköaloja laajoille viljelyksille ja järville. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Vihdin kirkonkylä. Ajetaan IE suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 oik. Sh-as. 0,3 Vihdinjoen silta, oik. Kirkkojärvi. 0,8 vas. *Vihdin kirkko* (rak. tiilistä 1772, korjattu ukkosen sytyttämien palojen jälkeen 1822 ja 1848. Alttaritaulu »Kristuksen ylösnouseminen» B. Godenhjelman maalaama 1846). Oik. hyvä näköala Kirkkojärvelle. 0,9 oik. St-as. ja Vihdin osuusmeijeri. 1,0 oik. lottien kahvila. 1,4
- 1,4 Ristilän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Otalammen as:lle /10,5/ ja Nurmijärvelle /23,8/). — Tienhaarassa St-as. ja kahvila. (2,3 vas. tie Ojakkalan as:lle /6,0/). (4,1 oik. tie Oravalan kylään). 5,2 oik. komea viljelyslaakso. (5,7 oik. tie Veikkolan kartanoon /1,0/). 8,5 ajetaan Lohjanharjua, oik. tie Päivölän lepokotiin. (9,2 vas. tie Ojakkalan as:lle /6,0/). 9,9
- 11,3 Nummelan asema. Jatketaan vas. rautatien tasoylikäytävän yli. (Oik. ensimmäinen tie Niemenkylään /3,0/, tien varressa majatalo ja Nummelan luonnonhoitola, toinen tie Nummenkylän tienhaaraan /5,1/ uudelle Turun valtatielle, kolmas tie Nummelan as:lle /0,6/). — Tienhaarassa oik. kahvila ja St-huolto, vas. Sh-huolto. 0,3 vas. Enäjärvi. (0,9 vas. tie Härköilän kylään). (1,5 vas. tie Lusilan kylään /5,0/). (4,3 oik. tie Turun valtatielle ja Palojärven kartanoon). 4,6
- 15,9 Palojärven tienhaara. Suoraan jatkuu valtatie Espoon /20,5/ kautta Helsinkiin, oik. tie Lohjan /19,8/ kautta Hankoon ja uusi tie Nummen kautta Turkuun (rakenteilla).



Palojärvi—Vihti, 15,9 km.

Hyvää ja leveää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, kauniita näköaloja laajoille viljelyksille ja järville. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Palojärven tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. (0,3 vas. tie Turun valtatielle ja Palojärven kartanoon). (3,1 oik. tie Lusilan kylään /5,0/). 3,4 oik. Enäjärvi. (3,7 oik. tie Härköilän kylään). 4,5 rautatien tasoylikäytävä. 4,6
- 4,6 Nummela n asema. Jatketaan oik. (Vas. ensimmäinen tie Nummela n as:lle /0,6/, toinen tie Nummenkylän tienhaaraan /5,1/ uudelle Turun valtatielle, kolmas tie Niemenkylään /3,0/, tien varressa majatalo ja Nummela n luonnonhoitola. — Tienhaarassa oik. Sh-huolto, vas. St-huolto ja kahvila. (0,7 oik. tie Ojakkalan as:lle /6,0/). (1,4 ajetaan Lohjanharjua, vas. tie Päivölän lepokotiin. (4,2 vas. tie Veikkolan kartanoon 1,0). Vas. komea viljelyslaakso. (5,8 vas. tie Oravala n kylään). (7,6 oik. tie Ojakkalan as:lle /6,0/). 9,9
- 14,5 Ristilä n tienhaara. Jatketaan suoraan. Oik. tie Otalamme n as:lle /10,5/ ja Nurmijärvelle /23,8/). — Tienhaarassa St-as. ja kahvila. 0,4 vas. lottien kahvila, hyvä näköala Kirkkojärvelle, oik. *Vihdin kirkko* (rak. tiilistä 1772, korjattu ukkosen sytyttämien palojen jälkeen 1822 ja 1848. Alttaritaulu »Kristuksen ylösnouseminen» B. Godenhjelmin maalaama 1846). 0,5 vas. St-as. ja Vihdin osuusmeijeri, vas. kaunis järvimaisema. 1,1 Vihdinjoen silta. 1,3 vas. Sh-as. 1,4
- 15,9 Vihdin kirkonkylä. Vas. jatkuu tie Pusulan /26,6/ kautta Hämeenlinnaan ja Forssaan, oik. tie Karkkila n kauppalaan /21,6/.



Helsinki—Jorvas, 25,8 km.

Uutta, suoraa ja leveää valtatieä, joka kulkee monien leveiden merensalmien poikki, kauniita näköaloja meren saarekkaille selille ja lahdille, vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita. Esikau-
punki- ja huvila-asutusta.

- 0 HELSINKI, rautatieasema. Ajetaan LE suuntaan Kaivokatua, Simonkatua, Kansakoulukatua, Malmirinnettä, Ruoholahdenkatua ja Itämerenkatua. 2,0 vas. Kellosaaren lentohalli, taustalla Jätkäsaaren hiilisatama. 2,7 Lauttasaaren komea silta. 3,1 oik. autokorjaamo. 3,2
- 3,2 Lauttasaari. (Vas. tie Kasinolle). 0,8 oik. näkyy Seurasaarenselkä, 1,0 vas. kahvitupa. 2,1 Koi-
vusaaren silta. 2,7 Hanaholman silta, Espoon pitäjän-
raja. 3,0 Karhusalmen silta. Silloilta komea näkö-
ala molemmin puolin. 3,2 vas. Björnholman kartano.
4,1 Karhulahden silta. 4,5 vas. Westendin hiekka-
ranta. 4,8
- 8,0 Westend. (Oik. tie verkkopallokentille ja ravinto-
laan /0,2/, vas. tie omakotialueelle). Vas. Sh-huolto.
1,6 oik. St-as. 4,8 oik. Sh-as. (5,8 oik. sivutie Kau-
niaisten kauppalaan /8,0/). (9,5 vas. sivutie Sököhön).
9,9 vas. Stenvikin kartano ja tiilitehdas. 10,5 vas.
Espoonlahti, jonka rantaa tie seuraa. 11,3
- 19,3 Espoonlahden silta. Kirkkonummen pitäjän-
raja. Sillalta komea näköala molempiin suuntiin.
Alkaa metsätaival. 4,0 vas. lottien kahvitupa. 5,2
edessä komea viljelysmaisema. 5,8 oik. Laborin ke-
miallinen tehdas. 6,2 oik. Sh-as. 6,3 rautatien yli-
käytävä. 6,5
- 25,8 Jorvaksen tienhaara. Suoraan jatkuu tie
Sunnanvikin /17,9/ kautta Hankoon ja Turkuun, oik.
vanha tie Espoon /16,0/ kautta Helsinkiin.



Jorvas—Helsinki, 25,8 km.

Uutta, suoraa ja leveää valtatieä, joka kulkee monien leveiden merensalmien poikki, kauniita näköaloja meren saarekkailla selille ja lahdille, vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita. Huvila- ja esikaupunkiasutusta.

- 0 Jorvaksen tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,2 rautatien ylikäytävä. 0,3 vas. Sh-as. Ajetaan komean viljelysaukean poikki. 0,7 vas. Laborin kemiallinen tehdas. 2,5 oik. lottien kahvitupa. Metsätaival. 6,5
- 6,5 Espoonlahden silta. Espoon pitäjänraja. Silta komea näköala molempiin suuntiin. Jatketaan Espoonlahden rantaa. 1,4 oik. Stenvikin kartano ja tiilitehdas. (1,8 oik. sivutie Sököhön). (7,5 vas. sivutie Kauniaisten kauppalaan /8,0/). 8,5 vas. Sh-as. 9,7 vas. St-as. 11,3
- 17,8 Westend. (Vas. tie verkkopallokentille ja ravintolaan /0,2/, oik. tie omakotialueelle). Oik. Sh-huolto. 0,1 oik. Westendin hiekkaranta. 0,7 Karhulahden silta. Ajetaan poikki Karhuniemen. 1,6 oik. Björnholman kartano. 1,8 Karhusalmen silta. 2,1 Hanaholman silta, Helsingin kaupunginraja. 2,7 Koivusaaren silta. Silloilta komea näköala molemmille sivuille. 3,6 vas. Seurasaarenselkä. 3,8 vas. kahvitupa. 4,8
- 22,6 Lauttasaari. (Oik. tie Kasinolle). 0,1 vas. autokorjaamo. 0,3 Lauttasaaren komea silta. 1,2 oik. Kellosaaren lentohalli, taustalla Jätkäsaaren hiilisatama. 3,2
- 3,2 HELSINKI, rautatieasema. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Itämerenkatua, Ruoholahdenkatua, Malminrinnettä, Kansakoulukatua, Siimonkatua ja Kaivokatua. — Suomen Matkailijayhdistyksen toimisto Aleksanterink. 7 a.



Tampere—Kangasala, 20,8 km.

Uutta hyvää valtatieä, kauniita järvi- ja viljelysmaisemia, vanhoja kulttuurimuistoja. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 TAMPERE, Keskustori. Ajetaan I suuntaan Hämeenkatua, Hatanpään valtatieä ja Kalevankankaan-tietä. 0,9 rautatien ylikäytävä, vas. Tampereen as. 2,0 vas. hyvä näköala kaupunkiin. 2,3 oik. Tampereen hautausmaa. 3,8 rautatien tasoylikäytävä. 4,2 vanhan joen uoman, Vuohenojan silta. 4,7 Messukylän pitäjänraja. 5,2 oik. urheilukenttä, vas. Sh-as. 5,3 oik. *Messukylän vanha kirkko* (rak. harmaasta kivistä 1300- tai 1400-luvulla, omistettu P. Mikaelille; käy-tään kesäisin juhlatilaisuuksissa). 5,6
- 5,6 Messukylän kirkko. (Vas. tie Messukylän as:lle /0,4/ ja Aitolahdelle /9,9/).
(*Kirkko* rak. tiilestä arkkit. Höijerin piirustusten mukaan 1879, alttaritaulu »Kananealainen nainen Jeesusken jalkain juuressa» Aleksandra Sältinin maalaama.)
- Oik. St-as. 0,1 oik. Messukylän hautausmaa. 2,3 oik. Kaukajärvi, jonka rantaa tie seuraa. 3,3
- 8,9 Vehmaisten kylä. Oik. kylän uimaranta. (Vas. tie Vehmaisten as:lle /0,7/). Jatketaan omakotialueen halki. 7,2 oik. taustalla Roineen Liuksialanperä. 8,3
- 17,2 Rekiälän tienhaara. Jatketaan päätieta. (Oik. tie Moisio:n as:n /24,0/ kautta Lempäälään). 0,4 oik. Kangasalan urkutehdas. (Vas. tie Kirkkoharjun näkö-tornille — lottien kahvitarjoilu). 0,9
- 18,1 Kangasalan kirkko. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kangasalan as:lle /6,0/ ja Aitolahdelle /12,6/). Tienhaarassa Sh- ja St-as., oik. autokorjaamo.
(*Kangasalan kirkko* rak. kivistä 1765, korj. arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1896. Altta-ritaulu »Jeesus Getsemanessa» majuri J. J. Tavast-jernan maalaama. Kirkossa on vanha, veistoku-vin koristeltu saarnatuoli ja puisia pyhimysten kuvia).
- 0,1 oik. matkustajakoti. 0,2 oik. kahvila. 0,7 oik. Kirkkojärvi. Noustaen Kangasalan harjulle. 1,0 vas. Vesijärvi. 2,6 oik. St-as. 2,7
- 20,8 Kangasala, Huutijärven tienhaara. Oik. tie Päl-käneen /26,7/ kautta Hämeenlinnaan, vas. tie Ori-veden /35,0/ kautta Jyväskylään ja Vaasaan. — Tienhaarassa Sh-as.



Kangasala—Tampere, 20,8 km.

Uutta hyvää valtatiötä, kauniita järvi- ja viljelysmaisia, vanhoja kulttuurimuistoja. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Kangasala, Huutijärven tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 0,1 vas. St-as. 0,8 oik. Vesijärvi. Ajetaan Kangasalanharjua pitkin. 1,8 vas. Kirkkojärvi. 1,9 päällystetty tie alkaa. 2,5 vas. kahvila. 2,6 vas. matkustajakoti. 2,7
- 2,7 Kangasalan kirkko. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kangasalan as:lle /6,0/ ja Aitolahdelle /12,6/). Tienhaarassa Sh- ja St-as., vas. autokorjaamo.
(Kangasalan kirkko rak. kivistä 1765, korj. arkk. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1896. Alttaritaulu »Jeesus Getsemanessa» majuri J. J. Tavaststjernan maalaama. Kirkossa on vanha, veistokuvien koristeltu saarnatuoli ja puisia pyhimysten kuvia).
0,1 oik. tie Kirkkoharjun näkötorille (lottien kahvitarjoilu). 0,2 oik. kahvila ja ruokala. 0,5 vas. Kangasallan urkutehdas. 0,9
- 3,6 Rekiälän tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Moision as:n /24,0/ kautta Lempäälään). 0,9 vas. kaunis viljelysmaisa, taustalla Roineen Liuksialanperä. 5,9 vas. Kaukajärvi, jonka rantaa tie seuraa. 8,3
- 11,9 Vehmaisten kylä. Vas. kylän uimaranta. (Oik. tie Vehmaisten as:lle /0,7/). Jatketaan peltojen halki. 3,2 vas. Messukylän hautausmaa. 3,3
- 15,2 Messukylän kirkko. (Oik. tie Messukylän as:lle /0,4/ ja Aitolahdelle /9,9/).
(Kirkko rak. tiilestä arkk. Höijerin piirustusten mukaan 1879, alttaritaulu »Kananealainen nainen Jeesuksen jalkain juuressa» Aleksandra Sältinin maalaama.)
Vas. St-as. 0,3 vas. Messukylän vanha kirkko (rak. harmaasta kivistä 1300- tai 1400-luvulla, omistettu P. Mikaelille; käytetään kesäisin juhlatilaisuuksissa). 0,4 vas. urheilukenttä, oik. Sh-as. 0,9 Tampereen kaupunginraja. 1,4 vanhan joen uoman, Vuohenojan silta. 1,8 rautatien tasoylikäytävä. 3,2 vas. Tampereen hautausmaa. 3,5 oik. hyvä näköala kaupunkiin. 4,7 rautatien ylikäytävä, oik. Tampereen as. 5,6
- 20,8 TAMPERE, Keskustori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Kalevankankaantietä, Hatanpään valtatiötä ja Hämeenkatua.



Tampere—Ylöjärvi, 11,6 km.

Viertotietä ja hyvää valtamaantietä, kauniita näköaloja järville tiheästi asuttuine rantoineen. Esikaupunkiasutusta.

- 0 TAMPERE, Keskustori. Ajetaan L suuntaan Hämeenkatua ja Pirkkalan valtatieä. 1,7 oik. hyvä näköala Näsijärvelle, ajetaan Pyynikinharjun rinnettä. 3,7 vas. hyvä näköala Pyhäjärvelle, ajetaan Pispalan kaupunginosan halki. 4,9 oik. Sh-as. 5,3 vas. autokorjaamo. 5,6
- 5,6 Epilän tienhaara. Jatketaan oik. rautatien tasoylikäytävän yli. (Vas. tie Nokian /9,2/ kautta Turkuun ja Poriin). 0,1 vas. Oy. Sahanterän tehdasrakennus ja Epilän konepaja, oik. Epilän nahkatehdas. 0,4 vas. Tohloppijärvi. 2,5 ajetaan Lamminkylän esikaupungin halki, oik. hyvä näköala viljelyksille, taustalla Pyynikinharju esikaupunkiasutuksineen. 2,7 Ylöjärven pitäjänraja. (3,1 oik. tie Teivaalan kartanoon /1,2/, säterirustholli 1500-luvulta, kuulunut useille suvulle, nykyisin Teivaala suvun hallussa). Ajetaan hyvinhoidetun metsän halki. 4,8 oik. hyvä näköala Keijärvälle ja Ylöjärven kirkonkylään. 5,8 kaunis koivukuja. 6,0
- 11,5 Ylöjärven kirkonkylä. Oik. tie Kurun /51,2/ kautta Virroille, vas. tie Hämeenkyrön /28,2/ kautta Ikaaliseen.



Ylöjärvi—Tampere, 11,6 km.

Hyvää valtamaantietä ja viertotietä, kauniita näköaloja järville tiheästi asuttuine rantoineen. Esikaupunkiasutusta.

- 0 Ylöjärven kirkonkylä. Ajetaan IE suuntaan. 0,1 kaunis koivukuja. 0,2 vas. hyvä näköala Keijärvälle. Kylän viljelyksien jälkeen ajetaan hyvinhoitettun metsän halki. (2,9 vas. tie Teivaalan kartanoon /1,2/, säterirustholli 1500-luvulta, kuulunut useille suvuille, nykyisin Teivaalan suvun hallussa). 3,3 Tampereen kaupunginraja. 3,5 ajetaan Lamminkylän esikaupungin halki, vas. hyvä näköala viljelyksille, taustalla Pyynikinharju kaupunkiasutuksineen. 4,7 oik. Tohloppijärvi. 5,8 vas. Epilän nahkatehdas, oik. Epilän konepaja ja Oy. Sahanterän tehdasrakennus. 6,0 rautatien tasoylikäytävä. 6,0
- 6,0 Epilän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Nokian /9,2/ kautta Turkuun ja Poriin). 0,1 oik. kahvila. 0,3 oik. autokorjaamo. 0,7 vas. Sh-as. 1,0 etuoik. Pyynikinharjun asuttu rinne. 1,9 ajetaan Pispalan kaupunginosan halki, oik. hyvä näköala Pyhäjärvelle. 2,7 vas. hyvä näköala Näsijärvelle, ajetaan Pyynikinharjun rinnettä. 3,5 edessä Pyynikin näkötorni. 5,6
- 11,6 TAMPERE, Keskustori. (Katso paikallislehtiä). Kaupunkiin tullaan Pirkkalan valtatieä ja Hämeenkatua.



Ylöjärvi—Kuru, 51,2 km.

Huononpuoleista, hyvin mutkaista ja mäkistä maantietä, jota parhaillaan uusitaan, kauniita näköaloja järville ja viljelyksille. Asutus tiheänpuoleista, talot vauraita.

- 0 Ylöjärven kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan kylän halki, 0,8 oik. kaunis näköala Keijärvelle. 1,1 vas. *Ylöjärven kirkko* (rak. rakennusmestari Mikael Roosin johdolla puusta 1850, alttaritaulu »Vapahtaja ristillä» hovimaalari R. W. Ekmanin maalaama 1870). 2,6
- 2,6 Veittijärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Viljakkalan kirkolle /27,1/). 1,7 vas. kaunis Veittijärvi, jonka rantaa tie seuraa. 4,0 oik. Näsijärven Vahantalahti. 4,8 Vahantajoen silta. 7,4 oik. Kaiharinlahti. 12,3 vas. Sh-as., oik. Kaiharinlahden perä. 18,1 oik. Pengonpohjan perä. 18,4 vas. St-as. 18,9
- 21,5 Pengonpohjan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Viljakkalan kirkolle /17,0/). 1,2 oik. hyvä näköala. 2,4 vas. Pengonpohjan rukoushuone (rak. 1898). 3,6 oik. komea näköala. 3,7 Teiskon pitäjänraja. 6,7 oik. Kallojärvi. 8,4 vas. Pitkäjärvi. .. 9,4
- 30,9 Piuharin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Poikkeluksen kylän kautta takaisin päätielle /11,0/). 2,0 oik. kapea, kaunis Leppäjärvi. 3,0 oik. St-as. 3,2 oik. kahvila. 3,6 oik. kaunis Kaitalahti. 5,5 oik. kaunis näköala Leppälähdelle. 7,5 Kurun pitäjänraja. 10,0 vas. Jakamajärven lahti. 10,7
- 41,6 Toikon tienhaara. (Oik. tie Toikon laivalaiturille /2,7/). 1,0 vas. Jakamajärvi. 1,3 oik. hyvä näköala Vankoveden Parkkuunlahdelle. 1,5 vas. St-as. 1,6 Parkkukosken vanha kivilta. 2,4
- 44,0 Parkkuun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. Piuharin tienhaarasta tuleva tie yhtyy päätiehen). Vas. Sh-as. 1,6 oik. hyvä näköala Vankovedelle. 5,8 vas. Kurun hautausmaa, jolla on 1929 s/s Kurun haaksirikossa hukkuneiden muistopatsas. 6,8 oik. vanha hautausmaa, jolla vänrikki Stoolin hauta. Oik. Vankoveden Kurunlahti. 7,2
- 51,2 Kurun kirkko. Suoraan jatkuu tie Parkanon kirkolle /43,8/, oik. tie Virroille /53,5/ ja Ruovedelle /28,4/.

(Kurun kirkko on rak. puusta 1781, suurennettu 1846 arkkit. E. Lohrmanin ja korj. 1906 arkkit. Lars Sonckin piirustusten mukaan, alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut J. Z. Blackstadius 1852.)



Kuru—Ylöjärvi, 51,2 km.

Huononpuoleista, hyvin mutkaista ja mäkistä maantietä, jota parhaillaan uusitaan, kauniita näköaloja järville ja viljelyksille. Asutus tiheänpuoleista, talot vauraita.

- 0 Kurun kirkko. Ajetaan LE suuntaan kylän halki. 0,2 vas. Vankoveden Kurunlahti satamineen. 0,4 vas. vanha hautausmaa, jolla vänrikki Stoolin hauta. 1,4 oik. uusi hautausmaa, jolla on s/s Kurun haaksirikossa 1929 hukkuneiden muistopatsas. 5,6 vas. hyvä näköala Vankovedelle. 7,2 oik. Sh-as. 7,2
- 7,2 Parkkuun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Poikkeluksen kylän kautta takaisin päätielle /11,0/). Vas. hyvä näköala Parkkuunlahdelle. 0,8 Parkkukosken vanha kivisilta. 0,9 oik. St-as. 1,4 oik. Jakamajärvi. 1,8 oik. Parkkuun seurojentalo ja urheilukenttä. 2,4
- 9,6 Toikon tienhaara. (Vas. tie Toikon laivalaiturille /2,7/). 0,7 oik. Jakamajärven lahti. 2,8 edessä viehättävä näköala Näsijärven Leppälahdelle, rannalla sahalaitos. 3,2 Teiskon pitäjänraja. 7,1 vas. kaunis Kaitalahti. 7,5 vas. kahvila. 7,7 vas. St-as. 8,7 vas. kapea, kaunis Leppäjärvi. 10,7
- 20,3 Piuharin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. Parkkuun tienhaarasta tuleva tie yhtyy päätiehen). 0,4 oik. kaunis Pitkäjärvi. 2,3 vas. Kallojärvi. 5,6 vas. komea näköala Näsijärven Pengonpohjan selälle. 5,7 Ylöjärven pitäjänraja. 7,0 oik. Pengonpohjan rukoushuone (rak. 1898). 9,4
- 29,7 Pengonpohjan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Viljakkalan kirkolle /17,0/). 0,8 oik. St-as., vas. Pengonpohjan perä. 6,6 oik. Sh-as., vas. Näsijärven Kaiharinlahti, jota tie seurailee. 13,1 vas. Vahantalahti, 14,1 Vahantajoen silta. 16,8 oik. kaunis Veittijärvi, jonka rantaa tie seuraa. 18,9
- 48,6 Veittijärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Viljakkalan kirkolle /27,1/). 0,1 vas. kaunis näköala Keijärvälle. 1,5 oik. *Ylöjärven kirkko* (rak. rakennusmestari Mikael Roosin johdolla puusta 1850, alttaritaulu »Vapahtaja ristillä» hovimaalari R. W. Ekmanin maalaama 1870). 1,8 vas. Keijärvi, viljeltyine rantoineen. 2,6
- 51,2 Ylöjärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Tampereelle /11,6/, oik. tie Hämeenkyrön /29,1/ kautta Ikaaliseen.



Kuru—Virrat, 53,5 km.

Huononpuoleista, lopputaipaleella kohtalaista maantietä, etupäässä metsämaata, jokunen kylä- ja järvimaisema. Asutus verrattain vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Kurun kirkko. Ajetaan I suuntaan kirkonkylän halki. 0,3 ja 0,5 oik. St-as. 0,7 oik. Kurunlahti. 1,5 Keihäsjoen Koskenkosken silta. Oik. Sh-as. 1,7 vas. St-as. | 1,8 |
| 1,8 | Kosken tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan jatkuu tie Ruoveden kirkolle /27,6/). 0,1 oik. kahvila. 1,4 vas. Keihäsjärvi. Seuraa pitempi metsätaival. 6,8 oik. Honkajärvi. 10,3 vas. Sh-as. | 11,2 |
| 13,0 | Riuttakorven kylä. Jatketaan oik. (Vas. tie Mäenpään tienhaaran /13,5/ kautta Kihniön kirkolle). 0,1 vas. laajahko metsämaisema. Kylän jälkeen metsätaival. 12,2 Vaasan lääninraja, Virtain pitäjää alkaa. 13,4 edessä laaja ja kaunis metsämaisema. 16,5 oik. kaunis näköala Vaskivedelle. 18,2 vas. Valkeajärvi. | 19,0 |
| 32,0 | Vaskiveden kylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ruoveden Virtain tielle /18,0/). 0,1 vas. Vaskiveden taisteluiden muistomerkki. (Taisteluita käytiin melkein yhtämittaisesti 19. 2.—11. 3. 1918). 0,2 oik. Sh-as. (Vas. tie Havangan talojen kautta takaisin päätielle /10,0/). 8,4 oik. Vaskivettä. (Vas. Havangan tie yhtyy päätiehen). | 8,7 |
| 40,7 | Patalanmajan kylä. (Vas. sivutie Kihniön kirkolle /30,0/). 0,1 vas. Sh-as., oik. kaunis näköala Vaskivedelle. 0,4 Koronjoen silta. 0,8 oik. höyrysaha. Kylän jälkeen metsätaival. 3,9 rautatien alikäytävä. (4,5 oik. tie Härkösen pys:lle /0,3/). 6,3 Makkara-joen silta. | 6,4 |
| 47,1 | Makkaraojan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Isoniemen tienhaaran /28,3/ kautta Peräseinäjoelle). 1,5 ajetaan kaunistu koivukujaa. | 1,8 |
| 48,9 | Herrasen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Alavuden /40,4/ kautta Vaasaan). 0,3 Herraskosken betonisilta. 1,2 Herraskosken kanavan kääntösilta. 2,7 rautatien alikäytävä. 3,5 vas. Toivesi. (4,2 vas. tie Virtain as:lle /0,3/). | 4,6 |
| 53,5 | Virtain kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Ruoveden /34,8/ kautta Tampereelle, vas. tie Ähtärin kirkolle /41,2/ ja Pihlajaveden kirkon /33,5/ kautta Haapamäen as:lle. | |



Virrat—Kuru, 53,5 km.

Alkuosaltaan kohtalaista, lopputaipaleella huononpuoleista maantietä, etupäässä metsämaata, jokunen kylä- ja järvimaisema. Asutus verrattain vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Virtain kirkonkylä. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. (0,4 oik. tie Virtain as:lle /0,3/). 1,1 oik. Toivesi. 1,9 rautatien alikäytävä. 3,4 Herraskosken kanavan kääntösilta. 4,3 Herraskosken betonisilta. 4,6
- 4,6 Herrasen tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan jatkuu tie Alavuden /40,4/ kautta Vaasaan). 0,3 ajetaan kaunista koivukujaa. 1,8
- 6,4 Makkaraojan tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan jatkuu tie Isoniemen tienhaaran /28,3/ kautta Peräseinäjoelle). 0,1 Makkaraojen silta. (1,9 vas. tie Härkösen pys:lle /0,3/). 2,5 rautatien alikäytävä. 5,5 vas. hyvä näköala Vaskivedelle. 5,6 vas. höyrysaha. 6,0 Koronjoen silta. 6,3 oik. Sh-as. 6,4
- 12,8 Patalanmajan kylä. (Oik. sivutie Kihniön kirkolle /30,0/). Vas. näkyy Vaskivettä. (0,3 oik. tie Havangan talojen kautta takaisin päätielle /10,0/). 8,5 vas. Sh-as. (Oik. Havangan tie yhtyy päätiehen). 8,6 oik. Vaskiveden taisteluiden muistomerkki. (Taisteluuta käytiin melkein yhtämittaisesti 9.2.—11.3. 1918). 8,7
- 21,5 Vaskiveden kylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Virtain Ruoveden tielle /18,0/). Oik. Valkeajärvi. 2,0 vas. kaunis näköala Vaskivedelle. Kylän jälkeen alkaa metsätaival. 6,8 Hämeen lääninraja, Kurun pitäjä alkaa. 18,9 oik. laajahko metsämaisema. 19,0
- 40,5 Riuttakorven kylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Mäenpään tienhaaran /13,5/ kautta Kihniön kirkolle). 0,9 oik. Sh-as. 3,8 vas. Honkajärvi. 9,5 oik. Keihäsjärvi. 11,1 vas. kahvila. 11,2
- 51,7 Kosken tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Ruoveden kirkolle /27,6/). 0,1 oik. St-as. 0,3 vas. Keihäsjoen Koskenkosken silta. 1,1 vas. Kurunlahti. 1,3 ja 1,5 vas. St-as. 1,8
- 53,5 Kurun kirkko. Oik. tie Parkanon kirkolle /43,8/, vas. tie Ylöjärven /51,2/ kautta Tampereelle.

(Kurun kirkko on rak. puusta 1781, suurennettu 1846 arkkit. E. Lohrmanin ja korj. 1906 arkkit. Lars Sonckin piirustusten mukaan, alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut J. Z. Blackstadius 1852.)



Orivesi—Ruovesi, 44,4 km.

Hyvää, suurimmalta osaltaan uusittua maantietä, joka kulkee Ruovedenharjun kaunist kangasmaastoa, viehättäviä näköaloja järville ja hyvinhoidetuille viljelyksille. Asutus vaurai-
siin kyliin keskittynyttä.

- 0 Orivesi. Ajetaan P suuntaan kylän halki. 0,1 oik. Oriveden hotelli. 0,4 vas. Oriveden museo. 0,5 oik. yhteiskoulu. 0,9 oik. kaunis kylämaisema. (1,5 oik. tie Oripohjan pys:lle /1,0/). 2,4 oik. komea viljelys-
maisema, taustalla metsäinen Korppoonvuori. 3,7 aje-
taan tiheään taloryhmän läpi. 4,5 Enojoen silta. 5,0
kaunis koivukuja. 6,8 oik. laaja viljelysmaisema, taus-
talla komeita metsäisiä kukkuloita. 8,5 vas. St-as. ... 8,7
- 8,7 Hirsilän asema. (Oik. tie as:lle /0,3/ ja Hirsilän
kenkätehtaalle). (1,8 vas. sivutie Lauttajärven
kautta Teiskon kirkolle /28,0/). 2,9 Haikarajoen silta.
8,8 Juupajoen pitäjänraja. 9,6
- 18,3 Huikon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik.
tie Korkeakosken as:lle /4,4/ ja Juupajoen kirkolle
/9,73/). (2,8 oik. tie Yliopiston metsäharjoittelulaitok-
selle). 3,9 Ruoveden pitäjänraja. 6,2 ajetaan laajan
suon yli. 10,3 oik. tienvieressä syvä »kattila», n.s.
»Ryövärinkuoppa», jonka pohjalla harvinaisen suuri
lähde. 13,8 edessä hyvä näköala Jäminginselälle. 14,7
- 33,0 Jäminginpohjan tienhaara. Jatketaan
suoraan. (Vas. tie Muroleen /15,6/ kautta Teiskon
kirkolle ja Tampereelle). Vas. St-as. 0,4 vas. Jä-
minginselkä. Kylän jälkeen metsätaival. 5,5 vas.
hyvä näköala Jäminginselän Rajalahdelle. 6,0
- 39,0 Ruhalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik.
tie Vilppulan kirkolle /25,2/). 1,0 vas. ruokala ja
kahvila, takana Rajalahti. 1,1 oik. Ruovesi. 1,4 Kau-
tun kanavan kääntösilta. 1,5 Kautunvirran silta,
oik. hyvä näköala Ruovedelle, vas. Rajalahdelle. 2,8
ajetaan Ruovedenharjun yli. 4,6 oik. autokorjaamo,
viehättävä näköala Ruovedelle. 5,2 oik. Ruoveden kirk-
ko, vas. Sh-as. ja matkustajakoti. 5,3 vas. St-as. ... 5,4
- 44,4 Ruoveden kirkko. Suoraan jatkuu tie Virtain
/34,9/ kautta Vaasaan, vas. tie Kurun kirkolle /29,5/.
- (Ruoveden kirkko rak. puusta 1778, korjattu ark-
kit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1905. Alt-
taritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut sak-
salainen taiteilija B. Reinholdt 1877).



Ruovesi—Orivesi, 44,4 km.

Hyvää, suurimmalta osaltaan uusittua maantietä, joka kulkee Ruovedenharjun kaunista kangasmaastoa, viehättäviä näköaloja järville ja hyvinhoidetuille viljelyksille. Asutus vauraiisiin kyliin keskittyntä.

- 0 Ruoveden kirkko. Ajetaan IE suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 oik. St-as. 0,2 oik. Sh-as. ja matkustajakoti, vas. kirkko. 0,4 vas. viehättävä näköala Ruovedelle. 0,8 vas. autokorjaamo. 2,6 ajetaan Ruovedenharjun yli. 3,9 Kautunvirran silta, hyvä näköala vas. Ruovedelle ja oik. Jäminginselän Rajalahdelle. 4,0 Kautun kanavan kääntösilta. 4,4 oik. ruokala ja kahvila. 4,5 vas. St-as. 5,4
- 5,4 Ruhalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vilppulan kirkolle /25,2/). Kylän jälkeen metsätaival, kaunista hiekkakangasta. 5,3 oik. Jäminginselkä. 6,0
- 11,4 Jäminginpohjan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Muroleen /15,6/ kautta Teiskon kirkolle ja Tampereelle). Oik. St-as. Kylän jälkeen edelleen kaunista kangasta. 4,4 vas. tien vieressä syvä »kattila», n.s. »Ryövärinkuoppa», jonka pohjalla harvinaisen suuri lähde. 8,0 ajetaan laajan suon yli. 10,8 Juupajoen pitäjänraja. (11,9 vas. tie Yliopiston metsäharjoittelulaitokselle). 14,7
- 26,1 Huikon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Korkeakosken as:lle /4,4/ ja Juupajoen kirkolle /9,7/). 0,8 Oriveden pitäjänraja. Jatketaan edelleen kaunista kangasmaata. 6,7 Haikarajoen silta. (8,8 oik. sivutie Lauttajärven kautta Teiskon kirkolle /28,0/). 9,6
- 35,7 Hirsilän asema. (Vas. tie as:lle /0,3/ ja Hirsilän kenkätehtaalle). 0,2 oik. St-as. 1,9 vas. laaja viljelysmaisema, taustalla komeita metsäisiä kukkuloita. Jatketaan tiheän taloryhmän läpi. 5,2 vas. komea viljelysmaisema, taustalla metsäinen Korppoonvuori. (7,2 vas. tie Oripohjan pys:lle /1,0/). 7,8 vas. komea kylämaisema. 8,1 vas. Oriveden yhteiskoulu, oik. museo. 8,6 vas. Oriveden hotelli. 8,7
- 44,4 Orivesi. Suoraan jatkuu tie Kangasalan /35,0/ kautta Tampereelle ja Hämeenlinnaan, vas. tie Länkipohjan /30,2/ kautta Jyväskylään.



Ruovesi—Virrat, 34,8 km.

Hyvää, verrattain suoraa maantietä, joka kulkee Visuvedenharjun sivua, viehättäviä ja kauniita näköaloja lukuisille järville vehmainen rantaviljelmiseen. Asutus vauraisiin kyliin keskittyntä.

- 0 Ruoveden kirkko. Ajetaan LP suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 vas. St-as. 0,5 vas. matkustajakoti, oik. hyvä näköala Ruovedelle, jonka rantaa tie seuraa. (0,7 oik. polku Runebergin lähteelle). 4,1 oik. kaunis Ruojärvi. 6,3 tien varressa komeita koivuja. 6,7 oik. kaunis näköala Mustajärvelle viljeltyine rantoineen. 7,8
- 7,8 Mustajärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Haapamäen as:lle /38,2/). (3,3 vas. tie Pourunperän kautta Vaskiveden kylään Kurun Virtain tielle /18,0/). 5,3 ajetaan laajan kulovalkean polttaman kankaan poikki. 7,1 Visuvedenharjun kaunistamäntymetsää. 9,8
- 17,6 Kaivoksen kanava, kääntösilta. 0,1 oik. St-as. 0,2 oik. kahvila. Ajetaan edelleen Visuvedenharjua. 1,4 Pusulanvuolteen kaunis kivisilta, sillalta hyvä näköala oik. Tarjannevedelle, vas. Visuvedelle. 2,6 vas. Visuveden kauniita lahdelmia. 4,2 vas. laaja, viljelysmaisema, jonka laittaa tie kulkee. Viljelysten jälkeen kaunistamäntymetsää. 8,8
- 26,4 Vaasan lääninraja. Virtain pitäjä alkaa. 0,1 oik. Valkeajärvi. 0,3 vas. hyvä näköala Vaskiveden Jähdyslahdelle. 1,0 vas. Majajärvi. (1,8 oik. tie Hauhuun ja Pohjaslahden kyliin). 2,2 ajetaan laajan peltoaukean reunaa. 2,8 oik. Alimmainen Toriseva. 4,2 oik. lottien kahvitupa Alimmaisen Torisevan rannalla. 4,7 oik. Keskimäinen Toriseva. 5,8 oik. Ylimmäinen Toriseva. 7,6 vas. Sk-talo. 7,8 vas. matkailijahotelli Virtain maja. 8,0 oik. kahvila ja Sh-as. 8,1 vas. St-as. ja kahvila. (Vas. tie kirkolle /0,3/ ja Kalettoman laivalaiturille /1,1/).
- (Virtain kirkko rak. puusta 1772, alttaritaulun »Kristus ilmestyy Maria Magdaleenalle» maalanut Aleksandra Sältin 1897).
- 8,2 vas. majatalo, oik. matkustajakoti. 8,3 vas. Sh-as. 8,4
- 34,8 Virtain kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Alavuden /45,0/ kautta Vaasaan ja Kurun /53,5/ kautta Tampereelle, oik. tie Ähtärin kirkolle /41,2/ ja Pihlajaveden kirkon /33,5/ kautta Haapamäen as:lle.



Virrat—Ruovesi, 34,8 km.

Hyvää, verrattain suoraa maantietä, joka kulkee Visuvedenharjun sivua, viehättäviä ja kauniita näköaloja lukuisille järville vehmaane rantaviljelmiseen. Asutus vauraisiin kyliin keskittyntä.

- 0 Virtain kirkonkylä. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. Oik. Sh-as. 0,2 oik. majatalo, vas. matkustajakoti. 0,3 oik. St-as. ja kahvila. (Oik. tie kirkolle /0,3/ ja Kalettoman laivalaiturille /1,1/).
- (Virtain kirkko rak. puusta 1772, alttaritaulun »Kristus ilmestyy Maria Magdaleenalle» maalannut Aleksandra Sältin 1897).
- 0,4 vas. kahvila ja Sh-as. 0,6 oik. matkailijahotelli Virtain maja. 0,8 oik. Sk-talo. Kylän jälkeen metsätaival. 2,6 vas. Ylimmäinen Torisevajärvi. 3,7 vas. Keskimmäinen Toriseva. 4,2 vas. lottien kahvitupa Alimmaisen Torisevan rannalla. 5,4 vas. Toriseva. 6,0 ajetaan laajan peltoaukean laitaa. (6,6 vas. tie Hauhuun ja Pohjaslahden kyliin). 7,1 edessä Majajärvi. 8,0 takana hyvä näköala Vaskiveden Jähdyslahdelle. 8,2 vas. Valkeajärvi. 8,4
- 8,4 Hämeen lääninraja. Ruoveden pitäjän alkaa. Kylän jälkeen kaunista hiekkakangasta. 3,8 oik. laaja, kaunis viljelysmaisema, jonka laitaa tie kulkee. 6,0 oik. Visuveden kauniita lahdelmia. 7,4 Pusulanvuolten kaunis kivisilta, sillalta hyvä näköala oik. Visuvedelle, vas. Tarjannevedelle. Jatketaan Visuvedenharjua pitkin. 8,6 vas. kahvila. 8,7 vas. St-as. 8,8
- 17,2 Kaivoksen kanava, kääntösilta. 2,8 ajetaan kulovalkean polttaman kankaan poikki. (6,5 oik. tie Pourunperän kautta Vaskiveden kylään Virtain Kurun tielle /18,0/. 9,8
- 27,0 Mustajärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Haapamäen as:lle /38,2/). 0,1 vas. kaunis näköala Mustajärvelle viljeltyine rantoineen. 1,5 tien varressa komeita koivuja. 3,4 vas. kaunis Ruojärvi. 4,8 vas. viehättävä näköala Ruovedelle, jonka rantaa tie seuraa. (7,1 vas. polku Runebergin lähteelle). 7,3 oik. matkustajakoti. 7,7 vas. St-as. .. 7,8
- 34,8 Ruoveden kirkko. Suoraan jatkuu tie Orivedelle /44,4/, oik. tie Kurun kirkolle /28,4/.
- (Ruoveden kirkko rak. puusta 1778, korjattu arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1905. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut saksalainen taiteilija B. Reinholdt 1877).



Virrat—Alavus, 45,0 km.

Hyvää, mutta jonkinverran mutkaista maantietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, kauniita kangasmaita, viehättäviä näköaloja järville ja laajoille viljelmille. Asutus vauraisiin kyliin keskittyntä.

- 0 Virtain kirkonkylä. Ajetaan LP suuntaan kirkonkylän halki. (0,4 oik. tie Virtain as:lle /0,3/). 1,1 oik. Toivesi. 1,9 rautatien alikäytävä. 3,4 Herraskosken kanavan kääntösilta. 4,3 Herraskosken betonisilta. 4,6
- 4,6 Herrasen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kurun /48,9/ kautta Tampereelle). Kylän jälkeen metsätaival. 11,4 oik. Toivesi. 13,8 oik. Toivesi, jonka rantaa tie seuraa. 14,5 Tulijoen silta, oik. hyvä näköala Toiveden selälle. 15,2
- 19,8 Liedenperän kylä. (Oik. kylätie Killinkoskelle /13,0/). (1,1 vas. tie Sulkavan kylään /12,0/). 2,0 ajetaan Suomenselän kaunista mäntykangasta. 3,8 Alavuden pitäjänraja. 4,1 oik. Iso Rimpijärvi. (5,6 oik. tie Sapsalammen taloihin). 6,4 oik. hyvä näköala Sapsalammelle. 6,6 Pyyojan silta, vas. Pyylampi. (8,8 oik. tie Sapsalammen taloihin). (11,7 vas. tie Sulkavan kylään). 13,1 vas. Edesjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 18,5 vas. Sh-as. 18,7 oik. Ajo-
kalukoulu. 20,0
- 39,8 Alavuden kylä. (Oik. tie Killinkoskelle /25,0/). Vas. St-as. 2,0 oik. Alavudenjärvi, ajetaan laajan viljelysaukean halki. 3,3 hyvä näköala järvelle. 4,4 vas. autokorjaamo. 4,9 vas. kahvila. 5,0 vas. Lottakahvila. 5,1 vas. Sh-as. 5,2
- 45,0 Alavuden kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Kuortaneen /32,6/ kautta Vaasaan, oik. tie Töysän /12,1/ kautta Saarijärvelle, vas. tie Peräseinäjoelle /29,6/. — Tienhaarassa St-as.

Alavuden taistelun muistomerkit sijaitsevat Töysän tien varressa /0,2/ kauniissa puistikossa. Vanhemman muistomerkin muodostaa suuren tykinpiipun pystyyn nostettu suupuoli, jonka kyljessä on kirjoitus: »Uskollisille ja urhoollisille Suomen pojille kaatuneille 18 17/VIII 08». Samassa puistikossa on myös 24:n vapaussodassa kaatuneen alavutelaisen kaunis sankarihauta kirjoituksin: »Vielä elää isäin henki, on Suomessa urhoja».



Alavus—Virrat, 45,0 km.

Hyvää, mutta jonkinverran mutkaista maantietä, vaihtelevaa mäkimaaastoa, kauniita kangasmaita, viehättäviä näköaloja järville ja laajoille viljelmille. Asutus vauraisiin kyliin keskittyntä.

- 0 Alavuden kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 oik. Sh-as. 0,2 oik. Lottakahvila. 0,3 oik. kahvila. 0,8 oik. autokorjaamo. 1,9 vas. hyvä näköala Alavudenjärvelle, ajetaan laajan viljelysaukean halki. 5,2
- 5,2 Alavuden kylä. (Vas. tie Killinkoskelle /25,0/). Oik. St-as. 1,3 vas. Ajokalukoulu. 1,5 oik. Sh-as. 5,8 oik. Edesjärvi, jonka rantaa tie seuraa. (8,3 oik. tie Sulkavan kylään /12,0/). (11,2 vas. tie Sapsalammen taloihin). 13,4 Pyyojan silta, oik. Pyylampi, vas. Sapsalampi. 13,6 vas. hyvä näköala Sapsalamelle. (14,4 vas. tie Sapsalammen taloihin). 15,7 vas. Iso Rimpijärvi. 16,2 Virtain pitäjänraja. 17,5 ajetaan Suomenselän kaunista mäntykangasta. (18,9 oik. tie Sulkavan kylään). 20,0
- 25,2 Liedenperän kylä. (Vas. kylätie Killinkoskelle /13,0/). 0,7 Tulijoen silta, vas. hyvä näköala Toivedelle, jonka rantaa tie seuraa. 3,8 vas. näkyy Toivettä. Alkaa metsätaival. 15,0 edessä komea viljelyslaakso, jonka poikki Kurun tie kulkee kaunista kivi pengerrystä. 15,2
- 40,4 Herrasen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kurun /48,9/ kautta Tampereelle). 0,3 Herraskosken betonisilta. 1,2 Herraskosken kanavan kääntösilta. 2,7 rautatien alikäytävä. 3,5 vas. Toivesi. (4,2 vas. tie Virtain as:lle /0,3/). 4,6
- 45,0 Virtain kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Ruoveden /34,8/ kautta Tampereelle, vas. tie Ähtärin kirkolle /41,2/ ja Pihlajaveden kirkon /33,5/ kautta Haapamäen as:lle.



Alavus—Kuortane, 32,6 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja paikoin kapeahkoa maantietä, joka loppumatkalla seuraa Lapuanjoen vesiä, enimmäkseen viljelysmaita, kauniita näköaloja järville tiheästi asuttuine rantoi-neen. Vanhaa ja vaurasta asutusta, talot komeita.

0 Alavuden kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan kylän halki. 0,2 vas. kirkko.

(Alavuden kirkko on rak. arkkitt. K. S. Kallion pii-rustusten mukaan tiilestä 1925, kaunis uudenaikai-nen kirkkorakennus. Alttaritaulun »Kristus ote-taan alas ristiltä» maalannut taiteilija Oskari Paatela 1915).

1,2 oik. Lapuanjoki. 1,8 edessä laaja viljelyslakeus.

3,5 oik. St-as. 3,5

3,5 Alavuden asema. (Vas. tie as:lle /0,3/). Rautatien tasoylikäytävä. Oik. autokorjaamo. (Oik. tie Tuurin as:lle /6,0/ ja Rantatöysän kylään). 0,2 vas. Sh-as. 0,3 vas. matkustajakoti. 2,8 rautatien ta-soylikäytävä. Ajetaan laajan kulonpolttaman alueen yli. 5,0 Kuortaneen pitäjänraja. (7,4 vas. tie Kuorta-neenjärven länsirantaa Kuortaneen Lapuan tielle /25,0/). 7,7 Lapuanjoen silta, vas. saha. Tie seuraa jokea. 10,7 vas. St-as. 13,2 edessä laaja viljelys-lakeus. 16,6 vas. näköala Kuhajärvelle, jonka ran-taa tie seuraa. 18,7

22,2 Ylijoen kylä. Oik. Sh-as. (0,9 vas. sivutie Länsirannan tielle). 3,7 vas. hyvä näköala Kuorta-neen kirkolle. (4,0 oik. tie majataloon ja Leppälän kylään). 4,3 Kaarankajoen silta. 5,3 vas. hyvä näkö-ala Kuortaneenjärvelle. 5,6 vas. kahvila. 5,8

28,0 Kuortanen kirkonkylä. (Vas. tie Kirkolle /0,6/ ja Kuortaneen matkailumajaan).

(Kuortaneen kirkko on puusta rak. 1777, korj. ark-kit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1894. Alt-taritaulu »Jeesus ristillä» on kopio Kristiinan kau-pungin kirkon alttaritaulusta).

0,2 vas. Kuortaneen kirkko. 2,2 vas. laaja näköala Kuortaneenjärvelle. 4,6

32,6 Kuortane, Ruonan tienhaara. Oik. tie Alajärvelle /29,3/, vas. tie Lapuan /35,9/ kautta Vaa-saan. — Ruonan sillalla oli 1. 9. 1808 ankara taistelu, joka päättyi suomalaisten voittoon. Voittajat vetäy-tyivät kuitenkin Salmelle välttääkseen saartamista.



Kuortane—Alavus, 32,6 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja paikoin kapeahkoa maantietä, joka alkumatkalla seuraa Lapuanjoen vesiä, enimmäkseen viljelysmaita, kauniita näköaloja järville tiheästi asuttuine rantoineen. Vanhaa ja vaurasta asutusta, talot komeita.

0 Kuortane, Ruonan tienhaara. Ajetaan E suuntaan Kuortaneenjärven rantaviljelmien reunaa. 0,6 oik. laaja näköala Kuortaneenjärvelle. (3,6 oik. tie Kuortaneen matkailumajaan). 4,3 oik. Kuortaneen kirkko. 4,6

4,6 Kuortaneen kirkonkylä. (Oik. tie kirkolle /0,6/ ja matkailumajaan).

(*Kuortaneen kirkko* on puusta rak. 1777, korj. arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1894. Altaritaulu »Jeesus ristillä» on kopio Kristiinan kaupungin kirkon alttaritaulusta).

0,2 oik. kahvila. 0,5 oik. hyvä näköala Kuortaneenjärvelle. 1,5 Kaarankajoen silta. (1,8 vas. tie majataloon ja Leppälän kylään). (4,9 oik. tie Länsirannan tielle). 5,2 oik. hyvä näköala Kuhajärvelle, jonka rantaa tie seuraa. 5,8

10,4 Ylijoen kylä. Vas. Sh-as. 2,2 laaja viljelyslakeus, jonka halki tie kulkee. 8,0 oik. Sh-as. Tie seuraa Lapuanjoen laaksoa. 11,0 Lapuanjoen silta, oik. saha. (11,3 oik. länsirannan tie yhtyy päätiehen). 13,7 Alavuden pitäjänraja. 14,0 ajetaan laajan kulon polttaman alueen yli. 15,9 rautatien tasoylikäytävä. 18,4 oik. matkustajakoti. 18,5 oik. Sh-as. (18,7 vas. tie Tuurin as:lle /6,0/ ja Rantatöysän kylään). Vas. autokorjaamo. Rautatien tasoylikäytävä. 18,7

29,1 Alavuden asema. (Oik. tie as:lle /0,3/). Vas. St-as. Ajetaan laajan viljelyslakeuden poikki. 2,3 vas. Lapuanjoki. 3,1 oik. Alavuden hautausmaa. 3,3 oik. kirkko.

(*Alavuden kirkko* on rak. arkkit. K. S. Kallion piirustusten mukaan tiilestä 1925, kaunis uudenaikainen kirkkorakennus. Altaritaulu »Kristus otetaan alas ristiltä» maalannut taiteilija Oskari Paatela 1915).

32,6 Alavuden kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Virtain /45,0/ kautta Tampereelle, oik. tie Peräseinäjoelle /29,6/, vas. tie Töysän /12,1/ kautta Saarijärvelle.

Alavuden taistelun muistomerkit sijaitsevat Töysän tien varressa /0,2/ kauniissa puistikossa.



Kuortane—Lapua, 35,9 km.

Hyvää, alkutaipaleella mutkaista, loppuosaltaan suoraa ja leveää maantietä, joka seuraa Lapuanjoen viljeltyä laaksoa, näköaloja järville ja laajoille viljelyksille. Vanhaa vaurasta viljelysseutua, talot komeita.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Kuortane, Ruonan tienhaara. Ajetaan L suuntaan yli Ruonan sillan, vas. Kuortaneenjärvi, oik. Ruonanperä. 1,0 oik. Sh-as. 1,1 vas. kahvila. Kylän jälkeen metsätaival. | 3,6 |
| 3,6 | Hankasen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Alajärven tielle). 0,2 vas. näkyy Kuortaneenjärvi. 2,3 vas. hyvä näköala Kuortaneenjärvelle. | 2,7 |
| 6,3 | Salmentienhaara. Jatketaan suoraan. (Salmella suomalaiset taistelivat menestyksellä 2. 9. 1808, mutta perääntyivät Klingsporin käskystä Lapualle). (Vas. Länsirannan tie yhtyy päätiehen). 0,4 vas. Kuortaneenjärven lahti. 3,7 Lapuan pitäjänraja. 7,0 vas. Lapuanjoki, jota tie seuraa. 7,2 vas. Kalliokoski myllyineen. 9,6 Lokajoen silta. | 14,3 |
| 20,6 | Tiistenjoen kirkko (rak. puusta 1914). Jatketaan edelleen viljelyslakeuden halki. 1,6 alkaa pitkä suora, joka kulkee halki peltolakeuden. 13,6 edessä hyvä näköala Lapuan kirkonkylään. 4,7 vas. Lapuan Panostehdas, jossa valmistetaan maailman parhaat kiväärin panokset. | 14,8 |
| 35,4 | Panostehdastienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Alajärven kautta Jyväskylään /44,8/). 0,1 rautatien tasoylikäytävä. (Oik. tie as:lle /0,2/). Oik. autokorjaamo. 0,2 oik. matkailijahotelli ja kahvila, vas. matkustajakoti. 0,3 oik. St-as. 0,4 vas. St-as. | 0,5 |
| 35,9 | Lapuan kirkonkylä. (Katso paikallislehteä). Oik. tie Alahärmän /34,6/ kautta Uuteenkaarlepyyhyn, vas. tie Ylistaron /29,3/ kautta Vaasaan. | |



Lapua—Kuortane, 35,9 km.

Hyvää, alkutaipaleella suoraa ja leveää, loppuosaltaan mutkaista maantietä, joka seuraa Lapuanjoen viljeltyä laaksoa, näköaloja järville ja laajoille viljelyksille. Vanhaa vaurasta viljelysseutua, talot komeita.

- 0 Lapuan kirkonkylä. Ajetaan I suuntaan kylän halki. 0,1 oik. St-as. 0,2 vas. St-as. 0,3 oik. matkustajakoti, vas. matkailijahotelli ja kahvila. 0,4 vas. autokorjaamo. (Vas. tie asille /0,2/). Rautatien tasoylikäytävä. 0,5
- 0,5 Panostehdaan tienhaara. Jatetaan suoraan. (Vas. tie Alajärven kirkolle /44,8/). 0,1 oik. Lapuan Panostehdas, jossa valmistetaan maailman parhaat kiväärin panokset. Ajetaan edelleen Lapuan laajan kirkonkylän halki. 9,5 alkaa pitkä suora, joka kulkee halki peltolakeuden. 14,8
- 15,3 Tiistenjoen kirkko (rak. puusta 1914). 4,7 Lokajoen silta. 7,1 oik. Lapuanjoen Kalliokoski myllyineen. Tie seuaa Lapuanjokea. 10,6 Kuortaneen pitäjänraja. 13,5 oik. Kuortaneenjärven lahti. 14,3
- 29,6 Salmentienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kuortaneenjärven länsirantaa Kuortaneen Alavuden tielle /25,0/). (Salmella suomalaiset taistelivat menestyksellä 2. 9. 1808, mutta perääntyivät Klingsporin käskystä Lapualle). 0,2 oik. hyvä näköala Kuortaneenjärvelle. 2,5 oik. Kuortaneenjärveä. 2,7
- 32,3 Hankasen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ruonan Alajärven tielle /3,9/). Lyhempi metsätaival. 2,5 oik. kahvila. 2,6 vas. Sh-as. 3,3 Ruonan silta, oik. Kuortaneenjärvi, vas. Ruonanperä. 3,6
- 35,9 Kuortane, Ruonan tienhaara. Oik. tie Alavuden /32,6/ kautta Tampereelle, vas. tie Alajärvelle /29,3/. — Ruonan sillalla oli 1. 9. 1808 ankara taistelu, joka päättyi suomalaisten voittoon. Voittajat vetäytyivät kuitenkin Salmelle välttääkseen saartamista.



Lapua—Ylistaro, 29,3 km.

Hyvää, suurelta osaltaan suoraa ja leveää maantietä, etupäässä viljelysmaita, kauniita joki- ja kylämaisemia. Asutus vanhaa ja tiheää, useimmat taloista vauraita.

- 0 Lapuan kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan yli Lapuanjoen sillan. 0,2 käännetään jyrkästi oik. (Vas. tie Nurmon kirkolle /17,8/). Tienhaarassa *Lapuan kirkko* (katso paikallislehtiä). 0,5 Nurmonjoen silta. (0,6 vas. sivutie Nurmonjoen länsirantaa Nurmon kirkolle). 1,5 käännetään vas. (Oik. tie Ylihärmän kirkolle /22,0/). 2,1 vas. hyvä näköala kirkonkylään, suoraan edessä Simsiönvuori näkötorneineen (130 m). 2,3
- 2,3 Saarenkankaan tienhaara. Käännetään oik. (Vas. tie hautausmaan ohi Malkamäen tienhaaraan /13,1/ Ylistaroon). Ajetaan laajan suo- ja peltolakeuden halki. 9,1
- 11,4 Viemerön tienhaara. Jatketaan suoraan. Oik. tie Rannanjärven tienhaaraan /15,3/ Ylihärmään). Vas. Sh-as. 1,0 Ylistaron pitäjänraja. 5,5 pitempi metsätaival. 12,2 vas. kahvila, oik. St-as. (Vas. kylätie Malkamäen tienhaaraan /14,0/). 12,3 vas. Kyrönjoki, Ylistaron Sähkö Oy:n voima-asema. 12,7 vas. majatalo. Ajetaan tiheään asutun kylän halki. 14,4
- 25,8 Pouttulan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ylihärmän kirkolle /28,9/). 0,2 vas. auto- korjaamo. Tie seuraa edelleen Kyrönjokea. 1,7 vas. Ylistaron komea osuusmeijeri. 1,8 oik. St-as. 1,9
- 27,7 Ylistaron kirkonkylä. Jatketaan vas. Kyrönjoen sillan yli. (Oik. tie kirkon /0,8/ ohi Reinilän tienhaaraan /14,0/ Isoonkyröön). Oik. vanha hautausmaa ja Sh-as.
(*Ylistaron kirkko* on rak. arkkit. E. Lohrmanin piirustusten mukaan kivistä ja tiilestä 1850. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut prof. A. von Becker 1887. — Kirkon vieressä uusi hautausmaa.)
- 0,4 oik. matkustajakoti. 0,6 oik. joen takana Ylistaron kirkko. 1,2 vas. kahvila. 1,6
- 29,3 Ylistaro, Kaukolan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Laihian /31,1/ kautta Vaasaan, vas. tie Ilmajoen /25,3/ kautta Kristiinaan ja Tampereelle.



Ylistaro—Lapua, 29,3 km.

Hyvää, suurelta osaltaan suoraa ja leveää maantietä, etupäässä viljelysmaita, kauniita joki- ja kylämaisemia. Asutus vanhaa ja tiheää, useimmat taloista vauraita.

- 0 Ylistaro, Kaukolan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan Kyrönjoen rantaa. 0,4 oik. kahvila. 1,0 vas. joen takana Ylistaron kirkko. 1,2 oik. makustajakoti. 1,6 Kyrönjoen silta. 1,6
- 1,6 Ylistaron kirkonkylä. Jatketaan oik. (Vas. tie kirkon /0,8/ ohi Reinilän tienhaaraan /14,0/ Isoonkyröön). Vas. Sh-as. ja vanha hautausmaa. (Ylistaron kirkko on rak. arkkit. E. Lohrmanin piirustusten mukaan kivistä ja tiilestä 1850. Altartaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut prof. A. von Becker 1887. — Kirkon vieressä uusi hautausmaa.)
- 0,1 vas. St-as. 0,2 oik. Ylistaron komea osuusmeijeri. Tie seuraa Kyrönjokea. 1,7 oik. autokorjaamo. 1,9
- 3,5 Pouttulan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ylihärman kirkolle /28,9/). Ajetaan tiheään asutun kylän halki. 1,7 oik. majatalo. 2,1 oik. Ylistaron Sähkö Oy:n voima-asema. 2,2 oik. kahvila, vas. St-as. (Oik. kylätie Malkamäen tienhaaraan /14,0/). 8,9 pitempi metsätaival. 13,4 Lapuan pitäjänraja. ... 14,4
- 17,9 Viemerön tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Rannanjärven tienhaaraan /15,3/ Ylihärmaan). Ajetaan laajojen suo- ja peltolakeuksien halki. 8,1 edessä hyvä näköala Lapuan kirkonkylään, oik. Simsiönvuori näkötorneineen (130 m). 9,1
- 27,0 Saarenkankaan tienhaara. Käännyttään vas. (Oik. tie hautausmaan ohi Malkamäen tienhaaraan /13,1/ Ylistaroon). 0,8 käännyttään oik. (Vas. tie Ylihärman kirkolle /22,0/). (1,7 oik. sivutie Nurmonjoen länsirantaa Nurmon kirkolle /17,8/). 1,8 Nurmonjoen silta. 2,1 käännyttään vas. Lapuanjoen sillan yli. (Oik. tie Nurmon kirkolle /17,8/). Tienhaarassa Lapuan kirkko (katso paikallislehteä). 2,3
- 29,3 Lapuan kirkonkylä. (Katso paikallislehteä). Suoraan jatkuu tie Alahärman /34,6/ kautta Uuteenkaarlepyyhyn, oik. tie Kuortaneen /35,9/ kautta Tampereelle ja Alajärven /45,3/ kautta Jyväskylään.



Ylistaro—Laihia, 31,1 km.

Hyvää ja leveää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, joka alkutaipaleella seuraa Kyrönjokea, taajaan asuttua vanhaa viljelysseutua, talot vauraita. Kulttuurimuistoja.

- 0 Ylistaro, Kaukolan tienhaara. Ajetaan L suuntaan Kyröjoen rantaa kylän halki. (0,6 vas. tie Ilmajoen tielle). Vas. St-as. 5,1 Isonkyrön pitäjänraja. 8,1 Orismalanjoen silta. 8,2
- 8,2 Valtaalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Orismalan as:lle /2,5/). Tie seuraa edelleen Kyrönjokea. 2,1 vas. *Napuen taistelun muistomerkki* (katso Isonkyrön paikallislehteä). 2,2 vas. St- ja Sh-as. sekä kahvila. 2,3 oik. kivinen osuusmeijeri. 2,6 oik. saha ja mylly. 4,2 oik. komea betoninen maantiesilta. (4,3 vas. tie Isonkyrön pys:lle /3,2/). 4,6 vas. matkustajakoti ja kahvila. 4,7
- 12,9 Isonkyrön kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kyrönjoen pohjoispuolitse Vähänkyröön /14,0/ ja Vöyrin kirkolle /20,8/. *Isonkyrön kirkko* Vöyrin tien varressa /1,8/, (katso paikallislehteä). 0,4 oik. näkyy Isonkyrön kirkko. 0,7 oik. *Isonkyrön vanha kirkko* (katso paikallislehteä). 1,4 vas. kahvila. 2,8 vas. Isonkyrön peltolakeutta. 6,1 Tervajoen silta. 8,4 vas. Lottien kahvila. (Vas. tie Tervajoen as:lle /0,9/). 9,4 Vähänkyrön pitäjänraja. 9,6 oik. St-as. 10,0 oik. St-as. 10,2
- 23,1 Köpingin tienhaara. Käännyttään vas. (Suoraan jatkuu tie Vähänkyrön kirkolle /6,1/). (0,6 oik. tie Vähänkyrön tielle). 4,6 rautatien tasoylikäytävä. 4,7 Laihian pitäjänraja. 4,9 oik. Vedenojan pys. 5,0 oik. Vedenojan saha ja tiilitehdas, Sh-as. 7,9 vas. Laihian kirkko. 8,0
- 31,1 Laihian kirkonkylä. Oik. tie Vaasaan /27,9/, vas. tie Koskenkorvan /44,1/ kautta Tampereelle.



Laihia—Ylistaro, 31,1 km.

Hyvää ja leveää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, joka lopputaipaleella seuraa Kyrönjokea, taajaan asuttua vanhaa viljelysseutua, talot vauraita. Kulttuurimuistoja.

- 0 Laihian kirkonkylä. Ajetaan LP suuntaan viljelyksien halki. 3,0 vas. Sh-as., Vedenojan saha ja tiilitehdas. 3,1 vas. Vedenojan pys. 3,3 Vähänkyrön pitäjänraja. 3,4 rautatien tasoylikäytävä. 7,4
- 7,4 Tapon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vähänkyrön kirkolle /6,3/). 0,6 käännytään jyrkästi oik. (Vas. tie Vähänkyrön tielle). Ajetaan Kyröjoen rantaa. 0,8 vas. St-as. 1,2 vas. St-as. 1,4 Isonkyrön pitäjänraja. (2,4 oik. tie Tervajoen as:lle /0,9/). 2,5 oik. Lottien kahvitupa. 4,8 Tervajoen silta. 7,2 oik. Isonkyrön peltolakeutta. 9,4 oik. kahvila. 9,7 edessä näkyy Isonkyrön kirkko. 10,1 vas. *Isonkyrön vanha kirkko* (katso paikallislehteä). 10,7 oik. Sh-as. 10,8
- 18,2 Isonkyrön kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kyröjoen pohjoispuolitse Ylistaron kirkolle /13,0/ ja Vöyrin kirkolle /20,8/. *Isonkyrön kirkko*, Vöyrin tien varressa, katso paikallislehteä). 0,1 oik. matkustajakoti ja kahvila. (0,4 oik. tie Isonkyrön pys:lle /3,2/). 2,1 vas. saha ja mylly. 2,2 vas. kivenen osuusmeijeri. 2,4 oik. St- ja Sh-as. sekä kahvila. 2,6 oik. *Napuen taistelun muistomerkki* (katso Isonkyrön paikallislehteä). 4,7
- 22,9 Valtaalan tienhaara. Jatketaan suoraan Orismalanjoen sillan yli. (Oik. tie Orismalan as:lle /2,5/). Ajetaan edelleen Kyröjoen rantaa. 3,1 Ylistaron pitäjänraja. 7,6 oik. St-as. 7,9 vas. näkyy Ylistaron komea kirkko. 8,2
- 31,1 Ylistaro, Kaukolan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Lapuan /29,3/ kautta Tampereelle ja Jyväskylään, oik. tie Ilmajoen /25,3/ kautta Tampereelle ja Kristiinään.



Laihia—Vaasa, 27,9 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista valtamaantietä, vaihtelevia viljelys- ja kylämaisemia. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Laihian kirkonkylä. Ajetaan L suuntaan Laihianjoen viljavaa laaksoa. (0,2 oik. tie Laihian as:lle /0,8/). 2,4 vas. Laihianjoki, jonka rantaa tie seuraa. 6,2 Laihianjoen vanha komea kivisilta. (Vas. kylätie Madesjokivarteen /18,0/). Tie seuraa edelleen Laihianjokea. 8,1 Mustasaaren pitäjänraja. 11,0 oik. saha ja mylly. (13,7 vas. tie Pundarsin kylään /10,0/). 14,0
- 14,0 Helsinginkylän tienhaara. Jatketaan oik. Laihianjoen vanhan kivisillan yli. (Suoraan jatkuu tie Sulvan kirkolle /10,6/ ja Pirttikylän /35,0/ kautta Kaskiseen, vas. kylätie Pundarsiin). Tienhaarassa Sh-as. Joen saarella vas. St-as. ja kahvila. 0,1
- 14,1 Tuovilan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Tuovilan as:lle /3,5/). Tie seuraa edelleen Laihianjokea. 2,4 edessä Mustasaaren kirkko ja Vaasan radiomasto. 4,8 Vaasan kaupunginraja. 6,6 oik. kauris lehmuskuja *Mustasaaren kirkolle*, vas. *Kors hol men linnan rauniot* (katso Vaasan paikallislehteä). 6,7 oik. kahvila. 6,9
- 21,0 Kauppiaskadun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vähänkyrön /22,2/ kautta Kokkolaa). 0,1 vas. St-as. ja kahvila. (Vas. tie Vaasaan /6,5/). 0,2 oik. *Mustasaaren vanhan, keskiaikaisen kirkon rauniot*. 0,4 vas. Vaasan Yleisradioasema. 0,5 rautatien tasoylikäytävä. (0,6 oik. tie Sepänkylään /5,6/). 3,4 vas. sairaala. 5,7 rautatien tasoylikäytävä. 6,5 rautatien ylikäytävä. 6,9
- 27,9 VAASA, kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Vaasanpuistikkoa.



Vaasa—Laihia, 27,9 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista valtamaantietä, vaihtelevia viljelys- ja kylämaisia. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 VAASA, kauppatori. Ajetaan I suuntaan Vaasanpuistikkoon. 0,4 rautatien ylikäytävä, käännytään oik. 1,2 rautatien tasoylikäytävä. 3,5 oik. sairaala. (6,3 vas. tie Sepänkylään /5,6/). 6,4 rautatien tasoylikäytävä. 6,5 oik. Vaasan Yleisradioasema. 6,6 vas. *Mustasaaren vanhan, keskiaikaisen kirkon rauniot*. (6,8 oik. tie Vaasaan /6,5/). Oik. St-as. ja kahvila. 6,9
- 6,9 Kauppiaskadun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vähänkyrön /22,2/ kautta Kokkolaa). 0,2 vas. kahvila. 0,3 vas. kaunis lehmuskuja *Mustasaaren kirkolle*, oik. *Korsholman linnan rauniot* (katso Vaasan paikallislehteä). 2,1 Mustasaaren pitäjänraja. 5,4 oik. Laihianjoki, jota tie seuraa. 6,9
- 13,8 Tuovilan tienhaara. Jatketaan oik. Laihianjoen vanhan kivisillan yli. (Suoraan jatkuu tie Tuovilan asille /3,5/). Joen saarella St-as. ja kahvila. 0,1
- 13,9 Helsinginkylän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Sulvan kirkolle /10,6/ ja Pirttikylän /35,0/ kautta Kaskiseen, suoraan kylätie Pundarsiin /10,0/). Tie seuraa edelleen Laihianjoen viljeltyä rantaa. (0,4 oik. kylätie Pundarsiin). 3,1 vas. saha ja mylly. 6,0 Laihian pitäjänraja. 7,9 Laihianjoen vanha komea kivisilta. (Ennen siltaa oik. kylätie Madesjokivarteen /18,0/). Tie seuraa edelleen jokea. 13,5 oik. Laihian kirkko. (13,8 vas. tie Laihian asille /0,8/). 14,0
- 27,9 Laihian kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Koskenkorvan /44,1/ kautta Tampereelle, vas. tie Ylistaron /31,1/ kautta Lapualle.



Laihia—Koskenkorva, 44,1 km.

Kohtalaista, mutta kapeaa ja alkutaipaleella mutkaista maantietä, joka seuraa Laihianjokea, laajoja, hyvinhoidettuja viljelyksiä, jokunen metsä- ja kangastaival. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Laihian kirkonkylä. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,4 vas. Laihian komea seurojentalo. 0,6 oik. kahvila. 0,7 oik. lottien kahvila, vas. St-as. 0,8
- 0,8 Laihian kirkko. (Oik. kylätie joen länsipuolella oleviin taloihin).
(Kirkko rak. puusta 1805, 2-osainen alttaritaulu »Kristus ristillä» ja »Pyhä Ehtoollinen» Emanuel Almin maalaama 1807. — Kirkon vieressä Vapaus-sodassa kaatuneiden laihialaisten kaunis sankarihauta).
- 0,1 oik. matkustajakoti. 0,2 vas. Laihian komea osuusmeijeri. Ajetaan edelleen vauraan kyläasutuksen halki. 5,5 oik. Sh-as. ja kahvila. 5,6 oik. St-as. 7,7 vas. Sh-as. (Oik. tie joen länsirantaa kulkevalle kylätielle). 8,4 oik. Laihianjoki, jota tie seuraa. 10,0
- 10,8 Kylänpään tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Jurvan kirkolle /27,9/). Tie seuraa edelleen Laihianjokea. 3,0 pitempi metsätaival. 7,6 vas. Sh-as. 8,5 tie kulkee jälleen Laihianjoen rantaa. 8,8 oik. Jokikylän saha. 10,9 Laihianjoen kivilta. 11,8 lyhempi metsätaival, tie muuttuu suoremaksi. 17,7 Ilmajoen pitäjänraja. Jatketaan kaunista mäntykangasta. 21,6 ajetaan korkean Ilomäen yli. 23,1 oik. laaja viljelty joenlaakso. 26,3
- 37,1 Huissinkylä. Vas. Sh-as. (Vas. kylätie Ilmajoen kirkolle /10,0/). 4,9 ajetaan Salonmäen kaunista soraharjannetta, vas. komea viljelysmasema. 7,0
- 44,1 Koskenkorva, Västilän tienhaara. Oik. tie Kurikan /9,6/ kautta Kristiinaan ja Tampereelle, vas. tie Ilmajoen kirkon /7,9/ kautta Ylistarolle ja Seinäjoelle. — Tienhaarassa Sh-as. ja vas. kahvila, oik. matkustajakoti.



Koskenkorva—Laihia, 44,1 km.

Kohtalaista, mutta kapeaa ja lopputaipaleella mutkaista maantietä, joka seuraa Laihianjokea, laajoja, hyvinhoidettuja viljelyksiä, jokunen metsä- ja kangastaival. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Koskenkorva, Västilän tienhaara. Ajetaan LP suuntaan Salonmäen kaunista soraharjannetta. 2,1 oik. komea viljelysmaisema. 7,0
- 7,0 Huissinkylä. Oik. Sh-as. (Oik. kylätie Ilmajoen kirkolle /10,0/). Ajetaan laajaa viljeltyä jokilaaksoa. 3,2 vas. näköala viljelyslaaksoon. 4,7 ajetaan korkean Ilomäen yli ja edelleen kaunista mäntykangasta. 8,6 Laihian pitäjänraja. 14,5 lyhempi metsätaival, tie muuttuu mutkaisemmaksi. 15,4 Laihianjoen kivisilta. 17,5 vas. Jokikylän saha. Tie kulkee Laihianjoen rantaa. 18,7 oik. Sh-as. 19,8 pitempi metsätaival. 24,5 vas. Laihianjoki, jota tie taas seuraa. 26,3
- 33,3 Kylänpään tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Jurvan kirkolle /27,9/). Tie seuraa edelleen Laihianjokea. 2,3 oik. Sh-as. (Vas. tie joen länsirantaa kulkevalle kylätielle). 4,4 vas. St-as. 4,5 vas. Sh-as. ja kahvila. Ajetaan edelleen vauraan kyläasutuksen halki. 9,8 oik. Laihian komea osuusmeijeri. 9,9 vas. matkustajakoti. 10,0
- 43,3 Laihian kirkko. (Vas. kylätie joen länsipuolella oleviin taloihin).
(Kirkko rak. puusta 1805, 2-osainen alttaritaulu »Kristus ristillä» ja »Pyhä Ehtoollinen» Emanuel Almin maalaama 1807. — Kirkon vieressä Vapausodassa kaatuneiden laihialaisten kaunis sankarihauta).
- 0,1 vas. lottien kahvila, oik. St-as. 0,2 vas. kahvila. 0,4 oik. Laihian komea seurojentalo. 0,8
- 44,1 Laihian kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Vaaasaan /27,9/, oik. tie Ylistaron /31,1/ kautta Lapualle.



Koskenkorva—Kurikka, 9,6 km.

Hyvää ja leveää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, joka kulkee Kyrönjoen viljeltyä laaksoa pitkin, kauniita kylä- ja viljelysmaisia. Asutus tiheää ja vaurasta.

0 Koskenkorva, Västilän tienhaara. Ajetaan E suuntaan kylän halki. 0,1 vas. Ylipään komea osuusmeijeri. (0,2 vas. tie Koskenkorvan as:lle /0,5/ ja Kyrönjoen itäpuolella kulkevalle tielle). 0,2 Kyrönjoen komea rautatiesilta, ajetaan sillan alitse. 0,6

0,6 Rahkolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Jurvan kirkolle /28,0/). 1,9 vas. peltojen takana Santavuori, jolla Nuijasodan ratkaiseva taistelu suoritettiin. Nuijamiesten hauta joen takana pienellä metsäkummulla. Taistelupaikalle on pystytetty muistomerkki 1925. 2,6 Kurikan pitäjänraja. 3,6 Riitaluomajoen silta, oik. St-as. 7,0 edessä hyvä näköala Kurikan kirkonkylään. 9,0

9,6 Kurikan kirkko. Suoraan jatkuu tie Kauhajoen /22,5/ kautta Kristiinään, vas. tie Jalasjärven /25,2/ kautta Tampereelle, oik. tie Kurikan as:lle /0,4/. — Tienhaarassa erikoislaatuinen, koristeltu tienviitta.

(Kurikan kirkko on rak. arkkite. C. L. Engelin piirustusten mukaan ja rakennusmestari Erkki Kuorikosken johdolla tiilestä 1847. 2-osaisen alttaritaulun »Kristus ristillä» ja »Pyhä Ehtoollinen» maalannut J. Z. Blackstadius 1857. — Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneitten haudalle pystytetty komea hautapatsas kirjoituksin: »Kuuliaisina isänmaalle kaaduimme kaikki».)



Kurikka—Koskenkorva, 9,6 km.

Hyvää ja leveää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, joka kulkee Kyrönjoen viljeltyä laaksoa pitkin, kauniita kylä- ja viljelysmaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Kurikan kirkko. Ajetaan P suuntaan kirkonkylän halki. 4,3 oik. peltojen takana Santavuori, jolla Nuijasodan ratkaiseva taistelu suoritettiin. Taistelupaikalle on pystytetty muistomerkki 1925. 5,4 vas. St-as., Riitaluomajoen silta. 6,4 Ilmajoen pitäjänraja. 7,0 oik. joen takana pienellä metsäkummulla Nuijamiesten hauta. 9,0
- 9,0 Rahkolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Jurvan kirkolle /28,0/). 0,4 Kyrönjoen komea rautatiesilta, ajetaan sillan alitse. (Oik. tie Koskenkorven as:lle /0,5/ ja Kyrönjoen itäpuolella kulkevalle tielle). 0,5 oik. Ylipään komea osuusmeijeri. 0,6
- 9,6 Koskenkorva, Västilän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Ilmajoen kirkon /7,9/ kautta Ylistarolle ja Seinäjoelle, vas. tie Laihian /44,1/ kautta Vaasaan. — Tienhaarassa Sh-as., kahvila ja vas. matkustajakoti.



Koskenkorva—Laihia, 44,1 km.

Kohtalaista, mutta kapeaa ja lopputaipaleella mutkaista maantietä, joka seuraa Laihianjokea, laajoja, hyvinhoidettuja viljelyksiä, jokunen metsä- ja kangastaival. Asutus vauraisiin kyliin keskittyntä.

- 0 Koskenkorva, Västilän tienhaara. Ajetaan LP suuntaan Salonmäen kaunista soraharjannetta. 2,1 oik. komea viljelysmaisema. 7,0
- 7,0 Huissinkylä. Oik. Sh-as. (Oik. kylätie Ilmajoen kirkolle /10,0/). Ajetaan laajaa viljeltyä jokilaaksoa. 3,2 vas. näköala viljelyslaaksoon. 4,7 ajetaan korkean Ilomäen yli ja edelleen kaunista mäntykangasta. 8,6 Laihian pitäjänraja. 14,5 lyhempi metsätaival, tie muuttuu mutkaisemmaksi. 15,4 Laihianjoen kivilta. 17,5 vas. Jokikylän saha. Tie kulkee Laihianjoen rantaa. 18,7 oik. Sh-as. 19,8 pitempi metsätaival. 24,5 vas. Laihianjoki, jota tie taas seuraa. 26,3
- 33,3 Kylänpään tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Jurvan kirkolle /27,9/). Tie seuraa edelleen Laihianjokea. 2,3 oik. Sh-as. (Vas. tie joen länsirantaa kulkevalle kylätielle). 4,4 vas. St-as. 4,5 vas. Sh-as. ja kahvila. Ajetaan edelleen vauraan kyläasutuksen halki. 9,8 oik. Laihian komea osuusmeijeri. 9,9 vas. matkustajakoti. 10,0
- 43,3 Laihian kirkko. (Vas. kylätie joen länsipuolella oleviin taloihin).
(Kirkko rak. puusta 1805, 2-osainen alttaritaulu »Kristus ristillä» ja »Pyhä Ehtoollinen» Emanuel Almin maalaama 1807. — Kirkon vieressä Vapausodassa kaatuneiden laihialaisten kaunis sankarihauta).
- 0,1 vas. lottien kahvila, oik. St-as. 0,2 vas. kahvila. 0,4 oik. Laihian komea seurojentalo. 0,8
- 44,1 Laihian kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Vaaasaan /27,9/, oik. tie Ylistaron /31,1/ kautta Lapualle.



Laihia—Koskenkorva, 44,1 km.

Kohtalaista, mutta kapeaa ja alkutaipaleella mutkaista maantietä, joka seuraa Laihianjokea, laajoja, hyvinhoidettuja viljelyksiä, jokunen metsä- ja kangastaival. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Laihian kirkonkylä. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,4 vas. Laihian komea seurojentalo. 0,6 oik. kahvila. 0,7 oik. lottien kahvila, vas. St-as. 0,8
- 0,8 Laihian kirkko. (Oik. kylätie joen länsipuolella oleviin taloihin).
(Kirkko rak. puusta 1805, 2-osainen alttaritaulu »Kristus ristillä» ja »Pyhä Ehtoollinen» Emanuel Almin maalaama 1807. — Kirkon vieressä Vapaus-sodassa kaatuneiden laihialaisten kaunis sankarihauta).
- 0,1 oik. matkustajakoti. 0,2 vas. Laihian komea osuusmeijeri. Ajetaan edelleen vauraan kyläasutuksen halki. 5,5 oik. Sh-as. ja kahvila. 5,6 oik. St-as. 7,7 vas. Sh-as. (Oik. tie joen länsirantaa kulkevalle kylätielle). 8,4 oik. Laihianjoki, jota tie seuraa. 10,0
- 10,8 Kylän pää tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Jurvan kirkolle /27,9/). Tie seuraa edelleen Laihianjokea. 3,0 pitempi metsätaival. 7,6 vas. Sh-as. 8,5 tie kulkee jälleen Laihianjoen rantaa. 8,8 oik. Jokikylän saha. 10,9 Laihianjoen kivisilta. 11,8 lyhempi metsätaival, tie muuttuu suuremmaksi. 17,7 Ilmajoen pitäjänraja. Jatketaan kaunista mäntykangasta. 21,6 ajetaan korkean Ilomäen yli. 23,1 oik. laaja viljelty joenlaakso. 26,3
- 37,1 Huissinkylä. Vas. Sh-as. (Vas. kylätie Ilmajoen kirkolle /10,0/). 4,9 ajetaan Salonmäen kaunista sora-harjannetta, vas. komea viljelysmaisema. 7,0
- 44,1 Koskenkorva, Västilän tienhaara. Oik. tie Kurikan /9,6/ kautta Kristiinaan ja Tampereelle, vas. tie Ilmajoen kirkon /7,9/ kautta Ylistarolle ja Seinäjoelle. — Tienhaarassa Sh-as. ja vas. kahvila, oik. matkustajakoti.



Kurikka—Koskenkorva, 9,6 km.

Hyvää ja leveää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, joka kulkee Kyrönjoen viljeltyä laaksoa pitkin, kauniita kylä- ja viljelysmaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Kurikan kirkko. Ajetaan P suuntaan kirkonkylän halki. 4,3 oik. peltojen takana Santavuori, jolla Nuijasodan ratkaiseva taistelu suoritettiin. Taistelupaikalle on pystytetty muistomerkki 1925. 5,4 vas. St-as., Riitaluomajoen silta. 6,4 Ilmajoen pitäjänraja. 7,0 oik. joen takana pienellä metsäkummulla Nuijamiesten hauta. 9,0
- 9,0 Rahkolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Jurvan kirkolle /28,0/). 0,4 Kyrönjoen komea rautatiesilta, ajetaan sillan alitse. (Oik. tie Koskenkorven as:lle /0,5/ ja Kyrönjoen itäpuolella kulkevalle tielle). 0,5 oik. Ylipään komea osuusmeijeri. 0,6
- 9,6 Koskenkorva, Västilän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Ilmajoen kirkon /7,9/ kautta Ylistarolle ja Seinäjoelle, vas. tie Laihian /44,1/ kautta Vaasaan. — Tienhaarassa Sh-as., kahvila ja vas. matkustajakoti.



Koskenkorva—Kurikka, 9,6 km.

Hyvää ja leveää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, joka kulkee Kyrönjoen viljeltyä laaksoa pitkin, kauniita kylä- ja viljelysmaisia. Asutus tiheää ja vaurasta.

0 Koskenkorva, Västilän tienhaara. Ajetaan E suuntaan kylän halki. 0,1 vas. Ylipään komea osuusmeijeri. (0,2 vas. tie Koskenkorvan as:lle /0,5/ ja Kyrönjoen itäpuolella kulkevalle tielle). 0,2 Kyrönjoen komea rautatiesilta, ajetaan sillan alitse. 0,6

0,6 Rahkolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Jurvan kirkolle /28,0/). 1,9 vas. peltojen takana Santavuori, jolla Nuijasodan ratkaiseva taistelu suoritettiin. Nuijamiesten hauta joen takana pienellä metsäkummulla. Taistelupaikalle on pystytetty muistomerkki 1925. 2,6 Kurikan pitäjänraja. 3,6 Riitaluomajoen silta, oik. St-as. 7,0 edessä hyvä näköala Kurikan kirkonkylään. 9,0

9,6 Kurikan kirkko. Suoraan jatkuu tie Kauhajoen /22,5/ kautta Kristiinaan, vas. tie Jalasjärven /25,2/ kautta Tampereelle, oik. tie Kurikan as:lle /0,4/. — Tienhaarassa erikoislaatuinen, koristeltu tienviitta.

(Kurikan kirkko on rak. arkkite. C. L. Engelin piirustusten mukaan ja rakennusmestari Erkki Kuorikosken johdolla tiilestä 1847. 2-osaisen alttaritaulun »Kristus ristillä» ja »Pyhä Ehtoollinen» maalannut J. Z. Blackstadius 1857. — Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneitten haudalle pystytetty komea hautapatsas kirjoituksin: »Kuuliaisina isänmaalle kaaduimme kaikki».



Kurikka—Jalasjärvi, 25,2 km.

Hyvää, verrattain suoraa ja leveää maantietä, laajoja näköaloja hyvinhoidetuille viljelmille, suuria, komeita taloja.

- 0 Kurikan kirkko. Ajetaan I suuntaan kylän halki. 0,3 Kyrönjoen silta. 0,4 vas. Kurikan osuusmeijeri. (1,1 vas. tie Santavuoren ohi Ilmajoen as:lle /17,8/). 1,5 oik. Sh-as. 3,0 alkaa lyhempi metsätai-
val. 7,9 oik. Jalasjoki. 8,4 vas. St-as. 9,5 oik. joen
takana tuulimylly, jonka voimalla käy myös pieni saha.
Ajetaan Jalasjoen tasaista jokilaaksoa, joka on keväi-
sin kokonaan tulvan peitossa. 14,2 Jalasjärven pitä-
jänraja. 16,1 oik. St-as. 19,5
- 19,5 Jokipiin tienristeys. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Kauhajoen as:lle /27,1/, vas. tie Peräseinä-
joelle /21,9/). Tienristeyksessä St- ja Sh-as. Oik.
kahvila. 0,1 oik. St-as. 0,2 vas. kahvila. 0,7 oik.
Jalasjärvi ruohoisine rantoineen. 3,5
- 23,0 Vuohiluoman tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Luopajärven tienhaaraan /3,8/ Jokipiin
Peräseinäjoen tielle). 0,5 oik. Jalasjärven hautaus-
maa. 0,8 edessä hyvä näköala Jalasjärven kirkon-
kylään. 2,1 oik. kahvila. 2,2
- 25,2 Jalasjärven kirkko. Oik. tie Parkanon /58,6/
kautta Poriin ja Tampereelle, vas. tie Peräseinäjoelle
/30,3/ ja Virroille /71,5/.
- (Jalasjärven kirkko rak. rakennusmestari Salomon
Köhlströmin johdolla puusta 1800, korjattu arkkit.
A. V. Stenforsin piirustusten mukaan 1902. Alt-
taritaulu »Kristuksen kirkastuminen» Aleksandra
Sältinin maalaama.)



Jalasjärvi—Kurikka, 25,2 km.

Hyvää, verrattain suoraa ja leveää maantietä, laajoja näköaloja hyvinhoidetuille viljelmille, suuria, komeita taloja.

- 0 Jalasjärven kirkko. Ajetaan LP suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 vas. kahvila. 1,7 vas. Jalasjärven hautausmaa. 2,2
- 2,2 Vuohiluoman tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Luopajärven tienhaaraan /3,8/ Peräseinäjoen Jokipiin tielle). 0,4 vas. Jalasjärvi ruohoisine rantoineen. 3,3 oik. kahvila. 3,4 vas. St-as. 3,5
- 5,7 Jokipiin tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Peräseinäjoelle /21,9/, vas. tie Kauhajoen as:lle /27,1/). Tienristeyksessä St- ja Sh-as. Vas. kahvila. 3,4 vas. St-as. 5,3 Kurikan pitäjänraja. Ajetaan Jalasjoen tasaista jokilaaksoa, joka on keväisin kokonaan tulvan peitossa. 10,0 vas. joen takana tuulimylly, jonka voimalla käy myös pieni saha. 11,1 oik. St-as. 11,7 alkaa lyhempi metsätaival. 18,0 vas. Sh-as. (18,4 oik. tie Santavuoren ohi Ilmajoen as:lle /17,8/). 19,1 oik. Kurikan osuusmeijeri. 19,2 Kyröjoen silta. 19,5
- 25,2 Kurikan kirkko. Suoraan jatkuu tie Kurikan as:lle /0,4/, oik. tie Koskenkorvan /9,6/ kautta Vaaasaan ja Ilmajoen kirkolle, vas. tie Kauhajoen /22,5/ kautta Kristiinaan. — Tienhaarassa erikoislaatuinen, koristeltu tienviitta.
- (Kurikan kirkko on rak. arkkite. C. L. Engelin piirustusten mukaan ja rakennusmestari Erkki Kuorikosken johdolla tiilestä 1847. 2-osaisen alttaritaulun »Kristus ristillä» ja »Pyhä Ehtoollinen» maalannut J. Z. Blackstadius 1857. — Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneitten haudalle pystytetty komea hautapatsas kirjoituksin: »Kuuliaisina isänmaalle kaaduinme kaikki».)



Jalasjärvi—Parkano, 58,6 km.

Kohtalaista, vaikkakin kapeahkoa maantietä, alkutaipaleella viljeltyjä jokilaaksoja, lopputaipaleella vaihtelevia metsämaita, näköaloja järville. Asutus tiheämpuoleista.

- 0 Jalasjärven kirkko. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,1 oik. Sh-as. 0,3 Jalasjoen silta. Tie seuraa Jalasjoen viljavaa laaksoa. 1,7 vas. käyttökuntoinen tuulimylly. 5,2 oik. St-as. ja virvoitusjuomatehdas. 8,0 vas. Keskikylän osuusmeijeri. 10,1 oik. St-as. 10,5 edessä kaunis viljelyslaakso. 10,7
- 10,7 Hulkon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Karvian kirkolle /35,5/). 0,4 Ilvesluomajoen silta. 4,6 Mustaluomajoen silta. 5,3 oik. St-as. 5,4 oik. 2 Sh-as. 5,5
- 16,2 Koskueen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Alavallin tienhaaraan /17,4/ Jalasjärven Peräseinäjoen tielle). 0,7 vas. Koskujärvi viljeltyine rantoineen. 3,0 alkaa metsätaival. 9,0 maasto muuttuu kallioiseksi. 10,2 oik. Saarijärvi. 10,9
- 27,1 Turun ja Porin lääninraja. Parkanon pitäjä alkaa. 3,8 oik. Huhdanpäänlampi. 5,1 oik. kaunis Venesjärvi metsäisine rantoineen. 9,0 komeaa kuusimetsää. 11,9
- 39,0 Kuivasjärven kylä. (Vas. tie Kankarin kylään /8,0/). 2,7 vas. Kuivasjärvi. (3,6 oik. tie Vatajanjärvelle /4,0/). 3,9 Vatajanjoen silta, vas. St-as. ... 11,1
- 50,1 Linnankylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kihniön kirkolle /16,8/). 5,8 rautatien alikäytävä (Haapamäen—Porin rata). 6,3 edessä Parkanon kirkko, vas. Parkanonjoki. (6,9 oik. tie Parkanon as:lle /0,3/). 7,5 vas. Parkanon saha. 8,1 oik. Parkanon tori ja kirkko. 8,5
- 58,6 Parkanon kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Ikaalisen /38,9/ kautta Tampereelle ja Kankaanpään /30,2/ kautta Poriin sekä Karvian kirkolle /32,4/, vas. tie Kurun kirkolle /43,8/.

(Parkanon kirkko on rak. puusta 1800, korj. sisältä 1889 arkkit. C. J. von Heidekenin ja ulkoa 1894 arkkit. Helge Ranckenin piirustusten mukaan. Kaksiosainen alttaritaulu »Kristus ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen» vanha, tuntemattoman taiteilijan tekemä. — Kirkon vieressä sankarihauta muistokivineen.)



Parkano—Jalasjärvi, 58,6 km.

Kohtalaista, vaikkakin kapeahkoa maantietä, alkutaipaleella vaihtelevia metsämaita, lopputaipaleella viljeltyjä jokilaaksoja, näköaloja järville. Asutus tiheänpuoleista.

- 0 Parkanon kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan kirkonkylän halki. 0,4 vas. Parkanon tori. 1,0 oik. Parkanon saha. (1,6 vas. tie Parkanon as:lle /0,3/). 2,7 rautatien alikäytävä (Haapamäen—Porin rata). 8,5
- 8,5 Linnankylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kihniön kirkolle /16,8/). 7,0 oik. Kuivasjärvi. 7,2 Vatajanjoen silta, oik. St-as. (7,5 vas. tie Vatajanjärvelle /4,0/). 11,1
- 19,6 Kuivasjärven kylä. (Oik. tie Kankarin kylään /8,0/). 2,9 komeaa kuusimetsää. 6,6 vas. kaunis Venesjärvi metsäisine rantoineen. 8,0 vas. Huhdanpäänlampi. 11,9
- 31,5 Vaasan lääninraja. Jalasjärven pitäjä alkaa. Kallioista metsätaivalta edelleen. 0,6 vas. Saarijärvi. 2,0 maasto muuttuu sileämmäksi metsä- ja viljelysmaaksi. 8,8 oik. Koskujärvi viljeltyine rantoineen. .. 10,9
- 42,4 Koskueen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Alavallin tienhaaraan /17,4/ Peräseinäjoen Jalasjärven tielle). 0,1 vas. 2 Sh-as. 0,2 vas. St-as. 0,9 Mustaluomajoen silta. 5,1 Ilvesluomajoen silta. 5,5
- 47,9 Hulkon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Karvian kirkolle /35,5/). 0,6 vas. St-as. 2,7 oik. Keskikylän osuusmeijeri. 5,5 vas. virvoitusjuomatehdas ja St-as. Tie seuraa Jalasjoen viljeltyä laaksoa. 9,0 oik. käyttökuntoinen tuulimylly. 10,4 Jalasjoen silta. 10,6 vas. Sh-as. 10,7
- 58,6 Jalasjärven kirkko. Oik. tie Peräseinäjoelle /30,3/ ja Virroille /71,5/, vas. tie Kurikan /25,2/ kautta Vaasaan ja Kauhajoen as:lle /32,8/.

(Jalasjärven kirkko rak. rakennusmestari Salomon Köhlströmin johdolla puusta 1800, korjattu arkkite. A. V. Stenforsin piirustusten mukaan 1902. Altaritaulu »Kristuksen kirkastuminen» Aleksandra Sältinin maalaama.)



Parkano—Ikaalinen, 38,9 km.

Hyvää ja leveää, pitkin taipalein suoraa maantietä, vaihtelevaa mäkimäastoa, kauniita näköaloja laajoille järville ja vehmailla mäenrinne- ja laaksoviljelmille. Asutus kyliin keskittynyttä ja verrattain vaurasta.

- 0 Parkanon kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 vas. kahvila, oik. Sh-as. 0,2 vas. St-as. (Oik. tie kirkon ohi Karvian kirkolle /32,4/). 0,3 vas. Parkanon hotelli sekä St. ja Sh-as., oik. ruokala ja kahvila. 0,7 oik. Parkanon Kirkkojärvi. 0,9 Pappilan kosken silta. 2,5 oik. St-as. 2,6
- 2,6 Alaskylän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kankaanpään /37,3/ kautta Poriin). 0,5 vas. kaunis näköala Parkanonjärvelle. 2,3 vas. hyvä näköala Parkanonjärven eteläiselle selälle. 9,3 Ikaalisen pitäjänraja. Kylän jälkeen metsätaival. 12,9
- 15,5 Heittolan tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Vääräjoen sillan yli Viljakkalan kirkolle /30,5/). Tienhaarassa St-as. 1,9 oik. St-as., vas. laaja vaihteleva viljelysmaisema. 2,4 oik. Pelto-
lammet. 5,5 Kovelahden komea rautasilta, sillalta ver-
raton näköala oik. Kovelahdelle, vas. Kyrösjärven saa-
rekkaalle selälle. 6,1
- 21,6 Mansoniemen tienhaara. Jatketaan suo-
raan. (Oik. tie Raivalan tienhaaraan /15,0/ Parka-
non—Porin tielle). (4,2 oik. sivutie Uurasjärven kylän
kautta Jämijärvelle /10,0/). 4,4 Uurasjoen silta. 9,5
vas. kaunis viljelty laakso, taustalla Ikaalisen kaup-
pala. 10,8
- 32,4 Kilvakkalan tienhaara. Jatketaan vas.
(Oik. tie Jämijärven /19,3/ kautta Parkanon—Porin
tielle). Vas. Sh-as. 0,2 oik. kaunis näköala Kyrös-
järven Kelminselälle. 2,0 vas. Ikaalisen osuusmeijeri.
2,1 Kilvakkalansalmen silta, vas. hyvä näköala Kyrös-
järvelle, taustalla kauppa. 5,0 oik. Ikaalisen hau-
tausmaa. 5,7
- 38,1 Ikaalisen kirkonkylä. Jatketaan vas. (Oik.
tie Hämeenkyrön /18,7/ kautta Tampereelle). Vas.
Sh-as. 0,1 oik. hyvä näköala Kyrösjärvelle. 0,4 vas.
Ikaalisen kirkko (katso paikallislehteä), oik. hautaus-
maa. 0,8
- 38,9 IKAALISEN kauppa. (Katso paikallislehteä).



Ikaalinen—Parkano, 38,9 km.

Hyvää ja leveää, pitkin taipalein suoraa maantietä, vaihtelevaa mäkimäistöä, kauniita näköaloja laajoille järville ja vehmaalle mäenrinne- ja laaksoviljelmille. Asutus kyliin keskittynyttä ja verrattain vaurasta.

- 0 IKAALISEN kauppala. Ajetaan IE suuntaan.
0,4 oik. *Ikaalisen kirkko*, vas. vanha hautausmaa (katso paikallislehteä). 0,8
- 0,8 Ikaalisen kirkonkylä. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Hämeenkyrön /18,7/ kautta Tampereelle). Oik. Sh-as. 2,9 vas. komea näköala Kyrösjärven Kelminselälle rantaviljelmiseen. 3,6 Kilvakkalan salmen silta. 3,7 oik. Ikaalisen osuusmeijeri. 5,7
- 6,5 Kilvakkalan tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Jämijärven /19,3/ kautta Porin Parkanon tielle). 0,5 oik. kaunis viljelty laakso, taustalla Ikaalisen kauppala. 6,4 Uurasjoen silta. (6,6 vas. sivutie Uurasjärven kautta Jämijärvelle /10,0/). 10,8
- 17,3 Mansonin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Raivalan tienhaaraan /15,0/ Porin—Parkanon tielle). 0,6 Kovelahden komea rautasilta, sillalta verraton näköala oik. Kyrösjärven saarekkaalle selälle, vas. Kovelahdelle. 3,7 vas. Peltolammet. 4,2 vas. St-as., oik. laaja vaihteleva viljelysmaisema. .. 6,1
- 23,4 Heittolan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Vääräjoen sillan yli Viljakkalan kirkolle /30,5/). Tienhaarassa St-as. 3,6 Parkanon pitäjänraja. 7,5 oik. hyvä näköala Parkanonjärven eteläiselle selälle. 11,3 oik. kaunis näköala Parkanonjärvelle. 12,9
- 36,3 Alaskylän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kankaanpään /37,3/ kautta Poriin). 0,1 vas. St-as. 1,7 Pappilankosken silta. 1,9 vas. Parkanon Kirkkojärvi. 2,3 oik. Parkanon hotelli, Sh- ja St-as., vas. ruokala ja kahvila. 2,4 oik. St-as. (Vas. tie kirkon ohi Karvian kirkolle /32,4/). 2,5 oik. kahvila, vas. Sh-as. 2,6
- 38,9 Parkanon kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Jalasjärven /58,6/ kautta Vaasaan, oik. tie Kurun kirkolle /43,8/.

(Parkanon kirkko on rak. puusta 1800, korj. sisältä 1889 arkk. C. J. von Heidekenin ja ulkoa 1894 arkk. Helge Ranckenin piirustusten mukaan. Kaksiosainen alttaritaulu »Kristus ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen» vanha, tunteuttoman taitelijan tekemä).



Ikaalinen—Hämeenkyrö, 19,5 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, vaihtelevaa mäkimaaastoa, kauniita näköaloja järville ja vehmaille viljelmille. Asutus tiheää ja verrattain vaurasta.

- 0 IKAALINEN. Ajetaan IE suuntaan. 0,4 oik. Ikaalisen kirkko, vas. vanha hautausmaa (katso paikallislehteä). 0,6 oik. ja vas. kaunis näköala Kyrösjärvelle. 0,8
- 0,8 Ikaalisen kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Parkanon /38,1/ kautta Vaasaan ja Jämijärven /25,0/ kautta Poriin). Oik. Sh-as. 1,2 vas. vilkkuu Kyrösjärven selkää. 2,5 oik. Sarkkilanjärvi. 6,2 vas. viehättävä näköala Kyrösjärven Sikurinlahdelle. 6,7 Hämeenkyrön pitäjänraja. 9,4
- 10,2 Osaran kylä. (Vas. tie kylän taloihin). 0,1 vas. Kyrösjärven Aningaistenlahti. 1,4 oik. Mannanmäki, jonka näkötornin Hämeenkyrön Suojeluskunta on pystyttänyt vapaussodan taistelujen muistomerkeksi. 3,2 oik. Järvenkylänjärvi. 4,0 ajetaan Hämeenkangasta. 4,9 vas. Kyröskosken tehdas ja työväen asuntoja. 5,3
- 15,5 Kyröskoski. (Vas. tie kylän keskustaan ja tehtaalle). Vas. Sh-as., oik. Kyröskosken osuusmeijeri. 0,4 oik. työväen asuntoja, vas. urheilukenttä. 2,7 laaja viljelysmaisema, vas. Hämeenkyrön kirkko, keskellä Kirkkojärvi. 3,2
- 18,7 Tuokkalan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Mouhijärvelle /20,8/). 0,1 oik. hyvä näköala Kirkkojärvelle. 0,8
- 19,5 Hämeenkyrön kirkko. Suoraan jatkuu tie Ylöjärven /29,1/ kautta Tampereelle ja Viljakkalan kirkolle /10,8/.

(Hämeenkyrön kirkko on rak. puusta kuningas Kustaa III:n vahvistamien piirustusten mukaan 1782, korj. arkkite. R. A. Wettervikin piirustusten mukaan 1900. Alttaritaulun »Kristus Getsemanessa» maalannut taiteilija J. Z. Blackstadius 1849. — Kirkon L puolella tiilinen jyvämakasiini, jossa nykyisin sijaitsee Hämeenkyrön museo.)



Hämeenkyrö—Ikaalinen, 19,5 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, kauniita näköaloja järville ja vehmailla viljelmille. Asutus tiheää ja verrattain vaurasta.

- 0 Hämeenkyrön kirkko. Ajetaan LP suuntaan kirkonkylän halki. 0,5 vas. hyvä näköala Kirkkojärvelle. 0,8
- 0,8 Tuokkalan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Mouhijärvelle /20,8/). 0,4 oik. Hämeenkyrön kirkko. 2,8 vas. Kyröskosken tehtaan työväen asuntoja, oik. urheilukenttä. 3,2
- 4,0 Kyröskoski. (Oik. tie kylän keskustaan ja tehtaalle). Oik. Sh-as., vas. Kyröskosken osuusmeijeri. 0,4 oik. Kyröskosken tehdas ja työväen asuntoja. 1,3 ajetaan Hämeen Kangasta. 2,1 vas. Järvenkylänjärvi. 2,6 oik. Kyrösjärven Aningaistenlahti, vas. Mannanmäki, jonka näkötornin Hämeenkyrön Suojeluskunta on pystyttänyt vapaussodan taistelujen muistomeriksi. 5,3
- 9,3 Osaran kylä. (Oik. tie kylän taloihin). 2,7 Ikaalisen pitäjänraja. 3,2 oik. viehättävä näköala Kyrösjärven Sikurinlahdelle. 6,4 vas. Sarkkilanjärvi. 8,2 oik. vilkkuu Kyrösjärven selkää. 9,1 vas. Kyrösjärveä. 9,4
- 18,7 Ikaalisen kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Parkanon /38,1/ kautta Vaasaan ja Jämsjärven /25,0/ kautta Poriin). Vas. Sh-as. 0,1 oik. hyvä näköala Kyrösjärvelle. 0,4 vas. Ikaalisen kirkko, oik. vanha hautausmaa (katso paikallislehteä). 0,8
- 19,5 Ikaalisen kauppala. (Katso paikallislehteä).



Hämeenkyrö—Ylöjärvi, 29,1 km.

Hyvää, leveää ja suurelta osaltaan suoraa valtamaantietä, viehättäviä näköaloja suurille järville ja laajoille viljelyksille, korkeita metsäisiä harjanteita. Asutus järvien ympärille keskittynyttä, verrattain vaurasta.

- 0 Hämeenkyrön kirkko. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,2 oik. hautausmaa. 0,4 Pappilanjoen silta, oik. hyvä näköala Kirkkojärvelle. 0,5 vas. Sh-as. 0,7 oik. kahvila. 0,9
- 0,9 Hämeenkyrön tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Viljakkalan kirkolle /9,9/). 0,8 vas. kaunis maisema, taustalla Kyröskosken tehdas. 1,6 oik. hyvä näköala Kirkkojärvelle ja kirkonkylään. 4,6 edessä hyvä näköala Kallioistenselälle viljeltyine rantoineen. (5,0 oik. kylätie Hämeenkyrön Mouhijärven tielle /6,0/). Ajetaan Kallioistenselän rantaa. 8,1 vas. pieni Raimonjärvi. 8,4 oik. Arostensalmi, etuoik. Enonselkä. 8,8 oik. St-as. 9,1 vas. Sh-as. 9,6 oik. suurenmoinen näköala Enonselän saarekkaille vesille. 11,0 Miharinsilta, hyvä näköala oik. Enonselälle, vas. Sasinkylään rinneviljelyksineen. 11,3
- 12,2 Miharin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Siuron as:lle /12,4/). 2,1 vas. Sh-as. 5,0 ajetaan Kettukivenkankaan yli. 5,9 oik. Iso Lehmijärvi. 7,9 Hämeen lääninraja, Ylöjärven pitäjä alkaa. 10,7 vas. St-as. Ajetaan kaunista mäntymetsää kasvavaa Pinsiönkangasta. 16,1 vas. hyvä näköala Ylöjärven kirkonkylään. 16,5 edessä Keijärvi. 16,9
- 29,1 Ylöjärven kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Tampereelle /11,6/, vas. tie Kurun /51,2/ kautta Virroille.



Ylöjärvi—Hämeenkyrö, 29,1 km.

Hyvää, leveää ja suurelta osaltaan suoraa valtamaantietä, viehättäviä näköaloja suurille järville ja laajoille viljelyksille, korkeita metsäisiä harjanteita. Asutus järvien ympärille keskittynyttä, verrattain vaurasta.

- 0 Ylöjärven kirkonkylä. Ajetaan LP suuntaan peltoaukean reunaan. 0,8 oik. hyvä näköala kirkonkylään. Ajetaan kaunista, mäntymetsää kasvavaa Pinsiönkangasta. 6,2 oik. St-as. 9,0 Turun ja Porin lääninraja, Hämeenkyrön pitäjä alkaa. 11,0 vas. Iso Lehmijärvi. 11,9 ajetaan Kettukivenkankaan yli. 14,1 edessä hyvä näköala Sasinkylän viljelyslaaksoon. 14,8 oik. Sh-as. 15,6 oik. Miharinlampi rantaniittyineen. 16,9
- 16,9 Miharin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Siuron as:lle /12,4/). 0,3 Miharinsilta, hyvä näköala vas. Enonselälle, oik. Sasinkylään rinneviljelyksineen. 1,7 vas. suurenmoinen näköala Enonselän saarekkaille vesille. 2,2 oik. Sh-as. 2,5 vas. St-as. 2,9 vas. Aros-tensalmi. 3,2 oik. pieni Raimonjärvi. 4,9 edessä hyvä näköala Kallioistenselälle viljeltyine rantoineen, tie seuraa järven rantaa. (6,3 vas. kylätie Mouhijärven —Hämeenkyrön tielle /6,0/). 7,6 vas. hyvä näköala Hämeenkyrön Kirkkojärvelle ja kirkonkylään. 10,5 oik. kaunis maisema, taustalla Kyröskosken tehdas. ... 11,3
- 28,2 Hämeenkyrön tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Viljakkalan kirkolle /9,9/). 0,2 vas. kahvila. 0,4 oik. Sh-as. 0,5 Pappilanjoen silta, vas. hyvä näköala Kirkkojärvelle. 0,7 vas. hautausmaa. ... 0,9
- 29,1 Hämeenkyrön kirkko. Suoraan jatkuu tie Ikaalisen /19,5/ kautta Vaasaan ja Mouhijärvelle /21,6/).

(Hämeenkyrön kirkko on rak. puusta kuningas Kustaa III:n vahvistamien piirustusten mukaan 1782, korj. arkkite. R. A. Wettervikin piirustusten mukaan 1900. Alttaritaulun »Kristus Getsemanessa» maalannut taiteilija J. Z. Blackstadius 1849. — Kirkon L puolella tiilinen jyvämäkasiini, jossa nykyisin sijaitsee Hämeenkyrön museo.)



Tampere—Lempäälä, 23,2 km.

Hyvää ja leveää, suurimmalta osaltaan uusittua valtamaan-tietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, komeita metsiä, kauniita järvi- ja viljelysmaisemia. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 TAMPERE, Keskustori. Ajetaan I suuntaan
Hämeenkatua ja Hatanpään valtatieta. 1,0 käänny-
tään vas. (Oik. tie tehdasalueelle ja Etelä-Pirkka-
laan /14,0/. 1,2 rautatien alikäytävä. 1,4 käänny-
tään oik. sillan yli, vas. Tampereen saippuatehdas. 1,7
käännytään oik. (Vas. tie Viinikan kaupunginosaan).
1,9 vas. Viinikan kirkko. 3,0
- 3,0 Vihiojan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie
Etelä-Pirkkalaan /13,2/). 0,5 vas. kaunis viljelysmai-
sema, taustalla Messukylä. 2,4 ajetaan komean kuusi-
metsän halki. (3,8 oik. tie Etelä-Pirkkalan tielle).
5,5 Lempäälän pitäjänraja. 6,5 oik. Sääksjärvi. 6,8
oik. Sääksjärven pysäkki. 9,4 oik. Ahostenjärvi. 10,9
vas. Ruodasjärvi. 11,3 Moisiojoen silta. 11,6
- 14,6 Kuljunktä. (Oik. tie Kuljun pys:lle /1,7/, vas.
tie Kuljun kartanoon). Jatketaan vaihtelevien pelto-
maiden halki. 3,4
- 18,0 Lopin tienhaara. (Vas. tie Kangasalalle
/23,8/). (0,7 oik. tie Moisiojoen pys:lle /0,2/). 1,8 vas.
Kuokkalanvirta. 1,9 rautatien tasoylikäytävä. 2,6
edessä Lempäälän Kirkkojärvi. 3,0 oik. St-as. 3,1
Kuokkalan kosken silta, kosken rannalla vanhaa tiheää
asutusta. 3,2 oik. Sh-as ja kahvila. 4,0 oik. kaunis
näköala Kirkkojärvelle. 4,9 vas. kahvila. 5,1
- 23,1 Lempäälän kirkko. (Kirkko on rak. harmaasta
kivestä 1400-luvun keskivaiheilla. Alttaritauluja kaksi,
»Kristus Getsemanessa» ja »Kristuksen ylösnouse-
minen», taiteilija K. Enqvist-Atran maalaamia 1902.
Kirkon seinillä vaakunoita 1700-luvun alkupuolelta).
Kirkon E puolella erikoislaatuinen, vaikuttava vapaus-
sodassa kaatuneiden muistomerkki. Vas. Sh-as. 0,1
- 23,2 Lempäälän kirkon kylä. Oik. tie Viialan
/11,1/ kautta Hämeenlinnaan, vas. tie Valkeakosken
kauppalaan /21,1/ ja Sääksmäen kirkon /30,0/ kautta
Pälkäneelle /53,5/. Vas. Lempäälän asema.



Lempäälä—Tampere, 23,2 km.

Hyvää ja leveää, suurimmalta osaltaan uusittua valtamaan-tietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, komeita metsiä, kauniita järvi- ja viljelysmaisemia. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Lempäälän kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan kirkonkylän halki. 0,1
- 0,1 Lempäälän kirkko. (Kirkko on rak. harmaasta kivistä 1400-luvun keskivaiheilla. Alttaritauluja kaksi, »Kristus Getsemanessa» ja »Kristuksen ylösnouseminen», taiteilija K. Enqvist-Atran maalaamia 1902. Kirkon seinillä vaakunoita 1700-luvun alku-puolelta). Kirkon E puolella erikoislaatuinen, vaikut-tava vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki. Oik. Sh-as. 0,2 oik. kahvila. 1,1 vas. kaunis näköala Kirkkojärvelle. 1,9 vas. Sh-as. ja kahvila. 2,0 Kuok-kalankosken silta, kosken rannalla vanhaa, tiheää asu-tusta. 2,1 vas. St-as. 3,2 rautatien tasoylikäytävä. Oik. Kuokkalanvirta. (4,4 vas. tie Moisio pys:lle /0,2/). 5,1
- 5,2 Lopin tienhaara. (Oik. tie Kangasalalle /23,8/). Jatketaan vaihtelevien peltomaiden halki. ... 3,4
- 8,6 Kuljunkylä. (Vas. tie Kuljun pys:lle /1,7/, oik. tie Kuljun kartanoon). 0,3 Moisiojoen silta. 0,7 oik. Ruodasjärvi. 2,2 vas. Ahostenjärvi. 4,8 vas. Sääksjärven pys., taustalla Sääksjärvi. 6,1 Messu-kylän pitäjänraja. (7,8 vas. tie Etelä-Pirkkalan tiel-le). Ajetaan komean kuusimetsän halki. 11,1 oik. kaunis viljelysmaisema, taustalla Messukylä. 11,6
- 20,2 Vihiojan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Etelä-Pirkkalaan /13,2/). 0,8 oik. Viinikan kirkko. 1,3 jatketaan suoraan sillan yli. (Oik. tie Viinikan kaupunginosaan). 1,6 käännetään vas., oik. Tampereen saippuatehdas. 1,8 rautatien alikäytävä. 2,0 käännetään oik. (Vas. tie tehdasalueelle ja Etelä-Pirkkalaan /14,0/). 3,0
- 23,2 TAMPERE, Keskustori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Hatanpään valtatie ja Hämeen-katua.



Lempäälä—Viiala, 11,1 km.

Hyvää, suurimmalta osaltaan uusittua valtamaantietä, laajahkoja viljelyksiä ja metsäisiä rantamaita, kauniita näköaloja järville. Asutus verrattain tiheää, talot vauraita.

- 0 Lempäälän kirkon kylä. Ajetaan E suuntaan kylän halki, 0,1 oik. St-as. ja kahvila. 0,5 Lempäälän kanavan silta. (Kanavan rakentaminen aloitettiin katovuosina 1867—68 ja suoritettiin loppuun 1874. Kanavan pituus on 1031 m. Kivinen sulku (oik.) valmistui 1897). — Tiestä vas. olevaa kanavan osaa käyttävät paikkakuntalaiset uimapaikkanaan. 1,0
- 1,0 Näppilän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Vesilahden kirkolle /9,1/). 1,3 oik. hyvä näköala Hulausvedelle, jonka rantaa tie seuraa. 4,3
- 5,3 Mattilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Mattilan pysille /0,8/). 0,1 ojaa muistuttava notkelma, jonka kautta Kustaa III:n aikana 1780-luvulla aloitettiin kaivaa Lempäälän kanavaa. Kaivanto parhaiten näkyvissä tien oik. puolella. 1,4 Viialan pitäjänraja. 4,0 suora tie päättyy yllättäen. (5,1 vas. tie Pyhällön kylään /3,5/). 5,8
- 11,1 Viiala, Kallioisen tienhaara. Oik. tie Urjalan /21,6/ kautta Forssaan, vas. tie Toijalan kauppalan /9,4/ kautta Nihattulaan ja Hämeenlinnaan.



Viiala—Lempäälä, 11,1 km.

Hyvää, suurimmalta osaltaan uusittua valtamaantietä, laajahkoja viljelyksiä ja metsäisiä rantamaita, kauniita näköaloja järville. Asutus verrattain tiheää, talot vauraita.

- 0 Viiala, Kallioisen tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. (0,7 oik. tie Pyhällön kylään /3,5/). 1,9 tie muuttuu suuremmaksi. 4,4 Lempäälän pitäjänraja. 5,7 ojaa muistuttava notkelma, jonka kautta Kustaa III:n aikana 1780-luvulla aloitettiin kaivaa Lempäälän kanavaa. Kaivanto parhaiten näkyvissä tie vas. puolella. 5,8
- 5,8 Mattilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Mattilan pysille /0,8/). 0,6 vas. hyvä näköala Hulausvedelle, jonka rantaa tie seuraa. 4,3
- 10,1 Näppilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vesilahden kirkolle /9,1/). 0,5 Lempäälän kanavan silta. (Kanavan rakentaminen aloitettiin katovuosina 1867—68 ja suoritettiin loppuun 1874. Kanavan pituus on 1031 m. Kivinen sulku (oik.) valmistui 1897). — Tiestä oik. olevaa kanavan osaa käyttävät paikkakuntalaiset uimapaikkanaan. 0,9 vas. St-as. ja kahvila. 1,0
- 11,1 Lempäälän kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Tampereelle /23,2/, oik. tie Valkeakosken kauppaan /21,1/ ja Sääksmäen kirkon /30,0/ kautta Pälkäneelle /53,5/. Oik. Lempäälän asema.



Nihattula—Viiala, 42,0 km.

Hyvää, osaksi uusittua, vaikka paikoin mutkaista maantietä, etupäässä viljelysmaita, kauniita näköaloja järville. Useita tehtaita, vanhaa, vaurasta viljelysseutua.

- 0 Nihattulan tienhaara. Ajetaan L suuntaan Lehijärven rantaa. (2,4 vas. tie Kosken kylään /3,0/). (4,8 oik. tie Leteensuon as:lle /3,0/). (5,2 vas. Lautaportaan kylätie Teurolle ja Torajärvelle). 7,6 Kalvolan pitäjänraja. 10,4 vas. kaunis koivukuja Kankaanpään kartanoon. 10,7 vas. Kalvolanjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 12,4 vas. Kutisten kartano (1500-luvulta) kauniine puistoineen. 13,4 vas. *Iittalan lasitehdas* (per. 1881). (Oik. tie Iittalan as:lle /0,5/). 13,6 oik. 2 St-as. 14,8
- 14,8 Kalvolan kirkko. (Kirkko on rak. harmaasta graniitista arkkit. Ilmari Launiksen piirustusten mukaan 1921. Kirkossa kauniita seinämaalauksia). 0,2 vas. hautausmaa kauniine portteineen ja kappeleineen. Kappeli lienee pitäjän vanhin kirkko. (3,6 vas. tie Taljalan kylään). 4,9 rautatien tasoylikäytävä. 5,4
- 20,2 Kuurilan asema (vas.). 0,4 Sääksmäen pitäjänraja. 3,9 oik. laajahko metsämaisema. 4,6
- 24,8 Tarttilan kylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Uittamon kylään /4,0/). 0,1 oik. St-as. Ajetaan halki vaihtelevien metsä- ja viljelysmaiden. 5,5 Toijalan kauppalanraja. 7,0 edessä hyvä näköala Toijalan kauppalaan. 7,7 oik. St-as. 7,8
- 32,6 TOIJALAN kauppa. (Katso paikallislehteä). Jatketaan suoraan. (Vas. tie rautatien ylikäytävän kautta kauppalaan). Ajetaan peltomaiden halki. 1,4 rautatien tasoylikäytävä. 3,3 rautatien alikäytävä. 4,5 Viialan pitäjänraja. 6,5 oik. hyvä näköala Jumuselälle, lahden takana Viialan saha ja lasitehdas. 7,6 vanha kivisilta Viialan kosken yli, oik. mylly, saha ja sähkölaitos. 7,9 rautatien tasoylikäytävä. 8,0 vas. Viialan kirkko (rak. puusta 1906). 8,2 vas. kahvila. 8,3
- 40,9 Viialan asema. Oik. St-, vas. Sh-as. (Oik. tie as:lle /0,2/. Tien varressa matkustajakoti ja useampia kahviloita). 0,7 vas. autokorjaamo. 0,8 oik. Viialan Viilatehdas. 1,1
- 42,0 Viiala, Kallioisen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Lempäälän /11,1/ kautta Tampereelle, vas. tie Urjalan /21,6/ kautta Forssaan.



Viiala—Nihattula, 42,0 km.

Hyvää, osaksi uusittua, vaikka paikoin mutkaista maantietä, etupäässä viljelysmaita, kauniita näköaloja järville. Useita tehtaita, vanhaa, vaurasta viljelysseutua.

- 0 Viiala, Kallioisen tienhaara. Ajetaan IE suuntaan kirkonkylän halki. 0,3 vas. Viialan Viilatehdas. 0,4 oik. autokorjaamo. 1,1
- 1,1 Viialan asema. Oik. Sh-, vas. St-as. (Vas. tie as:lle /0,2/. Tien varressa matkustajakoti ja useampia kahviloita). 0,1 oik. kahvila. 0,3 oik. Viialan kirkko (rak. puusta 1906). 0,4 rautatien tasoylikäytävä. 0,5 vas. hyvä näköala Jumusselälle, lahden takana Viialan saha ja lasitehdas. 0,7 vanha kivisilta Viialan kosken yli, vas. mylly, saha ja sähkölaitos. 2,0 vas. Jumusselkää. 3,8 Toijalan kauppalanraja. 5,0 rautatien alikäytävä. 6,9 rautatien tasoylikäytävä. Ajetaan peltomaiden halki. 8,3
- 9,4 TOIJALAN kauppa. (Katso paikallislehteä). Jatketaan suoraan. (Oik. tie rautatien ylikäytävän kautta kauppaan. 0,1 vas. St-as. Ajetaan halki vaihtelevien metsä- ja viljelysmaiden. 2,3 Sääksmäen pitäjänraja. 7,7 vas. St-as. 7,8
- 17,2 Tarttilan kylä. (Vas. tie Uittamon kylään /4,0/). 0,7 vas. laajahko metsämaisema. 4,2 Kalvolan pitäjänraja. 4,6
- 21,8 Kuurilan asema (oik.). 0,3 rautatien tasoylikäytävä. (1,8 oik. tie Taljalan kylään). 2,9 oik. Kalvolanjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 5,2 oik. Kalvolan hautausmaa kauniine portteineen ja kappeleineen. Kappeli lienee pitäjän vanhin kirkko. 5,4
- 27,2 Kalvolan kirkko. (Kirkko on rak. harmaasta graniitista arkkit. Ilmari Launiksen piirustusten mukaan 1921. Kirkossa kauniita seinämaalauksia). 1,2 vas. 2 St-as. 1,4 oik. Iittalan lasitehdas. (Per. 1881). (Vas. tie Iittalan as:lle /0,5/). 2,4 oik. Kutisten kartano (1500-luvulta) kauniine puistoineen. 4,4 oik. kaunis koivukuja Kankaanpään kartanoon. 7,2 Hattulan pitäjänraja. (9,6 oik. Lautaportaan kylätie Teurolle ja Torajärvelle). (9,9 vas. tie Leteensuon as:lle /3,0/). (12,4 oik. tie Kosken kylään /3,0/). 12,8 vas. Lehijärvi, jonka rantaa tie kulkee. 14,8
- 42,0 Nihattulan tienhaara. Oik. tie Hämeenlinnaan /9,5/, vas. tie Parolan as:n /3,6/ kautta Hattulan kirkolle /6,7/.



Nihattula—Hämeenlinna, 9,5 km.

Hyvää, suoraa ja leveää valtatieä, peltomaita ja kaunista kangasta, näköaloja viljelyksille ja Hämeenlinnan kaupunkiin ympäröivine metsäisine harjanteineen. Huvila- ja esikaupunki-asutusta.

- 0 Nihattulan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan peltoaukean poikki. 1,0 vas. kaunis vehmasrantainen Armilampi. (Vas. tie Lehijärven rantaan /1,0/). 2,1 vas. Parolan lentokenttä. Jatketaan kaunista, männikköä kasvavaa Parolankangasta. 3,1
- 3,1 Parolankankaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Parolan leirialueen /2,1/ (katso Hämeenlinnan paikallislehteä) kautta Nihattulan Hat-tulan tielle /3,0/). Hämeenlinnan kaupunginraja. Kaunista kangasta edelleen. 1,5 vas. Aulangonvuori näkötorneineen, etuvas. Hämeenlinnan kaupunki veh-mainen ympäristöineen. 2,8
- 5,1 Viisarin tienhara. Jatketaan suoraan. (Oik. vanha tie Rengon kirkolle /22,4/). 1,6 vas. hyvä näköala kaupunkiin. 2,8 oik. sotilaskasarmeja. 2,9
- 8,0 Punaportin tienhaara. Käännyttään vas. (Suoraan jatkuu tie Rengon /14,3/ kautta Turkuun ja Turengin /13,4/ kautta Helsinkiin, oik. tie Ahveniston harjuille /1,0/ ja Parantolaan /1,5/). Tienhaarassa Sh-as. 1,5
- 9,5 HÄMEENLINNA, kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Turuntietä ja Raati-huoneenkatua.



Hämeenlinna—Nihattula, 9,5 km.

Hyvää, suoraa ja leveää valtatieta, peltomaita ja kaunista kangasta, näköaloja viljelyksille ja Hämeenlinnan kaupunkiin ympäröivine metsäisine harjanteineen. Esikaupunki- ja huvila-asutusta.

- 0 HÄMEENLINNA, kauppatori. Ajetaan L suuntaan Raatihuoneenkataa ja Turuntietä. 1,5
- 1,5 Punaportin tienhaara. Käännyttään oik. (Suoraan jatkuu tie Ahveniston harjuille /1,0/ ja parantolaan /1,5/, vas. tie Turengin /13,4/ kautta Helsinkiin). Tienhaarassa Sh-as. 0,1 vas. sotilaskasarmeja. 1,3 oik. hyvä näköala kaupunkiin. 2,9
- 4,4 Viisarin tienhara. Jatketaan oik. (Vas. vanha tie Rengon kirkolle /22,4/). 0,5 oik. Aulangonvuori näkötorneineen. Jatketaan kaunista, männikköä kasvavaa Parolangangasta. 3,1 Hattulan pitäjänraja. 2,0
- 6,4 Parolankankaan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Parolan leirialueen /2,1/ (katso Hämeenlinnan paikallislehteä) kautta Hattulan Nihattulan tielle /3,0/). Kaunista kangasta edelleen. 1,0 oik. Parolan lentokenttä. 1,8 oik. kaunis, vehmasrantainen Armilampi. (2,1 oik. tie Lehijärven rantaan /1,0/). Ajetaan peltoalueen poikki. 3,1
- 9,5 Nihattulan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Viialan /42,0/ kautta Tampereelle, oik. tie Parolan as:n /3,6/ kautta Hattulan kirkolle /6,7/.



Hämeenlinna—Renko, 15,8 km.

Hyvää ja suoraa, joskin pikkumäkistä maantietä, etupäässä metsämaita, jokunen järvi- ja viljelysmaisema. Asutus kylissä tiheää ja vaurasta, muuten harvanpuoleista.

- 0 HÄMEENLINNA, kauppatori. Ajetaan I suuntaan Raatihuoneenkatua ja Turuntietä. 1,5
- 1,5 Punaportin tienhaara. Käännyttään vas. (Suoraan jatkuu tie Ahveniston harjuille /1,0/ ja parantolaan, oik. tie Nihattulan /8,0/ kautta Tamperelle). Tienhaarassa Sh-as. 0,1 oik. sotilaskasarmeja. 0,3 Vanajan pitäjänraja. 0,5 vas. Aartelan kasvihuoneet, Suomen suurimmat ruusuviljelykset. 0,8 vas. autokorjaamo. 0,9
- 2,4 Luojalan tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Turengin /12,5/ kautta Helsinkiin). 0,7 vas. Hattelmalanjärvi. 0,9 oik. pellon takana Ahveniston komea parantola. 1,8 suora tie alkaa. 4,3 Katismyllynjoen silta, oik. kaunisrantainen Alajärvi. 5,7 oik. Alajärven Jumalahti. 8,7 vas. Pyyttämöjärvi. 10,1 Rengon pitäjänraja. 12,4 laaja viljelysaukea. 13,1 edessä Rengon kirkonkylä, oik. uusi hautausmaa. 13,3 oik. kahvila. 13,4 Rengonjoen silta. 13,4
- 15,8 Rengon kirkko. Oik. tie Tervalammen /21,9/ kautta Forssaan ja Turkuun, vas. tie Topenon /18,3/ kautta Helsinkiin ja Janakkalan kirkolle /22,5/.

(Rengon kirkko, P. Jaakopille omistettu, on rak. harmaasta kivistä keskiajalla, uudistettu 1895, viimeiksi korjattu 1910. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut Ilmari Launis 1915.)



Renko—Hämeenlinna, 15,8 km.

Hyvää ja suoraa, joskin pikkumäkistä maantietä, etupäässä metsämaita, jokunen järvi- ja viljelysmaisema. Asutus kylissä tiheää ja vaurasta, muuten harvanpuoleista.

- 0 Rengon kirkko. Ajetaan IP suuntaan Rengonjoen yli. 0,1 vas. kahvila. 0,3 vas. uusi hautausmaa. Jatketaan halki kirkonkylän viljelyslakeuksien. 3,3 Vanajan pitäjänraja. 4,6 oik. Pyyttämöjärvi. 7,7 vas. Alajärven Jumalahti. 9,1 Katismyllynjoen silta, vas. kaunisrantainen Alajärvi. 12,0 oik. Hattelmalanjärvi. 12,5 vas. pellon takana Ahveniston komea parantola. 13,4
- 13,4 Luojalan tienhaara. Käännyttään vas. (Oik. tie Turengin /12,5/ kautta Helsinkiin). 0,1 oik. auto-
korjaamo. 0,4 oik. Aartelan suuret kasvihuoneet, Suomen suurimmat ruusu-
viljelykset. 0,6 Hämeenlinnan kaupunginraja. 0,7 vas. sotilaskasarmeja. 0,9
- 14,3 Punaportin tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Nihattulan /8,0/ kautta Tampereelle, vas. tie Ahveniston harjuille /1,0/ ja parantolaan /1,5/). Tienhaarassa Sh-as. 1,5
- 15,8 HÄMEENLINNA, kauppatori. (Katso paikallis-
lehteä). Kaupunkiin tullaan Turuntietä ja Raatihuo-
neenkatua.



Renko—Tervalampi, 21,9 km.

Kohtalaista, osin uusittua, mutta paikoin mutkaista maantietä, etupäässä vaihtelevia metsämaita, jokunen järvi- ja viljelysmaisema. Asutus Rengon kirkonkylän jälkeen verrattain harvaa.

- 0 Rengon kirkko. Ajetaan L suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 oik. Kirkkojärvi. 0,2
- 0,2 Muurilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. vanha tie Viisarin tienhaaraan Hämeenlinnan Nihattulan tielle /22,2/). Tienhaarassa Sh-as. Jatketaan suoraa tietä viljelyslakeuksien ja metsämaiden halki. 4,3 tie muuttuu mutkaisemmaksi. 9,2 vas. Pur-sunjärvi. 14,2 oik. vehmasrantainen Myllyjärvi. 18,3
- 18,5 Lietsan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Urjalan as:lle /41,4/, vas. tie Vojakkalan tienhaaraan Topenon Tervalammen tielle /4,2/). 0,5 oik. Pää-järvi. 1,1 Lopen pitäjänraja. Jatketaan kaunista kumpuilevaa harjumaastoa. 3,4
- 21,9 Tervalammen tienhaara. Oik. tie Portaan -/10,3/ kautta Forssaan ja Turkuun, vas. tie Topenon /13,7/ kautta Helsinkiin.



Tervalampi—Renko, 21,9 km.

Kohtalaista, osin uusittua, mutta paikoin mutkaista maantietä, etupäässä vaihtelevia metsämaita, jokunen järvi- ja viljelysmaisema. Asutus alkutaipaleella verraten harvaa, myöhemmin kyläasutusta.

- 0 Tervalammen tienhaara. Ajetaan P suuntaan kaunista kumpuilevaa harjumaastoa. 2,3 Rengon pitäjänraja. 2,9 vas. vilkkuu Pääjärvi. 3,4
- 3,4 Lietsan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vojakkalan tienhaaraan Tervalammen Topenon tielle /4,2/, vas. tie Urjalan as:lle /41,4/). 4,1 vas. vehmasrantainen Myllyjärvi. 9,0 oik. Pursunjärvi. 14,0 jatketaan suoraa tietä viljelysten ja metsämaiden halki. 18,3
- 21,7 Muurilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. vanha tie Viisarin tienhaaraan Hämeenlinnan tielle /22,2/). Tienhaarassa Sh-as. 0,1 vas. Rengon Kirkkojärvi. 0,2
- 21,9 Rengon kirkko. Oik. tie Topenon /18,3/ kautta Helsinkiin ja Janakkalan kirkolle /22,5/, vas. tie Hämeenlinnaan /15,8/.

(Rengon kirkko, P. Jaakopille omistettu, on rak. harmaasta kivistä keskiajalla, uudistettu 1895, viimeiksi korjattu 1910. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut Ilmari Launis 1915.)



Tervalampi—Porras, 10,3 km.

Hyvää, melkein kokonaan uusittua maantietä, metsäistä kangasta ja viljelysmaita, jokunen metsälampi. Asutus Portaan-kylässä tiheää, muuten harvaa.

- 0 Tervalammen tienhaara. Ajetaan LE suuntaan kaunista kangasta. 0,5 ajetaan Imatran Voima Oy:n korkeajännitelinjan alitse, vas. Tervalampi. Jatketaan edelleen männikkökangasta. (2,0 vas. tie Räyskällän kylän kautta Vaskijärven as:lle /28,0/). 2,1 Tammelan pitäjänraja. 8,3 edessä vaihteleva kylämaisema, tie seuraa korkeajännitelinjaa. 9,1 kuljetaan toistamiseen korkeajännitelinjan alitse. 10,0 Turpoonjoen silta. 10,2 oik. St-as. 10,3
- 10,3 Portaan tienhaara. Oik. tie Forssaan /20,9/, vas. tie Someron /28,7/ kautta Turkuun ja Pusulan /34,1/ kautta Helsinkiin. — Tienhaarassa Sh-as.



Porras—Tervalampi, 10,3 km.

Hyvää, melkein kokonaan uusittua maantietä, metsäistä kangasta ja viljelysmaita, jokunen metsälampi. Asutus Portaan kylässä tiheää, muuten harvaa.

- 0 Portaan tienhaara. Ajetaan I suuntaan kylän haki. 0,1 vas. St-as. 0,3 Turpoonjoen silta. 1,2 ajetaan Imatran Voima Oy:n korkeaajännitelinjan alitse, tie seuraa linjaa. 2,2 kangasmaasto alkaa. 8,2 Lopen pitäjänraja. (8,3 oik. tie Räyskälän kylän kautta Vaskijärven as:lle /28,0/). Jatketaan edelleen kunnasta kangasmaata. 9,8 ajetaan toistamiseen korkeaajännitelinjan alitse, oik. Tervalampi. 10,3
- 10,3 Tervalammen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Topenon /13,7/ kautta Helsinkiin, vas. tie Rengon /21,9/ kautta Hämeenlinnaan.



Viipuri—Ihantala, 16,9 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, vaihtelevia viljelys- ja metsämaita, jokunen järvinäköala. Esi-
kaupunkiasutusta ja vaurasta viljelysseutua.

- 0 VIIPURI, keskus. Ajetaan IP suuntaan Karjalan-
katua, 0,5 ohi rautatieaseman, Rautatiekatua, 0,9 ase-
man ylikäytävän yli. Jatketaan Papulankatua. 1,6
Papulan silta, sillalta kaunis näköala oik. Papulanlah-
delle. (2,0 oik. tie Papulanvuoren ravintolaan ja nä-
kötornille). 2,1
- 2,1 Papulan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie
Heinjoen kirkolle /28,6/). (0,6 oik. tie Papulan am-
pumaradalle). 1,0 oik. armeijan Taistelukoulu, vas.
Suomenvedenpohja. 1,8 vas. siirtolapuutarha. 5,6
Kärstilänsalmen silta. 6,7 oik. Kärstilänjärvi ja sen
takana *Konkkalan kartanon* komea päärakennus. (Kar-
tano kuuluu Buttenhoff suvulle). 8,6
- 10,7 Yliveden tienristeys. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Talin as:n /5,1/ kautta Mannikkalan tien-
haaraan Heinjoen tielle, vas. tie Juustilaan /6,6/, mis-
sä ovat Saimaan kanavan alimmat sulut). Ajetaan
vaihtelevien metsä- ja kylämaiden halki. (3,1 vas.
kylätie Vakkilan kautta Juustilaan /6,0/). 3,7 vas.
korjauspaja. 5,1 oik. Ihantalanjärvi. 6,2
- 16,9 Ihantalan tienhaara. Oik. tie Antrean
/26,7/ kautta Käkisalmeen, vas. tie Imatran /43,7/
kautta Savonlinnaan ja Sortavalaan. — Tienhaarassa
Sh-as.



Ihantala—Viipuri, 16,9 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, vaihtelevia viljelys- ja metsämaita, kauniita järvinäköaloja. Vauhasta viljelysseutua ja esikaupunkiasutusta.

- 0 Ihantalan tienhaara. Ajetaan E suuntaan vaihtelevien viljelys- ja metsämaiden halki. 1,1 vas. Ihantalanjärvi. 2,5 oik. korjauspaja. (3,1 oik. kylätie Vakkilan kautta Juustilaan /6,0/). 6,2
- 6,2 Yliveden tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Juustilaan /6,6/, missä ovat Saimaan kanavan alimmat sulut, vas. tie Talin as:n /5,1/ kautta Mannikkalan tienhaaraan Heinjoen Viipurin tielle). 1,0 vas. kaunis Kärstilänjärvi. 1,9 vas. järven takana *Konkkalan kartanon* komeat rakennukset. (Kartano kuuluu Buttenhoff suvulle). 3,0 Kärstilänsalmen silta. 6,8 oik. siirtolapuutarha. 7,6 vas. armeijan Taistelukoulu, oik. Suomenvedenpohja. (8,0 vas. tie Papulan ampumaradalle). 8,6
- 14,8 Papulan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Heinjoen kirkolle /28,6/). (0,1 vas. tie Papulanvuoren ravintolaan ja näkötornille). 0,5 Papulan silta, sillalta kaunis näköala vas. Papulanlahdelle. Jatketaan Papulankatua. 1,2 aseman ylikäytävä, oik. asema. 2,1
- 16,9 VIIPURI, keskus. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Rautatiekatua ja Karjalankatua.



Ihantala—Imatra, 43,7 km.

Hyvää ja leveää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, vehmaita viljelys- ja lehtomaita, kauniita näköaloja laajoille viljelyksille, jokunen järvimaisema. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Ihantalan tienhaara. Ajetaan P suuntaan kylän halki. Kylän jälkeen vaihtelevaa metsä- ja viljelysmaata. | 4,7 |
| 4,7 | Kilpeenjoen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Jääsken kirkolle /26,0/). 0,8 edessä vaihteleva viljelysmaisema. 0,9 vas. St-as. 1,0 Kilpeenjoen silta. (1,1 vas. tie Käräjärven kylän /7,0/ kautta takaisin päätielle). 1,8 ajetaan Imatran Voima Oy:n suurjännitelinjan alitse. 2,7 Kilpeenjoen silta, edessä kauniita kallioisia kukkuloita. 5,8 edessä laaja, kaunis viljelysmaisema. (7,3 oik. sivutie Oravalan kylään /5,0/). 7,8 Nuijamaan pitäjänraja. (8,1 vas. tie Temolan kautta Saimaan kanavan Pien-Pällin sululle /12,0/). Viljelysten jälkeen metsätaival. (16,1 vas. Käräjärven kylätie yhtyy päätiehen). 16,7 Jääsken pitäjänraja. | 19,8 |
| 24,5 | Penttilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Joutsenon kirkolle /18,2/). Ajetaan vaihtelevien viljelysmaiden halki. 1,7 Suokummunjoen silta. 4,1 vas. Sh-as. | 4,1 |
| 28,6 | Kuormanpohjan tienhaara. Jatketaan vas. hyvinhoidettujen peltojen halki. (Oik. tie Jääsken kirkolle /11,5/). 6,3 vas. tiilitehdas. Ajetaan vaihtelevien lehto- ja viljelysmaiden halki. 10,9 Joutsenon pitäjänraja. | 13,1 |
| 41,7 | Meltolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Jääsken kirkolle /19,3/). 0,1 oik. Vuoksi ja Vuoksenlaakson tehtaita. (0,5 vas. sivutie Imatran Lappaanrannan tielle). 1,3 Ruokolahden pitäjänraja. 1,8 vas. 2 hotellia, oik. Imatran valtionhotelli. | 2,0 |
| 43,7 | Imatran tienristeys. Suoraan jatkuu tie Tainionkoskelle /5,1/, oik. tie Immolan /10,4/ kautta Savonlinnaan ja Sortavalaan sekä Enson kautta /8,4/ Jääsken kirkolle, vas. uusi tie Joutsenon /17,5/ kautta Lappeenrantaan. — Tienristeyksessä Sh-as. | |



Imatra—Ihantala, 43,7 km.

Hyvää ja leveää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, vehmaita viljelys- ja lehtomaita, kauniita näköaloja laajoille viljelyksille, jokunen järvimaisema. Asutus vauraisiin kyliin keskitynyttä.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Imatran tienristeys. Ajetaan LE suuntaan vuraan kylän halki. 0,2 oik. 2 hotellia, vas. Imatran valtionhotelli. 0,7 Joutsenon pitäjänraja. (0,5 oik. sivutie Imatran Lappeenrannan tielle). 1,9 vas. Vuoksi ja Vuoksenlaakson tehtaita. | 2,0 |
| 2,0 | Meltolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Jääsken kirkolle /19,3/). 2,2 Jääsken pitäjänraja. Ajetaan vaihtelevien lehto- ja viljelysmaiden halki, 6,8 oik. tiilitehdas. Hyvinhoidettuja peltoja. | 13,1 |
| 15,1 | Kuurmanpohjan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Jääsken kirkolle /11,5/). Oik. Sh-as. Ajetaan vaihtelevien viljelysmaiden halki. 2,4 Suokummunjoen silta. | 4,1 |
| 19,2 | Penttilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Joutsenon kirkolle /18,2/). Kylän jälkeen metsätaival. 3,1 Nuijamaan pitäjänraja. (3,7 oik. tie Temolan kautta Saimaan kanavan Pien-Pällin sululle /12,0/). 12,0 Viipurin pitäjänraja. (12,5 vas. sivutie Oravalan kylään /5,0/). 17,1 Kilpeenjoen silta. 18,0 ajetaan Imatran Voima Oy:n suurjännite-
linjan alitse. (18,7 oik. Käräjärven kylätie yhtyy päätiehen). 18,8 Kilpeenjoen silta. 18,9 oik. St.as. ... | 19,8 |
| 39,0 | Kilpeenjoen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Jääsken kirkolle /26,0/). Ajetaan halki vaihtelevien metsä- ja viljelysmaiden. 4,6 edessä näköala Ihantalanjärvelle. | 4,7 |
| 43,7 | Ihantalantienhaara. Suoraan jatkuu tie Viipuriin /16,9/, vas. tie Antrean /26,7/ kautta Käkisalmeen. Tienhaarassa Sh-as. | |



Imatra—Immola, 10,4 km.

Hyvää ja leveää vierto- ja valtatieä, joka kulkee Vuoksen rantaa ja Salpausselän harjumaastoa. Suuria tehtaita työläis-asuntoineen.

- 0 Imatran tienristeys. Ajetaan IE suuntaan päällystettyä tietä. 0,1 Imatran kosken silta, vas. patolaitteet. 0,3 Imatran Voima Oy:n voima-aseman johtokanavan silta, oik. voima-asema. 0,7 käännytään vas. (Suoraan jatkuu tie as:lle /0,2/). Tienhaarassa oik. Imatran yhteiskoulun ajanmukaiset rakennukset. 1,3
- 1,3 Siitolan tienhaara. Käännyttään vas. (Suoraan jatkuu tie Ensoon /7,1/ ja Jääskén kirkolle /18,2/, oik. tie as:lle /0,4/). 0,5 tie kulkee voimalaitoksen patovallia pitkin. 1,0 päällystetty tie päättyy. 2,1 edessä Tainionkosken tehdasyhdyskunta. (2,8 vas. tie Vuoksen länsirannan tielle). 2,9 rautatien alikäytävä. 2,9
- 4,2 Poikaniemen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vuoksen länsirannan tielle). 0,3 etuvas. Tainionkosken tehtaas. (1,7 vas. tie tehtaille). 2,0 oik. osa Tainionkosken tehtaista. 2,1 rautatien tasoylikäytävä (tehtaan raide). 2,8 rautatien tasoylikäytävä. (2,9 oik. tie Tainionkosken as:lle /1,1/). 3,7 oik. korjauspaja. 4,0 oik. näkyy Immalanjärvi. 4,1 oik. matkustajakoti ja ruokala. 4,3 vas. Sh-, oik. St-as. 4,4
- 8,6 Vuoksenniskan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Rönkän pys:lle /0,7/, vas. tie Vuoksenniskan as:lle /0,9/). 0,6 oik. Rönkän pys., taustalla hyvä näköala Immalanjärvelle. 1,0 rautatien alikäytävä. 1,3 vas. täysihoitola. 1,6 vas. ravintola. ... 1,8
- 10,4 Immolan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kaukopään tehtaas /0,9/ ohi Ruokolahden kirkon /7,3/ kautta Puumalaan ja Sulkavalle, oik. tie Rautjärven /26,0/ kautta Savonlinnaan ja Sortavalaan.



Immola—Imatra, 10,4 km.

Hyvää ja leveää valtatieta ja päällystettyä viertotietä, joka kulkee Salpausselän harjumaastoa ja Vuoksen uoman rantaa. Suuria tehtaita työläisasuntoineen.

- 0 Immolan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan kylän halki. 0,2 oik. ravintola. 0,5 oik. täysihoitola. (0,7 vas. tie Rönkän pys:lle). 0,8 rautatien alikäytävä. 1,2 vas. pysäkki, taustalla hyvä näköala Immalanjärvelle. 1,8
- 1,8 Vuoksenniskan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vuoksenniskan as:lle /0,9/, vas. tie Rönkän pys:lle /0,7/). 0,1 oik. Sh., vas. St-as. 0,3 vas. matkustajakoti ja ruokala. 0,7 vas. korjauspaja. (1,5 vas. tie Tainionkosken as:lle /1,1/). 1,6 rautatien tasoylikäytävä. 2,3 rautatien tasoylikäytävä (tehtaan raide). 2,4 vas. osa Tainionkosken tehtaista. (2,7 oik. tie Tainionkosken tehtaille). 4,1 tie kulkee Vuoksen rantaa, takaoik. Tainionkoski tehtaineen. 4,4
- 6,2 Poikaniemen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vuoksen länsirannan tielle). Rautatien alikäytävä. (0,1 oik. tie Vuoksen länsirannan tielle). Oik. Tainionkosken tehdasyhdyskunta. 1,6 edessä hyvä näköala Imatran kylään. 1,9 ajetaan päällystettyä tietä Voimalaitoksen patoravialla pitkin. 2,9
- 9,3 Siitolan tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie as:lle /0,4/, vas. tie Ensoon /7,1/ ja Jääskén kirkolle /18,2/). 0,4 vas. Imatran yhteiskoulun ajanmukaiset rakennukset. (0,5 vas. tie as:lle /0,2/). 0,9 Imatran Voima Oy:n voima-aseman johtokanavan silta, vas. voima-asema. 1,1 Imatran kosken silta, oik. patolaitteet. 1,3
- 10,4 Imatran tienristeys. Suoraan jatkuu uusi valtatie Lappeenrantaan /37,5/, oik. tie Tainionkoskelle /5,1/, vas. tie Ihantalan /43,7/ kautta Viipuriin. — Tienristeyksessä Sh-as.



Immola—Rautjärvi, 26,0 km.

Hyvää, vaikka paikoin mäkiä ja mutkaista maantietä, vaihtelevia viljelys- ja metsämaita, kauniita ja viehättäviä näköaloja järville. Asutus verrattain tiheää ja vauraanpuoleista.

- 0 Immolan tienhaara. Ajetaan I suuntaan komean mäntymetsän halki. 0,2 oik. Immalanjärven selkä. 0,6 käännetään jyrkästi oik. 0,7 rautatien ali-käytävä. 1,2 oik. ravintola, vas. kahvila. 1,3 vas. Sh-as. 2,3 vas. Lentoasema 6:n kasarmit, oik. välkyy Immalanjärven selkä. 6,1 oik. kaunis näköala Immalanjärvelle. (9,7 vas. sivutie Kuokkalammen kylän kautta Rautjärven kirkolle /10,0/). 11,4 Rautjärven pitäjänraja. 12,4 vas. kaunis näköala Purnujärvelle. 12,8
- 12,8 Niskapietilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Jääsken kirkolle /28,8/ ja Kirvun kirkolle /29,2/). 0,1 oik. St-as. 0,2 vas. Sh-as. Kylän jälkeen metsätaival. 2,8 vas. kaunis kylämaisema. 5,3 vas. viehättävä näköala Purnujärvelle. 6,1 oik. kaunis näköala Hiienjärvelle. 6,2
- 19,0 Purnujärven kylä. (Oik. kylätie Matikkalan kylään /3,0/, vas. sivutie Rautjärven kirkolle /5,0/). Oik. Sh-as. 0,1 oik. erittäin viehättävä näköala Hiienjärvelle. Kylän jälkeen vaihtelevaa metsä- ja viljelysmaata. 7,0
- 26,0 Rautjärvi, Kuntalan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Koitsanlahden /27,8/ kautta Sortavalaan ja Savonlinnaan, vas. tie Rautjärven kirkon /4,7/ kautta Ruokolahden kirkolle.



Rautjärvi—Immola, 26,0 km.

Hyvää, vaikka paikoin mäkiä ja mutkaista maantietä, vaihtelevia viljelys- ja metsämaita, kauniita ja viehättäviä näköaloja järville. Asutus verrattain tiheää ja vauraanpuoleista.

- 0 Rautjärvi, Kuntalan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan vaihtelevien metsä- ja viljelysmaiden halki. 5,0 vas. kaunis Hienjärvi. 6,7 vas. erittäin viehättävä näköala Hienjärvelle. 7,0
- 7,0 Purnujärven kylä. (Oik. sivutie Rautjärven kirkolle /5,0/, vas. tie Matikkalan kylään /3,0/). Vas. Sh-as. 0,9 oik. viehättävä näköala Purnujärvelle. 5,6 edessä kaunis kylämaisema. 6,0 oik. Sh-as. 6,1 vas. St-as. 6,2
- 13,2 Niskapietilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Jääsken kirkolle /28,8/ ja Kirvun kirkolle /29,2/). 0,4 oik. kaunis näköala Purnujärvelle. 1,4 Ruokolahden pitäjänraja. (3,1 oik. sivutie Kuokkalammen kylän kautta Rautjärven kirkolle /10,0/). 4,8 edessä hyvä näköala Immalanjärvelle, jonka vaihtelevaa rantaa tie seuraa. 10,4 oik. Lentoasema 6:n kasarit, vas. välkkyä Immalanjärven selkä. 11,4 oik. Sh-as. 11,5 oik. kahvila, vas. ravintola. 12,0 kääntään jyrkästi oik. 12,1 rautatien alikäytävä. 12,2 kääntään vas. 12,8
- 26,0 Immolan tienhaara. Oik. tie Kaukopään tehdas /0,9/ ohi Ruokolahden kirkon /7,3/ kautta Puumalaan ja Sulkavalle, vas. tie Imatran /10,4/ kautta Viipuriin ja Lappeenrantaan.



Rautjärvi—Koitsanlahti, 27,8 km.

Kohtalaista, mutta mäkiä, mutkaista ja kapeahkoa maantietä, vaihtelevia metsämaita, jokunen järvi ja kylämaisema. Asutus kylissä verrattain vaurasta, muuten harvahkoa.

- 0 Rautjärvi, Kuntalan tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,3 vas. ruokala ja kahvila. 0,4
- 0,4 Mietttilän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Ilmeen kirkon /10,0/ kautta Hiitolan as:lle). 0,1 oik. Sh-as. 0,4 vas. kaunis vaihteleva viljelysmaise- ma. 0,7 oik. majatalo. Kylän jälkeen mäkiä metsä- maastoa. 8,6 rautatien ylikäytävä. (9,0 oik. tie Lai- kon pys:lle /0,2/). 10,7 rautatien tasoylikäytävä (sivuraide). (10,8 oik. sivutie Ilmeen kirkolle /10,0/). 15,0 Simpeleen pitäjänraja. (18,8 vas. sivutie Änkilän kylään /3,0/ ja 18,9 oik. sivutie Änkilänsalon kautta Hiitolan as:lle /26,0/). 19,0 vas. kaunis näköala Sila- musjärvelle. 19,5 vas. saha ja mylly. 19,7 Kokkolanjoen silta. 19,8 rautatien tasoylikäytävä. (20,4 oik. tie Simpeleen as:lle, vas. tie Simpeleen teh- taalle). 21,8
- 22,2 Simpeleen kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Simpeleen paperitehtaalle /1,0/). 0,3 oik. St-as. ja autokorjaamo. 1,0 vas. Simpeleen kirkko. (Oik. tie hautausmaalle).
(*Simpeleen kirkko on rak. arkkit. Elsa Arokallion ja Elsi Borgin piirustusten mukaan tiilestä 1933. Alttaritaulun »Työ ja rukous» maalannut tait. A. Cawén.*)
- 2,0 Parikkalan pitäjänraja. 4,5 vas. kaunis näköala Simpelejärvelle. 5,6
- 27,8 Koitsanlahden tienhaara. Oik. tie Ihalan /37,8/ kautta Sortavalaan, vas. tie Särkisalmen /17,0/ kautta Savonlinnaan.



Koitsanlahti—Rautjärvi, 27,8 km.

Kohtalaista, mutta mäkistä, mutkaista ja kapeahkoa maantietä, vaihtelevia metsämaita, jokunen järvi- ja kylämaisema. Asutus kylissä verrattain vaurasta, muuten harvahkoa.

- 0 Koitsanlahden tienhaara. Ajetaan LE suuntaan viljelysten halki. 0,8 oik. kaunis näköala Simpeleenjärvelle. 3,6 Simpeleen pitäjänraja. 4,5 oik. Simpeleen kirkko. (Vas. tie hautausmaalle).
(Simpeleen kirkko on rak. arkkit. Elsa Arokallion ja Elsi Borgin piirustusten mukaan tillestä 1933. Alttaritaulun »Työ ja rukous» maalannut tait. A. Cawén.)
5,3 vas. St-as. ja autokorjaamo. 5,6
- 5,6 Simpeleen kirkonkylä. Jatketaan vas. (Oik. tie Simpeleen paperitehtaalle /1,0/). (1,4 oik. tie tehtaalle, vas. tie Simpeleen as:lle). 2,0 rautatien tasoylikäytävä (tehtaan raide). Kokkolanojen silta. 2,2 oik. saha ja mylly. 2,8 oik. kaunis näköala Silamusjärvelle. (2,9 vas. sivutie Änkilänsalon kautta Hiitolan as:lle /26,0/ ja 3,0 oik. sivutie Änkilän kylään /3,0/). 6,8 Rautjärven pitäjänraja. (11,0 vas. sivutie Ilmeen kirkolle /10,0/). 11,0 rautatien tasoylikäytävä (sivuraide). (12,8 vas. tie Laikon pys:lle /0,2/). 13,2 rautatien ylikäytävä. 18,0 ajetaan mäkisen metsämaaston halki. 21,1 vas. majatalo. 21,4 oik. kaunis vaihteleva viljelysmaisema. 21,7 vas. Sh-as. 21,8
- 27,4 Miетtilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ilmeen kirkon /10,0/ kautta Hiitolan as:lle). 0,1 oik. ruokala ja kahvila. 0,4
- 27,8 Rautjärvi, Kuntalan tienhaara. Oik. tie Rautjärven kirkon /4,7/ kautta Ruokolahden kirkolle, vas. tie Immolan /26,0/ kautta Viipuriin ja Lappeenrantaan.



Koitsanlahti—Ihala, 37,8 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja paikoin mäkistä maantietä, vaihtelevia metsä- ja viljelysmaisemia, jokunen kaunis järvinäköala. Asutus verrattain vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Koitsanlahden tienhaara. Ajetaan I suuntaan kylän halki. Kylän jälkeen vaihtelevaa metsämaastoa. (3,4 vas. tie Lamminkylän kautta Savonlinnan tielle). 6,0
- 6,0 Poutalan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Elisenvaaran as:lle /16,4/, vas. tie Parikkalan kirkolle /10,8/). Tienristeyksessä Sh-as. Kylän jälkeen lehto- ja kauniita kangasmaita. 4,2 rautatien tasoylikäytävä. 4,2
- 10,2 Syväöron as. Käännyttään oik. (Vas. tie as:lle). Vas. kahvila. (1,5 vas. sivutie Parikkalan kirkolle /11,5/). Kylän jälkeen metsätaival. (4,7 oik. tie Sorjon as:lle /5,0/). 8,4 edessä laaja, kaunis viljelysmaisema. (9,7 vas. tie Sillanlahden kautta Parikkalan kirkolle /16,0/). 10,0 vas. komea näköala Tyrjänjärven Littusenlahdelle. 11,4
- 21,6 Tyrjän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kesusmaan tienhaaraan Särkisalmen Tohmajärven tielle /19,4/ ja Honkamäen tienhaaraan Lahdenpohjan Uukuniemen tielle /18,2/). Kylän jälkeen vaihtelevaa kangasmaata. 4,0 Kurkijoen pitäjänraja. 5,8 vas. laaja suo, jonka laittaa tie kiertelee. 7,3 Lumivaaran pitäjänraja. (11,5 oik. sivutie Akkaharjun as:lle /4,0/). Ajetaan kaunista männikkökangasta. 13,5 rautatien tasoylikäytävä. 16,2
- 37,8 Ihalan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Lahdenpohjan /13,0/ kautta Sortavalaan, oik. tie Kurkijoen /26,3/ kautta Käkisalmeen.



Ihala—Koitsanlahti, 37,8 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja paikoin mäkistä maantietä, vaihtelevia metsä- ja viljelysmaisemia, jokunen kaunis järvinäköala. Asutus verrattain vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Ihalan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan kylän halki. 2,7 rautatien tasoylikäytävä. Kaunista männikkökangasta. (4,7 vas. sivutie Akkaharjun as:lle /4,0/). 8,9 Kurkijoen pitäjänraja. Oik. laaja suo, jonka laittaa tie kierteleä. 12,2 Parikkalan pitäjänraja. Jatketaan vaihtelevaa kangasmaata. 15,7 edessä näkyy Tyrjänjärven Littusenlahti. 16,2
- 16,2 Tyrjän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kesusmaan tienhaaraan Särkisalmen Tohmajärven tielle /19,4/ ja Honkamäen tienhaaraan Lahdenpohjan Uukuniemen tielle /18,2/). 1,4 oik. hyvä näköala Littusenlahdelle. (1,7 oik. tie Sillanlahden kautta Parikkalan kirkolle /16,0/). (6,7 vas. tie Sorjon as:lle /5,0/). Ajetaan vaihtelevan metsämaan halki. (9,9 oik. sivutie Parikkalan kirkolle /11,5/). 11,4
- 27,6 Syväöron as. Käännyttään vas. yli rautatien tasoylikäytävän. (Oik. tie as:lle). Oik. kahvila. Kylän jälkeen lehto- ja kangasmaita. 4,2
- 31,8 Poutalan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Parikkalan kirkolle /10,8/, vas. tie Elisenvaaran as:lle /16,4/). Tienristeyksessä Sh-as. (2,6 oik. tie Lamminkylän kautta Koitsanlahden—Savonlinnan tielle). 5,6 edessä laajahko viljelysmaisema, taustalla Simpelejärvi. 6,0
- 37,8 Koitsanlahden tienhaara. Oik. tie Särkisalmen /17,0/ kautta Savonlinnaan, vas. tie Rautjärven /27,8/ kautta Viipuriin ja Lappeenrantaan.



Ihala—Lahdenpohja, 13,0 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, harju-
maista kangasmaastoa, kauniita kylä- ja viljelysmaisia.
Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Ihalan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan kylän halki. 0,3 Ihalanjoen vanha kivisilta. 1,2 rautatien tasoylikäytävä, oik. Ihalan asema, vas. Sh-as. 1,4 vas. St-as. 1,5 vas. kahvila. 3,4 Jaakkiman pitäjänraja. Ajetaan kauniita kangasmaita. 8,2 rautatien tasoylikäytävä. 9,3 vas. Jaakkiman asema. 10,0
- 10,0 Jaakkiman tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ristilahden /25,6/ kautta Uukuniemen kirkolle). 0,1 vas. Sh-as. 0,2 rautatien tasoylikäytävä. (0,4 oik. sivutie Lumivaaran kirkolle /10,0/). 1,6 edessä Jaakkiman kirkko. (1,9 vas. sivutie Nivan Uukuniemen tielle /13,0/). 2,0 oik. hautausmaa. 2,5 vas. Jaakkiman kirkko (katso Lahdenpohjan paikallislehteä). 2,6 oik. komea kansakoulu. 2,7 vas. Sh-as. 2,9 Lahdenpohjan kauppalanraja. 3,0
- 13,0 LAHDENPOHJAN kauppalala. (Katso paikallislehteä). Suoraan jatkuu tie kauppalan satamaan, vas. tie Sortavalaan /41,7/.



Lahdenpohja—Ihala, 13,0 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, harjumaista kangasmaastoa, kauniita kylä- ja viljelysmaisia. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 LAHDENPOHJAN kauppalaa. Ajetaan L suuntaan. 0,1 Jaakkiman pitäjänraja. 0,3 oik. Sh-as. 0,4 vas. komea kansakoulu. 0,5 oik. *Jaakkiman kirkko* (katso Lahdenpohjan paikallislehteä). 1,0 vas. hautausmaa. (1,1 oik. sivutie Nivan Uukuniemen tielle /13,0/). (2,6 vas. sivutie Lumivaaran kirkolle /10,0/). 2,8 rautatien tasoylikäytävä. 2,9 oik. Sh-as. 3,0
- 3,0 Jaakkiman tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ristilahden /25,6/ kautta Uukuniemen kirkolle). 0,7 oik. Jaakkiman asema. 1,8 rautatien tasoylikäytävä. Viljelysten jälkeen kaunista kangasta. 6,6 Lumivaaran pitäjänraja. 8,5 oik. kahvila. 8,6 oik. St-as. 8,8 oik. Sh-as., rautatien tasoylikäytävä, vas. Ihalan asema. Ajetaan vaihtelevan viljelysmaaston halki. 9,7 Ihanlanjoen vanha kivisilta. 10,0
- 13,0 Ihalan tienhaara. Oik. tie Koitsanlahden /37,8/ kautta Viipuriin ja Savonlinnaan, vas. tie Kurkijoen /26,3/ kautta Käkisalmeen.



Lahdenpohja—Sortavala, 41,7 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, vaihtelevia ja viehättäviä näköaloja Laatokan lahdelta, lukuisille järville, hyvinhoidetuille laaksoviljelmille sekä metsäisille kalliokukkuloille. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 LAHDENPOHJAN kauppa. Ajetaan IP suuntaan. 0,1 oik. hyvä näköala kauppaan, taustalla kaunis Jaakkimanlahti. 0,4 oik. komea Hovinvuori näkötorneineen. 1,0 oik. sotilaskoti. (1,3 oik. tie kaasarimialueelle). (2,0 vas. tie Viipurin rykmentin esikuntaan). (2,1 oik. tie kaasarimialueelle). Tie mutkittelee Laatokankarjalan lehtomaiden halki. 5,6 vas. Kurenlampi. 8,8 oik. ja edessä komeat viljelyslaaksot. (9,3 oik. tie Miklin kylään). 9,7 Miklinjoen silta. ... 11,2
- 11,2 Oppolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Nivan as:n /6,7/ kautta Uukuniemen kirkolle). Ajetaan edelleen vaihtelevien viljelysmaiden halki. 2,8 etuoik. viehättävä näköala Kortelanjärvelle. 9,0 oik. erittäin viehättävä näköala Ahvenjärvelle vaihtelevine rantoineen. 9,7 oik. St-as. 12,5 Sortavalan pitäjänraja. (13,0 oik. tie Rautalahden kylään). (14,8 oik. tie Niemelän kartanoon /3,0/, perintötila, jolla 2-vuotinen karjanhoito- ja meijerikoulu). 15,8 oik. hyvä näköala Hovinlahdelle. 17,0
- 28,2 Otsoistenlahden silta. 0,1 oik. St-as., rukoushuone. 0,4 oik. kaunis näköala Otsoistenlahdelle. (2,1 vas. tie Kuokkaniemen as:lle /12,0/). 3,0 vas. komea viljelyslaakso. 3,4 Saavainjoen silta. (5,3 oik. tie Melloisten kylään). 8,3 oik. kaunis näköala Yhinalahdelle. 10,2 vas. Hymppälänjärvi. 11,6 ajetaan Mansikkamäen esikaupungin halki. 12,2 oik. hyvä näköala Läppäjärvelle. 12,4 vas. Sortavalan as:n tavaratoimisto. 13,3 Karjalansilta, oik. Läppäjärvi, vas. Vakkolahti, taustalla Kuhavuori näkötorneineen. 13,5
- 41,7 SORTAVALA, Seurahuone. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Karjalankatua.



Sortavala—Lahdenpohja, 41,7 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista ja mäkiä maantietä, vaihtelevia ja viehättäviä näköaloja Laatokan lahdille, lukuisille järville, hyvinhoidetuille laaksoviljelmille sekä metsäisille kalliokukkuloille. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 SORTAVALA, Seurahuone. Ajetaan LE suuntaan Karjalankatua. 0,1 Karjalan silta, oik. Vakko-lahti, taustalla Kuhavuori näkötorneineen, vas. Läppä-järvi. 1,1 oik. Sortavalan aseman tavaratoimisto. 1,3 vas. hyvä näköala Läppäjärvelle. 1,8 ajetaan Mansikkamäen esikaupungin halki. 2,8 oik. Hympö-länjärvi. 5,2 vas. kaunis näköala Yhinlahdelle. (8,2 vas. tie Melloisten kylään). 10,1 Saavainjoen silta, oik. komea viljelyslaakso. (11,4 oik. tie Kuokkaniemen as:lle /12,0/). 13,1 vas. kaunis näköala Otsoistenlahdelle. 13,4 vas. St-as. ja rukoushuone. 13,5
- 13,5 Otsoistenlahden silta. 1,2 vas. hyvä näköala Hovinlahdelle. (2,2 vas. tie Niemelän kartanoon /3,0/, perintötila, jolla 2-vuotinen karjanhoito- ja meijeri-koulu. (4,0 vas. tie Rautalahden kylään). 4,5 Jaakkiman pitäjänraja. 5,9 edessä Ahvenjärvi. 7,3 vas. St-as. 8,0 vas. erittäin viehättävä näköala Ahvenjärvelle vaihtelevine rantoineen. 11,4 vas. viehättävä näköala Kortelanjärvelle. Ajetaan edelleen vaihtelevien viljelysmaiden halki. 16,7 vas. ja edessä komea viljelyslaakso. 17,0
- 30,5 Oppolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Nivan as:n /6,7/ kautta Uukuniemen kirkolle). 1,5 Miklinjoen silta. (1,9 vas. tie Miklin kylään). Viljelysten jälkeen tie mutkittelee lehtomaiden halki. 5,6 oik. Kurenlampi. (9,1 vas. tie kasarmialueelle). (9,2 oik. tie Viipurin rykmentin esikuntaan). (9,9 vas. toinen tie kasarmialueelle). 10,2 vas. sotilaskoti. 10,8 vas. komea Hovinvuori näkötorneineen. 11,0 vas. hyvä näköala Lahdenpohjan kauppalaan, taustalla kaunis Jaakkimanlahti. 11,2
- 41,7 LAHDENPOHJAN kauppa. (Katso paikallis-lehteä). Oik. tie Ihalan /13,0/ kautta Käkisalmeen, Viipuriin ja Savonlinnaan, vas. tie kauppalan kes-kustaan.



Sortavala—Rautakangas, 9,8 km.

Hyvää, leveää ja suoraa maantietä, kauniita näköaloja järville ja laajoille hyvinhoidetuille viljelmille, joita komeat metsäiset kalliokukkulat reunustavat. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 SORTAVALA, Seurahuone. Ajetaan IP suuntaan Karjalankatua. 0,7 satamaradan tasoylikäytävä. Sortavalan pitäjänraja. 0,9 ajetaan Puikkolan esikaupungin laitaa, vas. komea näköala kaupunkiin ja Vakkosalmelle. 1,4
- 1,4 Lahdenkylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Tuokslahden as:n /9,8/ kautta Ännikännien tienhaaraan Ruskealan Ristilahden tielle). 0,1 vas. Sortavalan hautausmaa. 0,3 vas. kreikkalaiskatolinen hautausmaa. 0,4 vas. kaunis näköala Liikolanjärvelle. 0,6 vas. uusi hautausmaa. 0,8 oik. kilpaajorata. (1,4 oik. tie Anjalan kylään /6,0/). 2,8 Anjalansalmen silta. 3,1 oik. Sortavalan ensimmäisen, 1641 rak. lutherilaisen kirkon muistomerkki. 3,3 vas. kaunis viljelys- ja järvimaisema, taustalla Sortavalan kaupunki. 3,6
- 5,0 Varpaistenmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vannisenmäen tienhaaraan /23,3/ Ruskealan Ristilahden tielle). 0,4 vas. Helylän saha ja lelutehdas. 1,3 rautatien tasoylikäytävä. 1,4
- 6,4 Helylän tienhaara. (Vas. tie Helylän as:lle /0,5/). 0,2 Helylänjoen silta. 0,4 oik. komeita kalliokukkuloita. Ajetaan kumpuilevan viljelysmaaston halki. 3,4
- 9,8 Rautakankaan tienhaara. Oik. tie Läskelän /23,7/ kautta Salmiin ja Suojärvelle, vas. tie Ruskealan /22,9/ kautta Värtsilään.



Rautakangas—Sortavala, 9,8 km.

Hyvää, leveää ja suoraa maantietä, kauniita näköaloja järville ja laajoille hyvinhoidetuille viljelmille, joita komeat metsäiset kalliokukkulat reunustavat. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Rautakankaan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan kumpuilevan viljelysmaaston halki. 3,0 vas. komeita kalliokukkuloita, oik. näkyy Helylän saha ja lelutehdas. 3,2 Helylänjoen silta. 3,4
- 3,4 Helylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Helylän as:lle /0,5/). 0,1 rautatien tasoylikäytävä. 1,4
- 4,8 Varpaistenmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vannisenmäen tienhaaraan /23,3/ Ruskealan Ristilahden tielle). 0,3 oik. kaunis viljelys- ja järvimaisema, taustalla Sortavalan kaupunki. 0,5 vas. Sortavalan ensimmäinen, 1641 rak. lutherilaisen kirkon muistomerkki. 0,8 Anjalansalmen silta. 1,4 oik. kaunis näköala Liikolanjärvelle. (2,2 vas. tie Anjalan kylään /6,0/). 2,8 vas. kilpa-ajorata. 3,0 oik. Sortavalan uusi hautausmaa. 3,3 oik. kreikkalais-katolinen hautausmaa. 3,5 oik. vanha hautausmaa. 3,6
- 8,4 Lahdenkylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tuokslahden as:n /9,8/ kautta Ännikännien tienhaaraan Ruskealan Ristilahden tielle). Ajetaan Puikkolan esikaupungin laitaa. 0,5 oik. komea näköala kaupunkiin ja Vakkosalmelle. 0,7 Sortavalan kaupunginraja, satamaradan tasoylikäytävä. 1,4
- 9,8 SORTAVALA, Seurahuone. (Katso paikallis-lehteä). Kaupunkiin tullaan Karjalankatua.



Rautakangas—Ruskeala, 22,9 km.

Hyvää, joskin paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, vaihtelevia viljelysmaita ja vehmaita lehtoja, kauniita kylä- ja viljelysmaisemia. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Rautakankaan tienhaara. Ajetaan P suuntaan viljelys- ja metsämaaston halki. 4,2
- 4,2 Rytyn tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Rytyn pys:lle /1,4/). 2,5 vas. Sortavalan maalaiskunnan kunnalliskoti, entinen Hallonbladin hovi. (Vas. tie Rytyn pys:lle /2,0/). Ajetaan mäkisten metsä- ja viljelysmaiden halki. (8,1 vas. tie Kovorinkosken puuhiomolle /1,5/). 10,3 Ruskealan pitäjänraja. (10,7 oik. kylätie Särkisyrjän kylän kautta Häme-koskelle /19,0/). 11,9 oik. kaunis viljelyslaakso. (13,1 vas. tie Ryymänkosken voimalaitokselle). 13,7 Savi-ojan silta. (13,8 oik. kylätie Särkisyrjään /5,0/). 13,8 Tohmajoen silta, oik. Ahinkoski. 14,0 Tohmajoen toinen silta, oik. koski ja mylly. 16,0
- 20,2 Ruisselän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Ruskealan kirkon /1,0/ kautta Ristilahden tienhaaraan Lahdenpohjan Uukuniemen tielle /53,9/).
(Ruskealan kirkko on arkkit. C. L. Engelin piirustusten mukaan puusta rak. 1834, korj. 1894. Altaritaulun »Kristuksen ylösnouseminen kuolleista» maalannut tuntematon saksalainen taiteilija, saatu kirkkoon 1878.)
- 0,6 edessä kaunis laaksomaisema, vas. Ruskealan kirkko. 1,0
- 21,2 Savotansillan tienhaara. Jatketaan Tohmajoen sillan yli. (Vas. tie Uukuniemen tielle /0,6/). 0,5 oik. Sh-as. 1,0 vas. Ruskealan marmorilouhos ja kalkkitehdas. 1,7
- 22,9 Ruskeala, Otrakkalan tienhaara. Oik. tie Alalammin /21,5/ kautta Suojärvelle, vas. tie Värtsilän /31,5/ kautta Joensuuhun.



Ruskeala—Rautakangas, 22,9 km.

Hyvää, joskin paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, vaihtelevia viljelysmaita ja vehmaita lehtoja, kauniita kylä- ja viljelysmaisia. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Ruskeala, Otrakkalan tienhaara. Ajetaan E suuntaan viljelyksien halki. 0,2 oik. Ruskealan marmorilouhos ja kalkkitehdas. 1,2 vas. Sh-as. Vas. Tohmajoki, jota tie seuraa. 1,7 Tohmajoen silta. 1,7
- 1,7 Savotansillan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Ruskealan kirkon /0,6/ kautta Ristilahden tienhaaraan Lahdenpohjan Uukuniemen tielle /53,5/). (Ruskealan kirkko on arkkit. C. L. Engelin piirustusten mukaan puusta rak. 1834, korj. 1894. Altaritaulun »Kristuksen ylösnouseminen kuolleista» maalannut tuntematon saksalainen taiteilija, saatu kirkkoon 1878.)
- 0,4 oik. mäellä kirkko. 1,0
- 2,7 Ruisselän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Uukuniemen tielle /1,0/). 2,0 Tohmajoen silta, vas. Ahinkoski ja mylly. 0,2 Tohmajoen toinen silta, vas. kaunis koski. (0,2 vas. kylätie Särkisyrjän kylän kautta Hämekoskelle /21,0/). 0,3 Saviojan silta. (0,9 oik. tie Ryymänkosken voimalaitokselle). 4,1 vas. kaunis viljelyslaakso. (5,3 vas. kylätie Särkisyrjään /3,0/). 5,7 Sortavalan pitäjänraja. (7,9 oik. tie Kovorinkosken puuhiomolle /1,5/). Ajetaan mäkisten metsä- ja viljelysmaiden halki. 13,5 oik. Sortavalan maalaiskunnan kunnalliskoti, entinen Halonbladin hovi. (Oik. tie Rytyn pys:lle /2,0/). 16,0
- 18,7 Rytyn tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Rytyn pys:lle /1,4/). Ajetaan edelleen vaihtelevan viljelys- ja metsämaaston halki. 4,2
- 22,9 Rautakankaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Sortavalaan /9,8/, vas. tie Läskelän /23,7/ kautta Salmiin ja Suojärvelle.



Ruskeala—Värtsilä, 29,9 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mäkestä maantietä, kauniita näköaloja mäkilviljelyksille ja metsäisille vaaramaille, jokunen järvimaisema. Asutus verrattain tiheää.

- 0 Ruskela, Otrakkalan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. (0,7 vas. tie Ruskealan marmorilouhokselle ja kalkkitehtaalle). Vas. hyvä näköala tehtaalle. 2,1 oik. viljelysaukea. 3,1
- 3,1 Sahankosken tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kiteen kirkolle /31,1/). Vas. Sahankosken kartano ja tehtaot. 1,3 rautatien tasoylikäytävä. 4,4 Kuopion lääninraja, Pälkjärven pitäjä alkaa. Jatketaan vaihtelevien metsä- ja viljelysmaiden halki. 8,7 edessä Pälkjärven kirkko. 9,5 vas. Pälkjärvi, jonka rantaa tie seuraa, taustalla Pälksaaren piirimielisairaala. 9,7 vas. *Suomen sodan Kurikan—Hiekan* (9. 8. 1808) *taistelun muistomerkki* kirjoituksin: »Täällä voittivat majuri Malmin johdolla Savon Jääkärit, Oulun pataljoona ja pohjoiskarjalaiset vapaaehtoiset kaksi kertaa suuremman venäläisen joukon.» Muistomerkin on pystyttänyt Pälkjärven Suojeluskunta 1928. 11,4
- 14,5 Iljalan tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Pälkjärven as:n /8,0/ kautta Peijonmäen tienhaaraan Värtsilän Tohmajärven tielle /22,4/). Vas. Pälkjärven hautausmaa kappeleineen. 1,0 oik. Pälkjärven kirkko ja sankaripatsas.
(*Pälkjärven kirkko* on arkkite. F. Öhmanin piirustusten mukaan rak. puusta 1869. Alttaritaulun »Jeesus opettamassa kansaa» maalannut Ida Silfverberg 1876.)
- 1,1 vas. Sh-as. ja Pälkjärven osuusmeijeri. 1,2 oik. korjauspaja. (2,2 oik. tie Naatselän kylään /10,0/). 9,7 Värtsilän pitäjänraja. 10,8 oik. Jänisjärven lahti, ajetaan mäkilviljelysten halki. 15,4 rautatien tasoylikäytävä. 15,4
- 29,9 VÄRTSILÄ, Kakunkylän tienhaara. Oik. tie Värtsilän kauppalan /1,7/ (katso paikallislehteä) kautta Soanlahden kirkolle /44,8/ sekä Korpiselän kirkon /38,0/ kautta Tolvajärvelle ja Ilomantsin kirkolle, vas. tie Tohmajärven /24,0/ kautta Joensuuun.



Värtsilä—Ruskeala, 29,9 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mäkistä maantietä, kauniita näköaloja mäkililjelyksille ja metsäisille vaaramaille, jokunen järvimaisema. Asutus verrattain tiheää.

- 0 VÄRTSILÄ, Kakunkylän tienhaara. Ajetaan E suuntaan rautatien tasoylikäytävän yli. 4,6 vas. Jänisjärven lahti. 5,7 Pälkjärven pitäjänraja. Jatketaan vaihtelevan viljelys- ja metsämaaston halki. (13,2 vas. tie Naatselän kylään /10,0/). 14,2 vas. korjauspaja. 14,3 oik. Pälkjärven osuusmeijeri ja Sh-as. 14,4 vas. Pälkjärven kirkko ja sankaripatsas. (Pälkjärven kirkko on arkkit. F. Öhmanin piirustusten mukaan rak. puusta 1869. Alttaritaulun »Jeesus opettamassa kansaa» maalannut Ida Silfverberg 1876.)
- 15,4 Iljalan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Pälkjärven as:n /8,0/ kautta Peijonmäen tienhaaraan Värtsilän Tohmajärven tielle /22,4/). Oik. Pälkjärven hautausmaa. 1,7 oik. *Suomen sodan Kurikan-Hiekan* (9. 8. 1808) taistelun muistomerkki kirjoituksen: »Täällä voittivat majuri Malmin johdolla Savon Jääkärit, Oulun pataljoona ja pohjoiskarjalaiset vapaaehtoiset kaksi kertaa suuremman venäläisen joukon.» Muistomerkkin on pystyttänyt Pälkjärven Suojeluskunta 1923. Oik. Pälkjärvi, jonka rantaa tie raa. 1,9 oik. järven takana Pälksaaren piirimielisairaala. Jatketaan edelleen vaihtelevien metsä- ja viljelysmaiden halki. 7,0 Viipurin lääninraja, Ruskealan pitäjä alkaa. 10,1 rautatien tasoylikäytävä (Suojärven rata). 11,4
- 26,8 Sahankosken tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kiteen kirkolle /31,1/). Oik. Sahankosken kartano ja tehtaas, vas. kartanon viljelyksiä. 2,1 oik. hyvä näköala Ruskealan marmorilouhokselle ja kalkkitehtaalle. (2,4 oik. tie tehtaalle). 3,1
- 29,9 Ruskeala, Otrakkalan tienhaara. Oik. tie Rautakankaan /22,9/ kautta Sortavalaan, vas. tie Alalammin /21,5/ kautta Suojärvelle.



Värtsilä—Tohmajärvi, 24,0 km.

Alkutaipaleella uutta, hyvää, lopputaipaleella kohtalaista, vaikka mutkaista maantietä, karjalaista mäkimaastoa komeine vaaraviljelmineen, näköaloja laajoille metsämaille, jokunen järvisä. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 VÄRTSILÄ, Kakunkylän tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,8 rautatien tasoylikäytävä. 1,2 oik. Värtsilän asema, vas. Kohnila. Jatketaan uutta suora tietä. 5,3 Tohmajärven pitäjänraja. 6,7 rautatien tasoylikäytävä (sivuraide). 8,6 oik. Kaurilan pys. 8,8
- 8,8 Kaurilan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. vanha tie Värtsilään /13,7/). Kylän jälkeen tie mutkittelee metsämaiden ja viljelysten halki. 4,2
- 13,0 Peijonniemen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Iljalan tienhaaraan Ruskealan Värtsilän tielle /22,4/). (0,9 vas. tie Peijonniemen taloihin). Ajetaan vaihtelevien lehto- ja viljelysmaiden halki. 3,9 vas. Tohmajärven lahti. 5,3
- 18,3 Lahdenvaaran tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kiihtelysvaaran kirkolle /35,8/). 0,3 oik. *Lahdensillan taistelun muistomerkki* kirjoituksen: »Tässä kaatui 10 Pohjoiskarjalan talonpoikaa 26 pv:nä elokuuta 1808 — puolustaessaan kotimaataan». 1,8 vas. Tohmajärvi, taustalla laaja metsämaisema. ... 2,0
- 20,3 Kirkkoniemen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Tohmajärven kirkolle /2,9/).
(*Tohmajärven kirkon on sortavalalainen etevä kirkonrakentaja Eskil Collenius rak. puusta 1751, vihittiin 1756. Kirkkoa koristivat Mikael Toppeliuksen 1784 tekemät maalaukset, jotka myöhemmin tuhottiin, maalauksista on enää jäljellä vain alttaritaulu »Kristus ristillä»*).
Jatketaan vanhojen mäkilviljelysten halki. 2,8
- 23,1 Kemienmäen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kiihtelysvaaran kirkolle /3,6/). 0,1 vas. kaunis laakso- ja vaaramaisema. 0,9
- 24,0 Tohmajärvi, Kemien tienhaara. Oik. tie Joensuuhun /55,0/, vas. tie Kiteen kirkon /22,8/ kautta Imatralla ja Savonlinnaan.



Tohmajärvi—Värtsilä, 24,0 km.

Alkutaipaleella kohtalaista, vaikka mutkaista, lopputaipaleella uutta hyvää maantietä, karjalaista mäkimaastoa komeine vaaraviljelyksineen, näköaloja laajoille metsämaille, jokunen järvimaisema. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Tohmajärvi, Kemien tienhaara. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,8 oik. kaunis laakso- ja vaaramaisema. 0,9
- 0,9 Kemienmäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas tie Kiihtelysvaaran kirkolle /36,6/). Ajetaan vanhojen mäkiviljelysten halki. 2,8
- 3,7 Kirkkonimen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tohmajärven kirkolle /2,9/).
(*Tohmajärven kirkon on sortavalalainen etevä kirkonrakentaja Eskil Collenius rak. puusta 1751, vihittiin 1756. Kirkkoa koristivat Mikael Toppeliuksen 1784 tekemät maalaukset, jotka myöhemmin tuhottiin, maalauksista on enää jäljellä vain alttaritaulu »Kristus ristillä»*).
- 0,2 oik. Tohmajärvi, taustalla laaja metsämaisema. 1,7 vas. Lahdensillan taistelun muistomerkki kirjoituksen: »Tässä kaatui 10 Pohjoiskarjalan talonpoikaa 26 p.v:nä elokuuta 1808 puolustaessaan kotimaataan». .. 2,0
- 5,7 Lahdenvaaran tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kiihtelysvaaran kirkolle /35,8/). 1,4 oik. Tohmajärven lahti. Ajetaan vaihtelevien lehto- ja viljelysmaiden halki. (4,4 oik. tie Peijonniemen taloihin). 5,3
- 11,0 Peijonniemen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Iljalan tienhaaraan Värtsilän Ruskealan tielle /22,4/). Tie mutkittelee viljelysten ja metsämaiden halki. 4,2
- 15,2 Kaurilan tienhaara. Jatketaan oik. uutta suoraa tietä. (Vas. vanha tie Värtsilään /13,7/). 0,2 vas. Kaurilan pys. 2,1 rautatien tasoylikäytävä (sivuraide). 3,5 Värtsilän pitäjänraja. 7,6 vas. Värtsilän asema. 8,0 rautatien tasoylikäytävä. 8,8
- 24,0 VÄRTSILÄ, Kakunkylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Värtsilän kauppalaan /1,7/ (katso paikallislehteä) kautta Soanlahden kirkolle /44,8/ sekä Korpiselän kirkon /38,0/ kautta Tolvajärvelle ja Ilomantsin kirkolle, oik. tie Ruskealan /29,9/ kautta Sortavalan.



Tohmajärvi—Joensuu, 55,0 km.

Hyvää, melkein kokonaan uusittua maantietä, karjalaista mäkimaastoa vaaraviljelmiseen sekä kauniine lehti- ja sekametsineen, näköaloja laajoille metsämaille ja lukuisille järville. Asutus alkutaipaleella harvanpuoleista, loppumatkalla kylä- ja esikaupunkiasutusta.

- 0 Tohmajärvi, Kemien tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kylän viljelyksien halki. 3,0 vas. laaja metsämaisema. Kylän jälkeen pitempi vaihteleva metsätaival. 12,0
- 12,0 Onkamon pys. Jatketaan suoraan rautatien tasoylikäytävän yli. (Vas. tie pys:lle /0,4/). Ajetaan suoraa tietä kauniin metsän halki. 3,8 vas. Särkijärvi. 4,8 vas. hyvä näköala Särkijärvelle. 6,0
- 18,0 Tikkalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Tikkalan pys:lle /1,6/). 5,5 Pyhäselän pitäjänraja. Ajetaan suoraa tietä vaihtelevan mäkimaaston halki. 11,7 vas. laaja metsämaisema. 12,6
- 30,6 Honkavaaran tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kiihtelysvaaran kirkolle /15,5/). 0,7 oik. laaja metsämaisema. 1,1
- 31,7 Koivurannan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Pyhäselän kirkolle /2,3/ ja Hammaslahden as:n /2,3/ kautta Rääkkylän kirkolle /39,7/). 1,8 vas. kaunis Hammasjärvi. 4,9
- 36,6 Haavanpään tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Pyhäselän kirkolle ja Hammaslahden as:lle /5,6/). 1,3 vas. tammia ja lehtikuusia, ajetaan vaihtelevien viljelysmaiden halki. 4,1 vas. pitkä ja kapea Haapajärvi. 7,4
- 44,0 Niittylahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Niittylahden pys:lle /1,4/). Edelleen vaihtelevia viljelysmaita. 4,4 Pielisensuun pitäjänraja, vas. Pyhäselän laaja ulappa. Ajetaan esikaupunkiasutuksen halki. 9,6 Joensuun kaupunginraja, vas. kaupungin vesi- ja näkötorni. 9,9 vas. Olli Tiaisen muistomerkki kirjoituksin: »Vapaus ver-soo verestä ja raudasta». 10,0 rautatien ylikäytävä. 10,4 oik. Joensuun asema. 10,5 Pielisjoen ensimmäinen silta. Ajetaan Makasiininsaaren poikki, vas. Ilo-saari. 10,7 Pielisjoen toinen silta. 11,0
- 55,0 JOENSUU, kauppatori. (Katso paikallisleh-teä). Kaupunkiin tullaan Siltakatua.



Joensuu—Tohmajärvi, 55,0 km.

Hyvää, melkein kokonaan uusittua maantietä, karjalaista mäkimaastoa vaaraviljelmiseen sekä kauniine lehti- ja sekametsineen, näköaloja laajoille metsämaille ja lukuisille järville. Asutus alkutaipaleella esikaupunki- ja kyläasutusta, loppumatkalla harvanpuoleista.

- 0 JOENSUU, kauppatori. Ajetaan IE suuntaan Siltakatua. 0,3 Pielisjoen ensimmäinen silta. Ajetaan Makasiininsaaren poikki, oik. Ilosaari. 0,5 Pielisjoen toinen silta. 0,6 vas. Joensuun asema. 1,0 rautatien ylikäytävä. 1,1 oik. Olli Tiaisen muistomerkki kirjoituksin: »Vapaus versoo verestä ja raudasta». (Oik. polku näkötornille). 1,4 Pielisensuun pitäjänraja, oik. kaupungin vesi- ja näkötorni. 2,2 vas. laaja metsämaisema. 3,0 oik. Pyhäselän laaja ulappa. 6,6 Pyhäselän pitäjänraja. 11,0
- 11,0 Niittylahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Niittylahden pys:lle /1,4/). 2,6 oik. pitkä ja kapea Haapajärvi. Ajetaan vaihtelevien viljelysmaiden halki. 6,0 oik. tammia ja lehtikuusia. 7,4
- 18,4 Haavanpään tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Pyhäselän kirkolle ja Hammaslahden as:lle /5,6/). 3,0 oik. kaunis Hammasjärvi. 4,9
- 23,3 Koivurannan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Pyhäselän kirkolle /2,3/ ja Hammaslahden as:n /2,3/ kautta Rääkkylän kirkolle /39,7/). 0,4 vas. laaja metsämaisema. 1,1
- 24,4 Honkavaaran tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kiihtelysvaaran kirkolle /15,5/). 0,7 oik. laaja metsämaisema, jatketaan suoraa tietä vaihtelevan mäkimaaston halki. 7,1 Tohmajärven pitäjänraja. 9,0 edessä kaunis, vaihteleva laaksomaisema. 12,6
- 37,0 Tikkalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tikkalan pys:lle /1,6/). 1,1 oik. hyvä näköala Särkijärvelle. Kylän jälkeen kaunistaa metsämaata. 6,0 rautatien tasoylikäytävä. 6,0
- 43,0 Onkamon pys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie pys:lle /0,4/). Ajetaan vaihtelevan metsämaaston halki. 8,8 oik. laaja metsämaisema. 12,0
- 55,0 Tohmajärvi, Kemien tienhaara. Suoraan jatkuu tie Värtsilään /25,7/, oik. tie Kiteen /22,8/ kautta Savonlinnaan ja Imatralle.



Juuka—Säyneinen, 46,6 km.

Kohtalaista, mutta pikkukumpuista ja paikoin mutkaista sekä mäkistä maantietä, etupäässä korpi- ja suomaita. Asutus Juuan kirkonkylässä ja aivan lopputaipaleella tiheää ja kohtalaisen vaurasta, muuten hyvin harvaa ja köyhää.

- 0 Juuka, Tienhaara. Ajetaan LE suuntaan kirkonkylän halki. 0,4 vas. matkustajakoti, Juuanjoen silta. 0,5 oik. Juuan kirkko, kirkon vieressä Vapaussodassa kaatuneiden juukalaisten sankarihauta. Vas. majatalo. 0,9 oik. St-as. 1,0
- 1,0 Juuan kirkonkylä. Jatketaan oik. (Vas. tie Polvelan tienhaaran /9,8/ kautta Polvijärven kirkolle ja Tuusniemen kirkolle). 0,1 Juuanjoen silta. 1,2 vas. korjauspaja. 1,5 vas. hautausmaa. 1,6 oik. Ylimäinenjoki, jota tie hetken seuraa. Kylän jälkeen vaihtelevaa metsämaata. 11,0 vas. kaunis vaaramaisema. Pitempi korpi- ja suotaival, vaihtelevaa maastoa. 24,0 Vaikonjoen silta. 24,8 oik. Vastalampi suorantoinen. 31,9 Säyneisen pitäjänraja. 33,5 edessä laaja metsämaisema. 37,0 vas. St-as. 37,0
- 38,0 Losomäen tienhaara. (Oik. tie Säyneisenkylän kautta Säyneisen kirkolle /12,0/). 2,1 ajetaan Aittomäen yli. 8,2 oik. kaunis Petäjäjärvi. 8,6
- 46,6 Säyneisen tienhaara. Oik. tie Hankamäen tienhaaran /26,5/ kautta Nurmekseen ja Rautavaaran kirkolle, vas. tie Kaavin /21,2/ kautta Kuopioon. — Tienhaarassa Sh-as.

Kuuluisalle *Pisamäelle* eroaa tie Hankamäen tieltä /4,5/. Tämä sivutie kulkee Pisakosken kautta ja polku Pisamäelle eroaa Hartikkalan talon kohdalta, sivutietä /12,2/.



Säyneinen—Juuka, 46,6 km.

Kohtalaista, mutta pikkukumpuista ja paikoin mutkaista sekä mäkistä maantietä, etupäässä korpi- ja suomaita. Asutus alkutaipaleella ja Juuan kirkonkylässä tiheää ja kohtalaisen vaurasta, muuten hyvin harvaa ja köyhää.

- 0 Säyneisen tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,4 vas. kaunis Petäjäjärvi. 6,5 ajetaan Aittomäen yli, edessä komea metsämaisema. 8,6
- 8,6 Losomäen tienhaara. (Vas. tie Säynäisenkylän kautta Säynäisen kirkolle /12,0/). Oik. St-as. Kylän jälkeen vaihtelevaa metsämaata. 5,1 Juuan pitäjänraja. 12,2 vas. Vastalampi suorantoineen, jatke- taan korpi- ja suomaiden halki. 13,0 Vaikonjoen silta. 26,0 oik. kaunis vaaramaisema. Ajetaan vaihtelevan metsämaaston halki. 34,5 vas. Ylimmäinenjoki, jota tie seuraa. 35,5 oik. hautausmaa. 35,8 oik. korjaus- paja, edessä hyvä näköala Juuan kirkonkylään. 36,9 Juuanjoen silta. 37,0
- 45,6 Juuan kirkonkylä. Jatketaan vas. (Oik. tie Polvelan tienhaaran /9,8/ kautta Polvijärven kirkolle ja Tuusniemen kirkolle). 0,1 vas. St-as. 0,5 vas. Juuan kirkko, kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden juukalaisten sankarihauta. Oik. majatalo. 0,6 Juuanjoen silta, oik. matkustajakoti. 1,0
- 46,6 Juuka, Tienhaara. Oik. tie Ahmovaaran /25,8/ kautta Joensuuhun ja Kolille, vas. tie Kuok- kastensalmen /38,1/ kautta Nurmekseen ja Iisalmelle. (Juuan kirkon on kauppaneuvos A. J. Mustonen rakennuttanut puusta 1851. Alttaritaulu »Kristus ristillä» on Kaarlo Kiljanderin tekemä jäljennös von Beckerin taulusta.)



Säyneinen—Kaavi, 21,2 km.

Kohtalaista, mutta pikkukumpuista sekä paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, etupäässä viljelys- ja lehtomaita, kauniita näköaloja järville vaihtelevine rantoineen, jokunen laaja metsämaisema. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Säynäisen tienhaara. Ajetaan E suuntaan vaihtelevien viljelysmaiden halki. 1,7 oik. kaunis viljelysmaisema, keskellä Seitilampi. 3,3 Hirvisalmen silta, oik. Vuotjärven Hirvilahti. 4,1 Kaavin pitäjänraja. 7,2 oik. vilahtaa Pisamäki. 7,5 oik. viehättävä näköala Vuotjärvelle, taustalla vaaroja. 9,1 Juankosken pitäjänraja. 11,7
- 11,7 Vehkalahtien tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Juankosken /5,7/ kautta Nilsin kirkolle). Vas. Vehkalahti, jonka ympäröimää niementä tie kulkee. 0,2 vas. lahden takana komea vaaramaisema. 1,0 oik. kaunis näköala Vehkalahtelle. 2,0 Vehkalahtien silta. (3,0 vas. sivutie Vehkalahtien kylään). 4,4 kaunista harjumaastoa, tien molemmin puolin syviä kattilamaisia notkoja. 5,4
- 17,1 Akonpohjan tienhaara. (Oik. tie Akonpohjan laivalaiturille /2,8/). 2,5 Kaavin pitäjänraja, jatketaan edelleen kylän halki. 3,3 etuoik. kaunis Kaavinjärvi rantaviljelmineen, taustalla komeita vaaroja. 4,1
- 21,2 Kaavin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Rikalanlahden tienhaaran /14,1/ kautta Tuusniemen kirkolle ja Polvijärven kirkolle sekä Outokummun kautta Sysmän tienhaaraan Kuopion—Joensuun tielle, oik. tie Melalahden /20,2/ kautta Kuopioon.



Kaavi—Säyneinen, 21,2 km.

63,2 Kohtalaista, mutta pikkukumpuista sekä paikoin mutkaista ja mäkiä maantietä, etupäässä viljelys- ja lehtomaita, kauniita näköaloja järville vaihtelevine rantoineen, jokunen laaja metsämaisema. Asutus verrattain tiheää ja vaurasta.

- 0 Kaavin tienhaara. Ajetaan P suuntaan kylän halki. 1,6 Juankosken pitäjänraja. 4,1
- 4,1 Akonpohjan tienhaara. (Vas. tie Akonpohjan laivalaiturille /2,8/). 1,0 ajetaan kaunista harjumaastoa, tien molemmin puolin syviä kattilamaisia notkoja. (2,4 oik. sivutie Vehkalahden kylään). 3,4 Vehkalahden silta, hyvä näköala Vehkalahdelle. Sil-
lan jälkeen ajetaan lahden ympäröimää nientä pitkin. 4,4 vas. hyvä näköala Vehkalahdelle. 5,2 oik. lahden takana komea vaaramaisema. 5,4
- 9,5 Vehkalahden tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Juankosken /5,7/ kautta Nilsiä kirkolle). 2,6 Kaavin pitäjänraja. 3,4 vas. viehättävä näköala Vuotjärvelle, taustalla vaaroja. 4,5 vas. vilahtaa Pisamäki. 7,6 Säyneisen pitäjänraja. 8,4 Hirvisalmen silta, vas. Vuotjärven Hirvilahti. 10,0 vas. kaunis viljelysmaisema, keskellä Seitilampi. 11,7
- 21,2 Säyneisen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Hankamäen tienhaaran /26,5/ kautta Nurmekseen ja Rautavaaran kirkolle, oik. tie Juuan /46,6/ kautta Kolille ja Joensuuun. — Tienhaarassa Sh-as.
Kuuluisalle Pisamäelle eroaa tie Hankamäen tieltä /4,5/. Tämä sivutie kulkee Pisakosken kautta ja polku Pisamäelle eroaa Hartikkalan talon kohdalta, sivutietä /12,2/.



Kaavi—Melalahti, 20,2 km.

Kohtalaista, mutta pikkukumpuista sekä paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita, laajoja metsämaisemia, näköaloja viehättäville järville. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Kaavin tienhaara. Ajetaan L suuntaan viljelyksien halki. 0,1 Juankosken pitäjänraja. 0,3 vas. Kaavinjärvi. 0,7 Tuusniemen pitäjänraja. Kylän jälkeen vaihtelevaa metsämaastoa. 5,1
- 5,1 Haurangin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vehmasmäen tienhaaraan /11,4/ Kuopion Joensuun tielle. Ajetaan peltoaukean poikki. 2,2
- 7,3 Ruostepuron tienhaara. (Oik. tie Muuruveden kirkolle /14,1/). Ajetaan komean metsän halki. 4,0 Riistaveden pitäjänraja. Navasjärven lahden silta, oik. Navasjärvi. 6,6 vas. kaunis metsä- ja vaaramaisema. 8,2 edessä kaunis metsämaisema järvineen ja korkeine mäkinen. 9,4 vas. Pien-Pölläkkäjärvi. 11,7 oik. kaunis viljelys- ja järvimaisema. 12, oik. kahvila. 12,3 oik. majatalo, vas. Sh-as. Oik. kaunis näköala Melaveden Melalahdelle. 12,5 oik. Sh-as. 12,9
- 20,2 Melalahden tienhaara. Oik. tie Toivalan /24,6/ kautta Kuopioon ja Iisalmelle, vas. tie Tuusniemen /18,6/ kautta Joensuuhun.



Melalahti—Kaavi, 20,2 km.

Kohtalaista, mutta pikkukumpuista sekä paikoin mutkaista jämäkistä maantietä, vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita, laajoja metsämaisemia, näköaloja viehättäville järville. Asutus kyliin keskittynyttä.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Melalahden tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,4 vas. Sh-as. 0,6 oik. Sh-as., vas. majatalo. Vas. kaunis näköala Melaveden Melalahdelle. 0,7 vas. kahvila. 1,2 vas. kaunis viljelys- ja järvimaisema. 3,2 oik. Pien-Pölläkkäjärvi. 6,3 oik. kaunis metsä- ja vaaramaisema. 8,9 Navasjärven lahden silta, Tuusniemen pitäjänraja, vas. Navasjärvi. Ajetaan komean metsän halki. | 12,9 |
| 12,9 | Ruostepuron tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Muuruveden kirkolle /14,1/). Ajetaan metsä- ja peltomaiden halki. | 2,2 |
| 15,1 | Haurangin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vehmasmäen tienhaaraan /11,4/ Kuopion—Joensuun tielle). Ajetaan vaihtelevaa metsämaastoa. 3,8 edessä komea kylämaisema. 4,4 Juankosken pitäjänraja. 4,8 oik. Kaavinjärvi. 5,0 Kaavin pitäjänraja. | 5,1 |
| 20,2 | Kaavin tienhaara. Oik. tie Rikkalahden tienhaaran /14,1/ kautta Tuusniemen kirkolle ja Polvijärven kirkolle sekä Outokummun kautta Sysmän tienhaaraan Kuopion Joensuun tielle, vas. tie Säyneisen /21,2/ kautta Juuan kirkolle ja Nurmekseen. | |



Melalahti—Toivala, 24,6 km.

Hyvää, melkein kokonaan uusittua suoraa maantietä, vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita, kauniita näköaloja Savon saarek-
kaille vesille. Asutus harvanpuoleista.

- 0 Melalahden tienhaara. Ajetaan LP suun-
taan komeaa mäntymetsää kasvavaa Tuusniemenhar-
jua. 1,0
- 1,0 Riistaveden kirkko. Oik. hautausmaa.
(Riistaveden kirkko on arkkit. E. Pitkäsen piirus-
tusten mukaan rak. tiilestä 1934.)
- 0,3 Syrjäsalmen komea kivisilta, jolta erittäin kaunis
näköala oik. Melavedelle, salmen kautta purkautuvat
Riistaveden vedet Melaveteen. 0,8 vas. Riistaveden
lahti, oik. Tuusniemenharjun korkea kukkula, jolta
kaunis näköala ympäristöön. 2,1 oik. Melavesi, vas.
pieni lampi. 3,9
- 4,9 Riistaveden tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Vehmersalmen kirkolle /23,8/). 1,4 oik.
Riistaveden vanha hautausmaa. Ajetaan vaihtelevan
metsämaaston halki. 8,2 oik. Jänneveden lahti. 8,9
Kuopion pitäjänraja. 10,5 vas. kaunis näköala Kot-
katvedelle, jota tie seuraa. 13,9 Jännevirran moottori-
lossi (260 m). Komea näköala oik. Juurusvedelle, vas.
Jännevirralle. 14,3 vas. St-as. Ajetaan vaihtelevan
maaston halki. 18,8 oik. kaunis näköala Suurelle Jälä-
järvelle. 19,7
- 24,6 Toivalan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kuo-
pion /13,2/, oik. tie Siilinjärven /11,2/ kautta Iisal-
melle.



Toivala—Melalahti, 24,6 km.

Hyvää, melkein kokonaan uusittua suoraa maantietä, vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita, kauniita näköaloja Savon saarek-
kaille vesille. Asutus harvanpuoleista.

- 0 Toivalan tienhaara. Ajetaan I suuntaan.
0,1 vas. kaunis näköala Suurelle Jäläjärvelle. 5,4 oik.
St-as. 5,5 Jännevirran moottorilossi (260 m). Ko-
mea näköala oik. Jännevirralle, vas. Juurusvedelle.
8,8 oik. kaunis näköala Kotkatvedelle, jota tie seuraa.
Ajetaan vaihtelevan metsämaaston halki. 10,8 Riista-
veden pitäjänraja. 11,2 vas. Jänneveden lahti. 18,2
vas. Riistaveden vanha hautausmaa. 19,7
- 19,7 Riistaveden tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Vehmersalmen kirkolle /23,8/). 1,8 vas.
Melavesi, oik. pieni lampi, ajetaan mäntymetsää kas-
vavaa Tuusniemenharjua. 3,1 oik. Riistaveden lahti,
vas. harjun korkea kukkula, jolta kaunis näköala ym-
päristöön. 3,6 Syrjäsalmen komea kivisilta, jolta
erittäin kaunis näköala vas. Melavedelle. Salmen
kautta purkautuvat Riistaveden vedet Melaveteen. .. 3,9
- 23,6 Riistaveden kirkko. Vas. hautausmaa.
(Riistaveden kirkko on arkkite. E. Pitkäsen piirus-
tusten mukaan rak. tillestä 1934.)
Ajetaan edelleen Tuusniemenharjua. 1,0
- 24,6 Melalahden tienhaara. Suoraan jatkuu tie
Tuusniemen /18,6/ kautta Joensuuun, vas. tie Kaa-
vin /20,2/ kautta Kolille ja Nurmekseen.



Melalahti—Tuusniemi, 18,6 km.

Hyvää, verrattain suoraa maantietä, joka kulkee Tuusniemenharjua ja sen rinteitä, kauniita näköaloja monille järville ja vehmaille viljelyksille. Asutus kohtalaisen tiheää ja vaurasta.

- 0 Melalahden tienhaara. Ajetaan IE suuntaan kaunista kangasmaata. 0,3 edessä laaja viljelys- ja järvimaisema, Riistaveden lahtia ja salmia. 1,0 vas. Laatanlampi, taustalla Tuusniemenharjun kaunis selänne. Kylän jälkeen kaunista mäntykangasta. 4,8 oik. kaunis viljelys- ja järvimaisema. 5,4 vas. Ylemäinen-, oik. Keskimäinenjärvi, 5,7 Tuusniemen pitäjänraja. Viljelysten jälkeen Tuusniemenharjun kaunis mäntykangasta. 7,8 vas. puiden lomitse näkyy Tuusjärvi. (9,5 oik. sivutie Koivulahden laivalaiturille). 14,2 tie kulkee Tuusniemenharjun kapeaa selkää. 15,9 vas. kaunis Kangasjärvi. 17,7
- 17,7 Vehmasmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Haurangin tienhaaraan /11,4/ Melalahden Kaavin tielle). Edelleen kaunista kangasmaastoa. ... 0,9
- 18,6 Tuusniemi, Jänissalon tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kuusjärven /42,1/ kautta Joensuuhun, oik. tie Karvion tienhaaraan /46,1/ Joensuun—Varikauden tielle.



Tuusniemi—Melalahti, 18,6 km.

Hyvää, verrattain suoraa maantietä, joka kulkee Tuusniemenharjua ja sen rinteitä, kauniita näköaloja monille järville ja vehmailla viljelyksille. Asutus kohtalaisen tiheää ja vaurasta.

- 0 Tuusniemi, Jänissalon tienhaara. Ajetaan LP suuntaan Tuusniemenharjun kaunista kangasta. 0,9
- 0,9 Vehmasmäen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Haurangin tienhaaraan /11,4/ Kaavin Melalahden tielle). 1,5 oik. kaunis Kangasjärvi. 3,5 tie kulkee Tuusniemenharjun kapeaa selkää. (8,2 vas. sivutie Koivulahden laivalaiturille). 9,3 oik. Tuusjärvi. Ajetaan Tuusniemenharjun kaunista mäntykangasta. 11,8 vas. kaunis viljelys- ja järvimaisema, oik. Ylemäinen-, vas. Keskimäinenjärvi. 12,0 Riistaveden pitäjänraja. 12,9 vas. viljelys- ja järvimaisema. Ajetaan kaunista mäntykangasta. 16,1 vas. laaja viljelys- ja järvimaisema, Riistaveden lahtia ja salmia. 16,7 oik. Laatanlampi, taustalla Tuusniemenharjun kaunis selänne. 17,7
- 18,6 Melalahden tienhaara. Suoraan jatkuu tie Toivalan /24,6/ kautta Kuopioon ja Iisalmelle, oik. tie Kaavin /20,2/ kautta Kolille ja Nurmekseen.



Tuusniemi—Kuusjärvi, 42,1 km.

Hyvää ja suoraa maantietä, joka alkutaipaleella seuraa Tuusniemenharjua, viehättäviä näköaloja suurille järville, ja vaihteleville metsämailla. Asutus verrattain tiheää, varallisuudeltaan vaihtelevaa.

0 Tuusniemi, Jänissalon tienhaara. Ajetaan IE suuntaan tiheään metsän halki. 0,8 vas. vi-lahtaa Hietajärvi. 1,9 oik. suuren Juojärven lahti, jonka rantaa tie kulkee. 4,5 oik. majatalo. 4,7 oik. komea näköala Juojärvelle. 5,3

5,3 Tuusniemen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Rikkalahden tienhaaraan /17,0/ Kaavin Kuusjärven tielle). 0,1 vas. Sh-as. 0,2 vas. Tuusniemen kirkko.

(Tuusniemen kirkko on arkkite. E. Lohrmanin piirustusten mukaan rak. puusta 1869. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut apteekkari Einari Petersén 1923. Kellotapuli v:ltä 1811.)

0,3 vas. hautausmaa ja St-as. 0,7 vas. Sh-as. 0,8 oik. lottien kahvila, 0,9 vas. kahvila. 1,3 ajetaan lampien välistä kannasta. 2,1 vas. viehättävä näköala Juojärven Tuuslahdelle. 3,1 Tuuslahden ensimmäinen ja 3,6 toinen silta. Jyrkkä käänne oik. Tie kulkee aivan järven rantaa. 12,3 oik. hyvä näköala Juojärvelle. 12,7 oik. Juojärven kauniita lahdemia, vas. Rikkavettä. 12,9 oik. St-as., vas. autokorjaamo. Kuusjärven pitäjänraja. 13,0

13,3 Ohtaansalmen lossi (45 m). Salmen kautta laskevat Rikkaveden (vas.) vedet Juojärveen. 1,4 vas. komea näköala Rikkavedelle. 9,9 vas. Palojärvi. 15,8

34,1 Kuusjärven kirkko.

(Kuusjärven kirkko on arkkite. Ferd. Öhmanin piirustusten mukaan rak. puusta 1878. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut tait. Eino Härkönen, kirkkoon lahjoitettu 1914.)

0,1 vas. ja oik. kahvila. (1,7 vas. tie Outokummun kaivokselle). 1,9 Outokummun kapearaiteisen radan tasoylikäytävä. 4,3 oik. St-as. 5,3 vas. Outokummun kuparikaivoksen kaivostorni. 5,9 oik. Sysmäjärvi. 7,9 oik. majatalo. 8,0

42,1 Kuusjärvi, Sysmän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Taipaleen /13,1/ kautta Joensuuhun, vas. tie Polvijärven kirkolle /24,2/ ja Outokummun /4,4/ kautta Kaavin kirkolle.



Kuusjärvi—Tuusniemi, 42,1 km.

Hyvää ja suoraa maantietä, joka lopputaipaleella seuraa Tuusniemenharjua, viehättäviä näköaloja suurille järville, ja vaihteleville metsämailla. Asutus verrattain tiheää, varallisuudeltaan vaihtelevaa.

- 0 Kuusjärvi, Sysmän tienhaara. Ajetaan
 L suuntaan Sysmäjärven rantaa. 0,1 vas. majatalo.
 1,4 oik. Outokummun kuparikaivoksen kaivostorni.
 3,7 vas. St-as. 6,1 Outokummun kapearaiteisen radan
 tasoylikäytävä. (6,3 oik. tie Outokummun kaivokselle).
 7,9 vas. ja oik. kahvila. 8,0
- 8,0 Kuusjärven kirkko.
 (Kuusjärven kirkko on arkkit. Ferd. Ohmanin piirustusten mukaan rak. puusta 1878. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut tait. Eino Härkönen, kirkkoon lahjoitettu 1914.)
 5,4 oik. Palojärvi. Ajetaan vaihtelevaa maastoa salo-
 seudun halki. 14,2 oik. komea näköala Rikkavedelle. 15,8
- 23,8 Ohtansalmen lossi (45 m). Salmen kautta
 laskevat Rikkaveden vedet Juojärveen (vas.). Tuus-
 niemen pitäjänraja. Oik. autokorjaamo, vas. St-as.
 0,3 vas. Juojärven kauniita lahdelmia. 0,7 vas. hyvä
 näköala Juojärvelle. 5,2 etuvas. viljelysmaisema, taus-
 talla vaaroja. 9,0 vas. Juojärven Tuuslahti, jonka
 rantaa tie kulkee. 9,4 Tuuslahden ensimmäinen ja
 9,9 toinen silta. 10,9 oik. viehättävä näköala Tuus-
 lahdelta. 11,4 ajetaan lampien välistä kannasta. 12,1
 oik. kahvila. 12,2 vas. kaunis näköala Juojärven saa-
 rekkaalle selälle. 12,3 oik. Sh-as. 12,7 oik. St-as.
 ja hautausmaa. 12,8 oik. Tuusniemen kirkko.
 (Tuusniemen kirkko on arkkit. E. Lohrmanin piirustusten mukaan rak. puusta 1869. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut apteekkari Einari Petersén 1923. Kellotapuli v:lta 1811.)
 12,9 oik. Sh-as. 13,0
- 36,8 Tuusniemen tienhaara. Jatketaan suoraan.
 (Oik. tie Rikkalahden tienhaaraan /17,0/ Kuusjärven
 Kaavin tielle). 0,6 vas. komea näköala Juojärvelle.
 0,8 vas. majatalo. 1,7 vas. Juojärven lahti, jonka
 rantaa tie kulkee. 4,2 oik. Hietajärvi. 5,3
- 42,1 Tuusniemi, Jänissalon tienhaara. Suo-
 raan jatkuu tie Melalahden /18,6/ kautta Kuopioon,
 vas. tie Karvion tienhaaraan /46,1/ Joensuun—Var-
 kauden tielle.



Kuusjärvi—Taipale, 13,1 km.

Hyvää ja suoraa maantietä, alkutaipaleella kaunista mäntykangasta, näköaloja suurille järville ja hyvinhoidetuille pelto-
maille. Asutus loppumatkalla tiheää ja vaurasta.

- 0 Kuusjärvi, Sysmän tienhaara. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,9 oik. kaunis näköala Sysmäjärven saarekkaalle selälle. 2,3 Liperin pitäjänraja. 3,8 rautatien tasoylikäytävä. 6,9 vas. Viinijärvi, jonka rantaa tie seuraa. 7,9 vas. komea näköala Viinijärven saarekkaalle selälle. 10,0 Viinijoen silta. 10,1 vas. *Taipaleen kreikk.kat. kirkko* hautausmaineen. 10,3 vas. lutheril. hautausmaa. 10,4 oik. Sh-as. 10,6 vas. St-as. 10,8
- 10,8 Viinijärven tienhaara. (Oik. tie Viinijärven as:lle /0,7/). Jatketaan edelleen hyvinhoidettujen peltojen halki. 2,3
- 13,1 Taipaleen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Joensuuhun /31,9/, oik. tie Karvion /42,9/ kautta Varkauteen.



Taipale— Kuusjärvi, 13,1 km.

Hyvää ja suoraa maantietä, näköaloja suurille järville ja hyvinhoidetuille peltomaille, loppumatkalla mäntykankaita. Asutus alkutaipaleella tiheää ja vaurasta.

- 0 Taipaleen tienhaara. Ajetaan L suuntaan kylän halki. 2,3
- 2,3 Viinijärven tienhaara. (Vas. tie Viinijärven asille /0,7/). 0,2 oik. St-as. 0,4 vas. Sh-as. 0,5 oik. hautausmaa. 0,7 oik. *Taipaleen kreikk. kat. kirkko* hautausmaineen. 0,8 Viinijoen silta, oik. Viinijärvi, jonka rantaa tie seuraa. 2,9 komea näköala Viinijärven saarekkaalle selälle. Kylän jälkeen mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. 7,0 rautatien tasoylikäytävä. 8,5 Kuusjärven pitäjänraja. 9,9 vas. kaunis näköala Sysmäjärven saarekkaalle selälle. 10,8
- 13,1 Kuusjärvi, Sysmän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Tuusniemen /42,1/ kautta Kuopioon ja Iisalmelle, oik. tie Polvijärven kirkolle /24,2/ ja Outokummun /4,4/ kautta Kaavin kirkolle.



Tohmajärvi—Kitee, 22,8 km.

Hyvää, joskin kapeaa ja paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, kauniita näköaloja laajoille mäkisille metsämaille ja vaihteleville rinneviljelyksille, jokunen kaunis järvimaisema. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Tohmajärvi, Kemien tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 0,7 edessä ja vas. komea viljelys- ja mäkimaaisema. 1,2 Tohmajoen silta. 3,4 vas. kaunis Tohmajärven lahti jylhänvehmaine rantoineen. Tie mutkittellee mäkilviljelysten halki. (5,1 vas. tie Jouhokolan katanoon — aikaisemmin allodiaalisäteri, nykyisin jaettu osaksi palstatiloihin). 5,7 edessä laaja, kaunis metsämaisema. 9,4 Kiteen pitäjänraja, Kiteenjoen silta. 10,8
- 10,8 Haarajärven kylä. (Vas. tie Kunonniemen kylään /8,0/). 1,2 vas. vehmasrantainen Haarajärvi. 2,1 edessä laaja metsämaisema. Ajetaan edelleen vaihtelevaa mäkimaastoa. 8,3
- 19,1 Päätyen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Rääkkylän kirkolle /36,8/). 1,7 edessä komea näköala Kiteen kirkonkylään, vas. Kiteenjärvi vehmaine rantoineen. Ajetaan kirkonkylän viljelysten halki. 3,7
- 22,8 Kiteen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Ruskealan /34,1/ kautta Sortavalaan, oik. tie Puhoksen /12,2/ kautta Imatralle ja Savonlinnaan.



Kitee—Tohmajärvi, 22,8 km.

Hyvää, joskin kapeaa ja paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, kauniita näköaloja laajoille mäkisille metsämaille ja vaihteleville rinneviljelyksille, jokunen kaunis järvimaisema. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Kiteen tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kirkonkylän viljelysmaiden halki. 2,0 oik. Kiteenjärvi vehmaine rantoineen. 3,7
- 3,7 Päätyen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Rääkkylän kirkolle /36,8/). Ajetaan vaihtelevaa mäkimaastoa. 7,1 oik. vehmasrantainen Haarajärvi. 8,3
- 12,0 Haarajärven kylä. (Oik. tie Kunonniemen kylään /8,0/). Edessä kaunis metsämaisema. 1,4 Kiteenjoen silta, Tohmajärven pitäjänraja. Ajetaan edelleen vaihtelevien metsä- ja viljelysmaiden halki. (5,7 oik. tie Jouhkolon kartanoon — aikaisemmin alodiaalisäteri, nykyisin jaettu osaksi palstatiloihin). 7,0 edessä kaunis Tohmajärven lahti jylhänvehmaine rantoineen. 8,9 edessä hyvä näköala Kemienkylään mäkiviljelyksineen. 9,6 Tohmajoen silta. 10,1 oik. komea viljelys- ja mäkimaisema. 10,8
- 22,8 Tohmajärvi, Kemien tienhaara. Oik. tie Värtsilään /24,0/, vas. tie Joensuuhun /55,0/.



Kitee—Puhos, 12,2 km.

Hyvää, mutta kapeaa sekä paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, etupäässä vaihtelevia viljelysmaita, jokunen kylämaisema. Asutus verraten tiheää ja vaihtelevan vaurasta.

- 0 Kiteen tienhaara. Ajetaan LE suuntaan kylän halki. 2,2 vas. suuri rahkasuo. Ajetaan vaihtelevan metsä- ja viljelysmaaston halki. 7,0 tie kulkee Ätäsköjoen rantaa. 9,3 Ätäsköjoen silta. (11,2 vas. tie Koivikon kartanoon /0,4/). 11,3 vas. Ylä-Koivikon, taustalla Koivikon kartano. (Kartano perust. 1830-luvulla, nykyinen omist. agronomi A. Brander. Pintala 956 ha, josta viljeltyä 170 ha, Metsätieteelliselle tutkimuslaitokselle eroitettu N. L. Arppen istuttama lehtikuusimetsikkö 11 ha, uusi istutus 14 ha. Tilalla on toiminut karjanhoitokoulu v:sta 1872). 12,2

- 12,2 Puhoksen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Seikunlammin /48,6/ kautta Savonlinnaan, vas. tie Kissan /36,2/ kautta Imatralle.



Puhos—Kitee, 12,2 km.

Hyvää, mutta kapeaa sekä paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, etupäässä vaihtelevia viljelysmaita, jokunen kylämaisema. Asutus verraten tiheää ja vaihtelevan vaurasta.

- 0 Puhoksen tienhaara. Ajetaan I suuntaan viljelyksien laitaa. 0,7 vas. Ylä-Koivikon, taustalla Koivikon kartano. (Kartano perust. 1830-luvulla, nykyinen omist. agronomi A. Brander. Pinta-ala 956 ha, josta viljeltyä 170 ha, Metsätieteelliselle tutkimuslaitokselle eroitettu, N. L. Arppen istuttama lehtikuusimetsikkö 11 ha, uusi istutus 14 ha. Tilalla on toiminut karjanhoitokoulu v:sta 1877). (1,0 oik. tie Koivikon kartanoon /0,4/). Ajetaan vaihtelevan metsä- ja viljelysmaaston halki. 2,9 Ätäsköjoen silta. Tie seuraa joen rantaa. 10,0 oik. suuri rahkasuo. 11,8 edessä komea näköala Kiteen kirkonkylään, taustalla Kiteenjärvi. 12,2
- 12,2 Kiteen tienhaara. Oik. tie Ruskealan /34,1/ kautta Sortavalaan, vas. tie Tohmajärven /22,8/ kautta Joensuuhun ja Värtsilään.



Puhos—Seikunlampi, 48,6 km.

Kohtalaista, mutta kapeaa sekä paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, näköaloja laajoille metsämaille, lukuisille kauniille järville ja viljelyksille. Asutus alkutaipaleella verraten tiheää ja vaurasta, lopputaipaleella harvanpuoleista.

- 0 Puhoksen tienhaara. Ajetaan L suuntaan lehtikuusimetsän halki. 0,6 oik. majatalo. 0,9 edessä Orivesi. 1,6 oik. hyvä näköala Oriveden saarekkaalle selälle. 1,8 vas. St-as. ja kahvila. 1,9 vas. Sh-as., oik. laivalaituri. Ajetaan Oriveden rantaa. 2,6 oik. Kaukas yhtiön kuusitaimisto. 3,5
- 3,5 Puhoskosken silta. Oik. Orivesi, vas. Puhoslampi. Kosken kautta soluu suurin osa ison Pyhäjärven vesiä Oriveteen. Ajetaan suuren Puhossalon saaren poikki. 11,3 Hiiskosken silta, Kesälahden pitäjänraja, kosken kautta laskee osa Pyhäjärven vesiä Oriveteen. Ajetaan vaihtelevan metsä- ja mäkimaaston halki. 15,8 oik. majatalo. 19,0
- 22,5 Väärämäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kesälahden kirkolle /25,5/). 1,8 vas. kaunis näköala Puruveden selälle. 2,8 vas. St-as. 2,9 oik. Villasenjärvi. 7,0 vas. kaunis Ängervöisen lahti, jota tie seuraa. 8,1 Mikkelin lääninraja, Kerimäen pitäjää alkaa. Ajetaan Salpausselän harjanteiden yli. 10,1 Raikkuun kaivannon silta, hyvä näköala oik. kaivannolle, vas. Ängervöisenjärvelle. 11,1 vas. kaunis maisema, taustalla Ängervöinen. 20,0 oik. St-as. 20,5 edessä laaja metsämaisema. 21,8 vas. kaunis näköala Puruvedelle, jota tie seuraa. 26,1
- 48,6 Seikunlammin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kerimäen /13,2/ kautta Savonlinnaan ja Punkaharjulle, oik. tie Savonrannan kirkolle /24,1/.



Seikunlampi—Puhos, 48,6 km.

Kohtalaista, mutta kapeaa sekä paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, näköaloja laajoille metsämaille, lukuisille kauniille järville ja viljelyksille. Asutus alkutaipaleella harvanpuoleista, lopputaipaleella verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Seikunlammen tienhaara. Ajetaan I suuntaan. Oik. kaunis näköala Puruvedelle, jota tie seuraa. Ajetaan vaihtelevaa metsämaastoa. 6,1 vas. St-as. 15,0 oik. kaunis maisema, taustalla Ängervöisenjärvi. 16,0 Raikkuun kaivannon silta, hyvä näköala oik. Ängervöiselle, vas. kaivannolle. Ajetaan Salpausselän harjanteiden yli. 18,0 Kuopion lääninraja, Kesälahden pitäjän alkaa, oik. kaunis Ängervöisen lahti, jota tie seuraa. 21,5 vas. Villasenjärvi. 23,3 oik. St-as. 24,3 oik. kaunis näköala Puruveden selälle. 26,1
- 26,1 Väärämäen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kesälahden kirkolle /25,5/). Ajetaan vaihtelevan metsä- ja mäkimaaston halki. 3,2 vas. majatalo. Edelleen metsä- ja mäkimaastoa. 7,7 Hiiskosken silta, Kiteen pitäjänraja. Kosken kautta laskee osa ison Pyhäjärven vesiä Oriveteen. Ajetaan suuren Puhossalon saaren poikki. 19,0
- 45,1 Puhoskosken silta. Oik. Puhoslampi, vas. Orivesi, kosken kautta laskee suurin osa Pyhäjärven vesiä Oriveteen. Tie seuraa Oriveden rantaa. 0,9 vas. Kaukas yhtiön kuusitaimisto. 1,6 oik. Sh-as., vas. laivalaituri. 1,7 oik. St-as. ja kahvila. 1,9 vas. kaunis näköala Oriveden saarekkaalle selälle. 2,9 vas. majatalo. 3,2 ajetaan lehtikuusimetsän halki. 3,5
- 48,6 Puhoksen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kiteen /12,2/ kautta Joensuuhun ja Värtsilään, oik. tie Kissalan /36,2/ kautta Imatralle.



Seikunlampi—Kerimäki, 13,2 km.

Kohtalaista, vaikka paikoin mutkaista ja pikkukumpuista maantietä, etupäässä vaihtelevia viljelysmaita, näköaloja Puruveden kauniille, saarekkaille vesille. Asutus aluksi harvaa, loppumatkalla verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Seikunlammin tienhaara. Ajetaan L suuntaan vaihtelevan mäkimaaston halki. 3,5 oik. Kuonanjärvi, jonka rantaa tie myöhemmin seuraa. 4,7 Kuonanjoen silta. 7,5
- 7,5 Kinnarahon tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Enonkosken kirkolle /25,0/). 3,3 edessä Kerimäen kirkko, vas. vilkkuu Puruvettä. Jatketaan edelleen kirkonkylän halki. 4,2 oik. Kerimäen hautausmaa. 4,4
- 11,9 Kerimäen kirkko. Käännytään oik. (Vas. tie laivalaiturille /0,5/).
- (Kirkko on arkk. E. Lohrmanin piirustusten mukaan rak. puusta 1847. Alttaritaulun »Tulkaa tyköni kaikki» maalannut Aleksandra Sältin 1890. Kirkossa, joka on maamme suurimpia puukirkkoja, on istumasijoja 4700 hengelle. — Kirkon edessä on vapaussodassa kaatuneiden kerimäkeläisten sankarihauta muistopatsaineen).
- 0,1 vas. kahvila, oik. St-as. 0,2 oik. hautausmaa. Ajetaan kylän viljelysten halki. 1,3
- 13,2 Kerimäki, Jouhenniemen tienhaara. Oik. tie Savonlinnaan /23,5/, vas. tie Jukolan /11,3/ kautta Imatralle.



Kerimäki—Seikunlampi, 13,2 km.

Kohtalaista, vaikka paikoin mutkaista ja pikkukumpuista maantietä, etupäässä vaihtelevia viljelysmaita, näköaloja Puruveden kauniille saarekkaille vesille. Asutus alkutaipaleella verraten tiheää ja vaurasta, loppumatkalla harvaa.

0 Kerimäki, Jouhenniemen tienhaara. Ajetaan IP suuntaan kirkonkylän viljelyksien halki. 1,0 vas. hautausmaa. 1,2 oik. kahvila, vas. St-as. 1,3

1,3 Kerimäen kirkko. Käännyttään vas. (Oik. tie laivalaiturille /0,5/).

(Kirkko on arkkit. E. Lohrmanin piirustusten mukaan rak. puusta 1847. Alttaritaulun »Tulkaa tyköni kaikki» maalannut Aleksandra Sältin 1890. Kirkossa, joka on maamme suurimpia puukirkkoja, on istumasijoja 4700 hengelle. — Kirkon edessä on vapaussodassa kaatuneiden kerimäkeläisten sankarihauta muistopatsaineen).

0,2 vas. hautausmaa. 1,1 oik. vilkkuu Puruvettä. 4,4

5,7 Kinnarahon tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Enonkosken kirkolle /25,0/). Ajetaan vaihtelevan maaston halki. 2,5 vas. Kuonanjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 2,8 Kuonanjoen silta. 7,5

13,2 Seikunlammin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Puhoksen /48,6/ kautta Joensuuhun ja Värtsilään, vas. tie Savonrannan kirkolle /24,1/.



Kerimäki—Savonlinna, 23,5 km.

Hyvää ja verraten leveää, pitkin taipalein suoraa maantietä, vaihtelevia viljelys- ja metsämaisemia, näköaloja järville. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Kerimäki, Joushenniemen tienhaara. Ajetaan LE suuntaan viljelysmaiden halki, 2,3 Toroppalan kylä. (Oik. kylätie Savonlinnan Enonkosken tielle). 4,5 vas. Koijärvi kauniine rantoineen. Jatketaan vaihtelevan metsämaaston halki. 7,2 vas. Sylkyjärvi, jonka rantaa tie kulkee. 10,1
- 10,1 Herttualan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Jukolan /9,7/ kautta Imatralle). 1,1 Anttolan tienristeys. (Oik. tie Makkolan tienhaaraan /14,9/ Savonlinnan Enonkosken tielle, vas. tie Silvolaan /3,1/). 3,9 Säämingin pitäjänraja. 6,7 ajetaan laajan suoviljelyksen poikki. 8,4
- 18,5 Nojanmaan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kangaslammin kirkolle /73,9/ ja Rasinmäen /81,4/ kautta Heinäveden kirkolle sekä Enonkosken kirkolle /28,1/). 1,2 Savonlinnan kaupunginraja, vas. Suuri Mertajärvi. 2,2 rautatien tasoylikäytävä. (2,5 vas. kylätie Moinsalmelle /24,0/). Vas. Pihlajaveden Kaupinselkä. 2,8 ja 2,9 rautatien tasoylikäytävät, oik. Tuokkolanlahti, jonka rantaa tie seuraa. 3,6 oik. hyvä näköala Haapavedelle. 4,0 Kyrönsalmen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta, sillalta upea näköala oik. Haapavedelle, vas. Kyrönsalmelle, jonka keskellä kohoaa historiallinen OLAVINLINNA (katso Savonlinnan paikallislehteä). Salmen kautta purkautuu suurin osa Vuoksen vesistön vesiä Haapavedestä Pihlajaveteen. 5,0
- 23,5 SAVONLINNA, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Olavinkatua.



Savonlinna—Kerimäki, 23,5 km.

Hyvää ja verraten leveää, pitkin taipalein suoraa maantietä, vaihtelevia viljelys- ja metsämaisemia, näköaloja järville. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 SAVONLINNA, Kauppatori. Ajetaan IE suuntaan Olavinkatua. 0,9 Kyrönsalmen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta, sillalta upea näköala oik. Kyrönsalmelle, jonka keskellä kohoo historiallinen OLAVINLINNA (katso paikallislehteä), vas. Haapaveden selälle. Salmen kautta purkautuu suurin osa Vuoksen vesistön vesiä Haapavedestä Pihlajaveteen. 1,1 vas. Tuokkolanlahti, jonka rantaa tie seuraa. 2,0 ja 2,1 rautatien tasoylikäytävät. 2,5 oik. Pihlajaveden Kaupinselkä. (Oik. tie Moinsalmelle /24,0/). 2,7 rautatien tasoylikäytävä. 3,7 Säämingin pitäjänraja, oik. Suuri Mertajärvi. 5,0
- 5,0 Nojanmaan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kangaslammin kirkolle /73,9/ ja Rasinmäen /81,4/ kautta Heinäveden kirkolle sekä Enonkosken kirkolle /28,1/). 1,7 ajetaan laajan suoviljelyksen poikki. 4,5 Kerimäen pitäjänraja. 7,1 vas. laaja metsämaisema. 7,3 Anttolan tienristeys. (Vas. tie Makkolan tienhaaraan /14,9/ Savonlinnan Enonkosken tielle, oik. tie Silvolaan pysäille /3,1/. 8,4
- 13,4 Herttualan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Jukolan /9,7/ kautta Imatralle). Ajetaan vaihtelevan metsämaaston halki. 1,9 oik. Sylkyjärvi, jonka rantaa tie kulkee. Jatketaan komean metsän halki. 4,9 vas. Kolm-Soppisen lampi. 5,6 oik. Koijärvi kauniine rantoineen. 7,8 Toroppalan kylä, edessä komea maisema, taustalla Kerimäen kirkko. (Vas. kylätie Savonlinnan Enonkosken tielle). 10,1
- 23,5 Kerimäki, Jouhenniemen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Seikunlammin /13,2/ kautta Joensuuun, oik. tie Jukolan /11,3/ kautta Imatralle.



Savonlinna—Jukola, 23,1 km.

Hyvää ja verraten leveää, pitkin taipalein suoraa maantietä, vaihtelevia kylä- ja viljelysmaisia, jokunen kaunis järvinäköala. Asutus verraten tiheää ja vauraanpuoleista.

- 0 SAVONLINNA, Kauppatori. Ajetaan IE suuntaan Olavinkatua. 0,9 Kyrönsalmen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta, sillalta upea näköala oik. Kyrönsalmelle, jonka keskellä kohoaa historiallinen OLAVINLINNA (katso paikallislehteä), vas. Haapaveden selälle. Salmen kautta purkautuu suurin osa Vuoksen vesistön vesiä Haapavedestä Pihlajaveteen. 1,1 vas. Tuokkolanlahti, jonka rantaa tie seuraa. 2,0 ja 2,1 rautatien tasoylikäytävät. 2,5 oik. Pihlajaveden Kaupinselkä. (Oik. tie Moinsalmelle /24,0/). 2,7 rautatien tasoylikäytävä. 3,7 Säämingin pitäjänraja, oik. Suuri Mertajärvi. 5,0
- 5,0 Nojanmaan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kangaslammin kirkolle /73,9/ ja Rasinmäen /81,4/ kautta Heinäveden kirkolle sekä Enonkosken kirkolle /28,1/). 1,7 ajetaan laajan suoviljelyksen poikki. 4,5 Kerimäen pitäjänraja. 7,1 vas. laaja metsämaisema. 7,3 Anttolan tienristeys. (Vas. tie Makkolan tienhaaraan /14,9/ Savonlinnan Enonkosken tielle, oik. tie Silvolan pys:lle /3,1/). 8,4
- 13,4 Herttualan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kerimäen /10,1/ kautta Joensuuhun). Ajetaan vaihtelevan viljelys- ja mäkimaaston halki. 5,7 Punkaharjun pitäjänraja. 7,3 edessä laaja, kaunis metsä- ja järvimaisema. 8,3 oik. majatalo. 8,4 vas. St-as. 8,5 oik. Kulennoisen pysäkki. 9,7
- 23,1 Jukolan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Punkaharjun /12,2/ kautta Imatralle, vas. tie Kerimäen /11,3/ kautta Joensuuhun.



Jukola—Savonlinna, 23,1 km.

Hyvää ja verraten leveää, pitkin taipalein suoraa maantietä, vaihtelevia kylä- ja viljelysmaisia, lopputaipaleella jokunen kaunis järvinäköala. Asutus verraten tiheää ja vauraanpuoleista.

- 0 Jukolan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. 1,2 vas. Kulennoisen pys. 1,3 oik. St-st. 1,5 vas. majatalo. Ajetaan edelleen viljelysmaiden halki. 4,0 Kerimäen pitäjänraja. 9,7
- 9,7 Herttualan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kerimäen /10,1/ kautta Joensuuun). 1,1 Anttolan tienristeys. (Oik. tie Makkolan tienhaaraan /14,9/ Savonlinnan Enonkosken tielle, vas. tie Silvolaan pysille /3,1/). 3,9 Säämingin pitäjänraja. 6,7 ajetaan laajan suoviljelyksen poikki. 8,4
- 18,1 Nojanmaan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kangaslammen kirkolle /73,9/, Rasinmäen /81,4/ kautta Heinäveden kirkolle sekä Enonkosken kirkolle /28,1/). 1,2 Savonlinnan kaupunginraja, vas. Suuri Mertajärvi. 2,2 rautatien tasoylikäytävä. (2,5 vas. kylätie Moinsalmelle /24,0/). Vas. Pihlajaveden Kaupinselkä. 2,8 ja 2,9 rautatien tasoylikäytävät, oik. Tuokkolanlahti, jonka rantaa tie seuraa. 3,6 oik. hyvä näköala Haapavedelle. 4,0 Kyrönsalmen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta, sillalta upea näköala oik. Haapavedelle, vas. Kyrönsalmelle, jonka keskellä kohoaa historiallinen OLAVINLINNA (katso Savonlinnan paikallislehteä). Salmen kautta purkautuu suurin osa Vuoksen vesistön vesiä Haapavedestä Pihlajaveteen. 5,0
- 23,1 SAVONLINNA, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Olavinkatua.



Jukola—Kerimäki, 11,3 km.

Kohtalaista, mutta kapeahkoa sekä paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, joka kulkee lähellä Puruveden rantaa, kauniita ja viehättäviä näköaloja järven saarekkaille vesille. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Jukolan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan viljelysten halki. 0,8 Kerimäen pitäjänraja, oik. Puruveden Nunnanlahti, jota tie seuraa. Lahden rannalla sopivia leiripaikkoja. Ajetaan kumpuilevan harjun yli. 2,1 oik. Puruveden Haapaniemenlahti. 4,5 oik. hyvä näköala Puruveden Ruokolahdelle. 5,7 edessä kaunis viljelysmaisema. 6,3 oik. komea näköala Ruokolahdelle. 10,8 vas. kaunis viljelysmaisema. 11,3
- 11,3 Kerimäki, Joushenniemen tienhaara. Oik. tie Selkunlammin /13,2/ kautta Joensuuun, vas. tie Savonlinnaan /23,5/.



Kerimäki—Jukola, 11,3 km.

Kohtalaista, mutta kapeahkoa sekä paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, joka kulkee lähellä Puruveden rantaa, kauniita ja viehättäviä näköaloja järven saarekkaille vesille. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Kerimäki, Jauhenniemen tienhaara. Ajetaan E suuntaa vaihtelevan maaston halki. 0,3 oik. kaunis viljelysmaisema. 5,0 edessä kaunis viljelysmaisema, vas. komea näköala Puruveden Ruokolahdelle. 6,8 vas. hyvä näköala Ruokolahdelle. 9,2 vas. Puruveden Haapaniemenlahti. Ajetaan kumpuilevan harjun yli. 10,0 vas. Puruveden Nunnanlahti, jonka rannalla sopivia leiripaikkoja. Tie seuraa lahden rantaa. 10,5 Punkaharjun pitäjänraja. 11,3
- 11,3 Jukolan tienhaara. Oik. tie Savonlinnaan /23,1/, vas. tie Punkaharjun /12,2/ kautta Imatralle.



Jukola—Punkaharju, 12,2 km.

Hyvää, vaikka paikoin kapeaa maantietä, jota parhaillaan uusitaan. Tie kulkee kuuluisan Punkaharjun selkää ja sen rinteitä, viehättäviä näköaloja Puruveden lahdille ja selille. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Jukolan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan metsän halki. 0,9 edessä komea järvinmaisema, Puruveden Nunnanlahden saarekas selkä. 1,3 rautatien tasoylikäytävä. 2,0 oik. Pienen Puruveden Huotaan-selkä. Jatketaan Tuunaansaaren poikki. 4,5 Tuunaansalmen moottorilossi (300 m), kaunis näköala oik. Pienelle Puruvedelle, vas. salmen rautatiesilta. Ajetaan Punkaharjun rinnettä. 5,2 vas. SMY:n hoidossa oleva Punkaharjun valtionhotelli. (Oik. tie Punkaharjun laivalaiturille /0,4/). 5,3
- 5,3 Punkaharjun tienhaara. Jatketaan oik. pitkin harjun selkää. (Vas. tie Punkaharjun as:lle /0,9/ ja SMY:n hotelli Finlandiaan sekä leirialueelle /1,2/). Harjulta luonnonihania, ainutlaatuisia näköaloja oik. Pienelle Puruvedelle, vas. Laukonlahdelle. (0,4 vas. tie Punkaharjun as:lle ja hotelli Finlandiaan). 0,7 vas. *Runebergin kumpu*, jolla hänen sanotaan kirjoittaneen kuuluisan runonsa »Heinäkuun 5:s päivä». Oik. Valkialampi, takana Takaharju. 1,4 vas. kaunis Hynninsaari. (1,6 oik. tie Takaharjun parantolaan /1,2/). 2,4 Kivisalmen silta, vas. Laukanlahden selkä, oik. Pieni Puruvesi. 3,4 oik. Mustaniemi, jonka L rannalla hyvä hiekkaranta. 4,6 vas. Puruveden Enonselkä. 6,1 Punkasalmen moottorilossi (170 m). 6,3 rautatien tasoylikäytävä. 6,6 oik. Punkasalmen asema. 6,8 vas. Sh-as. 6,9
- 12,2 Punkaharju, Punkasalmen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Särkisalmen /21,8/ kautta Imatralle, vas. tie Kissalan tienhaaraan /23,6/ Puhoksen Imatran tielle. Tienhaarassa oik. kahvila, vas. majatalo.

(*Punkaharjun kirkko* — Kissalan tien varressa /0,5/ —, on väliaikainen, rak. puusta 1922, alttaritaulun »Kristus ilmestyy Tuomaalle» maalannut Martta Helminen).



Punkaharju—Jukola, 12,2 km.

Hyvää, vaikka paikoin kapeaa maantietä, jota parhaillaan uusitaan. Tie kulkee kuuluisan Punkaharjun selkää ja sen rinnetä, viehättäviä näköaloja Puruveden lahdille ja selille. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Punkaharju, Punkasalmen tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. 0,1 oik. Sh-as. 0,3 vas. Punkasalmen asema. 0,6 rautatien tasoylikäytävä, Punkasalmen moottorilossi (170 m). Hyvä näköala vas. Pienelle Puruvedelle. 2,3 oik. Puruveden Enonselkä. 3,4 vas. Mustaniemi, jonka L rannalla hyvä hiekkaranta. Ajetaan Punkaharjun selkää, harjulta luonnonihania, ainutlaatuisia näköaloja oik. Puruveden lahdille, vas. Pienelle Puruvedelle. 2,4 Kivisalmensilta, oik. Laukanlahden selkä, vas. Pieni Puruvesi. Jatketaan Äijänlahden rantaa, takana kaunis männikköinen Takaharju. (5,3 vas. tie Takaharjun parantolaan /1,0/). 5,5 oik. kaunis Hynninsaari, vas. Valkiajärvi. 6,2 oik. *Runebergin kumpu*, jolla hänen sanotaan kirjoittaneen kuuluisan, kauniin runonsa »Heinäkuun 5:s päivä». (6,5 oik. tie Punkaharjun as:lle ja SMY:n hotelli Finlandiaan sekä leiri-alueelle /1,3/). 6,9
- 6,9 Punkaharjun tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Punkaharjun as:lle /0,9/ ja hotelli Finlandiaan /1,2/). Oik. SMY:n hoidossa oleva Punkaharjun valtionhotelli. (0,1 vas. tie Punkaharjun laivalaiturille /0,4/). Ajetaan harjun rinnettä. 0,5 Tuunaansalmen moottorilossi (300 m), oik. salmen rautatiesilta, vas. kaunis näköala Pienelle Puruvedelle. Jatketaan Tuunaansaaren poikki. 3,3 vas. hyvä näköala Pienen Puruveden Huotaanselälle. 4,0 rautatien tasoylikäytävä, oik. Puruveden Nunnanlahden saarekas selkä. 5,3
- 12,2 Jukolan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Savonlinnaan /23,1/, oik. tie Kerimäen /11,3/ kautta Joensuuun.



Punkaharju—Särkisalmi, 21,8 km.

Hyvää, vaikka osin mutkaista ja mäkistä maantietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, näköaloja laajoille metsämaille ja järville kauniine rantoineen. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Punkaharju, Punkaniemen tienhaara. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,1 vas. St-as. 0,3 rautatien tasoylikäytävä (sivuraide). 0,5 vas. Puruveden Sorvaslahti. 0,9 rautatien tasoylikäytävä. 1,1 oik. Pieni Puruvesi. 1,9 rautatien tasoylikäytävä. 2,6 rautatien tasoylikäytävä. 4,3 edessä vaihteleva metsämaisema. 4,8 rautatien tasoylikäytävä. 5,8 vas. majatalo. 6,1 oik. kaunis kylämaisema, taustalla Putikon saha Utrasveden rannalla. (6,6 oik. tie Putikon as:lle /0,6/). 7,5
- 7,5 Kauvonniemen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kirjavalan tienhaaraan /16,0/ Puhoksen Imatran tielle). 0,4 varottava rautatien tasoylikäytävä. 0,5 Säämingin pitäjänraja. 1,8 vas. kaunisrantainen Saarijärvi. 2,7
- 10,2 Ruhvanan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Lohikosken tienhaaraan /61,1/ Immolan Sulkan tielle). 2,8 rautatien tasoylikäytävä. 3,6 Viipurin lääninraja, Parikkalan pitäjä alkaa. 6,6 rautatien tasoylikäytävä. (10,2 oik. kylätie Simpelejärven pohjoisrantaa Koitsanlahden Rautjärven tielle). 10,9 edessä ja oik. komea näköala Simpelejärvelle. 11,2 rautatien tasoylikäytävä. 11,4 vas. kahvila. 11,6
- 21,8 Särkisalmen tienhaara. Oik. tie Koitsanlahden /17,0/ kautta Imatralle ja Sortavalaan, vas. tie Kissalan /33,8/ kautta Puhokselle. — Tienhaarassa Sh-as. ja 2 kahvilaa.



Särkisalmi—Punkaharju, 21,8 km.

Hyvää, vaikka osin mutkaista ja mäkistä maantietä, vaihtelevaa mäkimaastoa, näköaloja laajoille metsämaille ja järville kauniine rantoineen. Asutus vaurasiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Särkisalmen tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. 0,2 oik. kahvila. 0,4 rautatien tasoylikäytävä. Vas. komea näköala Simpelejärvelle. (1,4 vas. kylätie Simpelejärven pohjoisrantaa Koitsanlahden Rautjärven tielle). Jatketaan suoraa tietä viljelysten halki. 5,0 rautatien tasoylikäytävä. 8,0 Mikkelin lääninraja, Säämingin pitäjä alkaa. 8,8 rautatien tasoylikäytävä. 11,6
- 11,6 Ruhvanan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Lohikosken tienhaaraan /61,1/ Immolan Sulkan tielle). Ajetaan kaunista, mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. 0,4 oik. kaunisrantainen Saarijärvi. 2,2 Punkaharjun pitäjänraja. 2,3 varottava rautatien tasoylikäytävä. 2,7
- 14,3 Kouvionniemen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kirjavalan tienhaaraan /16,0/ Imatran Puhoksen tielle). (0,9 vas. tie Putikon as:lle /0,6/). 1,4 vas. kaunis kylämaisema, taustalla Putikon saha Utrasveden rannalla. 1,7 oik. majatalo. 2,4 oik. Puruvesen Sorvaslahti. 2,7 rautatien tasoylikäytävä. Jatketaan vaihtelevan metsämaaston halki. 4,9 rautatien tasoylikäytävä. 5,6 rautatien tasoylikäytävä. 6,4 vas. Pieni Puruvesi. 6,6 rautatien tasoylikäytävä. 7,0 oik. Sorvaslahti. 7,2 rautatien tasoylikäytävä (sivuraide). 7,4 oik. St-as. 7,5
- 21,8 Punkaharju, Punkasalmen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Jukolan /13,2/ kautta Joensuuhun ja Savonlinnaan, oik. tie Kissalan tienhaaraan /23,6/ Imatran Puhoksen tielle. — Tienhaarassa oik. majatalo, vas. kahvila.

(Punkaharjun kirkko — Kissalan tien varressa /0,5/ —, on väliaikainen, rak. puusta 1922, alttari-taulun »Kristus ilmestyy Tuomalle» maalannut Martta Helminen).



Särkisalmi—Koitsanlahti, 17,0 km.

Hyvää, joskin kapeaa ja mäkistä sekä paikoin mutkaista maantietä, joka kulkee Simpelejärven rantaa, sen kauniiden salmien poikki, viehättäviä järvi-, kylä- ja viljelysmaisemia. Asutus vanhaa ja vaurasta.

- 0 Särkisalmen tienhaara. Ajetaan E suuntaan Särkisalmen sillan yli. 0,4 oik. Särkisalmen asema, vas. kaunis näköala Simpelejärvelle. 1,0 oik. Särkisalmen saha Simpelejärven rannalla. 3,7 rautatien tasoylikäytävä, oik. kaunis näköala Simpelejärvelle. 4,3 oik. Laurilan retkeilymaja. (Vas. tie Laurilan lepokotiin ja retkeilymajaan /0,3/). Jatketaan Simpelejärven rantaa. 6,2 vas. Sh-as. 6,3
- 6,3 Parikkalan asema (vas.). Oik. hotelli Seuraahuone. Jatketaan kylän halki. 0,1 vas. kahvila. 0,3 oik. St-as. 0,4 vas. autokorjaamo, oik. Parikkalan saha. 0,8 oik. kahviloita. 0,9 oik. St-as. 1,0 vas. hautausmaa, jolla vapaussodassa kaatuneiden parikkalaisten sankarihauta. 1,1
- 7,4 Parikkalan kirkko. Jatketaan oik. (Vas. tie Poutalan tienhaaraan /10,8/ Koitsanlahden Lahdenpohjan tielle).
(*Parikkalan kirkko* on arkkit. C. L. Engelin piirustusten mukaan rak. tiilestä 1850, sisustettu arkkit. Seb. Gripenbergin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Kristus Getsemanessa» maalannut tait. E. J. Löfgren, saatu kirkkoon 1854.)
- 0,1 vas. Arkusjärvi vaihtelevine rantoineen. 2,1 edessä laaja vaihteleva näköala. 3,3 oik. laajahko niittyaukea. 5,6 Joukiosalmen kivisilta, oik. Simpelejärvi, vas. Simpelejärven Kukkarolahti. 9,0 etuoik. komea viljelysmaisema, keskellä Simpelejärven Koitsanlahti. 9,6
- 17,0 Koitsanlahden tienhaara. Suoraan jatkuu tie Rautjärven /27,8/ kautta Imatralle, vas. tie Ihalan /37,8/ kautta Lahdenpohjaan.



Koitsanlahti—Särkisalmi, 17,0 km.

Hyvää, joskin kapeaa ja mäkistä sekä paikoin mutkaista maantietä, joka kulkee Simpelejärven rantaa, sen kauniiden salmien poikki, viehättäviä järvi-, kylä- ja viljelysmaisemia. Asutus vanhaa ja vaurasta.

- 0 Koitsanlahden tienhaara. Ajetaan IP suuntaan viljelysmaiden halki. 1,0 etuolk. komea viljelyslaakso. 4,0 Joukiosalmen kivilta, oik. Simpelejärven Kukkarolahti, vas. Simpelejärvi. 6,3 vas. laajahko niittyaukea. 7,6 oik. hyvä näköala Arkusjärvelle vaihtelevine rantoineen. Ajetaan edelleen vaihtelevaa maastoa. 9,8
- 9,6 Parikkalan kirkko. Jatketaan vas. kirkon ohi. (Oik. tie Poutalan tienhaaraan /10,8/ Koitsanlahden Lahdenpohjan tielle).
(*Parikkalan kirkko* on arkkit. C. L. Engelin piirustusten mukaan rak. tiilestä 1850, sisustettu arkkit. Seb. Gripenbergin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Kristus Getsemanessa» maalannut tait. E. J. Löfgren, saatu kirkkoon 1854.)
0,1 oik. hautausmaa, jolla vapaussodassa kaatuneiden parikkalaisten sankarihauta. 0,2 vas. St-as. 0,3 vas. kahviloita. 0,7 oik. autokorjaamo, vas. Parikkalan saha. 0,8 vas. St-as. 1,0 oik. kahvila. 1,1
- 10,7 Parikkalan asema (oik.). Vas. hotelli Seura-huone. Jatketaan kylän halki, kauniin Simpelejärven rantaa. 0,1 vas. Sh-as. 2,0 vas. Laurilan retkeilymaja. (Oik. tie Laurilan lepokotiin ja retkeilymajaan /0,3/). Ajetaan edelleen Simpelejärven rantaa. 2,6 rautatien tasoylikäytävä. 4,8 oik. kaunis näköala Simpelejärvelle. 5,3 vas. Särkisalmen saha Simpelejärven rannalla. 5,9 vas. Särkisalmen asema. 6,2 Särkisalmen silta. 6,3
- 17,0 Särkisalmen tienhaara. Oik. tie Kissalan /33,8/ kautta Puhokselle, vas. tie Punkaharjun /21,8/ kautta Savonlinnaan. — Tienhaarassa Sh-as. ja 2 kahvilaa.



Imatra—Lappeenranta, 37,5 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä, joka kulkee Suuren Salpausselän kankaita, näköaloja Saimaan saarekkaille vesille. Vauraita kyliä, kauppala-asutusta ja suuria tehtaita.

- 0 Imatran tienristeys. Ajetaan LP suuntaan asutuskeskuksen halki. 0,1 oik. St-as. 0,2 oik. Sh-as. 0,3 oik. autokorjaamo. 1,0 Joutsenon pitäjänraja. 2,2 oik. laajahko viljelysmaisema. 4,9
- 4,9 Korvenkannan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Mansikkalan /6,4/ kautta Tainionkoskelle, sivutie Saimaan rannalle /2,0/). 2,2 vas. kaunis maisema. 4,3 oik. Jänhiälän pys. 4,4 rautatien alikäytävä. 7,3 oik. juhlallinen näköala Saimaan saarekkaalle selälle. 11,3 oik. komea kylämaisema, rautatien alikäytävä. 12,1 Imatran Voima Oy:n suurjännite-linja. 12,3 vas. Sh-as. 12,6
- 17,5 Joutsenon kirkko. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Honkalahteen /2,1/, vas. tie Penttilän tienhaaraan /18,2/ Imatran—Viipurin tielle).
(Joutsenon kirkko on arkkite. J. Stenbäckin piirustusten mukaan rak. rautabetonista 1921. Altaritaulun »Kristus ristillä» maalannut tait. F. Frangin.)
- 0,1 oik. uusi hautausmaa. 0,2 vas. vanha hautausmaa. Ajetaan tasaista mäntykangasta. 4,2 suurjännitelinja. 5,4 Lappeen pitäjänraja. (8,5 oik. tie Muikon pys:lle /0,2/). 8,6 rautatien ylikäytävä (sivuraide). 13,2
- 30,7 Lauritsalan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Nuijamaan /24,0/ kautta Juustilaan ja Viipuriin). 0,1 Saimaan kanavan rautatiesilta, joka on Suomen suurin kääntösilta, vas. kanava, jonka rantaa tie seuraa. 0,9 kanavan rullasilta. (Vas. tie kanavan länsirantaa Lauritsalan—Nuijamaan tielle /4,5/). Tie seuraa edelleen kanavaa. 1,3 oik. Saimaan kanavan niska ja Kaukaan tehtaitten ilmarata. 2,0 Lauritsalan kauppala (katso Lappeenrannan paikallislehteä). (Vas. tie Lauritsalan pys:lle /0,8/). 2,2 ja 2,3 vas. Sh-as., oik. Saimaan vesiä. 4,0 oik. Kaukas-yhtiön suuret tehdaslaitokset. 4,1 yhtiön kapearaiteisen radan tasoylikäytävä. 5,5 oik. näköala Saimaalle. 6,8
- 37,5 LAPPEENRANTA, Valtakatu. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Koulukatua ja Kauppa-katua.



Lappeenranta—Imatra, 37,5 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä, joka kulkee Suuren Salpausselän kankaita, näköaloja Saimaan saarekkaille vesille. Kauppala-asutusta, vauraita kyliä ja suuria tehtaita.

- 0 LAPPEENRANTA, Valtakatu. Ajetaan P suuntaan Kauppakatua ja Koulukatua. 0,8 vas. näköala Saimaalle. 2,7 Kaukas yhtiön kapearaiteisen radan tasoylikäytävä, vas. yhtiön tehdaslaitokset. Ajetaan Lauritsalan kauppalan (katso Lappeenrannan paikallislehteä) halki. 4,5 ja 4,6 oik. Sh-as. (4,8 oik. tie Lauritsalan pys:lle /0,8/). 5,5 vas. Saimaan kanavan niska. 5,9 kanavan rullasilta. (Oik. tie kanavan länsirantaa Lauritsalan Nuijamaan tielle /4,5/). 6,7 kanavan rautatiesilta, joka on Suomen suurin kääntösilta, toimii sähköllä. 6,8
- 6,8 Lauritsalan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Nuijamaan /24,0/ kautta Juustilaan ja Viipuriin). 4,6 rautatien ylikäytävä (sivuraide). (4,7 vas. tie Muukon pys:lle /0,2/). Jatketaan tasaista kangasta. 7,8 Joutsenon pitäjänraja. 9,0 Imatran Voima Oy:n suurjännitelinja. 13,0 oik. Joutsenon vanha hautausmaa. 13,1 vas. uusi hautausmaa. 13,2
- 20,0 Joutsenon kirkko. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Penttilän tienhaaraan /18,2/ Viipurin Imatran tielle, vas. tie Honkalahteen /2,1/).
- (Joutsenon kirkko on arkkitt. J. Stenbäckin piirustusten mukaan rak. rautabetonista 1921. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut tait. F. Frangin.)
- Ajetaan kylän halki. 0,3 oik. Sh-as. 0,5 suurjännitelinja. 1,3 rautatien alikäytävä, vas. komea kylämaisema. 5,2 vas. juhlallinen näköala Saimaan saarekkaalle selälle. 8,2 rautatien alikäytävä. 8,3 vas. Jänhiälän pys. 10,4 oik. kaunis maisema, 12,6
- 32,6 Korvenkannan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Saimaan rannalle /2,0/, toinen tie Mansikkalan /6,4/ kautta Tainionkoskelle). 0,9 edessä komea viljelysmasema. 3,9 Ruokolahden pitäjänraja. Ajetaan Imatran asutuskeskuksen halki. 4,6 vas. auto-korjaamo. 4,7 vas. Sh-as. 4,8 vas. St-as. 4,9
- 37,5 Imatran tienristeys. Suoraan jatkuu tie Immolan /10,4/ kautta Savonlinnaan ja Sortavalaan, oik. tie Ihantalan /43,7/ kautta Viipuriin, vas. tie Tainionkoskelle /5,1/.



Lappeenranta—Viipuri, 54,7 km.

Hyvää, osittain uusittua, mutta mäkistä sekä paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä, kallioisia metsä- ja kangasmaita, joku-
nen järvi- ja kylämaisema. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 LAPPEENRANTA, Valtakatu. Ajetaan E suuntaan Kauppakatu. (1,1 oik. tie as:lle /0,2/). 1,2 rautatien alikäytävä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Simolaan /18,0/). 1,6 Imatran Voima Oy:n suuranjännitelinja. 2,0 Lappeen pitäjänraja. 5,9 oik. viljelysaukea. Harvahkoon asuttu metsätaival. 16,5 Nuijamaan pitäjänraja. 18,5 vas. St-as., oik. Kärkjärvi, ajetaan Rapattilan kylän halki. Kylän jälkeen kallioista metsämaata. 25,0 vas. Kananoja. 25,2
- 25,2 Kananojan tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Kivimyllynojan tienhaaraan /4,8/ Lauritsalan Juustilan tielle). 2,6 oik. tien vieressä lehtikuusimetsikkö. Jatketaan edelleen kallioisten metsämaiden halki. 7,2 oik. laaja luonnonniitty. 9,4 Vahvialan pitäjänraja, ajetaan kangasmaata. 13,5 jatketaan mäkilviljelysten halki. 15,3 Hanhijoen silta. (16,3 oik. sivutie Hovinmaalle /3,0/). 16,5 Hanhijoen silta. 18,4 Viipurin pitäjänraja. 20,2
- 45,4 Rapattilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Juustilaan /8,9/). Vas. komea viljelysmaisema, taustalla Suomenvedenpohja. 0,8 Viipurin kaupunginraja. 1,1
- 46,5 Somerojan tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tienhaaran as:lle /2,0/, vas. uusi tie Juustilaan /8,8/). 2,3
- 48,8 Hietalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Säkkijärven /33,6/ kautta Haminaan). 1,2 Kivisillansalmen silta, vas. Suomenvedenpohja, oik. Viipurinlahti. 1,7 rautatien tasoylikäytävä. 1,9 vas. Sorvalin hautausmaa. Ajetaan Sorvalin kaupunginosan halki Maantiekatua. 3,1 Sorvalinsalmen silta. 4,0 vanhoja valleja tien molemmin puolin. 4,7 Linnansilta, vas. VIIPURIN LINNA. 5,9
- 54,7 VIIPURI, keskus. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Linnankatua ja Karjalankatua.



Viipuri—Lappeenranta, 54,7 km.

Hyvää, osittain uusittua, mutta mäkiä sekä paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä, kallioisia metsä- ja kangasmaita, joku-
nen järvi- ja kylämaisema. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 VIIPURI, keskus. Ajetaan LE suuntaan Karja-
lankatua ja Linnankatua (oik.). 1,2 Linnansilta, oik.
VIIPURIN LINNA. 1,9 vanhoja valleja tien molemmin
puolin. 2,8 Sorvalinsalmen silta. Ajetaan Maantie-
katua Sorvalin kaupunginosan halki. 3,6 oik. Sorva-
lin hautausmaa. 4,2 rautatien tasoylikäytävä. 4,7
Kivisillansalmen silta, oik. Suomenvedenpohja, vas.
Viipurinlahti. 5,9
- 5,9 Hietalan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas.
tie Säkkijärven /33,6/ kautta Haminaan). 2,3
- 8,2 Somerojan tienristeys. Jatketaan suoraan.
(Oik. uusi tie Juustilaan /8,8/, vas. tie Tienhaaran
asille /2,0/). 0,3 Viipurin pitäjänraja. Oik. komea
viljelysmaisema, taustalla Suomenvedenpohja. 1,1
- 9,3 Rapattilan tienhaara. Jatketaan vas.
(Oik. tie Juustilaan /8,9/). 1,8 Vahvialan pitäjän-
raja. 3,7 Hanhijoen silta. Ajetaan mäkilijelysten
halki. (3,9 vas. sivutie Hovinmaalle /3,0/). 4,9 Hanhi-
joen silta. 10,8 Nuijamaan pitäjänraja. 12,2 vas.
laaja luonnonniitty. Ajetaan kallioisten metsämaiden
halki. 17,6 vas. tien vieressä lehtikuusimetsikkö. ... 20,2
- 29,5 Kananojan tienhaara. Jatketaan päätietä.
(Oik. tie Kivimyllynjoen tienhaaraan /4,8/ Juustilan
Lauritsalan tielle). 0,2 oik. Kananoja. Viljelysten
jälkeen kallioista metsämaata. 6,0 vas. Kärkjärvi,
ajetaan Rapattilan kylän halki. 6,7 oik. St-as. Ky-
län jälkeen harvahkoon asuttu metsätaival. 8,7 Lap-
peen pitäjänraja. 19,7 vas. viljelysaukea. 23,2 Lap-
peenrannan kaupunginraja. 23,6 Imatran Voima Oy:n
suurjännitelinja. (24,0 vas. tie Simolaan /18,0/).
24,0 rautatien alikäytävä. (24,1 vas. tie Lappeen-
rannan asille /0,2/). 25,2
- 54,7 LAPPEENRANTA, Valtakatu. (Katso paikal-
lislehteä). Kaupunkiin tullaan Kauppakatua.



Viipuri—Johannes, 26,0 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mäkistä ja mutkaista valta-
maantietä, vaihtelevia metsä- ja kangasmaita, kylä- ja viljelys-
maisemia. Esikaupunkiasutusta ja vauraita kyliä.

- 0 VIIPURI, keskus. Ajetaan LE suuntaan Karja-
lankatua, Linnankatua ja Koivistonkatua. 1,8 edessä
Havinlahti. 2,3 rautatien ylikäytävä. Jatketaan Koi-
vistontietä Käremäen kaupunginosan halki. 3,1 Käre-
mäen silta. (3,8 oik. tie Tanhuvaaraan). 6,1 Viipurin
pitäjänraja. 8,2
- 8,2 Nuoraankylä. (Oik. tie Horttanaan, vas. tie
Yläsommeenkylään). 2,2 Sommeenjoen silta. (2,8
oik. tie Samolan retkeilykotiin /3,8/). 5,7 oik. St-as.
Rautatien tasoylikäytävä. 6,1 oik. Sommeen as.
(8,7 oik. vanha tie kylän kautta takaisin päätielle,
tien varressa /0,4/ Kaislahden taistelun muistomerk-
ki). 8,9 oik. Kaislahden as. (11,9 oik. tie Hackmanin
selluloosatehtaalle, vanha tie yhtyy päätiehen). Rau-
tatien tasoylikäytävä. 12,2 uusi suora tie päättyy.
13,7 oik. urheilukenttä ja vanha lasitehdas. 14,2 Ko-
senjoen silta. (14,4 oik. tie Hackmanin tehtaalle). .. 14,6
- 22,8 Rokkalan tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Johanneksen—Kuolemajärven tielle). 0,2
alkaa vaarallisen mutkikas nousu. 3,2
- 26,0 Johannes, Vaahtolan tienristeys. Suo-
raan jatkuu tie Koiviston kauppalaan /23,0/, oik. tie
Johanneksen kirkolle /2,0/, vas. tie Kuolemajärven
kirkolle /27,3/.

(Johanneksen kirkko on arkkit. Georg Vileniuksen
piirustusten mukaan rak. tiilestä 1888. Alttari-
taulun »Jeesus siunaa lapsia» maalannut tait.
Venni Soldan, hankittu kirkkoon 1889).



Johannes—Viipuri, 26,0 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mäkistä ja mutkaista valta-
maantietä, vaihtelevia metsä- ja kangasmaita, kylä- ja viljelys-
maisemia. Vauraita kyliä ja esikaupunkiasutusta.

- 0 Johannes, Vaahtolan tienristeys. Aje-
taan LP suuntaan. 2,2 ajetaan alas vaarallisen mut-
kaista mäkeä. 3,2
- 3,2 Rokkalan tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Johanneksen—Kuolemajärven tielle). (0,2
vas. tie Hackmanin selluloosatehtaalte). 0,4 Kosenojan
silta. 1,0 vas. vanha lasitehdas ja urheilukenttä. 2,4
alkaa uusi suora tie. 2,7 rautatien tasoylikäytävä. (Vas.
tie Hackmanin tehtaalte ja vanha tie kylän kautta ta-
kaisin päätielle). 5,7 vas. Kaislahden as. (5,9 vas.
vanha tie yhtyy päätiehen, tien varressa /0,4/ Kais-
lahden taistelun muistomerkki). 8,5 vas. Sommeen
as. 8,9 rautatien tasoylikäytävä, vas. St-as. (11,8
vas. tie Samolan retkeilykotiin /3,8/). 12,4 Sommeen-
joen silta. 14,6
- 17,8 Nuoraankylä. (Oik. tie Yläsommeen kylään, vas.
tie Horttanaan). 2,1 Viipurin kaupunginraja. (4,4
vas. tie Tanhuvaaraan). 5,1 Käremäen silta, ajetaan
Koivistontietä Käremäen kaupunginosan halki. 5,9
rautatien ylikäytävä. 6,2 vas. Havinlahti. 8,2
- 26,0 VIIPURI, keskus. (Katso paikallislehteä). Kau-
punkiin tullaan Koivistonkatua, Linnankatua ja
Karjalankatua.



Johannes—Koivisto, 23,0 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, vaihtelevia metsä- ja kangasmaita, kylä- ja viljelysmaisemia, näköaloja merelle. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Johannes, Vaahtolan tienristeys. Ajetaan IE suuntaan kaunista mäntykangasta. 2,1 rautatien tasoylikäytävä. 3,6 ajetaan Kukkolan kylän halki. 4,3 oik. kaunis näköala Makslahdelle. 7,1 Koiviston pitäjänraja. (Oik. tie Makslahden satamaan). 7,2 rautatien tasoylikäytävä. 8,0 ajetaan Rouskunmäen yli, oik. ihana näköala. 9,3
- 9,3 Römpötin kylä. Jatketaan suoraan kylän halki. (Vas. tie Kuolemajärvelle /26,3/ ja Kolmikesälän kylään /13,3/). 0,2 oik. Sh-as. (Oik. tie Makslahden satamaan). 0,4 oik. Makslahden as. 1,3 oik. uusi kaakeli- ja tiilitehdas, hyvä näköala lahdelta. (1,5 oik. vanha tie Makslahden rantaa takaisin päätielle ja Kurkelan kylään). (2,4 vas. tie Humaljoelle /10,0/). 5,7 oik. Lähteenmäen pys. (Oik. vanha tie yhtyy päätiehen). (7,4 oik. kylätie Kurkelaan). 11,5 vas. Koiviston hautausmaa kappeleineen. 12,0 rautatien tasoylikäytävä. Ajetaan kauppala-asutuksen halki. 13,6 vas. Sh-as. 13,7
- 23,0 KOIVISTON kauppa. (Katso paikallislehteä).



Koivisto—Johannes, 23,0 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, vaihtelevia metsä- ja kangasmaita, kylä- ja viljelysmaisia, näköaloja merelle. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 KOIVISTON kaupunki. Ajetaan IP suuntaan kauppala-asutuksen halki. 0,1 oik. Sh-as. 1,7 rautatien tasoylikäytävä. 2,2 oik. Koiviston hautausmaa kappeleineen. (6,3 vas. kylätie Kurkelaan). 8,0 vas. Lähteenmäen pys. (Vas. vanha tie Makslahden rantaa takaisin päätielle). (11,3 oik. tie Humaljoelle /10,0/). (12,2 vas. vanha tie yhtyy päätiehen). Vas. hyvä näköala Makslahdelle merisatamaineen. 12,4 vas. uusi kaakeli- ja tiilitehdas. 13,3 vas. Makslahden as. 13,5 vas. Sh-as. (Vas. tie satamaan). 13,7
- 13,7 Römpötin kylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kuolemajärvelle /26,3/ ja Kolmikesälän kylään /13,3/). 1,3 ajetaan Rouskunmäen yli, vas. ihana näköala. 2,1 rautatien tasoylikäytävä. 2,2 Johanneksen pitäjänraja. (Vas. tie Makslahden satamaan). 5,0 vas. kaunis näköala Makslahdelle, ajetaan Kukkolan kylän halki. 7,2 rautatien tasoylikäytävä. Kylän jälkeen kaunista mäntykangasta. 9,3
- 23,0 Johannes, Vaahtolan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Viipuriin /26,0/, oik. tie Kuolemajärven kirkolle /27,3/, vas. tie Johanneksen kirkolle /2,0/

(Johanneksen kirkko on arkkit. Georg Vileniuksen piirustusten mukaan rak. tiilestä 1888. Alttari-
taulun »Jeesus siunaa lapsia» maalannut tait.
Venni Soldan, hankittu kirkkoon 1889).



Koivisto—Muurila, 23,0 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mäkistä ja mutkaista maantietä, kauniita kangas- ja metsämaita, komeita näköaloja merelle, hyvinhoidettuja viljelyksiä. Asutus vauraisiin kyliin keskittyntä.

- 0 KOIVISTON kauppala. Ajetaan LE suuntaan kauppalan halki. 0,1 oik. kirkko (katso paikallislehteä) ja vanha hautausmaa. Jatketaan vas. Koiviston lahden rantaa. 0,5 oik. hyvä näköala lahdelta ja satamaan, taustalla suuret Koiviston saaret. (1,0 vas. tie Koiviston as:lle /0,7/). 2,0 rautatien tasoylikäytävä (satamarata). 3,0 oik. säilyketehtä. 4,7 Koiviston pitäjänraja, ajetaan Penttilänkylän halki. Kylän jälkeen komeaa mäntymetsää. (10,4 oik. tie Humaljoen kylän taloihin, vas. tie Humaljoen as:lle /1,1/). Jatketaan Humaljoen kylän halki. 11,5 Humaljoen silta, oik. hyvä näköala Humaljoenlahdelta. 11,6 Humaljoen tienhaara. Jatketaan oik. lahden rantaa. (Vas. tie Humaljoen as:n /2,0/ kautta Koiviston Viipurin tielle). (1,6 vas. tie Kipinolan kylän kautta Muurilan Kuolemajärven tielle /10,0/). 5,5 Kuolemajärven pitäjänraja. 6,5 ajetaan Muurilan lentohiekka-alueen halki. 7,5 ajetaan Muurilan kylän halki. 9,0 tie kulkee korkean hiekkakummun yli, oik. kaunis näköala Suomenlahden aavalle ulapalle. 11,4 Muurilan tienhaara. Oik. tie Vammelsuun /48,9/ kautta Terijoelle, vas. tie Kuolemajärven as:n /10,7/ kautta Kuolemajärven kirkolle ja Peippolan tienhaaraan Kaukjärven Uudenkirkon tielle.



Muurila—Koivisto, 23,0 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mäkistä ja mutkaista maantietä, kauniita kangas- ja metsämaita, komeita näköaloja merelle, hyvinhoidettuja viljelyksiä. Asutus vauraisiin kyliin keskittyntä.

- 0 Muurilan tienhaara. Ajetaan L suuntaan kylän halki. 2,4 tie kulkee korkean hiekkakummun yli, vas. kaunis näköala Suomenlahden aavalle ulapalle. 3,9 ajetaan Muurilan lentohiekka-alueen halki. 6,9 Koiviston pitäjänraja. (9,8 oik. tie Kipinolan kylän kautta Muurilan Kuolemajärven tielle /10,0/). Edessä hyvä näköala Humaljoenlahdelle ja -kylään. 11,4
- 11,4 Humaljoen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Humaljoen as:n /2,0/ kautta Koiviston Viipurin tielle). 0,1 Humaljoen silta, vas. hyvä näköala lahdelta. Ajetaan kylän halki. (1,2 oik. tie Humaljoen as:lle /1,1/, vas. tie kylän taloihin). Kylän jälkeen komeaa mäntymetsää. 8,6 vas. säilyketehdas. 9,6 rautatien tasoylikäytävä (satamarata). Jatketaan kauppala-asutuksen halki. (10,6 oik. tie Koiviston as:lle /0,7/). Vas. hyvä näköala Koivistonlahdelle ja satamaan, taustalla suuret Koiviston saaret. 11,5 käännytään oik., vas. kirkko (katso paikallislehteä) ja vanha hautausmaa. 11,6
- 23,0 KOIVISTON kauppa. (Katso paikallislehteä).



Muurila—Vammelsuu, 48,9 km.

Hyvää, joskin paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä, kauniita viljelys- ja merimaisemia. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Muurilan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan kaunista mäntykangasta. 1,4 vas. sotaväen leirialue. (2,2 oik. tie Kyrönneemeen /1,4/, missä on Mikael Agricolan kuolinpaikka. Paikalle on Koiviston nuorisoseuran toimesta pystytetty graniittinen muistokivi kirjoituksin: »Tässä paikassa kuoli Mikael Agricola, suomalaisen kirjallisuuden isä v. 1557». Vas. sivutie Kuolemajärven as:lle). 4,7 oik. lentohiekkaa-alue. 12,1 ajetaan Seivästön kylän halki. 14,2 oik. jälleen lentohiekkaa. 16,6 vas. Seivästön majakka, josta laaja, vapaa näköala Suomenlahden ulapalle, majakan vieressä englantilaisten upseerien ja sotilaitten hautoja. 17,7 Uudenkirkon pitäjänraja. Metsätaival. 20,2 ajetaan Sortavalan kylän halki. 24,9
- 24,9 Jukkolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Jäppilän as:n /6,0/ kautta Uudenkirkon Vammelsuun tielle). Oik. Sh-as. 0,3 oik. komea näköala ulapalle, näkyy Venäjän aluevettä. Huonokasvuista, kuivaa kanervakangasta. 5,7 Vitikkalan kylä. (Oik. tie kylän taloihin, vas. tie Mesterjärven as:n /4,0/ kautta Uudenkirkon Vammelsuun tielle). Edelleen kangasmaata. 13,2 oik. vanhaa Inon patterialuetta. (14,5 oik. tie Inon pattereille). 15,0 rautatien alikäytävä. 15,2 vas. laaja viljelysmaisema. (15,7 vas. tie Inon kylään). 16,0 oik. Inon as. 16,8 Inonjoen silta. 17,7 rautatien alikäytävä. 18,8 ajetaan Vammelsuun kylän halki. 24,0
- 48,9 Vammelsuu, Rannan tienhaara. Oik. tie Terijoelle /9,1/ ja Raivolan as:n /7,7/ kautta Kivennavan kirkolle, vas. tie Uudenkirkon /22,5/ kautta Viipuriin.



Vammelsuu—Muurila, 48,9 km.

Hyvää, joskin paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä, kau-
niita viljelys- ja merimaisemia. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Vammelsuu, Rannan tienhaara. Ajetaan
L suuntaan kylän halki. 6,3 rautatien alikäytävä.
7,5 Inonjoen silta. 8,0 vas. Inon as. (8,3 oik. tie Inon
kylään). 8,5 vas. laaja viljelysmaisema. 9,0 rautatien
alikäytävä. (9,5 vas. tie Inon pattereille). 10,5 vas.
vanhaa Inon patterialuetta. Ajetaan kangasmaita.
18,3 Vitikkalan kylä. (Oik. tie Mesterjärven as:n
/4,0/ kautta Vammelsuun Uudenkirkon tielle, vas. tie
kylän taloihin). Kylän jälkeen huonokasvuista, kui-
vaa kanervakangasta. 23,6 vas. komea näköala ula-
palle, näkyy Venäjän aluevettä. 24,0
- 24,0 Jukkolan tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Jäppilän as:n /6,0/ kautta Vammelsuun
Uudenkirkon tielle). 3,5 ajetaan Sortavalan kylän
halki. Kylän jälkeen metsätaival. 7,2 Kuolemajärven
pitäjänraja. 8,3 oik. Seivästön majakka, josta laaja,
vapaa näköala Suomenlahden ulapalle, majakan vie-
ressä englantilaisten upseerien ja sotilaitten hautoja.
10,7 vas. lentohiekka-aluetta, ajetaan Seivästön kylän
halki. 20,2 vas. jälleen lentohiekkaa. (22,7 oik. tie
Muurilan Kuolemajärven tielle, vas. tie Kyrönnie-
meen /1,4/, missä on Mikael Acricolan kuolinpaikka.
Paikalle on Koiviston nuorisoseuran toimesta pysty-
tetty graniittinen muistokivi kirjoituksin: »Tässä
paikassa kuoli Mikael Acricola, suomalaisen kirjalli-
suuden isä v. 1557»). 23,5 oik. sotaväen leirialue. 24,9
- 48,9 Muurilan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Koi-
viston /23,0/ kautta Viipuriin, oik. tie Kuolemajärven
as:n /10,7/ kautta Kuolemajärven kirkolle ja Peippo-
lan tienhaaraan Uudenkirkon Kaukjärven tielle.



Vammelsuu—Terijoki, 9,1 km.

Hyvää ja leveää valtamaantietä ja viertotietä, joka seuraa meren rantaa, kauniita näköaloja merelle. Vanhaa huvila- ja tiheää kyläasutusta.

- 0 Vammelsuu, Rannan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 0,2 Vammeljoen silta. 0,3
- 0,3 Oron tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Raivolan as:n /7,4/ kautta Kivennavan kirkolle). 1,2 vas. korkeita hiekkaharjuja. 3,8
- 4,1 Tyrisevän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Tyrisevän as:lle /3,5/). 1,5 etuoik. näköala meren yli Venäjän rannikolle. Alkaa viertotie, kauniita näköaloja merelle. 4,4 oik. St-as. 4,6 oik. hotelli Puistola. 4,7 vas. Sh-as. (4,8 oik. tie merikylpylään). Edessä Terijoen kreikkakat, kirkon tornit. ... 5,0
- 9,1 TERIJOKI. (Katso paikallislehteä). Oik. tie Kellomäen /5,8/ kautta Rajajoelle, vas. tie Terijoen as:n /1,9/ kautta Kivennavan kirkolle.



Terijoki—Vammelsuu, 9,1 km.

Viertotietä ja hyvää, leveää valtamaantietä, joka seuraa meren rantaa, kauniita näköaloja merelle. Vanhaa huvila- ja tiheää kyläasutusta.

- 0 TERIJOKI. Ajetaan L suuntaan viertotietä asutuskeskuksen halki. (0,2 vas. tie merikylpylään). 0,3 oik. Sh-as. 0,4 vas. hotelli Puistola. 0,6 vas. St-as. Kauniita näköaloja merelle. 3,5 vas. näköala Venäjän rannikolle. 5,0
- 5,0 Tyrisevän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tyrisevän asille /3,5/). 2,5 oik. korkeita hiekkaharjuja. 3,8
- 8,8 Oron tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Raimolan as:n /7,4/ kautta Kivennavan kirkolle). 0,1 Vammeljoen silta. 0,3
- 9,1 Vammelsuu, Rannan tienhaara. Oik. tie Uudenkirkon /22,5/ kautta Viipuriin, vas. tie Muurilan /48,9/ kautta Koiviston kauppalaan.



Vammelsuu—Uusikirkko, 22,5 km.

Hyvää ja leveää, vaikka osin mutkaista maantietä, vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita, näköaloja lukuisille pikkujärville. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Vammelsuu, Rannan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. 0,3 vas. kreikk.kat. kappeli ja ns. Rakkaudenhauta. Kylän jälkeen metsätaival. 2,0 rautatien ylikäytävä. 7,0 ajetaan Rasvatun kylän halki. (10,3 vas. tie Inon kylään). 11,8 ajetaan Lempiälän kylän halki. 13,2
- 13,2 Aution tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Mustamäen as:n /9,4/ kautta Kanneljärven kirkolle). 1,9 oik. Sh-as. (Vas. sivutie Mesterjärven as:lle). Oik. kaunis Vammeljärvi. 2,4 ajetaan Liestilän kylän halki. (4,9 vas. tie Mesterjärven as:n /14,0/ kautta Vammelsuun Muurilan tielle). 5,2 oik. korkea hiekkakumpu. (5,3 vas. tie Jäppilän as:n /12,0/ kautta Jukkolan tienhaaraan Vammelsuun Muurilan tielle). 5,6 oik. kaksi syvää metsäjärveä. 8,0 vas. hyvä näköala Kirkkojärvelle, oik. Kiiskijärvi. 8,5 oik. kotitalouskoulu. 8,6 oik. maamieskoulu. 8,9 edessä Uudenkirkon kirkko. 9,3
- 22,5 Uudenkirkon kirkko. Suoraan jatkuu tie Kaukjärven /20,5/ kautta Viipuriin, oik. tie Kanneljärven kirkon /12,0/ kautta Muolaan Kivennavan tielle.
- (Uudenkirkon kirkko on rak. puusta 1800, korj. arkkit. Ivar Aminoffin piirustusten mukaan 1903. Alttaritaulu »Kristus Getsemanessa» tuntemattoman maalaama. Kirkossa on kattomaalauksia ja kaunis Lutheria esittävä kuvapatsas. Kirkon vieressä erillinen kellotapuli).



Uusikirkko—Vammelsuu, 22,5 km.

Hyvää ja leveää, vaikka osin mutkaista maantietä, vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita, näköaloja lukuisille pikkujärville. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Uudenkirkon kirkko. Ajetaan IE suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 oik. hyvä näköala Kirkkojärvelle. 0,7 vas. maamieskoulu. 0,8 vas. kotitalouskoulu. 1,2 vas. Kiiskijärvi, oik. Kirkkojärvi. 3,6 vas. kaksi syvää metsäjärveä. (4,0 oik. tie Jäppilän as:n /12,0/ kautta Jukkolan tienhaaraan Muurilan Vammelsuun tielle). 4,1 vas. korkea hiekkakumpu. (4,4 oik. tie Mesterjärven as:n /14,0/ kautta Muurilan Vammelsuun tielle). 6,9 ajetaan Liestilän kylän halki. 7,2 vas. kaunis Vammeljärvi. 7,4 vas. Sh-as. (Oik. sivutie Mesterjärven tielle). 9,3
- 9,3 Aution tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Mustamäen as:n /9,4/ kautta Kanneljärven kirkolle). 1,2 ajetaan Lempiälän kylän halki. (2,9 oik. tie Inon kylään). 6,2 ajetaan Rasvatun kylän halki. Kylän jälkeen metsätaival. 11,2 rautatien ylikäytävä. 12,5 ajetaan Vammeljoen kylän halki. 12,9 oik. kreikk.kat. kappeli ja ns. Rakkaudenhauta. 13,2
- 22,5 Vammelsuu, Rannan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Terijoelle /9,1/ ja Raivolan as:n /7,7/ kautta Kivennavan kirkolle, oik. tie Muurilan /48,9/ kautta Koiviston kauppalaan.



Uusikirkko—Kaukjärvi, 20,5 km.

Hyvää, mutta mutkaista sekä paikoin kapeaa ja mäkistä maantietä, komeita järvi- ja kylämaisemia, jokunen kangastaival. Asutus kyliin keskittynyttä, verraten vaurasta.

- 0 Uudenkirkon kirkko. Ajetaan LP suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 oik. St-as. 0,2 vas. Sh-as. 1,6 Peippolanjoen silta. 2,5
- 2,5 Peippolan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kuolemajärven as:lle /16,7/). 1,0 edessä Peippolanjoen viljelyslaakso. 1,5 Peippolanjoen silta, vas. mylly. (2,9 vas. sivutie Hyttilän kylään /4,0/). Ajetaan mäntykangasta. 8,8 oik. kaunis kylämaisema. (11,6 vas. tie Hyttilän kylään). 11,8 vas. kaunis näköala Kaukjärvelle, tie seuraa järven ranta. 15,6
- 18,1 Ketolan kylä. Oik. kreikk.kat. kappeli kalmistoi-
toineen. 0,2 vas. Sh-as. 0,3 oik. St-as., vas. kaunis
viljelyslaakso. 0,4 vas. kahvila. 0,6 oik. Lottien ke-
säkahvila. Ajetaan halki sotaväen harjoitusalueen
komean männikön. 2,4
- 20,5 Kaukjärven tienristeys. Suoraan jatkuu tie
Viipuriin /38,5/, oik. tie Perkjärven aseman /12,8/
kautta Parkkilan tienhaaraan Kivennavan Muolaan
tielle, vas. tie Kuolemajärven kirkolle /12,5/.



Kaukjärvi—Uusikirkko, 20,5 km.

Hyvää, mutta mutkaista sekä paikoin kapeaa ja mäkistä maantietä, komeita järvi- ja kylämaisemia, jokunen kangastaival. Asutus kyliin keskittynyttä, verraten vaurasta.

- 0 Kaukjärven tienristeys. Ajetaan IE suuntaan. 1,8 vas. Lottien kesäkahvila. 2,0 oik. kahvila. 2,1 vas. St-as. oik. kaunis viljelyslaakso. 2,2 oik. Sh-as. 2,4
- 2,4 Ketolan kylä. Vas. kreikk.kat. kappeli hautausmaineen. 0,3 oik. Kaukjärvi viljeltyine rantoineen. 2,1 tie seuraa järven rantaa, kaunis järvimaisema. 3,8 oik. hyvä näköala järvelle. (4,0 oik. sivutie Hyttilän kylään). 6,8 vas. kaunis kylämaisema. Kylän jälkeen mäntykangasta. (12,7 oik. sivutie Hyttilän kylään). 14,1 Peippolanjoen silta, oik. mylly. 15,6
- 18,0 Peippolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kuolemajärven as:lle /16,7/). 0,9 Peippolanjoen silta. 2,1 oik. Sh-as. 2,4 vas. St-as. 2,5
- 20,5 Uudenkirkon kirkko. Suoraan jatkuu tie Vammelsuun /22,5/ kautta Terijoelle, vas. tie Kanneljärven kirkon /12,0/ kautta Muolaan Kivennavan tielle. (Uudenkirkon kirkko on rak. puusta 1800, korj. arkk. Ivar Aminoffin piirustusten mukaan 1903. Alttaritaulu »Kristus Getsemanessa» tuntemattoman maalaama. Kirkossa on kattomaalauksia ja kaunis Lutheria esittävä kuvapatsas. Kirkon vieressä erillinen kellotapuli).



Kaukjärvi—Viipuri, 38,5 km.

Hyvää, joskin alussa paikoin mutkaista maantietä, alkutaipaleella karunpuoleista hiekkakangasta, lopputaipaleella vehmaita viljelys- ja metsämaita. Asutus melkoisiin, vaurastuviin kyliin keskittynyttä.

- 0 Kaukjärven tienristeys. Ajetaan LP suuntaan sotaväen harjoituskentän halki. 2,7 vas. laaja metsämaisema. 4,2 Kuolemajärven pitäjänraja. 6,3 vas. laajahko metsämaisema, ajetaan Summan kylän halki. (8,1 vas. tie Karhulan kylään /6,0/). (8,8 oik. tie Leipäsuon as:lle /8,8/). Ajetaan Kannakselle luonteenomaista männikkökangasta. 15,9 vas. Huurolan kylän viljelyksiä. Ajetaan tiheään kyläasutuksen halki. 16,7
- 16,7 Huurolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kämärän as:lle /6,2/ ja Saunaajan tienhaaraan /13,1/ Raudun Liimatan tielle). Tienhaarassa St-as. 2,0 Viipurin pitäjänraja. 5,3 vas. laaja viljelysaukea. (11,6 oik. tie Säiniön as:lle /0,2/). Ajetaan suoraa tietä halki viljelyksien ja metsäsaarekkeiden. 13,1 Viipurin kaupunginraja. 14,1
- 30,8 Liimatan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Muolaan /37,4/ kautta Rautuun). 2,1 rautatien ylikäytävä. 3,6 rautatien ylikäytävä, edessä hyvä näköala Viipurin kaupunkiin, vas. Viipurin Yleisradioasema. 4,0 vas. kilpa-ajorata. 5,0 vas. hautausmaa. 5,1 oik. hautausmaa. 7,7
- 38,5 VIIPURI, keskus. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Kannaksentietä, Kannaksenkatua, Pohjolankatua ja Karjalankatua.



Viipuri—Kaukjärvi, 38,5 km.

Hyvää, joskin lopputaipaleella paikoin mutkaista maantietä, alkutaipaleella vehmaita viljelys- ja metsämaita, lopputaipaleella karunpuoleista hiekkakangasta. Asutus kaupungin jälkeen vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 VIIPURI, keskus. Ajetaan IP suuntaan Karjalan katua, Pohjolankatua, Kannaksenkatua ja Kannaksentietä. 2,6 vas. hautausmaa. 2,7 oik. hautausmaa. 3,5 oik. kilpa-ajorata. 4,1 rautatien ylikäytävä, oik. Viipurin Yleisradioasema. 5,6 rautatien ylikäytävä. 7,7
- 7,7 Liimatan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Muolaan /37,4/ kautta Rautuun) . Ajetaan suoraa tietä halki viljelyksien ja metsäsaarekkeiden. 1,0 Viipurin pitäjänraja. (2,5 vas. tie Säiniön as:lle /0,2/). 8,8 oik. laaja viljelysaukea. 12,1 Kuolemajärven pitäjänraja. 13,1 oik. Huumolan kylän viljelyksiä. Ajetaan tiheän kyläasutuksen halki. 14,1
- 21,8 Huumolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kämärän as:lle /6,2/ ja Saunaojan tienhaaraan /13,7/ Liimatan Raudun tielle). Tienhaarassa St-as. Kylän jälkeen Kannaksen luonteenomaista männikköä. (7,9 vas. tie Leipäsuon as:lle /8,8/). (8,6 oik. tie Karhulan kylään /6,0/). 9,6 ajetaan Summan kylän halki, oik. laajahko metsämaisema. 12,5 Uudenkirkon pitäjänraja. 14,0 oik. laaja metsämaisema, ajetaan sotaväen harjoituskentän halki. 16,7
- 38,5 Kaukjärven tienristeys. Suoraan jatkuu tie Uudenkirkon /20,5/ kautta Terijoelle, oik. tie Kuolemajärven kirkolle /12,5/, vas. tie Perkjärven as:n /12,8/ kautta Parkkilan tienhaaraan Muolaan Kivennavan tielle.



Lappeenranta—Taavetti, 38,2 km.

Hyvää, verraten suoraa ja leveää maantietä, joka kulkee Suuren Salpausselän kankaita, viljelys- ja laajoja metsämaise-
mia, kauniita näköaloja saarekkaille järville. Esikaupunkiasu-
tusta ja vauraita kyliä.

- 0 LAPPEENRANTA, Kauppakatu. Ajetaan L
suuntaan Valtakatua. 1,1 oik. hyvä näköala Saimaal-
le. 2,8 Lappeen pitäjänraja. Esikaupungin jälkeen
kangasmaata. 6,6
- 6,6 Tapavainolan tienhaara. Jatketaan oik.
(Vas. tie Säkkijärven kirkolle /57,9/). Ajetaan edel-
leen kangasmaata. 1,3
- 7,9 Selkäharjun tienhaara. Jatketaan vas.
(Oik. tie Savitaipaleen /33,3/ kautta Mikkeliin). Edel-
leen kauniita, mäntymetsää kasvavia kangasmaita.
9,9 Luumäen pitäjänraja. 13,9 edessä kylä ja metsä-
maisema. 16,1 oik. kaunis näköala Kivijärvelle. 17,0
vas. laaja kylä ja metsämaisema. Jatketaan kylän
halki. 19,0
- 26,9 Jurvalan tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Luumäen as:lle /1,1/. Aseman vieressä *itse-
näisyyystietelun* muistomerkki. Itsenäisyyssenaatin
puheenjohtaja, entinen tasavallan presidentti P. E.
Svinhufvud asuu Luumäellä, Kotkaniemen tilalla
Kivijärven rannalla). 0,1 oik. hyvä näköala Kivijär-
velle. Kylän jälkeen kangastaival. 3,9 Imatran Voi-
ma Oy:n suurjännitelinja. (4,4 vas. tie Luumäen kir-
kolle /3,5/, näkyy etuvas.). 4,9 oik. Luumäen hau-
tausmaa. 7,4
- 34,3 Rantsilanmäen tienhaara. Jatketaan suo-
raan. (Vas. tie Luumäen kirkolle /2,0/).
(Luumäen kirkko on arkkit. C. L. Engelin piirus-
tusten mukaan Pantheon-tyyliin rak. puusta 1851).
(0,8 oik. tie Taavetin Savitaipaleen tielle /3,0/). 3,9
- 38,2 Taavetin tienristeys. Suoraan jatkuu tie
Kouvolaan, oik. tie Kaihtulan /32,4/ kautta Savitaipa-
leen kirkolle, vas. tie Husulan /50,0/ kautta Hami-
naan ja Virojoelle /46,9/.



Taavetti—Lappeenranta, 38,2 km.

Hyvää, verraten suoraa ja leveää maantietä, joka kulkee Suuren Salpausselän komeita harjuisia kankaita, viljelys- ja laajoja metsämaisemia, kauniita näköaloja saarekkaille järven- selille. Vauraita kyliä ja esikaupunkiasutusta.

- 0 Taavetin tienristeys. Ajetaan I suuntaan kangasmaata. (3,1 vas. tie Taavetin Savitaipaleen tielle /3,0/). 3,9
- 3,9 Rantsilanmäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Luumäen kirkolle /2,0/).
(Luumäen kirkko on arkkhit. C. L. Engelin piirustusten mukaan Pantheon-tyyliin rak. puusta 1851).
2,5 vas. Luumäen hautausmaa. (3,0 oik. toinen tie Luumäen kirkolle /3,5/, näkyy takaoik.). 3,5 Imatran Voima Oy:n suurjännitelinja. Kylän jälkeen kangastaival. 4,5 vas. kaunis näköala Kivijärvelle. 7,4
- 11,3 Jurvalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Luumäen asille /1,1/. Aseman vieressä *itsenäisyystaistelun muistomerkki*. Itsenäisyysseuraan puheenjohtaja, entinen tasavallan presidentti P. E. Svinhufvud asuu Luumäellä, Kotkaniemen tilalla Kivijärven rannalla). Ajetaan kylän halki. 2,0 oik. laaja kylä- ja metsämaisema. 2,9 vas. kaunis näköala Kivijärvelle. 9,1 Lappeen pitäjänraja. Jatketaan kauniita, mäntymetsää kasvavia kangasmaita. 19,0
- 30,3 Selkäharjun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Savitaipaleen /33,3/ kautta Mikkelin). Edelleen kangasmaata. 1,3
- 31,6 Tapavainolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Säkkijärven kirkolle /57,9/). 3,8 Lappeenrannan kaupunginraja. 5,5 vas. hyvä näköala Saimaalle. 6,6
- 38,2 LAPPEENRANTA, Kauppakatu. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Valtakatua.



Taavetti—Kouvola, 49,3 km.

Hyvää, leveää ja suoraa maantietä, joka kulkee Suuren Salpausselän kauniita mäntykankaita, halki Utin historiallisen taistelukentän, nykyisen sotaväen harjoitus- ja leirialueen. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Taavetin tienristeys. Ajetaan L suuntaan kylän halki. 0,4 ja 0,9 vanhoja vallituksia tien molemmin puolin.

(Paikalle perustettiin 1770-luvulla *Taavetin* — ruots. Davidstad, ven. Davydov — *kauppala*, joka 1798 määrättiin rajalinnoitukseksi, linnoitus hävitettiin 1829).

- 3,1 rautatien tasoylikäytävä. 6,3 ja 7,6 rautatien tasoylikäytävä. 9,5 rautatien tasoylikäytävä. 12,4 vas. Kaitjärven as., oik. Sh-as. 15,5 rautatien tasoylikäytävä. 19,2 Sippolan pitäjänraja. 23,6 komea viljelys ja metsämaisema tien molemmin puolin. 23,8 rautatien tasoylikäytävä. 24,7
- 24,7 Kaipiaisen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Sippolan kirkolle /24,0/). 0,4 vas. Kaipiaisen as., oik. St-as. 1,0 Imatran Voima Oy:n suurjännitelinja, kapearaiteisen radan tasoylikäytävä. 4,3 Valkealan pitäjänraja. Ajetaan edelleen Salpausselän komeaa mäntykangasta. 9,8 vas. Utin laaja lentokenttä. 12,1
- 36,8 Utin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Hirvelän tienhaaraan /18,6/ Kaipiaisen Sippolan tielle). Oik. St- ja Sh-as. sekä kahvila, vas. Lentoasema I:n kasarmialue. (0,4 oik. tie Utin leirialueelle). 2,5 oik. *Utin taistelun muistomerkki* ja leirialue.
- (*Utin taistelussa*, joka tapahtui kuningas Kustaa III:n läsnäollessa 28 p:nä kesäkuuta 1789, pakotettiin eräs venäläinen osasto peräytymään). (4,6 vas. tie sotaväen harjoitusalueelle). Ajetaan komean mäntymetsän halki. 8,7
- 45,5 Tornimäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Valkealan kirkon /8,8/ kautta Jaalan Savitaipaleen tielle). Jatketaan kauppala-asutuksen halki. 3,8
- 49,3 KOUVOLAN kauppala. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Valtakatua.



Kouvola—Taavetti, 49,3 km.

Hyvää, leveää ja suoraa maantietä, joka kulkee Suuren Salpausselän kauniita mäntykankaita, halki Utin historiallisen taistelukentän, nykyisen sotaväen harjoitus- ja leirialueen. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 KOUVOLAN kauppa. Ajetaan I suuntaan Valtakatua kauppa-asutuksen halki. 3,8
- 3,8 Tornimäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Valkealan kirkon /8,8/ kautta Jaalan Savitaipaleen tielle). Ajetaan komean mäntymetsän halki. (4,1 oik. tie sotaväen harjoitusalueelle). (5,1 vas. tie Utin leirialueelle). 6,2 vas. *Utin taistelun muistomerkki* ja leirialue.
- (*Utin taistelussa*, joka tapahtui kuningas Kustaa III:n läsnäollessa 28 p:nä kesäkuuta 1789, pakotettiin eräs venäläinen osasto peräytymään).
- (8,3 vas. tie leirialueelle). 8,7
- 12,5 Utin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Hirvelän tienhaaraan /18,6/ Kaipiaisen Sippolan tielle). Oik. Lentoasema I:n kasarmialue, vas. Sh- ja St-as. sekä kahvila. 0,6 oik. Utin laaja lentokenttä. 2,3 ajetaan edelleen Salpausselän komeaa mäntykangasta. 7,8 Sippolan pitäjänraja. 11,1 kapearaitaisen radan tasoylikäytävä, Imatran Voima Oy:n suurjännitelinja. 11,7 oik. Kaipiaisen as., vas. St.as. 12,1
- 24,6 Kaipiaisen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Sippolan kirkolle /24,0/). 0,9 rautatien tasoylikäytävä. 1,1 komea viljelys- ja metsämaisema tien molemmin puolin. 5,5 Luumäen pitäjänraja. 9,2 rautatien tasoylikäytävä. 12,3 oik. Kaitjärven as., vas. Sh-as. 15,2 rautatien tasoylikäytävä. Kauniita kangasmaita edelleen. 17,1 ja 18,4 rautatien tasoylikäytävä. 21,6 rautatien tasoylikäytävä. 23,8 ja 24,3 vanhoja vallituksia tien molemmin puolin.
- (Paikalle perustettiin 1770-luvulla *Taavetin* — ruots. Davidstad, ven. Davydov — kauppa, joka 1798 määrättiin rajalinnoitukseksi, linnoitus hävitettiin 1829).
- Kylän halki edelleen. 24,7
- 49,3 Taavetin tienristeys. Suoraan jatkuu tie Lappeenrantaan /38,2/, oik. tie Husulan /50,0/ kautta Haminaan ja Virojoelle /46,9/, vas. tie Kaihtulan /32,4/ kautta Savitaipaleen kirkolle.



Kouvola—Kausala, 23,9 km.

Hyvää, verraten suoraa maantietä, joka alkutaipaleella kulkee Kymijoen komean viljelyslaakson poikki ja lopputaipaleella Suuren Salpausselän kauniita mäntykankaita, vaihtelevia kylä- ja viljelysmaisemia. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 KOUVOLAN kauppala. Ajetaan L suuntaan Valtakatua. 0,4 aseman tasoylikäytävä. 0,5 käännetään oik. 0,9 käännetään vas. (Suoraan jatkuu tie Kymintehtaalle). 2,0 Uudenmaan lääninraja, Kuusankosken pitäjän alkaa. 3,0 ajetaan tasaisen nummen yli. 5,2 Kymijoen silta, vas. rautatien komea betonisilta. Elimäen pitäjänraja. 5,5 oik. Pioneeripataljoonan kasarmit. 5,6 rautatien alikäytävä. (5,8 vas. tie matkustajakotiin ja ravintolaan). 6,3
- 6,3 Korian tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Anjalan kirkolle /22,9/). Tienhaarassa Sh-as. ja kahvila. 0,1 vas. Sh-as., oik. kahvila. 0,1
- 6,4 Korian as. Jatketaan oik. (Vas. tie Elimäen kirkon /20,0/ kautta Porvooseen). Vas. St-as. 0,1 aseman tasoylikäytävä. (0,2 oik. tie kasarmialueelle). 2,9 Kuusankosken pitäjänraja. 3,0
- 9,4 Keltin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kuusankosken kirkolle /6,7/). Ajetaan vaihtelevaa maastoa pitkin Salpausselän harjannetta. 2,2 Iitin pitäjänraja. 13,5 oik. Kausalan tori, takana Sk-talo. 14,2
- 23,6 Kalliomutkan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kimonkylän tienhaaraan /23,9/ Elimäen Porvoon tielle). (0,1 vas. tie Kausalan as:n kautta Kaivomäen tienhaaraan /1,5/ Kausalan Artjärven tielle). 0,1 oik. Sh-as. 0,2 oik. St-as, autokorjaamo ja kahvila, vas. Sh-as ja kahvila. 0,3
- 23,9 Kausalan tienhaara. Oik. tie Iitin kirkon /7,5/ kautta Kimolan tienhaaraan Vierumäen Jaalan tielle, vas. tie Uudenkylän /19,9/ kautta Lahteen ja Artjärven /27,4/ kautta Porvooseen.



Kausala—Kouvola, 23,9 km.

Hyvää, verraten suoraa maantietä, joka alkutaipaleella kulkee Suuren Salpausselän kauniita mäntykankaita ja lopputaipaleella Kymijoen komean viljellyn laakson poikki, vaihtelevia kylä- ja viljelysmaisemia. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Kausalan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan asutuskeskuksen halki. 0,1 oik. Sh-as. ja kahvila, vas. kahvila, autokorjaamo ja St-as. 0,2 vas. Sh-as. (Oik. tie Kausalan as:n kautta Kaivomäen tienhaaraan /1,5/ Kausalan Artjärven tielle). 0,3
- 0,3 Kalliomutkan tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan jatkuu tie Kimonkylän tienhaaraan /23,9/ Elimäen Porvoon tielle). 0,7 vas. Kausalan tori, taustalla Sk-talo. Kylän jälkeen ajetaan vaihtelevaa maastoa pitkin Salpausselän harjannetta. 12,0 Kuusankosken pitäjänraja. (14,1 vas. tie Kuusankosken tielle). 14,2
- 14,5 Keltin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kuusankosken kirkolle /6,7/). 0,1 Elimäen pitäjänraja. Ajetaan tiheään metsän halki. 2,8 vas. tie Korian kasarmialueelle). 2,9 aseman tasoylikäytävä. 3,0
- 17,5 Korian asema. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Elimäen kirkon /20,0/ kautta Porvooseen). Oik. St, vas. Sh-as., oik. kahvila. 0,1
- 17,6 Korian tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan jatkuu tie Anjalan kirkolle /22,9/). Tienhaarassa Sh-as. ja kahvila. (0,5 oik. tie matkustajakotiin ja ravintolaan). 0,7 rautatien alikäytävä. 0,8 vas. Pioneeripataljoonan kasarmit. 1,1 Kymijoen silta, oik. rautatien komea betonisilta, Kuusankosken pitäjänraja. 3,3 ajetaan yli tasaisen nummen. 4,3 Viipurin lääninraja, Kouvolan kauppalaan alue alkaa. 5,4 Käännyttään oik. (Vas. tie Kymintehtaalle). 5,8 käännyttään vas. 5,9 aseman tasoylikäytävä. 6,3
- 23,9 KOUVOLAN kauppa. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Valtakatua.



Kausala—Uusikylä, 19,9 km.

Hyvää, leveää ja suurelta osaltaan suoraa maantietä, joka kulkee Suuren Salpausselän komeaa kangas- ja harjumaastoa, jokunen kaunis viljelys- ja kylämaisema. Asutus vauraisiin kyliin keskittyntä.

- 0 Kausalan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. (0,1 oik. tie Iitin tielle). 0,8 vas. Kausalan saha. 1,1
- 1,1 Teilinmäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Artjärven /26,3/ kautta Porvooseen). 1,3 kapearaiteisen radan tasoylikäytävä. 2,7 oik. saha ja turvepehkuhdas, vas. laajahko viljelysaukea. (4,7 oik. sivutie Mankalan koskille /7,0/). 7,9 rautatien tasoylikäytävä. 9,4
- 10,5 Mankalan asema. (Oik. tie Mankalan koskille /5,0/). 0,1 vas. St-as. ja kahvila. 0,3 oik. Mankalan as. 1,6 Hämeen lääninraja, Nastolan pitäjä alkaa. (Vas. tie Kaukaan tehtaalle /1,1/). (3,8 vas. tie Kaukaan tehtaalle ja Sääksjärvelle). 3,8 rautatien tasoylikäytävä. 5,6 vas. radan takana kaunis viljelyslaakso. 6,5 rautatien tasoylikäytävä. Jatketaan Salpausselän harjua pitkin. 9,4
- 19,9 Uudenkylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Lahteen /21,4/ ja Artjärven /24,1/ kautta Porvooseen, oik. tie Vierumäen tienhaaraan /27,4/ Lahden Heinolan tielle. Tienhaarassa St-as.



Uusikylä—Kausala, 19,9 km.

Hyvää, leveää ja suurelta osaltaan suoraa maantietä, joka kulkee Suuren Salpausselän komeaa kangas- ja harjumaastoa, jokunen kaunis viljelys- ja kylämaisema. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Uudenkylän tienhaara. Ajetaan I suuntaan kylän halki Salpausselän harjua pitkin. 2,9 rautatien tasoylikäytävä. 3,8 oik. radan takana kaunis viljelys- ja laakso. 5,6 rautatien tasoylikäytävä. (6,1 oik. tie Kaukaan tehtaalle ja Sääksjärvelle /1,1/). 9,1 vas. Mankalan as. 9,2 oik. St-as. ja kahvila. 9,4
- 9,4 Mankalan asema. (Vas. tie Mankalan koskille /5,0/). 1,5 rautatien tasoylikäytävä. (4,7 vas. sivutie Mankalan koskille /7,0/). 5,2 oik. laajahko viljelysaukea. 6,7 vas. saha ja turvepehkutehdas. 8,1 kapearaiteisen radan tasoylikäytävä. 9,4
- 18,8 Teilinmäen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Artjärven /26,3/ kautta Porvooseen). 0,3 oik. Kausalan saha. (1,0 vas. tie Iitin tielle). 1,1
- 19,9 Kausalan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kouvolaan /23,9/, vas. tie Iitin kirkon /7,5/ kautta Kimolan tienhaaraan Vierumäen Jaalan tielle).



Uusikylä—Lahti, 21,4 km.

Hyvää, leveää ja suoraa maantietä, joka kulkee Suuren Salpausselän harjuja ja kankaita, kauniita kylä- ja viljelysmaisia. Vauraita kyliä ja esikaupunkiasutusta.

- 0 Uudenkylän tienhaara. Ajetaan L suuntaan kylän halki. 0,2 vas. Sh-as. 0,3 vas. kahvila ja Uudenkylän taistelun muistomerkki. (Huhtikuussa 1918 käytiin aseman luona useita ankaria taisteluja, joissa m.m. 19 saksalaista kaatui ja noin 140 haavoitui). 0,4 oik. Uudenkylän asema. 0,5
- 0,5 Kähärin tienhaara. Jatketaan suoraan radan vartta. (Vas. tie Artjärven /20,7/ kautta Porvooseen). Tienhaarassa matkustajakoti ja kahvila. 0,3 rautatien tasoylikäytävä. Ajetaan mäntykangasta. 4,8
- 5,3 Nastolan kirkonkylä. (Oik. tie kirkolle /1,0/ ja Pajulahden — TUL:n naisten voimistelukoti — kautta Ruuhijärven kylään Uudenkylän Vierumäen tielle /19,0/, vas. tie Nastolan pysille /0,3/).
- (Nastolan kirkko on rak. puusta 1803, korj. arkkite. Alfred Cavénin piirustusten mukaan 1891. Alttaritaulun »Jeesuksen ruumiin saatto Golgatalta hautaan» maalannut arkkite. Ilmari Launis 1907.)
- 0,9 oik. Nastolan parantola. (1,6 oik. tie Nastolan kirkolle /1,5/). 2,7 vas. komea viljelysalanko. 3,6 edessä kaunis kylämaisema. (4,5 oik. sivutie Ahtialan kylään Lahden Heinolan tielle /7,5/). 4,8 vas. St-as. 5,8
- 11,1 Villähteen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Villähteen as:lle /0,2/ ja Orimattilan kirkolle /18,9/). Ajetaan kaunista koivukujaa. 0,3 vas. *Erstaan kartano*, (aikaisemmin yli 2,5 mantt. suuruisen, nykyisin jaettu useammaksi tilaksi, osa valtion pientiloina). 1,8 vas. ja edessä laaja metsämaisema. 2,6 Lahden kaupunginraja. Jatketaan kaupungin metsämaiden halki. 6,7 edessä komea näköala Lahden kaupunkiin. 7,5 rautatien alikäytävä (Heinolan rata). 8,1 oik. Möysäjärvi, ajetaan Möysän kaupungin osan halki. 9,0
- 20,1 Möysän tienhaara. Jatketaan suoraan Kauppakatuä. (Oik. tie Vierumäen /25,4/ kautta Heinolaan). 1,3
- 21,4 LAHTI, Vesiportin katu. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Kauppakatua.



Lahti—Uusikylä, 21,4 km.

Hyvää, leveää ja suoraa maantietä, joka kulkee Suuren Salpausselän harjuja ja kankaita, kauniita kylä- ja viljelysmaiseimia. Esikaupunkiasutusta ja vauraita kyliä.

- 0 LAHTI, Vesiportinkatu. Ajetaan I suuntaan Kauppakatua. 1,3
- 1,3 Möysän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Vierumäen /25,4/ kautta Heinolaan). Ajetaan Möysän kaupunginosan halki. 0,9 vas. Möysäjärvi. 1,5 rautatien alikäytävä (Heinolan rata). 6,4 Nastolan pitäjänraja. 7,2 oik. laaja metsämaisema. 8,7 oik. *Erstaan kartano*, (aikaisemmin yli 2,5 mantt. suurinen, nykyisin jaettu useammaksi tilaksi, osa valtion pientiloina). 9,0
- 10,3 Villähteen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Villähteen asille /0,2/ ja Orimattilan kirkolle /18,9/). 0,5 oik. komea viljelysalanko. 1,0 oik. St-as. (1,3 vas. tie Ahtialan kylään Lahden Heinolan tielle /7,5/). (4,2 vas. tie Nastolan kirkolle /1,5/). 4,9 vas. Nastolan parantola. 5,8
- 16,1 Nastolan kirkonkylä. (Oik. tie Nastolan pysille /0,3/, vas. tie kirkolle /1,0/ ja Pajulahden — TUL:n naisten voimistelukoti — kautta Ruuhijärven kylään Uudenkylän Vierumäen tielle /19,0/).
(*Nastolan kirkko* on rak. puusta 1803, korj. arkkit. Alfred Cavénin piirustusten mukaan 1891. Alttaritaulun »Jeesuksen ruumiin saatto Golgatalta haataan» maalannut arkkit. Ilmari Launis 1907.)
Jatketaan mäntykangasta. 4,5 rautatien tasoylikäytävä, ajetaan radan vartta. 4,8
- 20,9 Kähärin tienhaara. Jatketaan suoraan kylän halki. (Oik. tie Artjärven /20,7/ kautta Porvooseen). Tienhaarassa matkustajakoti ja kahvila. 0,1 vas. Uudenkylän asema, oik. Uudenkylän taistelun muistomerkki. (Huhtikuussa 1918 käytiin aseman luona useita ankaria taisteluja, joissa m.m. 19 saksalaista kaatui ja noin 140 haavoittui). 0,2 oik. kahvila. 0,3 oik. Sh-as. 0,5
- 21,4 Uudenkylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kausalan /19,9/ kautta Kouvolaan, vas. tie Vierumäen tienhaaraan /27,4/ Lahden Heinolan tielle. Tienhaarassa St-as.



Pitäjänmäki—Nurmijärvi, 31,0 km.

Hyvää ja leveää, mutta mutkaista valtatiötä, jota parhaillaan uusitaan, kauniita näköaloja hyvinhoidetuille viljelyksille. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Pitäjänmäen tienhaara. Ajetaan P suuntaan esikaupungin halki. (1,1 vas. tie Hämeenkylässä Espoon Vantaan tielle /5,0/). 3,0 oik. Malmgårdin kartanon laajat viljelykset. 3,0 oik. Malmgårdin kartano (omistaa valtio). (5,2 oik. sivutie Tuomarinkylään /6,5/ Helsingin Tuusulan tielle). (6,2 vas. polku Sillbölen vanhoille rautakaivoksille, jotka olivat käytännössä vv. 1750—1850). 8,9 oik. Sh-as. 9,0 oik. Vantaanjoki ja koski. 9,3
- 9,3 Kvarnbackan tienhaara. (Oik. tie Helsingin pitäjän kirkolle /7,7/). (0,1 vas. tie Espoon tienristeykseen /14,8/ Turun valtatielle). Jatketaan hyvinhoidettujen viljelysten halki. (1,8 oik. tie Seutulankylään /5,0/). Kylän jälkeen metsätaival. 5,8 edessä komea kylämaisema. 6,7 oik. laaja viljelysaukea. 7,6 Luhtajoen silta. Jatketaan viljelyksien halki. 10,6 Nurmijärven pitäjänraja. (10,7 oik. tie Palojoen kylään /10,0/). 12,1 edessä kaunis kylä- ja mäkimaisema. (12,6 vas. tie Lahnuksen kylään /6,0/). 13,1 oik. St-as. 13,6
- 22,9 Klaukkalan kylä. (Vas. tie Ali-Lepsämän kylään /7,0/). 0,1 oik. Sh-as. ja kahvila. (1,0 oik. sivutie Nurmijärven kirkolle /10,0/). 2,8 vas. kaunis näköala Valkjärvelle vaihtelevine rantoineen. 5,8 vas. Nummilahden kartano (kuulunut useille huomattaville suvulle, nykyisin Oy:n hallussa). Ajetaan vaihtelevien viljelysmaiden halki. 8,1
- 31,0 Nurmijärvi, Perttulan tienhaara. Oik. tie Nurmijärven kirkolle /7,4/, vas. tie Lopen /38,3/ kautta Forssaan ja Hämeenlinnaan. — Tienhaarassa Sh-as.



Nurmijärvi—Pitäjänmäki, 31,0 km.

Hyvää ja leveää, mutta mutkaista valtatietä, jota parhaillaan uusitaan, kauniita näköaloja hyvinhoidetuille viljelyksille. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Nurmijärvi, Perttulan tienhaara. Ajetaan E suuntaan kylän vaihtelevien viljelysmaiden halki. 2,3 oik. Nummilahden kartano (kuulunut useille huomattaville suvulle, nykyisin Oy:n hallussa). 2,7 oik. kaunis näköala Valkjärvelle vaihtelevine rantoineen. (7,1 vas. sivutie Nurmijärven kirkolle /10,0/). 8,0 vas. Sh-as. ja kahvila. 8,1
- 8,1 Klaukkalan kylä. (Oik. tie Ali-Lepsämän kylään /7,0/). 0,5 vas. St-as. (1,0 oik. tie Lahnuksen kylään /6,0/). (2,9 vas. tie Palojoen kylään /10,0/). 3,0 Helsingin pitäjänraja. Metsätaival. 6,0 Luhtajoen silta, jatketaan viljelysmaiden halki. 6,9 vas. laaja viljelysaukea. Kylän jälkeen metsätaival. (11,8 vas. tie Seutulan kylään /5,0/). Ajetaan hyvinhoidettujen viljelysten halki. (13,5 oik. tie Espoon tienristeykseen /14,8/ Turun valtatielle). Vas. Vantaanjoki koskineen. 13,6
- 21,7 Kvarnbackan tienhaara. (Vas. tie Helsingin pitäjän kirkolle /7,7/). 0,4 vas. Sh-as. (3,1 oik. polku Sillbölen vanhoille rautakaivoksille, jotka olivat toiminnassa 1750—1850). (4,1 vas. sivutie Tuomarin kylään /6,5/ Tuusulan Helsingin tielle). 5,4 vas. Malmgårdin kartano (omistaa valtio). Jatketaan kartanon viljelyksien halki. (8,2 oik. tie Hämeenkylään Vantaan Espoon tielle /5,0/). Ajetaan viljelysten ja esikaupungin halki. 9,3
- 31,0 Pitäjänmäen tienhaara. Oik. uusi valtatie Espoon /11,0/ kautta Turkuun, vas. viertotie Helsinkiin /8,6/.



Nurmijärvi—Loppi, 38,3 km.

Hyvää, suurelta osaltaan suoraa, vaikka paikoin mäkistä maantietä, kauniita viljelys- ja järvimaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Nurmijärvi, Perttulan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. 0,1 vas. St-as. (Vas. tie Yli-Lepsämän kylään /7,0/). 0,7 vas. laaja viljelysaukea. 1,0
- 1,0 Tapolan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Ristilän tienhaaraan /23,8/ Vihdin kirkonkylään). Kylän jälkeen vaihtelevaa mäkimaastoa. (Vas. tie Korven pys:lle /3,0/, oik. tie Röykän as:lle /0,2/). 5,9
- 6,9 Röykän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Rajamäen /8,5/ kautta Hyvinkäälle). 0,1 vas. kahvila. (0,9 oik. tie Nummelan parantolaan /1,0/). 3,4 Vihdin pitäjänraja, edessä Vihtijärvi, jonka rantaa tie kulkee. (7,9 vas. sivutie Vihdin kirkolle /20,0/). 8,2 vas. Alimainen järvi. 8,5 vas. St-as. 9,2
- 16,1 Vihtijärven tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Karkkilan kauppalaan /20,4/). 0,2 ajetaan Salpausselän soraharjanteen yli. 0,3 vas. kaunis Ylimäinen järvi. Maasto muuttuu mäkiseksi. 1,3 oik. kaunis Petäistönjärvi. 3,3 Hämeen lääninraja, Lopen pitäjä alkaa. Jatketaan suoraa tietä vaihtelevien metsä- ja viljelysmaiden halki. 12,1
- 28,2 Läyliäisen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Karkkilan kauppalaan /27,2/). Tienhaarassa St- ja Sh-as. (Oik. mäellä Läyliäisen rukoushuone, rak. 1936). 0,1 kapearaiteisen radan tasoylikäytävä, oik. Läyliäisen as., vas. matkustajakoti ja kahvila. Tie mutkittelee mäkimaaston halki. 5,8 vas. Lopen järvi, jonka rantaa tie seuraa. 6,1 vas. Sh-as. 7,2 oik. autokorjaamo. 10,0 vas. St-as. 10,1
- 38,3 Loppi, Joentaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Riihimäelle /23,8/ ja Janakkalan kirkolle /29,2/, vas. tie Topenon /14,1/ kautta Forssaan ja Hämeenlinnaan. — Tienhaarassa St-as.



Loppi—Nurmijärvi, 38,3 km.

Hyvää, suurelta osaltaan suoraa, vaikka paikoin mäkistä maantietä, kauniita viljelys- ja järvimaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Loppi, Joentaan tienhaara. Ajetaan E suuntaan kylän halki. 0,1 oik. St-as. 2,9 vas. auto-
korjaamo. 4,0 oik. Sh-as. 4,3 oik. Lopenjärvi, jonka
rantaa tie seuraa. Tie mutkittelee mäkimaaston halki.
10,0 oik. matkustajakoti ja kahvila, kapearaiteisen ra-
dan tasoylikäytävä, vas. Läyliäisen as. 10,1
- 10,1 Läyliäisen tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Karkkilan kauppalaan /27,2/). Tienhaaras-
sa St- ja Sh-as. (Vas. mäellä Läyliäisen rukoushuone,
rak. 1936). Jatketaan suoraa tietä vaihtelevien metsä-
ja viljelysmaiden halki. 8,8 Uudenmaan lääninraja,
Vihdin pitäjä alkaa. 10,8 vas. kaunis Petäistönjärvi.
11,8 oik. kaunis Ylimäinen järvi. Ajetaan Salpaus-
selän soraharjanteen yli. Maasto muuttuu tasaisem-
maksi. 12,1
- 22,2 Vihtijärven tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Karkkilan kauppalaan /20,4/). 0,7 oik.
St-as. 1,0 oik. Alimainen järvi. (1,3 oik. sivutie
Vihdin kirkolle /20,0/). 2,5 vas. Vihtijärvi, jonka
rantaa tie kulkee. 5,8 Nurmijärven pitäjänraja. Met-
sätaival. (8,3 vas. tie Nummolan parantolaan /1,0/).
9,1 oik. kahvila. 9,2
- 31,4 Röykän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie
Rajamäen /8,5/ kautta Hyvinkäälle). (0,2 oik. tie
Korven pysille /3,0/, vas. tie Röykän asille /0,2/).
Rautatien tasoylikäytävä. 0,7 vas. Sh-as. 5,9
- 37,3 Tapolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik.
tie Ristilän tienhaaraan /23,8/ Vihdin kirkonkylään).
0,3 oik. laaja viljelysaukea. 0,9 oik. St-as. (Oik. tie
Yli-Lepsämän kylään /7,0/). 1,0
- 38,3 Nurmijärvi, Perttulan tienhaara. Suo-
raan jatkuu tie Nurmijärven kirkolle /7,4/, oik. tie
Pitäjänmäen /31,0/ kautta Helsinkiin. — Tienhaa-
rassa Sh-as.



Loppi—Topeno, 14,1 km.

Hyvänpuoleista, mutta kapeaa ja mutkaista maantietä, vaihtelevaa harjumaastoa, jokunen viljelysmaisema. Asutus kohtalaisen tiheää ja vauraanpuoleista.

- 0 Loppi, Joentaan tienhaara. Ajetaan L suuntaan peltojen halki. 0,1 Lopenjoen silta. 1,3 edessä Lopen kirkko. 2,5 vas. hautausmaa. 2,6
- 2,6 Lopen kirkko. (Vas. sivutie Pilpalan kylän /14,0/ kautta Karkkilan kauppalaan).
- (*Lopen kirkko* on arkkitehtitoimisto Kiseleff & Heikelin piirustusten mukaan rak. tiilestä 1888, korj. tulipalon jälkeen 1921. Alttaritaulun »Kristuksen ylösnouseminen» maalannut tait. Felix Frang 1901. — Pitäjän vanhin, 1560-luvulla rak. ja Pyhälle Birgitalle omistettu kirkko sijaitsee Pilpalan tien varressa /0,8/. Sitä käytettiin vielä 1914—21).
- Oik. kahvila, vas. Sh-as. 0,1 oik. kahvila ja matkustajakoti. 0,2 oik. Sh-as. 0,3 oik. korjauspaja. Kylän jälkeen ajetaan Salpausselän harjanteista kangasmaastoa. 10,1 oik. korjauspaja. 11,3 vas. St-as. 11,4 Topenonjoen silta. 11,5
- 14,1 Topenon tienhaara. Oik. tie Rengon /18,3/ kautta Hämeenlinnaan, vas. tie Tervalammen /13,7/ kautta Forssaan. — Tienhaarassa Sh-as.



Topeno—Loppi, 14,1 km.

Hyvänpuoleista, mutta kapeaa ja mutkaista maantietä, vaihtelevaa harjumaastoa, jokunen viljelysmaisema. Asutus kohtalaisen tiheää ja vauraanpuoleista.

- 0 Topenon tienhaara. Ajetaan E suuntaan kylän halki. 0,1 Topenonjoen silta. 0,2 oik. St-as. 1,4 vas. korjauspaja. Kylän jälkeen ajetaan Salpausselän harjanteista kangasmaastoa. 11,2 vas. korjauspaja. 11,3 vas. Sh-as. 11,4 vas. kahvila ja matkustajakoti. 11,5 vas. kahvila, oik. Sh-as. 11,5
- 11,5 Lopen kirkko. (Oik. sivutie Pilpalan kylän /14,0/ kautta Karkkilan kauppalaan).

(Lopen kirkko on arkkitehtitoimisto Kiseleff & Heikelin piirustusten mukaan rak. tiilestä 1888, korj. tulipalon jälkeen 1921. Alttaritaulun »Kristuksen ylösnouseminen» maalannut tait. Felix Frang 1901. — Pitäjän vanhin, 1560-luvulla rak. ja Pyhälle Birgitalle omistettu kirkko sijaitsee Pilpalan tien varressa /0,8/. Sitä käytettiin vielä 1914—21).

- 0,1 oik. hautausmaa. Ajetaan edelleen kylän halki.
2,5 Lopenjon silta. 2,6

- 14,1 Loppi, Joentaa tienhaara. Oik. tie Nurmijärven /38,3/ kautta Helsinkiin, vas. tie Riihimäelle /23,8/ ja Janakkalan kirkolle /29,2/.



Topeno—Tervalampi, 13,7 km.

Kohtalaista, mutta paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä, vaihtelevaa metsämaastoa, jokunen kylä- ja järvimaisema. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Topenon tienhaara. Ajetaan L suuntaan kylän halki. 0,4 vas. saha. Kylän jälkeen vaihtelevaa metsämaastoa. (4,4 vas. sivutie Pilpalan kylän /17,0/ kautta Karkkilan kauppalaan). 8,4 oik. St-as. 8,9
- 8,9 Vojakkalan tienhaara. Jatketaan suoraan kylän halki. (Oik. tie Lietsan tienristeykseen Rengon Tervalammen tielle /4,2/). Vas. Kaartjärvi. 0,5 vas. hyvä näköala Kaartjärven selälle. 2,4 Imatran voima Oy:n suurjännitelinja. 3,3 oik. Kalattomanlampi. Ajetaan kangasmaata. 4,8
- 13,7 Tervalammen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Portaan /10,6/ kautta Forssaan ja Turkuun, oik. tie Rengon /21,9/ kautta Hämeenlinnaan.



Tervalampi—Topeno, 13,7 km.

Kohtalaista, mutta paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä, vaihtelevaa metsämaastoa, jokunen kylä- ja järvimaisema. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Tervalammen tienhaara. Ajetaan IP suuntaan mäntykangasta. 1,5 vas. Kalattomanlampi. 2,4 Imatran Voima Oy:n suurjännitelinja. 3,5 oik. hyvä näkälä Kaartjärven selälle, tie seuraa järven rantaa. 4,8
- 4,8 Vojakkalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Lietsan tienristeykseen Tervalammen Rengon tielle /4,2/). 0,5 vas. St-as. (4,5 oik. sivutie Pilpalan kylän /17,0/ kautta Karkkilan kauppalaan). Jatketaan vaihtelevan metsämaan halki. 8,5 oik. saha. 8,9
- 13,7 Topenon tienhaara. Suoraan jatkuu tie Rengon /18,3/ kautta Hämeenlinnaan, oik. tie Lopen /14,1/ kautta Helsinkiin ja Riihimäelle.



Porras—Forssa, 20,3 km

Hyvää ja leveää, uusittua maantietä, kauniita harjuisia kangasmaita, viehättäviä näköaloja laajoille järvenselille vaihtelevine rantoineen. Asutus vanhaa ja vaurasta.

- 0 Portaan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. 2,3 oik. harjun takana Kuivajärvi. 3,7 oik. Kuivajärven lahti. (4,2 vas. tie Kaukolan kylään /3,0/). 4,9 ajetaan kaunista Kaukolanharjua, oik. Suujärvi, taustalla Kuivajärvi. (5,2 vas. polku *Kaukolanharjun näkötornille* /0,5/). 5,4 oik. *Saaren kansanpuisto* hiekkarantoinen, edessä Kuivajärven laaja selkä. 6,1
- 6,1 Saarensalmen silta. Salmen kautta laskevat Kuivajärven vedet Pyhäjärveen. 0,2 oik. *Saaren kartano* (kuulunut mm. Horn ja de la Chapelle suvulle, nykyinen omistaja ins. E. von Frenckell). 1,8 vas. Pyhäjärven aava selkä, jonka rantaa tie seuraa. 4,0 oik. Sh-as. (5,9 oik. tie *Mustiakan maanviljelysopistolle* /1,3/, katso Forssan paikallislehteä). 6,0
- 12,1 Tammelan kirkko. Oik. hautausmaa.
(*Tammelan kirkko* on rak. harmaasta kivistä 1500-luvun alkupuolella, myöhemmin laajennettu ja korjattu. Altaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut hovimaalari R. V. Ekman 1860. — Kirkon L puolella komea muistomerkki kirjoituksin: »Niille hakkapeliitoille, jotka 1630 Tammelasta lähtivät taistelemaan uskon, vapauden ja valtakunnan kunian puolesta. Jumala omi linnamme»).
- 0,1 vas. St-as., oik. kahvila. 0,4 oik. polkupyöräkorjaamo. Jatketaan edelleen Pyhäjärven rantaa. (3,4 vas. tie Torronkylään /12,0/). 4,0 Forssan kauppalanraja, edessä peltojen takana kauppala. (7,1 oik. tie Kaukjärven kylään /4,0/). 8,2
- 20,3 FORSSAN kauppala. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Hämeenkatua.



Forssa—Porras, 20,3 km.

Hyvää ja leveää, uusittua maantietä, kauniita harjuisia kangasmaita, viehättäviä näköaloja laajoille järvenselille vaihtelevine rantoineen. Asutus vanhaa ja vaurasta.

- 0 FORSSAN kauppa. Ajetaan IE suuntaan Hämeenkatua. (1,1 vas. tie Kaukjärven kylään /4,0/). 4,2 Tammelan pitäjänraja. (4,8 oik. tie Torron kylään /12,/). 5,4 oik. Pyhäjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 7,8 vas. polkupyöräkorjaamo. 8,1 oik. St-as., vas. kahvila. Vas. Tammelan hautausmaa. 8,2

8,2 Tammelan kirkko.

(*Tammelan kirkko* on rak. harmaasta kivistä 1500-luvun alkupuolella, myöhemmin laajennettu ja korjattu. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut hovimaalari R. V. Ekman 1860. — Kirkon L puolella komea muistomerkki kirjoituksin: »Niille hakkapeliitoille, jotka 1630 Tammelasta lähtivät taistelemaan uskon, vapauden ja valtakunnan kunian puolesta. Jumala ompe linnamme»).

- (0,1 vas. tie *Mustialan maanviljelysopistolle* /1,3/, katso Forssan paikallislehteä). Oik. Pyhäjärven aava selkä, jonka rantaa tie seuraa. 2,0 vas. Sh-as. 3,7 vas. kaunis näköala Kuivajärven selälle. 5,8 vas. *Saaren kartano*, (kuulunut mm. Horn ja de la Chapelle suvulle, nykyinen omistaja ins. E. von Frenckell). .. 6,0

- 14,2 *Saarensalmen silta*. Salmen kautta laskevat Kuivajärven vedet Pyhäjärveen. Jatketaan Kuivajärven rantaa. 0,7 vas. *Saaren kansanpuisto* hiekkarantoineen. (0,9 oik. polku *Kaukolanharjun näkötorille* /0,5/). 1,2 ajetaan kaunista Kaukolanharjua, vas. Suujärvi, taustalla Kuivajärvi. (1,9 oik. tie Kaukolan kylään /3,0/). 2,4 vas. Kuivajärven lahti. Ajetaan vauraan Portaan kylän halki. 6,1

- 20,3 *Portaan tienhaara*. Oik. tie Someron /28,7/ kautta Turkuun ja Pusulan /34,1/ kautta Helsinkiin, vas. tie Tervalammen /10,3/ kautta Hämeenlinnaan ja Helsinkiin.



Forssa—Haapaniemi, 14,6 km.

Hyvää ja leveää, mutta lopputaipaleella mutkaista maantietä, joka seuraa Loimijokea hyvinhoidettujen viljelysten halki. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 FORSSAN kauppa. Ajetaan L suuntaan Hämeenkatua. 0,1 Forssanjoen silta. 3,0 edessä kaunis peltoaukea. 4,6 Jokioisten pitäjänraja. 5,6 oik. Forssanjoki, jota tie seuraa. 8,2 oik. Jokioisten saha. 8,8 rautatien ylikäytävä (Forssan—Humppilan rata). 9,2

- 9,2 Jokioisten kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Humppilan kirkolle /17,0/).

(Humppilan tien varressa /0,4/ valtion omistama Jokioisten kartano, joka on Suomen suurin maanviljelys- ja karjanhoitotila; katso Forssan paikallislehteä. — Jokioisten kirkko — kartanosta /1,0/ L suuntaan — on rak. puusta 1664. Kirkossa on kullattu hopeainen ehtoolliskalkki v:ltä 1636, tuotu todennäköisesti sotasaaliina 30-vuotisesta sodasta.)

Tienhaarassa Sh-as. 0,1 vas. St-as. ja kahvila. 0,2 vas. matkustajakoti. 1,0 ajetaan Jokioisten kartanon viljelysten halki, oik. Forssan- eli Loimijoki. 4,3

- 13,5 Vaulammin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Ypäjän kirkolle /8,8/). 0,3 vas. kahvila. 1,1

- 14,6 Haapaniemen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Someron kirkolle /19,4/, oik. tie Loimaan kauppaan /26,3/ ja Kosken /27,6/ kautta Turkuun.



Haapaniemi—Forssa, 14,6 km.

Hyvää ja leveää, mutta alkutaipaleella mutkaista maantietä, joka seuraa Loimijokea hyvinhoidettujen viljelysten halki. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Haapaniemen tienhaara. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. 0,8 oik. kahvila. 1,1
- 1,1 Vaulammin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Ypäjän kirkolle /8,8/). Ajetaan Jokioisten kartanon viljelysten halki, vas. Loimi. eli Forssanjoki. 4,1 oik. matkustajakoti. 4,2 oik. St-as. ja kahvila. 4,3
- 5,4 Jokioisten kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Humppilan kirkolle /17,0/). Tienhaarassa Sh-as.
(Humppilan tien varressa /0,4/ valtion omistama Jokioisten kartano, joka on Suomen suurin maanviljelys- ja karjanhoitotila; katso Forssan paikallislehteä. — Jokioisten kirkko. — kartanosta /1,0/ L suuntaan — on rak. puusta 1664. Kirkossa on kullattu hopeainen ehtoolliskalkki v:lta 1636, tuotu todennäköisesti sotasaaliina 30-vuotisesta sodasta.)
- 0,4 rautatien ylikäytävä (Forssan—Humppilan rata).
1,0 vas. Jokioisten saha ja Forssanjoki, jota tie seuraa. 4,6 Forssan kauppalanraja. 5,1 vas. kaunis peltoaukea. 9,1 Forssanjoen silta. 9,2
- 14,6 FORSSAN kauppa. (Katsó paikallislehteä).
Kauppalaan tullaan Hämeenkatua.



Haapaniemi—Loimaa, 26,3 km.

Hyvää, alkutaipaleella kapeahkoa, loppumatkalla leveää mutta paikoin mutkaista maantietä, joka seuraa Loimijoen viljeltyä laaksoa, laajoja viljelysmaisia. Asutus verraten tiheää.

- 0 Haapaniemen tienhaara. Ajetaan LE suuntaan viljelysten halki. 0,6 oik. kaunis viljelysmaisma. 1,6 Ypäjän pitäjänraja. 6,1 oik. komea viljelysaukea, taustalla Ypäjän kirkko. (6,8 oik. sivutie Ypäjän kirkolle /4,0/). 8,5
- 8,5 Jyvämäen tienhaara. Käännyttään jyrkästi oik. (Suoraan jatkuu tie Kosken /19,0/ kautta Turkuun). Ajetaan komean viljelyslakeuden halki. 1,8
- 10,3 Kurjenmäen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Ypäjän kirkon /1,3/ kautta Metsämaan kirkolle /21,7/). (Ypäjän kirkko on rak. puusta 1902 arkkit. Helinin ja Nyströmin piirustusten mukaan). 4,1 Kuusjoen silta. 6,0 Turun ja Porin lääninraja, Loimaan pitäjä alkaa. Tie muuttuu leveämmäksi ja suoremaksi. 10,4 oik. Loimaan kunnan rauhoittama kataja, joka lienee Suomen suurin. 11,7 oik. Loimijoki, jota tie seuraa. 12,4 Loimaan kunnalliskoti. 13,7 Loimaan kauppalanraja. 15,6 rautatien tasoylikäytävä. 16,0
- 26,3 LOIMAAN kauppalanraja. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Satakunnantietä.



Loimaa—Haapaniemi, 26,3 km.

Hyvää, alkutaipaleella leveää, loppumatkalla kapeahkoa ja paikoin mutkaista maantietä, joka seuraa Loimijoen viljeltyä laaksoa, laajoja viljelysmaisia. Asutus verraten tiheää.

- 0 LOIMAAN kauppala. Ajetaan IE suuntaan Satakunnantietä. 0,4 rautatien tasoylikäytävä. Jatketaan asutuksen halki Loimijoen rantaa. 2,3 Loimaan pitäjänraja. 3,6 oik. Loimaan kunnalliskoti. 5,6 vas. Loimaan kunnan rauhoittama kataja, joka lieenee Suomen suurin. 10,0 Hämeen lääninraja, Ypäjän pitäjä alkaa. Tie muuttuu kapeammaksi ja mutkaiseksi. 11,9 Kuusjoen silta. Jatketaan viljelysmaiden halki. 16,0
- 16,0 Kurjenmäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Ypäjän kirkon /1,3/ kautta Metsämaan kirkolle /21,7/). (*Ypäjän kirkko* on rak. puusta 1902 arkkit. Helinin ja Nyströmin piirustusten mukaan). Ajetaan komean viljelyslakeuden halki. 1,8
- 17,8 Jyvämäen tienhaara. Käännyttään jyrkästi vas. (Suoraan jatkuu tie Kosken /19,0/ kautta Turkuun). (1,7 vas. sivutie Ypäjän kirkolle /4,0/). 2,0 vas. komea viljelysaukea. 6,9 Jokioisten pitäjänraja. 7,0 vas. kaunis viljelysmaisema. 8,5
- 26,3 Haapaniemen tienhaara. Oik. tie Someron kirkolle /19,4/, vas. tie Forssaan /14,6/.



Loimaa—Vampula, 29,1 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, joka seuraa Loimijokea, hyvinhoidettuja, laajoja viljelyksiä, suuria komeita taloja. Asutus hyvin tiheää.

- 0 LOIMAAN kauppa. Ajetaan LP suuntaan Satakunnantietä. 1,9 vas. nahkatehdas. Loimijoen silta. 3,5 vas. Oy. Ferrarian rautatehdas ja sähkömylly. 4,3
- 4,3 Hirvikosken I. tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Metsämaan kirkolle /12,6/). 0,3 vas. Sh-as. 0,4
- 4,7 Hirvikosken L. tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Oripäänkylään /17,1/ ja Mellilän kirkolle /13,3/). Tienhaarassa St-as. 0,3 oik. Loimaan kunnantalo. 1,1 *Loimaan pitäjän kirkko*.
(Kirkko on rak. tiilestä 1837, uusittu salaman sytyttämän palon jälkeen arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1891. Alttaritaulun »Ristiinnaulitseminen» maal. hovimaalari R. V. Ekman.)
Jatketaan Loimijoen vartta laajojen viljelysten halki. 4,9
- 9,6 Kurittulan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Koskenkylän /8,8/ kautta Punkalaitumen kirkolle /32,3/). 3,2 Loimijoen silta, Alastaron pitäjänraja. 5,8 oik. saha. 6,2 Niinijoen silta. (6,3 vas. tie Niinijoensuun Oripäänkylän tielle). 6,7
- 16,3 Niinijoensuun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Oripäänkylän tienhaaraan /14,3/ Turun—Vampulan tielle). 1,1 vas. kahvila. 1,4 oik. St., vas. Sh-as. 1,5 vas. matkustajakoti. 1,6
- 17,9 Alastaro, Vahvalan tienhaara. Jatketaan suoraan kirkonkylän halki. (Oik. tie Koskenkylään /3,2/ Kurittulan—Punkalaitumen tielle). Tienhaarassa Alastaron osuusmeijeri. 0,1 vas. *Alastaron kirkko*.
(Kirkko on rak. Loimaan vanhasta puukirkosta 1841, korj. arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1896. Alttaritaulun paikalla pronssiin valettu veistokuva »Kristus ristillä». Kirkon vieressä hautausmaalla on 1919 pystytetty tait. Väinö Aaltosen muovailema kaunis sankaripatsas.)
0,3 vas. Sh-as. 5,4 Hanhijoen kaunis kivilta, oik. mylly. 7,7 Vampulan pitäjänraja. 11,2
- 29,1 Vampula, Hornan tienhaara. Oik. tie Lauttakylän /23,8/ kautta Tampereelle ja Poriin, vas. tie Oripään /19,8/ kautta Turkuun.



Vampula—Loimaa, 29,1 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, joka seuraa Loimijokea, hyvinhoidettuja, laajoja viljelyksiä, suuria komeita taloja. Asutus hyvin tiheää.

- 0 Vampula, Hornan tienhaara. Ajetaan I suuntaan viljelysten halki. 3,5 Alastaron pitäjänraja. 5,8 Hanhijoen kaunis kivilta, vas. mylly. 10,9 oik. Sh-as. 11,1 oik. Alastaron kirkko.
(Kirkko on rak. Loimaan vanhasta puukirkosta 1841, korj. arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1896. Alttaritaulun paikalla pronssiin valettu veistokuva »Kristus ristillä». Kirkon vieressä hautausmaalla on 1919 pystytetty tait. Väinö Aaltosen muovailema kaunis sankaripatsas.)
- Edelleen kylän halki. 11,2
- 11,2 Alastaro, Vahvalan tienhaara. Jatketaan suoraan kirkonkylän halki. (Vas. tie Koskenkylään /3,2/ Punkalaitumen Kurittulan tielle). Tienhaarassa Alastaron osuusmeijeri. 0,1 oik. matkustajakoti. 0,2 oik. Sh-, vas. St-as. 0,5 oik. kahvila. 1,6
- 12,8 Niinijoensuun tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Oripäänkylän tienhaaraan /14,3/ Vampulan—Turun tielle). Ajetaan Loimijoen rantaa. (0,4 oik. tie Niinijoensuun—Oripäänkylän tielle). 0,5 Niinijoen silta. 0,9 vas. saha. 3,5 Loimijoen silta, Loimaan pitäjänraja. Ajetaan Loimijoen vartta laajojen viljelysten halki. 6,7
- 19,5 Kurittulan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Koskenkylään /8,8/ kautta Punkalaitumen kirkolle /32,3/). 3,8 vas. Loimaan pitäjän kirkko.
(Kirkko on rak. tiilestä 1837, uusittu salaman sytyttämän palon jälkeen arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1891. Alttaritaulun »Ristiinnaulitseminen» maal. hovimaalari R. V. Ekman.)
- 4,6 vas. Loimaan komea kunnantalo. 4,9
- 24,4 Hirvikosken L. tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Oripäänkylään /17,1/ ja Mellilän kirkolle /13,3/). Tienhaarassa St-as. 0,1 oik. Sh-as. 0,4
- 24,8 Hirvikosken I. tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Metsämaan kirkolle /12,6/). 0,8 oik. Oy. Ferrarian rautatehdas ja sähkömylly. 2,4 Loimijoen silta, oik. nahkatehdas. 2,9 edessä Loimaan kauppala. 4,3
- 29,1 LOIMAAN kauppala. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Satakunnantietä.



Vampula—Lauttakylä, 23,8 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, joka kulkee Loimijoen rantaa, hyvinhoidettuja, laajoja viljelyksiä, suuria komeita taloja. Asutus hyvin tiheää.

- 0 Vampula. Hornan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan viljelysten halki. 2,7 oik. St-as. 2,9
- 2,9 Vampulan kirkko. Oik. padottu Vampulan koski sähkölaitoksineen.
(Kirkko on rak. puusta arkkit. C. von Heidekenin piirustusten mukaan 1894. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut tait. V. Ylinen, saatu kirkkoon 1906).
- Jatketaan kirkonkylän halki. 0,1 oik. kahvila. 0,6 oik. Sh-as. 0,9 vas. Sh-as. 1,4 vas. St- ja Sh-as. 3,8 oik. Vampulan komea osuusmeijeri. 5,0 vas. *Jankan komea talo*, joka on pitäjän huomattavimpia viljelystiloja. 8,1 oik. padottu Rutavankoski sahoineen, silta joen toista rantaa kulkevalle kylätielle. 9,9 Huittisten pitäjänraja. 18,1 oik. Länsi-Suomen kansanopisto. 19,4 oik. saha. 20,0 edessä Huittisten kirkko. 20,9
- 23,8 Lauttakylän tienhaara. Oik. tie Vammalan /31,6/ kautta Tampereelle, vas. tie Kokemäen /26,9/ kautta Poriin.
(*Lauttakylä* on kauppalamainen kyläryhmä Loimijoen ja Punkalaitumenjoen välisellä niemellä, asukkaita 1.500, useita pankkeja, yhteiskoulu, sairaala, apteekki; huomattava linja-autoliikenteen risteyspaikka. — *Huittisten kirkko* on rak. harmaasta kivistä 1495, korjattu viimeksi 1898 arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut S. G. Falkman).



Lauttakylä—Vampula, 23,8 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, joka kulkee Loimijoen rantaa, hyvinhoidettuja, laajoja viljelyksiä, suuria komeita taloja. Asutus hyvin tiheää.

- 0 Lauttakylän tienhaara. Ajetaan LE suuntaan kylän halki. 1,5 vas. saha. 2,8 vas. Länsi-Suomen kansanopisto. 11,0 Vampulan pitäjänraja. 12,8 vas. Loimijoen padottu Rutavankoski sahoineen, silta joen toista rantaa kulkevalle kylätielle. 15,9 oik. *Janteen talo*, joka on pitäjän huomattavimpia viljelys-tiloja. 17,1 vas. Vampulan komea osuusmeijeri. 19,5 oik. Sh- ja St-as. Ajetaan kirkonkylän halki. 20,0 oik. Sh-as. 20,3 vas. Sh-as. 20,6 vas. Vampulan koski sähkölaitoksineen. 20,9
- 20,9 Vampulan kirkko.
(Kirkko on rak. puusta arkkit. C. von Heidekenin piirustusten mukaan 1894. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut tait. V. Ylinen, saatu kirkkoon 1906).
- 0,2 vas. St-as. Jatketaan viljelysten halki. 2,9
- 23,8 Vampula, Hornan tienhaara. Oik. tie Oripään /19,8/ kautta Turkuun, vas. tie Loimaan kauppa-
laan /29,1/.



Lauttakylä—Kokemäki, 26,9 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, laajoja, hyvinhoidettuja viljelyksiä ja kaunista metsäistä kangasta. Vanhaa vaurasta viljelysseutua.

- 0 Lauttakylän tienhaara. Ajetaan L suuntaan kylän halki. 4,9 oik. laaja viljelyslakeus, jonka reunaa tie mutkittelee. 10,6 Kokemäen pitäjänraja. Jatketaan Ronkankankaan harjannetta pitkin, oik. laaja Ronkansuo. Pitempi metsätaival. 20,8
- 20,8 Risteen tienhaara. (Oik. tie Risteen as:lle /0,4/). Tienhaarassa St-as. ja kahvila. Jatketaan Porin radan vartta. 1,3 rautatien tasoylikäytävä. 2,6 oik. Kokemäenjoki. 2,7 oik. »*Püspa Henrikin saarna-huone*» (katso Tulkkilan paikallislehteä). 2,9 Kuittionjoen silta. Jatketaan Kokemäenjoen rantaa. 3,6 vas. yömaja ja ravintola, oik. St-as. 3,6
- 24,4 TULKKILA, taajaväkinen yhdyskunta. (Katso paikallislehteä). (Vas. tie Kokemäen as:lle /1,0/). 0,1 vas. Sh-as. ja ruokala. (Oik. tie joen pohjoisrantaa Ulvilan kirkolle /33,3/). 0,2 vas. *Kokemäen kirkko* (katso paikallislehteä), oik. Sh- ja St-as. 0,3 oik. 2 kahvilaa. 2,5
- 26,9 Kokemäen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Nakkilan /23,2/ kautta Poriin, vas. tie Peipohjan as:lle /0,5/, Säkylän kirkolle /27,0/ ja Euran kirkolle /25,8/).



Kokemäki—Lauttakylä, 26,9 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, laajoja, hyvinhoidettuja viljelyksiä ja kaunista metsäistä kangasta. Vahvaa vaurasta viljelysseutua.

- 0 Kokemäen tienhaara. Ajetaan I suuntaan Kokemäenjoen rantaa kirkonkylän viljelyksien halki. Edessä hyvä näköala kirkonkylään. 2,2 vas. 2 kahvila. 2,3 Kokemäen kirkko (katso Tulkkilan paikallislehteä), vas. St- ja Sh-as. Ajetaan taajaväkisen yhdyskunnan halki. 2,4 oik. Sh-as. ja ruokala. (Vas. tie joen pohjoisrantaa Ulvilan kirkolle /33,3/). 2,5
- 2,5 TULKKILA, taajaväkinen yhdyskunta. (Katso paikallislehteä). (Oik. tie Kokemäen as:lle /1,0/). Oik. yömaja ja ravintola, vas. St-as. Ajetaan Kokemäenjoen rantaa. 0,7 Kuittionjoen silta. 0,9 vas. »Pispa Henrikin saarnahuone» (katso Tulkkilan paikallislehteä). 1,0 vas. hyvä näköala Kokemäenjoelle. 2,3 rautatien tasoylikäytävä, jatketaan radan vartta. 3,6
- 6,1 Risteen tienhaara. Jatketaan oik. Vas. tie Risteen as:lle /0,4/). Tienhaarassa St-as. ja kahvila. Alkaa pitempi metsätaival. Tie kulkee pitkin Ronkankankaan harjannetta, vas. laaja Ronkansuo. 10,2 Huittisten pitäjänraja, vas. laaja viljelyslakeus, jonka reunaa tie mutkittelee. 20,8
- 26,9 Lauttakylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Vammalan /31,6/ kautta Tampereelle, oik. tie Vampulan /23,8/ kautta Loimaan kauppalaan ja Turkuun.

(Lauttakylä on kauppalamainen kyläryhmä Loimijoen ja Punkalaitumenjoen välisellä niemellä, asukkaita 1.500, useita pankkeja, yhteiskoulu, sairaala, apteekki; huomattava linja-autoliikenteen risteyspaikka. — Huittisten kirkko on rak. harmaasta kivistä 1495, korjattu viimeksi 1898 arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut S. G. Falkman.)



Kokemäki—Nakkila, 23,2 km.

Hyvää, verraten leveää, mutta mutkaista maantietä, joka seuraa Kokemäenjoen komeaa uomaa, laajoja, hyvinhoidettuja viljelyksiä, jokunen lyhempi metsätaival. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Kokemäen tienhaara. Ajetaan LP suuntaan peltolakeuden halki. (0,9 oik. tie Kokemäen kartanoon /1,0/, katso Tulkkilan paikallislehteä). (3,5 vas. tie kasvinviljelyskoeasemalle). 4,0
- 4,0 Järilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Harolan tienhaaraan /6,7/ Merstolan Kiukaisen tielle). 1,8 Harjavallan pitäjänraja. 3,8 Kangastaival. 5,7
- 9,7 Merstolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kiukaisen kirkolle /13,3/). 1,0 oik. Harjavallan kirkko näkyy pellon takana. 1,6 oik. kahvila ja St-as. 1,9
- 11,6 Harjavallan kirkonkylä. (Oik. tie kirkolle /0,2/ ja parantolaan). Tienhaarassa Sh-as.
(Kirkko on rak. puusta ristikirkoksi 1870, alttari-
taulun »Maria Magdaleena polvistumassa ylösnous-
seen Vapahtajan edessä» maalannut Aleksandra
Sältin 1870).
- 2,6 vas. ravintola. 2,9 Nakkilan pitäjänraja. 3,0 rau-
tatien tasoylikäytävä. (Oik. tie Länsi-Suomen Voima
Oy:n voimalaitoksen rakennustyömaalle /0,7/). 4,5
oik. joen takana Harjavallan parantola. 10,7
- 22,3 Nakkilan kirkko. Oik. hautausmaa.
(Kirkko on arkkit. E. Huttusen piirustusten mu-
kaan vanhimpaan basilikatyyliin rak. tiilestä, ra-
kennusvarat 3 milj. mk. lahjoittanut teht. J. W.
Salminen. — Kirkko vihittiin lahjoittajan 60-vuotis-
päivänä 26. 6. 1937. Kirkossa sähkölämmitys ja
-valaistusrakennukset. Kirkon alla suuri hautauskap-
peli, jota voidaan koväänisten välityksellä käyttää
lisäkirkkona, sekä hautakammio lahjoittajaa ja hä-
nen perhettään varten).
- (0,2 vas. tie Nakkilan as:lle /0,3/). 0,6 vas. St-as. ja
kahvila. 0,8 Hiirijärvenjoen silta. 0,9
- 23,2 Nakkila, Masian tienhaara. Oik. tie Po-
riin /19,2/, vas. tie Irjanteen kirkolle /24,1/ Porin
Rauman tielle.



Nakkila—Kokemäki, 23,2 km.

Hyvää, verraten leveää, mutta mutkaista maantietä, joka seuraa Kokemäenjoen komeaa uomaa, laajoja, hyvinhoidettuja viljelyksiä, jokunen lyhempi metsätaival. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Nakkila, Masian tienhaara. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,1 Hiirijärvenjoen silta. 0,3 oik. St-as. ja kahvila. (0,7 oik. tie Nakkilan as:lle /0,3/). 0,9
- 0,9 Nakkilan kirkko. Vas. hautausmaa. (Kirkko on arkkit. E. Huttusen piirustusten mukaan vanhimpaan basilikatyyliin rak. tiilestä, rakennusvarat 3 milj. mk. lahjoittanut teht. J. W. Salminen. — Kirkko vihittiin lahjoittajan 60-vuotispäivänä 26. 6. 1937. Kirkossa sähkölämmitys ja -valaistuslaitteet. Kirkon alla suuri hautauskapeli, jota voidaan koväänisten välityksellä käyttää lisäkirkkona, sekä hautakammio lahjoittajaa ja hänen perhettään varten).
- Kirkonkylän jälkeen tie seuraa Kokemäenjokea. 5,0 edessä komea näköala jokilaaksoon. 6,0 vas. joen takana Harjavallan parantola. (7,7 vas. tie Länsi-Suomen Voima Oy:n voimalaitoksen rakennustyömaalle /0,7/). Rautatien tasoylikäytävä. 7,8 Harjavallan pitäjänraja. 8,1 oik. ravintola. 10,7
- 11,6 Harjavallan kirkonkylä. (Vas. tie kirkolle /0,2/ ja parantolaan). Tienhaarassa Sh-as. (Kirkko on rak. puusta ristikirkoksi 1870, alttari-
taulun »Maria Magdaleena polvistumassa ylösnousseen Vapahtajan edessä» maalannut Aleksandra Sältin 1870).
- Ajetaan kirkonkylän halki. 0,3 vas. St-as. ja kahvila. 1,9
- 13,5 Merstolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. Kiukaisten kirkolle /13,3/). Kylän jälkeen kangastaival. 3,9 Kokemäen pitäjänraja. 5,7
- 19,2 Järilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Harolan tienhaaraan /6,7/ Merstolan Kiukaisten tielle). (0,5 oik. tie kasvinviljelyskoeasemalle). Ajetaan peltolakeuden halki. (3,1 vas. tie Kokemäen kartanoon, katso Tulkkilan paikallislehteä). 4,0
- 23,2 Kokemäen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Lauttakylän /26,9/ kautta Tampereelle ja Loimaan kauppalaan, oik. tie Peipohjan as:lle /0,5/, Säkylän kirkolle /27,0/ ja Euran kirkolle /25,8/.



Nakkila—Pori, 19,2 km.

Hyvää, leveää ja suoraa valtamaantietä, joka alkutaipaleella seuraa Kokemäenjokea, laajoja, hyvinhoidettuja viljelyksiä ja suuria, komeita taloja, vanhoja kartanoita sekä useita tehtaita. Asutus tiheää.

- 0 Nakkila, Masian tienhaara. Ajetaan P suuntaan kylän halki. 4,4 Ulvilan pitäjänraja. Jatketaan Kokemäenjoen rantaa. 5,0
- 5,0 Haistilan tienhaara. (Oik. tie joen toista rantaa kulkevalle tielle). 0,3 rautatien tasoylikäytävä. (Oik. tie Haistilan as:lle /0,1/). (3,7 oik. tie kaakeli-tehtaalle). 4,6 rautatien tasoylikäytävä, vas. Ulvilan as. 5,0 vas. Sh-as. 5,1
- 10,1 Ulvilan kirkonkylä. (Oik. tie joen toista rantaa kulkevalle tielle ja kirkolle /2,3/). Oik. St-as. (Kirkko, P. Olavin nimikko, on rak. harmaasta kivistä 1300-luvulla. Tuntemattoman tait. tekemä 6-osainen alttaritaulu esittää Ehtoollisen asettamista ja Kristuksen kärsimyshistoriaa. Saarnatuoli on veistokuvilla kaunistettu, lahjoitettu kirkolle 1659. Kirkon eteisessä useita vanhoja aatelis-vaakunoita.)
- 0,1 vas. Friitalan nahkatehdas (erikoisvalmiste päällystynähat). 1,1 oik. Ulvilan kirkko. 1,3 vas. Isokartanon talousrakennukset, 1,6 oik. *Isokartano*, kuuluu Palin suvulle. 2,3 oik. *Koivistonkartano*, jolle ennen on kuulunut suurin osa Ulvilan pitäjää, omistajina ovat olleet mm. von Willebrand ja von Frenckell suvut. Nykyään tila on jaettu useaan osaan, kanta-tilan omistaa Porin kaupunki. 2,5 vas. peltoaukean takana Porin kaupunki. (5,2 oik. tie Aittaluodon tav.lait. /0,5/). 5,3 rautatien alikäytävä. Jatketaan Koiviston esikaupungin halki. 6,3 Porin kaupunginraja. 9,1
- 19,2 PORI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Itsenäisyydenkatua ja Yrjönkatua.



Pori—Nakkila, 19,2 km.

Hyvää, leveää ja suoraa valtamaantietä, joka lopputaipaleella seuraa Kokemäenjokea, laajoja, hyvinhoidettuja viljelyksiä ja suuria, komeita taloja, vanhoja kartanoita sekä useita tehtaita. Asutus tiheää.

- 0 PORI, Kauppatori. Ajetaan LE suuntaan Yrjönkatua ja Itsenäisyydenkatua. 2,8 Ulvilan pitäjänraja, ajetaan Koiviston esikaupungin halki. (3,7 vas. tie Aittaluodon tav.lait. /0,5/). 3,8 rautatien alikäytävä. Jatketaan laajan peltoaukean halki. 6,8 vas. Koivistonkartano, jolle ennen on kuulunut suurin osa Ulvilan pitäjää, omistajina ovat olleet mm. von Willebrand ja von Frenckell suvut. Nykyään tila on jaettu useaan osaan, kantatilan omistaa Porin kaupunki. 7,5 vas. Isokartano, kuuluu Palin suvulle. 7,8 oik. Isokartanon talousrakennukset. 8,0 vas. Ulvilan kirkko. 9,0 oik. Friitalan nahkatehdas (erikoisvalmiste päällystenahat). 9,1
- 9,1 Ulvilan kirkonkylä. (Vas. tie Kokemäenjoen toista rantaa kulkevalle tielle ja kirkolle /2,3/). Vas. St.as. (Kirkko, P. Olavin nimikko, on rak. harmaasta kivistä 1300-luvulla. Tunte mattoman tait. tekemä 6-osainen alttaritaulu esittää Ehtoollisen asettamista ja Kristuksen kärsimyshistoriaa. Saarnatuoli on veistokuvilla kaunistettu, lahjoitettu kirkolle 1659. Kirkon eteisessä useita vanhoja aatelisvaakunoita.)
- 0,1 oik. Sh.as. 0,5 rautatien tasoylikäytävä, oik. Ulvilan asema. (1,4 vas. tie kaakelitehtaalle). (4,8 tie Haistilan as.Me /0,1/). Rautatien tasoylikäytävä. 5,1
- 14,2 Haistilan tienhaara. (Vas tie joen toista rantaa kulkevalle tielle). Ajetaan Kokemäenjoen rantaa. 0,6 Nakkilan pitäjänraja. 5,0
- 19,2 Nakkila, Masiantienhaara. Oik. tie Irjan teen kirkolle /24,1/ Porin Rauman tielle, vas. tie Kokemäen /23,2/ kautta Tampereelle ja Loimaan kaupalaan.



Pori—Noormarkku, 15,3 km.

Viertotietä ja leveää, vaikka kuoppaista ja jonkinverran mutkaista maantietä, viljelyslakeutta ja vaihtelevaa metsämaata. Esikaupunki- ja kyläasutusta.

- 0 PORI, Kauppatori. Ajetaan IP suuntaan Yrjönkatua. 0,5 Kokemäenjoen silta, jatketaan Pohjois-Rantakatua. 1,0 (oik.) Hackmanin tehdasalueet. 1,5 Toejoen silta, Porin pitäjänraja, jatketaan Pohjois-Satakunnantietä. 2,0 rautatien alikäytävä, ajetaan viljelysaukean poikki. 4,2 vas. Sh-as. (Vas. sivutie Söörmarkun kylän kautta Noormarkkuun /11,0/), 4,5 oik. korjauspaja. 4,6
- 4,6 Ruosniemen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kullaan /19,9/ kautta Tampereelle). 0,5 vas. St-as. Esikaupungin jälkeen tie mutkittelee vaihtelevan metsämaan halki. 6,2 Noormarkun pitäjänraja. (9,7 oik. tie Noormarkun kartanoon, aikaisemmin säteri- ja veroratsutila, mainitaan jo 1400-luvun alussa, kuulunut useille suvulle, nykyisin A. Ahlström Oy:n hallussa. Kartanossa yhtiön pääkonttori). 10,2 vas. St-as. (Oik. tie Noormarkun as:n /0,3/ kautta Lassilan kylään /20,0/). 10,3 vas. Sh-as (10,5 vas. Söörmarkun kylätie yhtyy päätiehen). 10,6 Eteläjoen silta. 10,7
- 15,3 Noormarkun kirkko. Oik. tie Kankaanpään /40,4/ kautta Parkanon kirkolle, vas. tie Tuorilan /35,5/ kautta Kristiinään.
- (Noormarkun kirkko on prof. Armas Lindgrenin piirustusten mukaan kivistä ja tiilestä rak. 1933. Alttaritaulun »Tietäjät Jeesuksen seimellä» maalannut Martta Neiglick.)



Noormarkku—Pori, 15,3 km.

Leveää, vaikka kuoppaista ja jonkinverran mutkaista maantietä ja viertotietä, vaihtelevaa metsämaata ja viljelyslakeutta. Kylä- ja esikaupunkiasutusta.

- 0 Noormarkun kirkko. Ajetaan E suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 Eteläjoen silta. (0,2 oik. sivutie Söörmarkun kylän kautta Ruosniemeen päätielle /11,0/). 0,4 oik. Sh-as. 0,5 oik. St-as. (Vas. tie Noormarkun as:n /0,3/ kautta Lassilan kylään /20,0/). (1,0 vas. tie *Noormarkun kartanoon*, aikaisemmin säteri- ja veroratsutila, mainitaan jo 1400-luvun alussa, kuulunut useille suvuille, nykyisin A. Ahlström Oy:n hallussa. Kartanossa yhtiön pääkonttori). 4,5 Porin pitäjänraja. Ajetaan mutkaista tietä vaihtelevan metsämaahan halki. 10,2 oik. St-as., ajetaan esikaupunkiasutuksen halki. 10,7
- 10,7 Ruosniemen tienhaara. Jatketaan oik. viertotietä. (Vas. tie Kullaan /19,9/ kautta Tampereelle.) 0,1 vas. korjauspaja. 0,4 oik. Sh-as. (Oik. Söörmarkun kylätie yhtyy päätiehen). Jatketaan viljelysaukean poikki. 2,6 rautatien alikäytävä. 3,1 Toejoen silta, Porin kaupunginraja. Ajetaan Hackmanin tehdasalueen halki. 3,9 Kokemäenjoen silta. 4,6
- 15,3 PORI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Pohjois-Satakunnantietä, Pohjois-Rantakatua ja Yrjönkatua.



Noormarkku—Tuorila, 35,5 km.

Hyvää, suurelta osaltaan suoraa maantietä, vaihtelevia metsämaita, jokunen viljelys- ja kylämaisema, useita kauniskoskisia jokia. Asutus kylissä tiheää, muuten harvahkoa.

0 Noormarkun kirkko. Ajetaan P suuntaan kirkon ohi. 0,7 oik. matkustajakoti, jatketaan tiheään kyläasutuksen halki. 3,2 kaunista kangasta. 3,8 vas. kaunis Eteläinen joki, jota tie seuraa. 4,4 vas. joen kalliorantainen Matalakoski. 5,4 Ahlaisten pitäjänraja. 9,7

9,7 Ylikylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ahlaisten kirkolle /7,5/). 2,3 Pohjajoen silta, vas. kaunis Lampinkoski. Jatketaan lehtokujaa sekä edelleen vaihtelevan metsämaaston halki. 8,8 kaunis taloryhmä mäkililjelyksineen. 10,7 Merikarvian pitäjänraja. 14,6 vas. Sh-as. (Vas. sivutie meren rantaa kulkevalle kylätielle /9,0/). 19,1 Karvianjoen Lankosken silta, vas. mylly. 19,7 vas. Lankosken Isotaloniminen, nykyisin A. Ahlström Oy:n omistama, kartano. (20,2 oik. tie Otamon kylään /7,0/). 25,8

35,8 Tuorilan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Kristiinään, oik. tie Siikaisen kirkon /10,4/ kautta Hongonjoen kirkolle, vas. tie Merikarvian kirkolle /10,1/. Tienristeyksessä St- ja Sh-as. ja 2 kahvilaa.



Tuorila—Noormarkku, 35,5 km.

Hyvää, suurelta osaltaan suoraa maantietä, vaihtelevia metsämaita, jokunen viljelys- ja kylämaisema, useita kauniskoskisia jokia. Asutus kylissä tiheää, muuten harvahkoa.

- 0 Tuorilan tienristeys. Ajetaan E suuntaan kylän halki. Kylän jälkeen metsämaata. (5,6 vas. tie Otamon kylään /7,0/). 6,1 oik. Lankosken Isotaloniminen, nykyisin A. Ahlström Oy:n omistama, kartano. 6,7 Karvianjoen Lankosken silta, oik. mylly. 11,2 oik. Sh-as. (Oik. sivutie meren rantaa kulkevalle kylätielle /9,0/). 15,1 Ahlaisten pitäjänraja. 17,0 kaunis taloryhmä mäkilviljelyksineen. Ajetaan vaihtelevan metsämaaston halki. 23,2 vanha lehtokuja. 23,5 Pohjajoen silta, kaunis Lampinkoski. 25,8
- 25,8 Ylikylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ahlaisten kirkolle /7,5/). Ajetaan metsämaan halki. 4,3 Noormarkun pitäjänraja. 5,3 oik. Eteläjoen kalliorantainen Matalakoski, tie seuraa jokea. 5,8 kaunista kangasta. 6,5 ajetaan tiheään kyläasutuksen halki. 9,0 vas. majatalo. 9,5 vas. Noormarkun kirkko. 9,7
- 35,5 Noormarkun kirkko. Suoraan jatkuu tie Poriin /15,3/, vas. tie Kankaanpään /40,4/ kautta Parkanon kirkolle.

(Noormarkun kirkko on prof. Armas Lindgrenin piirustusten mukaan kivistä ja tiilestä rak. 1933. Alttaritaulun »Tietäjät Jeesuksen seimellä» maalannut Martta Neiglick.)



Tuorila—Kristiina, 53,1 km.

Hyvää ja suoraa, joskin alkutaipaleella kapeahkoa maantietä, komeita kylä- ja viljelysmaisia, metsätaipaleita. Asutus suuriin, vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Tuorilan tienristeys. Ajetaan P suuntaan kylän halki. 0,4 Lauttijoien silta. 8,2
- 8,2 Kuvaskankaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Isojoen kirkolle /30,3/). 5,6 vauras Honkajärvenkylä. 10,2 Vaasan lääninraja, Siipyyn pitäjä alkaa. 15,9
- 24,1 Ömossan tienhaara. Jatketaan suoraan Ömossanojan sillan yli. (Vas. tie Siipyyn kirkolle /15,7/). 0,2 vas. Suomen sodan sankarin *Wilhelm von Schwerinin muistomerkki*. 5,6 Lapväärtin pitäjänraja. Yksitoikkoinen metsätaival. (9,5 oik. sivutie Uttermossan kylän /12,0/ kautta Isojoen kirkolle). 11,9 oik. St-as. (Vas. sivutie Härkmeren kylän kautta Siipyyn kirkolle /24,0/). 12,2 vas. Isojärvi. 18,4 vas. hautausmaa. 19,5 vas. Suomen sodan *Lapväärtin taistelun muistomerkki*. (Taistelussa 29. 8. 1808 von Vegesackin johtama ruotsalainen osasto voitti venäläisen osaston). 19,6
- 43,7 Lapväärtin kirkko. Kirkon takana vanha hautausmaa.
- (Kirkko on rak. tiilestä 1851 arkkit. E. Lohrmanin piirustusten mukaan ja rakennusmestari Erkki Kuorikosken johdolla. Alttaritaulun »Pyhä Eh-toollinen» maalannut tait. E. I. Löfgren 1860.)
- 0,3 vas. Sh-as. 0,6 vas. Sh-as., käännytään vas. (Oik. tie Isojoen tielle). Ajetaan laajan kirkonkylän halki. 1,3 Isojoen silta. 1,6
- 45,3 Lapväärtin kirkonkylä. Jatketaan vas. (Oik. tie Isojoen kirkolle /33,8/ ja Karijoen kirkolle /13,9/). (1,9 oik. tie Tiukan tienhaaraan /5,0/ Kristiinan Teuvan tielle). 3,9 Kristiinan pitäjänraja. 6,6 Kristiinan kaupunginraja. 6,9 edessä hyvä näköala kaupunkiin. 7,2 rautatien ylikäytävä. 7,4
- 52,7 Itäpään tienhaara. (Oik. tie Teuvan kirkon /33,9/ kautta Kurikan kirkolle). 0,2 Kaupunginselän silta, vas. satama. 0,4
- 53,1 KRISTIINA, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Lappväärtintietä.



Kristiina—Tuorila, 53,1 km.

Hyvää ja suoraa, joskin alkutaipaleella kapeahkoa maantietä, komeita kylä- ja viljelysmaisemia, metsätaipaleita. Asutus suuriin, vauraiisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 KRISTIINA, Kauppatori. Ajetaan I suuntaan yli Kaupunginselän sillan, oik. satama. 0,4
- 0,4 Itäpään tienhaara. Jatketaan oik. Lapväärtintietä. (Vas. tie Teuvan kirkon /33,9/ kautta Kurikan kirkolle). 0,2 rautatien ylikäytävä. 0,8 Kristiinan pitäjänraja. 3,5 Lapväärtin pitäjänraja. (5,5 vas. tie Tiukan tienhaaraan /5,0/ Kristiinan Teuvan tielle). 7,4
- 7,8 Lapväärtin kirkonkylä. Jatketaan oik. (Suoraan tie Isojoen kirkolle /33,8/ ja Karijoen kirkolle /13,9/). Ajetaan laajan kirkonkylän halki. 0,3 Isojoen silta. 1,0 käännytään oik. (Vas. tie Isojoen tielle). Oik. Sh-as. 1,3 oik. Sh-as. 1,6
- 9,4 Lapväärtin kirkko. Kirkon takana vanha hautausmaa.

(Kirkko on rak. tiilestä 1851 arkkit. E. Lohrmanin piirustusten mukaan ja rakennusmestari Erkki Kuorikosken johdolla. Alttaritaulun »Pyhä Ehtoollinen» maalannut tait. E. I. Löfgren 1860.)

- 0,1 oik. Suomen sodan *Lapväärtin taistelun muistomerkki*. (Taistelussa 29. 8. 1808 von Vegesakin johtama ruotsalainen osasto voitti venäläisen osaston). 1,2 oik. hautausmaa. 3,8 oik. Isojärvi. 7,7 vas. St-as. (Oik. sivutie Uttermossan kylän /12,0/ kautta Isojoen kirkolle). 14,0 Siipyyn pitäjänraja. 19,4 oik. Suomen sodan sankarin *Vilhelm von Schwerinin muistomerkki*. 19,6 Ömossanojan silta. 19,6
- 29,0 Ömossan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Siipyyn kirkolle /15,7/). 5,7 Turun ja Porin lääninraja, Merikarvian pitäjä alkaa. 10,3 vauras Honkajärvenkylä. 15,9
- 44,9 Kuvaskankaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Isojoen kirkolle /30,3/). 7,8 Lauttjoen silta. 8,2
- 53,1 Tuorilan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Noormarkun /35,5/ kautta Poriin, oik. tie Merikarvian kirkolle /10,1/, vas. tie Siikaisen kirkon /10,/ kautta Honkajoen kirkolle. Tienristeyksessä St. ja Sh-as. ja 2 kahvilaa.



Kirstiina—Närpiö, 25,5 km.

Hyvää, leveää ja suoraa maantietä, komeita näköaloja laajoille viljelyksille ja tiheästi asuttuihin kyliin, metsätaipaleita. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 KRISTIINA, Kauppatori. Ajetaan L suuntaan Raastuvankatua, Aitakatua ja Närpiöntietä. 0,9 Kristiinan pitäjänraja. Viljelysten jälkeen karua metsämaata. (3,4 vas. tie Carlo'hun, jossa kylpylä ja huvilayhdyskunta). 8,0 Närpiön pitäjänraja. Ajetaan edelleen yksitoikkoisen metsämaaston halki. 10,5
- 10,5 Mustakankaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tiukan tienhaaraan Kristiinan Teuvan tielle /6,8/). 2,5 edessä komea kylämaisema, vas. Pielahden selkä. 3,9 oik. Pielahden rukoushuone. 4,0 vas. jalkapallokenttä. 4,2 oik. St-as. Ajetaan vauraan kylän halki. 9,2 edessä Närpiön peltolakeutta, taustalla kirkko. 13,0 vas. Närpiönjoen rautatiesilta. 13,1 rautatien tasoylikäytävä. 13,3
- 23,8 Aseman tienhaara. (Oik. tie Närpiön as:lle /0,3/). Jatketaan kylän halki. 0,3
- 24,1 Finbyn tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Ravin tienhaaraan /13,3/ Kristiinan Teuvan tielle). Tienhaarassa Sh-as. 1,2 Närpiönjoen komea kivisilta. 1,4
- 25,5 Närpiö, Näsbyn tienhaara. Oik. tie Pirttikylän /30,6/ kautta Vaasaan, vas. tie Kaskiseen /13,0/. Tienhaarassa St-as. ja kahvila.



Närpiö—Kristiina, 25,5 km.

Hyvää, leveää ja suoraa maantietä, komeita näköaloja laajoille viljelyksille ja tiheästi asuttuihin kyliin, metsätaipaleita. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Närpiö, Näsbyn tienhaara. Ajetaan I suuntaan kylän halki. 0,2 Närpiönjoen komea kivi-silta. 1,4
- 1,4 Finbyn tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Ravin tienhaaraan /13,3/ Kristiinan Teuvan tielle). Tienhaarassa Sh-as. Ajetaan edelleen kylän halki. ... 0,3
- 1,7 Aseman tienhaara. (Vas. tie Närpiön asille /0,3/). 0,1 oik. Närpiönjoen rautatiesilta. 0,2 rautatien tasoylikäytävä. Ajetaan Närpiön peltolakeuden halki. 5,8 vas. komea niittyaukea. 8,5 oik. kaunis näköala Pielahden selälle, ajetaan vauraan kylän halki. 9,1 vas. St-as. 9,3 oik. jalkapallokenttä. 9,4 vas. Pielahden rukoushuone. Kylän jälkeen metsätaival. 13,3
- 15,0 Mustakankaan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Tiukan tienhaaraan Teuvan Kristiinan tielle /6,8/). Ajetaan karun, yksitoikkoisen metsämaaston halki. 2,8 Kristiinan pitäjänraja. (7,1 oik. tie Carlro'hun, jossa kylpylä ja huvilayhdyskunta). Edelleen karua metsämaata ja sitten vaatimattomia viljelyksiä. 9,6 Kristiinan kaupunginraja. 10,5
- 25,5 KRISTIINA, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Närpiöntietä, Aitakatua ja Raastuvankatua.



Närpiö—Kaskinen, 13,0 km.

Kohtalaista, joskin paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä, laajoja viljelysmaisia tiheästi asuttuine kylineen, näköaloja meren lahdelmille.

- 0 Närpiö, Näsbyn tienhaara. Ajetaan E suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 vas. saha. 0,3
- 0,3 Rantatienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Korsnäsin kirkon /47,2/ kautta meren rantaa Vaaasaan). 1,1
- 1,4 Närpiön kirkko. Kirkkoa ympäröivät n.s. »kirkkotallit», joita on 343.
(Kirkko on rak. harmaasta kivistä 1435, myöhemmin useampaan otteeseen laajennettu, viimeksi 1771, jolloin kirkko sai nykyisen ristinmuodon. Alttaritaulun »Kristuksen ristiinnaulitseminen» maalannut tait. Pehr Hörbergin 1803. — Kirkon E puolella hautausmaa).
- 0,8 ajetaan laajan peltoaukean laitaa. 3,7 rautatien tasoylikäytävä, vas. laaja, komea viljelys- ja kylämaisema. Jatketaan metsän halki. 9,3 oik. Tervalahdensingä. 9,4 rautatien tasoylikäytävä. 9,8 oik. Benvikin kartano (katso Kaskisen paikallislehteä), vas. Itäinen selkä. 10,1 Kaskisen kaupunginraja, Kaskisensalmen kivilta. 10,3 vas. Kaskisen kettula. 10,7 käännytään oik. (Suoraan jatkuu katu satamaan). 11,6
- 13,0 KASKINEN, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Sulkukatua ja Raatihuoneenkatua.



Kaskinen—Närpiö, 13,0 km.

Hyvää, joskin paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä, näköaloja meren lahdelmille, laajoja viljelysmaisemia tiheästi asuttuine kylineen.

- 0 KASKINEN, Kauppatori. Ajetaan P suuntaan Raatihuoneenkatua ja Sulkukatua. 0,9 käännytään vas. 1,1 oik. Kaskisen kettula. 1,4 Kaskisensalmen kivisilta, Närpiön pitäjänraja, vas. kaunis näköala Kaskisensalmelle ja Tervalahden selälle, 1,8 oik. Itäinen selkä, vas. Benvikin kartano (katso Kaskisen paikallislehteä). 2,2 rautatien tasoylikäytävä. 2,3 jatketaan metsän halki. 7,9 rautatien tasoylikäytävä, oik. laaja, komea viljelys- ja kylämaisema, jatketaan kylän halki peltoaukean reunaan. 11,6
- 11,6 Närpiön kirkko. Kirkkoa ympäröivät n.s. »kirkkotallit», joita on 343.
(Kirkko on rak. harmaasta kivistä 1435, myöhemmin useampaan otteeseen laajennettu, viimeksi 1771, jolloin kirkko sai nykyisen ristinmuodon. Alttaritaulun »Kristuksen ristiinnaulitseminen» maalannut tait. Pehr Hörbergin 1803. — Kirkon E puolella hautausmaa).
Jatketaan kirkonkylän halki. 1,1
- 12,7 Rantatienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Korsnäsin kirkon /47,2/ kautta meren rantaa Vaasaan). 0,2 oik. saha ja mylly. 0,3
- 13,0 Närpiö, Näsbyn tienhaara. Suoraan jatkuu tie Pirttikylän /30,6/ kautta Vaasaan, oik. tie Kristiinaan /25,0/.



Närpiö—Pirttikylä, 30,6 km.

Hyvää, suoraa ja leveää maantietä, joka kulkee taajaan-asuttujen kylien ja laajojen peltolakeuksien halki seuraten Närpiönjokea. Vanhaa vaurasta viljelysseutua.

- 0 Närpiö, Näsbyn tienhaara. Ajetaan P suuntaan, vas. St-as. 0,1 oik. Sh-as. ja kahvila. 0,3 vas. autokorjaamo. Jatketaan edelleen kauppalamaisen kylän halki. 1,0 vas. Näsbyn rukoushuone. 2,4 alkaa pitkä suora taival. 6,0 tie kulkee halki laajan viljelyslakeuden. 8,1 ja 8,2 vas. Sh-as. Ajetaan Yttermarkun kylän halki. 11,5 laaja suo. 13,1 Ylimarkun pitäjänraja. 15,0 yli 12 km pitkä suora taival päättyy. 15,3
- 15,3 Rovhökin tienhaara. (Vas. tie Rangin kylään /10,3/ meren rantaa kulkevalle tielle). 1,1
- 16,4 Ylimarkun kirkko. Jatketaan suoraan kirkonkylän halki. (Vas. tie Korsnäsin kirkolle /32,3/).
- (Ylimarkun kirkko on arkkitt. Th. Granstedtin piirustusten mukaan rak. puusta 1878. Kirkossa historialliset urut, jotka olivat käytännössä Tukholman kuninkaallisessa oopperassa jo Kustaa III:n aikana. Alttaritaulun paikalla kullattu risti, saatu kirkkoon 1878. — Kirkkotarhassa vapaussodassa kaatuneiden ylimarkkulaisten kaunis sankarihauta).
- Vas. hautausmaa. 0,2 vas. kahvila, oik. St-as. 0,3 vas. St-as. 0,4
- 16,8 Ylimarkun kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Teuvan kirkolle /24,5/). 0,2 oik. Sh-as., vas. komea osuusmeijeri. 1,0 alkaa pitkä suora taival. 2,2 oik. Närpiönjoki. 8,9 Pirttikylän pitäjänraja. 9,7 suora taival päättyy. 10,0 edessä Pirttikylän kirkko. 13,3 vas. majatalo. 13,4 oik. ajokalutehdas. 13,5 vas. St-as. 13,6 vas. matkustajakoti ja kahvila. 13,8
- 30,6 Pirttikylän kirkko. Suoraan jatkuu tie Vaasaan /51,1/, oik. tie Järvenpäänkylän /17,7/ kautta Jurvan kirkolle.

(Kirkko on rak. puusta 1783, alttaritaulu »Paimenet Jeesus-lapsen ääressä» Toini Kallion tekemä jäljennös Albert Edelfeltin taulusta Vaasan kirkossa.)



Pirttikylä—Närpiö, 30,6 km.

Hyvää, suoraa ja leveää maantietä, joka kulkee taajaan asuttujen kylien ja laajojen peltolakeuksien halki seuraten Närpiönjokea. Vanhaa vaurasta viljelysseutua.

- 0 Pirttikylän kirkko. Ajetaan LE suuntaan kirkonkylän halki. 0,2 oik. matkustajakoti ja kahvila. 0,3 oik. St-as. 0,4 vas. ajokalutehdas. 0,5 oik. majatalo. Kylän jälkeen lyhyt metsätaival. 4,1 alkaa pitkä suora taival. 4,9 Ylimarkun pitäjänraja, ajetaan Närpiönjoen komeaa viljelyslaaksoa. 12,8 suora taival päättyy. 13,6 oik. komea osuusmeijeri, vas. Sh-as. 13,8
- 13,8 Ylimarkun kirkonkylä. Jatketaan suoraan kirkonkylän halki. (Vas. tie Teuvan kirkolle /24,5/). 0,1 oik. St-as. 0,2 oik. kahvila, vas. St-as. 0,4
- 14,2 Ylimarkun kirkko. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Korsnäsin kirkolle /32,3/). Oik. hautausmaa.
- (Ylimarkun kirkko on arkkite. Th. Granstedtin piirustusten mukaan rak. puusta 1878. Kirkossa historialliset urut, jotka olivat käytännössä Tukholman kuninkaallisessa oopperassa jo Kustaa III:n aikana. Alttaritaulun paikalla kullattu risti, saatu kirkkoon 1878. — Kirkkotarhassa vapaussodassa kaatuneiden ylimarkkulaisten kaunis sankarihauta).
- Ajetaan Närpiönjoen komeaa viljelyslaaksoa kylän halki. 1,1
- 15,3 Rovhökin tienhaara. (Oik. tie Rangin kylään /10,3/ meren rantaa kulkevalle tielle). 0,3 alkaa pitkä suora taival. 2,2 Närpiön pitäjänraja. 3,8 laaja suo. 7,0 ja 7,1 oik. Sh-as. Ajetaan Yttermarkun kylän halki. 9,3 tie kulkee halki laajan viljelyslakeuden. 12,9 yli 12 km pitkä suora taival päättyy. 14,3 oik. Näsbyn rukoushuone, ajetaan kauppalamaisen kylän halki. 15,0 oik. autokorjaamo. 15,2 kahvila ja Sh-as. 15,3 oik. St-as. 15,3
- 30,6 Närpiö, Näsbyn tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kaskiseen /13,0/, vas. tie Kristiinaan /25,5/. Tienhaarassa Sh-as. ja kahvila.



Pirttikylä—Vaasa, 51,1 km.

Hyvää, verraten suoraa, joskin alkutaipaleella paikoin kapeahkoa maantietä, laajoja viljelysmaisia, metsätaipaleita. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä, vanhoja kulttuurimuistoja.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Pirttikylän kirkko. Ajetaan P suuntaan peltojen halki. | 3,2 |
| 3,2 | Dalbackan tienhaara. (Vas. tie Petolahden kirkolle /17,3/). 6,0 ajetaan suoalueen halki. 7,4 vas. St-as. 10,1 Maalahden pitäjänraja. | 15,4 |
| 18,6 | Kolnebackan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Jurvan kirkolle /27,4/). 2,0 Murtojoen silta. | 2,2 |
| 20,8 | Långåminnen tienhaara. Jatketaan suoraan peltoaukean reunaan. (Vas. tie Maalahden kirkonkylään /11,6/). 0,1 vas. 2 kahvilaa. 1,5 Helgejoen silta. 2,5 vas. laaja peltolakeus. 2,7 Sulvan pitäjänraja. (9,0 vas. sivutie Sulvan kirkolle /9,0/). 9,4 Mustasaaren pitäjänraja. | 15,9 |
| 36,7 | Sandin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Sulvan kirkon /10,1/ kautta meren rantaa Närpiön kirkolle). Vas. Laihianjoki. | 0,5 |
| 37,2 | Helsinginkylän tienhaara. Jatketaan vas. Laihianjoen vanhan kivisillan yli. (Suoraan jatkuu tie Laihian /14,0/ kautta Lapualle ja Ikaaliseen, oik. kylätie Pundarsiin /8,0/). Tienhaarassa Sh-as. ja kahvila. Joen saarella St-as. ja kahvila. (0,1 oik. tie Tuovilan as:lle /3,5/). Jatketaan Laihianjoen P rantaa. 2,1 edessä Mustasaaren kirkko ja Vaasan radio-masto. 4,9 Vaasan kaupunginraja. 6,7 oik. kaunis lehmuskuja <i>Mustasaaren kirkolle</i> , vas. KORSHOLMAN LINNAN rauniot (katso Vaasan paikallislehteä). 6,8 oik. kahvila. | 7,0 |
| 44,2 | Kauppiaskadun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vähänkyrön /22,2/ kautta Kokoola). 0,1 vas. St-as. ja kahvila. (Vas. tie Vaasaan /6,5/). 0,2 oik. Mustasaaren vanhan, keskiaikaisen kirkon rauniot. 0,3 vas. Vaasan yleisradioasema. 0,4 rautatien tasoylikäytävä. (0,5 oik. tie Sepänkylään /5,6/). 3,4 vas. sairaala. 5,6 rautatien tasoylikäytävä. 6,4 rautatien ylikäytävä. | 6,9 |
| 51,1 | VAASA, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Vaasanpuistikkoa. | |



Vaasa—Pirttikylä, 51,1 km.

Hyvää, verraten suoraa, joskin lopputaipaleella paikoin kapeahkoa maantietä, laajoja viljelysmaisia, metsätaipaleita. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä, vanhoja kulttuurimuistoja.

- 0 VAASA, Kauppatori. Ajetaan I suuntaan Vaasanpuistikkoon. 0,4 rautatien ylikäytävä, käännytään oik. 1,3 rautatien tasoylikäytävä. 3,5 oik. sairaala. (6,4 vas. tie Sepänkylään /5,6/). 6,5 rautatien tasoylikäytävä. 6,6 oik. Vaasan yleisradioasema. 6,7 vas. Mustasaaren keskiaikaisen kirkon rauniot. 6,8 oik. St-as. ja kahvila. (Oik. tie Vaasaan /6,5/). 6,9
- 6,9 Kauppiaskadun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vähänkyrön /22,2/ kautta Kokkolaan). 0,2 vas. kahvila. 0,3 oik. KORSHOLMAN LINNAN rauniot, vas. kaunis lehmuskuja *Mustasaaren kirkolle* (katso Vaasan paikallislehteä). 2,1 Mustasaaren pitäjänraja. 6,9 jatketaan oik. Laihianjoen sillan yli. (Suoraan tie Tuovilan as:lle /3,5/). Oik. St-as ja kahvila. 7,0
- 13,9 Helsinginkylän tienhaara. Jatketaan oik. Laihianjoen E rantaa. (Suoraan kylätie Pundarsiin /8,0/, vas. tie Laihian /14,0/ kautta Lapualle ja Ikaaliseen). Tienhaarassa Sh-as. ja kahvila. 0,5
- 14,4 Sandin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Sulvan kirkon /10,1/ kautta meren rantaa Närpiön kirkolle). (6,9 oik. sivutie Sulvan kirkolle /9,0/). 13,2 Maalahden pitäjänraja. 14,4 Helgejoen silta. 15,8 oik. 2 kahvilaa. 15,9
- 30,3 Långåminnen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Maalahden kirkonkylään /11,6/). 0,2 Murtojoen silta. 2,2
- 32,5 Kolnebackan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Jurvan kirkolle /27,4/). 5,3 Pirttikylän pitäjänraja. 8,0 oik. St-as. 15,4
- 47,9 Dalbackan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Petolahden kirkolle /17,3/). 3,2
- 51,1 Pirttikylän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Närpiön /30,6/ kautta Kristiinaan ja Kaskiseen, vas. tie Järvenpään kylän /17,7/ kautta Jurvan kirkolle.

(Kirkko on rak. puusta 1783, alttaritaulu »Paime-
net Jeesus-lapsen ääressä» Toini Kallion tekemä
jäljennös Albert Edelfeltin taulusta Vaasan kir-
kossa.)



Vaasa—Maksamaa, 37,8 km.

Alkutaipaleella leveää ja suoraa, lopputaipaleella kapeaa ja mutkaista maantietä, kylä- ja viljelysmaisia, näköaloja meren lahille. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 VAASA, Kauppatori. Ajetaan I suuntaan Vaasanpuistikkoa. 0,4 rautatien ylikäytävä. Jatketaan suoraan. 0,8 oik. autokorjaamo. 0,9 vas. hyppyri- ja kelkkamäki. 4,7 Sepänkylän kivisiä peltoja. 5,3
- 5,3 Smedsbyn tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Vanhaan Vaasaan /5,5/). (0,5 vas. tie Petäjämäen kylään meren rannalle /12,0/). 3,4 Koivulahden pitäjänraja, ajetaan suoraa tietä. 7,5 hyvä näköala Koivulahden kirkonkylään. 8,9 käännetään oik. (Vas. tie kirkolle /0,3/). 9,1
- 14,4 Koivulahti, Viikin tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Skatilan /8,4/ kautta Mustasaaren Vähänkyrön tielle, vas. tie kirkon ohi Petäjämäen kylään /10,7/).
- (Koivulahden kirkko on talollisen Hans Larsson Qveflanderin johdolla puusta rak. 1692. Altaritaulun »Pääsiäisaamu» maalannut tait. Berndt Lagerstam 1905.)
- 0,9 Kyrönjoen komea rautatiesilta, sillalta valtava näköala laajoille joenrantaniityille. 2,7 Kyrönjoen haaran silta. 5,7 oik. St-as. 5,8 Vassorinlahden silta. 6,9
- 21,3 Kunin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Veikarsin tienhaaraan /12,2/ Mustasaaren Vähänkyrön tielle). Tie muuttuu kapeaksi ja mutkaiseksi, metsätaival. 3,2 ajetaan laajan viljelysaukean halki. 5,9 vas. Vassorin selkä, jonka rantaa tie seuraa. 8,9 vas. kaunis näköala Vassorin selälle. 9,2 käännetään oik. (Vas. tie Vassorinkylän taloihin). 11,8 Maksamaan pitäjänraja. 12,1 vas. näköala Maksamaanlahdelle. ... 12,8
- 34,1 Ölingin tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Maksamaan kirkolle /1,6/. Kirkko rak. puusta 1824 Heikki Kuorikosken johdolla, 2-osaisen alttaritaulun »Jeesus ristillä» ja »Ehtoollinen» maalannut C. F. Sundström 1829). 2,4 käännetään oik. (Vas. tie Maksamaan kirkolle /2,0/). 3,7
- 37,8 Maksamaa, Kerklaksin tienhaara. Oik. tie Vöyrin kirkolle /11,0/, vas. tie Oravaisten /18,8/ kautta Uuteenkaarlepyyhyn.



Maksamaa—Vaasa, 37,8 km.

Alkutaipaleella kapeaa ja mutkaista, lopputaipaleella leveää ja suoraa maantietä, kylä- ja viljelysmaisia, näköaloja meren lahdille. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Maksamaa, Kerklaksin tienhaara. Ajetaan L suuntaan viljelysmaiden halki. 1,3 käännetään vas. (Oik. tie Maksamaan kirkolle /2,0/. Kirkko on rak. puusta 1824 Heikki Kuorikosken johdolla, 2-osaisen alttaritaulun »Jeesus ristillä» ja »Ehtoollinen» maalannut C. F. Sundström 1829). 3,7
- 3,7 Ölingin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Maksamaan kirkolle /1,6/). 0,7 oik. hyvä näköala Maksamaanlahdelle. 1,0 Koivulahden pitäjänraja. 3,6 käännetään vas. (Oik. tie Vassorinkylän taloihin). 3,9 oik. kaunis näköala Vassorinselälle. 6,2 oik. Vassorinselkä, jonka rantaa tie seuraa. 9,6 ajetaan laajan viljelysaukean halki. Viljelysten jälkeen metsätaival. 12,8
- 16,5 Kunin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Veikarsin tienhaaraan /12,2/ Vähänkyrön Mustasaaren tielle). Tie muuttuu leveämmäksi ja suoremaksi. 1,1 Vassorinlahden silta. 1,2 vas. St-as. 4,2 Kyrönjoen haaran silta. 5,9 Kyrönjoen komea rautatiesilta, siltaalta valtava näköala laajoille joenrantaniityille. . . . 6,9
- 23,4 Koivulahti, Viikin tienristeys. Jatketaan suoraan kirkonkylän halki. (Oik. tie kirkon ohi Petäjämäen kylään meren rannalle /10,7/, vas. tie Skatilan /8,4/ kautta Vähänkyrön Mustasaaren tielle).
(Koivulahden kirkko on talollisen Hans Larsson Qveflanderin johdolla puusta rak. 1692. Alttaritaulun »Pääsiäisaamu» maalannut tait. Berndt Lagerstam 1905.)
- 0,2 käännetään vas. (Oik. tie kirkolle /0,3/). Ajetaan edelleen kirkonkylän halki. Kylän jälkeen metsätaival. 5,7 Mustasaaren pitäjänraja. (8,6 oik. tie Petäjämäen kylään /12,0/). Ajetaan Sepänkylän kivisten peltojen halki. 9,1
- 32,5 Smedsbyn tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Vanhaan Vaasaan /5,6/). Kylän jälkeen karu, harvaanasuttu metsätaival. 4,4 oik. hyppyri- ja kelkkämäki. 4,5 vas. autokorjaamo. 4,8 rautatien yli käytävä. 5,3
- 37,8 VAASA, Kauppatori. (Katso paikallislehteä).
Kaupunkiin tullaan Vaasanpuistikkoa.



Maksamaa—Oravainen, 18,8 km.

Suurelta osaltaan uusittua, suoraa ja hyvää maantietä, laajoja viljelyslakeuksia, metsätaipaleita. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Maksamaa, Kerklaksin tienhaara. Ajejaan I suuntaan peltoaukeiden ja vaihtelevien metsämaiden halki. 1,2 Vöyrin pitäjänraja. 8,7 Vöyrinjoen silta. 11,4
- 11,4 Kaitsorin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vöyrin kirkolle /13,4/). 0,6 Oravaisten pitäjänraja. (Vas. tie Hellnäsin satamaan /3,2/). 4,2 Wilhelm von Schwerinin silta. 4,7 vas. vilahtaa meren lahti, alkaa uusittu tie. 5,9 Koyjoen silta, vas. Oravaisten selkä. 7,4
- 18,8 Oravainen, Kirkkomäen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Uuteenkaarlepyyhyn /33,7/, oik. tie Isotalon tienhaaraan /32,5/ Lapuan Uudenkaarlepyyn tielle. Tienhaarassa 2 St.as., matkustajakoti ja kahvila.

(Oravaisten kirkko — Isotalon tien varressa /0,2/ — on bysanttilaiseen tyyliin puusta rak. 1797, korj. viimeksi 1911. 2-osaisen alttaritaulun »Vapahtaja ristillä» ja »P. Ehtoollinen» maalannut J. E. Lindh 1920. — Kirkkomäellä on myös Oravaisten, Suomen sodan ratkaisevan ja verisimmän taistelun komea graniittinen muistomerkki. Taistelu suoritettiin 14. 9. 1808).



Oravainen—Maksamaa, 18,8 km.

Suurelta osaltaan uusittua, suoraa ja hyvää maantietä, laajoja viljelyslakeuksia, metsätaipaleita. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Oravainen, Kirkkomäen tienhaara. Ajetaan E suuntaan kylän halki. 0,7 oik. kaunis näköala Oravaisten selälle. 1,5 Kovjoen silta, oik. Oravaisten selkä. 2,7 oik. vilahtaa meren selkä. 3,2 Vilhelm von Schwerinin silta. 6,8 Vöyrin pitäjänraja. (Oik. tie Hellnäsin satamaan /3,2/). 7,4
- 7,4 Kaitsorin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Vöyrin kirkolle /13,4/). Ajetaan peltoaukeiden ja vaihtelevien metsämaiden halki. 2,7 Vöyrinjoen silta. 10,2 Maksamaan pitäjänraja. 11,4
- 18,8 Maksamaa, Kerklaksin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Vaasaan /37,8/, vas. tie Vöyrin kirkolle /11,0/.



Oravainen—Uusikaarlepyy, 33,7 km.

Kohtalaista, mutta kapeaa ja hyvin mutkaista vanhaa valtatietä, jokunen laaja viljelys- ja kylämaisema, näköaloja merenlahdille, metsätaipaleita. Vanhaa, vaurasta asutusta.

- 0 Oravainen, Kirkkomäen tienhaara. Ajetaan P suuntaan kirkonkylän halki. 0,3 vas. majatalo. (0,6 vas. tie Oravaisten satamaan /1,0/). 0,9 vas. Sh-as. 2,0
- 2,0 Kullaan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Oravaisten tehtaalle /1,6/ ja Jepuan kirkolle /19,1/). 0,7 vas. Oravaisten selkä. 1,2 Kimonjoen silta. 2,0 vas. komea näköala Oravaisten selälle. 3,8 Munsalan pitäjänraja. Harvaanasuttu metsätaival. 12,0 ajetaan Hirvilahden kylän halki. 12,2 oik. opettaja Anders Svedbergin muistokivi 1862 perustamansa koulun kohdalla. (15,1 oik. tie Pensolan kylään Kullaan Jepuan tielle /10,0/). Munsalanjoen silta, jatketaan peltojen halki, edessä Munsalan kirkko. (17,0 vas. tie Monäsin kylään meren rannalle /12,0/). 18,4 vas. majatalo. 18,8 vas. St- ja Sh-as. sekä kahvila. 18,9
- 20,9 Munsalan kirkko. Vas. St-as.
(Kirkko on rak. harmaasta kivistä 1779 ristikkokoksi, korj. viimeiksi 1914. 3-osaisen alttaritaulun »Kristus Getsemanessa», »Kristus ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen» maalannut tait. Erik Joh. Lind 1800).
- Kylän jälkeen vaihtelevaa maastoa. 3,5 vas. kaunis Loilahti. 7,8 Uudenkaarlepyyn pitäjänraja. (8,9 oik. tie Juuttan taistelukentälle /1,0/, — katso Uudenkaarlepyyn paikallislehteä — ja Lapuanjoen rantaa Jepuan kirkolle). 9,3 oik. Lapuanjoki, jonka rantaa tie seuraa. 12,0 Uudenkaarlepyyn kaupunginraja. 12,5 Lapuanjoen silta, vas. Stadsforsenin koskessa kaupungin sähkölaitos, käännyttään vas. 12,8
- 33,7 UUSIKAARLEPYY, Esplanadinkatu. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Pankkikatua.



Uusikaarlepyy—Oravainen, 33,7 km.

Kohtalaista, mutta kapeaa ja hyvin mutkaista vanhaa valtatietä, jokunen laaja viljelys- ja kylämaisema, näköaloja meren lahdelta, metsätaipaleita. Vanhaa, vaurasta asutusta.

- 0 UUSIKAARLEPYY, Esplanadinkatu. Ajetaan L suuntaan Pankkikatua. 0,3 Lapuanjoen silta, oik. kaupungin sähkölaitos Stadsforsenin koskessa. Jatketaan joen rantaa vas., oik. Seminaarikatu, joka johtaa seminaarialueelle. 0,8 Uudenkaarlepyyn pitäjänraja. (3,9 vas. tie *Juuttaan taistelukentälle* /1,0/ — katso Uudenkaarlepyyn paikallislehteä — ja Lapuanjoen rantaa Jepuan kirkolle). 5,0 Munsalan pitäjänraja. 8,3 edessä kaunis Loilahti. 12,8
- 12,8 Munsalan kirkko. Oik. St-as.
(Kirkko on rak. harmaasta kivistä 1779 ristikirkoksi, korj. viimeiksi 1914. 3-osaisen alttaritaulun »Kristus Getsemanessa», »Kristus ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen» maalannut tait. Erik Joh. Lind 1800).
- 0,1 oik. St- ja Sh-as. sekä kahvila. 0,5 oik. majatalo. (1,9 oik. tie Monäsin kylään meren rannalle /12,0/). 3,8 Munsalanjoen silta. (Vas. tie Pensolan kylään Jepuan Kullaan tielle /10,0/). 6,7 ajetaan Hirvilahden kylän halki, vas. opettaja *Anders Svedbergin muistokivi* 1862 perustamansa koulun kohdalla. 15,1 Oravaisten pitäjänraja. 16,9 oik. komea näköala Oravaisten selälle. 17,7 Kimonjoen silta, 18,9
- 31,7 Kullaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Oravaisten tehtaalle /1,6/ ja Jepuan kirkolle /19,1/). 1,1 oik. Sh-as. (1,4 oik. tie Oravaisten satamaan /1,0/). 1,7 oik. majatalo. 2,0
- 33,7 Oravainen, Kirkkomäen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Maksamaan /18,8/ kautta Vaasaan, vas. tie Isotalon tienhaaraan /32,5/ Uudenkaarlepyyn Lapuan tielle. — Tienhaarassa 2 St-as., matkustajakoti ja kahvila.
(Oravaisten kirkko — Isotalon tien varressa /0,2/ — on bysanttilaiseen tyyliin puusta rak. 1797, korj. viimeiksi 1911. 2-osaisen alttaritaulun »Vapahtaja ristillä» ja »P. Ehtoollinen» maalannut J. E. Lindh 1920. — Kirkkomäellä on myös Oravaisten, Suomen sodan ratkaisevan ja verisimmän taistelun komea graniittinen muistomerkki. Taistelu suoritettiin 14. 9. 1808).



Uusikaarlepyy—Pietarsaari, 22,2 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja paikoin kapeaa vanhaa valtatieta, metsäisiä hiekkakankaita, jokunen kylä- ja viljelysmaisema. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 UUSIKAARLEPYY, P a n k k i k a t u. Ajetaan P suuntaan I. Esplanaadinkatua. 0,4 vas. Lapuanjoki, taustalla seminaarin rakennukset. 0,7 Uudenkaarlepyyn pitäjänraja. 0,9 vas. *Kuddnäsin kartano* ja *Topeliuksen muistokivi* (katso Uudenkaarlepyyn paikallislehteä). 1,5 vas. hautausmaa. 3,1 vas. Lapuanjoen suu. 5,8 Soklotjoen silta, ajetaan Soklotin kylän halki. 8,7 Pietarsaaren pitäjänraja. 14,3
- 14,3 Sundbyn tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. suora tie Pännäisen as:lle /7,1/ Pietarsaaren Kokkolan tielle). Ajetaan männikkökangasta. 5,8 edessä hyvä näköala Pietarsaaren kirkonkylään. 6,8 vas. *Pietarsaaren kirkko* (katso Pietarsaaren paikallislehteä). 7,1 vas. yleisradioasema. 7,2 Pietarsaaren kaupunginraja. 7,3
- 21,6 Etelätulli. Jatketaan kaunista koivukujaa. (Oik. tie Kolpin /15,3/ kautta Kokkolaan). 0,6
- 22,2 PIETARSAARI, K a u p p a t o r i. (Katso paikallislehteä). Kaupunkin tullaan Isoakatua.



Pietarsaari—Uusikaarlepyy, 22,2 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja paikoin kapeaa vanhaa valtatieä, metsäisiä hiekkakankaita, jokunen kylä- ja viljelysmaisema. Asutus vauraisiin kyliin keskittyntä.

- 0 PIETARSAARI, Kauppatori. Ajetaan E suuntaan Isoakutua. 0,6
- 0,6 Etelätulli. Jatketaan oik. (Vas. tie Kolpin /15,3/ kautta Kokkolaan). 0,1 Pietarsaaren pitäjänraja. Jatketaan kirkonkylän halki. 0,2 oik. yleisradioasema. 0,5 oik. *Pietarsaaren kirkko* (katso Pietarsaaren paikallislehteä). Kylän jälkeen kaunistaa määnikkökangasta. 7,8
- 7,9 Sundbyn tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Pännäisen as:lle /7,1/ Pietarsaaren Kokkolan tielle). Ajetaan vaihtelevien metsä- ja viljelysmaiden halki. 5,6 Uudenkaarlepyyn pitäjänraja. 6,9 ajetaan Soklotin kylän halki. 8,5 Soklotjoen silta. 11,2 oik. Lapuanjoen suu. 12,5 oik. hautausmaa. 13,4 oik. *Kuddnäsin kartano ja Topeliuksen muistokivi* (katso Uudenkaarlepyyn paikallislehteä). 13,6 Uudenkaarlepyyn kaupunginraja. 13,9 oik. Lapuanjoen takana seminaarin rakennukset. 14,3
- 22,2 UUSIKAARLEPYY, Pankkikatu. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan I. Esplanaadinkatua.



Pietarsaari—Kolppi, 15,9 km.

Hyvää ja leveää, alkutaipaleella suoraa, lopputaipaleella mutkaista maantietä, etupäässä metsämaita, jokunen laaja viljelys- ja kylämaisema. Asutus suuriin, vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- | | | |
|------|---|-----|
| 0 | PIETARSAARI, Kauppatori. Ajetaan E suuntaan Isoakatua..... | 0,6 |
| 0,6 | Etelätulli. Jatketaan vas. (Oik. tie Uuteenkaarlepyyhyn /21,6/). 0,1 Pietarsaaren pitäjänraja. Ajetaan taajaanasutun kirkonkylän halki. 2,6 jatketaan metsämaiden halki. 5,5, 5,8 ja 6,1 Kovjoen siltoja, ajetaan laajojen niittyjen halki. 7,7 rautatien tasoylikäytävä. 8,5 vas. Purmonjoen sivuhaara, ajetaan Pännäisten kylän halki. 9,3 oik. St-as..... | 9,4 |
| 10,0 | Pännäisen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie as:lle ja Sundbyn tienhaaraan /7,1/ Pietarsaaren Uudenkaarlepyyn tielle). Vas. kahvila. 0,1 rautatien tasoylikäytävä, oik. asema..... | 0,6 |
| 10,6 | Finnäsbackan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Purmon kirkon /12,0/ kautta Korttesjärven kirkolle /41,9/). 0,3 ja 0,5 Purmonjoen sillat. 1,7 ajetaan laajan peltoaukean reunaan. 4,5 rautatien tasoylikäytävä, edessä Kolpin kylä. 5,0 vas. Ähtävänjoki, jota tie seuraa. 5,3 Ähtävänjoen silta, vas. Her-raskosken saha ja puuhiomo sekä sähkövoima-asema. | 5,3 |
| 15,9 | Kolppi, Torpin tienhaara. Oik. tie Kolpin as:lle /0,9/ ja Ähtävän kirkon /10,0/ kautta Evijärven kirkolle, vas. tie Kokkolaan /33,5/. | |



Kolppi—Pietarsaari, 15,9 km.

Hyvää ja leveää, alkutaipaleella mutkaista, lopputaipaleella suoraa maantietä, etupäässä metsämaita, jokunen laaja viljelys- ja kylämaisema. Asutus suuriin, vauraisiin kyliin keskittynyt.

- 0 Kolppi, Torpin tienhaara. Ajetaan E suuntaan Ähtävänjoen sillan yli, oik. Herraskoski tehdaslaitoksineen. 0,8 rautatien tasoylikäytävä. 3,6 ajetaan laajan peltoaukean reunaa. 4,8 ja 5,0 Purmonjoen sillat, edessä vauras Pännäisten kylä. 5,3
- 5,3 Finnsbackan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Purmon kirkon /12,0/ kautta Korteesjärven kirkolle /41,9/). 0,5 rautatien tasoylikäytävä, vas. Pännäisen asema. Oik. kahvila. 0,6
- 5,9 Pännäisen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie asille ja Sundbyn tienhaaraan /7,1/ Uudenkaarlepyyn Pietarsaaren tielle). 0,1 vas. St-as., oik. Purmonjoen sivuhaara, jota tie seuraa. Ajetaan kylän halki. 1,7 rautatien tasoylikäytävä. Jatketaan laajojen niittyjen halki. 3,3, 3,6 ja 3,9 Kovjoen siltoja. 6,8 ajetaan Pietarsaaren taajaan asutun kirkonkylän halki. 9,3 Pietarsaaren kaupunginraja. 9,4
- 15,3 Etelätulli. Jatketaan oik. komeaa puistokujaa. (Vas. tie Uuteenkaarlepyyhyn /21,6/). 0,6
- 15,9 PIETARSAARI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Isoakatua.



Kolppi—Kokkola, 33,5 km.

Hyvää, joskin alkutaipaleella mutkaista ja kapeaa maantietä, etupäässä kangasmaita, joitakin kylä- ja viljelysmaisemia. Asutus kyliin keskittynyttä.

0 Kolppi, Torpin tienhaara. Ajetaan L suuntaan viljelysten laitaa. 5,0 vas. kartoitustorni, kallioinen metsätaival. 9,8 Kruunupyyn pitäjänraja. 13,8 edessä ja vas. karu kylämaisema. 14,5 oik. saha. 16,6 edessä Kruunupyyn kirkonkylä. (17,6 oik. tie Kruunupyyn as:lle /0,2/). 18,1 oik. Kruunupyyn osuusmeijeri. 18,2 Kruunupyynjoen silta. 18,3

18,3 Kruunupyyn tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Åsbackan tienhaaraan /22,1/ Kaustisen Kokkolan tielle, vas. tie kirkon /0,8/ ohi Pietarsaaren Boholman saaristotielle /6,0/). Tienristeyskässä 2 kahvilaa ja Sh-as.

(Kruunupyyn kirkko on rakennusmestari Heikki Kuorikosken johdolla puusta rak. 1822. Alttarin puoleista seinää peittävät Raamatun historiaa esittävät maalaukset, jotka lienevät John Backmanin tekemät 1750-luvulla. Maalaukset ja kuvilla koristettu saarnatuoli ovat peräisin edellisestä kirkosta. — Kirkkotarhassa vapaussodassa kaatuneiden kruunupyyläisten sankarihauta muistokivi-neen).

0,1 oik. St-as. 0,6 oik. laaja niittyaukea. 4,0 ajetaan kuivaa hiekkakangasta. 6,1

24,4 Boholman tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Luodon kirkon /25,5/ kautta Pietarsaareen). 0,2 Kaarlelan pitäjänraja. 3,2 rautatien tasoylikäytävä. 4,6 edessä Kokkolan kaupunki. 7,3

31,7 Kaarlelan kirkko. (Katso Kokkolan paikallislehteä). Jatketaan suoraan. (Oik. tie Linnusperän tienhaaraan /2,3/ Kaustisen Kokkolan tielle). Ajetaan kirkonkylän halki. 0,5 Kokkolan kaupunginraja. 0,9 rautatien ylikäytävä, oik. Kokkolan asema. 1,8

33,5 KOKKOLA, Raatihuoneentori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Vaasantietä, Tehtaankatua ja Isoakatua.



Kokkola—Kolppi, 33,5 km.

Hyvää, joskin lopputaipaleella mutkaista ja kapeaa maantietä, etupäässä kangasmaita, joitakin kylä- ja viljelysmaisia. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 KOKKOLA, Raatihuoneentori. Ajetaan E suuntaan Isoakatua, Tehtaankatua ja Vaasantietä. 0,9 rautatien ylikäytävä, vas. Kokkolan asema. 1,3 Kaarlelan pitäjänraja. Ajetaan Kaarlelan kirkonkylän halki. 1,8
- 1,8 Kaarlelan kirkko. (Katso Kokkolan paikallislehteä). Jatketaan oik. (Vas. tie Linnusperän tienhaaraan /2,3/ Kokkolan Kaustisen tielle). 4,1 rautatien tasoylikäytävä. 5,1 ajetaan kaunista hiekkakangasta. 7,1 Kruunupyyn pitäjänraja. 7,3
- 9,1 Boholman tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Luodon kirkon /25,5/ kautta Pietarsaareen). 5,5 vas. laaja niittyaukea. 6,0 vas. St-as. 6,1
- 15,2 Kruunupyyn tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie kirkon /0,8/ ohi Boholman Pietarsaaren saaristotielle /6,0/, vas. tie Åsbackan tienhaaraan /22,1/ Kokkolan Kaustisen tielle). Tienristeyksessä 2 kahvilaa ja Sh-as.
- (*Kruunupyyn kirkko* on rakennusmestari Heikki Kuorikosken johdolla puusta rak. 1822. Altтарin puoleista seinää peittävät Raamatun historiaa esittävät maalaukset, jotka lienevät John Backmannin tekemät 1750-luvulla. Maalaukset ja kuvilla koristettu saarnatuoli ovat peräisin edellisestä kirkosta. — Kirkkotarhassa vapaussodassa kaatuneiden kruunupyyläisten sankarihauta muistokiviineen).
- 0,1 Kruunupyynjoen silta. 0,2 vas. Kruunupyyn osuusmeijeri. (0,7 vas. tie Kruunupyyn as:lle /0,2/). Ajetaan edelleen kylän halki. 3,8 vas. saha. 4,5 oik. karu kylämaisema. 8,5 Pietarsaaren pitäjänraja. 13,3 kallioinen metsätaival, oik.kartoitustorni. Vaihtelevaa metsä- ja viljelysmaata. 18,1 oik. Herraskosken saha ja puuhiomo sekä sähkövoima-asema. 18,3
- 33,5 Kolppi, Torpin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kolpin as:lle /0,9/ ja Ähtävän kirkon /10,0/ kautta Evijärven kirkolle, oik. tie Pietarsaareen /15,3/.



Kokkola—Lohtaja, 41,3 km.

Hyvää, osaksi uusittua, mutta paikoin mutkaista ja kapeaa maantietä, viljelys- ja kylämaisemia, kauniita kangasmaita. Asutus kyliin keskittyntä.

- 0 KOKKOLA, Raatihuoneentori. Ajetaan I suuntaan Torikatua, Rantakatua, Pitkäsillankatua, 0,3 yli Kaupunginsalmen sillan, Hakalahden katua ja 1,0 Ouluntietä. (Oik. tie Kaustisen /48,6/ kautta Jyväskylään). 2,0 Kaarlelan pitäjänraja. 3,2 Perhonjoen suuhaaran silta. 5,0 Perhonjoen komea rautasilta, uusittu tie päättyy. 7,8 Korplahdenpuron silta. 9,0
- 9,0 Vitikkalan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kälviän kirkolle /10,5/). 0,8 Kälviän pitäjänraja, ajetaan karun metsämaaston halki. 2,1 oik. kaunis metsälampi. 4,9 Isojoen silta. (7,5 oik. sivutie Kälviän kirkolle /10,0/). 7,8 vas. St-as., edessä merenlahti. 10,8
- 19,8 Peitson tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kälviän kirkolle /7,5/). 1,3 Lohtajan pitäjänraja. 2,4 Maringaistenojan silta. 3,1 Maringaisten kylä, oik. St-as. Kylän jälkeen hiekkakankaita. 8,5 ajetaan Karhin kylän halki. 9,8 kaunista, harjuista lento-hiekkakangasta. 14,1 vas. Lohtajan hautausmaa kauniine kappeleineen. 15,2
- 35,0 Lohtajan kirkko.
(Kirkko on rak. puusta 1768, korj. arkkit. K. Sandelinin piirustusten mukaan 1905. 4-osaisen alttaritaulun »Iisakin uhraaminen», »Kristus ristillä», »Kristus Getsemanessa» ja »Ehtoollisen asettaminen» maalannut Mikael Toppelius 1770—73. Koristeltu saarnatuoli on v:lta 1758. Kirkon katosta riippuu sotalaivan pienoismalli.)
0,1 oik. ja 0,2 vas. St-as. 1,1 oik. majatalo. 1,9 Lohtajanjoen silta. Metsätaival. 5,9 Viirrejoen silta. ... 6,3
- 41,3 Lohtaja, Alaviirteen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kalajoen /38,2/ kautta Raahen, oik. tie Kannuksen kirkolle /24,5/.



Lohtaja—Kokkola, 41,3 km.

Hyvää, osaksi uusittua, mutta paikoin mutkaista ja kapeaa maantietä, viljelys- ja kylämaisemia, kauniita kangasmaita. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Lohtaja, Alaviirteen tienhaara. Ajetaan L suuntaan kylän halki. 0,4 Viirrejoen silta. Metsätaival. 4,4 Lohtajanjoen silta. Ajetaan kirkonkylän halki. 5,2 vas. majatalo. 6,1 oik. ja 6,2 vas. St-as. 6,3
- 6,3 Lohtajan kirkko.
(Kirkko on rak. puusta 1768, korj. arkkit. K. Sandelinin piirustusten mukaan 1905. 4-osaisen alttaritaulun »Iisakin uhraaminen», »Kristus ristillä», »Kristus Getsemanessa» ja »Ehtoollisen asettaminen» maalannut Mikael Toppelius 1770—73. Koristeltu saarnatuoli on v:lta 1758. Kirkon katosta riippuu sotalaivan pienoismalli.)
- 1,1 oik. Lohtajan hautausmaa kauniine kappeleineen. Metsätaival. 4,2 jatketaan kaunista, harjuista lentohiekkakangasta. 6,7 ajetaan Karhin kylän halki. Kylän jälkeen hiekkakankaita edelleen. 12,1 Maringaisten kylä, vas. St-as. 12,8 Maringaistenojan silta. 13,9 Kälviän pitäjänraja. 15,2
- 21,5 Peitson tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kälviän kirkolle /7,5/). 3,0 oik. St-as. (3,3 vas. sivutie Kälviän kirkolle /10,0/). 5,9 Isojoen silta. Jatketaan karun metsämaaston halki. 8,7 vas. kaunis metsälampi. 10,0 Kaarlelan pitäjänraja. 10,8
- 32,3 Vitikkalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kälviän kirkolle /10,5/). 1,2 Korpilahdenpuron silta. 4,0 Perhonjoen komea rautasilta, alkaa leveä ja suora, uusittu tie. 5,8 Perhonjoen suuhaaran silta. 7,0 Kokkolan kaupunginraja. (8,0 vas. tie Kaustisen /48,6/ kautta Jyväskylään). 8,7 Kaupunginsalmen silta. 9,0
- 41,3 KOKKOLA, Raatihuoneentori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Ouluntietä, Hakalahdenkatua, Pitkäsillankatua, Rantakatua ja Torikatua.



Lohtaja—Kalajoki, 38,2 km.

Hyvää, osin uusittua, mutta paikoin mutkaista maantietä, kauniita kangasmaita, laajoja viljelys- ja kylämaisemia. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Lohtaja, Alaviirteen tienhaara. Ajetaan I suuntaan kallioisen metsämaan halki. 2,6 Himangan pitäjänraja. 5,0 vas. hautausmaa. 5,2 oik. ruokala ja kahvila, vas. majatalo. 5,3 vas. Sh-as. Lestijoen suuhaaran silta. 5,4
- 5,4 Himangan kirkko. (Vas. tie satamaan /1,0/).
 . (Kirkko on rak. puusta rakennusmestari Kaarlo Riivin johdolla 1794. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä» on J. G. Hedmanin tekemä jäljennös. Keskellä kirkkoa riippuu katosta »kolmimastoinen sotalaiva».)
 0,1 vas. 2 kahvilaa. 0,2 vas. St-as. Lestijoen silta, vas. saha ja mylly. Oik. joen saareissa lottien kahvila. 0,3
- 5,7 Ison sillan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kannuksen kirkolle /24,7/). 0,3 etuvas. näkyy Himangan satama. 6,8 Pöntiönjoen silta. 7,0 oik. Ruotsin kuninkaan Adolf Fredrikin 1752 tapahtuneen vierailun muistoksi pystytetty kivi. 14,0 Oulun lääninraja, Kalajoen pitäjä alkaa. 14,6 Himanganjoen silta. 17,8
- 23,5 Rahjan kylä. Vas. Sh-as. Kylän jälkeen hiekkakangasta. 3,2 vas. Siipojoki korkeine rantatörmineen. 3,5 Siipojoen silta. (7,2 vas. tie Kalajoen hiekkasärkille ja hotelliin /0,4/. Särkät käsittävät 30—40 ha aukeita lentohiekkadyynejä muodostaen hyvän hiekkarannan). 13,8
- 37,3 Kalajoen kirkko. Kirkon vieressä hautausmaa.
 (Kirkko on arkkitt. F. F. V. Lüchovin piirustusten mukaan rak. tiilestä 1879, palon jälkeen korj. arkkitt. W. G. Palmqvistin piirustusten mukaan 1931. Alttaritaulun »Kristuksen ylösnousemus» maalannut A. von Becker, sen molemmin puolin T. G. Tuhkasen maalaamat »Tuhlaajapojan paluu» ja »Hyvä paimen». — Hautausmaalla Vilhelm von Schwerinin hauta muistokivineen).
 Ajetaan edelleen kirkonkylän halki. 0,9
- 38,2 Kalajoen kirkonkylä. Oik. tie Alavieskan /23,7/ kautta Ylivieskan kirkolle ja Raution kirkon /25,0/ kautta Sievin as:lle ja Sievin kirkolle, vas. tie Pyhäjoen /35,4/ kautta Raaheen. Tienhaarassa St- ja Sh-as.



Kalajoki—Lohtaja, 38,2 km.

Hyvää, osin uusittua, mutta paikoin mutkaista maantietä, kauniita kangasmaita, laajoja viljelys- ja kylämaisemia. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Kalajoen kirkonkylä. Ajetaan LE suuntaan kirkonkylän halki. 0,9
- 0,9 Kalajoen kirkko. Kirkon vieressä hautausmaa. (Kirkko on arkkit. F. F. V. Lüchovin piirustusten mukaan rak. tiilestä 1879, palon jälkeen korj. arkkit. W. G. Palmqvistin piirustusten mukaan 1931. Alttaritaulun »Kristuksen ylönousemus» maalannut A. von Becker, sen molemmin puolin T. G. Tuhkasen maalaamat »Tuhlaajapojan paluu» ja »Hyvä paimen». — Hautausmaalla Vilhelm von Schwerinin hauta muistokivineen).
- Kylän jälkeen jatketaan pitkää suoraa komean männikön halki. (6,6 oik. tie Kalajoen hiekkasärkille ja hotelliin /0,4/. Särkät käsittävät 30—40 ha aukeita lentohiekkadyynejä muodostaen hyvän hiekkarannan). 13,8
- 14,7 Rahjan kylä. Oik. Sh-as. Kylän jälkeen metsätaival. 3,2 Himanganjoen silta. 3,8 Vaasan lääninraja, Himangan pitäjä alkaa. 10,8 vas. Ruotsin kuninkaan Adolf Fredrikin 1752 tapahtuneen vierailun muistoksi pystytetty kivi. 11,0 Pönttiönjoen silta. 17,5 takaoik. näkyy Himangan satama. 17,8
- 32,5 Ison sillan tienhaara. Jatketaan oik. Lestijoen sillan yli. (Vas. tie Kannuksen kirkolle /24,7/). Oik. saha ja mylly, vas. joen saarella lottien kahvila. 0,1 oik. St-as. 0,2 oik. 2 kahvilaa. 0,3
- 32,8 Himangan kirkko. (Oik. tie satamaan /1,0/). (Kirkko on rak. puusta rakennusmestari Kaarlo Riivin johdolla 1794. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä» on J. G. Hedmanin tekemä jäljennös. Keskellä kirkkoa riippuu katosta »kolmimastoinen sotalaiva».)
- 0,1 Lestijoen suuhaaran silta, oik. Sh-as. 0,2 oik. majatalo, vas. ruokala ja kahvila. 0,4 oik. hautausmaa. 1,8 vas. laaja viljelysmaisema. 2,8 Lohtajan pitäjänraja. 5,4
- 38,2 Lohtaja, Alaviirteen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kokkolaan /41,3/, vas. tie Kannuksen kirkolle /24,5/.



Kalajoki—Pyhäjoki, 35,4 km.

Hyvää, mutta suurelta osaltaan hyvin mutkaista ja paikoin kapeaa maantietä, pitkiä kangastaipaleita, jokunen laaja viljelys- ja kylämaisema. Asutus suuriin kyliin keskittynyttä.

- 0 Kalajoen Kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan Kalajoen sillan yli, sillalta upea näköala jokilaaksoon, sillan kohdalla joessa Sitakoski. 0,1
- 0,1 Kalajoen tienristeys. Jatketaan vas. joen rantaa. (Suoraan jatkuu tie Merijärven kirkolle 27,2/, oik. sivutie Alavieskan kirkolle /24,0/). Tienristeyksessä St-as. ja kahvila. 0,1 vas. St-as. 0,2 oik. ruokala. 0,5 oik. matkustajakoti, vas. Sh-as. 0,9 vas. majatalo, oik. kotiteollisuuskoulu. 1,4
- 1,5 Markkinan tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu komea tie Kalajoen markkinapaikalle /0,8/, jonka ympärille on muodostunut taajaväkinen yhdyskunta). Kirkonkylän viljelysten jälkeen kangasmaita. 9,3 ajetaan Vasankarin kylän halki. 11,4 vas. vilkkaa meren selkää. 14,8 Pyhäjoen pitäjänraja. 20,5 ajetaan suuren Ypperinkylän halki. 21,5
- 23,0 Ypperin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Alavieskan kirkolle /32,4/). 0,6 oik. Isonvihan kärsimysten muistoksi pystytetty vaikuttava muistopatsas, oik. Sh-as. 0,7 Ypperinjoen silta. Kylän jälkeen vaihtelevaa metsämaata. 6,8 Viirretojan silta. 9,6 oik. St-as., ajetaan vauraan kirkonkylän halki. 10,1 Pyhäjoen silta, oik. Ruukinkoski, vas. kahvila. 11,2 oik. Sh-as. 11,3 Pyhäjoen toinen silta, oik. Pyhäjoen puuhiomo. 11,4 oik. kahvila. 11,8
- 34,8 Pyhäjoen kirkko. (Kirkko on rak. C. L. Engelin piirustusten mukaan 1844. Alttaritaulu »Kristus Getsemanessa» on tait. Konst. Lagerstamin 1903 tekemä jäljennös hovi-maalari R. V. Ekmanin Raison kirkkoon maalaa-masta taulusta. Kirkossa ovat pitäjän kolmen kirkkoherran hautakivet.)
- 0,3 vas. Pyhäjoen delttamaa. 0,6
- 35,4 Pyhäjoen tienhaara. Oik. tie Oulaisten kirkolle /41,2/, vas. tie Raaheen /30,9/.



Pyhäjoki—Kalajoki, 35,4 km.

Hyvää, mutta suurelta osaltaan hyvin mutkaista ja paikoin kapeaa maantietä, pitkiä kangastaipaleita, jokunen laaja viljelys- ja kylämaisema. Asutus suuriin kyliin keskittynyttä.

- 0 Pyhäjoen tienhaara. Ajetaan E suuntaan kylän halki. 0,3 oik. Pyhäjoen delttamaa. 0,6
0,6 Pyhäjoen kirkko.

(Kirkko on rak. C. L. Engelin piirustusten mukaan 1844. Alttaritaulu »Kristus Getsemanessa» on tait. Konst. Lagerstamin 1903 tekemä jäljennös hovi-maalari R. V. Ekmanin Raision kirkkoon maalaa-masta taulusta. Kirkossa ovat pitäjän kolmen kirkkoherran hautakivet.)

- Ajetaan vauraan kirkonkylän halki. 0,4 vas. kahvila. 0,5 Pyhäjoen silta, vas. Pyhäjoen puuhiomo. 0,6 vas. Sh-as. 1,7 oik. kahvila. Pyhäjoen toinen silta, vas. Ruukinkoski. 2,2 vas. St-as. Kylän jälkeen vaihtelee metsämaata. 5,0 Viirretojan silta. 11,1 Ypperinjoen silta, ajetaan suuren Ypperinkylän halki. 11,2 vas. Sh-as., vas. *Isonvihan* kärsimysten muistoksi pystytetty vaikuttava *muistopatsas*. 11,8
12,4 Ypperin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Alavieskan kirkolle /32,4/). Kylän jälkeen kalliosta metsämaata. 6,7 Kalajoen pitäjänraja. 10,0 oik. vilkkaa meren selkää. 10,8 ajetaan Vasankarin kylän halki. 20,5 edessä Kalajoen kirkonkylä. 21,5
33,9 Markkinan tienhaara. Jatketaan vas. Kalajoen rantaa. (Oik. komea tie Kalajoen markkinapaikalle /0,8/, jonka ympärille on muodostunut taajaväkinen yhdyskunta). Edessä Kalajoen kirkko. Ajetaan vauraan kirkonkylän halki. 0,5 oik. majatalo, vas. kotiteollisuuskoulu. 0,9 oik. Sh-as., vas. matkustajakoti. 1,2 vas. ruokala. 1,3 oik. St-as. 1,4
35,3 Kalajoen tienristeys. Jatketaan oik. Kalajoen sillan yli. (Suoraan jatkuu sivutie Alavieskan kirkolle /24,0/, vas. tie Merijärven kirkolle /27,2/). Tienristeyksessä St-as. ja kahvila. Sillan kohdalla joessa Siltakoski, sillalta upea näköala jokilaaksoon. 0,1
35,4 Kalajoen kirkonkylä. Oik. tie Lohtajan /38,2/ kautta Kokkolaan, vas. tie Alavieskan kirkon /23,7/ kautta Ylivieskan kirkolle ja Raution kirkon /25,0/ kautta Sievin as:lle ja Sievin kirkolle. Tienhaarassa St. ja Sh-as.



Pyhäjoki—Raahe, 30,9 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja paikoin kapeaa maantietä, kangasmaita, laajoja viljelys- ja kylämaisemia, jokunen kaunis näköala merelle. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Pyhäjoen tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,4 Pyhäjoen kolmas suuhaara. 3,9 Liminganjoen silta, ajetaan komean Parhalahden kylän halki. Kylän jälkeen vaihteleva metsätaival. 8,5 Saloisten pitäjänraja. 14,3 vas. näkyy meren selkää. 15,9
- 15,9 Piehingin kylä. Jatketaan Piehinkijoen sillan yli. (Oik. tie kylän taloihin). Kylän jälkeen kangasta. 2,4 Haapajoen silta. 3,0 oik. kartoitustorni. 3,5 vas. meren Siniluodonlahti, taustalla saarien loomitse näkyy meren aavaa ulappaa. 10,0
- 25,9 Saloisten kirkko.
(Kirkko on rakennusmestari J. Karvosen piirustusten mukaan rak. tiilestä 1932. Kirkossa säilytetään useita keskiaikaisia, edellisen kirkon palosta pelastettuja pyhimystenkuvia, m.m. »pyhimyskaappia» 1400-luvulta.)
Jatketaan kirkonkylän halki. 3,0 vas. näkyy Raahan kirkko. 3,3
- 29,2 Meltolan tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan oikotie Raahan Siikajoen tielle /2,9/). 0,3 Raahan kaupunginraja, edessä kaupunki. 1,0 oik. hautausmaa. 1,2 rautatien tasoylikäytävä. 1,7
- 30,9 RAAHE, Pekkatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Rauhankatua, Sovionkatua ja Kirkkokatua.



Raahe—Pyhäjoki, 30,9 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja paikoin kapeaa maantietä, kangasmaita, laajoja viljelys- ja kylämaisia, jokunen kaunis näköala merelle. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 RAAHE, Pekkatori. Ajetaan E suuntaan Kirkkokatua, Sovionkatua ja Rauhankatua. 0,5 rautatien tasoylikäytävä. 0,6 vas. hautausmaa. 1,4 Saloisten pitäjänraja. 1,7
- 1,7 Meltolan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. Siikajoen Raahan tieltä tuleva oikotie yhtyy päätiehen). Jatketaan kylä- ja viljelysmaiden halki. 3,3
- 5,0 Saloisten kirkko.
(Kirkko on rakennusmestari J. Karvosen piirustusten mukaan rak. tiilestä 1932. Kirkossa säilytetään useita keskiaikaisia, edellisen kirkon palosta pelastettuja pyhimystenkuvia, m.m. »pyhimyskaappia» 1400-luvulta.)
Ajetaan kirkonkylän halki. Kylän jälkeen vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita. 6,5 oik. meren Siniluodonlahti, taustalla saarien lomitse näkyy meren aavaa ulappaa. 7,0 vas. kartoitustorni. 7,6 Haapajoen silta. Piehinkijoen silta. 10,0
- 15,0 Piehingin kylä. (Vas. tie kylän taloihin). 1,6 oik. näkyy meren selkää. 6,0 ajetaan niittymaiden halki. 7,4 Pyhäjoen pitäjänraja. Vaihteleva metsätaival. 12,0 Limingojoen silta, ajetaan komean Parhalahden kylän halki. 15,5 Pyhäjoen suuhaaran silta. 15,9
- 30,9 Pyhäjoen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kalajoen /35,4/ kautta Kokkolaan, vas. tie Oulaisten kirkolle /41,2/.



Raahe—Siikajoki, 24,0 km.

Hyvää, mutta paikoin mutkaista maantietä, hietikkokankaita, laajoja viljelysaukeita, historiallisia muistoja. Asutus suuriin kyliin keskittynyttä.

- 0 RAAHE, Pekkatori. Ajetaan I suuntaan Braa-
henkatua ja Ouluntietä 2,2
- 2,2 Antinkankaan tienhaara. Jatketaan suo-
raan. (Oik. tie Vihannin kirkolle /35,6/). (0,2 Mel-
tolan tienhaarasta Pyhäjoen Raahen tieltä tuleva oiko-
tie yhtyy päätiehen). 0,4 Pattijoen pitäjänraja. 2,0
oik. Pattijoen hautausmaa. 2,4 vas. *Pattijoen kirkko*
ja vanha hautausmaa.
(Kirkko on arkkrit. J. Stenbäckin piirustusten mu-
kaan rak. rautabetonista 1912. Kirkossa on »Kris-
tusta ristillä» esittävä tirolilainen puuveistos. Kirk-
kotarhassa Suomen sodassa kaatuneiden ja sen
aikana tauteihin kuolleiden joukkohauta muisto-
patsaineen.)
- 2,5 Pattijoen silta. 2,7
- 4,9 Pattijoen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik.
tie Lapin aseman /29,4/ kautta Paavolan kirkolle).
Ajetaan peltoaukean halki. 4,7 vas. *Olkijoen pirtti*,
jossa tehtiin Suomen sodan välirauha 19. 11. 1808.
- 4,8 Olkijoen silta. Kylän jälkeen kaunistu lentohieka-
kangasta. 10,3 Siikajoen pitäjänraja. 15,2 Majavan-
ojan silta. 17,3
- 22,2 Ojennuksen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas.
tie Siikajoen kirkolle /4,0/).
(*Siikajoen kirkko* on rak. puusta 1701, korj. arkkrit.
J. Oldenburgin piirustusten mukaan 1852. Altta-
ri-
taulun »Kristuksen kärsiminen Getsemanessa» maa-
lannut Mikael Toppelius 1771. Saman taiteilijan
käsialaa ovat myös saarnatuolin maalaukset. Li-
säksi säilytetään kirkossa useita vanhoja öljymaa-
lauksia. — Tunnettu *Siikajoen taistelu* 18. 4. 1808
suoritettiin kirkon luona, minne on pystytetty tais-
telun muistomerkki.)
- Ajetaan kylän halki. 1,8
- 24,0 Siikajoen tienristeys. Suoraan jatkuu tie
Limingan /41,3/ kautta Ouluun, oik. tie Revonlahden
kirkon /16,0/ kautta Ruukin as:lle ja Paavolan kir-
kolle, vas. tie majataloon /1,0/ ja Siikajoen kirkolle
/3,1/. — Tienristeyksessä Sh-as.



Siikajoki—Raahe, 24,0 km.

Hyvää, mutta paikoin mutkaista maantietä, hietikkokankaita, laajoja viljelysaukeita, historiallisia muistoja. Asutus suuriin kyliin keskittynyttä.

- 0 Siikajoen tienristeys. Ajetaan L suuntaan kylän halki (Oik. tie kirkolle). 1,8
- 1,8 Ojennuksen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Siikajoen kirkolle /4,0/).
(*Siikajoen kirkko* on rak. puusta 1701, korj. arkkit. J. Oldenburgin piirustusten mukaan 1852. Alttaritaulun »Kristuksen kärsiminen Getsemanessa» maalannut Mikael Toppelius 1771. Saman taiteilijan käsialaa ovat myös saarnatuolin maalaukset. Lisäksi säilytetään kirkossa useita vanhoja öljymaalauksia. — Tunnettu *Siikajoen taistelu* 18. 4. 1808 suoritettiin kirkon luona, minne on pystytetty taistelun muistomerkki.)
- 2,1 Majavaojan silta. 7,0 Pattijoen pitäjänraja. 10,0 ajetaan kaunista lentohiekkakangasta. 12,5 Olkijoen silta. 12,6 oik. *Olkijoen pirtti*, jossa tehtiin Suomen sodan välirauha 19. 11. 1808. 16,0 ajetaan peltoaukean halki. 17,3
- 19,1 Pattijoen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Lapin as:n /29,4/ kautta Paavolan kirkolle). 0,2 Pattijoen silta. 0,3 oik. *Pattijoen kirkko* ja vanha hautausmaa.
(Kirkko on arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan rak. rautabetonista 1912. Kirkossa on »Kristusta ristillä» esittävä tirolilainen puuveistos. Kirkkotarhassa Suomen sodassa kaatuneiden ja sen aikana tauteihin kuolleiden joukkohauta muistopatsaineen.)
- 0,7 vas. uusi hautausmaa. 2,3 Raahen kaupunginraja. (2,5 vas. oikotie Meltolan tienhaaraan Raahen Pyhäjoen tielle /2,9/). 2,7
- 21,8 Antinkankaan tienhaara. Jatketaan suoraan kaupungin peltojen halki. (Vas. tie Vihannin kirkolle /35,6/). 2,2
- 24,0 RAAHE, Pekkatori. (Katso paikallislehteä).
Kaupunkiin tullaan Ouluntietä ja Braahenkatua.



Siikajoki—Liminka, 41,3 km.

Hyvää, verraten leveää ja suoraa maantietä, kangasmaita, lopputaipaleella pelto- ja niittylakeutta, jokunen hyvä näköala merelle. Asutus alkumatkalla harvaa, Lumijoen kirkonkylästä lähtien tiheää ja vaurasta.

- 0 Siikajoen tienristeys. Ajetaan I suuntaan kylän halki. 0,3 vas. Sh-as. 0,6 Siikajoen sivu-uoman silta, vas. mylly. 0,7 oik. Siikajoen osuusmeijeri. 0,8 Siikajoen silta, komea näköala joelle. 4,5 Turpeen-
ojan silta. 12,4 Karinkannan kylä. 14,8 Lumijoen
pitäjänraja. 21,0 kaunista mäntykangasta. 23,5 edes-
sä Lumijoen kirkonkylän lakeat pellot, taustalla kirk-
ko. 25,3 Lumijoen silta. 25,5
- 25,5 Lumijoen kirkko. (Kirkko on rak. arkkit. Jo-
han Lybeckin piirustusten mukaan ja rakennusmestari
Juho Karjalaisen johdolla tiilestä 1889). Jatketaan
kirkonkylän halki. 0,2 vas. Sh-as., oik. kahvila. 3,2
vas. Liminganlahti laajoine rantaniittyineen. 5,4 Li-
mingan pitäjänraja. 6,6 vas. Liminganlahti, taustalla
Lumijoen selkä. 8,2 ajetaan Limingan niittylakeuden
reunaa, edessä Limingan kirkko. 11,4 Liminganjoen
silta. 11,5
- 37,0 Limingan kirkonkylä. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Paavolan kirkolle /32,4/). 0,2 vas. *Limingan
kirkko.*
(Kirkko on arkkit. A. F. Granstedtin piirustusten
mukaan rak. ristikirkoksi puusta 1826, korj. 1901
ja 1906. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus»
maalannut tait. Oskar Nylander. Kellotapuli on
rak. 1733. — Kirkon vieressä hautausmaalla on va-
paussodassa kaatuneiden liminkalaisten sankari-
hauta muistomerkkeineen).
- 0,4 vas. Limingan vanhan kirkon paikalle pystytetty
juhlatilainen muistomerkki, paikalta vainolaiset poltti-
vat kirkon kaksi kertaa 1589 ja 1592 ns. Vanhan vi-
han aikana. 0,9 oik. Sh-as. sekä Limingan suuri
osuusmeijeri ja mylly. (Vas. tie Limingan asille
/0,2/). 1,0 rautatien tasoylikäytävä, vas. kahvila.
1,1 vas. St-as. 1,4 oik. peltojen keskellä Limingan ko-
mea kansanopisto. 4,3 Temmesjoen silta. 4,3
- 41,3 Liminka, Haaransillan tienhaara. Oik.
tie Rantsilan /39,2/ kautta Iisalmelle ja Jyväskylään.
Vas. tie Ouluun /25,8/.



Liminka—Siikajoki, 41,3 km.

Hyvää, verraten leveää ja suoraa maantietä, pelto- ja niittylakeutta, loppumatkalla kangasmaita, jokunen hyvä näköala merelle. Asutus alkumatkalla tieheää ja vaurasta, Lumijoen kirkonkylän jälkeen harvaa.

- 0 Liminka, Haaransillan tienhaara. Ajetaan E suuntaan yli Temmesjoen sillan. 2,9 vas. peltöjen keskellä Limingan komea kansanopisto. 3,2 oik. St-as. 3,3 oik. kahvila, rautatien tasoylikäytävä. 3,4 vas. Sh-as., Limingan suuri osuusmeijeri ja mylly. (Oik. tie Limingan as:lle /0,2/). 3,9 oik. Limingan vanhan kirkon paikalle pystytetty *juhllallinen muistomerkki*, paikalta vainolaiset polttivat kirkon kaksi kertaa 1589 ja 1592 ns. Vanhan vihan aikana. 4,1 oik. *Limingan kirkko*.

(Kirkko on arkkit. A. F. Granstedtin piirustusten mukaan rak. ristikirkoksi puusta 1826, korj. 1901 ja 1906. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut tait. Oskar Nylander. Kellotapuli on rak. 1733. — Kirkon vieressä hautausmaalla on vapaussodassa kaatuneiden liminkalaisten sankarihauta muistomerkkeineen).

Jatketaan peltöjen halki. 4,3

- 4,3 Limingan kirkonkylä. Jatketaan suoraan yli Liminganjoen sillan. (Vas. tie Paavolan kirkolle /32,4/). Ajetaan Limingan niittylakeuden reunaa kylän halki. 4,9 oik. Liminganlahti, taustalla Lumijoen selkä. 6,1 Lumijoen pitäjänraja. 8,3 oik. hyvä näköala Liminganlahdelle laajoine rantaniittyineen. 11,3 oik. Sh-as., vas. kahvila. 11,5

- 15,8 Lumijoen kirkko. (Kirkko on rak. arkkit. Johan Lybeckin piirustusten mukaan ja rakennusmestari Juho Karjalahden johdolla tiilestä 1889). 0,2 Lumijoen silta. Kylän jälkeen kaunista mäntykangasta. 10,7 Siikajoen pitäjänraja. 13,1 Karinkannan kylä. 21,0 Turpeenojan silta. 24,7 Siikajoen silta, komea näköala joelle. 24,8 vas. Siikajoen osuusmeijeri. 24,9 Siikajoen sivu-uoman silta, oik. mylly. 25,2 vas. Sh-as. 25,5

- 41,3 Siikajoen tienristeys. Suoraan jatkuu tie Raaheen /24,0/, oik. tie majataloon /1,0/ ja Siikajoen kirkolle /3,1/, vas. tie Revonlahden kirkon /16,0/ kautta Ruukin as:lle ja Paavolan kirkolle. — Tienristeyksessä Sh-as.



Kokkola—Kaustinen, 49,6 km.

Hyvää ja leveää, uusittua maantietä, kangasmaita, laajoja viljelys- ja kylämaisemia. Asutus suuriin kyliin keskittynyttä, verraten vaurasta.

- 0 KOKKOLA, Raatihuoneentori. Ajetaan I suuntaan Torikatua, Rantakataua, Pitkäsillankatua, 0,3 yli Kaupunginsalmen sillan, ja Hakalahdenkatua. 1,0 jatketaan Hakalahdenkatua. (Vas. tie Lohtajan /40,3/ kautta Raaheen). 1,8 rautatien tasoylikäytävä. 2,3 Kaarlelan pitäjänraja. (Vas. vanha tie Lohtajan tielle). 2,6 oik. St- ja Sh-as. 3,3
- 3,3 Linnusperän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kaarlelan kirkolle /2,3/). Kylän jälkeen vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita. 10,4 Alavetelin pitäjänraja. 14,5 vas. Perhonjoki, jota tie seuraa. 15,9 vas. majatalo. 16,0
- 19,3 Alavetelin kirkonkylä. (Oik. tie kirkolle ja kylän taloihin). Oik. kahvila.
(*Alavetelin kirkko* on rak. puusta 1760. Alttaritaulu »Kristuksen ylösnouseminen kuolleista» valmistettu Göteborgin »paramenttitehtaassa», hankittu kirkkoon 1890).
- 0,1 oik. Sh-as. (0,7 oik. kirkolta tuleva tie yhtyy päätiehen). 2,0 oik. kahvila. (2,1 vas. kylätie Kälviän as:lle /20,0/). Vas. Perhonjoki. 2,4 vas. St-as. Kylän jälkeen kangastaival. 7,1 oik. kahvila. 9,8 Kruunupyyn pitäjänraja. 10,0
- 29,3 Åsbackan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kruunupyyn kirkolle /22,1/). Edelleen männikkökankaita. 6,4 Kaustisen pitäjänraja. 8,6 vas. majatalo. 8,8
- 38,1 Viiperin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Teerijärven kirkolle /5,4/). Kaunista kangasta edelleen. 11,4 vas. *Kaustisen kirkko*. 11,5
- 49,6 Kaustinen, Kappelikankaan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Matinnevan /29,8/ kautta Jyväskyläan ja Toholammin kirkolle /42,3/, oik. tie Evijärven kirkolle /31,0/.

(*Kaustisen kirkko* on rak. rakennusmestari Matti Kuorikosken, kuuluisan kirkonrakentajasuvun kantaisän johdolla puusta 1777. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut Emanuel Alm, saatu kirkkoon 1794).



Kaustinen—Kokkola, 49,6 km.

Hyvää ja leveää, uusittua maantietä, kangasmaita, laajoja viljelys- ja kylämaisemia. Asutus suuriin kyliin keskittynyttä, verraten vaurasta.

- 0 Kaustinen, Kappelikankaan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. Kirkonkylän jälkeen kaunista kangasmaata. 11,5
- 11,5 Viiperin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Teerijärven kirkolle /5,4/). 0,2 oik. majatalo. 2,4 Kruunupyyn pitäjänraja. Kaunista männikkökangasta edelleen. 8,8
- 20,3 Äsbackan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kruunupyyn kirkolle /22,1/). 0,2 Alavetelin pitäjänraja. Ajetaan kangasmaata. 2,9 vas. kahvila. 7,6 oik. St-as. Oik. Perhonjoki. (7,9 oik. kylätie Kälviän as. lle /20,0/). 8,0 vas. kahvila. (9,3 vas. tie Alavetelin kirkolle). 10,0
- 30,3 Alavetelin kirkonkylä. (Vas. kirkolta tuleva tie yhtyy päätiehen). Vas. kahvila.
- (Alavetelin kirkko on rak. puusta 1760. Alttaritaulu »Kristuksen ylösnouseminen kuolleista» valmistettu Göteborgin »paramenttitehtaassa», hankittu kirkkoon 1890).
- Jatketaan Perhonjoen rantaa kylän halki. 0,1 oik. majatalo. 5,6 Kaarlelan pitäjänraja. 16,0
- 46,3 Linnusperän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kaarlelan kirkolle /2,3/). 0,6 vas. Sh- ja St-as. 1,0 Kokkolan kaupunginraja. (Oik. vanha tie Lohtajan tielle). 1,5 rautatien tasoylikäytävä. Jatketaan Hakalahdenkatua. (2,3 oik. tie Lohtajan /40,3/ kautta Raaheen). 3,0 Kaupunginsalmen silta. 3,3
- 49,6 Kokkola, Raatihuoneentori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Hakalahdenkatua, Pitkäsillankatua, Rantakatua ja Torikatua.



Kaustinen—Matinneva, 29,8 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua, mutta paikoin mutkaista maantietä, joka alkutaipaleella seuraa Perhonjoen viljeltyä laaksoa ja lopputaipaleella kulkee Suomenselän komeita männikkökankaita. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Kaustinen, Kappelikankaan tienhaara. Ajetaan I suuntaan. Vas. kahvila ja Sh-as. 0,1
- 0,1 Kaustisen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Ullavan kirkolle /31,8/ ja Toholammin kirkolle /32,4/). Tienhaarassa St-as. ja kahvila. 0,2 oik. majatalo. Ajetaan kirkonkylän viljelyksien halki. 5,0 Vetelin pitäjänraja. 6,1
- 6,2 Tunkkarin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Vetelin kirkon /3,2/ ohi Vimpelin kirkolle /44,2/). 0,3 Perhonjoen silta. 2,0 ajetaan komeaa soraharjanetta. 2,5 etuoik. Perhonjoen upeaa viljelyslaaksoa, oik. Vetelin kirkko. (3,3 oik. tie kirkolle /0,8/).
(Vetelin kirkko on rak. puusta 1839, 2-osaisen alttaritaulun »Kristuksen ylösnouseminen» ja »Ehtoollisen asettaminen» maalannut Jonas Bergman). 3,9 oik. matkustajakoti, vas. St-as. 4,0 vas. kahvila. 4,1 oik. Sh-as., vas. komea Sk-talo. 4,3 oik. majatalo. Kylän jälkeen kaunistaa kangasta. (13,6 vas. kylätie Halsuan kirkolle /14,0/). 13,8 Halsuanjoen silta. 14,0 oik. kyytiasema, vas. Halsuanjoki. 20,0
- 26,2 Sulkaharjun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vimpelin Vetelin tielle /10,5/). 2,2 ajetaan laajan kulon polttaman alueen poikki. 3,6
- 29,8 Matinnevan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Perhon /33,3/ kautta Jyväskylään, vas. tie Halsuan kirkon /13,6/ kautta Lestijärven kirkolle.



Matinneva—Kaustinen, 29,8 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua, mutta paikoin mutkaista maantietä, joka alkutaipaleella kulkee Suomenselän komeita männikkökankaita, ja lopputaipaleella Perhonjoen viljeltyä laaksoa. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Matinnevan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan metsän halki. 0,4 laaja kulon polttama alue. 3,6
- 3,6 Sulka harjun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vimpelin Vetelin tielle /10,5/). Ajetaan edelleen metsä- ja kangasmaata. 6,0 oik. Halsuanjoki, vas. kyytiasema. 6,2 Halsuanjoen silta. (6,4 oik. kylätie Halsuan kirkolle /14,0/). Kylän jälkeen kaunistaa kangasta. 15,7 vas. majatalo. 15,9 oik. komea Sktalo, vas. Sh-as. 16,0 oik. kahvila. 16,1 oik. St-as., vas. matkustajakoti. (16,7 vas. tie Vetelin kirkolle /0,8/).
- (Vetelin kirkko on rak. puusta 1839, 2-osaisen alttaritaulun »Kristuksen ylösnouseminen» ja »Ehtoollisen asettaminen» maalannut Jonas Bergman). 17,0 vas. Perhonjoen upeaa viljelyslaaksoa, laakson takana Vetelin kirkko. 17,5 ajetaan komeaa soraharjannetta. 19,7 Perhonjoen silta. 20,0
- 23,6 Tunkkarin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vetelin kirkon /3,2/ ohi Vimpelin kirkolle /44,2/). 1,1 Kaustisen pitäjänraja. 5,9 vas. majatalo. 6,1
- 29,7 Kaustisen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Ullavan kirkolle /31,8/ ja Toholammin kirkolle /32,4/). Tienhaarassa St-as. ja kahvila. 0,1 oik. Sh-as. ja kahvila. 0,1
- 29,8 Kaustinen, Kappelikankaan tienhaara. Oik. tie Kokkolaan /49,6/, vas. tie Evijärven kirkolle /31,0/.

(Kaustisen kirkko on rak. rakennusmestari Matti Kuorikosken, kuuluisan kirkonrakentajasuvun kantaisän johdolla puusta 1777. Aittaritaulun »Kristus ristillä» maalannut Emanuel Alm, saatu kirkkoon 1794).



Matinneva—Perho, 33,3 km.

Hyvää, osaksi uusittua, mutta paikoin mutkaista maantietä, joka lopputaipaleella seuraa Perhonjokea, metsä- ja kangastaipaleita, jokunen viljelysmaisema. Asutus kyliin keskittyntä.

- 0 Matinnevan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan metsämaiden halki. 4,3 tien varressa komeita koivuja. 7,7 Perhon pitäjänraja. 9,0 oik. Perhonjoki, jota tie seuraa. 19,1 vas. St-as. 19,2
- 19,2 Oksakankaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vimpelin kirkolle /31,0/). Ajetaan edelleen Perhonjoen rantaa viljelysten halki. 5,0 Kokkoneva, jolla O. von Fieandt 7. 7. 1808 taisteli venäläisten osastoa vastaan. 7,6 oik. majatalo. 8,0
- 27,2 Perhon kirkko. Oik. Perhonjoki, jota tie taas seuraa.
(Kirkko on arkkitt. W. Thomén piirustusten mukaan ja rakennusmestari J. Kuorikosken johdolla rak. puusta 1903).
Vas. St-as. (Vas. sivutie Jängänjärvelle /9,0/, jonka Kalmansaassa »Hauta Perhossa» muistokivineen sijaitsee). 0,2 vas. matkustajakoti ja kahvila. 0,3 vas. kahvila. Tie seuraa edelleen Perhonjokea. 6,1
- 33,3 Perho, Möttösen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kyyjärven /18,1/ kautta Jyväskylään, vas. tie Kivijärven kirkolle /34,3/.



Perho—Matinneva, 33,3 km.

Hyvää, osaksi uusittua, mutta paikoin mutkaista maantietä, joka alkutaipaleella seuraa Perhonjokea, metsä- ja kangastaipaleita, jokunen viljelysmaisema. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Perho, Möttösen tienhaara. Ajetaan LP suuntaan viljelysten halki. 4,6 vas. Perhonjoki, jota tie seuraa. 5,8 oik. kahvila. 5,9 oik. matkustajakoti ja kahvila. 6,0 oik. St-as. (Oik. sivutie Jängänjärvelle, jonka Kalmansaassa »Hauta Perhossa» muistokivi-
neen sijaitsee). 6,1
- 6,1 Perhon kirkko. (Kirkko on arkkit. W. Thomén piirustusten mukaan ja rakennusmestari J. Kuorikosken johdolla rak. puusta 1903).
0,4 vas. majatalo. Kylän jälkeen vaihtelevaa metsä- ja viljelysmaata. 3,0 Kokkoneva, jolla O. von Fieandt 7. 7. 1808 taisteli venäläisten osastoa vastaan. 8,0
- 14,1 Oksakankaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vimpelin kirkolle /31,0/). Tie seuraa Perhonjoen viljeltyä rantaa edelleen. 0,1 oik. St-as. 11,5 Vetelin pitäjänraja. 14,9 tien varressa komeita koi-
vuja. 19,2
- 33,3 Matinnevan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kaustisen /29,8/ kautta Kokkolaan, oik. tie Halsuan kirkon /13,6/ kautta Lestijärven kirkolle.



Kyyjärvi—Perho, 18,1 km.

Kohtalaista, osaksi uusittua maantietä, viljelys- ja kylämaise-
semia, lyhyitä metsätaipaleita, näköaloja Kyyjärvelle. Asutus
verrattain tiheää.

- 0 Kyyjärven tienhaara. Ajetaan P suuntaan
kylän halki. 0,2 vas. kahvila. 0,7 oik. matkustajakoti,
järven rannalla rukoushuone. 1,4 Nopolanjoen silta.
1,6 vas. St-as. 2,4 oik. komea näköala Kyyjärven se-
lälle. 7,4
- 7,4 Järven pää. (Oik. kylätie Kyyjärven itärannalle).
1,5 Kyyjärvenjoen silta. 4,5 ajetaan poikki laajan
suon, josta osa on otettu viljelykselle. 7,1 Perhon pitä-
jänraja. 9,7 oik. kahvila, vas. Sh-as. 9,8 vas. osuus-
meijeri. 9,9 Perhonjoen silta. 10,0 oik. St-as. 10,7
- 18,1 Perho, Möttösen tienhaara. Suoraan jat-
kuu tie Matinnevan /33,3/ kautta Kokkolaan, oik. tie
Kivijärven kirkolle /34,3/.



Perho—Kyyjärvi, 18,1 km.

Kohtalaista, osaksi uusittua maantietä, viljelys- ja kylämaisia, lyhyitä metsätaipaleita, näköaloja Kyyjärvelle. Asutus verraten tiheää.

- 0 Perho, Möttösen tienhaara. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,7 vas. St-as. 0,8 Perhonjoen silta. 0,9 oik. osuusmeijeri. 1,0 oik. Sh-as., vas. kahvila. 3,6 Kyyjärven pitäjänraja. 6,2 ajetaan poikki laajan suon, josta osa on otettu viljelykselle. 9,2 Kyyjärvenjoen silta. 10,7
- 10,7 Järvenpää. (Vas. tie Kyyjärven itärannalle). 0,2 vas. hyvä näköala Kyyjärvelle. 5,0 ajetaan Kyyjärven kylän halki, vas. komea näköala Kyyjärven selälle. 5,8 oik. St-as. 6,0 Nopolanjoen silta. 6,7 vas. matkustajakoti, järven rannalla rukoushuone. 7,2 oik. kahvila. 7,4
- 18,1 Kyyjärven tienhaara. Oik. tie Alajärven /43,1/ kautta Lapualle, vas. tie Karstulan /27,8/ kautta Jyväskylään.



Kyyjärvi—Karstula, 27,8 km.

Hyvää ja leveää maantietä, joka kulkee Karstulanharjun komeita metsäisiä kankaita, kylä- ja viljelysmaisemia, kauniita näköaloja järville vaihtelevine rantoineen. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Kyyjärven tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,1 vas. St-as. 0,2 vas. *Lintulahden taistelun muistomerkki*. Paikalla Otto von Fieandt suomalaisineen heinä- ja elokuussa 1808 taisteli urhoollisesti venäläisiä vastaan. 0,3 vas. hyvä näköala Kyyjärven selälle. Kylän jälkeen Karstulanharjun komeita männikköisiä kangasmaita. (6,3 vas. sivutie Saunamäenkyllän kautta Kivijärven kirkolle /28,0/). 7,3 vas. Oikarinjoen viljelyslaaksoa. 11,0
- 11,0 Kimingin kylä. (Oik. tie Haapalahteen Karstulan Soinin tielle /12,0/). Edessä Kiminkijärvi. 0,2 Karstulan pitäjänraja, Oikarinjoen silta, jatketaan Kimingin kylän halki. Kylän jälkeen Karstulanharjun mäntykankaita edelleen. 6,6 oik. laaja turvesuo. 8,0 komeaa valtion metsää. 10,4
- 21,4 Pöngän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Lauttamäen tienhaaraan Karstulan Saarijärven tielle /8,4/ ja Kivijärven kirkolle /38,8/). 2,2 vas. Korpijoen koskessa mylly ja sähkölaitos. 4,0 etuvas. Karstulan kirkko. (4,7 oik. tie Soinin kirkolle /36,7/). 5,2 Enonjoen silta, oik. Pääjärvi, vas. Päällinen. Sil-
lan luona suoritettiin *Karstulan taistelu* 21. 8. 1808. 5,6 oik. kaunis näköala Pääjärven selälle. 6,4
- 27,8 Karstulan kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Saarijärven /35,7/ kautta Jyväskylään, oik. tie kirkon /0,6/ ohi Pylkönmäen kirkonkylään Saarijärven Alavuden tielle /30,9/ sekä Saarisen /29,9/ kautta samalle tielle. — Kirkon lähellä St- ja Sh-as., matkustajakoti ja kahviloita.

(*Karstulan kirkko* on rak. arkk. A. F. Granstedtin piirustusten mukaan rakennusmestari Jaakko Kuorikosken johdolla puusta 1853, korj. arkk. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1904. Alttaritaulun »Jeesus saarnaa venheestä» maalannut P. Halonen 1905. — Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden karstulalaisten sankarihauta komeine muistopatsaineen.)



Karstula—Kyyjärvi, 27,8 km.

Hyvää ja leveää maantietä, joka kulkee Karstulanharjun komeita metsäisiä kankaita, kylä- ja viljelysmaisemia, kauniita näköaloja järville vaihtelevine rantoineen. Asutus vaurasiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Karstulan kirkonkylä. Ajetaan L suuntaan kirkonkylän halki. 0,2 oik. kauris Päällinen. 0,8 vas. kauris näköala Pääjärven selälle. 1,2 Enonjoen silta, oik. Päällinen, vas. Pääjärvi. Sillan luona suoritettiin *Karstulan taistelu* 21.8.1808. (1,7 vas. tie Soinin kirkolle /36,7/). 4,2 oik. Korpijoen koskessa mylly ja sähkölaitos. 6,4
- 6,4 Pöngän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Lauttamäen tienhaaraan Karstulan Saarijärven tielle /8,4/ ja Kivijärven kirkolle /38,8/). 2,4 komeaa valtionmetsää. 3,8 vas. laaja turvesuo. 8,1 ajetaan Kimingin kylän halki, vas. Kiminkijärvi. 10,2 Oikarinjoen silta, Kyyjärven pitäjänraja. 10,4
- 16,8 Kimingin kylä. (Vas. tie Haapalahteen Karstulan Soinin tielle /12,0/). Kylän jälkeen kangasmaita edelleen. 3,7 oik. Oikarinjoen viljelyslaaksoa. (4,7 oik. sivutie Saunamäen kylän kautta Kivijärven kirkolle /28,0/). 9,7 edessä Kyyjärven kirkonkylä, oik. hyvä näköala Kyyjärven selälle. 10,8 oik. *Lintulahden taistelun muistomerkki*. Paikalla Otto von Fieandt suomalaisineen heinä- ja elokuussa 1808 taisteli urhoollisesti venäläisiä vastaan. 10,9 oik. St-as. 11,0
- 27,8 Kyyjärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Alajärven /43,1/ kautta Lapualle, oik. tie Perhon /18,1/ kautta Kokkolaan.



Karstula—Saarijärvi, 35,7 km.

Hyvää, verraten suoraa ja leveää maantietä, joka kulkee Karstulan ja Saarijärven harjujen kangasmaita, kauniita näköaloja järville ja viljelmille. Asutus vauraisiin kyliin keskittyntä.

- 0 Karstulan kirkonkylä. Ajetaan I suuntaan viljelysten halki. 0,1 oik. Korpijärvi, vas. urheilukenttä. 0,5 vas. hautausmaa. 0,8 vas. Päällinen. 5,6 Keski-Suomen vaihteleva mäkimaasto alkaa. 8,4
- 8,4 Lauttamäen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Pöngän tienhaaraan /8,4/ Karstulan Kyyjärven tielle ja Kivijärven kirkolle /39,6/). 0,7
- 9,1 Vastingin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kannonkosken kirkolle /24,3/). 3,3 Saarijärven pitäjänraja. 4,8 vas. Saukkolampi. 6,1 vas. Kuorejärvi. 7,8 ajetaan Karstulan harjua. 8,1
- 17,2 Kalmarin kylä. (Oik. kylätie Karstulan Pylkönmäen tielle /12,0/). 0,2 vas. Sh-as., oik. näkyy Kalmarinjärven selkä. 0,3 oik. St-as. 1,2 vas. Valkeistenjärvi. 3,0 oik. näköala Löytänänjärvelle. 9,5 oik. jalkapallokenttä, vas. vanhat reservikasarmit. 10,1 oik. komea näköala Saarijärvelle, taustalla jylhä mäkimaasto. (11,5 oik. sivutie Pylkönmäen kirkolle /20,0/). 12,1 vas. Saarijärven kunnalliskoti. 16,7 vas. Tervalampi. 17,1
- 34,3 Mannilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Pylkönmäen /25,7/ kautta Alavuden kirkolle). Ajetaan Saarijärvenharjun sekää. 0,2 oik. viehättävä näköala Saarijärven selälle. 0,5 vas. matkustajahotelli. 0,6 vas. 2 St-as. 0,7 oik. ruokala ja kahvila. 0,8 oik. kahvila. 1,0 vas. hautausmaa. 1,2 oik. St-as. ja auto-
korjaamo. 1,4
- 35,7 Saarijärven kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Uuraisen /28,4/ kautta Jyväskylään, vas. tie Viita-
saarelle /58,4/ ja Kannonkosken kirkolle /34,2/. Tien-
haarassa Sh- ja St-as., vas. hotelli.

(Saarijärven kirkko on arkkite. C. L. Engelin piirustusten mukaan ja rakennusmestari Jaakko Kuorikosken johdolla rak. puusta 1848. Altitaritaulun »Ylösnousemus» maalannut Alexandra Sältin. — Kirkon vieressä on vapausolassa kaatuneiden saarijärveläisten sankarihauta muistomerkkeineen.)



Saarijärvi—Karstula, 35,7 km.

Hyvää, verraten suoraa ja leveää maantietä, joka kulkee Saarijärven ja Karstulan harjujen kangasmaita, kauniita näköaloja järville ja viljelmille. Asutus vauraisiin kyliin keskittyntä.

- 0 Saarijärven kirkonkylä. Ajetaan L suuntaan kirkonkylän halki. 0,2 vas. St-as. ja autokorjaamo. 0,4 oik. hautausmaa. 0,6 vas. kahvila. 0,7 vas. ruokala ja kahvila. 0,8 oik. 2 St-as. 0,9 oik. matkustajahotelli. 1,2 vas. näköala Saarijärven selälle. Ajetaan Saarijärvenharjua. 1,4
- 1,4 Männilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Pylkönmäen /25,7/ kautta Alavuden kirkolle). Oik. Tervalampi. 3,0 tie kulkee Saarijärven rantaa. 5,0 oik. Saarijärven kunnalliskoti. (5,6 vas. sivutie Pylkönmäen kirkolle /20,0/). 7,6 oik. vanhat reservikasarmit, vas. jalkapallokenttä. 13,1 vas. kaunis näköala Löytänäjärvelle. 15,9 oik. Valkeistenjärvi. 16,8 vas. St-as. 16,9 oik. Sh-as., vas. näkyy Kalmarinjärven selkä. 17,1
- 18,5 Kalmarin kylä. (Vas. kylätie Pylkönmäen Karstulan tielle /12,0/). 0,3 ajetaan Karstulanharjun kapeaa selkää. 1,3 oik. Kuorejärvi. 3,3 oik. Saukolampi. 4,8 Karstulan pitäjänraja. 8,1
- 26,6 Vastingin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kannonkosken kirkolle /24,3/). 0,7
- 27,3 Lauttamäen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Pöngän tienhaaraan Karstulan Kyyjärven tielle /8,4/ ja Kivijärven kirkolle /39,6/). 7,3 oik. Päällinen. 7,4 vas. Korpijärvi. 7,9 oik. hautausmaa. 8,3 oik. urheilukenttä. 8,4
- 35,7 Karstulan kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Kyyjärven /27,8/ kautta Kokkolaan ja Lapualle, vas. tie kirkon /0,6/ ohi Pylkönmäen kirkonkylään Saarijärven Alavuden tielle /30,9/ sekä Saarisen /29,9/ kautta samalle tielle. — Kirkon lähellä St. ja Sh-as., matkustajakoti ja kahviloita.

(Karstulan kirkko on rak. arkkit. A. F. Granstedtin piirustusten mukaan rakennusmestari Jaakko Kuorikosken johdolla puusta 1853, korj. arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1904. Alttaritaulun »Jeesus saarnaa venheestä» maalannut P. Halonen 1905. — Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden karstulalaisten sankarihauta komeine muistopatsaineen.)



Saarijärvi—Uurainen, 28,4 km.

Hyvää ja leveää, uusittua maantietä, kaunista harjumaastoa luonnonihanine näköaloinen järville ja viljelmille. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Saarijärven kirkonkylä. Ajetaan I suuntaan kirkon ohi. 0,4 Palaavasalmen silta, oik. Saarijärvi, vas. Lumperoinen. 1,9 tie kulkee Lumperoisen rantaharjulla. 2,3 oik. Saarijärven komea hyppyrimäki. 3,5
- 3,5 Kangasahon tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Äännekosken kauppalaan /30,7/). 0,6 komeaa metsää. 1,0 vas. Summasjärvi. 1,6 ajetaan kaunista koivukujaa *Tarvaalan koulutilan* viljelysten halki. 2,5 vas. koulutilan rakennukset, tilan omistaa valtio. 2,8 Leuhuvirran silta. 3,9 vas. kaunis näköala Summasjärven selälle. 10,8 vas. näköala Summasjärvelle. 11,8 vas. St-as. 12,0 vas. näkyy Lannevettä. 15,5 vas. Lanneveden selkä, tie kulkee järven rantaa. 21,0 Kyynämöisenjoen silta. 21,1 Uuraisten pitäjänraja. 23,5
- 27,0 Uuraisten kirkonkylä. Jatketaan vas. (Oik. tie kirkolle /0,3/, joka on rak. puusta Heikki Kuorikosken johdolla 1805, korj. Juho Kaiskon johdolla 1905). 0,6 oik. St-as. 0,7 vas. Sh-as. 0,8
- 27,8 Nälkämäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Äännekosken kauppalaan /19,0/). 0,6
- 28,4 Uuraisten tienhaara. Suoraan jatkuu tie Jyväskylään /35,5/, oik. tie Multian kirkolle /38,3/.



Uurainen—Saarijärvi, 28,4 km.

Hyvää ja leveää, uusittua maantietä, kaunista harjumaastoa luonnonihanne näköaloineen järville ja viljelmille. Asutus ver-
raten tiheää ja vaurasta.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Uuraisten tienhaara. Ajetaan P suuntaan kirkonkylän halki. | 0,6 |
| 0,6 | Nälkämaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Äännekosken kauppalaan /19,0/). 0,1 oik. Sh-as. 0,2 vas. St-as. | 0,8 |
| 1,4 | Uuraisten kirkonkylä. Jatketaan oik. (Vas. tie kirkolle /0,3/, joka on rak. puusta Heikki Kuorikosken johdolla 1805, korj. Juho Kaiskon johdolla 1905). Ajetaan vaihtelevaa mäkimaastoa. 2,4 Saarijärven pitäjänraja. 2,5 Kyynämöisenjoen silta. 6,0 oik. Lanneveden selkä, tie kulkee järven rantaa. 11,0 oik. Lannevettä. 11,7 oik. St-as. 12,7 oik. hyvä näköala Summasjärvelle. 19,5 oik. kaunis näköala Summasjärven selälle. 20,7 Leuhuvirran silta. 21,0 oik. <i>Tarvastian koulutilan</i> rakennukset, tilan omistaa valtio. Jatketaan kaunista koivukujaa koulutilan viljelysten halki. 21,4 oik. Summasjärveä. 22,5 komeaa metsää. | 23,5 |
| 24,9 | Kangasahon tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Äännekosken kauppalaan /30,7/). 0,3 tie kulkee kaunista harjua Lumperoisen rantaa. 1,2 vas. Saarijärven komea hyppymäki. 2,3 vas. Saarijärvi. 3,1 Palaavasalmen silta, oik. Lumperoinen, vas. Saarijärvi. 3,4 oik. kirkko. | 3,5 |
| 28,4 | Saarijärven kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Karstulan /35,7/ kautta Kokkolaan, oik. tie Viitasaarelle /58,4/ ja Kannonkosken kirkolle /34,2/. Tienhaarassa St. ja Sh-as., oik. hotelli. | |

(Saarijärven kirkko on arkkit. C. L. Engelin piirustusten mukaan ja rakennusmestari Jaakko Kuorikosken johdolla rak. puusta 1848. Altaritaulun »Ylösnosemus» maalannut Alexandra Sältin. — Kirkon vieressä on vapaussodassa kaatuneiden saarijärveläisten sankarihauta muistomerkkeineen.)



Uurainen—Jyväskylä, 35,5 km.

Hyvää, verraten leveää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, Keski-Suomen vaihtelevaa mäki- ja harjumaastoa, kauniita näköaloja järville ja viljelyksille. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Uuraisten tienhaara. Ajetaan E suuntaan mäkiviljelysten halki. 0,6
- 0,6 Nevalan tienhaara. (Oik. tie Kintauksen as:lle /26,3/). 5,8 oik. St-as. ja saha, taustalla kaunis Nauttiainen. 11,1 oik. laaja näköala yli mäkisten metsämaiden. 11,8 Jyväskylän pitäjänraja. 15,0 vas. St-as. 16,5 tien varressa komeita koivuja. 19,5
- 20,1 Korttajärven kylä. (Vas. tie Tikkakosken tehtaille /4,0/). 2,0 edessä komea, vaihteleva viljelysmaisema. 3,4 vas. Korttajärvi. 8,6 vas. Alvajärvi. 9,5 oik. Tuomiojärvi. 10,0 vas. Palokkajärvi, jonka rantaa tie seuraa. 11,0 etuvas. näkyy Jyväskylän kaupunki. 12,0 oik. kaunis näköala Tuomiojärvelle. 14,1 oik. Sh-as. 14,1
- 34,2 Taulumäen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vihtalahden /16,7/ kautta Kuopioon ja Ouluun). Tienhaarassa *Jyväskylän maaseurakunnan kirkko*.
(Kirkko on arkkit. Elsi Borgin piirustusten mukaan rak. tiilestä 1929. Alttaritaulun »Vapahtaja nostaa veteen vajoavaa Pietaria» maalannut E. Järnefelt.)
- 0,1 Jyväskylän kaupunginraja. 0,3 vas. kaupungin hautausmaa. 1,3
- 35,5 JYVÄSKYLÄ, Asemakatu. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Puistokatua ja Kauppakatua.



Jyväskylä—Uurainen, 35,5 km.

Hyvää, verraten leveää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, Keski-Suomen vaihtelevaa mäki- ja harjumaastoa, kauniita näköaloja järville ja viljelyksille. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 JYVÄSKYLÄ, Asemakatu. Ajetaan IP suuntaan Kauppakatua ja Puistokatua. 1,0 oik. kaupungin hautausmaa. 1,2 Jyväskylän pitäjänraja. 1,3
- 1,3 Taulumäen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Vihtalahden /16,7/ kautta Kuopioon ja Ouluun). Tienhaarassa *Jyväskylän maaseurakunnan kirkko*.
(Kirkko on arkkit. Elsi Borgin piirustusten mukaan rak. tiilestä 1929. Alttaritaulun »Vapahtaja nostaa veteen vajoavaa Pietaria» maalannut E. Järnefelt.)
Vas. Sh-as. 0,5 vas. näköala Tuomiojärvelle. 1,0 oik. Palokkajärvi, jonka rantaa tie seuraa. 2,1 vas. kaunis näköala Tuomiojärvelle. 5,5 oik. Alvajärvi. 10,7 oik. Korttajärvi. 11,1 vas. vaihteleva viljelysmaisema. 14,1
- 15,4 Korttajärven kylä. (Oik. tie Tikkakosken tehtaille /4,0/). Ajetaan komean metsän halki. 3,0 tien varressa komeita koivuja. 4,5 oik. St-as. 7,7 Uuraisten pitäjänraja. 8,6 vas. laaja näköala yllä makisten metsämaiden. 13,7 vas. saha ja St-as., taustalla kaunis Nauttiainen. 19,5
- 34,9 Nevalan tienhaara. (Vas. tie Kintauksen as:lle /26,3/). Ajetaan mäkilviljelysten halki. 0,6
- 35,5 Uuraisten tienhaara. Suoraan jatkuu tie Saarijärven /28,4/ kautta Kokkolaan, vas. tie Multian kirkolle /38,3/.



Sunnanvik—Inkoo, 17,2 km.

Hyvää, joskin kapeahkoa ja paikoin mutkaista maantietä, laajoja hyvinhoidettuja viljelyksiä, jokunen metsätaival. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Sunnanvikin tienhaara. Ajetaan LE suuntaan laajojen viljelysten halki. 1,1 Degerbyn pitäjänraja. 5,6 oik. paja. 5,7 Degerbynjoen silta. 6,4
- 6,4 Degerbyn kirkko.
(Kirkko rak. tiilistä 1931. Kirkon seinustalla 1746 rak. ja 1931 puretun rukoushuoneen muistokivi.)
Vas. ja oik. Sh-as. 0,1 vas. St-as. 3,8 Ingarskilanjoen silta. 5,0 Inkoon pitäjänraja. 9,4 ajetaan kau-
nista koivukujaa. 10,8
- 17,2 Inkoo, Dalin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Raaseporin /32,2/ kautta Tammisaareen, oik. tie Kyrkstadin /17,5/ kautta Lohjalle.



Inkoo—Sunnanvik, 17,2 km.

Hyvää, joskin kapeahkoa ja paikoin mutkaista maantietä, laajoja hyvinhoidettuja viljelyksiä, jokunen metsätaival. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Inkoo, Dalin tienhaara. Ajetaan I suuntaan.
 0,7 tien vieressä kaunis koivurivi. 5,8 Degerbyn pitäjänraja. 7,0 Ingarskilanjoen silta. 10,7 oik. St-as.
 10,8 vas. ja oik. Sh-as. 10,8
- 10,8 Degerbyn kirkko.
 (Kirkko rak. tiilistä 1931. Kirkon seinustalla 1746 rak. ja 1931 puretun rukoushuoneen muistokivi.)
 0,7 Degerbynjoen silta. 0,8 vas. paja. 5,3 Siuntion pitäjänraja. 6,4
- 17,2 Sunnanvikin tienhaara. Oik. tie Jorvaksen /17,9/ kautta Helsinkiin, vas. tie Kyrkstadin /18,9/ kautta Karjaalle ja Lohjalle.



Inkoo—Raasepori, 32,2 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja paikoin kapeaa maantietä, kau-
niita viljelys- ja järvimaisemia, pitkäköjöä metsätaipaleita.
Asutus kyliin keskittynyttä, verraten vaurasta.

- 0 Raaseporin tienhaara. Ajetaan I suuntaan.
2,5 oik. St-as. (5,4 oik. tie RAASEPORIN LINNAN
raunioille /0,9/, katso Tammisaaren paikallislehteä).
5,9 oik. näkyy Snappertunan kirkko. 6,3 Raaseporin-
joen silta. 6,7
- 6,7 Huskvarnin tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Krogarbackenin tienhaaraan /6,1/ Karjaal-
le). 0,3 vas. Sh-as. 0,4
- 7,1 Snappertunan kirkonkylä. Jatketaan vas.
(Oik. tie kirkolle /1,2/).
(Kirkko rak. puusta 1688. Alttaritaulun »Vapah-
taja ristillä» maalannut J. Lindh, lahjoitettu kir-
kolle 1841.)
Kylän jälkeen metsätaival. 5,2
- 12,3 Törvesbron tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Krogårdin tienhaaraan /8,2/ Karjaalle).
1,9 Inkoon pitäjänraja. 4,2 oik. Svarträskin lampi.
6,0 vas. Kvarnträsk-järvi. 6,4
- 18,7 Fagervikin kirkko. (Vas. tie kirkolle /0,2/).
(Kirkko kauniin Kvarnträskin rannalla on rak.
puusta 1736. Alttaritaulu »Kristuksen ylösnouse-
minen» v:lta 1738. — Kirkon takana Fagervikin
kartano, jonka yhteydessä 1600- ja 1700-luvuilla
toimi rautatehdas. Kartanon komeat rakennukset
1700-luvulta. Vanha puutarha ja vanha, arvokas
kalusto.)
Fagervikinjoen silta. Laaksossa suuria jaloja lehti-
puita. 4,9 vas. Marsjön-järvi. 9,7
- 28,4 Bredsin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie
Inkoon Mustion tielle /1,6/). 2,1 Inkoonjoen silta. .. 2,4
- 30,8 Inkoon kirkko. Jatketaan suoraan. (Oik. tie
Inkoon satamaan /0,4/, vas. tie Mustion tienhaaraan
/15,5/ Karjaan Lohjan tielle).
(Inkoon kirkko on rak. harmaasta kivistä ennen
v. 1350. Alttaritaulun »Kristuksen ylösnousemi-
nen» maalannut Johan Lindh 1842.)
Oik. Kyrksfjärdenin selkä. 1,4
- 32,2 Inkoo, Dalin tienhaara. Suoraan jatkuu tie
Sunnanvikin /17,2/ kautta Helsinkiin, vas. tie Kyrk-
stadin /18,9/ kautta Lohjalle.



Raasepori—Inkoo, 32,2 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja paikoin kapeaa maantietä, kau-
niita viljelys- ja järvimaisemia, pitkäköjö metsätaipaleita.
Asutus kyliin keskittynyttä, verraten vaurasta.

- 0 Inkoo, Dalin tienhaara. Ajetaan L suuntaan.
0,7 edessä Kyrksfjärdenin lahti. 1,4
- 1,4 Inkoon kirkko. Jatketaan suoraan. (Oik. tie
Mustion tienhaaraan /15,5/ Lohjan Karjaan tielle,
vas. tie Inkoon satamaan /0,4/).
(*Inkoon kirkko* on rak. harmaasta kivistä ennen
v. 1350. Alttaritaulun »Kristuksen ylösnousemi-
nen» maalannut Johan Lindh 1842.)
- 0,3 Inkoonjoen silta. 2,4
- 3,8 Bredsin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik.
tie Inkoon Mustion tielle /1,6/). 4,2 oik. Marsjön
järvi. 9,4 komeita jaloja lehtipuita tien molemmin
puolin. 9,7
- 13,5 Fagervikin kirkko. (Oik. tie kirkolle /0,2/).
(Kirkko kauniin Kvarnträskin rannalla on rak.
puusta 1736. Alttaritaulu »Kristuksen ylösnouse-
minen» v:lta 1738. — Kirkon takana Fagervikin
kartano, jonka yhteydessä 1600- ja 1700-luvuilla
toimi rautatehdas. Kartanon komeat rakennukset
1700-luvulta. Vanha puutarha ja vanha, arvokas
kalusto.)
Fagervikinjoen silta. 0,3 oik. Kvarnträsk-järvi. 2,1
vas. Svarträskin lampi. 4,5 Snappertunan pitäjänraja. 6,4
- 19,9 Törvesbron tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Krogårdin tienhaaraan /8,2/ Karjaalle).
Metsätaival. 5,2
- 25,1 Snappertunan kirkonkylä. Jatketaan oik.
(Vas. tie kirkolle /1,2/).
(Kirkko rak. puusta 1688. Alttaritaulun »Vapah-
taja ristillä» maalannut J. Lindh, lahjoitettu kir-
kolle 1841.)
Oik. Sh-as. 0,4
- 25,5 Huskvarnin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik.
tie Krogbackenin tienhaaraan /6,1/ Karjaalle). 0,4
Raaseporinjoen silta. 0,8 vas. näkyy Snappertunan
kirkko. (1,3 vas. tie RAASEPORIN LINNAN rau-
nioille /0,4/, katso Tammisaaren paikallislehteä). 4,2
oik. St-as. 6,7
- 32,2 Raaseporin tienhaara. Oik. tie Karjaalle
/10,8/, vas. tie Tammisaareen /8,7/.



Tammisaari—Tenhola, 16,1 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista ja mäkiä maantietä, kauniita ja hyvinhoidettuja laaksoviljelyksiä, jokunen järvimaisema. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 TAMMISAARI, Kauppatori. Ajetaan LP suuntaan Kustaa Vaasan katua, Pohjois-Rantakatua ja Tehtaankatua. 0,7 rautatien ylikäytävä, oik. Tammisaaren asema. Jatketaan vas. 1,0 Pohjanlahden kääntösilta. 1,2 ajetaan Kråkholmin saaren poikki. 1,4 Pohjanlahden toinen silta. 1,6
- 1,6 Österbyn I tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Hankoon /36,1/). 0,2 vas. St-as. 1,1
- 2,7 Österbyn L tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Björnsbyn tienhaaraan /14,2/ Pohjan Tenholan tielle). 4,2 Pohjan pitäjänraja. 5,2 vas. Grabbskoginjärvi. 6,7 Tenholan pitäjänraja. 8,2 oik. Gennarbynjärvi. 9,2 vas. laaja viljelysmaisema. 9,8 Gennarbynjoen silta, vas. Gennarinlahti. 11,6 vas. Sh-as., oik. ja vas. St-as. 11,9
- 14,6 Tenholan kirkko. Jatketaan oik. (Vas. tie Bromarvin kirkolle /19,0/).
(Kirkko on rak. kivistä 1329, korjattu perinpohjin 1812. Alttaritaulun, joka on jäljennös Leonardo Da Vincin »Ehtoollisesta», maalannut Alexandra Sältin).
- 0,7 oik. osuusmeijeri. 1,5
- 16,1 Tenhola, Lillvikin tienhaara. Oik. tie Pohjan /15,6/ kautta Karjaalle, vas. tie Perniön /20,0/ kautta Turkuun.



Tenhola—Tammisaari, 16,1 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, kauniita ja hyvinhoidettuja laaksoviljelyksiä, jokunen järvimaisema. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Tenhola, Lillvikin tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 0,8 vas. osuusmeijeri. 1,5
- 1,5 Tenholan kirkko. Jatketaan vas. (Oik. tie Bromarvin kirkolle /19,0/).
- (Kirkko on rak. kivistä 1329, korjattu perinpohjin 1812. Alttaritaulun, joka on jäljennös Leonardo Da Vincin »Ehtoollisesta», maalannut Alexandra Sältin).
- 0,3 oik. ja vas. St-as., oik. Sh-as. 2,1 Gennarbynjoen silta, oik. Gennarbynlahti. 3,0 vas. Gennarbynjärvi. 5,2 Pohjan pitäjänraja. 6,6 oik. Grabbskoginjärvi. 7,7 Tammisaaren pitäjänraja. 11,9
- 13,4 Österbyn L tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Björnsbyn tienhaaraan /14,2/ Tenholan Pohjan tielle). 0,9 oik. St-as., vas Pohjanlahti. 1,1
- 14,5 Österbyn I tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Hankoon /36,1/). 0,1 Pohjanlahden silta. Komea näköala oik. Tammisaaren selälle, vas. Pohjanlahdelle. Oik. Hangon radan silta. Sillan jälkeen ajetaan Kråkholmin saaren poikki. 0,6 Pohjanlahden kääntösilta. 0,8 rautatien ylikäytävä. 1,6
- 16,1 TAMMISAARI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Tehtaankatua, Pohjois-Rantakatua ja Kustaa Vaasan katua.



Parainen—Turku, 22,8 km.

Hyvää, suoraa ja leveää maantietä ja viertotietä, komeita saaristo- ja viljelysmaisemia, lyhyitä metsätaipaleita. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Parainen, Malmin tienhaara. Ajetaan P suuntaan asutuksen halki. 0,3 vas. Kirkkosalmi, taustalla näkötorni. (1,3 vas. yhtyy toinen tie päätiehen). 3,4 Hessundin komea betonisilta. Sillalta kaunis näköala salmelle. Sillan jälkeen ajetaan Kirjalansaaren poikki. 8,8
- 8,8 Kirjalan lossi (240 m). Kuusiston pitäjänraja. Salmen jälkeen ajetaan Kuusiston saaren poikki. (4,0 oik. tie Kuusiston kirkolle /1,8/ ja KUUSISTON LINNAN raunioille /6,8/, katso Turun paikallislehteä). 4,3 Pohjoissalmen silta, Kaarinan pitäjänraja. 6,1
- 14,9 Ylikylän tienhaara. Jatketaan vas. päällystettyä viertotietä. (Oik. tie Paimion /18,9/ kautta Saloon). 4,2 Turun kaupunginraja. 5,0 oik. hautausmaa. 7,9
- 22,8 TURKU, Aurajoen silta. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Uudenmaankatua.



Turku—Parainen, 22,8 km.

Viertotietä sekä hyvää, suoraa ja leveää maantietä, komeita viljelys- ja saaristomaisemia, lyhyitä metsätaipaleita. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 TURKU, Aurajoen silta. Ajetaan IE suuntaan Uudenmaankatua. 1,9 vas. hautausmaa. 2,7 Kaarinan pitäjänraja. 7,9
- 7,9 Ylikylän tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Paimion /18,9/ kautta Saloon). 1,8 Pohjoissalmen silta, Kuusiston pitäjänraja. (2,1 vas. tie Kuusiston kirkolle /1,8/ ja KUUSISTON LINNAN rautioille /6,8/, katso Turun paikallislehteä). 4,1 vas. kaunis näköala Kirjalansalmelle. 5,9
- 13,8 Kirjalan lossi (240 m). Paraisten pitäjänraja. Salmen jälkeen ajetaan Kirjalansaaren poikki. 5,6 Hessundin komea betonisilta. Sillalta kaunis näköala salmelle. Sillan jälkeen alkaa Kirkkomaan saari. 7,7 ajetaan vas. (Oik. uusi tie tehdasyhdyskunnan keskusta). 8,7 oik. Kirkkosalmi, taustalla näkötorni. 9,0
- 22,8 Parainen, Malmin tienhaara. Suoraan jatkuu tie tehtaille ja Älön saarelle, vas. tie Muddaisten kartanoon. — Oik. Paraisten kirkko.

(*Paraisten kirkko* on rak. harmaasta kivistä luultavasti 1345. Altaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut B. Reinhold 1875. Kirkossa on amiraali Eerik Flemingin hautakivi, vanhoja kattokruunuja, pukuja, miekkoja, hopeaesineitä sekä vanha altaritaulu. Kirkon seiniä ja kattoa koristavat 1470 tehdyt al secco maalaukset. — Kirkon läntinen pääty on rak. 1689 suomalaisiksi kirkoksi.)

Paraisten kirkonkylään, Paraisten Kalkkivuori Oy:n louhoksen ja tehtaitten ympärille on muodostunut huomattava asutuskeskus, jossa on yli 2000 asukasta. Paraisten saaristo on kuuluisa luonnonkauneudestaan ja lajirikkaasta kasvistostaan.



Turku—Naantali, 17,1 km.

Viertotietä ja hyvää, leveää maantietä, esikaupunkiasutusta, hyvinhoidettuja viljelyksiä, jokunen metsätaival.

- 0 TURKU, Aurajoen silta. Ajetaan P suuntaan
Aningaistenkatua. 0,8 rautatien ylikäytävä. 1,0
- 1,0 Aningaisten tulli. Jatketaan suoraan Raunis-
tulan esikaupungin halki. (Oik. tie Pöytyän /38,9/
kautta Tampereelle). 2,9 Raision pitäjänraja. 5,3
Raisionjoen silta. 5,9 oik. Raision kirkko. 6,3
(*Raision kirkko* on rak. harmaasta kivistä 1305.
Alttaritaulun »Kristus Getsemanessa» maalannut
hovimaalari R. W. Ekman 1865.)
- 7,3 Raision kirkonkylä. Jatketaan vas. (Oik.
tie Maskun /10,4/ kautta Raumalle). 2,1 vas. Raision
asema. 2,2 vas. St-as. 2,9 rautatien tasoylikäytävä
(Uudenkaupungin rata). 5,8 Naantalin pitäjänraja. 6,0
- 13,3 Lietsalantienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik.
tie Maskun kirkolle /11,4/). 2,1 oik. näköala Nun-
nanlahdelle. 3,0 Naantalin kaupunginraja. 3,1
- 16,4 Naantalin asema (vas.). Jatketaan oik. (Vas.
tie Kultarantaan ja Luonnonmaan saarelle). 0,7
- 17,1 NAANTALI, Kylpylaitos. (Katso paikallisleh-
teä). Kaupunkiin tullaan Tullikatua ja Kaivokatua.



Naantali—Turku, 17,1 km.

Hyvää, leveää maantietä ja viertotietä, hyvinhoidettuja viljelyksiä, jokunen metsätaival, esikaupunkiasutusta.

- 0 NAANTALI, Kylpylaitos. Ajetaan IE suuntaan
0,1 Kaivokatua ja Tullikatua. 0,7
- 0,7 Naantalin asema (oik.). Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Kultarantaan ja Luonnonmaan saarelle). 0,1
Naantalin pitäjänraja. 0,9 vas. näköala Nunnan-
lahdelle. 3,1
- 3,8 Lietsalan tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Maskun kirkolle /11,4/ Rauman Turun valta-
tielle). 0,2 Raision pitäjänraja. 3,1 rautatien taso-
risteys (Uudenkaupungin rata). 3,8 oik. St-as. 3,9
oik. Raision asema. 6,0
- 9,8 Raision kirkonkylä. Jatketaan suoraan pääl-
lystettyä viertotietä. (Vas. tie Maskun /10,4/ kautta
Raumalle). 0,4 vas. Raision kirkko.
(*Raision kirkko* on rak. harmaasta kivistä 1305.
Altaritaulun »Kristus Getsemanessa» maalannut
hovimaalari R. W. Ekman 1865.)
- 1,0 Raisionjoen silta. 3,4 Maarian pitäjänraja. Jatke-
taan Raunistulan esikaupungin halki. 6,3
- 16,1 Aningaisten tulli. Jatketaan suoraan. (Vas.
tie Pöytyän /38,9/ kautta Tampereelle). 0,1 rauta-
tien ylikäytävä. 1,0
- 17,1 TURKU, Aurajoen silta. (Katso paikallisleh-
teä). Kaupunkiin tullaan Aningaistenkatua.



Turku—Masku, 17,7 km.

Viertotietä ja hyvää, joskin paikoin mutkaista valtatieta, esikaupunkiasutusta, hyvinhoidettuja viljelyksiä. Asutus vaurasta.

0 TURKU, Aurajoen silta. Ajetaan P suuntaan Aningaistenkatua. 0,8 rautatien ylikäytävä. 1,0

1,0 Aningaisten tulli. Jatketaan suoraan Raunistulan esikaupungin halki. (Oik. tie Pöytyän /38,9/ kautta Tampereelle). 2,9 Raision pitäjänraja. 5,3 Raisionjoen silta. 5,9 oik. Raision kirkko. 6,3

(Raision kirkko on rak. harmaasta kivistä 1305. Alttaritaulun »Kristus Getsemanessa» maalannut hovimaalari R. W. Ekman 1865.)

7,3 Raision kirkonkylä. Jatketaan oik. (Vas. tie Naantaliin /9,8/). 0,1 vas. Sh-as. Päällystetty tie päättyy. 5,3 Maskun pitäjänraja. 9,2 edessä Maskun kirkonkylä. 9,9 Maskunjoen silta. 10,0 vas. ja oik. St-as. 10,3 vas. St-as. 10,4

17,7 Maskun kirkko. Oik. tie Mynämäen /15,4/ kautta Raumalle, vas. tie Naantaliin /15,2/.

(Maskun kirkko on rak. harmaasta kivistä 1232. Alttaritauluna on »Enkelien ilmestymistä paimenille» esittävä lasimaalaus. Katossa ja seinissä on vanhoja al fresco maalauksia, jotka on uusittu arkkite. A. Tavaststjernan johdolla 1915.)



Masku—Turku, 17,7 km.

Hyvää, joskin paikoin mutkaista valtatiötä ja viertotietä, hyvinhoidettuja viljelyksiä, esikaupunkiasutusta. Asutus vaurasta.

- 0 Maskun kirkko. Ajetaan IE suuntaan. 0,1 oik. St-as. 0,4 vas. ja oik. St-as. 0,5 Maskunjoen silta. 5,1 Raision pitäjänraja. 10,3 päällystetty tie alkaa, oik. Sh-as. 10,4
- 10,4 Raision kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Naantaliin /9,8/). 0,4 vas. Raision kirkko.
(Raision kirkko on rak. harmaasta kivistä 1305. Alttaritaulun »Kristus Getsemanessa» maalannut hovimaalari R. W. Ekman 1865.)
- 1,0 Raisionjoen silta. 3,4 Maarian pitäjänraja. Jatketaan Raunistulan esikaupungin halki. 6,3
- 16,7 Aningaisten tulli. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Pöytyän /38,9/ kautta Tampereelle). 0,1 rautatien ylikäytävä. 1,0
- 17,7 TURKU, Aurajoen silta. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Aningaistenkatua.



Masku—Mynämäki, 15,4 km.

Hyvää, joskin paikoin mutkaista ja mäkistä valtatieta, hyvin hoidettuja viljelyksiä, kallioisia metsätaipaleita. Asutus vauraiisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Mynämäen kirkko. Ajetaan IE suuntaan kirkonkylän halki. 0,2 oik. ja vas. matkustajakoti. 0,3 Mynämäen silta. 0,4 oik. Sh-as. 0,6
- 0,6 Tursanperän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Mietoisten kirkon /7,5/ kautta Askaisten, Merimaskun ja Rymättylän kirkoille). Tienhaarassa Sh-as. 3,4 Nousiaisten pitäjänraja. 10,2 vas. St-as. (Oik. tie Lemun kirkolle /9,2/ ja Askaisten kirkolle /15,4/). 10,5
- 11,1 Nummenkylän tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Nousiaisten pysille /2,1/, vas. tie Nousiaisten kirkolle /4,3/). Oik. Sh-as.
- (*Nousiaisten kirkko*, P. Maarian nimikko, on harmaasta kivistä rak. 1230 — eräitten tutkijain mukaan Suomen vanhin kirkko —, entisöity 1936. Kirkkoa koristavat vanhat al secco maalaukset ja tiilimuuraukset. Kirkossa säilytetään 1370 sinne hankittua piispa Henrikin sargofagia, jota pidetään Suomen kirkkohistorian arvokkaimpana muistomerkkinä.)
- 0,3 Hirvijoen silta. 2,6 Maskun pitäjänraja. 4,3
- 15,4 Maskun kirkko. Suoraan jatkuu tie Turkuun /17,7/, oik. tie Naantaliin /15,2/.

(*Maskun kirkko* on rak. harmaasta kivistä 1232. Alttaritauluna on »Enkelien ilmestymistä paimenille» esittävä lasimaalaus. Katossa ja seinissä on vanhoja al fresco maalauksia, jotka on uusittu arkkite. A. Tavaststjernan johdolla 1915.)



Mynämäki—Masku, 15,4 km.

Hyvää, joskin paikoin mutkaista ja mäkistä valtatieta, hyvinhoidettuja viljelyksiä, kallioisia metsätaipaleita. Asutus vauriisiin kyliin keskittyntä.

0 Maskun kirkko. Ajetaan P suuntaan. 1,7 Nousiaisten pitäjänraja. 1,9 edessä laaja viljelystasanko. 4,0 Hirvijoen silta. 4,3

4,3 Nummenkylän tienristeys. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Nousiaisten kirkolle /4,3/, vas. tie Nousiaisten pys:lle /2,1/).

(*Nousiaisten kirkko*, P. Maarian nimikko, on harmaasta kivistä rak. 1230 — eräitten tutkijain mukaan Suomen vanhin kirkko —, entisöity 1936. Kirkkoa koristavat vanhat al secco maalaukset ja tiilimuuraukset. Kirkossa säilytetään 1370 sinne hankittua piispa Henrikin sargofagia, jota pidetään Suomen kirkkohistorian arvokkaimpana muistomerkkinä.)

Vas. Sh-as. (0,3 vas. tie Lemun kirkolle /9,2/ ja Askaisten kirkolle /15,4/). 0,3 oik. St-as. 7,1 Mynämäen pitäjänraja. 9,2 edessä Mynämäen kirkonkylä. 10,5

14,8 Tursanperän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas tie Mietoisten kirkon /7,5/ kautta Askaisten, Merimaskun ja Rymättylän kirkkoille). Tienhaarassa Sh-as. 0,2 vas. Sh-as. 0,3 Mynäjoen silta. 0,4 vas. ja oik. matkustajakoti. 0,6

15,4 Mynämäen kirkko. Suoraan jatkuu tie Laitilan /30,0/ kautta Raumalle, vas. tie Vehmaan /19,4/ kautta Lokalahden kirkolle.

(*Mynämäen kirkko*, P. Laurentiuksen nimikko, on suurimpia maamme vanhoista kirkkoista, rak. harmaasta kivistä 1260, korjattu viimeksi 1926. Alttaritaulu »Kristus Getsemanessa» jäljennös. Vanha alttaritaulu »Vapahtaja ristillä» Katharina Gavelinin maalaama. Kirkossa on Henrik Flemingin hautapatsas ja kirkollisten esineiden museo. — Kirkon seinustalla vapaussoturien sankarihauta.)



Mynämäki—Laitila, 30,0 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, etupäässä karua kangasmaata, alussa ja lopussa komeita viljelyksiä. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Mynämäen kirkko. Ajetaan LP suuntaan kirkon ohi. 0,1 vas. rukoushuone. 0,6
- 0,6 Nihattulan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Karjalan kirkolle /17,1/ ja Yläneen kirkolle /34,8/). 7,1 Laajoen silta. 13,7 Laitilan pitäjänraja. 15,5 oik. Iso Pehtjärvi. 15,9 vas. St-as. 23,5 vas. laaja viljelysmaisema. 29,4
- 30,0 Laitilan kirkko. Oik. tie Raumalle /34,9/ ja Hinnerjoen kirkolle /24,2/, vas. tie Uuteenkaupunkiin /21,3/.

(Laitilan kirkko, P. Mikaelin nimikko, on rak. harmaasta kivistä 1468, maalattu ja koristettu 1483, entisöity 1927. Alttaritaulun paikalla kullattu risti.)



Laitila—Mynämäki, 30,0 km.

Hyvää ja leveää, joskin paikoin mutkaista maantietä, etupäässä karua kangasmaata, alussa ja lopussa komeita viljelyksiä. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Laitilan kirkko. Ajetaan IE suuntaan kirkonkylän halki. 13,4 vas. Iso Pehtjärvi. 13,5 oik. St-as. 15,7 Mynämäen pitäjänraja. 22,3 Laajoen silta. 29,4
- 29,4 Nihattulan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Karjalan kirkolle /17,1/ ja Yläneen kirkolle /34,8/). 0,4 oik. rukoushuone, vas. kirkko. 0,6
- 30,0 Mynämäen kirkko. Suoraan jatkuu tie Maskun /15,4/ kautta Turkuun ja Naantaliin, oik. tie Vehmaan /19,4/ kautta Lokalahden kirkolle.

(*Mynämäen kirkko*, P. Laurentiuksen nimikko, on suurimpia maamme vanhoista kivistä kirkkoista, rak. harmaasta kivistä 1260, korjattu viimeksi 1926. Alttaritaulu »Kristus Getsemanessa» jäljennös. Vanha alttaritaulu »Vapahtaja ristillä» Katharina Gavelinin maalaama. Kirkossa on Henrik Flemingin hautapatsas ja kirkollisten esineiden museo. — Kirkon seinustalla vapaussoturien sankarihauta.)



Laitila—Uusikaupunki, 21,3 km.

Kohtalaista, mutta mutkaista ja paikoin kapeahkoa maantietä, kylä- ja viljelysmaisemia, metsätaipaleita. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Laitilan kirkko. Ajetaan LE suuntaan kirkonkylän halki. 4,2 Kodjalan kylän tiheää asutusta. 5,6 Isojoen silta. 6,9 Kalannin pitäjänraja. 11,9 oik. Kalannin osuusmeijeri. 12,1 oik. Sh-as. 12,2 vas. Kalannin kirkko. 12,4
- (*Kalannin kirkko*, P. Olavin nimikko, on rak. harhaasta kivistä v:n 1400 vaiheilla. N. v. 1470 varustettiin seinät lukuisilla al secco maalauksilla. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut A. Liljelund, hankittu kirkkoon 1892.)
- 12,4 Harikkalan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Vinkkilän tienhaaraan /20,8/ Vehmaan Mynämäen tielle). 0,3 Sirppujoen silta. (Vas. tie Kalannin asemalle /7,0/). 0,5 oik. St-as. 5,2 Uudenkaupungin pitäjänraja. (6,0 vas. tie Kalannin as:lle /8,0/). 6,1 Uudenkaupungin kaupunginraja. 6,6 oik. hautausmaa. 7,6
- 20,0 Ruokolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Pyhärannan kirkolle /20,7/). Vas. Ruokolampi. 0,2 vas. konekorjaamo. 1,3
- 21,3 UUSIKAUPUNKI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Ylistäkatua.



Uusikaupunki—Laitila, 21,3 km.

Kohtalaista, mutta mutkaista ja paikoin kapeahkoa maantietä, kylä- ja viljelysmaisemia, metsätaipaleita. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 UUSIKAUPUNKI, Kauppatori. Ajetaan I suuntaan Ylistäkatua. 1,0 oik. Ruokolampi. 1,1 oik. konekorjaamo. 1,3
- 1,3 Ruokolan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Pyhärannan kirkolle /20,7/). 0,9 vas. hautausmaa. 1,5 Uudenkaupungin pitäjänraja. (1,6 oik. tie Kalannin as:lle /8,0/). 2,4 Kalannin pitäjänraja. (7,2 oik. tie Kalannin as:lle /7,0/). 7,3 Sirppujoen silta. 7,6
- 8,9 Harikkalan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kalannin kirkon /0,2/ ohi Vinkkilän tienhaaraan /20,8/ Vehmaan Mynämäen tielle).
- (Kalannin kirkko, P. Olavin nimikko, on rak. harhaasta kivistä v:n 1400 vaiheilla. N. v. 1470 varustettiin seinät lukuisilla al secco maalauksilla. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut A. Liljelund, hankittu kirkkoon 1892.)
- 0,2 oik. kirkko. 0,3 vas. Sh-as. 0,5 vas. Kalannin osuusmeijeri. 5,5 Laitilan pitäjänraja. 6,8 Isojoen silta. 8,4 Kodjalan kylän tiheää asutusta. 12,4
- 21,3 Laitilan kirkko. Suoraan jatkuu tie Raumalle /34,9/ ja Hinnerjoen kirkolle /24,2/, oik. tie Mynämäen /30,0/ kautta Turkuun.
- (Laitilan kirkko, P. Mikaelin nimikko, on rak. harmaasta kivistä 1468, maalattu ja koristettu 1483, entisöity 1927. Alttaritaulun paikalla kullattu risti.)



Laitila—Rauma, 34,9 km.

Hyvää, mutta paikoin mutkaista maantietä, komeita kylä- ja viljelysmaisemia, kangasmaita. Asutus suuriin kyliin keskittyntä.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Laitilan kirkko. Ajetaan P suuntaan kirkonkylän halki. 0,2 oik. matkustajakoti ja kahvila. (Vas. tie Untamalan kirkolle /5,5/). 0,3 vas. St-as., oik. kahvila. | 0,6 |
| 50,6 | Kirkonkylän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Hinnerjoen kirkolle /23,6/). 1,5 Sirppujoen silta. 2,5 vas. Valkojärvi. 4,0 edessä komea kylämaisema. 4,7 oik. St-as. 7,3 vas. Peräjärvi. (9,1 vas. tie Untamalan kirkolle /5,0/). 11,8 Pyhärannan pitäjänraja. | 12,7 |
| 13,3 | Varhokylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Pyhärannan kirkolle /10,4/). 2,4 Uhodeenjoen silta. 3,4 oik. St-as. 6,2 Rauman pitäjänraja. 9,4 Kaljasjoen silta. | 14,9 |
| 28,2 | Unajan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Pyhärannan kirkolle /21,7/). 0,3 Unanjoen silta. 0,4 vas. Sh-as. 3,3 oik. Sampaanalanjärvi. 4,2 edessä Rauman vesitorni. 4,6 Rauman kaupunginraja. | 6,1 |
| 34,3 | Nummen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kodisjoen kirkolle /16,8/). | 0,6 |
| 34,9 | RAUMA, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Tullikatua ja Kauppakatua. | |



Rauma—Laitila, 34,9 km.

Hyvää, mutta paikoin mutkaista maantietä, komeita kylä- ja viljelysmaisia, kangasmaita. Asutus suuriin kyliin keskittynyttä.

0	RAUMA, Kauppatori. Ajetaan I suuntaan Kaup- pakatua ja Tullikatua.	0,6
0,6	Nummen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kodisjoen kirkolle /16,8/). 2,8 vas. Sampaanalan- järvi. 5,7 oik. Sh-as. 5,8 Unajanjoen silta.	6,1
6,7	Unajan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Pyhärannan kirkolle /21,7/). 5,5 Kaljasjoen silta. 8,7 Pyhärannan pitäjänraja. 11,5 vas. St-as. 12,5 Uho- deenjoen silta.	14,9
21,6	Varhokylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Pyhärannan kirkolle /10,4/). 0,9 Laitilan pitäjänraja. (3,6 oik. tie Untamalan kirkolle /5,0/). 4,7 oik. Peräjärvi. 8,0 vas. St-as. 9,7 oik. Valkojärvi. 11,2 Sirppujoen silta.	12,7
34,3	Kirkonkylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Hinnerjoen kirkolle /23,6/). 0,3 oik. St-as., vas. kahvila. 0,4 vas. matkustajakoti ja kahvila. (Oik. tie Untamalan kirkolle /5,5/).	0,6
34,9	Laitilan kirkko. Oik. tie Uuteenkaupunkiin /21,3/, vas. tie Mynämäen /30,0/ kautta Turkuun.	

(Laitilan kirkko, P. Mikaelin nimikko, on rak. har-
maasta kivistä 1468, maalattu ja koristettu 1483,
entisöity 1927. Alttaritaulun paikalla kullattu risti.)



Rauma—Eurajoki, 17,2 km.

Kohtalaista, mutta hyvin mutkaista ja paikoin mäkistä maantietä, kangasmaita, jokunen viljelys- ja järvimaisema. Asutus kyliin keskittynyttä.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | RAUMA, Kauppatori. Ajetaan I suuntaan Kaup-
pakatua ja Kuninkaankatua. 1,3 oik. Äyhönjärvi. .. | 1,8 |
| 1,8 | Äyhön tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie
Lapin kirkolle /19,0/). 0,4 Rauman pitäjänraja. 2,7
rautatien tasoristeys. 6,2 Eurajoen pitäjänraja. 8,4
Lapinjoen silta. 8,6 oik. St-as. | 13,3 |
| 15,1 | Vuojoen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik.
tie Lapin kirkolle /13,7/). 0,4 vas. Sh-as., oik. kah-
vila. (Vas. tie Vuojoen kartanoon /4,5/ — 1500—
luvulta —, joka on pitäjän huomattavin maanviljelys-
ja metsätila, pinta-alaltaan n. 14.000 ha). 0,9 Eura-
joen silta. | 1,0 |
| 16,1 | Eurajoen kirkko. (Rak. puusta 1803). Vas. 2
St-as. 1,0 oik. sähkövoima-asema. | 1,1 |
| 17,2 | Eurajoki, Pappilan tienhaara. Suoraan
jatkuu tie Poriin /47,5/, oik. tie Euran kirkolle /27,5/. | |



Eurajoki—Rauma, 17,2 km.

Kohtalaista, mutta hyvin mutkaista ja paikoin mäkiä maantietä, kangasmaita, jokunen viljelys- ja järvimaisema. Asutus kyliin keskittynyttä.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Eurajoki, Pappilan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 vas. sähkövoima-asema. | 1,1 |
| 1,1 | Eurajoen kirkko. (Rak. puusta 1803). Oik. 2 St-as. 0,1 Eurajoen silta. (0,4 oik. tie Vuojoen kartanoon /4,5/ — 1500-luvulta —, joka on pitäjän huomattavin maanviljelys- ja metsätila, pinta-alaltaan n. 14.000 ha). 0,5 oik. kahvila. 0,6 vas. kahvila, oik. Sh-as. | 1,0 |
| 2,1 | Vuojoen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Lapin kirkolle /13,7/). 4,7 vas. St-as. 4,9 Lapinjoen silta. 7,1 Rauman pitäjänraja. 10,6 rautatien tasoristeys. 12,9 Rauman kaupunginraja. | 13,3 |
| 15,4 | Äyhön tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Lapin kirkolle /19,0/). 0,4 vas. Äyhönjärvi. | 1,8 |
| 17,2 | RAUMA, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Kuninkaankatua ja Kauppakatua. | |



Eurajoki—Pori, 47,5 km.

Kohtalaista, mutta hyvin mutkaista maantietä, komeita viljelys- ja kylämaisemia, muutamia kangastaipaleita. Asutus suuriin kyliin keskittynyttä.

- 0 Eurajoki, Pappilan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan Eurajoen rantaa. 0,8 vas. vanha viljamakasiini. 1,0 edessä ja oik. komea viljelyslakeus, jonka halki tie kulkee. 5,1
- 5,1 Irjanteen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Nakkilan kirkolle /24,1/). Oik. Irjanteen kirkko, (rak. puusta 1731, alttaritaulu »Pyhä ehtoollinen» on vanha, tuntemattoman tekemä). 1,7 vas. hautausmaa. 8,2 Luvian pitäjänraja. 9,3 oik. Pinkkijärvi (hyvä uintipaikka). 12,7 Mikkolanjoen silta, vas. mylly. 14,1 vas. laaja peltoaukea. 18,3 oik. Luvian osuusmeijeri. 19,1 vas. St- ja Sh-as. 19,2 vas. matkustajakoti, kahvila ja Sh-as. 19,0 oik. hautausmaa. 19,6
- 24,7 Luvian kirkko.
(Kirkko on rak. punertavasta hiekkakivestä arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1910. Altartaulun »Kristus ilmestyy opetuslapsilleen meren rannalla» maalannut Ilmari Launis.)
- 0,3 vas. St-as. 8,4 Porin pitäjänraja. 17,9 Lattomerenojan silta. 18,9 vas. St-as. 19,1
- 43,8 Vähärauman tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Mäntyluodon satamaan /19,6/ ja Yyterin sannoille). 0,7 Porin kaupunginraja, vas. Porin tultikkutehdas. 1,1 vas. hautausmaa. 2,3 vas. vesitorni, rautatien ylikäytävä. 3,7
- 47,5 PORI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Maantiekatua, Itsenäisyydenkatua ja Yrjönkatua.



Pori—Eurajoki, 47,5 km.

Kohtalaista, mutta suurelta osaltaan hyvin mutkaista maantietä, komeita viljelys- ja kylämaisemia, muutamia kangastaipaleita. Asutus suuriin kyliin keskittynyttä.

- 0 PORI, Kauppatori. Ajetaan LE suuntaan Yrjönkatua, Itäpuistoa, Länsipuistoa, Katariinankatua ja Mikonkatua. 1,3 rautatien ylikäytävä, oik. vesitorni. Jatketaan Maantiekatua ohi hautausmaiden. 2,9 Porin pitäjänraja, oik. Porin tulitikkutehdas. 3,7
- 3,7 Vähärauman tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Mäntyluodon satamaan /19,6/ ja Yyterin sannoille). 0,2 oik. St-as. 1,2 Lattomerenojan silta. 10,7 Luvian pitäjänraja. 18,8 oik. St-as. 19,1
- 22,8 Luvian kirkko.
(Kirkko on rak. punertavasta hiekkakivestä arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1910. Altaritaulun »Kristus ilmestyy opetuslapsilleen meren rannalla» maalannut Ilmari Launis.)
0,1 vas. hautausmaa. 0,4 oik. matkustajakoti, kahvila ja Sh-as. 0,5 oik. Sh- ja St-as. 1,3 vas. Luvian osuusmeijeri. Ajetaan laajan peltoaukean poikki. 6,9 Mikolanjoen silta, oik. mylly. 9,6 vas. Pinkkijärvi. 10,3 vas. hyvä uintipaikka. 11,4 Eurajoen pitäjänraja. 17,8 oik. hautausmaa. 19,6
- 42,4 Irjanteen tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Nakkilan kirkolle /24,1/. Vas. Irjanteen kirkko (rak. puusta 1731, alttaritaulu »Pyhä ehtoollinen» on vanha, tuntemattoman tekemä). Ajetaan komean viljelyslakeuden poikki. 4,3 oik. viljamakasiini, vas. Eurajoki. 5,1
- 47,5 Eurajoki, Pappilan tienhaara. Suoraan jatkuu tie kirkon /1,1/ ohi Raumalle /17,2/, vas. tie Euran kirkolle /27,5/.



Pori—Lavia, 54,3 km.

Kohtalaista, mutta paikoin mutkaista ja kapeahkoa maantietä, kylä- ja viljelysmaisia, pitkiä kangastaipaleita, loppumatkalla jokunen järvinäköala. Asutus vauraisiin kyliin keskittyntä.

- 0 PORI, Kauppatori. Ajetaan IP suuntaan Yrjönkatua. 0,5 Kokemäenjoen silta. Jatketaan oik. Pohjois-Rantakatua ja Teollisuuskatua. 1,0 Hackmanin tehdasalueet. 1,5 Toejoen silta, Porin pitäjänraja. Jatketaan Pohjois-Satakunnantietä. 4,2 vas. Sh-as. 4,5 oik. korjauspaja. 4,6
- 4,6 Ruosniemen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Noormarkun /10,7/ kautta Kristiinaan ja Parkanon kirkolle). 0,5 rautatien alikäytävä. (Oik. tie Ruosniemen pysille). 1,3 Ulvilan pitäjänraja. 2,8
- 7,4 Harjunpään tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Ulvilan kirkolle /7,6/). Ajetaan laajan viljelys-
 tangon laitaa. Kylän jälkeen uusittua tietä. 4,8
 hyvä tie päättyy. 5,6 Kullaan pitäjänraja. 9,6 oik.
 kahvila. 9,7 Harjunpäänjoen silta. 15,0 ajetaan Kul-
 laanharjua. 16,0 oik. hautausmaa. 16,6 vas. Kullaan
 kirkko.
- (Kullaan kirkko — »Jumalan armon kappeli» —
 on rak. puusta 1767, korj. ja laajennettu arkkite.
 C. J. v. Heidekenin piirustusten mukaan 1880. Alt-
 taritaulu »Ehtoollisen asettaminen» tuntematto-
 man tekemä, saatu kirkkoon 1794. Kirkossa on
 lisäksi kaksi muuta yhtä vanhaa taulua sekä ho-
 peinen ehtoolliskalkki ja lautanen, jotka lahjoitet-
 tiin 1766, ja 24-haarainen kynttiläkruunu, lahjoit-
 tettu 1768).
- 16,7 Joutsijoen silta. 16,7
- 24,1 Kullaan kirkonkylä. Jatketaan vas. (Oik.
 tie Ulvilan kirkolle /17,0/). 0,7 jyrkkä käänne vas.
 (Suoraan kylätie Kokemäelle /27,0/). 2,2 vas. Sh-as.
 2,6 oik. St-as. 7,0 oik. lampi. 13,4 Lavian pitäjänraja. 15,1
- 39,2 Saarijärven tienhaara. Jatketaan suoraan.
 (Oik. tie Kiikoisten kirkolle /14,3/). 6,3 vas. Karhi-
 järvi. 9,3
- 48,5 Riuttalan tienhaara. Edelleen suoraan. (Oik.
 tie Kiikoisten kirkolle /15,2/). Vas. Karhijärvi. 5,5
 vas. kahvila. 5,6 oik. Sh-as. 5,8
- 54,3 Lavian kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Mou-
 hijärven /32,6/ kautta Tampereelle, vas. tie Kankaan-
 pään kirkolle /28,0/.



Lavia—Pori, 54,3 km.

Kohtalaista, mutta paikoin mutkaista ja kapeahkoa maantietä, kylä- ja viljelysmaisia, pitkiä kangastaipaleita, alkumatkalla jokunen järvinäköala. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Lavian kirkonkylä. Ajetaan LP suuntaan.
0,2 vas. Sh-as. 0,3 oik. kahvila. 5,8
- 5,8 Riuttalan tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Kiikoisten kirkolle /15,2/). Oik. Karhijärvi,
jonka rantaa tie seuraa. 9,3
- 15,1 Saarijärven tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Kiikoisten kirkolle /14,3/). 1,7 Kullaan pitäjänraja. 6,3 vas. lampi. 12,5 vas. St-as. 12,9 oik. Sh-as. (14,4 vas. kylätie Kokemäelle /27,0/). 15,1
- 30,2 Kullaan kirkonkylä. Jatketaan oik. Joutsiojoen sillan yli. (Vas. tie Ulvilan kirkolle /17,0/).
0,1 oik. Kullaan kirkko.
(*Kullaan kirkko* — »Jumalan armon kappeli» — on rak. puusta 1767, korj. ja laajennettu arkkite. C. J. v. Heidekenin piirustusten mukaan 1880. Alttaritaulu »Ehtoollisen asettaminen» tuntemattoman tekemä, saatu kirkkoon 1794. Kirkossa on lisäksi kaksi muuta yhtä vanhaa taulua sekä hopeinen ehtoolliskalkki ja lautanen, jotka lahjoitettiin 1766, ja 24-haarainen kynttiläkruunu, lahjoitettu 1768).
- 0,6 vas. hautausmaa. Jatketaan Kullaanharjua pitkin. 4,9 oik. Kotojärvi. 7,0 Harjunpäänjoen silta. 7,1 vas. kahvila. 11,1 Ulvilan pitäjänraja. 11,9 alkaa uusittu tie. 15,7 ajetaan laajan viljelystasangon laita. 16,7
- 46,9 Harjunpään tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Ulvilan kirkolle /7,6/). 1,5 Porin pitäjänraja. (2,2 vas. tie Ruosniemen pysille). 2,3 rautatien alikäytävä. 2,8
- 49,7 Ruosniemen tienhaara. Jatketaan suoraan päällystettyä tietä. (Oik. tie Noormarkun /10,7/ kautta Kristiinaan ja Parkanon kirkolle). 0,1 vas. korjauspaja. 0,4 oik. Sh-as. Jatketaan Pohjois-Satakunnan tietä. 3,1 Toejoen silta, Porin kaupunginraja. Ajetaan Hackmanin tehdasalueen läpi Teollisuuskatua sekä edelleen Pohjois-Rantakatua. 3,9 Kokemäenjoen silta. 4,6
- 54,3 PORI, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Yrjönkatua.



Lavia—Mouhijärvi, 32,6 km.

Kohtalaista, mutta paikoin mutkaista ja kapeahkoa sekä mäkistä maantietä, vaihtelevia viljelys- ja kangasmaita, järvi- maisemia. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

0 Luvian kirkonkylä. Ajetaan IE suuntaan.

0,3 vas. kahvila. 0,4 vas. St-as. 0,7 vas. *Lavian kirkko*.

(Kirkko rak. puusta 1823, uusittu arkkit. H. Rancenin piirustusten mukaan 1906. Altaritaulun »Vapahtajan ylösnouseminen haudasta» maalannut Alexandra Sältin, korjannut taiteilija Felix Frang punaisten vapaussodan aikana turmeltua sen.)

Oik. Lavijärvi. 1,8 tie kulkee Lavijärven rantaa. 2,5

oik. uimalaitos. 3,5 Suodenniemen pitäjänraja. 8,2

edessä hyvä näköala Kirkkojärvelle. 9,5 oik. hautaus-

maa. 10,8

10,8 Kittilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik.

tie Kiikoisten kirkolle /22,6/ ja Vammalaan /34,5/).

0,2 Salmen silta, vas. Kirkkojärvi, oik. Kourajärvi. 1,0

vas. Sh-as. (1,5 vas. tie kirkolle /0,3/).

(Suodenniemen kirkko on rak. puusta arkkit. Andreas Arppen piirustusten mukaan 1831. Altaritaulun »Kristus Getsemanessa» maalannut rouva Malmström. — Kirkon vieressä vapaussodan tapauksien muistomerkki.)

1,9 oik. Jyrmysjärvi. 2,3 vas. Sh-as. 3,9 Mouhijär-

ven pitäjänraja. 7,0 ajetaan korkeaa Hyynilän kan-

gasta. 11,6 vas. St-as. 12,4

23,2 Hyynilän tienhaara. Jatketaan suoraan.

(Vas. tie Hämeenkyrön kirkolle /21,0/). 1,2 oik. kau-

nis näköala Mätikköjärvelle. 1,4 Hiusjoen silta. 3,3

vas. Sh-as. 3,5 vas. St-as. 3,8 oik. Mätikköjärvi. 4,6

vas. *Mouhijärven kirkko*.

(Kirkko on rak. tiilistä arkkit. P. J. Gylichin piirustusten mukaan 1858. Altaritaulu »Vapahtaja ristillä» taiteilija Felix Frangin maalaama.)

Kirkon jälkeen vaihtelevia viljelysmaita. 9,4

32,6 Mouhijärvi, Häijään tienhaara. Oik. tie

Vammalaan /23,4/, vas. tie Nokian /24,2/ kautta

Tampereelle ja tie Hämeenkyrön kirkolle /19,2/.



Mouhijärvi—Lavia, 32,6 km.

Kohtalaista, mutta paikoin mutkaista ja kapeahkoa sekä mäkistä maantietä, vaihtelevia viljelys- ja kangasmaita, järvi- maisemia. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Mouhijärvi, Häijään tienhaara. Ajetaan L suuntaan ohi vaihtelevien viljelysmaiden. 4,8 oik. *Mouhijärven kirkko.*
(Kirkko on rak. tiilistä arkk. P. J. Gylichin piirustusten mukaan 1858. Alttaritaulu »Vapahtaja ristillä» taiteilija Felix Frangin maalaama.)
5,6 vas. Mätikköjärvi. 5,9 oik. St-as. 6,1 oik. Sh-as.
8,0 Hiusjoen silta. 9,4
- 9,4 Hyynilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Hämeenkyrön kirkolle /21,0/). 0,8 oik. St-as. 4,9 ajetaan korkeaa Hyynilän kangasta. 8,5 Suodenniemen pitäjänraja. 10,1 oik. Sh-as. 10,4 vas. Jyrmysjärvi. (10,9 oik. tie kirkolle /0,3/).
(Suodenniemen kirkko on rak. puusta arkk. Andreas Arppen piirustusten mukaan 1831. Alttaritaulun »Kristus Getsemanessa» maalannut rouva Malmström. — Kirkon vieressä vapaussodan tapausten muistomerkki.)
11,4 oik. Sh-as. 12,2 Salmen silta, oik. Kirkkojärvi, vas. Kourajärvi. 12,4
- 21,8 Kittilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kiikoisten kirkolle /22,6/ ja Vammalaan /34,5/). 1,2 vas. hautausmaa. 7,3 Lavian Pitäjänraja. 8,3 vas. Lavijärvi ja sen rannalla uimalaitos. 10,1 oik. *Lavian kirkko.*
(Kirkko rak. puusta 1823, uusittu arkk. H. Rancenin piirustusten mukaan 1906. Alttaritaulun »Vapahtajan ylösnouseminen haudasta» maalannut Alexandra Sältin, korjannut taiteilija Felix Frang punaisten vapaussodan aikana turmeltua sen.)
10,4 oik. St-as. 10,5 oik. kahvila. 10,8
- 32,6 Lavian kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Poriin /54,3/, oik. tie Kankaanpään kirkolle /28,0/.



Mouhijärvi—Nokia, 24,3 km.

Hyvää, joskin alkutaipaleella mutkaista maantietä, kauniita järvimaisemia, hyvinhoidettuja viljelyksiä, vauraita taloja.

- 0 Mouhijärvi, Häijään tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,1 jatketaan oik. (Vas. tie Hämeenkyröön). 1,0 oik. Tupurlanjärvi. 5,3 edessä Piikkilänjärven laakso, taustalla Kulovesi. 5,6
- 5,6 Salmen tienhaara. Käännyttään vas. (Oik. vanha tie Mouhijärven Vammalan tielle /8,2/). 0,1 vas. Sh-as. 0,6 oik. Piikkilänjärvi. 1,3 Suoniemen pitäjänraja. 4,5
- 10,1 Kuloveden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kären kirkon ohi Hämeenkyrön kirkolle /21,2/). 0,6 oik. Kulovesi. (1,9 oik. tie Kuljun kartanoon — aikaisemmin säterirustitila, nykyinen omistaja A. Elving — sekä Kuloveden pysille /0,3/). 3,8 oik. Sh-as. ja kahvila. 4,2 Kyrösjoen Siuronkosken silta, Hämeen lääninraja, Nokian kauppalan alue alkaa. Kosken rannalla puuhiomo, saha ja valssimylly. 4,6 vas. St-as. ja kahvila. 4,9
- 15,0 Siuron tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Miharin tienhaaraan /12,4/ Hämeenkyrön Ylöjärven tielle). Oik. Siuron asema. 0,1 oik. Sh-as. 6,8 rautatien tasoristeys. 7,4 oik. autokorjaamo. 8,3 vas. Sh-as. 8,8 rautatien tasoristeys. 9,3
- 24,3 NOKIAN kauppala, Aseman tienhaara. (Katso paikallislehteä). Suoraan jatkuu tie Tampereelle /15,2/, oik. tie kauppalan läpi Kuloveden ja Rautaveden E rantaa Vammalaan /43,1/.



Nokia—Mouhijärvi, 24,3 km.

Hyvää, joskin lopputaipaleella mutkaista maantietä, kauniita järvimaisemia, hyvinhoidettuja viljelyksiä, vauraita taloja.

- 0 NOKIAN kauppala, Aseman tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 0,5 rautatien tasoristeys. 1,0 oik. St-as. 1,9 vas. autokorjaamo. 2,5 rautatien tasoristeys. 9,2 vas. Sh-as. 9,3
- 9,3 Siuron tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Miharin tienhaaraan Ylöjärven Hämeenkyrön tielle /12,4/). Vas. Siuron asema, taustalla Kulovesi. 0,3 oik. St-as ja kahvila. 0,7 Kyrösjoen Siuronkosken silta, Turun ja Porin lääninraja, Suoniemen pitäjää alkaa. Kosken rannalla puuhiomo, saha ja valssimylly. 1,1 vas. St-as ja kahvila. (3,0 vas. tie Kuljun kartanoon — aikaisemmin säterirustholli, nykyinen omistaja A. Elving — ja Kuloveden pys:lle /0,3/). 4,9
- 14,2 Kuloveden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kären kirkon ohi Hämeenkyrön kirkolle /21,2/). 3,2 Mouhijärven pitäjänraja. 3,9 vas. Piikkilänjärvi. 4,4 vas. Sh-as. 4,5
- 18,7 Salmen tienhaara. Käännyttään jyrkästi oik. (Suoraan jatkuu vanha tie Mouhijärven Vammalan tielle /8,2/). Vas. hyvä näköala Piikkilänjärvelle ja kauempana näkyvälle Kulovedelle. 3,1 vas. Tupurlanjärvi. (5,5 oik. tie Hämeenkyrön kirkolle /19,1/). 5,6
- 24,3 Mouhijärvi, Häijään tienhaara. Oik. tie Lavian /32,6/ kautta Poriin, vas. tie Vammalaan /23,4/.



Nokia—Tampere, 15,2 km.

Hyvää, uusittua valtamaantietä, kauniita näköaloja Pyhäjärvelle, esikaupunkiasutusta, hyvinhoidettuja viljelyksiä.

- 0 TAMPERE, Keskustori. Ajetaan L suuntaan Hämeenkatua ja Pirkkalan valtatieta. 1,7 oik. hyvä näköala Näsijärvelle, ajetaan Pyynikinharjun rinteitä. 3,7 vas. hyvä näköala Pyhäjärvelle, ajetaan Pispalan esikaupungin halki. 4,9 oik. Sh-as. 5,3 vas. autokorjaamo. 5,6
- 5,6 Epilän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Ylöjärven /6,0/ kautta Ikaaliseen). 2,0 vas. Pyhäjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 4,3 Nokian kauppalan raja. 4,4
- 10,0 Pitkäniemen tienhaara. Jatketaan valtatieta. (Oik. tie Pitkäniemen pysille /1,5/). (0,2 vas. tie Pitkäniemen keskuslaitokseen /1,5/, valtion omistamaan suureen mielisairaalaan). 3,2 Vihnusjoen silta, oik. Vihnusjärvi. 3,4
- 13,4 Vihnussillan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Nokian kauppalaan). 0,2 vas. *Nokian kirkko* (katso paikallislehteä). 1,5 vas. ruokala ja kahvila. 1,8
- 15,2 NOKIAN kauppala, Aseman tienhaara. (Katso paikallislehteä). Suoraan jatkuu tie Mouhijärven /24,3/ kautta Poriin ja Vammalaan, vas. tie kauppalan halki Kulo- ja Rautaveden E rantaa Vammalaan /43,1/.



Tampere—Nokia, 15,2 km.

Hyvää, uusittua valtamaantietä, kauniita näköaloja Pyhäjärvelle, hyvinhoidettuja viljelyksiä, esikaupunkiasutusta.

- | | | |
|------|---|-----|
| 0 | NOKIAN kauppala, Aseman tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,3 oik. ruokala ja kahvila. 1,6 oik. <i>Nokian kirkko</i> (Katso paikallislehteä). | 1,8 |
| 1,8 | Vihnussillan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie kauppalaan). Vas. Vihnusjärvi. 0,2 Vihnusjoen silta. 1,6 oik. Pyhäjärvi, jonka rantaa tie seuraa. (4,2 oik. tie Pitkäniemen keskuslaitokseen /1,5/, valtion omistamaan suureen melisairaalaan). | 3,4 |
| 5,2 | Pitkäniemen tienhaara. Jatketaan päätieta. (Vas. tie Pitkäniemen pysille /1,5/). 0,1 Tampereen kaupunginraja. 2,1 edessä hyvä näköala kaupunkiin. | 4,4 |
| 9,6 | Epilän tienhaara. Jatketaan oik. Pirkkalan valtatieta. (Vas. tie Ylöjärven /6,0/ kautta Ikaaliseen). 0,1 oik. kahvila. 0,3 oik. autokorjaamo. 0,7 vas. Sh-as. 1,9 ajetaan Pispalan kaupunginosan halki, oik. hyvä näköala Pyhäjärvelle. 2,7 vas. hyvä näköala Näsijärvelle, ajetaan Pyynikinharjun rinnettä. 3,5 edessä Pyynikin näkötorni. | 5,6 |
| 15,2 | TAMPERE, Keskustori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Pirkkalan valtatieta ja Hämeenkatua. | |



Mouhijärvi—Vammala, 23,4 km.

Hyvää, joskin mutkaista ja paikoin mäkistä maantietä, komeita järvi- ja mäkimaisemia, vauraita taloja, hyvinhoidettuja viljelyksiä.

- 0 Mouhijärvi, Häijään tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,5 vas. kaunis näköala Tupurlanjärvelle. 0,9 Saikkalanjoen komea silta. 4,7 Karkun pitäjänraja. 5,9 edessä kaunis näköala Rautavedelle. 6,3
- 6,3 Krouvin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. vanha tie Salmen tienhaaraan /8,2/ Mouhijärven Nokian tielle sekä tie vesistön E rantaa kulkevalle tielle /9,1/). 0,6 vas. komea näköala Rautavedelle. 1,2 vas. matkustajakoti ja ruokala. 1,4
- 7,7 Karkun tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Karkun as:lle /0,2/ ja sahalle). Oik. St- ja vas. Sh-as. 1,3 vas. Karkun emäntäkoulu. 1,6 oik. Karkun parantola, jossa SRM:n retkeilymaja. 2,3 oik. Karkun kansanopisto. 3,5 rautatien taseristeys. 3,7 vas. Karkun kirkko, oik. Riipilänjärvi.
- (Karkun kirkko on rak. harmaasta kivistä arkkit. Oiva Kallion piirustusten mukaan 1913. Vapaussodan taisteluissa punaiset käyttivät kirkkoa tukikohtanaan ja raikasivat sen ennen pakoaan).
- 3,9 vas. hautausmaa. 5,8 vas. Rautaveden takana kuulu Karkun Pirunvuori (151,3 m). 6,0
- 13,7 Heinoon tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Heinoon pys:ille /0,5/. (1,9 vas. tie Karkun vanhalle kirkolle /1,2/, katso Vammalan paikallislehteä). 3,1 Tyrvään pitäjänraja. (6,3 vas. tie Tyrvään vanhalle kirkolle /0,8/, katso Vammalan paikallislehteä). 8,5
- 22,2 Vammassjoen tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan jatkuu tie Tyrvään as:lle /0,7/ ja Kiikan kirkolle /9,2/). 0,4 Vammaskosken silta. Oik. Liekovesi, vas. Rautavesi. Vammalan kauppalanraja. 0,5 oik. Tyrvään kirkko (katso paikallislehteä). 0,7 vas. St-huolto. Jatketaan kauppalan halki. 1,2
- 23,4 VAMMALAN kauppa. (Katso paikallislehteä). Suoraan jatkuu tie Lauttakylän /31,6/ kautta Turkuun, vas. tie vesistön E rantaa Nokialle /43,1/.



Vammala—Mouhijärvi, 23,4 km.

Hyvää, joskin mutkaista ja paikoin mäkiä maantietä, komeita järvi- ja mäkimaisemia, vauraita taloja, hyvinhoidettuja viljelyksiä.

- 0 VAMMALAN kauppalan. Ajetaan IP suuntaan läpi kauppala. 0,5 oik. St-huolto. 0,7 vas. *Tyrvään kirkko* (katso paikallislehteä). 0,8 Vammaskosken silta, Tyrvään pitäjänraja. Oik. Rautavesi, vas. Liekovesi. 1,2
- 1,2 Vammassojen tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Tyrvään as:lle /0,7/ ja Kiikan kirkolle /9,2/). 0,3 oik. Rautaveden selkä. (2,2 oik. tie *Tyrvään vanhalle kirkolle* /0,8/, katso paikallislehteä). 5,4 Karkun pitäjänraja. (6,6 oik. tie *Karkun vanhalle kirkolle* /1,2/, katso Vammalan paikallislehteä). 8,5
- 9,7 Heinoon tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Heinoon pys:lle /0,5/). 0,1 oik. Rautaveden takana kuulu Karkun Pirunvuori (151,3 m). 2,1 oik. hautausmaa, vas. Riipilänjärvi. 2,3 oik. *Karkun kirkko*.
(*Karkun kirkko* on rak. harmaasta kivistä arkkrit. Oiva Kallion piirustusten mukaan 1913. Vapaussodan taisteluissa punaiset käyttivät kirkkoa tukikohtanaan ja raikasivat sen ennen pakoaan).
- 2,5 rautatien tasoristeys. 3,7 vas. Karkun kansanopisto. 4,4 vas. Karkun parantola, jossa sijaitsee SRM:n retkeilymaja. 4,7 oik. Karkun emäntäkoulu. 6,0 oik. Sh-as. 6,0
- 15,7 Karkun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Karkun as:lle /0,2/ ja sahalle). Vas. St-as. 0,2 oik. matkustajakoti ja ruokala. 0,8 oik. komea näköala Rautavedelle. 1,4
- 17,1 Krouvin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. vanha tie Salmen tienhaaraan /8,2/ Mouhijärven Nokian tielle sekä tie vesistön E rantaa kulkevalle tielle /9,1/). 1,6 Mouhijärven pitäjänraja. 5,3 Saikkalanjoen komea silta. 5,8 oik. kaunis näköala Tupurlanjärvelle. 6,3
- 23,4 Mouhijärvi, Häijään tienhaara. Oik. tie Nokian /24,2/ kautta Tampereelle ja tie Hämeen-Poriin.



Vammala—Lauttakylä, 31,6 km.

Hyvää, joskin mutkaista maantietä, joka pitkin taipalein seuraava Kokemäenjokea, komeita viljelyksiä, vauraita taloja.

- 0 VAMMALAN kauppa. Ajetaan LE suuntaan.
0,4 Tyrvään pitäjänraja. 1,3 oik. Liekoveden lahti. ... 3,9
3,9 Virkatien tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Punkalaitumen kirkolle /27,0/). Oik. Sh-as. 0,1 vas. hautausmaa. 5,6 oik. Kokemäenjoki. 5,9 Kiikan pitäjänraja. 7,9
11,8 Hoipolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kiikan as:lle /0,7/ ja Kiikan kirkon /1,4/ ohi Kii-koisten kirkolle, /23,0/).

(*Kiikan kirkko* on rak. puusta 1806, korjattu arkk. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1900. Altaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut Aleksandra Sältin 1885. — Aseman vieressä Ruotsilan kartano, alkuaan ratsuvelvollinen säteri, nykyisin Rydman suvun hallussa.)

- 1,0 oik. saha. 3,4 Kilpijoen silta. 5,6 Keikyän pitäjänraja. 7,0 oik. Äetsän tehtaas. 8,0 oik. Sh-as. (8,1 oik. tie *Keikyän kirkolle* /0,3/. — Kirkko rak. puusta arkk. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1912. Altaritaulu »Simeon siunaa Jeesus-lastaa» tuntemattoman maalaama 1753). 8,6
20,4 Hellilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kauvatsan kirkolle /17,0/ ja Äetsän as:lle /4,1/). 2,4 Huittisten pitäjänraja. (5,6 oik. polku Ripovuorelle /0,7/, jonka laelta kaunis näköala Kokemäenjoen viljeltyyn laaksoon). 8,0 Sammunjoen silta. 9,0 edessä hyvä näköala Lauttakylään. 9,8 vas. komea osuusmeijeri. 9,9 Punkalaitumenjoen silta. 10,1 oik. ja vas. kahvila. 10,2
30,6 Huittisten kirkko (oik.). Vas. autokorjaamo. 0,1 oik. matkustajakoti ja kahvila sekä Sh-as. 0,2 oik. St-huolto, vas. auto- ja kumikorjaamo sekä kahvila. 0,3 vas. linja-autoasema ja lottien kahvila. 0,4
31,0 Huittisten kylän tienhaara. Oik. Sh-as. Jatketaan oik. (Vas. tie Punkalaitumen kirkolle /25,1/). 0,5 Loimijoen rautasilta. 0,6
31,6 Lauttakylän tienhaara. Oik. tie Kokemäen /26,9/ kautta Poriin, vas. tie Vampulan /23,8/ kautta Turkuun ja Loimaale.

(*Huittisten kirkko* on rak. harmaasta kivistä 1495. Altaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut S. G. Falkman.)



Lauttakylä—Vammala, 31,6 km.

Hyvää, joskin mutkaista maantietä, joka pitkin taipalein seuraa Kokemäenjokea, komeita viljelyksiä, vauraita taloja.

- 0 Lauttakylän tienhaara. Ajetaan I suuntaan yli Loimijoen rautasillan sekä edelleen Lauttakylän taajaväkisen yhdyskunnan taloryhmän halki. 0,6
- 0,6 Huittisten kyläntienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Punkalaitumen kirkolle /25,1/). Vas. Sh-as. 0,1 oik. linja-autoasema ja lottien kahvila. 0,2 oik. kahvila sekä auto- ja kumikorjaamo, vas. St-huolto. 0,3 oik. Sh-as., vas. matkustajakoti ja kahvila sekä Sh-as. 0,4
- 0,1 Huittisten kirkko (vas.). Oik. autokorjaamo. 0,1 oik. ja vas. kahvila. 0,3 Punkalaitumenjoen silta. 0,4 oik. komea osuusmeijeri. 2,2 Sammunjoen silta. 3,0 vas. Kokemäenjoki viljeltyine rantoineen. (4,6 vas. polku Ripovuorelle /0,7/, jonka laelta kaunis näköala joen laaksoon). 7,8 Keikyän pitäjänraja. 9,3 edessä Keikyän kirkonkylä. 10,2
- 11,2 Hellilän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kauvatsan kirkolle /17,0/ ja Äetsän as:lle /4,1/). (0,5 vas. tie *Keikyän kirkolle* /0,3/. — Kirkko rakennettu puusta arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1912. Alttaritaulu »Simeon siunaa Jeesus-lastaa» tuntemattoman maalaama 1753). 0,6 vas. Sh-as. 1,8 vas. Äetsän tehtaant. 3,0 Kiikan pitäjänraja. 5,2 Kilpijoen silta. 7,6 vas. saha. 8,2 vas. joen takana Kiikan kirkko. 8,6
- 19,8 Hoipolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kiikan as:lle /0,7/ ja kirkon /1,4/ ohi Kiikosten kirkolle /23,0/).
(*Kiikan kirkko* on rak. puusta 1806, korjattu arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1900. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut Aleksandra Sältin 1885. — Aseman vieressä *Ruotsilan kartano*, alkuaan ratsuvelvollinen säteri, nykyisin Rydman suvun hallussa.)
- 2,0 Tyrvään pitäjänraja. 7,8 oik. hautausmaa. 7,9
- 27,7 Virkatien tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Punkalaitumen kirkolle /27,0/). Vas. Sh-as. 2,5 vas. Liekoveden lahti. 3,5 Vammalan kauppalanraja. 3,9
- 31,6 VAMMALAN kauppa. (Katso paikallislehteä). Suoraan jatkuu tie kauppalan halki Mouhijärven /23,4/ kautta Tampereelle, oik. tie vesistön E puolta Nokialle /43,1/.



Vampula—Oripää, 19,7 km.

Hyvää, verraten suoraa maantietä, tasaisia hiekkakankaita, jokunen viljelysmaisema. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Vampula, Hornan tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 3,1 Alastaron pitäjänraja, ajetaan kaunista jäkäläpeitteistä Virttaankangasta. 5,0 laaja kulon polttama alue. 7,5
- 7,5 Virttaantienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Säskylän kirkolle /23,3/). 1,3 vas. Virtsanojan kirkko (rak. puusta 1845). 2,2 oik. saha. Kylän jälkeen ajetaan Oripäänharjua pitkin. 5,5 Oripään pitäjänraja. 6,2 vas. metsän sisällä suuri ja kirkasvetinen Myllylähde. 11,0
- 18,5 Oripäänkylän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Loimaalle /22,2/, Alastaron kirkolle /16,1/ ja Mellilän kirkolle /21,5/). 1,2
- 19,7 Oripää, Uotilan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Pöytyän /17,0/ kautta Turkuun, oik. tie Yläneen kirkolle /20,9/. Oripään kirkko Yläneen tien varressa. — Tienhaarassa kahvila.



Oripää—Vampula, 19,7 km.

Hyvää, verraten suoraa maantietä, tasaisia hiekkakankaita, jokunen viljelysmaisema. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Oripää, Uotilan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan, kirkonkylän halki. 1,2
- 1,2 Oripäänkylän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Loimaalle /22,2/, Alastaron kirkolle /16,1/ ja Mellilän kirkolle /21,5/). 4,8 oik. metsän sisällä suuri ja kirkasvetinen Myllylähde. 5,5 Alastaron pitäjänraja. Ajetaan Oripäänharjua pitkin. 8,8 vas. saha. 9,7 oik. *Virstanojan kirkko* (rak. puusta 1845). 11,0
- 12,2 Virttaan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Säkylän kirkolle /23,3/). 2,0 laaja kulon polttama alue. Ajetaan Virttaankangasta. 4,4 Vampulan pitäjänraja. 7,5
- 19,7 Vampula, Hornantienhaara. Suoraan jatkuu tie Lauttakylän /23,8/ kautta Poriin ja Vammalaan, oik. tie Loimaalle /29,1/.



Oripää—Pöytyä, 17,0 km.

Kohtalaista, mutta mutkaista maantietä, joka seuraa Aurajokea ja sen viljeltyä laaksoa. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Oripää, Uotilan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 oik. St-as. 0,2 oik. Sh-as. 1,6 oik. paja, vas. Aurajoki. 3,3 Pöytyän pitäjänraja. 8,7 vas. osuusmeijeri. 10,7 Pöylijoen silta. 11,6 oik. St-as. .. 11,6
- 11,6 Pöytyän kirkonkylä. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kyrön as:n /10,1/ kautta Tarvasjoen kirkolle). Vas. Pöytyän kirkko, oik. Sh-as.
(Pöytyän kirkko on rak. puusta 1793, sisältä uusittu arkkrit. K. J. v. Heidekenin piirustusten mukaan 1888. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut J. Blackstadius 1894. Kirkossa on pieni kirkkomuseo.)
- Kirkonkylän jälkeen edelleen hyvinhoidettuja viljelyksiä. 5,4
- 17,0 Pöytyä, Riihikosken tienhaara. Suoraan jatkuu tie Turkuun /39,9/, oik. tie Yläneen kirkolle /22,1/.



Pöytyä—Oripää, 17,0 km.

Kohtalaista, mutta mutkaista maantietä, joka seuraa Aura-
jokea ja sen viljeltyä laaksoa. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Pöytyä, Riihikosken tienhaara. Ajetaan
P suuntaan Aurajoen rantaa, halki hyvinhoidettujen
viljelysten. 5,4
- 5,4 Pöytyän kirkonkylä. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Kyrön as:n /10,1/ kautta Tarvasjoen kir-
kolle). Oik. Pöytyän kirkko, vas. Sh-as.
(Pöytyän kirkko on rak. puusta 1793, sisältä uusittu
arkkit. K. J. v. Heidekenin piirustusten mukaan
1888. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut
J. Blackstadius 1849. Kirkossa on pieni kirkko-
museo.)
Vas. St-as. 0,9 Pöylijoen silta. 2,9 oik. osuusmeijeri.
8,3 Oripään pitäjänraja. 10,0 vas. paja. 11,4 vas.
Sh-as. 11,6
- 17,0 Oripää, Uotila tienhaara. Suoraan jatkuu
tie Vampulan /19,7/ kautta Poriin ja Vammalaan,
vas. tie Yläneen kirkolle /20,9/. Oripään kirkko Ylä-
neen tien varressa. — Tienhaarassa kahvila.



Pöytyä—Turku, 39,9 km.

Hyvää, joskin mutkaista maantietä, joka seuraa Aurajokea ja sen viljeltyä laaksoa, komeita viljelysmaisemia, joita metsäkukkulat reunustavat. Asustus tiheää ja vaurasta.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Pöytyä, Riihikosken tienhaara. Ajetaan E suuntaan kylän halki. 0,1 oik. Sh-as. 0,3 oik. St-as. 1,3 oik. autokorjaamo. | 1,9 |
| 1,9 | Lankisentienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Mellilän kirkolle /22,1/). 4,5 Auran pitäjänraja. 4,9 vas. saha. 5,9 oik. Kuuskosken kartano. 6,6 rautatien tasoristeys. | 6,8 |
| 8,7 | Auran tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Tarvasjoen kirkolle /12,6/). Oik. Sh-as. 0,1 oik. St-as. (Oik. tie Auran as:lle /0,2/). Vas. kahvila. 4,9 oik. Auran kirkko. | |
| | (Kirkko rak. puusta 1804. Alttaritauluja kolme, kaikki tuntemattomien taiteilijoiden tekemiä.) | |
| | 6,1 Järvenojan silta. (6,3 oik. tie Käyrän pys:lle /0,6/). 10,8 Liedon pitäjänraja. 11,2 oik. St-as., vas. paja. | 13,1 |
| 21,8 | Tammentaantienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Paattisten /5,4/ ja Vahdon /11,8/ kirkolle). Oik. Sh-as. 4,5 oik. meijeri. | 4,6 |
| 26,4 | Hakulantienhaara. (Vas. tie Liedon kirkolle /4,0/). 5,5 Maarian pitäjänraja. | 7,0 |
| 33,4 | Vaisteen tienhaara. (Oik. tie Paattisten kirkolle /10,7/). 3,3 vas. Maarian kirkko, edessä Turku. | |
| | (Maarian kirkko on rak. harmaasta kivistä n. 1300, uusittu sisältä 1909, jolloin m.m. paljastettiin seinämaalaukset 1400-luvulta. Alttaritaulun »Ristiinnaulitseminen» maalannut rva Emilie Wallensköld.) | |
| | 3,5 Vähäjoen silta, vas. Imatran Voima Oy:n muuntoasema. 3,7 rautatien tasoristeys. | 3,8 |
| 37,2 | Kaerlan tienhaara. (Oik. tie Ruskon /8,5/ ja Vahdon /19,9/ kirkolle). | 1,7 |
| 38,9 | Aningaisten tulli. Jatketaan vas. (Oik. tie Naantaliin /16,1/ ja Maskun /16,7/ kautta Raumalle). 0,1 rautatien ylikäytävä. | 1,0 |
| 39,9 | TURKU, Aurajoen silta. (Katso paikallislehteä.) Kaupunkiin tullaan Aningaistenkatua. | |



Turku—Pöytyä, 39,9 km.

Hyvää, joskin paikoin mutkaista maantietä, joka seuraa Aurajokea ja sen viljeltyä laaksoa, komeita viljelysmaisemia, joita metsäkukkulat reunustavat. Asutus tiheää ja vaurasta.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | TURKU, Aurajoen silta. Ajetaan P suuntaan Aningaistenkatua. 0,8 rautatien ylikäytävä. | 1,0 |
| 1,0 | Aningaisten tulli. Jatketaan oik. (Vas. tie Naantaliin /16,1/ ja Maskun /16,7/ kautta Raumalle). | 1,7 |
| 2,7 | Kaerlan tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Ruskon /8,5/ ja Vahdon /19,9/ kirkkoille). 0,1 rautatien tasoristeys. 0,3 Vähäjoen silta, oik. Imatran Voima Oy:n muuntoasema. 0,5 oik. Maarian kirkko. | |
| | (Maarian kirkko on rak. harmaasta kivistä n. 1300, uusittu sisältä 1909, jolloin m.m. paljastettiin seinämaalaukset 1400-luvulta. Alttaritaulun »Ristiinnaulitseminen» maalannut rva Emilie Wallensköld.) | |
| | Vanhoja, hyvinhoidettuja viljelyksiä. | 3,8 |
| 6,5 | Vaisteen tienhaara. Jatketaan päätieta. (Vas. tie Paattisten kirkolle /10,7/). 1,5 Liedon pitäjänraja. | 7,0 |
| 13,5 | Hakulan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Liedon kirkolle /4,0/). Vas. meijeri. | 4,6 |
| 18,1 | Tammentaan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Paattisten /5,4/ ja Vahdon /11,8/ kirkkoille). Vas. Sh-as. 1,9 oik. paja, vas. Sh-as. 2,3 Auran pitäjänraja. (6,8 vas. tie Käyrän pys:lle /0,6/). 7,0 Järvenojan silta. 8,2 vas. Auran kirkko. | |
| | (Kirkko rak. puusta 1804. Alttaritauluja kolme, kaikki tuntemattomien taiteilijoiden tekemiä.) | |
| | 13,0 oik. kahvila, vas. St-as. (Vas. tie Auran as:lle /0,2/). | 13,1 |
| 31,2 | Auran tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Tarvasjoen kirkolle /12,6/). Vas. Sh-as. 0,2 rautatien tasoristeys. 0,9 vas. Kuuskosken kartano. 1,9 oik. saha. 2,3 Pöytyän pitäjänraja. | 6,8 |
| 38,0 | Lankkisen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Mellilän kirkolle /22,1/). 0,6 vas. autokorjaamo. 1,6 vas. St-as. 1,8 vas. Sh-as. | 1,9 |
| 39,9 | Pöytyä, Riihikosken tienhaara. Suoraan jatkuu tie Oripään /17,0/ kautta Poriin ja Vammalaan, vas. tie Yläneen kirkolle /22,1/. | |



Salo—Suomusjärvi, 26,4 km.

Hyvää uutta valtatieä, vaihtelevia viljelys- ja metsämaita, jokunen kaunis järvinäköala. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 SALO, Uskelanjoen silta. Ajetaan I suuntaan Itäistä Siltakatua. (0,4 vas. tie Perttelin kirkolle /10,5/). (0,9 oik. tie Muurlan kirkolle /10,6/). 1,7 vas. laaja viljelystasanko. 7,6 edessä hyvä näköala Ylisjärvelle viljeltyine rantoineen. 10,2 Koskenjoen silta. 11,0
- 11,0 Kaukelmaan tienhaara. Jatketaan valtatieä. (Oik. tie Muurlan kirkolle /3,0/). (0,4 vas. tie Perttelin kirkolle /12,0/). 2,3 vas. Vähä Rytköjärvi. 3,5 oik. Iso Rytköjärvi. 7,9 oik. Hirsijärvi. 13,5 edessä laaja viljelysmaisema. 14,4 oik. Aneriojärvi. 15,4
- 26,4 Suomusjärvi, Rautsuon tienhaara. Valtatie jatkuu Nummen /22,3/ kautta Helsinkiin, oik. tie Kiskon /19,0/ kautta Perniön kirkolle, vas. tie Kiihkalan kirkolle /11,5/.



Suomusjärvi—Salo, 26,4 km.

Hyvää uutta valtatieä, vaihtelevia viljelys- ja metsämaita, jokunen kaunis järvinäköala. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Suomusjärvi, Rautsuon tienhaara. Ajetaan L suuntaan viljelysten halki. 0,4 vas. Aneriojärvi. 6,9 vas. Hirsijärvi. 11,8 vas. Iso Rytköjärvi. 13,1 oik. Vähä Rytköjärvi. (15,0 oik. tie Perttelin kirkolle /12,0/). 15,4
- 15,4 Kaukelmaan tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Muurlan kirkolle /3,0/). 0,8 Koskenjoen silta. 1,8 vas. hyvä näköala Ylisjärvelle viljeltyine rantoineen. 9,3 oik. Uskelanjoen viljavaa laaksoa, edessä Salon kauppala. (10,1 vas. tie Muurlan kirkolle /10,6/). (10,6 oik. tie Perttelin kirkolle /10,5/). 11,0
- 26,4 SALO, Uskelanjoen silta. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Itäistä Siltakatua.



Suomusjärvi—Nummi, 22,3 km.

Hyvää uutta valtatieta, vaihtelevaa viljelys- ja metsämaastoa, järvimaisemia. Kylät vauraita, muuten asutus harvahkoa.

0 Suomusjärvi, Rautsuon tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 1,5 edessä komea suora taival. 3,4

3,4 Suomusjärven kirkonkylä. (Oik. tie kirkolle /1,6/ ja Härjänvatsan tienhaaraan /15,0/ Sammatin Pohjan tielle).

(Suomusjärven kirkko on rak. puusta arkkite. E. Lohrmanin piirustusten mukaan 1849, korjattu 1928. Alttaritaulun »Kristuksen ristiinnaulitseminen» maalannut hovimaalari R. W. Ekman.)

0,6 oik. Syvälampi. 0,7 oik. Kolmperälampi. 2,7 vas. Lahnajärvi. 8,7 Uudenmaan lääninraja, Nummen pitäjä alkaa. 13,7 vas. kirkko. (14,0 vas. tie kirkolle). 15,1

18,5 Oinolan tienhaara. Jatketaan valtatieta. (Vas. tie kirkolle /1,0/ ja Jättölän tienhaaraan /5,0/ Pusulan Nummen tielle).

(Nummen kirkko on rak. harmaasta kivistä 1822. Alttaritaulut »Vapahtaja ristillä» ja »Pyhä ehtoollinen» maalannut F. J. Jägerplan 1825.)

3,1 vas. Sh-as. 3,1

21,6 Saukkolan tienhaara. Jatketaan valtatieta. (Oik. tie Sammatin kirkolle /12,7/). 0,3 Nummenjoen silta. 0,7

22,3 Nummi, Fakin tienhaara. Valtatie jatkuu Palojärven kautta Helsinkiin (rakenteilla), oik. tie Lohjalle /21,0/, vas. tie Pusulan kirkolle /15,2/.



Nummi—Suomusjärvi, 22,3 km.

Hyvää uutta valtatieä, vaihtelevaa viljelys- ja metsämaas-
toa, järvimaisemia. Kylät vauraita, muuten asutus harvahkoa.

- 0 Nummi, Fakin tienhaara. Ajetaan LE
suuntaan. 0,4 Nummenjoen silta. 0,7
- 0,7 Saukkolan tienhaara. Jatketaan valtatieä.
(Vas. tie Sammatin kirkolle /12,7/). Oik. Sh-as.
Kirkonkylän viljelyksiä. 3,1
- 3,8 Oinolan tienhaara. Jatketaan päätieta. (Oik.
tie kirkolle /1,0/ ja Jättölän tienhaaraan /5,0/ Num-
men Pusulan tielle).
- (Nummen kirkko on rak. harmaasta kivistä 1822.
Alttaritaulut »Vapahtaja ristillä» ja »Pyhä eh-
toollinen» maalannut F.J. Jägerplan 1825.)
- (1,1 oik. tie kirkolle). 6,4 Turun ja Porin läänin-
raja, Suomusjärven pitäjää alkaa. 12,1 oik. Lahna-
järvi. 14,3 vas. Kolmperälampi. 14,5 vas. Syvä-
lampi. 15,1
- 18,9 Suomusjärven kirkonkylä. (Vas. tie kir-
kolle /1,6/ ja Härjänvatsan tienhaaraan /15,0/ Sam-
matin Pohjan tielle).
- (Suomusjärven kirkko on rak. puusta arkkit. E.
Lohrmanin piirustusten mukaan 1849, korjattu
1928. Alttaritaulun »Kristuksen ristiinnaulitsemi-
nen» maalannut hovimaalari R. W. Ekman.)
- Suoraa, vaihtelevaa tietä. 3,4
- 22,3 Suomusjärvi, Rautsuon tienhaara. Val-
tatie jatkuu Saloon /26,4/, vas. tie Kiskon /19,0/
kautta Perniön kirkolle, oik. tie Kiikalan kirkolle
/11,5/.



Nummi—Lohja, 21,0 km.

Hyvää, mutta paikoin mutkaista maantietä, vaihtelevia viljelys- ja järvimaisemia, jokunen metsätaival. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 NUMMI, Fakin tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,8 Nummenjoen silta. 1,5 oik. Valkerpyynjärvi, järven rannalla *Mäntsälän kartano* (1500-luvulta, nykyinen omistaja Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta). 2,9
- 2,9 Vivolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Hyrsylään /2,1/ valtatielle). 0,7 vas. Savijärven komea laakso. 0,9 oik. Valkerpyynjärvi. 2,5 vas. Savijärvi. 3,7 oik. St-as. 3,9 Nummenjoen silta, Lohjan pitäjänraja. 6,3 Väänteenjoen silta. 12,6 ajetaan oik. (Vas. tie Lohjan as:lle /1,6/ ja oikotie Lohjan Helsingin tielle /1,8/). 15,0 oik. Lohjanjärvi ja kauppala. (15,3 oik. tie *Laaksonpohjan kartanoon* — katso Lohjan paikallislehteä —). 16,3 rautatien tasoristeys. 18,1
- 21,0 LOHJAN kauppala. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Nummentietä ja Suurlohjan katua.



Lohja—Nummi, 21,0 km.

Hyvää, mutta paikoin mutkaista maantietä, vaihtelevia viljelys- ja järvimaisemia, jokunen metsätaival. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 LOHJAN kauppala. Ajetaan IP suuntaan Suurlohjankatua. 0,2 käännytään vas. ja jatketaan Nummentietä. 1,8 rautatien tasoristeys. (2,8 vas. tie *Laaksonpohjan kartanoon* — katso Lohjan paikallislehteä). 5,5 jatketaan suoraan. (Oik. tie Lohjan as:lle /1,6/ ja tie Lohjan Helsingin tielle /1,8/). 11,8 Väänteenoen silta. 14,2 Nummenjoen silta, Nummen pitäjänraja. 14,4 vas. St-as. 15,3 oik. Savijärvi. 17,2 vas. Valkerpyynjärvi. 18,1
- 18,1 Vivolan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Hirsylään rakenteilla olevalle valtatielle /2,1/). 1,4 vas. Valkerpyynjärvi, järven rannalla *Mäntsälän kartano* (1500-luvulta, nykyinen omistaja Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta). 2,1 Nummenjoen silta. 2,9
- 21,0 Nummi, Fakin tienhaara. Suoraan jatkuu tie Pusulan kirkolle /15,2/, oik. uusi valtatie Helsinkiin (rakenteilla), vas. tie Suomensjärven /22,3/ kautta Turkuun.



Hausjärvi—Lammi, 43,7 km.

Huononpuoleista, kapeaa ja suurelta osaltaan mutkaista ja mäkistä maantietä, Salpausselän vaihtelevia mäki-, viljelys- ja järvimaisemia. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

0	Hausjärven kirkko. Ajetaan I suuntaan. 0,1 vas. St-as. 6,1 rautatien tasoristeys. Oik. Oitin tiili- tehdas. (Oik. tie Oitin as:lle /0,7/). 6,6 vas. Sh-as.	6,6
6,6	Oitin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Mäntsälän kirkolle /27,6/).	1,3
7,9	Torholan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kärkölän kirkolle /20,0/). Oik. Pursijärvi. 0,3 rau- tatien tasoristeys. 1,2 oik. täysihoitola. 1,6 oik. Pursi- järvi.	3,8
11,7	Kivelän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Mommilan as:lle /1,9/). (1,4 vas. tie Saidanlah- den sahalle /1,5/). 2,5 vas. <i>Alfred Kordelinin muisto- patsas</i> . 4,2 Teuronjoen silta. 4,9 vas. Hietoisten- järvi.	7,2
18,9	Hietoisten rukoushuone (vas.). Huhtisten- joen silta. 0,7 ajetaan lehtikuusikujannetta. 1,2 <i>Mom- mila—Hietoisten kartano</i> , vas. Hietoistenjärvi, oik. St-as. Jatketaan kartanon laajojen viljelysten halki. (7,9 oik. sivutie Kosken kirkolle /11,0/). 8,8 vas. St-as. 9,7 oik. Harasjärvi. 11,8 edessä vaihteleva viljelysmaisema.	20,7
39,6	Ojalan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Lahteen /38,8/). Tiheä taloryhmä.	0,4
40,0	Jahkolan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Tuuloksen /11,2/ kautta Hämeenlinnaan ja Tampe- reelle). Ajetaan vaihtelevien mäkiviljelysten halki. (2,9 vas. tie Turengin tienhaaraan /29,7/ Hausjärven Hämeenlinnan tielle).	3,7
43,7	Lammin kirkko. Suoraan jatkuu tie Padas- joen /40,7/ kautta Jyväskylään. Oik. tie Asikkalan kirkolle /35,2/ ja vas. tie Tuuloksen /12,3/ kautta Hä- meenlinnaan ja Tampereelle.	

(*Lammin kirkko*, P. Katariinan nimikko, on rak. kivistä 1444. Kirkon sisustus ja kellotapulii paloi-
vat kapinakeväänä 1918, mutta valmistuivat
uusittuina 1920 arkit. Usko Nyströmin piirustus-
ten mukaan. Alttarilla veistoksia ja saarnatuo-
lissa veistokuvia, jotka on tehnyt kuvanveistäjä
J. Friedl. Seiniä ja holveja koristavat taitelija
Br. Tuukkasen keskiajan tyylliset maalaukset.)



Lammi—Hausjärvi, 43,7 km.

Huononpuoleista, kapeaa ja suurelta osaltaan mutkaista ja mäkistä maantietä, Salpausselän vaihtelevia mäki-, viljelys- ja järvimaisemia. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Lammin kirkko. Ajetaan E suuntaan. 0,8 Tirmulan tienhaara, josta jatketaan vas. (Oik. tie Turengin tienhaaraan /29,7/ Hämeenlinnan Hausjärven tielle). | 3,7 |
| 3,7 | Jahkolan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Tuuloksen /11,2/ kautta Hämeenlinnaan ja Tampereelle). | 0,4 |
| 4,1 | Ojalan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Lahteen /38,8/). Mäkistä maastoa. (4,4 vas. sivutie Kosken kirkolle /6,0/). 10,9 vas. Harasjärvi. 11,9 oik. St-as. (12,8 vas. sivutie Kosken kirkolle /11,0/). 19,5 <i>Mommila—Hietoisten kartano</i> , oik. Hietoistenjärvi. Vas. St-as. Jatketaan kartanon viljelysten halki. | 20,7 |
| 24,8 | Hietoisten rukoushuone (oik.). Huhtistenjoen silta. 0,9 oik. Hietoistenjärvi. 3,0 Teuronjoen silta. 4,7 oik. <i>Alfred Kordelinin muistopatsas</i> . (5,8 oik. tie Saidanlahden sahalle /1,5/). | 7,2 |
| 32,0 | Kivelän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Mommilan as:lle /1,9/). 2,2 vas. Pursijärvi. 2,6 vas. täysihoitola. 3,5 rautatien tasoristeys. 3,7 vas. Pursijärvi. | 3,8 |
| 35,8 | Torholan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kärkölän kirkolle /20,0/). 0,9 oik. komea viljelysmaisema. | 1,3 |
| 37,1 | Oitin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Mäntsälän kirkolle /27,6/). Oik. Sh-as. 0,3 vas. Oitin tiilitehdas. (0,5 vas. tie Oitin as:lle /0,7/). 0,5 Rautatien tasoristeys. 6,5 oik. St-as. | 6,6 |
| 43,7 | Hausjärven kirkko. Oik. tie Turengin /27,7/ kautta Hämeenlinnaan, vas. tie Hyvinkäälle /19,7/. | |
- (Kirkko rak. puusta 1789. Alttaritaulun »Jeesuksen ylösnouseminen» maalannut R. V. Ekman, lahjoitettu kirkolle 1865. Kirkossa on lisäksi kaksi vanhaa taulua.)



Lammi—Padasjoki, 40,7 km.

Kohtalaista, mutta mutkaista, kapeaa ja mäkiä maantietä, vaihtelevia viljelys- ja metsämaisemia, järvinäköaloja. Asutus kyliin keskittynyttä, verraten vaurasta.

- 0 Lammin kirkko. Ajetaan P suuntaan kylän halki. 0,6 edessä Ormajärvi, jonka rantaa tie seuraa. 1,2 vas. Lammin osuusmeijeri. 3,3 vas. Hämeen työlaitos. 4,9 vas. Ormajärvi. 5,4 Katinjoen silta. 5,5
- 5,5 Katinsillan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Uudensillan tienhaaraan /8,8/ Lammin Hämeenlinnan tielle). 0,3 oik. Kynäräjärvi. 7,3 Rautjoen silta. 7,7 vas. Sh-as. (10,5 oik. tie Evon metsäkoululle /1,6/). (12,3 oik. toinen tie metsäkoululle /1,4/). Ajetaan Evon komean puiston halki. 18,6 Padasjoen pitäjänraja. Oik. Kangasjärvi. 21,1 oik. Jamonjärvi. 24,0 oik. 2 kahvilaa. 24,2 oik. St-as., vas. Sh-as. 25,1
- 30,6 Auttoisen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Luopioisten kirkolle /35,4/). Vas. Sittjärvi. 0,8 oik. Rautajärvi. 5,9 oik. Katumaisen lampi. 6,3 vas. Särsjärvi. 9,0 vas. Naukjärvi. 9,3 edessä komea näköala Padasjoen kirkolle ja Päijänteelle. 10,1
- 40,7 Padasjoki, Taulun tienhaara. Oik. tie Padasjoen kirkon /2,2/ ohi Asikkalan kirkolle /30,9/, vas. tie Kuhmoisten /30,1/ kautta Jyväskylään. — Kirkon lähellä 2 matkustajakotia.

(Padasjoen kirkko on rak. tiilestä 1928 arkkrit. W. G. Palmqvistin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Kristuksen ylösnouseminen» maalannut Alexandra Sältin. Kirkon vieressä sankarihauta muistomerkkeineen.)



Padasjoki—Lammi, 40,7 km.

Kohtalaista, mutta mutkaista, kapeaa ja mäkistä maantietä, vaihtelevia viljelys- ja metsämaisemia, järvinäköaloja. Asutus kyliin keskittynyttä, verraten vaurasta.

- 0 Padasjoki, Taulun tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 1,0 oik. Naukjärvi. 2,7 oik. Särsjärvi. 4,1 vas. Katumaisen lampi. 9,2 vas. Rautajärvi. 10,1
- 10,1 Auttoisen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Luopioisten kirkolle /35,4/). Oik. Sittjärvi. 0,9 oik. Sh-, vas. St-as. 1,1 vas. 2 kahvilaa. 2,5 vas. Jamonjärvi. 6,5 Lammin pitäjänraja, vas. Kankasjärvi. Ajetaan Evon komean puiston halki. (12,8 vas. tie Evon metsäkoululle /1,4/). (14,6 vas. toinen tie Evon metsäkoululle /1,6/). 17,4 oik. Sh-as. 17,8 Rautjoen silta. 24,7 vas. Kynärjärvi. 25,1
- 35,2 Katinsillan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Uudensillan tienhaaraan /8,8/ Lammin Hämeenlinnan tielle). 0,1 Katinjoen silta. Oik. Ormajärvi. 2,2 oik. Hämeen työlaitos. 4,3 oik. Lammin osuusmeijeri. 5,3 vas. hautausmaa. 5,5
- 40,7 Lammin kirkko. Suoraan jatkuu tie Hausjärven /43,7/ kautta Helsinkiin, oik. tie Tuuloksen /12,3/ kautta Hämeenlinnaan ja Tampereelle, vas. tie Asikkalan kirkolle /35,2/.

(Lammin kirkko, P. Katariinan nimikko, on rak. kivistä 1444. Kirkon sisustus ja kellotapuli palivat kapinakeväänä 1918, mutta valmistuivat uusittuina 1920 arkkut. Usko Nyströmin piirustusten mukaan. Alttarilla veistoksia ja saarnatuolissa veistokuvia, jotka on tehnyt kuvanveistäjä J. Friedl. Seiniä ja holveja koristavat taiteilija Br. Tuukkasen keskiajan tyylliset maalaukset.)



Padasjoki—Kuhmoinen, 30,1 km.

Kohtalaista, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä, jota parhaillaan uusitaan, vaihtelevaa mäkimaastoa, kauniita näköaloja järville ja viljelyksille. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Padasjoki, Taulun tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 4,1 oik. Yläjärven Ruokolahti. 4,7 oik. Saksalanjoki. 5,8 oik. kahvila. 6,0 oik. Myllyjärvi. 6,1 oik. St-as. 6,2 vas. Arrakosken mylly. 8,4 vas. Miestämajärvi. 10,1 vas. Kaukelanjärvi. 16,0
- 16,0 Toritun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vehkajärven tienhaaraan /12,6/ Kuhmalahden Kuhmoisten tielle). Ajetaan Toritun harjua pitkin. 3,2 Lummenen salmen silta, Kuhmoisten pitäjänraja. 4,6 oik. Harjoisten kesäkot, vas. Lummenen lahti. 4,9 vas. St-as. (Oik. tie Harjoisten laivalaiturille /2,7/). 10,9
- 26,9 Holmanportin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kuhmalahden kirkolle /37,1/). 0,1 vas. Pälsilänlampi. 1,6 oik. Päijänteen Karklahti. 3,0 oik. autokorjaamo. 3,2
- 30,1 Kuhmoinen, Karklahden tienhaara. Oik. tie Jämsän /41,9/ kautta Jyväskylään, vas. tie Längelmäen kirkon /32,7/ kautta Länkipohjan tienhaaraan /43,4/ Oriveden Jämsän tielle.



Kuhmoinen—Padasjoki, 30,1 km.

310 Kohtalaista, mutta mutkaista ja mäkistä maantietä, jota parhaillaan uusitaan, vaihtelevaa mäkimaastoa, kauniita näköaloja järville ja viljelyksille. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Kuhmoinen, Karklahden tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 0,2 vas. autokorjaamo. 0,3 vas. Päijänteen Karklahti. 2,7 oik. Pälsilänlampi. 3,2
- 3,2 Holmanportin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kuhmalahden kirkolle /37,1/). (5,2 vas. tie Harmoisten laivalaiturille /2,7/). 6,0 oik. St-as. 6,3 vas. Harmoisten kesäkoti, oik. Lummenen lahti. 7,7 Lummenen salmen silta, Padasjoen pitäjänraja. 9,4 ajetaan Toritun harjua pitkin. 10,9
- 14,1 Toritun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Vehkajärven tienhaaraan /12,6/ Kuhmoisten Kuhmalahden tielle). 5,8 oik. Kaukelanjärvi. 6,8 oik. Miestämäjärvi. 9,8 oik. Arrakosken mylly. 9,5 vas. Myllyjärvi. 9,9 vas. St-as. 10,2 vas. kahvila. 11,0 vas. Saksalanjoki. 11,8 vas. Yläjärven Ruokolahti. .. 16,0
- 30,1 Padasjoki, Taulun tienhaara. Suoraan jatkuu tie Padasjoen kirkon /2,2/ ohi Asikkalan kirkolle /30,9/, oik. tie Lammin /40,7/ kautta Helsinkiin, Lahteen ja Hämeenlinnaan. — Kirkon lähellä 2 matkustajakotia.

(Padasjoen kirkko on rak. tiilestä 1928 arkkit. W. G. Palmqvistin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Kristuksen ylösnouseminen» maalannut Alexandra Sältin. Kirkon vieressä sankarihauta muistomerkkeineen.)



Kuhmoinen—Jämsä, 41,9 km.

Kohtalaista, mutta mutkaista ja mäkistä sekä paikoin kapeaa maantietä, jota parhaillaan uusitaan, luonnonihania näköaloja monille järville ja metsäisille kukkuloille. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

0 Kuhmoinen, Karklahden tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,2 Karkjoen silta. 0,3 vas. matkustajakoti. 0,5 vas. St-as. 0,6 oik. majatalo. 0,9

0,9 Kuhmoisten kirkko.

(Kirkko rak. puusta 1785 ja kutsuttu kuningas Kustaa III:n nimellä. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut B. Godenhjelm.)

0,2 oik. kahvila ja St-as. 0,3 vas. Sh-as. ja kahvila. 0,5 oik. saha. 0,7 oik. Sh-as. 1,2 vas. Alanen Karkjärvi. 1,5 oik. kahvila. 1,6 vas. Sh-as. (2,0 oik. tie Tehin laivalaiturille /14,0/). 3,4 oik. Ylänen Karkjärvi. (4,7 vas. sivutie Länkipohjaan /30,0/). 10,5 vas. Sarvajärvi. 12,5 vas. Isojärvi. 16,2 Kotakosken silta, herttaisia maisemia. 16,8 oik. Kotajärvi. 17,4 Isojoen silta. 18,2 vas. Kalkkistenjärvi. 20,7 oik. hyvä näköala Pälämäjärvelle. 20,9 oik. Sh-as. 21,1

22,0 Puukkosen kylä, Isojoen silta. 1,0 oik. Pälämjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 3,3 Jämsän pitäjänraja. 11,0 Alhojärven kylän viljelyksiä ja pieniä lampia. 12,2 Nytkymenjoen silta. (14,6 oik. sivutie Arvajanlahdelle /12,0/). 17,2 komea viljelysmaisema. 19,9 oik. matkustajakoti. 19,9

41,9 Jämsä, Seppolan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Vilppulaan /45,8/, oik. tie Korpilahden /30,4/ kautta Jyväskylään, vas. tie Länkipohjan /36,8/ kautta Tampereelle.



Jämsä—Kuhmoinen, 41,9 km.

Kohtalaista, mutta mutkaista ja mäkistä sekä paikoin kapeaa maantietä, jota parhaillaan uusitaan, luonnonihania näköaloja monille järville ja metsäisille kukkuloille. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Jämsä, Seppolan tienristeys. Ajetaan E suuntaan. 0,1 vas. matkustajakoti. 5,0 Alhojärven kylän viljelyksiä, oik. Alhojärvi. (5,3 vas. sivutie Arvajanlahdelle /12,0/). 6,7 Nytkymenjoen silta. 16,6 Kuhmoisten pitäjänraja, vas. Pälämäjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 19,9
- 19,9 Puukkosen kylä, Isojoen silta. 0,2 vas. Sh-as. 0,3 vas. hyvä näköala Pälämäjärvelle. 1,7 oik. Kalkkistenjärvi. 3,7 Isojoen silta, vas. Kotajärvi, jonka kaunista rantaa tie kulkee. 4,9 Kotakosken silta, herttaisia maisemia. 8,6 oik. Isojärvi. 10,5 oik. Sarvajärvi. 15,6 vas. Ylänen Karkjärvi. (16,4 oik. sivutie Länkipohjaan /30,0/). (19,1 vas. tie Tehin laivalaiturille /14,0/). 19,5 oik. Sh-as. 19,6 vas. kahvila, oik. Alanen Karkjärvi. 20,4 vas. Sh-as. 20,6 vas. saha. 20,8 oik. Sh-as. ja kahvila. 20,9 vas. St-as. ja kahvila. 21,1
- 41,0 Kuhmoisten kirkko.
(Kirkko rak. puusta 1785 ja kutsuttu kuningas Kustaa III:n nimellä. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut B. Godenhjelm.)
- 0,3 vas. majatalo. 0,4 oik. St-as. 0,6 oik. matkustajakoti. 0,7 Karkjoen silta. 0,9
- 41,9 Kuhmoinen, Karklahden tienhaara. Oik. tie Längelmäen kirkon /32,7/ kautta Länkipohjan tienhaaraan /43,4/ Jämsän Oriveden tielle, vas. tie Padasjoen /30,1/ kautta Helsinkiin ja Lahteen.



Vorna—Kestilä, 18,8 km.

Hyvää, joskin paikoin kapeahkoa maantietä, joka seuraa Siikajokea ja sen viljeltyjä rantoja. Asutus tiheää ja kohtalaisen vaurasta.

- 0 Vornan tienhaara. Ajetaan I suuntaan suoraan tietä. 0,9 Kestilän pitäjänraja. 3,0 oik. Siikajoki, jota tie seuraa aina Kestilän kirkolle saakka. (9,6 oik. sivutie Lievoperälle /12,0/). 18,8
- 18,8 Kestilän kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie kirkon ohi Vaalaan /44,4/ ja Vuolijoen kirkolle /47,5/, oik. tie Pyhännän /33,0/ kautta Iisalmelle, vas. kylätie Haarajoelle /17,0/.

(Kestilän kirkko on rak. arkkite. E. Lohrmanin piirustusten mukaan puusta 1856. Kirkon edustalla sankarihauta muistomerkkeineen.)



Kestilä—Vorna, 18,8 km.

Hyvää, joskin paikoin kapeahkoa maantietä, joka seuraa Siikajokea ja sen viljeltyjä rantoja. Asutus tiheää ja kohtalaisen vaurasta.

0 Kestilän kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan.
Vas. Siikajoki, jota tie seuraa. (9,2 vas. sivutie Lievo-
perälle /12,0/). 17,9 Pulkkilan pitäjänraja. 18,8

18,8 Vornan tienhaara. Oik. tie Rantsilan /24,5/
kautta Ouluun, vas. tie Pulkkilan /9,4/ kautta Jy-
väskylään ja Iisalmelle.



Kestilä—Vaala, 44,4 km.

Verraten hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, joka alku-taipaleella seuraa Neittävänjokea viljeltyine rantoineen; loppu-taipaleella hiekkakankaita. Asutus alussa tiheää, loppupuolella harvempaa.

- 0 Kestilän kirkonkylä. Ajetaan I suuntaan
kylän halki. 0,1 vas. St-as. ja kahvila. 0,3 vas.
kirkko. Oik. Neittävänjoki, jota tie seuraa. 1,9
- 1,9 Latolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik.
tie Vuolijoen kirkolle /45,6/). 1,6 oik. Neittävänjoki,
jota tie seuraa. 10,7 Säräisniemen pitäjänraja. 12,1
- 14,0 Venetheiton tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie suuren Pelsonsuon poikki Muhoksen tienhaa-
raan /50,5/ Oulun Vaalan tielle). 2,4 Rokuanojan
silta. 3,3 vas. rukoushuone. 3,9
- 17,9 Pohjan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas.
tie Nuojuan as:lle /18,1/). 0,2 vas. majatalo ja St-as.
0,3 Ketolanojan silta. 8,9
- 26,8 Pinaan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie
Vuolijoen kirkolle /34,6/). 1,0 oik. Oulujärven Pai-
naanlahti. 3,4 vas. majatalo. 3,9
- 30,7 Säräisniemen kirkko. Jatketaan vas. (Suo-
raan jatkuu tie kirkon ohi Niemen taloihin).

(Kirkko on rak. puusta 1781, korjattu arkkit. J. Basilierin piirustusten mukaan 1898. Kaksiosai-
sen alttaritaulun »Kristus ristillä» ja »Ehtoollis-
sen asettaminen» maalannut J. Hedman.)

Vas. St-as. 0,5 oik. hautausmaa. Jatketaan kaunii-
den jäkäläkankaiden halki. (6,7 oik. tie Oulujärven
laajalle hiekkarannalle /0,8/, missä erinomaiset
uinti- ja leiriytymismahdollisuudet). 9,2 Nimisjoen
silta, vas. Nimisjärvi. 11,5 Utajärven pitäjänraja.
13,0 oik. Oulujoen niska. 13,5 rautatien tasoristeys. 13,7

- 44,4 Vaalan tienhaara. Oik. tie Kiehimän /58,4/
kautta Kajaaniin ja Puolangan kirkolle /68,0/, vas.
tie Utajärven /35,7/ kautta Ouluun. Suoraan edessä
Suomen Matkailijayhdistyksen Vaalan hotelli, minkä
luota Oulujoen koskien lasku alkaa.



Vaala—Kestilä, 44,4 km.

Verraten hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, joka lopputaipaleella seuraa Neittävänjokea viljeltyine rantoineen, alkutaipaleella kauniita hiekkakankaita. Asutus alussa harvahkoa, loppumatkalla tiheää.

- 0 Vaalan tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,2 rautatien tasoristeys. 2,2 Säräisniemen pitäjänraja. 3,5 oik. Nimisjärvi. 4,5 Nimisjoen silta. (7,0 vas. tie Oulujärven laajalle hiekkarannalle /0,8/, missä erinomaiset uinti- ja leiriytymismahdollisuudet). 13,1 vas. hautausmaa. 13,7 oik. St-as. 13,7
- 13,7 Säräisniemen kirkko. Jatketaan oik. (Vas. tie kirkon ohi Niemen taloihin).
(Kirkko on rak. puusta 1781, korjattu arkkit. J. Basilierin piirustusten mukaan 1898. Kaksiosaisen alttaritaulun »Kristus ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen» maalannut J. Hedman.)
- 0,5 oik. majatalo, vas. Oulujärven Painaanlahti. 3,9
- 17,6 Painaan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Vuolijoen kirkolle /34,6/). Tasaisia kankaita ja alavia maita. 8,6 Ketolanojan silta, vas. Neittävänjoki, jonka viljeltyä rantaa tie seuraa. 8,7 oik. majatalo ja St-as. 8,9
- 26,5 Pohjan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Nuojuan as:lle /18,1/). 0,6 oik. rukoushuone. 1,5 Rokuanojan silta. 3,9
- 30,4 Venetheiton tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie suuren Pelsonsuon poikki Muhoksen tienhaaraan /50,5/ Vaalan Oulun tielle). 1,4 Kestilän pitäjänraja. 12,1
- 42,5 Latolan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Vuolijoen kirkolle /45,6/). 1,6 oik. Kestilän kirkko. 1,8 oik. St-as. ja kahvila. 1,9
- 44,4 Kestilän kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Vornan tienhaaraan /18,8/ Oulun Jyväskylän tielle, vas. tie Pyhännän /33,0/ kautta Iisalmelle, oik. kylä-tie Haarajoelle /17,0/.

(Kestilän kirkko on rak. arkkit. E. Löhrmanin piirustusten mukaan puusta 1856. Kirkon edustalla sankarihauta muistomerkkeineen.)



Vaala—Puolanka, 68,0 km.

Heikkoa ja kapeaa, joskin suoraa maantietä, pitkiä korpi- ja kangastaipaleita, jokunen vaara- ja järvinäköala. Asutus harvaa, kyliin keskittyntä.

- 0 Vaalan tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 0,2 Oulujoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta. Sillalta komea näköala oik. Oulujärven Niskanselälle, vas. Vaalanlammelle, jonka vastarannalta alkaa Niskakoski. 0,5 vas. Sh- ja St-as. 1,5 oik. matkustajakoti. (Oik. tie Vaalan as:lle /0,2/). 5,4
- 5,4 Oterman tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kiehimän /53,0/ kautta Kajaaniin). 6,1 Partuaisen ojan silta. 11,8 vas. Otermajärvi. 12,9
- 18,3 Lapinsalmen lossi (480 m). 4,5 oik. Otermajärvi. 5,7 Paalinjoen silta. 9,8 vas. Paalinjärvi. 18,6 Puolangan pitäjänraja. 19,1 oik. Puokiojärvi. .. 23,8
- 42,1 Puokiovaara. (Oik. sivutie Kalpion taloihin /12,0/). 2,9 oik. Kalliojärvi. 4,1 Kalliojoen silta. 19,5 Puutiojoen, Kiiminkijoen latvajoen silta. 21,3
- 63,4 Kivikankaan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Utajärven tienhaaraan /69,7/ Vaalan Oulun tielle). 1,6 oik. Puolankajärvi. (1,7 vas. tie Korentokankaan tienhaaraan /71,0/ Oulun Kuusamon valtatielle). 1,9 vas. majatalo. 2,0 ja 2,1 vas. St-as. 2,2 oik. Sh-as. 2,4
- 65,8 Puolangan kirkko. (Rak. puusta 1792, korjattu rakennusmestari Karjalahden johdolla 1893). 2,2
- 68,0 Puolanka, Honkavaaran tienhaara. Suoraan jatkuu tie Suomussalmelle /72,5/, Hyrynsalmelle /52,1/ ja Kiehimän /62,0/ kautta Kajaaniin, vas. tie Näljängän /54,7/ kautta Kuusamoon ja Tai-
valkoskelle.



Puolanka—Vaala, 68,0 km.

Heikkoa ja kapeaa, joskin suoraa maantietä, pitkiä korpi- ja kangastaipaleita, jokunen vaara- ja järvinäköala. Asutus harvaa, kyliin keskittynyttä.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Puolanka, Honkavaaran tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 1,6 edessä Puolangan kirkonkylä. | 2,2 |
| 2,2 | Puolangan kirkko. (Rak. puusta 1792, korjattu rakennusmestari Karjalahden johdolla 1893). 0,2 vas. Sh-as. 0,3 ja 0,4 oik. St-as. 0,5 oik. majatalo, vas. Puolankajärvi. (0,7 oik. tie Korentokankaan tienhaaraan /71,0/ Kuusamon Oulun tielle). ... | 2,4 |
| 4,6 | Kivikankaan tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan jatkuu tie Utajärven tienhaaraan /69,7/ Vaalan Oulun tielle). 1,8 Puutiojoen, Kiiminkijoen latvajoen silta. 17,2 Kalliojoen silta. 18,3 vas. Kalliojärvi. | 21,3 |
| 25,9 | Puokiovaara. (Vas. sivutie Kalpion taloihin /12,0/). 4,5 vas. Puokiojärvi. 5,2 Utajärven pitäjänraja. 13,8 oik. Paalinjärvi. 18,1 Paalinjoen silta. 19,3 vas. Otermajärvi. | 23,3 |
| 49,2 | Lapinsalmen lossi (480 m). 7,3 Pertuaisen ojan silta. Jäkäläkankaita ja soita. | 13,4 |
| 62,6 | Oterman tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kiehimän /53,0/ kautta Kajaaniin). 3,9 vas. matkustajakoti. (Vas. tie Vaalan as:lle /0,2/). 4,9 oik. St- ja Sh-as. 5,1 Oulujoen yhdistetty rautatie- ja maantiesilta. Sillalta komea näköala Oulujärven Niskanselälle ja oik. Vaalanlammelle, jonka vastarannalta alkaa Niskakoski. Oik. sillan vieressä SMY:n koski-veneiden lähtöpaikka. | 5,4 |
| 68,0 | Vaalan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Utajärven /35,7/ kautta Ouluun, vas. tie Kestilän /44,4/ kautta Iisalmelle ja Vornan tienhaaraan Oulun Jyväskylän tielle. — Oik. Suomen Matkailijayhdistyksen Vaalan hotelli. | |



Puolanka—Suomussalmi, 72,5 km.

Heikonpuoleista, kapeahkoa ja mäkistä maantietä, pitkiä metsätaipaleita, jokunen vaara- ja järvinäköala. Asutus harvaa, kyliin keskittynyttä.

- 0 Puolanka, Honkavaaran tienhaara. Ajetaan I suuntaan vaihtelevan mäkimaaaston halki. 4,2 vas. Leipivaaran kulotähystystorni. 5,2
- 5,2 Leipivaaran tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kiehimän /56,8/ kautta Kajaaniin). 3,1 vas. jyrkkärantainen lampi. 11,1 Louhiojan silta, vas. Louhijärvi. 21,7 Hyrynsalmen pitäjänraja. 23,3 Latvaajan silta, oik. Latvajärvi. 25,9 edessä laaja salomaisema. 26,7
- 31,9 Kyrön tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan jatkuu tie Hyrynsalmelle /20,0/). 3,8 Niittyjoen silta. 6,1 oik. Klemetinlampi. 11,3 Löytöjoen silta. 12,3 Suomussalmen pitäjänraja. 14,7 rakenteilla olevan Kontiomäen Taivalkosken radan alikäytävä. 15,0 oik. Kivijärvi. 19,0 ajetaan laajan suon poikki. 20,0 Kolkonjoen silta, vas. Lahnasen järvi. (33,5 vas. tie Kurimon taloihin /6,0/ ja polku Turjanlinna, kirjailija Kiannon kotitaloon). 33,7 Emäjoen Jalokosken nk. »Syväyksen» silta. 34,7 Emäjoen toisen niskahaaran, Ämmäkosken silta. Kosken rantamilla vanhan rautatehtaan (toimi 1841—1878) jäännöksiä. 35,0 oik. rajavartioston kasarmi, vas. hyvä näköala Kiantajärven Niskanselälle. 38,7
- 70,6 Haukipерän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Hyrynsalmen /38,1/ kautta Kajaaniin). 0,2 oik. orpokoti Betania. 0,3 Haukipерän lossi (450 m), oik. Haukipерän lahti, vas. Niskanselkä. 1,9
- 72,5 Suomussalmi, Karhulan tienhaara. Oik. tie Lentiiran kautta Kuhmon kirkolle /125,0/, vas. tie kirkonkylän halki Näljängän /48,2/ kautta Taivalkoskelle ja Perangan /64,8/ kautta Kuusamoon.



Suomussalmi—Puolanka, 72,5 km.

Heikonpuoleista, kapeahkoa ja mäkistä maantietä, pitkiä metsätaipaleita, jokunen vaara- ja järvinäköala. Asutus harvaa, kyliin keskittynyttä.

- 0 Suomussalmi, Karhulan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 1,2 Haukipерän lossi (450 m). Oik. Kiantajärven Niskanselkä, vas. Haukipерän lahti. 1,7 vas. orpokoti Betania. 1,9
- 1,9 Haukipерän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Hyrynsalmen /38,1/ kautta Kajaaniin). 3,7 vas. rajavartioston kasarmi. Oik. hyvä näköala Niskanselälle. 4,0 Emäjoen itäisen niskahaaran Ämmäkosken silta. Kosken rantamilla vanhan rautatehtaan (toimi 1841—1878) jäännöksiä. 5,0 Emäjoen läntisen niskahaaran Jalokosken nk. »Syväyksen» silta. (5,2 oik. tie Kurimon taloihin /6,0/ ja polku Turjanlinnaan, kirjailija Kiannon kotitaloon). 18,7 Kolkonjoen silta, oik. Lahnasen järvi. 19,7 ajetaan laajan suon poikki. 23,7 vas. Kivijärvi. 24,0 rakenteilla olevan Kontiomäen Taivalkosken radan alikäytävä. 26,4 Hyrynsalmen pitäjänraja. 27,4 Löytöjoen silta. 32,6 vas. Klemetinlampi. 34,9 Niittyjoen silta. 38,7
- 40,6 Kyrön tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Hyrynsalmelle /20,0/). 3,4 Latvaajan silta, vas. Latvajärvi. 5,0 Puolangan pitäjänraja. 15,6 Louhi-ajan silta, oik. Louhijärvi. 23,4 oik. jyrkkärantainen lampi. 26,7
- 67,3 Leipivaaran tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kiehimän /56,8/ kautta Kajaaniin). 0,6 oik. Leipivaaran kulotähystystorni, vas. laaja maisema. 5,2
- 72,5 Puolanka, Honkavaaran tienhaara. Suoraan jatkuu tie kirkon /2,2/ ohi Vaalaan /68,0/, oik. tie Näljängän /54,7/ kautta Kuusamoon ja Taivalkoskelle.



Suomussalmi—Peranka, 64,8 km.

Uutta ja hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, loivamäkisiä metsämaita, muutamia järvimaisemia. Asutus harvaa, etupäässä uutisasutusta.

- 0 Suomussalmi, Karhulan tienhaara. Ajetaan P suuntaan suoraa tietä. 2,0 kirkonkylä. (Oik. tie Pyyvaaralle /20,0/). Kirkonkylässä 2 matkustajakotia, kahviloita, 4 St- ja 3 Sh-as., autokorjaamo ym. 2,4
- 2,4 Suomussalmen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie kirkolle /1,5/).
- (Suomussalmen kirkko, Kiantajärven kauniissa niemessä, on rak. puusta 1787 kuningas Kustaa III:n omakätisesti vahvistamien piirustusten mukaan, korjattu ja laajennettu 1884 arkkit. Lüchowin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Kristuksen ylösnousemus» maalannut Wallin. Kirkossa on Venäjältä sotasaaliina tuotu Kristusta ristillä esittävä gobeliini. Kirkon vieressä on kaatuneiden vapaussoturien muistomerkki.)
- 1,5 Suomussalmen lossi (525 m). Oik. Kiantajärvi, vas. järven Niskanselkä. 9,3 Riihivaara, vas. siintävät Alajärven vedet, taustalla komeita vaaramaisemia. 9,8
- 12,2 Alajärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Näljängän /35,8/ kautta Taivalkoskelle). 5,7 oik. Suujärvi. 7,5 Kuurtojoen silta. 8,8 oik. Ala-Kuurtojärvi. 11,7 oik. Kuurtojärvi. 21,2 Raatejoen silta. 21,6
- 33,8 Raatejoen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Linnansalmelle /13,9/). (0,9 ja 4,0 vas. tiet Luolasuon asutusalueelle). 8,6 Mustajoen silta. 19,0 ajetaan kaunista tietä Piispajärven salmien ja saarien poikki. 19,3
- 53,1 Piispajärvi, Salmen silta. Sillalta komea näköala järvelle. 2,2 vas. Runtinjärvi. 3,6 Antinojan silta. 6,4 oik. Antinjärvi. 11,7
- 64,8 Perangan tienhaara. Oik. tie Kuusamoon /96,8/, vas. tie Näljängän /42,4/ kautta Puolangan kirkolle.



Peranka—Suomussalmi, 64,8 km.

Uutta ja hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, loivamäkisiä metsämaita, muutamia järvimaisemia. Asutus harvaa, etupäässä uutisasutusta.

- 0 Perangan tienhaara. Ajetaan E suuntaan.
5,2 vas. Antinjärvi. 8,1 Antinojan silta. 9,4 oik.
Runtinjärvi. 11,7
- 11,7 Piispajärvi, Salmen silta. Sillalta komea näkö-
ala järvelle. Kaunista tietä. 10,7 Mustajoen silta.
(15,3 ja 18,4 oik. tiet Luolasuon asutusalueelle). 19,3
- 31,0 Raatejoen tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Vas. tie Linnansalmelle /13,9/). 0,4 Raatejoen silta.
8,6 vas. Kuurtojärvi. 12,8 vas. Ala-Kuurtojärvi. 14,1
Kuurtojoen silta. 15,9 vas. Suujärvi. 21,6
- 52,6 Alajärven tienhaara. Jatketaan suoraan.
(Oik. tie Näljängän /35,8/ kautta Taivalkoskelle).
0,5 Riihivaara, oik. siintävät Alajärven ja Kianta-
järven vedet, taustalla komeita vaaroja. 7,8 Suomus-
salmen lossi (525 m). Vas. Kiantajärvi ja järven
niemessä Suomussalmen kirkko, oik. järven Niskan-
selkä. 9,8
- 62,4 Suomussalmen tienhaara. Jatketaan oik.
kirkonkylän halki. (Vas. tie kirkolle /1,5/). Kirkon-
kylässä 2 matkustajakotia, kahviloita, 4 St- ja 3
Sh-as., autokorjaamo y.m.
- (Suomussalmen kirkko, Kiantajärven kauniissa
niemessä, on rak. puusta 1787 kuningas Kustaa
III:n omakätisesti vahvistamien piirustusten
mukaan, korjattu ja laajennettu 1884 arkkit.
Lüchowin piirustusten mukaan. Alttaritaulun
»Kristuksen ylösnousemus» maalannut Wallin.
Kirkossa on Venäjältä sotasaaliina tuotu Kris-
tusta ristillä esittävä gobeliini. Kirkon vieressä
on kaatuneiden vapaussoturien muistomerkki.)
- (0,4 vas. tie Pyyvaaralle /20,0/). 2,4
- 64,8 Suomussalmi, Karjalantienhaara. Suo-
raan jatkuu tie Lentiiran kautta Kuhmon kirkolle
/125,0/, oik. tie Hyrynsalmen /40,1/ kautta Kajaa-
niin ja tie Puolangan kirkolle /72,7/.



Peranka—Kuusamo, 96,8 km.

Hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, kauniita salo-seutuja, viehättäviä näköaloja monille järville. Muutamia vauraita kyliä, muuten asutus harvahkoa.

- 0 Perangan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan.
2,7 Peranganjoen silta. 4,0 oik. Pistojärvi, jonka rantaa tie seuraa. 5,6 Taivalkosken pitäjänraja. 17,3 vas. komea näköala Koviojärvelle. 18,1
- 18,1 Kovion tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Taivalkosken kirkolle /35,8/). 2,2 Iijoen Soutunivan silta. 8,6 vas. Valkeisen järvi. 10,5 vas. lampi, kauniita kangasmaita. 12,4 vas. Polojärvi, jonka rantaa tie seuraa. 15,2 Kuusamon pitäjänraja. 16,1 Polojoen silta. 18,2 oik. Irnijärvi. 24,6 oik. Heikkisenlampi. 25,4
- 43,5 Heikkisennivan silta. Oik. Heikkisenlampi, vas. Iso-Kerojärvi. 13,2 Murtovaara, oik. majatalo. (Oik. tie Teerivaaran taloihin). Vas. komea näköala Kero- ja Irnijärville ja laajoille salomaille. 17,2 vas. Raakunjärvi. 21,2 Rikinjoen silta, vas. Soivionjärvi. 23,3 Luokkajoen silta, oik. Luokkajärvi, vas. Soivionjärvi. 27,5 vas. Poussunjärvi. 30,5
- 74,0 Poussun kylä. Vas. majatalo. 0,9 Iijoen silta. 5,6 Oijusjoen silta, oik. Iijärvi. 10,8 Kaihlajoen silta. 12,5 oik. Vanttajajärvi. 14,5
- 88,5 Särkikankaan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Lämsänkylään /42,0/). 3,0 oik. Kuusamojärvi. 4,8 Säynäjäjoen silta. 5,8 oik. Torankijärven takana Kuusamon kirkonkylä. 6,3
- 94,8 Toranginahon tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Taivalkosken /65,7/ kautta Ouluun). 1,8 vas. majatalo. 1,9 oik. Sh-huolto ja St-as. 2,0
- 96,8 Kuusamon kirkonkylä. Vas. tie Posion /61,0/ kautta Rovaniemelle, Kantojoen /35,1/ kautta Sallaan ja Kemijärvelle sekä tie Paanajärvelle /56,6/, oik. tie kirkolle /0,3/.

(Kuusamon kirkko on rak. puusta 1800. Alttaritaulun »Vapahtaja ristillä» maalannut J. Hedman. Kellotapuli rak. 1759. Kirkon vieressä vapaus-sodassa kaatuneiden muistomerkki).



Kuusamo—Peranka, 96,8 km.

Hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, kauniita salo-seutuja, viehättäviä näköaloja monille järville. Muutamia vauraita kyliä, muuten asutus harviahkoa.

- 0 Kuusamon kirkonkylä. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 vas. Sh-huolto ja St-as. 0,2 oik. majatalo. 0,3 vas. Torankijärvi. 2,0
- 2,0 Toranginahon tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan jatkuu tie Taivalkosken /65,7/ kautta Ouluun). 1,5 Säynäjäjoen silta, vas. Kuusamojärvi. 6,3
- 8,3 Särkikankaan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Lämsänkylään /42,0/). 2,1 vas. Vanttajärvi. 3,7 Kaihlajoen silta. 9,4 Oijusjoen silta, vas. Iijärven Oijuslahti. 13,6 Iijoen silta. 14,5
- 22,8 Poussun kylä. Oik. majatalo, edessä Poussunjärvi. 7,2 Luokkajoen silta, vas. Luokkajärvi, oik. Soivionjärvi. 9,3 Rikinjoen silta, oik. Soivionjärvi. 13,2 oik. Raakunjärvi. 17,3 Murtovaara, vas. majatalo. (Vas. tie Teerivaaran taloihin). 30,5
- 53,3 Heikkisennivan silta. Oik. Iso-Kerojärvi, vas. Heikkisenlampi. 0,6 vas. Heikkisenlampi. 7,1 vas. Irnijärvi. 9,0 oik. Polojärvi, jonka rantaa tie seuraa. 9,3 Polojoen silta. 10,2 Taivalkosken pitäjänraja. 14,5 kauniita kangasmaita. 16,3 oik. Valkeisen järvi. 23,2 Iijoen Soutunivan silta. 25,4
- 78,7 Kovion tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Taivalkosken kirkolle /35,8/). 0,6 oik. kaunis Koviojärvi. 12,5 Suomussalmen pitäjänraja, vas. Pistojärvi, jonka rantaa tie seuraa. 15,4 Peranganjoen silta. 18,1
- 96,8 Perangan tienhaara. Oik. tie Näljängän /42,4/ kautta Puolangan kirkolle, vas. tie Suomussalmen /64,8/ kautta Kajaaniin.



Kuusamo—Sovajärvi, 73,5 km.

Paanajärvelle saakka verraten hyvää, suurelta osaltaan uusittua, lopputaipaleella vanhaa, hyvin mäkiä ja kumpuilevaa maantietä, komeita salomaisemia, näköaloja järville ja koskille virroille. Asutus harvaa.

- 0 Kuusamon kirkonkylä. Ajetaan P suuntaan kylän halki. 0,2 oik. matkustajakoti, vas. Sh-as. 0,5 oik. rajavartioston kasarmit. 0,6 vas. Kuusamon kansanopisto, kesäisin majala, St-as. 0,9 oik. hyvä näköala Kuusamojärvelle. 1,1 Meskusjoen silta, oik. Sk-talo ja lottien kahvila. 2,3
- 2,3 Nilonkankaan tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Posion /58,7/ kautta Rovaniemelle ja Kantojoen /32,8/ kautta Kemijärvelle ja Salpaa). 2,3 Tatankijoen silta. 3,1 oik. Saapunkijärvi. 5,2
- 7,5 Mäkelän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Pukarin kylään /38,4/). 10,3 oik. Piskimojärvi. 16,5 edessä Määttälänvaara asuttuine rinteineen. 17,3 Kaarijoen silta. 18,6 oik. Suininkijärvi. 20,6 Määttälänvaara, oik. Sh-as., edessä komeita vaaroja. (22,3 oik. uusi tie Kiviperän lahdelle). 25,1 Kuusinkijoen Jyrkänkosken silta, vas. saha ja kovasintehdas. 25,4
- 32,9 Jyrkänkosken tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tavajärvelle /18,3/). 0,9 Kuntijoen silta, oik. Kuntijärvi, vas. Vuotunkijärvi. 3,0 vas. kaunis järvimaisema. 4,6 Koverusjoen silta. (5,2 vas. tie Suorajärvelle /6,0/). 5,4 vas. Kuusinkijoki, jonka rantaa tie seuraa. 9,9 vas., 50 m tiestä, komea Kiukaankorvan koski. 13,1 Juumajoen silta. 21,4 edessä Paanajärvi jylhine rantoineen. 23,7
- 56,6 Paanajärven kylä. Oik. matkailumaja, vas. Sh-as. Vuonomainen, jyrkkien, paikoin kallioisten rantojen reunustama Paanajärvi on erikoislaatuinen nähtävyys. Kylässä on useampia moottoriveneitä vuokrattavana. 0,1 Oulankajoen lossi (60 m). Lossin jälkeen alkaa hyvin mäkinen maasto. 9,0 vas. vanha tukkikämpä ja laavupuoli. 12,9 Sovajoen silta. 15,9 Sovajoen silta, oik. Sovajärvi. 16,0 Salpaa pitäjänraja. 16,7 tie kulkee Sovajärven rantaa. 16,9
- 73,5 Sovajärven tienhaara. Oik. tie Tuutijärvelle /22,5/, vas. tie Käylän tienhaaraan /35,9/ Kuusamon Sallan tielle.



Sovajärvi—Kuusamo, 73,5 km.

Paanajärvelle saakka kapeaa, hyvin mäkiästä ja kumpuilevaa, lopputaipaleella verraten hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä, komeita salomaisemia, näköaloja järville ja koskille virroille. Asutus harvaa.

- 0 Sovajärven tienhaara. Ajetaan E suuntaan Sovajärven rantaa. 0,9 Kuusamon pitäjänraja. 1,0 ja 4,0 Sovajoen silta. 7,9 oik. vanha tukkikämpä. 16,0 tie laskee Paanajärven laaksoon. 16,7 Oulankajoen lossi (60 m). 16,9
- 16,9 Paanajärven kylä. Vas. matkailumaja, oik. Sh-as. Vuonomainen Paanajärvi on erikoislaatuinen nähtävyys. Kylässä on useampia moottoriveneitä vuokrattavana. — Kylän jälkeen vaihtelevia kangasmaita. 10,6 Juumajoen silta. 13,8 oik., 50 m tiestä, komea Kiukaankorvan koski Kuusinkijoessa. 16,9 oik. Kuusinkijoki, jonka rantaa tie kulkee. (18,5 oik. tie Suorajärvelle /6,0/). 19,1 Koverusjoen silta. 20,7 oik. Vuotunkijärvi. 22,8 Kuntijoen silta, vas. Kuntijärvi. 23,7
- 40,6 Jyrkänkosken tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Tavajärvelle /18,3/). 0,2 Kuusinkijoen Jyrkänkosken silta, oik. saha ja kovasintehdas. (2,1 vas. uusi tie Suininkijärven itäpäähän). 4,8 Määtälänvaara, vas. Sh-as. Vaaralta laaja näköala ympäristöön. 5,6 vas. Suininkijärvi. 8,1 Kaarijoen silta. 15,2 vas. Piskamojärvi. 25,4
- 66,0 Mäkelän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Pukarin kylään /38,4/). 1,0 vas. Saapunkijärvi. 2,9 Tatankijoen silta. 5,2
- 71,2 Nilonkankaan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Posion /58,7/ kautta Rovaniemelle ja Kantojoen /32,8/ kautta Kemijärvelle ja Sallaan). 1,1 vas. Sk-talo ja lottien kahvila. 1,2 Meskusjoen silta. 1,4 vas. hyvä näköala Kuusamojärvelle. 1,7 oik. Kuusamon kansanopisto, kesäisin majala, St-as. 1,8 vas. rajavartioston kasarmit. 2,1 vas. matkustajakoti, oik. Sh-as. 2,3
- 73,5 Kuusamon kirkonkylä. Oik. tie Taivalkosken /67,7/ kautta Ouluun ja Perangan /96,9/ kautta Kaajaan. Suoraan jatkuu tie kirkolle /0,3/.

(Kuusamon kirkko on rak. puusta 1800. Alttaritaulun »Vapahtaja ristillä» maalannut J. Hedman. Kellotapuli rak. 1759. Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki).



Sovajärvi—Käylä, 35,9 km.

Uutta ja hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, vaihtelevia salomaisemia, komeita näköaloja järville ja vaaroille. Asutus harvaa.

- 0 Sovajärven tienhaara. Ajetaan L suuntaan.
2,9 vas. Niemijärvi. 5,2 vas. Koukkulampi. 6,5 Kuusamon pitäjänraja. 10,4
- 10,4 Liikosenvaaran kylä. Vaaralta laaja näköala ympäröiville saloseuduille. 5,8 Autio-ojan silta. 11,0 tie laskee Oulankajoen valtavaan laaksoon. 12,0
- 22,4 Kiutaköngkään lossi (40 m). Lossinhoitajalla veneitä vuokrattavana. Nähtävyyksiä: Kiutaköngäs, 850 m lossin alapuolella, ja Taivalköngäs, n. 9,0 km lossin yläpuolella. Joki kalainen ja kalastus vapaata. 6,2 vas. Tiermasjärvi, jonka rantaa tie kulkee. 6,8 oik. Kallunkijärvi, jonka rantaa tie seuraa useita kilometrejä. 7,4 oik. Tiermasen majala. 13,5
- 35,9 Käylän tienhaara. Oik. tie Hautajärven /27,1/ kautta Sallaan ja Kemijärvelle, vas. tie Kantojoen /12,8/ kautta Kuusamoon.



Käylä—Sovajärvi, 35,9 km.

Uutta ja hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, vaihtelevia salomaisemia, komeita näköaloja järville ja vaaroille. Asutus harvaa.

- 0 Käylän tienhaara. Ajetaan I suuntaan. 1,3 vas. Kallunkijärvi, jonka rantaa tie seuraa useita kilometrejä. 6,1 vas. Tiermasen majala. 6,7 vas. Kallunkijärvi, oik. Tiermasjärvi. 12,2 tie laskee Oulankajoen jylhään laaksoon. 13,2 vas. Oulankajoki. 13,5
- 13,5 Kiutakönkään lossi (40 m). Lossinhoitajalla veneitä vuokrattavana. Nähtävyyksiä: Kiutaköngäs, 850 m lossin alapuolella, ja Taivalköngäs, 9,0 km lossin yläpuolella. Joki kalainen ja kalastus vapaata. 6,2 Autio-ojan silta. 12,0
- 25,5 Liikasenvaaran kylä. Vaaralta laaja näköala ympäröiville saloseuduille. 3,9 Sallan pitäjänraja. 5,1 oik. Koukkulampi. 7,4 oik. Niemijärvi. 10,4
- 35,9 Sovajärven tienhaara. Oik. tie Paanajärven kautta Kuusamoon /73,5/, vas. tie Tuutijärvelle /22,5/.



Kantojoki—Niskala, 54,3 km.

Uutta ja hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, komeita näköaloja monille järville ja jylhille vaaroille, pitkiä suo- ja korpitaipaleita. Asutus muutamaan melkoiseen kylään keskittynyttä.

- 0 Kantojoen tienhaara. Ajetaan LP suuntaan.
1,8 oik. Kattavalampi. 5,1 oik. Alakitkajärvi. 6,9
vas. Ylikitkajärven Kantolahti. 8,0
- 8,0 Kilkilösalmen lossi (85 m). Lossille näkyy
takavas. Rukatunturi. 0,8 vas. Ylikitka. 4,8 oik. kau-
nis näköala Alakitkalle. Takana näkyvät Rukatuntu-
rit. Tie seuraa pitkän matkaa Alakitkan rantamia.
10,2 oik. Alakitka, vas. Särkipäeränlahti, jonka rantaa
tie kulkee. 11,9
- 19,9 Särkisalmen silta. Oik. Alakitka, vas. Särki-
perä. Tie seuraa edelleen järven rantamia. 6,5 oik.
Alakitkan Piiloperän lahti. 10,3 Posion pitäjänraja.
20,7 Lauttajoen silta. 23,4 oik. Lehtojärvi. 24,1
- 44,0 Maaningan kylä. (Vas. tie Mourujärvelle /8,0/).
0,5 edessä komea salomaisema. 4,7 oik. Kuvejärvi. 6,3
oik. Karhujärvi, jonka rantaa tie seuraa. 7,5 Sallan
pitäjänraja. 10,3
- 54,3 Niskalan tienhaara. Oik. tie Hautajärven
/38,5/ kautta Sallaan, vas. tie Joutsijärven /30,5/
kautta Kemijärvelle.



Niskala—Kantojoki, 54,3 km.

Uutta ja hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, komeita näköaloja monille järville ja jylhille vaaroille, pitkiä suo- ja korpitaipaleita. Asutus muutamaan melkoiseen kylään keskittynyttä.

- 0 Niskalan tienhaara. Ajetaan E suuntaan.
0,7 vas. Karhujärvi, jonka rantaa tie seuraa. 2,8
Posion pitäjänraja. 5,5 vas. Kuvejärvi. 10,3
- 10,3 Maaningan kylä. (Oik. tie Mourujärvelle /8,0/).
0,5 vas. Lehtojärvi. 3,4 Lauttajoen silta. 13,8 Kuusamon pitäjänraja. 17,6 vas. Alakitkajärven Piiloperänlahti, jonka rantaa tie seuraa. 22,6 oik. Alakitkan Särkipерän lahti. 24,1
- 34,4 Särkisalmen silta. Vas. Alakitka, oik. Särkipерä, jonka rantaa tie seuraa. 1,7 vas. Alakitka, jonka rantaa tie seuraa. 3,8 vas. komea näköala Alakitkalle, kaukana edessä näkyvät Rukatunturit. 9,7 oik. Ylikitkajärvi. 11,8
- 46,2 Kilkilösalmen lossi (85 m). Oik. Ylikitka, vas. Alakitka. Lossille näkyvät etuoik. Rukatunturit. 1,1 oik. Ylikitkan Kantolahti. 2,1 vas. Alakitka. 6,3 vas. Kattavalampi. 8,1
- 54,3 Kantojoen tienhaara. Oik. tie Kuusamoon /35,1/, vas. tie Käylän /12,8/ kautta Sallaan ja Pajanajärvelle.



Niskala—Joutsijärvi, 30,5 km.

Uutta ja hyvää, pinkin taipalein suoraa maantietä, kauniita hiekkakankaita, komeita näköaloja järville ja korkeille vaaroille. Asutus harvahkoa, etupäässä uutisasutusta, kylät kuitenkin vauraita.

- 0 Niskalan tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,9 oik. Hietajärvi. (2,9 vas. sivutie Palojärvelle /11,0/). 3,1 oik. Hietajärvi. Ajetaan komeita hiekkakankaita. 10,6 tie kulkee hiekkaharjujen välisessä notkossa. 11,4 Kemijärven pitäjänraja. 12,0 edessä Suomutunturi. 15,0
- 15,0 Kervisen tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Räisälän kylään /6,6/ Kemijärven rannalle). 0,5 vas. Lopsauslampi. 3,4 Raakunjoen silta. 5,0 Porttijoan silta. 6,1 oik. Vilmavaara. 9,4 edessä Joutsijärvi. 10,7 Käsmänjoen silta. 12,2 oik. Joutsijärvi. 15,5
- 30,5 Joutsijärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kemijärven /28,7/ kautta Rovaniemelle, oik. tie Märkäjärven /41,3/ kautta Sallaan.



Joutsijärvi—Niskala, 30,5 km.

Uutta ja hyvää, pinkin taipalein suoraa maantietä, kauniita hiekkakankaita, komeita näköaloja järville ja korkeille vaaroille. Asutus harvahkoa, etupäässä uutisasutusta, kylät kuitenkin vauraita.

- 0 Joutsijärven tienhaara. Ajetaan l suuntaan kylän viljelysten halki. 1,2 vas. Joutsijärvi. 4,8 Käs-
mänjoen silta. 9,4 suoraan edessä Suomutunturi, vas.
Vilmavaara. 10,5 Porttijoan silta. 12,1 Raakunjoen
silta. 15,0 oik. Lopsauslampi. 15,5
- 15,5 Kervisen tienhaara. Jatketaan vas. (Oik.
tie Räisälän kylään /6,6/ Kemijärven rannalle). 3,6
Sallan pitäjänraja. 4,4 tie kulkee hiekkaharjujen vä-
lisessä notkossa. Notkon jälkeen kauniita hiekkakan-
kaita. 9,3 vas. Hietajärvi, jonka rantaa tie seuraa.
(12,1 oik. sivutie Palojärvelle /11,0/). 14,1 vas.
Hietajärvi. 15,0
- 30,5 Niskalan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Hau-
tajärven tienhaaraan /38,5/ Sallan Kuusamon tielle,
oik. tie Kantojoen /54,3/ kautta Kuusamoon.



Salla—Savukoski, 62,6 km.

Uutta ja hyvää, pitkin taipalein suoraa, mutta kapeaa maantietä, vaihtelevia kangasmaita, kylämaisemia, näköaloja vaaroille ja tuntureille. Asutus kyliin keskittynyttä.

0	Sallan kirkonkylä. Ajetaan LP suuntaan kylän halki. 0,4 oik. Sallan kirkko. 2,2 Kuolajoen lossi (40 m). 3,4 oik. Kiimajärvi. 13,1 oik. Särkilampi. 17,2 takana näkyvät vielä Sallatunturit.	22,5
22,5	Saijan kylä. 0,9 komea Koltsanharjun leikkaus. 1,4 Tenniöjoen lossi (40 m). 7,0 oik. suon takana Aukeaseljänvaara. 10,0 Pelkosenniemen pitäjänraja.	12,5
35,0	Nousun kylä. 1,3 Utmajoen silta. 9,0 Pyhäjoen silta.	13,9
48,9	Kuuskun kylä. 5,2 tie kulkee komeaa harjua pitkin. 7,4 Kemijoen lossi (80 m). 13,6 vas. St- ja Sh-as. (Vas. tie Mutkan asutusalueelle).	13,7
62,6	Savukosken tienhaara. Suoraan jatkuu tie Pelkosenniemen /38,6/ kautta Kemijärvelle, oik. tie Martinkylään (rakenteilla).	



Savukoski—Salla, 62,6 km.

Uutta ja hyvää, pitkin taipalein suoraa, mutta kapeaa maantietä, vaihtelevia kangasmaita, kylämaisemia, näköaloja vaaroille ja tuntureille. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Savukosken tienhaara. Ajetaan IE suuntaan kylän halki. 0,1 oik. St- ja Sh-as. (Oik. tie Mutkan asutusalueelle). 0,3 oik. Kemijoki. 6,2 Kemi-joen lossi (80 m). 8,5 tie kulkee komeaa harjua pitkin. 13,7
- 13,7 Kuoskun kylä. 4,9 Pyhäjoen silta. 12,6 Utma-joen silta. 13,9
- 27,6 Nousun kylä. 2,5 Sallan pitäjänraja. 5,3 vas. suon takana Aukeaseljänvaara. 8,1 oik. Tenniöjoki. 11,0 Tenniöjoen lossi (40 m). 11,6 Koltshanharjun komea leikkaus. 12,5
- 40,1 Saijan kylä. 5,2 edessä näkyvät Sallatunturit, jotka Sallan kirkonkylään saakka hallitsevat näköalaa eteenpäin. 9,2 vas. Särkilampi. 19,0 vas. Kiimajärvi. 20,7 Kuolajoen lossi (40 m). 22,0 vas. Sallan kirkko. 22,5
- 62,6 Sallan kirkonkylä. Oik. tie Märkäjärven /31,3/ kautta Rovaniemelle ja Kuusamoon, vas. tie Alakurtille /59,4/. Suoraan jatkuu tie kylän taloihin. Tien varressa 2 matkustajakotia, kahviloita, St- ja Sh-as. jne.

(Sallan kirkko — Alakurtille menevän tien varressa — on rak. puusta 1838 arkk. C. L. Engelin piirustusten mukaan. Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki).



Savukoski—Pelkosenniemi, 38,6 km.

Verraten hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, yksitoikkoista metsämaastoa, jokunen näköala Kemijoelle ja tuntureille. Asutus harvaa uutisasutusta.

- 0 Savukosken tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 1,6 Myllyojan silta. 3,1 vas. Kemijoki, jonka rantaa tie seuraa. 11,6 Pikkuakanjoen silta. Oik. näkyy Kivitunturi. (18,1 vas. tie Kätän asutusalueelle). 24,0 vas. Kemijoki. 30,0 vas. tukkikämpän rakennuksia. 37,9 Kitisen lossi (200 m). Lossipaikan alapuolella yhtyy Kitinen Kemijokeen. 38,6
- 38,6 Pelkosenniemi, Lapinkankaan tienhaara. Oik. tie Kairalan kylään /9,0/, vas. tie Kemijärvelle /54,4/.



Pelkosenniemi—Savukoski, 38,6 km.

Verraten hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, yksitoikkoista metsämaastoa, jokunen näköala Kemijoelle ja tuntureille. Asutus harvaa uutisasutusta.

- 0 Pelkosenniemi, Lapinkankaan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. 0,5 Kitisen lossi (200 m). Lossipaikan alapuolella yhtyvät Kemijoki ja Kitinen. Yksitoikkoinen metsätaival. 8,6 oik. tukkikämpän rakennuksia. 14,5 oik. Kemijoki. (20,5 oik. tie Kätän asutusalueelle). 26,5 etuvas. Vasatunturi, vas. Kivitunturi. 27,0 Pikkuakanjoen silta. 33,5 oik. Kemijoki, jonka rantaa tie seuraa. 37,0 Myllyojan silta. ... 38,6
- 38,6 Savukosken tienhaara. Suoraan jatkuu tie Sallaan /62,6/, vas. tie Martinkylään (rakenteilla).



Rovaniemi—Raanujärvi, 56,7 km.

Kohtalaista, pitkin taipalein suoraa maantietä, jota lopputaipaleella uusitaan, näköaloja komeaan Ounasjoen laaksoon, vaaroille ja monille järville. Asutus jokilaaksossa tiheää, loppumatkalla harvahkoa.

- 0 ROVANIEMI. Ajetaan LP suuntaan. 0,4 vas. asema. 0,6 rautatien ylikäytävä. 0,8 vas. Lapin rajavartioston kasarmit. 3,4 Rovaniemen pitäjänraja. 3,1 oik. kaunis näköala Ounasjoen laaksoon. 14,2 oik. viehättävä näköala joelle, joen takana Luusuvaara. 16,2 vas. Kaurovaara, jonka rinnettä tie kulkee. 21,1 vas. St-as. 21,2 Sinettäjoen silta. 21,5
- 21,5 Sinetän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Meltauksen /37,9/ kautta Kittilään ja Sodankylään). 5,8 vas. Sinettäjärvi. 7,8 vas. Sinettäjoki. 10,1 vas. Sonkajärvi. (13,0 oik. tie Mäntyjärvelle /10,0/). 13,2 Mäntyjoen silta. 17,8 vas. Palojärvi. 20,5 Ylitornion pitäjänraja. 33,3 oik. Raanujärvi. 35,2
- 56,7 Raanujärven tienhaara. Oik. tie Raanujärven kylään /3,1/ ja Pelloon /55,0/, vas. tie Aavasaksalle /64,6/.



Raanujärvi—Rovaniemi, 56,7 km.

Kohtalaista, pitkin taipalein suoraa maantietä, jota alku-taipaleella uusitaan, näköaloja monille järville, vaaroille ja Ounasjoen komeaan laaksoon. Asutus aluksi harvahkoa, joki-laaksossa vähän tiheämpää.

- 0 Raanujärven tienhaara. Ajetaan I suun-
taan. 1,7 vas. Raanujärvi. 14,3 oik. Palojärvi. 14,7
Rovaniemen pitäjänraja. 22,0 Mäntyjoen silta. (22,2
vas. tie Mäntyjärvelle /10,0/). 24,4 oik. Sonkajärvi.
27,4 oik. Sinettäjärvi. 35,2
- 35,2 Sinetän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie
Meltauksen /37,9/ kautta Kittilään ja Sodankylään).
0,3 Sinettäjoen silta. 0,4 oik. St-as. 5,4 oik. Kauro-
vaara, jonka rinnettä tie kulkee. 7,4 viehättävä näkö-
ala Ounasjoelle, edessä Nuuksvaara. 17,0 vas. kaunis
näköala Ounasjoen laaksoon, taustalla Ounasvaara.
18,2 Rovaniemen kaupunginraja. 20,6 oik. Lapin raja-
vartioston kasarmit. 20,8 rautatien ylikäytävä. 21,0
oik. rautatieasema. 21,5
- 56,7 ROVANIEMI. (Katso paikallislehteä).



Raanujärvi—Aavasaksa, 64,6 km.

Kohtalaista, pitkin taipalein suoraa, mutta kapeahkoa maantietä, näköaloja järville ja monille vaaroille. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Raanujärven tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 3,0 Palojoen silta. 4,0 oik. Iso Vietonen. 4,7 oik. erinomainen hiekkaranta. 7,0 oik. Iso Vietonen. 14,2
- 14,2 Meltossalmen silta. Jatketaan Meltosjärven kylän halki, oik. Meltosjärvi. Kylän jälkeen kaunista harjua, jonka molemmiin puolin Meltosjärvi. 1,8 oik. St-as. 12,1 Tengeliöjoen Honkurin lossi (150 m). Oik. Miekonjärvi. 17,4 oik. Pakisvaara. (18,5 vas. tie Lohijärvelle /7,0/). 24,5 Ajankijoen silta. 30,8
- 45,0 Syväjärven tienhaara. (Vas. sivutie Karungin kirkolle /55,0/). Vas. Tengeliöjoki. 8,3 edessä laaja, korkeiden vaarojen ympäröimä niittylakeus, suoraan edessä Aavasaksa. 12,2 vas. Tengeliöjoki. 12,9 Tengeliöjoen Portimokosken silta. (13,0 vas. tie Portimojärven kylään). 15,6 oik. tiilitehdas ja puuhiomo Haapakosken rannalla. 15,8 vas. Sh-as. (19,5 oik. tie Aavasaksalle /3,3/ ja Aavasaksan as:lle /0,8/). 19,5 rautatien tasoristeys. 19,6
- 64,6 Aavasaksan tienhaara. Oik. tie Pellon /53,1/ kautta Muonioon, vas. tie Alavojakkalan /63,0/ kautta Tornioon.



Aavasaksa—Raanujärvi, 64,6 km.

Kohtalaista, pitkin taipalein suoraa, mutta kapeahkoa maantietä, näköaloja järville ja monille vaaroille. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Aavasaksan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan rautatien tasoristeyksen yli. (0,1 vas. tie Aavasaksalle /3,3/ ja Aavasaksan as:lle /0,8/). 3,0 vas. Tengeliöjoki ja Aavasaksa. 3,8 oik. Sh-as. 4,0 vas. tiilitehdas ja puuhiomo Tengeliöjoen Haapakosken rannalla. (6,6 oik. tie Portimojärven kylään). 6,7 Tengeliöjoen Portimokosken silta. 8,6 ajetaan laajan niittylakeuden laitaa. 11,3 takana näkyy Aavasaksa viimeisen kerran. 19,6
- 19,6 Syväjärven tienhaara. (Oik. sivutie Karungin kirkolle /55,0/). Oik. Tengeliöjoki. 6,3 Ajanki-joen silta. (12,3 oik. tie Lohijärvelle /7,0/). 18,6 Tengeliöjoen Honkurin lossi (150 m). Vas. Miekonjärvi. 29,0 vas. St-as. 29,2 tie kulkee kauniilla harjulla, harjun molemmin puolin Meltosjärvi. Harjun jälkeen Meltosjärven kylä. 30,8
- 50,4 Meltossalmen silta. 7,2 vas. Iso Vietonen. 9,0 vas. Ison Vietosen selkä. 9,5 vas. erinomainen hiekkaranta. 11,2 Palojoen silta. 14,2
- 64,6 Raanujärven tienhaara. Suoraan jatkuu tie Raanujärven kylään /3,1/ ja Pelloon /55,0/, oik. tie Rovaniemelle /56,7/.



Koivu—Alavojakkala, 68,2 km.

Hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, joka alkutaipaleella seuraa Kemijokea, kylä- ja viljelysmaisemia, näköaloja Kemijoelle. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Koivun tienhaara. Ajetaan L suuntaan. 3,1
vas. Ossauskosken läntinen haara. 10,8 Louejoen
silta. 11,4 oik. Louen pysäkki. 11,9 rautatien taso-
risteys. 13,3 Vaaajoen silta. 20,7 Varajoen silta. 23,9
vas. joen takana Tervolan kirkko. 25,1
- 25,1 Tervolan asema. 0,6 Kaisajoen silta. 0,7 rauta-
tien tasoristeys. Tie seuraa Kemijoen viljeltyä rantaa. 10,3
- 35,4 Paakkolan tienhaara. Jatketaan oik. (Suoa-
raan jatkuu tie Kemiin — rakenteilla). 0,2 rautatien
tasoristeys. 8,2 Saarajoen silta. 10,0 oik. Rajalampi.
12,7 Kaakamojoen silta. 15,6
- 51,0 Arpelan kylä. Oik. St- ja Sh-as. (Oik. sivutie
Sattajärvelle /8,0/). Tasaisia niittyjä ja peltoja.
13,4 Liakanjoen lossi (130 m). 16,8 rautatien taso-
risteys, edessä Torniojoki asuttuine rantoineen. 17,2
- 68,2 Alavojakkalan tienhaara. Oik. tie Aava-
saksan /63,0/ kautta Muonioon, vas. tie Tornioon
/8,6/.



Alavojakkala—Koivu, 68,2 km.

Hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä, joka lopputaipa-
leella seuraa Kemijokea, kylä- ja viljelysmaisemia, näköaloja
Kemijoelle. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Alavojakkalan tienhaara. Ajetaan I suun- 0
taan. 0,4 rautatien tasoristeys. 3,7 Kaakamojen lossi-
(130 m). Tasaisia peltoja ja niittyjä. 17,2
17,2 Arpelan kylä. Vas. Sh. ja Stras. (Vas. sivutie
Sattajärvelle /8,0/). 2,9 Kaakamojen silta. 5,2 vas.
Rajalampi. 7,4 Saaraisten silta. 14,8 edessä Paakkol-
an kylä. 15,4 rautatien tasoristeys. 15,6
32,8 Paakkolan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik.
tie Kemiin — rakenteilla). -0,3 oik. Kemijoki, jonka
rantaa tie seuraa. 8,8 oik. Kaakamojen takana Tervolan
kirkko. 9,6 rautatien tasoristeys. 9,7 Kaakamojen
silta. 10,3
43,1 Tervolan asema. 4,4 Saaraisten silta. 11,8 Vaa-
joen silta. 13,2 rautatien tasoristeys. 19,7 vas. Louhe-
pysäkki. 14,3 Louhejoen silta. 22,0 oik. Ossauskaske-
läntinen haara. 25,1
68,2 Koivun tienhaara. Suoraan jatkuu tie Rovas-
niemelle /51,8/, oik. tie Kemiin /65,0/. 68,2



Taivalkoski—Posio, 80,7 km.

Kapeaa, mäkistä ja hyvin kumpuilevaa maantietä, kangasmaita, kauniita vaara- ja järvimaisemia. Asutus muutamaankylään keskittynyttä.

- 0 Taivalkoski, Isosuon tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 5,7 Ohtajoen silta. 6,9 oik. majatalo. 7,4 oik. Kostonlampi. 8,1
- 8,1 Kariniemen tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Pudasjärven /64,5/ kautta Ouluun). 6,3 vas. Virkkusenjärvi. 10,8 vas. Kortejärvi. 13,5 oik. komeita vaaroja. 16,7 oik. Loukusan majatalo ja talon takana Loukusanjärvi, jota tie kiertää. 18,5
- 26,6 Loukusan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Huovisenjärvelle /10,0/). 0,2 Pärjänjoen silta. 10,9 Posion pitäjänraja. 16,3 Unijoen silta. 17,0 oik. Sirniölampi. 17,3 Sirniön kylä, oik. Sh-as. (Oik. tie majataloon). (23,7 vas. sivutie Anetjärvelle /9,0/). 23,8 vas. Kulojärvi. 24,4
- 51,0 Kuloharjun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kynsijärvelle /11,0/). 4,5 Hietajärven (vas.) ja Hangasjärven (oik.) välisen salmen silta. 6,2 tie nousee Kellivaaralle (371 m). 7,3 edessä kaunisrantainen Livojärvi. 10,3 salmen silta. Oik. Livojärven Varanginselkä, vas. Kellinselkä. Ennen siltaa vas. erinomainen leiripaikka ja hiekkaranta. 11,0 oik. Kettulampi. 19,0
- 70,0 Raistakan majatalo. 1,0 oik. Ylikitkajärvi, vas. Kotajärvi. 3,5 Raistakanjoen silta. 7,2 oik. Soutujärvi, Ylikitkan lahti. 7,7 Ahvensalmen silta, vas. Posiojärven Karhunselkä. 7,8
- 77,8 Posion kirkko. (Kirkko väliaikainen, rak. puusta 1927). 2,3 vas. Karhunselkä. 2,9
- 80,7 Posio, Aholan tienhaara. Oik. tie Kuusamoon /61,0/, vas. tie Pekkalan /71,4/ kautta Rovaniemelle.



Posio—Taivalkoski, 80,7 km.

Kapeaa, mäkistä ja hyvin kumpuilevaa maantietä, kangasmaita, kauniita vaara- ja järvimaisemia. Asutus muutamaan kylään keskittynyttä.

- 0 Posio, Aholan tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,5 oik. Posiojärven saarekas Karhunselkä, 2,7 vas. Soutujärvi, Ylikitkajärven lahti. 2,9
- 2,9 Posion kirkko. (Kirkko väliaikainen, rak. puusta 1927). 0,1 Ahvensalmen silta, oik. Karhunselkä, vas. Soutujärvi. 4,3 Raistakanjoen silta, 6,8 oik. Kotajärvi, vas. Ylikitka. 7,8
- 10,7 Raistakan majatalo. 3,0 oik. näkyy Livojärven Kellinselkä. 4,5 vas. Kettulampi. 8,1 ajetaan kaunista hiekkakangasta, oik. Livojärven Kellinselkä, vas. Varanginselkä. 8,7 salmen silta. Oik. erinomainen leiripaikka ja uimaranta. 10,7 tie nousee Kellihaaralle (371 m). 11,8 edessä näkyy Hietajärvi. 14,0 oik. Hietajärvi, vas. Hangasjärvi. 14,5 salmen silta. 17,8 oik. Kulojärvi. 19,0
- 29,7 Kuloharjun tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Kynsijärvelle /11,0/). (0,7 oik. sivutie Anetjärvelle /9,0/). 7,1 Sirniön kylä, vas. Sirniölampi. Vas. Sh-as. (Vas. tie majataloon). 8,1 Uniojoen silta. 13,5 Taivalkosken pitäjänraja, 24,2 Pärjängjoen silta. 24,4
- 54,1 Loukusan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Huovisenjärvelle /10,0/). 0,2 vas. Loukusanjärvi. 1,8 vas. Loukusan majatalo. 4,7 vas. kohteita vaaroja. 5,2 Loukusanjoen silta, 6,6 oik. Kor-tejärvi. 9,8 oik. Virkkusenjärvi. 18,5
- 72,6 Kariniemen tienhaara. Jatketaan vas. hyvä Kuusamon maantietä. (Oik. tie Pudasjärven /64,5/ kautta Ouluun). 0,5 vas. Kostonlampi. 1,2 vas. majatalo. 2,4 Ohtaojan silta. 8,1
- 80,7 Taivalkoski, Isosuon tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kuusamoon /67,7/, oik. tie kirkon /6,7/ ohi Näljängän /59,2/ kautta Suomussalmelle ja Puolangan kirkolle.



Näljänkä—Puolanka, 54,7 km.

Kohtalaista, joskin paikoin kapeaa, mäkiä ja mutkaista maantietä, korkeita vaaroja, joilta laajoja näköaloja salomaille. Asutus muutamaan kylään keskittynyttä.

- 0 Ylinäljängän tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 3,3 Ylinäljängän kylää. 7,7 Hukkajoen silta. 8,5 vas. Polvijärvi. 8,8 vas. majatalo. 14,8 vas. Naamanganjärven lahti. 20,3 Puolangan pitäjänraja. 21,8 Ylijoen silta. 26,0
- 26,0 Suolijärven tienhaara. (Oik. kylätie Suolijärvelle /12,0/). 1,0 oik. laaja salomaisema. 2,3 oik. Korkean majatalo. 9,3 edessä komeita vaaroja. (10,9 vas. tie Lylykylään /8,0/). 14,6 vas. Lassilan majatalo. 15,6 oik. laaja näköala. 19,5 Kuorejoen silta. (25,2 vas. kylätie Lylyjärvelle /23,0/). 28,7
- 54,7 Puolanka, Honkavaaran tienhaara. Oik. tie kirkon /2,2/ ohi Vaalaan /68,0/, vas. tie Suomusalmelle /72,5/, Hyrynsalmelle /52,1/ ja Kiehimän /62,0/ kautta Kajaaniin.



Puolanka—Näljämä, 54,7 km.

Kohtalaista, joskin paikoin kapeaa, mutkaista ja mäkistä maantietä, korkeita vaaroja, joilta laajoja näköaloja salomaille. Asutus muutamaan kylään keskittynyttä.

- 0 Puolanka, Honkavaaran tienhaara. Ajetaan P suuntaan. (3,5 oik. kylätie Lylyjärvelle /23,0/).
 9,2 Kuorejoen silta. 13,0 vas. laaja näköala. 14,1 oik. Lassilan majatalo. (17,8 oik. tie Lylykylään /8,0/).
 26,4 vas. Korkean majatalo, vas. laaja salomaisema. 28,7
- 28,7 Suolijärven tienhaara. (Vas. sivutie Suolijärvelle /12,0/). 4,2 Ylijoen silta. 5,7 Suomussalmen pitäjänraja. 11,0 oik. Naamanganjärven lahti. 17,2 oik. majatalo. 17,4 oik. Polvijärvi. 18,3 Hukkajoen silta. 22,2 Ylinäljängän kylää. 26,0
- 54,7 Ylinäljängän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Taivalkosken /59,2/ ja Perangan /42,4/ kautta Kuusamoon, oik. tie Suomussalmelle /48,2/.



Puolanka—Kiehimä, 62,0 km.

Kohtalaista, mutta paikoin kapeaa, mäistä ja mutkaista maantietä, komeita näköaloja monille vaaroille. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Puolanka, Honkavaaran tienhaara. Ajetaan I suuntaan mäistä tietä. 4,2 vas. Leipivaaran kuloťahystystorni. 5,2
- 5,2 Leipivaaran tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Hyrynsalmelle /46,7/ ja Suomussalmelle /67,3/). 3,9 Heinäjoen silta. 12,6 oik. mäen alla majatalo ja Salmijärvi. 18,7
- 23,9 Väyrylän kylä. (Vas. sivutie Kotilan kylän kautta Ristijärven kirkolle /35,0/). 10,3 Lahnapuron silta, oik. Tulijärvi, vas. Lahnalampi. 16,6 vas. kuloťahystystorni, oik. laaja salomaisema. 20,3 vas. Heilujärvi. 21,6 vas. järven rannalla olevasa talossa vielä käytännössä oleva savupiirtti. 21,8 Paltamon pitäjänraja. 24,3 kauniita kangasmaita. 25,0 oik. Saarisenjärvi. 27,1 Väljänjoen silta. 31,1 edessä laaja maisema. 38,0 oik. hautausmaa, vas. kahvila ja Sh-as. 38,1 vas. St-as. 38,1
- 62,0 Kiehimän tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kontiomäen /14,9/ kautta Kajaaniin, oik. tie Vaalan /58,4/ kautta Ouluun.



Kiehimä—Puolanka, 62,0 km.

Kohtalaista, mutta paikoin kapeaa, mäkiä ja mutkaista maantietä, komeita näköaloja monille vaaroille. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Kiehimän tienhaara. Ajetaan P suuntaan.
0,1 oik. St- ja Sh-as. sekä kahvila, vas. hautausmaa.
11,0 Väljänjoen silta. Kauniita kankaita. 13,0 vas.
Saarisenjärvi. 16,3 Puolangan pitäjänraja. 16,5 oik.
Heiluajärvi. Järven rannalla olevassa talossa vielä
käytännössä oleva savupirtti. 21,5 oik. kulotähystys-
torni, vas. laaja salomaisema. 27,8 Lahnapuron silta,
oik. Lahnalampi, vas. Tulijärvi. 38,1
- 38,1 Väyrylän kylä. (Oik. sivutie Kotilan kylän
kautta Ristijärven kirkolle /35,0/). 3,7 vas. Salmi-
järvi. 6,1 vas. mäen alla majatalo Salmijärven ran-
nalla. 14,8 Heinäjoen silta. 18,7
- 56,8 Leipivaaran tienhaara. Jatketaan vas. (Oik.
tie Hyrynsalmelle /46,7/ ja Suomussalmelle /67,3/).
0,6 oik. Leipivaaran kulotähystystorni, vas. laaja mai-
sama. 5,2
- 62,0 Puolanka, Honkavaaran tienhaara. Suo-
raan jatkuu tie kirkon /2,2/ ohi Vaalaan /68,0/, oik.
tie Näljängnä /54,7/ kautta Kuusamoon.



Juva—Rantasalmi, 31,9 km.

Hyvää, joskin paikoin mutkaista maantietä, vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita, komeita näköaloja monille järville. Asutus harvahkoa.

- 0 Juvan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 0,5 oik. St-as., vas. matkustajakoti ja kahvila. 0,8 vas. hautausmaa. 1,0 vas. kirkko, oik. hyvä näköala Jukajärvelle.

(Juvan kirkko on rak. hakatusta harmaasta kivistä 1863 arkkit. E. Lohrmanin piirustusten mukaan. Alttaritaulu »Jeesus siunaa lapsia» Alexandra Sältinin maalaama, saatu kirkkoon piispa C. H. Alopaeuksen lahjana 1889.)

- Oik. urheilukenttä. 1,1 oik. hotelli. 1,2 oik. St-as. 1,3 vas. Sh-as. 1,4 oik. kahvila, vas. Kuhalampi. 1,7 oik. hautausmaa. 2,1

- 2,1 Pappilanjoen silta. Jatketaan vas. (Oik. tie Sulkavan kirkolle /37,2/ ja Puumalan /53,7/ kautta Imatralle). 0,3 vas. Kuhalampi. 2,0 oik. Salajärvi. 2,9 Salajärven Pohjoislahden silta. 5,2 vas. Viiasenlampi. 9,7 vas. Viljuksenjärvi. 12,2 oik. Kontusenjärvi. 14,8 oik. Palosenjärvi. 17,2 Tuusjoen silta, vas. aava Tuusjärvi. 17,5

- 19,6 Härkälän kylä. (Vas. kylätie Tuusmäen kautta Kolkontaipaleen pys:lle /25,0/). 1,8 oik. laaja näköala. 1,9 ja 2,2 vas. St-as. 3,3 oik. Laihalampi. 7,2 Rantasalmen pitäjänraja. 10,4

- 30,0 Kolkonpään tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Sulkavan kirkolle /23,0/). (0,3 vas. kylätie Kolkontaipaleen pys:lle /14,0/). 1,9

- 31,9 Rantasalmi, Hiismäen tienhaara. Suoraan jatkuu tie kirkon /13,2/ ohi Joroisniemen tienhaaraan /43,4/ Juvan Varkauden tielle, oik. tie Savonlinnaan /36,0/.



Rantasalmi—Juva, 31,9 km.

Hyvää, joskin paikoin mutkaista maantietä, vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita, komeita näköaloja monille järville. Asutus harvahkoa.

- 0 Rantasalmi, Hiismäen tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. (1,6 oik. kylätie Kolkontaipaaleen pys:lle /14,0/). 1,9
- 1,9 Kolkonpään tienhaara. Jatketaan oik. (Suoraan jatkuu tie Sulkavan kirkolle /23,0/). 3,2 Juvan pitäjänraja. 7,0 vas. Laihalampi. 8,2 ja 8,5 oik. St-as. 8,6 vas. laaja näköala. 10,4
- 12,3 Härkälän kylä. (Oik. kylätie Tuusmäen kautta Kolkontaipaaleen pys:lle /25,0/). 0,3 Tuusjoen silta, oik. aava Tuusjärvi. 2,1 vas. Palosenjärvi. 4,9 vas. Kontusenjärvi. 7,0 oik. Viljuksenjärvi. 11,4 oik. Viiasenlampi. 14,1 vas. Salajärvi, oik. järven Pohjoislahti. 14,6 Salajärven Pohjoislahden silta. 17,1 oik. Kuhalampi. 17,5
- 29,8 Pappilanjoen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Sulkavan kirkolle /37,2/ ja Puumalan /53,7/ kautta Imatralle). 0,4 vas. hautausmaa, tautalla Jukajärvi. 0,7 vas. kahvila, oik. Kuhalampi. 0,8 oik. Sh-as. 0,9 vas. St-as. 1,0 vas. hotelli. 1,1 oik. Juvan kirkko, vas. urheilukenttä.
- (Juvan kirkko on rak. hakatusta harmaasta kivistä 1863 arkkite. E. Lohrmanin piirustusten mukaan. Alttaritaulu »Jeesus siunaa lapsia» Alexandra Sältinin maalaama, saatu kirkkoon piispa C. H. Alopaeuksen lahjana 1889.)
- 1,1 oik. hautausmaa. 1,6 oik. matkustajakoti ja kahvila, vas. St-as. 2,1
- 31,9 Juvan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Mikkeeliin /48,7/, oik. tie Varkauteen /64,6/.



Rantasalmi—Savonlinna, 36,0 km.

Hyvää, verraten suoraa maantietä, komeita näköaloja Savon saarekkaille vesille. Asutus kohtalaisen tiheää.

- 0 Rantasalmi, Hiismäen tienhaara. Ajetaan I suuntaan lehtomaiden halki. (5,0 vas. tie Hiltulan pys:lle /1,9/). 9,9 rautatien tasoristeys. 11,2 oik. Sh-as. (Oik. tie Parkumäen pys:lle /0,2/). 12,8
- 12,8 Korholan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Rantasalmen kirkolle /21,3/. Tien varressa /4,8/ *Parkumäen taistelu* muistomerkki, jonka tornista avautuu suurenmoinen näköala Haukivedelle). 0,7 rautatien tasoristeys. 0,9 Säämingin pitäjänraja. (2,1 oik. tie *Porilaisten haudalle* /0,9/). 4,7 vas. hyvä näköala Haapavedelle. 5,0 oik. majatalo. (5,6 vas. tie Kallislahden as:lle /0,3/). 5,8
- 18,6 Kallislahden tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Sulkavan kirkolle /22,6/). 0,5 rautatien alikäytävä. 1,1 vas. Haapavesi. 3,3 rautatien tasoristeys. 3,6 oik. Haapaveden Antikkalahti. 4,4 Antikkalahden silta. 7,3 vas. Haapavesi. 9,0 vas. Aholahden pys. 9,5 rautatien tasoristeys. 10,2 oik. Pihlajaveden Pullinlahti. 11,3 vas. Haapavesi. 12,9 Savonlinnan kaupunginraja. 13,0 rautatien tasoristeys. (13,1 oik. tie Säämingin vanhan kirkon paikan ohi Pihlajaniemelle). 14,0 rautatien alikäytävä. 14,1 Laitaatsalmen silta. 14,3 rautatien alikäytävä. 17,2 Hopeasalmen silta. 17,4
- 36,0 SAVONLINNA, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Tulliportinkatua ja Olavinkatua.



Savonlinna—Rantasalmi, 36,0 km.

Hyvää, verraten suoraa maantietä, komeita näköaloja Savon saarekkaille vesille. Asutus kohtalaisen tiheää.

- 0 SAVONLINNA, Kauppatori. Ajetaan L suuntaan Olavinkatua yli Hopeasalmen sillan. 0,7 kääntään vas. Tulliportinkadulle. 3,1 rautatien alikäytävä. 3,3 Laitaatsalmen silta. 3,4 rautatien alikäytävä. (4,3 vas. tie Säämingin vanhan kirkon paikan ohi Pihlajaniemelle). 4,4 rautatien tasoristeys. 4,5 Säämingin pitäjänraja. 7,2 vas. hyvä näköala Pihlajaveden Pullinlahdelle. 7,9 rautatien tasoristeys. 8,4 oik. Aholahden pys. 10,1 oik. Haapavesi. 11,0 Haapaveden Antikkalahden silta, vas. lahti. 14,1 rautatien tasoristeys. 15,6 oik. Haapavesi. 16,9 rautatien alikäytävä. 17,4
- 17,4 Kallislahden tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Sulkavan kirkolle /22,6/). (0,2 oik. tie Kallislahden as:lle /0,3/). 0,8 vas. majatalo. (3,7 vas. tie *Porilaisten haudalle* /0,9/). 4,9 Rantasalmen pitäjänraja. 5,1 rautatien tasoristeys. 5,8
- 23,2 Korholan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Rantasalmen kirkolle /21,3/. Tien varressa /4,8/ *Parkumäen taistelun muistomerkki*, jonka tornista avautuu suurenmoinen näköala Haukivedelle). 1,6 vas. Sh-as. (Vas. tie Parkumäen pys:lle /0,2/). 2,9 rautatien tasoristeys. (7,8 oik. tie Hiltulan pys:lle /1,9/). 12,8
- 36,0 Rantasalmi, Hiismäen tienhaara. Oik. tie kirkon /13,2/ ohi Joroisniemen tienhaaraan /43,4/ Juvan Varkauden tielle, vas. tie Juvan /31,9/ kautta Mikkeliin.



Kouvola—Elimäki, 26,0 km.

Alkutaipaleella uusittua, hyvää, lopputaipaleella mutkaista maantietä, laajoja viljelystasankoja, lyhyitä metsätaipaleita. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 KOUVOLAN kauppal. Ajetaan L suuntaan Valtakatua. 0,4 aseman tasoristeys. 0,5 käännytään oik. 0,9 käännytään vas. 2,0 Uudenmaan lääninraja, Kuusankosken pitäjän alkaa. Ajetaan tasaisen nummen yli. 5,2 Kymijoen silta, vas. rautatien komea betonisilta. Elimäen pitäjänraja. 5,5 oik. Pion. pataljoonan kasarnit. 5,6 rautatien alikäytävä. (5,8 vas. tie matkustajakotiin ja ravintolaan). 6,3
- 6,3 Korian tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Anjalan kautta Kotkaan /57,3/). 0,1 jatketaan vas. (Oik. tie Kausalan /17,5/ kautta Lahteen). Vas. Sh-as. 0,2 oik. Korian as., vas. Esso-as. 1,4 Imatran Voima Oy:n suurjännitelinja. 12,6 uusittu tie päättyy. 15,0 oik. Elimäenjärvi. 17,4 oik. lehtikuusimetsikkö. 17,7 vas. Moisioin kartano (aikaisemmin allodisäteri, nykyisin palstoitettu kunnan toimesta). 18,3
- 24,6 Moisioin tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Anjalan kirkolle /20,8/). 0,3 Teutjoen silta, oik. kunnalliskoti. 1,4
- 26,0 Elimäen kirkko. Suoraan jatkuu tie Lapinjärven /23,2/ kautta Porvooseen, vas. tie Ahvenkosken tienhaaraan /29,5/ Kotkan Loviisan tielle. — Tienhaarassa Esso-as.

(Kirkko rak. puusta 1678. Alttaritaulu »Kristus Getsemanessa» hovimaalari R. W. Ekmanin teke-
mä, hankittu kirkkoon 1872. Kirkon kuorissa säilytetään vanhaa, 30-vuotisesta sodasta sotasaaliina tuotua, tuntemattoman maalaamaa alttaritaulua.)



Elimäki—Kouvola, 26,0 km.

Alkutaipaleella mutkaista, lopputaipaleella uusittua, hyvää maantietä, laajoja viljelystasankoja, lyhyitä metsätaipaleita. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Elimäen kirkko. Ajetaan I suuntaan. Vas. Elimäenjärvi. 1,0 vas. kunnalliskoti. 1,1 Teutjoen silta. 1,4
- 1,4 Moisio tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan tie Anjalan kirkolle /20,8/). 0,6 oik. Moisio kartano (aikaisemmin allodisäteri, nykyisin palstoitettu kunnan toimesta). 0,8 vas. lehtikuusimetsikkö. 5,7 uusittu tie alkaa. 16,9 Imatran Voima Oy:n suurjännite-linja. 18,1 vas. Korian as., oik. Esso-as. (18,2 vas. tie Kausalan /17,5/ kautta Lahteen). 18,2 oik. Sh-as. 18,3
- 19,7 Korian tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Anjalan kautta Kotkaan /57,3/). (0,5 oik. tie matkustajakotiin ja ravintolaan). 0,7 rautatien alikäytävä. 0,8 vas. Pion. pataljoonan kasarmit. 1,1 Kymijoen silta, oik. rautatien komea betonisilta, Kuusankosken pitäjänraja. Ajetaan yli tasaisen nummen. 4,3 Viipurin lääninraja, Kouvola kauppala alkaa. 5,4 käännytään oik. (Vas. tie Kymintehtaalle). 5,8 käännytään vas. 5,9 rautatien tasoristeys. 6,3
- 26,0 KOUVOLAN kauppa. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Valtakatua.



Elimäki—Lapinjärvi, 23,2 km.

Hyvää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, laajoja ja hyvin hoidettuja viljelyksiä. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Elimäen kirkko. Ajetaan L suuntaan kirkon ohi. 0,2 oik. Sh-as. 1,3 edessä Mustialan kartanon laajat viljelykset (n. 440 ha). (1,5 oik. tie kartanoon, joka näkyy pellon takana).

(Mustilan kartano on allodisäteri 1600-luvulta, kuulunut Wrede, af Forselles ja Tigerstedt suvulle, nykyinen omistaja C. G. Tigerstedt. Kartanon mailla on ulkomaisten puulajien koeistutuksia, suuri puutarha sekä hedelmä- ja metsäpuutaimistot).

7,2 Lapinjärven pitäjänraja. 9,0

- 9,0 Kimonkylän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Kausalaan /23,9/ Kouvolan—Lahden tielle). Tienhaarassa Sh-as. 0,2 Taasianjoen silta. Tie seuraa jokea. 4,0 Pukarinkylä. 5,5 oik. Sh-as. 5,8 Taasianjoen silta. 7,4 oik. kettufarmi. 8,7 Taasianjoen silta. 9,3 Lapinpuron silta. 10,8 vas. meijeri. 10,9

- 19,9 Norrbyn tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Ruotsinkylän tienhaaraan /15,5/ Elimäen Ahvenkosken tielle). 0,7 oik. korjauspaja, taustalla Lapinjärvi. 1,0 oik. hyppymäki. Ajetaan kaunista koivukujaa kirkonkylän halki. 1,8 oik. kirkko.

(Lapinjärven suomalainen kirkko on rak. puusta 1744. Alttaritaulu »Ristiinnaulitseminen» lahjoitettu kirkolle 1881. — Ruotsalainen kirkko, edellisen vieressä, on myös rak. 1744. Alttaritaulun »Kristuksen taivaaseen astuminen» maalannut Alexandra Sältin 1895.)

1,9 oik. Esso-as. 2,0 vas. Sh-as. 2,6 oik. hautausmaa. 3,3

- 23,2 Lapinjärven tienhaara. Oik. tie Forsbyn /24,0/ kautta Porvooseen, vas. tie Loviisaan /20,9/.



Lapinjärvi—Elimäki, 23,2 km.

Hyvää, vaikka paikoin mutkaista maantietä, laajoja ja hyvin hoidettuja viljelyksiä. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Lapinjärven tienhaara. Ajetaan IP suuntaan. Vas. Lapinjärvi. 0,6 vas. hautausmaa. 1,3 oik. Sh-as. 1,4 vas. Esso-as. 1,5 vas. kirkko.
- (Lapinjärven suomalainen kirkko on rak. puusta 1744. Alttaritaulu »Ristiinnaulitseminen» lahjoitettu kirkolle 1881. — Ruotsalainen kirkko, edellisen vieressä, on myös rak. 1744. Alttaritaulun »Kristuksen taivaaseen astuminen» maalannut Alexandra Sältin 1895.)
- 2,2 vas. hyppyrämäki. 2,6 vas. korjauspaja. 3,3
- 3,3 Norrbyn tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Ruotsinkylän tienhaaraan /15,5/ Ahvenkosken Elimäen tielle). 0,1 oik. meijeri. 1,6 Lapinpuron silta. Oik. Taasianjoki, jonka rantaa tie seuraa. 2,2 Taasianjoen silta. 3,5 vas. kettufarmi. 5,1 Taasianjoen silta. 5,4 vas. Sh-as. 6,7 Pukarinkylä. 10,7 Taasianjoen silta. 10,9
- 14,2 Kimonkylän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kausalaan /23,9/ Lahden Kouvolan tielle). Tienhaarassa Sh-as. 1,8 Elimeän pitäjänraja. 5,8 edessä Mustilan kartanon laajat viljelykset (n. 440 ha). (7,0 vas. tie kartanoon, joka näkyy pellon takana).
- (Mustilan kartano on allodisäteri 1600-luvulta, kuulunut Wrede, af Forselles ja Tigerstedt suvulle, nykyinen omistaja C. G. Tigerstedt. Kartanon mailla on ulkomaisten puulajien koeistutuksia, suuri puutarha sekä hedelmä- ja metsäpuutaimistot).
- 8,8 vas. Sh-as. 9,0
- 23,2 Elimäen kirkko. Suoraan jatkuu tie Kouvolaan /26,0/, oik. tie Ahvenkosken tienhaaraan /29,5/ Loviisan Kotkan tielle. — Tienhaarassa Esso-as.
- (Kirkko rak. puusta 1678. Alttaritaulu »Kristus Getsemanessa» hovimaalari R. W. Ekmanin tekemä, hankittu kirkkoon 1872. Kirkon kuorissa säilytetään vanhaa, 30-vuotisesta sodasta sotasaaliina tuotua, tuntemattoman maalaamaa alttaritaulua.)



Lapinjärvi—Forsby, 24,0 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja paikoin mäkistä maantietä; laajoja, hyvinhoidettuja viljelyksiä ja kallioisia metsätaipaleita, muutama järvimaisema. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Lapinjärven tienhaara. Ajetaan L suuntaan. Oik. Lapinjärvi. 1,8
- 1,8 Sjäskullan tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan tie Myrskylän kirkolle /23,6/, oik. tie Sjäskullan kartanoon, myös Latokartano, aikaisemmin kuninkaan-kartano ja maaherran virkatalo, nykyisin valtion hallussa; tilalla toimii Latokartanon nuorisosiirtola). (1,2 vas. tie Lapinjärven as:lle /1,4/). 1,3 Lapinjärvenjoen silta. 4,2 Liljendalin pitäjänraja. 4,7 rautatien tasoristeys (Lahden—Loviisan rata). 5,8 oik. Vapaussodan muistomerkki. (6,0 oik. sivutie Myrskylän kirkolle /18,0/). 7,4 oik. Koskenkylänjoki, jonka rantaa tie seuraa. 7,5 vas. Sh-as. 8,7 oik. Liljendalin kirkko. 9,2
- (Kirkko on rak. puusta 1886. Alttaritaulun »Jeesuksen hautaaminen» maalannut Ida Silfverberg.)
- 11,0 Liljendalin tienhaara. Jatketaan oik. Koskenkylänjoen sillan yli. (Vas. tie Hardomin tienhaaraan /11,8/ Lapinjärven Loviisan tielle). 0,1 oik. hautausmaa. 5,3 edessä laaja peltoaukea. 5,7 Pernajan pitäjänraja. 8,6
- 19,6 Kuuskosken tienhaara. Jatketaan vas. Koskenkylänjoen sillan yli. (Oik. tie Myrskylän kirkolle /18,4/). 2,8 oik. Hammarjärvi. 4,4
- 24,0 Forsbyn tienhaara. Oik. tie Porvooseen /24,0/, vas. tie Loviisaan /21,7/. Suoraan tie Forsbyn kartanoon.

Forsbyn kartano on 8,5 mantt:n suuruinen allodisäteri 1500-luvulta. Tilalla on aikaisemmin ollut suuri rautatehdas ja hopeakaivoskin. Kartano on kuulunut mm. Creutz, Falck, Stichaesus ja Levin suvulle, nyk. omistajat J. Askolinin perilliset.



Forsby—Lapinjärvi, 24,0 km.

Hyvää, mutta mutkaista ja paikoin mäkistä maantietä; laajoja, hyvinhoidettuja viljelyksiä ja kallioisia metsätaipaleita, muutama järvimaisema. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Forsbyn tienhaara. Ajetaan IP suuntaan kartanon peltojen halki. 0,5 vas. Hammarjärvi.
4,3 Koskenkylänjoen silta. 4,4
- 4,4 Kuuskosken tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Myrskylän kirkolle /18,4/). 2,9 Liljendalin pitäjänraja. 8,4 vas. hautausmaa ja kirkko.
(Kirkko on rak. puusta 1886. Alttaritaulun »Jeesuksen hautaaminen» maalannut Ida Silfverberg.)
8,5 Koskenkylänjoen silta. 8,6
- 13,0 Liljendalin tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Hardomin tienhaaraan /11,8/ Loviisan Lapinjärven tielle). 1,7 oik. Sh-as. (3,2 vas. sivutie Myrskylän kirkolle /18,0/). 3,4 vas. Vapaussodan muistomerkki.
4,5 rautatien tasoristeys (Loviisan—Lahden rata). 5,0 Lapinjärven pitäjänraja. 7,9 Lapinjärvenjoen silta.
(8,0 oik. tie Lapinjärven as:lle /1,4/). 9,2
- 22,2 Sjäskullan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Myrskylän kirkolle /23,6/, suoraan tie Sjäskullan kartanoon, myös Latokartano, aikaisemmin Kuninkaankartano ja maaherran virkatalo, nykyisin valtion hallussa; tilalla toimii Latokartanon nuorisosiirtola).
0,9 vas. Lapinjärvi. 1,8
- 24,0 Lapinjärven tienhaara. Oik. tie Loviisaan /20,9/, vas. tie Elimäen /23,2/ kautta Kouvolaan.



Tammisaari—Pohja, 20,0 km.

Kohtalaista, mutta hyvin mutkaista ja paikoin mäkiä maantietä, kauniita näköaloja Pohjanlahdelle ja erittäin hyvinhoituille viljelyksille. Asutus verraten tiheää, talot vauraita ja komeita.

- 0 TAMMISAARI, Suurtori. Ajetaan LP suuntaan Kustaa Vaasan katua, Pohjois-Rantakatua ja Teh- taankatua. 0,7 rautatien ylikäytävä, oik. Tammisaa- ren asema. Jatketaan vas. 1,0 Pohjanlahden kääntö- silta, oik. Pohjanlahti, vas. Hangon radan sillan ta- kana Tammisaarenselkä. 1,2 ajetaan Varissaaren poikki. 1,4 Pohjanlahden toinen silta. 1,6
- 1,6 Österbyn I tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Hankoon /36,1/). 0,2 vas. Esso-as. 1,2
- 2,8 Österbyn II tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Tenholan /13,4/ kautta Saloon). 1,9 Pohjan pi- täjänraja. 2,1 oik. kaunis näköala Pohjanlahdelle. 2,8 oik. komea tervaleppämetsikkö. 3,8 tie kiertele kallioiden lomitse. (7,7 vas. sivutie Persbölen kylään /7,0/ Tenholan—Pohjan tielle). 8,4 oik. kaunis näkö- ala Mörbyn kartanon maiden yli Pohjanlahdelle. 9,9 vas. Hemträsk-järvi. 10,8 Mörbynjoen silta syvän laakson pohjalla. 14,6
- 17,4 Björsbyn tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Tenholan /13,0/ kautta Saloon). (0,6 oik. tie Dalkarbyn kartanoon — 1400-luvulta, alkuaan Boije suvun kantatila, nykyisin af Enehjelm suvun hallus- sa). Ajetaan laajan viljelysaukean halki. 2,0 oik. hyvä näköala Pohjanlahdelle. 2,3 vas. kahvila. 2,4 ja 2,6 oik. Esso-as. 2,6
- 20,0 Pohjan kirkko. Oik. tie Karjaan /11,5/ kautta Helsinkiin, vas tie Karjalohjan /26,5/ kautta Lohjalle. — Tienhaarassa Sh-as.

(Pohjan kirkko on rak. harmaasta kivistä toden- näköisesti 1200-luvulla, alttaritaulun »Kristus ris- tillä» maalannut hovimaalari R. V. Ekman.)



Pohja—Tammisaari, 20,0 km.

Kohtalaista, mutta hyvin mutkaista ja paikoin mäkistä maantietä, kauniita näköaloja Pohjanlahdelle ja erittäin hyvinhoituille viljelyksille. Asutus verraten tiheää, talot vauraita ja komeita.

- 0 * Pohjan kirkko. Ajetaan LE suuntaan. 0,1 ja 0,2 vas. Esso-as. 0,3 oik. kahvila. 0,6 vas. hyvä näköala Pohjanlahdelle. (2,0 vas. tie Dalkarlebyn kartanoon — 1400-luvulta, alkujaan Boije suvun kantatila, nykyisin af Enehjelm suvun hallussa). 2,6
- 2,6 Björnsbyn tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan tie Tenholan /13,0/ kautta Saloon). 3,8 Mörbynsjoen silta syvän laakson pohjalla. 4,7 oik. Hemträsk-järvi. 6,2 vas. kaunis näköala Mörbyn kartanon maiden yli Pohjanlahdelle. (6,9 oik. sivutie Persbölen kylään /7,0/ Pohjan Tenholan tielle). 9,5 vas. Pohjanlahden takana Tammisaari. 10,8 tie kiertelee kallioiden lomitse. 12,8 vas. komea tervaleppämetsikkö. 12,7 Tammisaaren pitäjänraja. 14,6
- 17,2 Österbyn II tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Tenholan /13,4/ kautta Saloon). 0,4 vas. Pohjanlahti. 1,0 oik. Esso-as. 1,2
- 18,4 Österbyn I tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Hankoon /36,1/). 0,1 Pohjanlahden silta, vas. Pohjanlahti, oik. Tammisaarenselkä. Oik. Hangon radan silta. Sillan jälkeen Varissaari. 0,6 Pohjanlahden kääntösilta. 0,8 rautatien ylikäytävä. (Ylikäytävän jälkeen vas. oikotie Tammisaaren Raaseporin tielle). 1,6
- 20,0 TAMMISAARI, Suurtori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Tehtaankatua, Pohjois-Rantakatua ja Kustaa Vaasan katua.



Pohja—Karjalohja, 26,5 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä, kauniita näköaloja järville ja viljelmille. Vanhaa, vaurasta asutusta, teollisuuslaitoksia.

- | | | |
|------|--|-----|
| 0 | Pohjan kirkko. Ajetaan P suuntaan. 0,4 vas. Sh-as. (1,3 oik. tie Pohjankurun asemalle /1,4/). 1,4 rautatien tasoristeys, vas. Fiskarin pys. 1,7 oik. Esso-as. 2,4 oik. Borgbynjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 3,6 kaunis lehtokuja. 4,0 oik. Esso-as. ja Fiskarinjoki. | 4,2 |
| 4,2 | Fiskari. Vas. Fiskarin kartanon päärakennus, oik. hienotaetehdas ja voimalaitos. Fiskarin veitset ja aurat ovat tunnettuja kautta maan. Tehdas per. 1649. (0,3 oik. tie Gennäsin kartanoon /5,5/). 1,0 vas. mäen rinteellä pähkinäpensaikkaa. 1,4 vas. hyppyrämäki. 2,1 oik. Degersjö-järvi. 3,6 oik. Slickolampi. 5,0 vas. kaunis Simijärvi. | 6,0 |
| 10,2 | Anskuun tehdas, Fiskarinjoen silta. Tehdas, alkuaan rautatehdas ja takomo, nykyisin verkatehdas, on maamme vanhimpia teollisuuslaitoksia, per. luultavasti 1630. 0,8 Karjalohjan pitäjänraja. 2,3 oik. Kotojärvi. | 3,1 |
| 13,3 | Lönnhammarin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Pinjaisten tienhaaraan /14,6/ Pohjan Karjaan tielle). | 1,0 |
| 14,3 | Rajalammen tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Kiskon kautta Saloon /42,4/). 2,8 kaukana edessä Lohjanjärvi. 3,4 oik. Särkijärvi. 3,7 vas. Puujärvi. | 3,8 |
| 18,1 | Särkijärven tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Mustion tienhaaraan /16,4/ Karjaan Lohjan tielle). 0,1 vas. Sh-as. 0,3 Eskolanjoen silta. 3,2 vas. kirkko ja hautausmaa.
(Karjalohjan kirkko on rak. harmaasta kivistä 1860. Alttaritaulun »Kristus ottaa vastaan työttekeviä ja raskautettuja» maalannut Alexandra Sältin.) | |
| | 3,3 vas. Sh-as. 3,5 oik. kahvila. 4,7 oik. kaunis näköala Lohjanjärvelle. | 8,4 |
| 26,5 | Karjalohja, Härjännvatsan tienhaara. Suoraan jatkuu tie Lohjalle /23,8/, vas. tie Suomusjärven kirkolle /15,0/. | |



Karjalohja—Pohja, 26,5 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä, kauniita näköaloja järville ja viljelmille. Vanhaa, vaurasta asutusta, teollisuuslaitoksia.

- 0 Karjalohja, Härjännvatsan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 2,6 vas. kaunis näköala Lohjanjärvelle. 4,9 vas. kahvila. 5,1 oik. Sh-as. 5,2 oik. kirkko ja hautausmaa.
- (Karjalohjan kirkko on rak. harmaasta kivistä 1860. Alttaritaulun »Kristus ottaa vastaan työtä-tekeviä ja raskautettuja» maalannut Alexandra Sältin.)
- 8,0 oik. Puujärvi. 8,1 Eskolanjoen silta. 8,3 oik. Sh-as. 8,4
- 8,4 Särkijärven tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Mustion tienhaaraan /16,4/ Lohjan Karjaan tielle). Vas. Särkijärvi. 0,1 oik. Puujärvi. 3,8
- 12,2 Rajalammen tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Kiskon kautta Saloon /42,4/). 1,0
- 13,2 Lönnhammarin tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Pinjaisten tienhaaraan /14,6/ Karjaan Pohjan tielle). 0,1 vas. Kotojärvi. 2,3 Pohjan pitäjänraja. 3,1
- 16,8 Anskuun tehdas, Fiskarinjoen silta. Tehdas, alkuaan rautatehdas ja takomo, nykyisin verkatehdas, on maamme vanhimpia teollisuuslaitoksia, per. luultavasti 1630. 1,0 oik. kaunis. Simijärvi. 2,4 vas. Slickolampi. 4,0 vas. Degersjö-järvi. 4,7 oik. hyppymäki. 5,0 oik. mäen rinteellä paljon pähkinäpensaita. (5,8 vas. tie Gennäsin kartanoon /5,5/). 5,9 vas. Fiskarinjoki. 6,1
- 22,4 Fiskari. Oik. Fiskarin kartanon päärakennus, vas. hienotaetehdas ja voima-asema. Fiskarin veitset ja aurat ovat tunnettuja kautta maan. Tehdas per. 1649. 0,1 Esso-as. Jatketaan kaunista lehtokujaa. 1,1 vas. Borgbynjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 2,6 vas. Esso-as. 2,8 rautatien tasoristeys, oik. Fiskarin pys. (2,9 vas. tie Pohjankurun as:lle /1,4/). 3,8 oik. Sh-as. 4,1 oik. hautausmaa. 4,2
- 26,6 Pohjan kirkko. Suoraan tie Tenholan /15,6/ kautta Saloon sekä tie Tammisaareen /20,0/, vas. tie Karjaan /11,5/ kautta Helsinkiin. — Tienhaarassa Sh-as.

(Pohjan kirkko on rak. harmaasta kivistä todennäköisesti 1200-luvulla, alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut hovimaalari R. V. Ekman.)



Karjalohja—Lohja, 23,9 km.

Kohtalaista, paikoin mäkistä ja mutkaista maantietä, kauniita näköaloja vaihteleville viljelmille ja järville. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Karjalohja, Härjännvatsan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan metsän halki. 1,2 Sammatin pitäjänraja. (1,8 vas. sivutie Sammatin kirkolle /4,5/). 5,6
- 5,6 Oinon tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Sammatin kirkolle /1,5/ — kirkko rak. puusta 1754 — ja Paikkarin torpalle /5,9/. Torppaa, Elias Lönnrotin lapsuuskotia, hoidetaan museona. Torpan luona Valkjärven rannalla retkeilymaja). (1,0 vas. sivutie kirkolle /1,5/), 1,3 vas. Elias Lönnrotin emännyskoulu. 2,0 oik. Esso-as., vas. näköala Kirmastenjärvelle. 2,3
- 7,9 Myllykylän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Saukkolan tienhaaraan /10,2/ Turun valtatielle). 2,0 Lohjan pitäjänraja. (6,2 oik. tie Karkalinniemeen /9,0/). 7,0 oik. Lohjanjärvi. (9,0 vas. tie Maikkalan kylään /9,0/). 9,9 vas. Hormajärvi. 11,0 vas. hyvä näköala Hormajärvelle. (Oik. tie Paloniemen kartanoon — 1600-luvulta). 11,9 oik. kaunis näköala Lohjanjärven yli kauppalaan. 13,9 oik. vanha tuulimylly. 14,0 Hiidensalmen silta, kauppalanraja, oik. Lohjanvesistön Metsä Oy:n saha. 14,4 rautatien tasoristeys. 14,8 vas. Lohjan suuret taimitarhat. 16,0
- 23,9 LOHJAN kauppa. (Katso paikallislehteä). Kauppalaan tullaan Karstuntietä.



Lohja—Karjalohja, 23,9 km.

Kohtalaista, paikoin mäkistä ja mutkaista maantietä, kauniita näköaloja vaihteleville viljelmille ja järville. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 LOHJAN kauppala. Ajetaan LP suuntaan Karsuntietä. 1,0 Lohjan suuret taimitarhat. 1,6 rautatien tasoristeys. 1,8 vas. Lohjanvesistön Metsä Oy:n saha. 2,0 Hiidensalmen silta, Lohjan pitäjänraja. 2,1 vas. vanha tuulimylly. 4,0 vas. kaunis näköala Lohjanjärven yli kauppalaan. (4,1 vas. tie Paloniemen kartanoon — 1600-luvulta —, jonka pellon laitaa tie kulkee). 5,0 oik. hyvä näköala Hormajärvelle. 6,9 vas. Lohjanjärvi, jonka rantaa tie seuraa. (7,0 oik. tie Maikkalan kylään /9,0/). (9,8 vas. tie Karkalinniemen /9,0/). 14,0 Sammatin pitäjänraja. 16,0
- 16,0 Myllykylän tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Saukkolan tienhaaraan /10,2/ Turun valtatielle). 0,1 oik. näköala Kirmastenjärvelle. 0,3 vas. Esso-as. 1,0 oik. Elias Lönnrotin emännyskoulu. (1,3 oik. sivutie Sammatin kirkolle /1,5/). 2,3
- 18,3 Oinon tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Sammatin kirkolle /1,5/ — kirkko rak. puusta 1754 — ja Paikkarin torpalle /5,9/. Torppaa, Elias Lönnrotin lapsuudenkotia, hoidetaan museona. Torpan luona Valkjärven rannalla retkeilymaja). (3,8 oik. sivutie Sammatin kirkolle /4,5/). 4,4 Karjalohjan pitäjänraja. 5,6
- 23,9 Karjalohja, Härjännvatsan tienhaara. Suoraan jatkuu tie kirkon ohi Pohjan kirkolle /26,5/, oik. tie Suomusjärven kirkolle /15,0/.



Somero—Nummi, 45,8 km.

Osaksi uusittua, paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä (valtatie 2), kauniita viljelys- ja järvimaisemia, soraharjuja. Asutus kyliin keskittynyttä, verraten vaurasta.

- 0 Somero, Ruunalan tienristeys. Ajetaan IE suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 vas. Sh-as. 0,4 vas. lottien kahvila ja matkustajakoti. 0,6 vas. linja-autoas. 0,9 oik. Esso-as., ravintola. 1,0 vas. huoltoas. 1,4 oik. matkustajakoti. 1,5 Someronjoen silta. 1,7
- 1,7 Someron kirkko (oik.). Jatketaan vas. (Oik. tie Kuusjoen /22,7/ kautta Saloon).
(Kirkko rak. tiilestä 1859 arkk. G. T. Chiewitzin piirustusten mukaan, alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut E. J. Löfgren.)
- 1,1 vas. pitkä Hirsjärvi, jonka rantaa tie seuraa. ... 3,6
- 5,3 Seppälän tienhaara. (Oik. tie Kiikalan /18,5/ kautta Saloon). 5,4 vas. Esso-as. 7,1 Somerniemen pitäjänraja. 10,0 Somerniemen kirkko (rak. puusta 1813, alttaritaulu kaksiosainen, tekijä tuntematon). 10,6
- 15,9 Somerniemen kirkko. (Vas. tie Salkolan kylään /10,0/). 2,2 tie kulkee n.s. kolmannen Salpausselän yli. 4,7 edessä Oinasjärvi, jota tie kiertää. 6,9 Kummenjoen silta. 7,0 vas. Esso-as. (7,8 oik. tie Leppäkorven kylään). 10,2
- 26,1 Langin tienhaara. (Vas. tie Marttilan tienhaaraan /7,5/ Forssan Vihdin tielle). 0,9 tie nousee Hauholanharjulle. 2,0 Uudenmaan lääninraja, Pusulan pitäjä alkaa. (3,7 oik. tie Leppäkorven kylään). 8,5
- 34,6 Hyönölän tienhaara. (Vas. tie Pusulan kirkolle /3,8/). 0,1 vas. Esso-as. Tie muuttuu kapeammaksi. 1,1 Nummen pitäjänraja. 1,4 vas. kaunis näköala Jäminjärvelle. 5,4
- 40,0 Jättölän tienhaara. Jatketaan vas. (Suoraan tie Nummen kirkon /4,4/ ohi Oinolan tienhaaraan Turun valtatielle). 0,1 vas. Esso-as. 0,5 oik. korjauspaja. 1,5 Pusulanjoen silta. 5,4 oik. komea viljelysaukea. 5,8
- 45,8 Nummi, Fakin tienhaara. Vas. uusi valtatie Palojärven kautta Helsinkiin (rakenteilla), oik. tie Suomusjärven /22,3/ kautta Turkuun, suoraan tie Lohjalle /21,0/.



Nummi—Somero, 45,8 km.

Osaksi uusittua, paikoin kapeaa ja mutkaista maantietä (valtatie 2), kauniita viljelys- ja järvimaisemia, soraharjuja. Asutus kyliin keskittynyttä, verraten vaurasta.

- 0 Nummi, Fakin tienhaara. Ajetaan P suuntaan. 0,3 vas. komea näköala. 4,3 Pusulanjoen silta. 5,3 vas. korjauspaja. 5,7 oik. Esso-as. 5,8
- 5,8 Jättölän tienhaara. Ajetaan oik. (Vas. tie Nummen kirkon /4,4/ ohi Oinolan tienhaaraan Turun valtatielle). 3,2 oik. kaunis näköala Jäminjärvelle. 4,3 Pusulan pitäjänraja. 5,3 oik. Esso-as. 5,4
- 11,2 Hyönölän tienhaara. (Oik. tie Pusulan kirkolle /3,8/). Uusittu tie alkaa . 4,0 tie nousee Hauholanharjulle. (4,8 vas. tie Leppäkorven kylään). 6,5 Hämeen lääninraja, Somerniemen pitäjä alkaa. 8,5
- 19,7 Langin tienhaara. (Oik. tie Marttilan tienhaaraan /7,5/ Vihdin Forssan tielle). (2,4 vas. tie Leppäkorven kylään). 3,2 oik. Esso-as. 3,3 Kummienjoen silta, oik. Oinasjärvi, jota tie kiertää. 7,0 tie kulkee n.s. kolmannen Salpausselän yli. 10,2
- 29,9 Somerniemen kirkko (etuoik.). (Oik. tie Salokolan kylään /10,0/).

(Kirkko rak. puusta 1813, alttaritaulu kaksiosainen, tekijä tuntematon.)

- 3,5 Someron pitäjänraja. 5,0 oik. vehmaan laakson pohjalla Hirsjärvi. 5,2 oik. Esso-as. 10,6
- 40,5 Seppälän tienhaara. (Vas. tie Kiikalan /18,5/ kautta Saloon). Oik. Hirsjärvi, jonka rantaa tie seuraa. 3,0 edessä Someron kirkonkylä. 3,6
- 44,1 Someron kirkko (vas.). (Vas. tie Kuusjoen /22,7/ kautta Saloon).

(Kirkko rak. tiilestä 1859 arkkit. G. T. Chiewitzin piirustusten mukaan, alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut E. J. Löfgren.)

- 0,2 Someronjoen silta. 0,3 vas. matkustajakoti. 0,7 oik. huoltoas. 0,8 vas. Esso-as. ja ravintola. 1,1 oik. linja-autoas. 1,3 oik. lottien kahvila ja matkustajakoti. 1,6 oik. Sh-as. 1,7
- 45,8 Somero, Ruunalan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Haapaniemen /19,4/ kautta Poriin ja Forssaan, oik. tie Portaan /28,7/ kautta Hämeenlinnaan, vas. tie Kosken /24,3/ kautta Turkuun.



Somero—Haapaniemi, 19,4 km.

Kohtalaista, mutta paikoin mutkaista maantietä (valtatie 2), komeita viljelysvainioita, metsätaipaleita. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Somero, Ruunalan tienristeys. Ajetaan IP suuntaan laajojen viljelysten halki. 0,1 oik. komea osuusmeijeri. 1,0 vas. Jaatilanjoki. (3,9 oik. tie Laitiaisten kylään /10,0/). 3,9 Myllyjoen silta. 6,9 vas. Esso-as. 8,2 oik. saha. Komea viljelyslaakso. 13,0 edessä uljas viljelysmaisema. 14,4 oik. paja. 14,5 Jokioisten pitäjänraja. (15,6 vas. sivutie Isonniitynkulmalle). 17,0 Imatran Voima Oy:n suurjännitelinja. 19,4 Haapaniemen tienhaara. Suoraan jatkuu tie Forssaan /14,6/, vas. tie Loimaan /26,1/ kautta Poriin.



Haapaniemi—Somero, 19,4 km.

Kohtalaista, mutta paikoin mutkaista maantietä (valtatie 2), komeita viljelysvainioita, metsätaipaleita. Asutus verraten tiheää ja vaurasta.

- 0 Haapaniemen tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 2,3 Imatran Voima Oy:n suurjännitelinja. (3,8 oik. sivutie Isonniitynkulmalle). 4,9 Someron pitäjänraja. 5,0 vas. paja. Oik. komea viljelysaukea. 11,1 vas. saha. 12,5 oik. Esso-as. 15,5 Myllyjoen silta. (Vas. tie Laitiaisten kylään /10,0/). 18,3 oik. Jaatilanjoki. 19,3 vas. komea osuusmeijeri. 19,4 Somero, Ruunalan tienristeys. Suoraan jatkuu tie Nummen /45,8/ kautta Helsinkiin, oik. tie Kosken /24,3/ kautta Turkuun, vas. tie Portaan /28,7/ kautta Hämeenlinnaan.



Noormarkku—Kankaanpää, 40,4 km.

Hyvää, pitkin taipailleita suoraa maantietä (kantatie 65), vaihtelevia metsämaita, muutama kaunis kylämaisema. Asutus pääasiassa kyliin keskittynyttä, varallisuudeltaan vaihtelevaa.

- 0 Noormarkun kirkko. Ajetaan IP suuntaan. 0
Oik. kaunis koivukuja Noormarkun kartanoon. 0,3
vas. hautausmaa. Metsätaival. 4,2 Keskisjoen silta.
7,2 Pomarkun pitäjänraja. 8,0 oik. Porin—Haapa-
meän rata. Laajempi suoalue. 13,2
- 13,2 Pomarkun tienhaara. (Oik. tie Pomarkun
pysäkille /0,7/). 0,6 oik. kirkko.
(*Pomarkun kirkko on rak. harmaasta kivistä 1921
arkkit. Ilmari Launiksen piirustusten mukaan.
Kirkon vieressä vanha, puusta 1803 rak. kirkko.
Vanhan kirkon kohdalla tien vieressä kiveen
koverrettu kolehtilaatikko.*)
- 0,7 oik. Esso-as. 0,8 oik. kahvila. 0,9 vas. Sh-as.
1,0 Pomarkunjoen silta, oik. pato. 1,7 vas. kahvila.
7,3 vas. Tervalampi. 7,9 oik. Honkakosken pys. 8,0
vas. Esso- ja Sh-as. 9,0 oik. Esso-as. 10,3 oik. Esso-
as. 10,4 Honkajoen silta. 12,8 Kankaanpään pitäjän-
raja. (14,9 oik. tie Veneskosken pysäkille /0,9/). 15,7
Karvianjoen silta. 20,2 oik. Hapuojan pys. 25,3
- 38,5 Sillanpään tienhaara. (Vas. tie Hongon-
joen kirkolle /24,3/). 0,1 rautatien alikäytävä. (0,4
vas. tie Kankaanpään asemalle /0,7/). 1,5 oik. hau-
tausmaa. 1,8 vas. tori. 1,9
- 40,4 Kankaanpään kirkonkylä. Suoraan jatkuu
tie kirkon /0,7/ ohi Lavian kirkolle /28,0/, vas. tie
Parkanon kirkolle /43,4/ ja Ikaalisten /45,5/ kautta
Tampereelle. — Tienhaarassa kaksi matkustajakotia
sekä Esso- ja Sh-as.

(*Kankaanpään kirkko on rak. puusta 1839 arkkit.
C. L. Engelin piirustusten mukaan.*)



Kankaanpää—Noormarkku, 40,4 km.

Hyvää, pitkin taipaileita suoraa maantietä (kantatie 65), vaihtelevia metsämaita, muutama kaunis kylämaisema. Asutus pääasiassa kyliin keskittynyttä, varallisuudeltaan vaihtelevaa.

- 0 Kankaanpään kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. 0,1 oik. tori. 0,4 vas. hautausmaa. (1,5 oik. tie Kankaanpään as:lle /0,7/). 1,8 rautatien alikäytävä. 1,9
- 1,9 Sillanpään tienhaara. (Oik. tie Hongonjoen kirkolle /24,3/). 5,1 vas. Hapuojan pys. 9,6 Karvianjoen silta. (10,4 vas. tie Veneskosken pys:lle /0,9/). 12,5 Pomarkun pitäjänraja. 14,9 Honkajoen silta. 15,0 vas. Esso-as. 16,3 vas. Esso-as. 17,3 oik. Esso- ja Sh-as. 17,4 vas. Honkakosken pys. 18,0 oik. Tervalampi. 23,6 oik. kahvila. 24,3 Pomarkunjoen silta. 24,4 oik. Sh-as. 24,5 vas. kahvila. 24,6 vas. Esso-as. 24,7 vas. kirkko. 25,3

(Pomarkun kirkko on rak. harmaasta kivistä 1921 arkkrit. Ilmari Launiksen piirustusten mukaan. Kirkon vieressä vanha, puusta 1803 rak. kirkko. Vanhan kirkon kohdalla tien vieressä kiveen koverrettu kolehtilaatikko.)

- 27,2 Pomarkun tienhaara. (Vas. tie Pomarkun pys:lle /0,7/). 6,0 Noormarkun pitäjänraja. 9,0 Keskisjoen silta. 12,9 oik. hautausmaa. 13,2

- 40,4 Noormarkun tienhaara. Suoraan jatkuu tie Poriin /14,3/, oik. tie Tuorilan /35,5/ kautta Kristiinään. Vas. kaunis koivukuja Noormarkun kartanoon.

(Noormarkun kirkko on rak. 1933 kivistä ja tiilestä prof. Armas Lingrenin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Tietäjät Jeesuksen seimellä» maalannut Martta Neiglick.)



Kankaanpää—Parkano, 43,4 km.

Hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä (kantatie 65), yksitoikkoisia metsätaipaleita, jokunen viljelysmaisema. Asutus harvanpuoleista.

- 0 Kankaanpään kirkonkylä. Ajetaan LP suuntaan. 0,2 oik. autokorjaamo, vas. tori. 2,9 rautatien alikäytävä. 3,1 vas. vanha vesimylly. 4,2
- 4,2 Knuuttilan tienhaara. (Vas. tie Hongonjoen kirkolle /24,8/). 3,0 tie kulkee Pohjankankaan selänteen yli. 3,2 Kankaanpään harjoituskeskus, oik. Esso-as. ja useita kahviloita. 3,5
- 7,7 Niinisalon tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Jämijärven ja Ikaalisten /37,8/ kautta Tampereelle). 1,0 Pohjankangasta. (1,8 vas. tie harjoituskeskuksen ampuma-alueelle). 5,7 Jämijoen silta. 6,5 Jämijärven pitäjänraja. 9,3 Sydänmaanjoen silta. ... 9,4
- 17,1 Sydänmaan tienhaara. (Oik. tie Jämijärvelle /10,8/). Vas. Esso-as. 6,0 Parkanon pitäjänraja. 6,2 Kuusjoen silta. (8,7 oik. tie Kovesjoen pys:lle). 9,7 vas. Sh-as. 10,4 Kovesjoen silta. 10,6
- 27,7 Raivalan tienhaara. (Oik. tie Mansoniemen tienhaaraan /15,0/ Ikaalisten Parkanon tielle). 4,4 rautatien alikäytävä. (9,8 vas. tie Lapinnevan pys:lle). 10,2 oik. Jouttenlampi. 13,3
- 41,0 Alaskyläntienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Ikaalisten /35,5/ kautta Tampereelle). 1,5 Pappilankosken silta. 1,8 vas. Parkanon Kirkkojärvi. 2,2 oik. hotelli, Esso- ja Sh-as. (2,3 vas. tie kirkon ohi Karvian kirkolle /32,4/). 2,4
- 43,4 Parkanon kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Jalasjärven /58,6/ kautta Vaasaan, oik. tie Kurun kirkolle /43,8/.

(Parkanon kirkko on rak. puusta 1800, korj. sisältä arkkit. C. J. von Heidekenin ja ulkoa 1894 arkkit. Helge Ranckenin piirustusten mukaan. Kaksiosainen alttaritaulu »Kristus ristillä» ja »Ehtoollisen asettaminen» vanha, tuntemattoman taiteilijan tekemä. Kellotapuli rak. kivistä 1889.)



Parkano—Kankaanpää, 43, 4 km.

Hyvää, pitkin taipalein suoraa maantietä (kantatie 65), yksitoikkoisia metsätaipaleita, jokunen viljelysmaisema. Asutus harvanpuoleista.

- 0 Parkanon kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan kirkonkylän halki. 0,1 vas. kahvila. (Oik. tie kirkon ohi Karvian kirkolle /32,4/). 0,2 vas. hotelli sekä Esso- ja Sh-as., oik. kahvila. 0,6 oik. Parkanon Kirkkojärvi. 0,9 Pappilankosken silta. 2,4
- 2,4 Alaskylän tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Ikaalisten /35,5/ kautta Tampereelle). 3,0 vas. Jouttenlampi. (3,5 oik. tie Lapinnevan pys:lle). 8,9 rautatien alikäytävä. 13,3
- 15,7 Raivalan tienhaara. (Vas. tie Mansonien tienhaaraan /15,0/ Parkanon Ikaalisten tielle). 0,1 Kovesjoen silta. 0,9 oik. Sh-as. (1,9 vas. tie Kovesjoen pys:lle). 4,4 Kuusjoen silta. 4,6 Jämijärven pitäjänraja. 10,6
- 26,3 Sydänmaan tienhaara. (Vas. tie Jämijärvelle /10,8/). Oik. Esso-as. 0,1 Sydänmaanjoen silta. 2,9 Kankaanpään pitäjänraja. 3,7 Jämijoen silta. (7,6 oik. tie harjoituskeskuksen ampuma-alueelle). 7,7 Pohjankangasta. 9,4
- 35,7 Niinisalon tienhaara. (Vas. tie Jämijärven ja Ikaalisten /37,7/ kautta Tampereelle). Tienhaarassa Sh-as. 0,2 jatketaan oik. Tienhaarassa ja vas. Kankaanpään harjoituskeskuksen ympärille kohonneita rakennuksia, joissa useita kahviloita, Esso-as. ym. 0,5 tie kulkee Pohjankankaan selänteen yli. 3,5
- 39,2 Knuuttilan tienhaara. Käännyttään vas. (Suoraan jatkuu tie Hongonjoen kirkolle /24,8/). 1,1 oik. vanha vesimylly. 1,3 rautatien alikäytävä. 4,0 oik. tori, vas. autokorjaamo. 4,2
- 43,4 Kankaanpään kirkonkylä. Oik. tie Noormarkun /40,4/ kautta Poriin, vas. tie kirkon /0,5/ ohi Lavian kirkolle /28,0/. — Tienhaarassa 2 matkustajakotia sekä Esso- ja Sh-as.

(Kankaanpään kirkko on rak. puusta 1839 arkkit. C. L. Engelin piirustusten mukaan.)



Kankaanpää—Ikaalinen, 45,5 km.

Kohtalaista, paikoin kumpuilevaa maantietä, kauniita näköaloja järville ja viljelmille, yksitoikkoisia metsätaipaleita. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Kankaanpään kirkonkylä. Ajetaan LP suuntaan. 0,2 oik. autokorjaamo, vas. tori. 2,9 rautatien alikäytävä. 3,1 vas. vanha vesimylly. 4,2
- 4,2 Knuuttilan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Hongonjoen kirkolle /24,8/). 3,0 tie kulkee Pohjankankaan yli. 3,2 Kankaanpään harjoituskeskus, oik. Esso-as. ja useita kahviloita. 3,5
- 7,7 Niinisalon tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Parkanon kirkolle /35,7/). (0,3 oik. tie Niinisalon pysille /0,5/). 4,1 rautatien ylikäytävä. 4,7 Jämijoen silta. 4,8 Jämijärven pitäjänraja. 7,6 Sydänmaanjoen silta. 12,3 oik. Jämijärvi. 12,4 vas. autokorjaamo. 12,5
- 20,2 Jämijärven tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. Sydänmaan tienhaaraan /10,8/ Kankaanpään Parkanon tielle). 0,1 oik. järven takana näkyy Purjelentokoulu. 0,2 oik. Sh-as. 0,3 oik. Esso-as. (Oik. tie kirkolle /0,1/).
- (Jämijärven kirkko on rak. puusta 1860 arkkit. G. F. Chiewizin piirustusten mukaan. Alttaritaulu »Kristuksen kirkastus» tait. Felix Frangin työtä.)
- (1,8 oik. tie Jämijärven purjelentokoululle /6,0/, joka sijaitsee Hämeenkankaan rinteellä). 3,5 oik. Jämijärven lahti. 7,4 Ikaalisten pitäjänraja. Metsämaita. 19,6
- 39,8 Kilvakkalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. valtatie Parkanon /32,4/ kautta Vaasaan). Oik. Kyrösjärven Kelminselkä. 2,0 vas. osuusmeijeri. 2,1 Kilvakkalan salmen silta, vas. hyvä näköala Kyrösjärvelle, taustalla kauppa. 4,4
- 44,2 Lyykkälän tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. oikotie Kallin tienhaaraan /1,0/ Ikaalisten Tampereen tielle). 0,4 oik. hautausmaa. 1,0 vas. kaurisnäköala Kyrösjärvelle. 1,3
- 45,5 Ikaalisten kirkonkylä. Oik. tie Hämeenkyrön /18,7/ kautta Tampereelle, vas. tie kauppaan /0,8/. (Katso paikallislehteä).



Ikaalinen—Kankaanpää, 45,5 km.

Kohtalaista, paikoin kumpuilevaa maantietä, kauniita näköaloja järville ja viljelmille, yksitoikkoisia metsätaipaleita. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 Ikaalisten kirkonkylä. Ajetaan E suuntaan. 0,1 oik. kaunis näköala Kyrösjärvelle. 0,7 vas. hautausmaa. 1,3
- 1,3 L ä y k k ä l ä n t i e n h a a r a. (Vas. tie Kallin tienhaaraan /1,0/ Ikaalisten Tampereen tielle). 1,5 vas. kaunis näköala Kyrösjärven Kelminselälle, oik. lahden takana Ikaalisten kauppala. 2,3 Kilvakkalan salmen silta. 4,4
- 5,7 K i l v a k k a l a n t i e n h a a r a. Jatketaan suoraan. (Oik. valtatie Parkanon /32,4/ kautta Vaasaan). Tienhaarassa Sh-as. Kylän jälkeen metsätaival. 11,2 Jämijärven pitäjänraja. 16,0 vas. Jämijärven lahti. (17,8 vas. tie Jämijärven purjelentokoululle /6,0/, joka sijaitsee Hämeenkaan rinteellä). 18,4 vas. metsän takana näkyy purjelentokoulu. 19,3 vas. Esso-as. (Vas. tie kirkolle /0,1/).
(Jämijärven kirkko on rak. puusta 1860 arkkit. G. F. Chiewizin piirustusten mukaan. Alttaritaulu »Kristuksen kirkastus» tait. Felix Frangin työtä.) 19,4 vas. Sh-as. 19,6
- 25,3 J ä m i j ä r v e n t i e n h a a r a. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Sydänmaan tienhaaraan /10,8/ Parkanon Kankaanpään tielle). 0,1 oik. autokorjaamo. 0,2 vas. Jämijärvi. 4,9 Sydänmaanjoen silta. 7,7 Kankaanpään pitäjänraja. 7,8 Jämijoen silta. 8,4 rautatien ylikäytävä. (12,0 vas. tie Niinisalon pys:lle /0,5/). 12,5
- 37,8 N i i n i s a l o n t i e n h a a r a. Jatketaan vas. (Oik. tie Parkanoon /35,7/). Tienhaarassa Sh-as. 0,2 jatketaan oik., tienhaarassa ja vas. Kankaanpään harjoituskeskuksen rakennuksia, Esso-as. ja useita kahviloita. 0,5 tie kulkee Pohjankankaan yli. 3,5
- 41,3 K n u u t t i l a n t i e n h a a r a. Jatketaan vas. (Oik. tie Hongonjoen kirkolle /24,8/). 1,2 oik. vanha vesimylly. 1,3 rautatien alikäytävä. 4,0 oik. tori, vas. autokorjaamo. 4,2
- 45,5 K a n k a a n p ä ä n k i r k o n k y l ä. Oik. tie Noormarkun /40,4/ kautta Poriin, vas. tie Lavian /28,0/ kautta Tampereelle. — Tienhaarassa 2 matkustajakotia sekä Esso- ja Sh-as.



Kankaanpää—Lavia, 28,0 km.

Kohtalaista, paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, joka seuraa Ruojärven reitin vesiä, näköaloja reitin järville sekä viljelmille. Asutus verraten tiheää ja vauraanpuoleista.

- 0 Kankaanpään kirkonkylä. Ajetaan IE suuntaan. 0,2 oik. Ruojärvi, vas. Sh-as. 0,3 oik. Esso-as. 0,5 oik. kirkko. 1,0 oik. hyvä näköala Ruokajärvelle. 7,2 oik. Kuolemajärvi. 7,5
- 7,5 Vihteljärven kylä. (Vas. tie Kuninkaanläheteelle /2,9/. Harvinaisen runsasvetisen lähteen par-
taalla on täysin nykyaikainen matkailumaja ravinto-
loineen). 1,2 vas. Vihteljärvi. 3,4 oik. Esso-as. 3,6
vas. Kaukojärvi, jonka rantaa tie seuraa. 9,3 Lavian
pitäjänraja, vas. Ruojärvi. 10,2 Sampakosken sil-
ta. 11,4 Tuomikosken silta. 18,2 oik. kaunis näköala
Karhijärvelle. 19,0 Susikosken silta. 20,5
- 28,0 Lavian kirkonkylä. Oik. tie Poriin /54,3/,
vas. tie Mouhijärven /32,6/ kautta Tampereelle.



Lavia—Kankaanpää, 28,0 km.

Kohtalaista, paikoin mutkaista ja mäkistä maantietä, joka seuraa Ruojärven reitin vesiä, näköaloja reitin järville sekä viljelmille. Asutus verraten tiheää ja vauraanpuoleista.

0 Lavian kirkonkylä. Ajetaan IP suuntaan. 1,5 Ruojärven reitin Susikosken silta. 2,1 vas. näköala suurelle Karhijärvelle. 9,1 Tuomikosken silta. 10,3 Sampakosken silta. 11,2 Kankaanpään pitäjänraja, oik. Ruojärvi 12,1 oik. ruohottunut Kaukojärvi, jonka rantaa tie seuraa. 17,1 vas. Esso-as. 18,4 oik. Vihteljärvi. 20,5

20,5 Vihteljärven kylä. (Oik. tie Kuninkaanlähteelle /2,9/. Harvinaisen runsasvetisen lähteen partaalla on täysin nykyaikainen matkailumaja ravintoloihin). 0,2 vas. Kuolemajärvi. 5,2 vas. hyvä näköala Ruokajärvelle. 7,0 vas. kirkko.

(Kankaanpään kirkko on rak. puusta 1839 arkkitehti C. L. Engelin piirustusten mukaan.)

7,2 vas. Esso-as. 7,3 oik. Sh-as. 7,5

28,0 Kankaanpään kirkonkylä. Suoraan jatkuu tie Noormarkun /40,4/ kautta Poriin, oik. tie Parkanon kirkolle /43,4/ ja Ikaalisiin /45,5/. — Tienhaarassa 2 matkustajakotia sekä Esso- ja Sh-as.



Pälkäne—Tuulos, 35, 7 km.

Verraten hyvää, joskin paikoin mutkaista maantietä (valtatie 12), kauniita näköaloja metsäisten mäkien ympäröimille järville ja viljelmille. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Pälkäne, Kyllön tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,1 oik. Kyllönjoki. 1,3
- 1,3 Kuiseman tienhaara. (Vas. tie Luopioisten kirkolle /24,2/). 1,0 oik. Ilmoilanselkä, jonka rantamia tie kiertele. 1,9 Hauhon pitäjänraja. 4,5 vas. Vähäjärvi. 5,0 oik. Lautsian kartano (1400-luvulta, päärakennus yli 200 v. vanha, kartanoon liittyy paljon sotamuistoja). 6,0 tie kulkee Ilmoilanselän rantaa. 6,5 oik. Häränvatsanjärvi. 9,5
- 10,8 Alvettulan tienhaara. (Oik. tie Vermasvuoren tienhaaraan /6,4/ Pälkäneen Hämeenlinnan tielle). 0,3 oik. Hauhonselkä. 1,3 Vuolteenjoen silta. 3,0 oik. Hauhonselän lahti. 4,1 vas. Ison Roineveden lahti, edessä Hauhon kirkonkylä. (5,8 oik. tie kirkolle). 6,2
- 17,0 Hauhon kirkko. Jatketaan vas. (Suoraan tie Heinäkankaan tienhaaraan /17,9/ Tuuloksen Hämeenlinnan tielle, oik. tie kirkolle).
(Hauhon kirkko on rak. kivistä luultavasti 1300-luvulla, alttaritaulu »Jeesus Getsemanessa» Joh. Forssellin maalaama).
- 0,1 oik. osuusmeijeri. 3,6
- 20,6 Portaankallion tienhaara. (Vas. tie Luopioisten kirkolle /27,7/). 0,8 vas. Pyhäjärvi, jonka rantamia tie seuraa. 3,0
- 23,6 Sotjalan tienhaara. (Oik. tie Heinäkankaan tienhaaraan /15,1/ Tuuloksen Hämeenlinnan tielle). Vas. Hovin kartano. 1,6 oik. Kotkijärvi. 4,2 Tuuloksen pitäjänraja. 7,6
- 31,2 Tuuloksen tienhaara. (Vas. tie Luopioisten kirkolle /31,4/). Oik. hautausmaa. 0,6 vas. kirkko.
(Tuuloksen kirkko, Pyhän Birgitan nimikko, on rak. harmaasta kivistä 1300-luvulla. Se on Hämeen huomatuimpia muinaismuistoja. Alttaritaulun »Jeesus Getsemanessa» on maalannut Hjalmar Munsterhjelm.)
- 0,7 oik. osuusmeijeri. 1,0 oik. paja, vas. Esso-as., vas. Suolijärvi, jonka rantaa tie seuraa. 4,5
- 35,7 Tuulos, Syrjäntaan tienhaara. Oik. tie Hämeenlinnaa /27,2/, vas. tie Lammin /12,3/ kautta Lahteen.



Tuulos—Pälkäne, 35,7 km.

Verraten hyvää, joskin paikoin mutkaista maantietä (valtatie 12), kauniita näköaloja metsäisten mäkien ympäröimille järville ja viljelmille. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Tuulos, Syrjäntaan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 0,1 oik. Suolijärvi, jonka rantaa tie seuraa. Järven takana komeita mäkiä. 3,4 oik. Essoas., vas. paja. 3,7 vas. osuusmeijeri. 3,8 oik. kirkko. (Tuuloksen kirkko, Pyhän Birgitan nimikko, on rak. harmaasta kivistä 1300-luvulla. Se on Hämeen huomatuimpia muinaismuistoja. Alttaritaulun »Jeesus Getsemanessa» on maalannut Hjalmar Munsterhjelm.)
- 4,5 Tuuloksen tienhaara. (Oik. tie Luopioisten kirkolle /31,4/). Vas. hautausmaa. 0,8 edessä hyvä näköala Pyhäjärvelle. 3,4 Hauhon pitäjänraja. 6,0 vas. Kotkijärvi. 7,6
- 12,1 Sotjalan tienhaara. (Vas. tie Heinäkankaan tienhaaraan /15,1/ Tuuloksen Hämeenlinnan tielle). Oik. Hovin kartano. Tie seuraa edelleen Pyhäjärven rantamia. 2,6 oik. näkyy Ison Roineveden lahti. 3,0
- 15,1 Portaon tienhaara. (Oik. tie Luopioisten kirkolle /27,7/). 2,3 edessä hyvä näköala kirkonkylään ja Hauhonselälle. 3,4 vas. osuusmeijeri. 3,6
- 18,7 Hauhon kirkko. Jatketaan oik. (Suoraan tie kirkolle, vas. tie Heinäkankaan tienhaaraan /17,9/ Tuuloksen Hämeenlinnan tielle).
(Hauhon kirkko on rak. kivistä luultavasti 1300-luvulla, alttaritaulu »Jeesus Getsemanessa» Joh. Forssellin maalaama).
1,8 oik. Ison Roineveden lahti. 3,0 vas. Hauhonselän lahti. 4,8 Vuolteenjoen silta. 5,5 vas. kaunis näköala Hauhonselälle. 6,2
- 24,9 Alvettulan tienhaara. (Vas. tie Vermasvuoren tienhaaraan /6,4/ Hämeenlinnan Pälkäneen tielle). 1,6 vas. Häränvatsajärvi. 3,4 vas. Ilmoilan selkä, jonka rantamia tie kiertee. 4,5 vas. Lautsian kartano (1400-luvulta, päärakennus yli 200 v. vanha, kartanoon liittyy paljon sotamuistoja). 5,0 oik. Vähäjärvi. 7,7 Pälkäneen pitäjänraja. 9,5
- 34,4 Kuiseman tienhaara. (Oik. tie Luopioisten kirkolle /24,2/). 1,0 vas. Kyllönjoki. 1,3
- 35,7 Pälkäne, Kyllön tienhaara. Suoraan jatkuu tie Kangasalan /26,7/ kautta Tampereelle, vas. tie Hattulan /26,0/ kautta Hämeenlinnaan. — Tienhaarassa Sh-as.



Tuulos—Hämeenlinna, 27,2 km.

0 Kohtalaista, vaikka paikoin mutkaista maantietä (valtatie 10), yksitoikkaisia metsämaisemia, jokunen viljelys- ja kylämaisema, esikaupunkiasutusta. Asutus kyliin keskittynyttä.

0 Tuulos, Syrjäntaan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. 0,5 vas. komea viljelysmaisema. 3,2 oik. Pannujärvi. 3,6 oik. Vapaussodassa kaatuneiden saksalaisten sankarihauta. 6,2 Hauhon pitäjänraja. 10,7

10,7 Heinäkankaan tienhaara. (Oik. tie Hauhon kirkolle /17,9/). Oik. Sh-as. 0,1 Jänisojan silta. 2,2 Vanajan pitäjänraja. 3,5 uusittu tie alkaa. 11,5 oik. Matkalampi. 12,8 oik. näkyy Aulangon näkötorni. 13,4 vas. Katumajärvi. 14,0 Imatran Voima Oy:n suurjännitelinja. 14,5 esikaupunkiasutus alkaa. (14,7 vas. tie Vanajan kirkolle /3,0/). 15,2

(Vanajan kirkko on rak. harmaasta kivistä 1400-luvun lopulla, vanhin osa ehkä jo Birger Jaarlin ristiretken aikoina n. 1250. Alttaritaulun paikalla koristeltu, kaunis, puusta veistetty alttarikaappi, flanderilaista tekoa, luultavasti keskiajan viimeisiltä vuosilta.)

25,9 Hätilän tienhaara. (Oik. tie Aulangon /3,8/ kautta Rahkoilan tienhaaraan /11,3/ Hämeenlinnan Tampereen tielle). 0,2 rautatien ylikäytävä. (0,4 oik. tie as:lle /0,3/). 0,7 oik. lääninsairaala. 0,8 Vanajaveden silta. 1,3

27,2 HÄMEENLINNA, Kauppatori. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Raatihuoneenkatua.



Hämeenlinna—Tuulos, 27,2 km.

Kohtalaista, vaikka paikoin mutkaista maantietä (valtatie 10), esikaupunkiasutusta, jokunen viljelys- ja kylämaisema, yksitoikkoisia metsämaita. Asutus kyliin keskittynyttä.

- 0 HÄMEENLINNA, Kauppatori. Ajetaan I suuntaan Raatihuoneenkatua. 0,5 Vanajaveden silta. 0,6 vas. lääninlairaala. (0,9 vas. tie asille /0,3/). 1,1 rautatien ylikäytävä. 1,3
- 1,3 Hätilän tienhaara. (Vas. tie Aulangon /3,8/ kautta Rahkoilan tienhaaraan /11,3/ Hämeenlinnan Tampereen tielle). (0,5 oik. tie Vanajan kirkolle /3,0/).
(Vanajan kirkko on rak. harmaasta kivistä 1400-luvun lopulla, vanhin osa ehkä jo Birger Jaarlin ristiretken aikoina n. 1250. Alttaritaulun paikalla koristeltu, kaunis, puusta veistetty alttarikaappi, flanderilaista tekoa, luultavasti keskiajan viimeisiltä vuosilta.)
0,9 oik. Katumajärvi. 2,4 vas. näkyy Aulangon näkötorni. 3,6 vas. Matkalampi. 13,0 Hauhon pitäjänraja. 15,1 Jänisojan silta. 15,2
- 16,5 Heinäkankaan tienhaara. (Vas. tie Hauhon kirkolle /17,9/). Vas. Sh-as. 4,4 Tuuloksen pitäjänraja. 7,1 vas. Vapaussodassa kaatuneiden saksalaisten sankarihauta. 7,5 vas. Pannujärvi. 10,0 oik. komea viljelysaukea. 10,7
- 27,2 Tuulos, Syrjäntaan tienhaara. Oik. tie Lammin /12,3/ kautta Lahteen, vas. tie Pälkäneen /35,7/ kautta Tampereelle. Tienhaarassa Sh-as.



Tuulos—Lammi, 12,3 km.

Hyvää, vaikka paikoin mutkaista maantietä (valtatie 12), viljelys- ja kylämaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- 0 Tuulos, Syrjäntaan tienhaara. Ajetaan IE suuntaan. 0,2 vas. Suolijärvi. 3,0 Teuronojan silta. 3,3
- 3,3 Uudensillan tienhaara. (Vas. tie Katinsillan tienhaaraan /8,8/ Lammin Padasjoen tielle). 1,4 Lammin pitäjänraja. 4,8
- 8,1 Tanttilan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Jähkolan tienhaaraan /5,5/ Lammin Lahden tielle). 3,6 vas. Ormasjärvi. 3,9 oik. matkakoti. 4,1 oik. ruokala ja kahvila. 4,2
- 12,3 Lammin kirkko. Suoraan jatkuu tie Asikkalan kirkolle /35,2/, oik. tie Hausjärven /43,7/ kautta Helsinkiin ja Sairakkalan /23,4/ kautta Lahteen, vas. tie Padasjoen /40,7/ kautta Jyväskylään. — Tienristyksessä Esso- ja Sh-as. sekä lottien kahvila.

(Lammin kirkko, P. Katariinan nimikko, on rak. kivistä 1444. Kirkon sisustus ja kellotapuli paloivat kapinakeväänä 1918, mutta valmistuivat uusittuina 1920 arkkite. Usko Nyströmin piirustusten mukaan. Alttarilla veistoksia ja saarnatuolissa veistokuvia, jotka on tehnyt kuvanveistäjä J. Friedl. Seiniä ja holveja koristavat taiteilija Br. Tuukkanen keskiajan tyylliset maalaukset.)



Lammi—Tuulos, 12,3 km.

Hyvää, vaikka paikoin mutkaista maantietä (valtatie 12), viljelys- ja kylämaisemia. Asutus tiheää ja vaurasta.

- | | | | |
|------|---|----------|------------------------|
| 0 | Lammin kirkko. Ajetaan L suuntaan. | 0,1 vas. | |
| | ruokala ja kahvila. | 0,3 vas. | matkakoti. |
| | Ormajärvi. | | 4,2 |
| 4,2 | Tanttilan tienhaara. (Vas. tie Jahkolan tienhaaraan /5,5/ Lammin Lahden tielle). | 3,4 | Tuuloksen pitäjänraja. |
| | | | 4,8 |
| 9,0 | Uudensillan tienhaara. (Oik. tie Katinsillan tienhaaraan /8,8/ Lammin Padasjoen tielle). | 0,2 | |
| | Teuronojan silta. | 2,9 oik. | Suolijärvi. |
| | | | 3,3 |
| 12,3 | Tuulos, Syrjäntaan tienhaara. Suoraan tie Pälkäneen /35,7/ kautta Tampereelle, vas. tie Hämeenlinnaan /27,2/. — Tienhaarassa Sh-as. | | |



Lammi—Sairakkala, 23,4 km.

Hyvää, osaksi uusittua, vaikka paikoin mäkiä ja mutkaista maantietä (valtatie 12), vaihtelevia viljelys- ja kylämaisia, metsätaipaleita. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Lammin kirkko. Ajetaan E suuntaan. (0,8 oik. tie Turengin tienhaaraan /29,7/ Hämeenlinnan Hausjärven tielle). 3,7
- 3,7 Jätkolan tienhaara. Jatketaan vas. (Oik. tie Tanttulan tienhaaraan /5,5/ Lammin Tuuloksen tielle). Tiheä taloryhmä. 0,4
- 4,1 Ojalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Oik. tie Hausjärven /39,6/ kautta Helsinkiin). 2,0 vas. Pääjärvi. 2,5 Kosken pitäjänraja. Mäkiä maastoa. 6,7 edessä komea viljelysmaisa. 9,0 Kosken kirkonkylä. Vas. kahvila, oik. Sh-as. (Oik. tie kirkolle /0,2/).
(Kosken kirkko on rak. tiilestä 1870 arkk. J. Wiikin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Jeesus ottaa vastaan syntisiä» maalannut Alexandra Sältin 1891. Kellotapuli rak. 1824 C. L. Engelin piirustusten mukaan.)
- 9,0 Teuronjoen silta. 9,2 vas. Esso-as. 9,4 vas. osuusmeijeri. 9,5
- 13,6 Kosken tienhaara. (Vas. tie Putulan tienhaaraan /11,1/ Lammin Asikkalan tielle). 0,1 vas. tori. 0,3 vas. Valkjärvi. 0,5 oik. Teuronjoki. 3,1
- 16,7 Huljalan tienhaara. (Oik. tie Kärkölen kirkolle /11,5/). 2,1 Hollolan pitäjänraja. 4,7 oik. Sh-as. 6,3 vas. Sairakkalanlampi. 6,7
- 23,4 Sairakkalan tienhaara. Suoraan tie Lahteen /20,5/, oik. tie Kärkölen kirkon /11,9/ ohi Hausjärven kirkolle /39,8/ ja Mäntsälän kirkolle /52,4/.



Sairakkala—Lammi, 23,4 km.

Hyvää, osaksi uusittua, vaikka paikoin mäkiä ja mutkaista maantietä (valtatie 12), vaihtelevia viljelys- ja kylämaisemia, metsätaipaleita. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Sairakkalan tienhaara. Ajetaan LP suuntaan. 0,1 oik. Sairakkalanlampi. 2,0 vas. Sh-as. 4,6
 Kosken pitäjänraja. 6,7
- 6,7 Huljalan tienhaara. Jatketaan päätietä. (Vas. tie Kärkölen kirkolle /11,5/). 2,6 vas. Teuronjoki. 2,8 oik. Valkjärvi. 3,0 oik. tori. 3,1
- 9,8 Kosken tienhaara. (Oik. tie Putulan tienhaaraan /11,1/ Asikkalan Lammin tielle). 0,1 oik. osuusmeijeri. 0,3 oik. Esso-as. 0,5 Teuronjoen silta. Oik. kahvila, vas. Sh-as. (Vas. tie kirkolle /0,2/).
- (Kosken kirkko on rak. tiilestä 1870 arkkit. J. Wiikin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Jeesus ottaa vastaan syntisiä» maalannut Alexandra Sältin 1891. Kellotapuli rak. 1824 C. L. Engelin piirustusten mukaan.)
- 7,0 Lammin pitäjänraja. 7,5 oik. Pääjärvi. 9,5
- 19,3 Ojalan tienhaara. Jatketaan suoraan. (Vas. tie Hausjärven /39,6/ kautta Helsinkiin). Tiheä taloryhmä. 0,4
- 19,7 Jahkolan tienhaara. Jatketaan oik. (Vas. tie Tanttilan tienhaaraan /5,5/ Lammin Tuuloksen tielle). (2,9 vas. tie Turengin tienhaaraan /29,7/ Hausjärven Hämeenlinnan tielle). 3,7
- 23,4 Lammin kirkko. Suoraan jatkuu tie Padasjoen /40,7/ kautta Jyväskylään, oik. tie Asikkalan kirkolle /35,2/, vas. tie Tuuloksen /12,3/ kautta Hämeenlinnaan ja Tampereelle. — Tienristeyksessä Esso- ja Sh-as. sekä lottien kahvila.

(Lammin kirkko, P. Katariinan nimikko, on rak. kivistä 1444. Kirkon sisustus ja kellotapuli palloivat kapinakeväänä 1918, mutta valmistuivat uusittuina 1920 arkkit. Usko Nyströmin piirustusten mukaan. Alttarilla veistoksia ja saarnatuolissa veistokuvia, jotka on tehnyt kuvanveistäjä J. Friedl. Seiniä ja holveja koristavat taiteilija Br. Tuukkasen keskiajan tyylliset maalaukset.)



Sairakkala—Lahti, 20,5 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä (valtatie 12), joka kulkee Salpausselän harjannetta, vaihtelevia viljelysmaisia, metsätaipaleita. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 Sairakkalan tienhaara. Ajetaan I suuntaan. (0,1 vas. tie Hollolan kirkolle /9,9/). 4,5 tie kulkee Salpausselkää. 6,9
- 6,9 Hälvälän tienhaara. (Oik. tie Kärkölen kirkolle /15,9/ ja Tönnön tienhaaraan /32,4/ Orimattilan Mallusjoen tielle). (0,1 vas. sivutie Hollolan kirkolle /9,0/). 1,1 oik. Sh-as. (1,4 vas. tie Hollolan kirkolle /8,4/). 1,5 oik. Sh-as. 5,8
- 12,7 Okeroisten tienhaara. (Oik. tie Okeroisten aseman ohi Renkomäen tienhaaraan /8,4/ Lahden Orimattilan tielle). 2,8 Lahden kaupunginraja. 3,2 vas. Lahden Hiihtoseuran maja. 4,8 vas. hautausmaa, edessä Lahti radiomastoineen. 5,9 vas. Lahden suuri hyppymäki. 6,0 rautatien ylikäytävä, vas. Salpausselän hiihtostadionin pys. (6,6 vas. tie hiihtostadionille). 6,8 vas. Vesijärvi. (7,1 vas. tie Hollolan kirkolle). 7,8
- 20,5 LAHTI, Vesijärvenkatu. (Katso paikallislehteä). Kaupunkiin tullaan Salpausselän suurtietä, Hevosmiehenkatua ja Aleksanterinkatua.



Lahti—Sairakkala, 20,5 km.

Hyvää, suurelta osaltaan uusittua maantietä (valtatie 12), joka kulkee Salpausselän harjannetta, vaihtelevia viljelysmaisia, metsätaipaleita. Asutus vauraisiin kyliin keskittynyttä.

- 0 LAHTI, Vesijärvenkatu. Ajetaan L suuntaan Aleksanterinkatua. 0,7 ajetaan vas. Hevosmiehenkatua. (Oik. tie Hollolan kirkolle). 0,9 oik. näköala Vesijärvelle. 1,2 oik. Lahden hiihtostadion. 1,7 rautatien ylikäytävä, oik. hiihtostadionin pys. Jatketaan Salpausselän suurtietä. 1,8 oik. Lahden hyppyrimäki. 3,0 oik. hautausmaa. 4,5 oik. Lahden Hiihtoseuran hiihtomaja. 4,9 Hollolan pitäjänraja. 7,8
- 7,8 Okeroisten tienhaara. (Vas. tie Okeroisten aseman ohi Renkomäen tienhaaraan /8,4/ Lahden Orimattilan tielle). 0,3 vas. Sh-as. (4,4 oik. tie Hollolan kirkolle /8,5/). 4,7 vas. Sh-as. 5,8
- 13,6 Hälvälän tienhaara. (Vas. tie Kärkölän kirkolle /15,9/ ja Tönnön tienhaaraan /32,4/ Orimattilan Mallusjoen tielle). 1,8 tie kulkee pitkin Salpausselkää. (6,8 oik. tie Hollolan kirkolle /9,9/). 6,9
- 20,5 Sairakkalan tienhaara. Valtatie jatkuu Lammin /23,4/ kautta Hämeenlinnaan ja Tampereelle, vas. tie Kärkölän kirkon /11,9/ ohi Hausjärven kirkolle /39,8/ ja Mäntsälän kirkolle /52,4/.



Antrea—Ihantala, 23,5 km.

Hyvää, pitkin taipalein suoraa, uusittua maantietä (kantatie 61), metsätaipaleita, näköaloja järville ja viljelyksille. Asutus harvahkoa, kyliin keskittynyttä.

- | | | |
|------|---|-----|
| 0 | Antrean tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 0,1 vas. Sh-as. 0,5 vas. kirkko.
(Antrean kirkko on rak. puusta 1894 arkkit. F. Mieritzin piirustusten mukaan. Altaritaulun »Jeesus siunaa lapsia» maalannut Alexandra Sältin.)
0,6 oik. 2 kahvilaa ja Esso-as., vas. Sh-as. 0,8 oik. hautausmaa. 1,0 vas. Vuoksen lahti. 2,0 tie kulkee Vuoksen rantaa. 3,6 Vuoksen Kuukaupin silta. Sillalta komea näköala mahtavalle virralle. | 4,5 |
| 4,5 | Kuukaupin tienhaara. (Vas. tie Heinjoen kirkolle /28,9/). | 0,9 |
| 5,4 | Viskarin tienhaara. (Oik. tie Hannilan as:lle /7,2/). 3,0 Näätälänjoen silta. | 6,1 |
| 11,5 | Pullilan tienhaara. (Vas. tie Heinjoen kirkolle /31,7/). 1,4 vas. Pullilanselkä. 2,3 Kauvantjoen silta. 3,1 oik. Kavantsaaren kartano (1500-luvulta, kuulunut useille suvulle mm. sotamarsalkka Mannerheimin isoisälle, kuuluu nykyisin Tesleff suvulle). (3,8 oik. tie kartanoon). | 4,6 |
| 16,1 | Kavantsaari. Oik. Esso-as. (Oik. tie Kavantsaaren as:lle /0,2/). Rautatien tasoristeys. 1,0 Salmen silta, oik. Syvälahdenjärvi, vas. Helkalanjärvi. 1,9 vas. Helkalanjärvi. 6,8 vas. Ihantalanjärvi. | 7,4 |
| 23,5 | Ihantalan tienhaara. Suoraan tie Viipurin /16,9/, oik. tie Imatralle /43,7/. | |



Ihantala—Antrea, 23,5 km.

Hyvää, pitkin taipalein suoraa, uusittua maantietä (kantatie 61), metsätaipaleita, näköaloja järville ja viljelyksille. Asutus harvahkoa, kyliin keskittynyttä.

- 0 Ihantalan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan.
0,1 oik. Ihantalanjärvi. 4,8 oik. Helkalanjärvi. 6,4
Salmen silta, oik. Helkalanjärvi, vas. Syvälahdenjärvi. 4,7
- 4,7 Kavantsaari. Rautatien tasoristeys. Vas. Esso-
as. (Vas. tie Kavantsaaren as:lle /0,2/). (0,8 vas. tie
Kavantsaaren kartanoon /1,0/, 1500-luvulta, kuulunut
useille suvulle, mm. sotamarsalkka Mannerheimin iso-
isälle, kuuluu nykyisin Thesleff-suvulle). 2,5 Kavant-
joen silta. 3,2 oik. Pullilanselkä. 4,6
- 12,0 Pullilan tienhaara. (Oik. tie Heinjoen kir-
kolle /31,7/). 3,1 Näätälänjoen silta. 6,1
- 18,1 Viskarin tienhaara. (Vas. tie Hannilan as:lle
/7,2/). 0,9
- 19,0 Kuukaupin tienhaara. (Oik. tie Heinjoen
kirkolle /8,9/). 0,7 Vuoksen Kuukaupin silta. Sillalta
komea näköala mahtavalle virrälle. 2,4 tie kulkee
Vuoksen rantaa. 3,5 oik. Vuoksen lahti. 3,6 vas.
hautausmaa. 3,8 oik. Sh-, vas. Esso-as. ja 2 kahvilaa.
3,9 oik. kirkko.
- (Antrean kirkko on rak. puusta 1894 arkkite. F.
Mieritzin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Jee-
sus siunaa lapsia» maalannut Alexandra Sältin.)
4,4 oik. Sh-as. 4,5
- 23,5 Antrean tienhaara. Oik. tie Sairalan /20,5/
kautta Käkisalmeen, vas. tie Antrean as:n /5,8/ kautta
Jääskén kirkolle /20,4/.



Antrea—Sairala, 20,5 km.

Huononpuolesta, hyvin mutkaista ja paikoin mäkistä sekä kapeaa maantietä (kantatie 61), vaihtelevia, kallioisia metsä- ja viljelysmaita, jokunen järvinäköala. Asutus harvanpuoleista.

- | | | |
|------|---|------|
| 0 | Antrean tienhaara. Ajetaan IP suuntaan.
0,5 edessä näköala Vuokselle. | 1,5 |
| 1,5 | Karvojan tienhaara. (Oik. tie Pölläkkälään /37,5/). Mäkisiä maita, mutkaista tietä. | 6,0 |
| 7,5 | Koljola. (Vas. tie Koljolan as:lle /0,8/). 4,7 Kirvun pitäjänraja. Oik. Leinjärvi. 4,8 rautatien tasoristeys. 6,8 oik. Leinjärven pys. 8,8 vas. Huuhtlampi. 11,0 vas. näköala Torajärvelle, järven vastarannalla Kirvun komea kunnalliskoti. | 11,3 |
| 18,8 | Päimäärin tienhaara. (Oik. tie Vuoksenrannan kirkolle /19,2/). 0,9 vas. saha. 1,3 rautatien tasoristeys. 1,6 Kirvunjoen silta. | 1,7 |
| 20,5 | Sairalan tienhaara. Oik. tie Räisälän /23,6/ kautta Käkisalmeen, vas. tie Kirvun kirkonkylään /7,9/ ja parantolaan /10,0/. — Radan takana lottien ravintola. | |



Sairala—Antrea, 20,5 km.

Huononpuolesta, hyvin mutkaista ja paikoin mäkiä sekä kapeaa maantietä (kantatie 61), vaihtelevia, kallioisia metsä- ja viljelysmaita, jokunen järvinäköala. Asutus harvanpuoleista.

- | | | |
|------|--|------|
| 0 | Sairalan tienhaara. Ajetaan LE suuntaan. | |
| 0,1 | Kirvunjoen silta. 0,4 rautatien tasoristeys. | 0,6 |
| | oik. saha. 1,3 oik. Torajärvi. | 1,7 |
| 1,7 | Päimäärin tienhaara. (Vas. tie Vuoksenran- | |
| | nan kirkolle /19,2/). 0,3 oik. näköala Torajärvelle, | |
| | järven vastarannalla Kirvun komea kunnalliskoti. 2,4 | |
| | oik. Huuhtlampi. 4,5 vas. Leinjärven pys. 6,3 vas. | |
| | Leinjärvi. 6,5 rautatien tasoristeys. 6,6 Antrean | |
| | pitäjänraja. | 11,3 |
| 13,0 | Koljola. (Oik. tie Koljolan as:lle /0,8/). Mäkisiä | |
| | maita, mutkaista tietä. | 6,0 |
| 19,0 | Karvojan tienhaara. (Vas. tie Pölläkkälään | |
| | /37,5/). 0,8 vas. Vuoksen lahti. | 1,5 |
| 20,5 | Antrean tienhaara. Suoraan jatkuu tie Ihan- | |
| | talan /23,5/ kautta Viipuriin, oik. tie Antrean as:n | |
| | /5,8/ kautta Jääskén kirkolle /20,4/. | |



Sairala—Räisälä, 23,6 km.

Kohtalaista, osaksi uusittua, mutta paikoin mutkaista ja kumpuilevaa maantietä (kantatie 61), vehmaita metsämaita, vaihtelevaa mäki- ja harjumaastoa, jokunen viljelys- ja järvi- maisema. Asutus harvaa.

0 Sairalan tienhaara. Ajetaan IP suuntaan.
Oik. Esso-as. 0,1 oik. kahvila ja majatalo. 0,2 vas.
paja. 1,0 oik. Kirvunjoki. 8,9 oik. Helisevänjärvi.
9,4 Helisevänjärven silta. 10,9 Räisälän pitäjänraja.
18,8 oik. Valkealampi. 19,7 harjumaastoa. 23,6

23,6 Räisälän kirkonkylä. Oik. tie Pölläkkälään
/29,7/ ja toinen tie Käkisalmeen /36,4/, vas. tie Hiito-
lan /44,7/ kautta Lahdenpohjaan. — Tienristeyksessä
2 Sh- ja Esso-as.

(Räisälän kirkko — Hiitolan tietä /0,3/ — on rak.
kivestä 1912 arkkite. J. Stenbäckin piirustusten
mukaan. Alttaritaulun »Jeesus siunaa lapsia»
maalannut hovimaalari R. W. Ekman 1876.)



Räisälä—Sairala, 23,6 km.

Kohtalaista, osaksi uusittua, mutta paikoin mutkaista ja kumpuilevaa maantietä (kantatie 61), vehmaita metsämaita, vaihtelevaa mäki- ja harjumaastoa, jokunen viljelys- ja järvi- maisema. Asutus harvaa.

0	Räisälän kirkonkylä. Ajetaan L suuntaan.	0
3,5	harjumaastoa.	4,7
	vas. Valkealampi.	12,7
	Kirvun pitäjänraja.	13,7
	vas. Helisevänjärvi.	14,2
	Helisevänjärven silta.	22,5
	vas. Kirvunjoki.	23,3
	oik. paja.	23,4
	vas. majatalo.	23,5
	vas. kahvila ja Esso-as.	23,6
23,6	Sairalan tienhaara. Vas. tie Antrean /20,5/ kautta Viipuriin, oik. tie Kirvun kirkonkylään /7,9/ ja parantolaan /10,0/. — Radan takana lottien ravintola.	



Räisälä—Hiitola, 44,7 km.

Kohtalaista, kapeaa, paikoin hyvin mutkaista ja mäkistä maantietä (kantatie 61), vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita, jokunen järvimaisema. Asutus verraten tiheää, köyhänpuoleista.

- 0 Räisälän kirkonkylä. Ajetaan LP suuntaan. 0,2 oik. hautausmaa, 0,3 oik. kirkko. 0,9 oik. Vuoksen pohjoinen haara. 1,0 Helisevänjoen silta. 5,5 oik. Sammallampi. 8,8 Ahvenitsanjoen silta. 10,9 vas. Yllätlampi. 13,7 Kaukolan pitäjänraja. 18,6 Miinajoen silta. Vas. Kaukolanjärvi, oik. Säppäänjärvi. 18,7 vas. kirkko, oik. hautausmaa.
- (Kaukolan kirkko on rak. puusta 1779, korjattu arkkite. I. Aminoffin piirustusten mukaan 1909. Alttaritaulun paikalla 1912 hankittu Thorvaldsenin Kristus-veistoksen marmorinen jäljennös.)
- 19,0 vas. Sh-as. 19,7
- 19,7 Kaukolan tienhaara. (Vas. tie Ojajärven as:lle /18,3/). 2,8 Virranjoen silta. 4,9 oik. Järvenpäänjärvi. 8,2
- 27,9 Kaarlahden tienhaara. (Oik. tie Käkisalmeen /20,8/). Oik. Sh-as. 0,1 rautatien tasoristeys. 0,8 oik. Kaiholampi. 2,2 Hiitolan pitäjänraja. 2,6 vas. Herlampi. 3,4 rautatien ylikäytävä. 6,1
- 34,0 Lipolan tienhaara. (Oik. tie Käkisalmeen /24,6/). (0,2 vas. tie Hiitolan kirkon /8,0/ ohi Hiitolan as:lle /12,6/). 2,1 Hiitolanjoen silta. 7,8 oik. Laatokan Pekonlahti. 10,7
- 44,7 Hiitola, Kurrin tienhaara. Oik. tie Ihalan /36,8/ kautta Lahdenpohjaan, vas. tie Hiitolan as:n /5,1/ ohi Ilmeen kirkolle /27,0/.



Hiitola—Räisälä, 44,7 km.

Kohtalaista, kapeaa, paikoin hyvin mutkaista ja mäkistä maantietä (kantatie 61), vaihtelevia metsä- ja viljelysmaita, jokunen järvimaisema. Asutus verraten tiheää, köyhänpuoleista.

- 0 Hiitola, Kurrin tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 2,8 vas. Laatokan Pekonlahti. 8,6 Hiitolanjoen silta. (10,5 oik. tie Hiitolan kirkon /8,0/ ohi Hiitolan as:lle /12,6/). 10,7
- 10,7 Lipolan tienhaara. Käännyttään oik. (Suoraan tie Käkisalmeen /24,6/). 2,7 rautatien ylikäytävä. 3,5 oik. Heralampi. 3,9 Kaukolan pitäjänraja. 5,0 vas. Kaiholampi. 6,0 rautatien tasoristeys. 6,1
- 16,8 Kaarlahden tienhaara. (Vas. tie Käkisalmeen /20,8/). Vas. Sh-as. Vas. näkyy Vuoksen Kaarlahti. 2,6 vas. Järvenpäänjärvi. 5,4 Virranjoen silta. 8,2
- 25,0 Kaukolan tienhaara. (Oik. tie Ojajärven as:lle /18,3/). 0,7 oik. Sh-as. 1,0 oik. kirkko, vas. hautausmaa.
(Kaukolan kirkko on rak. puusta 1779, korjattu arkkit. I. Aminoffin piirustusten mukaan 1909. Alttaritaulun paikalla 1912 hankittu Thorvaldsenin Kristus-veistoksen marmorinen jäljennös.)
- 1,1 Miinajoen silta. Oik. Kaukolanjärvi, vas. Säppäänjärvi. 6,0 Räisälän pitäjänraja. 8,8 oik. Yllätlampi. 10,9 Ahvenitsanjoen silta. 14,1 vas. Sammallampi. 18,7 Helisevänjoen silta. 18,8 vas. Vuoksen pohjoinen haara. 19,4 vas. kirkko. 19,5 vas. hautausmaa. 19,7
- 44,7 Räisälän kirkonkylä. Kantatie Sairalan /23,6/ kautta Viipuriin, vas. tie Käkisalmeen /36,4/, keskimäinen tie vie Pölläkkälään /29,7/. — Tienristeyksessä 2 Sh- ja Esso-as.

(Räisälän kirkko on rak. kivistä 1912 arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Jeesus siunaa lapsia» maalannut hovimaalari R. W. Ekman 1876.)



Hiitola—Ihala, 36,8 km.

Verraten hyvää, osaksi uusittua, mutta paikoin mutkaista maantietä (kantatie 61), Laatokan-Karjalan vaihtelevaa maastoa, kauniita näköaloja Laatokan lahdille. Asutus aluksi tiheää ja verraten vaurasta, loppumatkalla harvahkoa.

- 0 Hiitola, Kurrin tienhaara. Ajetaan Isuuntaan. 4,4 oik. Laatokan lahti. 6,1 Kurkijoen pitäjänraja. 6,2 oik. Laatokan lahti. 8,7
- 8,7 Närekummun tienhaara. (Vas. tie Alhon as:lle /9,7/). 0,9 oik. Laatokan Kurkijoenlahti. 1,5 vas. Linnavuori, jonka rinteestä löydetystä polttokalmistosta on otettu talteen rautakauden aseita ja koristeita. 1,7 Kurkijoen maamiesopiston, karjanhoitokoulun ja hevoshoitokoulun rakennuksia. Koulutila on entinen lahjoitusmaan kantatila. 1,8 Kurkijoen silta. 1,9
- 10,6 Kurkijoen kirkko. (Vas. tie Elisenvaaran as:lle /14,7/). Vas. lottien ravintola.
- (Kirkko rak. puusta 1880 arkk. F. Sjöströmin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Syntinen vaimo Jeesuksen jalkain juuressa» maalannut Alexandra Sältin. Kirkon vieressä sankarihauta muistomerkkeineen. — Kirkonkylä, Kauppakylä I. Lopotti on todennäköisesti ollut 1600-luvulla kauppala.)
- 0,1 oik. Sh-, vas. Esso-as. 0,3 vas. kahvila. 0,7 oik. Kurkijoenlahti. (3,5 oik. tie Tervun kylään ja Väti-kän hietikoille /9,0/. Hietikoilla erinomaiset ulkoilu- ja uintimahdollisuudet; vaatimaton täysihoitola). 4,8 Soskuanjoen silta. 4,9 vas. kreikk.-kat. hautausmaa. 5,1 vas. hautausmaa. 7,7 vas. Piutlampi. 13,1
- 23,7 Maansillan tienristeys. (Oik. tie Lumivaaran /11,9/ kautta Lahdenpohjaan /26,1/, vas. tie Elisenvaaran as:lle /15,9/). 8,8 Lumivaaran pitäjänraja. 13,1
- 36,8 Ihalan tienhaara. Oik. tie Lahdenpohjaan /13,0/, vas. tie Koitsanlahden /37,8/ kautta Imatralle ja Savonlinnaan.



Ihala—Hiitola, 36,8 km.

Verraten hyvää, osaksi uusittua, mutta paikoin mutkaista maantietä (kantatie 61), Laatokan-Karjalan vaihtelevaa maastoa, kauniita näköaloja Laatokan lahdille. Asutus aluksi harvaha, loppumatkalla tiheää ja verraten vaurasta.

- 0 Ihalan tienhaara. Ajetaan E suuntaan. 4,3
Kurkijoen pitäjänraja. Pitempi metsätaival. 13,1
- 13,1 Maansillan tienristeys. (Oik. tie Elisenvaaran as:lle /15,9/, vas. tie Lumivaaran /11,9/ kautta Lahdenpohjaan /26,1/). 5,3 oik. Piutlampi. 7,9 oik. hautausmaa. 8,2 oik. kreikk.-kat. hautausmaa. 8,3 Soskuanjoen silta. (9,6 vas. tie Tervun kylään ja Vätikän hietikoille /9,0/. Hietikoilla erinomaiset ulkoilu- ja uintimahdollisuudet; vaatimaton täysihoitola). 10,0 vas. Kurkijoenlahti. 12,8 oik. kahvila. 12,9 oik. Esso-, vas. Sh-as. 13,1
- 26,2 Kurkijoen kirkko. (Oik. tie Elisenvaaran as:lle /14,7/). Oik. lottien ravintola.
(Kirkko rak. puusta 1880 arkkit. F. Sjöströmin piirustusten mukaan. Alttaritaulun »Syntinen vaimo Jeesuksen jalkain juuressa» maalannut Alexandra Sältin. Kirkon vieressä sankarihauta muistomerkkeineen. — Kirkonkylä, Kauppakylä l. Lopotti on todennäköisesti ollut 1600-luvulla kauppala.)
- 0,1 Kurkijoen silta. 0,2 Kurkijoen maamiesopiston, karjanhoitokoulun ja hevoshoitokoulun rakennuksia. Koulutila on entinen lahjoitusmaan kantatila. 0,4 oik. Linnavuori, jonka rinteestä löydetystä polttokalmistosta on otettu talteen rautakauden aseita ja koristeita. 0,9 vas. Kurkijoenlahti. 1,9
- 28,1 Närekummun tienhaara. (Oik. tie Alhon as:lle /9,7/). 2,4 vas. Laatokan lahti. 2,6 Hiitolan pitäjänraja. 4,2 vas. Laatokan lahti. 8,7
- 36,8 Hiitola, Kurrin tienhaara. Vas. kantatie Räisälän /44,7/ kautta Viipuriin sekä tie Käkisalmeen /35,3/, suoraan tie Hiitolan as:n /5,1/ ohi Ilmeen kirkolle /27,0/.



Toivottavasti näiden opaslehtien mukaan tekemänne matka on ollut kaikin puolin onnistunut. — Mahdollisesti olette havainnut opaslehdissä virheitä ja puutteellisuuksia; siinä tapauksessa pyydämme Teitä hyvántahtoisesti ilmoittamaan allaolevalla lomakkeella ne korjaukset, lisäykset ja toivomukset, jotka haluaisitte esittää. Opaslehtien käyttäjien suosiollisella avulla lehdistöä voidaan edelleen kehittää ja parantaa matkailijain omaksi eduksi.

SUOMEN MATKAILIJAYHDISTYS.

*Lähetetään Suomen Matkailijayhdistykselle,
Helsinki, Aleksanterink. 7 a.*

Suomen Matkailijayhdistys,
OPASLEHDET.

Oikaisuja, lisäyksiä ja toivomuksia:

Nimi.

Osoite.

Suomen Matkailijayhdistyksen jäseneksi ilmoitetaan:

Kerava 1972

Hamina.

HAMINA (4.550 as. 1937) on Suomenlahden rannikolla, Haminanlahden pohjukassa. Paikalla mainitaan jo 1336 Vehkalahden kauppa ja 1396 kirkko. Katsoen Porvoon ja Viipurin välisen pitkän rannikon kaipaavan kaupunkia perusti Pietari Brane 1653 Vehkalahden kaupungin (Veckelax Nystad). Sen tunouduttua Ison vihan alkaessa ja Viipurin jouduttua Venäjälle Uuden kaupungin rauhanteossa 1721 kaupunki rakennettiin uudestaan, tehtiin Ruotsin valtakunnan rajalinnoitukseksi ja korotettiin koko Itä-Suomen tapulikaupungiksi saaden samalla 1723 kuninkaana kunniaksi nimen Friedrichshamn, josta suomalainen nimitys Hamina johtuu. Hattujen sota eli Pikku viha teki Haminan Venäjän omistamaksi rajalinnoitukseksi ja tapulikaupungiksi (1742—1811), minkä jälkeen se Vanhan-Suomen mukana liitettiin Suomen Suuriruhtinaskuntaan. Haminassa solmittiin syyskuussa 1809 rauha, joka erotti Suomen Ruotsista ja liitti sen autonomisena valtiona Venäjän keisarikuntaan. — Hamina oli aikoinaan maineikas kauppa- ja koulukaupunki (m.m. kerrankin 3 saksankielistä koulua samanaikaisesti, tyttöoppilaitoksia, maamme ensimmäisiä, ja varsinkin Suomen kadettikoulu 1821—1903). Kaupungin kohtalokkaista tapahtumista mainittakoon vielä sen polttaminen 1712, osittainen poltto 1742, sekä suuret tulipalot 1821, 1840 ja 1887. — Huomattava sotaväen majoituspaikka (Reserviupseerikoulu).

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Vanhat linnoitusjäänneökset, jotka paikoin hyvinkin säilyneinä kiertävät keskikaupunkia yli 3 kilometrin pituudelta, ei kuitenkaan enää etelänpuolella. Nämä vallitukset rinta- ja esivarustuksineen, jyrkkäkulmaisine bastioneineen ja vallikaivantoineen antavat vieläkin melko selvän käsityksen 1700-luvun ranskalaisesta nk. vaubanilaisesta linnoitustekniikasta, sellaisena kuin sen meikäläiseen maastoon sovelluttivat Ruotsin sotilasviranomaiset n. 1722—28, jolloin kenraali Arel Löwenin johdolla nämä linnoitustyöt pääasiallisesti suoritettiin. Venäläiset vuorostaan paransivat varustuksia 1740-luvulla ja varsinkin Kustaa III:n sodan jälkeen 1790-luvulla, jolloin myös Kymnlinna ja Ruotsinsalmen varustuksen ym. rakennettiin Haminalle esivarustuksiksi (suunnittelijana kuuluisa kenr. Suvoroff).

2. Keskikaupungin harvinainen asemakaava, joka linnoituksen aiheuttamien sotateknillisten vaatimusten mukaisesti sai ympyrän muodon keskipisteenään raatihuone. Tätä ym-

HAMINA



päroivältä keskustorilta lähtee 8 sädekatua, jotka leikkaavat kah-
ta ympyräkatua.

3. Kadettikoulun rakennukset, joista harjoitus-
kentän taustalla oleva, Engelin piirustusten mukaan rakennettu
3-kerroksinen päärakennus (valm. 1898) on itsenäisyytemme ajan
ollut Reserviupseerikoulun (RUK) käytettävissä. Sen vieressä
on yli 100 vuotta vanha maneesirakennus valtavine saleineen.
Sen naapurina on taas »laboratoriorakennus» (1851). Pääraken-
nusta vastapäätä kadun toisella puolella on 2-kerroksinen juhla-
salirakennus (valm. 1876), jonka »keisarisalissa» ovat vierailleet
monet keisarit ja suuriruhtinaat ja jossa meidän aikanamme on
sotilaskoti sekä kaupunkiin sijoitetun varusväen esikunta ym.
Tämän talon vieressä on vielä 1-kerroksinen upseerirakennus.

4. Raatihuone, rakennettu 1798, uudistettu ja varus-
tettu uudella tornihuipulla 1840:n palon jälkeen arkkitehti C. L.
Engelin piirustusten mukaan. Talon sisäosia uusittu 1934.

5. Kaupunkiseurakunnan kirkko, rak. Engelin
piirustusten mukaan 1843. Erittäin kaunis alttaripuoli on myös-
kin Engelin käsialaa. Alttaritaulun »Kristuksen ylösnousemi-
nen» on maalannut B. A. Godenhjelm.

6. Vapaussodan uhrien muistokivi kirkon vie-
ressä.

7. Vehkalahden kirkko, näiden seutujen vanhin ra-
kennus, jonka perusmuurit ovat rakennetut n. 1450; kirkon ny-
kyinen ulkomuoto on v:lta 1828 (Engel).

8. Kreikkalais-katolinen kirkko, entisten Ulrika
Eleonoran ja Elisabetin kirkkojen paikalla, on rak. 1837; klassil-
ista pyörötempelityyliä. Venäläistyylinen kellotapulirakennus
on n. v:lta 1860.

9. »Rauhantorni» eli Lipputorni (rakennettu 1790,
korjattu 1900 ja myöh.) on jätteenä n. 45 vuotta sitten hävitetys-
tä »Helsingin bastionista». Torni, jossa on kaksi kerrosta, jär-
jestettiin 1936 Haminan museoksi (avoinna pyhäisin klo 12—15).

10. Kirkkojärvi, kaupungin vieressä, on kuuluisa lintu-
naailmastaan, jossa useita harvinaisuuksia.

11. Haminan satama. Purjelaivakaudella oli Hami-
nan satama huomattavalla sijalla Suomenlahden satamista ja
kaupunkilaisten omistama runsaslukuinen laivasto, purjehtien
kaikkia meriä, edusti edukseen silloista maamme kauppalaivastoa.

12. Syväsatama, Haminanlahden L rannalla Hillonnie-
messä. Syväsatama valmistui laivauskauden alkuun 1938. Se
käsittää 340 m laituria, veden syvyys 25 jalkaa. Sinne on sijoit-
tettuna Kymen Osakeyhtiön uudenaikaiset hiilensiirtolaitteet ja
kaupungin hankkimat kaksi 5 tonnin nosturia. — Satamaan joh-
taa uusi maantie Haminan—Kotkan valtatieltä.

HOTELLIT:

Seurahuone (Pikkuympyräkatu 5) ja Hamina (Kauppatorin
laidassa).

Autohuolto: St-huolto Rauhankatu 1.

Hanko.

HANKO (8.000 as. 1937) sijaitsee Suomen eteläkärjessä, pitkällä, kauas mereen pistävällä Hankoniemellä. Kun ensimmäinen satamalaitos ja rautatie Hyvinkää—Hanko valmistui, määrättiin senaatin päätöksellä 10 p. tammikuuta 1874 Hangon kaupunki perustettavaksi. Kaupungin perustamiskirja on v:lta 1878. Hangon satama oli Suomen ensimmäinen ja on edelleen yksi maan parhaita talvisatamia. Sen ohessa on kaupunki saavuttanut hyvän maineen uudenaikaisena kylpyläpaikkana, jonka nimi tunnetaan maan rajojen ulkopuolellakin. Hanko on myös Suomen Kalastus Oy:n, Suomen syvänmerenkalastusta edustavan kalastuslaivaston kotipaikka. Vanha graniittiteollisuus on tunnettu ulkomaillaakin. Muita teollisuudenhaaroja ovat puu-, säilyke- ja räjähdysaineteollisuus.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Sisäsatama, rak. 1873, myöhemmin laajennettu ja varustettu uudenaikaisin erikoislaittein. Sataman edustalla ns. Vanhalla Tullisaarella on historiallisesti merkillisiä kalliikirjoituksia, luultavasti 1600- ja 1700-luvulta.

2. Gustavsvärnin linnoituksen rauniot, paljailla kalliosaarilla sataman edustalla; Krimin sodan aikana 1854 venäläiset räjäyttivät tämän 1700-luvun loppupuolella rakennetun linnoituksen estääkseen sen joutumista vihollisille.

3. Kappelisatama, Hangon kylässä. Kylässä kertoo vanha perimätieto katoollisen kappelin sijainneen ja merkintä siitä löytyy Ruotsin arkistoissa olevista kartoista, tästä johtuu sataman nimi.

4. Kaupungin kirkko, rak. tiilestä 1892 arkkit. Jac. Ahrenbergin piirustusten mukaan.

5. Kaupungintalo, valmistui 1926, rak. Armas Lindgrenin ja Bertel Liljeqvistin piirustusten mukaan.

6. Kylpylaitos, perustettiin 1879, täydellisesti uudistettu 1910, Kasino viimeksi 1935. Suuri puisto mahtavine mäntyineen, risteilevine polkuineen, tenniskenttineen, golfratoineen ja mainioine luonnollisine hiekkarantoinen.

7. Saksalaisten maihinnousun muistomerkki, Bulevardin päässä meren rannalla. Pystytetty sak-

HANKO



salaisten apujoukkojen 3. 4. 1918 tapahtuneen maihinnousun muistoksi.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Hangon majakka, Russarön eli Bäcklandetin saarella, valaisumatka 15,3—17,4 meripnk., Majakasta Topelius kertoo runossaan »Hankoniemen silmä».

2. Riilahden meritaistelun muistomerkki, Bromarvin rannikkopitäjässä, on Ruotsi—Suomen laivaston ylpeimpiä muistoja. Taistelussa 27. 7. 1714 Nils Ehrensköldin johtama ruotsalais-suomalainen laivue joutui tappiolle taistellessaan urhoollisesti ylivoimaista, tsaari Pietari I:n johtamaa venäläistä laivastoa vastaan.

3. Hangon dynamiittitehdas, n. 8,5 km. kaupungista, per. 1892, omist. Suomen Forsiitti—Dynamiitti Oy., valmisteita: dynamiitti, varmuusräjähdysaineet, tulilangat ja suolahappo, työväkeä 175 henkeä, maan ainoa tehdas alallaan.

HOTELLIT:

Seurahuone (Torikatu 2), Bellevue (Kylpyläpuisto, avoinna vain kesällä). — Ravintoloita: Kaupunginkellari ja kesällä Kylpylän kasino.

Posti ja lennätin: Bulevardi 19.

Autohuolto: St-huolto Rautatienkadun ja Tarhakadun kulmassa, Sh-huolto Rautatienkadulla.

Heinola.

HEINOLA (2.400 as. 1937) sijaitsee Ruotsalaisjärven kaakkoiskulmassa Jyrängön virran rannalla. Tuli 1776 Kymenkartanon läänin maaherran asuinpaikaksi ja sai kaupunginoikeudet 1839. Koulu- ja kylpykaupunkina huomattava, naisopettajaseminaari vuodesta 1899, yliopistoon johtava oppikoulu ja ajanmukainen kylpylaitos. Teollisuuslaitoksista mainittakoon Heinolan Faneeritehdas, yksi maan huomattavimpia akallaan, sekä Heinolan Pahvitehdas ja rullatehdas. Kaupunki kauniine puistoineen, puutarhoineen ja harjuineen sekä vesirikkaine ympäristöineen viehättää luonnonihanuudellaan.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1) Kirkko, kunnaalla Kirkkokadun varrella, rak. 8-kulmion muotoon puusta 1809. Kaksi alttaritaulua, »Kristuksen ristiinnaulitseminen» ja »Kristuksen ylösnouseminen», hovimaalari R. W. Ekmanin tekemät. Kellotapuli valmistui 1843 C. L. Engelin piirustusten mukaan.

2) Kylpylaitos uudestaan rakennettu 1931. Laitoksen välittömässä läheisyydessä hiekkaranta vesiliukuratoineen.

3) Harju (110 m merenpinnan yläpuolella). Ranta- ja Maaherranpuistot. Harjulla paviljonki, jonka parvekkeelta kaunis näköala virralle.

4) Rautatiesilta Jyrängön virran yli, pituus 360 m, korkeus vedenpinnasta 18 m, rakennettu 1932, rakennuskustannukset 13,5 milj. mk.

5) Vapaudenpatsas kauppatorilla.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1) Nynäsin kartano historiallisine museoineen 5 km kaupungista Lahden tietä. Tunnettu Anjalanliiton ajoilta.

2) Urajärven kartano, omistaja Suomen Muinaismuistoyhdistys, Vääksyn tietä 25 km kaupungista. Huomattava museo.

3) Suomen Urheiluopisto Vierumäellä, n. 18 km kaupungista Jaalan tietä. Opistoalueen suunnitellut ja rakennukset piirtänyt arkkite. E. Bryggman. Opisto laitteineen nähtävyys kansainvälistä luokkaa. Opiston ympäristö erikoislaatuista maastoa.

HEINOLA



4) Suurmäki Ruotsalaisen pohjoisrannalla, 18 km kaupungista; komea näköala Ruotsalaiselle ja Päijänteelle.

5) Vuolenkoski ja Mankalankosket Kymijoessa kauniin Konniveden alapuolella, tunnettuja lohenkalastuspaikkoja ja nähtävyyksiä.

6) Kalkkistenkoski ja kanava, joiden kautta Päijänteen vedet laskevat Ruotsalaiseen.

7) Pulkkilanharju Päijänteen poikki (maantie rakenteilla).

HOTELLIT:

Kaupunginhotelli ja Puistoravintola (viimemainittu auki ke-säisin). Uusi, ajanmukainen »Hotelli Heinola» rakenteilla. Ravintoloita Manelius ja Kaiku, kesäaikana lisäksi Rantakasino ja Harjupaviljonki, jossa sijaitsee SRM:n alainen retkeilymaja.

Posti ja lennätin: Kirkkokadulla.

Autohuolto: St- ja Sh-huolto Kauppatorin laidassa.

Hyvinkää.

HYVINKÄÄ (6.380 as. 1937), sijaitsee Uudenmaan läänin pohjoisosassa, 59 km. Helsingistä, on samannimisen Hangon ja Karkkilan ratojen pääteaseman ympärille muodostunut vilkas asutuskeskus. Sai kauppalanoikeudet 1926, ja sen prof. Carolus Lindbergin laatima asemakaava vahvistettiin 1932. Kauppala on huomattava teollisuuskeskus. Luonteenomaista Hyvinkäälle ovat sen kuiva, terveellinen ilmasto ja Salpausselän kauniit, mäntyä kasvavat kangasmaat, jotka ovatkin tehneet siitä miellyttävän lomanvietto- ja lepopaikan sekä kesällä että talvella.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Hyvinkään parantola, per. 1896, omist. Ab. Hyvinge Sanatorium, suosittu, rauhallinen lepo- ja virkistyspaikka, oma lääkäri ja kylpylaitos, tilaa 120 vieraalle.

2. »Hyvinkään Sveitsi», mainio hiihtomaasto kauppalan pohjoislaidassa; hyppymäki katsomoinen.

3. Teollisuuslaitokset: Kauppalan huomattavin teollisuuslaitos on Ossian Donnerin 1892 perustama, nyk. Yhdistyneet Villatehtaat Oy:n omistama villakehräämö ja kutomo, työväkeä 1300 henk. Muita teollisuuslaitoksia kenkätehdas, mylly, sementtivalimo, graniittiveistämö ym.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Ahdenkallion kartano, n. 5 km. Hyvinkään asemalta, lohkaistu Erkkylän kartanosta Hausjärvellä, kuuluu nyk. Donner suvulle. Noin puolet Hyvinkään kauppala on rak. mainitun kartanon maille.

2. Kytäjän kartano, 11 km. Hyvinkäältä, lähellä samannimistä asemaa ja Kytäjäjärveä. — Kartano mainitaan Näs nimisenä jo 1500-luvulla. Kuulunut aikaisemmin mm. Fleming, Armfelt ja Linder suvulle, nyk. omist. v:sta 1928 pääjohtaja Väinö Vähäkallio. — Kartanoa, joka on maan suurimpia viljelys- ja metsätiloja, viljellään 5:nä eri tilana, joiden yhteinen pinta-ala on 10.500 ha, vilj. yli 900 ha. Kauniin puiston ympäröimä päärakennus on rak. 1878, uusittu 1932. — Tilalla on saha, mylly, tiili- ja turvepehkutehdas sekä sähkölaitos.

HOTELLIT:

Uusi Hotelli, Villa Rosa sekä Blomqvistin, Granbergin ja Kauppilan Matkustajakodit.

Posti ja lennätin rautatieasemalla.

Autohuolto: St-huolto rautatien ylikäytävän vieressä, Sh-huolto Hyvinkäänkadulla.

HYVINKÄÄ



HYVINKÄÄ

HYVINKÄÄ (1930-31). Alueen kunnassa on noin 1000 asukasta, ja se sijaitsee pohjoisessa Suomessa. Kunnan alueella on paljon metsää, ja se on erittäin kaunis. Kunnan alueella on myös paljon vettä, ja se on erittäin kaunis. Kunnan alueella on myös paljon metsää, ja se on erittäin kaunis. Kunnan alueella on myös paljon vettä, ja se on erittäin kaunis.

KANTAKÄÄ

1. Hyvinkeä on kunnan alueella. Se on erittäin kaunis, ja se on erittäin kaunis. Se on erittäin kaunis, ja se on erittäin kaunis. Se on erittäin kaunis, ja se on erittäin kaunis. Se on erittäin kaunis, ja se on erittäin kaunis.

ELÄIMÄKÄÄ

1. Eläimäkeä on kunnan alueella. Se on erittäin kaunis, ja se on erittäin kaunis. Se on erittäin kaunis, ja se on erittäin kaunis. Se on erittäin kaunis, ja se on erittäin kaunis. Se on erittäin kaunis, ja se on erittäin kaunis.

NOTTIT

Nottit on kunnan alueella. Se on erittäin kaunis, ja se on erittäin kaunis. Se on erittäin kaunis, ja se on erittäin kaunis. Se on erittäin kaunis, ja se on erittäin kaunis. Se on erittäin kaunis, ja se on erittäin kaunis.



Hämeenlinna.

HÄMEENLINNA (9 500 as. 1937) sijaitsee Niementaustan niemellä Vanajaveden rannalla. Se on muodostunut 1200-luvulla rakennetun Birger Jaarlin linnan ympärille. Sai Pietari Brahelta kaupunginoikeudet 1639. 1713 ja 1739 tulipalo hävitti koko kaupungin. 1775 kaupunki siirrettiin Kustaa III:n kehoituksesta nykyiselle paikalleen. — Hämeen läänin pääkaupunki, huomattava koulukaupunki (mm. lyseo, tyttölyseo, yhteiskoulu, alakansakouluseminaari ja kotiteollisuusopisto) ja sotaväen majoituspaikka. Useita teollisuuslaitoksia. Kauneista puistoistaan ja ihanasta ympäristöstään kuuluisa.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. **LINNA**, Birger Jaarlin ristiretkien aikana rakentama, Sijaitsee Vanajaveden rannalla kaupungin pohjoisosassa. Itse linna hyvin säilynyt, vallit vain osittain. V:sta 1836 on linna ollut vankilana. Linnaa saa ulkopihalta katsella portinvartijan luvalla.

2. **Kirkko**, kauppatorin laidassa, rakennettu Kustaa III:n hyväksymien piirustusten mukaan 1798, korjattu 1892 ja 1912; lasimaalauksia. Kirkon vieressä sankaripatsas ja edustalla Toripuisto, jossa suihkulähde ja runoilija Paavo Cajanderin rintakuva. Kauppatorin pohjoispuolella Engelin piirtämä lääninhallituksen rakennus ja eteläpuolella renessanssityylinen Raatihuone.

3. **Lyseo**, It. Linnakadun varrella, rak. 1888; renessanssityyliä. Lyseon edustalla Sibeliuspuisto, jossa 1918 kaatuneiden saksalaisten sankarihauta patsaineen.

4. **Hämeenlinnan museo**, Lukiok. 6, sisältää suuren joukon arvokkaita esineitä, mm. huonekaluja ja kirkkoesineitä.

5. **Kaupungin puisto**, linnan pohjoispuolella korkealla mäellä, pinta-alaltaan 25 ha, maaherra O. C. Rehbinerin 1841—63 suunnittelema ja perustama. Puiston keskellä juhla-kenttä ja kahvila. Autotie ympäri puiston.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. **Aulanko**, Pohjoismaiden suurin puisto-alue ja Länsi-Suomen huomattavimpia nähtävyyksiä, sijaitsee kaupungista koilliseen (Viipurin tietä Vanajaveden komean sil-
lan yli, ohi Lääninsairaalan ja yli pääradan, minkä jälkeen kää-
nyttään vas., matkaa torilta n. 5 km). Puisto käsittää Karlbergin
ja Katajiston kartanot sekä koko Aulangon vuoren (159 m me-

HÄMEENLINNA



renp. ja 78 m Aulangon järvestä). Vuorella on ev. H. Ständertskjöldin rakennuttama, 40 m korkea kivinen näkötorni sekä puistossa komeita nähtävyyksiä, tekolammikoita, luolia, huvimajoja jne. Puiston omistaa nykyisin Hämeenlinnan kaupunki, osan puistoa ja viljelykset Suomen Matkailijayhdistys, jonka alueelle valmistuu 1938 maan ajanmukaisin matkailijahotelli.

2. Hattelmalan harju (135 m merenp.), Turengin tien varrella. Harjulta, jota pitkin tie kulkee, hyvä näköala yli kaupungin ja sen ympäristön. Harjun itäpuolella Hämeen piiri-mielisairaala.

3. Ahveniston parantola, kaupungista länteen, on maan suurimpia ja uudenaikaisimpia. Parantolasta pohjoiseen jylhää harjumaastoa. Lähellä parantolaa kaupungin uusi hautausmaa.

4. Hattulan kirkko, Hämeen vanhin kirkko, rak. todennäköisesti jo 1200-luvulla. Kirkko oli aikoinaan tunnettu pyhiinvaelluspaikka. Seinämaalauksia 1500-luvulta, useita muistoesineitä katoliselta ajalta.

5. Parolan kenttä, Poriin menevän tien varressa n. 9 km. kaupungista, suuri sotaväen leirialue, lentokenttä. Kentän laidassa Aleksanteri II:n käynnin (1863) muistoksi pystytetty pronssinen leijona.

HOTELLIT:

Kaupungissa on 3 I luokan hotelleja: Aulangon Hotelli, Kaupunginhotelli (Rauhankatu 3) ja Uusi hotelli (Hallituskatu 14) sekä 2 II luokan: Rautatiehotelli (Hämeentie 9) ja Raittiushotelli (Rantakatu 3). Matkustajakoteja useampia.

Posti: Linnankatu 19, lennätin: Raatihuoneenkatu 23.

Autohuolto: St-huolto ja Sh-huolto Rantatorin laidassa.

Ikaalinen.

IKAALINEN, kauppa, (292 as. 1937) sijaitsee Kyrösjärven niemellä. Paikalle keisari Aleksanteri II 1856 määräsi perustettavaksi kaupungin, joka jo 1858 kuitenkin muutettiin kauppalaksi. Ikaalinen on Pohjois-Satakunnan liikenteen ja rientojen vanha keskuspaikka. Puistot sekä istutukset pihdoilla antavat kauppalalle viehättävän ulkonäön.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Kylpylaitos, Kyrösjärven rannalla kauppalan L laidassa ja Kylpylän Kasino, hiekkarannalla kauppalan L puolella olevalla niemellä.

2. Kirkko, kauppalan ja pitäjän yhteinen, rak. puusta 1799, korj. 1860, 1877 ja 1933. Altaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut B. A. Godenhjelm.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Kyrösjärvi, kapeine, pitkin lahtineen ja salmineen, monine saarisine selkineen sekä vehmaine rantoineen on viehättävä nähtävyys.

2. Kyröskoski, 15 km kauppalasta Kyrösjärven I päässä. Kosken kautta Kyrösjärven vedet murtavat tiensä Hämeenkaan poikki, kosken rannalla Hammarén & C:o Ab:n omistama suuri paperitehdas.

3. Ulvaan- ja Vatulanharjut, Hämeenkaan seläntietä, 13—15 km kauppalasta, harjuilta avautuu laaja näköala ympäristöön.

4. Soininharju, lähellä Jämijärveä, 30 km kauppalasta, jonka rinteellä on valtion liitolentokoulu.

HOTELLIT:

Hotelli Seurahuone (I l.) ja Oma-tupa.



Isokyrö.

ISOKYRÖ, pitäjä (8.991 as. 1937) sijaitsee Kyrönjoen keski-juoksun varsilla. Pitäjä oli jo varhaisina aikoina huomattava asutuskeskus. Kyrönjoen laakso ja ensisijassa Isokyrö on ollut vuosisatoja tunnettu »Suomen vilja-aittana». Silmänkantamattomina avautuvat sen viljavat peltolakeudet, jotka tuottavat kuu-luisaa »vaasalaista ruista». — Isokyrö on tunnettu useista vanhoista kulttuurimuistoistaan. — Isonkyrön kirkolla alkoi myös 1596 Nuijasodan nimellä tunnettu, talonpojille niin kohtalokkaasti päättynyt kansannousu. — Isonvihan aikana vietiin n. 250 pitäjän asukasta vankeina Venäjälle.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Kirkko, n.s. Maijalankalliolla Kyrönjoen P puolella, on arkkit. E. Lohrmanin piirustusten mukaan rak. tillestä 1877. Altaritaulu »Kristus ristillä» Aleksandra Sältinin tekemä jäljennös Rubensin taulusta. — Kirkon vieressä hyvinhoidetulla hautausmaalla vapaussodassa kaatuneiden isokyröläisten sankarihauta jykevine muistomerkkeineen.

2. Isonkyrön vanha kirkko, Kyrönjoen E rannalla, P. Laurentiukselle omistettu, harmaasta kivistä rak. 1304, oli aikoinaan koko Etelä-Pohjanmaan suomalaisen väestön yhteisenä kirkkona. Kirkon sisäseinämiä peittävät raamatunhistoriaa esittävät al secco maalaukset 1560-luvulta, jotka 1660 peitettiin valkoisella värillä, myöhemmin muurilaastilla. — 1885 maalaukset uudelleen paljastettiin. 1900 kirkko korjattiin valtion varoilla, 1927 myös seinämaalaukset. Kirkossa on useita puisia pyhimyksen kuvia, vanhimmat 1400-luvulta. Kirkko on nykyisin Muinaistieteellisen toimikunnan hoitamana museona. — Kirkon lähellä joessa olevalla Kontsaansaarella mestattiin »Nuijasodan» talonpoikaispääällikkö Kontsas.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Napuen taistelun muistomerkki, Napuen kylässä n. 2,5 km kirkonkylän E puolella. Muistomerkki, arkkit. Matti Björklundin suunnittelema, on komea kallionlohkare mahtavan, 1920 rakennetun kivimuurin ympäröimine aukioineen ja omistuskirjoituksineen. Muistomerkkiä vartioi kaksi vapaussodassa 1918 vallattua tykkiä. — *Napuan taistelu*, Suomen kohtalon ratkaiseva, myös Isonkyrön taistelun nimellä tunnettu, oli 19. 2. 1714, Kaarle Armfeltin johtamien n. 5000 suomalaisen ja ruhtinas Mikael Galitsinin komentamien n. 8500 venäläisen välillä. Suomalaiset, jotka kolme päi-

ISOKYRÖ



vää pyryssä ja pakkasessa olivat odottaneet venäläishyökkäystä, joutuivat aluksi menestyksellä taisteltuaan ylivoiman piirittämiksi. Piirityksestä Armfelt joukkoineen kuitenkin murtautui lävitse jättäen tantereelle n. 2000 kaatunutta, joukossa melkein kaikki jalkaväen upseerit. Venäläisten mieshukka lienee ollut yhtä suuri. — Taistelun jälkeen venäläiset sotamiehet harjoittivat julmaa väkivaltaa paikkakunnalla tappaen kaikki käsiinsä saamat mieshenkilöt.

2. Orismala, kartano n. 15 km Isonkyrön kirkolta, syntyi 1676 perustetun rautatehtaan yhteyteen. Kartanon ja tehtaan omistajina on ollut useita huomattavia henkilöitä, mm. maa herra G. A. Piper, kauppias B. M. Björkman, jonka suku (aate loituna 1834 Björkenheim) sitä yhä hallitsee, nyk. omist. Lars Björkenheim. — Pinta-ala 2440 ha, viljeltyä 293 ha. — Tilalla toimii maanviljelyskoulu v:sta 1885 ja karjanhoitokoulu v:sta 1882. — 1900 lakkautetun rautatehtaan paikalla on Orismalan konepaja — erikoisvalmisteita äkeet —, meijeri, sähkölaitos, myl ly ja saha. — Kivinen, kolmikerroksinen päärakennus rak. 1804 arkk. I. Holmin piirustusten mukaan. — Orismala oli 1830—69 erillisenä tehdasseurakuntana, jolta ajalta tilalla oma kirkko. rak. 1830 C. L. Engelin piirustusten mukaan, ja hautausmaa.

Joensuu.

JOENSUU (5.700 as. 1937, esikaupunkeineen n. 12.000) on Kuopion läänin itäosassa Saimaan vesistön Oriveden ja Pielisen reittien yhtymäkohdassa, Pyhäselkään laskevan Pielisjoen suussa. Kaupunki on muodostunut sanottujen, ammoisista ajoista kauppateinä käytettyjen vesireittien ja 1700-luvulla valmistuneiden Sortavan—Joensuun—Kuopion ja Nurmeksen—Joensuun maanteiden risteilykohtaan, paikalle, jolla kolmivuotisen sodan (1788—90) aikana perustettu Karjalan jääkärijoukko piti vuotuiset kesäharjoituksensa ja jolla Suomen sodan (1808—09) aikana käytiin taisteluita. Sai kaupunkioikeudet 1848 ja täydelliset kaupunkikaupungin oikeudet tullikamareineen 1860. — Pohjois-Karjalan ainoa kaupunki ja huomattava koulukaupunki (lyseo, tyttökoulu, yhteiskoulu, kauppakoulu, naiskoteollisuuskoulu, talouskoulu, vapaaopisto ja rajaseudun opintokerhotyön keskus). Tunnettu satama-alueensa runsaasta puutavaranuitosta ja lähistössä olevista puunjalostustehtaista.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Pielisjoen sillat. Itäsilta (J. I. Packalén 1932), Länsisilta, Kanavasilta, rautatieasemalta suuntautuvalla pääliikenneväylällä luonnonkauneine näköaloineen kaupungin satamiin ja kaksisaaraisen virran saarille.

2. Pielisjoen linna Niskasaarella. Pohjois-Karjalan suojeluskuntapiirin ja Joensuun sotilaspiirin 3-kerroksinen keskustalo, muodostettu valtion jyvätörakennuksesta (O. Gripenberg 1928); sen eteläpuolella Ilosaari, kansanpuisto uimalaitoksiineen, ja länsipuolella Pielisjoen kanavien ensimmäinen sulku. Kanavan äyräällä sulkujen valmistumisen muistomerkki (1879).

3. Kaupungintalo, Rantakatu 4, (prof. Eliel Saarinen 1914), 4-kerroksinen jyrkine torneineen (36 m.), virasto- ja teatterihuoneistoineen sekä Pohjois-Karjalan museoineen, jossa suuri joukko etupäässä maalaisväestön muinaisiesineitä; siitä etelään Runolaulajain- ja Rantapuistot Länsisatamassa.

4. Pohjois-Karjalan vapaudenpatsas (Yrjö Liipola 1923) kaupungintalon edustalla Vapaudenpuistossa.

5. Olli Tiaisen muistomerkki (Jung & Jung 1932) Ollintorilla Pielisjoen itärannalla.

6. Kirkko (ev.-lut.), eteläisellä kirkkomäellä, 3-torninen kivikirkko (J. Stenbäck. 1903), siitä pohjoiseen suuntautuva



Kirkkokatu 4-rivisine koivukujanteineen. — Kadun toisessa päässä kr.-kat. kirkko.

7. Lyseo, Kirkkok. 23, (Th. Decker, 1894), 3-kerroksinen, juhlasalissa 3 graniittista vapaussodan muistotaulua.

8. Tyttökoulu, Rantakatu 8, 3-kerroksinen (M. Schjerfbeck, 1913).

9. Kalmisto ja siunauskappeli (J. Viiste, 1934) asemakaava-alueen pohjoisosassa, 43 vapaussodassa kaatuneen hautapatsas (J. Munsterhjelm, 1920) ja J. G. Cederbergin sukuhauta (prof. Eliel Saarinen, 1916).

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Puunjalostustehtaat. Repola Wood Ltd Oy:n Penttilän saha (1871), Pielisjoen itärannalla vastapäätä kirkkoa, 6-raaminen. — Itä-Suomen Faneeritehdas Oy:n puuviilutehdas (1912), Pielisjoen itärannalla, pohjoisten kaupunginosien vastapäätä.

2. Uittolaitokset. Utran niputuslaitos, puutavaramiehille ainutlaatuinen nähtävyys, 6 km Kulhon tietä. — Ristisaaren lajittelupaikka, Pohjois-Karjalan Uittoyhdistyksen omistama, Pielisjoen uittoväylän keskushermosto, 12 km Nurmeksen tietä.

3. Kuurnan ja Paiholan kosket, urheilukalastukseen sopivat, kanavineen. Nurmeksen tiestä haarautuvan sivutien varressa, 18—20 km.

4. Joensuun rajavartioston kasarmialue Höytiäisellä, 7 km Kuopion maantietä.

5. Puntarinkosken kalanviljelyslaitos, Kuopion maantiestä pohjoiseen poikkeavan sivutien varressa, 12 km, urheilukalastajain käyttämä koski ja maakunnan vanhin kalanviljelyslaitos.

6. Pärnävaara (235 m merenp.) Kuopion tiestä poikkeavan sivutien varressa, 19 km, jyrkkärintainen, salolampien ympäröimä, näköteline, laaja näköala yli aavan Pyhäselän.

HOTELLIT:

Turistihotelli (Rantak. 9), Yksityishotelli (Rantak. 23) ja matkustajakoti Suomi (Kauppakatu 4). — I luokan ravintola: Kaupungintalon ravintola terasseineen (Rantakatu 4).

Posti ja lennätin: Rantakatu 17.

Autohuolto: Sh-huolto Kauppatorilla, St-huolto Silta-
katu 6.

Jyväskylä.

JYVÄSKYLÄ (8.750 as. 1937) sijaitsee Päijänteen pohjois-päähän laskevan Jyväsjärven rannalla. Kaupunkioikeudet se sai 1837. Jyväskylätä on muodostunut tärkeä liikenteen solmukohta. Laivaliikennettä kaupungista Päijänteen satamiin on harjoitettu 1856 alkaen. Rautatieyhteys kaupungista on Haapamäelle (valmistui 1897), Suolahteen Keitelejärven E päähän (valmistui 1898) ja Pieksämäelle (valmistui 1918). Nykyisin on kaupunki myöskin useitten valtamaanteitten risteyspaikka. — Jyväskylä on säännöllisesti rakennettu C. L. Engelin laatiman asemakaavan mukaan Jyväsjärven rannasta kohoavan Syrjänharjun rinteelle, mutta on nyt jo laajentunut harjun toisellekin puolelle. Jyrkästi viettävällä rinteellä sijaiten kaupunki näyttää viehättävältä. Jyväskylä on laajan »Keski-Suomen maakunnan» pääpaikka ja erityisesti koulukaupunkina tunnettu; maamme ensimmäiset suomenkieliset koulut, joiden aikaansaamista piirilääkäri W. S. Schildt-Kilpinen ponnekkaasti ajoi, perustettiin Jyväskylään, lyseo 1858, seminaari, jonka ensimmäisenä johtajana toimi Uno Cygnæus, 1863 ja tyttökoulu 1864. Kesäyliopisto aloitti toimintansa 1912, ja kasvatusopillinen korkeakoulu perustettiin 1934, minkä johdosta seminaari lakkasi 1937. Lisäksi on Jyväskylässä yhteislyseo, tyttölukio, kauppakoulu, kuuromyökkäkoulu ym. Viime aikoina on myös teollisuuselämä kaupungissa ja sen ympäristössä vilkastunut.

NAHTÄVYYKSIÄ:

1. Kirkko, Kirkkotorilla kaupungin keskustassa, on rak. arkkit. Isak Lindqvistin piirustusten mukaan tillestä 1880. Altaritaulun »Jeesus siunaa lapsia» maalannut taiteilijapari Fredrik ja Nina Ahlstedt 1901. Kirkkotori on istutuksin somistettu.

2. Kirjastot ja museot: Kasvatusopillisen Korkeakoulun kirjasto Seminaarinkatu 32; arvokas Fennica kokoelma. Keski-Suomen maakuntamuseo Cygnæuksenk. 10. Pieni Cygnæus-museo Korkeakoululla.

3. Puistot: rantaäyräällä heti sataman yläpuolella *Rantapuisto*, jonka paviljongilta näköala Jyväsjärvelle; kesäisin ravintola. Cygnæus- ja Vapaudenkadun kulmauksessa pienoinen, soma *Cygnæuspuistikko*, jonka keskellä vanhan kirkon paikalla Ville Vallgrenin muovailema *Uno Cygnæuksen*, 1900 paljastettu rintakuvä ja 1938 paljastettu vanhan kirkon muistomerkki, Pauli Blomstedtin suunnittelema, Gunnar Finnen veistämä. Parin kadun päässä on *Lounaispuisto*, jossa monet lauluy.m. juhlat on vietetty. Ja kadun toisella puolella alkaa *Seminaarin puisto* kauniine luonnonvaraisine harjuineen ja istutuksineen. Tämän laajan ja erillisen alueen sisällä kohoavat entiset seminaarin monet rakennukset, joista suurimmat rakennet-



tiin v:n 1880 molemmin puolin. Lähellä kaupungin *Harju* kohoa n. 70 m Jyväsjärven pinnasta. Vaatimattoman näkötornin lähelle harjun laelle tehtiin 1925 *urheilukenttä*, joka asiantuntijain lausuntojen mukaan on asemansa terveellisyyden ja luonnonkauneutensa puolesta maamme parhaita. *Hautausmaa* kaupungin pohjoissyrajässä Tourujoen jyrkänteen reunassa on myös kaunis puisto, varsinkin vanhin osa komeine koivuineen. Siellä lepäävät mm. Volmar Schildt (Kilpinen), Kreeta Haapasalo, Isa Asp. Vieressä oleva *sankarihauta-alue*, jossa lepää yli 40 vapaustaistelussa kaatunutta keskisuomalaista, mm. runoilija Juhani Siljo, on saanut suurta tunnustusta onnistuneen järjestelynsä vuoksi. Sen keskellä oleva muistomerkki on Gunnar Finnen veistämä.

4. Teollisuuslaitokset: Wilh. Schaumanin faneeritehdas aivan Jyväsjärven rannalla, perust. 1912, laatuaan ensimmäinen maassamme, A. Fredrikson Oy:n lakkitehdas, perust. 1887, ja K. J. Gummerus Oy:n kustannusliike, perust. 1906. Lisäksi sijaitsevat kaupungin välittömässä läheisyydessä Kankaan Paperitehdas, perust. 1872, vajaan kilometrin päässä kaupungista P suuntaan, Valtion kivääritehdas, perust. 1929, kaupungin I puolella, Porin tulitikkutehdas Jyväsjärven E rannalla, Valtion tykkitehdas kaupungin L laidassa.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Maaseurakunnan kirkko, Kokkolan tietä /1,0/, rak. 1929 tiilestä arkkit. Elsi Borgin piirustusten mukaan 1918 palaneen puukirkon paikalle. Palosta pelastettu alttaritaulu on prof. Eero Järnefeltin tunnettu maalaus »Jeesus käy merellä».

2. Vaajakoski, Heinolan tietä /7,8/, jonka kautta Rautalammen, Viitasaaren ja Saarijärven reittien vedet purkautuvat Päijänteeseen. Kosken rantamille on muodostunut huomattava tehdasyhdyskunta, jonka suuret teollisuuslaitokset SOK omistaa. Tehtaisiin kuuluu m.m. tulitikki-, marganiini-, makeis- ja harjatehtaat.

3. Kanavuori, Vaajakosken I rannalla, n. 120 m Päijänteeseen pinnasta. Vuorelta mainio näköala Päijänteelle ja Leppävedelle.

HOTELLIT:

Jyväshovi (Kauppakatu 35), Kaupunginhotelli (Asemakatu 6), Yksityishotelli (Asemakatu 5), Otava (Vapaudenkatu 36), Emmaus (Vapaudenkatu 40), Tapiola (Vapaudenkatu 61), Heimola (Asemakatu 1), Sampsa (Vapaudenkatu 43).

Posti ja lennätin: Kilpisenkatu 8.

Autohuolto: St-huolto Vapaudenkatu 56, Sh-huolto Kilpisen- ja Vapaudenkadun kulmaus.

Kajaani.

KAJAANI (7.700 as. 1937) sijaitsee Kajaaninjoen etelärannalla Koivukosken ja Ämmäkosken partaalla. Näiden koskien välisellä luodolla ovat Kajaaninlinnan rauniot. Linnnaa alettiin rakentaa 1604 Kaarle IX käskystä Pohjanmaan eli Kainuun suojaksi. Linnan vangeista mainittakoon mm. kuuluisa historiankirjoittaja Messenius ja runoilija Vivallius. Kajaanin kaupungin perusti Pietari Brahe 1651 ja lahjoitti sille suuren yhtenäisen maa-alueen, kaup.pinta-ala 112,5 km²; alaltaan »kolmas Euroopassa». Ison vihan aikana Kajaaninlinna viimeisenä paikkana piti puoliaan venäläisiä vastaan, mutta sankarillisen puolustuksen jälkeen antautui ja räjäytettiin. Piirityksen aikana kaupunki poltettiin. Rauhan palattua kaupunki rakennettiin uudestaan. — Kajaanilla on ollut suuri merkitys maan kansallisen herätyksen historiassa. Mm. Elias Lönnrot oli Kajaanissa piirilääkärinä 1833—54 ja tänä aikana sai hän valmiiksi mm. Kalevalan ja Kantelettaren. — Ennen rautatien valmistusmista (1905) oli Kajaani tärkeän kauppätien varrella. Sen kautta kuljetettiin veneillä mm. suuret määrät tervaa Ouluun. — Tämän vuosisadan aikana kaupunki on nopeasti elpynyt. Miesseminääri, yhteislyseo. Huomattava teollisuuskaupunki (puutavara- ja paperiteollisuus).

NÄHTÄVYYKSIÄ:

- 1) Linnanrauniot, joiden yli kulkee maantiesilta.
- 2) Ämmäkoski (putoukorkuus 4,3 m.) voimalaitokseen, sulkuineen ja jylhine, korkeine jokirantoihin.
- 3) Koivukoski ja sen pohjoisrannalla Kynänpään niemi. Koivukosken yläpuolella 3 km matkalla Kallioinen, Kuurna ja Petäiskoski. Petäiskosken yli rautatien betonisilta.
- 4) Pöllyvaaran näkötorni joen pohjoispuolelta kohoavalla Pöllyvaaralla (201 m yli merenpinnan). Oivallinen näköala yli Oulujärven ja Kainuun vaaramaisemien. Alapuolella Karoliineborgin kaunis kartano.
- 5) Käsityö- ja tehdasyhdistyksen talo Linnankadulla, kaupungin vanhimpia ja vaiherikkaimpia. Ison vihan jälkeen se oli linnanpäällikkö Troliinin asunto, sittemmin 80 vuoden ajan raatihuoneena, myöhemmin tyttökouluna, kanalana, ravintolana y.m. Nykyiselle omistajalle lahjoitti sen tehtailija H. Renfors, tunnettu turkiksistaan, Kajaanin uistimistaan sekä matkailun edistämisestä.
- 6) Raatihuone, vanhan torin varrella, rak. 1831 Engelin piirustusten mukaan, kuten kerrotaan, Aleksanteri I:n käynnin johdosta.

KAJAANI



7) Kirkko, rakennettu 1896 (aikaisemman pienen ristikirkon paikalle) arkkit. Jac. Ahrenbergin piirustusten mukaan. Kirkkopuistossa on v. 1918 kaatuneiden sankarihauta.

8) Seminaari (rak. 1904). Tulipalon tuhoaman päärakennuksen paikalle valmistui uusi 1930. Päärakennuksen alakerrassa on Kainuun museo ja seminaarin aulassa suuri joukko kreivi Sparren Kainuu-aiheisia piirroksia.

9) Elias Lönnrotin muistoja:

a) Lönnrotin talo Kauppatorin varrella (rak. 1850). (Pihalla on vielä pari kolme koivua Lönnrotin ja hänen puolisonsa istuttamasta tuuheasta koivikosta).

b) »Lönnrotin lähde», pieni puistikko Petäisenniskan tien varrella.

c) Hauholan tupa, Lönnrotin kesämökki, lähellä Petäisenniskan tietä.

d) Polvila, Lönnrotin työn tärkein tyyssija, Sotkamon laivareitin eteläpuolella n. 1 km Petäisenniskan laiturista. (Asuinrakennus kokonaan uusi).

e) Lönnrotin isän ym. omaisten vaatimaton hautakivi Kajaanin hautausmaalla.

10) Hiihtomäki kaupungista etelään sijaitsevalla Vimpe-linvaaralla. Oivallinen tilaisuus murtomaahiihtoon.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1) Paltamon kirkko, 11 km kaupungista, (rak. 1726). Kuvakirkko, jonka seinät ovat täynnä Mikael Toppeliuksen maa-lauksia. Lähellä kirkkoa Vuoliujoelta siirretty »Keisarin talli», jossa Aleksanteri I seurueineen v. 1819 on aterioinut. Kirkko-niemessä, 2 km päässä kirkosta, on ollut Paltamon vanha hau-tausmaa, jonka törmästä osia joka vuosi vyöryy Oulujärveen jättäen rantalietteelle pääkalloja ja muita luita. Paltaniemellä on myöskin Hövelön talo, Kasimir ja Eino Leinon lapsuudenkoti. Aikaisemmin talo lyhyen ajan oli Elias Lönnro-tilla.

2) Sotkamossa Vuokatti ja Hiukan 4 km pituinen hiek-karanta. (Etäisyys Kajaanista 40—50 km.).

HOTELLIT:

Kaupunginhotelli (Kauppakatu 14), matkustajakoteja: Kai-nuu (Kauppakatu 13), Kajaani (Kauppakatu 12), Hyvärinen (Kauppakatu 3), Nevalainen (Pohjolankatu 4).

Posti ja lennätin: Väinämöisenkatu 10.

Autohuolto: St-huolto Kauppatorilla.

Kemi.

KEMI (18.617 as. 1937) sijaitsee Perämeren rannalla Kemijoen suuhaarojen välissä ja niiden E puolella. — Kemijoen suu oli tunnettu kauppapaikkana jo 1500-luvulla, ja säännöllisiä markkinoita alettiin paikalla pitää 1620-luvulla. Kaupunkioikeudet sai Kemi 1869. Kaupungista on edullisen asemansa vuoksi mahtavan Kemijoen, »Pohjolan valtasuonen», suussa muodostunut Perä-Pohjolan puunjalostusteollisuuden keskuspaikka. Viennissämme on Kemi ensimmäisellä sijalla Perämeren ja viidennellä koko maan satamista. — Aktivisti- ja jääkäri liikkeen vaiheissa ennen vapaussotaa on Kemi näytellyt huomattavaa osaa. 1905 suurlakon edellä tuli aselaiva »John Grafton» syyskuussa kaupungin edustalle ja Kemin aktivistit purkivat osan sen lastista Mölynkarin luodolle. 1915 muodostui Kemi jääkärialokkaiden maastalähtöpaikaksi, jonka kautta saapui jääkäripataljoonaan n. 800 miestä. Kuuluisaksi jääkärien majapaikaksi tuli matkustajakoti Osula. — Kemissä venäläiset jo ennen vapaussodan alkua luovuttivat aseensa suojeluskunnalle ja jättivät kaupungin tammikuun lopussa punakaartin haltuun. Tervolan taistelun jälkeen punaiset antautuivat vastarinnatta 6 p:nä helmikuuta.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Kirkko, Kirkkopuistikadun varrella, arkk. J. Stenbäckin piirustusten mukaan rak. tiilestä 1902. Alttaritaulun paikalla ristiinnaulitun kuva. Kirkon vieressä vapaussodassa kaatuneiden kemiläisten sankarihauta muistomerkkeineen.

2. Yhteislyseo, kirkon vieressä, rak. yleisten rakennusten ylläpidossa laadittujen piirustusten mukaan 1930.

3. Keskuskansakoulu, Kirkon vieressä, rak. arkk. Toivo Salervon piirustusten mukaan 1936.

5. Toivola, Teollisuusseutujen Evankelioimiseseuran ylläpitämä työkeskustalo, Karihaaraan vievän tien lähellä. Rak. arkk. E. Forsmanin piirustusten mukaan.

6. Teollisuuslaitoksia: Kemi Oy:n puunjalostuslaitokset, Laitakarin (per. 1860) ja Karihaaran sahat, Pajusaaren sulfiitti- ja sulfaattiselluloosatehtaat, korjauspaja ja sähkövoimaseama sekä Veitsiluoto Osakeyhtiön samannimisessä saareissa oleva saha ja sulfiittiselluloosatehdas.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Kemin pitäjän kirkko, n. 10 km kaupungista Kemijoen länsirantaa Koivuon johtavan maantien varressa, seura-

KEMI



kunnan neljäs, J. C. L. Engelin piirustusten mukaan rak. kivistä 1827, korj. viimeksi 1926. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut J. G. Hedman. — Kirkon lähellä on n.s. vanha kirkko rak. kivistä kat. ajalla, laajennettu ja korjattu 1517—20, ulkoseinät viimeksi 1925. Kirkossa raamatun historiaa esittäviä seinä- ja kattomaalauksia, useita vanhoja pyhimyskuvia ja 1629 kuolleen kirkkoherra Rungiuksen muumio, joka palsamoimatta on säilynyt mätänemättä nykypäiviin.

2. Veitsiluoto, Oulun tietä 11,5 km, jossa valtion omistaman Veitsiluoto Oy:n saha (8-raamia) ja sulfittiselluloosatehdas. Tehtaan sievät työväen asunnot ansaitsevat huomiota.

3. Taivalkoski, n. 28 km kaupungista, Kemijoen alajuoksun suurin koski, putouskorkeus 7,1 m, kosken käyttämistä sähkövoiman kehittämiseen suunnitellaan.

4. Kivalon kukkulainen vaarajono, n. 20 km kaupungista itään Akkunusjoen E puolella, tarjoaa oivallista hiihtomaastoaan hiihtäjien käytettäväksi. Kivalo muodostaa Kemi- ja Simojokien vesialueiden vedenjakajan, lähimmät huiput Alapenikka (159 m) ja Yläpenikka (170 m).

HOTELLIT:

Klubi-Hotelli (Nahkurinkatu 14), Kaleva (Kirkkokatu 20), Turistihotelli (Maantiekatu 39), Kurkela (Maantiekatu 33), Osula (Pohjoispuistokatu 17) ja Pohjola (Maantiekatu 31).

Posti ja lennätin: Yrjönkatu 11.

Autohuolto: St- ja Sh-huolto Maantiekadulla Tornionaukean laidassa.

Kokkola.

KOKKOLA (8.700 as. 1937) sijaitsee Pohjanlahden rannalla, n.s. Vanhaan Satamaan johtavan Kaupunginsalmen varrella. Etäisyys merenrantaan n. 1 km ja Ykspihlajan syväsatamaan n. 5 km. Kaupungin perusti 1620 Kustaa II Adolf Keski-Pohjanmaan ja siihen liittyvän sisämaan kaupan ja merenkulun keskuksiksi. Vilkas kauppakaupunki; erikoisala nahat ja vuodat. 1800-luvulla kaupungin kauppalaivasto oli maamme suurimpia. Sai 1885 rautatieyhteyden Ouluun, Seinäjoelle ja Ykspihlajan satamaan. Kouluja: yhteislyseo, keski- ja yhteiskoulu, meijeri-koulu. Vilkas satamaliikenne. Puutavarain vienti maamme suurimpia, tuonti huomattava.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Englantilaisessa puistossa englantilainen, Itämaaisessa sodassa vallattu parkassi, jota säilytetään erityisessä venevajassa. Saman kahakan muistoksi Halkokarin niemelle Vanhassa Satamassa 1934 pystytetty muistomerkki. Maarian Hautausmaalla edellämainitussa taistelussa kaatuneitten englantilaisten hauta, johon on haudattu upseeri ja 8 merisotilasta.

2. K. H. Renlundin museo L. Kirkkokadun ja Pitkän-sillankadun kulmauksessa, 1600-luvulla rakennetussa trivialikoulussa. Kauppaneuvos Renlundin lahjoittama suuri taidekokoelma ja muita seudun menneisyyttä kuvaavia esineitä.

3. Raatihuone, rakennettu 1840-luvulla Engelin piirustusten mukaan.

4. Länsipuisto kesäravintoloinen ja Chydeniuksen puisto, jossa on Anders Chydeniuksen 1903 pystytetty muistopatsas (Walter Runeberg).

5. Vesitornista, joka on 40 m korkea, avautuu laaja näköala.

6. Urheilukenttä, ajanmukainen, valm. 1935.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Kaarlelan kivi-kirkko, Pietarsaaren tietä 1,8 km, rakennettu 1460-luvulla. 3-osaisen alttaritaulun »Jeesuksen syntyminen», »Jeesus Getsemanessa» ja »Jeesuksen taivaaseen astuminen» maalannut Alexandra Sältin 1901.

KOKKOLA



2. Ykspihlajan satama, 5 km kaupungista, 1,25 km pituisine aallonmurtajineen, lukuisine lastaus- ja laituripaikkoineen. Laivaliikenne purjehduskauden aikana erittäin vilkas.

HOTELLIT:

Seurahuone (Kauppatorin laidassa), Hansa (Isokatu 1), Turisti (Isokatu 22), Martta (Isokatu 8), Patria (Isokatu 18), Kökkolan Matkustajakoti (Pitkäsillankatu 22). I lk. ravintoloita: Seurahuone, Grand (Torikatu 35) ja Kilta (Isokatu 7) sekä kesällä Puistoravintola ja Purjehdusseuran paviljonki Vanhassa satamassa olevalla Mustakarin saarella.

Autohuolto: Sh-huolto Katariinan torilla, St-huolto Rantatorilla.

Kotka.

KOTKA (20.680 as. 1937), sijaitsee Kymijoen saarella itäisten suuhaarojen välissä, Suomenlahden rannalla. Perustettu 1878. Aikaisemmin oli Kotkan saarella huomattava merkitys linnoituksena, jonka saari yhdessä lähisaarten kanssa muodosti. Krimin sodan aikana ranskalais-englantilainen laivasto hävitti sataman edustalla olevan Fort—Slavan—Kukourin—Hietakarin linnakkeen. Kotka on maamme suurin vientisatama, josta vietään suurilla valtamerialivoilla tavaraa aina kaukoitää, Afrikkaa ja Etelä-Amerikkaa myöten, ja tuontisatamanakin on sen merkitys huomattava. Laituria on satamassa tuhansia metrejä ja suuret valtamerialivatkin voivat tulla laituriin. Kotka on myös huomattava teollisuuskaupunki (saha-, selluloosa-, sokeri- ja koneteollisuus). Kaupungissa on Kotkan Lyseo poikia ja Tyttölyseo tyttöjä varten, Ruotsalainen Yhteiskoulu, kaupungin tyttöjen ja poikain ammattikoulut sekä Kotkan Kauppaopisto ja -koulu. Kesäisin on kaupungista säännöllinen laivayhteys ulkosaariin, Suursaareen, Lavansaareen ja Tytärsaareen sekä Koivistolle, jotka kaikki ovat kauneudestaan tunnettuja kesänviettopaikkoja.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Kirkko, Kirkkokadun varrella, on arkkitehti J. Stenbäckin piirustusten mukaan goottilaiseen tyyliin rakennettu 1899. Alttaritaulun »Itämaan tietäjät kunnioittamassa Jeesus-lastaa» maalannut Pekka Halonen. — Kreikkalaiskatolinen kirkko rakennettu 1795, sijaitsee kauniilla paikalla Isossa puistossa.

2. Langinkoski, jonka rannalla on hyvinsäilynyt ent. keisarillinen kalastusmaja ja keisarivallan aikuinen kappeli. Kalastusmaja on Kymenlaakson Museoyhdistyksen hallussa ja saa sitä katsella vahtimestarin luvalla. — Valtion lohikalastamo.

3. Kaupungin puisto keskeisellä paikalla. Puistossa kahvila. Autotie ympäri puiston.

4. Vesitorni, Aleksanterinkadun päässä, korkealla paikalla, 42 metriä merenpinnasta. Vesitornin alakerrassa on kahvila ja yläosassa näkötorni, josta on suurenmoinen näköala pitkäle Suomenlahtea ja muuta ympäristöä. Näkyy mm. Suursaari.

5. Kaupungintalo, funkistyyliä, valmistui 1934.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Suursaari. Huomattava nähtävyys ja suosittu kylpy.

KOTKA



paikka. Suuri, korkea ja sokkeloinen saari keskellä Suomenlahtea. Kaupungista n. 3 tunnin laivamatka. Saarella SMY:n ajanmukainen ravintola.

2. Varissaari ja Kukourin linnake, Fort Slava, aivan lähellä kaupunkia, aiemmin linnoitettu, vallien jäännökset nähtävissä. Saarella ravintola.

3. Lehmänsaari, samoin lähellä kaupunkia, kaunis saari luonnollisine hiekkarantoineen ja havupuineen.

4. Ruotsinsalmi, kaupungista n. 3 km itään, tunnettu meritaisteluista Ruotsin ja Venäjän välillä.

HOTELLIT:

Seurahuone (Pakkahuoneenkatu 5) ja Turistihotelli Pakkahuoneenkatu 9) sekä Pallas (Kapteeninkatu 11), Central-hotelli (Kirkkokatu 11), Hotelli Kotkan Torni (Katariinankatu 20) ja Kotka. Matkustajakoteja useampia. Matkailutiedonantotoimisto: Uusi paperikauppa, Kirkkokatu 9 (Matkailijayhdistyksen paikallisosasto).

Posti: Kirkkokatu 20, lennätin: Eerikinkatu 3.

Autohuolto: Sh-huolto Aleksanterinkatu 24, St-huolto Aleksanterinkatu 21.

Kuopio.

KUOPIO (24.300 as. 1937) sijaitsee Kuopionniemellä Kallaveden rannalla. Kaupungin paikalla sijainnut Kuopion pitäjän kirkonkylä oli jo 1600-luvulla huomattava kauppapaikka, jonka Pietari Brahe aikoi 1650-luvulla muuttaa kaupungiksi. Hanke ei silloin kuitenkaan toteutunut, vaan vasta Kustaa III muodosti Kuopiosta Suomessa käydessään perustamansa Savon ja Karjalän läänin maaherran asutopaikan v. 1775. Kaupungin perustamiskirja on v:lta 1782. Kaupungissa ovat vierailleet Ruotsin kuningas Kustaa IV Adolf 1802 ja Venäjän keisari Aleksanteri I 1819. Kaupunki on Kuopion läänin pääkaupunki sekä huomattava koulu- (mm. lyseo, tyttölyseo, yhteiskoulu, kauppaoppilaitos, kuuromykkäinkoulu, sokeainkoulu, poikain ammattikoulu, laivurikoulu, karjatalousopisto ja meijerikoulu) ja teollisuuskaupunki. Kaupungissa ovat asuneet mm. suurmiehemme J. V. Snellman, kirjailija Juhani Aho ja kirjailijatar Minna Canth. Kuuluisa kauniista asemastaan ja ympäristöstään. — Vapaus sodan aikana käytiin helmikuun alkupäivinä taisteluja kaupungin omistuksesta, kunnes valkoiset saivat apujoukkoja Pohjanmaalta ja Karjalasta ja pakoittivat punaiset antautumaan helmikuun 8 p:nä.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1) Kirkko Kirkkopuiston keskellä, Vahtivuorella, valmistui v. 1815, korjattiin 1925 arkkitehti Kauno Kallion piirustusten mukaan. Kirkkomaalaukset uusittu v. 1925. Alttaritauluja 2, ylempi (»Kristus ristillä») B. A. Godenhjelm (1843) ja alempi (»Elämän virta») Urho Lehtinen (1926). Vv. 1851—1900 kirkko oli tuomiokirkkona. Kirkon ympärillä mahtava harmaakivimuuri v:lta 1899.

2) Lääninhallitus, sijaitsee Piispanpuiston varrella. Rakennettu 1880-luvulla C. Kiseleffin piirustuksien mukaan uusklassilliseen tyyliin.

3) Kuopion museo, Snellmanipuiston vieressä. Rakennettu J. V. Strömbergin piirustusten mukaan (1907). Museossa on historialliskansatieteellinen ja luonnontieteellinen osasto laajoine kokoelmineen.

4) Kaupungintalo Kauppatorin varrella. Rakennettu arkkitehti Sjöströmin piirustusten mukaan (1885).

5) Väinölänniemen puisto on kaupungista etelään.

KUOPIO



Siellä on urheilukenttä, uimaranta, Peräniemen ulkoravintola ja Teatteriravintola.

6) Snellmanin puisto kirkon itäpuolella. Puistossa on J. V. Snellmanin rintakuva.

7) Minna Canthin puisto, missä kirjailijattaren muistopatsas, Maaherrankadun ja Linnankadun kulmassa.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1) Puijo on kaupungin pohjoispuolella noin 2,5 km päässä kaupungista. Korkeus on 232 m. merenpinnasta ja 150 m. Kallaveden pinnasta lukien. Näkötorvista on laaja ja viehättävä näköala Kallavedelle ja läheiselle maaseudulle. Ravintola matkustajahuoneineen. Postitoimisto kesäisin. Talvella Suomessa ainutlaatuinen kelkkamäki, hyppymäki, pujottelu ja syöksy-hiihtorata sekä useita eri asteisia hiihtolatuja murtomaalla.

2) Kallan maantie kaupungista pohjoiseen Suomen simpine siltarakennuksineen. Kallan silloilta on kaunis näköala järvimaisemalle. Toivalan salmen rannalla *Suomen sodan muistomerkki*. Paikalla Sandels joukkueineen puolustautui usean kauden ajan ylivoimaista vihollista vastaan.

3) Palokin-, Viannan- ja Äyskösen lohenongintapaikat. Kalastuksesta on lähemmin sovittava paikallisen matkailutiedonantotoimiston kanssa (Vuorikatu 23).

HOTELLIT:

Atlas (Kauppatorin laidassa), Seurahuone (Maaherrankatu 5), Hospitsi (Myllykatu 4), Hotelli Kuopio (Kauppakatu 39) ja Osuusravintola (M. Canthinkatu 16), Puijon matkailumaja.

Posti ja lennätin: Kuninkaankatu 19.

Autohuolto: St-huolto Puijonkatu 27, Sh-huolto Puijonkatu 20.

Lahti.

LAHTI (24.370 as. 1937) sijaitsee Vesijärven IE rannalla, Salpausselän rinteillä. — Kaupunki on kehittynyt Hollolan Lahden kylästä, joka kahden vilkkaan liikenneväylän risteyspaikkana 1672 määrättiin ympäröivän maaseudun markkinapaikaksi. Kylä menetti mainitun edun 1727, eikä ehdotus kaupungin perustamisesta paikalle 1752 saanut kannatusta. Lahden huomattavampi merkitys liikepaikkana alkoi vasta sitten, kun Riihimäen Pietarin rautatie 1870 avattiin ja Päijänteen laivaliikenne Vääksyn kanavan valmistuttua 1871 vesitse suuntautui sinne. 1877 tuhoutui kylä melkein kokonaan tulipalossa, mutta sai uudelleen rakennettuna jo seuraavana vuonna kauppalaioikeudet. Entistä vilkkaampi vaihe kauppalan kehityksessä alkoi 1890-luvulla, jota lisäsi Loviisan Vesijärven radan valmistuminen, mikä soi Lahdelle suoran yhteyden meren kanssa. 1905 Lahti sai kaupunki-oikeudet ja eroitettiin eri kirkkoherrakunnaksi Hollolasta 1916. Kaupunki on sittemmin nopeasti kasvanut ja amerikkalaisella ripeydellä kehittynyt huomattavaksi teollisuuskaupungiksi (puu- ja huonekaluteollisuus, jalkineiteollisuus, rautateollisuus). Nykyisin se on myös keskeisimpiä talviurheilupaikkoja maassamme joka talvisine Salpausselän hiihtoineen. — Vapaus sodan aikana 1918 valtasivat eversti v. Brandensteinin saks. joukot kaupungin 19 p. huhtik. ja samana päivänä saapui sinne myös Hans Kalmi johtama Pohjois-Hämeen pataljoona. Parin päivän perästä punaiset avataksaan pakotien Venäjälle aloittivat 10 päivää kestäneen taistelun kaupungin omistamisesta. Taistelun aikana osa kaupunkia tuhoutui, ja vasta vapunpäivänä punaiset antautuivat.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Kirkko, Kirkkokadun varrella, arkkit. Albert Mellinin piirustusten mukaan puusta rak. 1890. Alttaritaulun »Kristus Getsemanessa» maalannut Theodor Schalin.

2. Kaupungintalo, Puistokadun varrella, Eliel Saari-sen piirustusten mukaan tummanpunaisesta tiilestä rak. 1912. Talon edustalla V. Janssonin 1921 veistämä sankaripatsas.

3. Kansanopisto, Harjunkadun varrella, linnamainen kivirakennus, läntinen osa arkkit. H. Helinin 1904 ja itäinen osa arkkit. U. Alangon 1910 rakennuttama.

4. Vesitorni, kaupungin L laidalla olevalla Teivaanmäen harjanteella, tornista laaja näköala yli kaupungin Vesijärven saarekkaalle selälle.

LAHTI



5. Yleisradioasema Salpausselän harjulla Kaupungintalon L puolella, rak. 1927. Aseman 150 m korkeat mastot näkyvät kauas ympäristöön.

6. Salpausselän hiihtostadion, kaupungin L puolella. Hyppymäessä ovat 60—70 m hyppy mahdollisia.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Vesijärvi, kaupungin P puolella, saarekas luonnonkauneudestaan kuuluisa, järven yhdistää Päijänteeseen 1871 valmistunut Vääksyn kanava.

2. Tiirismaa, n. 7 km Lahden L puolella Vesijärven rannalla, Salpausselän ja koko Etelä-Suomen korkein huippu. Mäki jyrkkine kalliopenkereineen ja rotkolaaksoineen tekee jylhän vaikutuksen. Rotkoista on mainittavin itärinteellä oleva »Pirunpesä».

3. Hollolan kirkko, n. 15 km Lahden L puolella, Vesijärven rannalla, on rak. harmaasta kivistä luultavasti 1200-luvulla; erääseen holvin kiveen on kaiverrettu vuosiluku 1236, mikä lienee kirkon rakentamisvuosi. Alttaritaulu »Kristuksen ristiinnaulitseminen» vanha, tuntemattoman tait. maalaama. 1908 kirkkoa korjattaessa paljastettiin keskiaikaisia seinä- ja kattomaalauksia, joista huomattavimmat ovat eteläisessä eteisessä, ns. asehuoneessa; maalaukset lienevät peräisin 1400-luvun alkupuolelta. Kirkossa säilytetään myös Posse ja Sture sukujen vaakunoita.

HOTELLIT:

Seurahuone (Aleksanterinkatu 14), Kauphotelli (Rautatiekatu 12) ja Kaupunginhotelli (Uudenmaankatu 3) sekä matkailijakodit Aura (Vesijärvenkatu 18), Hospitsi (Vesijärvenkatu 4), Kaleva (Vesijärvenkatu 18), Keskus (Rautatiekatu 6), Lahti (Loviisankatu 6), Maja (Hämeenkatu 23), Niemi (Anttilankatu 2), Otava (Rautatiekatu 8) ja Turisti (Vesijärvenkatu 3). — Ravintoloita: Lasipalatsi (Kauppatorin laidassa) ja Teatteri-Ravintola (Loviisankatu 8).

Posti: Aleksanterinkatu 10, lennätin: Harjukadun ja Rauhankadun kulmassa.

Autohuolto: Sh-huolto Kauppatorilla, St-huolto Harju- ja Vesijärvenkadun kulmassa.

Lappeenranta.

LAPPEENRANTA (12.780 as. 1937) sijaitsee Salpausselän rinteellä Saimaan E rannalla. Jo keskiajalla Lappeenranta oli tärkeä kauppa- ja markkinapaikka. Kaupunkioikeudet se sai 1649 Pietari Brahen toimesta. Uudenkaupungin rauhan jälkeen Lappeenranta oli Kyminkartanon läänin pääkaupunkina. 1741 venäläiset valloittivat kaupungin ja polttivat sen, minkä jälkeen kaupunki jäi Venäjän puolelle, kunnes se 1812 Viipurin läänin muun osan mukana liitettiin takaisin Suomeen. Nykyisin Lappeenranta on huomattava teollisuus-, kotiteollisuus- ja kauppa-kaupunki. Itse kaupungissa on suuri kalkkilouhos ja sementtitehdas, kolme sahalaitosta, konepaja sekä rikkihappo- ja superfosfaattitehdas. Kaupunki on myös ratsuväkiprikaatin sijoituspaikka. Kaupungin kylpylaitos on toiminut jo yli 100 vuotta hyvällä menestyksellä. — Kaupungin lähimmässä ympäristössä on suuria rahalaitoksia ja Kaukaa—Lauritsalan tehdasyhdyskunta.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Linnoitus, joka on peräisin Uudenkaupungin rauhan (1721) jälkeisiltä vuosilta. Se käsittää ns. Linnoitusniemen, jonka vallit ovat verraten hyvin säilyneet. Pienempiä linnakkeita on myös tämän etelä- ja länsipuolella. Puhakanmäellä kohoo pieni Pyhän Nikolain linnoitus ja Kimpisenniemellä maa-varustus.

2. Lappeen kirkko, Kirkkopuistossa, on rak. puusta 1795, perinpohjaisesti korjattu arkkit. E. Dippelin piirustusten mukaan 1885 ja uudelleen arkkit. J. Viisteen suunnitelman mukaan 1929. Alttaritaulun »Kristuksen taivaaseen astuminen» maalannut Alexandra Sältin 1887. — Kirkon lähellä vapaus-sodassa kaatuneiden sankaripatsas. — *Kaupungin kirkko*, Nikolain valleilla, on muutettu ennen maailmansotaa rakennetusta venäläisestä sotilaskirkosta arkkit. I. Launiken suunnitelman mukaan.

3. Raatihuone, Kauppa- ja Raastuvankadun kulmassa, on rak. C. L. Engelin piirustusten mukaan 1829.

4. Vesitornista, joka sijaitsee kaupungin I laidassa, avautuu laaja näköala kaupunkiin ja Saimaalle.

5. Kotiseutumuseo, Iso Kirkkokatu 12, on n. 1000 esinettä.

6. Vanha savupirtti, Tyysterniemellä Rikkihappotehtaalle johtavan tien varressa.

LAPPEENRANTA



7. Ratsastusmaneesi, Ratsuväkiprikaatin kasarmi-alueella, rak. 1935, on Pohjoismaiden suurin.

8. Kreikk.-katolinen kirkko (Neitsyt Marian kirkko) linnoituksessa, muodostettu ruotsinvallan aikaisesta ruutikellarista 1785.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Saimaan kanava, 6 km kaupungista Imatran tietä, Suomen suurin ja tärkein kanava. N. 9 km kaupungista kanavan varrella on selvästi havaittavissa ns. Pontuksen kaivanto, 1600-luvun alussa tehty yritys kanavan rakentamiseksi. Kanavan alkupäässä ovat Mustolan ja Mälkiän sähköistetyt suursulut täysin nykyaikaisine laitteineen sekä kanavan yli johtava rautatiesilta, joka on Suomen suurin kääntösilta.

2. Lauritsalan kauppala, (7.080 as. 1937), Imatran tietä /4,8/, joka on muodostunut Kaukaan Tehdas Oy:n tehtaitten ympärille. Tehtaisiin kuuluu faneeritehdas, selluloosatehdas, saha ja sähkövoima-asema.

3. Saimaan saaristo kapeine väylineen ja hiekkarantoineen on suositeltava nähtävyys. Eri tahoille on kaupungista hyvä ja mukava laivayhteys.

HOTELLIT:

Patria (Kauppakatu 21) ja Seurahuone (Snellmaninkatu 10). Kylpylaitoksen yhteydessä I luokan ravintola Kasino.

Lapua.

LAPUAN PITÄJÄ (14.700 as. 1937) sijaitsee Lapuanjoen keskijuoksun varsilla. Lapua on Etelä-Pohjanmaan vauraimpia maanviljelyspitäjiä, jonka keskuspaikkana on Lapuan- ja Nurmijokien yhtymäpaikan ympärille muodostunut, jokivarsien asukkaiden markkinapaikkana jo 1600-luvun alkupuolelta tunnettu Lapuan kirkonkylä l. Suurkylä. Senaatin päätöksellä 1915 määrättiin Suurkylä taajaväkiseksi yhdyskunnaksi, joka päätös samoin kuin myöhempi hanke kirkonkylän muodostamiseksi kaupaksi ei asutuskeskuksen laajuuden vuoksi ole toistaiseksi toteutunut. — Suurkylään on syntynyt useita huomattavia teollisuuslaitoksia (mm. valtion panostehdas), myöskin on se jo kauan ollut herännäisyyden keskuksia sekä kommunisminvastaisen lapuanliikkeen tyyssija. — Lapualla syntyneistä tai eläneistä huomattavista henkilöistä mainittakoon mm. kirkkoherrat Iisak Lithovius ja A. O. Törnudd, kunnallisuusneuvos F. W. Lagerstedt, piispa J. R. Koskimies, rovasti Wilh. Malmivaara ja kirjailija Kyösti Vilkona. — Vapaussodan alkaessa majaili Suurkylässä hajallaan eri taloissa n. 350 venäläistä sotamiestä, jotka ilman vastarintaa 28 p. tammikuuta 1918 luovuttivat aseensa suojeluskunnalle. Vapaussotaan ottivat lapualaiset urhoollisen päällikkönsä Matti Laurilan — kaatui Länkipohjassa 16 p. maalisk. — johdolla alusta asti osaa uudistaen siten sotaisen maineensa.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Kirkko, Lapuanjoen maantiesillan E päässä, on C. L. Engelin piirustusten mukaan puusta rak. 1827, korj. viimeksi arkk. K. S. Kallion piirustusten muk. 1927. Alttaritaulun »Kristus ristillä» maalannut B. A. Godenhjelm, lasi- ja seinämaalaukset tehnyt P. Leinonen. Kirkossa 1938 valmistuneet Suomen suurimmat urut. — Kirkon vieressä 52 vapaussodassa kaatuneen lapualaisen sankarihauta Yrjö Liipolan muovailemine prossisine muistopatsaineen, palj. 1922, sen vieressä kaksi lapualaisen vapaussodassa valtaamaa tykkiä. — Kirkkotarhassa on myös W. Malmivaaran ja kirjailija Kyösti Vilkunan viimeinen leposija.

2. Huomattavia rakennuksia: Kunnantalo, yhteiskoulu, per. 1904, Karhumäen kristillinen kansanopisto ja Lapuan emäntäkoulu.

3. Lapuan taistelun muistomerkki, aseman P puolella, pystytetty paikalle 1864. Lapuan taistelussa 14.7.

LAPUA



1808 Adlercreutz suomalaisineen voitti Rajewskin johtamat venäläiset. Taistelussa kaatuneen luutn. Magnus Blumin haudalle pystyttivät asetoverit vaatimattoman kivipatsaan. — »Lapuan päivää», heinäkuun 14:ttä vietetään Lapualla maakunnallisena juhlapäivänä.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Simsiönvuori, n. 3 km kirkonkylän L puolella. Vuoren korkeus n. 130 m merenpinnasta ja kohoaa se n. 100 m ympäristönsä yläpuolelle. Sen näkötorjasta avautuu avara näköala yli Pohjanmaan lakeuksien. — Vuorta ovat merenkulkijat aikoinaan käyttäneet viittana ja pakanuuden ajalla on sitä myöskin käytetty uhrivuorena, mitä todistavat sieltä löydetty hopearahat ym.

HOTELLIT:

Tapiola ja matkustajakoteja.

Loviisa.

LOVIISA (3.667 as. 1938) sijaitsee Loviisanlahden rannalla, perustettu 1745. Sen ensimmäinen nimi oli Degerby sen säteri-kartanon mukaan jonka Ruotsin valtio lunasti 30.000 taalarilla kuparimynttejä kaupungin paikaksi. Kuningas Adolf Fredrikin vierailun jälkeen 1752 sai kaupunki nykyisen nimensä hänen puolisonsa Lovisa Ulrikan mukaan ja sai jo silloin tapulioikeudet tullen samalla Kyminkartanon läänin maaherran asuinpaikaksi. — Kaupunki sai rautatieyhteyden Lahteen 1901. Puutavaran kuljetus Päijänteen ympäriltä suuntautuu mainitulle radalle. Laivaliikenne on vilkasta. — Loviisan silli on tehnyt kaupungin nimen tunnetuksi yli koko maan. — Paikkakunnan teollisuuslaitoksista mainittakoon sahalaitos, laatikkotehdas ja säilyketehdas. — Hyvinhoidetut puistokadut kaupungin keskustassa kauniine taloineen tekevät uudenaikaisen kaupungin vaikutuksen, jota vastoin ulommat kaupunginosat mataloine taloineen ja idyllisine puutarhoineen muistuttavat vanhoja aikoja.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Degerbyn ratsutilan päärakennus, rak. 1662, jossa kuningas Kustaa III asui 1776 kaupungissa ollessaan. On nykyisin Degerby killan kerhohuoneustona.

2. Ruotsalaisen varuskunnan kivikasarmit, rak. 1750, joista läntiseen, nykyiseen V.P.K:n taloon on sijoitettu mm. kaupungin kirjasto, n. 5000 nid. ja Sk:n huoneusto; itäinen (kasarmi Lilja) on ollut vuodesta 1890 sairaalana, myöhemmin korjattu ja laajennettu.

3. Komendantintalo, Kylpyläpuistossa, rak. 1755, on nykyisin suomalaisena kansakouluna.

4. Rosenin ja Ungernin bastionien rauniot, kaupungin P puolella, rakennetut 1750-luvun jälkeen.

5. Kirkko, kaupungin keskellä harjulla, rak. tiilestä 1865 arkkit. G. T. Chiewitz'in piirustusten mukaan.

6. Saksalaisten maihinnousun muistomerkki, kauppatorin L laidassa, paljastettu 1928.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Svartholman linnan rauniot, samannimisellä saarella Loviisanlahden suussa n. 10 km kaupungista. — Linna rakennettiin 1747 rajalinnaksi ja saaristolavaston tukikohdaksi.

LOVIISA



— Suomen sodan aikana 1808 linna antautui lyhyen piirityksen jälkeen. — Venäläiset käyttivät linnaa vankilana 1839—52. — Itämaisen sodan aikana englantilaiset 1855 räjähdyttivät linnan.

2. Valkomin ulkosatama, Valkomin niemellä 5 km kaupungista etelään. Kaupungista satamaan johtaa kapearaitainen rautatie. — Täällä nousi maihin eversti von Brandensteinin johtama saksalainen sotaväenosasto 7 p:nä huhtik. 1918.

HOTELLIT:

Seurahuone, I lk:n hotelli ja ravintola, Helgaksen matkustajakoti, Harjulan täysihoitola Myllyharjulla, kesäravintola Kasino Myllyharjun juurella hiekkarantoihin ja tenniskenttineen ja Purjehdusseuran paviljonki, Tullisillan vieressä.

Autohuolto: St-huolto It. Tullikadun ja Kuningattarenkadun kulmauksessa.

Mikkeli.

MIKKELI (10.600 as. 1937) sijaitsee Saimaan Savilahden rannalla, eteläisessä Savossa. Sai kaupunkioikeudet 1838. Mikkelin läänin pääkaupunki ja lääninhallituksen sijoituspaikka 1843 alkaen. Huomattava koulukaupunki (mm. lyseo, yhteiskoulu, tyttökoulu, kauppakoulu, kuuromykkäinkoulu, nuorisopisto). Sotaväen sijoituspaikka. Rauhallinen, siisti ja viihtyisä sisämaan kaupunki kauniiden matkailureittien varrella tai päätepisteessä.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1) Naisvuoren vesitorni, jonka huipusta aukeaa laaja ja kaunis näköala yli kaupungin ja ympäristön. Tornissa on lottien kahvila.

2) Kivisakasti, Porrassalmenkadun P päässä, n. 600 vuoden ikäinen jäännös Savon seudun ensimmäisestä kirkosta. Paikalla mestattiin Savon nuijamiehet 1590 luvulla. Kivisakastia näyttää viereisessä talossa asuva vahtimestari.

3) Kirkko ja sen vierellä oleva sankaripatsas keskellä kaupunkia kauniin puiston ympäröimänä. Kirkko on goottilaistyylinen, rak. arkkit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1897, alttaritaulun »Kristuksen ristiinnaulitseminen» maal. Pekka Halonen 1899. *Sankaripatsas* on kuvanveistäjä Johannes Haapasalon muovailema, taiteellisesti erittäin vaikuttava. Saman taiteilijan muovailema on myöskin Mikkelin ent. kirkon paikalla olevassa Kirkkopuistossa sijaitseva *Porrassalmen taistelussa* v. 1739 kaatuneiden upseerien muistolle pystytetty patsas.

4) Urheilukenttä, kirkon vieressä, amfiteatterimaisine ainutlaatuisine katsomoineen.

5) Suur-Savon museo, Puutarhakatu 1, Pirttiniemen puistoa vastapäätä. Sinne on koottu runsas kokoelma Suur-Savon alueelta kerättyjä kansatieteellisesti mielenkiintoisia esineitä.

6) Lamposaari, n. 1 km päässä kaupungista oleva kansanpuisto, jossa on ulkoravintola. Saareen välittävät liikennettä »Melamaja» niminen laiva ja yksityiset moottoriveneet.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1) Kaihunarju, kaupungin E puolella oleva kävelypaikkana suosittu harjanne.

MIKKELI



2) Pikku-Punkaharju, n. 5 km kaupungista P suuntaan hyvän autotien varressa oleva näköalapaikka.

3) Porrassalmi, kuuluisa taistelupaikka, jossa suomalaiset ja venäläiset v. 1789 kävivät ankaran taistelun Savon omistamisesta. Matka kaupungista Lappeenrannan tietä pitkin n. 6,5 km. Harjun korkeimmalla laella on *Porrassalmen taistelun muistomerkki*. Salmen rannalla kesäravintola.

4) Kyyhkylän Invalididikoti, sijoitettu samannimiseen vanhaan kartanoon, Porrassalmelle menevän tien varressa, n. 6 km. kaupungista.

5) Moision Piirimielisairaala, saman tien varressa n. 3 km kaupungista, suuri, 300 sairassijaa käsittävä Etelä-Savon kuntien yhteinen sairaala.

6) Annilan kartano, runoilija Karl August Tavaststjernan syntymäkot, Porrassalmen tien varressa n. 4 km kaupungista.

7) Paukkula, nykyään nuoriso-opistona, ent. herraskartano, jossa on mm. Kustaa III vierailut Savossa käydessään; kaupunkialueella, satamaa vastapäätä.

8) Karilan maanviljelyskoeasema, n. 3 km kaupungista Heinolan maantien varressa.

9) Otava, maanviljelys-, karjanhoito- ja puutarhakoulu. Kansanopisto. Isohko teollisuusseutu. Puulaveden satama. 14 km kaupungista Heinolan tietä.

HOTELLIT:

Kaleva (Hallituskatu 2) ja Seurahuone (Mannerheimintie 14), lisäksi on matkustajakoteja. Ruokaloita ja kahviloita on useita.

Posti: Hallituskatu 8, lennätin Mikonkatu 16.

Autohuolto: St-huolto Raatihuoneenkatu 12, Sh-huolto Mannerheimintien ja Savilahdenkadun kulma.

Nurmes.

NURMEKSEN kauppa (1.070 as. 1937) sijaitsee Pielisen ja Nurmesjärven välisellä korkealla soraharjanteella, joka etelässä päättyy kauniiseen Mikonniemeen. Kauppalaan asema on erittäin luonnonkaunis ja terveellinen. Nurmeksen kirkonkylä, joka sijaitsi nykyisen Porokylän paikalla kauppalaan P puolella, oli jo viime vuosisadan alussa huomattava kauppapaikka, jonka kauppiaat kulkivat kauppamatkoillaan aina Oulussa ja Pietarissa saakka. Kauppalaan perustamiskirja on allekirjoitettu joulukuun 5 p:nä 1876. Kauppala pysyi kuitenkin pari vuosikymmentä vähäpätöisenä, mutta on tällä vuosisadalla vähitellen vaurastunut. Kauppalaan on yhteiskoulu. Teollisuuslaitoksista mainittakoon Nurmeksen Saha Oy:n höyrystyslaitos Mikonsalmen rannalla.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1) Kirkko, koivujen reunustaman kauniin Kirkkokadun varrella, on rak. arkkit. F. V. A. Mieritzin piirustusten mukaan tiilistä 1896. Alttaritaulun »Jeesus ristillä» maalannut Väinö Hämäläinen 1913. Kirkossa säilytetään myöskin vanhempien kirkkojen alttaritauluja, mm. Mikael Toppeliuksen 1803 tekemää taulua »Jeesus Getsemanessa». Kirkko, joka on seurakunnan viides, on yhteinen maalaisseurakunnan kanssa. — Kirkon tornista on kaunis näköala Pieliselle ja Nurmesjärvelle.

2) Uimaranta, Pielisen rannalla, on hiekkapohjainen ja hyvin suosittu.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1) Nurmeksen vanha hautausmaa, kauppalaan P puolella /0,8/, jolla on mm. talonpoikaissäällikkö Olli Tiaisen hauta muistomerkkeineen, vapaussodan sankarien hauta patsaineen sekä 1773 rak. *kellotapuli*, joka on kalajokelaisen kirkonrakentajan Siimoni Jylkän käsialaa. Hautausmaan ja kauppalaan välillä on n.s. *harjutie*, jota Simo Hurta aikoinaan käytti ratsastustienään.

HOTELLIT:

Seurahuone (Kirkkokadulla) ravintoloinen ja matkustajakoti Salama (Raatihuoneenkadulla).

Posti ja lennätin: Raatihuoneenkadulla rautatieaseman läheisyydessä.

Autohuolto: St-huolto Kauppatorilla.

NURMES



Oulu.

OULU (26.450 as. 1937), Oulun läänin ja Oulun hiippakunnan pääkaupunki, sijaitsee Oulujoen suussa Merikosken rannoilla. Oulujoen suu on ikivanha kauppapaikka, jonka suojaksi 1590 rakennettiin Oulun linna. — 1605 paikka määrättiin kaupungiksi ja kaupunginoikeudet sai Oulu 1610. — Kaupunki oli 1800-luvulla maailman tärkein tervanvientisatama (1865 76.000 tynnööriä). — Tuhoisat tulipalot ovat hävittäneet kaupunkia 1822 melkein kokonaan ja 1882 osittain. — Oulu on läänin sivistys- (4 yliopistoon johtavaa oppikoulua, teollisuuskoulu, kauppakoulu y.m.) ja suurin teollisuuskeskus, 1925 tuli Oulusta muodostetun Oulun hiippakunnan pääkaupunki. — Puutavaran viennissä on kaupungilla yhä tärkeä merkitys myöskin sata-makaupunkina. — Vapaussodan alussa 1918 majaili Oulussa n. 1000 miestä venäläisiä ja lähes saman verran punakaartilaisia, jotka helmikuun 2 p:nä alkoivat ahdistella kaupungin vähäistä suojeluskuntaa. Varhain seuraavana aamuna hyökkäsivät kuitenkin ratsumestari (nyk. kenr.) Hannes Ignatiuksen johtamat valkoiset kaupunkiin ja valloittivat sen.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Tuomiokirkko, Sofia Magdaleenan nimikko, Kirkkopuistossa, rak. harmaasta kivistä 1770—77, osittain uudelleen C. L. Engelin piirustusten mukaan 1832 kirkon Oulun palossa 1822 saamien vaurioiden jälkeen. — 1933 kirkon sisustus uusittiin ja kirkko kaunistettiin sisältä seinämaalauksin. — Eteisen seinässä muistokivi, joka lienee historioitsija Meseniuksen hautakivi, ja Oulun valtauksessa 1918 kaatuneitten eteläpohjalaisten muistotaulu.

2. Merikosken sillat, 3 komeaa, kosken ja sen ala-
osassa olevien Linnan- ja Raatinsaarten poikki johtavaa siltaa, joilta varsinkin pohjoisimmalta avautuu verraton näköala koskelle, merelle ja kaupungille. Rautatiesilta, kosken yläjuoksun poikki rakennettu. Mahtava näky koskessa on jäidenlähtö Oulujoesta.

3. Oulun linnan rauniot, Linnansaaressa, vähäisiä jätteitä 1590 silloisen kauppapaikan suojaksi rakennetusta linnasta.

4. F. M. Franzenin syntymätalo, Kirkkopuiston varrella, talon julkisivu on Engelin käsialaa; talon edustalla Kirkkopuistossa Stenbergin veistämä runoilijan muistopatsas.

5. Ainola-huvila, luonnonkauniilla Ainolan saarella Merikosken rannalla. Huvilan on kaupungille lahjoittanut rva H. Frankenhaeuser v.s. Åström. Sen suojissa on nykyisin kaupunginkirjasto, maakunta-arkisto, Pohjois-Pohjanmaan historial-

OULU



linen museo, jossa Lapin-osasto erikoisen edustava ja Oulun luonnonystävään yhdistyksen luonnontieteelliset kokoelmat. — Huvilan edustalla Saara Wacklinin, oululaisen merkkinaisen muistokivi.

6. Kaupunginoja, ent. Oulujoen suuhaara, jota pitkin tervaveneet kuljetettiin jokea ylöspäin, virtaa puistojen reunustamana vanhimman kaupunginosan halki lisäten sen viehätystä.

7. Seurahuone, Kaupunginajan rannalla, Kirkkokadun varrella, ruots. arkk. Stenbergin piirustusten mukaan 1888 rak. 4-kerroksinen kivitalo, talossa paitsi hotellia on osa kaupungin virastoja.

8. Sankaripatsas, Oulun valloituksessa 1918 kaatuneille eteläpohjalaisille pystytetty, Kirkkokadun varrella kaupungin keskustassa, tait. Into Saxelinin suunnittelema. — Vapausso-
dassa kaatuneitten sankarihauta sijaitsee Kirkkopuistossa, tait. Väinö Aaltosen suunnittelema.

9. Vesitorni, kaupungin I puolella Oulujoen rannalla. Tornin parvekkeelta mainio näköala kaupunkiin ympäristöineen.

10. Puistot: Hupisaaret, Merikoskessa pääväylän ja pienempien sivu-uomien välillä olevat saaret risteilevine puroineen ja kuohuvine pikkukoskineen muodostavat miellyttävän nähtävyyden. — Rantapuisto, kaupungin L laidassa, suurin puistoista. — Raatinsaari, Merikosken alaosassa, kansanpuisto, luovutetaan myös retkeilijöiden leiripaikaksi.

11. Toppila, Oulun syväsatama Toppilansalmen rannalla joen P puolella.

12. Teollisuuslaitokset: Oulu Oy:n tehdaslaitokset, kaupungin LE puolella, maan suurimmat selluloosatehtaat, Veljekset Åström Oy:n nahkatehtaat, S.O.K:n Oulun mylly, Merijal Oy:n makeis- ja teknokemiallinen tehdas, Merikoski Oy:n piki- ja tärpättitehdas, Merikosken Saippuatehdas Oy., Vaasan Höyrymylly Oy., Oulun Villatehdas Oy., Oulun Rautateollisuus Oy., Oulun Konepaja Oy. ja Oy. Puuseppä Oulussa.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Pyhäkoski, n. tunnin automatkan päässä Oulusta, kosken yli johtaa Leppiniemen kohdalla riippusilta, jolta mahtavia näköaloja koskelle. Sillan E päässä kosken äyräällä SMY:n kesäravintola. Miellyttävä elämys matkailijalle on kosken lasku koskivenheessä. Matka alkaa Ojalanjoen seisakkeen kohdalta, Leppiniemessä on kahvitauko ja tämä erikoislaatuinen venematka päättyy Muhoksen aseman kohdalla n. 1 ½ tuntia myöhemmin.

2. Hailuoto, Oulun edustalla oleva suuri saari n. 2,5 tunnin laivamatkan päässä kaupungista. Saarella, missä asuvat kalastajat harjoittavat myös maanviljelystä, on hyvin säilyneitä vanhoja perinteitä.

HOTELLIT:

Seurahuone (Kirkkokadulla), Uusi hotelli (rautatieasemaa vastapäätä), Hotelli Oulas (rautatieasemaa vastapäätä), Turisti (Asemakatu 24) ja Hotelli Pohja (Kauppurienkatu 23). — Ravintoloita: Asemaravintola.

Posti: Kauppurienkatu 13, lennätin: Kajaaninkatu 14.

Autohuolto: St-huolto Kauppatorilla, Sh-huolto Oikokadulla.

Pori.

PORI (20.480 as. 1937) sijaitsee Kokemäenjoen varrella, n. 23 km sen suusta. Ensin kaupunki oli Kokemäellä (katso Tulkilan paikallislehteä), mistä se maan kohotessa siirrettiin lähemmäksi merta Ulvilaan. Täällä sijainneesta kaupungista mainitaan ensi kerran 1365 kuningas Albrekt Mecklenburgilaisen Ulvilan kaupungille suomassa etuoikeuskirjassa. Ulvilan kaupunki oli olemassa n. 300 vuotta, mutta on nykyisin täydellisesti hävinnyt. Juhana Herttua perusti kaupungin sen nykyiselle paikalle antaen perustamiskirjan maaliskuun 8 p:nä 1558. Vanhasta lästään huolimatta Pori on uudenaikainen kaupunki, sillä suuret tulipalot (mm. vuosina 1698, 1801 ja 1852) ovat hävittäneet kaupungin monet kerrat, joten se on rakennettu uudelleen, viimeksi 1852 tapahtuneen palon jälkeen. — Porilla on huomattavan viljelysalueen keskuksena tärkeä asema teollisuus- ja kauppakaupunkina. Se on myös huomattava koulukaupunki (lyseo, tyttölyseo, yhteislyseo, ruotsalainen yhteiskoulu, teollisuuskoulu, kauppapisto ja kauppakoulu, tyttöjen ammattikoulu, poikain ammattikoulu, käytännöllinen kotitalouskoulu jne.).

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Kirkko, goottilaistyylinen, rak. arkkit. Th. Chiewitzin ja Joh. v. Heidekenin piirustusten mukaan tiilistä 1863. Kirkon torni on 72 m korkea. Alttaritaulun »Kristuksen ylösnouseminen» maalannut hovimaalari R. W. Ekman. Lisäksi on kirkon kuori-ikkunoissa Magnus Enckell'in lasimaalaukset. Kirkon puistossa vapaussodan uhrien sekä heimokansojen vapauden puolesta kaatuneiden porilaisten muistokivet.

2. Raatihuone, kaupungin pohjoispäässä, rakennettu C. L. Engelin piirustusten mukaan. Kaupunginvaltuuston istuntosalissa kaupungin asemakuvaa 1925 esittävä, tait. Eero Snellmanin maalaama suurikokoinen fresko. Raatihuoneen edessä on puiston toisella puolen E. Stenbergin piirtämä teatteritalo ja toisella puolen puistoa venetsialaiseen renessanssityyliin rakennettu Junnelius—Rosenlewin palatsi.

3. Cygnaeuskoulu, kaupungin eteläpäässä, rakennettu 1912. Koulun edustalla Emil Cedercreutzin muovailema »Äestäjä»-patsas. Koulun vieressä on 1935 valmistunut funkistyylinen Porin suomalaisen yhteislyseon ja Porin suojeluskuntatalo, lähettyvillä on myös Porin ammattikoulujen talo, valm. 1938.

4. Satakunnan museo, perustettu 1888. Esinehistoriallinen, kansatieteellinen ja sivistyshistoriallinen osasto.

PORI



Kivilöytöjä ajalta 4—5000 v. e. Kr. s. Kansallismuseon kokoelmien jälkeen maamme edustavimpia.

5. Kirjurinluoto, ulkoilmaravintola, uimalaitos ja hiekkaranta.

6. Lääninsairaala, kaupungin etelälaidassa; ajanmukainen, suuri.

7. Vesitorni, kuudennen kaupunginosan alkupäässä. 50 m korkea. Näköalatorni.

8. Juseliuksen Mausoleumi, hautausmaalla kuudennessa kaupunginosassa, piirtänyt arkkitehti J. Stenbäck; Akseli Gallen-Kallelan ja Pekka Halosen freskomaalauksia.

9. Teollisuuslaitokset: W. Rosenlew & Co omistaa Porissa seuraavat teollisuuslaitokset: Seikun ja Isonsannan sahat, sulfiitti- ja sulfaattiselluloosatehtaat, paperitehtaan, laatikkotehtaan, säkki- ja pussitehtaan, hiivatehtaan ja konepajan. Porin Puuvilla Oy. omistaa tuotantokyvyltään Suomen suurimman puuvillatehtaan. Muita teollisuuslaitoksia: Porin Tulitikkutehdas, Porin Sänkytehdas, Jakobssonin Konepaja, Satakunnan Kirjateollisuus Oy:n kirjapaino, Porin Oluttehdas, salkku- ja paitatehtaita ym.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Mäntyluoto, 20 km kaupungista, ulkosatama. Mäntyluodon hotelli.

2. Reposaari, ulkosatama 2 km Mäntyluodosta. Reposaaren Höyrysaha Oy. S 2:n muistomerkki. Hotelli.

3. Yyterin sannot, lähellä Mäntyluotoa, n. 4 km pitkä lentohiekka-alue. Satakunnan Suojeluskuntain Piiriesikunnan rakennuttama ravintola. Suosittu kylpypaikka, 20 km kaupungista.

HOTELLIT:

Otava (Valtakatu 15), Porin hospitsi (Iso linnankatu 6), ravintola Elo (Itäpuisto 14), Teatteriravintola (Teatteritalo), Hotelli Satakunta, I hotelli ja I l. ravintola (Torikatu 7).

Posti ja lennätin: Itäinen raatihuoneenkatu 8.

Autohuolto: Sh-huolto Itäpuiston ja Yrjönkadun kulmassa, St-huolto Iso linnankatu 12.

Porvoo.

PORVOO (6.950 as. 1938) sijaitsee Porvoonjoen suussa, n. 50 km Helsingistä itään. Porvoo oli jo keskiajalla tärkeä kauppa- paikka, joka vaurastui Porvoon- eli Linnamäellä sijainneen lin- nan suojassa. Kaupunginoikeudet sai Porvoo todennäköisesti 1347 tai 1348 kuningas Mangnus Eerikinpojan vieraillessa pai- kalla. — 1508 tanskalaiset polttivat kaupungin osittain, mutta kun Kustaa- Vaasa 1546 myönsi sille laajoja oikeuksia, mm. oikeu- den vapaan ulkomaankaupan harjoittamiseen, alkoi sen kehitys vilkastua. 1571 ja 1590 hävittivät venäläiset kaupunkia. — 1594 Porvoon kaupunginoikeudet pidätettiin, minkä vuoksi myöskin kaupungin kauppa tyrehtyi. Vasta Kaarle IX:n aikana tuli Por- voosta jälleen kaupunki, joka alkoi vaurastua kestätyjen vai- keuksien jälkeen. — 1713 venäläiset valloittivat kaupungin ja oli se heidän vallassaan 1721:n rauhaan saakka. Kun mainituissa rauhassa hiippakuntakaupunki Viipuri jäi Venäjälle, tuli Por- vooseen piispanistuin. Samana vuonna 1723 perustettiin Porvoon kimnaasi. — Kaupungin huomattavin historiallinen muisto on valtiopäivät 1809. — Porvoo on ollut ehkä enemmän kuin mikään muu kaupungeistamme runoilijain ja taiteilijain suosima. Tääl- lä eli Johan Ludvig Runeberg vuodesta 1837 aina kuolemaansa asti 1877. Porvoossa ovat asuneet myöskin Walter Runeberg, Ville Vallgren, Albert Edelfelt, Johannes Linnankoski, Hjalmar Procopé, Bertel Gripenberg ja Jarl Hemmer. Kaupungin huo- mattavin teollisuuden haara on kirjateollisuus. Kaupungin suurin, Werner Söderström Oy:n 1853 perustettu kustannusliike on alallaan maamme huomattavimpia.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. »Vanha Porvoo» kapeine, mutkikkaine kujineen ja mataloine pienine taloineen tarjoaa erinomaisen näytteen keski- ajan kaupungeista. On nyttemmin erityisen lainsäädännön no- jalla suojeltu rakennustoimenpiteiltä, jotka saattaisivat turmella tai hävittää sen vanhanaikaisen leiman.

2. Runebergin koti. Porvoon kaupunginvaltuuston eh- dotuksesta lunastettiin 1880 valtiovaroilla se talo, jonka J. L. Runeberg omisti ja jossa hän v:sta 1852 lähtien asui, ja luovutet- tiin kaupungin hoitoon. Koti on yhä täysin samassa asussa kuin runoilijan eläessä. — Runebergin kodissa vierailee vuosittain n. 30,000 henkeä. Sisään pääsy vapaa.

3. Runebergin patsas, pienempi jäljennös Helsingin Runebergin patsaasta, sijaitsee Esplanaadilla.

PORVOO



4. Runebergin hauta, Näsinmäen hautausmaalla, on kauneimpia Suomessa. Tämä arvokas, hallitsevalle kumpareelle rakennettu graniittinen muistomerkki on Suomen kansan pysyttämä. — Lähellä runoilijahautaa on kansallissankarimme Eugen Schaumanin hauta.

5. Tuomiokirkko, rak. 1418 goottilaiseen tyyliin, seinät harmaasta kivistä, välikatto ja pilarit tiilestä. — Kirkossa avattiin valtiopäivät 1809. — Kirkon vieressä tuomiokirkkotarhassa on vapaussodassa kaatuneiden muistomerkki.

6. Konsistori, ent. Kimnaasitalo, Kirkkotorin varressa, rak. 1750-luvulla Kimnaasia varten. Tämä 2-kerroksinen kivitalo palvelee nykyisin Porvoon hiippakunnan, v:sta 1923 Suomen ruotsalaisen hiippakunnan tuomiokapitulia. Rakennuksen suojissa sijaitsee myöskin Walter Runebergin kaupungille lahjoittama veistokokaelma, Walter Runeberg-museo. Avoinna yleisölle.

7. Vanha Raatihuone, Museotorin laidassa, rak. 1768. Siinä sijaitsee nykyisin Porvoon historiallinen museo rikkaine kokoelmineen, joukossa useita museokalleuksia.

8. Ville Vallgren-museo, Museotorin laidassa, Porvoon Museoyhdistyksen omistamassa talossa 1700-luvulta. Avoinna yleisölle.

9. Runoilijakoti, tuomiokirkon vieressä. Sen omistaa Suomen ruotsalainen kirjailijaliitto, joka luovuttaa talon kodiksi ansiokkaille ruotsinkielisille runoilijoille. — Runoilijakodin vieressä, n.k. Pestausvuori nimisellä aukiolla on Albert Edelfeltin rintakuva.

10. Piispantalo, Kirkkotorin laidassa, arkkiteht. Jun-
gön suunnittelema, konsistoritalon tyyliin rak. 1926.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Linnamäki, kaupungin LP puolella. Vielä Kustaa Vaasan hallitusajan loppupuolella sijaitsi kukkulalla linnarakennus, josta yhä on jäljellä kaksi riviä syviä vallihautoja. Nykyään muodostaa se miellyttävän kävelypaikan, josta on ihana näköala kaupunkiin ympäristöineen.

HOTELLIT:

Grand (Piispankatu 28), Unter den Linden (Runeberginkatu 22), Seurahuone (Rauhankatu 27) ja Porvoo (Jokikatu 33), joissa on 1 lk. ravintola, Hospitz Elim (Piispankatu 21). Kahvila »Turisthyddan» kauniine näköaloineen Näsinmäelle lähellä Näsin-
kiveä, näköalapaikkana tunnettua kalliota.

Posti ja lennätin: Raatihuoneenkatu 5.

Autohuolto: Sh-huolto Kauppatorilla, St-huolto Rihkatorilla.

Raahe.

RAAHE (4.270 as. 1937) sijaitsee Pohjanlahden rannalla, 91 km Oulusta etelään. Kuningatar Kristiinan käskystä antoi Pietari Brahe 1649 määräyksen kaupungin, jota silloin sanottiin Saloisten kaupungiksi, perustamisesta. 1810 tulipalo hävitti suurimman osan kaupunkia. Jo vanhoista ajoista hyväksi tunnetun satamansa ja aikoinaan huomattavan kauppalaivastonsa turvin Raahe harjoitti vilkasta merenkulkuliikettä. Nykyään kaupunki on puutavaran lähetyspaikka. Kaupungissa on sahalaitos, konepaja ja laivatelakka. Raahe on myöskin huomattava koulukaupunki (seminaari, kauppaopisto ja -koulu, keskikoulu jatkoluokkineen, käsityökoulu jne.).

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1) Kirkko, Kirkkokadulla, on rak. harmaasta graniitista arkkrit. J. Stenbäckin piirustusten mukaan 1912. Alttaritaulun »Jeesus asettaa myrskyn» maalannut prof. Eero Järnefelt 1926. — Kirkon tornista avautuu hyvä näköala yli kaupungin ja sen ympäristön.

2) Kaupungin museo, joka on sijoitettu rannalla olevaan vanhaan makasiinirakennukseen, sisältää n. 1800 esinettä, niiden joukossa paljon merimiesten ulkomailta tuomia muistoja.

3) Pietari Brahen, kaupungin perustajan, muistopatsas Pekkatorilla kaupungin keskuksessa.

4) Seminaari, Pitkälläkarilla, rak. arkkrit. W. Polónin piirustusten mukaan 1899.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1) Lapaluodon ulkosatama, 5 km kaupungista LE suuntaan, josta kesäisin viedään suuret määrät puutavaraa ulkomaille.

2) Muinaismuistot: *Pattijoen eteläinen suuhaara*, 4 km kaupungista Oulun tietä, johon viimeaikaisten tutkimusten mukaan Pähkinäsaaren rauhassa määrättiin Ruotsin ja Venäjän välinen raja. *Olkijoen pirtti*, 11 km kaupungista Oulun tietä, jossa 1808 allekirjoitettiin ns. Olkijoen sopimus. Vanhoja *kivi-varustusjäännöksiä* on tavattu Linnalanperällä, 18 km kaupungista, ja Poikainvaaralla, 17 km kaupungista, sekä »*hiidenkiukaita*» Mattilanperällä, 18 km kaupungista.

HOTELLIT:

Hansa (Brahenkatu 14), Keskus (Pitkäkatu 35), Koitto (Asemakatu 4) ja Rauha (Savionkatu 24).

Posti ja lennätin: Brahenkatu 8.

Autohuolto: Sh-huolto Härkätorilla, St-huolto Aitakadun ja Ouluntien kulmassa.

RAAHE



Savonlinna.

SAVONLINNA (8.170 as. 1937) sijaitsee Saimaan vesistön keskustassa Haapaveden ja Pihlajaveden välisillä, siltojen yhdistämällä saarilla, joita erottaa toisistaan kolme salmea: Lai-taatsalmi, Haapasalmi eli Hopeasalmi ja Kyrönsalmi. Kaupunki on syntynyt Olavinlinnan ympärille, ja sen ensimmäiset asukkaat olivatkin linnan varusväkeä. Kaupungin perustamis-kirjan antoi Pietari Brahe 1639. Kun Olavinlinna oli vuosi-satoja Suomen etuvartijana Venäjää vastaan, joutui kaupunki-kin monien taistelujen temmelyspaikaksi ja hävitettiin ja pol-tettiin useita kertoja melkein kokonaan. Kaupunki oli venäläis-ten hallussa 1714—1721 ja 1742—1812, jolloin se liitettiin muu-hun Suomeen. Savon kouluhistoriassa kaupungilla on ollut huo-mattava osansa aina siitä lähtien, kun sinne 1639 perustettiin Pietari Brahen toimesta pedagogio. Savonlinnasta käsin on asu-tus levinnyt miltei koko Savon laajalle asutusalueelle, vieläpä Keski-Suomeenkin. Varhaisempina aikoina kaupunki oli myös-kin huomattava kauppakeskus, viime vuosikymmeninä suosittu kylpyläpaikka. Nykyisin maan suurimpia matkailukeskuksia. Kuuluissa luonnonkauneudesta. Entinen piispan asuinpaikka, nykyisin sotilasläänin ja sotilaspöytäpöytä.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. OLAVINLINNA, Kyrönsalmessa pienellä kalliosaarella. Alettiin rakentaa 1475, jolloin saarelle tehtiin Erik Akselinpoika Tottin johdolla puuvarustus ja 1477 tämän tilalle kivivarustus. Aluksi oli linna kolmiomuotoon rakennettu ja kolmetorni-nen (Kellotorni, Kirkkotorni ja Eerikintorni, joista kaksi ensin-mainittua nykyisin jäljellä), mutta on vähitellen vuosisatain ai-kanä rakennettu nykyiseen kolmetornimuotoonsa. Niinpä 1600-luvulla edellisten lisäksi rakennettiin Kiilintorni ja Paksusarven-torni, joista vain ensinmainittu on säilynyt. Bastionit on ra-kennettu vasta 1791—1792. Puuvarusteet paloivat pahoin 1868 ja 1869. Linnää pidetään pohjoismaiden parhaiten säilyneenä keskiaikaisena linnana ja yhtenä maamme komeimmista muinais-jäännöksistä, jossa on runsaasti ainutlaatuisia nähtävyyksiä. Avoimna säännöllisesti 1. 6. — 20. 9. kaikkina päivinä kello 9—17. Kielitaitoiset oppaat, SMY:n kahvila.

2. Nälkälinna, Nälkälinnan puistossa Linnankadun lä-hellä, SMY:n matkailutoimisto, näkötorni.

3. Kylpyläitos, saarilla, joita sillat yhdistävät keskikaupunkiin, rakennettu 1895 arkkitehti Jac. Ahrenber-gin piirustusten mukaan.

SAVONLINNA



4. Kirkko Kirkkopuistossa Kirkkokadun varrella, rakennettu 1879; puistikossa Väinö Aaltosen veistämä sankaripatsas. — Kreikkal. kat. kirkko Olavintorin laidassa puistikon ympäröimänä.

5. Piispanlinna, Piispanmäellä, arkkipiispa Johanssolin rakennuttama, entinen piispan asuinpaikka.

6. Luonnontieteellinen museo kansakoululla, Th. Lindforssin lahjoittama.

7. Matkustajasatama kaupungin keskustassa kauniin puiston liepeellä, Saimaan laivaliikenteen keskuspaikka. Tavarasatama Kirkkolahdessa.

8. Laitaatsilta, entinen taistelupaikka n. 3 km keskikaupungilta Juvan tietä, Saimaan lauttauskeskus.

9. Faneeritehdas Pääskylahdessa, omistaa Itä-Suomen Kutomo Oy., alallaan maamme suurin ja erittäin uudenlainen.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Punkaharju, Suomen kuuluisimpia näköalapaikkoja, matka 30 km, rautatie, auto ja laivayhteys. Laivareitti erikoisen luonnonkaunis.

2. Ruunavuori ja Kesamonsaari, keskellä kauneinta Saimaan saaristoa, edellinen n. 4 km ja jälkimäinen n. 10 km kaupungista, näkötornit, laivayhteys.

3. Säämingin vanhan kirkon kellotapuli ja hautausmaa, Kirkkoniemessä n. 4 km kaupungista, autoyhteys.

4. Kerimäen kirkko, maailman suurin puukirkko, auto- ja laivayhteys, matka 25 km.

5. Parkumäki, taistelupaikka Kustaa III sodan ajoilta, taistelun muistomerkki ja näkötorni, autoyhteys, matka 30 km.

6. Sulkavan linnavuori, muinaislinna, 40 km kaupungista, laiva- ja autoreitin varrella.

7. Rauhalinna, maurilaiseen tyyliin rakennettu, nykyisin puolustuslaitoksella, matka vesitse 5 km, maitse 17 km.

HOTELLIT:

Seurahuone (Kauppatori 4), NNKY:n hotelli (Linnankatu 20), Keskus (Satamakatu 1), Olavi (Huvilakatu 3). Kylpylaitoksen huiloissa kesähotelli, jolla I luokan ravintola, Kasino, Rantapaviljonki I luokan ravintola. — Laivarannassa SMY:n paviljonki matkatavarain säilyttämistä varten.

Autohuolto: Sh-huolto Olavinkatu 35, St-huolto Olavinkatu 46.

Sortavala.

SORTAVALA (4.700 as. 1937) sijaitsee Laatokan pohjoisen lahden, Lämpäjärven rannalla. Muodostunut 1500-luvulla kaupapaikaksi Kelloniemi-nimiselle niemelle. Sai kaupunkioikeudet 1632 Kustaa II Adolfin aikana ja nimensä samannimisestä pogostasta. Ollut sodan jaloissa 1656—1658. Venäläisten hävittämä Suuren Pohjan sodan aikana 1705. Joutui Venäjän yhteyteen Uudenkaupungin rauhassa 1721. Ollut sen jälkeen pitkät ajat kauppakyläksi vajonneena. Liitettiin 1811 Vanhan Suomen mukana muuhun Suomeen. 1880-luvulla laajentunut Vakkojoen ja -lahden entisestä osasta, n.s. vanhasta kaupungista, erottamalle Kymölän puolelle. Osat yhdistää toisiinsa 1931 valmistunut Karjalansilta. — Itä-Karjalan henkisen ja taloudellisen elämän keskus. Kreikkalaiskatolinen kirkkohallitus. Huomattava koulu-kaupunki (m.m. lyseo, tyttökoulu, opettajaseminaari, kreikkalaiskatolinen pappisseminaari, kauppa- ja liikeapulaiskoulu, kutoma- ja käsityökoulu). Pienempiä teollisuuslaitoksia. Huomattu kauneista puistoistaan, ympäristöstään ja saaristostaan. Kautta-kulkupaikka Valamoon ja Raja-Karjalaan.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. **Kirkot.** Luterilainen, Sortavalan maa- ja kaupunkiseurakunnan yhteinen, Kirkkokadun varrella, rakennettu puusta 1801, korjattu ja osaksi uusittu 1843; tilava, näyttävä. Kirkon vieressä on puisto. Kreikkalaiskatolinen tuomiokirkko, myös Kirkkokadun varrella, rakennettu kivistä 1873; maalauksia.

2. **Lyseo ja Tyttökoulu,** Koulukadun varrella. Edell. rakennettu 1901 kivistä, goottilaista tyyliä; jälkimäinen valmistunut 1911, myös kivistä.

3. **Kreikkalaiskatolisen Kirkkokunnan talo,** jossa sijaitsee kr.katol. kirkollishallitus, Valamontien varrella, rakennettu arkkitehti J. Viistein piirustusten mukaan 1931; pihaassa kappeli paikalla, jossa aikaisemmin on ollut kr.katol. Pietari—Paavalin kirkko.

4. **Vakkosalmen puisto,** kaupungin länsipuolella, rajoittuu Vakkojokeen ja Airanteenjärveen, pinta-alaltaan 18,64 ha. Puiston keskellä on laululava ja siitä amfiteatterin tapaan kohoava tuulilta hyvin suojattu aukeama. Puistossa on kahvila, tenniskenttä, keilarata, hiihtomäki ja puistossa kohoavalla Kuhavuorella (63 ½ m. Laatokan pintaa ylempänä) näkötorni, josta on hyvä näköala yli kaupungin ja sen ympäristön. Puisto tunnettu erinomaisen sopivana ulkoilmajuhlien pitopaikkana, johon mahtuu n. 25.000 kuulijaa ja jossa äänen kuuluvaisuussuhteet ovat

SORTAVALA



aivan erikoisen hyvät. Puistossa on myös Tohmajärven Petsa-vaaralta siirretty vanha karjalainen savupirtti.

5. Kaupungin museo, Raatihuoneenk. 7, sisältää varsin runsaasti itä- ja rajakarjalaisia talous-, koriste- y.m. esineitä; täysin kalustettu karjalainen pirtti, arvokas kantelekokoelma jne.

6. Karjalansilta, pituus 200 m., leveys 11 m., Suomen pisin katusilta, valmistunut syksyllä 1931, yhdistää Karjalankadun suunnassa ns. vanhan kaupungin ja Kymölän puolen toisiinsa.

7. Runonlaulajapatsas, Karjalankadun varrella Kolmikulmapuistossa, kuvanveistäjä A. Sailon veistämä, pronssista, Raja-Karjalan Säätiön ja kaupungin yhteisesti pystyttämä v. 1935.

8. Diakonissalaitos, Vakkosalmen tien varressa, ja Pohjoismaiden suurin raamattupaino, Karjalankadulla, jotka Suomen Kirkon Sisälähetysseura omistaa.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Kymölän Seminaari, Kymälön puolella, kaupungin laidassa, alkanut toimintansa 1880. Koulualue on erillinen omine rakennuksineen ja kauniine puistoineen.

2. Saaristo. Kaupungista etelään (Valamoon) johtava saaristoväylä kaunista. Sen varrella korkean jylhä Haukkariutta (Haavuksen saaressa) sekä lahti- ja salmirikas Tamhanka. Parolansalmi, kaupungista kaakkoon, Riekkalan- ja Tulolansarten välissä, johon kuljetaan, paitsi ulkoteitse Laatokalta, Vorsunsalmen ja Hiidenselän kautta, Laatokan kauneimpia. Sen varrella jyrkkäkallioinen Kaarnesaari. — Useita pakanuuden aikaisia linnavuoria, joista huomattavimmat Mäkisalossa ja Riekkalansaaressa.

3. Helylässä, noin 6 km:n päässä kaupungista pohjoiseen, on Oy. Helylän omistama maan suurin leikkikalutehdas. Tien varrelle jäävät Paassonvuori, jossa oli pakanuuden ajalla uhrilehto, sekä ensimmäisen, 1641 rakennetun lutherilaisen kirkon muistomerkki, jonka seurakunnat pystyttivät 1935.

4. Kirjavalahdi (Laatokassa), n. 15 km:n päässä kaupungista koilliseen Läskelään johtavan maantien varrella; tie kulkee useiden kilometrien pituudelta pitkin rantaa, joka kohoaa samoin kuin lahden vastakkaisella puolellakin monin paikoin jyrkkänä ja jylhänä. Maisema muistuttaa suuresti alppimaisemaa. Vaaroja (Pötsövaara, jonka suurin korkeus yli merenpinnan on lähes 200 m).

HOTELLIT:

Seurahuone (Raatihuoneenkatu 6), Yksityishotelli (Laatokankatu 1), useampia matkustajakoteja. — Matkailutiedonanto-toimisto: Sortavalan Kirjakauppa, Karjalankadulla.

Posti: Johanneksenkatu 8, lennätin: Kirkkokatu 6.

Autohuolto: St-huolto ja Sh-huolto Kauppatorin laidassa.

Suolahti.

SUOLAHTI, kauppa, (3.300 as. 1937) sijaitsee Keitelejärven eteläpäässä. — Aikaisemmin oli paikalla vain pieni erämaakylä, joka alkoi nopeasti vaurastua sitten kun Jyväskylän—Suolahden rautatie 1898 valmistui ja avattiin liikenteelle. Tärkeä merkitys paikkakunnan kehityksessä on ollut myöskin Suolahden tehtaat Oy:n teollisuuslaitoksilla. Suolahdelle myönnettiin kauppalanoikeudet 1932.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Teollisuuslaitokset: Suolahden tehtaat Oy:n faneeritehdas, Riihivuoren höyrystys, Oy. Suolahden Puun saha ym. pienemmät yritykset.

2. Keski-Suomen kansanopisto, 1,5 km asemalta, jyrkkärantaisten Suojärven rannalla, puutarhan ympäröimänä kauniine rantoineen. Opisto siirrettiin paikalle 1912 Äänekoskelta.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Kapeekoski, 4 km Suolahden asemalta, kaunis, luonnonvarainen koski, jonka kautta Viitasaaren ja Saarijärven reittien vedet laskevat Kuhnamojärvestä Vatiajärveen.

2. Sirkkaharju, Suojärven E rannalla, kaunis kävely- ja näköalapaikka.

HOTELLIT:

Seurahuone ja matkustajakoti.



Tammisaari.

TAMMISAARI (3.600 as. 1937) sijaitsee kauniilla niemikkeellä Pohjanlahden itärannalla Suomenlahden sisäsaaristossa n. 100 km. Helsingistä länteen. Paikka on ikivanha kauppakeskus, jolle Kustaa Vaasa antoi kaupunginoikeudet 1546. 1500-luvun loppu- ja 1600-luvun alkupuolella oli kaupunki Raaseporin kreivikunnan pääpaikkana. 1700-luvulla Tammisaari sai oikeuden meriliikenteen harjoittamiseen Itämerellä, joka ei kuitenkaan sanotavasti vilkastuttanut kaupungin kehitystä. — Tuhoisat tulipalot ovat hävittäneet kaupunkia ja Ison vihan aikana kerrotaan sen kokonaan tuhoutuneen. — Vaikka Tammisaaren merkitys satamapaikkana Hangon radan valmistuttua onkin vähentynyt, on se edelleen suosittu kylpyläkaupunki ja kesäviettäipaikka sekä laajan maaseudun keskus. Ruotsinkielinen naisseminaari (per. 1871), useita tehtaita. — Kaupungissa eläneistä huomattavista henkilöistä on kuuluisin kaupungin kirkkoherra, tähtitieteilijä Sigfrid Aronius Forsius (kuoli 1624).

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Kirkko, kaupungin vanhin rakennus, rak. harmaasta kivistä valtaneuvos, kreivi G. A. Leijonhufvudin ja hänen puolisonsa kustannuksella 1666. Kirkon sisustus, jonka tuli tuhosi 1821, rak. uudelleen 1842.

2. Vanhin kaupunginosa »Barcken-niemellä».

3. Tallinkarin puisto ja kesäravintola »Knipan» Kaupunginselän rannalla, rakennettu veteen paalujen päälle.

4. Hagenin luonnonpuisto, kaupungin LE puolella Ramsholmenin ja Högholmenin saarilla.

5. Kaupungin vesitorni, Myllymäellä. Tornista on laaja näköala ympäristöön, saaristoon ja merelle.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Källviken, Hangon maantien varressa lähellä Tenholan pitäjänrajaa n. 4 km kaupungista meritse, kirkasvetisine Dagmarin-lähteineen ja hyvine uimarantoineen.

2. RAASEPORIN LINNAN RAUNIO, sijaitsevat lähellä Snappertunan kirkkoa n. 17 km kaupungista. Raaseporin linna mainitaan ensi kerran 1378 Bo Joninpoika Gripin aikana ja on luultavasti hänen rakennuttamansa. Sen perustamista seurannut aika, jolloin linna oli läänitettynä mahtaville ylimyksille — mm. Kaarle Knuutinpoika valtaistuimelta karkoitettuna 1465—67 piti

TAMMISAARI



siellä hovia —, oli linnan loistoaikaa. — 1487 se oli asevoimin valloitetava Lauri Akselinpoika Tottin leskeltä Katariina Nipertziltä valtionhoitaja Sten Sturen haltuun. 1523 Kustaa Vaasan vapaussodan aikana se oli toistamiseen piirityksen alaisena. Sen viimeisenä lääniherrana oli »Suomen aateliston pylväs» Eerik Flemming 1528—40, jolloin linna palautettiin kruunulle. — 1553, kun Raaseporin läänin hallitus siirrettiin Helsingin uuteen kuninkaankartanoon, jäi linna asumattomaksi ja alkoi rappeutua. — Linnan raunioita on korjattu vv. 1890 ja 1893. — Raaseporin edustalla olevassa Prästholmissa tehtiin 1488 rauha Sten Sturen ja Liivinmaan kalparitariston välillä. — Linnan historiaan liittyy myös muisto Kristian II:n veritöistä: linnan luona ns. Hirsipuunmäellä mestattiin näet piispa Hemming Gad ja linnan entinen päällikkö Nils Banér joulukuun 20 p:nä 1520. — Linnan vieressä näyttää keskiajalla olleen vähäinen kaupunki tai kauppala, Tuna, joka mainitaan jo 1414 ja sittemmin vielä uudenajan alkupuolella. Tästä nimestä lieene Snappertuna-sanana jälkiosa johtunut.

HOTELLIT:

Gästis, ainoa I lk:n hotelli. — Matkustajakodit: Henriksson ja Sjödahl, Trollbölen täysihoitola 3 km kaupungista, »Pro Ekenäs» yhdistys hankkii yksityishuoneita kylpykauden aikana. — Ravintoloita: Monopol, kahvila ja ravintola Lindholm, ruokatarjoilu: »Ekenäs Matsalar», kesäravintola »Knipan».

Autohuolto: Sh-huolto Pohjois-Rantakadulla, St-huolto Nikolainkadulla.

Tampere.

TAMPERE (64.726 as. 1938) sijaitsee luonnonkauniilla, Näsi-järven ja Pyhäjärven välisellä kannaksella kahden puolen Tammerkoskea, Pyynikinharjun ja sen jatkeen Kalevankankaan rajoittamassa laaksossa. Kaupungin perustamiskirjan allekirjoitti Ruotsi-Suomen kuningas Kustaa III lokakuun 1 päivänä 1779. Ruotsin vallan aikana pysyi Tampere vähäpätöisenä maalaiskaupunkina, mutta Venäjän keisarin Aleksanteri I:n annettua sille vapaakaupungin oikeudet kaupungin teollisuus ja kauppa alkoivat elpyä ja kaupunki nopeasti vaurastua. — Tampere on maan tyypillisin teollisuuskaupunki, johon suurelta osaltaan on keskittynyt kutoma-, kenkä-, nahka-, kumi- ja veturi-teollisuus. Lähes $\frac{3}{4}$ kaupungin asukkaista saa toimeentulonsa teollisuuden palveluksessa. Kaupungissa on n. 250 eri kokoista teollisuuslaitosta, joiden vuosituotannon arvo on yli 1,100 milj. mk. — Tampere on myös huomattava koulukaupunki ja Tampereen hiippakunnan pääkaupunki. — Kaupunki kauniine puistoineen ja lukuisine julkisine taidelaitoksineen tekee viihtyisän vaihtuksen. — Lentokenttä ja valtion lentokonetehtäs. — Vapaus-sodassa 1918 Tampere muodostui kapinallisten vahvaksi tukikohdaksi, jonka valloittaminen onnistui valkoisten pääjoukoille vasta huhtikuun 6 päivänä pari viikkoa jatkuneen piirityksen ja kolme päivää kestäneen hyökkäyksen jälkeen.

NAHTÄVYYKSIÄ:

1. Tuomiokirkko, Raatihuoneenkadulla, arkkit. L. Sonckin piirustusten mukaan vanhaan kirkonrakennustyyliin rak. harmaasta kivistä 1907. Alttarintakaista seinää peittää tait. Magnus Enckellin fresco »Kuolleitten ylösnouseminen». Kirkkoa kaunistavat lisäksi tait. Hugo Simbergin seinä- ja lasimaalaukset. — Vanha kirkko, Keskustorin laidassa, C. L. Engelin piirustusten mukaan rak. puusta 1824. — Aleksanterin kirkko, arkkit. Th. Deckerin piirustusten mukaan goottilaistyyliin rak. tiilestä 1881, alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut Alexandra Sältn 1883. — Viinikan kirkko rak. arkkit. E. Vaskisen piirustusten mukaan 1932. Alttariveistos kuvanveistäjä V. R. Rantalinin tekemä.

2. Julkiset rakennukset. Kaupungintalo, Keskustorin laidassa, arkkit. G. Schreckin piirustusten mukaan rak. 1890. Talossa kunnallisia virastoja. — Kirjastotalo, Vanhan kirkon vieressä, arkkit. Jussi ja Toivo Paatelan piirustusten mukaan rak. 1925. Talon edustaa kaunistaa Väinö Aaltosen veistämä *Aleksis Kiven muistopatsas*. — Teatteritalo, kosken L rannalla Hämeenkadun varrella, arkkit. K. S. Kallion piirustusten mukaan rak. 1912. — Työväentalo, Läntinen puistokatu 28, rak.mest. H. Kaartisen ja arkkit. Strömmerin piirustusten mukaan rak. 1912 ja 1929. — Rautatieasema,

TAMPERE



Hämeenkadun I päässä, nähtävyys uusinta rakennustyyliä. — varala, Pyynikillä, naisten vomistelukoti.

3. Näsiinna, Länsikadun P päässä Mustanlahden kaaliolla, uuteen renesanssityyliin rak. 2-kerroksinen rakennus. Sen suojissa ovat *Hämeen Museon* suuret kansantieteelliset kokoelmat, n. 30,000 esinettä.

4. Taidemuseo, Puutarhakatu 34, ent. C. L. Engelin piirustusten mukaan rak. kruunun viljamakasiini. Talossa ovat Tampereen Taideyhdistyksen kokoelmat.

5. Kustaa Hiekan kokoelmat, Kauppakatu 22, Kustaa Hiekan säätiön omistamat taidetta, historiaa ja kansantiedettä edustavat kokoelmat.

6. Hämeensilta Tammerkosken yli on maan leveimpiä ja komeimpia katusiltoja. Sitä koristaa neljä Väinö Aaltosen veistämää patsasta.

7. Pyynikin harju, kaupungin L puolella, suuri kansanpuisto viihtyisine kävelyteineen. Rantakylpylä, näkötorni, josta avautuu viehättäviä näköaloja yli kaupungin, pohjoisessa Näsijärven siintäville vesille ja etelässä Pyhäjärven selälle — harjun näköaloihin ihastuneena Kustaa III aikoinaan antoi määräyksen kaupungin perustamisesta — ja ulkoravintola.

8. Kaupinajan luonnonpuisto, kaupungin IP puolella, Näsijärven rannalla, kansankylpylä ja näkötorni.

9. Viikinsaari, Pyhäjärven, 15 min. laivamatka kaupungista; saarella kaupungin omistama kansanpuisto ravintoloihin ja ulkoilmateatteri.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Messukylä, 5,5 km Tampereelta, pitäjä kaupungin I puolella, kirkonkylä tiheää esikaupunkiasutusta, tehdaslaitoksia, *vanha harmaa kivikirkko* 1400-luvulta ja pitäjän nykyinen kirkko rak. tildestä 1879. N. 2,5 km kirkolta Kangasalan tien varressa kaunis Kaukajärvi.

2. Kangasala, n. 8 km. Tampereelta Messukylän kautta, pitäjä kuuluisa luonnonkauneuksistaan ja historiallisista muistoistaan, 1765 rak. harmaakivikirkko. Kirkonkylän P puolella *Kirkkoharju*, minkä näkötornista kauniita näköaloja Vesijärvelle ja Roineen selälle. Kirkonkylän E puolella Roineen rannalla Liuksialan kartano; kartanossa museo Kaarina Maununtytären aikaisine esineineen.

3. Vehoniemen ja Keisarin harjut, n. 7 km. Kangasalan kirkolta Hämeenlinnan tien varrella. Edellisellä hotellilla ravintola. Harjujen näkötorneista laajoja näköaloja viehättäville Roineen, Mallasveden ja Längelmäveden vesille. Jälkimmäinen saanut nimensä keisari Aleksanteri I:n käynnistä harjulla 1819. Harjut eroittaa toisistaan 1830-luvulla kanavarakennuksen sortuessa syntynyt Kaivannon kanava.

4. Nokian kauppala (n. 6.000 as.) Nokianvirran rannoilla 15 km Tampereelta länteen. Kauppalan lähellä Kullaanvuori, jolta suurenmoisia näköaloja ympäristöön.

HOTELLIT:

Tammer (Satakunnankatu 13), Seurahuone (Hämeenkatu 8), Turistihotelli (Hämeenkatu 5) ja Hospitz Emmaus (Hämeenkatu 1). — Ravintoloita: Asemaravintola, Teatteriravintola, Ol. Voiman Suurravintola, Työväentalon ravintola, Rosendalin ravintola Pyynikillä ym. — Matkailutiedonantotoimisto rautatieasemalla.

Posti ja lennätin: Hämeenkadun ja Pellavatehtaankadun kulmauksessa.

Autohuolto: Sh-huolto Hatanpään Valtatien varressa, St. huolto Pyynikintorilla.

Tornio.

TORNIO (2.300 as. 1937) sijaitsee Pohjanlahden perukassa Tornionjoen suupuolessa olevalla Suensaarella, joka on kiinteässä yhteydessä kannaksen kautta Ruotsin mantereeseen. Osa kaupunkia on Tornionjoen itärannalla, jonne liikenneyhteys yli 300 metriä leveään joen poikki tapahtuu toistaiseksi, kunnes rakenteilla oleva silta valmistuu, höyrylautan välityksellä. Ruotsin valtakunnassa olevaan Haaparannan kaupunkiin Torniota on suora liikenneyhteys maanteitse (500 m). — Tornio on tunnettu kauppapaikka jo 1300 luvulta lähtien ja sai se kaupunginoikeudet 1621. 1762 tulipalo hävitti kaupungin miltei kokonaan. — Tornio on huomattava matkailijain kauttakulkukaupunki sekä satamakaupunki. Merisatama Röytässä 10 km kaupungista, jonne on rautatie- ja laivayhteys. Tukkienlajittelupaikka. Kouluja mm. yhteislyseo, alakansakouluseminaari, naiskäsityökoulu. Rautatie- ja maantieyhteys etelään ja pohjoiseen sekä Ruotsiin.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. **Kirkko**, kaupunkialueen pohjoisosassa, rakennettu 1684, on vanhimpia vielä nykyisin käytännössä olevista puukirkoistamme. Erikoinen vanhojen, hyvin säilyneiden kattomaalausten ja omalaatuisten muitten koristetaulujensa vuoksi. Kirkossa säilytetään useita vanhoja muistoesineitä, jotka on kirkolle lahjoitettu. Kirkon lattian alla suuri määrä hautoja, mm. 27 sukuhautaa. Kirkko on rakennettu palaneen jo 1647 rakennetun kirkon mukaiseksi ja toimitettiin siinä 1912 perinpohjaiset korjaustyöt Muinaistieteellisen Toimikunnan valvonnan alla. Kirkon vieressä on hautausmaa ja sankaripatsas.

2. **Museo**, yhteislyseon tontilla, muodostettu vanhasta venäläisestä sotilaskirkosta, sisältää suuren määrän varsinkin Lapin ja Peräpohjolan vanhoja esineitä sekä muuta yleistä museotavaraa, mm. maailmansodan aikaisen suuren valokuvakokoelman.

3. **Maailman pohjoisin tammi** kaupungin länsirannan puistossa.

4. **Valtakunnan raja** ylikulkupaikkoineen ja liikenteineen.

5. **Tornion taistelun muistomerkki** rautatieaseman vieressä, pystytetty 6. 2. 1918 tapahtuneen Tornion valtauksen muistoksi.

TORNIO



LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Tornionjoki koskineen ja saarineen. 1 km kaupungista Kivirannan lohivato, jossa voi seurata lohikalastusta, jokisuussa harjoitetaan lohien pyyntiä merestä. N. 17 km pohjoiseen Kukkolan koskella saa nähdä lohien ja siian kalastusta lippoamalla. Läheisyydessä myös kettu- ja muitakin turkiseläintarhoja.

2. Aavasaksalle, tunnetulle kesäyönauringon katselupaikalle rautatieyhteys kolme kertaa päivässä ja maantieyhteys (n. 70 km).

HOTELLIT:

Kaupungin Hotelli I luokan hotelli ja ravintola sekä Puisto-hotelli, II luokan hotelli ja ravintola.

Posti ja lennätin: Pitkäkatu 1, posti myös rautatieasemalla.

Autohuolto: St- ja Sh-huolto Rautatieaseman vieressä.

Tulkkila.

TULKKILA (705 as. 1937) on Kokemäen kirkonkylästä muodostunut taajaväkinen yhdyskunta, joka sijaitsee Kokemäenjoen varrella, 45 km Porista. Tulkkila on ikivanha kauppapaikka. Vanha tarina puhuu paikalla sijainneesta Teljän kaupungista, jota useat tutkijat pitävät »hämäläisten satamana», Portus Tavastorumina, missä Birger Jaarli sotajoukkoineen nousi maihin ristiretkellään hämäläisten käännättämiseksi. Mainitaanpa Kokemäellä olleen linnoituksenkin (Linnaluodolla Kokemäen kartanon L puolella), joka kuitenkin on hävitetty. Myöhemmin kauppapaikkakin siirrettiin Ulvilaan ja sieltä nykyiseen Poriin. Kokemäen pitäjä on maamme vanhimpia asutopaikkoja ja pitäjiä. Sen alue on esihistoriallisista muinaismuistoista maamme rikkaimpia. Tulkkila on voimaperäisesti viljellyn ympäristön kauppa- ja sivistyskeskus. Yhdyskunnassa on mm. yhteiskoulu.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Kirkko, rak. harmaasta kivistä 1786, ristikirkoksi laajennettu ja perinpohjin korjattu arkkit. K. J. v. Heideckenin piirustusten mukaan 1886. Alttaritaulun »Kristuksen kirkastus» maalannut venäläinen taiteilija S. Tvoroschnikoff 1876.

2. Piispa Henrikin saarnahuone, Lauttakylän tien varressa /0,9/, jossa tämän Suomen ensimmäisen piispan väitetään saarnanneen kristinuskoa pakanallisille suomalaisille. Rakennus on pieni, talousrakennusta lähinnä muistuttava, ajan harmaannuttama huone, jonka suojaksi pystytettiin 1857, jolloin vietettiin koko maassa kristinopin 700-vuotispäivää, tiilistä tehty suojakatos.

3. Kokemäenkartano, Porin tietä /4,4/, mainitaan asiakirjoissa jo 1300-luvun keskivaiheilla, mutta on todennäköisesti vieläkin vanhempi. Tähän aikaan se jo oli kuninkaankartano ja Satakunnan hallinnon keskus. Kartano oli 1300-luvun keskivaiheilla Turun piispain hallussa; myöhempiä lääninherroja olivat mm. Kaarle Knuutinpoika, Eerik Akselinpoika Tott, Sturet, Hoijan kreivi, Juhana herttua, joka kävi kartanossa useita kertoja, Kustaa Aadolf, joka kuninkaaksi tultuaan kävi kartanossa 1616, Jöns Knuutinpoika Kurki, Arvid Forbus, De la Gardie suku ja v. Knorring suku. Nykyinen omistaja E. E. Grönlund.

4. Kokemäenjoki, joka ennen Tulkkilaa ympäröivälle

TULKKILA



Turku.

TURKU (70.700 as. 1937) sijaitsee Aurajoen suussa sen molemmilla rannoilla. Turku on maan vanhin kaupunki, tradition mukaan perustettu 1150-luvulla, sen jälkeen kuin Lounais-Suomi oli joutunut Ruotsin valtaan. Kauppapaikkana seutu kuitenkin on paljon vanhempi. Nykyiselle paikalleen kaupunki lienee siirretty 1229. — Koko Ruotsin vallan ajan eli 6 vuosisataa Turku oli Suomen pääkaupunkina, ja tämä arvo sillä oli vielä vuoteen 1819. V. 1827 hävitti tulipalo miltei koko kaupungin. Uuden-aikainen kaupunki rakennettiin palon jälkeen Engelin v. 1827 laatiman asemakaavan mukaan. — Omia rahoja, n.s. Turun markkoja, Turussa lyötiin 1400-luvulla. Keskiajalla venäläiset ryöstivät ja polttivat moneen kertaan Turun, ja v. 1509 tanskalaiset ryöstivät kaupungin. Kaarle herttuan ja Sigismundin puoluelaisten välisten taistelujen aikana vv. 1597—99 Kaarle herttuan joukot valloittivat kaupungin ja Turun linnan. Vuosina 1713—21, 1742 ja 1808 venäläiset pitivät kaupunkia miehitetynä. Ruotsin kuninkaista ovat Kustaa Vaasa ja Kustaa II Adolf pitkät ajat oleskelleet kaupungissa. V. 1640 perustettiin Turkuun maan ensimmäinen yliopisto. — Turku oli vanhoina aikoina, paitsi hallituskaupunki, myöskin maan johtava meri- ja kauppakaupunki. Nykyisin on Turku maan lähinnä suurin tuontisatama ja tärkein talvisatama. Turun kautta ylläpidetään Suomen päivittäistä yhteyttä ulkomaiden kanssa sekä meritse että lentoteitse. Turku on Lounais-Suomen saaristoliikenteen samoin kuin laajan linja-autoliikenteenkin keskipiste. Turku on maamme kolmas teollisuuskaupunki. — Turussa on arkkitehtipiispanistuin ja Turun ja Porin läänin maaherran asuinpaikka. Kaupungissa on kaksi yliopistoa, kauppakorkeakoulu, kauppapisto, maanviljelysopisto, merenkulkuopisto, teollisuuskoulu ja joukko oppikouluja, hovioikeus (p. 1623), kauppakamari ym. Kaupungissa on kauniita puistoja, useita muistomerkkejä sekä luonnonkaunis ympäristö.

NAHTÄVYYKSIÄ:

1. TURUN TUOMIOKIRKKO on ollut nykyisellä paikallaan Unikankareen kummulla vuodesta 1229. Vanhimmassa muodossaan se oli n.s. hallikirkko, jonka venäläiset 1318 hävittivät. 1400-luvulla se rakennettiin mittasuhteiltaan varsin suureksi basilikakirkoksi, ainutlaatuisine holvirakennelmineen. Torini on 92 metrin korkuinen, kirkon pituus 98 metriä ja leveys 39 metriä. Kirkossa on tuomiokirkkomuseo. Keskiaikaiseen kauneuteensa entisöitynä tämä Suomen kansallispyhäkkö on Pohjoismaiden mielenkiintoisimpia rakennustaiteellisia muistomerkkejä.

2. TURUN LINNAN vanhin osa on 1280-luvulta, uusi osa

TURKU



Kustaa Vaasan ja Juhani herttuan ajoilta. Tulipalo tuhosi pahasti linnan 1614 Kustaa II Adolfin siellä asuessa. 1640-luvulla oli linna kenraalikuvernöörin, kreivi Pietari Brahen asuntona. Eerik XIV oli linnassa vankina 1570—71. Linnan n.s. uudessa osassa on Turun kaupungin *historiallinen museo*, joka on alal- laan Fennoskandian parhaita nähtävyyksiä.

3. Turun taidemuseo on rak. prof. G. Nyströmin piirustusten mukaan. Sen ovat kaupungille lahjoittaneet veljekset Ernst ja Magnus Dahlström. Kokoelmissa on etupäässä suomalaista taidetta.

4. Biologisessa museossa on edustava kokoelma Suomen eläinkuntaa. Museon on kaupungille lahjoittanut konsuli A. Jacobsson.

5. Kupittaaan puistossa on lähde, jossa piispa Henrikin kerrotaan kastaneen pakanallisia suomalaisia 1157. Suuressa *Urheilupuistossa* on vanha tuulimylly ja ajanmukainen urheilukenttä.

6. Huomattavia rakennuksia: Ent. Akatemian-talo, merenkulkuopisto, kaupunginkirjasto, postitalo ja Turun Yliopisto.

7. Teollisuuslaitoksia: Auran sokeritehdas, Rettigin tupakkatehdas, Kupittaaan Savi O.Y., Barkerin puuvillakutomo, Crichton—Vulcanin laivaveistämö, Kuivatelakka, Turun veneveistämö, Turun verkatehdas ja Ipnoksen leipä- ja makeistehdas.

TURUN YMPÄRISTÖ:

1. Ruissalon luonnonpuisto, kaupungin L puolella 4,0. Puisto on 7 km pitkällä, sillan mannermaahan yhdistä-mällä saarella. Sen tammimetsät ovat Suomen suurimpia. Saa-rella, jossa on asfalttitie, on Marjaniemen ja Yleisen Käytävän ravintolat, kansanpuisto hiekkarantoihin ja kesäteattereihin. *Ruissalon kuninkaankartanon* on Kustaa Vaasa perustanut. — Linja-autoyhteys.

2. Turun lentokenttä, 6 km Kauppatorilta, Suomen ensimmäinen siviililentokenttä. Lentoaseman yhteydessä on ravintola. — Linja-autoyhteys.

3. KUUSISTON LINNAN RAUNIOT, Helsingin tietä /15,5/. Kuusiston kartano mainitaan ensi kerran 1295. Kartanon lähelle piispa Ragvald II rak. ensimmäisen linnan puusta 1315. Maunu Tavast 1400-luvulla rakensi linnan kivistä ja muodosti siitä lujan varustuksen Turun piispojen maallisen vallan ja ulkonaisen komeuden esikuvaksi. 1521 linna joutui tanskalaisten haltuun, kunnes Eerik Fleming sen 1523 pakoitti antautumaan. 1528 Kustaa Vaasa määräsi linnan hävitettäväksi. — Linnaan on aikoinaan kuulunut muurin ympäröimä ulkopiha ja osittain 3-kerroksinen linnarakennuksen ympäröimä sisäpiha. — *Kuusiston kirkko* on rak. puusta 1792. Alttaritaulu »Maria seimen luona Jeesus-lapsi sylissään» Aleksandra Sältinin maalaama 1912.

HOTELLIT:

Hamburger Börs (Kauppiaskatu 6), Seurahuone (Humalistonkatu 2), Hospits Betel (Yliopistonkatu 29), Maakunta (Humalistonkatu 7), National (Rauhankatu 8), Standard (Kristiinankatu 9), Rautatienhotelli (Humalistonkatu 18), Garni (Linnankatu 17) ja Turun kaupungin retkeilymaja (Linnankatu 47, ryhmä-majoituksia). — Aero Oy:n Matkatoimisto ja kaupungin matkailuasiamiehen kanslia Matkailupaviljongissa Kauppatorilla.

Posti ja lennätin: Eerikinkatu 21.

Autohuolto: St-huolto Uudenmaan tullissa ja Aningaisten tullissa, Sh-huolto Aningaistenkatu 18.

Vaasa.

VAASA, läänin pääkaupunki (31.500 as. 1937) sijaitsee Klemetsön niemellä Merenkurkun rannalla. — Kaupunki perustettiin Mustasaari nimisenä 1606 Kaarle IX aikana Vanhan Vaasan paikalle, sai 1611 nykyisen nimensä ja kaupungin- ja 1765 tapulikaupunginoikeudet. — 1776 tuli kaupungista silloin perustetun Vaasan läänin pääkaupunki ja samana vuonna perustettiin myös Vaasan hovioikeus. — 1852 tuhosi kaupungin suurtulipalo vain muutamien talojen mm. hovioikeuden säästyessä hävitykseltä. Palon jälkeen kaupunki siirrettiin nykyiselle paikalleen. — Muuton yhteydessä annettiin muutamien sen asukkaiden pyynnöstä kaupungille nimeksi Nikolainkaupunki, jota se virallisesti kantoi aina v:een 1917. — Uudessa paikassa alkoivat kaupungin kauppa ja merenkulku suuresti edistyä, johon on vaikuttanut myöskin Vaasan rautatien valmistuminen 1883. — Huomattava sija Vaasalla on maan talouselämässä. Kaupungin monista teollisuuslaitoksista mainittakoon puuvilla-, sokeri-, villatavara- ja puku- ja paitatehtaat, höyrymylly, höyryleipomo sekä 3 moottoritehdasta. — Vapaussodan huomattavimpia alkutapahtumia oli Vaasan valtaus yöllä ennen tammikuun 28 päivää 1918. Vaasa oli sittemmin kenraali Mannerheimin päämajana ja koko sodan ajan vapausliikkeen keskuksena sekä valkoisen Suomen pääkaupunkina, missä toimivat senaatti, väliaikaiset keskusvirastot ja erinäisten ulkovaltojen lähetystöt. Helmikuun 25 p:nä saapuivat Vaasaan suomalaiset jääkärit. — Muistoksi tältä ajalta senaatti viimeisessä istunnossaan 2 p:nä toukokuuta 1918 oikeutti kaupungin liittämään vaakunaansa vapaudenristin.

NAHTÄVYYKSIÄ:

1. Kirkko, Kirkkopuistikossa, arkk. K. A. Setterbergin piirustusten mukaan rak. tiilestä 1867. Kirkossa kolme alttari-aulua, joista »Pyhä Ehtoollinen» hovimaalari R. V. Ekmanin 1869, »Paimenet Jeesus-lapsen ääressä» Albert Edelfeltin 1894 ja »Jeesuksen hautaaminen» kreivi Louis Sparren 1897 maalaamat. — Kreikkalaiskat, kirkko, Aleksanterintorilla, arkk. Setterbergin ja Palosaaren kirkko arkk. A. W. Stenforsin piirustusten muk. rakennettu.

2. Hovioikeuden talo, Hovioikeuden puistikon L päässä, arkk. Setterbergin piirustusten mukaan rak. 1859. Talossa on myös lääninhallitus ja rahasto. Hovioikeuden istunto-salleissa Paschin maalaama hovioikeuden perustajan Kustaa III:n kuva, edustava kokoelma entisten presidenttien muotokuvia ym. maalauksia sekä kustavilaistyyliä kelloja ja huonekaluja.

3. Kaupungintalo, Vaasapuistikko 10, arkk. M. Isaeuksen piirustusten mukaan rak. harmaasta kivistä 1891. Talossa suuri juhlasali, maistraatin, palokunnan ym. huoneustot.

VAASA



4. Maakunta-arkisto ja kirjastotalo, maan ajanmu-
kaisimpia, valm. 1935.

5. Vesitorni, Kirkkopuistikko 25, 45 m korkea, arkkite-
T. ja J. Paatelan piirustusten mukaan tiilestä rak. 1914.

6. Pohjanmaan historiallinen museo, Marian-
puistossa, rak. 1929, kallisarvoisine muinaisiesine- ja taidekokoel-
miseen.

7. Ulkomuseo, Hietalahden puistossa, Brage-yhdistyksen
omistama, edustaa Pohjanmaan rannikkoseudun maalaistaloa sii-
hen kuuluvine rakennuksineen.

8. Muistopatsaita: Vapaussodassa kaatu-
neiden vaasalaisten sankarihaudat muistomerkkeineen,
kaupungin vanhalla hautausmaalla, kauppaneuvos Joachim
Kurténin rintakuva, Kaupungintalon puistossa, E. Wik-
strömin veistämä, palj. 1908, Z. Topeliuksen muisto-
patsas, Kirkkopuistikossa, Wikströmin muovailema, palj. 1915.
Suomen vapaudenpatsas Kauppatorilla, Yrjö Liipolan
muovailema, palj. 1938.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Vaskiluodon ulkosatama, satamaan johtaa rau-
tatie Vaasan asemalta, valmistui laajoine varastoineen ja laittei-
neen 1893.

2. Vanha Vaasa, jossa:

a. Mustasaaren kirkko, yli-intendentti Adelcrantzin
piirustusten mukaan 1786 rak. hovioikeudentalo, joka 1863 muu-
tettiin kirkoksi sekä korjattiin rakennusmestari Erkki Kuorikos-
ken johdolla. Alttaritauluja kaksi: ylempi jo vanhassa kirkossa
ollut »Kristus Getsemanessa» prof. Sandbergin maalaama ja
alempi »Kristuksen hautaaminen» Aleksandra Sältinin tekemä
jäljennös Regnaultin taulusta.

b. Vanhan ristikirjon rauniot, kirkko rak. 1300-
luvun loppupuolella, tuhoutui Vaasan palossa 1852.

c. Triviaalikoulun jäännökset, koulun perusti
Pietari Brahe Uuteenkaarlepyyhyn, josta se 1684 siirrettiin Vaa-
saan.

d. KORSHOLMAN LINNAN RAUNIOT. Tästä 1370-luvulla
rakennetusta linnasta on enää havaittavissa vain sen osaksi kei-
notekoinen kumpu, jolle 1894 pystytettiin kristinuskon maahan-
tuloa kuvaava muistomerkki. — Korsholman linna ja myöhemmin
Korsholman kartano — nykyään valtion koulutila — olivat aina
1600-luvun loppupuolelle Pohjanmaan hallinnollisena keskuksena.

e. Vaasan taistelun ja ryöstön muistomerk-
ki, paljastettu 1935. Vaasan taistelussa 25. 6. 1808 teki ken-
raaliadjutantti Bergenstråle epäonnistuneen yrityksen kaupungin
valtaamiseksi venäläisiltä. — Taistelun jälkeen venäläiset kos-
taakseen ryöstivät ja surmasivat kaupungin asukkaita.

3. Lentokenkä, n. 10 km kaupungista IE suuntaan.

HOTELLIT:

I luokan hotellit Ernst (Kirkkopuistikko 16) ja Central (Hovi-
oikeudenpuistikko 21) sekä hotellit Axelin (Vaasanpuistikko 19)
ja Hospiz (Pitkänlahdenkatu 50) ja Vaasan Matkustajakoti (Pit-
känlahdenkatu 39). — Ravintoloita: Rantapaviljonki,
Hietalahden huvila ja Cella Vasaensis (Hovioikeudenpuistikko 20).

Posti: Raastuvankatu 17, lennätin: Kauppapuistikko 9.

Autohuolto: Sh-huolto Kauppatorin päässä, St-huolto
Kauppatorin varrella. — Linja-autoasema Vaasanpuistikon pääs-
sä »maasilan» I puolella.

Varkaus.

VARKAUS, kauppa (11.270 as. 1937) sijaitsee lähellä Taipaleen kanavaa, monimutkaisen ja luonnonkauniin vesistön ja laivaväylän varrella, joka johtaa Savonlinnasta Kuopioon Leppävirran reittiä. Perustettu 1929. Varkaus, jonka kosket tosin olivat hyvinä kalastuspaikkoina tunnetut jo ennen Pähkinäsaaren rauhaa (1823), mainitaan historiallisissa asiakirjoissa ensi kerran siinä rälssikirjassa v:lta 1534, jolla Kustaa Vaasa luovutti »Warchaus»-nimisen maatilan amiraali Erik Flemingille. 1540-luvulla oli Varkaus kruunun regaali, valtion lohenpyyntipaikka. Paitsi kalastuspaikkana oli Varkaus noina aikoina tunnettu myös markkinapaikkana ja 1700-luvulla myös hallintokeskuksena (silloisen maaherran asutopaikka). 1792 rakennettiin Varkauteen ensimmäinen myllylaitos, 1818 ensimmäinen rautatehdas, 1830 ensimmäinen sahalaitos. 1850-luvulla rakennettiin ensimmäinen konepaja ja valimo. V:sta 1909 alkoi Varkaus kehittyä varsinaiseksi teollisuusseuduksi, jolloin A. Ahlström Osakeyhtiö ryhtyi perustamaan uudenäikaisia teollisuuslaitoksia, etenkin puunjalostuslaitoksia. Nykyisistä teollisuuslaitoksista mainittakoon suuri paperitehdas (valmistaa sanomalehtipaperia), sulfiittiselluloosatehdas, puuhiomo, faneeritehdas, konepaja, valimo, mylly ja voimalaitos. Varkauden kauppa on sisä-Suomen tärkein teollisuuskeskus, jonka merkitys maamme viennin kannalta on erittäin huomattava. — Kauppalassa on yhteiskoulu sekä teollisuus- ja ammattikoulu. — Vapaussodan aikana kauppalan työväki asettui punaisten puolelle ja varusti saaret ja tehtaot puolustuskuntoon. Puolustautujat antautuivat helmik. 23 p:nä vasta kiivaiden taistelujen jälkeen.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Varkauden tehtaot, joita näytetään seurueille konttoripäällikön luvalla. Tehtaan rakennuksiin liittyvät myös yli 1000 huonetta käsittävät työväen asunnot, juhlasali, suuri ruokala j.n.e.

2. Taipaleen kanava ja luonnonpuisto, kauppalasta IE-suuntaan, ovat kauneudestaan kuuluja.

HOTELLIT:

Keskus-Hotelli (täydellisine ravintolaoikeuksineen), Matkailijakoti »Orion» ja Matkustajakoti ja Ravintola Kalevala.

Autohuolto: Sh-huolto Ahlströminkadun ja Joensuuntien kulmauksessa, St-huolto Savontie 4.

VARKAUS



Viipuri.

VIIPURI (n. 82.000 as. 1938), asukaslukumäärältään toinen maamme kaupungeista, sijaitsee Suomenlahdesta pistäytyvän Viipurinlahden pohjukassa. Seutu on maamme vanhimpia asutuskeskuksia. Kauppapaikkana se on tunnettu jo niiltä ajoilta, jolloin Saimaan vedet osittain tämän kautta laskivat Suomenlahteen. Jo pakanuuden aikana kävivät naapurikansat sotaa seudun omistuksesta, kunnes ruotsalaiset 1293 tekemällään ristiratkella saapuivat Karjalaan ja rakensivat nykyisen Viipurin linnan. Kaupungista kertovat jo 1300-luvun aikakirjat, mutta vasta 1403 se sai Eerik Pommerilaiselta kaupunginoikeudet. Ruotsin vallan ja länsimaisuuden etuvartijana on kaupunki saanut kestää monet sotamelskeet. Vuosina 1457—81 ympäröitiin kaupunki Eerik Akselinpoika Tottin toimesta muureilla lukuisine torneineen. Linnoittamista jatkettiin kuninkaitten Kustaa Vaasan, Eerik XIV:n, Juhana III:n ja Kaarle IX:n hallitusaikoina. Kuuluisina kaupungin linnanherroina on mm. mainittava Kaarle Knuutinpoika Bonde, Knut Posse ja kreivi Juhana Hoya. Monet tulipalot ja venäläisten piiritykset ovat hävittäneet kaupunkia. — 1710 kaupunki joutui Venäjän vallan alle. Tämän jälkeen linnoituksia rakennettiin länsipuolellekin. 1812 kaupunki maakunnan kanssa liitettiin muuhun Suomeen. — Viipuri on läänin pääkaupunki, Itä-Suomen kaupan, merenkulun, teollisuuden, sivistyselämän ja maanpuolustuksen keskus. Piispanistuin. Lukuisia oppi- ja ammattikouluja. Huomattava musiikkikaupunki. — Vapaussodan aikana oli Viipuri 3 kuukautta punaisten käsissä, kunnes valkoiset huhtikuun 29 p:nä 6-päiväisen taistelun jälkeen valloittivat kaupungin.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1 LINNA, Torkkeli Knuutinpojan perustama 1293. Olavin tornista laaja näköala. Vanhoja muureja, kellareita ja holveja nähtävänä. Suurin osa linnasta sotalaitoksen hallussa. Linnaan pääsee klo 7—19. Lähempiä tietoja linnasta saa Suomen Matkailijayhdistyksen julkaisemasta kirjasta.

2 Pyöreä torni, entiseen linnoitusmuuriin liittyvä vankka varustus, sijaitsee Kauppatorin laidassa. Perustettu 1542. Torni nykyisin historiallisena ravintolana. — Raatitorni (1400-luvulta), entinen linnoitustorni, nykyisin maaseurakunnan kellotapulina.

3. Tuomiokirkko, Kirkkopuistossa Linnankadun varrella, rakennettu goottilaiseen tyyliin tiilestä 1893 arkkitehti Edv. Dippellin piirustusten mukaan. Altaritaulu (»Ristiltä ottaminen») Pekka Halosen maalaama (1915). Kirkon edustalla Mikael Agricolan muistopatsas (prof. Emil Wikströmin) ja sivustalla vapaussodassa kaatuneiden sankarihauta patsaineen (prof. Caro-



lus Lindberg ja kuvanveistäjä Gunnar Finne). — Agricolan kirkko (vanha tuomiokirkko, nykyisin sotalaitoksen kirkkona) v:lta 1494. Sijaitsee Piispank. 3. (Otaksutaan piispa Agricola haudatuksi kirkkoon). — Mustainveljesten luostarikirkko (nykyisin maaseurakunnan kirkkona) v:lta 1481. Korjattu Engelin piirustusten mukaan 1823—33. Sijaitsee Luostarinkadun varrella.

4. Vanhat vallit: Etelävalti Eteläsataman sivulla, Panssarlahden bastioni vallin IE päässä. Pyhän Annan varus-tukset valliporhteineen linnan P puolella mantereella (rak. 1800-luvun alussa), Patterinmäki Torkkelink. IE päässä, Havin vallit kaupungin E puolella (rak. 1864). Havin valleilla nykyisin kesä-teatteri.

5. Historiallinen museo Vanhan Raatihuoneentorin varrella, Linnansillan IE päässä. Torilla Torkkeli Knuutinpojan pronssinen patsas (prof. Ville Vallgren 1888).

6. Raatihuoneen tori Linnankadun varrella, sen LP sivulla Kaupungintalo, jossa virastot, teatteri ja Teatteri-ravintola. Vastapäätä kreikkalaiskatolinen tuomiokirkko, rak. 1793. Kolmannella torisivustalla hovioikeuden (rak. 1784) ja hovioikeuden presidentin (1847) talot.

7. Rautatieasema Karjalankadun päässä, rak. 1913 prof. Eliel Saarisen piirustusten mukaan.

8. Papulan puisto samannimisen kaupunginosan pohjoispuolella. Vuorella näkötorni ja Suomen Matkailijayhdistyksen Viipurin osaston ravintola, »Papulan paviljonki». Hyvä näköala. Mäen takana urheilukenttä.

9. Monreposon puisto, Saimaan kanavalle johtavan Suomenvedenpohjan vesistön rannalla, 3 km kaupungin keskus-tasta. Tienoolla lienee pakanuuden aikana ollut karjalaisten satama- ja kauppapaikka. Puiston perusti venäläinen kenraali-kuvernööri Stupitschkin 1770 luvulla. 1788 joutui Monrepos oppineelle ja runoutta harrastavalle parooni Ludvig Heinrich von Nicolaylle, jonka poika, salaneuvos Paul Nicolay on puiston varsinainen luoja. Puisto on luonnon ja ihmiskäteen harvinaisen sopusuhtainen yhteistyö. Rehevä kasvillisuus, taideteoksia, mm. J. Takasen veistämä »Väinämöinen». Jylhä hautasaari »Ludvig-stein» linnatyyllisine kappeleineen ja lauttoineen. »Onnenlähde». Kartanon päärakennus italialaisen arkkitehti Martinellin käsi-alaa, rakennettu 1820.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1) Uuraan ulkosatama, 13 km kaupungista, on maan suurin puutavaran vientisatama, jonka laitureihin suuretkin rahtialukset voivat laskea. Rautatie- ja laivayhteys.

2) Juustilan sulku Saimaan kanavassa, 17 km Juustilan tietä.

3) Tanhuvaara, naisten suosittu voimistelukoti, Pappilanniemessä kaupungin eteläpuolella, 4 km.

HOTELLIT:

Knut Posse (Karjalankatu 19) ja Andrea (Piispankatu 6). Useita toisen luokan hotelleja ja matkustajakoteja. — Lähempiä tietoja hotelleista ym. antavat Suomen Matkailijayhdistyksen Viipurin osaston matkatoimisto rautatieasemalla, puhelin 3420, ja Viipurin kaupungin Retkeilylautakunta, Myllysaarenkatu 10, puhelin 1562.

Posti: Tuomiokirkkonkatu 14, lennätin: Karjalankatu 4.

Autohuolto: Sh-huolto Rautatientorilla, St-huolto Kolmi-kulma 3 ja Karjalankatu 8.

Äänekoski.

ÄÄNEKOSKI, kauppa (3.400 as. 1937) sijaitsee samanimisen kosken rannalla Keiteleellä ja Kuhnamojärven välisessä saarella, jonka erottaa mantereesta Keiteleellä toisen laskuhaaran Mämmenkoski. — Äänekoski on tunnettu jo eräretkien ajalta, jolloin hämäläisten erämiesten kulkureitti johti mainitun kosken kautta. Kosken rannoille muodostui vähitellen vakainainen asutus. 1896 perustettiin Äänekosken Oy. ja mainitun yhtiön teollisuuslaitosten vaikutuksesta Äänekoskesta kehittyi pian vauras asutuskeskus. 1900 valmistui Äänekosken Oy:n kapearaiteinen rata Suolahti—Äänekoski. Normaaliraiteista rautatietä rakennetaan parhaillaan Suolahti—Haapamäki-ratalinjalla, josta Suolahti—Äänekoski välinen osa valmistuu 1940. — Äänekoskelle myönnettiin kauppalanoikeudet 1932.

NÄHTÄVYYKSIÄ:

1. Teollisuuslaitokset: Äänekosken Oy:n omistamat saha, paperitehdas, sulfiittitehdas, puuseppätehdas, mylly ja sähkölaitos.
2. Kirkko, kauppalan ja pitäjän yhteinen, arkkite. P. Blomstedtin piirustusten mukaan rak. 1897. Alttaritaulun »Taivaaseen astuminen» maalannut Alexandra Sältin, saatu kirkkoon 1911.
3. Kansakoulu, 18-luokkainen, Vaasan läänin suurin maalaishansakoulu.
4. Yhteiskoulu: 4-luokkainen keskikoulu.

LÄHIYMPÄRISTÖ:

1. Äänemäki, kauppalan I puolella, jonka kartoitustornista avautuu laaja näköala ympäröiville järvimaisemille.
2. Tärntävuori, Kuhnamojärven L rannalla, n. 4 km kauppalasta, näköalapaikkana suosittu, komea, kallioinen mäki kartoitustorneineen ja jyrkästi järveen viettävien rinteineen.
3. Hietamankoski, 12 km kauppalasta Saarijärven tien varressa, korkean putouksensa vuoksi varsinkin kevättulvien aikana matkailijain ihailema »Pienois-Imatra».
4. Keitele, kauppalan P puolella. Saarekkaine selkineen, vehmaane niemineen ja viehättävien hiekkarantoineen on Keitele yksi maan kauneimmista sisäjärvistä.

HOTELLIT:

Hotelli Hirvi (I l.) ja 2 matkustajakotia. Äänekosken Osuuskaupan ravintola (I l.).

ÄÄNEKOSKI



